DE SACRIS
ELECTIONIBUS
ET
ORDINATIONIBUS
EX ANTIQUO,
ET NOVO ECCLESIÆ USU.

AUTHORE

M. FRANCISCO HALLIER,
SACRÆ THEOLOGIÆ PARISIENSI DOCTORE,
ET PROFESSORE, SOCIO SORBONICO.

Quo Tomo in tres partes distributo, perspicuè & copiosè, priori quidem parte explicantur quæstiones omnes de Inquisitione in vitam & mores Ordinandorum, eorum examine, electione à Clero & Populo: Instructione & admonitione ante Ordinationem, Præparatione, ac dispositione; consensu: & professione Ordinandorum: Desiderio, & fuga sacræ Ordinationis; Regum in Ordinatione, Dominorum, Patronorum, Parentum assensu, & Potestate: Simonia, aliisque turpibus lucris cavendis.

Posteriori verò, numerus, ac subordinatio sacrorum Ordinum, natura, effectus, subjectum, Minister legitimus, sacri ritus Ordinationis, locus, tempus, uberrimè pertractantur.

PARS TERTIA.

EDITIO SECUNDA.

ROMÆ, MDCCXL.
Typis S. Michaelis ad Ripam sumptibus Hieronymi Mainardi.

SUPERIORUM PERMISSU.

INDEX
Sectionum, Capitum, Articulorum, & Paragraforum
TERTIÆ PARTIS.

CAPUT QUARTUM.

Quis consecrationis Episcoporum, Archiepiscoporum, Primatum, Patriarcharum, Summi Pontificis proprius & ordinarius sit minister.

ARTICULUS I.

Ad quos in aliqua Provincia jus ordinandorum Episcoporum antiquitus pertineret.

ARTICULUS II.

Ad quos Metropolitanorum consecrandorum jus pertineret.

ARTICULUS III.

De jure, & consuetudine Romani Pontificis in consecrationibus Archiepiscoporum & Episcoporum.

ARTICULUS IV.

De Patriarcharum ac Primatum quorundam in ordinationibus Episcoporum auctoritate.

§. II.

§. III.

REIM-

REIMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

Philippus Spada Archiep. Theodoſien. Viceſg.

REIMPRIMATUR,

Fr. Aloyſius Nicolaus Ridolfi Ordinis Prædicatorum; Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

PARS

TERTIA PARS
DE IPSA
ORDINATIONE,
EJUS SCILICET
Divisione, Natura, Effectibus, Ministro, Loco, Tempore, & Ritibus.

CAPUT QUARTUM.

Quis consecrationis Episcoporum, Archiepiscoporum, Primatum, Patriarcharum, Summi Pontificis proprius & ordinarius sit minister.

ARTICULUS PRIMUS.

Ad quos in aliqua Provincia jus ordinandorum Episcoporum antiquitus pertineret.

§. PRIMUS.

Episcopus olim à Metropolitano, vel de ejus licentia consuevisse consecrari.

VETUS hæc ferè in omnibus Christiani orbis Provinciis fuit regula, ut Episcopi à Metropolitano, tanquam à præcipuo consecratore, & à reliquis Provinciæ Episcopis tanquam adjutoribus & adsistentibus, in unum omnibus collectis, ordinaretur. De Metropolitani auctoritate primùm hîc agimus: tum de cæteris dicemus. Innumeræ ferè Ecclesiasticæ leges sine Metropolitani consensu & auctoritate ordinationes Episcoporum fieri

vetant, & ab ineunte ferè Ecclesia ad vicina nostro tempori sæcula observatio ista deducta est. Prioribus quidem tribus sæculis Metropolitanos in qualibet Provincia, qui singulari præ cæteris prærogativa præditi essent, jam tùm institutos legimus in Canonibus (a) Apostolorum, Epistolis (b) Clementis, (c) Anacleti, (d) Aniceti, (e) Stephani Summorum Pontificum, & aliorum, (de quarum sincera fide hîc non disputo) voluitque (f) Anacletus ab omnibus Provinciæ Episcopis congregatis, non aliena certè quàm Metropolitani auctoritate, qui ab ipso totius Provinciæ tanquam caput & judex princepsque statuitur, singulorum Episcoporum ordinationes celebrari. Anicetus (g) verò, præsertim, si fieri possit, Metropolitani præsentiam; sin minus, saltem auctoritatem in Episcoporum consecrationibus haberi voluit: *reliqui verò*, inquit, *comprovinciales Episcopi, si necesse fuerit, cæteris consentientibus, à tribus, jussu Archiepiscopi, consecrari possunt Episcopis; sed melius est, si ipse cum omnibus eum, qui dignus est, elegerit, & cuncti pariter sacraverint Pontificem*. Nec dubium, quin Metropolitanorum jura, si quæ his sæculis fuerint, ad Episcoporum sibi subditorum consecrationes sese extenderint. Quippe cùm ex prædictis viderimus eorum sæculorum hanc fuisse legem, posteà in Ecclesia confirmatam, ut cui potestas esset judicandi, eidem quoque potestas ordinandi conveniret. Possumus quoque idipsum ex Apostolicis Constitutionibus colligere, in quibus Episcopus à Clero & populo electus dicitur, coram toto populo proponi debere ab Episcopo, qui (h) πρόκριτος τῶν λοιπῶν, *reliquorum princeps*, idest Archiepiscopus & Metropolitanus ibidem nominatur; ut nempe respondeat populus, an is sit quem elegerint, & ut signo quodam & acclamatione iterum consentiat, eumque dignum prædicet: tum verò eidem, qui πρῶτος Ἐπισκόπων dicitur, *princeps Episcoporum*, quo nomine haud dubiè idem Metropolitanus significatur, unà cum duobus aliis, reliquis Episcopis & Presbyteris tacitè precationem facientibus, munus ordinandi injungitur, ejusque (i) solius partes describuntur, divini Numinis in ordinatione munus implorare, aliaque id genus exequi.

(a) Canon Apost. 26. al. 35. vel alio num.
(b) Clemens I. epist. 1. post medium.
(c) Anacletus epist. 3. post princip.
(d) Anicetus ep. 1. post princip.
(e) Stephanus ep. 2. ante medium.
(f) Anacletus ep. 2. non longè ab initio.
(g) Anicetus ep. cit. non longè a princip.
(h) Constit. Apostol. lib. 8. cap. 4.
(i) Vide in seq. Capit.

II. Quod si præcedentia testimonia dubia fortè alicui videantur; neque ego contentiosum funem ducam, aut in iis acriùs insistam: hoc solùm monebo, apud Cyprianum (k) Primatum seu Metropolitarum jura clara esse: nec dubium in pluribus quoque aliis Ecclesiis prærogativas istas jam ab initio nascentis Ecclesiæ fuisse perspectas; hæ verò Ecclesiæ, quæ jam à nobis Μητρόπολεις dicuntur, *matrices ac originales fidei* vocantur à Tertulliano, (l) *à quibus*, inquit, *traducem fidei, & semina doctrinæ, cæteræ exinde Ecclesiæ mutuatæ sunt, & quotidie mutuantur, ut Ecclesiæ fiant*: quibus verbis satis apertè ostendit, cùm adunatione ac collectione populi sub uno Pastore Ecclesiæ præsertim constituantur, ab iis principalibus Ecclesiis cæteras habere ut Ecclesiæ fiant, non solùm quod ab iis Euangelii disseminatio orta esset, (quod jam tum ejus tempore ubique ferè terrarum disseminatum erat) verùm etiam, quod ab iis Episcoporum confirmatio ac creatio peteretur. Unde pariter elici potest, eas (m) Ecclesias, in quibus vel Apostoli vel Apostolici viri præsedissent, Episcoporum aliarum civitatum ordinatores, eas, inquam, Metropoles fuisse habi-

(k) Legantur Cyprian. epist. 40. 42. 45. & alii passim.
(l) Tertull. de præscript. cap. 20.
(m) Tertull. cap. 20. & 21. qui Smirnam Metropolibus adcenset, cap. 30. Corinthum, Philippos, Ephesum, Thessalonicam cap. 36. Romam utroque

habitas: quod cùm Tertullianus satis apertè ibidem insinuet, non obscurè quoque significat Innocentius, dum Ecclesiæ Romanæ traditiones servandas docet, & Patriarchatus Romani jura per Italiam, Gallias, Hispanias, Africam, Siciliam, Insulasque adjacentes confirmat, quod à Divo Petro ejusque successoribus eæ Provinciæ Sacerdotes accepissent; sed clariùs Zozimus Papa Primatum Ecclesiæ Arelatensi adjudicans, ([a]) *nam*, inquit, *sanctæ memoriæ Trophimus Sacerdos, quondam Arelatensi urbi ab Apostolica sede transmissus, ad illas regiones tanti nominis reverentiam primus exhibuit, & in alios non immeritò ea, quam acceperat, auctoritate transfudit; atque hanc ordinandi consuetudinem, & Pontificium loci illius, quem obtinuerat primus & justus, custoditum usque in proximum tempus, gestis apud nos habitis, multorum consacerdotum testimoniis approbatur*. Sed hac de re alibi fusiùs.

(a) Zosimus epist. 8. ad Hilarium Narbonensem.

III. Quamvis autem in obscuris istis sæculis omni testimoniorum genere destitueremur, non dubium quin ex antiqua consuetudine, ut fatetur Concilium ([b]) Nicænum primum, ineunte quarto sæculo habitum, Metropolitanorum jura fuerint derivata, cujus antiquæ consuetudinis cùm nullam aliam habeamus originem, ad Apostolos, ex regula Augustini, referri debet: ([c]) *quod enim*, inquit ille, *universa tenet Ecclesia, nec conciliis institutum, sed semper retentum est, nonnisi auctoritate Apostolica traditum rectissimè creditur*. Atque inde est, quod Gregorius ([d]) septimus Provinciarum Ecclesiasticarum divisionem, atque Metropolitanorùm institutionem, ab Apostolis & beato Clemente repetat.

(b) Concil. Nicæn. c. 17.

(c) Aug. lib. 5. de Baptismo contra Donatist. cap. 24.

(d) Greg. VII. lib. 6. epist. 34. Gebuino Lugdunen. Archiepiscopo.

A IV. Quarto sæculo luculenta habemus pro jure Metropolitanorum circa Episcoporum sibi subditorum ordinationes testimonia. Concilium Nicænum primum, ubi Episcopos comprovinciales ad Episcopi creationem convenire debere dixit, subdit, ([e]) τὸ δὲ κῦρος τῶν γινομένων δίδοσθαι καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῷ Μητροπολίτῃ: idest, *eorum autem quæ fiunt, confirmationem in una quaque Provincia à Metropolitano fieri*. Sed & aliam

B clariorem ea de re tenemus ejusdem Synodi sententiam, ὅτι εἴ τις χωρὶς γνώμης Μητροπολίτου γένοιτο Ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἡ μεγάλη σύνοδος ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι Ἐπίσκοπον: *quod si quis absque Metropolitani sententia factus sit Episcopus, eum magna Synodus definit non esse Episcopum*. Laodicenum ([f]) Provinciale statuit, τοὺς Ἐπισκόπους κρίσει τῶν Μητροπολιτῶν, καὶ τῶν περὶξ Ἐπισκόπων καθίστασθαι: *Episcopos judicio Metropolitani, &*

C *eorum qui sunt circum circà Episcoporum, constitui oportet*. Antiochenum sub Julio primo fusiùs rem totam explicat hoc Canone: ([g]) Ἐπίσκοπον μὴ χειροτονεῖσθαι δίχα συνόδου καὶ παρουσίας, τοῦ ἐν τῇ Μητροπόλει τῆς ἐπαρχίας. Τούτου δὲ παρόντος, ἐξάπαντος βέλτιον μὲν συνεῖναι αὐτῷ πάντας τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ συλλειτουργοὺς, καὶ προσήκει δι' ἐπιστολῆς τὸν ἐν τῇ Μητροπόλει συγκαλεῖν, καὶ εἰ μὲν ἀπαντοῖεν οἱ πάντες, βέλτιον. εἰ δὲ δυσχε-

D ρὲς εἴη τοῦτο, τούς γε πλείους ἐξάπαν παρεῖναι δεῖ, ἢ διὰ γραμμάτων ὁμοψήφους γενέσθαι, καὶ οὕτως μετὰ τῆς τῶν πλειόνων ἤτοι παρουσίας ἢ ψήφου γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. εἰ δὲ ἄλλως παρὰ τὰ ὡρισμένα γίγνοιτο, μηδὲν ἰσχύειν τὴν χειροτονίαν: *Episcopus ne ordinetur absque Synodo, & præsentia Metropolitani Provinciæ: eo autem præsente, omninò melius est omnes unà cum eo adesse, qui sunt in Provincia ejusdem muneris officiique collegæ, & opor-*

(e) Concil Nicæn. c. 4.

(f) Laodicenum c. 12.

(g) Antioch. c. 19.

& oportet per epistolam Metropolitanum eos convocare; &, si omnes quidem accesserint, bene est; sin autem hoc fuerit difficile, plures omnino adesse oportet, vel per literas unà cum illis suffragium ferre, & sic complurium præsentia vel electione fieri creationem. Sin autem aliter præter hæc quæ decreta sunt, fiat, non valeat ordinatio. Sardicense (a) quoque Concilium, Metropolitani non solùm auctoritatem, verùm etiam providentiam in convocandis comprovincialibus, ut Episcopi creationi intersint, necessariam fuisse ostendit, ut inferius magis patebit. Circa cujus Concilii Canonem observabis, τὸν ἔξαρχον τῆς ἐπαρχίας, seu *Primatum Provinciæ*, Concilium interpretatum fuisse, eundem esse, τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Μητροπόλεως, quem Metropolitanum uno verbo dicimus: quod ad sequentium Canonum intelligentiam necessum est. Nam Concilium Carthaginense (b) secundum, similem loquendi phrasim usurpans, hæc in eandem sententiam habet: *Placet omnibus, ut inconsulto Primate cujuslibet Provinciæ, tam facilè nemo præsumat, licèt cum multis Episcopis, in quocumque loco sine ejus, ut dictum est, præcepto Episcopum ordinare: si autem necessitas fuerit, tres Episcopi in quocumque loco sint, cum Primatis præcepto ordinare debeant Episcopum.* Quem Canonem si quis de Primate Carthaginensi intelligat, non multum refragabor, cùm ex dicendis certum sit, ei ex privilegio concessum, ut ex omnibus Provinciis Africæ Occidentalis Episcopos ordinare posset, sicut & ex quavis Diœcesi Clericos ordinare ei superiùs indultum fuisse vidimus. At possunt etiam de Metropolitano intelligi, qui etiam nomine Primatis Provinciæ significari potest ex prædictis; præsertim cùm Concilium Carthaginense (c) quartum, jus illud Metropolitanorum clariùs ostendat; dum exposito examine consecrandi in Episcopum, hæc subdit, *cùm in his omnibus examinatus, fuerit inventus plenè instructus, tunc cum consensu Clericorum & Laicorum, & conventu totius Provinciæ Episcoporum, maximeque Metropolitani, vel auctoritate vel præsentia ordinetur Episcopus.* Eodem sensu intelligi debet, quod ante utrumque istud Concilium habet Syricius Papa in Epistola ad Episcopos (d) Africæ, cujus Canones Concilium Teleptense, quod vulgò, sed corruptè Telense dicitur, exscripsit, & observandos curavit. Statuit ergo Syricius, *primum, ut extra conscientiam Sedis Apostolicæ, hoc est Primatis, nemo audeat ordinare; integrum enim judicium est quod plurimorum sententia consequatur.* Per sedem autem Apostolicam, Metropolitanam hîc intelligit usitato Afris nomine, ut colligere est ex (e) Tertulliano, qui easdem Ecclesias, quas Matrices & originales fidei dixit, & Metropoles interpretati sumus, Apostolicas quoque vocitavit. Sine sedis ergo Metropoliticæ, idest Primatis Provinciæ, seu etiam Metropolitani sententia atque judicio, neminem ordinandum decernit Syricius, quod plurimorum Comprovincialium scilicet assensu sequente comprobari voluit, ut integrum perfectumque judicium censeretur. Scio aliam esse Syricii interpretationem, nec eam improbabilem, quam alio fortè loco proferam; sed quidni ejusdem textus diversæ interpretationes esse possint?

V. Quinto sæculo non minus clara pro Metropolitanorum in ordinationibus Episcoporum auctoritate testimonia proferuntur: nam in Concilio

(a) Sardci. c. 6.

(b) Carth. 2. c. 12. refertur dist. 51. c. placet omnibus.

(c) Carthag. 4. c. 1. refertur dist. 23. c. qui Episcopus.

(d) Syricius epist. ad Episcop. Africanos.

(e) Tertull. cap. 20. citato de præscript. & 21.

(a) Taurinense cap. 1.

lio ([a]) Taurinensi Proculus Massiliensis Episcopus, se Metropolitanum civitatum, quæ in secunda Narbonensi positæ erant, asserere, jusque ordinationis sibi confirmare volens, proponebat, eas Ecclesias olim suas parochias fuisse, & Episcopos à se in eisdem Ecclesiis ordinatos; cùm è contrario Narbonensis secundæ Provinciæ Episcopi contenderent, sibi alienæ Provinciæ Sacerdotem præesse non debere: conventum fuit pacis causâ, ut vivente Proculo Ecclesiæ istæ ab ipso regerentur, quas vel ipsius parochias esse, vel in quibus Episcopos ab ipso ordinatos constaret; quo Canone videas Primatus dignitatem, quæ fortè eadem tunc cum Metropolitanâ, ordinandi jure præsertim definitam, eamque etiam ordinatione acquisitam. In eodem similiter Concilio de Primatu Ecclesiæ Arelatensis, & Viennensis controversia ita decisa est, *ut qui ex eis adprobaverit suam civitatem esse Metropolim, sic totius Provinciæ honorem Primatus obtineat: & ipse, juxta Canonum præceptum, ordinationum habeat potestatem.* Verùm hæc omitto, quæ fortè ad Primatis potius dignitatem & auctoritatem quàm Metropolitani faciunt; ob idque etiam cætera id genus, quæ ([b]) Zozimus de privilegiis Ecclesiæ Arelatensis, & ordinationibus illicitis in ejus præjudicium à Proculo tentatis, & ad firmandam Arelatensis Ecclesiæ prærogativam rescripsit, omittimus, fusius fortè ea inferius explicaturi; reliqua hujus sæculi subjungimus.

(b) Zosimi ep. 5. 6. 7. 8. 9. 11. 12.

VI. Innocentius ([c]) primus epistola ad Victricium Rothomagensem, Canonem Syricii explicat iis verbis: *primum, ut extra conscientiam Metropolitani Episcopum nullus audeat ordinare; integrum enim est judicium quod plurimorum sententiâ confirmatur.* Quod etiam confirmat

(c) Innocent. epist. 2. cap. 1.

A epistola ad Episcopos Synodi Tholosanæ, ubi *Metropolitano Episcopo ordinandi Sacerdotis Pontificium deberi* affirmat. Bonifacius idem jus Metropolitanorum quamplurimùm commendavit, & contra Primatum usurpationes firmavit iis verbis: ([d]) *ecce enim, ut charitas tua recognoscit, ex subditis Lutubensis * Ecclesiæ Cleri ordo, vel plebis, preces suas & lacbrymas ad nos, quantum datur intelligi, magno cum dolore miserunt,* B *dicentes, Coëpiscopum nostrum Patroclum, sua petitione cessante, in locum decedentis Episcopi nescio quem in aliâ Provincia, prætermisso Metropolitano, contra Patrum regulas ordinasse. Quod nequaquam possumus ferre patienter, quia convenit nos paternarum sanctionum diligentes esse custodes; nulli etenim videtur incognita Synodi constitutio Nicænæ, quæ ità præcipit, ut eadem propriè verba po*C*namus: Per unamquamque Provinciam jus Metropolitanos singulos habere debere, nec cuiquam duas esse subjectas.* Concilium quoque Regiense, ([e]) Armentarii in Ebredunensem Episcopum ordinationem irritam declaravit, quod *absque trium Episcoporum præsentia, absque Comcomprovincialium literis; sine Metropolitani auctoritate* celebrata esset; de eaque sententiam iis verbis protulit: *itaque ordinationem, quam* D *Canones irritam definiunt, nos quoque vacuandam esse censuimus, in qua prætermissâ trium Episcoporum præsentiâ, nec expetitis Comprovincialium literis, Metropolitani quoque voluntate neglectâ, prorsus nihil, quod Episcopum faceret, ostensum est.* Chalcedonense ([f]) universam ordinationis Episcoporum curam penes Metropolitanos esse supponit, dum eos redarguit Metropolitanos, qui ordinationes Episcoporum facere negli-

(d) Bonfacius epistol. 3. ad Hilarium.

* aliàs *Luctenensis, Lotue*, Gall. vel *Lectoure*.

(e) Concil. Regiense in præf.

(f) Chalcedon. cap. 25. refertur dist. 75. can. quoniam quidam.

negligerent; eorumque negligentiæ occurrens, nisi ob necessitatem inevitabilem ultra tres menses Episcoporum ordinationes ab iis differri vetat; qui, si secus fecerint, correptioni Ecclesiæ subjaceant. Idem Chalcedonense, Patriarchæ Constantinopolitano jus ordinandi Metropolitanos concedens; & Episcopos, qui sunt inter barbaros, Alanos scilicet Ponticæ Diœcesis, & Russos Traciæ, sive fortè, quod in iis ([a]) regionibus non tot Episcopi forent, quot ad Episcopi creationem requiruntur, sive quod non facilè convenirent, sive tandem quod nullum alium Metropolitanum præter Constantinopolitanum agnoscerent, in reliquis Diœcesibus unumquemque Episcopum à suo Metropolitano constitui voluit: ([b]) δηλαδὴ ἑκάστου Μητροπολίτου, τῶν προειρημένων διοικήσεων μετὰ τῶν τῆς ἐπαρχίας Ἐπισκόπων χειροτοῦντος τοὺς τῆς ἐπαρχίας Ἐπισκόποις, καθὼς τοῖς θείοις κανόσι διηγόρευται: *unoquoque scilicet prædictarum Diœceseωn Metropolitano cum Episcopis Provinciæ Episcopos ordinante, quemadmodum divinis Canonibus est traditum*. Arelatensis secunda Synodus, quæ circa hæc tempora incidit, Nicænum Canonem repetit: *eum, qui sine conscientia Metropolitani constitutus fuerit Episcopus, esse Episcopum non debere*.

(a) De iis vide Balsamon in c. 2. Concil. Constantinop. I.

(b) Chalcedon. c. 28. cit. quibus similia habet act. 16. ante subscription.

VII. Eadem verò in ordinationibus privilegia Metropolitanorum sollicite Leo ([c]) primus servanda putavit; ideoque epistola ad Anastasium Thessalonicensem: *igitur*, inquit, *secundùm sanctorum Patrum Canones spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos, Metropolitanos singularum Provinciarum Episcopos, quibus ex delegatione nostra fraternitatis tuæ cura prætenditur, jus traditæ sibi antiquitus dignitatis intemeratum habere decernimus, ità ut à regulis præstitutis nullâ aut negligentiâ aut præsumptione discedant*. Epistola ad Episcopos Viennensis Provinciæ, ([d]) Hilarium Arelatensem reprehendit, prætenso jure Primatus, *ordinationes sibi omnium per Gallias Ecclesiarum vindicantem, & debitam Metropolitanis Sacerdotibus in suum jus transferentem dignitatem*. Legem quoque generalem ea occasione confirmat iisdem verbis: *ordinationem sibi*, (ut ante jam diximus) *singu i Metropolitani suarum Provinciarum cum his, qui cæteros antiquitate Sacerdotii præveniunt, restituto per nos sibi jure, defendant: alienum jus alter sibi non audeat vindicare: suis limitibus, suis terminis sit unusquisque contentus: & privilegium sibi debitum in alium se transferre se posse noverit non licere*. Quibus verbis & sequentibus Metropolitanos non debere sibi debitum jus ordinationis cuivis ob gratiam cujuscumque personæ cedere contestatur; & si cesserint, ad antiquiorem Episcopum devolvi jubet. Denique ad Rusticum Narbonensem scribens, *nulla*, inquit, *ratio sinit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec à plebibus expetiti, nec a Clericis sunt electi, nec à Provincialibus Episcopis cum Metropolitani judicio consecrati*. Qui Leoni in Pontificatu successit ([e]) Hilarius, ipsius vestigiis insistens, Mamertum sanctissimum virum Viennensem Episcopum moneri curavit, quod Diensem Episcopum extra Provinciam creasset; eumque à Leontio Arelatensi Episcopo, ad quem ejus ordinatio spectabat, confirmari voluit; de cætero suos unicuique terminos servandos edicens. Sed clariùs & expressiùs id confirmat epistola ad Ascanium Tarraconensis Provinciæ Epis-

(c) Leo epist. 84. ar. 82. ad Anastas. Thessalon.

(d) Leo epist. 89. ad Episcopos Viennensis Provinciæ cap. 2.

(e) Hilar. epist. 9. ad Leontium, & 11. ad Episcop. qui in causa EcclesiæD. ensis convenerant.

Episcopum: *hoc autem*, inquit, *primùm juxta eorumdem Patrum regulas volumus custodiri, ut nullus præter notitiam atque consensum fratris Ascanii Metropolitani aliquatenus consecretur Antistes: quia hoc & vetus ordo tenuit, & trecentorum decem & octo Patrum definivit auctoritas, cui quisquis obvias tetenderit manus, eorum se consortio fatetur indignum, quorum præceptionibus reluctantur.* Denique eodem sæculo Gelasius ([a]) apud Gratianum in eos invehitur, qui Metropolitanorum vel Provincialium jura in ordinationibus turbarent, Ecclesiarumque privilegia violarent.

(a) Gelas. apud Grat. dist. 64. c. quia.

VIII. Sexto sæculo eandem regulam pluribus Summorum Pontificum & Conciliorum decretis stabilitam legimus. Concilium Arelatense secundum, ([b]) *Episcopum*, inquit, *sine Metropolitano, vel epistola Metropolitani, vel tribus comprovincialibus non liceat ordinare; ità ut alii Comprovinciales epistolis admoneantur, ut se suo responso consensisse significent.* ([c]) Concilium Aurelianense secundum meminit curæ Metropolitani in convocandis ad ordinationem Episcopis Suffraganeis. Aurelianense ([d]) quartum, *Episcopos aut sub præsentia Metropolitani, aut certè cum ejus auctoritate, à Comprovincialibus ordinari præcipit.* Quintum ([e]) similiter jubet, *ut à Metropolitano, vel quem in vice suâ præmiserit, cum Comprovincialibus Pontifex consecretur.* Tarraconense idipsum confirmat, ([f]) dum, *si quis in Metropolitana civitate non fuerit Episcopus ordinatus, postquam susceptâ benedictione per Metropolitani literas, honorem fuerit Episcopi adeptus, id optimum esse decrevit, ut postmodum statuto tempore, id est impletis duobus mensibus, se Metropolitani sui repræsentet aspectibus, ut ab illo monitis Ecclesiasticis instructus, pleniùs quod observare debeat, recognoscat. Quod si fortè hoc implere neglexerit, in Synodo increpatus, à fratribus corrigatur. Et si fortè infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit præpeditus, hoc suis literis Metropolitano indicare procuret.* Epaunense ([g]) vocanti Metropolitano ad ordinationem Comprovinciales, omnes parere præcipit. Arvernense I. ([h]) jubet, *ut Episcopatum desiderans, electione Clericorum vel civium, consensu etiam Metropolitani ejusdem Provinciæ, Pontifex ordinetur.* Arvernense ([i]) secundum, Aurelianensis quinti Canonem superiùs citatum, sicut & reliquos Aurelianensis V. Canones pro suis repetit. Martinus Bracharensis in suâ Canonum collectione, quæ in Concilio Lucensi probata est, duplici Canone morem istum confirmat: primus, quem è Concilio Nicæno repetit, licet à Nicæno Canone aliquantulum diversus sit, talis est: ([k]) *Episcopum oportet maximè quidem ab omni Concilio constitui; sed si hoc pro necessitate difficile fuerit, ex omnibus tres eligantur, & omnium præsentium vel absentium suscriptiones teneantur; & sic postea ordinatio fiat. Hujus autem rei potestas in omni Provincia ad Metropolitanum pertineat Episcopum:* Alter, ([l]) quem ex Antiocheno desumit, ideoque non repetendus, legi potest apud Gratianum, qui eum ex Concilio Martini Papæ, sicut & cæteros Martini Bracharensis Canones citat. Turonense secundum contradicentes quosdam huic consuetudini in Armoricâ Provinciâ hoc Canone percellit: ([m]) *adjicimus etiam, ne quis Britannum, aut Romanum in Armorico, sine Metropolitani, aut Comprovincia-*

(b) Arelat. 2. c. 5.

(c) Aurelia. 2. can. 1.

(d) Aurel. 4. c. 5.

(e) Aurel. 5. c. 10.

(f) Tarrac. c. 5. refertur dist. 65. can. 8.

(g) Epaun. c. 1.

(h) Arvernense 1. c. 2.

(i) Arvernens. 2. c. 10.

(k) Martinus Brach. in Can. collect. can. 4. ex Conc. Nicæn. c. 4. refertur d[i]. 64. c. Episcopum.

(l) Conc. Antioch. c. 19. apud G[rat.] dist. 65. c. non de[bet].

(m) Turonicum 2. c. 9.

vincialium voluntate vel literis, Episcopum ordinare præsumat. Quod si quis contraire tentaverit, sententiam in anterioribus Canonibus prolatam observet, & à nostrâ charitate usque ad majorem Synodum se cognoscat remotum, & excommunicatum; quia merito à charitate nostrâ vel nostris Ecclesiis segregantur, qui Patrum statuta contemnunt. Parisiense (a) secundum in causa Saphoraci, seu Saffaraci Parisiensis Episcopi celebratum, eundem morem confirmat, dum decreta contra prædictum servari mandat à Metropolitano, *cui redigendi actio, vel ordinatio de comprovincialibus ejus manet*, id est apud quem potestas residet comprovinciales, tum in ordinem redigendi, de gradu eos & apice Sacerdotii removendo, tum etiam ordinandi. Tertium verò, in eadem urbe sub Pelagio habitum, violari hanc consuetudinem queritur, quam hoc edito Canone luculenter confirmat: (b) *Et quia in aliquibus rebus consuetudo prisca negligitur, ac decreta Canonum violantur; placuit, ut juxta antiquam consuetudinem Canonum decreta serventur. Nullus civibus invitis ordinetur Episcopus &c. non principis imperio per quamlibet conditionem contra Metropolis voluntatem, vel Episcoporum comprovincialium ingeratur, &c. Nam de anteactis ordinationibus Pontificum ità convenit, ut conjuncti Metropolitanus cum suis comprovincialibus Episcopis, vel quos vicinos Episcopos eligere voluerit, in loco, ubi convenerit, juxta antiqua statuta Canonum omnia communi consilio & sententiâ decernantur.* Ex quo Canone colligitur à Regibus non solùm electionum jura, sed & ordinationum, turbata hoc sæculo fuisse, ut non solùm quos vellent Episcopos, inconsultis Metropolitano & Provinciæ Episcopis, creari juberent; verùm etiam à quibus vellent. Cujus rei exemplum ex Gregorio (c) Turonensi colligere possumus in Cautini Archidiaconi urbis Arvernæ ordinatione, qui electus ejusdem urbis Episcopus à Chlotario Rege, ab Episcopis ad urbem Metensem ejus jussu convocatis ordinatus est.

(a) Parisiense 2. in decreto.

(b) Parisiense 3. 8.

(c) Greg. Turon. lib.4. hist. Franc. cap.7.

IX. Neque tamen huic malo grassanti Parisiensis Concilii auctoritas mederi potuit; quippe cùm non multo post ipsum tempore (d) Emerius Santonicæ urbis Episcopus, decreto Regis Chlotarii subnixus, quo nempe concessum ei erat, *ut absque Metropolitani consilio benediceretur, qui non erat præsens*, ab alio ordinatus est: quem frustrà propterea Leontius in Concilio Santonensi comprovincialibus suis congregatis deponere tentavit, creato in ejus locum Heraclio, quippe cùm Chariberti Regis Chlotarii filii voluntas Synodali Provinciæ decreto prævaluerit; nam & ille Patris decretum retineri voluit, & Heraclium Synodalis sententiæ delatorem ignominiosè excepit, atque in exilium detrusit; Emeritum item Episcopatui, missis, ut ait (e) Gregorius Turonensis, viris religiosis restituit; Leontium & comprovinciales, qui ipsum deposuerant, mulctavit. Quodque magis mirere, Euphronius Turonensis Archiepiscopus, vir sanctus, qui Parisiensi tertiæ Synodo subscripserat, Santonicæ subscribere noluit, sive quod malum altiùs invaluisse crederet, quàm ut extirpari posse speraret: sive quod Regis indignationem timeret, satiusque crederet dissimulare Ecclesiæ injuriam, quàm Regem adversus eandem incassum exacerbare. Fortè verò Euphronius in eam sententiam eâ occasione descenderat, quod ipse in ordinatione Pascen-

(d) Greg. Turon. lib.4. hist. cap 26.

(e) Greg. Turon. ibid.

centii Epiſcopi Pictavienſis neglectus impunè fuiſſet. Nam hunc Paſcentium, refert idem Gregorius, Pariſiis ordinatum juſſu Regis Chariberti, cùm tamen antea apud Sellenſe Caſtrum Pictavienſis Diœceſis intra Provinciam Turonenſem ab Euphronio, ut credibile eſt, ordinatus fuiſſet Auſtrapius Pictavii Coadjutor; & ubi is deceſſiſſet, ſucceſſor deſignatus; quæ duo arguunt prædictum Paſcentium ab Euphronio minimè fuiſſe ordinatum: ex iſto itaque didicerat futuram inutilem, diſſentiente Rege, Epiſcoporum operam pro Metropolitani dignitate tuendā; ideoque Santonico Concilio ſubſcribere renuit. Habemus quoque aliud hujuſce temporis exemplum, in quo victrix Eccleſia fuit, in ordinatione nempe Promoti Epiſcopi in Caſtrodunenſi territorio Carnotenſis Diœceſis, juſſu Sigiberti Regis per Ægidium Remenſem factâ, cujus ideò ordinatio, tanquam Canonibus contraria, à Pariſienſi quarta Synodo irritata, & ad Presbyterii officium ipſe deductus eſt; nec ei amplius profuit ad Regem confugiſſe, quàm ut, quæ ipſius Caſtri terminis eſſent, ipſe haberet. In qua cauſa multùm Pappoli Carnotenſis Antiſtitis diligentia, plurimum, meo quidem judicio, S. Germani Pariſienſis ſanctitas & auctoritas profuerunt. Sed neſcio, utrum iis, qui ſtatutam hanc legem prætergreſſi ſunt, adnumerare debeam S. Eligium, qui in urbe Rothomagenſi Noviomenſis, eodem quo S. Audoënus Rothomagenſis loco & die, Antiſtes conſecratus, ab iiſdem uterque, ni fallor, Epiſcopis, & extra Provinciam ſuam ordinatus fuit: quibus proinde argumentis non à Metropolitano ſuo probabiliter conſecratus oſtenditur, ſed fortè non ſine ejus auctoritate atque conſenſu. Verùm longiùs excurro, quàm ipſe vel inſtituerim vel debuerim; non enim ſolùm inſtituti mei fines, verùm etiam ſexti ſæculi terminos prætergredior, extra quos excurrere mihi propoſitum non eſt.

X. Redeo ergo ad ſexti ſæculi hiſtoriam, quo ſæculo neſcio an in uſu fuerit, quod legitur in vita (a) S. Samſonis ex Codice Manuſcripto Bibliothecæ Floriacenſis, per Joannem à Boſco Cœleſtinum edita, cujus auctor vetus nec ineruditus videtur, qui ex veteri more uſitatum fuiſſe refert, ut ſi quis Epiſcopus eſſet conſecrandus, expectaretur donec tres à tribus Epiſcopis conſecrarentur: ſic enim ille de Samſonis in Epiſcopum Dolenſem divino conſilio peractâ conſecratione differit, non omnino, ut jam dixi, contemnendus auctor: *& cùm veniſſent Epiſcopi, qui ad ordinationem veniebant, duos ad ordinandum deducentes ſecum, tertium ſecundùm morem antiquitus traditum ordinare volentes, ſed quis adhuc eſſet ignorantes, ut, mos ibi eſt, à tribus Epiſcopi tres ordinari, nocte inſecùta adeſt Angelus Dei, &c.* Hoc autem ſi verum eſt, oportuit ſanè non tam exactè tunc temporis Metropolitanorum, & Provinciarum jura ſervata fuiſſe; non enim, his ſervatis, facilè tres Epiſcopi ſimul in eadem Provinciâ conſecrari potuiſſent: neceſſum ſaltem fuiſſet unius Epiſcopi diutius ordinationem differri. Ne tamen hæc hiſtoria omninò fabuloſa videatur, præſto eſſe poſſunt ſimilia exempla, quibus pateat, vel conſulto dilatas aliquando plurium Epiſcoporum in unum diem ordinationes, vel caſu quodam nonnunquam ſimul ordinandorum ipſorum occaſiones oblatas. Legimus enim apud VVilelmum (b) Malmesburienſem, aucto in

(a) Vita S. Samſonis Epiſcopi, qui floruit circa annum 560. cap. 13. in Bibliotheca Floriacenſi, & apud Sur. 28. Julii.

(b) Vilelmus Malmesb. lib. 2. de geſtis reg. Angl. c. 5.

cto in Provincia Gevisorum Episcoporum numero, septem uno die in urbe Cantuariæ ab Archiepiscopo Pleimundo Episcopos consecratos, * Freidestanum ad Ecclesiam VVintoniensem, Adelstanum ad Cornubiensem, VVerstanum ad Schirebornensem, Athelelmum ad VVellensem, & Eidulfum ad Cridiensem in Devonia. Item ab Anselmo Archiepiscopo Cantuariensi uno die quinque in Cantia ordinatos, VVilelmum ad VVintoniam, Rogerium ad Salesberiam, VVilelmum ad Exoniam, Rainaldum ad Herefordam, Urbanum ad Glamorgam.

* aliàs *Freteïstanum*.

XI. Sed hæc posteriorum sæculorum sunt exempla, nec ad scopum nostrum rectâ collimant: iis ergo prætermissis, quæ leviter tantum à nobis attingi hîc debent, antiquæ consuetudinis, ut nonnisi à Metropolitanis Episcopi Suffraganei consecrentur, duo omni veneratione digniores à nobis sexto sæculo produci debent Pontifices, acerrimi hujus moris assertores ac vindices, Joannes (a) tertius, & Gregorius Magnus: quorum hic sub finem hujus sæculi sedere cœpit, sequens attigit; ille non multo ante hunc tempore Pontificatum intra sexti sæculi fines transegit. Prior ergo, contra Chorepiscopos disputans, tres saltem ad consecrationem Episcopos requirit, eosque *auctoritate Metropolitani* convocatos. Posterior autem, de ordinationibus loquens (b) singulis sua jura servari voluit; Arelatensem Episcopum in Primatu quidem confirmavit, *singulis tamen Metropolitis secundùm priscam consuetudinem proprio honore servato*: Episcopum, à Corneliensibus electum, primùm ab Archiepiscopo Ravennæ confirmari, tum decreto Sedis Apostolicę roborari, postremo ab eodem Ravennate Metropolitano Mariniano voluit ordinari: Denique in locum Episcopi, à Mediolanensi Archiepiscopo depositi, eidem Mediolanensi rescribit, ut Episcopum in ejus locum intrà tres menses ordinet atque sufficiat.

(a) Joannes III. epist. unic.

(b) Greg. I. lib. 2. indict. 11. epist. 32.

XII. Septimo sæculo eadem viguit observantia, quam insuper Concilium Toletanum (c) quartum confirmavit eo Canone, qui à nobis sæpius citari debebit, quem ideò magnâ ax parte hîc exscribimus. Postquam ergo eos omnes enumeravit, qui aliquo impedimento detinenrur, quominus ordinari possint, hæc subdit: *Quicumque igitur deinceps ad ordinem Sacerdotii postulatur, & in his, quæ prædicta sunt, exquisitis, in nullo horum deprehensus fuerit; & examinatus, probabilis vitæ atque doctrinæ extiterit; tunc secundùm Synodalia, vel decretalia constituta, cum omnium Clericorum vel civium voluntate ab universis comprovincialibus Episcopis, aut certè à tribus, in Sacerdotem die Dominicâ consecrabitur, convenientibus cæteris, qui absentes sunt, literis suis, & magis auctoritate vel præsentiâ ejus, qui est in Metropoli constitutus. Episcopus autem comprovincialis ibi consecrandus est, ubi Metropolitanus elegerit; Metropolitanus autem nonnisi in civitate Metropoli; Comprovincialibus ibidem convenientibus. Si quis autem contra prædicta vetita Canonum ad gradum Sacerdotii indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subjacebit.* Nihilominus eodem sæculo regia auctoritate ordinatio ista Ecclesiæ non parum aliquando convulsa est, ut constare potest ex Concilio Emeritensi, ubi hæc habentur: (d) *quod si juxta canonicam sententiam per voluntatem Metropolitani, atque informationis*

(c) Concil. Toler. 4. c. 18. refertur c. Qui in aliquo, dist. 51.

(d) Emerit. c. 4.

tionis ejus epistolam, per regiam missionem ab alio Metropolitano fuerint ordinati, tempore, quo ad Metropolitanum suum post suam venerint ordinationem, tale placitum non differant facere. Ordinariè tamen ibidem à Metropolitanis sacrari Suffraganeos asserit, & coram eo rectè vivendi sponsionem facere.

XIII. Octavo sæculo, licèt extraordinariâ in Galliis missione Bonifacius Moguntinus Metropolitanus quosdam sacraverit, Grimonem Rothomagensem, Abelem Remensem, Harbertum Senonensem; pro iis tamen Pallia à Zacharia Summo (a) Pontifice petiit, quæ signa sunt plenitudinis potestatis, quam Metropolitanis istis ad consecrandos sibi subditos Episcopos conferri voluit. Metropolitanas (b) quoque Ecclesias in Germania instituit, ad quarum nempe Præsules jus Episcopos sacrandi pertineret, eosque solos, & si qui essent Apostolicæ Sedis Vicarii, ut ex epistola Zachariæ ad Burchardum VVirtziburgensem ab eo constitutum patet: ut videas Ordinarium jus ordinationis ad Metropolitanos spectasse, quamvis extra ordinem aliis quibusdam nonnunquam conferretur. Unde idem Zacharias (c) in Capitulis quibusdam ab eo missis ad Pipinum Majorem-domus, itemque ad Episcopos, Abbates, & Proceres Francorum, statim in limine, Metropolitanorum jura ex Canonibus (d) Apostolorum, Concilio (e) Antiocheno, & (f) Beato Leone confirmat, eaque conservanda statuit. Sub finem verò ejusdem sæculi septima (g) Synodus, postquam Episcoporum electiones, quæ fierent à Magistratibus sæcularibus, nullas esse pronuntiavit, juxta Canonem Nicænum citatum ordines fieri præcepit, ut nempe Provinciales omnes ad Episcopi ordina-

(a) Zach. epist 4. ad Bonifac. Mogunt & Frodoard. hist. Remensis lib. 2. cap. 16.

(b) Zach. epist. 4. citata & 5.

(c) Zach. Capit. 1. ex iis quæ misit ad Pipinum.

(d) Can. Apost. 35.
(e) Conc. Antioch. cap. 9.
(f) Lib. decret. B. Leonis Cap. 32.

(g) 7. Synodus cap. 3.

A tionem conveniant; vel si præsentes esse nequeant, saltem per literas consensum præbeant; apud Metropolitanum præcipua auctoritas resideat.

XIV. Nono sæculo Capitularia Caroli Magni, & Ludovici Pii, Imperatorum expressè jubent, (h) *ut, si necessitas fuerit, tres Episcopi, in quocumque loco sint, Archiepiscopi præcepto ordinare possint Episcopum*. Concilium Meldense (i) sub

B Carolo Calvo statuit, ut Metropolitanis sedibus antiquitus statuta jura serventur. Lingonense, cujus decreta in Tullensi apud Saponarias relecta & confirmata sunt, (k) *ut hi, qui ordinandi sunt, secundùm ordinem Ecclesiasticum, & institutionem sanctorum Patrum ordinentur, videlicet ut Episcopi judicio Metropolitanorum, & eorum Episcoporum, qui circumcirca sunt, provehantur ad Ecclesiasticam potestatem*. Ea-

C dem quoque apud Saponarias Tullensis (l) Synodus in Epistola, quam scribit ad Episcopos Britonum, qui à Metropolitano suo Turonensi desciverant, in eandem sententiam hæc habet: *Sacris instituti Canonibus non ignoramus, Metropolitano vestro charissimo fratri nostro Herardo competentem reverentiam vos debere: itaut præter ejus præsentiam aut consensum nullus in regione vestrâ canonicè possit ordinari Episco-*

D *pus*. Fusè quoque Valentinum (m) tertium sub Carolo, Metropolitano injungit, ut provideat, ne indignus Episcopus de Palatio imponatur; si quis talis à principe consecrandus mittatur, prospiciat, *ne tantum malum cogatur agere, ut indebito honorem, bonis tantùm debitum, tradat*. VVormatiense sub Ludovico secundo Imperatore, (n) *Metropolitanos* reprehendit, *qui negligentius commissos sibi greges, & ordinatio-*

(h) Lib. 7. Capit. cap. 74.

(i) Meld. c. 3.

(k) Conc. Tullense parte 2. cap. 8.

(l) Tullense parte 1. cap. 8. & epist. Syn. ad Episcopos.

(m) Valent. III. cap. 7.

(n) VVormatien. Can. 75.

(a) Eugenius in Synod. Rom. c. 5.

(b) Nicolaus I. epist. 63. 64. 65.

(c) Nicolaus I. ad consulta Bulgar. cap. 73.

nationes Episcoporum facere differunt. Eugenius ([a]) secundus in Synodo Romanâ Leonis decretum renovat, ut inter Episcopos non habeantur, qui neque à Clericis sunt electi, *neque à Provincialibus Episcopis cum Metropolitani judicio consecrati*. Nicolaus ([b]) primus Hilduinum, quem Rex Lotharius contra Hincmari Remensis voluntatem consecrari volebat, à Cameracensi Ecclesia exturbandum, nec alium nisi ex voluntate ejusdem Hincmari consecrandum curat, scriptis ad Episcopos in Regno Lotharii, ad Lotharium, & Hilduinum ipsum literis. Idem quoque in responsis ad interrogationes Bulgarorum eadem Archiepiscoporum privilegia fusiùs iis verbis explicat: ([c]) *Scitote, quoniam in loco, ubi numquam Patriarcha vel Archiepiscopus constitutus est, a majori est primitus instituendus; quoniam secundùm Apostolum minus à majori benedicitur: deinde verò, acceptâ licentiâ, & pallii usu, ordinat ipse sibi deinceps Episcopos, qui successorem suum valeant ordinare; vos tamen, sive Patriarcham, sive Archiepiscopum, sive Episcopum vobis ordinari postuletis, à nemine nunc velle congruentius, quàm à Pontifice Sedis B. Petri, à quo & Episcopatus & Apostolatus sumpsit initium, hunc ordinari valetis: in quo hic est ordo servandus, ut videlicet à Sedis Apostolicæ Præsule sit nunc vobis Episcopus consecrandus; qui si Christi plebs ipso præstante crescit, Archiepiscopatus privilegia per nos accipiat; & ità demum sibi Episcopos constituat, qui ei decedenti successorem eligant; & propter longitudinem itineris non huc consecrandus, qui electus est, veniat; sed hunc Episcopi, qui ab obeunte Archiepiscopo consecrati sunt, simul congregati consti-*

A *tuant*. Plura prætereo, quorum aliqua infrà commodius à nobis referentur.

(d) Concilium Trosleianum in præfat.

(e) Ioannes XIII. epist. ad Episcop. citerioris Brittanniæ.

(f) Leo IX epist. 4. Ioanni Salernit. Archiepisc.

(g) Clemens II. ad eundem.

(h) Nicolaus II. epist. 5. Gervasio tom. 3. Biblioth. PP.

(i) Alexander II. Gervas. epist. 13. tom. 3. Biblioth. PP.

XV. Decimo sæculo Concilium Trosleianum, sub Herivæo Archiepiscopo Remensi habitum, statim ([d]) in præfatione Episcopos monet, ut attendentes regulares constitutiones Pàtrum, à Metropolis suæ quisque regulari consuetudine non abducatur. Et in Canone, quo rebus Episcopi mortui providet, quæ ex Valen-
B tino & Regensi Concilio hac de re constituta sunt, renovat, in quibus Metropolitanorum in convocatione Episcoporum ad ordinationes Provincialium, iisque vel accelerandis vel differendis auctoritas elucescit. Joannes quoque ([e]) decimus tertius ad Episcopos citerioris Britanniæ rescripsit, ut Metropolitano Turonensi subderentur.

XVI. Undecimo, ([f]) Leo IX. & ([g]) Clemens II. in Archiepisco-
C patus Salernitani erectione eadem ostendunt his verbis: *necnon liceat tibi ordinare Episcopos super congruentia loca secundùm regulam SS. Patrum, in ipsa integritate Salernitani Archiepiscopatus*. Nicolaus ([h]) II. Beluacensem Episcopum sine Archiepiscopo Remensi ejusque consensu ordinatum, non consecratum, sed execratum ait; eumque sententia excommunicationis plectendum pronuntiat. Alexander ([i])
D secundus Epistola ad Gervasium Remensem, simoniæ pestem detestatus, omnem culpam in Archiepiscopos conjicit, tanquam omnium consecrationum Episcopalium auctores, *quod totum*, inquit, *Archiepiscopis computamus; nemo enim simoniacus emptionem iniret, si se consecrandum fore desperaret: sed quia Archiepiscopi sine discretione consecrant, multi indiscretè ad Episcopatus aspirant:* unde Josselinum in Suessionensi Ecclesia

clesia vetat, ab ipso consecrari, quod Archidiaconatum non contentus per pecuniam obtinuisse, ad Episcopatum eâdem viâ contenderet. Pictaviense Concilium sub Paschali II. decrevit, (a) ut *nullus Episcopus Abbas, &c. accipiat de manu Regis, &c. donum Episcopatus &c. sed Episcopi à suo Metropolitano &c.* Omitto hoc sæculo moderationem Summorum Pontificum (b) Stephani VI. (c) & Gregorii VII. qui nonnisi ægre & ob graves causas induci poterant, ut Episcopos alteri Metropolitano subditos ordinarent. Omitto inter Metropolitanos, & Primates recrudescentes hac de re contentiones. Omitto Episcoporum eandem ob causam etiam in Summum Pontificem temerarias offensiones. Testimonia hujus sæculi Petri Damiani auctoritate concludo, qui Archiepiscoporum auctoritatem ob prærogativam ordinandorum Episcoporum iis verbis extollit libello de dignitate Sacerdotii, quem Archiepiscopo cuidam obtulit; (d) *quanta vobis hoc est Ecclesiæ summis Sacerdotibus est dignitas prærogata, ut benedictionem non modò vobis exhibitam possidere, sed possitis aliis tradere, & non qualemcumque, sed etiam Episcopalem, per quam scilicet vestri juris est ordinare Pontificem; & cum non parvi terroris sit atque formidinis, esse vel inferioris ordinis Sacerdotem, nimirum ipsi quoque lege præcipitur, ut populi portet iniquitatem; quàm puniendum est ac tremefactis visceribus formidandum omnibus nunc in Ecclesiasticâ dignitate præcellere?*

XVII. In reliquis sæculis fusiùs non morabor: jam tum enim duodecimo sæculo *murmur & querimoniam Ecclesiarum* hanc fuisse non dubiè coram Summo Pontifice Eugenio profitetur (e) Bernardus, quod

(a) Pictaviense sub Pasch. II. cap. 1.

(b) De Steph. VI. Frodoard. apud Baron. tom. 10. ann 881. num. 10.

(c) Gregor. VII. lib. 6 epist 5. pro juribus Metropolit. vide eundem Greg. VII. lib. 2. epist. 73.

(d) Petrus Damiani opusc. 25. de dignit. Sacerdotii.

(e) Bernard. de consideran. lib. 3. cap. 4.

A indignè ferrent ordinem antiquitus statutum turbari: *truncari*, inquit ille, *se clamitant ac demembrari: vel nullæ vel paucæ admodum sunt quæ plagam istam aut non doleant, aut non timeant. Quæris quam? subtrahuntur Abbates Episcopis, Episcopi Archiepiscopis, Archiepiscopi Patriarchis sive Primatibus:* unde, & subdit, *bona ne species hæc? mirum si excusari queat vel opus*. Hujus tamen sæculi initio Honorius (f) Presbyter Augustodu-

B nensis, quem claruisse dicit (g) Trithemius anno 1120. Archiepiscoporum officia esse dicit, *Episcopos consecrare, Synodos congere &c.* Summi quoque aliqui Pontifices hujus moris meminerunt. Neque enim putandum est, simul aut uno ictu Archiepiscoporum auctoritatem convulsam fuisse, sed sensim ipsa depressa est atque imminuta, donec nostris temporibus, saltem quoad ordinandorum suorum Suffraganeorum

C prærogativam, omninò concidit. Ideoque posteriores Bernardo Pontifices illius quoque Metropolitanorum juris meminerunt. Innocentius (h) tertius, Metropolitanos docet jure à suis Suffraganeis, dum eos ordinant, exigere juramentum: itemque eosdem Episcopos obligat, ut Archiepiscopo suo tale juramentum præstent. Expressius quoque testimonium est Lucii (i) tertii, qui eodem duodecimo sæculo in Cathedra Ro-

D mana non multo ante Innocentium tertium tempore sedit: *Reliqui verò*, inquit, *comprovinciales Episcopi [si necesse fuerit] cæteris consentientibus à tribus jussu Archiepiscopi poterunt ordinari: sed melius est, si ipse cum omnibus eum qui dignus est, elegerit, & cuncti pariter Pontificem consecraverint*. A tempore autem Bonifacii octavi, quo invectæ sunt in Ecclesiam Sacerdotiorum reservationes; tùm Clementis quarti, sequen-

(f) Honorius in Gemma animæ lib. 1. cap. 186.

(g) Trithemius, de Script. Ecclesiast.

(h) Innocent. III de jure, [illegible] ego idem lib. [illegible] epist. 537.

(i) Lucius tertius, cap. Si Archiep. de temporib. ordinat.

ſequentium Pontificum, qui cum Avenioni ſederent, Galliæ Epiſcoporum ad Romanam curiam plurimos evocaverunt, jus ordinandi Metropolitis paſſim auferri cœpit [quod multis caſibus ſtatutis, in quibus ad Summum Pontificem recurri debebat, imminutum valde ante fuerat] adeo ut tempore Concilii Baſilienſis (a) nullum fuiſſe videretur, quippe quod confirmationes Epiſcoporum à Romanis Pontificibus probarit; & ad ipſum, ob controverſiam de Eugenii quarti ſummo Pontificatu, (b) Plocenſis Epiſcopi confirmatio, quæ antiquitus ab Bremenſem ſedem ſpectabat, delata ſit.

(a) Concil. Baſilienſe ſeſſ. 12.

(b) Crantzius in Metrop.

XVIII. Certè non dubitant Catholici, quin juxta definitionem Synodi (c) Tridentinæ, Epiſcopi, *qui auctoritate Romani Pontificis aſſumuntur, ſint veri & legitimi Epiſcopi*: norunt à Sede Petri Epiſcopatus originem ad nos dimanaſſe: ſciunt Metropolitanorum auctoritatem ab ipſa Pontificia promanare, ut poſtea confirmabimus. Dolent tamen aliqui eò ambitionem quorundam provectam fuiſſe, ut ei ſanandæ Summus Pontifex nonniſi pulcherrimi ordinis deſtructione conſulere ſe potuiſſe crediderit. Graviter ferunt cum (d) Gregorio ſeptimo, quod *Epiſcopi* quaſi *non habentes certum Metropolitanæ ſedis locum, nec ſub aliquo poſiti* ſint *magiſterio, huc & illuc pro ſua ordinatione vagantes, ultra regulas & ſtatuta ſanctorum Patrum liberi ſint & ſoluti*. Dolent antiquos Canones, quorum ſacroſancta eſt auctoritas, ex traditione Apoſtolica deſcendentes, neglectas jacere; adeoque miſerum Eccleſiæ noſtræ ſtatum eſſe, ut vel ſummi Pontifices inferiorum ſedium dignitati invidere potuerint, vel ex eorum augumento ſibi cavendum crediderint: exinde mundanæ poteſtatis incrementum in ſacris ordi-

(c) Trident. ſeſſ. 23. cap. 8.

(d) Greg. VII. ep. 73. lib. 2.

A nationibus probabiliter natum obſervant; neglectum Archiepiſcoporum accidiſſe conqueruntur; lugent diſſolutam Epiſcoporum ejuſdem Provinciæ conſociationem; examen ordinandorum Epiſcoporum, & inquiſitionem in eorum vitam ac mores perfunctoriè curari gemunt; nec extra Provinciam accuratius perfici poſſe advertunt. Confirmationem Epiſcoporum ab ipſo ſummo Pontifice, qui, cum nulli ſubditus ſit, poteſt audentius nominationes indignorum reprobare, ſapientiores ac prudentiores neceſſariam hocce tempore cogitant ſed nihil obeſſe putant, ſi eum, in quem ipſe inquiſierit, ad Metropolitanum & Provinciæ Epiſcopos remittat, renovato etiam examine, & repetita inquiſitione conſecrandum; Anteceſſorum ſuorum ſcilicet exemplo, qui, non contenti propria inquiſitione, ad Metropolitanum Epiſcopum conſecrandum iterum rejiciebant, quem etiam de iis, quæ ad ipſos delata fuerant, nonnumquam monebant; unde & Hormiſda Papa rectè monuit, (e) *facilius ordinationum vitia evitari, ſi ſua Metropolitanis jura ſerventur*. Neque putant decreſcere quicquam honoris Summæ Sedi, ſi Metropolitanis ab ipſa conſtitutis accreſcat: quinimo ſi quid honoris ipſis impendetur, id totum in auctores Metropoliticæ dignitatis, Summos Pontifices, recidere; eoſque ad obedientiam habiturum promptiores arbitrantur, quos Metropolitanis à ſua Sede conſtitutis obedientes effecerit. Sciunt quid olim in ſimili materia Gregorius (f) Magnus dixerit: *meus honor eſt honor univerſalis Eccleſiæ: meus honor eſt fratrum meorum ſolidus vigor: tunc ego verè honoratus ſum, cùm ſingulis quibuſque honor debitus non negatur*. Multùm intereſſe putant, antiquitati debitam firmari reverentiam

(e) Hormiſda epiſt. 26.

(f) Greg. Eulog. Alex. epiſt. 30. indict. 1. lib. 7. refertur can. ſin. diſt. 99.

A tiam, quâ Novatorum, in ejus quotidie præjudicium aliquid molientium, temeritas retundatur; conducere quoque opinantur, si Summus Pontifex sæculari potestati, indignos nonnumquam obtrudenti, suam, & sibi subditorum Ecclesiasticam potestatem objiciat. Hæc etiam, aliaque id genus apud se disserunt, eum suam dignitatem extollere, qui sibi subditam magnifecerit: cavendum, ne calcatâ inferiorum ordinum Ecclesiasticâ dignitate, B in supremam Potestatem aliquid audeatur: Sedis Apostolicæ Præsulibus utilissimum esse Prædecessores suos imitari, qui nihil antiquius duxerunt, quàm nota ex prisca consuetudine Ecclesiarum jura intemerata servare, statuta Patrum asserere; concessa à prædecessoribus privilegia tueri; quos Episcoporum ambitio, & violationis in electionibus Ecclesiasticis legum frequentia explicare suam auctoritatem coegit, & plenitudinem C potestatis ostendere, quam æquitate solùm antea definiebant. Sed quis sum ego, qui de tantis Pontificibus vel loqui audeam, vel cum tantis Pontificibus? Si sententiam dico, vereor ne temerarius audiam; si consilium do non roganti, importunus; si reprehendo, sceleratus: sed nec sententiam fero, mea omnia non solùm dicta sed animi sensa Summæ Sedi submittens: neque consulo, qui nec consulor, nec fortè D audior; multo minus reprehendo, qui non solùm Summorum Pontificum dicta, sed & facta, quantum fieri potest, excusanda censeam: antiquitatis solùm neglectæ expostulationem quandam exhibeo: & si quæ ejus restaurandæ saltem aliqua ex parte ratio adinveniri potest, discutiendum relinquo.

§. II.

Comprovinciales Episcopos Ordinationibus Episcoporum suæ Provinciæ interesse debere.

XIX. AD propositam antiquæ in ordinationibus Episcoporum observantiæ discussionem redeo. Ex traditione Apostolicâ ejusdem Provinciæ Episcopos ad aliorum ordinationem vocatos fuisse, ex prædictis satis constat. Anacletum hujus traditionis testem habemus, qui epistolâ ad Episcopos Italiæ sic ait: (a) *ordinationes Episcoporum auctoritate Apostolica ab omnibus, qui in eadem fuerint Provincia, Episcopis sunt celebrandæ*. & infrà: *Quod si simul omnes convenire minimè poterunt, assensum tamen suis apicibus præbeant, ut ab ipsa ordinatione animo non desint*. Idipsum docet: Anicetus (b) superius citatus; &, ne dubiis solùm testimoniis niti videamur, eandem consuetudinem exponit Cyprianus epistolâ (c) ad Clerum & plebes in Hispania consistentes; *propter quod*, ait, *diligenter de traditione divina, & Apostolica observatione observandum & tenendum, quod apud nos quoque, & ferè per Provincias universas tenetur, ut ad ordinationes ritè celebrandas, ad eam plebem, cui Præpositus ordinatur, Episcopi ejusdem Provinciæ proximi quique conveniant, & Episcopus deligatur plebe præsente, quæ singulorum vitam plenissimè novit, & uniuscujusque actum de ejus conversatione perspexit. Quod & apud vos factum videmus in Sabini collegæ nostri ordinatione, ut de universæ fraternitatis suffragio, & de Episcoporum, qui in præsentia convenerant, quive de eo ad vos literas fecerant, judicio, Episcopatus ei defer-*

(a) Anacletus epistola 2. refertur dist.61. c. Ordinationes.

(b) Anicetus supra.

(c) Cyprian. epist. 68. ad Clerum & plebes in Hispania consistentes.

deferretur, *& manus ei in locum Basilidis imponeretur*. A Vetera etiam hujus moris exempla habemus apud (a) Eusebium, ubi nempe in locum Narcissi, qui ob falsam calumniam ipsi impositam se se subduxerat, adeò ut nemo sciret, quò se ille recepisset, Dium suffectum refert; itemque ubi eodem redeunte, sed præ senio Ecclesiam administrare non valente, Alexandrum Narcissi consensu ad Ecclesiam Hierosolymitanam sedem translatum, B narrat: Nam in priori ordinatione hæc habet: δόξαν τοῖς τῶν ὁμόρων ἐκκλησιῶν προεστῶσιν, ἐφ᾽ ἑτέρου μετίασιν ἐπισκόπου χειροτονίαν: idest, *his, qui finitimis Ecclesiis præerant, visum fuit, ut alterum Episcopum suffragiis crearent*. In posterioris quoque translatione Hierosolymitanos, narrat, divinâ monitos revelatione, eum loca sacra invisentem, in urbe sua manere coegisse: μετὰ κοινῆς τῶν ἐπισκόπων οἳ τὰς πέριξ διεῖπον ἐκκλησίας γνώμης: C *secundùm communem Episcoporum, qui finitimas procurabant Ecclesias, sententiam*.

(a) Euseb. lib. 6. hist. cap. 9. in Lat. 10. in Græco.

XX. Sequentibus sæculis idem mos firmatus, legibusque Ecclesiasticis munitus est. Nicænum (b) primum Concilium ita habet: Ἐπίσκοπον προσήκει μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθίστασθαι. Εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τὸ τοιοῦτο, ἢ διὰ κατεπείγουσαν ἀνάγκην, ἢ διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἐξ D ἅπαντος τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένοις, συμψήφων γινομένων, καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων, τότε τὴν χειροτονίαν ποιεῖσθαι: *Episcopum oportet maximè quidem ab omnibus, qui sunt in Provincia, constitui; si autem sit hoc difficile, vel propter urgentem necessitatem, vel propter viæ longitudinem, tres omnino eundem in locum congregatos, absentibus quoque suffragium ferentibus*, *scritisque assentientibus tunc ordinationem facere*. Regulam hanc à Concilio Niceno stabilitam cætera Concilia amplexata sunt, & observandam præscripserunt. Hanc citata à nobis superiùs, Loadicenum, Antiochenum, Sardicense, Carthaginense quartum, Regense, Chalcedonense, Aurelianense secundum, Epaunense, Arvernense secundum, Lucense, in quo Martini Bracharensis Canones confirmati sunt, Turonicum secundum, Parisiense tertium, septimâ Synodus Trullensis, & aliæ confirmant. Hanc Summi Pontifices supra quoque laudati, Leo (c) primus epist. ad Rusticum Narbonensem, Eugenius (d) secundus in Synodo Romana, Lucius (e) tertius observandam præcipiunt. Hanc quoque Concilium Romanum (f) sub Sylvestro antiquissimum statuerat, prohibens, *ne Episcopus in ordinem adscisceretur*, *nisi ab omnibus*, *vel saltem à tribus Provinciæ Episcopis*. Isidorus Hispalensis hujus moris rationem assignat, (g) *quod enim*, inquit, *Episcopus non ab uno*, *sed à cunctis comprovincialibus Episcopis ordinetur*, *ideo est institutum*, *ne in eo aliquid contra fidem Ecclesiæ, unius tyrannica auctoritas moliretur*: quod ex Isidoro quoque referunt Concilii Aquisgranensis (h) Patres, Rabanus (i) Maurus, & alii. Unde & Concilia quædam in ordinationibus celebrata legimus, verbi gratia Andegavense (k) primum, & Veneticum: & Sidonius (l) ad ordinationem Joannis Cabilonensis Patientem Lugdunensem *Provincialium Sacerdotum prævio partim*, *partim comitante collegio*, venisse refert: nosterque etiam Fulbertus, Antiocheni, ut ipse inquit, & Nicæni Canonibus innixus, Theodoricum quendam consecrare renuit, quod nec à comprovincialibus Episcopis

(b) Nicænum c. 4.

(c) Leo I. epist. 92. ad Rusticum.

(d) Eugenius II. in Synodo Rom. cap. 5.

(e) Lucius III. cap. si Archiepiscopus. de temporibus ordinat.

(f) Conc. Rom. sub Sylvestro, teste Platina in ejus vita.

(g) Isidorus de Ecclesiast. officiis lib. 2. cap. 6.

(h) Concilium Aquisgr. c. 9.

(i) Rabanus lib. 1. c. 4 de institut. Clericorum.

(k) Andeg. 1. & Venet. tom. 1. Conc. Gall. Sir. epist 25. lib. 4.

(l) Fulbertus epist. 61. Theoderico.

copis literas pro ipso accepisset, nec missos ab eo Legatos vidisset.

§. III.

Quomodo Comprovinciales Episcopi à Metropolitano convocarentur, & quòd ei convocanti parere debuerint.

XXI. Statim igitur atque Episcoporum aliquis mortuus fuisset, Episcopus vicinus ipsius Ecclesiæ curam gerere solebat, donec ad ejus exequias omnes Provinciæ, vel plures convenissent; quibus celebratis, ad suam Ecclesiam unusquisque sese referebat, *Mandatum Metropolitani simul cum omnibus sanctis Episcopis opertúrus*. Metropolitanus postea, quando commodius visum erat, ad electionem & ordinationem Successoris omnes Provinciæ Episcopos convocabat per literas, ùt ex ([a]) Antiocheni, ([b]) Arelatensis secundi, ([c]) Martini Bracharensis Canonibus supra citatis, & aliis videre est; Literæ autem ejusmodi ἐνθρονιστικαὶ dicebantur, & doctrinæ aliquando circa fidem capita aliqua, quorum professio emittenda esset, continebant, ùt ex Evagrio ([d]) historico discimus: vocati Episcopi, nisi gravi causa detinerentur, convenire debebant; id enim constitutum esse dicit Aurelianensis secunda Synodus, ([e]) *ut nullus Episcoporum admonente Metropolitano Episcopo, nisi certa tædii causa detentus, ad Concilium vel Ordinationem Consacerdotis venire penitus ulla excusatione detrectet*: quod paulo antea *prima & immutabili constitutione decretum* dixerat Epaunensis, ([f]) *ut cum Metropolitanus fratres vel conprovinciales suos ad Concilium, aut ad ordinationem cujuscumque consacerdotis crediderit evocandos, nisi causa tædii evidentis*

(a) Antioch. c. 19.
(b) Arelat. 2. c. 5.
(c) Mart. Brach. c. 3.
(d) Evagr. lib. 4. cap. 5.
(e) Aurel. 2. c. 1.
(f) Epaun. c. 1.

A *extiterit, nullus excuset*. Tædium autem in iis Conciliis pro molestia sumi satis perspicuum est; si qui autem gravi necessitate impedirentur, quominus ad ordinationem Consacerdotis accedere possent, per literas consensum suum significabant, & excusationes proferebant, ùt colligere est ex Concilio ([g]) Niceno, ([h]) Antiocheno, ([i]) Regensi, ([k]) Toletano quarto, ([l]) septima Synodo, aliisque; itemque ex ([m]) Anacleti epistola, Martini ([n]) Bracharensis collectione, & aliis.

(g) Conc. Nicæn. c. 4.
(h) Antioch. c. 19.
(i) Reg. can. 2.
(k) Tolet. 4. c. 18.
(l) Septima Synod. c. 3.
(m) Anaclet. epist. 2.
(n) Martinus Brach. c. 3.

B XXII. Quod si fortè aliqui abessent, nec literis suis consensum præstarent, eos iterum compellandos esse à Metropolitano docet Concilium ([o]) Sardicense; neque tamen ordinationum diutius differendam, si ipse rogatus non adfuerit: ita enim Osio proponente definitum est, à qua tamen definitione ([p]) Gratianus, antiquas versiones minimè secutus, aliam Græco textui minimè convenientem omnino diversam vel finxit vel reperit. Ita, inquam, definitum fuisse Græca ista verba ostendunt, ἐὰν συμβῇ ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ, ἐν ᾗ πλεῖστοι Ἐπίσκοποι τυγχάνουσιν ἕνα Ἐπίσκοπον ἀπομεῖναι, κἀκεῖνος κατά τινα ἀμέλειαν μὴ βουλήθῃ συνελθεῖν, καὶ συναινέσαι τῇ καταστάσει τῶν Ἐπισκόπων, τὰ δὲ πλήθη συναθροισθέντα παρακαλοῖεν γίνεσθαι τὴν κατάστασιν τοῦ παρ᾽ αὐτῶν ἐπιζητουμένου Ἐπισκόπου. χρὴ πρότερον ἐκεῖνον τὸν ἐναπομείναντα Ἐπίσκοπον ὑπομιμνήσκεσθαι διὰ γραμμάτων τοῦ ἐξάρχου τῆς ἐπαρχίας (λέγω δὴ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Μητροπόλεως) ὅτι ἀξιοῖ τὰ πλήθη ποιμένα αὐτοῖς δοθῆναι, ἡγοῦμαι καλῶς ἔχειν καὶ τοῦτον ἐκδέχεσθαι, ἵνα παραγένηται. Εἰ δὲ μὴ διὰ γραμμάτων ἀξιωθεὶς παραγένηται, μήτε μὴν ἀντιγράφοι, τὸ ἱκανὸν τῇ βουλήσει τοῦ πλήθους χρὴ γίνεσθαι: Id est, *Si contigerit in una Provincia, in qua sunt pla-*

(o) Sardic. c. 6.
(p) Greg. epist. dist. 65. c. Si fortè

C

D

plurimi Episcopi unum Episcopum remanere, & ille per quandam negligentiam nolit convenire, & Episcoporum constitutioni assentiri; congregata autem populi multitudo suadeat, & instet, ut fiat constitutio Episcopi, qui ab eis quæritur: oportet illum prius, qui remansit, Episcopum admoneri per literas Exarchi provinciæ (dico autem Episcopi Metropolitani) quod vult populus sibi Pastorem dari; & existimo rectè habere hunc quoque admitti, ut adsit. B *Si autem literis rogatus non adfuerit, sed neque rescripserit, populi voluntati satisfaciat.* Quare justam habebat rationem conquerendi adversus Archiepiscopum Senonensem Leuthericum, Metropolitanum suum, ([a]) Fulbertus Carnotensis, quod ipso non invitato ordinationes celebraret; qua in re eum canonicam legem solvisse contestatus est.

(a) Fulbertus epist. 14.

§. IV.

De Visitatore mittendo, si abesset Metropolitanus, & Ordinatione alicui demandanda.

XXIII. Contingebat autem aliquando, ut Metropolitanus ipse electioni Episcopi interesse non posset, præsertim ubi amplæ & numerosæ essent Provinciæ: tuncque, quandiu durarunt electiones, Visitatorem mittere solebat, unum, ut plurimum ex Provincialibus Episcopis, qui electioni interesset cum aliis, D ad quos jus eligendi spectaret: cujus quidem Visitatoris frequens mentio in epistolis Gregorii, ([b]) Pelagii, & aliorum summorum Pontificum; ejusdem quoque Visitatoris constituendi formulæ aliquæ sumuntur ex Epistolis ([c]) Hincmari, quas nobis protulit Sirmundus. Visitator autem iste formam eluctionis legitimæ Clero ac populo legebat; cavebat, ne

(b) Pelagius Eucarpo Messinensi. Vide dist. 61. c. obitum, & seq.

(c) Epist. 2. 3. 4. 5. 6. Hincmari, in appendice tom. 2. Conc. Gall. Vide etiam decret. Synodi Rom. sub Greg. VII. post epist. 14 lib. 7. & epist. Ambrosii ad Constantium 19.

A per ambitum aut fraudem aliquid fieret; decretum, electione jam peracta, ad Metropolitanum mittebat, eumque de electione plenius instruebat. Ei sæpius Metropolitanus, si per se Electum consecrare non posset, ordinationem celebrandi cum cæteris Provincialibus, vel in Ecclesia ordinandi, vel alio in loco, munus committebat; quæ omnia ex citatis Gregorii, Hincmari, & aliorum Epistolis innotescere possunt: aliquando verò, recepto decreto electionis, idem Metropolitanus tum Ordinandum tum etiam Comprovinciales ad se evocabat, & in Ecclesia sua, seu destinato quovis alio in Provincia loco, ordinationem cum iis celebrabat. Sic ergo electos ([d]) Cumanæ Ecclesiæ, Crotonæ, Nucerinæ, aliisque, Romam consecrandos venire jubet Gregorius: alios verò, v. gr. electum Capreæ Episcopum à Mariniano Pontificia auctoritate decernit consecrandum. C Sic ([e]) Augustinum Carthaginensis Episcopus Aurelius, cum quo secretis literis egerat Valerius, ut ipsum Coadiutorem sibi habere liceret, a Megalio Calamensi Episcopo Numidiæ Primate, cum ad visitandum Hipponem Regium cum aliquot Episcopis advenisset, consecrari consentit; alios ([f]) vero quotidie ad Ecclesiam Carthaginensem ordinandos evocare solitus erat, adeout quovis ferè Dominico die Episcopos consecrandos in sua se Ecclesia habere professus sit. Sic & ([g]) Victor Carthaginensis Fulgentium Episcopum Ruspensem ordinandum a vicinis Episcopis permisit.

(d) Greg. lib. 2. indict. 10 epist. 19 Idem epist. 27. ejusdem libri.

(e) Possidius in vita August.

(f) Carthag. 3. c. 39.

(g) In vita S. Fulgentii cap. 17. apud Surium 1. Januarii.

XXIV. Certè in Provinciis, in quibus maximus erat Episcoporum numerus, reperio liberiorem fuisse licentiam Metropolitanis quos vellent Episcopos assumendi, quamvis sæpius viciniores secum assumere solerent

lerent ad ordinationem Episcopalem peragendam; ideoque Carthaginensi Episcopo, cujus amplissima erat Provincia (adeout in uno Carthaginensi Concilio observentur à (a) Leone IX. 205. Episcopi subscripsisse) libera erat facultas, quos vellet Episcopos ad ordinationem assumendi; nec eâ necessitate adigebatur, ut Provinciæ omnes Antistites ad ordinationem unius evocaret, ùt colligitur ex Concilio (b) Carthaginensi secundo, & (c) tertio; proindeque non tam Provinciæ Episcopos, quàm vicinos suæ Ecclesiæ assumere solebat: quamvis tamen non inficias ierim, quin, si commodè fieri posset, omnes Provinciæ Episcopos, vel vicinos Ecclesiæ vacantis convocaret, prout idipsum commendat Carthaginense (d) quartum: quod tamen minus præcipuum in ordinatione esse testatur, ad quam auctoritatem Metropolitani præcipuè exigit. In Provinciis autem, in quibus minor erat Episcoporum numerus, quos ideo nec ordinationum multitudo, nec longitudo itineris decurrendi tantopere defatigatura erat: strictò jure, ùt vidimus, omnium Comprovincialium convocatio requirebatur, nec quos volebat ipse pro arbitrio Metropolitanus assumebat, sed omnium concursus maxime videbatur esse necessarius.

(a) Leo IX. epist. 3. ad Thomam Africanum.

(b) Carthag. 2. c. 12.

(c) Carthag. 3. c. 39

(d) Carthag. 4. c. 1.

XXV. Communi porrò & ordinario jure, quem vult è sua Provinciâ Episcopum, Metropolitanus vice sua committere potest ad consecrationis munus peragendum. Apertum hac de re responsum exstat Innocentii III. ad Archiepiscopum Turonensem in hæc verba: (e) *Nos siquidem consuluisti, utrum si aliqua infirmitate, vel aliâ justâ causâ detentus, aliquem Suffraganeorum tuorum consecrare non posses, alicui Coëpiscoporum tuorum vices*

(e) Innoc. III. cap. quod sedem, de officio Judicis ordinarii.

A *tuas committere licitum tibi esset.* Et infrà. *Consultationi tuæ taliter respondemus, quod in tali articulo constituto, & tuas vices, ùt dictum est, tibi committere licet, & consecrandi munus debet ab eo consecrationis accipere, cui eas duxeris committendas; dummodo Catholicus habeatur, & impedimentum ex subtractione gratiæ Apostolicæ Sedis non obsistat.* Quinimò poterit etiam Metropolitanus alicui Episcopo B alterius Provinciæ licentiam facere, ut sui loco consecrationis munus obeat. Cujus rei exemplum habemus in jure (f) Trecensis Episcopi, qui ex commissione Cassalensis seu Calcensis Metropolitani, ad cujus Provinciam certum est Trecensem Episcopum non spectare, Humiliensis seu Ymilicensis Ecclesiæ Electum consecrasse dicitur; cujus factum, cum in aliis ab Honorio tertio reprehendatur, in hoc verò neu- C tiquam reprehenditur, quasi alterius Provinciæ Antistiti Metropolitanus vices suas demandare nequeat. Antiquitus autem ad antiquiorem ut plurimum, vel primæ sedis Episcopum, jus istud devolvebatur, ùt postea dicemus.

(f) Cap. dilectus, de temporibus ordinationum.

§. V.

Quænam Consecratis ab alio, quàm à Metropolitano, obligatio imposita, vel quæ circa eos peracta fuerint. D

XXVI. Unum etiam hîc notamus; si quando absente Metropolitano, sine ejus expresso consensu aliqua ex justâ causâ, seu quæ ipsi Metropolitano probata postea foret, ejus Suffraganeus ab alio fuisset ordinatus, impositum Ordinato aliquod onus fuisset, tum ut Metropolitanum suum inviseret, tum ut ab eo potestatis receptæ confirma-

firmationem acciperet. Invisendus autem Metropolitanus ipsi erat duplici de causa: primùm ut coram eo professionem fidei, aliorumque hujusmodi, quæ in ordinatione promitti solita fuisse superiùs docuimus, emitteret, quemadmodum ostendit Concilium (a) Emeritense superiùs citatum, quod professionem emittendam *placitum* indigetat, quo nomine pariter juramentum seu promissionem emissam leges VVisigothorum insigniunt, ut cùm (b) de Judæo qui libros contra Christi fidem editos retinuerit, statuitur, ut non solùm puniatur, verùm insuper *cautionis vinculo alligetur, ne unquam talium libros, vel doctrinas apud se habere præsumat, aut attendere audeat, aut studiis meditandi assumat*: jam verò, *si post emissum placitum quodcumque tale repetere tentaverit, & decalvatus, &c.* Itemque, ubi Judæis quoque hæc obligatio imponitur, *ut placiti sui cautione promittant, ubi occurrentes per viam festivitates, vel Sabbato ritus sui sine testimonio Sacerdotali non transeant*. Plura hujusmodi significationis istius nominis testimonia, apud (c) Hispanos præsertim, & VVisigothos, adferre possemus, nisi superfluum istud videretur. Deinde invisebatur etiam Metropolitanus a Suffraganeo suo, ut ab eo de suo officio instrueretur, quemadmodum in Concilio Toletano duodecimo, quod statim citavimus, cavetur, ut Episcopus, qui a Toletano Antistite consecratus fuerit, Metropolitanum suum tertio saltem mense ab ordinatione sua adire debeat, ab eo de officii sui ritè exequendi ratione instruendus.

(a) Emeritense Concil. c. 4.

(b) Leges VVisigoth lib. 12. tit. 3. l. 11.

(c) l. 20. ibid.

XXVII. In more pariter, saltem apud quosdam medii ævi, positum fuit, ut cùm Suffraganei ab alio quàm a Metropolitano sacrati essent, A si contingeret postea Metropolitanum illorum ordinationem probare, traditis iis, qui prius absque ipsius assensu ordinati fuissent, annulo & baculo, gratam se eorum ordinationem habere Metropolitanus profiteretur; cujus moris luculentum extat testimonium in veteri quadam scheda (d) nomine Clericorum Rhemensium composita, in qua de Ebbone hæc habentur: *fuerunt per longum spatium ejus exulatùs ordinati Epis-* B *copi eo absente, Simeon Episcopus Lupus Episcopus, Erpuinus Episcopus, quod omnimodis sanctissimis probibetur Canonibus. Qui completâ cum gaudio, & lætitia consecratione, & solemnitate sacrificii, præsente omni Ecclesia, deprecati sunt eum, ut ipsius auctoritate eorum statueretur ac roboraretur ordinatio: qui benignissimè eorum preces obaudiens, dedit eis publicè coram sacrosancto Altari annulos &* C *baculos suæ auctoritatis in confirmatione eorum ordinationis, & allocutus est de eis omni Ecclesiæ, ut scirent universi, se in charitate, quæ ex Deo est, eorum ordinationi consentire*. Istud autem Ebbonis factum acriter carpit (e) Hincmarus, asserens eum, qui a gradu suo dejectus fuerat, ab Episcopis legitimè constitutis annulum & baculum accipere potius debuisse, non autem eis dare potuisse: ii veró Episcopi, qui ab Eb- D bone taliter approbati fuerant, de eo in Concilio (f) Svessionensi secundo accusati sunt. Neque porrò insolitum, ut quorum ordinatio grata rataque haberetur, iis annulus ac baculus pastoralis in manus darentur. Sed de iis alibi nos fusius dicemus.

(d) VetusSched. in Codice Atrebat. Clericorum Rhemensium.

(e) Hincmarus epist. ad Anastasium Bibliothec. scripta post Synodum Tricassinam anno 867.

(f) Suess. 2. act. 5.

§. VI.

§. VI.

Decretum electionis Episcopi ad Metropolitanum ejusque Suffraganeos pro ordinatione mitti: itêmque aliud decretum à Metropolitano & Suffraganeis ad Clericos & populum civitatis reddi solitum.

XXVIII. AD Metropolitanum autem, & reliquos Provinciæ Episcopos, postquam præsertim ab electione Episcopi excludi cœpere, solaque ejus discutiendæ ac confirmandæ potestas ipsius relicta est, electionis decretum mitti solitum fuit, procuratoresque missi, qui de ea copiosè referrent; cui si qui se se opponerent, dies, qua sese ad rationem intercessionis suæ reddendam pararent, eis dicebatur: quod in Sanctionis & Joannis Aurelianensium electione observatum legimus apud Ivonem (a) Carnotensem, & apud alios passim observabis: quale autem decretum istud esse soleret, leges (b) in epistola Ecclesiæ Parisiensis ad Guenilonem Senonensem ejusque Suffraganeos pro electione Ænææ Parisiensis, inter epistolas Lupi Ferrariensis iis verbis conscripta.

(a) Ivo epist. 51. 54. & 66.

(b) Lupus Ferrar. epist. 98.

*Religiosissimis Patribus, & Fratribus, Guenioni Metropolitano Senonicæ sedis Antistiti, & universo Clero ejus, & cæterarum Ecclesiarum * presentibus, quę Diœcesi memoratæ sedis censentur, cunctis in eis Domino famulantibus, Clerus matris Ecclesiæ Parisiorum, & fratres Cœnobii S. Dionysii, & S. Germani, & B. Genovefæ, ac Fossatensis, diversorumque Monasteriorum unanimitas, præsentem & futuram salutem.*

* Præsulibus.

*VEnerabilem Pastorem nostrum Ercamradum nuper decessisse, cùm longe lateque vulgatum sit, tùm sanctitatem vestram latere non potuit, nosque affici mœstitiâ de vocatione patris defuncti, ac sollicitudine promoveri de electione successuri prudentia vestra intelligit. Cùm enim principaliter se futurum Dominus Jesus polliceatur cum his, qui principes religionis existunt, non patimur diu carere Antistite, cujus doctrinâ ad salutem nostram instituamur, exemplo informemur, benedictionibus in nomine Domini muniamur; ejus utpote bonorum omnium auctoris nequaquam nos curâ destitutos firmissimè credimus, dum ipse curas nostras sua clementia sustulit, & vota ultroneâ benignitate prævenit. Namque ipse, in cujus manu cor Regis est, gloriosi Domini nostri Caroli, quemadmodum plene confidimus, menti infudit, ut ejus nos regimini committeret, quem in divinis & humanis rebus sui fidissimum multis experimentis probasset. Igitur Dei pronam in nos amplectentes misericordiam, & Regis nostri piam suscipientes providentiam, Ænæam, cujus præconia præmisimus, concorditer omnes eligimus, Ænæam Patrem, & Ænæam Pontificem habere optamus: quamvis etiam tanta prudentia, ac probitate præcellentissimus Rex noster polleat, ut solum ejus judicium de viro memorato posset sufficere; tamen conditionis humanæ * non nescii, futurarumque curiosi rerum, nos ipsi propositum ac mores longè prius inspeximus, & inter graves, probabilesque personas & sanctitate ferventes, hunc, quem Antistitem habere cupimus, quotquot eum nosse po-*

* deest *non*: quod mihi adde[illegible] habetur: alii autem ita legunt: *futurorum curiosi aulicorum nos ipsi.*

ſe potuimus, ut nunc palam eſt, abſque errore annumeravimus. Proinde SS. Patres annitimini, ne dilatione divini, & regii beneficii torqueamur; ſed nobis ſuſpenſis, nobis deſiderantibus, nobis flagitantibus, ponatur celeriter lucerna ſuper candelabrum, ut lumen veritatis populus Dei videat; & æmula devotione Præſulis veſtigia tenens, ſempiternæ beatitudini præparetur. Profeſſionem verò noſtri conſenſus in Ænæam, Deo annuente, per veſtrum miniſterium nobis futurum Antiſtitem, ſubſcriptionibus noſtris certatim roboravimus, ut noſtrâ unanimitate compertâ, votum ſumma properantia compleatis.

XXIX. Peractâ verò conſecratione aliud in ejus teſtimonium Metropolitanus cum Suffraganeis ad Eccleſiam de novo conſecrati Antiſtitis mittere ſolebat epiſtolam, cujus formulam habes apud eundem Lupum Ferrarienſem hoc pacto:

Guenilo ſanctæ Senonicæ ſedis Metropolitanus Epiſcopus, Heribertus Antiſſidori Epiſcopus, Agius Aurelianorum, Prudentius Tricaſſiorum, Her. Nivernenſium, Frob. Carnutum, Hildeg. Meldorum, Clero matris Eccleſiæ Pariſiorum, & cunctis in diverſis Cœnobiis ſub ea Domino militantibus, ſalutem.

DE exceſſu reverendiſſimi Coepiſcopi noſtri Ercamradi non mediocriter anxii, veſtrique mœroris participes, tandem * *juſtiſſima diſpoſitione Dei minores conſolationes recipimus, dum vos ſub Paſtore bono agentes, qui ſummè bonus eſt, Vicarium ejus ſcilicet viſibilem, miniſteriique noſtri conſortem abſque dilatione expetere veſtris literis* * *timentibus lineas rationis cognovimus. Præparatum enim à Domino ei bonum exitum credimus; cujus munere talem videmus patere ingreſſum; quamquam nobis futurus nunc ſocius olim fuit præcognitus, & merito ſuæ probitatis amabilis. Quis enim* * *velut leviter tetigit palatium, cui labor Ænææ non innotuit, & fervor in divinis rebus non apparuit? Quamobrem electionem veſtram in eo factam Deo propitio libenter ſequimur, eum profuturum populo ejus, ad dignitatem Pontificatus promovendum concorditer decernimus. Sit igitur vobis Paſtor, qui pro ſuis in Deum meritis bene complacuit, & ſequentes ejus veracem doctrinam, & ſancta opera imitantes, ad cœleſtis regni paſcua properate fœlices. Ordinationi autem ejus ſubſcripſimus concorditer univerſi, ut ſecuri miniſterio poteſtatis ejus fruamini.*

* *al. juſtiſſimæ diſpoſitionis Dei minores.*

* *tenentibus.*

* *vel leviter, ſeu, vel ut leviter.*

XXX. Alias (a) decreti electionis conſecrandi, Pontificis, literarumque, quæ ab ordinantibus Ordinato tradi deberent, formulas leges inter opuſcula Hincmari, operâ Joannis Cordeſii inſertas, primumque Lutetiæ in lucem editas; Leges quoque in appendice quadam (b) Conciliorum Galliæ decretum Cleri & plebis Eccleſiæ Laudunenſis de electione Hedenulfi ad Hincmarum Metropolitanum, & Epiſcopos Rhemenſis Provinciæ; ex quibus omnibus colliges Clerum ac populum viduatæ civitatis, ubi a Viſitatore, a Metropolitano deputato, congregati fuiſſent, & de eligendi Antiſtitis qualitate, ipſiuſque electionis momento ac gravitate inſtructi fuiſſent, elegiſſe futurum Antiſtitem, electionemque a ſe factam diſcutiendam, & electum conſecrandum, tum eidem Metropolitano, tum Coëpiſcopis Provinciæ offerre ſolitos; imo etiam & Clero Metropolitanæ civitatis, ut ex decre-

(a) Lege duplex decretum quod Clerus & populus firmare debet. Item literas quas ab Ordinatoribus debent accipere Ordinati, inter opuſc. Hincmari.

(b) Formul. antiquæ promot. Epiſcop. tomo 2. Concil. Galliæ.

decreto pro electione Æneæ Parisiensis videre est. Quod etiam ex eo confirmari potest, quia nempe refert (a) Anastasius Bibliothecarius graviter tulisse Romanum Clerum, quod eo inconsulto Summus Pontifex Conon quendam Constantinum Ecclesiæ Syracusanæ Diaconum ordinasset, pallioque donasset: si enim nec Romano Pontifici ex more licuit, ullum, inconsulto suo Clero, ordinare; multominus inferiori Metropolitano Suffraganeorum suorum consecratio, suo inconsulto Clero, permittetur. Disces etiam, ordinatione jam peractâ, Metropolitanum electum Antistitem, a se consecratum & instructum, ad civitatem suam laudatum misisse, cunctumque Clerum ac populum de obedientia ipsi præstandâ docuisse. In utriusque autem literis, sive quæ ad Metropolitanum & Coëpiscopos Provinciæ, sive quæ ab ipsis diriguntur, regii vel assensus vel jussionis mentionem fieri solitam observabis, ubi primùm in iis regia vigere cœpit auctoritas, ùt in prædictis pro Æneâ Parisiensi literis videre est.

(a) Anastas. Biblioth. in vita Cononis, ubi hoc obscure saltem docet.

§. VII.

Per ordinationes regias prædictum ordinem aliquando fuisse turbatum.

XXXI. Imò, vigente Regum in iis auctoritate, ordinem, quem præscripsimus, aliquando turbatum fuisse observare poteris. Nam, cùm quis Antistes à Rege nominatus esset, solebat interdum decretum nominationis suæ Rex ad Archiepiscopum & Comprovinciales mittere, quò nominatus a se consecrari juberetur. Cujus decreti formulam duplicem tum apud (b) Marculfum, tum in (c) Codice legum antiquarum reperies, quarum una *præceptum* dicitur, quòd majoris esset auctoritatis diploma, manu propriâ principis subscriptum, vel annulo munitum: altera dicitur *indiculus*, quod epistola minoris auctoritatis foret, absque sigillo (ùt doctissimus conjicit Bignonius) ejusdem Principis: ultimam istam in exemplum duntaxat seligimus,

(b) Lib. 1. formul. Marculfi cap. 5. & 6.
(c) Inter formulas solemnes, quæ habentur in Cod. legum antiquarum.

Domino sanctæ Sedis Apostolicæ dignitate colendo, in Christo Patri, illi Episcopo, ille Rex.

*Credimus jam ad vestram reverentiam pervenisse sanctæ recordationis illius urbis Antistitem evocatione divina de præsentis sæculi luce migrasse, de cujus successore sollicitudine integra cum Pontificibus vel Primatibus populi nostri pertractantes, decrevimus illustri viro, aut venerabili viro Ill. ad præfatam urbem Pontificalem regulariter, Christo auspice, committere dignitatem. Et ideo salutationum jura digno debito honore solventes, petimus, ut cum ad vos pervenerit, ipsum, ut ordo postulat, * benedici vestra sanctitas non moretur, & junctis vobiscum vestris Comprovincialibus, ipsum in suprascripta urbe Pontificem consecrare, Christo auspice, debeatis. Agat ergo almitas vestra, ut & nostræ voluntatem devotionis incunctanter debeatis implere, & tam vos quàm ipse pro stabilitate regni nostri jugi invigilatione plenius exoretis.* Solebant autem Metropolitanus & Provinciales a Rege missum examinare, & in ejus mores inquirere; eumque etiam, si indignus fuisset, rejicere, aliumque postulare, ùt patet ex epistola (d) S. Braulionis ad S. Isidorum, Leonis (e) Senonensis ad Chil-

* aliàs *benedicere*, & quidem rectius.

(d) Epi. S. Braulionis ad S. Isid. Hispal.
(e) Leonis epist. ad Childeb. tomo 1. Conc. Gall.

(a) Epist. Ivonis 62. ad Hugonem.

Childebertum, Ivonis (a) ad Hugonem Lugdunensem, Concilio Toletano XII. mox citando, & aliis. Quod examen ut refugerent Principes, ad Episcopos sibi addictos, licèt diversæ Provinciæ, quos consecrari vellent, nonnunquam miserunt, ùt plurimis exemplis supra probavimus. Sed in hoc contra leges peccabant, & usitatum morem ad Metropolitanum rescribendi ac Comprovinciales transgrediebantur, quem prædictus indiculus usitatum fuisse ostendit.

XXXII. Stantibus iisdem apud Hispanos nominationibus Regiis, abrogata omnino Metropolitano & comprovincialibus ordinandi potestas legitur, & ad Toletanum Antistitem translata, in Concilio nempe Toletano XII. sub Wamba Rege: (b) *Illud*, inquit, *collatione mutua decernendum nobis occurrit, quod in quibusdam civitatibus, decedentibus Episcopis propriis, dum differtur diu ordinatio Successoris, non minima creatur Officiorum divinorum offensio. Nam, dum longe lateque diffuso tractu, quo aut non queat Regis auribus decedentis Præsulis transitus innotesci, aut de successore morientis Episcopi libera principis electio præstolari; nascitur sæpè & nostro ordini de relatione talium difficultas, & Regiæ potestati: dum consultum nostrum pro subrogandis Pontificibus sustinet injuriosa* * *necessitas: unde placuit omnibus Pontificibus Hispaniæ, ut, salvo privilegio uniuscujusque Provinciæ, licitum maneat deinceps Toletano Pontifici, quoscumque Regalis potestas elegerit, & jam dicti Toletani Episcopi judicium dignos esse probaverit, in quibuslibet Provinciis, in præcedentium sedibus præficere Præsules, & decedentibus Episcopis eligere* A *successores, sic tamen, ut quisquis ille fuerit ordinatus post ordinationis suæ tempus, infra trium mensium spatium, proprii Metropolitani præsentiam visurus accedat, qualibet ejus auctoritate vel disciplinâ instructus condigne susceptæ sedis gubernacula teneat*. Videtur autem hoc privilegium, eo præsertim titulo, Toletano Antistiti tributum, quod antea, ùt refert Rodericus, (b) Primatiæ dignitatem B à Summo Pontifice, instante Cindasuintho Rege VVambæ prædecessore, obtinuisset. Sed non multo tempore ista prærogativa fruitus est; nam tertio & trigesimo ab eo Concilio anno, Hispaniis à Saracenis occupatis, Toletum in eorum quoque potestatem venit. Cæterum eandem quoque ob causam, cùm Romani Pontifices Episcoporum confirmationes, imo & electiones, ad se traxissent, comprovinciali- C bus, sicut & Metropolitano adempto ordinationum jure, in Curia Romana Episcoporum frequentiores ordinationes fuerunt: censuitque Synodus (d) Tridentina, Episcopos, vel in Curia vel in Provinciâ, si fieri commode possit, consecrandos; id est vel a Romano Pontifice, vel ab iis, quos ipse delegarit, si nempe in Curia ordinentur; vel à Metropolitano ejusque Comprovincialibus, quibus solis in Pro- D vinciam jus est, si videlicet extra Curiam consecrentur. Sed ea de re supra diximus, iterumque inferius dicemus.

(b) Conc. Tolet. 12. cap. 6.

* aliàs innumerosa.

(b) Rodericus lib. 2. cap. 21. hist.

(d) Trident. sess. 23. cap. de reform.

§. VIII.

Quis absentis Metropolitani, suspensi vel demortui, locum teneret.

XXXIII. Quoniam verò contingere potest, ut Metropolitanus, vel justâ causâ ab ordi-

ordinatione Episcopi suæ Provinciç facienda impediatur, vel suspensus ab officio, vel mortuus sit, videndum est, quis ejus locum tenere debeat. Antiquitus quidem loco Metropolitani, si ipse ab ordinatione abesset, vel is, cui visitationis munus injunctum erat, præcipuas consecrationis partes explebat, adsistentibus reliquis, quod ex prædictis Gregorii ([a]) Magni & aliorum epistolis colligere est, in quibus Visitatori, ut cum reliquis ordinationem peragat, injungitur, quod indicat ejus in consecratione precipuas partes fuisse: vel qui ordinatione antiquior erat id muneris subibat, ùt ex eo colligitur, quod ex ([b]) Leonis superius citata epistola ad Episcopos Provinciæ Viennensis non solùm Metropolitanorum, verùm etiam eorum, *qui cæteros Sacerdotii antiquitate præveniunt*, speciale jus circa ordinationes Episcoporum fuisse colligatur; adeout si in personæ cujuspiam gratiam ordinandi jus Metropolitanus cesserit, *non is*, inquit Leo, *cui cesserit*; *sed is, qui intra Provinciam antiquitate Episcopali cæteros prævenit, Sacerdotes ordinandi sibi vendicet potestatem*. Quæ tamen Leonis constitutio fortè ad hunc tantùm casum singularem restringi debet, quando nempe Metropolitanus, gratiâ personali ductus, alicui consecrandi partes committit; non autem cùm vel ob viciniam, vel aliam ob justam causam alteri, cùm interesse ipse non potest, visitationis & consecrationis munus delegat. Etenim ([c]) Concilium Aurelianense quintum, cui vellet consecrationis munus Metropolitanum injungere potuisse videtur ostendere, dum jubet, ut *à Metropolitano, vel quem in vice sua præmiserit, cum Comprovincialibus Pontifex consecretur:* hæc enim verba indicare videntur arbitrio Metropolitani relictum, ut quem vellet vice sua ad ordinationem peragendam mitteret.

([a]) Gregor. & aliorum epist. supra citatæ §. 3. num. 10.

([b]) Leo epist. 89. ad Episc. Vienn. Provinc. cap. 4.

([c]) Aurel. 5. can. III.

XXXIV. Habitam quoque fuisse rationem prærogativæ Episcoporum, qui primæ sedis essent, seu, ut vocant Græci, πρωτόθρονοι, non dubitaverim, ut ii absentis Metropolitani locum tenerent; cùm enim reliquos Episcopos etiam antiquiores præcederent tam in Conciliis quàm in Ordinationibus, primoque essent post Metropolitanos gradu, ùt ex privilegio Augustodunensi Ecclesiæ concesso à S. ([d]) Gregorio innotescit, eos absentium Metropolitanorum locum tenere æquissimum erat. Certum est eos maximis in ordinatione prærogativis usos fuisse, quod Fulberti, Ivonis, & Gauffridi Carnotensium Episcoporum exemplis patet; nam Fulbertus v. gr. conquerens ([e]) apud Leuthericum Senonensem Archiepiscopum, quod ipso non invitato G. Episcopum (Girardum, ni fallor, seu Guitardum Nivernensem) consecrasset, non solùm Canonica ipsum jura in eo solvisse, verùm *dignitatem suam Ecclesiæ Carnotensi derogasse*, affirmat: quod utique non diceret, nisi hujus Ecclesiæ Præsuli aliqua in ordinationibus prærogativa debita fuisset. Apud eundem itaque quasi præcipuam in ordinationibus prærogativam post Senonicum Archiepiscopum habentem conquestus est Theodoricus Aurelianensis electus Episcopus, quod ordinationem ipsius differret, cui totius Synodi vice rationes dilatæ ejus ordinationis ipse exposuit, eamque inter cæteras, quod à Comprovincialibus nullas literas accepisset; quod indicium est, ipsum acceptis Comprovincialium literis solitum fuisse Provinciæ Episcopos Archiepiscopi vice consecrare: literæ autem non ab

([d]) Greg. lib. 7. epist. 14. Syagrio Indict. 2.

([e]) Fulbertus epist. 28. cit. tom. 5. Biblioth. PP.

ab omnibus Comprovincialibus, sed ab eo qui Visitator fuisset vacantis Ecclesiæ, & electioni interfuisset, ad Metropolitanum ante ordinationem scribi solebant, ut ex prædictis inferre possumus. Eundem quoque Fulbertum legimus à Leutherico Senonensi admonitum, *ne quibuslibet Episcopandis citò manus imponat:* quæ admonitio frustra fieret, nisi ejus locum in ordinationibus singulari privilegio tenere soleret. Legimus pariter eum calumniam istam à se rejecisse, quod Odolricum auctoritate suâ Episcopum elegisset; fassum autem fuisse, eum se à Clero & plebe Aurelianensi electum in Presbyterum consecrasse. Denique in vita prædicti (a) Theodorici, quam ex veteri manuscripto retulit Carolus Saussеyus, refertur ille à *Leotherico Senonensi, Fulberto Carnotensi, aliisque Episcopis fuisse sacratus.* Quæ pariter verba, Leotherici & Fulberti, in ordinationibus Episcoporum præcipuas partes fuisse, Archiepiscopi nimirum, & primæ post eum sedis Episcopi, ostendunt.

(a) Annales Aurelianenses, in vita Theodorici Episc. Aurel.

XXXV. Possumus eandem quoque Ecclesiæ Carnotensis prærogativam in Ivone Carnotensi observare; simulque ejus exemplo notare, tum vacante Metropolitanâ sede, tum etiam Archiepiscopo ob aliquam causam ab officio suspenso, primæ sedis Episcopum ordinationes Provincialium, tanquam ad se pertinentes, prætendisse; utrumque enim Ivo Carnotensis ostendit: interdicto siquidem ad tempus Richerio Senonensi honore pallii, & abstento ab officii executione ob refutatum pertinaciùs Primatum Lugdunensem, de Nivernensi electo, cujus consecrationem Hugo Lugdunensis Primas ad se trahere volebat, ad eundem ita rescripsit Ivo: (b) *Verùm de eo, quod consecrationem Nivernensis Electi, ad no-* A *stram Diœcesim pertinentem, Augustoduni facere disposuistis, simpliciter dico paternitati vestræ, quia nec dispositionem vestram reprehendimus, quoniam reverentiæ vestræ deferimus; nec tamen approbavimus, quia nec ex auctoritate nec ex consuetudine ordinem hujus consecrationis habemus: nec in consuetudinem ducere sine multa deliberatione audemus, timentes rei fieri sponsionis, quam Metropolitanæ* B *sedi fecimus, cujus Præsides si non rectè incedunt, videtur nobis secundùm Dominicum præceptum enormitas eorum devitanda, pervicacia arguenda; non autem potestas cathedræ, quæ non sacris locis propter personas hujus temporis, sed propter sacra loca personis conceditur, est evertenda. Cùm ergo Metropolitani sedes ad præsens ab hoc officio suspensa sit, possemus nos pro sede Metropolitana confratribus* C *nostris secundùm consuetudines nostras intra Diœcesim hoc Sacramentum Confirmationis implere, confirmatâ per ministerium vestræ legationis prætaxatæ personæ electione: quam aliter facientes quàm cum ea vel pro ea, vel non confirmantes, videremur prælatam nobis Cathedram quodammodo subvertere. Quod si aliquando contigit penuria Catholicorum Episcoporum, vel aliqua alia necessitate cogente,* D *aliquem Episcopum à Comprovincialibus non fuisse consecratum, non debent hæc exempla præjudicium facere legi communi, vel generali consuetudini.* Hæc nos fusius, quia & ordinationis à Comprovincialibus ordinandæ necessitatem, & Ecclesiæ Carnotensis prærogativam, cujus Præsul absentis Metropolitani vices gereret, apertè ostendunt. Jam verò reliqua consequamur. Idem Ivo durante ista suspensione Metropolitani

(b) Ivo epist. 61. Hugoni.

tani sui, cùm oblatum Sanctionem Aurelianensem admonitione Senonensis Archiepiscopi apud Castrum Nantonense, quod est juxta parochiam Senonensem, Aurelianenses creari postularent, ipse renuit propter suspensionem Senonensis, & interdictum Sedis Apostolicæ: instante verò, adjunctis etiam Regis precibus, eâdem Ecclesiâ Aurelianensi, *prætendente irreparabiles Ecclesiæ ruinas futuras*, si ordinatio electi differretur, Carnotum ad inquisitionem electi, & ordinationem statuit; eumque cum VVilelmo Parisiensi, & VValterio Meldensi tandem consecravit. Deinde vacante per mortem prædicti Richerii Senonensi sede, cùm Sanctio Aurelianensis [quem tamen sine ulla contradictione Ecclesia Aurelianensis receperat, & ad quem Episcopatu liberè fruentem Ivo scripserat] Turonensis Archipræsulis factione, Regis voluntate depositus fuisset; Joannes quidam electus ordinandus eidem Ivoni præsentatus est: de quo ita scripsit ad Hugonem Lugdunensem: *hic itaque*, inquit, *per literas Regis & Capituli mihi est oblatus suo tempore ordinandus in Presbyterum, postmodum consecrandus in Episcopum: ejus autem electio nec adhuc à me est improbata, vel adprobata; sed nec aliquando adprobanda, nisi Domini Papæ, vel vestra me ad hoc pertrahat obedientia*: consecratum autem, iis jubentibus, Joannem istum ab Ivone fuisse ex eo patet, quod ante Daimbertum in locum Richerii constitutum, Joannes iste consecratus sit, prout ex Annalibus (a) Aurelianensis Ecclesiæ colligere possumus.

XXXVI. His omnibus unum ejusdem prærogativæ exemplum in Gaufrido, Ivonis successore, subnectimus, quem refert Monachus (b)

(a) Annales Aurel. Caroli Sauss. lib. 9. in Sanctione, & Ioan. 2.

(b) Chronol. Antissiod. ad annum 1136.

A chronologiæ Antissiodorensis scriptor, Hugonem, Abbatem primùm Pontiniacensem, in Episcopum Antissiodorensem apud Monasterium Ferrariense consecrasse, eo quod in Ecclesia Senonensi Metropolitana, propter Henrici Senonensis suspensionem, sacrari non potuisset. Hæc verò continuata tot Episcoporum Carnotensium prærogativa, Ecclesiæ debitum hunc honorem fuisse non dubie demonstrat. Verùm ne quis B fortè hunc honorem Fulberti, Ivonis, & Gaufridi ætati vel meritis concessum dicat, non cathedræ dignitati; prædictis omnibus quæ hoc manifeste refellunt, adjungimus Petri Abailardi, & Stephani Tornacensis testimonia: hic enim Ecclesiam Carnotensem, (c) *inter comprovinciales longè positas sicut est auctoritatis præcipuæ, sic*, ait *esse opinionis præclaræ*; Ille verò de Gaufrido Ivonis successore lo- C quens, dicit (d) eum *tam religionis nomine, quàm sedis dignitate præcelluisse*. Quod autem, sede vacante, ad Comprovinciales pertineat ordinatio, innuit (e) Gelasius infra citandus, saltem si in eum sensum trahatur, quem aliqui ei affingunt. Sed id ex prædictis satis superque constat.

XXXVII. Quem tamen audivimus Ivonem suspensi Metropolitani sui non dubitanter locum tenuisse, D eundem, cùm ab Archidiacono familiari suo rogaretur, an à suspenso Metropolitano, vel Comprovincialibus benedictionem suscipere liceret, Apostolicam Sedem hac de re dubitanti consulendam respondisse audiemus. (f) *Oblatum est*, inquit, *prædictæ Ecclesiæ Luxoviensi, ut secundùm morem Ecclesiasticum, Episcopum sibi eligerent; qui, communicato cum Episcopis consilio, elegerunt virum strenuum*

(c) Steph. Turnac. epist. 4. Episcopo Portuensi.

(d) Petrus Abailardus.

(e) G.l.s. cit. c. quia . ult. 94.

(f) Ivo epist. 57. ad Paschal II.

Guilelmum Ebroicensem Archidiaconum, quem etiam à Metropolitano suo postulaverunt sibi ordinari Episcopum ; sed cùm subauditum esset, quod Metropolitanus ab officio Episcopali suspensus esset, prædictus Archidiaconus, quia familiaris meus erat, & nihil adversus Canones sciens præsumere volebat, ad me veniens mecum deliberavit, utrum cum hoc scrupulo posset à Metropolitano suo sacram Ordinationem suscipere, aut à Suffraganeis, B *quibus auctoritas Metropolitana solet ista præcipere : in qua deliberatione cùm mihi occurreret illud Apostoli,* (a) *Omne quod non est ex fide, peccatum est : & illud Augustini, Quia consecratio magis constat in fide & devotione benedictionem poscentis : quàm in merito benedictionem dantis ; prædicto fratri consilium dedi, ut tantum Sacramentum nulla cum disceptatione susciperet ; sed Apostolicam Sedem, aut* C *per se, aut per legatos suos consuleret ; & rem, quantum nobis videbatur, bene incœptam, auctoritate Apostolicâ perficeret.* Prudens sanè consilium, si factum, si circunstantias omnes examines, nec aliis consulentis gestis contrarium : neque enim nota erat Metropolitani istius suspensio, sed subaudiebatur duntaxat, & quidam rumor percrebrescere incipiebat : ab eo itaque benedictionem accipere, præsertim cùm illà dubi- D tatione, tutum non erat ; refutare verò periculosum, ipsique Metropolitano indecorosum videbatur. Par ferè periculum in benedictione recipienda ab iis, qui ab ipso designati essent, Provincialibus Episcopis : si enim idem Ivo suprà ex admonitione suspensi Metropolitani noluit Episcopum ordinare, quid mirum, si a designatis ab ipso Episcopis, amico, ne ordinaretur, dissuaserit?

(a) Rom. 14.

XXXVIII. Verùm jure communi dubitatio ista Ivonis (b) excussa est : licèt enim qui ab officio per sententiam hominis suspensus est, nec eligere, nec beneficium conferre, nec jurisdictionem exercere possit ; attamen consertire ordinationi, imo etiam designare aliquos ad ipsam Episcopos poterit, quibus (c) nemine non tam propriè jurisdictionem aliquam committit, quàm auctoritatem præstat : si verò (d) a Canone suspensus sit, cùm eligendi retineat auctoritatem, videtur & confirmandi habere potestatem. In iis autem casibus, cùm videlicet Metropolitanus, vel hæreticus, vel schismaticus, vel quavis censurâ ligatus foret, satius fuisse Apostolicam Sedem consulere ; eamque convenientius esse Episcopos Provinciæ ad ordinandum Episcopum delegare, ostendit Alexander III. epistola decretali (e) ad Petrum Cardinalem Sedis Apostolicæ Legatum, cui præcipit, ut Provinciæ Aquilejensis Episcopum confirmet, & quia Metropolitanus ipsius adhuc perseverabat in schismate, eum à Catholicis Provinciæ Episcopis ordinari procuret, *mandantes*, inquit, *ut eum facias à Catholicis Episcopis Suffraganeis Aquilegiensis Ecclesiæ Episcopum ordinari : salvâ debitâ justitiâ, & reverentiâ ejusdem Ecclesiæ, cùm ad Catholicam redierit unitatem.*

(b) Cap. cum bonæ. & cap. cum inter. de electione.

(c) Glossa 1. in cap. quod sedem, de officio jud. ordi.

(d) Glossa v. a suspensis, in cap. cum dilectus, de consuetudine.

(e) Cap. quia diligentia. de electione.

XXXIX. Antiquitus autem in iis Provinciis, in quibus nulla Ecclesia post Metropolitanum Primæ sedis beneficio fruebatur (quæ sanè longè plures sunt ; nam si Primatiales & Patriarchales Provincias demas, vix in ulla Provinciâ reperies aliquam primæ sedis dignitatem post Metropolim habuisse) in iis, inquam, Provinciis ad antiquiorem Episcopum, suspenso Metropolitano, jus devolvi apertè ostendit Hilarus Papa

Papa epistola ad Episcopos diversarum Provinciarum Galliæ, dum eam in Hermen Narbonensem ob vindicatas sibi indebitè ordinationes profert sententiam: ([a]) *Ei, qui nunc Ecclesiæ Narbonensi præsidere permittitur, ordinandorum Episcoporum, ob hæc quæ pravè facta sunt, sustulimus potestatem, quam ita ad fratrem & Coëpiscopum nostrum Constantium, Uceticæ Ecclesiæ Antistitem, quia ævo honoris primas esse dicitur, pertinere censuimus, ut si superstite Herme Episcopo defunctus fuerit, illùm hæc cura respiciat, quem repererit Episcopalis Ordo Primatem: Herme autem Episcopo deficiente, faciendorum mos Antistitum Narbonensi mox reddatur Ecclesiæ, quem non civitas, sed causa præsumptionis amisit.*

(a) Hilarus Papa epist. ad Episc. Gall. cap. 1.

§. IX.

Metropolitanum ante pallii receptionem hoc jure committendi ad Episcopi Suffraganei ordinationem gavisum fuisse, licèt non jure ordinandi.

XL. Quæ verò diximus de Metropolitani jure in convocandis Provinciæ Episcopis, & quibusdam suo loco seligendis, qui consecrationem perficiant, hoc intelligi debet de Metropolitano etiam antequam pallium obtinuerit, imò etiam antequam consecratus sit, dummodo electus & confirmatus fuerit. Primum manifeste ostendit responsum Alexandri III. iis verbis: ([b]) *Suffraganeis alicujus Metropolitani, ad mandatum ipsius post confirmationem electionis suæ, etiam si pallium non receperit, licitum est electum, qui ad ejus jurisdictionem pertinet, consecrare.* Ex quo responso secundum etiam colligitur,

(b) Alexand. III. cap. Suffraganeis, de elect. & electi potest.

A nam cùm confirmationis tantùm meminerit, non consecrationis, videtur non obscure innuisse confirmationem Metropolitani solùm sufficere, ut Suffraganeis suis auctoritatem ordinandi suam commodet, non autem consecrationem ipsius esse requisitam. Quod iis etiam ([c]) Canonibus videtur comprobari, qui docent statim à confirmatione, Pontificem eligere posse, conferre beneficia, censuras ferre, uno verbo omnia,
B quæcumque ad Ecclesiæ suæ utilitatem spectant, *præter ea, quæ majoris sunt discussionis* (quæ nempe etiam post consecrationem non solùm tractare, sed nisi habito aliorum consilio, & summæ Sedis in gravioribus expectatâ sententiâ, perficere prohibetur) *& ministerium consecrationis desiderant*: tum maximè ex eo responso ([d]) Innocentii III. Antiocheno Patriarchæ, in quo graviter se ferre dicit, quod Archiepis-
C copus quidam electus, confirmatus, nondum tamen consecratus, ad Episcopatum postea translatus fuisset; ibi enim probare volens Archiepiscopum istum minoratum; nec tam Episcopali dignitate auctum fuisse, quàm de Archiepiscopali dejectum, eum Archiepiscopalia ante consecrationem tractasse, & Valiensem Episcopum tradit confirmasse: quod tanquam, legitimè & ex more factum, minimè improbat.

(c) Cap. nosti, & cap. transmissam, de electione.

(d) Innocent. 3. cap. 1. de translat. Episcopi.

D XLI. Citatur tamen à Gratiano epistola quædam Pelagii, quæ iis omnibus, quæ diximus, contrarium videtur ostendere, utpote cùm & toto eo tempore, quo Metropolitanus sine pallio fuerit, ordinationes Episcoporum Provinciæ esse differendas, & si ipse in eo petendo negligens fuerit, ad Metropolitanos vicinos transferendas, indicare videatur: ita enim habet ([e]) *Quoniam quidam Metropolitanorum fidem suam secundùm priscam*

(e) Pelagius apud Gratian. dist. 100. c. 1.

*priscam consuetudinem sanctæ Sedis Apostolicæ exponere detrectantes, usum Pallii neque expetunt, neque percipiunt, ac per hoc Episcoporum consecratio viduatis Ecclesiis non sine periculo protelatur: placuit, ut quisquis Metropolitanus ultra tres menses consecrationis suæ ad fidem suam exponendam, palliumque suscipiendum ad Apostolicam Sedem non miserit, commissâ sibi careat dignitate; sitque Metropolitanis aliis licentia post secundam & tertiam commonitionem viduatis Ecclesiis, cum consilio Romani Pontificis, ordinando Episcopos * subvenire.* Verùm responderi potest, sæpe ob reverentiam Metropolitani, Episcoporum Provinciæ consecrationes dilatas fuisse, quousque pallium ipse suscepisset, & ordinationem Suffraganei non solùm auctoritate, verùm etiam præsentiâ suâ perficeret: ideoque, huic malo ut occurreretur, recte cautum, ut quantocyus fieri posset Metropolitanus pallium acciperet: in pœnam etiam Metropolitani visum Pelagio Pontifici addere, ut si ipse in mora esset petendi pallii, ab alterius Provinciæ Episcopis Suffraganei ejus ordinarentur, tum ut major ipsi incutiatur pudor, dum ab extraneis Episcopum suum consecrari viderit, quem à Suffraganeis suis auctoritate sua consecrari ægre minimè laturus videretur; tum ut à Suffraganeis suis urgeatur ad petendum pallium, dum nempe ob ejus injuriam ipsi quoque debito sibi jure privantur: probabile autem est, temporariam eam fuisse Pelagii constitutionem, nec universalem, sed limitatam ad Provincias Romanæ Exarchiæ seu Primatus, in quibus Pelagii II. (a) tempore, Ligurum, Venetorum, atque Istriorum Episcopi, contra quintam Synodum pro defensione trium Capitulorum Concilii Chalcedonensis non leve schisma conflaverant, contra quos prædictus Pelagius acriter dimicavit, ut ex ejus Epistolis ad Narsetem hac de re datis intelligi potest; eos igitur, qui nec apertè à Romanâ Sede deficere audebant, sive metu populorum, qui Romano Pontifici adhærebant, sive forte (b) à Narsete deterriti, ad quos coërcendos rescripserat Pelagius, nec Romanæ Ecclesiæ obedientiam præstare volebant, quam in defensione Quintæ Synodi, à Chalcedonensi Œcumenico Concilio defecisse criminabantur, eos, inquam, severâ adhibitâ pœnâ oportuit Pelagium ad pallii receptionem, & professionem obedientiæ Apostolicæ Sedi præstandam, acrius urgere: ideoque conveniens fuit tum hujusmodi Metropolitanis, tum Comprovincialibus, quos (c) Metropolitani negligentia, ex dicendis, nonnumquam involvit, quique de schismate suspecti in eo casu esse poterant, quod Metropolitanum à communione Catholica abhorrentem ordinassent, iis, inquam, omnibus ordinandi jus adimere, & vicinis deferre: quæ tamen lex nec ubique, nec cessante istâ ratione, observata fuit; sed ad Comprovinciales à Metropolitano jus ordinandi devolutum fuit, ùt supra satis probatum est.

XLII. Circa quæ etiam obiter notabis ex antiqua consuetudine, Metropolitano minimè licuisse ordinare tanquam Archiepiscopum Provinciæ, vel Episcopos, vel Clericos suæ diœceseos, antequam accepisset pallium: hanc consuetudinem nobis indicat Nicolaus (d) primus ad consulta Bulgarorum, de Episcopo ab ipsis eligendo eos admonens: *Qui* inquit, *si Christi plebs ipso crescente crescit, Archiepiscopus privilegia per nos accipiat; & ita demum*

* al. Episcopo.

(a) Pelag. 2. epist. 2. 3. 4. 5.

(b) Patet ex epist. 2. & aliis cit.

(c) Comprovinciales de Metropolitani negligentia arguendos colligere est ex epist. citanda Greg. VII.

(d) Nicolaus I. ad Consulta Bulgar. cap. 73.

mum Episcopos sibi constituat, qui ei decedenti successorem eligant. Et paulò post, *Archiepiscopum ab Episcopis eligendum* scribit, *sane interim in throno non sedentem, & præter corpus Christi non consecrantem, priusquam pallium à Sede Romana percipiat, sicut Galliarum omnes, & Germaniæ, & aliorum regionum Archiepiscopi agere comprobantur*. Eumdem quoque morem firmat Joannes octavus, dum Arelatensi Archiepiscopo rescribens, ([a]) *Proh dolor*, inquit, *cùm in Galliæ partibus essemus, inter cætera unum valde probibendum invenimus: Metropolitæ, antequam pallium à Sede Apostolica percipiant, consecrationem facere præsumunt, quod antecessores nostri & nos Canonico decreto, ne fieret, interdiximus*. Comprobat quoque Gregorius ([b]) septimus, qui Rothomagensi Archiepiscopo, quem dicit severiori ob negligentiam in petendo pallio pœnâ & animadversione dignum, indulget: de cætero verò, ne ordines conferre audeat absque prædicto pallio, districtiùs præcipit: *Te ipsum namque*, ait ille, *non ignorare putamus, quàm districtè sanctorum Patrum censurâ in eos * judicandum statuerit, qui post consecrationem suam post tres continuos menses, pallium, quod sui sit officii, obtinere tepuerint: deinde Apostolica tibi præcipimus auctoritate, ut quia sanctorum Patrum statuta parvipendisti, nullum deinceps Episcopum vel Sacerdotem ordinare, seu Ecclesias præsumas consecrare, donec honoris tui supplementum, pallii videlicet usum, ab hac Sede impetraveris. De cætero tam te, quàm Suffraganeos tuos monemus, præfatam culpam summopere emendare procuretis; ne si negligentes, ut hactenus, in hoc extiteritis, potestatem beati Petri per nos, quanto dilatiorem, tanto severiorem pro contemptu experiamini*.

([a]) Joannes VIII. epist. 93. Arelat. Archiep.

([b]) Greg. VII. lib. 5. epist. 1.

* vindicandum.

XLIII. Denique eandem consuetudinem confirmat Innocentius tertius iis verbis: ([c]) *præterea cùm non liceat Archiepiscopo sine pallio convocare Concilium; conficere chrisma, dedicare Basilicas, ordinare Clericos, & Episcopos consecrare; multùm profectò præsumit, qui antequam impetret pallium, Clericos ordinare festinat; cùm id non tanquam simplex Episcopus, sed tamquam Archiepiscopus facere videatur*. Quæ verba ideo addidit, quia cum nullius Ecclesiæ Episcopus fuisset, is, de quo querebatur Innocentius, Clericos ordinando, Archiepiscopi personam sustinere videbatur, cui ante pallii receptionem quævis ordinatio interdicta est, ideoque excusationi locum reperiri nullum poterat. Ratio autem, cur sine pallio ordinatio Archiepiscopis interdicta sit, ea est, quia in pallio ([d]) *Pontificalis officii plenitudo cum Archiepiscopalis nominis appellatione confertur*, ùt docet idem Innocentius: unde non debet se pro Archiepiscopo gerere, qui pallium nondum suscepit; & cùm Episcopi omnes (si summum Pontificem demimus) divino jure inter se sint æquales, solaque Ecclesiæ auctoritate discreti, atque ita ordinati, ut unus alteri subjiciatur vel præficiatur; æquum est, ut unusquisque Ecclesiæ Capiti, qui aliis præfertur, cum pallii receptione obedientiam prius præstet, ac sponsionem faciat, quàm jure sibi per Ecclesiæ constitutionem acquisito prærogativæ singularis utatur: & de hac, quam ab Ecclesia accepit, auctoritate obnoxium se Principi prius agnoscat, quàm ipsam in alios exerceat. Nihilominus tamen non adeo accurate hoc in Galliis

([c]) Innocent. III. cap. quod sicut §. §. super eo, de elect.

([d]) Cap. Nisi, de auctoric. & usu pallii & cap. Cum sic eod tit.

liis

lius servatum fuisse, præter prædicta indicat Epistola Fulberti (a) ad Archiepiscopum Turonensem, meo quidem judicio non parum audax: *Respondemus*, inquit, *itaque vobis, quia si pallium requisistis a Romano Pontifice, & illud vobis sine causa legitima denegavit, propter hoc non est opus dimittere ministerium vestrum: at si vestra tarditate nondum est requisitum, cautela est expectare, donec requiratur, ne vos ex improviso præsumptionis arguere possit. Continentur enim quædam reverenda nobis in privilegiis Romanæ Ecclesiæ, quæ propter negligentiam nostram non facile inveniuntur in armariis nostris.* Sed de Pallio alibi, Deo dante, fusiùs.

(a) Fulbertus epist. 48.

§. X.

Comprovinciales, qui vel in hæresim, vel excommunicationem quamcumque minimam incidissent, ab Ordinatione exclusos fuisse.

LXIV. Nulli autem dubium esse potest, quin quemadmodum Metropolitano in schisma vel hæresim incidente, imò etiam quacumque suspensione detento, licet Comprovincialibus, ipso prætermisso, ùt superius docuimus, Episcopos comprovinciales ordinare; multo magis liceat Metropolitano, spreto Suffraganeo, qui quacumque censura illigatus fuerit, ordinationes celebrare: imò quin cum hæreticis, schismaticis, excommunicatis majori excommunicatione, in Sacramenti ordinis administratione, communicare nefas ei foret; & id strictè olim vetaretur, ùt ex dicendis magis patebit; non dubium, quin tales omnes ab Ordinationibus Episcoporum suæ Provinciæ arcerentur. Sed ex Comprovincialibus quo- A que, quibus ob leviora delicta Conciliorum & ordinationum celebritas interdicta fuerat, (quales aliquos fuisse superiùs insinuavimus) vel *qui à Metropolitani charitate suspensi fuerant*, ùt loquitur (b) Concilium Aurelianense quintum, vel *qui à fratrum charitate alieni declarati fuerant*, ùt loquuntur (c) Arelatense tertium, & Agathense (quæ omnia eòdem recidunt) ii utique omnes in Ordinationibus negligi poterant. B Si quis enim à consortio fratrum extraneum se culpâ suâ fecerit, sibi adscribere debet, si negligatur. Sed nec alicujus criminis reos ad ordinationes vocari à Metropolitano debuisse, ostendunt verba ista Fulberti ad Archiepiscopum suum Leuthericum: (d) *Nec illud sane tibi tacere debeo, quod ad tuas ordinationes dominum F. Tricassensem Episcopum periculosè tibi socium addis, quem certam ob causam esse non dubitas imparatum.* C *In qua re dupliciter te delinquere constat, cùm eum ad tantam præsumptionem animando, de pœnitentia prioris culpæ facis esse securum.* Is autem Episcopus Trecensis, qui nobis litera F. à Fulberto designatur, Fromundus hujus nominis primus esse dignoscitur, qui in hæc tempora incidit; quippe cùm, teste Claudio (e) Roberto, objerit anno 1034. Leothericus autem anno 1033. periculosè autem hunc se- D ligi docet Fulbertus à Leotherico Senonensi; quia nempe periculum erat, ne cùm ipse criminosus haberetur, ejus criminum societate Archiepiscopus involveretur; hominibusque persuaderetur, non aliam ob causam eum præ cæteris ab ipso electum, quàm ut vitiosæ ordinationi faciliùs immisceretur.

(b) Aurelian. 5. c. 17. Eadem haber Turonen 2. c. 9. & alia alibi Arel. 3. al. 4. c. 3.

(c) Agath. c. 35. & alia alibi.

(d) Flubert. ep. 28. Leutherico. tom. 3. Biblioth. PP.

(e) Claudius Robertus lib. Gall. Christ. in serie Episc. Senonens. & Episc. Trecens.

§. XI.

§. XI.

Comprovinciales, ex justa causa absentes, literas mittere debuisse excusatorias, & aliquando Legatos.

XLV. Poterant quoque & Comprovinciales justam ob causam ab ordinatione Episcopi abesse, in quo casu debebant literas ad Synodum Episcoporum mittere, excusationis suæ causas proferentes, & consensus sui indices, ut superiùs docuimus. Cujus rei præclarum exemplum apud Ivonem Carnotensem; cùm enim de electione facta Manassæ in Episcopum Meldensem inaudisset, ad Daimbertum Senonensem Metropolitanum statim rescripsit, (a) hujus se electioni congratulari, quem bonæ indolis adolescentem, melioris spei juvenem comperisset, sed sibi abeunti periculum imminere: ideoque precatur, ut si eum maxime expetat hujus ordinationi interesse, aut locum, ad quem tuto venire possit, eligat, aut conductum securum procuret, *quod si*, inquit, *regius metus vel aliorum, qui adversum nos injustè sæviunt, abesse coegerit, consecrationem, quam voce & manibus facietis* (ex quibus verbis collige Comprovinciales omnes cum Metropolitano manus imposuisse) *corporaliter præsentes, confirmabimus literis & corde, corporaliter absentes*. Literæ autem, quas, cùm idem semper metus urgeret, sui vice ad Metropolitanum suosque, qui convenerant, Comprovinciales misit, eæ sunt, quæ pro exemplari & formula hujusmodi literarum esse nobis poterunt.

(a) Ivo epist. 113. Daimberto.

A *Daimberto Senonensis Ecclesiæ Metropolitano, & Suffraganeis ejusdem Ecclesiæ Coepiscopis suis, Ivo humilis Carnotensis Minister, salutem, & obsequium.*

Ivo epist. 115. Daimberto & Suffrag.

Quia Apostolicum (b) *illud in me completum est, foris pugnæ, intus timores, præcordialiter doleo, quod sancto & desiderabili Conventui vestro interesse non valeo.* B *Et quia in nomine Salvatoris congregatos vos esse non ambigo, quicquid salubriter statuistis, vobiscum statuo: & nominatim dominum Manassem, claris natalibus ortum, modestis moribus ornatum, quem Meldensis Ecclesia elegit, cum eligentibus eligo, & manus impositionem, quam ei facturi estis præsentes corpore, hanc ego confirmo & facio, quantum in me est, præsens corde. Credo enim vos tanti consi-* C *lii, tantæ fortitudinis, ut nihil præsumatis illicitum, nihil subterfugiatis legitimum. Valete.*

(b) 2. Cor. 7.

XLVI. Legimus, & aliam apud Sirmundum à Prudentio Tricassino Episcopo cum in Ecclesia Parisiensi ordinandus esset, epistolam fusiorem missam fuisse; quippe cùm non solùm de absentia suà se excuset, verùm etiam, quæ tunc temporis in controversiam inter Catholicos, & Gothescalcum præcipua doctrinæ capita adducebantur, ibi referat; ut D videlicet de iis electus Episcopus examinaretur, nec consecrationem reciperet, nisi per omnia sanæ doctrinæ esse deprehenderetur. Unde docemur, nascentibus hæresibus, sollicitos fuisse Episcopos, circa earum hæreseon capita ordinandos percunctari, & absentes nonnunquam de eorum interrogandorum necessitate alios monuisse. Initium ergo epistolæ istius duntaxat exscribimus, cætera,

tera, quæ ad Pelagii & Gothescalci errorum varios articulos spectant, omittimus: ita ergo hæc se habet.

Epist. Prudetii Tricassini missa per Vicarium ad Ordinationem Æneæ Parisiensis, ex Hincmaro in posteriori opere adversus Gothoscal.

Patri venerabili, & cæteris Patribus, Fratribusque sincerissimis, diligendis, atque Coepiscopis reverendis, Prudentius æternam in Domino salutem.

QUantum ad meritum peccatorum meorum spectat, justissimo Dei judicio, quantum verò ad indebitas atque indeficientes ejus misericordias pertinere dignoscitur, misericordissimo ejus munere, infirmitatibus penè omnibus notis depressus, sancto desiderabilique vestro Conventui adesse prohibeor. Quod autem possum, præsentibus literis, atque legato Ecclesiæ nostræ Presbytero Arnaldo, mei consensus præsentiam eatenus exhibeo, ut is qui ordinandus est, si Apostolicæ Sedis omnibus institutis, & beatorum Patrum Innocentii, Zosimi, Bonifacii, Sixti, Leonis, Gelasii, Cælestini, Gregorii, Hilarii, Ambrosii, Augustini, Isidori, Primasii, Fulgentii, Hieronymi, Cassiodori, Bedæ, aliorumque æquè Catholicorum atque orthodoxorum Virorum scriptis & dictis, specialiter super quatuor Capitulis, quibus omnis Ecclesia Catholica adversus Pelagium, ejusque hæreseos sequaces pugnavit, ac vicit, atque ad posteriorum memoriam literis auctoritate & veritate plenissimis mandavit, confitendo suscribere, & suscribendo confiteri voluerit, ejus me ordinationi consentaneus esse profiteor. Sin aliàs, prorsus neque assentior, neque fidelibus Christi assentiendum suadeo, &c. Libenter autem, quod reliquum est hujus Epistolæ, prætermitto, quia id totum in prædictis capitulis enumerandis insumitur.

XLVII. Quod autem in prædicta Prudentii Epistola legis Presbyterum Arnoldum Legatum ab ipso cum literis missum, ex solito more id factum, ut nempe vocante Metropolitano Comprovincialis invitatus, si venire non posset, Legatum mitteret, qui procuratorio nomine actis suscriberet: sic, cùm quidam ex Donatistis, qui, ùt ait (a) Augustinus, *à Primate suo per tractoriam fuerant evocati*, ad collationem cum Catholicis habitam accedere non possent, missi ab iis sunt, qui pro absentibus subscriberent: sic etiam in Catholicorum Episcoporum Provincialibus Conciliis passim observare possumus, Presbyteros ab Episcopis suis missos procuratorio nomine subscripsisse: quod in ordinationibus observari quoque solitum ostendit Hincmarus Remensis, agens contra nepotem suum Hincmarum Laudunensem: (b) *semel*, inquit, *ac secundo literis Canonicis evocatus ad ordinationem Episcopi in Ecclesia Cameracensi Pcovinciæ nostræ, pastore destitutà (unde Apostolica Sedes me suggerente non modice laboravit) nec ipse venisti, nec pro te vicariam personam (ùt regulæ sacræ præcipiunt) ad me direxisti; unde Symmachus Papa ad Eonium ex sacris Canonibus promulgavit, ut si quilibet Episcopus Metropolitano Pontifici, juxta canonum definitionem vocatus obtemperare noluerit, noverit succidendum se (quod non optamus) Ecclesiasticâ disciplinâ. De persona autem pro te cum* * *transitoriâ & rationabili excusatione, si venire non potuisti, dirigendâ, sacri* (c) *Nicæni Canones dicunt, &c.* Et paulò post: *Regulariter evocatus venire, aut pro te personam consensum tuum deferentem mittere neglexisti: non te pertransire debet, quia Provinciæ* (d) *Africæ Canones decreverunt, ut Epis-*

(a) August. lib. post. collac. ad Donatist. cap. 24.

(b) Hincmarus Remensis in opusculo 55 capit. adversus Hincmarum Laudunensem.

* al. *tractatoria*.

(c) Nicænum can. 4.

(d) Concilium Afric. c. 43.

Episcopus à Primate suo vocatus ad Synodum competenter occurrat: quod si non potuerit occurrere, nisi rationem impedimenti sui apud suum Primatem reddiderit, Ecclesiæ suæ communione debere esse contentum. Nihilominus non simpliciter necesse fuisse crediderim, ut Comprovinciales absentes legatos mitterent; primò, quod Concilia superius citata ([a]) Nicænum, ([b]) Antiochenum & alia, quorum duorum priorum auctoritates profert Hincmarus, literarum dumtaxat meminerint, non legati mittendi: secundo, quod apud nostrum Ivonem ([c]) nulla mentio legati à se missi, sed solùm literis suis testatur consensum suum se præstare iis, quæ ab ipsis convocatis peragerentur: unde probabile est, tum ob idipsum, tum etiam quod contradictionem obortam adversus prædicti domini Manassæ electi Meldensis, non sibi à legato suo relatam, sed auditam à se, aliis postea ([d]) ad Daimbertum literis significet, nullos ab Ivone missos, qui procuratorio ipsius nomine prædictæ ordinationi interessent: tertiò, quod idem paulò post Hincmarus literarum dumtaxat, tanquam magis necessariarum, meminerit, iis verbis, ([e]) *quia vero semel ac secundo cæteris Coëpiscopis, ad ordinationem secundum sacras regulas convenientibus, venire, vel regularem tuum consensum mittere detrectasti, secundum præfatos sacros Canones, prædictum Ecclesiæ Cameracensis regulariter electum, cum his qui convenerant, vel per scripta consenserant, ordinavimus.* Existimo vero, cùm Episcopus absens literis suis non absolute, sed conditione solùm aliqua præmittenda, ordinationi alterius se consentire significaret, prout significabat prædictus Prudentius eâ quam recitavimus Epistolâ, opus fuisse, ut procuratorem mitteret, qui videret, num conditioni ab ipso præfixæ plene satisfaceret; & si satisfactum foret, procuratorio nomine actis ordinationis, quæ dari ab Ordinatoribus solebant, subscriberet, ut nempe juxta Canonum statuta nemo in aliqua Provincia ordinatus videretur Episcopus, nisi totius Provinciæ Episcoporum voluntate ac consensu ad eam dignitatem provectus. Quando verò, qui aberat Episcopus, absolutum suis literis consensum exhibebat, qualem testatum fuisse Ivonem superius vidimus, non opus fuisse, ut procuratorem mitteret, sed epistolam ipsius subscriptionis loco esse potuisse.

([a]) Nicænum can. 4.
([b]) Antioch. c. 19.
([c]) Ivo suprà.
([d]) Ivo ep. 119. Daimb.
([e]) Hincmarus supra.

XLVIII. Vnum autem, quod ad vocem, & loquendi appellandique rationem spectat, hîc etiam observavimus; epistolam, quam mittebant Episcopi excusatoriam, ab ([f]) Hincmaro citato tractoriâ, seu tractatoriam dici. Quodnam vero retineri nomen convenientius sit, in propatulo nõ esse. Certum est quidem Epistolam, quâ Metropolitani seu Primates ad Concilium vel ordinationes vocabant, tractoriam dici potuisse: hoc enim nomine legimus Augustinum loco ([g]) superius citato usum fuisse, & in Epistola ad Victorinum Episcopum sexies in eadem significatione tractoriam usurpasse pro epistolâ, quâ Primas ad Concilium Suffraganeos suos vocat: ex quibus etiam Augustini ad Victorinum literis discimus, tractoriam eandem ad omnes Episcopos missam fuisse, non singulas pro singulis fuisse compositas; in eaque Episcopos omnes tum Provinciæ, tum finitimarum invitatos, ordine suo inscriptos fuisse. In simili quoque acceptione Constantinus ad ([h]) Ablavium Præfectum Prætorio tractorias dixit literas, eas, quas dari ju-

([f]) Hincmarus supra. Sirmundus quoque Epistolam citatam Prudentii Tractoriæ nomine inscribit.
([g]) Augustinus supra.
([h]) Constantinus ad Ablavium, apud Baron. tom. 3. ad annum 314. num. 43.

ebat Episcopis ad Concilium Arelense primum evocatis, cursu publico utentibus, adscriptis etiam ... tivis, sive mansionibus, quibus alerentur sumptibus publicis; quod ipsum fusius ex variis juris ([a]) Romani, ([b]) Longobardici, & ([c]) Gallici legibus, ex ([d]) Eusthatij Constantinopolitani definitione, & ex ([e]) veteri formula, quam referunt ([f]) Brissonius, ([g]) Cuiacius, & alii, colligi potest. Legimus quoque tractorias dici Epistolas, quæ ab Episcopis subditis suis, sive ad loca sancta peregrinantibus, darentur, quibus hospitium, & necessaria alimenta ab aliis Episcopis, Abbatibus, & cæteris dari precabantur. At antiquitus non legimus Epistolas tractorias dictas, quæ ab inferiori ad Metropolitanum, ab Episcopo ad Concilium mitterentur. Refert quidem ([h]) Sirmundus examinationem Wilberti, in Catalaunensem Episcopum ordinandi, in qua Presbyteri legati absentium Episcoporum tractoriis literis vicem sui Episcopi exhibuisse dicuntur: sed quanam ratione tractoriæ dicerentur, non video, nisi forte tractorias eas divinando dici placeat, quod eas deferentibus, & ad Concilium euntibus hospitium & alimenta præberentur. Certè si ethymologiam nominis spectemus, tractoriæ literæ dici non possunt, nisi quibus inferiores à superiori evocantur, ac veluti trahuntur; non autem eæ, quæ ab inferioribus ad superiores ad sui excusationem diriguntur.

([a]) Tit. de tract. & stat. lib. 12. Cod. item l. 2. C. de desertoribus, l. penult. de cursu publico.
([b]) Longobard. lib. 5. tit. 1. l. 28. & tit. 7. l. 1.
([c]) Lib. 4. Capitul. cap. 69. & lib. 7. cap. 20.
([d]) Eustath. de tēp. intervall.
([e]) Vetus formula 35. Cod. legum antiq. inter formulas solennes.
([f]) Briss. lib. de formul.
([g]) Cuiacius ad tit. de tractoriis lib. 12 Cod.

([h]) Sirmundus formul. 11. tom. 2. Conc. Gall.

XLIX. Fortassis ergo non tractorias illas vocavit Hincmarus, sed tractatorias, prout Asteriscus huic voci appositus nos admonet: tractatoriæ autem rectè dicentur, quod earum beneficio Episcopus absens cum Collegis suis de proposita electi ordinatione tractet, mentemque

A aperiat: præsertim cùm tractatoriam Epistolam apud eumdem ([i]) Augustinum non semel dictam legamus, querelas continentem Episcoporum cum Maximiano sentientium adversus Cæcilianum; si enim Epistola tractatoria dici potuit, qua Episcopi alicujus ordinationem refutarunt; quidni similiter tractatoria dici potuerit, quam iidem pro alicujus ordinatione confirmanda trasmittent? In Concilio quoque ([k]) B Carthaginensi quinto, & ([l]) Africano sub Cœlestino, & Bonifacio, jubentur Episcopi, qui Concilio interesse non potuerint à Primate convocato, *ut excusationes suas in tractatoria conscribant*: quod quidem manifestè docet excusatorias literas Episcoporum tractatorias olim dictas.

([i]) Augustinus in psal. 36. Conc. 2. post medium.

([k]) Charth. 5. can. 10. &
([l]) Afric. c. 43. corrupte apud Grat. c. placuit. dist. 8. Glossa, prout scripsimus, emendat ex manuscriptis Codicibus.

§. XII.

Finitimos etiam Episcopos alienæ Provinciæ, aliquando ad ordinationem vocatos.

C

L. Verùm omissis istis levioribus de nomine disceptatiunculis, ad rem ipsam revertimur, ut explicatâ Comprovincialium Episcoporum convocatione, & ad celebrandam ordinationem conveniendi apud ipsos usitato ac religioso more; de finitimorum etiam ex alienæ Provinciæ convocatione ac conventu aliqua adjungamus. Certum enim D est finitimos quosque Episcopos etiam ex aliena Provincia ad ordinationem à Metropolitanis convocari solitos: idque innuere videtur citatus à nobis superius Eusebius, sive ([m]) dum Dium in locum Narcissi ordinatum, sive dum Alexandrum in ejusdem consortium adscitum refert Episcoporum, qui finitimis Ecclesiis præerant consilio atque sententia. Clariùs verò idipsum ostendit Epistola Synodalis Concilii Constantinopolita-

([m]) Eufeb. lib. 6. hist. cap. 9. in Lat. edit. 10. in Græca.

politani primi apud Theodoretum iis verbis (a) περὶ δὲ τῶν οἰκονομιῶν, τῶν κατὰ μέρος ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, παλαιός τε, ὡς ἴστε, θεσμὸς κεκράτηκε, καὶ τῶν ἁγίων ἐν Νικαίᾳ πατέρων ὅρος, καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τοῖς τῆς ἐπαρχίας, καὶ εἴπερ ἐκεῖνοι βούλοιντο σὺν αὐτοῖς τοῖς ὁμόροις πρὸς τὸ συμφέρον ποιεῖσθαι τὰς χειροτονίας, οἷς ἀκολούθως, τάς τε λοιπὰς Ἐκκλησίας παρ' ἡμῖν οἰκονομεῖσθαι γινώσκετε, καὶ τῶν ἐπισημοτάτων Ἐκκλησιῶν ἀναδεδέχθαι τοὺς ἱερεῖς. Id est: *De administrationibus autem, quæ sunt cujusque Ecclesiæ propriæ, cùm vetus, utì nostis, lex est, tum sanctorum Patrum in Concilio Nicæno decisio: ut videlicet singularum Provinciarum Antistites unà cum finitimis, modò ipsis ita visum fuerit, Episcopis ministros ad Ecclesiarum commodum in suis ipsorum Provinciis ordinent. Ex cujus legis & decisionis præscripto scitote, tum alias quoque Ecclesias apud nos administratas esse, tum illustrissimarum Ecclesiarum Sacerdotes delectos.* Quibus verbis Nectarii in Patriârcham Constantinopolitanum in Concilio generali, communi omnium consensu, Flaviani in Antiochenum non solum ab Episcopis suæ Provinciæ, sed & totius Diœcesis Orientalis, quæ ad ejus Patriarchatum spectabat, & Cyrilli in Hierosolymitanum, ab Episcopis Provinciæ, utì vult Canon, ordinati, exempla subjungit. Ex quibus disces, finitimos quoque Episcopos, si ita visum fuisset Episcopis Provinciæ, vel certe Metropolitano, vocari solitos fuisse, maxime vero ad eorum Episcoporum ordinationes, qui illustriores Ecclesias v. gr. Patriarchales, & Metropolitanas administrarent, de quibus speciatim mox dicemus.

(a) Theodoret. lib. 5. hist. cap. 9.

LI. Neque vero obscurè Parisiense tertium Concilium aut Tullense, à nobis citata, idipsum ostendunt; hoc, (b) dum ab Episcopis, qui *circumcircà sunt* ordinationes peragi jubet: illud (c) dum à Metropolitano, & Comprovincialibus solis; vel si voluerit Metropolitanus, adjunctis etiam vicinis alterius Provinciæ Episcopis, ordinationem Episcopi celebrari præcipit: id enim verba ista ejusdem Concilii a nobis superius citata significant? *Nam de anteactis ordinationibus Pontificum ità convenit, ut conjuncti Metropolitanus cum suis Episcopis comprovincialibus, vel quos vicinos Episcopos eligere voluerit, juxta antiqua statuta Canonum, omnia communi consilio & sententia * decernantur*, non autem, ut Metropolitano liceat, vel comprovinciales, vel vicinos Episcopos ad libitum assumere: tum quod antiqua statuta Canonum id minime doceant, quæ Metropolitanum ad assumendos sibi Comprovinciales Episcopos ex prædictis adstringunt; tum quod ejusdem Canonis præcedentibus verbis, jubeatur, ut nullus *contra Metropolis voluntatem vèl Episcoporum comprovincialium ingeratur: quod si per ordinationē Regiā honoris istius culmen pervadere aliquis nimia temeritate præsumpserit, sit a fratribus omnibus segregatus, & ab ipsorum omnium charitate semotus*. Quæ verba manifestè ostendunt, neminem sine Comprovincialibus ordinari potuisse; sed eum, qui auctoritate Regia ad Episcopatum absque eorum omnium voluntate irrepere, vel ab aliis ordinari se procuraret, ab eorumdem Comprovincialium communione fore segregandum. Id quoque ostendunt illi omnes Canones, qui Episcopis districtè præcipiunt, ne, non vocati, ad ordinationes extra Provinciam suam excurrant. Hujusmodi autem Canones plures sunt, & maximæ auctoritatis,

(b) Tullense parte ult. cap. 2.

(c) Parisiense 3. cap. 8.

* fortè error est in textu. legendum est. *decernant*.

(a) Sardicense c. 3. (b) Constantinopolit. 1. c. 2. (c) Antioch. c. 13.

(d) Mart. Brac. c. 7.

(e) Calixtus I. epistola 2. (f) Zach. I. epist. 1.

(g) Sardic. sup.

tis, petiti nempe ex Conciliis (a) Sardicensi, Constantinopolitano (b) primo, (c) Antiocheno, & Lucensi, in quo collecti à Martino (d) Bracharensi Canones probati sunt, item ex Calixti (e) primi, & Zachariæ (f) primi Summorum Pontificum, aliorumque decretalibus epistolis. Imò Synodus Sardicensis videtur innuere, vocatos Episcopos ad dilectionem & charitatem renuere non debere; verba enim ista, (g) διὰ τὸ μὴ δοκεῖν ἡμᾶς τὰς τῆς ἀγάπης ἀποκλείειν πύλας; *ne dilectionis fores claudere videamur*, ad id significandum referri possunt.

LII. Possunt & plurima finitimorum ex aliena Provincia accitorum exempla proferri, præsertim in Ecclesiis illustrioribus, ad quorum Episcoporum ordinationem majori frequentia quoscumque ex finitimis imò etiam ex dissitis regionibus Antistites plurimos convocatos legimus: & ne crambem eamdem recoquere molestum sit, cogamurque eamdem orbitam denuò terere, non quælibet, sed selecta tantùm aliqua Ecclesiarum tum illustriorum, seu aliqua majori dignitate ornatarum Primatiali vel Metropolitana, tum inferioris dignitatis & eminentiæ exempla proferemus, id amplius statim confirmaturi, cùm de Metropolitanis, & Primatibus consecrandis agemus. Cornelius itaque Summus Pontifex, ex Cypriano non solum ab Episcopis Provinciæ, sed etiam ab Africanis, qui in urbe tunc aderant, Episcopus ordinatus est: *Et factus est*, inquit (h) Cyprianus ad Antonianum, *Episcopus à plurimis Collegis nostris, qui tunc in urbe Roma aderant, qui ad nos literas honorificas & laudabiles, & testimonio suæ prædicationis illustres de ejus ordinatione miserunt*. Sexdecim autem Episcopos Cornelii ordinationi interfuisse eadem epistola testatur, qui satis magnus numerus videri poterat tempore persecutionis collectus. Ex iis autem Africanos, qui eidem interfuerint, Episcopos alia epistola nominat, Caldonium, Fortunatum, Pompejum, & Stephanum. Ex quibus patet solitum tunc temporis ad ordinationum auctoritatem observari, ut quotquot in Urbe Catholici adessent Episcopi, ad eligendum ordinandumque Summum Pontificem convenirent; adeo ut quo numerosior esset Episcoporum ordinantium numerus, eo certior & augustior ordinatio videretur. Quod cùm iisdem prioribus sæculis populis persuasum nossent hæretici, de Episcoporum ad suas temerarias ordinationes convenientium numerositate mentiri solebant. De Pseudo-Episcopis quinque factionis Novati, a pluribus Episcopis damnatis, atque de gradu suo dejectis, qui Fortunatum Episcopum Carthagini constituere ausi fuerant, id testatur Cyprianus epistola ad Cornelium: (i) *Hi quinque*, inquit, *cum paucis, vel sacrificatis, vel malè sibi consciis, Fortunatum sibi Pseudo-Episcopum cooptarunt, ut criminibus in unum convenientibus, talis esset scilicet Rector, quales illi, qui reguntur. Hinc jam & cætera mendacia, frater charissime, potes noscere, quæ hîc homines desperati & perditi ventilaverunt, ut cùm de sacrificatis, vel de hæreticis amplius quàm quinque Pseudo-Episcopi non fuerint, qui Carthaginem venerint, & Fortunatum sibi dementiæ suæ socium constituerint: illi tamen, quasi filii diaboli, & mendacio pleni ausi sint, ùt scribis, jactitare viginti quinque Episcopos affuisse; quod mendacium & istic prius apud fratres nostros jactitabant, dicentes viginti quinque Episcopos*

(h) Cyprianus epist. 52. ad Antonianum.

(i) Cyprian. epist. 55. Cornelio.

copos de Numidiâ esse venturos, qui sibi Episcopum facerent: quo in mendacio suo posteaquam, quinque solis convenientibus naufragis, & à nobis abstentis, detecti sunt, atque confusi, Romam cùm mendaciorum suorum merce navigaverunt, quasi veritas post eos navigare non posset. Horum hæreticorum exempla per omnia secuti Donatistæ ([a]) paucitatem eorum, qui ad ordinationem Cæciliani convenerant, criminati sunt, ([b]) à solis vicinis Episcopis eum constitutum fuisse, nec ex Numidia Antistites ad ordinationem vocatos, aut expectatos fuisse Episcopos conquerentes; suorum verò ([c]) qui ad Cæcilianum deponendum, & Majorinum ordinandum fermè septuaginta convenerant, multitudinem extulerunt, quorum etiam ([d]) in aliis conventibus numerositatem falsò mentiti sunt.

(a) Optatus lib. 1. contra Parmen.

(b) August. in brevic. collat. diei 3. cap 16, & aliis.

(c) August. ibid. cap. 14. Conjunge Optat. lib. cit. & eumdem August. cont. Crescon. lib. 3. cap. 27. & 28.

LIII. Sequentibus sæculis plura ejusmodi exempla suppetere possunt: nec ea repetere opus est, quæ concilium Constantinopolitanum superius adducit; iis potius alia adjungenda sunt. Ad ungendum ([e]) Basilium in Cæsariensem Episcopum, ἐκ τῆς ὑπερορίας, *ab exteris regionibus, à locis extra fines positis, ab exilii loco* (hæc enim omnia verba illa significare possunt) excitatos Antistites concurrisse, testis est Gregorius Nazianzenus oratione in laudem Basilii: qui etiam epistola quadam ad Eusebium Samosatenum pro fide exulantem, eum ad eandem ordinationem, licèt è Syria Episcopus esset, nec Ponto adcenseri posset, invitatum fuisse innuit, dum ([f]) ad ejus aspectum viduitatis vestes exuisse, ait, Cæsariensem Ecclesiam; magisque inclytam fore prædicit, cùm Pastorem manu ipsius dignum receperit. Basilius autem epistola ([g]) ad eundem Eusebium Samosa-

(d) Nazianz. orat. 20.

(e) Basilius epist. 8.

A tenum Episcopum refert, se Faustino Episcopo mortuo ab Iconiensi Ecclesia vocatum, ὥϛε αὐτῇ δοῦναι Ἐπίσκοπον, *Episcopum creandi gratia:* an vero hujus rei causâ Iconium petere debeat, quippe cum Iconium civitas in Pisidia iam olim post maximam prima, tunc vero parti ejusdem Provinciæ divulsæ præsideret, videtur dubitasse idem Basilius, qui ideo exoptasse se dicit præsentem ab Eusebio edoceri, εἰ δεῖ μὴ κατοκνεῖν
B τὰς ὑπερορίοις χειροτονίας: id est, *an oporteat peregrinas aversari ordinationes*. Ex qua proinde epistola probabiliter colligimus, nec inusitatum fuisse morem alterius Provinciæ Episcopos convocandi, cùm Iconiensis Ecclesia Basilium ad Episcopi sui creationem invitaret; nec tamen passim eum fuisse receptum, cùm Basilius deberetne hujus rei causâ ad istam ecclesiam proficisci, dubitaret. Eundem tamen Basilium
C de recta finitimorum Episcoporum ordinatione sollicitum fuisse, ostendunt ejus ad Neocæsarienses ([h]) scriptæ post obitum Episcopi ipsorum, aliæ item ad Ancyranos, & variæ ad Nicopolitanos literæ: ex quarum ultimis constat ipsius Basilii à Nicopolitanis expeditum fuisse consensum; aliàs enim quomodo diceret Basilius ejus ordinationi se consentire, quem ipsi dignum judicassent? Nicopolis autem extra Cap-
D padociam Basilii Provinciam haud dubie sita fuit; sed de Basilio infra.

(f) Basil. epist. 62. Ecclesiæ Neocæsar.

LIV. Ad Joannis Chrysostomi ([i]) ordinationem, quo favorabilior esset, plusque auctoritatis haberet, aderant ex Imperatoris Arcadii mandato tum plures Episcopi, tum Theophilus Alexandrinus, & Ægyptii quidam cum eo ad Synodum convocati; ex quibus prædictus Theophilus nonnisi ægre ad con-

(g) Socrates lib. 6. cap 2. & Soʒom. lib. 8. cap. 2.

(a) Palladius in dialogo vitæ Joannis Chrysost.

(b) Fortunatus c. 64. vitæ S. Germani.

(c) Conc. Andegav. in præfat.

(d) Sidonius lib. 7. epist. 8. Euphronio.

(e) Inter formulas promot. Episcop. 11. apud Sirm. tom. 2. Conc. Galliæ.

sentiendum illius ordinationi perductus est. Chrysostomus verò (a) congregatis Lydiæ, Asiæ, & Cariæ Episcopis ad 70. viros pertingentibus, Ephesini Episcopi, ab Ecclesia ejus invitatus, ordinationem fecit. Refert quoque (b) Fortunatus Pictaviensis, sanctissimum virum Germanum Parisiensem Antistitem Bituricas invitatum accessisse ad ordinationem Felicis, Augustodunum (c) petiisse pro ordinatione Syagrii. In Concilio Andegavensi, quod pro ordinando Thalasio hujus civitatis Episcopo habitum est, mentio Sancti Leonis, Bituricensis nempe Archiepiscopi, qui in numerandis Episcopis Concilii, Eustochio Turonensi Andagavensium Metropolitano præfertur, quem proinde dubitare non possumus ad ordinationem Thalasii extra suam Provinciam celebrandam fuisse convocatum. Sydonium (d) quoque pro ordinatione Bituricensis Archiepiscopi, Eufronium Augustodunensem Episcopum consuluisse, Agrœtium Senonensem vocasse, alios ex diversis Provinciis, præsertim Metropolitanos, per literas accersivisse, quosdam eorum convenisse ex ejus epistolis certum atque exploratum habetur. Sed, ut ad propiora nostris sæculis exempla veniamus, legimus (e) inter formulas promotionum Episcopalium à Sirmundo relatas, in examinatione Wilberti, in Catalaunensem Episcopum ordinandi, quæ consecrationi præmitti solebat, præter Hincmarum Remensem Archiepiscopum, Hicmarum Laudunensem, & Hodonem Bellovacensem, qui Belgivacorum ibi dicitur Episcopus, & Presbyteros reliquorum Episcoporum totius Provinciæ cum literis tractoriis suorum Episcoporum, præter hos, inquam, præsentes interfuisse ex aliis Provinciis Wenilonem Rothomagensium, Herardum Turonorum, Egilonem Senonum Archiepiscopos, & Fulcricum hujus Coëpiscopum, quos ad ordinationem VVildeberti invitatos fuisse non dubium est. Sanctum quoque Hugonem Gratianopolitanum (f) Antistitem à tribus Metropolitanis Viennæ consecratum fuisse legimus, concedentibus, ut conjicio, consecrandi auctoritatem Comprovincialibus Episcopis iis, qui quamvis ex aliena Provincia convenissent, supra ipsos tamen Metropolitana dignitate præeminebant.

(f) In vita S. Hugonis apud Surium 1. Aprilis.

§. XIII.

Quibus præsertim casibus à finitimis Episcopis Episcoporum consecrandorum jura præsumpta fuerint.

LV. Frustra verò plura exempla ad probationem rei minimè controversæ quæreremus; sufficiat adnotasse, non tantùm convocationem istam Episcoporum ex aliena Provincia licitam fuisse; verùm etiam, deficiente sufficienti numero Comprovincialium, necessariam fuisse ac præceptam. In quo casu Concilium Sardicense vicinarum Provinciarum Episcopos convocari jubet. (g) *Si fortè*, inquit, *in Provincia unum tantùm contigerit remanere Episcopum; superstes Episcopus convocet Episcopos vicinæ Provinciæ, & cum eis ordinet Comprovinciales sibi Episcopos: quod si facere neglexerit, populi conveniant Episcopos vicinæ Provinciæ, & illi priùs commoneant Episcopum, qui in eadem Provincia commoratur, quòd populi petant sibi Episcopum rectorem, & doceant justum esse, ut veniat ipse, & cum eis ordinet Episcopum. Quod si literis conventus tacuerit, & dissimula-*

(g) Sardicense apud Burchardum lib. 2. cap. 27. Ivonem p. 5. cap. 157. Gratian. c. Si fortè 65.

simulaverit, nihilque rescripserit; tunc satisfaciendum est populis, ut conveniant ex vicina Provincia Episcopi, & ordinent Episcopum. Retuli superiùs eundem Concilii (a) Sardicensis Canonem, prout in Græco habetur, ab isto multùm discrepantem; nec ulla ex versionibus ex Græco ejusdem Concilii prædicto Canoni, prout hîc exscribitur, consentit: cùm tamen non solùm à Gratiano, verùm etiam à Burchardo & Ivone iisdem verbis, vel certè parum immutatis, proferatur: conjicere possumus Latinam Concilii Sardicensis primam editionem id habuisse; ex qua nempe prædicti decretorum Collectores eundem Canonem, prout à nobis relatus est, exscripserint. Nam Dionysius (b) Exiguus in Epistola ad Stephanum Episcopum; qua ei suam Græcorum Canonum versionem obtulit, Sardicense Concilium à principio inter Latinos Latinè editum fuisse significat, quod etiam Nicolaus (c) primus diserte affirmat epistola ad Photium; imo ex ejus epistola deducitur, ipsius tempore Sardicenses Canones, qui nunc tantùm Græci, vel ex Græco versi reperiuntur, juxta Latinam editionem magis vulgatos fuisse; sic enim habet: *Quomodo autem non esse apud vos Sardicenses Canones tu solus adstruere poteris, quando non solum à Latina, verùm etiam cum aliis Græcè linguæ hominibus statuti sunt & promulgati? Qua de re credibile non est, quod ibi definitum est, unumquemque ipsorum minime propria linguæ tradidisse.* Nec id inficiari ullus poterit, qui sciverit, Sardicensis Concilii Patres maximâ ex parte ex (d) Occidentalibus partibus, in quibus vigebat Latina lingua, convenisse: ideoque Latine eos locutos, & Latina lingua Canones condidisse verisimile est. Sed cùm sentirent Græci Romani Ponti-

(a) Sardic. c. 6.

(b) Dionysius Exig. in epist. ad Steph. præfixa versioni Græcorum Canonum, ab ipso facta.

(c) Nicolaus epist. 11. Photio, quæ incipit. Innumerabilium.

(d) Athanas. apolog. 2. Theodoret. lib. 2. cap. 7. Socrates lib. 2. cap. 16.

A ficis jura, ipsis invisa, Sardicensi Concilio firmiter stabilita fuisse, Sardicensium ideò Canonum negligentes fuisse crediderim: ùt ex eo colligere possimus, quod Sardicensi Synodo inter Generales locum ademerint; imo etiam post varia Provincialia Concilia, in quibus paucissimi Episcopi convenerant, eam, qui Conciliorum apud ipsos (e) interpretes fuerunt, rejecerint: unde tempore Photii schismatici nihil mirum B apud Græcos Sardicenses Canones fere periisse, qui a Latinis diligentius asservati fuerant. Latinis fortè postea placuit, quo ipsis major a Græcis adhiberetur fides, Græcos ipsos, & ex Græco Codice Latinè redditos accuratius custodire. Unde factum est, ut Latina editio, neglecta fere, tota perierit; Græca, vel ex Græco contextu petita, ad nostra tempora pervenerit. Hæc divinando dicimus, ut suam Sardicensi Canoni, prout à C Latinis decretorum Collectoribus refertur, auctoritatem servemus. Idem vero (f) Sardicense, prout ex Græco codice legitur, ex vicinis quoque Provinciis accersiri Episcopos ad Metropolitani Episcopi constitutionem jubet.

(e) Ita Zonaras & Balsamon in suis Canonum collectionibus, & comment. in ipsos.

(f) Sardic. c. -

LVI. Nec dubium, quin Sardicensis iste Canon observatus fuerit, cùm, etiam hæresi vel schismate quibusdam Provinciis infectis, vicinos Episcopos in ipsis ordinationes D Episcoporum facere, in more positum fuerit. Sic enim v. gr. (g) Eusebius Samosatorum Episcopus, a Valente in exilium expulsus, privato divini Spiritus instinctu, cùm multas Ecclesias Pastoribus orbatas intellexisset, habitu militari Syriam Phœniciam & Palestinam peragravit, & Ecclesiis vacantibus Episcopos sanæ doctrinæ præfecit, nemine (quod mireris) reclamante & contradicente, ab Episcopo extra suam Provinciam ordinationes fieri: tanta viri pro Christia-

(g) Theodoret. lib. 4. hist. cap. 12.

na fide exulantis fuit auctoritas, tanta Eccleſiæ perſecutionibus Imperatorum afflictæ, & hæreticorum contagione fœdatæ, viſa fuit urgere neceſſitas. Sic idem Euſebius, ab exilio reverſus, non ſine conſilio, ùt probabile eſt, & auctoritate Meletii Antiocheni Patriarchæ, quem ſicut durante perſecutione eandem exilii damnationem paſſum, quodammodo ſocium habuerat, ita in iiſdem poſt exilium Catholicorum Epiſcoporum ordinationibus faciendis habuit imitatorem, idem, inquam, Euſebius vicinis Provinciis Epiſcopos creavit, Acacium Berœæ, Theodoretum Hierapolis, Euſebium Chalcedonis, Cyri Iſidorum, Eulogium Edeſſæ, Prothogenem Carrarum, Marim Dolichæ. Sic Euſtathius (a) Antiochenus, Conſtantinopoli latanas, in locum Eudoſii Ariani, cui, qui eadem hæreſi infecti erant, Demophilum in Sede Conſtantinopolitana ſuæ pariter factionis hominem ſubrogarant; ipſe a Catholicis rogatus Evagrium, urgente neceſſitate ſubſtituit. Sic (b) Baſilius teſtatur epiſtola ad Terentium Comitem, ſe ab Eccleſia Satalorum accepiſſe ψηφίσματα παράκλησιν ἔχοντα: *ſuffragia obſecrationem habentia*, ut daretur eis ab ipſo Epiſcopus; nec hujus tantùm (ùt ibidem habetur) in Armenia Eccleſiæ curam ſuſceperat, ſed plurium aliarum, quibus Epiſcopos dare aggrediebatur ex Nicopolitano Clero, niſi orta inter ipſum, & Theodotum Nicopolitanum, quem adjutorem ſperabat, contentio ejus conſilia intervertiſſet: qua autem auctoritate id moliretur, non adeo evidens eſt: an fortè, quod urgente Eccleſiæ neceſſitate, ipſe tamquam vicinior Metropolitanus ſuccurrere afflictis Eccleſiis deberet? an verò quod Athanaſii fortè, & Synodi Alexandrinæ (ad quam tamen pauci ex Orientalibus Epiſcopis Antiocheni Patriarchatus convenerant) decreto niteretur, prout indicare videtur ipſius Epiſtola ad Neocæſarienſes? an vero quod Summi Pontificis auctoritas, quæ Alexandrum probaverat, ipſi quoque, ut juriſdictionem ſuam tutius extra Provinciam explicaret, præſto eſſet? Certe ob pollutam Ariana hæreſi Armeniam teſtatur ipſe alia (c) epiſtola ad Theodotum, miſſum ad ſe a Papa pro conſecratione obtinenda quendam Fauſtum, quem tamen conſecraſse ſe minime voluiſse aſserit, niſi prius Theodoti Nicopolitani aliorumque Armeniæ Epiſcoporum Catholicorum teſtimonium protuliſset, quod cùm promere vel non poſset, vel nollet, ad Anthimum Thianenſem, alterius partis Cappadociæ Metropolitanum, ipſum abiiſse narrat; ab eoque, fruſtra Baſilio in contrarium admonente, conſecratum, ad ſuos reverſum fuiſse teſtatur. Quem autem Papam hìc intelligat, cujus literas acceperit, *quibus petebatur, ut Fauſtus ordinaretur Epiſcopus*, conjiciendum unicuique relinquo: moneo tamen, quod cùm eadem illâ epiſtolâ ad Theodotum Nicopolitanum meminerit Sagetesimi, aliàs Sanctesimi, ſeu Santesimi Presbyteri, a quo Eccleſiarum ſtatum Theodotum edoceri poſſe ſcribit; & cùm eundem Santeſimum ex aliis ejuſdem literis pateat, Romam ab ipſo miſſum fuiſſe; non improbabilis conjectura ducetur, eum Fauſtum per Sanctesimum à Romano Pontifice, qui Papa per excellentiam dicatur, Baſilio fuiſſe commendatum, literaſque delatas, quibus ejus ordinatio in Epiſcopum ipſi committeretur: maximè cùm ad Meletium ſcribens idem (d) Baſilius queratur, Fauſtum iſtum agentem cum Papa ab Anthimo ordinatum, neglectis juſtis ſuffragiis Cyrilli Epiſcopi, quem Meletius ordinaverat: ideſt, vel neglectâ ordinatione

(a) Sozom lib. 3. cap. 13. Socrates lib. 4. cap. 15. Theodoret. lib. 4. cap. 22.

(b) Baſilius ep. 187. Terentio.

(c) Baſilius ep. 195. Theodoro.

(d) Baſil. epiſt. 58. Meletio.

A tione Cyrilli, justis suffragiis electi, a Meletio ordinati; vel neglecto Metropolitani Cyrilli, a Meletio ordinati consensu. In quo quidem facto, epistola Pœmenio Satalorum Episcopo queritur ipse, Anthimum veterem consuetudinem & Canones violasse, Faustum illum ordinando sine Concilio & suffragio Episcoporum Armeniæ.

LVII. Sed ne in solo Basilio nimium morari videar, ad præsentem quæstionem facit Concilii (a) B Ephesini statutum, quo Metropolitanus, qui in hæresim Cœlestii inciderit, potestate sibi in Provincia sua concessa privatur, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τοῖς τῆς ἐπαρχίας Ἐπισκόποις, καὶ τοῖς πέριξ Μητροπολίταις τοῖς τὰ τῆς ὀρθοδοξίας φρονοῦσιν ὑποκείσεται εἰς τὸ πάντη, καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς Ἐπισκοπῆς ἐκβληθῆναι: *sed & ipsis Provinciæ Episcopis, & qui sunt circa, Metropolitanis, qui, quæ sunt rectæ opinionis, sentiunt, omnino subjicietur, & de Episcopa-* C *tus gradu dejicietur*. Quod si Metropolitanus, ab Ecclesia deficiens, vicinis Metropolitanis & Episcopis subjicitur, certè ejus potestas ad Metropolitanos vicinarum Provinciarum videtur esse translata, ut cùm Provincialibus ejus Catholicis ordinationes Episcoporum in ipsa Provincia, si quæ faciendæ sunt, facere ipsi possint. Sic Ambrosius (b) Sirmium Metropolim totius Illyrici ad ordinandum Anemium Sacerdotem D perrexit, ob infestatam diutius Ariana hæresi istam tam Ecclesiam quàm Provinciam. Sic Metropolitanis alterius Provinciæ Episcoporum ordinationem concessit (c) Pelagius secundus ob negligentiam propriorum Metropolitanorum, de hæresi vel schismate, ùt supra explicuimus, suspectorum. Sic Chrysostomus, ad quem Asiani præsertim Episcopi convenerant, querelasque

(a) Ephes. 1. c. 1.

(b) Paulinus in vita Ambrosii.

(c) Pelag. 2. dist. 100 c. 1. Vide supra §. 8. num. 35.

A suas detulerant, eorum auctoritatem mutuatus, & urgente Ecclesiarum necessitate inductus, Episcopis sex, ùt ait (d) Palladius, de gradu suo dejectis, sexdecim, ùt ei objecit (e) Theophilus, tredecim, si (f) Sozomeno eos referenti adhibenda est fides, totidem subrogavit; & postulantibus (g) Ephesinis, convenientium in Concilio Ephesino tunc habito vicinarum Ecclesiarum Episcoporum suffragio & consensu, B Ephesinum Antistitem consecravit: quale fortè (h) auctoritate fretus Nicomediensi Gerontio Sansophium suffecit: eodemque viciniæ, simulque ob Arianam hæresim in iis locis invalescentem, necessitatis Ecclesiæ prætextu, Gothis (i) VVilam sanctissimum virum Episcopum dedit. Has omnes ordinationes, aliasque forte plures (nam plures numerant legati Ecclesiæ Constantinopolitanæ in Chalcedonensi (k) Conci- C lio) ille Joannes vicinior, Episcoporum precibus exoratus viciniæ jure Ecclesiæ necessitatibus consulens, peregit, qui tamen optime Canones noverat, quibus Episcopi in alienas Provincias ad ordinationes vel alia negotia administranda excurrere prohibentur, Epiphaniumque reprehenderat (si Sozomeno (l) credamus) quod in Ecclesiis, sedi Constantinopolitanæ subditis, Ecclesiæ ministros ordinasset: satis tamen vicino- D rum Episcoporum voluntatem vel Ecclesiæ suæ viciniam ad succurrendum Ecclesiis laborantibus esse putavit, ut iis Antistites ex Cleri & populi consensu procuraret. Causantur aliqui, Joannem Chrysostomum hæc omnia tanquam Legatum Summi Pontificis peregisse, nec id pertinacius respuerim: ejus tamen legationis nulla apud antiquos Auctores mentio est, nec ista exempla adducentibus Constantinopolitanis ullus lega-

(d) Palladius in dialogo vitæ S. Joannis.
(e) Theophilus in libello adversus Joan. Chrys. quem Palladius refellit.
(f) Sozomenus lib. 8 cap. 6.
(g) Pallad. ibid. & Socrates lib. 6. cap. 10. & Sozom. loco citato.

(h) Socrates & Sozom. cit.

(i) Chrysost. ipse epist. 14.

(k) Legat. act. 11. Conc. Chalced.

(l) Sozomenus lib. 6. cap. 15.

legationis jure facta esse ista respondit: hæc autem si non expresſè demandante, ac certe non renitente Romano Pontifice, cui ſupremum in Eccleſias omnes jus eſt, peregiſſe Chryſoſtomum, haud dubium eſt. Sic denique Martinus (a) Papa, ùt jam docuimus, cùm Orientales Epiſcopi, Monothelitarum hæreſi infecti eſſent, Joanni Philadelphiæ Epiſcopo, qui iis regionibus vicinus erat ordinandorum Epiſcoporum in Oriente poteſtatem tradidit.

LVI. Reperio pariter, vicinorum Epiſcoporum imploratam opem fuiſſe, cùm recens converſæ eſſent aliquæ Provinciæ ad fidem; nec in Provincia de novo converſa Epiſcopi ſaltem ſufficienti ad ordinationem numero reperirentur: quamvis enim tunc temporis, ùt infrà docebimus, recurſum ſæpius fuerit ad Summum Pontificem, ut Eccleſias ipſe ſua anctoritate firmaret, qui omnium Eccleſiarum Pater eſt ac Moderator à Deo conſtitutus; nihilominus ad viciniores Epiſcopos aliquando itum fuiſſe, nec diſtuliſſe eos plebibus de novo converſis Epiſcopos dare, pluribus exemplis patet: nam v. gr. Demetrius (b) Alexandrinus Pantænum in Indiam prædicaturum miſit: Athanaſius (c) item Alexandrinus Frumentium Tyrium naſcenti Indorum Eccleſiæ Epiſcopum deſtinavit, qui rogaturus ipſum venerat, ut aliquem illis Antiſtitem dignum procuraret. Cùm pariter (d) Mavia Saracenorum Regina, ad fidem converſa, ſibi Moſem Ægyptium Monachum Epiſcopum dari poſtulaſſet, conſentiente Valente miſſus ille ad Lucium Alexandrinum, utpote viciniorem Arabiæ Primatem, qui ab Arianis evecto Athanaſio, in eam Eccleſiam violenter intruſus fuerat, a quo proinde Moſes ordinari renuit, adeoque ad alios Epiſcopos, quos

A ipſe poſtulaverat, deduci juſſus eſt. Cyzicenorum (e) Epiſcopus Aſcholius S. Parthenium Lampſacenæ civitatis, quæ tunc temporis idololatriæ ſerviebat, utpote ſibi vicinæ Antiſtitem conſecravit. Converſis ſimiliter Agarenis, ad preces (f) Euthymii Abbatis, Juvenalis Hieroſolymitanus, ad quem legationem illi miſerant, Petrum eis Epiſcopum ordinavit. Dyridate Armenorum Rege ad fidem Catholicam converſo,
B miſſus S. Gregorius (g) Armenus ad Leontium tunc temporis illuſtrem Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopum vicinum ordinandus, cujus rei cauſa teſtatur S. Nicon (h), ipſum Gregorium caviſſe, ut a Cæſareæ Archiepiſcopo deinceps ſucceſſores ſui ordinarentur. Sed & (i) Auguſtinus, ad Anglos fidem Catholicam edocendos à S. Gregorio miſſus, ab Epiſcopis Gallis ob regionis propinquitatem creatus eſt: eandemque ob
C cauſam, (k) cùm nondum in Anglia Epiſcopi tot creati eſſent, quot ad Epiſcoporum ordinationem requiruntur, Agilbertus, vini, V vilfridus, è Britannià in Gallias ad ordinationem miſſi ſunt. Berectuvaldus quoque in eaſdem Gallias à Godwino Metropolitano Galliarum ad conſecrationem recipiendam amandatus eſt: eodem jure ſubnixus (l) S. Remigius ad Attrebatenſes ad fidem adducendos S. Vedaſtum Antiſtitem deſtinavit. Nec renuerunt ſanctiſſimi
D viri, (m) Suvibertus Trajectenſium Epiſcopus à wilfrido Merciorum in Anglia Antiſtite, S. (n) Lugdgerus Monaſterienſis Epiſcopus ab Hidebaldo Colonienſi conſecratoriam manuum impoſitionem ſuſcipere. Nec adeo antiqua ſunt Epiſcoporum in exteris regionibus ab Archiepiſcopo Bremenſi, viciniæ jure, peractarum conſecrationum exempla. Meinardus (o), Sigebergenſis Canonicus, qui

(a) Mart. I. epiſt. 3. & ſeq.

(b) Hieronym. de ſcript. Eccleſ. in Pantæno, & epiſt. 84. ad Magnum.

(c) Socrates lib. 1. cap. 15. Sozom. lib. 2. cap 24. Theodoret. lib. 1. cap. 23.

(d) Theodoret. lib. 4. cap. 24.

(e) Metaph. in vita S. Parth. apud Sur. 7. Februar.

(f) In vita Euthymii auctore Cyril. Monacho apud Sur. 23. Januar.

(g) In actis S. Gregorii apud Sur. & Metaph. 30. Septemb quæ citantur Euthymio accurato ſcriptore ſub nomine lib. Armenor.

(h) S. Nicon adverſus Armenorum errores to. 1. Bibliot. PP.

(i) Beda lib. 1. hiſt. Angl. cap. 27.

(k) Beda lib. 3. cap. 7.

(l) In vita S. Vedaſti per Albinum Flacc. apud Sur. 6 Febr.

(m) Regino ad annum 959.

(n) Apud Surium 26 Martii, in vita S. Lugdgeri.

(o) Arnoldus in Chron. Slav. lib. 7 cap. 8.

qui Rigensem Ecclesiam fundavit, tempore Innocentii III. ab Harterico Archiepiscopo Bremensi ad Livoniam prædicandi Euangelii causa missus, eisdem populis Antistes datus est; quo defuncto Bertoldus in ejus locum postulatus, ab Archiepiscopo Bremensi pariter constitutus est: cujus successor Albertus à Papà obtinuit, ut quos aptos inveniret, Euangelii annuntiandi adscisceret adjutores.

LVII. Plura similia possemus addere, quæ nempe ostendunt, a vicinis ordinationem Episcoporum in iis regionibus, quæ ad fidem de novo conversæ essent, sæpe petitam, eamque nonnunquam viciniæ quodam veluti jure expectatam. Ea enim ex antiqua Ecclesiæ praxi Ecclesiarum omnium erat consociatio, ut, salvis semper Summi Pontificis, Patriarcharum, Primatum juribus, possent imò deberent Metropolitani in vicinas quoque Provincias inspicere, iisque pro virili providere. Quem morem confirmat Sardicense (a) Concilium, cùm, ab Episcopis suæ Provinciæ damnati Episcopi, causam a vicinis retractari posse, maximè vero ex Romani Pontificis consensu, decernit: quod etiam appellationis ad vicinos Episcopos refugium (b) Antiochena Synodus, & (c) Carthaginensis tertia, & (d) Agathensis indulserunt: quibus consentiens (e) Bracharensis secunda, si quem judicatum ab Episcopis alii absolverint, alii damnarint, vicinos Metropolitanos ad ejus judicium advocari debere decernit. Unde etiam de Pelagio hæretico examinando & in judicium vocando loquens Innocentius primus (f) ad Africanos, *ab iis*, inquit, *melius fieret, qui magis proximi, & non longo terrarum spatio videntur esse disjuncti*: discussionis gravissimæ examen, inquisitionem nempe in doctrinam moresque Pelagii satius à finitimis fieri posse putans, quàm à remotis Episcopis, quantumvis majori auctoritate pollentibus. Quare sicut vicini Episcopi & Metropolitani de rebus extrà Provinciam judicare poterant, ita deficientibus in Provincia Episcopis ordinare quoque tum Episcopos, tum cæteros ex inferiori Cleri ordine poterant. Sane Sidonius (g) in diœcesi Rutenorum, in qua Evarigis Gothi crudelitas Episcopum esse non patiebatur; ipse vicinius *ministerii sui* esse ait baptisterii consecrationem: eadem utique potestate in eadem diœcesi, si consentaneum judicasset, Presbyteros ac Diaconos ordinasset. Quod insuper ex Africano Concilio confirmari potest, in quo hæc statuuntur: primum, (h) *ut etiam si quisquam post leges aliquem locum ad Catholicam unitatem converterit, si eum per triennium nemine repetente retinuit, ulterius ab eo non repetatur*. Alterum, *ut quicumque negligunt loca ad suam Cathedram pertinentia in Catholicam unitatem lucrari, conveniantur à vicinis Episcopis, ut id agere non morentur. Quod si intra sex menses à die conventionis non hoc effecerint, qui poterit ea lucrari, ad ipsum pertineant*. Ex iis enim inferri potest, quod sicut jus ordinationis Presbyterorum & Diaconorum, diligentià Episcoporum in vicinis Provinciis, cum reliquis jurisdictionis Episcopatus prærogativis acquiritur, ita vicinis Metropolitanis jus ordinandi Episcopos in vicinis Provinciis, diligentià ac sedulitate acquiri possit. Cui affinis est, quod apud reges Theodoricum & Theodebertum, de consilio suo mittendi in Angliam Augustini profitetur (i) S. Gregorius iis verbis; *atque ideo pervenit ad nos Anglorum gentem ad*

(a) Sardic. c.3. 4. & 5.
(b) Antioch. c. 10.
(c) Chartag.3. c.8.
(d) Agath. c.4.
(e) Brach. 2. c.13.
(f) Innocentius epist. ad. 16. Aurelio, Alipio, August. &c. inter epist. August. 96.
(g) Sidonius lib. 4. epist.15. Elaphio.
(h) Afric. c.86.
(i) Greg. lib.4. indict.14. epist.58.

ad fidem Christianam, Deo ministrante, desideranter velle converti; sed Sacerdotes vestros è vicinio negligere, & desideria eorum cessare suâ admonitione succendere. Ob hoc igitur Augustinum &c. cum aliis servis Dei illuc prævidimus dirigendum. Si enim ob hoc Augustinum mittit, quod Sacerdotes Galliæ negligerent; ergo poterant ipsi in Angliam Sacerdotes mittere, & conversis plebibus eisdem Antistites consecrare.

LX. Certum est tamen, potuisse Romanos Pontifices ordinare quos vellent, & curare, ut à quibus vellent populis de novo conversis Episcopi præficerentur, quod ex dicendis magis patebit. Imò & Imperatores Christianos, acceptâ ab eo potestate, & designasse olim Episcopos mittendos, & ad quos vellent eos in Episcopos consecrandos destinasse, ex historiarum lectione comperimus; ut enim plura ad hoc propositum convenientia omittamus, sufficit nobis de Ecclesia Hamburgensi testimonium proferre. Ei enim in Slavorum confinio exædificatæ à Carolo Magno, cujus consilium mors interrupit, Anscharius à Ludovico filio Antistes præfectus est, cui ([a]) *Sedis Apostolicæ approbatione omne ejus ministerium communitum:* sed post Anscharii obitum B. Rembertus ad eundem Ludovicum adductus, ab eoque ad * Luitbardum Moguntinum consecrandus missus est, juxta literas nempe privilegii Hamburgensis Ecclesiæ à Romana Sede obtentas, in quibus continebatur, *ut quia propter novellam ejusdem Sedis institutionem, & necdum conversos ad fidem populos, Suffraganei non habentur Episcopi, à quibus decedente uno alter Archiepiscopus consecretur, Palatinæ interim provi-* A *dentiæ, succedentium per tempora Pontificum consecratio sit commissa, donec numerus Suffraganeorum Episcoporum, canonicè eum consecrare debentium, ex gentibus suppleatur.* Eundem vero S. Rembertum prædictus Luitbertus Moguntinus, assumptis secum Lintuardo Paderbonensi Episcopo suo Suffraganeo, & Theodorico Mindensi Coloniensis Provinciæ Episcopo, consecrasse legitur.

B LXI. Sed in iis fortè fusius morati fuimus, concludendum utique nobis est, quotiescumque in aliquâ Provincia nondum constituta esset Metropolitana sedes, nondum conprovinciales Episcopi constituti, ad Metropolitanos vicinos ex constitutione quadam generali jus ordinationis delatum fuisse: quacunque etiam ex causâ adesse non possent Provinciæ jam constitutæ & ordinatæ Episcopi, superstitis Antistitis C munus fuisse, finitimos Episcopos, præsertim verò Metropolitanos, quorum major erat auctoritas, convocare; ut quantum fieri posset, celebris & firma Episcopi ordinatio perficeretur: quæ duo licèt ex prædictis pateant, primum tamen Concilii ([b]) Constantinopolitani primi, & ([c]) Chalcedonensis; alterum Sidonii testimoniis; confirmamus. Quod enim prædicta duo Concilia, in Barbaris Ecclesiis Episcopos à Con- D stantinopolitano Patriarcha ordinari concedunt, cùm tamen in aliis Provinciis, eidem throno subditis, Episcoporum ordinandorum jura ei delegent, ut Metropolitano in singulis Provinciis attribuant; quæ alia ratio esse potest, quàm ea, quam rectè conjicit Balsamon ([d]), quia nempe in iis Provinciis sufficiens Episcoporum numerus deerat, qui ad ordinationem convenire posset? Sidonius autem, ([e]) cùm post mortem

(a) In vita S. Remberti apud Sur. 4. Febr cui consonant Krantzius in Metropool. & alii.

* al. *Luitbertum.*

(b) Conc. Constantinop. 1. c. 2.
(c) Chalced. c. 28.

(d) Balsamon in c. 2. Concil. Constantinop. primi.

(e) Sidon. epist. 6. lib. 7. Basilio.

tem Eulodii, Bituricæ Ecclesiæ Archiepiscopus ordinandus esset, & Rutenorum, Lemovicensium, atque aliarum civitatum Bituricensis Provinciæ Episcopis morte truncatis, aliisque ob crudelitatem Evarigis in defunctorum officia minime suffectis, Provincialium numerus Episcoporum sufficiens non esset, Agroetium Senonensem, aliosque (quos præsertim Metropolitanos, vel finitimos Episcopos fuisse conjicio) convocavit: notanda autem ad propositum ea sunt, quæ ipse habet epistola ad Agroetium. *Nec te (quanquam Senoniæ caput es) inter hæc dubia subtraxeris intentionibus medendis Aquitanorum; quia minimum refert, quod nobis est in habitatione divisa Provincia, quando in religione causa conjungitur. Iis accedit, quod de urbibus Aquitanicæ primæ solum oppidum Arvernum Romanis reliquum partibus bella fecerint. Quapropter in constituendo præfatæ civitatis Antistite, Provincialium collegarum deficimur numero, nisi Metropolitanorum reficiamur assensu. De cætero, quod ad honoris vestri spectat prærogativam, nullus à me hactenus nominatus, nullus adhibitus, nullus electus est; omnia censuræ tuæ salva, illibata, solida servantur. Tantùm hoc meum duco, vestras invitare personas, expectare voluntates, laudare præsentias, & cum in locum statumque Pontificis quisque sufficiatur, ut à vobis præceptum, à me procedat obsequium.* Ideo vero Metropolitanorum præsertim meminit, quia cùm ii suarum Provinciarum essent capita, earum quoque interpretes esse poterant: proindeque, ut omnium Provinciarum voce & assensu probaretur electus, cui suæ utpote mancæ & mutilæ testimonium Provinciæ minime

A sufficiebat, omnium finitimorum Metropolitanorum ad illius ordinationem convocatio necessaria videbatur, ut eorum nomine, vicinarum Provinciarum consentientium auctoritate electio consecratioque novi Antistitis firmaretur: quod cùm in cæteris Provincialibus Episcopis constituendis conveniens, tum in Metropolitano, de cujus ordinatione agit ibi Sidonius, magis necessarium B videbatur, e re cujus & dignitate esse nonnunquam visum est, ut plurium Metropolitanorum præsentia atque auctoritate constitueretur; sed id mox explicandum erit.

LXII. Alias quoque rationes reperio, ob quas finitimi, etiam neglectis Provincialibus, ordinationem interdum peregerint: primam, cùm ad Primatem, qui C vicinæ Provinciæ Metropolitanus esset, Metropolitanus subditus ordinandus accederet; is enim solebat suæ Provinciæ viciniores Episcopos secum assumere, quod de Carthaginensi Episcopo supra à nobis dictum est, & de Eboracensi, ad Cantuariensem, ut ordinaretur, accedente, aliisque hujusmodi, de quibus infra, extra dubium est. Alteram, cùm à vicinæ Provinciæ Episcopis, damnatus fuisset alterius D Provinciæ Episcopus, quamvis enim in ejus locum alius constitui non debeat inconsultâ Romanâ Sede, per factionem tamen aliter nonnunquam gestum reperio: sic enim v. gr. (a) deposito Arnulpho Remensi à Provinciæ Senonensis Episcopis, Remis ad Concilium à Rege Hugone Capeto convocatis, cujus damnationi jam Remensis Provinciæ Præsules subscripserant, à Senonensis Provinciæ Episcopis in locum depositi ordinatus est Gebertus, renuente tamen Sevino Senonensi Metropo-

(a) Continuat. Aimoini lib. 5. cap. 45.

tropolitano. Tertiam, cùm Provinciæ Episcopi consecrationem facere renuunt; Artaldus v. gr. ([a]) Monachus, cùm Provinciæ Remensis Episcopi, qui electioni Hugonis Comitis Heriberti filii consenserant, eum consecrare renuerent, jubente rege Rodulfo, ab Episcopis Franciæ & Burgundiæ sacratus est: alias adjungere possemus, sed hæ vel ad nauseam esse possunt.

(a) Flodoardus historiæ Remens. lib. 4. cap. 24.

LXI. Unum notatu dignum subnectimus, quasdam fuisse Provincias arctiori inter se fœdere connexas, eas maxime, quæ ejusdem Provinciæ aliquando fuissent, cujusmodi sunt omnes Narbonenses, omnes Lugdunenses, omnes Belgicæ, &c. Ideoque observatum nonnunquam, ut si quando uni Provinciæ deesset sufficiens Episcoporum numerus ad ordinationem, ex alia Provincia confœderata sumeretur; quod expresse docent variarum Provinciarum Metropolitani, qui cùm Hincmaro Remensi venerant ad ordinationem Bertulphi Cameracensis (in cujus Provincia sufficiens ad ipsius consecrationem Episcoporum deerat numerus) epistola ad Carolum Calvum; postquam enim causas exposuere, ob quas ordinandum Bertulphum censerent, hæc addunt: ([b]) *Et quia tot in eadem Provincia* (Treverensi) *non erant Episcopi, ut Metropolitanum regulariter ordinare valerent, quoniam Ecclesiæ Remensis & Treverensis comprovinciales atque sorores, & ex auctoritate, & ex antiqua consuetudine habentur, ea conditione, ut qui prior eorum fuerit Episcopus ordinatus, prior etiam habeatur in Synodo, & sibi mutuo consilio & auxilio foveantur; Treverensis Provinciæ Episcopi à Primate Provinciæ Remorum solatium suæ ordi-* A *nationis secundùm sacras regulas quæsierunt, sicut sancti ([c]) Sardicenses canones dicunt &c. Ex quibus ritè colligitur, quia si Provincia Treverensis, nonnisi unum vel nullum haberet Episcopum, Episcopi Remensis Provinciæ, petente Clero & populo, Treverensis Ecclesiæ deberent ordinare Episcopum.* Hujus fœderis inter istas duas Ecclesias rationem, quam indicavimus, assignat Hincmarus epistola ad Papam Nico- B laum à Frodoardo relata: ([d]) *has enim duas tantum Provincias Belgica regio habet.* Hujus autem confederationis quoad ordinationes exemplum subministrat idem nobis Frodoardus, referens Hincmarum Remensem à Bertulfo Treverensi rogatum VVillebertum Catalaunensem Episcopum misisse ad ordinationem Arnoldi Tullensis Episcopi, *quia eodem Bertulfo infirmitate detento numerus à sacris Canonibus præfi-* C *xus in ordinatione Præsulis ei non aderat.*

(b) Flodoardus lib. 1. epist. Rem. c. 20.

(c) Sardic. c. 6. refertur ibid. ut supra ex Latino Cod.

(d) Frodoard. lib. 3. hist. cap. 23.

ARTICULUS II.

Ad quos Metropolitanorum jus pertineret.

§. PRIMUS.

Metropolitanos à propria Synodo seu à Suffraganeis suis, prioribus sæculis ordinariè consecrari debuisse. D

I. VEniendum jam est ad specialem de Metropolitanorum ordinandorum ratione quæstionem. Triplicem eam præsertim esse invenimus; vel enim à propria Synodo Episcoporum Provinciæ, vel à Metropolitanis finitimis, vel à Primate aut Patriarcha solebant constitui ac consecrari: De duobus prioribus ex professo agendum est: ultimum

mum in sequentem tractationem rejecturi, quæ est de Primatum ac Patriarcharum juribus in ordinationibus Episcoporum. Vetustior autem & usitatior fuit, ut à propriâ Synodo ordinarentur: hujus meminit Anicetus, eamque strictissimè servandam præcepit. (a) *Si*, inquit, *Archiepiscopus diem obierit, & alter ordinandus Archiepiscopus electus fuerit, omnes ejusdem Provinciæ Episcopi ad sedem Metropoleos convenient, ut ab omnibus ipse ordinetur:* & paulo post, *& licèt istud* (puta ut absentibus quibusdam comprovincialibus Suffraganeus Metropolitani sacrari possit) *necessitate cogente concessum sit; illud tamen, quod de Archiepiscopi consecratione prædictum est, atque præceptum, idest, ut omnes Suffraganei eum ordinent, nullatenus immutari licet: quia qui illi præest, ab omnibus Episcopis, quibus præest, debet constitui.* Hujus etiam moris illustre & vetus exemplum habemus apud Cyprianum, qui (b) ad ordinandum Arelatensem Metropolitanum in locum Martiani Arelatensis schismatici, convenire vult Episcopos Provinciæ, & à Stephano Pontifice ad eos convocandos dirigi in Provinciam, & ad plebem Arelate consistentem literas, quibus præcipiatur, ut abstento Martiano alius in locum ejus substituatur. Habemus & aliud ante Concilium Nicænum in ordinatione Cæciliani non minus illustre exemplum: hanc enim (c) cùm Donatistæ carperent, quod cùm Primas esset totius Africæ, non à Primate alicujus Provinciæ, seu Metropolitano v. gr. Numidiæ ordinatus fuisset, sed ab aliquo ex Comprovincialibus; Catholici è contra respondebant id minus necessarium fuisse, sed satis superque esse, quod in comprovincialium Episcoporum conventu creatus esset. Si enim non fuit necesse ad Primatem totius Africæ subditos ei Primates convenire, sed satis esse Catholicis visum est, quod à Provinciæ Episcopis ipsi tanquam Metropolitano subditis ordinaretur; multo minus necessarium putarent illi, ad Metropolitani ordinationem plures Metropolitanos minimè subditos convenire; sed certius affirmarent sufficere ipsos à propria Synodo consecrari. Sed de hoc exemplo iterum dicemus.

(a) Anicetus epist. 1. refertur dist. 66. cap. 1.

(b) Cypr. epist. 67. Stephano.

(c) August. in breviculo collat. diei 3. cap. 5.

II. Quod si alia exempla arrideant, ex innumeris hæc seligimus. Nicolaus (d) Myrensis Episcopus Lyciæ Metropolitanus, à *subditis* Ecclesiæ Myrensis *Episcopis*, id est Suffraganeis, electus dicitur, & à *sacra Episcoporum Synodo inunctus atque consecratus*. Eortasius (e) ab Arianis quidem, sed tamen ex Ecclesiastica lege gradu motus est, *quod sine consensu & approbatione Episcoporum Lydiæ Episcopus Sardensis* creatus esset: Sardensem autem Episcopatum Metropolim fuisse Lydiæ patet, ex subscriptione Florentii Sardenæ civitatis Metropolitani in Concilio (f) Chalcedonensi. Ad electionem Basilii in Archiepiscopum, Cæsareæ & Cappadociæ Metropolitanum, cùm defunctus fuisset Eusebius, Episcopos illos, ad quos spectabat, reliquos comprovinciales vocasse, testis est epistola (g) Gregorii Theologi, Patris nomine ad Episcopos conscripta, in qua indignatur quod ad Metropolitanam sedem eum convocarint: ὅγε μήτε ὅτι παρεῖναι δεῖ, μήτε ἐφ' ᾧ, μήτε ὅτε προσαγορεύοντες: *nec quod adesse oporteret, nec quam ob causam, nec quo tempore denuntiantes:* quâ præcipiti, & contra morem denuntiatione ostendere eos dixit, non se ipsos honore afficere constituisse, sed ejus metuisse præsentiam, ne in ipsum invitum & repugnantem inciderent: profitetur autem se, si Basilio

(d) Metaphrastes in vita S. Nicolai 6 Decemb. vide apud Surium eod. die.

(e) Socrates lib. 4. cap. 23.

(f) Conc. Chalced. act. 3. & alibi.

(g) Greg. Naz. epist. 19.

filio calculum ſuum adjecerint, adfuturum, & adjutorem ſpondet: ſi autem certis conditionibus via capeſſenda ſit, factioneſque & diſſidia contra jus valitura, ſe contemptum aſſerit gaviſurum. Ex qua epiſtolâ nolim conjicias liberum fuiſſe Gregorio ſeniori abſque juſta cauſa abeſſe ab ordinatione Metropolitani Cæſareæ Cappadociæ, ſi debitè ei ſignificata foret; aut revera ipſum electionis eventum præſtolatum fuiſse, ut ordinationi intereſset; omnibus enim poſt legitimam indictionem neceſſitas erat conveniendi ad Synodum, in qua Metropolitanus eligebatur, diſcedere verò poterant qui electioni contradicerent; quibus, ſi numero pauciores eſſent, neglectis, ordinatio peragebatur, poſtquam auditæ eorum, diſcuſſæque fuiſſent rationes. Adfuiſſe autem non ſolùm ordinationi, verùm etiam electioni ſucceſſoris Euſebii prædictum Gregorium Nazianzenum patrem, licèt ſenio & infirmitate gravatum, & animam agentem, ejuſque præſertim operâ effectum, ut Baſilius eligeretur, docet (a) Gregorius filius in oratione, quam habuit in laudem Baſilii; qui & hoc mirum adjungit, patrem ſuum ſanum & incolumem ex eà ordinatione rediiſſe. Colliges autem ex dictis, debuiſſe quoſdam ex Epiſcopis Provincialibus (ad quos autem id pertinuerit infrà dicemus) reliquos ad Synodum vocare, diem indicere, cauſam habendæ Synodi, puta ordinationem futuri Metropolitani ſignificare, neceſſitatem conveniendi ſingulis imponere, & pro auctoritate jubere: cum enim hæc omnia prætermiſſa queratur Gregorius, indicium eſt ea adhibenda cenſuiſſe; Baſilium (b) autem ab Epiſcopis ad Synodum convenientibus ordinatum fuiſſe, teſtatur Amphilochius Inconienſis in ejus vita.

(a) Greg. Naz. orat. 20.

(b) Amphiloc. in vita Baſilii.

A Epiphanium (c) quoque ab Epiſcoporum Cypriorum Synodo, non ſine divino monitu ordinatum legimus. Epheſinum Epiſcopum ſecundùm antiquam conſuetudinem à propriâ Synodo ordinari docet (d) Euagrius hiſtoricus. Euagrium autem Antiochenum à Paulino contrà Canones ordinatum, tum ob alias rationes, tum quod non vocatis Provinciæ Epiſcopis conſecratus fuiſſet, contendit B (e) Theodoretus: excuſandus tamen Paulinus, qui cùm ei in Antiochenâ ſede conſtituto Provinciæ Epiſcopi non adhærerent, ſed Meletio, ordinationem ſine Provinciæ Epiſcopis ſucceſſoris futuri celebraſſe coactus eſt, quam Occidens cum Romano Pontifice legitimam cenſuit, Oriens poſteà probavit, dum compoſito tandem iſto ſchiſmate, ordinatos ab Euagrio in ſuis gradibus recepit, ut ſuprà fuſiùs docuimus. Thimotheum C quoque Ælurum Catholici Alexandriæ illegitimè ordinatum reprehendebant, quod conſecratus fuiſſet Epiſcopus, (f) *nullo omnino Epiſcoporum orthodoxorum ex Diœceſi Ægyptiaca præſente, ſicut in creando Epiſcopo Alexandrino fieri ſolet*: Diœceſim autem Ægyptiacam hic Provinciam ſpecialem Patriarchæ Alexandrini intellexit hiſtoricus; nam ejus electioni interfuit Euſebius Antiſtes Peluſii: certum eſt autem D Peluſium ad Alexandrinum Patriarcham pertinuiſſe. Gregorius (g) Magnus voluit, ut Conſtantius Mediolanenſis Antiſtes, *à propriis Epiſcopis, ſicut antiquitatis mos exigit, ordinaretur*. Idem gaudere ſe dicit, quod Andræas Nicomedianæ civitatis Epiſcopus aſſenſu Comprovincialium ordinatus ſit.

III. Sed, ne in cæteris ſemper regionibus verſemur, inviſamus noſtras Gallias. Ad Martini ordinationem Epiſcopos vicinarum civitatum evo-

(c) Vita S Epiphan. operibus ejus præfixa.

(d) Euagr. lib. 3. cap. 6.

(e) Theodoret. lib. 5. cap. 23.

(f) Euagrius lib. 2 cap. 8. μηδενὸς τὸ σύνολον τῶν κατὰ τὴν αἰγυπτιακὴν διοίκησιν ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων παρόντος κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐπὶ ταῖς τοιαύταις τῇ Ἀλεξανδρέων τοῦ Ἐπισκόπου χειροτονίαις.

(g) Greg. lib. 2. epiſt 10. indict. 11.

evocatos fuisse refert ([a]) Severus Sulpitius. *Remigius*, inquit ([b]) Hincmarus, *unanimitate Episcoporum Remensis Provinciæ Insulis induitur sacerdotalibus, benedictione consecratur Episcopali, atque in sede collocatur Præsulatus*. Ad Sulpitii Bituricensis Metropolitani, ut vidimus, consecrationem ([c]) Sidonius censuit Provinciales omnes esse convocandos, & in eorum deficientium locum alios esse invitandos. Hincmarus Remensis Ecclesiæ Archiepiscopus, à Clero, & populo, atque etiam ab Episcopis Provinciæ suæ, cum Wenilonis Archiepiscopi Senonensis, & Emcamradi Episcopi Parisiensis, Abbatisque S. Dionysii, & Religiosorum consensu, & Caroli Calvi beneplacito electus, ab Episcopis autem ordinatus dicitur in Concilio ([d]) Bellovacensi sub Sergio II. Herivæus, *exequentibus, & ritè celebrantibus ejus ordinationem Riculpho Suessorum Episcopo, Dodilone Cameracensi, Othgario Ambianensi, Maurione Cataleunensi, Raudulpho Laudunensi, Olfrido Silvanectensi, cæterisque diœcesanis consensum præbentibus, & decretum hujus ordinationis corroborantibus*, ordinatus dicitur Remensis Archiepiscopus à ([e]) Frodoardo: à quo similiter Seulfus refertur *ab Abbone Suessonico, cæterisque* Remensis *Provinciæ Præsulibus ordinatus* Ecclesiæ Remensis Archiepiscopus: qui etiam ab eodem postea Abbone, & aliis Suffraganeis Hugonem Remensem consecratum narrat, à quo etiam ordines inferiores receperat, & Presbyteratum, quamvis à widone Antissiodorensi Diaconus fuisset creatus. Leuthericum, teste ([f]) Aimoini continuatore, *congregati Episcopi Senonicæ Ecclesiæ cum voluntate, & auctoritate Apostolicâ solemniter ordinaverunt*. Hugonem Senonensem Ar-

A chiepiscopum electum Carnotensem, Mauricius Episcopus Parisiensis, vacante per translationem sede Carnotensi, cum Episcopis comprovincialibus, teste Monacho ([g]) Antissiodorensi, consecravit. Arnulphum ([h]) Episcopi Diœceseos Remensis, Clero simul eligente, populo acclamante, elegerunt, & in Metropolitanum ordinarunt, quo deposito iidem Episcopi, excluso populo, Gerbertum se elegisse testantur, quem pariter B consecrarunt. Hugoni Lugdunensi Primati constanter obstitit Ivo ([i]) Carnotensis, ne Daimbertus Senonensis obedientiam ante consecrationem sedi Lugdunensi promitteret; ab Episcopis autem Provinciæ eum ordinandum esse defendit, sibique tanquam primæ sedis Episcopo inter Senonensis Provinciæ Præsules, in Presbyterum, & Episcopum à Clero Senonensi oblatum consecrandi jus esse testatur.

C IV. Sed totum istum morem fusius & clariùs nobis exponunt, Clerici populique Senonenses in suo illo decreto, quod ad Episcopos Provinciæ Senonicæ de electione Ansegisi Metropolitani, qui ex aliâ Provinciâ petitus est, miserunt; decretum autem tale est:

Dominis, ac venerabilibus Senonum Diœceseos Patribus, & Episcopis, Senonum Ecclesiæ Clerus, cum totius ejusdem parochiæ plebibus sibi conjunctis, pacem perpetuam, & gloriam sempiternam semper, & ubique optamus in Domino.

D *Canonicis regulis, & Apostolicis institutionibus sancitum esse recolimus, ut quoties Metropolis civitas Pontificalis ministerio dignitatis caruerit, proprioque vacaverit pastore, Suffraganei ejusdem* Metro-

(a) Severus Sulpitius in vita S. Martini.

(b) Hincmarus in vita S. Remigii.

(c) Sidonius lib. 7. epist. 5. Agroecio Senonensi.

(d) Concilium Bellou. sub Sergio 2. tom. 3. Conc. par. 1. sect. 2.

(e) Frodoardus hist. Remensis lib. 4. cap. 11.

(f) Aimon. lib. 5. cap. 46.

(g) Monach. Antissiod. ad ann. 1167.

(h) Vide Papirium Massonum in vita Sylvestri 2. id est Gerberti, qui factus Pontifex hoc nomine donatus est.

(i) Ivo ep. 60. Hugoni, & 67. Paschali Summo Pontifici.

(a) Decretum Cler. & plebis Senonensis inter opuscula Hincmari, p. 617. & apud Sirmundum in formulis promot. Episcop. tomo 2. Conc. Gall.

Metropolis convenire debeant, & electionem futuri Pontificis, cum consensu Cleri & plebis; facere; ac cum decreto electionis singulorum petentium manibus roborato, Suffraganeos adire debeant Pontifices; ac de substituendo in loco ejus, qui decessit, pastore, petitione supplici commonere; quatenus & Metropolis civitas pastorali sollicitudine destituta, proprio recuperetur Pontifice, & qui ordinandus est gratiosus possit accedere: quoniam cui debet ab omnibus obediri, debet utique & ab omnibus eligi, ne civitas Episcopum non optatum aut contemnat, aut oderit; & fiat minus religiosa, quàm convenit, cui non licuerit habere, quem voluit; hi verò qui ordinaturi sunt, eum, in quem viderint omnium vota propensius concordare, promptius ac liberius illi possint manus imponere. Idcircò cùm decreto electionis nostræ, manibus singulorum nostrorum roborato, ad paternitatem vestram accedentes, Ansegisum Presbyterum Remorum Diœceseos, Ecclesiæ autem Beluacensium atque Abbatem Monasterii sancti Michaelis, quem per licentiam vestram, Patres venerandi, Domino etiam Christianissimo Rege Carolo annuente, secundùm decreta Cœlestini Papæ, ex propriâ Eccesiâ deficiente electione, pari consensu ac concordia, voluntate ac devotione eligimus nobis, & Ecclesiæ nostræ Episcopum atque Pontificem; per manum vestram consecrari implorantes petimus, rogamus, atque precamur. Eligimus autem eum nobis fore pastorem, quem Apostolicæ formæ, qua Episcopum ornatum Paulus Apostolus esse debere demonstrat, congruere, & sacris Canonibus non obviare, Christi cooperante gratia, credimus. Actum 5. Calendas Julii, in Basilica beati Stephani Protomartyris; anno incarnationis Dominicæ DCCCLXXI. regni verò Domini Caroli gloriosi Regis XXXI. Indict. IV.

A

V. Verùm iis omnibus omissis, Ecclesiasticos Canones, legesque perquiramus. Sardicense ([a]) Concilium, prout in Græco habetur, non solùm propriæ Provinciæ, verùm etiam viciniæ Episcopos ad Metropolitani constitutionem conveni- B re oportere docuit ex prædictis. Constantinopolitanum ([b]) primum eandem consuetudinem confirmat, præcipiens, ut Asianæ diœcesis Episcopi, *quæ sunt in Asiana administrent; & Thraciæ Episcopi Thraciam tantum regant; & Ponticæ Ponticam; non vocati autem Episcopi, ultra diœcesim non transeant ad ordinationem, vel aliquam administrationem Ecclesiasticam*: hoc C enim Canone non solum Provinciarum istarum, verùm etiam quarumcumque aliarum, de quibus ad Concilium quæstio deducta non fuerat, limites præscribuntur, quos unicuique Antistiti transgredi nefas sit, & ordinationum in quacumque Provinciâ faciendarum, etiam Metropolitanorum, jura ejusdem Provinciæ Episcopis asservantur: adeò ut aliis, nisi ex eorum consensu & rogatione, ad ordinatio- D nem extra suam Provinciam cujuscumque Episcopi aditus intercludatur. Clariùs vero & expressiùs Leo primus epistola ad Anastasium Thessalonicensem: ([c]) *Metropolitano defuncto, cum in loco ejus alius fuerit subrogandus, Provinciales Episcopi ad civitatem Metropolim * convenire debebunt, ut omnium Clericorum atque civium voluntate discussa, ex Presbyteris ejusdem Ecclesiæ, vel Diaconibus optimus eligatur, de cujus nomi-*

(a) Sardic. can 6.

(b) Constantinop. I. cap. 2.

(c) Leo I epist. 82. al. 84. ad Anastas. Thess. cap. 6. refertur dist. 63. can. Metropolitano.

* al *Metropolitan* [illegible]

nomine ad tuam notitiam Provinciales referant Episcopi. Similiter Gelasius Papa epistola ad Episcopos Dardaniæ morem istum confirmat iis verbis: (a) *quia*, inquit, *per ambitiones illicitas non pudet quosdam Ecclesiarum jura turbare, & privilegia, quæ Metropolitanis vel Provincialibus Episcopis decrevit antiquitas, temeraria præsumpitone pervadere, propter quod etiam communionis Apostolicæ desiderant dissidium tenere; quò scilicet ab ejus auctoritate divisi, vel impune proprias usurpationes exerceant, non respicientes, quia æterno Judici rationem tam de Catholicæ sinceritatis, quàm de traditionum præjudiciis paternarum, non sine perpetuæ sint damnationis interitu reddituri, si in hac obstinatione permanserint; charitatem vestram duximus instruendam, ut vos omnes in communione fratres, sive per Dardaniam, sive per quamcumque contiguam Provinciam constituti, qui vos sub Metropolitanis vestris esse meministis, & ab eisdem substitui decernentes, sicut vetus consuetudo deposcit, unanimiter statuatis Antistites; & vicissim, si Metropolitanus humanæ conditionis sorte decesserit, à comprovincialibus Episcopis, sicut forma transmisit, sacrari modis omnibus censeatis*. Quorum verborum duplex potest excogitari sensus: prior, ut Episcopi Suffraganei à comprovincialibus electi curent se à Metropolitano consecrari, nisi forte Metropolitanus decesserit, quo casu à comprovincialibus ordinari poterunt: Alter verò, ut à comprovincialibus Metropolitanus; vicissim verò Metropolitani à comprovincialibus ordinentur, qui sensu Canonis probabilior est, præsertim ob illam particulam, *vicissim*, & perfectiorem atque evidentiorem comparationis redditionem, quæ juxtà priorem sensum imperfecta est & manca.

(a) Gelas. Episco. ... is Dardan. refer- ... ur dist 64. c. quia.

§. II.

Turbatum per nominationes Regias prædictum aliquando Ordinem fuisse.

VI. Quemadmodum autem superius diximus, ob nominationes Regias interversas fuisse Episcoporum ordinationes, unoquoque, qui à Rege nominatus esset ad Episcopatum, vel Regia jussione, vel suâ voluntate consecratores eligente, præsertim si extrà Provinciam Rex à se nominatum voluisset ordinari: ita non dubium est, quin eædem nominationes Metropolitanorum consecrationes efflixerint; sic enim v. gr. Gregorius Turonensis non à comprovincialibus, sed statim atque electioni de se factæ, cogente Sigiberto Rege, urgente Brunichilde Regina, non libenter consensit, mox, inquam, ne fortè ante consecrationem aufugeret, ab Ægidio Remensi extra Provinciam consecratus est, ut referunt (b) Cleri Turonenses in ejus vita: quod ipsum etiam editi in laudem S. Gregorii Turonensis à Venantio (c) Fortunato Pictaviensi Episcopo versus ostendunt.

Martino proprium mittit Julianus alumnum;
Et fratri præbet, quod sibi dulce fuit.
Quem patris Ægidii Domino manus alma sacravit,
Ut populum recreet, quem Radegundis amet.
Huic Sigibertus ovans favet, & Brunichildis honori, &c.

Ideò collapsam in istis ordinationibus disciplinam exigere se, & restau-

(b) Vita S. Gregor. Turon apud Sur. 17. Novemb.

(c) Habentur apud Surium ibid.

Aurel. 2. c. 7.

staurare Synodus (a) Aurelianensis secunda, hoc Canone profitetur: *In ordinandis Metropolitanis Episcopis antiquam institutionis formulam renovamus, quam per incuriam omnimodis videmus amissam. Itaque Metropolitanus Episcopus à comprovincialibus Episcopis, Clericis, vel populis electus, congregatis in unum omnibus comprovincialibus Episcopis ordinetur, ut talis, Deo propitio, ad gradum hujus dignitatis accedat, per quem regula Ecclesiæ in melius aucta plus floreat.* Aurelianense tamen tertium (b) hunc ordinem pervertere videtur, dum electionem Metropolitani comprovincialibus Episcopis cum Clero & populo tribuit, consecrationem aliarum Provinciarum Metropolitanis, & præcipuas consecrationis partes uni ex iis Metropolitanis, ut infra explicabimus.

(b) Aurel. 3. c. 3.

§. III.

Restituta tamen seu asserta Comprovincialibus sua jura, & cur.

VII. Viguisse tamen posteà, Canonum auctoritate, eundem in Metropolitanorum consecrationibus ordinem, patet ex concilio Toletano quarto, Emeritensi Synodo, Nicolao primo, Lucio tertio, & aliis. Toletanum (c) quartum expressè habet Metropolitanos nonnisi in civitate Metropoli, *Comprovincialibus ibidem convenientibus*, esse consecrandos. Emeritense (d) obscuriùs loquitur, tum in hoc Canone, tum in cæteris: hæc tamen in ipso verba leguntur, quæ nostrum institutum sufficienter probent: *Cœtus ergo nostræ unanimitatis hoc inserendum esse curavit, ut tempore, quo Metropolitanus in Ecclesia Dei fuerit ordinatus Episcopus, placitum in nomine suorum Comprovincialium faciat, ut castè, sobriè, rectèque vivat. Similiter & quando confinitimi Episcopi in Ecclesiis, quibus præesse potuerint, fuerint ordinati, placitum faciant in nomine Episcopi sui Metropolitani, ut castè, rectè, & subriè vivant. Quod si &c. ab alio Metropolitano aliqui fuerint ordinati, tempore, quo ad Metropolitanum suum post suam venerint ordinationem, tale placitum non deserant facere.* Ex eo enim Canone colligis, professionem sanctitatis & castitatis coram iis emittendam præcipi, qui jus habent ordinationis; ideoque & eam à Provinciæ Episcopis in sua ordinatione apud Metropolitanum fieri oportere; vel si ab alio consecrati fuerint, statim atque post ordinationem ad eum accesserint, & à Metropolitano in sua similiter consecratione coram Suffraganeis suis, publicè firmari debere: ex quo proinde non ineptè colligitur, Metropolitanum ab Episcopis Provinciæ consecrari, à quibus scilicet elicitur professio, quam in consecratione suâ Antistes ex consuetudine emittit, & quorum nominibus ipsa subscribitur. Nicolaus I. ad consulta Bulgarorum respondens, de Archiepiscopo loquens, *ordinat ipse sibi deinceps Episcopos, qui successorem suum valeant ordinare*. Lucius III. expressius cæteris, (f) *si Archiepiscopus*, inquit, *obierit, & alter fuerit ordinandus, omnes Episcopi ejusdem Provinciæ ad sedem Metropolitanam conveniant, ut ab omnibus ordinetur.*

(c) Toler. 4. c. 18. refertur dist. 51. c. qui in aliquo. in fine.

(d) Emeritense can. 4.

(e) Nicolaus 1. ad consulta Bulgarorum cap. 73.

(f) Lucius 3. cap. si Archiepiscopus, de temporibus ordinat.

VIII. Ratio autem potissima hujus constitutionis est, quam tradit Anicetus suprà, quæ communi juris regulæ conformis est; quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari: cui

(a) S. Leo.

cui etiam illud S. Leonis dictum consonat: (a) *qui præfuturus est omnibus, eligi debet ab omnibus*: ei enim faciliùs paretur, quem quis constituit; arctius fraternæ stringuntur fœdera charitatis, dum & Metropolitanus à suis Suffraganeis consecratur, & Suffraganei a Metropolitano benedicuntur: Provinciæ consulitur integritati ac perfectioni, dum sibi ipsi sufficiens, & αὐτάρχης, a Metropolitano Provinciæ Episcopos accipit, & ab Episcopis Metropolitanum consecratum habet. Nec obest, quod major secundùm (b) Apostolum non debeat a minore benedici: consecrandus enim Archiepiscopus, in eo Suffraganeis suis minor est, in quo ad benedictionem subjicitur: licèt enim statim atque electus ac confirmatus est, jurisdictione sit superior: ordine tamen inferior est: ideo autem benedicitur ac consecràtur, ut ordine augeatur: quod si a Suffraganeis suis, quibus aliquo titulo superior est, consecrari non possit, a nemine posset Papa consecrari, qui neminem superiorem agnoscit.

(b) Ad Hebr. 7. Majores à minoribus non benedici ... Nicolaus ep. ad Michaël. Imperat. quæ incipit Proposueramus, habetur c. denique dist. 21.

§. IV.

Quâ ratione, & à quibus comprovinciales Episcopi ad Metropolitani consecrationem convocarentur.

IX. Statim atque ergo Archiepiscopus diem obiisset, vel vicinus, vel certè is qui primæ sedis dignitate præditus esset Episcopus Provinciæ, ad Ecclesiam vacantem accedebat, providebatque, ne quid Ecclesia detrimenti caperet, omniaque ad electionem faciendam præparabat, ut ex dictis supra innotescere potest. Mitti etiam solitus postea a Rege Visitator, ut ex formulis

A promotionum Episcopalium inter (c) opuscula Hincmari, quæque (d) a Sirmundo referuntur, videri potest, cujus rei obiter tantum & non ex instituto meminimus. Solebant verò antiquitus omnes Episcopi comprovinciales ad exequias defuncti Episcopi, præsertim Metropolitani, convenire, nisi gravi aliqua causa detinerentur, ideoque exequiæ ad septimum post obitum diem differri solebant. Qui verò ad exequias

(c) Opuscula Hincmari opera Cordesii Parisiis excusa.
(d) Sirmundus tom. 2. Conc. antiq. Gall. c. 4 Aurel. 2. c. 5. Tolet. 7. cap. 3. Regiense cap. 5. & 6. Tolet. 9. c. 9. Troslejanum c. 4. Legi etiam possunt plura hujus rei vetustissima exempla passim.

B convenerant Episcopi, quamdiu ad electiones Episcopi Comprovinciales vocati sunt, diem electionis futuræ indicebant absentibus: cujusmodi literas accepisse se a Coëpiscopis, sed non secundùm morem & usitatam Ecclesiæ formam conscriptas, testatur Gregorius (e) Nazianzenus pater citata superius ad Episcopos Cæsariensis Cappadociæ Provinciæ epistola: nonnunquàm etiam vel in ipsis exequiis defuncti, vel statim post, ardore quo-

(e) Greg. Naz. epist. 19. nomine patris conscripta.

C dam populi, omniumque alicui faventium studiis, continuò & eligebatur aliquis, & ordinabatur, præsentibus semper tam electioni quàm ordinationi comprovincialibus Episcopis, ùt supra videre est; imò & rem aliquando solis perficientibus. Ad Primatem res deferri, aut aliquem alium non solebat, quia nec Primates antiquioribus temporibus passim erant, & Patriarchæ aliqui confirmandorum etiam Metropolitano-

D rum jura negligebant: idque pluribus exemplis confirmari potest, quæ hujus instituti non sunt. Primatum autem auctoritate stabilita, ad eorum notitiam Comprovinciales prius referebant, quàm ordinarent, ùt ex Leone (f) ad Anastasium Thessalonicensem supra citato, aliisque colligi potest. Confirmata electione a Primate, ab eodem quoque consecrationi dies indicebatur, vel a Visitatore ab eo misso: sic enim v. gr. Joan-

(f) Leo epist. 82. al. 84. ad Anastas. cap. 9.

(a) Greg. lib. 2. indict. 6. epist. 19. Joanni Diacono.

Joanni Diacono mandat (a) Gregorius, ut electum Mediolanensem Metropolitanum, a Comprovincialibus consecrari faciat, id est, ut diem indicat, Comprovinciales convocet, & cætera exequatur, quibus ordinatio procuretur. Tum ex condicto Comprovinciales omnes ad consecrationem peragendam veniebant.

X. Postquam verò ab electione Metropolitani arceri cœperunt Suffraganei Episcopi, ejusque electionem sibi Capitula Cathedralium Ecclesiarum, adscitis sibi quibusdam ex populo (quos honoratos nominat (b) S. Leo) usurparunt, consuli quidem solebant Episcopi comprovinciales, diesque ut plurimum electionis a Primatibus indici solebat, quemadmodum in Suffraganeorum suorum electionibus id præstabat Metropolitanus; si secus tamen fieret, non ideò electio irrita habebatur: quamvis nullarum virium esset, nisi a Comprovincialibus, & Primate, confirmaretur: ad eam ergo confirmandam Comprovinciales, accepto electionis decreto, & Primatis etiam literis, accedebant; simul etiam post examinationem Electi ad ejus consecrationem accessuri. Decreti autem, quod ad ipsos a Capitulis mittebatur, formulam habes superius descriptam, in quo nullus dies certus Comprovincialibus conveniendi præfigitur, sed eorum arbitrio relinquitur, quoniam a Primate ut plurimum indicebatur, vel ab antiquiori Episcopo ex consultatione sive per literas, sive alio modo cum cæteris inita. Solebant tamen nonnunquam Ecclesiæ vacantis Clerici Episcopos rogare, ut ad talem diem convenirent, quemadmodum ex Ivonis epistola (c) ad Hugonem Lugdunensem ostenditur; ex qua etiam, junctis quibusdam aliis, patet, si quis inter Provinciales Episcopos esset primæ

(b) Leo ep. 90. al 94. ad Rusticum, & alibi.

(c) Ivo ep. 59. Hugoni.

A sedis titulo decoratus, ad eum præsertim decretum electionis missum fuisse; ejus fuisse, Primatem monere; & literas Primatis ad Comprovinciales mittere; cæteraque munia obire, quibus Metropolitani in Suffraganeorum suorum ordinationibus funguntur: adeout videantur primæ sedis Episcopi illis comparari posse, quos *in vicem Metropolitanorum* ad resarciendam disciplinam constituisse dicitur Vernense secundum (d) Concilium sub Pipino. Stabilitâ itaque B ab eo (ùt probabiliter conjicimus) tempore Carnotensis Ecclesiæ prærogativa, qua dignitate Primatus, postulante Carolo Calvo, Ansegiso Senonensi collata, Ecclesia Senonensis ornata fuit, Ivo, mortuo Richerio, in ordinatione Daimberti ejus successoris ea auctoritate videtur usus fuisse: sicut enim vacante Ecclesia Senonensi oblatus ei ab Aurelianensibus est Antistes electus consecrandus, ita & a Senonensibus decretum C electionis Daimberti non dubium est singulariter ad eundem (e) Ivonem missum fuisse, qui etiam quasi de singulari jure ad se spectante ad Primatem tunc temporis Lugdunensem ita rescripsit: *De cætero itaque consulo sollicitudinem vestram, ut mihi rescribatis, quod nobis agendum sit de Daimberto Senonensis Ecclesiæ electo, quem licèt nobis inconsultis electum Senonenses Clerici offerunt* D *in initio Quadragesimæ ordinandum, ac denuo in Episcopum consecrandum, &c. cujus electio si justa vobis videbitur, petimus, ut nullas moras innectatis: si injusta, quâ lege differenda sit, vel cassanda, me & Consuffraganeos meos sic literis vestris instruatis ut nec uni, nec alteri, sed omnibus hoc onus imponatis.* Ad eum solum rescripsit Hugo Lugdunensis, cujus literas ad Comprovinciales Ivo direxit: solus ipse

(d) Vernense c. 23.

(e) Ivo epist. 66.

ipse pro libertate Ecclesiæ Senonensis acrius pugnat, ùt patet ex ejus literis ad eundem Hugonem, quæ ab iis verbis incipiunt, *factum est, ut imperastis, & manus à consecratione Senonensis Electi continuimus, & literas vestras per comprovinciales Episcopos pro Apostolicæ Sedis obedientiâ direximus*. Solus ipse postea de eadem controversia inter Hugonem Lugdunensem, & Daimbertum Senonensem Paschali Summo Pontifici rescripsit: eâ verò compositâ, Daimbertum ipse cum reliquis, sed auctoritate præcipua, consecravit.

§. V.

Metropolitanos aliquando ab aliis Metropolitanis jussos, solitosq. consecrari.

XI. SEcunda ratio ordinandi Metropolitanum Antistitem est ut à pluribus Metropolitanis Antistitibus vicinarum Provinciarum consecretur: hanc formam prætermisit Justinianus, qui duas tantum videtur agnovisse, unam ut à Suffraganeis suis, alteram ut à Patriarchis ordinaretur: Metropolitas siquidem ipse, (a) *aut à propriâ Synodo, aut à beatissimis Patriarchis ordinatos*, enarrat. Verùm de Metropolitanis duntaxat Imperio Romano suo tempore subditis loquebatur: in quo duo tantum modi constituendi Metropolitæ, ipso regnante, observabantur. Nam in Oriente Patriarchæ, ùt notavit (b) Balsamon, à tempore Concilii Chalcedonensis, Metropolitanorum ordinationes ad se traxerant, exemplo Patriarchæ Constantinopolitani, cui id juris Chalcedonense dederat, vel potius quorum exemplo Constantinopolitano id juris Chalcedonense detulerat, præterquam in iis Provinciis, quæ αὐτοκεφαλίας jure donabantur, cujusmodi erant Cyprus ex Concilio (c) Ephesino, & (d) Chalcedonensi, & aliæ ex ipsius (e) Justiniani Novellis constitutionibus, quibus posteà (f) sexta Synodus subscripsit. In Italia quidam à propriâ Synodo ordinabantur, qui remoti erant à Romanâ Sede; si qui autem proximi, à Summo Pontifice, Italiæ Primate ex dicendis, non autem à Metropolitanis alterius Provinciæ, ùt patet ex eo quod Ravennates, Capuæ, Sardiniæ, & Siciliæ Metropolitani à Summis Pontificibus sacrarentur, ut postea dicemus. In Africa tandem nulli propriè dicti Metropolitani ordinari poterant, quia nulli fortè tales erant; sed, si Carthaginem exceperis, nulla erat Metropolis, sed qui in singulis Provinciis antiquiores erant, vel qui electi fuissent, Primates dicebantur, ùt colligitur ex Augustino (g) pluribus in locis, & (h) Gregorio, necnon ex Conciliis (i) Africæ, in quibus modò unius sedis, modò alterius, Primates singularum Provinciarum referuntur.

XII. Cæterum in Galliâ, & aliis adjacentibus regionibus, quæ Imperii Romani jugum excusserunt, consuetudine indictum est, ut Metropolitani à Metropolitanis sacrarentur; quam consuetudinem ex pluribus fontibus profluxisse suspicor. Primò enim, cùm finitimi Metropolitani præ cæteris, ùt docuimus superiùs, ad ordinationem Metropolitanorum convocari solerent, delatum hunc honorem à Comprovincialibus conjicio, ut Metropolitani ipsi præcipuas consecrationis partes explerent: sic enim vidimus Sidonium (k) Agrœtio Senonensi honoris ac reverentiæ prærogativam in electione, atque ordinatione Bituricensis Archiepiscopi, quam vel-

(a) Justin. Novell. 123. cap. 3.

(b) Balsamon in c. 28. Conc. Chalced.

(c) Ephes. c. 8.

(d) Chalced. act. 11.

(e) Justin. Novella 131. cap. 3. & 4.

(f) Sexta Syn. c. 39.

(g) August. in brevic. coll. diei 3. cap. 7. & 13. & epist. 217. ad Victorinū.

(h) Greg. lib 1. epist. 72. & 75. in dict. 9.

(i) Concilia Africæ passim.

(k) Sidonii sua epist. 5. lib. 7. Agrœtio.

vellet offerre: ex qua honoris cessione mos invaluit, ut Metropolitani nonnisi à Metropolitanis sacrarentur. Regiæ quoque nominationes eundem morem invehere potuerunt: ad manum siquidem Regis magis erant Metropolitani vicini, duo vel tres, quàm Provinciæ aliquando remotæ Episcopi, ideoque contingebat, ut ab iis, qui parati & præsentes essent, Metropolitanis nominatum à se Antistitem ordinari interdum juberent; quibus potius quàm Episcopis utebantur, quod majoris essent auctoritatis, & totius Provinciæ suæ assensum præferre viderentur, quod ad ordinationis firmitatem iisce temporibus multum valebat, quibus vicinæ Provinciæ legitimè ordinatis communicabant, intruso verò communicare renuebant. Delatum quoque id Archiepiscoporum dignitati ac reverentiæ, ut non ab inferioribus, sed ab æqualibus saltem, & auctoritate simili præditis, benedici viderentur. Denique a Primatum institutione id profluxisse crediderim, qui sibi Metropolitanorum subditorum cum reliquis Metropolitanis ordinandorum prærogativam assumere tentabant. Idque potissimum videtur innuere Aurelianensis tertia Synodus sub Sylverio Papa secundo & Childeberto Rege, anno Christi 538. iis verbis: ([a]) *de Metropolitanorum verò ordinationibus id placuit, ut Metropolitani à Metropolitanis omnibus, si fieri potest, præsentibus Comprovincialibus, ordinentur; itaut ipsi Metropolitano ordinandi privilegium maneat, quem ordinationis consuetudo requirit. Ipse tamen Metropolitanus à Comprovincialibus omnibus, sicut decreta Sedis Apostolicæ continent, cum consensu Cleri, vel civium eligatur*. Vides, consecrationem Metropolitanorum ab electione distingui: electionem Comprovincialibus cum Clero & plebe vacantis Ecclesiæ tribui: consecrationem Metropolitanis, si fieri potest, omnibus, sive Regni sive Primatiæ: uni tamen ex Metropolitanis Provinciæ Primati, sive viciniori, aut alteri, ad quem consuetudo jus istud detulerit, prærogativam in ordinatione deferri.

(a) Aurel. 3. c. 3.

XIII. Nec desunt exempla hujus consuetudinis. Sic enim Gregorium Turonensem supra diximus ab Ægidio Remensi fuisse consecratum: sic Geruntius Nicomediensis Metropolitanus ab Helladio Cæsareæ Cappadociæ ordinatus dicitur a ([b]) Sozomeno: sic in sexta ([c]) Synodo statutum, ut Cyzicenus Archiepiscopus a Cyprio sacraretur, quod suo tempore in usu minimè fuisse docet ([d]) Balsamon: sic S. Ausbertus ([e]) Rothomagensis electus, a S. Lamberto Archiepiscopo Lugdunensi (quorum uterque ex Monasterio Fontanellensi, seu S. wandregisili ad Archiepiscopalem dignitatem evectus fuerat) ob istam, ut opinor, religiosæ vitæ in eodem Cœnobio susceptæ necessitudinem, & ab aliis sanctis Præsulibus extra Provinciam, ad quam regendam assumebatur, in Palatio Clypiaco territorii Parisiensis consecratus est: sic ([f]) Luitbertus Moguntinus, cum quibusdam suis Suffraganeis profectus Coloniam, wilebertum a Clero & populo electum consecravit.

(b) Sozom. lib. 8. cap. 7.
(c) Sexta Synodus c. 40.
(d) Balsamon. in dict. can.
(e) Cap. 15. vitæ S. Ausberti apud Surium 9. Febru.
(f) Annales incerti auctoris, qui scripsit ab anno 714. 881. ex Biblioth. Pithœi, ad annum 869.

XIV. Alia quoque aliorum Episcoporum exempla addere possumus, qui alios consecrare solerent, à quibus vicissim consecrarentur: primum exemplum esse potest Mediolanensium & Aquilejensium; refert enim Pelagius Papa, Archiepiscopum Mediolanensem ab Aquilejensi,

jensi, & vicissim hunc ab illo ordinari solitum, iis verbis: (a) *Nempe*, inquit, *is mos antiquus fuit, ut quia pro longinquitate vel difficultate itineris ab Apostolico onerosum illis fuerat ordinari, ipsi se invicem Mediolanensis & Aquilejensis ordinare Episcopi debuissent; ita tamen, ut in ea civitate, in qua erat ordinandus Episcopus, alterius civitatis Pontifex occurrere debuisset: ut & ordinandi electio à præsenti ordinatore, ex consensu universalis, cui præficiendus erat, Ecclesiæ, melius ac facilius potuisset agnosci; & in sua, qui ad Episcopatum ordinandus erat, nec tamen ordinatori suo subdendus foret, ordinaretur Ecclesia*. Non fuisse autem ab antiquis temporibus, nec diu perseverasse hanc consuetudinem consecrandi Archiepiscopi Mediolanensis ab Aquilejensi, sed eam abolitam fuisse occasione (ni fallor) schismatis, in quod Aquilejensis Antistes inciderat, ex eo conjicio, quod Gregorius Magnus, qui Pelagio secundo successit, duos Mediolanenses Archiepiscopos à propria Synodo, à se prius confirmatos, ordinari jusserit, Constantium & Deodatum. Alterum exemplum est Archiepiscoporum Cantuariensium & Eboracensium, qui se mutuo consecrant, cujus moris initium tum ab antiquo more à temporibus Gregorii primi, à quo alius alium, ut sorte obtigit, consecravit: tum maximè à tempore Honorii primi, qui duo pallia in Angliam misisse dicitur Paulino Eboracensi, & Honorio Dorovernensi seu Cantuariensi, eâ conditione, (b) *ut cùm Dorovernensis vel Eboracensis Antistes de hac vita transierit, is, qui superest consors ejusdem gradus, habeat potestatem alterum ordinandi in loco ejus, qui transierit, sacerdotem; nec sit necesse ad Romanam usque civitatem per tam prolixa terrarum & maris spacia, pro ordinando Archiepiscopo semper fatigari*; quæ verbâ utriusque æqualitatem videntur significare, & utriusque ex æquo ordinandi potestatem tribuere. Quâ potestate usus Paulinus venientem ad se Honorium occurrens ipsi in Liudocolivo, eum consecravit, non autem Honorius ad se eum ordinandum accersivit. Postea tamen hanc inter utramque diversitatem VVilelmus (c) Malmesburiensis, aliique auctores, ex epistola Lanfranci ad Alexandrum secundum ostendunt, ex veteri more observatum fuisse contendentes, ut *si Archiepiscopus Cantuariensis vitam finierit, Eboracensis Archiepiscopus Doroverniam veniat, & eum, qui electus fuerit, cum cæteris præfatæ Ecclesiæ Episcopis, ùt Primatem proprium jure consecret. Quod si Archiepiscopus Eboracensis obierit, is qui ei successurus eligitur, accepto à Rege Archiepiscopatus dono, Cantuariam, vel ubi Cantuariensi Archiepiscopo visum fuerit, accedat, & ab ipso ordinationem canonico more suscipiat*. Quæ consuetudo si vera sit, ex ea Primatiæ dignitas ac prærogativa Cantuariensis Ecclesiæ supra Eboracensem inferri posset, non Sedium æqualitas: sed ea controversia omissa, quæ nunquam plene sedari potuit, ex Beda (d) aliisque historicis Anglis certissimum est, consuetum fuisse, ut Eboracenses à Cantuariensibus, & vicissim hi ab illis consecrarentur. In Hibernia verò nullam primarum Sedium prærogativam fuisse ante Joannem Papyrionem Romanæ Sedis Legatum, qui jus pallii quatuor in Hibernia concessit, à quo tempore iis tantùm consecrandi jus relictum fuisse do-

(a) Pelag. Papa apud Grat. 24. quæst. 1. c. pudenda, cui fortè repugnat epistola 5. Pelagii 1. ad Narsetem.

(b) Beda lib. 2. hist. Angl. cap. 18. cui similia habet cap. 17. ex epist. Honorii Eduino Regi, & Paulino, quæ etiã habentur tom. 2. epist. Rom. Pontificum.

(c) VVilelmus Malmesburiensis de gestis Pontificum ad annum 1070.

(d) Beda suprà, & alibi passim.

(a) Giraldus in topograph. Hibern. parte 3. cap. 17.

(b) Bernard. in vita S. Malachiæ.

A cet (a) Sylvester Giraldus in topographia Hiberniæ. Sed hæc non consentiunt iis, quæ S. Bernardus (b) habet in vita S. Malachiæ, qui Hiberniæ Primas & Legatus Sedis Apostolicæ in eodem regno fuit: docet enim, ab obitu S. Patricii sedem ipsius Primatialem existimatam; & quamvis esset à Celso Ardinachiensi Primate, Malachiæ prædecessore, alia Metropolitana sedes constituta, Sedi tamen prædictæ subditam fuisse; pro utriusque verò B Metropolis confirmatione Malachiam ab Innocentio secundo obtinuisse confirmationem, palliorum verò missionem in aliud tempus fuisse dilatam. Sed extra rem illa esse videntur: inferius enim dicemus ab Hiberniæ Primate Metropolitanos, qui postea plures duobus fuere, consecrari solitos fuisse. Ut autem ad Gallias redeamus, Bertulfus Treverensis (c) ab Hincmaro Remensi, Remigio Lugdunensi, Arduico C Vesontionensi, Erardo Júronensi, Adone Viennensi, Egilone Senonensi, Archiepiscopis (deficiente quidem numero sufficienti Comprovincialium Ecclesiæ Treverensis) ordinatus est: cujus tamen ordinatio in dubium versa est, quod non a Comprovincialibus fuisset facta; ut videas, Comprovincialium præsentiam & assensum, necessaria judicata fuisse, etiamsi a pluribus Metropolitanis ordinatio perficeretur. Plura alia proferri pos- D sent, sed hæc abundè sufficiunt, ut ostendamus, hanc nonnunquam invaluisse consuetudinem, ut a Metropolitanis alii Metropolitani sacrarentur, sed non sine Comprovincialium præsentia ordinarie unquam, nisi forte a Primatibus, eosdem fuisse consecratos.

(c) Flodoardus hist. Rem lib. 3. cap. 20.

ARTICULUS III.

De jure, & consuetudine Romani Pontificis in consecrationibus Archiepiscoporum & Episcoporum.

§. PRIMUS.

Quomodo se gesserit circa Episcopos, vel Archiepiscopos, ipsi tanquam Primati subditos.

I. Possumus Romanum Pontificem variis modis spectare: primò tanquam Archiepiscopum, seu Μητροπολίτην τῆς Ῥωμανίας, ùt eum vocat (d) Athanasius, cujus olim Sedi præter Episcopos Cardinales, plures alios in Latio, & Campania, in Marsis, in Tuscia, in Umbria, & Marcha Anconitana Episcopos subditos fuisse certum est: adeò ut ex (e) vetusto sacrorum rituum codice Vaticano ad annum Christi 1057. præter septem dictos Cardinales, 62. referantur eidem Sedi ut Metropoli suæ subjecti: II. tanquam Primatem Italiæ & adjacentium regionum: III. tanquam Patriarcham totius Occidentis: IV. tanquam supremum totius orbis Christiani Moderatorem, & Episcopum Episcoporum omnium. Priorem hoc loco considerationem omittimus, quia non alia ejus titulo ratio est, ac cæterorum Metropolitanorum, quorum jura, vel supra explicata, vel infra copiosè explicanda sunt: posteriores considerationes exponendæ sunt; nec opus probare, quod iis omnibus titulis inspici possit, tum quod res ista non sit præsentis instituti, tum quod ex dicendis etiam eæ diversæ illæ rationes cordato & sapienti manifestæ esse possint.

(d) Athanas. epist. ad Solitariam vitā agent.

(e) Vetus Sacrorum rituumCodex Vaticanus.

II. Primatiæ autem Romani Pontificis, præter Italiam, tota subdun-

duntur Sicilia, aliæque adjacentes Insulæ, nec non etiam quædam vicinæ regiones versus Septentrionem, & Occidentem, adriatico mari conterminatæ, cujusmodi sunt Rhetia prima & secunda, Istria, & aliæ, quarum Provinciarum Episcopos Carolus (a) Calvus Imperator epistola ad Joannem VIII. Pontificem, *in vicinis Parochiis Romanæ Ecclesiæ* existere, *& juxta sacras regulas ad manus impositionem, & ad Synodos huc convenire solere* testatur. Erat autem in Italia tempore Constantini & sequentibus sæculis ii tres notissimi Metropolitani præter Romanum, Ravennas, Aquilejensis, Mediolanensis; præter hos, si qui alii, ii minus certo nobis innotescunt. Capuanum iis fortè adjungere possumus, eo maximè argumento ducti, quod (b) Athanasius, rerum Occidentalium inter Græcos peritissimus, Capuam Μητρόπολιν τῆς Καμπανίας, *Campaniæ Metropolim* appellet: tum etiam iis conjecturis persuasi, quæ licèt singulæ leviores sint, simul tamen sumptæ non minimi videntur esse momenti: quod scilicet in Concilio Arelatensi primo Proterius Capuanus *de Compania Provincia* inter primos reperiatur subscriptus, & adscripto Provinciæ titulo, quasi ipsi peculiaris fuerit Ecclesiastica Provincia: quod in Concilio (c) Sardicensi, in enumeratione Provinciarum, ex quarum Episcopis Concilium collectum sit, Roma, Campania, Italia, Calabria tanquam Provinciæ Ecclesiasticæ distinctæ numerentur; ex quo conjicere possumus, in singulis aliquas fuisse Metropoles: at si quæ Metropolis Campaniæ, nulla alia quàm Capua, quæ primaria (d) Campaniæ civitas habebatur: quod in eodem Concilio (e) Sardicensi Vincentius Capuanus inter primos subscriptos legatur, ab (f) eoque cum Euphratâ

(a) Carol. Cal. epist. ad Joan. 8. inter epist. Hincmari 9.

(b) Athanasius epist. ad Solit. vitam agentes.

(c) Concil. Sardic. epist. Syn.

(d) Ptolomæus in Geograph.

(e) Subscript. Sardic. Concil.

(f) Athan. supra.

A Coloniæ Agrippinæ Metropolitano ad Constantinum legatus missus sit: quod tandem apud Capuam (g) sub Siricio habita fuerit Synodus, cùm tamen tunc temporis vix nisi in primariis civitatibus ac Metropolitanis Concilia haberi solerent. Possumus ergo probabiliter conjicere, Capuam antiquitus Campaniæ Metropolim fuisse, sed ejus Ecclesiæ dignitatem cum eversione urbis concidisse; Novam autem Capuam, quæ (h) à veteri 2000. passibus distat, nonnisi a
B Joanne XVI. Archiepiscopatus dignitate donatam. Pro Regiensi Metropoli varias etiam addere possumus conjecturas, quas omnes referre extra propositum videtur. Lapsi autem dici debent tam (i) Socrates, quàm (k) Sozomenus, dum Albam Italiæ Metropolim dicunt, cujus Episcopum Dionysium pro Athanasio, & fide Catholica cum Paulino Treverorum, & Eusebio Vercellensi, atque aliis con-
C tra Arrianos collaborasse referunt; cùm tamen Dionysius iste, de quo verba faciunt, Mediol. Episc. fuerit, ùt ex (l) Athan. (m) Hilario, (n) Lucifero Calaritano, (o) Ambrosio, (p) Severo, aliisque fide dignioribus colligi potest: at Mediolanum Italiæ Metrop. dictam, in strictiori significatione Italiæ, notum doctis omnibus; non autem Albam, quæ Archiepiscopali numquam dignitate ornata est; nec in Italia, ea ra-
D tione acceptâ, sita erat, sed in Latio Romani territorii. Quibus autem temporibus tam pauci Archiepiscopatus Italiæ in tot distracti fuerint, & plurimorum erectione priores illi truncati, disces ex notitia Episcopatuum Auberti (q) Miræi. Sardiniæ verò Metropolim fuisse Calarim, docent (r) Athanasius, (s) Theodoretus, & alii: suo quoque tempore Greg. (t) Januarium Calaritanum Archiep. nominat. Siciliæ autem, Syra-

(g) Capuana Syn. sub Siricio, cujus meminit Ambros. epist. 78. & 79.

(h) Leander, & Carrafa, Ortelius & alii.

(i) Socrates lib. 2. cap. 19.
(k) Sozom. lib. 4. cap. 15.

(l) Athanas. sup. & apolog. sua de fuga.
(m) Hilarius ad Constant.
(n) Lucifer. lib. 2. pro Athan.
(o) Ambros. in Auxentium.
(p) Severus lib. 2. hist.

(q) Notitiæ Episc. Auberti Miræi.

(r) Athan. sup.
(s) Theodoret. l. 2. hist. c. [illegible]
(t) Greg. lib. 1. epist. 62. & [illegible] 2. epist. [illegible] & alib.

Syracusanum, qui nunc in Sicilia Montis-regalis Episcopo subest, Archiepisc. olim fuisse conjicio, tum quod prima Siciliæ civitas Syracusana fuerit: tum quod Chrestus Syracusanus Concilio Arelatensi primo subscripserit primus, tum (a) quod Gregorius Magnus Maximiano Syracusarum Antistiti suas vices, & ex veteri, ùt fatetur, more Joanni pallium mittat; tum quod Leo (b) Sapiens, Syracusarum Ecclesiæ reliquas Siciliæ, à Throno Romano simul cum Metropolitanâ divulsas, subjectas fuisse testetur; tum ob alias rationes alibi explicandas. Hæc enim fusius, quàm instituti nostri ratio patiatur, quia obscuriora sunt, exponenda obiter censui.

(a) Greg. epist. 4. li. 2. ind. 10.

(b) Leo Sapiens in ordine Eccles. throno Constantinop. subject. apud Leunclavium in jure Græcorum.

III. Istorum autem Metropolitanorum Primatui Romano subditorum quidam propiores, quidam remotiores erant. Propiores quidem, qui citius Romam adire, ac cum minori fatigatione poterant, v. gr. Ravennatem, & Capuanum à Romanis Pontificibus ordinatos fuisse: remotiores autem, vel qui non ita incommodè Romam pro sua ordinatione petere poterant, ejusdem Romani Pontificis auctoritate consecrari debuisse, comprobamus. Primò enim Ravennati Ecclesiæ à S. Petro datum (c) S. Apollinarem, ab eoque tempore Ravennatem Ecclesiam ab Apostolicâ Sede ordinationem accepisse (more nempe solito, ut a quibus Ecclesiæ fundatæ essent, ab iis deinceps ordinatio peteretur, quem ex prædictis observare potuimus) docent acta Ecclesiæ Ravennatis (d) pervetusta, ab Hieronymo Rubeo edita: quæ eadem (e) Petrum Chrysologum, Foro-Corneliensis Ecclesiæ Diaconum, referunt a Sixto III. Summo Pontifice, cui alius a Ravennatibus electus præsentatus fuerat consecrandus, divino monitu præfectum atque ordinatum fuisse. Sanctus quoque Gregorius, ùt tum ex (f) Joanne Diacono, tum ex ejus (g) epistolis innotescit, Marianum Ravennæ Episcopum ex Monachis Monasterii sui ordinavit, cui & pallium postea misit; cùm antea, statim scilicet post obitum Joannis Ravennatis, Severo Figulino Episcopo visitationem Ecclesiæ vacantis *secundùm consuetudinem priscam injunxisset*: undè cùm postea potentia Exarchorum freti a Romana Ecclesia primatus jugum excutere tentarent, sæpius tamen ad obedientiam redire coacti sunt. Sub Leone II. (h) jussione Principis ad veterem istum morem servandum compulsi sunt: sub Agathone Felix eorum Episcopus dicitur Romam profectus, ut a summo Pontifice consecraretur, cùm obedientiam Romanæ Sedi præstitisset; quamvis postea (i) civibus impellentibus in schisma lapsus fuerit: Stephanus III. Michaelem Scriarium, a Ravennatibus electum, ùt minime idoneum rejecit, & Leonem Archidiaconum ordinavit.

(c) Antiquiss. omnia Martyrol. vide fusius apud Sur. 23. Julii.

(d) Acta Eccles. Ravennat. ab Hieronymo Rubeo edita.

(e) Eorund. act. lib. 2 & apud. Sur. 2. Decemb.

(f) Joannes Diaconus lib. 3. vitæ S. Greg. cap. 7.

(g) Greg. lib. 4. epist. 20. 21. & 54.

(h) Anastasius in Leone 2.

(i) Anastas. in Constantino Papâ.

IV. Capuanum, Regitanum, & Syracusanum Antistites a Summo Pontifice ordinatos fuisse, indubitatum quoque est; quos nempe, (k) nulla alia interjectâ appellatione, & quorum Clericos a Romana Sede judicatos, ad Romana Concilia omnia vocatos, nec ausos sine Romanæ Sedis auctoritate etiam leviora negotia terminare comperimus; ex quorum Provinciis non unum, sed omnes Episcopos ab eadem Sede ordinatos cognoscimus. Legimus S. Gregorium ex Presbyteris Cardinalibus Romanæ Ecclesiæ Bonifacium Regii, Festum Capuæ, Maximianum Syr[illegible] per se ipsum ordinasse, ùt docet Joanne (l) Diaconus in ejus vita: cui auctoritatem suis literis hac de re datis Gregorius conciliat; ipse enim

(k) Innumera hujus rei sunt testimonia, vide Leonem 1. epist. 1. ad Episcop. per Campaniam, & epist. 4. ad Episcopos per Siciliam.

(l) Joann. Diaconus lib. 3. vitæ S. Greg. cap. 7.

enim nobilibus Syracusanis rescribens, (a) *hoc tamen*, inquit, *sciat magnitudo vestra, quia Civitati illi, quem dare possimus, Maximiano Reverendissimo similem non habemus; sed quia à Clero, & plebe Ecclesiæ Syracusanæ Agatho, ab aliquibus autem alter eligitur, hunc, qui à Clero & plebe electus est, ad nos interim venire necesse est, ut utrisque cominus constitutis, ille, qui Deo placuerit, & utilior visus fuerit, ordinetur*. Maximianum autem prælatum alteri patet ex variis ejusdem epistolis ad Maximianum Syracusanum Episcopum. De Episcopo quoque Syracusano a Sede Apostolica consecrando audiatur Nicolaus primus ad Michaelem Imperatorem: (b) *Volumus, ut consecratio Syracusano Episcopo nostra a Sede impendatur, ut traditio ab Apostolis instituta, nullatenus vestris temporibus violetur*. Denique non solùm Metropolitanos, sed & Episcopos a Romana Sede in Siciliâ constitui, verba ista Leonis (c) primi Papæ indicant ad Episcopos Siciliæ, eos ritus quosdam perperam usurpantes corrigentis: * *quam culpam nullo modo potuissetis incidere, si unde consecrationem honoris accepistis, inde legem totius observantiæ sumeretis: & B. Petri Sedes, quæ vobis Sacerdotalis mater est dignitatis, esset Ecclesiasticæ magistra rationis*. Potentiâ tamen Imperatorum Orientalium Iconomachorum, Siciliam obtinentium, aliquando effectum est, ut a Patriarcha Constantinopolitano per aliquod tempus Siciliæ Metropolitani ordinarentur, donec Francorum, & Nortmanorum virtute Romano Pontifici restituta est; sed hæc alterius sunt instituti.

(a) Greg. lib. 4. ep. 47. indict. 13.

(b) Nicolaus I. Epist. 1. ad Michaelem.

(c) Leo I. epist. 4. Episc. Siciliæ c. 1.

* Forte *in quam*.

V. Remotiores autem Metropolitani eidem Primatui subjecti, licèt a Romano Pontifice non ordinarentur, ejus tamen auctoritate consecrabantur. Ambrosius ordinationem suam a Damaso Papa fuisse comprobatam ipsemet significat, dum epistola ad Vercellenses, (d) *eam Occidentales judicio, Orientales exemplo probasse* testatur: quorum enim Occidentalium ea de re judicium esse potuit, quàm Summi Pontificis, cujus, cum Occidentalium Episcoporum Caput sit ac Patriarcha, sententia, non unius privata sententia, sed omnium Occidentalium communis dici potuit? Ex antiquâ proinde ista consuetudine S. Gregorius (e), mortuo Laurentio Mediolanensi, statim de successore eligendo Presbyteris, Diaconibus, & Clero Mediolanensis Ecclesiæ literas dedit; Joannem quoque Subdiaconum misit, qui electioni præesset: cui etiam, cùm accepisset Constantium ab illis electum fuisse, ita rescripsit: *Quanto Apostolica Sedes Deo auctore cunctis prælata constat Ecclesiis, tanto inter multiplices curas & illa nos valide sollicitat, ubi ad consecrandum Antistitem, nostrum expectatur arbitrium*: quâ præfatione præmissa ei mandat, ut quia Mediolanenses plurimi ob barbaricam feritatem Genuam profecti fuerant, eos de electione Constantii, qui electus Mediolani fuerat, interroget, statimque subdit: *Et quia, si nulla eos diversitas ab electionis unitate disterminat, siquidem in prædicto filio nostro Constantio omnium voluntates atque consensum perdurare agnoscit, tunc eum a propriis Episcopis, sicut antiquitatis mos exigit, cum nostræ auctoritatis assensu, solatiante & auxiliante Domino, facias consecrare; quatenus, hujusmodi servata consuetudine, & Apostolica Sedes proprium vigorem retineat, & à se concessa aliis jura non minuat*. In eundem quoque sensum Romano Patricio, & Exarcho Ita-

(d) Ambros. epist. 82. ad Vercell.

(e) S. Greg. lib. 2. epist. 29. indict. 11.

Italiæ scripsit, *necesse fuisse pro conservanda consuetudine*, Clericum Romanæ Ecclesiæ ad se mittere, qui legitimè electum cum assensu Summi Pontificis, a suis Episcopis consecrari faceret. In ordinatione Deodati in locum Constantii eadem Gregorii sollicitudo, eadem auctoritas eluxit. Quam autem graviter tulerit remotioris etiam Ecclesiæ, se inconsulto, ordinationem factam fuisse, satis patet ex ejus epistolæ verbis ad Constantiam Augustam: (a) *Salonitanæ civitatis Episcopus, me ac Responsali meo nesciente, ordinatus est, & facta res est, quæ sub nullis anterioribus principibus evenit; quod ego audiens, ad eundem prævaricatorem, qui inordinatè ordinatus est, protinus misi, ut omnino Missarum solemnia celebrare nullo modo præsumeret.* Extat autem ejusmodi epistola, ad Maximum Præsumptorem in Salonia inscripta, inter Epistolas ejusdem Gregorii: extat & alia Episcopis Dalmatiæ, qua sine suo assensu quemquam in Salonitana Ecclesia ordinari prohibet. Similiter Gregorius (b) septimus Legatum misit pro Aquilegiensi Electo discutiendo & confirmando, quem tamen a Suffraganeis suis ordinari permittit: plura non moror.

(a) Lib. 4. epist. 32. [illegible]ctione 2. [illegible] Constantiam Augustam.

(b) Gregor. 7. epist. 5. & 6. lib. 5.

VI. Eorum autem Metropolitanorum, quos ipsi per se Romani Pontifices consecrare solebant, suffraganeos Episcopos ordinandos etiam ad se venire nonnumquam jubebant; aliis autem, qui Metropolitanis subjiciebantur, a propria Synodo ordinari solitis, suis Metropolitanis ordinandos relinquere consueverant. Primum ex Leonis superius citati testimonio patet, docentis scilicet Siciliæ Episcopos a Romano Pontifice ordinationem sumere; at inter istiusmodi hi remotiores erant. Patet etiam variis exemplis, quorum plurima potest nobis S. Gregorius subministrare. Sic enim verbi

A gratia, cum (c) Locrenses ad eum adduxisset Presbyterum consecrandum, ipse eum rejecit, aliumque adduci curavit: Sic Messanatensem electum ad se pro consecratione recipienda adduci voluit: sic Ariminensem electum a Mariniano Ravennate, cui tanquam Metropolitæ subjacebat, confirmari vult, Romam autem venire, ut ordinetur: Forocorneliensem

B tamen, post electionem ipsius a se confirmatam, a Mariniano Ravennate, cui subjiciebatur, ordinari præcipit: Cui etiam Capreæ ordinationem, Pontificis tamen, ut videtur, Summi vice peragendam demandat, non auctoritate metropolitica: Sic Cumanæ Ecclesiæ Sacerdotem electum Romam sacrandum venire jubet: Item Episcopum Crotonæ, similiterque Ecclesiæ Nucerinæ, quos omnes & alios plures ad se sacrandos transmitti voluit.

C Et ut (d) aliqua alia adjungamus, legitur in locum Theodori Agrigentini Summus Pontifex Vigilius, legatis ad se ab Agrigentinis missis pro Electo confirmando inter se non consentientibus, divina revelatione sibi ostensum, postea que consecratum S. Gregorium Præsulem dedisse; eumque ipsis, ut Agrigentum deducerent, commisisse: nec mirum, Vigilium id in Episcopis Siciliæ constituendis egisse, quem etiam Ana-

D stasius (e) Catanæ in Sicilia publicas ordinationes habuisse testis est. Legitur quoque S. Petronium (f) à Theodosio Juniore ad Cælestinum missum eo tempore, quo legati Bononienses Pontificem rogatum venerant, Cælestinus in Episcopum consecrasse; similiterque (g) S. Ubaldum Eugubinum Honorius secundus; Joannes verò (h) octavus Sarsennatis Ecclesiæ Episcopum à Ravennate Archiepiscopo præcipit ordinari, quem ipse designarat: Gregorius autem (i) septimus Capuæ

(c) Greg. lib. 6. epist. 38. ind. 15.

(d) In vit. S. Greg. Agrig. apud Sur. & Metaph. 23. Novemb. cap. 27. & 28.

(e) Anast. in Vigilio.

(f) In vita S. Petronii apud Sur. 4. Octob.

(g) In vita S. Ubald. apud Sur. 16. Maii

(h) Joannes 8. epist. 154.

(i) Greg. VII. lib. 9. post epist. 21.

puæ Calaritanum Archiepifcopum ordinavit. Sed & Joannes (a) quintus Ecclefiam Turritanam in Sardinia, ab Archiepifcopi Calaritani poteftate exemit, quod inconfulto Romano Pontifice Citonatus Archiepifcopus Calaritanus in ea Epifcopum ordinare præfumpfiffet. Urbanus II. (b) Arnulphum Mediolanenfem à Dunone Archiepifcopo Salzburgenfi, Ulderico Pataviensi ejus Suffraganeo, & Coftantienfi Gebehardo ordinari permifit.

(a) Anaftaf. in Jo. 5.

(b) Bertoldus in Chron.

VII. Alterum quoque de Epifcopis Metropolitanorum à propria Synodo ordinatorum patet: tum quod eadem ratio, imo potior vigeat, ut ij à Metropolitano confecrentur: tum quod Ecclefiafticam confuetudinem id tuliffe, plura teftentur exempla: nam Ambrofius (c) ad fe Epifcoporum ordinandorum pertinuiffe follicitudinem oftendit, ubi Archiepifcopis id muneris tribuit: oftendit & Paulinus (d) ejus vitæ fcriptor, qui Sirmienfem Epifcopum ab eo creatum afferit: fi enim Sirmium eo tempore ad ejus Provinciam pertinuit, habetur intentum: fi Archiepifcopalis propinqua Mediolanenfi fedes fuit, rectè arguimus, cui liceret extra Provinciam Archiepifcopum confecrare, eidem in Provincia Epifcopos ordinare licuiffe. S. (e) Epiphanium Ticinenfem, Mediolanum ad confecrationem ex more perrexiffe teftatur Ennodius (f) Ticinenfis: quo proinde tempore oportuit nondum vigere confuetudinem, quam prifcam vocat (g) Paulus Diaconus, ut Ticinenfes Epifcopi à Romano Pontifice facrarentur. Tanto verò conatu ac fervore Mediolanenfes hanc prærogativam tuiti funt, ut cùm Ticinenfis (h) electus a Conftantino SummoPontifice confecrationem ac confirmationem, ipfo omiffo, peteret, Benedictus Mediolanenfis enixe reftiterit, nec nifi, prædicta veteri confuetudine pro Ticinenfibus Epifcopis allata ac probata, caufa cefferit. Animofius quoque Arnulfus Mediolanenfis quàm par effet, Ardericum ab Ardoino Italiæ, ùt tunc dicebatur, Rege, Aftenfibus datum Antiftitem, cum refciffet a Summo Pontifice ordinatum, Aftenfem urbem obfedit, eumq; cum Marchione fratre veniam petere coegit.

(c) Ambrof. de dignit. Sacerd. cap. 5.

(d) Paulinus in vita S. Ambrofii.

(e) Ennodius in vita Epiph.

(f) Paulus Diac. lib. 6. de geftis Longob. cap. 10.

(g) VVarnafridus lib. 1. de geftis Longob. cap. 19. circa annum 707.

(h) Sigonius de regno Ital. lib. 8. ad annum 1015.

§. II.

De jure & confuetudine Romani Pontificis in confecrandis, vel confirmandis Metropolitanis, & Epifcopis Patriarchatus fui finibus contentis, ante Concilium Nicænum.

VIII. In aliis autem Provinciis Romani Patriarchatus, quæ Romano Primatui minimè fubdebantur, eo quidem tempore, quo Ecclefia perfecutionum novis identidem procellis concutiebatur, ut vix illi refpirare tantifper liceret, certum eft, nequaquam dilatas fuiffe Epifcoporum creationes, donec Summi Pontificis affenfu firmarentur; noverant enim Paftoris tunc maximè officium defiderari, cum perfecutoris fævitia difpergendis ovibus incubat, totique gregi periculum intentat, juxta eam fcilicet Gregorii Magni egregiam fententiam, (i) *locis inimicis Ecclefia conftituta, Paftoris vacare non debet officio*: ideoque quantocius fieri poterat, comprovinciales Epifcopi Paftorem Ecclefiæ providebant: ad Romanam Sedem recurfus nec tam facilis nec tam expeditus erat, ut ordinationes differrentur, donec Summus Pontifex confetiret. Rapiebantur ut plurimum ad Epifcopales Cathedras inviti, qui urgente populo ftatim confecrabantur: electio ab ordinatione (k) vix disjiungebatur: convenientibus

(i) Greg. lib. 1. epift. 26. indict. 10.

(k) Conftitut. Apoftol. electionem ordinationi conjungunt lib. 8. cap. 8.

tibus proinde ad electionem Comprovincialibus, qui non adeo tutò convenire iterum poterant, statim atque electus aliquis foret, manuum Episcoporum impositione sacrabatur. Quo fervore populum Cyprianus ad Episcopatum quæreret, qua humilitate oblatam, imò impactam dignitatem recusaret, Pontius ([a]) Cypriani Diaconus eleganter iis verbis describit: *Non præteribo etiam illud eximium, quemadmodum cum in dilectionem ejus & honorem totus populus, aspirante Domino, prosiliret, humiliter ille successit, antiquioribus cedens, & indignum se titulo tanti honoris existimans, ut dignus magis fieret; magis enim dignus efficitur, qui, quod meretur, excusat: quo tunc ardore plebs æstuans fluctuabat, spiritali desiderio concupiscens (ùt exitus docuit) non tantùm Episcopum, sed in eo, quem tunc latentem Divinitatis præsagio taliter flagitabat, futurum etiam martyrem requirebat. Observabat fores domus copiosa fraternitas, & per omnes aditus sollicita charitas circuibat. Potuisset fortasse tunc illi Apostolicum illud evenire, quod voluit, ut per fenestram deponeretur, si cum Apostolo etiam ordinationis honore similaret. Erat videre cæteros omnes suspensos anxio spiritu expectare venturum, cum gaudio nimio excipere venientem.* Ita ergo sollicitè quæsitum Cyprianum, tamque ardenter postulatum, quis dubitet, quin illico qui convenerant Episcopi manuum impositione sacrarint? Cæcilianum ([b]) pariter in Africa, adeò sæviente persecutione, ut criminarentur Donatistæ non potuisse Synodum Episcoporum convocari, à duodecim Episcopis, non expectato Numidarum è propinquo adventu, electum consecratumque legimus. In cæteris ferè Patriarchatus Romani partibus Episcoporum ordinationes defectu Scriptorum obscuræ manent: non dubium tamen, quin eadem, qua Africani Primates, à Comprovincialibus formulâ eligerentur ordinarenturque; præsertim cùm Cyprianus ([c]) consuetudinem per universas ferè Provincias receptam suo tempore hanc fuisse testetur, ut quivis Antistites, convenientibus ejusdem Provinciæ Episcopis, plebe præsente, deligerentur atque ordinarentur, idque in Sabini apud Hispanos in locum Basilidis constituti, ordinatione observatum fuisse, fidem facit. Idem verò reddita Ecclesiæ pace, multo tamen post tempore, observatum legitur in S. Martini electione atque ordinatione apud Severum ([d]) Sulpitium, & alios; in Simplicii Bituricensis apud ([e]) Sidonium, in Remigii apud ([f]) Hincmarum ac ([g]) Flodoardum, in aliorum quoque plurium Archiepiscoporum electionibus atque ordinationibus apud bonos & probatos Auctores. Sed de iis infra.

IX. Duo autem certa sunt, quæ vel primis Ecclesiæ temporibus Summi Pontificis in ordinationibus non solùm Metropolitanorum, verùm etiam quorumcumque Episcoporum manifestè ostendant auctoritatem: primùm, quod statim atque ordinati essent, de sua ordinatione ad Summum Pontificem referre deberent, iique legitimi censerentur, quibus Romanus Episcopus communicaret: è contra spurii & adulterini Pastores, quos ille respueret. Retulisse de suâ ordinatione ad Summum Pontificem Episcopos recens constitutos, nemo dubitare potest; sicut enim ipsi ad recens ordinatum Pontificem scribere solebant, ut quemadmodum ait ([h]) Cyprianus, *Ecclesiæ Catholicæ radicem & ma-*

(a) Pontius Diac. in vita S. Cyp.

(b) August. in breviculo collat. diei 3. cap. 16. 17. 18.

(c) Cypr. epist. 68. ad plebes in Hispania.

(d) Sulpitius in vitâ S. Martini cap. 7.

(e) Sidonius epist. 5. lib. 7. & in concione.

(f) Hincmarus in vita S. Remigii, & (g) Flodoardus hist. Rem. lib. 1. cap. 11.

(h) Cyprianus epist. 45. ad Cornel.

matricem agnoscerent: ita quis du- A bitet, eos recens ordinatos ad Sedem Apostolicam literas misisse, ([a]) *ut per ejus communicationem*, id est, *Catholicæ Ecclesiæ unitatem pariter & charitatem* habere, seu in Ecclesiæ Catholicæ unitate esse, & Episcopatus tenere unitatem probarentur. Quod si necessarium Cyprianus judicavit, Episcoporum in Africa orthodoxorum, & in fide consistentium indiculum texere, & ad Cornelium mittere, ut sciret a quibus B literas accipere, & quibus scribere ipsum oporteret: quanto magis Episcopos sollicitos fuisse necessum est, præsertim primarum Sedium, ut de sua ordinatione illicò primam Sedem monerent? Quis putet, cùm tanto studio Hispanicæ Ecclesiæ egerint, ut Africani de Basilide & Martiali, à sede depositis, Sabino & Felice (nam hunc Martiali successisse probabile est) ordinatis admonerentur, ut etiam Sabinus & Felix in Africam jerint, & C Felicis Cæsaraugustani literas, aliorumque detulerint, neglectos fuisse Romanos Pontifices, quos major erat dignitas atque auctoritas? Quinimo ([b]) cùm advertamus Novatianos, subintroducto in Ecclesiam Carthaginensem Maximo Presbytero, Felicissimum Romam continuo misisse, ut ordinationem à se factam significarent; Cyprianum verò, contra quem ista moliti fuerant, apud Cornelium se excusasse, quod quem D ipse miserat Felicianus, ab ipsis præventus fuisset: Basilidem à Legionensibus Episcopis depositum Romam perrexisse, ut exambiret reponi se injustè in Episcopatum: Martianum Arelatensem, qui se schismaticis conjunxerat, illico Faustini literis Africæ, & Romæ (hoc enim credere se dicit ([c]) Cyprianus) innotuisse; cum, inquam, hæc omnia advertamus, dubitare non possumus, quin ordinati Metropolitani in Provinciis Occidentalibus, Romano Patriarchatui subditis, statim ordinationem suam significarent, & communicationem Romani Pontificis peterent, quæ Catholicæ communionis tessera censebatur.

X. Neque perperam id à me dictum est: non enim Sedis Apostolicæ communionem tanto ambitu, tantaque temeritate, tot fraudibus ac dolis hæretici etiam expetiissent, nisi eam apud Catholicos maximi ponderis atque auctoritatis esse credidissent. Citatas relegamus Cypriani epistolas, easque diligenter pensemus, maxima ex iis obtentæ à Romano Pontifice appobationis auctoritas illucescit. Mirum est, quomodo ([d]) Novatiani, qui adversus Cornelium turbas Romæ excitarant, quibus in Africa & ex Africa Cyprianus fortiter restiterat, eadem adversus ipsum molientes ad Cornelium ausos fuisse scribere: id valde miratur Cyprianus: *Post ista* inquit, *adhuc insuper, Pseudo Episcopo sibi ab hæreticis constituto, navigare audent, & ad Petri Cathedram atque ad Ecclesiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est, à schismaticis & profanis literas ferre; nec cogitare eos esse Romanos, quorum fides Apostolo prædicante laudata est, ad quos perfidia habere non possit accessum, &c.* Certè præfractæ homines audaciæ, cum nossent quantam apud populum auctoritatem haberet Romani Pontificis approbatio, eam vel cum periculo repulsæ plusquam probabili, petere, vel dolis obtinere, vel ementiri voluerunt, ut unitatis Sacerdotalis quoquomodo participes esse se simularent. Basilides quoque eandem ob causam apud Romanum Pontificem fal-

(a) Cyp. ibid.

(b) Idem epist. 67. Stephano.

(c) Lege epistolas Cypr. 41. 42. 43. 43. & al. sed præsertim 52. & 55.

(d) Cyp. epist. 55.

falsa mentitus, tanquam innocens ad suam sedem dimissus est; nec timuit falsa jactare, quibus Romanæ Sedis conniventiam, quam sibi necessariam esse judicabat, impetraret; de quo proinde Cyprianus: *Nec rescindere ordinationem jure perfectam potest, quod Basilides post crimina sua detecta, & conscientiam etiam propriâ confessione nudatam, Romam pergens, Stephanum collegam nostrum longe positum, & gestæ rei, ac tacitæ veritatis ignarum, fefellit; ut exambiret reponi se injuste in Episcopatum, de quo fuerat juste depositus; hoc eò pertinet, ut Basilidis non tam abolita sunt, quàm cumulata delicta; ut ad superiora peccata, ejus etiam fallaciæ & circumventionis crimen accesserit. Neque enim tam culpandus est ille, cui negligenter obreptum est, quàm hic execrandus, qui fraudulenter obrepsit.* Ex quibus deducere possumus, filios tenebrarum prudentiores fuisse filiis lucis in generatione sua; citius eos ad Cathedram Petri confugisse, quàm qui æquiori causa niterentur; auctoritatem Summæ Sedis agnovisse, quæ & ordinationes illegitimas rescinderet, & firmaret legitimas: nec ausos Catholicos auctoritatem Pontificiæ dignitatis vellicare, qua se improbi tuerentur; excusasse obreptionem apud principem, qui principis majestatem reverentur. Denique dum apud eundem Cyprianum lego, ad Martianum ex Arelatensi Ecclesia pellendum, qui Novatiano studens, ejusque pervicaciam secutus, ab Episcopis Catholicis abstentus fuerat, necessarium judicasse, ut Papa Stephanus literas ad Provinciam & urbem Arelatensem dirigeret, *quibus, abstento Martiano, alius in locum ejus substituatur; & grex Christi,*
A *qui in hodiernum ab illo dissipatus & vulneratus contemnitur, colligatur*; dum, inquam, hæc lego, subit animum meum ista cogitatio, maximam esse debuisse Romani Pontificis auctoritatem in Pontificum ordinationibus ac depositionibus; cùm idipsum, quod Africanorum Episcoporum sententia perficere non potuerat, literæ Summi Pontificis perfecturæ credantur, ut & Martianus deponeretur, & alius
B in ejus locum ordinaretur: quod mirum, in ejus depositione credi valituram Romani Pontificis sententiam, qui se adversus Romanam Cathedram cum Novatiano conjunxerat: nam si ad suas partes populum traxerat, quomodo apud ipsum prævalitura Romani Pontificis creditur auctoritas? si vero non traxerat, quomodo palam dici potuit ad Romanæ Sedis hostium castra confugisse? sed tantam sciebant hære-
C ticorum fautores populo inesse Romanæ Sedis reverentiam, ut quamvis contra Sedem Romanam sentirent, ei palam apud populum obluctari non auderent, obedientiam simularent, occultarent proterviam, communionem cum ista Sede fingerent; ideoque Summi Pontificis denuntiatione sperabat Cyprianus & Catholicæ doctrinæ hostes dispergendos, &, constituto ejus auctoritate Pontifice, omnes illicò colligen-
D dos.

XI. Nec leve ejusdem auctoritatis argumentum duco ex ordinatione Cæciliani: etsi enim sciret (a) Cæcilianus se à duodecim tantum Episcopis nulla majori dignitate ornatis Carthaginensem Episcopum fuisse creatum; à Secundo verò Numidiæ Primate, & septuaginta ferè Episcopis damnatum, atque in suum locum Majorinium inductum: etsi ad eorum quoque po-

(a) Lege Augustinum in breviculo collat. diei 3. pluribus Capit. & Optatum lib. 1. contra Parmen.

postea communicationem Mauritaniæ Episcopos tractos esse sciret, ut tota ferè Africa in eum conspirasse videretur; tutus tamen communicatione Summi Pontificis, à quo sciebat ordinationem suam fuisse approbatam, conjurationem istam tam numerosam, tam potentem, tam latè diffusam, contempsit; & victoriam de calumnia & mendacio reportavit: cujus rei testis est Augustinus, de prædicto Cæciliano ad Donatistas hæc scribens: (a) *Posset non curare conspirantem multitudinem inimicorum, cùm se videret, & Romanæ Ecclesiæ, in qua semper Apostolicæ Cathedræ viguit principatus, & cunctis terris, unde Evangelium ad ipsam Africam venit, per communicatorias literas esse coniunctum.*

(a) Augustinus [e]pist. 162.

XII. Alterum, in quo Romanæ Sedis Primatus manifestè hoc tempore apparuit, illud est, quod vel negligentibus Provinciarum Episcopis Metropolitanorum ordinationes, vel deficientibus viris apud exteras nationes, præsertim eas, quæ suo Patriarchatui subditæ essent, Euangelio prædicando & Ecclesiasticæ gubernationi idoneis, Romanus Pontifex diversis temporibus novos mitteret Operarios, ac Pastores, sollicitudinemque omnium Ecclesiarum Apostolicam apud se inesse ostenderet: sic enim v. gr. Ecclesiarum constans traditio est, post missos ab Apostolis (b) Lazarum & Maximinum Massiliensibus atque Aquensibus; à B. Paulo Crescentem Viennensibus, & Paulum Narbonensibus; à Petro Martialem Lemovicensibus, Arvernis Austremonium, Trophimum Arelatensibus, Savinianum, Potentianum, & Adventinum, seu Altinum, Senonensibus ac Carnotensibus, Aurelianensibus, Sixtum Remensibus, & alios aliis populis, iisque vel morte truncatis, vel Galliarum conversioni minimè sufficientibus, Taurinum ad Ebroicenses, Lucianum ad Bellovacenses, Dionysium ad Parisienses, Eutropium ad Santonenses, Nicasium ad Rothomagenses, Photinum ad Lugdunenses, Gratianum ad Turonenses, & alios ad diversa alia loca fuisse à Clemente destinatos. Ex quibus conjicio, non solùm Metropolitanis Ecclesiis, quarum præcipua ipsis erat cura, Romanos Pontifices providisse; sed minoribus etiam civitatibus dedisse nonnunquam Episcopos. Posterioribus quoque temporibus, eandem Romanorum Pontifi cum invigilasse diligentiam ex pauci, quæ in obscuris sæculis nobis comperta sunt, possumus plura nobis ignota colligere. Betausium v. gr. natione Græcum (c) sancti Eusebii Papæ ex sorore nepotem, ordinatum Episcopum à Melchiade Papa, ac Remensibus datum post aliquot annorum interpontificium referunt. Martyrologium (d) quoque Romanum, (e) Bedæ, (f) Usuardi, Chronicum (g) Altissiodorense, & alii Auctores à Sixto Papa ordinatum, in Gallias missum S. Peregrinum Antissiodori sedisse testantur. A quo etiam Pontifice SS. Genitum & Genulfum in easdem Gallias missos testatur auctor vitæ (h) S. Gernulfi in Bibliotheca Floriacensi. Plures similiter a Romanis Pontificibus missos haud dubium est, præsertim cùm omnium ferè priorum temporum Episcoporum, qui in Galliis sederunt, nomina græca sint vel Latina, quæ Græcos eos aut Latinos fuisse ostendunt; at certum est in Clero Romano plures fuisse è Græcia oriundos, ut ex eo patet quod Thelesphorum, Higinum, Eleutherium, Evaristum, & alios è Græcia Summos Pontifices protulerit: unde probabiliter deducitur, cùm in Clerum Romanum plures e Græcis iisce temporibus cooptarentur, eo quod Græci cæteris

(b) De iis singulis vide Galliam Christian. in qua singulos habes in Episcoporum earum Diœcesēon serie. Martyrolog. Rom. vitæ S. Genulfi lib. 1. cap. 5. & 10. infrà.

(c) Gallia Christiana in serie Archiepisc. Rem. confirmaturque ex Frodoardo lib. 1. hist. Remensis cap. 5.

(d) Martyrol. Rom.
(e) Bedæ.
(f) Usuardi, 16. Maii.
(g) Chronicum Altissiodor.

(h) Vitæ S. Genulfi lib. 1. cap. 8. Bibliothec. Floriac. sexto dextro.

teris in scientiis praecellerent, adeo ut Philosophi pro graeculis haberentur, ab eodem Clero plurimos quoque Graecos in Gallias a Summis Pontificibus amandatos fuisse.

XIII. Verùm ut ex irrefragabilis auctoritatis testimonio conjecturam ducamus, vel isto tempore Gallicae nationis Catholicorum mentibus insedisse opinionem, penes Summum Pontificem potestatem Episcoporum, praesertim Metropolitanorum, creandorum residisse, velim quaeso notentur & observentur verba ista, quibus refert Eusebius, Irenaeum Eleutherio Papae summopere commendatum, permultisque virtutum testimoniis ornatum, Romam a Martyribus Lugdunensibus missum fuisse: ([a]) ταῦτά σοι τὰ γράμματα προσετρεψάμεθα τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ κοινωνὸν Εἰρηναῖον διακομίσαι, καὶ παρακαλοῦμεν ἔχειν σε αὐτὸν ἐν παραθέσει, ζηλωτὴν ὄντα τῆς διαθήκης τοῦ Χριστοῦ. εἰ γὰρ ᾔδειμεν τόπον τινὶ δικαιοσύνην περιποιεῖσθαι ὡς Πρεσβύτερος * Ἐκκλησίας ὅπερ ἐστὶν ἐπ' αὐτῷ, ἐν πρώτοις ἂν παρεθέμεθα: *has litteras ad te perferre fratrem nostrum Irenaeum, & ministerii consortem rogavimus, teque obsecramus, ut illum, utpote studio incredibili erga testamentum Christi flagrantem, gratiâ & benevolentiâ prae caeteris complectaris. Quod si locum & gradum Ecclesiastici ministerii vim & facultatem habere justitiae cuiquam impertiendae animadverteremus, hunc ut Presbyterum Ecclesiae (hoc namque munus obtinet) in primis tibi commendassemus.* Haec verba dum attentè perpendo, & peregrinationis Irenaei tempore, Photino Pontificum caeteris glorioso martyrio coronato, Irenaeum ab urbe Roma redeuntem successisse ex ([b]) Hieronymo, aliisque auctoribus edoceor, suspicio non levis animum meum occupat, non temerè à S. Photino, interitum suum praevidente (quem utpotè virum Apostolicum, nonagenarium senem, pastorem fidelem, praecipuum istarum literarum auctorem fuisse nemo inficias jerit) & caeteris martyribus idem praesagientibus, Irenaeum virtutum Episcopalium titulis decoratum, Presbyteralis ordinis testimonio ornatum, tántoperè commendatum, non temerè (inquam) Romam missum, rogatumque Summum Pontificem, ut eum prae caeteris gratiâ & favore praecipuo complecteretur: sed haec ab iis scripta, ut consummato per martyrium sanctissimo Praesuli, à Romano Pontifice successor ipse ordinaretur, ne saevissimâ persecutione grassante aut vacaret Sedes, aut in Ecclesiae perniciem de successore controversia moveretur: missum itaque Irenaeum Romam, ut à Summo Pontifice sacraretur, praeficereturque Lugdunensi Ecclesiae, subductum tempestati, ut Ecclesiam persecutionis turbine afflictam suo reditu reficeret atque recrearet, non frustrà fortasse conjicio. In tantâ scriptorum inopia fas sit unicuique divinare, quibusdam fortè nostra conjectura probabitur.

(a) Eufeb. lib. 5. hift. cap. 4.

* al. Πρεσβύτερον.

(b) Hieronym. de scriptorib. Ecclesiast. in Irenaeo.

§. III.

Praecedentis disputationis continuatio à tempore Concilii Nicaeni ad tempora Caroli magni, ubi multa de Primatum institutione, & auctoritate.

XIV. Redditâ per Constantinum Ecclesiis pace, circa Metropolitanorum, & Episcoporum ordinationes disciplina Ecclesiastica, quae consuetudine & traditione ab Apostolis deductâ invaluerat, legibus firmari, & pro necessitatibus occurrentibus componi coepit. In Concilio ([c]) Nicaeno, tribus Patriarchis Romano, Alexandrino, & Antiocheno, in quos totus orbis Christianus distributus

(c) Concil. Nicaenum c. 6.

butus fuerat, sui limites assignati A sunt: statutumque ὁμοίως δὲ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι ταῖς Ἐκκλησίαις: *similiter ut in aliis provinciis sua privilegia serventur Ecclesiis*; sed Metropolitanorum juribus, in Episcoporum (ùt ex prædictis patet) ordinationibus, consultum est. Antiqui quoque mores retinendi admonentur, nec novum aliquid contrà tentandum permittitur. Ideoque ex Concilii Nicæni Canone, nihil circa ordinationes innovatum: firmata B tamen Romani Pontificis, & cæterorum Patriarcharum in suis Patriarchatibus potestas, ut nempe in Episcopos sui Patriarchatus summam haberent potestatem: Patriarchatus autem Romanus cæterorum exemplar constitutus est, ad instar cujus cæteri dirigerentur: ex quo proinde Canone conjicimus, quæcumque cæterorum Patriarcharum privilegia observamus, hæc Romano Pontifici singulariter tribuenda esse: quare cùm Patriarchæ C Alexandrini non solùm in confirmandis Metropolitanis, verùm etiam in consecrandis tam his, quàm Episcopis illis subditis prærogativam animadvertamus, qua de re infrà, eandem Romano Pontifici denegare non debemus. Eamque prærogativam Patriarcharum, ut in ordinationibus Metropolitanorum consulerentur, Nicæno Canone stabilitam fuisse ostendit Innocentius (a) primus, dum Cypriorum improbat consuetudinem, D *quod suo arbitratu ordinarent, neminem consulentes*, in quo Nicænos ab ipsis Canones violari contendit. Verùm non passim prioribus sæculis usum ejusmodi prærogativâ Romanum Pontificem certissimum est, saltem si de inferioribus Episcopis agatur; imò etiam si de Metropolitanis. Etenim plures ejusmodi ordinationes ex historiæ lectione celebratas referre possumus, præsertim eorum, qui ad Ecclesias rapti & violenter tracti sunt, quos non expectato Romani Pontificis assensu consecratos fuisse non dubium est: sed quorum ex prædictis ordinationes à Summis Pontificibus, ex Apostolicâ traditione, probari posteà saltem debuisse, æquè certum est.

(a) Innocent. I. epist. 18. ad Alex. Antioch.

XV. Constantinopolitanum (b) primum Concilium nihil circà ordinationes immutavit, præterquam quod Constantinopolitani Patriarchatus, qui ex Romano & Antiocheno mutilatis incrementa cœpit, fundamenta jecerit; in reliquis nihil immutavit: quinimò Metropolitanorum ordinationem in Provinciis, in quibus fieri solerent, faciendas confirmavit; statuens, ut Asianæ diœcesis Episcopi, quæ sunt in sola Asiana, administrent; & Thraciæ Episcopi Thraciam tantum regant; & Pontici Ponticam: has Provincias memorant Constantinopolitani Patres, quæ solebant à propriâ Synodo administrari, ad earum exemplum insinuantes, cæteras quoque, in quibus idem mos vigeret similiter ordinandas esse. Unde & de Barbaricis Ecclesiis consuetudinem Patrum servandam esse decernunt: uno verbo, standum consuetudini putarunt circa Ecclesiarum consecrationes.

(b) Constantinop. I. c. 2.

XVI. Sed cùm satis confusa videretur esse ea consuetudo, ut diximus, ob præcedentes Ecclesiarum tum ab Arianis excitatas tempestates; & Metropolitani aliquando a Romanis Pontificibus crearentur, aliquando verò nonnisi peractâ ordinatione ab ipsis in suscepta administratione confirmarentur; visum est Romanis Pontificibus primatus quosdam in regionibus dissitis instituere, seu Vicariatus S. Sedis Apostolicæ, ut faciliùs ad Romanam Cathedram, & ad unitatem Sacerdotalem ordinatio omnis recurreret, in iis præsertim locis, in quibus jam ali-

aliquorum iſtorum Primatum antiqua conſuetudo fundamenta jeciſſet. Nam Carthaginenſem Primatum antiquiſſimum eſſe nemo inficias jerit, quem ex vetuſto more (a) Cyprianus ſuo tempore agnitum oſtendit. Et Primatus Arelatenſis in ordinationibus Epiſcoporum originem ex veteri conſuetudine, Zozimus (b) Papa in ejus confirmatione deducit; ab eo ergo tempore Summi Pontifices voluerunt, ut Metropolitanorum ordinationes ab Apoſtolica Sede, vel Primatum ab ipſa conſtitutorum judicio ac voluntate, penderent: & proximos quidem ipſi Metropolitanos ſuæ Primatiæ vel per ſe ipſos conſecrare ſoliti ſunt, vel à Synodo ſua ordinari ſtatuerunt: remotos vero extra ſuæ Primatiæ limites, qui tamen Patriarchatus ſui finibus continerentur, per Primates ſuæ Sedis Vicarios, diſcuſſos atque examinatos confirmari placuit: apud quos etiam de Epiſcopis à ſe ordinandis Metropolitanos referre juſſerunt. Ordinationes tamen Metropolitanorum propriæ Synodo relinqui voluerunt; omnibus autem leges circa ordinationes præfixerunt. Sic enim S. (c) Leo Africanis circa ordinationes leges præſcribit, (d) Gregorius Gallis. Sic (e) Zozimus leges, circa quas Heſychio Salonitano circa ordinationes præſcribit, ad omnium Epiſcoporum Provinciæ notitiam per eum deduci jubet. Sic alii leges plurimas de ordinationibus ediderunt, earumque violatores reprehenderunt.

(a) Cyprianus epiſt. 45. ad Cornelium.

(b) Zozimus Papa epiſt. 8. ad Hilar. Narbon.

(c) Leo 87. epiſt. ad Afric.

(d) S. Gregor. lib. 4 epiſt. 50. & alibi.

(e) Zozimus epiſt. ad Heſych. Salon.

XVII. Metropolitanorum autem Patriarchatus Occidentalis extra Primatus Romani fines, ordinationes inconſultis Primatibus ordinarie fieri minime debuiſſe, patet primo ex quibuſdam Epiſtolis Summorum Pontificum, quæ id præſcribunt, vel obſervatum oſtendunt. Syricius (f) Epiſtola ad Africanos, quæ in Concilio Telepţenſi, ut jam docuimus, lecta & probata eſt, ſtatuit, *ut extra conſcientiam Sedis Apoſtolicæ, hoc eſt Primatis, nemo audeat ordinare*: quamvis enim ex prædictis per Sedem Apoſtolicam intelligi poſſit ea, à qua fidei propagandæ ad vicinas Eccleſias initium ductum eſt; probabilius tamen eſt, per Apoſtolicam Sedem Syricium Sedem Romanam, Cathedram Petri intellexiſſe, quæ κατ' ἐξοχὴν Apoſtolica dici meruit, quod Apoſtolicæ poteſtati ſingulariter ſucceſſerit, & quæ ſola à Summis Pontificibus, & Latinis fere omnibus auctoribus, ſi Africanos exceperis, Apoſtolica dici ſolet: unde Syricium Summum Pontificem, natione Romanum, nonniſi de Sede Romana intelligi debere, dum Apoſtolicam Sedem in ordinationibus edixit, multo probabilius eſt: eam autem conſuli innuit, dum Primates conſulerentur, quos Apoſtolicæ Sedis Vicarios tantùm fuiſſe, & ad Summi Pontificis nutum diverſarum ſedium modò hujus, modò illius Epiſcopos conſtitutos fuiſſe certiſſimum eſt. Innocentius aſſertionem noſtram clariſſimè oſtendit: conſultus enim ab Alexandro Patriarcha Antiocheno de Metropolitanorum, & religioſorum Epiſcoporum ordinationibus, ita ex Romanæ, (quod unicuique clarum eſſe poteſt) Eccleſiæ conſuetudine reſpondet: (g) *Revolventes itaque auctoritatem Nicænæ Synodi, quæ una omnium per orbem terrarum explicat mentem Sacerdotum, quæ cenſuit de Antiochena Eccleſia, cunctis fidelibus, ne dixerim Sacerdotibus eſſe neceſſarium cuſtodire, qua (h) ſuper diœceſim ſuam prædictam Eccleſiam, non ſuper aliquam Provinciam re-*

(f) Syric. epiſt. 4. ad Epiſcop. Afric.

(g) Innocent. 1. epiſt. ad Alexand. 18. apud Binium, 20. tom. 1. epiſt. Rom. Pontificum cap. 1.

(h) Nicæn. cap. 6.

co-

cognoscimus constitutam, &c. Itaque arbitramur, frater charissime, ut sicut Metropolitanos auctoritate ordinas singulari, sic & cæteros non sine permissu conscientiaque tua sinas Episcopos procreari; in quibus hunc modum rite servabis, ut longe positos literis datis ordinari censeas ab his, qui nunc eos suo tantùm ordinant arbitratu; vicinos autem, si existimas, ad manus impositionem tuæ gratiæ statuas pervenire. Et paulò post (a) *Cyprios sanè asseris olim Arrianæ impietatis potentia fatigatos non retulisse Nicænos Canones in ordinandis sibi Episcopis, & usque adhuc habere præsumptum, ut suo arbitratu ordinent, neminem consulentes. Quocirca persuademus eis, ut curent juxta Canonum fidem, fidem Catholicam sapere, atque unum cum cæteris sentire Provinciis, ut appareat sancti Spiritus gratiâ ipsos quoque, ut omnes Ecclesias, gubernari*. Ex qua epistolâ hæc conjicere possumus, primum Antiochenum Patriarcham Metropolitanos omnes ordinasse, idem proinde juris penes Romanum Pontificem fuisse: ordinasse autem eos dici, quibus, ut ordinarentur, licentiam impertiebantur, ex dicendis constabit. Alterum, Episcopos quoque vicinos, seu qui ad Primatiam, sive Pontificis Romani, sive Patriarchæ Antiocheni spectabant, olim ab ipsis ordinari solitos. Tertium, de aliis extra Patriarchatum ad eosdem, vel ad eorum saltem vicinos, nempe Primates, referri debere: nam quod ad ipsos referri necessario debuerit, ex dicendis nullatenus probabile est, potestque ex Innocentio confirmari, qui (a) Aurelium Carthaginensem reprehendit, quod passim Neophyti, & alii Sacerdotio indigni, in Africa pro-

(a) Innocent. I. epist. 12. apud Binium, 30. tom. I. epist. Rom. Pontif. ad Aurelium.

A moverentur; eique malo cavendum, ipsi significat: quod nunquam scripsisset Innocentius, si nullus sine consensu ipsius literis expresso ordinatus fuisset: ipsi enim æque ac Aurelio cavendum fuisset, ne tales ordinarentur. Sed res ista est certa, ut exemplis omnium, vel fere omnium Episcoporum Africæ, de quibus historiæ loquuntur, patere potest. Sufficiebat ergo de iis ad Primates referri ante ordinationem; B Primates autem postea à Metropolitanis de ordinatione Suffraganei: à Suffraganeis de Metropolitani ordinatione admoniti, ad Pontificem rescribebant, ut communionem Apostolicæ Sedis accipere mererentur: quemadmodum (b) ex Cypriano supra docuimus, & ex pluribus post Cyprianum testimoniis, quorum aliqua in totius disputationis progressu inserentur, potest confirmari. Ultimum, Ephesios proinde C reprehendi, qui neminem in ordinationibus Metropolitani consulerent, nec quidem ipsum videlicet Antiochenum Patriarcham: eosque redargui tanquam violatores Canonum Nicænorum. Ephesinum (c) tamen Concilium Cypriorum consuetudinem probavit, & ipsorum in eodem Concilio patronus Zenon Epiphanium, Sabinum, Troilum, Constantiæ Episcopos, Cypri Metropolis, nemine consulto, D ordinatos probat, & ex Apostolicâ traditione morem istum fluxisse asserit: cui credens Synodus privilegia ei sua servat, quæ postea Synodi (d) Trullanæ Canone confirmata sunt. Sed de iis infra fusius.

(b) Cyprianus epist. 45. & 55. supra.

(c) Acta Concilii Ephes. append. 1. cap. 4.

(d) Synodus Trull. c. 39.

XVIII. Secundo id confirmari potest ex Concilio (e) Chalcedonensi, quod Constantinopolitano Patriarchæ tribuit, ut Metropolitanos omnes consecret, licèt Episco-

(e) Chalced. c. 28.

pos sibi subditos singulis consecrandis relinqui velit; ex quo inferre possumus, quod adscititio Patriarchæ concessum est, id primo & nativo Patriarchæ non fuisse denegatum: præsertim cùm nihil aliud contenderit Constantinopolitanus, quàm ut Romani Pontificis privilegia æquaret. In eo tamen Constantinopolitanus antiquorum privilegia assequi non potuit, quod Episcopos Metropolitanis subditos ordinare ipsi prohibitum fuerit, cùm id Alexandrino intra suam Primatiam seu Diœcesim absque ullo dubio concessum sit: Antiocheno sæpius tributum: Romano omnium primo nunquam rationabiliter denegatum. Moderatio tamen Summi Pontificis in eo enituit, quod maluerit in remotioribus locis per Vicarios suæ potestatis, qui ob viciniam ordinandos penitius nosfent, examinationem Metropolitanorum in dissitis regionibus fieri, quàm per se ipsum: quod Primates instituendo Metropolitanorum jura sarta tecta servari curaverit, interim tamen per Primates Ecclesiæ honori atque utilitati consulens: quod circa ordinationes nihil innovans, discussionem solùm ordinandorum à Primate, & confirmationem vel infirmationem electionum faciendam superaddiderit. Cùm e contra Alexandrinus jure suo plene usus sit, Antiochenus invitus cesserit, Constantinopolitanus, & Hierosolymitanus indebita usurpare conati sint. Unde inter hos Patriarchas hæc differentia est: prima, quod Romanus, Alexandrinus, Antiochenus Diœcesim habuerint, seu Primatiam, in qua Episcopos inferiores Metropolitanis quibusdam ordinare potuerint; non autem Constantinopolitanus & Hierosolymitanus: altera, quod priores, Primates tanquam suæ sedis Vicarios, qui ordinationes Episcoporum confirmarent, sub se habuerint, non posteriores: tertia, quod Alexandrinus Episcopos & Metropolitanos omnes suæ Primatiæ ordinaverit; non Romanus, qui tantùm propiores ex prædictis: quarta quod Alexandrini patriarchæ Vicarius in Æthiopiâ, seu Primas ab Alexandrino ordinatus, cæterorum inferiorum Episcoporum ordinationes ad se traxerit, exclusis Metropolitanis; quod qui primùm à Pontificibus Romanis constituti sunt Primates, nequaquam præsumpserant: quinta quod Antiocheni etiam in sua Diœcesi Orientali aliquo tempore obscura fuerint jura; Summi vero Pontificis & Alexandrini aperta: sexta quod Constantinopolitanus, & Hierosolymitanus clanculum irrepserint, & aliena invaserint; non ita reliqui Patriarchæ. Sed de iis infra fusiùs.

XIX. Tertiò, ne plura alia proferamus argumenta, sufficiet Primatum privilegia videre; ex iis enim patebit Romani Pontificis Vicarios eos constitutos fuisse, ut ordinationibus sedulò prospicerent, ne vel indigni vel noxii ad Episcopatus vel Archiepiscopatus eveherentur: absque eorum consensu nemini Metropolitanum ordinare permissum, in ordinandos ad Metropoliticam sedem inquisitionem eis fuisse concessam: de Episcoporum ordinationibus Metropolitanos ad ipsos referre debuisse. Audiatur S. Leo, de Vicarii seu Primatis Thessalonicensis privilegiis loquens, ad Anastasium Thessalonicensem: (a) *De persona autem consecrandi Episcopi, & de Cleri plebisque consensu Metropolitanus Episcopus ad fraternitatem tuam referat, quodque in Provincia beneplacuit, scire te faciat, ut ordinationem rite celebrandam*

(a) S. Leo epist. ad Anast. 82. al 84. cap. 6.

sua

tua quoque firmet auctoritas. Quæ rectis dispositionibus nihil moræ aut difficultatis debet adferre, ne gregibus Domini diu desit cura pastorum. Metropolitano vero defuncto ex Presbyteris ejusdem Ecclesiæ vel Diaconis optimus eligatur, de cujus nomine ad tuam notitiam Provinciales referant. Audiatur de Primatu Arelatensi Zosimus: (a) *Jussimus autem præcipuam, sicut semper habuit, Metropolitanus Episcopus Arelatensium civitatis in ordinandis Sacerdotibus teneat auctoritatem: Viennensem, Narbonensem primam, & Narbonensem secundam Provincias ad Pontificem suum revocet, &c.* quibus plura alia similia dicit pluribus aliis epistolis, quæ mihi persuadent Arelatensem olim in iis Provinciis solum existimatum fuisse Metropolitanum: sed erectis novis Metropolibus, ut nihil juris ipsi deperiret, conservatam illi fuisse, si non consecrandorum, saltem confirmandorum Primatiali auctoritate potestatem. Audiatur (b) Bonifacius V. Justo Episcopo Dorovernensi pallium mittens: *Concedentes tibi ordinationes Episcoporum, exigente opportunitate, Domini præveniente misericordia, celebrare:* quibus simile quippiam in Eboracensis, & Cantuariensis Primatus erectione supra citatus memorat. Gregorius (c) quoque II. simile privilegium ordinationis Bonifacio Moguntino concessit, quo ipsum usum fuisse in trium Archiepiscoporum ordinationibus, Abelis Remensis, Grimonis Rothomagensis, & Alberti Senonensis, patet ex epistolis (d) Zachariæ ad ipsum. Erectio quoque Primatus Toletani in Hispania facta est maxime propter ordinationes tam Metropolitanorum, quàm Episcoporum, quos nominatos à Regibus facilius Toletani consecrabant Atistites, in qua tamen erectione debita Metropolitanis reverentia servata est, ùt ex Concilio (e) Toletano XII. superiùs notavimus.

(a) Zosimus epist. ad Episcopos Galliæ.

(b) Bonifac. V. apud Bedam lib. 2. hist. Angl. cap. 8. & tom. 2. epistolar. decretal. Summorum Pontif.

(c) Gregor. 2. epist. ad Bonifac. tom. 2. epist. decret.

(d) Zacharias epist. 4. & 5. ad Bonifac. ibid. & tom. 2. Conc. Gall.

(e) Tolet. 12. cap. 6.

XX. Circa has proinde Primatuum erectiones observabis, antiquissimos Primates (si Carthaginensem exceperis) videri institutos non ad consecrationem Metropolitanorum aut Episcoporum, sed ad confirmationem & discussionem, tantùm: quod cùm ex prædictis colligi possit, ex quibus, non obstantibus istorum Primatum istitutionibus, servatum Comprovincialibus jus suum Metropolitanum consecrandi, & Metropolitano jus consecrandi Comprovinciales; innumerisque item exemplis ordinationum Episcopalium, in quibus circa hæc tempora forma ista, quam diximus, observata est. Patet insuper clarissimè ex epistolis Bonifacii, Cælestini, Leonis, Hormisdæ, Gregorii Magni, aliorumque Summorum Pontificum. Bonifacius Patroclum (f) Arelatensem, cujus sedi nuper à Zosimo privilegium ordinationum cum Primatus prærogativa confirmatum fuerat, severe reprehendendum putat, *quod in locum decedentis Episcopi, nescio quem in aliâ Provinciâ,* (in Narbonensi scilicet, quam Arelatensi Primatui subditam fuisse liquidò constat ex prædictis,) *prætermisso Metropolitano, contra patrum* Nicænorum, à quibus id expresse statutum esse contendit, *regulas ordinasset:* quæ proinde ostendunt, ordinationis jura Arelatensi concessa de sola confirmatione Episcoporum esse intelligenda, Nicænisque Canonibus repugnantem à Bonifacio judicatam contrariam concessionem: quod clariùs in fine ipsius epistolæ interpretatur hæc addens: *Cesset hujusmodi pressa nostrâ auctoritate præsumptio eorum, qui*

(f) Bon. Ficius ep. ft. 3. ad Hilarium Narbonensem.

qui ultra licitum suæ limitem dignitatis extendunt: quod idcircò dicimus, ut advertat charitas tua, adeo nos cautius præcepta servare, ut ità constitutio quoque nostra definiat, quatenus Metropolitani sui unaquæque Provincia in omnibus rebus ordinationem semper spectet. Cælestinus eandem Bonifacii constitutionem confirmat epistola ad Episcopos Narbonensis & Viennensis Provinciæ, statuens, ut (a) *juxta Canonum decreta unaquæque Provincia suo Metropolitano contenta sit, &c. sit concessis sibi contentus unusquisque limitibus; alter in alterius Provincià nihil præsumat, &c.* Docere enim videntur hæc verba, non solùm Episcopos singulos in suis Provinciis à suis Metropolitanis, verùm etiam Metropolitanos in suâ quosque Provinciâ consecrandos esse; nec extra Provinciam propriam Primati consecrationem ullam attentare licuisse. Clariùs autem S. Leo idipsum docet citata epistola ad (b) Anastasium, quâ ad Primatem referri debere ostendit, tam de Metropolitani nomine à Suffraganeis, quàm de eorum electione a Metropolitanis: horum autem a propriâ Synodo, illorum a proprio Metropolitano ordinationem fieri debere ostendit. Quod etiam confirmat epistola scripta ad Episcopos Viennensis Provinciæ adversus Hilarium Arelatensem, quem graviter reprehendit, quod in alienâ Provinciâ ordinationes Episcoporum usurparet contra antiquam, ut ibidem ait, consuetudinem, quam nemo præter Patroclum violaverat. Ideò (c) S. Hormisda Beato Remigio primatus honorem conferens, Metropolitanorum juribus nihil præjudicari voluit: *Vices itaque nostras, salvis privilegiis, quæ Metropolitanis decrevit antiquitas, præsenti auctoritate committimus:* quod iisdem fere verbis repetit, dum Joannem Tarraconensem Primatem creat: & in Lusitaniâ Salustium Vicarium suum instituit. Similiter (d) S. Gregorius Virgilio Arelatensi antiquam sanciens dignitatem, & pallium dirigens, eandem exceptionem apposuit, *singulis siquidem Metropolitis secundum priscam consuetudinem proprio honore servato.* Idem habet (e) Vigilius in ejusdem Primatus confirmatione. Idem plures alii. At inter privilegia Metropolitanorum reponitur, tam quod a propriâ Synodo ordinentur, quàm quod Episcopos ipsi consecrent: ideoque Pontifices Metropolitanorum jura illæsa & illibata manere volentes, neutrum infringi patiuntur.

(a) Cælestinus epist. 2. cap. 4.

(b) Leo epist. 82. al. 48. ad Anast. Thessalon.

(c) Hormisda epist. 1. Remigio.

(d) S. Greg. lib. 4. epist. 50. ind. 13.

(e) Vigilius epist. ad Episcopos Gall.

XXI. Viguit illa diutiùs Primatum potestatis restrictio, saltem quoad Episcoporum ordinationem; nam quod ad Metropolitanorum attinet, occasione, ni fallor, decreti (f) Chalcedonensis, quod Patriarchæ Constantinopolitano Metropolitanorum ordinationem permiserat, Episcoporum ordinatione Metropolitanis relictâ, præsertim cùm Pontificum citatorum sanctiones pro Episcoporum ordinationibus à Primate non usurpandis districtiùs & expressiùs cavisse videantur, & ægre Suffraganeorum suorum ordinationes ab aliis usurpari Metropolitæ paterentur; e contra Suffraganei communia jura facilius negligerent, nullo communem causam pertinaciter defendente. Hinc in Concilio (g) Aurelianensi tertio citato eo Canone, quo Metropolitanorum ordinatio à pluribus Metropolitanis, præsentibus Comprovincialibus, fieri jubetur, cavetur tamen, *ut ipsi Metropolitano ordinandi privilegium maneat, quem ordinationis consuetudo requirit.* Hoc autem Canone Metropolitani isti, à quibus aliorum Metropolitanorum ordinatio peragi præcipitur, vel intelligun-

(f) Conc. Chalced. c. 28.

(g) Aurelian. 3. cap. 3.

liguntur confœderati, & in eadem Provincia, quæ in plures aliquando secta fuerit, instituti; cujusmodi sunt Remensis & Treverensis, quorum Ecclesiæ ex prædictis sorores dicuntur; quo etiam nomine in testamento (a) B. Remigii vocantur: vel certè intelliguntur Primates, qui licèt cum reliquis Metropolitanis consecrent, specialem tamen in ordinationibus prærogativam habeant, præcipuique consecratoris partes suscipiant.

(a) Test. S. Remi. apud Frodoard. l. 1. hist. Rem. p. 18.

XXII. Imo qui post S. Gregorium ad plura tempora Primates instituti sunt, eâ videntur prærogativa fuisse donati, ut Metropolitanos saltem ipsi ordinarent; idem etiam jus sibi in Episcopos nonnumquam vendicantes. Quod primum patet in institutione Toletani (b) Primatus, cui non solùm Metropolitanorum, verum etiam Episcoporum omnium regni Hispaniæ ordinationem tributam fuisse jam docuimus. Patet etiam ex Primatus Cantuariensis institutione, quibus (c) Gregorius, & (d) Bonifacius pallium dedere, ut consecrarent Episcopos. (e) Honorius primus Eboracensi quoque pallium misit, ut non solùm Episcopos, verùm etiam Metropolitanum Cantuariensem consecrare posset. Eboracensem verò à Cantuariensi consecratum, patet ex epistola (f) Anselmi Cantuariensis, qua eum Cantuariam invitat, consecrationem in ea civitate recepturus, minaturque, si ultra menses consecrari differat, omnia se Episcopalia munia in Eboracensi Episcopatu obiturum. Notanda vero in præsenti materia Summi Pontificis Honorii ratio, asserentis pallium se cum Eboracensi, tum Cantuariensi misisse, ut se mutuò consecrarent, nec Romam in tanta itinerum difficultate, ac distantia locorum ad consecrationem pergere ex necessitate deberent: hæc enim ratio supponit, Archiepiscopos ab Archiepiscopis de-

(b) Tolet. 12. can. 1.

(c) Greg. lib. 12. epist. 15.

(d) Bonif. apud Bedam cap. 1. lib. 2.

(e) Honorius Eduino Regi, Paulino Eborac. supra.

(f) Epist. Anselmi relata a Jureto ad epist. Ivon. 215.

A buisse consecrari, qui à Romana Sede pallio donati essent; secus eis ad Summum Pontificem, vel aliquem ex ejus commissione Metropolitanum pro ordinatione confugiendum esse; ea tamen Honorii concessio non impedivit, quominus postea varii Cantuarienses Pontifices a Romana Sede consecrationem expetierint. Nam (g) Byrinus ab Honorio missus in Angliam, ejusque jussu per Genuensem Episcopum consecratus est. Vin-

(g) Beda lib. 3. cap. 7.

B hardus Romam missus ad Vitalianum Papam, ut ibidem ordinaretur. Ab eodem Vitaliano Theodorus Tharsensis in ejus defuncti locum missus, & ordinatus, ut esset Episcopus Dorovernensis. Plures prætereo, & ad propositam thesim probandam redeo: Primates nempe a Gregorii tempore per plures annos institutos, ordinandorum Episcoporum & Metropolitanorum potestate donatos fuisse. Bonifacii Moguntini possemus exem-

C plum addere, qui non solum in Germania novos Episcopatus constituit, & in eis Episcopos consecravit, verùm etiam in Galliis Metropolitanos Rothomagensem, Remensem, Senonensem creavit: potestas autem Bonifacii extraordinaria fuit personæ addicta, nec ad successores ipsius in Ecclesiâ Moguntinâ derivata est. In Hibernia, qui Primates instituti sunt, Metropolitanos, imo & Episcopos Provinciæ nonnumquam consecra-

D runt. S. Patricius Hibernorum Apostolus, si Henrico (h) ab Erphordia credimus, 369. Episcopos consecravit, Presbyteros vero mille; ut tot Episcopos consecraret, oportuit eum amplissima Episcoporum creandorum potestate à sancta Sede, à qua missus fuerat, præditum fuisse. In Hiberniæ autem Primate eadem postea viguit auctoritas, ut Metropolitanos saltem crearet, ut patet ex vita (i) S. Malachiæ, in qua ipse quidem refertur in Con-

(h) Henricus ab Erphordia in Hist.

(i) Bernardus in vita S. Malach.

Connareth ab Archiepiscopo Episcopus creatus esse, ex quo Archiepiscoporum in creandis Episcopis potestas elucescit; Archiepiscopatus autem à Celso Primate Hiberniæ, qui S. Patricii sedem tenebat, legitur institutus: ex quo Primatum in ordinationibus Episcoporum probabiliter, ut opinor, conjicere possumus auctoritatem: sed eam institutionem a sancta Sede firmari Malachias voluit, qui & enixè cogitavit de palliis duobus in Hibernia Metropolitanis mittendis, ut se mutuo ordinare possent. Rebus a Romano Pontifice compositis, legimus ([a]) S. Laurentium Dublinensem à totius Hiberniæ Primate Gelasio fuisse consecratum. Eumdem in cæteris morem servatum fuisse plura alia exempla suspicandi occasionem dare possunt; sed hæc posterius multo contigerunt. Jam ad nostras Gallias revertamur.

(a) Vitæ S. Laurentii cap. 10. apud Surium 14. Novemb

§. IV.

Præcedentis disputationis continuatio à tempore Caroli Magni ad tempora Alexandri tertii, ubi de Primatum auctoritate imminuta, ac demum restituta.

XXIII. Accidit verò postea in nostris Galliis, ut sive diuturnitate temporis, quod magnas rerum vices inducere solet, sive ob contentionem variarum sedium de Primatu (de quo nempe diu Arelatensis, Narbonensis, Viennensis Archiepiscopi, posteaque Remensis, & Treverensis inter se disceptarunt) singulorum Primatum obscura essent jura, & exigui momenti evaderet eorum auctoritas: quibus causis alias quoque addere possumus, extraordinariam nempe missionem Bonifacii Moguntini, quæ, ad tempus saltem, Primatum omnium auctoritatem absorbuit. Itemque Regum, & eorum, qui apud Reges gratiosi erant, potentiam, cui non tuto resisti potuit, ac voluntatum modò in hos, modò in illos Antistites bene vel male affectarum varias inclinationes, quæ Primatum auctoritatem valde imminuerunt. Ideo à tempore Caroli Magni ea diu consuetudo viguit, ut nonnisi a Metropolitanis Episcopi cujuscumque Provinciæ, nec ab aliis Metropolitani, quàm à suis Suffraganeis sacrarentur. Confirmatio Metropolitanorum à Summo Pontifice petebatur; nec enim plenitudinem potestatis Archiepiscopalis obtinere credebantur, nisi ab eodem ([b]) pallium accepissent: pallium autem accipientes ([c]) sese sanctæ Sedi Apostolicæ singulari quodam juramento obstringebant: ante pallii acceptionem, ut supra docuimus, à pluribus Archiepiscopalibus officiis cessare debebant. Sed ante confirmationem à Summo Pontifice obtentam consecrari solebant, ut pluribus exemplis innotescit: Nam v. gr. cùm defuncto S. Vvalfrido Coloniensis plebs S. Brunonem elegisset, isque ordinatus fuisset per Hadamarum Monasterii Fuldensis Abbatem, decretum electionis Romam misit, confirmationem petiturus, quam ab Agapeto secundo cum pallio obtinuit, ut habetur in ejus vita à Rogero quodam conscripta, qui claruit circa annum Christi 1040. Sed si antiquius exemplum petamus, occurret illud Joannis Nicopolitani, qui ([d]) post ordinationem suam à Thessalonicensi Episcopo vexatus est, *quia de ordinatione sua ad ipsum relationem secundùm*

(b) De pallio vide cap. 6. cap 79. Hincmar. ep. 6. cap. 5. Albinum Flaccum de divinis offic. Amalar. Fortunat. lib. 2. de Eccles. Offic. cap. 23. Raban. de instit. Clerico lib. 1. cap. 23. Flodoard. hist. Rem. lib. 3. cap. 8. & al.

(c) De Juram. vide quæ diximus priori parte hujus operis, de professi. ordinand. loquentes.

(d) Vitæ S. Brunonis cap. 23. apud Surium 11. Octob.

dùm prifca exempla non miferat: commendatur autem ab Hormifda Papa, quòd confirmationem fui Pontificatus ab ipfo, derelicto Theffalonicenfi, qui in fchifma inciderat, jam ordinatus à Synodo fuorum Suffraganeorum, petiiffet: ut videas, nec à Primatibus, nec à Summo Pontifice confirmationem femper expetitam ante ordinationem, fed aliquando poft ordinationem. Juftinianæ quoque primæ (a) Antiftitis ordinationem ratam habet S. Gregorius, & pallium mittit. Andreæ item Nicomediano, à Comprovincialibus ordinato, de fua ordinatione ad Summum Pontificem referenti, gratulatur, ejufque ratam habet ordinationem. Sed ad recentiora, quæ poft Caroli Magni tempora acciderunt, veniendum eft. Igitur pro Hincmaro Remenfi à Rothaldo Sueffionenfi (jure nempe Sueffionenfibus Epifcopis debito, quos primæ fedis in Provinciâ Remenfi Epifcopos fuiffe, multis argumentis probari poteft) confenfu omnium Epifcoporum Remenfis Provinciæ ordinato, Galliæ Epifcopi omnes epiftolam miferunt ad Apoftolicam Sedem pro confirmatione ordinationis ipfius, ùt habetur in Synodo Sueffionenfi: in qua (b) etiam ejufdem Hincmari canonica ordinatio comprobatur, quod canonicè electus, canonicè ordinatus, canonicè, pallio Apoftolicæ Sedis auctoritate collato, confirmatus, & perfectus fuerit. Fulconem, qui Hincmaro fucceffit fimiliter ordinatum conjicies, tum ex eo quod (c) nulla in ejus electione alia confirmatio Romani Pontificis memoretur, quàm ea quæ poft miffam fidei fuæ profeffionem ad Summum Pontificem Martinum, fimul cum conceffione pallii ab eodem obtenta eft; tum quod in iis literis, quas ipfe fcripfit ad Stephanum, quâ fe fecundò excufat, quod Apoftolorum limina nondum invififfet, nec ad Synodum Romanam pergere potuiffet, urgente in contrarium Stephano, eumque objurgante, electum fe à Clero & populo & Epifcopis Provinciæ Remenfis, ab iifque ordinatum referat, nulla alia mentione confirmationis Summi Pontificis. In ordinatione Hevæi, qui Fulconem in eodem Epifcopatu excepit, nulla pariter alterius confirmationis ante ordinationem mentio fit, quàm ejus, quæ à Coepifcopis Provinciæ Remenfis facta eft, qui nempe decretum hujus ordinationis corroboraffe dicuntur; quod etiam in Seulphi fucceforis ejus ordinatione poteris obfervare; poftquam peractum refertur, quod *Legatos* Remenfis *Ecclefiæ Romam dirigens pro confenfu Papæ Joannis in ordinatione fua, pallium ab eodem fibi miffum cum literis privilegii hujus fedis fufceperit*. In ordinatione Hugonis, quem poftea Summus Pontifex dejecit, & Artaldi, cujus ordinationem renuentibus Comprovincialibus, Rex Francorum acceleravit, Summus Pontifex poftea probavit, obfervare idem poffumus; nec non in ordinatione Arnulphi, & Gerberti, quorum uterque fine expreffo Summi Pontificis affenfu ordinatus eft; prior autem poftea probatus, pofterior rejectus eft, ùt patet tum ex vita (d) Silveftri fecundi apud Papirium Maffonum, tum ex Concilio (e) Remenfi, in quo caufa ipfius Gerberti difcuffa eft. Plura alia exempla enumerare inutile foret in re fatis nota. Fufe autem (f) Hincmarus Metropolitanos diftinguit, quorum aliqui effent αὐτοκέφαλοι, qui poffent, inconfulto extra Provinciam quovis alio, Epifcopos ordina-

(a) Greg. lib. 4. ep. 7. ind. 14.
(b) Synodus Sueff. c. 3.
(c) Frodoardus lib. 4. hift. cap. 1.
(d) Papyr. Maff. in vita Sylv. 2.
(e) Conc. Remenfe: vide etiam Aimoinum lib. 5. cap. 45.
(f) Hincmarus opufc. 55. cap. contra Hincmar. Laudun. cap. 17.

dinare, & à Coepiscopis suis ordinari, alii verò non essent; quorum scilicet priores pallio à sancta Sede donati essent, non posteriores. Hæc ergo ipsius ævi observantia fuit, quæ ad omnes Metropolitanos manavit, quorum nullus exinde pallio non donari cœpit, ne Metropolicâ dignitate vel ex parte privaretur. Ex aliis tamen exemplis discere possumus, Romanum Pontificem nonnumquam vetuisse, ne sine ejus consilio Metropolitani, vel inferiores Episcopi crearentur: unicum sufficit Nicolai (a) primi Lothario Regi præcipientis, ne in Treverensi urbe, aut Agrippina Colonia aliquem eligi patiatur, antequam relatum sit ipsius Apostolatui.

(a) Nicolaus Lothario dist. 63. c. porro.

XXIV. De Metropolitanorum potestate in ordinandis suis Suffraganeis res nimium nota, patetque ex prædictis. Lege tamen, si lubet, historiam Remensem (b) Flodoardi, in qua passim Episcoporum ordinationes à Metropolitanis pendere, ab iisque præsertim confirmari innotescit. Lege vitam (c) S. Malachiæ, ex qua comperies eundem Malachiam Metropolitani imperio ac jussione, oblatum & repudiatum à se, Episcopatum tandem suscepisse. Lege S. Dunstani vitam, ex qua doceberis, non consentientibus Clericis ac Monachis in electione, ipsum jure Archiepiscopali (d) S. Elphagum Vigorniensem Episcopum à nullis electum, omnibus tamen postea gratum, divinâ sibi visione ostensum consecrasse. Lege factum Fulconis (e) Remensis apud prædictum Flodoardum, qui Episcopatum Catalaunensem Herilando dedisse dicitur, neglecto eo, qui electus fuerat. Lege (f) Hincmari Remensis adversus Nepotem suum cognominem Laudunensem, contestationem. Lege epistolas (g) varias

(b) Flodoardus in hist. Rem.

(c) Bernard. in vita S. Malac.

(d) In vita S. Elp. gi apud Sur. 19. April.

(e) Flodoard. in chronico.

(f) Hincmarus cap. 35. contra Hincm. Laudun.

(g) Inter Fulb. 131. 132. 133.

A Canonicorum Carnotensium conquerentium de Archiepiscopo Senonensi, quod, mortuo Fulberto, alium ab eo, quem elegerant, ipse ordinasset. Lege ejusdem (h) Fulberti querimoniam de eodem Senonensi Archiepiscopo, quod assumptis, quos vellet, Episcopis, electum Antistitem probasset atque ordinasset. Lege (i) Leonis IX. epistolam, qui in electione Salernitani Archiepiscopatus, *Et non habeant*, inquit, *potestatem successores nostri in cunctis* B *prædictis Episcopatibus, quos vobis Apostolicâ auctoritate concessimus, deinceps in perpetuum Episcopos consecrare, quemadmodum vobis concessum est*: quod intellige de ordinaria & Metropolica potestate; nam extra ordinem quoque quosdam Episcopos in Provinciis, alicui Metropolitano subditis, ipse Leo IX. consecravit ex dicendis. Lege Joannis octavi epistolas, ex quibus C patet, Optandum Genevensem Episcopum à Viennensi Archiepiscopo in carcerem detrusum fuisse, quod ab ipso Papa (k) Joanne VII. ordinatus fuisset. Lege (l) Richerii Senonensis Archipræsulis contumax factum, qui Robertum Ecclesiæ Resbacensis Abbatem, quem Hugo Diensis, Lugdunensis Primas, Sedis Apostolicæ legatus, habito Meldis Concilio in eadem urbe consecrarat, ipse cum Coepiscopis excom- D municavit, aliumque in ejus locum substituit. Lege ejusdem (m) Richerii querelas adversus Ivonem Carnotensem, ab Urbano Secundo Pontificalibus infulis donatum, ejusdemque Ivonis excusationes, quod nempe ad Sedem Apostolicam non confugisset, nisi negligente Richerio ejus consecrationem, quod Gauffrido ejus prædecessori Romæ deposito, cùm quibusdam Suffraganeis suis faveret: imo & Urbani secun-

(h) Fulbertus epist. 28.

(i) Leo nonus epist. 4. ad Ioan. Salernitanum.

(k) Ioan. 8. epist. 281. 282. 283.

(l) Chronol. Monach Altissiod. ad annum 1081. & annales Monasterii S. Petri Senon.

Epist. Urbani [...] epistolas Ivo- [...]

Ivo epist. 61. [...] gom.

(a) secundi declarationem significantis se nonnisi recusante Senonensi Metropolitano prædictum Ivonem consecrasse. Lege ejusdem Ivonis (b) adversus Lugdunensem Hugonem querimoniam, quod Nivernensem Episcopum Augustoduni consecrasset. Neque omittenda ejusdem Ivonis cum prædicto Hugone contentio, cùm Hugo contra ipsum expostulasset, quod Sanctionem Aurelianensem Metropolitani demortui vice, illo inconsulto, ordinasset: *Quod verò, inquit, mihi scripsistis propter officium legationis vobis injunctæ prius hoc ad notitiam vestram fuisse referendum, ut tunc demum eum consecraremus, cum, quod vobis beneplaceret, agnoscerent: quoniam sic præcepit Leo Anastasio Thessalonicensi* (c) *Episcopo legato suo: personale hoc fuisse intelligimus privilegium, non generale decretum: maxime cum secundùm eundem Leonem, legationis officium pars sit Apostolicæ sollicitudinis, non plenitudo potestatis: quæ etiam pars modò plus, modò minus recipit pro arbitrio committentis*. Ex quibus innotescit exolevisse vel hoc tempore eam consuetudinem, ut Metropolitani de ordinatis à se Episcopis ante consecrationem ad Primatem referrent, quam Legatus Apostolicæ Sedis cum vellet in usum revocare, reluctatos fuisse Episcopos Gallicanos, potestatem tamen Papæ agnoscentes, ut pro arbitratu id decernerent.

(c) Leo epist. 82. [...] 84.

XXV. Neque vero passim iisce sæculis, sed nonnisi ægre, & ob quasdam peculiares rationes proponebant sibi Summi Pontifices Episcoporum aut Archiepiscoporum ordinationes ad se revocandas, neque qui disciplinæ Ecclesiasticæ amantes essent, id facere aliis sua-

A debant. Etsi enim de Summâ Pontificis potestate non dubitarent; Ecclesiæ tamen ordinem retinendum esse censebant. Hinc Stephanus Papa sextus apud (d) Flodoardum, cùm Aurelianus Lugdunensis Egilonem quendam Monachum, inconsulto Clero ac populo, Lingonensem Episcopum ordinasset; ii vero Teutboldum Episcopum elegissent, eumque ab ipso Papa sibimet in Episcopum consecrari petiissent, *ille uniuscuiusque Ecclesiæ privilegium inconcussum servare volens, id agere distulit*; & Aureliano electum consecrandum mandavit, dummodo nec personæ nec electioni quidquam ex Canonibus opponi posset: cujus decreti executorem Oirannum Senogallensem legatum direxit, quo ab Aureliano deluso, & enixe petentibus Lingonensibus, non tamen eum consecrare acquievit, nisi postquam iteratò Aurelianum admonuisset, ut aut electum a Lingonensibus ipse consecraret, aut quid reprehensibile in ipso esset, rescriberet: contumacia Aureliani utrumque præstare renuentis offensus, Ecclesiæ tamen ipsius quidquam deperire noluit, professus se velle, *Lugdunensis Ecclesiæ collatum privilegium immutilatum consistere*. Hinc Adrianus (e) tertius petenti Henrico Leoni Saxoniæ Duci, ut Aldemburgensi Ecclesiæ Episcopus consecraretur Geroldus, cujus electioni Hartewicus Bremensis Archiepiscopus restiterat, modeste respondit, libenter se postulata facturum, si fieri posset sine injuria Metropolitani; quem tamen postea consecravit ob egregiam navatam operam ab eodem Duce in seditiosa Lateranensium irruptione, Pontificis causam adversus Imperatorem defendente: quam tamen consecrationem perficiens, Bremensis

(d Flodoardus lib. 4. hist. Rem. cap. 1.

(e) Helmoldus lib. 1. cap. 81.

sis Ecclesiæ privilegio consuluit, ejus sanciens auctoritatem; unde jurgatus Artewicus cum Geroldo, ([a]) *Apostolica*, inquit, *sedes potestate suâ, cui certè obniti non possumus, usa est in consecratione vestra, quæ ad nos jure spectabat; sed huic injuriæ rursus providit remedium, designando nobis per literas, nihil in hoc facto auctoritati nostræ de tua subvectione detractum*. Hinc Fulbertus ([b]) Carnotensis Leutherico Senonensi rescripsit se cùm Odolricus Aurelianensis electus Romam ordinationis causa ire vellet, dissuasisse ipsius gratia, & in eo à Rodulpho, & Herfrido auditum fuisse, eum vero gratanter dissuadenti paruisse.

(a) Ejusdem libri cap. 83.

(b) Fulbertus ep. st. 30. Leutherico.

XXVI. Ex quibus tamen exemplis patet, vel tum in confesso fuisse, Romano Pontifici licere, quos vellet ipse, ordinare ac consecrare: licèt uti hac potestate ad libitum nec expedire ipse judicaret, nec alii conveniens arbitrarentur. Jam tum tamen sub initium scilicet undecimi sæculi cœpisse frequentius Episcopos Metropolitani jugum detrectare, & ad Summum Pontificem confugere: qui mos progressu temporis magis ac magis invaluit, quod variis sub Gregorio VII. exemplis innotescit: ipse enim ([c]) Hugonem Episcopum Diensem electum Romam venientem ordinatum dimisit, nulla ratione allata, cur eum consecrasset: quamvis ea subesse potuerit, quod in eum Comes Diensis visus fuisset infensus, & in ejus Ecclesiam insurrexisset, ut ex fine ejusdem epistolæ ad dictum Comitem Diensem patet. Ideoque, ne forte vererentur Metropolitanus & Comprovinciales eum consecrare, ipse eundem Apostolica manu, quo etiam majoris esset auctoritatis ejus ordinatio, consecratum dimisit. Ipse ([d]) Matisconensem Episcopum, *intervenientibus*, ut habet epistola ad Humbertum Lugdunensem, & Suffraganeos ejus Episcopos, *quibusdam rationabilibus causis ordinavit*: causæ autem eæ forte erant, quod renitente Rege electus fuisset, ob idque ejus consecrationem Metropolitanus & Comprovinciales detrectarent: nam ex alia ejus epistola constat, ipsum ejusdem ordinationem Metropolitano suo vel Suffraganeis ejus de ipsius licentia faciendam commendasse, minatum, si Romam veniret, se eum consecraturum. Ipse Clero ac populo Feretrano seu Ferentino, Clero ac populo Eugubino præcipit, ut eligendum Antistitem Romam consecrandum mittant: sed justa suberat ratio; nam eæ Ecclesiæ Metropoli Romanæ subditæ sunt; quæ eadem ratio facit, ut Volaterranæ civitatis Episcopum Romam consecrandum venire voluerit. Ipse in Africa, in qua duo tantum erant Episcopi, tertium eligi jubet, eumque Romam transmitti, ut a Summo Pontifice sacraretur, & ita Episcoporum ordinationibus cum aliis succurrere valeret. Ipse Servandum Archiepiscopum ab Afris ad ordinationem Romam missum ordinat. Dolensem ad se pro consecratione è minori Britannia missum solo juventutis prætextu repudiat; Abbatem S. Melanii ejus loco substituit & consecrat. In locum tamen Roberti depositi, Richerio Senonensi ejusque Suffraganeis mandat, ut ipse Richerius, adhibita vel per se vel nuntios suos debita diligentia, alium eligi procuret, electumque cum Suffraganeis ordinare non differat. Electum quoque aliquem ad Episcopatum Strigoniensi Archiepiscopo remittit, ejusque arbitratui relinquit, an Sacerdotem eum ex-pe-

(c) Gregor. 7. lib. 1. epist. 69. Guillelmo Diensi Comiti.

pediat consecrari, necne. Ipse Robertum S. Euphemiæ, à Rege Francorum commendatum ad regimen Ecclesiæ Carnotensis, ordinare noluit, quod legitime electus non esset: ideoque Hugoni Lugdunensi mandat, ut quæ ad ejus electionem spectant, diligenter inquirat, eique significet. Idem tamen, Arelatensi Ecclesia diu vacante, universo Clero ac populo rescripsit, ut aut Episcopum quantocyus eligant, aut in eum consentiant, quem consecratum ipse miserit. Ipse Primatum Lugdunensem instituit, cui à tribus Metropolitanis Senonensi, Turonensi, Rothomagensi obedientiam ac reverentiam exhiberi precipit. Ipse Cumano Episcopo committit, ut in Pergamensis Ecclesiæ Electum, de quo malus ad ipsum rumor delatus fuerat, Apostolicâ auctoritate diligenter inquirat; &, non obstante Hispaniæ Regis postulatione, quendam electum in Archiepiscopum, quod literarum rudis esset, confirmare renuit. Episcopo cuidam mandat, ut Ecclesiæ Lugdunensi quamcitissime Episcopum dari procuret, vel ipse electus Apostolica auctoritate consentiat. Quædam alia prætereo, quæ fuerit Gregorii VII. sententia circa ordinationes ad Romanum Pontificem evocandas, vel Metropolitanis relinquendas, hoc præsertim exemplo edocturus.

XXVII. Rogatus Gregorius septimus à quodam, ut electum Melitensem Episcopum, de quo dubium erat, an ejus ex consuetudine ordinatio ad Ecclesiam Regitanam pertineret, ita rescripsit: *Non dubitet prudentia tua nos libenter petitionibus favere, in quantum cum Deo, & sine fratrum nostrorum scandalo fieri potest; non est enim aliqua sæcularis apicis persona, cui*

A *salvâ justitiâ pronius assensum nostrum præbere velimus. De eo autem, quod super electo Melitensi postulasti, noverit nobilitas tua, nobis esse intimatum ad jus Ecclesiæ Regitanæ pertinere: unde non aliter annuendum postulationi tuæ perpendimus, nisi diligenti examinatâ justitiâ Melitensem Ecclesiam ad præfatæ Regitanæ parochiæ consecrationem non attinere constiterit: ad cujus rei indagationem, quia te di-*
B *ligimus, sine temporum molesta dilatione copiam tibi providimus, videlicet ut accersitis fratribus nostris Barensi Archiepiscopo V., & VV. Firmano Episcopo, & Legato nostro VV., si fieri potest, cum his tribus; alioquin, vel horum duobus præsentibus, causa in commune discutiatur. Si ergo causa solerter eventilata, ab illius potestate inventa fuerit libera, tunc nos, sicut oportebit, effectum dare precibus*
C *tuis non pigritabimur; sin autem, decet atque necesse est, ut sic tua devotio in his præcipue, quæ Dei sunt, sese æqualiter habeat, quatenus fraternæ charitatis & concordiæ vinculum rumpere, & dilectionis unitatem in invicem scindere caveat, in mente habens, quod scriptum est: Si recte offeras, & recte non dijudicas, peccasti. De cætero, quia Trajanensem electum à nobis consecrari postulas, licèt*
D *electioni ejus hoc defuerit, quod Legatus Apostolicæ Sedis, & consensus noster non adfuit; tamen monentes, ne de futuro id fiat, tuæ dilectioni, ipsiusque personæ laudabili testimonio id ad præsens annuimus, ut veniens, Deo favente, per nos consecretur.*

XXVIII. Ex quibus omnibus hæc colligere licet: primum, Episcopos, Romanæ Ecclesiæ immediatè subditos, sine Summo Pontifice eligi nefas fuis-

fuisse, ab ipso confirmari & ordinari debuisse. Secundum eos qui essent Patriarchatus Romani, & Metropolitanos haberent donatos pallio, à quibus sacrari possent, sine justa causâ a Summo Pontifice vix ordinatos fuisse; justas autem plures causas visas fuisse; primam, Metropolitanorum negligentiam in procurandâ electione, & acceleranda ordinatione; alteram, eorumdem injustam recusationem, si quos enim sacrandos recusarent absque rationabili causâ, confugientes ad Summum Pontificem sacrari æquum erat, quam causam Urbanus ([a]) secundus postea prætexuit sacrati à se, ut diximus, Ivonis Carnotensis, quem Richerius Senonensis in gratiam Gauffridi depositi, in cujus locum Ivo subrogabatur, ordinare recusabat; tertiam, Regum vel Principum repugnantiam, quibus nempe ordinationi alicujus canonicè electi resistentibus, & alium subrogare conantibus, ad sublevandam Metropolitanorum invidiam, & electo conciliandam auctoritatem, solebat Romanus Pontifex eum consecrare, qui canonicâ electione nominatus fuisset; quartam, cùm ad Sedem Apostolicam de alicujus electione provocatum fuisset, eum qui Romam venisset, & causam vicisset, nonnunquam solitum dimitti consecratum, quò majori cum veneratione reciperetur: frequentius proinde, quam superioribus temporibus, quibus Primatum major erat auctoritas, & in Provincia causæ discuti ac terminari solebant, Romam pro consecratione ire solitum fuisse, & electionum confirmatione. Tertiò colliges, cùm Romanus Pontifex ordinationem alicujus Episcopi inferioris ad se traheret, de ejus potestate numquam dubitatum fuisse, sed de facti ipsius æquitate ac congruitate disceptatum aliquando fuisse: quosdam tamen modestiæ ac reverentiæ limites excessisse, dum contentiosius adversus Summam Sedem disputarent: sicut enim pro canonum & receptæ disciplinæ observantia instare æquum erat ac rationabile; ita pervicacius Principis voluntati resistere, & omnem lapidem contra summam Sedem movere, seditiosum ac temerarium videbitur. Gregorium ([b]) autem septimum definivisse, Summo Pontifici licere de quacumque vellet Ecclesia, & cujuscumque vellet, Episcopos consecrare, inferiùs dicemus. Quartò, quosdam Episcopos in aliena Provincia Romano Pontifici quoad ordinationem subditos fuisse, v. gr. Ticinenses, & alios. Quintò, approbationem Romani Pontificis ante vel post ordinationem necessariò expectatam fuisse, ad hoc ut ordinatio rata haberetur. Quod etiam ex iis confirmare poteris, quod Fulbertus Carnotensis ratam atque omni ex parte Franconis in Episcopum Parisiensem ostendere volens ordinationem fuisse; ([c]) *substitutus est*, inquit, *Franco eligente Clero, suffragante populo, dono Regis, approbatione Romani Pontificis, per manum Senonensis Metropolitani*: quod ([d]) Urbanus secundus Gebehardo Constantiensi in tota Alemania, Bajoaria, Saxonia, & aliis vicinis Provinciis, *vicem suam commiserit, ut ordinationes improbandas improbaret, roborandas roboraret*: quod Joannes ([e]) Sarisberiensis doceat Primatem Cantuariensem a Summo Pontifice approbationem ac confirmationem petiisse, Bernardus ([f]) Lugdunensem. Plura verò inferiùs exempla proferemus. Jam ad Primatum Vicaria auctoritate Romani Pontificis fungentium potestatem redeamus.

XXIX. Post Gregorium septimum ad tempora Alexandri tertii, vel circiter, Lugdunensis Ecclesiæ Primatus, quem a Gregorio septimo vidi-

(a) Urbanus 2. epist. 1 & 2. inter epist. Ivonis.

(b) Inter dictatus Gregor. 7.

(c) Fulbertus epist. 8.

(d) Bertoldus in Chronico.

(e) Ioan. Sarisber. epist. 300. & 301.

(f) Bernardus epist. 171.

vidimus institutum, in ordinationibus Gallicanorum Episcoporum se se erigere cœpit: nam diximus supra (a) Nivernensem Episcopum ab Hugone Diensi, Legato Lugdunensi, suspensa Metropolitana Senonensi sede, consecratum fuisse; & eundem Hugonem restitisse, quominus Daimbertus Senonensis consecraretur, antequam Lugdunensi sibi obedientiam præstitisset: cùm enim statuisset Gregorius septimus, ut eandem Metropolitani Provinciæ Turonensis, Senonensis, & Rothomagensis Lugdunensi reverentiam exhiberent, & obedientiam præstarent, quam eis ipsorum Suffraganei redderent; graviter tulit Senonensis Richerius de Primatus juribus, quæ Senonensi Sedi antea conveniebant, se deturbari. Graviter tulit Daimbertus Primatûs jure obedientiæ sponsionem a se exigi, quam Senonenses, quandiu Primatu gavisi sunt, numquam exegerant. Qui anteà pro Primatu Lugdunensi steterat Ivo Carnotensis, hac obedientiæ professionis exactione irritatus, in eam insurrexisse visus fuit, contra quam sæpius tum apud Hugonem, tum apud Summum Pontificem declamavit: ex pluribus hæc solùm profero, quæ eam novitatis consuetudinem accusant: (b) *Miramur, cur privatis legibus, & novis traditionibus, veteres traditiones & consuetudines removere contenditis, præcipiendo, ut Senonensis Electus ante consecrationem suam vobis præsentetur, & jure Primatus vestri subjectionem & obedientiam profiteatur; quod hactenus nec in Senonensi Ecclesia, nec in aliis Provinciis antiquitas instituit, nec consuetudo servavit: unde Papa (c) Nicolaus inter cætera sic scribit Radulpho Archiepiscopo Bituricensi, aliqua ultrà jus Primatus sibi usurpanti: Primates, vel Patriarchas nihil privilegii habere præ cæteris Episcopis, nisi quantum sacri (d) Canones concedunt, & prisca illis consuetudo contulit, ita ut secundùm regulas Nicænas sua privilegia serventur Ecclesiis: quod si privilegio vestræ legationis eum vobis contenditis præsentari, qui nec apud vos, nec apud nos ab aliquo est accusatus, non ita Papa (e) Leo Anastasio instituit Thessalonicensi Episcopo Vicario suo; sed ut tantùm de nomine electi ad notitiam ejus Provinciales referant Sacerdotes: ipse autem nullis difficultatibus, nullis dilationibus justas fatigaret electiones.* Hæc Ivo. Prævaluit tamen in contrarium Romanæ Sedis, ejusque Legati auctoritas, cui & Daimbertus ipse cessit, obedientiam Lugdunensi Ecclesiæ ante consecrationem suam pollicitus, ipsamque Ivonis epistolam, qua se Legatus, qua Summus Pontifex pungi crediderant, abnuens, & Ecclesiæ Lugdunensi sese submittens.

(a) Ivo epist. 61.

(b) Ivo epist. 60. milia habet aliis pist.

(c) Nicolaus I. epist. ad Rodulph. Bituric.

(d) Concil. Nicæn. Can. 6.

(e) Leo sæpe cit. refertur can. de persona, dist. 65.

XXX. Nihilominus, quamvis Primatus Lugdunensis in Gallia a Summis Pontificibus Gregorio septimo, Urbano secundo, & aliis postea firmatus esset; causæ tamen circa Episcoporum ordinationes ad Romanam Sedem sæpius deferebantur, aut evocabantur; plurimæ etiam quotidie circa ipsas lites pullulabant: unde sensim omnes ferè electionum confirmationes vel irritationes ad Summum Pontificem devolvi cœperunt. Sic apud Ivonem legimus, causam Gauffridi prædecessoris ejus Romam translatam; judicium quoque de ejusdem Ivonis electione & ordinatione Romanum fuisse; Fulconis (f) Bellovacensis electi causam ad Papam transmissam, confirmationem ab eo petitam: ipsum Ivonem, profitentem Sanctioni Aurelianensi, neminem condiœcesanorum ausurum manus imponere, nisi aut Papa præceperit, aut immunem se a criminibus impositis osten-

(f) Ivo epist. 30. 31. 35.

ostenderit. De Joanne Aurelianensi in A locum Sanctionis electo eundem apud Sanctam Sedem conquestum fuisse: Romæ de electione Stephani cujusdam in Beluacensem Episcopum apud Paschalem secundum disceptatum esse; pro Galonis in lucum Stephani depositi confirmatione preces eidem Paschali secundo oblatas. Plura alia exempla prætereo, quæ tum ex eodem Ivone, tum ex ejus contemporaneo Hildeberto Cœnomanensi, tum ex ([a]) Bernardo, Sarisberiensi, Pe- B tro Blesensi, & aliis, qui ipsius tempora excepere, peti possunt: quæ nimirum manifestè ostendunt frequentissimas fuisse tunc temporis circa electiones temporibus Urbani secundi, Paschalis secundi, & sequentium Pontificum, controversias, quarum occasione confirmationes electionum a Romana Sede peti oportuit, & consecrationes sumi contigit. Hinc etiam mos iste dimanavit, ut ad Romanum Pontificem pro confirmatione iretur, C præsertim ab iis, qui nullum Primatem superiorem agnoscerent, aut quorum electio tantillum dubia fuisset; unde graviter reprehendit Ivo ([b]) Carnotensis Richerium, quod collatam a Summo Pontifice consecrationem, indignè nominasset: *est & aliud*, inquit, *in literis illis, in quo evidentissimè & irreverentissimè os vestrum posuistis in cælum, & lingua vestra transivit in terra, cùm benedictionem per manus impositionem Papæ* D *datam, & Cardinalium Romanæ Ecclesiæ, non simpliciter benedictionem, sed qualemcumque hostili irrisione appellastis: cùm ad ipsam principaliter & generalissimè pertineat, tam Metropolitanorum, quàm cæterorum Episcoporum consecrationem confirmare vel infirmare; constitutiones vestras & judicia retractare, suas verò inconcussas retinere, & nullius inferioris judicio retractandas vel corrigendas concedere.*

XXXI. Veteri autem exemplo ad Summum Potificem, si vel dubia esset aliquantum electio, recursum putamus: sic enim v. gr. B. Claudium, cum in ejus electione dissensio orta fuisset, petentibus quibusdam Canonicis, qui Romam eâ de causâ profecti fuerant, Summum Pontificem an. 625. confirmasse atque approbasse ex Archivo pervetusto Cœnobii S. Claudii refert ([c]) Chiffletius. Circa ea autem tempora, quæ percurrimus, cum multa confirmationum à Romano Pontifice petitarum exempla dari possint, quorumdam tantùm, qui nobis in memoriam redeunt Antistitum adducimus; Alinandi, ([d]) qui sub Hugone Capeto electus, a Gregorio Papa dicitur fuisse confirmatus: Stanislai ([e]) Cracoviensis confirmati ab Alexandro secundo, & ejus jussu ordinati: ([f]) S. Noberti in Archiepiscopum confirmati à Legato Sedis Apostolicæ: S. Otthonis ([g]) Bambergensis, qui ad Paschalem secundum Romam profectus est pro confirmatione obtinenda, ab eoque consecratus: S. Brunonis electi ([h]) ad Regitanam Ecclesiam, quem Urbanus secundus consecrare volebant Antistitem, nisi ipse consentire renuisset. Plures etiam circa eadem tempora à Summis Pontificibus legimus ordinatos, quorum aliquos supra retulimus; iis autem adjungimus prædictum S. Otthonem ([i]) a Paschali secundo Romæ consecratum, S. Arnulphum ([k]) Suessionensem à Romani Pontificis Legato Hugone Diensi, jussu Papæ, Antistitem ordinatum; Promondum ([l]) secundum Trecensem ordinatum in urbe Lingonensi à Leone 9. Papa; S. Hubertum Leodiensem ([m]) S. Lamberti martyris successorem à Sergio Papa consecratum; Archiepiscopum Moguntinum consecratum in Synodo Coloniæ a Legato Pontificio an-

(a) Lege Bernardum variis in locis sed præsertim epi. 171. & 172.

(b) Ivo epist. 8. ad Richer.

(c) Chifflet. in civit. Vesont. parte 2. in S. Claudio.

(d) Paradin. hist. Lugdun. lib. 2. cap. 30. ex veteri charta.

(e) Vita S Stanisl. apud Sur. 8. Maii.

(f) Vita S. Noberti apud Sur. 6. Iunii.

(g) Vita S. Ottonis apud eund. 6. Iunii.

(h) Vita S. Brun. apud eund. 4. Oct.

(i) Vita S. Otthon. sup.

(k) Vita S. Arnulphi apud Sur. 16. Aug.

(l) Chron. manuscript. S. Petri Senonensis.

(m) Molanus de sanctis Belg. 3. Novemb.

no 1115. A Gelasio Cæsaraugustæ à Saracenis recuperatæ Episcopum præfectum anno 1118. Petrum Bituricensem anno 1141. ab Innocentio secundo consecrationem petiturum, & alium Cantuariensem Romam profectum anno 1175. eandem ob causam. Unde hisce sæculis profectionem Romanam eo fine usitatam fuisse conjicies.

§. V.

Continuatio præcedentis narrationis à tempore Alexandri Papæ ad nostra sæcula.

XXXII. Cœperunt progressu temporis ex præcedentibus exemplis regulæ quædam colligi, quibus ad Summum Pontificem pro creatione Episcopi, ejusque electi confirmatione necessario eundum esset; quas regulas à tempore præsertim Alexandri tertii deducimus: licèt enim præcedentibus sæculis exempla plurima earum observatarum dari possint; at à solo tempore prædicti Alexandri in formam abire, & in rem judicatam transire cœperunt, adeout, quod usu & traditione quadam servabatur, tanquam ex lege & formula deinceps observari cœptum sit.

XXXIII. Primus ergo casus, quo posito ad Summum Pontificem recurri necessarium judicatam est, fuit, cùm aliqui de novo Episcopatus erigendi essent: quamvis enim olim, ùt ex prædictis patere potest, in finitimis Provinciis, quæ ad fidem conversæ non essent, licitum fuerit unicuique Metropolitano Episcopos instituere; quomodo, ut aliquos jam adductis addamus, Phedimus (a) Amaseæ Metropolitanus S. Gregorium in urbe Neocæsarea, in qua septemdecim tantum fideles numerabantur, constituisse dicitur: Juvenalis (b) Pa- A triarcha Hierosolymitanus Saracenis primum Episcopum ordinavit ejusdem nationis, nomine Petrum. Barbaris (c) nationibus ad Euxinum Pontum & Mæotidem Episcopos Constantinopolitanus ordinavit. Quamvis item diversas ob causas novos Episcopatus erigendi Metropolitanis potestas concessa sit, vel ex Metropolitani consensu Episcopis, quorum in diœcesi B Episcopatus isti de novo erigerentur, ùt patet exemplo Basilii (d), Sasimorum Ecclesiam de novo erigentis, & in ea Gregorium Theologum instituentis ob dissensionem cum Anthimo; Augustini, (e) cum Primate Numidiæ in Castello Fusala Hypponensis parochiæ, Antonium Episcopum creantis, & aliorum eadem impune præsumentium; Attamen postea ad Summum Pontificem, sive pro conversione infidelium C Episcopos mittendi, sive Episcopatus novos erigendi potestas reservata est; quippe cùm majoris momenti ista visa fuerint, quàm ut aliis id tuto committi possent; si enim Paulus à Deo vocatus Apostolus cum Petro (f), & alius, qui videbantur aliquid esse, conferre voluit Euangelium, antequam in dispersionem gentium liberius excurreret; ne forte, ùt ipse ait, in vanum currere, aut cucurrisse videretur; quanto magis D ii, qui nec immediate à Christo vocati sunt, nec sapientiam, qualem Paulus à Deo hauserat, acceperunt, vereri debent, ne sine Apostolica Summi Pontificis benedictione infidelibus Euangelium prædicare audeant: (g) *quomodo* enim *prædicabunt, nisi mittantur*? à quo autem congruentius mittentur, quàm ab ejus Ecclesiæ Antistite, (h) *in qua semper viguit Apostolicæ Cathedræ principatus*, & apud quam Ecclesiarum omnium sollicitudo, cum jurisdictione universali conjun-

cta

(a) Greg. Nyss. in Vita S. Gregorii Thaumaturgi.

(b) Cyril. in Vita S. Euthym. apud Metaph., & Sur. die 20. Ian.

(c) Procopius in hist. Persica, & Evagr. lib. 4. ca. 22.

(d) Greg. Naz. carmine de vita sua.

(e) Augustinus eph. 261.

(f) Ad Galat. 2.

(g) Ad Rom. 14.

(h) Augustinus epist. 162.

cta residet ? alliis siquidem Episcopis charitatis & dilectionis regula vicinarum & remotiorum Ecclesiarum onus nonnunquam imponit, quibus Ecclesiæ solùm conniventia, deficientibus propriis Pastoribus, Episcopalia jura extra propriæ parochiæ limites tribuit : quia in partem tantùm sollicitudinis, non in plenitudinem vocantur potestatis. Solus autem Romanus Pontifex, cui (a) Ecclesiarum omnium cura commissa est, Ecclesiarum, quacumque pateant, de novo erigendarum, directam curam habet & auctoritatem, quæ tantùm in subsidium, & aliorum defectum ex Ecclesiæ tacito consensu aliis aliquando concessa est. Et sanè Ecclesiasticus ordo turbaretur, si cuilibet Episcopatus sui limites transgredi liceret, vel in commissa sibi Provincia ac parochia Episcopatus erigere concederentur. Ideo primùm in concilio (b) Africano Episcoporum potestas circa istas novarum sedium institutiones arctata est, statutumque: *ut plebes, quæ numquam habuerunt proprios Episcopos, nisi ex Concilio plenario uniuscujusque Provinciæ & Primatis, atque consensu ejus, ad cujus diœcesim eadem Ecclesia pertinebat, decretum fuerit, minime accipiat*. Eadem quoque ratio postea impulit, ut ad Summum Pontificem res istæ tanquam majoris momenti referrentur.

XXXIV. Atque hinc est, quod ex Gallia, Hispania, Anglia, Hibernia pro novorum Episcopatuum erectione ab olim Romanus Pontifex conventus sit, ùt pluribus exemplis aliquando Deo dante ostendemus: ob id itaque Episcopatus unire, atque potestati subjicere alienæ Cælestinus (c) 3. proprium esse docuit Romani Pontificis: Episcopatus Clero & populo vacantes a nullo conferri, præterquam a

(a) Lege S. Leonẽ serm. 3. in die Assump.

(b) Afric. c. 65.

(c) Cap. sicut unire, de excessib. Prælat.

A Summo Pontifice voluit Clemens (d) quintus; & Patriarchales sedes, quamdiu sub infidelium essent potestate, sibi reservavit Benedictus (e) undecimus. Hinc est quod Apostolici viri ex remotis mundi partibus ad Sedem Apostolicam missionis suæ & Apostolatus inter gentes auctoritatem acceperint: utque ex pluribus paucos enumerem, quorum mentio nulla superiùs

B facta sit, (f) S. willebrordus ad Frisones convertendos missus, Romæ consecratus est a Sergio, & Archiepiscopus Frisonum institutus est: S. Corbinianus (g) a Gregorio 2. Episcopus factus est, accepto pallio cum potestate prædicandi Euangelium infidelibus: S. Bonifacius (h) Russorum Apostolus, ab Apostolicâ Sede consecratus, ad Euangelii disseminationem perrexit: similiter (i) S. Palladium Scotorum Episcopum Sigebertus a Summo Pontifice Cœlestino primo consecratum narrat, quem Probus ab Amatore An-

C tissiodorensi, in eo tamen Sigeberto consentiens, quod a Sede Apostolica missum ipsum testetur: quod etiam S. Prosper (k) Aquitanicus innuit. Imo, si paucos demas, omnes, qui ád exteras nationes pro fide propaganda profecti sunt, ab Apostolica Sede directi, & ab ipsa vel de ejus licentia consecrati sunt. Hinc est, quod Bertrando Abbati, electo ad Episcopatum Montis Albani, de novo sub Archiepiscopatu Tolosano institu-

D tum, Joannes (l) 22. qui ejusdem erectionis auctor fuerat, licentiam concesserit, ut, prætermisso Metropolitano, *per venerabilem Berengariensem Episcopum Tusculanum faciat sibi munus consecrationis incipiendi*.

XXXV. Alter casus est inhabilitas quædam vel ineptitudo in persona, ob quam eligi vetetur; ad eam enim tollendam, supplendumque istum defectum Summus Pontifex adi-

(d) Clemens 5. de electione.

(e) Benedict. 11. extravag. sancta Romana, de electione inter communes.

(f) Marcell. in actis S. Swiberti apud Sur. 1. Martii & Beda lib. 5. ca. 11.

(g) Vita S. Corbiniani ab Aribone Frisingensi apud Sur. 8. Septemb.

(h) Vita S. Bonifac. 29. apud Sur. 19. Iunii.

(i) Sigebertus in chronico Probus. in vita S. Patricii.

(k) Prosper in chron. ad an. 431.

(l) Extrav. ad cujuslibet de præbendis & dignit. inter communes.

adiri consuevit. Sic (a) S. Otto Bambergensis, pœnitens quod investituram à laicis accepisset, à Paschali secundo consecratus est. Sic Bertoldus, (b) qui, nondum subdiaconus, electus fuerat Bremensis Archiepiscopus, ad Alexandrum tertium missus Romam est consecrandus, ut si quis in electione esset defectus, Apostolicæ Sedis confirmatione suppleretur. Sic VVibertus (c) Raceburgensis Ecclesiæ electus Antistites, prætermisso Metropolitano Bremensi, Romam petivit, confirmatione Summi Pontificis indigens, quod ætatis nondum maturæ ad Episcopatum videretur; cujus æquam esse petitionem Deus miraculo comprobavit, efficiens ut unâ nocte incanesceret. Sic Innocentius (d) tertius fuse probavit translationes Episcoporum ad solum Summum Pontificem pertinere, ubi etiam quis ad aliquam Ecclesiam confirmatus, nondum consecratus esset: nec Metropolitanis solùm inferioribus, verùm etiam Patriarchis transferendi potestatem ademit, quæ nec olim (si vera est, non ficta Anteri (e) Papæ epistola) *sine sacrosanctæ Romanæ Sedis auctoritate & licentia permitti* potuit: quod etiam ex eo patet, quod à Joanne (f) octavo Carolus Calvus translationem à Burdegalensi Ecclesia ad Bituricensem Episcopi expetierit. Sic (g) pro illegitimo electo sibi ad summam Sedem recursum patere VVintonienses Canonici allegabant,

A

B

C

D

XXXVI. Tertius casus est eligentium discordia ac dissensio, quę sæpe occasionem dedit Summis Pontificibus eligendi & consecrandi in Episcopos quos vellent; cujus rei etiam antiqua exempla proferre possumus: nam sanctum Gregorium legimus, dissentientibus pastorem nonnunquam dedisse, ut ex eo colliges, quod (h) Petro Subdiacono Campaniæ rescribit, ut si Neapolitani in electione dissentirent, tres viros prudentes mitteret, quibuscum de electione Antistitis colloqui posset, & ex eorum consilio ordinatum ad eos transmitteret. Supra quoque (i) S. Gregorium Agrigentinum, dissentientibus Agrigentinis in electione, à Summo Pontifice electum & consecratum fuisse docuimus: patet etiam ex Epistolis (k) Joannis octavi Gospertum seu Conspertum Diaconum, dissentientibus in electione Episcopi Vercellensibus, ab eo præfectum fuisse ac consecratum, cùm Metropolitanus ejus Auspertus à communione Sedis Apostolicæ eliminatus esset; idque sui officii fuisse manifeste indicat idem Joannes octavus, his præsertim verbis: *Sed quia, juxta nostri ministerii Apostolicum officium, & sollicitudinem omnium Ecclesiarum Dei, nobis in ipso Apostolorum Principe commissam, juxta Canonicam etiam sanctorum Patrum regulam dicentem: Si divisio Clericorum vel populi extiterit; & de futuri electione Pontificis contentio fuerit oborta, nullum ex his duobus in Throno Episcopali esse aliquatenus consecrandum, sed alterius electionem fieri debere Sacerdotis, Ecclesiæ, proprio destitutæ rectore, & ob id perturbatæ, jura pacis ferentes, subvenire debemus.* Innocentius tamen (l) tertius in VVintoniensis Episcopi electione dissentientes Canonicos ad eum recurrentes iterum eligere voluit, neminem vero nominavit, aut ordinavit.

XXXVII. Tertius casus est depositio, suspensio, vel excommunicatio Metropolitani. In eo enim casu à Summo Pontifice, aut ejus Legato,

(a) ...n vita S. Ot... apud Sur. 2.
(b) ...Arnoldus lib. ... cap. 28.
(c) ...Crantzius lib. ...etropol. 47.
(d) Innocent. 3. de ...nlat. Prælat. ... & 2. de ...slat. Episc. c. 1. ... 4. de officio ...ati cap. 3. ac ... de Clerico ...ommuni. mi... ...ante cap. illud ...nius.
(e) Anterus ep. ad ...c. Beticæ & ...et. Provinciæ, ...1. mutatione.
(f) Joan. VIII. ep. Carolo Impe... ... & 37.
(g) Innocent. III. ...cum VVinton. ...ectione.
(h) Greg. epist. 35. lib. 2. indict. 35.
(i) Vit. S. Gregor Agrigent. apud Surium 23. Novemb
(k) Joan. VIII. ep. 171. 187. & 223.
(l) Cap. cum VVintoniensis, de electione.

gato, non à Comprovincialibus vel à pluribus sæculis sacrari cœperunt Antistites: v. gr. prædictus Conspertus à Joanne (a) VIII. ob excommunicationem Ausperti Mediolanensis: Nivernensis (b) Episcopus ab Hugone Diensi, Legato sanctæ Sedis, interdicta Metropolitanâ Senonensi, sacratus est: quemadmodum enim, suspenso inferiori Episcopo, ad Metropolitanum recurritur, ita suspenso Metropolitano ad Summum Pontificem, vel ejus Vicarium Primatem. Item (c) S. Hugo Gratianopolitanus electus Antistes, à Garmando Viennensi, quod summa infamia laboraret, sacrari vel ordinari noluit: sed omnes ordines à Legato Apostolicæ Sedis suscepit, Romam vero petiit, ut à Summo Pontifice consecraretur. Confirmatur hic casus ex decreto Pelagii (d) secundi, quod licèt singulare suo tempore fuerit, novissimis tamen temporibus a Romanis Pontificibus auctoritatem habuit, & ampliatum fuit: quemadmodum enim ille ob negligentiam Metropolitanorum differentium petere pallium a Summo Pontifice — Metropolitanis aliis licentiam concessit, *viduatis Ecclesiis cum consilio Romani Pontificis, ordinando Episcopos, subvenire:* ita usu postea probatum est, ut Metropolitanorum extra communionem Sedis Apostolicæ Suffraganeos Romani ipsi Pontifices constituerent, devoluto veluti jure ordinationum a Metropolitanis ad ipsos.

(a) Joannes VIII. epist. 187. cit.

(b) Ivo ep. 61.

(c) In vitâ S. Hugonis apud Sur. 1. Aprilis.

(d) Can. quoniam quidam. dist. 101.

XXXVIII. Quartus, isque maxime ordinarius fuit, negligentia vel reluctatio Metropolitanorum, quibus scilicet negligentibus, vel renuentibus, Episcopum legitime electum ordinare, Romani Pontifices apud se hanc curam esse crediderunt, vacantibus Ecclesiis quan-

A tocyus consulere. Sic (e) Stephanus Papa, Gualberto Patriarchæ rescribes, minatur, quod si Cumensis Ecclesiæ Antistitis consecrationem diutius differat, *procul dubio ad ipsum veniens consecratus abibit*. Sic in gestis Urbani 2. Papæ habetur, quod (f) Artaldus Arelatensis (rectius Elatensis) Suffraganeus Narbonensis, nolente eum ipsius Metropolitano consecrare, a Summo Pontifice Romam veniens sit
B consecratus. Sic Ivonem (g), renuente Richerio Senonensi, idem Papa consecravit. Sic (h) S. Edmundum, cùm diu Cantuariensis Ecclesia vacasset, & ideo ad Summum Pontificem electio devoluta esset, Gregorius IX. diligenter inquisitum, & maturâ deliberatione præmissâ, eidem Ecclesiæ pastorem dedit. Idque omnino æquum est, ut adversus injustitiam vel negligentiam inferiorum, ad supremum Ecclesiæ
C Tribunal perfugium esset; & quemadmodum negligentibus Episcopis (i) ordinationum seu collationum jus ad Metropolitanum defertur; ita negligentibus vel renuentibus Metropolitanis, ad Summum Pontificém ordinatio pertineret. Itemque quemadmodum Oeconomorum Ecclesiæ institutio ab Episcopis ad Metropolitanos, ab iis ad Patriarcham Constantinopolitanum ex ipsorum negligentia juxta septimæ (k) Synodi
D Decretum devolvitur, ita Papæ Episcoporum creatio ob inferiorum negligentiam deferatur. In electionibus tamen videtur voluisse servari Innocentius (l) tertius, ut negligentibus intra sex menses Canonicis Episcopum eligere, tres alii menses Metropolitano concederentur, quibus elapsis ad Papam jus electionis devolutum esset. Sed Bonifacius (m) octavus ad Papam voluit electiones spectare, quoties Capitu-

(e) Steph. Papa 9. q. 3. c. nunc vero.

(f) Artaldus c. 18. quæst. 3.

(g) Vitæ S. Edmundi ca. 17. apud Sur. 16. Novemb.

(h) Inter epist. Ivonis 1. 2. & al.

(i) Cap. licet magister, de supplenda neglig. Prælat. & cap. nulla de concessione præbendæ.

(k) Septima Synodus can. 11. refertur 9. q. 3. can. cum simus.

(l) Innocent. 3. cap. licèt Magist. cit.

(m) Bonifac. 8. cap. quamquam de elect. in 6.

pitulum Episcopum eligere intra tempus a jure præfixum negligeret.

XXXIX. Quintus est, cùm indignus ad Episcopatum electus vel ordinatus fuit: nam cum Summi Pontificis munus sit dispicere, ne quid Respublica Christiana detrimenti capiat, ejus est, indignum, si obtrudatur, rejicere, & dignum ejus loco substituere. Solebat tamen, Innocentii tertii tempore, indigni electionem Archiepiscopus irritare, & curare cum Episcoporum suorum Suffraganeorum consilio, ut dignus substitueretur, prisco scilicet exemplo; nam prioribus sæculis legimus, neglectâ turbâ, quæ indignos obtruderet, Sanctum Patientem, (a) inita cum Coëpiscopis suæ Provinciæ deliberatione, Ioannem Cabilonensem ordinasse: pluresque Metropolitanos eadem prærogativâ usos fuisse. Declaravit autem Bonifacius (b) octavus, in eo casu jus eligendi ad Summum Pontificem devolvi, non ad Metropolitanum: prudenter quidem, & consultò; nam, ut habet quædam (c) Glossa, si Archiepiscopi jure isto gavisi fuissent, periculum fuisset, ne eo fine electiones eorum Suffraganeorum sæpius irritassent.

(a) Sidonius lib. 4. epist. 25. Domnulo.

(b) Bonifac. 8. cap. Nunquam, citato.

(c) Gloss. in dict. cap.

XL. Sextus est, cùm eligitur invitus: cùm enim solius Papæ sit, ut (quod nos alibi ex Ivone (d) Carnotensi, & aliis docuimus) *invitos* ad Ecclesiastica officia *cogere, & de volentibus, & de nolentibus Ecclesiæ Dei Pontifices ordinare*; cùm aliquis invitus ad Episcopatum compellendus esset, a Summo Pontifice peti solebat, ut invitum cogeret. Sic (e) VVulgrinum Ecclesiæ Carnotensis Cancellarium petitura *Dolensis Ecclesia*, *destinatis* ad Summum Pontificem Paschalem secundum, *legatis suis*; *eum sibi in Episcopum sub præsentia* Papæ *elegit*. Sic (f) Anthelmum Carthusiensem, sopitâ, quæ emerserat in ejus electione, discordià, Bellicensis Ecclesia ab Alexandro tertio petiit; cùmque ei renitenti persuasum esset, ut ad Summum Pontificem pro refutanda ista electione proficisceretur, tantum abest, ut id Alexander tertius concesserit, cùm potius Episcopalem ipsi sarcinam imposuerit, & consecrationis ipsemet beneficium largitus sit.

(d) Ivo epist. 178. Clero Dolensis Ecclesiæ, & Steph. Comiti.

(e) Ivo epist. 171. Paschali.

(f) Vita S. Anthelmi cap. 16. & 17. apud Sur. 26. Iunii.

XLI. Tandem autem aliquando factum est, tum ob prædictos casus, qui communiter accidere solebant, tum ob reservationes Episcopatuum, quarum si non auctor, saltem promotor videtur fuisse Bonifacius (g) octavus, & ampliator Benedictus (h) undecimus, qui per mortem in Curia, per translationem, per rejectionem electionis vel postulationis à Papa, per approbationem renuntiationis electorum, per promotionem ad Cardinalatum, Episcopatus vacare, & ad Summum Pontificem spectare declaravit: tum etiam ob Metropolitanorum imminutam auctoritatem, & Principum potentiam invalescentem, ut confirmationes omnium Episcoporum a Romanâ Sede peterentur, passimque in Curia Episcopi electi, sive à Papa, sive ab alio, quem ipse deputasset, consecrarentur. Sic (i) B. Laurentium Justinianum Patriarcham Venetum ab Eugenio quarto consecratum, Venetisque datum, legimus: sic plures alios passim in Anglia enumerat Thomas (k) VValsingham à Romano Pontifice, prætermissâ etiam electione, datos atque consecratos: atque ut innumeros prope omittam, observo, solùm usitatam istam consecrationis à quocumque recipiendæ licentiam antiquis sæculis, nisi fortè urgenti necessitate ignotam atque inusitatam,

(g) Cap. 46. de electione in 6. cum Glossa.

(h) Benedictus 11. extravag. ad regimen. de præbend. inter communes.

(i) Vita S. Laurentii Iustin. apud Sur. 7. Ian.

(k) Thomas VValsinga passim.

apud istum auctorem legi à Bonifacio Octavo concessam VVilelmo de Hothim Provinciali Fratrum Prædicatorum, cui scilicet Bonifacius Archiepiscopatum Dublinensem contulerat, & ut à quocumque Episcopo Catholico, & ubicumque voluisset, consecrationem susciperet, potestatem fecerat: ibidem autem cum Eduardo in Hiberniam profectus, à Dunelmensi Archiepiscopo munus consecrationis accepisse refertur. Istud etiam apud eundem memoratu dignum legimus, Eduardum tertium Angliæ Regem anno 1375. misisse Legatos ad Papam rogantes, ut Clerici ad Episcopales dignitates *à Metropolitanis, prout antiquitus fieri consueverat, confirmarentur*. Sic ad Archiepiscopatum Toletanum Franciscus ([a]) Ximenius ab Hispano Rege delectus, *more majorum* dicitur à Summo Pontifice, fuisse confirmatus; sic, tum in Gallia, tum in cæteris orbis Christiani partibus plures posterioribus sæculis, imo omnes à Summo Pontifice confirmatos fuisse, ab iisque ut plurimum ab obligatione consecrationis à Metropolitanis obtinendæ liberos & immunes redditos fuisse innotescit.

(a) Gomesius in vita Francisci Ximenii.

XLII. Hunc morem confirmasse videtur Concilium ([b]) Constantiense, dum literas provisionum ad Ecclesias Patriarchales, Metropolitanas, & alias Cathedrales, vacante per depositionem eorum, qui dubii Pontifices habebantur, Apostolicâ Sede, Synodi nomine concedendas, ac muniendas decrevit, omnesque provisiones & confirmationes ab iis factas approbat & collaudat. Quædam tamen circa hunc emendanda judicasse ex eo patet, quod eligendo Pontifici injungat, ut cum designandis a Concilio, de reservationibus Sedis Apostolicæ, confirmationibus electionum, aliisque salubrem Ecclesiæ legem sta-

(b) Conc. Constant. Sess. 20. & sess. 26. in decreto cassat.

A tuat, ac reformationem Concilio propositam perficiat. Concilium ([c]) Basileense Constantiensis, ni fallor, institutum prosequens, *statuit, ut electiones in* Cathedralibus *Ecclesiis sine impedimento aut obstaculo omnino fiant, quæ causa cognita juxta juris communi, & dicti* Concilii *decreti dispositionem confirmentur, vel infirmentur. Verùm etiam si fortè aliquando contingat electionem aliquam etiam aliàs Canonicam fieri, quæ in*
B *perturbationem Ecclesiæ, aut patriæ, vel boni publici urgere timeatur, Summus Pontifex, cùm ad ipsum confirmatio delata fuerit, si talem urgentissimam causam adesse manifestè cognoverit, ea priùs maturè discussa, ac parte plenè defensâ, accedente postea Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aut majoris partis suscriptione, hujusmodi causam veram, sufficientemque fore attestantium, rejecta tali electione, ad Capitulum*
C *remittat, ut vel infra tempus juris, vel aliud, juxta loci differentiam, ad aliam, ex qua invenire talia non formidentur, electionem procedant*. Ex decretis præsertim Basileensis Synodi, Pragmatica Gallica ([d]) Sanctio in Concilio Bituricensi compacta est, quæ per aliquod tempus in Francia varia sorte nutavit, prout ad eam retinendā Reges obfirmato animo, vel ad eam rejiciendam faciles fuerunt. Abrogata tandem omnino est per
D Concordata inter ([e]) Leonem decimum, & Franciscum primum inita, quæ in ([f]) Concilio Lateranensi sub eodem Summo Pontifice lecta & probata sunt, in quibus nominationes ad Ecclesias Cathedrales Regibus Franciæ, confirmationes & provisiones Summis Pontificibus assertæ sunt: neque vero tantum abolita in eodem Concilio Pragmatica ista Sanctio; verùm etiam damnata est, tanquam in Ecclesiasticam libertatem, & sanctæ

(c) Conc. Basileense sess. 23. cap. de electionibus.

(d) Pragmatica Sanctio in Concilio Bituric.

(e) Concordata inter Leonem Decimum & Francis. I.

(f) Conc. Lateran. sess. 11. Bulla, quæ incipit, Divina.

ctæ Sedis contemptum urgens; sed hæc ulterius sunt instituti.

XLIII. Ut autem quæ supersunt breviter percurramus, Concilium Tridentinum de forma constituendi Episcopum, confirmandi, consecrandi hæc statuit; primum Anathema cuicumque inflixit, qui dixerit ([a]) *Episcopos qui auctoritate Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos & veros Episcopos, sed figmentum humanum*. Secundum decrevit, ut Episcoporum *consecratio, si extra Curiam Romanam fiat, in Ecclesia, ad quam promoti fuerint, aut in Provincia, si commode fieri poterit, celebretur*: quibus verbis satis apertè innuit, vel ad Romanum Pontificem, vel ad comprovinciales Episcopos consecrationem spectare. Tertium, in delectu Episcoporum nihil in cæteris innovans, *mandat eadem sancta Synodus, ut in provinciali Synodo per Metropolitanum habenda præscribatur quibusque locis & Provinciis propria examinis seu inquisitionis aut instructionis facienda forma, sanctissimi Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis utilis atque opportuna esse videbitur: ita tamen, ut cùm deinde hoc examen seu inquisitio de persona promovenda perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta, cum toto testimonio ac professione fidei ab eo facta, quamprimum ad sanctissimum Romanum Pontificem transmittatur: ut ipse Summus Pontifex, plena totius negotii ac personarum notitia habita, pro gregis Dominici commodo, de illis, si idonei per examen seu per inquisitionem factam reperti fuerint, Ecclesiis possit ulterius providere: omnes vero inquisitiones, informationes, testimonia, ac probationes quæcumque de promovendi qualitatibus, & Ecclesiæ statu, à quibuscumque, etiam à Romana Curia habita, per Cardinalem, qui relationem facturus erit in Consistorio & alios tres Cardinales diligenter examinentur, ac relatio ipsa Cardinalis relatoris, & trium Cardinalium subscriptione roboretur: in qua ipsi singuli quatuor Cardinales affirment, se, adhibita accurata diligentia, invenisse promovendos qualitatibus à jure, & ab hac sancta Synodo requisitis præditos; ac certo existimare sub periculo salutis æternæ idoneos esse, qui Ecclesiis præficiantur: itaut relatione in uno Consistorio facta, quò maturius interea de ipsa inquisitione cognosci possit, in aliud Consistorium judicium differatur, nisi aliud Beatissimo Pontifici videbitur expedire, &c.* Fusius autem hæc retulimus, quod in hunc locum ista à nobis rejecta essent, quamvis eorum aliqua priori hujus operis parte explicari potuissent.

(a) Conc. Trident. sess. 23. c. 8.

XLIV. Possunt autem ista omnia, quæ hactenus protulimus, sufficienter ostendere, Romano Pontifici, saltem in Patriarchatu occidentali, potestatem numquam existimatam deesse, ut Episcopos constitueret, confirmaret, consecraret: diversis tamen temporibus diversa ratione Episcoporum Metropolitanorum creationi ipsum providisse: primis temporibus per se ipsum plurimos consecrasse, misisse, ac populis præfecisse: posteo per Primates Ecclesiis sibi subditis præficiendos Episcopos, præsertim verò Metropolitanos confirmasse: denique, Primatum auctoritate imminuta, primum confirmationes, tum electiones etiam ad se revocasse, donec nominatio Regibus, institutio Pontificibus, consecratio iis, quibus Summi Pontifices eam committerent, data est, relicta Metropolitano inquisitione; si tamen relicta dici debet, qua jam penitus ex inolita consuetudine privantur. Verùm iis satis copiosè

piosè pertractatis, superest, ut de Romani Pontificis, quatenus Summus Ecclesiæ Rector est, etiam extra sui Patriarchatus fines aliqua adjungamus.

§. VI.

De Summa Romani Pontificis per totum Christianum orbem in Episcoporum ordinationibus potestate.

XLV. Certum est, Romanum Pontificem summam habere potestatem, ut per totum Christianum orbem Episcopos constituat. Primò enim Scripturæ testimonia juxta SS. Patrum interpretationem id ostendunt: Quod enim soli Petro dicitur: ([a]) *Pasce oves meas, pasce agnos meos:* quod soli Petro claves cœlorum promittuntur, antequam cæteris Apostolis dentur, dicente Christo: ([b]) *Tibi dabo claves regni cœlorum. Quodcumque ligaveris, &c.* hoc non sine mysterio dictum, nec fructu vacuum, atque inane credendum est. Nolim generalem ex iis textibus colligere Summi Pontificis auctoritatem: hoc enim non est præsentis loci, nec instituti nostri: intra propositæ quæstionis metas meipsum contineo, ex iisque solùm elicio, Pastorum creandorum Petro & Successoribus ejus auctoritatem iis verbis datam, ac concessam esse. Priori siquidem textu, regendi, gubernandi, administrandi universos non solum populos fideles, sed & populorum pastores atque rectores auctoritatem Petro concedi testantur ([c]) Epiphanius, ([d]) Chrysostomus, ([e]) Theophylactus, ([f]) Ambrosius, ([g]) Leo, ([h]) Bernardus, & alii Patres. At vero Summi Pastoris munus, summique Rectoris est gubernatores inferiores providere ac con-
A stituere. Ideoque ex eo quod Summus Pastor Ecclesiæ moderator Romanus Pontifex à Christo institutus sit, sequitur, eum omnium Episcoporum creandorum & instituendorum habere potestatem.

XLVI. Nec levius argumentum ex iis verbis deducitur, quibus ex Divo Matthæo ([i]) regni cælorum claves Petro promissas fuis-
B se docuimus; licèt enim postea omnibus Apostolis dictum sit: ([k]) *Quodcumque solveritis super terram, erit solutum & in cœlis:* non tamen putandum est, nihil Petro speciatim fuisse collatum: cur enim tanto verborum apparatu claves Petro Dominus promisisset, nisi peculiarem aliquam ei potestatem, aut peculiari ratione dedisset? potestatem quidem ligandi atque solvendi, tàm Petro, quàm Apostolis
C Christus concessit: sed Euangelium claves soli Petro promissas memorat, nullis aliis datas meminit; non quod clavibus Apostolos caruisse credamus, sed quod claves peculiari jure Petro creditæ fuerint, ut per eum ordinaria potestate, & Primatus jure tribuerentur cæteris, qui Caput omnium à Christo fuisset constitutus; Ecclesiæ enim unitati conducebat, ut ab eo Sacerdotalis ordinatio promanaret, à quo Ecclesia-
D stica administratio & procuratio dependebat. Plura circa hunc textum ad eos rejicio, qui ex professo de Summi Pontificis Primatu & Principatu disputant; sufficiat enim quem nos assignamus Scripturæ sensum Patrum interpretatione, in proposito de quo agimus negotio, verum, genuinum, ac germanum ostendere.

XLVII. Quæ fuerit Ecclesiæ Catholicæ tempore Tertulliani, sententia, possumus ex duobus ejus testimoniis colligere: cùm enim adhuc

(a) Joannis 21.
(b) Matth. 16.
(c) Epiph. in Ancorato.
(d) Chrysost. in cap. 21. Joan.
(e) Teophil. in c. ult. Joan.
(f) Ambrosius in cap. ult. Lucæ.
(g) Leo Sermone 3. de Assump. ad Pontif.
(h) Bernard. lib. 2. de consider.
(i) Matth. 16.
(k) Matth. 18.

huc in Ecclesia Catholica degeret, ita ipse locutus est: ([a]) *Nam etsi adhuc clausum putas cælum, memento claves ejus hic Dominum Petro, & per eum Ecclesiæ reliquisse:* Cùm autem ab Ecclesia Catholica defecisset, & contra ([b]) Catholicos, quos Physicos nominat, pro Montani confirmandis erroribus disputaret: *De tua nunc*, inquit, *sententia quæro, unde hoc jure Ecclesiæ usurpes, si quia dixerit Petro Dominus: Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, tibi dedi claves regni cœlestis: vel, Quæcumque alligaveris, vel solveris in terrâ, erunt alligata vel soluta in cælis: idcirco præsumis, & ad te derivasse solvendi, & alligandi potestatem, id est ad omnem Ecclesiam Petri propinquam: qualis es evertens atque commutans manifestam Domini intentionem, personaliter hoc Petro conferentem.* Ex iis enim duobus textibus infero, primum Catholicos Tertulliani tempore censuisse Petro claves Ecclesiæ sive ordinis sive jurisdictionis datas, & per Petrum Ecclesiæ; quia Petri & Successorum ejus auctoritatis est atque providentiæ eos diligere, quibus regni cælorum claves contradantur; sicut qui Proregem instituit cum potestate & obligatione, alios inferiores ministros creandi, in eo quod ipsi potestatem contulerit, reliquis quoque potestatem censetur contulisse: Alterum, eosdem Catholicos non tam ex Apostolis demandatâ potestate, quàm ex concessa Petro divinitus à Christo Ecclesiæ auctoritatem confirmasse; tum quod extraordinaria in quibusdam fuerit Apostolorum missio, quæ ultra ipsorum personas non extenderetur; Petro autem tanquam Ecclesiæ Capiti collata potestas ordinaria fuerit, & in Ecclesia indeficiens ac permansura esse debuerit, quippe cum Ecclesiæ suæ statum, & gubernationis formam indeficientem ac perennem Christus instituisse debuerit, non mutabilem, aut persona Petri decedente variabilem, tum quod præcisa Petri & Successorum ejus potestate, Ecclesiæ auctoritas suis omnibus numeris absoluta non sit, principatus dignitate destituta: Petri autem auctoritas omnem omnino potestatem Ecclesiasticam intensive contineat, ejusdemque extensionis, seu à singulis pro suo uniuscujusque modulo, participationis ac communicationis radix & origo existat. Hinc enim præsertim à Catholicis Ecclesia Petri propinqua dicebatur, quod ad Petrum originem suam referre posset, ab eoque parentes haberet, à quo pastores susciperet. Quæ nisi dicamus, insulsa erat Catholicorum argumentatio; vera solutio Tertulliani & Montani sectatorum, dicentium, personale hoc fuisse privilegium Petri, nec Ecclesiæ claves relictas, quæ Petri personæ singulari prerogativa commissæ sint.

XLVIII Nostram quoque explicationem firmat Cyprianus pluribus in locis; primo, cum epistola ad Cornelium contra Novatianos, hæc habet: ([c]) *Post ista adhuc insuper Pseudo Episcopo sibi ab hæreticis constituto, navigare audent, & ad Petri Cathedram, atque ad Ecclesiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est, a schismaticis & prophanis lites ferre &c.* Vides, iis verbisa causis ad effectus procedi: Nam causa, cur Romana Ecclesia principalis sit, ea est, quod sit Petri Cathedra: & ideo, quia Ecclesia est principalis, ab ea Sacerdotalis unitas exoritur; non potest autem ab ea unitas Sacerdotalis exoriri, nisi quatenus universus ab ea, qua longe lateque patet, Sacerdotalis ordo dimanat. Idipsumque

(a) Tertul. Scorpi. cap. 10.

(b) Hieronym. de Scriptor. Eccles. lib. de pudicitia admonitoria contra Cathol. compositum.

(c) Cyprian. 55, Cornelio.

que variis comparationibus explicat alibi idem Cyprianus, quæ rem egregie illustrant. Primum enim alia ad eumdem Cornelium Epistola Romanam *Ecclesiæ Catholicæ radicem ac matricem* vocitat: epistola ad Jubaianum, *Ecclesiæ unius caput & radicem*; quod quomodo intelligi debeat, eadem epistola significat; *nam Petro primùm Dominus, super quem ædificavit Ecclesiam, & unde unitatis originem instituit & ostendit, potestatem istam dedit, (a) ut id solveretur in cælis, quod ille solvisset in terris.* Quibus verbis Petro principaliter traditam Ecclesiam, super ipsum eandem fundatam, & unitatis, atque Episcopatus origenem ab ea profluxisse ostendit: quod alibi fusius iis verbis demonstrat: *Hoc eo fit, fratres dilectissimi, dum ad veritatis originem non reditur, nec caput quæritur, nec magistri cœlestis doctrina servatur, quæ si quis consideret & examinet, tractatu longe atque argumentis opus non est; probatio est ad fidem facilis compendio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum &c. & quamvis Apostolis suis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat, & dicat: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos &c; tamen ut unitatem manifestaret, unam Cathedram constituit, & unitatis ejusdem originem ab uno incipientem suâ auctoritate disposuit. Hoc erant utique & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi & honoris & potestatis; sed exordium ab unitate proficiscitur: primatus Petro datur, ut una Christi Ecclesia, & Cathedra una monstretur: & pastores sunt omnes, sed grex unus ostenditur, qui ab Apostolis omnibus unanimi consensione pascatur.* Et paulò post: *Episcopatus unus est, cujus à singulis in solidum pars tenetur. Ecclesia quoque una est, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur: quomodo Soli multi radii, sed lumen unum; & rami arboris multi, sed robur unum tenaci radice fundatum; & cum de fonte uno rivi plurimi defluunt, numerositas licèt diffusa videatur exundantis copiæ largitate, unitas tamen servatur in origine: avelle radium Solis à corpore, divisionem lucis unitas non capit; ab arbore frange ramum, fructus germinare non poterit; à fonte præcide rivum, præcisus arescet. Sic & Ecclesia, Domini luce perfusa, per orbem totum radios suos porrigit, unum tamen lumen est, quod ubique diffunditur, nec unitas corporis separatur: ramos suos in universam terram copiâ ubertatis extendit; profluentes largiter rivos latius expandit: unum tamen caput est, & origo una, & una mater fœcunditatis copiosa; illius fœtu nascimur, illius lacte nutrimur, spiritu ejus animamur.*

(a) Matth. 16.

XLIX. Pensanda sunt singula Cypriani verba, nihil in iis contrarium, nihil non sibi optime cohærens apparebit, si observaveris Episcopatum, ut loquuntur Theologi, unum esse formaliter, quod eadem ubique terrarum habeat officia, eadem munia obeat, eadem Sacramenta administret, & ad eundem finem ac scopum, æternam nempe beatitudinem, institutus sit, a quibus omnibus formalis ratio ac specifica Episcopatus desumitur: sed hanc unitatem à Cypriano præsertim non spectari; ad quid enim, si hanc tantùm spectaret, comparationis Solis ac radiorum, fontis ac rivulorum, ramorum ac radicis, quæ ad hanc rem omnino non faciunt, Cyprianus attulisset? ad quid meminis-

minisset Primatus Petri, ac testimonia pro ipso produxisset, cùm hæc ratio potius unitati isti officere, quàm vel hilum prodesse videatur: itaque alio Cyprianum spectasse necessum est; ut nempe Episcopatus materialiter, & subjective, ut ajunt, diversos, ob diversos præsidentes, & diversam singulorum erectionem, vel institutionem, quæ diversis ut plurimum temporibus contingit, causaliter & originaliter, ut ita loquar, unum fieri censuerit: quomodo omnes radii Solis unum sunt, quia ab eodem Solis splendore derivantur; omnes rivuli, quia ab eodem fonte scaturiunt; omnes rami, quia ab eadem radice pullulant. Episcopatus autem, qui cæterorum sit origo, radix, fons, & principium, Ecclesiam Romanam intelligit, ut patet ex iis, quæ de Petri privilegiis, ejusque Primatu ibidem profert, itemque ex aliis citatis testimoniis, quibus matricem eam Ecclesiam, matrem, caput, radicem vocat. Neque alia hujus textus explicatio dari potest; non enim ad Christi institutionem, aut Ecclesiam universam referri hìc potest singularum Ecclesiarum, atque Episcopatuum unitas; tum quod perperam de Petri Primatu sermo intertextus fuisset; male quoque *Primatus* ideo *Petro datus* diceretur, *ut una Christi Ecclesia & Cathedra Catholica una monstretur*, si ea tantum ratione singulę Ecclesię unę dicerentur, vel quod ab uno Christo institutæ, vel quod unius Ecclesiæ partes existant: tum quod contra schismaticos agat ibi Cyprianus, quos ab origine Episcopatus segregatos docet arescere, & Ecclesiæ unitatem scindere; at dum schismaticos segregari dicimus non ab institutione Christi, sed ab Ecclesia, & fraternitate segregari eos dicimus: ergo unitatis originem, quam rumpere dicuntur, de Ecclesia aliqua debemus intelligere; quare cùm universa Ecclesia non possit dici origo cæterarum, sed potius earum collectio, & in assignanda universæ Ecclesiæ, seu Catholica unitate laboret Cyprianus; proinde nonnisi insulse & cum petitione principii eandem Ecclesiam universam pro causa unitatis ejus assignare potuisset: sequitur ergo Ecclesiam Romanam seu Petri Cathedram pro causa unitatis Ecclesiæ, eum assignasse, quæ cæterarum radix sit, fons, & principium Ecclesiarum; quod etiam verba ista aperte indicant: *Tamen ut unitatem manifestaret, unam Cathedram constituit, & unitatis ejusdem originem ab uno incipientem* (idest Petro, quorsum enim aliàs hæc particula *tamen*? quorsum cætera quæ adjunguntur? cur non *a se uno* dixisset, si de Christo intellexisset, non de Petro?) *sua auctoritate disposuit*.

L. Atque ut magis videas, eam esse Cypriani mentem, quam nos explicuimus, totam ejusdem sententiam reteximus simpliciore stylo, verbis minus ornatis, sed ad scholam magis accedentibus, additis etiam quibusdam, quæ ad ejus intelligentiam conducant. Ita ergo Cyprianus: Quod in schisma aliqui labantur, hæc causa esse potest, dilectissimi fratres, quia ad Ecclesiam, a qua veritatis annuntiatio petenda est, non respicitur, quia Capiti non obauditur, quia Christi de hoc nos instruentis doctrina non observatur. Facilis & compendiosa ad schisma vitandum hæc ratio; argumentis & discussione causæ non tam opus est, quàm submissione animi, & obedientia Ecclesiæ Romanæ; loquitur enim Dominus ad Petrum & ad ejus Successores: *Ego dico tibi, quia tu es Petrus, &c.*

(a) Particula *quamvis*, quæ habetur apud Cypr. significat objectionis loco quæ solerent proponi.

(b) Particula *tamen*, apud Cypr. responsionem indicat.

Quod si quis objiciat, (a) Apostolis omnibus post resurrectionem suam potestatem æqualem Petro Dominum dedisse, dicendo: *Sicut misit me Pater*, *&c.* respondendum est, (b) eundem tamen Dominum, ut unam esse Ecclesiam manifestaret, unam Cathedram Romanam constituisse, in qua Summa Ecclesiæ Romanæ potestas ordinaria esset, & à qua cæterarum Ecclesiarum origo peteretur. Hoc ergo erant, quantum ad extraordinariam missionem cæteri Apostoli quod Petrus, pari potestate, & dignitate Apostolatus prædite; sed potestatis ordinariæ in Ecclesia permansuræ exordium ab una Petri Cathedra proficiscitur; nec Apostolis ipsis nisi consistentibus in communione Petri potestas ulla datur; ex quo fit, ut una quo ad originem suam Christi Ecclesia; una in Ecclesia ipsa potestas ordinaria, quæ Cathedræ nomine significatur, eluceat. Episcopi quidem omnes Pastores sunt, sed totius orbis Christiani ob primatum Petri grex unus est, quantumvis ab Apostolis omnibus unanimi consensione regatur, &c. Episcopatus formaliter unus est, cujus totam & integram rationem singuli Episcopi possident; Episcopatus quoque à singulis Episcopis in solidum pars tenetur, quia non solùm singuli Episcopi diœcesim suam regunt, sed cum Summo Pontifice, eoque præside ac auctore, Ecclesiæ quoque universæ leges tradunt, & ad universalem ejus administrationem adsciscuntur. Ecclesiæ singulæ, licèt variæ sint, & pro populorum ad Christi fidem conversorum multitudine materialiter, ut ajunt, multiplicentur; una tamen Ecclesia censentur ob unam Ecclesiam, à qua derivantur: sicut, licèt Solis multi sint radii, sunt tamen unum lumen, quia ab eodem Sole profluunt: licèt rami arboris multi, unum tamen robur efficiunt ex eadem radice succrescens: licèt rivi multi ab uno fonte scaturiant, ab unitate tamen fontis, à quo dimanant, unitatem sortiuntur. Eaque est unitas radiorum & Solis, ut à Sole avulsus radius permanere non possit: ea unio ramorum cum radice, rivorum cum fonte, ut rami ab arbore divulsi germen ferre nequeant, rivi à fonte præcisi arescant: ita quoque Ecclesia, divinâ luce perfusa, seu fidem divinitus edocta, per totum orbem Euangelicæ doctrinæ radios immittit; unum tamen fidei revelatæ lumen est, quod ubique diffunditur, nec unitas fidei à corpore Romanæ Ecclesiæ separatur; nec aliud docent omnes Ecclesiæ quàm quod ipsa: Ramos suos Ecclesia in universam terram ob multitudinem credentium extendit; profluentes rivos latiùs expandit; unum tamen caput est & origo cæterarum Ecclesiarum; una cæterarum fœcunda mater, Romana Ecclesia, quæ reliquas instituit. Nos autem potissimum, qui in Africa versamur, & à Romana Ecclesia prædicatores accepimus, illius fœtus sumus, quia, quos ipsa genuit, pastores habuimus, illius doctrinæ lacte pascimur, illius directionis spiritu movemur, atque vegetamur.

LI. Hæc Cyprianus, quæ nos fusius edocuimus, ut pateat jam tum Cypriani & Tertulliani temporibus Catholicos credidisse Romanam Ecclesiam cæterarum matrem esse; omnes Ecclesias ab ea ortas dici, non quod ab ea prædicationem Euangelii omnes acceperint, quæ ab Oriente certo certius Romam profecta esse noscitur, sed quod Ecclesiarum fundationes Petro tanquam ordinario Ecclesiæ Capiti deberentur; esto Apostolis extraordina-

dinaria potestas Ecclesiarum fundandarum data sit; quod item Petro & Successoribus ejus Episcoporum per universum orbem Christianum instituendorum potestas conveniat; ob eamque præsertim causam Ecclesias diversas, & Episcopatus diversos, *originaliter & initiative*, eandem Ecclesiam & eundem Episcopatum dici, quia à solo Petro & Successoribus ejus, vel quibus ipsi permiserint, ordinario jure creatæ ipsæ atque erectæ sunt; ab iisque universi Episcopi instituti, atque ordinati dicantur. Quæ etiam illustrat Gregorius Nyssenus, dum dictum Tertulliani de clavibus per Petrum datis explicat de clavibus honorum Ecclesiasticorum per Petrum concessis: sic enim habet (a) οὐδὲν ψεῦδος ἐν Εὐαγγελίοις γέγραπται, οὐδὲ πρόῤῥησις Χριστοῦ ἐσφαλμένην ἔχει τὸν ἔκβασιν, διὰ Πέτρου ἔδωκε τοῖς Ἐπισκόποις τὴν κλεῖδα τῶν οὐρανίων τιμῶν: id est, *nihil falsi scriptum est in Evangeliis, neque Christi prædictio exitum fallacem habet; per Petrum Episcopis dedit claves cœlestium honorum*. Ad quod etiam confirmandum testis ex Africa locupletissimus advocari potest Optatus (b) Milevitanus: *Bono unitatis B. Petrus (cui satis erat si postquam negavit, solam veniam consequeretur) & præferri omnibus Apostolis meruit, & claves regni coelorum communicandas cæteris solus accepit*. Quorum Patrum sententiæ manifeste innuunt, solum Petrum ordinariam à Christo immediate accepisse potestatem, quam in alios diffunderet, nec Apostolos ordinariam nisi à Petro eandem habuisse: quamvis semper fatendum sit, extraordinarie ab ipso Christo eos habuisse potestatem, in qua ipsi Petro in eo quidem æquarentur, quod nihil Petrus posset, quod non ipsi possent, in eo tamen inferiores forent, quod quidquid possent nonnisi cum relatione ad Petrum prælatum cæteris, & Ecclesiasticæ unitatis fontem, nec sine ejus communione, exequi possent: ut recte ostendit Hieronymus, dum adversus Iovinianum hæc habet: (c) *At dicis, super Petrum fundatur Ecclesiâ, licèt idipsum in alio loco super omnes Apostolos fiat, & cuncti claves regni cælorum accipiant, ut ex æquo super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur; tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut, Capite constituto, schismatis tollatur occasio*. Quid sibi quæso ista volunt? quid innuunt? quam Apostolos æquali à Domino, quantum ad objecta, potestate præditos, eamque potestatem nactos, quæ ad eadem munia extenderetur, ad quæ sese Petri potestas extenderet: Petro tamen in usu potestatis illius fuisse suppositos, statumque ad schismaticis occasionem tollendam, nihil ipsos aggredi oportere, nisi quod Petro collibuisset, nihil nisi cum Petri communione tentare eos debere; ut scilicet potestas à Christo concessa ipsos commendaret, & tamen communicatio cum Petro tanquam cepite turbationem amoliretur, ac dissensionem averteret.

LII. Nec eorum testimoniorum vim atque efficaciam retundit, quod Augustinus (d) Petro, totam Ecclesiam figuranti ac præsentanti, clavium potestatem traditam affirmet; quod (e) Origenes, (f) Ambrosius, (g) Gaudentius Brixianus, (h) Pacianus Barcinonensis, & alii, Episcopos omnes in Petro claves accepisse dictitent. Etenim quod Augustinus Petro Ecclesiam repræsentanti claves collatas esse dixit, non eo sensu dixit, quasi verò Petrus non cum cæteris, aut etiam præ cæteris claves aliis etiam communicandas acceperit;

(a) Greg. Nyss. de castig.

(b) Optatus Milevit. lib. 10. contra Parmenianum.

(c) Hieronym. lib. 1. contra Iovinianum.

(d) August. de Baptismo contrà Donatistas lib. 1. cap. 17. de agone Christi cap. 30. & in Psal. 108. item tract. 124. in Ioan. in lib. 50. hom. 15. serm. 30. de diversis. denique lib. 1. retract. cap. 21.

(e) Origenes tract. 1. in Math.

(f) Ambrosius in Psal. 38.

(g) Gaudent. tract. in die suæ ordinat.

(h) Pacianus lib. 1. contra Sympron.

rit. Quod alii quoque Patres in Petro cæteros Episcopos claves accepisse testantur, non eo trahendi sunt inviti, ut velint æquè principaliter, & ipsi Petro, ac sine Petri consensu ac confirmatione, cæteris à Christo Episcopis collatas claves fuisse: hoc certè ut plurimum innuunt, potestatem remittendi peccata, & aperiendi cœlum, ita Petro promissam fuisse, ut tamen soli Petro non esset tribuenda: nec Sacramenta, quæ ad remittenda peccata instituta sunt, à solo Petro administrari debuisse; sed eo ipso, quo Petro commendantur, à cæteris quoque Euangelii ministris distribuenda significari. Innuunt etiam, aliquando in Petro dari potestatem cæteris, quia Petrus cæteros esset ministros constituturus, potestatemque quam habet Episcopalem transmissurus. Certè Augustinus ideo Petrum Ecclesiæ figuram gessisse docuit, quod ejus Caput esset, & cæterorum Rector constitutus: sic enim ipse: ([a]) *Cujus Ecclesiæ Petrus Apostolus propter Apostolatus sui Primatum gerebat figurata generalitate personam*: quod alibi idem repetit: *cujus ille agnoscitur gessisse personam propter Primatum, quem in Discipulos habuit: denique Petrus à petra cognominatus Beatus Ecclesiæ figuram portans, Apostolatus principatum tenens*. Legantur cæteri Patres, idem certè innuent, ideò in Petro cæteros Episcopos claves accepisse, quia capitis dignitate præstaret. Et quæ supra protulimus Patrum testimonia, non solùm ostendunt, prius Petro claves promissas, quàm cæteris tributas; sed præeminentiam quandam Petri ostendunt, per quam ab eo ad cæteros potestas clavium, id est Ecclesiastica quævis derivaretur.

(a) Augustin. tract. ult. in Ioan.

LIII. Verùm, ne plus nimium in iis, quæ multorum jam Catholicorum Doctorum calcata sunt ve-
A stigiis, fastidiose & sine fructu immoremur, sufficiat quædam Summorum Pontificum testimonia adjungere, quæ prædictis lucem aliquam adferunt & auctoritatem; quæque ordinationis Sacerdotalis initium ac firmitatem expressius a Petro, & Successoribus ejus petenda demonstrant. Anacletus: ([b]) *In novo Testamento post Christum Dominum à Petro Sacerdotalis cœpit Ordo, quia ipsi primo Pontificatus in Ecclesia*
B *a Christo datus est, Domino dicente ad eum: Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, &c. hic ergo ligandi atque solvendi potestatem primus accepit à Domino*. Et Syricius: ([c]) *Cum in unum plurimi fratres convenissemus ad sancti Petri reliquias Apostoli, per quem & Apostolatus & Episcopatus in Christo cœpit exordium*. Innocentius primus: ([d]) *à quo* (Petro) *ipse Episcopatus & tota*
C *auctoritas hujus nominis emersit*: nota hæc verba, non enim ipsa prioritatem quandam temporis, quæ gratis à quibusdam fingitur, qua Petrus prius cæteris Apostolis constitutus sit: sed reliquorum Episcoporum instituendorum ac creandorum auctoritatem denotant. Leo primus ([e]) præsertim in Epistola ad Episcopos per Viennensem Provinciam constitutos, hæc habet: *Sed hujus muneris Sacramentum ita*
D *Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro Apostolorum omnium Summo principaliter collocaret: ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet, ut exortem se mysterii esse intelligeret divini, qui ausus fuisset à Petri soliditate recedere*. Hæc enim duo sunt Petri privilegia, quæ nos supra docuimus, puta ut ab eo Episcopatus derivari dici posit, in quan-

(b) Anacletus ad Episc. Ital. epist. 2. can. in novo. dist. 21.

(c) Syricius epist. 4. tomo 1. epist. Summorum Pontific.

(d) Innocentius I. epist. 31. tom. eod. 1.

(e) Legatur Leo I. sermone 3. in die Assumptionis suæ.

quantum ipse cæteros Episcopos principali auctoritate instituere ac confirmare potest; nec ille est legitimus, qui fuerit contra ejus ordinationem ac dispositionem institutus; & si quod de alicujus Episcopi ordinatione dubium emerserit, apud ipsum dijudicandi resideat auctoritas: alterum, quod etiam Apostoli à Christo ipso delecti, & per Christum constituti, potestate accepta nonnisi cum Petri communione uti debuerint; iique dispergant & disperdant, qui extra Petri vel ejus Successorum communionem colligunt. Quæ pariter confirmant duo alii Pontifices Gregorius ([a]) nempe tertius, & Nicolaus ([b]) primus: ille enim iis, quos supra citavimus consentiens, *bene*, inquit, *nosti satis, quia beatus Apostolus Petrus & Episcopatus principium extitit, & consulenti nobis, &c.* Hic vero Syricii verba non semel in causâ Rothaldi Suessionensis repetiit; hos reliqui plures Summi Pontifices sequuntur.

(a) Gregor. III. ...t. 4. tom. 1. ep. ...morum ...rihcum. (b) Nicolaus I. ...t. 40. Carolo ...i.

LIV. Neque vero rejici debent ista testimonia, quod à Summis Pontificibus prolata sint, qui impensius suæ dignitati favere videantur: præterquam quod enim sanctissimi fuere & gravissimi isti Pontifices, qui nec in re seria sibi gratificari, divinisque testimoniis abuti voluissent, nec coram toto Christiano orbe in divinis Scripturis ludere, & præter opinionem omnium dignitatem suam extollere ausi umquam fuissent, ne se omnium derisioni & contemptui exponerent; id etiam eorum testimoniis fidem addit, quod à nemine de iis reprehensi legantur: quod nemo falsitatem eis aut jactantiam objecerit, sed omnes reverenter eorum dicta exceperint; quæ sane ostendunt, non eos ambitioso quodam fastu præter Catholicorum sententiam hæc effutiisse, sed ex rei veritate consentientibus omnibus ubique fidelibus credenda proposuisse. Unde adstipulatores habent tum Patres superius citatos, tum etiam S. Athanasium Alexandrinum Patriarcham, cum Episcopis suis Ægyptiis, epistola ad Felicem Romanum; ([c]) *Ideo, ii Pater Beatissime, quia semper antecessores nostri, & nos a vestra Apostolica sancta Sede auxilium hausimus, & nostri vos curam habere agnovimus, præfatam Apostolicam & Summam expetimus, juxta Canonum decreta, Sedem, ut inde auxilium capiamus, unde prędecessores nostri ordinationes & dogmata atque sublevationes cœperunt*: itemque Imperatores Theodosium & Valentinianum, qui ex successione Sancti Petri Romanorum Pontificum in ordinationibus auctoritatem repetunt, ut nempe contra eorum sententiam factæ nullius momenti videantur: ([d]) *Cùm igitur*, inquiunt, *Sedis Apostolicæ Primatum sancti Petri meritum, qui princeps est Episcopalis coronæ, & Romanæ dignitas civitatis, sacræ etiam synodi firmarit auctoritas, ne quid præter auctoritatem Sedis istius illicitum præsumptio attentare nitatur; tunc enim demum Ecclesiarum pax ubique servabitur, si Rectorem suum agnoscat universitas. Hæc cum hactenus inviolabiliter fuerint custodita, Hilarius Arelatensis, &c.* Et paulo post: *Hilarius enim, qui Episcopus Arelatensis vocatur, Ecclesiæ Romanæ urbis, inconsulto Pontifice, indebitas sibi ordinationes Episcoporum sola temeritate usurpans invasit*: vides enim, ut Hilarius Arelatensis redarguatur, quod in Provincia Narbonensi minime sibi debitas ordinationes usurpasset, & quidem inconsulto Summo Ponti-

(c) Epistola Athanasi & Episcoporum Ægypti ad Felicem 2. tom. 1. Conc. Binii.

(d) Valent. III. novell. de Episcop. ordinat. apud Baron. tom. 6. ad annum 445. & Sirmond. tom. 1. Conciliorum Gall.

tifice, quem si actionis suæ habuisset auctorem, non jam usurpata, sed legitima ordinandi potestate potius fuisset. Scio prædictam Epistolam Athanasii, & Episcoporum Ægypti à (a) Baronio, (b) Binio, & aliis, dubiæ fidei censeri, nec indubitatam crediderim: at ab eo tempore, quo vel scripta vel conficta fuit, eam percrebuisse sententiam colligo, quod non solùm Patriarchatus Occidentalis, verùm etiam Alexandrini Episcopi à Romana Sede, mediate scilicet vel immediate, ordinationem hausissent. Novellæ autem Valentiniani tertii, cujus fides in dubium verti non potest, sententia, nec ulla tergiversatione eludi potest, quasi reprehendantur tantùm indignorum factæ ab Hilario ordinationes, cum textus legis manifeste id redarguat: neque pariter Imperatorum erga Romanam civitatem nimio studio elevari potest: cum nemo prudens suspicari possit, piissimos istos Imperatores, cum fidei & religionis detrimento, excogitatis fictisque rationibus Romanæ civitatis splendori gratificari voluisse.

(a) Baron. tom. 3. (b) Binius tom. 1. Concil. ante rescriptum Felicis 2.

LV. Prærogativa ergo Summorum Pontificum est, quod ab iis Sacerdotalis ex omnibus terræ partibus ordinatio desumenda sit, quod extra ipsorum consensum & communionem Episcopalis ordinatio nullam nec obtineat nec legitimam habeat officii sui executionem; quod ab iis Episcopatus exordia sumenda sint. Unde patet, potestatem apud ipsos residere debere, qua, Ecclesiæ necessitate exigente vel utilitate, Episcopos per totum orbem Ecclesiis provideant, instituant, præficiant. Quod ultimum clarioribus verbis explicuit (c) Chrysostomus, qui de electione Matthiæ in locum Judæ disserens, Petri muneris ob ejus pri-

(a) Chrysost. homil. 3. in Acta.

A matum fuisse docet, providere, ut in locum Judæ aliquis eligeretur: potuisseque solum eligere, sed noluisse nisi communi consilio id efficere, ne alicujus gratia duci videretur, primum iis verbis tradit: καὶ ὡς θερμός, καὶ ὡς ἐμπιστευθεὶς παρὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν ποίμνην, καὶ ὡς τοῦ χοροῦ πρῶτος, ἀεὶ πρότερος ἄρχεται τοῦ λόγου: id est, *quàm est fervidus, quàm agnoscit creditum à Christo gregem, quàm in choro princeps est,*
B *& omnium primus: ubique incipit loqui:* postremum vero istis concludit, τί οὖν; ἐλέσθαι (τὸν Πέτρον) αὐτὸν οὐκ ἐνῆν; καὶ πάνυ γε. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ δόξῃ χαρίζεσθαι, τοῦτο οὐ ποιεῖ. ἄλλως τε καὶ πνεύματος ἄμοιρος ἦν ἔτι. *Quid? an non licebit ipsi (Petro) eligere? Licebat, & quidem maximè: verùm id non facit, ne cui videretur gratificari: quamquam alioqui nondum erat particeps spiritus.* Quid iis verbis clarius? Quid
C expressius esse potest? Nonne apertè indicant Petro ob primatum, qui ad Romanos Pontifices & ejus Successores translatus est, impositum fuisse hoc ous deligendi Apostolum, nec curam solùm ei impactam, sed & facultatem concessam, qua si uti noluerit nisi ex plurimorum consilio, moderationi ejus adscribendum sit, & tempori, quo nempe nondum Spiritus sancti plenitudinem acceperat? Ex quibus duo ista Summis Pon-
D tificibus competere colligimus, Episcoporum ubique terrarum creandorum curam & potestatem, qua si aliquando usi non fuerint, moderationi eorum ac prudentiæ tribuendum, utpote qui meliùs ac commodius per alios à se constitutos Patriarchas, Primates, Metropolitanos ordinationem ac delectum fieri posse censuerint, quàm per se ipsos; si quando autem uti voluerint, & expedire judicaverint, nemo quæ-

rere

rere possit; qua auctoritate id faciant, cùm auctoritate Petri id facturi deprehendantur. Annuit (a) Augustinus loco superiùs citato, ubi de ordinatione Cæciliani loquens, hæc habet: *Qui posset non curare conspirantem multitudinem inimicorum, cùm se videret, & Romanæ Ecclesiæ, in quâ semper Apostolicæ Cathedræ viguit principatus, & cæteris terris, unde Euangelium ad ipsam Africam venit, per communicatorias literas esse conjunctum*. Hæc est ea, quam toties inculcavimus, Romanæ Ecclesiæ prærogativa, ut ordinationibus firmitatem auctoritatemque ob principatum Ecclesiasticum conciliet, nec absque ejus communicatione *plenitudinem officii*, ut loquitur (b) Bernardus, seu executionem legitimam aliquis consequatur: hæc Apostolicæ Cathedræ prærogativa est, hæc Primatus dignitas: hoc non novum, sed ipsius Ecclesiæ constitutioni coævum, quod semper viguit, privilegium.

(a) August. epist.

(b) Bernardus ep. 1. & 172.

LVI. Unde non est, quod jactantiæ aut falsitatis reprehendi debeant Romani Pontifices, dum sibi omnium Episcoporum ordinandorum facultatem tribuunt. Vera Stepani V. sententia Gualberto Patriarchæ: (c) *Licèt Apostolicâ prærogativâ possimus de qualibet Ecclesia Clericum ordinare*: Vera à Gregorio septimo relata Romani Pontificis prærogativa, (d) *quod de omni Ecclesiæ quemcumque voluerit Clericum valeat ordinare*: quam idem Gregorius (e) in Synodo Romana comprobasse videtur ex dictis S. Leonis, Vigilii, Gregorii Magni, *qui singuli, auctoritate præcipui penè eâdem voce in decretis suis verissimè testantur, hoc modo: Sancta Romana Ecclesia vices suas ita aliis impertivit Ecclesiis, ut in partem vocatæ sint sollicitudinis, non in plenitudi-*

(c) Stephanus V. ep. 12. Gualb. Patriarch.

(d) Greg. VII. dictu 14. post epist. lib. 2.

(e) Greg. VII. in Synod. Rom. 1. p. 23. Apologet.

A *nem potestatis*. Ex quorum verbis infert, *liquido demonstrari, quod quilibet Episcopus nec super gregem sibi commissum tantam potestatem habeat, quantam Præsul Apostolicus, qui, licèt curam suam in singulos Episcopos diviserit, nullo modo tamen se ipsum universali & principali potestate privavit: sicut nec Rex suam regalem potentiam diminuit, licèt*
B *regnum suum in diversos Duces, Comites, sive Judices diviserit*. Cave tamen, ne aut ex iis, quæ jam audis, aut ex prædictis, quæ jam percepisti, in animum inducas tuum, Episcopos divino jure non esse institutos, Vicarios tantùm esse Papæ, *non ministros Christi*: ità enim à Romano Pontifice Episcoporum institutionem pendere dicimus, ut eorum designationem, & auctoritativam confirmationem, necnon etiam limitationem potestatis, ac plenissimæ & liberrimæ administrationis fa-
C cultatem, à Romani Pontificis judicio, consensu, sententia, ac communicatione pendere censeamus: Episcopatus tamen ordinem à Christo institutum credamus, quem convellere nemo, pervertere, aut immutare possit; itaut etiam potestatem Episcopi habeant à Christo, à quo habent characterem & gratiam, divinoque jure firmatum; ut docet Innocentius (f) tertius, sit eorum cum Ecclesia conjugium, quod, nisi exigentibus
D eorum demeritis, vel divina inspiratione privata, vel ob Ecclesiæ majus bonum, dissolvi nequeat.

(f) Innocent. III. cap. inter corporalia. de translatione.

LVII. Verùm hæc instituti nostri non sunt, sed cautionis tantùm gratia a nobis notantur. Ut ergo ad propositam Thesim probandam redeamus, Summis Pontificibus denegandum non esse, ut ubique terrarum, cùm expedire videbitur, Episcopos instituant, hoc insuper argumento fulcimus; quia cùm Apostolis

hæc potestas olim concessa fuerit, ut per universum orbem crearent Antistites, qui ideo verè pronuntiare illud poterant, quod de se ipso dicebat Paulus: (a) *instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum*. Certè Romano Pontifici, qui in Apostolatus dignitate successit, quem Apostolos honore sequi dixit (b) Hieronymus: cujus ideo sedes κατ' ἐξοχὴν, Apostolica dicta ab eodem Hieronymo, & (c) Augustino, Conciliis (d) Chalcedonensi, & (e) Constantinopolitano sub Mennâ, Justiniano (f) Imperatore, (g) Bedâ, & aliis reperitur, in quâ, ut ex Augustino retulimus, (h) *Apostolicæ Cathedræ semper viguit principatus*, denegari non debet, quin exigente necessitate vel utilitate, reliquis etiam extra suum Patriarchatum Ecclesiis pastores præficiant, præsertim cùm id, exemplis quibusdam ab iis olim peractum perfectumque constet.

LVIII. Qua enim, quæso, potestate Lucifer Calaritanus Paulinum Antiochiæ Episcopum crearet, nisi Pontificia? Ejus siquidem legationis à Summo Pontifice susceptæ adstipulantur (i) Nicetas (qui ex antiquis, ut credibile est, monumentis Eusebium, & Luciferum Vercellensem *Româ missos*, in Orientem venisse testatur) & (k) Hieronymus, qui eundem Luciferum cum Pancratio, & Hilario Romanæ Ecclesiæ Clericis ad Constantium Imperatorem a Liberio Episcopo pro fide Legatum missum asserit. Paulini autem ordinationem Occidentales probarunt, Ægyptii quoque & Cyprii; nec qui Meletio adhæserunt, eam à non habente potestate factam umquam causati sunt; sed Meletio jam constituto, qui, si quid in ipsius ordinatione peccatum fuerat, multorum annorum constantia ac patientia pro Ca-

A tholica fide eluere visus fuerat, subintroductum allegabant, ut de potestate Summi Pontificis in constituendis Episcopis extra suum Patriarchatum Orientales minimè dubitasse animadvertas. Basilium quoque suprà conjecimus Episcopos in Armenia vacantibus Ecclesiis dedisse, Romani Pontificis accedente auctoritate. Eidem quoque a Romano Pontifice Fausti cujusdam consecrationem commendatam fuisse, non

B improbabile esse diximus. Acacium legatione Pontificia quoque ornatum fuisse ex verbis istis Gelasii patet: (l) *postremo cur tanto tempore, cùm ista gererentur, vel gerenda cognoscerent, non ad Sedem Apostolicam, a qua sibi curam illarum regionum non erat delegatam, referre maturavit?* Abusum autem eadem potestate, Catholicis de gradu dejectis, hæreticos Alexandrinæ & Antiochenæ Ecclesiæ præfecisse, ideoque

C a Summis Pontificibus damnatum fuisse, compertum est.

LIX. Eadem in Agapeti facto auctoritas Summi Pontificis elucet, qui nempe a Marcellino (m) Comite, Victore (n) Tunensi Episcopo, & aliis, Constantinopolim adveniens, Anthimum statim Constantinopolitanum deposuisse dicitur, Menamque in ejus locum subrogavisse. Rem cæteris fusius narrat Liberatus his verbis: (o) *Petentibus Principibus,*

D *ut Anthimum Papa in salutatione & communicatione susciperet, ille fieri inquit, posse, si se libello probaret orthodoxum, & ad Cathedram suam reverteretur; impossibile esse ajebat translatitium hominem in illa sede permanere. Augusta verò clam promittente munera multa, & rursus Papa minas intentante, in hoc Papa perstitit, ne ejus audiret petitionem. Anthimus verò, videns se sede pulsum, pallium, quod habuit*

(a) 2. Corinth. cap. 11.

(b) Hieronym. epist. 56. ad Damas.

(c) Augustin. ep. 91. & 92.

(d) Conc. Chalced. passim.

(e) Conc. Constantinop. sub Menna.

(f) Justinianus epistolis ad Hormisdam, & Agapetum Summos Pontif.

(g) Beda lib. 2. hist. cap. 1. & alibi.

(h) August. supra epist. 162.

(i) Nicetas Comment. ad orat. 20. Nazianz.

(k) Hieronym. de Scriptorib. Eccles. in Lucifero.

(l) Gelas. epist. 13. ad Episcop. Dardan.

(m) Marcellinus Comes in Chron. indict. 14.

(n) Victor Tunensis in Chron.

(o) Liberatus in brevi. cap. 21.

habuit, Imperatoribus reddidit, & discessit, ubi eum Augusta suo patrocinio tueretur. Tunc Papa, principis favore, Menam pro eo ordinavit Antistitem, consecrans eum manu sua in Basilica S. Mariæ: fuit iste Menas præpositus Xenodochii majoris, quod vocatur Sanson, genere Alexandrinus, suscipiens Chalcedonensem Synodum. Menam autem pro legitimo Patriarcha agnitum fuisse totius Christiani orbis, & (a) Quintæ Synodi consensus ostendit.

(a) Quinta Synodus passim.

LX. Martinus primus eadem, qua Agapetus, auctoritate nixus, urgente Monothelitarum hæresi, Philadelphiensem (b) Episcopum Legatum suum per totum Orientem constituit; cui quam potestatem in ordinandis etiam Episcopis, & qua auctoritate dederit, ipse sua ad eum epistola nobis aperiet: *Et sic*, inquit, *prosperans in Domino, ea quæ desunt corrigas, & constituas per omnem civitatem earum, quæ sedi tum Hierosolymitanæ, tum Antiochenæ subsunt, Episcopos, & Presbyteros, & Diaconos: hoc tibi omnimodo facere præcipientibus nobis ex Apostolica auctoritate, quæ data est nobis à Domino per Petrum sanctissimum principem Apostolorum, propter angustias temporis nostri, & pressuram gentium: ne usque in finem in illis partibus deficiat Sacerdotalis decoris eximius ordo, ac ne inde de cætero nostræ religionis magnum & venerandum mysterium ignoretur: jam non sit Sacerdos, & Sacrificium, aut spirituale libamen, quod jugiter Deo in odorem suavitatis pro salute populi offeratur. Nam oportet in hoc maxime tempore, Pastoribus spiritualibus frequentari ac muniri, quæ ubique sunt, Dei Catholicas Ecclesias, quo juxta ipsius Domini prædictiones, tribulationes propter peccata nostra venerunt, quales non fuerunt ab initio mundi usque modo, neque fient &c.* Iis sane verbis sanctissimus Pontifex, quem, quod de Lucio dicebat (c) Cyprianus, *honore geminato, in Ecclesiæ suæ administratione Confessorem pariter & Sacerdotem constituit divina dignatio*, qui fidem suam passionum tolerantia consignavit, satis aperte ostendit, se auctoritate Petri, cujus Cathedræ se Successorem esse cognoscebat, subnixum, non solâ charitate inductum, Episcopos extra suum Patriarchatum ordinare, & aliis ordinandi potestatem facere potuisse: cui cùm nullus Episcopalem ab eo potestatem præsumptam objecerit, quis non videat, Catholicorum eo sæculo eandem fuisse mentem atque sententiam?

(b) Martinus I. ep. 5. Episc. Philadelph.

(c) Cypr. epist. 58.

LXI. Similiter Constantinus Papa in ea professione, quam Nicomediam usque, invisurus Justinianum Juniorem Imperatorem, cum ab ipso vocatus fuisset, suscepit, *fecit*, ut ait (d) Anastasius, *ordinationes Episcoporum in eundo & redeundo, per diversa loca Episcopos duodecim*. Ex eo enim recte conjicit (e) Baronius, Constantinum in ea profectione Episcopos per diversa Orientis loca, Patriarchæ Constantinopolitano subdita, aliquos creasse; neque enim probabile est a Cajeta Romam usque tot Episcopos eum constituisse, præsertim, cum eorum locorum Episcopos consecrandos Romam secum venire jubere potuerit; & in tam parva locorum distantia tot sedes vacare simul minime potuerint: ipsum autem, nonnisi rogatum ab aliis Episcopis, quosdam in Oriente consecrasse non auctoritate sua, gratis fingitur, & sine ullius auctoris testimonio: nec satis probabiliter

(d) Anastas. in vita Constant. ai.

(e) Baron. ad annum 711. num. tom. 8.

ter; quippe cùm ſatis appareat, quantum Orientales, ii præſertim, qui Patriarchatus erant Conſtantinopolitani, Romanæ Sedis dignitati diu inviderint, quantum ſe ſedis Conſtantinopolitanæ minuendà amplitudine timuerint, quam nempe ſciebant inter Patriarchales irrepſiſſe, & ex aliorum Patriarchatuum, Romani ſcilicet & Antiocheni mutilatione, incrementum cœpiſſe: ideoque probabile non eſt, eos retinendæ iſtius, ad quam aſſurrexerant, amplitudinis cupidiſsimos, Romanum Pontificem rogaſſe, ut in dicto Patriarchatu Epiſcopos ordinaret, quos hoc beneficio, ac neceſsitudinis vinculo ſibi oſtringeret: quinimo reveritos, ne antiquos ſui Patriarchatus limites repeteret, ne permiſſuros quidem eos fuiſſe ordinationes in dictis regionibus Epiſcopales celebrare, niſi eum pro ſummâ, quam in Eccleſia univerſa haberet, auctoritate illud potuiſſe ſibi perſuaſiſſent. Conſtantinum autem, quem Anaſtaſius (a) mitiſsimum hominem fuiſſe deſcribit, aut uſurpare ſibi indebitas ordinationes voluiſſe, aut renitentibus Græcis, perficere potuiſſe, quis ſibi perſuadeat?

LXII. Beda, non mera Patriarchali, ſed ſumma Pontificali auctoritate Auguſtinum ad Anglos convertendos miſiſſe, iis verbis oſtendit: (b) *Quia cum primum in toto orbe gereret Pontificatum, & converſis jamdudum ad fidem veritatis eſſet Prælatus Eccleſiis, noſtram gentem eatenus idolis mancipatam Chriſti fecit Eccleſiam, &c.* Quibus verbis poteſtatem, ni fallor, aſsignat, qua Gregorius Anglorum converſioni uſus fuerit, quia nempe in toto orbe Pontificatu primo ac præcipuo fruebatur. Refert quoque (c) Thomas VValſingham Joannem 22. Rigaudo Epiſcopo VVintonienſi conceſsiſſe, ut non a Metropolitano ſuo Cantuarienſi, ſed ab aliis ſacraretur: quem proinde refert ab Epiſcopo Londonienſi in Monaſterio S. Albani, ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinente, obtenta ab Abbate & Conventu licentia, fuiſſe conſecratum. Denique, ne plura ſingularia exempla proferamus, cum in vitis (d) Romanorum Pontificum legamus multas Epiſcoporum per diverſa loca ordinationes ab iis factas, cogimur admittere, non ſolum Provinciæ ſuæ Epiſcopos Papam ordinaſſe, verum etiam Patriarchatus ſui; imo forſan etiam extra Patriarchatus ſui fines.

§. VII.

Occurritur obiectionibus, & fuſe poteſtas Summi Pontificis circa Metropolitanos, Primates, & Patriarchas oſtenditur.

LXIII. Neque hanc Romani Pontificis auctoritatem Patriarcharum, Primatum, ac Metropolitanorum in ordinationibus uſitata jura convellunt, quin potius ſtabiliunt: nam primo quod ſpectat ad Patriarchas, primas Patriarchales ſedes a Divo Petro erectas & inſtitutas fuiſſe, Patriarchalemque dignitatem ex eo ſortitas fuiſſe, quod in iis Divus Petrus vel per ſe, ut in Antiochena, vel per alium, puta in Alexandrina per Marcum ſediſſet, colligere poſſumus ex (e) Anacleto, (f) Innocentio primo, (g) Joanne Chryſoſtomo, (h) Leone, (i) Gelaſio, (k) Gregorio, & (l) Nicolao, horum nominum primis Romanis Pontificibus, Hincmaro (m) Remenſi, & aliis. Atque inde fit, ut quos

(a) Anaſtaſius ſupra.

(b) Beda lib. 2. hiſt. cap. 1.

(c) Thomas VValſingham ad annum 1320.

(d) Pontificale Damaſi, Anaſtaſ. Bibliothec. & alii.

(e) Anacletus epiſtola 3.

(f) Innocent I. epiſt. 18. ad Alexandrum Epiſc. Antioch.

(g) Chryſoſt. homil. in B. Ignat.

(h) Leo 1. ep. 53. ad Anatolium, & 79. ad Dioſcor. & ſerm. 1. de SS. Petro & Paulo.

(i) Gelaſ. epiſt. 13. ad Epiſc. Dardaniæ

(k) Gregor. lib. 6. epiſt. 37. & 11. epiſt. 48.

(l) Nicolaus ad Conſulta Bulgar. cap. 92.

(m) Hincmarus opuſc. 55. Capit. 26.

quos Patriarchæ isti ordinant, Romanæ sedis Pontifex ordinare quodammodo videatur: quippe cum ob eam rationem tres illas sedes unius Petri S. Gregorius (a) esse dixerit, Alexandrinam Cathedram suam ipse appellarit: *unumque* trium illarum sedium *Sacerdotium* Symmachus (b) Papa, eumque immitatus Carolus (c) Calvus asseruerit; non quod pari per omnia potestate præditi fuerint, sed quod totius Ecclesiæ sollicitudinem cum iis Summus Pontifex partitus sit. Quibus non obstat, quod Constantinopolitanus, & Hierosolymitanus postea in eorum numerum irrepserint; Generalium enim Synodorum auctoritate id factum est, Constantinopolitanæ (d) primæ, & (e) Chalcedonensis, quibus etiam Ephesinam (f) addere possis, quasi Hierosolymitano Patriarchatui faventem; cui tamen innovationi fortissime se opposuerunt Romani Pontifices, (g) Leo I. (h) Felix II. (i) Gelasius I. (k) Nicolaus item primus, & alii: nec nisi Romanorum Pontificum accedente consensu, dignitatis firmitatem obtinuerunt. Nihilominus ab iis factæ ordinationes validæ fuerunt, vel eo titulo, quod pro bono pacis ab iisdem Summis Pontificibus toleratæ fuerint, qui si extra communionem Romani Pontificis fuissent, nullos umquam legitime ordinassent. Recepti autem illi sunt in Ecclesiæ communionem, antiquorum Patriarcharum jura subintroducti, generalis Concilii decreto, Romanorum Pontificum temporaria saltem quoad ordinationes conniventia, quosque creaverunt Antistites, eos jure Patriarchali vero aut præsumpto creaverunt, quod Patriarchale jus, cùm à Beato Petro originem habuerit, ordinationum ab

(a) Greg. epist. 48. lib. 11. cit.

(b) Symmachus epist. 1. ad Bonum Aurel.

(c) Carolus Calvus epist. ad Adrian. 2.

(d) Constantinop. 1. c. 3. & 4.

(d) Chalced. c. 28. & act. 7.

(e) Patriarchatum usurpare tentavit Juvenalis Hierosolym. in Ephesina ex Leone epist. 62. ad Maximum.

(f) Leo epist. cit. necnon epist. 54. & 55.

(g) Felix II. epist. 1.

(h) Gelasius 1. supra.

(i) Nicolaus 1. ad consulta Bulgar. cap. cit.

A iis factarum Beatus Petrus auctor fuit. Jus autem illud constituendarum Patriarchalium sedium apud Romanum Pontificem agnoscunt Concilii Calcedonensis Patres in epistolâ Synodica ad sanctissimum Leonem Papam iis verbis: (l) ἐβεβαιώσαμεν δὲ καὶ τῶν ρν´ ἁγίων πατέρων, τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθέντων ἐπὶ τοῦ τῆς εὐσεβοῦς μνήμης τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου κανόνα, τὸν διαγορεύοντα μετὰ τὸν ὑμέτερον ἁγιώτατον, B καὶ ἀποστολικὸν τὰ πρεσβεῖα τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχειν. πεπεισμένοι, ὡς τῆς ἀποστολικῆς παρ᾽ ὑμῖν κρατούσης ἀκτῖνος, καὶ ἐπὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίαν, συνήθως κηδόμενοι, πολλάκις ταύτην ἐπλώσατε, διὰ τὸ ἄφθονον ὑπάρχειν ὑμῖν τὴν τῶν οἰκείων ἀγαθῶν πρὸς τοὺς γνησίους μετάδοσιν. Id est, ut fert vulgata Versio: *Confirmavimus autem, & centum quinquaginta sanctorum Patrum regulam, qui in Constantinopolitano* C *congregati sunt sub piæ memoriæ majore Theodosio, quæ præcepit, post vestram sanctissimam & Apostolicam Sedem* honorem habere Constantinopolitanam (quæ secunda est ordinata;) confidentes, quia, lucente apud vos Apostolico radio, & usque ad Constantinopolitanorum Ecclesiam consuete gubernando illum spargentes, hunc sæpius expanditis eo quod absque invidia consueveritis; vestrorum bonorum participatione ditare domesticos*, seu potius inge- D nuos, germanosque filios, hoc enim vox illa γνήσιος significat ex (l) Budæo. Quibus verbis quid aliud significatur, quàm Patriarchalem honorem, splendorem quendam esse à Romano Pontifice derivatum, defluumque nitorem, quo quas velit Ecclesias exornare ipse possit?

LXIV. Primates autem Occidentis, cùm sint (m) tantùm Vicarii Sanctæ Sedis Apostolicæ (quo nomine

(k) Epist. Synod. Concil. Chalced. ad S. Leonem parte 3. Concil. Chalced.

* al. τιμὴν

(l) Budeus.

(m) Vide doctissimum Patrem Morinum lib. 1. exercit. Ecclesiast. num. 21. 22. & sequentibus.

mine se Thessalonicenses, & Corinthii Præsules jactabant, posteaque Arelatenses, Remenses, Cantuarienses, & alii cæteris prætulerunt: cui etiam appellationi respondenti nomine Lugdunenses, & alii Primates, Legati ejusdemSedis frequentius dicti sunt) auctoritatem ejusdem Sedis omnino confirmant: non enim dubium est Papam id, quod per eos præstitit, per se præstare potuisse; quare cùm illi Episcoporum electiones confirmarint, imo etiam aliquando, exclusis Metropolitanis, Episcopos ordinarint Vicariatus istius nomine, haud dubiè Sedis Apostolicæ eandem esse prærogativam in ordinationibus demonstrarunt.

LXV. Par fere est ratio Metropolitanorum Præsulum, quæ Primatum: Eos enim saltem in Occidente à solo (a) Romano Pontifice primùm constitutos, assignatis etiam majoris vel minoris pro diversa temporum ratione Provinciæ limitibus, ex historiarum monumentis apparet: quos etiam ex eadem epistolarum Summorum Pontificum; & historicorum lectione, Summos Pontifices provinciæ (b) parte mulctare aliquando comminatos fuisse, & revera aliquando mulctasse exploratissimum est: quibus à Romanâ sede pallium propter ordinationes mitti consuevit, ut supra ostendimus. Ex iis enim omnibus deducitur, eam, quam Metropolitani in ordinandis Sacerdotibus impenderunt operam, eminentiori modo à Summis Pontificibus præstari potuisse, imo iisdem quoque in ordinationibus Summos Pontifices cooperari; ideo ait Hincmarus: (c) *Quæcumque igitur Primates provinciarum à Domno constituti, & Apostolica auctoritate confirmati, sed & quinque Catholici Episcopi, de certis & manifestis rebus, de quibus expressa ju-*

(a) Vide epist. 5. Anaclet. & lib. 6. Gregorii septimi epist. 35.

(b) Vid. epist. Leonis 109. & Simpl. epist. 16. Cod. Vatic apud Baron. ad annum 1106. & al. passim. Anaclet. quoque supra.

(c) Hincmarus opusc. 55. cap. 35.

A *dicia, & irrefragabiliter atque inconvulsè conservandas definitivas habemus sententias secundùm sacros Canones, & decreta Sedis Romanæ Pontificum; quæque decernimus & judicamus, Apostolica Sedes, & Catholica Ecclesia Apostolorum fundamento fundata (d) super angulari lapide Christo Jesu, in quo omnis ædificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino, in nobis pro patribus natis filiis, idest* B *pro Apostolis creatis Episcopis, ut in ordinandis coordinat, ità & in decernendis canonicè condecernit, & in judicandis conjudicat. Nos autem, qui sacros Canones, & decreta Sedis Romanæ Pontificum sub ipsius Apostolicæ Petræ judicio exequimur, nihil aliud, quam justè judicantium fautores, & justorum judiciorum exequutores, obedientiam sancto Spiritui qui per eos loquutus est, & Sedi Apostolicæ à* C *qua rivus Religionis & Ecclesiasticæ ordinationis, atque Canonicæ judicationis profluxit, dependentes existimus.*

LXVI. Deinde, etsi Metropolitani ac Primates ordinationum jure gavisi diu fuerint, ita tamen gavisi sunt, ut Pontifices Romani pro summa, quam habent in Ecclesia, potestate Episcopos ordinare; & ubi in electionibus atque ordinationibus dubium aliquod emergeret, causæ D sibi totius cognitionem adsciscere potuerint (quod & fecisse, plura superiùs prolata exempla demostrant) suumque esse duxerint providere, ne indebitas ordinationes reliqui efficerent; imo etiam, ut aliquando supra leges se meminerint, & Episcopos vacantibus Ecclesiis præfecerint. Inde Aurelius & Africani ab (f) Innocentio primo, Proculus Massiliensis à (g) Zozimo, itemque Hilarius Narbonensis; à Bonifacio primo

(d) Ephes. 2.

(e) Psal. 42.

(f) Innocentius I. epist. 12. ad Aurel. Carthag.

(g) Zosimus epist. 6. ad Episcopos Africæ, Galliæ, & Hisp. & 11 ad Patroclum Arelat. & 12. ad Massil.

mo (a) Patroclus Arelatensis, à Leone primo, (b) Hilarius Arelatensis correpti sunt, quod indebitas fecissent ordinationes. Inde Tarraconensium (c) ad Hilarium primum de ordinationibus à Sylvano factis querimoniæ: Simplicii (d) in Ravennatem minæ, quod Mutinensibus invitum Episcopum dedisset: rejecti quidam à (e) Gregorio magno electi atque ordinati. Inde variis occasionibus conspicua Romani Pontificis in toto orbe inspectio ista ac sollicita vigilantia, ne aut laici gregem dominicum devastaturi, aut canes muti non valentes latrare eidem gregi præficerentur. Inde in (f) Concilio Chalcedonensi Bassianus, qui per vim in Ephesinam Ecclesiam intrusus fuerat, à Leone Papa dejectus dicitur, cujus auctoritate factum, ut alius nomine Stephanus eligeretur: referuntque Patres ejusdem Concilii (g) Chalcedonensis se ideo Metropolitanorum ordinandorum Constantinopolitano Patriarchæ potestatem fecisse, quod in eorum creationibus tumultus orirentur, unde etiam acciderit, ut quidam ipsi Summo Pontifici importuni fuerint: quod certe ostendit, controversias istas de jure ordinationis ex omnibus Patriarchatibus ad Summum Pontificem Romam deferri consuevisse. Inde summæ etiam potestatis præter allata superius varia exempla hæc proferri possunt. Primum ex Socrate apud quem ista habentur, (h) Περιγένης ἐν Πάτρας ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος, καὶ ἐπειδὴ οἱ τῆς προειρημένης πόλεως αὐτὸν οὐκ ἐδέχοντο, ὁ τῆς ῥώμης ἐπίσκοπος ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐνθρονισθῆναι ἐν Κορίνθῳ τῇ Μητροπόλει τοῦ ἐκεῖ ἐπισκόπου τελευτήσαντος, καὶ τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας, διὰ βίου προέστη. Idest: *Perigenes Ecclesiæ apud Patras* (in Achaia) *designatus fuit Episcopus, quem ubi populus illius*

(a) Bonifacius ep. 1. Hilario Narbon.
(b) Leo epist. 89. ad Episcopos Provinciæ Viennensis.
(c) Inter epist. Hilarii ordine 8. cujus respons. sequitur ordine 9.
(d) Simpl. epist. 16. mox cit.
(e) Greg. epist. 38. lib. 6. indict. 15. & alibi.
(f) Chalced. act. 11.
(g) Epist. Synod. Patrum Chalced. ad S. Leonem Papam 3. parte Conc. Chalced.
(h) Socrates lib. 7. cap. 35.

A *urbis eum repudiaverat, Episcopus Romæ mandavit, ut, Episcopo Corinthi Metropolis jam mortuo, in sede Episcopali illius urbis collocaretur, cui Ecclesiæ reliquo vitæ spatio præfuit.* Alterum ex Antonio Flaminio Imolensi, qui in vita sancti Prosperi Aquitanici, quam ex antiquis monumentis excerpsit, eum refert invitum à S. Leone *supernè admonito* Ecclesiæ Regiensi præfectum fuisse, (i) *ad quam*
B *dum tenderet, jam Episcopus illius, senio confectus, & gravi morbo correptus, diem suum objerat:* patefacta autem à Presbytero quodam probatæ vitę & venerabilis auctoritatis, qui cœlitus admonitus fuerat, illius à Romano Pontifice, quem ùt Christi Vicarium venerabantur, missione atque ordinatione, populum gratanter eum suscepisse, obviam etiam illi eundo ac præcurrendo. Quo exemplo ma-
C nifestè apparet, & Sanctissimos Pontifices divino nonnumquam monitu in ordinandis Sacerdotibus, Metropolitanorum clerique ac populi jura prætergredientes, usos fuisse; & eos Pontificiæ auctoritati paruisse; & salubria nonnunquam Summis Pontificibus pro Ecclesiæ bono consilia divinitus immitti, eorumque sacrosanctam auctoritatem divinis etiam visionibus interdum confirmari.

D LXVII. Unum itaque hìc solùm superest, ut confirmatos etiam a Summis Pontificibus reliquos Patriarchas, & a Sedis Apostolicæ communione dignitatis suæ firmitatem ac munimentum accepisse, quibusdam exemplis demonstremus. Nec vetera revolvere opus est: (k) Athanasium, ac Petrum in Sede Alexandrina, Chrysostomum in Constantinopolitana, Paulinum, et Evagrium in Antiochena, sola Summorum

(i) Vitæ S. Prosper apud Sur. 25. Iunii.
(k) De iis apud Theodoretum, Socratem, Sozomenum suis locis.

morum Pontificum auctoritate vel retentos, vel restitutos fuisse prætermittimus: obiter quoque præterimus Synodicam (*a*) Concilii Constantinopolitani primi epistolam, qua de Nectario Constantinopolitano, Flaviano Antiocheno, & Cyrillo Hierosolymitano, à Concilio receptis, Damasum & alios Occidentales Episcopos monet, & pro iis communionis gratiam expetit, obsecratque, ut mutua charitate devinciente, remota omni humana affectione, prædictis electionibus congratulentur; tantùm autem abfuisse, ut his literis cum Synodo Occidentalium acquieverit Romanus Pontifex, quin potius, Sozomeno ([b]) teste, iratus fuerit idem Romanus Pontifex, cæterique cum eo Occidentales, & Paulino communicatorias literas scripserint, ad Flavianum silentium agentes, Diodorum quoque Tharsi, & Acacium Beroeæ ordinatores reos egerint, & pro excommunicatis habuerint, atque, ut de iisce rebus cognosceretur: tum ipsi, tum Gratianus Imperator in Occidentem Episcopos convocarint; ad quod Concilium Paulinus Romam venit: diffisus autem causæ Flavianus, eò pergere renuit; quem Concilii sententiam tutum non fuisse, nec successores ejus, docent Evagrii ([c]) post obitum Paulini ordinatio, Capuanum Concilium in ista causa habitum, Theophilo Alexandrino controversia ista demandata, legationes ad Summum Pontificem ad obtinendam ejus communionem pro Flaviano ab Orientalibus susceptæ; sopita tandem ab Innocentio I. hæc dissentio, impositis Alexandro Flaviani successori iis conditionibus, quæ nonnisi à judice dari potuerunt.

(*a*) Synodic. epist. Concil. Constantin primi apud Theodoret. lib. 5. cap. 9.

(*b*) Sozomenus lib. 7. cap. 11.

(*c*) Vide apud Socratem lib. 5. cap. 15. Sozom. lib. 8. cap. 3. Theodoret. lib. 5. cap. 9. Innocentius ... epist. 22. ad Bonif. tom. 1. epist. Roman. Pontif.

LXVIII. Quæ omnia à Catholicis Doctoribus passim petractata, breviter percurrimus, Ambrosii & Hieronymi in hoc dissidio verba solùm; maturius discussuri, quæ hujus controversiæ Summorum Pontificem judicem fuisse, nec ullum, nisi ejus sententia, indubitatum Antistitem agnosci potuisse manifestè demonstrant, gravioresque viros ei communicare elegisse, qui à Romanâ Sede probatus esset: Ita siquidem Ambrosius: ([d]) *Non babet, quod urgeat Evagrius, & habeat quod metuat Flavianus, ideoque refugit examen*. Et infra, *Exlex solus Flavianus (ut illi videtur) non venit, quando omnes convenimus; fœnerator, & debitor invicem sibi occurrunt, isti sibi non possunt occurrere: solus exors Flavianus (ut ipse vult) Sacerdotalis consortii, qui nec Imperialibus decretis, nec Sacerdotum conventui præsentiam faciat sui. Nec tamen etiam hoc moti dolore, fratri Evagrio donamus speciem bonæ causæ, qui eo defensabilior sibi videtur, quod eum refugit Flavianus, aut quod babere se alterum arbitratur æqualem, utique alienæ magis ordinationis vitiis quàm suis fretus*. Nescio, an evidentius conventus istius, cui Summus Pontifex præerat, in confirmandis Patriarchis Orientalibus potestas ostendi potuerit. Quid enim vereretur Flavianus omnium sui Patriarchatus Episcoporum consensione receptus, Concilii Oecumenici sententiâ probatus, nisi superiorem Romanum Pontificem agnosceret, qui suam ordinationem irritare & infirmare posset? Nec minus evidenter hanc potestatem ostendit Hieronymus, ea nempe epistolâ qua ex tribus, qui se Patriarchas Antiochenos cum Apostolicæ Sedis communione jactabant, cui sibi adhærendum esset Damasum Papam iis verbis consulit: *Hinc*

(*d*) Ambros. epist. 78. al. 95. ad Theophil.

(a) Hieronym. epist. 57. ad Damasum.

(a) *Hinc in tres partes scissa Ecclesia ad se rapere me festinat: Monachorum circà manentium antiqua in me furit auctoritas. Ego interim clamito, si quis Cathedræ Petri jungitur, meus est. Meletius, Paulinus, Vitalis tibi hærere se dicunt: possem credere, si hoc unus assereret; nunc aut duo mentiuntur, aut omnes. Idcirco obtestor beatitudinem tuam, per crucem Domini, &c. ut mihi literis tuis, apud quem in Syria debeam communicare, significes, &c.* Ex quibus verbis observare poteris tres illos, de Patriarchali sede contendentes, omnes Romanæ Sedis communionem habere se gloriatos fuisse, scientes non esse firmam suam dignitatem, nisi ejus communione munita foret. Hieronymo quoque sanctissimo & sapientissimo viro, nullum ex iis verum Patriarcham visum fuisse, nec eorum ulli communicandum, nisi qui eidem Sedi communicatoriis literis junctus esset, sine quibus proinde perfectam & stabilem ordinationis potestatem apud neminem, quantumvis electum ac consecratum, esse censebat. Adhæsisse autem posteà Hieronymum Paulino, cui communicabat Summus Pontifex ex eo patet, quod se ab eo Presbyterum creatum asseveret. Cui rei non præjudicat, quod Basilius (b), & alii graves pariter viri Meletio communicarent: Nam cùm ita approbaretur Paulinus, ut tamen non rejiceretur Meletius, liberum erat Orientalibus, qui privato erga Meletium affectu ferebantur, ei adhærere: valuit tamen Romani Pontificis auctoritas, ut nec ipsi Orientales Paulinum omnino rejicere auderent, in quem Sedem Apostolicam propensiorem esse cognoscerent.

(b) Lege Basil. epist. ad Therentianum Comitem.

LXIX. Statim atque verò Ecclesiæ Constantinopolitanæ Antistes est ordinatus Nestorius, epistolas encyclicas, tum ad Papam Romanum, tum ad reliquos Patriarchas dedit, ab iisque communicatorias obtinuit. Ut autem videas, quantum præ reliquis ponderis essent Romani Pontificis literæ, ex eo colliges, quod Cyrillus Alexandrinus, inconsulto Romano Pontifice, Nestorii ab eo probati, quem plurimis argumentis de hæresi suspectum imo & convictum habere poterat, communionem ausus non sit deserere, ideoque hæc ad Cælestinum iis, quæ in Ephesinâ Synodo habentur, literis rescripserit. (c) Οὐ πρότερον τῆς πρὸς αὐτὸν κοινωνίας ἐκβάλλομεν, ἑαυτοὺς μετὰ παῤῥησίας, πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινώσωμεν. Διὸ δὴ καταξίωσον τυπῶσαι τὸ δοκοῦν, καὶ πότερον ποτε χρὴ κοινωνεῖν αὐτῷ, ἢ λοιπὸν ἀπειπεῖν μετὰ παῤῥησίας: Id est; *Non prius illius communionem deserere ausi fuimus, quàm hæc ipsa pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hìc sentias, declarare, quò liquido nobis constet, communicare ne nos cum illo oporteat, an verò liberè ei denuntiare, neminem cum eo communicare debere, qui hujusmodi erroneam doctrinam fovet, ac prædicat.* Subjungit, ut non solum Macedoniæ Episcopis (ad quos utpote sui Patriarchatus frequentius scribebat Romanus Pontifex) verum etiam reliquis Orientalibus literas ipse dirigeret, quæ eis occasionem præbeant viriliter Catholicam fidem propugnandi, & impugnationibus ejus resistendi. Nestorio verò, auctoritate Synodi universalis deposito, Maximianus successit, qui illico ad Romanum Pontificem literas dedit, ad quas Cælestinus (d) respondens, officiique sui Maximianum admonens, non æqualis, sed superioris partes agit; ejusque, qui ordinationem alterius, si à canonibus defle-

(c) Epist. Cyril. Alex. ad Cælest. in Concil. Ephes.

(d) Epist. Cælestini p. ad Maximianum 13. apud Binium tom. 1. Conc.

deflexisset, pro suo jure infirmare possit.

LXX. Cœlestinum Papam prius de Procli Episcopi Cyzicenorum promotione consultum, imo & rogatum à Theodosio Imperatore, ut cum eo dispensaret, quatenus ab ea Ecclesia ad Constantinopolitanam transferretur, argumento sunt ea, quæ fere ad verbum ex (a) Socrate refert Nicephorus, tum vero post narratam Maximiani mortem inquit: (b) *Imperator Theodosius & Pulcheria Augusta maxime curam ejus rei suscepere, ne enim rursus negotium eis exhiberetur de electione Episcopi, unde misceri Ecclesiæ res, & confundi potuissent; nulla interposita mora, quum adhuc Maximiani corpus insepultum esset, Episcopos quoscumque invenire potuerunt, coactos, inthronizare, atque in vacuam Ecclesiæ possessionem inducere Proclum jussere: Cùm namque deliberatum antea de eo esset, Cælestinus quoque Romæ Episcopus suffragium ei per epistolas tulerat, ad magnum illum Cyrillum, & Joannem Antiochenum, & Rufum Thessalonicensem scribens, & modis omnibus docens nihil obstare, quominus, qui alterius urbis aut sit, aut saltem designatus sit Episcopus, in aliam transferatur urbem; Proclus igitur in sede sua collocatus, &c.* Cur quæso cum Cælestino primum contulere Theodosius & Pulcheria, quem in locum Maximiani essent suffecturi, & de Proclo dubitationem istam potulerunt, quod Cyzicorum Episcopus fuisset designatus, nisi Summam in Cælestino potestatem dispensandi in canonibus Ecclesiasticis esse scivissent, & ratam futuram illius ordinationem, quam ipse comprobasset? Literæ ergo istæ Cælestini dispensatoriæ fuere & relaxatoriæ rigoris canonum circa unum Proclum, non autem declaratoriæ & assertoriæ istius sententiæ, quod passim & absque urgenti necessitate liceret unicuique à minori Ecclesia ad majorem contra canones transferri: Cælestinum enim canonum studiosissimum hoc declarasse vel decrevisse probabile non est; sed solùm Proclo, instante Ecclesiæ Constantinopolitanæ necessitate, cui necdum à Nestorii tyrannide, malaque administratione respirandi spatium ob brevitatem Pontificatus Maximiani concessum fuerat, indulsisse, ut Constantinopolim transferretur, verisimile est.

(a) Socrates lib. 7. cap. 39.

(b) Nicephorius lib. 14. cap. 37.

LXXI. Anatolius post Flaviani necem in prædatoria Synodo (c) Ephesinâ à Dioscoro & aliis ejusdem farinæ constitutus atque ordinatus, suæ ordinationi diffidens nisi Summi Pontificis consensus accederet, per Theodosium rogari curavit S. Leonem Romæ tunc sedentem, ut ejus electionem ordinationemque comprobaret, ut videre est ex literis Leonis Papæ ad Theodosium, quarum istud initium est: (d) *Omnibus quidem vestræ pietatis epistolis inter eas sollicitudines, quas pro fide patimur, spem nobis securitatis maximam præstitistis, Nicænum commendando Concilium: adeout ab illo, sicut jam scribitis, non patiamini Sacerdotes Domini deviare* (e). *Sed ne aliquid in præjudicium Catholicæ defensionis videret egisse, de ordinatione ejus, qui Constantinopolitanæ cœpit Ecclesiæ præsidere, nihil interim in alterutram tibi partem temere rescribendum putavi, non dilectionem negans, sed manifestationem Catholicæ veritatis expectans. Quod æquanimiter ferat, obsecro, vestra clementia, ut cum talem se erga fidem Catholicam, qua-*

(c) Liberatus in Breviario cap. 12.

(d) Leo epist. 33. ad Theodos. Augustum.

(e) Similia habet epist. 35. ad Pulcheriam.

qualem cupimus, approbarit: de sinceritate ipsius copiosius & securius gaudeamus, &c. Ex quibus verbis primum quidem conjicio, Theodosium putasse Nicæno Concilio approbationem Romani Pontificis necessariam judicatam, quod multi ex Summis Pontificibus cautum in Nicæno dixerunt, ipsiusque (a) Theodosii & Valentiniani citata superius Novella satis indicat, adstruitque ea lectio Canonis sexti (b) Nicæni, in qua Patriarcharum auctoritas sancitur (*quia Romani Pontificis ea est consuetudo*) quæ verba ex Romani Pontificis acceptatione Patriarchas habitos esse ostendunt: conjectura itaque est à Nicæni Concilii commendatione incipientem Theodosium, quod in eo Romani Pontificis approbationis necessitas sancita foret, significasse, se ea causâ inductum, noluisse Anatolium pro Patriarchâ Constantinopolitano indubitato habere, priusquam approbationem istam emeruisset, eamque ideò suis literis postulasset. Cui proinde respondens S. Leo, rectè maximam se in eo confidentiam reposuisse dixit, quod à Nicænis Canonibus deviantes Antistites se non passurum esse, professus fuisset; quippe quos sciret ejusdem auctoritatis esse confirmatrices. Sed relictis his conjecturis, (c) *dilectionem*, seu *gratiam fraternæ charitatis*, & communionem (hæc enim promiscue sumuntur) ei impertiri renuit S. Leo, donec fidei professionem emisisset, prudenter judicans, eum, si Catholicam doctrinam amplexaretur, quamvis illegitime fuisset ordinatus, nequaquam cum periculo indignationis Imperatoris esse rejiciendum; sufficere in hac rerum perturbatione, si fidei defensioni consuleretur.

(a) Novella Valent. supra citat.

(b) Conc. Nicæn. can. 6.

(c) S. Leo cit. epist. 33.

LXXII. Charitatem autem

A istam ac dilectionem seu communionem, quam ei impendere distulit S. Leo, veræ confirmationis vim habuisse, & absque ea Anatolii ordinationem irritandam fore, hæc demonstrant, quæ idem sanctus Pontifex habet aliis ad diversos missis epistolis. Primo enim ex epistola ejus ad Anatolium, nonnisi certis conditionibus eum receptum esse

B conjicimus, ut quod Dioscori nomen ad altare recitari haud sineret; Juvenalis vero, & aliorum Catholicorum Episcoporum nomina è Dypticis legi curaret: quod Julianum Episcopum, aliosque Clericos, qui S. Flaviano semper adhæserant, observaret, & apud se haberet, & Eusebii pro fide expulsi Ecclesiam defenderet, aliisque, de quibus instructurum eum monet: easque, quibus hæc scribit litteras, in omnium vult notitiam pervenire, *ut*, inquit, *qui Deo nostro deserviunt, de con-*

C *firmata apud te pace Sedis Apostolicæ gratulentur:* quæ verba nequaquam adderet, nisi communio Romani Pontificis vera esset confirmatio, non mera gratulatio. Secundo prædictus S. Leo epistola ad Martianum Augustum hæc habet, quæ judicii Romani Pontificis, & confirmationis ipsius auctoritatem manifeste ostendant: *quamvis enim necessario sibi frater meus Anatolius consuluisse videatur, ut ordina-*

D *torum suorum* (Dioscori scilicet & aliorum) *errorem deserens, in assensum Catholicæ fidei salubri correctione transiret; custodire tamen debuit, ut quod nostro beneficio noscitur consequutus, nullius pravitatis cupiditate turbaret: non enim vestræ fidei & interventioni habentes intuitum, cùm secundùm suæ consecrationis auctores ejus initia titubarent, benigniores circa ipsum quàm justiores esse voluimus*

mus, quò perturbationes omnes, quæ operante diabolo fuerant excitatæ, adhibitis remediis leniremus, quæ illum modestum magis, quàm moderatum facere debuerunt. An potuit dicere S. Leo *suo beneficio* Anatolium Episcopatum consecutum, & se justiorem erga ipsum exhibuisse quàm benigniorem, nisi judicis personam sustinuerit, eumque in suam communionem recipiendo in Episcopatus possessione, cujus aliàs periculum ei immінebat, ipsum vere proprieque confirmavit? Neque vero putanda sunt hæc verba S. Leoni minime cogitanti excidisse, cum eadem ferme habeat epistola ad Pulcheriam, quæ eandem Summi Pontificis auctoritatem egregie confirmant: *Frater enim*, inquit, *& Coepiscopus meus Anatolius, parum considerans, quanto pietatis vestræ beneficio, & mei favoris assensu, Constantinopolitanæ Ecclesiæ Sacerdotium fuerit consequutus, non tam adeptis gavisus, quàm de immodicis appetendis supra mensuram sui accensus est, &c.* Eadem quoque ad eandem Pulcheriam scribit idem sanctissimus Pontifex in causa Etii Archidiaconi ab ipso Anatolio male habiti, cujus se ordinationem comprobasse dolere videtur, cum infirma ipsa, & imbecilla foret; graviterque ferre, quod meliora de ipso sperans in deteriora prolabi videretur.

LXXIII. In causâ quoque Maximi Antiocheni clare hanc Patriarcharum confirmandorum potestatem Synodi Chalcedonensis Patres agnovisse videntur: cum enim Maximus in locum Domni Antiocheni suffectus, certos ei sumptus ex reditibus Ecclesiæ Antiochenæ assignari à Synodo postularet, ejus petitioni Legati Sedis Apostolicæ assentientes, dictum Maximum à Summo Pontifice *confirmatum*, nemine reclamante, professi sunt iis verbis: (a) *Sanctus & Beatissimus Papa, qui Episcopatum sancti ac venerabilis Maximi Episcopi Antiochenæ Ecclesiæ confirmavit, justo satis judicio ejus meritum approbasse videtur, &c.* In eodem quoque Chalcedonensi Concilio hoc memoratu dignum, eos tum Patriarchas, tum Episcopos Orientales à Concilio probatos, qui se à S. Leone Papa probatos ostenderant, Anatolium v. gr. Maximum, Juvenalem, Theodoretum, Ibam, & alios communione Leonis Papæ munitos, à Patribus quoque admissos fuisse: Dioscorum vero Alexandrinum, Domnum Antiochenum, & alios ab eodem improbatos, repulsos fuisse: ut videas, confirmationem ordinationum Episcoporum, vel infirmationem à Summo Pontifice in Oriente magni habitam, & ab Oecumenico Concilio comprobatam. De Maximo autem nulla potuit esse ratio, ob quam approbatus fuerit a Concilio, nisi ob Romani Pontificis confirmationem: nam vivebat adhuc Domnus, ab hæreticis depositus; quo tamen repulso, Maximus ab iisdem constitutus in eo conventu, cujus acta rescidit Chalcedonense, probatus est. Proterium quoque Alexandrinum, in locum Dioscori suffectum, suâ patriarchali dignitate non potuisse plene potiri ante confirmationem Summi Pontificis, constat ex istis S. Leonis verbis: (b) *Fratrem Proterium Alexandrinæ urbis Episcopum gratulor satisfactionis plenas de fide sua literas direxisse, & manifeste quidnam teneat indicasse; cui me dignam gratiam pro fidei ipsius sinceritate necesse est præstare, ut honorem in nullo suæ per-*

(a) Act. 10. Concil. Chalced. n. habetur in Græco.

(b) Leo epist. 68.

perdat Ecclesia, sed Sedis suæ privilegia, paternæ antiquitatis exemplo, juxta Canonum illibata jura possideat. Quid enim sibi ista volunt, Proterio à S. Leone gratiam factam, concessum ipsi ab eodem, ut suæ Sedis privilegia obtineret, quàm assensu S. Leonis Proterium in sua Sede confirmatum fuisse, & plenam auctoritatem accepisse?

(a) Simplicius ep. 17.

LXXIV. Simplicius (a) quoque Pontifex Romanus testis est, se Joannis in Alexandrinâ sede institutionem confirmasse, eamque confirmationem postea revocasse, quod ab Imperatore Zenone perjurii reus insimularetur: præstat ipsa Simplicii verba audire, quæ nonnisi de verâ confirmatione intelligi possunt: *Nuper*, inquit, *ab Ægyptia Synodo, quæ & numero plurima, & fidei Catholicæ esset communione suffulta, atque ab ipso omni propemodum Clero, Alexandrinæ sedis ad nos ex more relatio missa patefecit, sanctæ memoriæ fratrem quendam & Coepiscopum nostrum obiisse, Timotheum, inque ejus vicem consona fidelium voluntate Joannem, cui ad Sacerdotium constare crederentur omnia, subrogatum: & nihil omnino restare videbatur, nisi ut Deo nostro gratias agentibus nobis, atque gaudentibus, ut sine strepitu, quod Catholicus in defuncti ministerium successisset Antistes, Apostolicæ quoque moderationis assensu votivam sumeret firmitatem: cum ecce secundum consuetudinem mihi talia disponenti, tranquillissimi principis scripta sunt reddita, quibus memoratum, tanquam perjurii reum, quod fraternitati quoque tuæ non esse diceretur incognitum, Sacerdotio prohiberet indignum. Illico retraxi pedem, & meam revocavi super ejus confirmatione sententiam; ne quæ contra* A *tantum ac tale testimonium præpropere fecisse judicarer.* Adverte, quæso, singula: primum electionis Joannis Alexandriæ Synodale decretum, tanquam ad judicem Romam missum: Zenonem electionem istam & ordinationem infirmare volentem, ad eumdem Summum Pontificem tanquam judicem confugere, & apud eum electum Alexandrinum testimonio suo urgere: tertium, facta electione legitima, dici tamen superesse Romani Pontificis assensum, quo ordinatio firmitatem obtineat; quasi assensus B iste ad stabilitatem ordinationis requiratur, & sine eo infirma ipsa sit, nullasque vires habitura: quintum, assensum istum, confirmationis nomine dici; hæc enim omnia, si attente notaveris, veram confirmationem Patriarchas electos à Summo Pontifice tanquam à judice obtinere debuisse comperies. Cui non C obstat, quod confirmatio ista post consecrationem peractam expeteretur. Nam qui poterat electionem irritare, idem & ordinationem vitiosam ac illegitimam declarare poterat; consecratumque, prout sæpius factum est, dejicere ac deturbare: ob Episcopalis vero auctoritatis necessitatem non expectabatur Summi Pontificis consensus, sed illico post electionem consecrabatur; cujus tamen ordinatio, ut citatus D Simplicius docet, *votivam* sine Romani Pontificis assensu non habebat *firmitatem*.

LXXV. Qui verò successit Acacio Flavitas, religiosior in eo fuit: quamvis (b) enim se à Romano Pontifice probatum iri non diffideret, & ordinari passus fuisset, *non consensit* tamen *sine Romano Episcopo inthronizari, sed transmisit Synodicam Papæ Romano Felici*: quod sive ob Acacii mortem extra communio-

(b) Liberatus in Breviario cap. 18.

munionem Sedis Apostolicæ, sive aliam ob causam fecerit, satis apertè ostendit agnovisse ipsum istam Romani Pontificis in confirmandis vel infirmandis Patriarcharum ordinationibus summam potestatem; cui concedere volens, nec se in sede, ad quam electus fuerat, constitui passus sit, nisi post assensum Romani Pontifi-cis. Huic subvecto Menam Patriarcham Constantinopolitanum ab Agapeto, ut supra explicuimus, ordinatum, deposito ab eodem Anthimo, ut testatur epistola Mariani (a) Monachi & aliorum ad Imperatorem Justinianum; quamvis tamen Sigonius (b) eum sedi suæ renuntiasse, & pallium Imperatoribus reddidisse referat, cùm videret se Agapeti consensum seu confirmationem obtinere non posse.

(a) Epist. Mariani Monachi, & aliorum ad Justin. præfixa Concil. Constant. sub Mena apud Zonaram.
(b) Sigonius lib. 17. de imperat. Occid. ad annum 535.

LXXVI. Plura in Calendionis (c) Antiocheni, Joannis (d) Thalaida Alexandrini, Ignatii (e) Constantinopolitani, aliorumque Patriarcharum ordinationibus, summæ potestatis apud Romanos Pontifices residentis argumenta proferre possemus; quæ etiam circa (f) Photium manifestè patuit, quem Summorum Pontificum Nicolai primi, & Adriani secundi resistentia dejecit; Joannis verò octavi obtentus tandem consensus erexit. Quid etiam proferam Leonem nonum, Petri Antiocheni ordinationem approbare se profitentem: *Mea*, inquit, *humilitas in culmine Apostolici throni ideo exaltata, ut approbanda approbet, improbanda quoque improbet, tuæ sanctissimæ fraternitatis Episcopalem promotionem libens approbat, collaudat, & confirmat*: quæ sanè verba peculiarem quandam potestatem ostendunt Romano Pontifici præ cæteris concessam, ut judiciariâ auctoritate reliquorum Patriarcharum ordinationem discutiat, & discussam

(c) De Calendione videantur Simplicius epist. 16. Liberatus in Breviario, & alij.
(d) De Ioanne vide eosdem Simpl. epist. 17. & Liberat. Brevi cap 18.
(e) De Ignatio vide Nicetam in ejus vita.
(f) De Photio vide epist. Nicolai 1. & Adriani 2. & 8. Synodi acta, & Ioan. 8. epist. 105.

A confirmet? Quid referam Patriarchis (g) Constantinopolitanis pallio (quod est signum plenitudinis potestatis) uti minimè licuisse, nisi à Summis Pontificibus accepto; donec Theophylactus Patriarcha Romani Imperatoris filius, Alberico Comite, qui Summum Pontificem in custodia detinebat, pecunia corrupto, procurante, privilegium sibi & successoribus suis impetravit, ut inconsulto Summo Pontifice gestare illud posset? Similia possemus innumera proferre, nisi etiam in iis modum
B servari oporteret. Solum adjungimus, eandem Summi Pontificis potestatem explicuisse se amplius, & antiquos, quos sibi præstituerat, fines prætergressam fuisse, quamdiu Patriarchales sedes in Latinorum potestate fuerunt: nec id, meo judicio, injustè, nec sine ratione; decebat enim, ut quorum Antistites schismate & hæresi diu laboraverant, aliqua
C suæ dignitatis potestate mulctarentur; nec suo arbitratui adeo liberè relinquerentur, qui concessâ sæpius abusi fuerant potestate. Utrum autem prudenti, secundùm hominem loquor, consilio, viderint alii; neque enim dubium est, quin Orientalium ex eo voluntates à nobis abalienatæ fuerint; sed sanandæ potius erant, & spiritalibus erroribus repurgandæ eorum mentes, quàm solatiis humanis imbuendæ: hæc non moror; (h)
D æquissimum enim censere debemus quod illa Sedes decreverit: rem solum narrare sufficiat.

LXXVII. Primùm ergo de Hierosolymitana Ecclesia, VVilelmi (i) Malmesburiensis & aliorum testificatione compertum est, statim atque in Gothofredi Lotharingi ditionem redacta est, ejus Patriarchæ electionem dilatam, donec Summus de ea Pontifex consultus, prout sibi visum esset, Episcopum constitueret. Eju-

(g) Relatio Luitprandi Episcopi Cremonensis Legati Othonum patris & filii apud Baron. tom. 10. ad annum 968. num. 61.
(h) Allusio ad dictum Synodii de sede Alexand. op. 67. statim initio.
(i) VVilelmus Malmesburien. lib. 4. de gestis Anglie. Reg.

Ejusdem quoque civitatis reliquos Patriarchas, nemine reclamante, à Romano Pontifice confirmatos ac depositos fuisse variis exemplis constat, à VVilelmo ([a]) Tyrio relatis, à quo etiam reprehenditur Rodulphus quidam Mamistanus, vir militaris magis quàm Ecclesiasticus, populi favore ad Antiochenum thronum evectus absque Suffraganeorum Episcoporum assensu, quòd inconsulto Romano Pontifice ausus esset pallium de collo Bernardi defuncti Patriarchæ extrahere; qui cum audacius in alia vitia ([b]) ruisset, Romam ad causam dicendam venire jussus, resignare pallium coactus est, ac Cardinalibus restituere, aliudque de corpore B. Petri solemni more, per Priorem Diaconum traditum, accipere. Imò eo tempore in more positum fuit, eodem VVilelmo Tyrio teste, ut Hierosolymitani Patriarchatus Metropolitani pro pallio Romam ire juberentur. Graviterque ideo tulit Innocentius II. Fulcherium Tyrium Metropolitam malè ab Hierosolymitano Patriarcha habitum, quod Romam pro pallio, *exemplo prædecessoris sui*, profectus fuisset. Interdictum quoque eo tempore Patriarchæ Antiocheno, ne ab una sede ad aliam Episcopum quemquam transferre auderet: quod ex Innocentii ([c]) tertii ad eundem rescripto patet, quo ex generali privilegio majores causas ad Apostolicam Sedem revocante, Episcopi translatio Romano Pontifici propria asseritur, & qui eam sua auctoritate præsumpserit, a confirmandis Episcopis in pœnam suspenditur. Eadem quoque in Ecclesia Constantinopolitana observatâ fuisse, tum ex peculiari circa eam ejusdem Innocentii tertii([d]) rescripto innotescit, quo nempe causam electionis Pauli de Venetiis, & postulationis Eradiensis Episcopi discutiendam committit, variasque circa examen personæ utriusvis; itemque tam electionis quàm postulationis regulas plures præscribit, ex quibus confirmari vel infirmari, sive unius electio, sive alterius postulatio posset: tum etiam ex generali ejusdem in Concilio Oecumenico definitione, ([e]) *ut postquam Antistites* Patriarchalium sedium *à Romano Pontifice receperint pallium* (*quod est plenitudinis officii Pontificalis insigne*) *præstito sibi fidelitatis & obedientiæ juramento, licenter & ipsi Suffraganeis suis pallium largiantur, recipientes pro se professionem Canonicam, & pro Romana Ecclesia sponsionem obedientiæ ab eisdem*.

LXXVIII. Neque iis hæc obstant, quod Patriarchæ Alexandrini sibi ordinandi Constantinopolitanus potestatem arrogarit, ut patet exemplis ([f]) Petri Alexandrini Maximum Philosophum Cynicum in Alexandrina sede collocantis, in qua Gregorium Nazianzenum jam fixisset: itemque ordinationis ([g]) Chrysostomi, ad quem Theophilus Alexandrinus ab Imperatore vocatus est. Quod Constantinopolitanus quoque Patriarcha sibi Antiochenorum consecrandorum potestatem sumpserit, quemadmodum Maximi ([h]) Antiocheni ab Anatolio Constantinopolitano, & Stephani ([i]) junioris ab Acacio ordinatorum exempla demonstrant. Non item, quod ([k]) pro Bulgariæ Episcopis confirmandis diu cum Patriarchis Constantinopolitanis Romani Pontifices contenderint: neque tandem, quod Cornelii electio à([l]) Cypriano comprobata, & ab Episcopis Africanis firmata dicatur. Ex quibus deducere conantur nostri Novatores, nullam Summi Pontificis in confirmandis aliorum Patriarcharum ordinationibus esse præ-

(a) VVilemus Tyrius de Bello sacro lib. 11. cap. 4. & 26. item lib. 15. cap. 15.

(b) Tyr. lib. 14. cap. 10.

(c) Cap. 1. de translatione.

(d) Cap. Scriptum est, de Electione.

(e) Cap. Antiqua, de Privilegiis.

(f) Greg. Naz. carmine de vita sua.

(g) Socrates lib. 6. cap. 2.

(h) Liberatus Breviarii cap. 12. & Evagrius lib. 2. cap. 10.

(i) Simplicius ep. 17.

(k) Vide de hac contentione epist. 5. Adriani 2. tom. 3. decret. epist. Rom. Pontificis, Anastas. in ejus vitâ. Ioannis 8 epist. 75. 76. 77. 78. 79. 109. 73. [illegible] 201 205. 287. 29. Photii Encycl. ep. Nicol. 1. ad consulta Bulg. responsa & alia

(l) Cypr. epist. 45. ad Corn. & ad Antonianum.

prærogativam, quæ non cæteris, qui se se invicem confirment, Patriarchis; vel quæ non minoris nominis Episcopis, in reliquorum etiam majoris dignitatis Antistitum ordinationibus comprobandis, propter Ecclesiæ & Episcopatus unitatem, locum habeat.

LXXIX. Hæc autem omnia suas exceptiones, probatasque responsiones patiuntur. Nam inthronizatio Gregorii Nazianzeni à Petro Alexandrino ea de causa facta est, quod cùm in Ecclesia Constantinopolitanâ rari essent Catholicæ communionis viri, & Antiochena Ecclesia, Constantinopolitanæ vicinior, schismate eo tempore laboraret, nec Romanus Pontifex ad eam Ecclesiam componendam proficisci aut posset aut deberet; ad Catholicorum solatium visum fuerit non inutile, ut Petrus magni illius Athanasii successor, qui pro fide etiam Catholica defendenda laborarat, tunc Constantinopoli præsens, Catholicum Episcopum constitueret. Eundem verò Petrum non sibi hæc tanquam ex supremâ auctoritate vendicasse, seque sicut & cæteros Patriarchas Summi Pontificis auctoritate subjectum meminisse, patet ([a]) ex eo, quod ab Arianis sede pulsus Romam statim tanquam ad Asylum confugerit, & a Damaso restitutionem impetrarit. Humanus autem error ipsius fuit, quod ([b]) cupiditate sibi devincendi Gentilem suum Cynicum, ejusque Philosophicâ larva deceptus, quæ & Nazianzenum fefellerat, ad Constantinopolitanum eum thronum per submissos Ægyptios, contra Ecclesiasticas leges Canonesque, provehi curavit; cujus ideo ordinatio irrita omnino habita, & a Catholicis omnibus repudiata, imò & ([c]) Arrianis illegitima visa est. Eaque Petri Alexandrini temeritas occasionem dedit Constantinopolitano primo Concilio prohibendi, ([d]) *ne Episcopi ad Ecclesias, quæ sunt ultra suam diœcesim suosque limites, accedant, nec Ecclesias confundant: sed secundùm Canones Alexandriæ quidem Episcopus Ægyptum solum regat; Orientis autem Episcopi Orientem solum administrent*, *&c.* In hoc Canone notatu dignum est, quod cùm Alexandrino, Antiocheno, & Constantinopolitano limites præfigantur, extra quos discurrere eis, nisi vocatis ad ordinationes Episcopales, non liceat; nulli Romano Pontifici limites præfiniantur, quem noverant Patres universalem ordinandorum Episcoporum habere potestatem. Unde quod Theophilus Alexandrinus postea Joannis Chrysostomi ordinationi interfuit, nullam hoc potestatem in ejus ordinatione Theophili arguit, quem ([e]) & assensisse coactum referunt, & ad celebritatem duntaxat majorem ordinationis ejusdem Joannis ab Imperatore invitatum venisse narrant; non autem ad eandem aut auctoritate sua celebrandam, aut confirmandam: quod de Summis Pontificibus supra demonstravimus.

LXXX. Audacia quoque ac temeritas Anatolii Constantinopolitani, Antiocheni Patriarchæ ordinationem ad se trahere nitentis, a Summo Pontifice retusa fuit: nam Leo ([f]) Magnus acriter Anatolium de ista Antiocheni Patriarchæ præsumpta ordinatione redarguit, eamque *contra canonicam regulam* asserit, & sacratissimas Nicænorum Canonum constitutiones infringi eo facto testatur epistola ad eundem Anatolium: *sine ullo exemplo & contra statutum canonum* id præsumptum dolet epistolâ ad Imperatorem Martianum. Acacium verò, quod ad turbas Antiochenas sedandas Imperatori Zenoni

(a) Legantur Theodoret. lib. 4. cap. 20. & Socrates lib. 4. cap. 30.

(b) Vide Nazianz. carm. de vita sua, & orat. in Maximum.

(c) Naz. suprà.

(d) Conc Constantinop. 1. c. 2.

(e) Socrates lib. 2. cap. 2. Sozomenus lib. 8. cap. 2. & 3

(f) Leo epist. 56. ad Anatol.

noni necessarium visum fuisset, electionem Patriarchæ Antiocheni Constantinopoli fieri, & ejus ordinationem Patriarchæ Constantinopolitano committi, Simplicius ([a]) Papa ita excusat, ut *veniale* affirmet, quod ab eo ex Imperatoria jussione, instante necessitate, factum fuerat, de cætero autem districtè in exemplum trahi, aut in posterum id præsumi vetat: quod nec de cætero præsumendum Imperatorem spopondisse testatur: ideoque, non sicut Romani Pontificis in consecrationibus vel confirmationibus Episcoporum absoluta libera, & nemine clamante exercita, cæterorum Patriarcharum potestas ullo exemplo comprobatur. Quinimo observatu dignum est, ([b]) Anatolium eo tantum prætextu ausum Antiocheni Patriarchæ ordinationem ad se trahere, quod æqualia Romanæ Sedi privilegia ex ([c]) Chalcedonensi Canone, quem valdè exagitat S. Leo, cujusque Anatolius auctor fuerat, arrogaret; quod certè manifestè ostendit Romani Pontificis in ordinationibus Patriarcharum auctoritatem agnitam fuisse: non enim ex præsumptis Romanæ Sedis communicatis sibi juribus Constantinopolitanus Patriarcha Antiocheni licitam sibi ordinationem prætendisset, nisi Romano Pontifici id jure licuisse in confesso apud omnes extitisset.

(a) Simpl. epist. 13. ad Zenonem, & 15. ad Acacium.

(b) Patet ex epist. Leonis 56.

(c) Canon Conc. Chalced. 18.

LXXXI. Contentio vero de Bulgaria inter Constantinopolitanos, & Romanos Pontifices, non de summa in eam potestate controversia fuit; hanc enim & Ignatius ([d]) Sedi Romanæ addictissimus, a qua contra Photium defensus fuerat, & ([e]) Photius postea pœnitentiam simulans, quo Joannem octavum demereretur, agnoscebant; citatisque Nicolai primi, Adriani secundi, & Joannis octavi epistolis agitur, non ut illa potestas summa probetur, sed ut proprium jus Patriarchales ex Canonibus Nicænis, ex antiquo ordinationum more, ex prædicatoribus Euangelicis a Romana Sede in eam Provinciam missis adstruatur. Unde in illa collocutione Legatorum Sedis Apostolicæ cum Legatis Orientalium sedium, præsente Ignatio, quam refert ([f]) Anastasius Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarius, qui tunc Constantinopoli ad sancienda cum utroque Imperatore Ludovico Lotharii filio, & Basilio Macedone nuptiarum fœdera missus, intererat, Legati Romanæ Sedis hæc dixisse dicuntur: *Sancta Sedes Apostolica vos, quia revera inferiores estis, super sua causa judices nec elegit, nec per nos eligit, utpote quæ in omni Ecclesia specialiter fas habeat judicandi; sed neque nobis de hac causa sententiam proferre commisit, &c.* Quibus verbis nemo se opposuisse fertur, nemo Romani Pontificis potestatem elevare aut deprimere ausus est: sed tantum rationes Græci objecerunt, quibus non expedire ostenderent, ut intra fines dominationis suæ Summi Pontifices, Francorum fœderibus inhærentes, ordinationes peragerent. Sanctus quoque Ignatius Constantinopolitanus Patriarcha, cum ad legendas Apostolicas literas, quibus Bulgariam Romanæ Ecclesiæ cedere jubebatur, a Legatis Apostolicæ Sedis urgeretur, hæc dixisse narratur, quæ supremam eum ubique terram Romani Pontificis potestatem agnovisse ostendunt: *Absit a me, ut ego his præsumptionibus contra decorem Sedis Apostolicæ implicer: qui nec juveniliter ago, ut mihi subripi valeat, nec ita seniliter deliro, ut quod in aliis reprehendere debeo, ipse committam:* quod

(d) Vide Nicetam in vita Ignatii, & Anastas. in Adrian. 2.

(e) Vide citatas superius epistolas Pontificum.

(f) Anastas. Bibliothec. in Adriani 2.

A quod ergo pro Bulgaria in ſuam poteſtatem retinenda laboravit, indulgeri ei debet, ſuæ Eccleſiæ jura tueri & amplificare ſpecioſo juris prætextu adnitenti; ſi quid in ea defenſione exceſſit, humanum erratum eſt ac veniale, quod tanto viro, tot pro Catholicâ fide tuenda paſſo, facile condonari debet: numquam autem in eam ipſe impietatem devenit, ut ſupremam Romani Pontificis poteſtatem in ordinationibus ubique faciandis inficiaretur: B urgebat tantum Patriarchicum jus in iis Provinciis ſibi deberi, Romano verò Pontifici minime convenire. Romani quoque Pontifices, qui eam moderationem ſervabant, ut canonum adamuſſim ordinationem ſequerentur, adeout qui primus pro Bulgaria repetenda acrius contendit Nicolaus, dixerit, ([a]) *Ridiculum eſſe, & ſatis abominabile dedecus, ut traditiones, quas antiquitus à Patribus ſuſcepimus,* C *infringi patiamur:* de ſuprema proinde ſua in ordinationibus poteſtate minime diffiſi (quam raro credebant, nec ſine maxima neceſſitate contra canonum vel conſuetudinis diſpoſitionem impendi debere) conſuetudinem & canones pro Bulgaria retinenda allegabant; non ſupremam poteſtatem, cui minime contradicebatur, objiciebant; ſolvere enim hunc nodum volebant, D non ſcindere; nec ſuprema poteſtate, ſed æquitate niti volebant; eo modo quo rex, ſupremam in regno ſuo habens poteſtatem, cum privatis aliquando litigat pro bonis, quæ ad ſe ſuprema auctoritate rapere poſſet: aliquando etiam cum Senatu à ſe conſtituto, gubernatoribus vel officialibus contendit, ſuum jus eſſe huic vel illi dignitatem vel officium conferre, quæ, nemine reclamante, ex ſuprema auctoritate (ad quam boni principes non ſine gravi neceſsitate confugiunt) conferre ac concedere poſſet.

([a]) Nicolaus I. ep. 70. Hincmaro Remensi.

LXXXII. Denique, dum apud Cyprianum legimus, ab Africanis Epiſcopis ordinationem Cornelii comprobatam, non eo ſenſu hoc intelligitur, quo ſenſu Summi Pontifices aliorum comprobare ordinationem dicuntur: ii enim auctoritative, ut ita loquar, & juridice, eos probare dicti ſunt, quos poterant reprobare, damnare, deponere; multos enim novimus à Romanis Pontificibus depoſitos, damnatoſque extra ſuum Patriarchatum Epiſcopos, Patriarchali etiam dignitate refulgentes: at Cornelii ordinatio eatenus ab Africanis dicitur approbari, quatenus agnita ea legitima, & propter electi meritum collaudata, Pontifici electo ſe ſubjecerunt, eique tanquam Capiti adhærere conſtituerunt, ut indicant verba ipſa Cypriani, quæ ab adverſariis proferuntur: ([b]) *Ne*, inquit, *in Urbe ſchiſma factum abſentium animos incerta opinione confunderet, placuit ut per Epiſcopos retenta à nobis rei utilitate, & ad comprobandam ordinationem tuam facta auctoritate majore, tum demum ſcrupulo omni de ſingulorum pectoribus excuſſo, per omnes omnino iſtic poſitos literæ fierent (ſicuti fiunt) ut te univerſi collegæ noſtri, & communicationem tuam, id eſt Catholicæ Eccleſiæ unitatem pariter & charitatem probarent firmiter ac tenerent*. Quibus verbis ſatis innoteſcit probari ordinationem Cornelii ab Africanis, non, quaſi per ſententiam judicum, ſed per inquiſitionem inferiorum, quorum de ſuperioris creatione multum reſcire intereſt. Unde præclarum diſcrimen colligitur inter confirmationem, quæ fit à Summo Pontifi-

([b]) Cyprianus ep. 42. Cornelio.

tifice, & eam, quæ fit a subditis Summi Pontificis, quod Summus Pontifex iis, quos probat, communionem suam impertiatur, per quam eos in Ecclesiæ unitatem adsciscit: e contra quicumque fideles Romani Pontificis ordinationem comprobare dicuntur, non impertiendo ei suam communionem eam probant, sed ab eo recipiendo, ut expresse de Episcopis Africanis hoc loco ostendit Cyprianus.

ARTICULUS IV.

De Patriarcharum ac Primatum quorundam in ordinationibus Episcoporum auctoritate.

§. PRIMUS.

Quædam circa Patriarcharum omnium limites adnotantur.

I. Eminens quoque, sed infra Summum Pontificem, & Canonum ac consuetudinis definitione, constricta Patriarcharum in omnes suæ ditionis Patriarchalis Episcopos potestas est: quæ ut melius intelligatur, observandum est, quod in Romano Pontifice animadvertimus eum Patriarcham, Primatem, & Metropolitanum esse, id etiam in Patriarchis pari ratione observandum. Nam ([a]) Alexandrini v. gratia latius sese fundit Patriarchalis auctoritas, quàm Primatialis, & latius Primatialis, quàm Metropolitica: quippe cùm in Indiarum quoque & Æthiopiæ Provinciis, Patriarchalis ejus dignitas venerationi sit, quæ Provinciæ Primates suos habuerunt: Ægyptum quoque strictè sumptam, Thebaidem, Lybiam Pentapolim, Augustamnicam, & Arcadicam tanquam ἔξαρχος regit, cùm in posterioribus Provinciis varii Metropolitani fuerint, v. gr. in Thebaide Lycopolitanus, cujus meminit ([b]) Epiphanius; & Ptolemaidis, cujus ([c]) Synesius; & in reliquis plures alii, ut ex eo colligere possumus, quod Theodosius ([d]) Imperator Dioscorum Alexandrinum, assumptis secum decem Metropolitanis, ad Concilium Chalcedonense venire hortetur. Antiocheni pariter ([e]) Patriarchatus amplitudo Sinas usque diffunditur: sub eo sunt viginti Provinciæ, quarum sex Primates habent proprios, quos Catholicos vocant, Bagdacensem nimirum, qui olim Seleuciensis, & Annensem Persiæ seu Romagyreos; reliquæ quatuordecim Metropolitanos suos habent, teste Victriaco ([f]) in historia Orientali. Omnes autem ejus Provinciæ ([g]) in Imperio Romano ad tres revocabantur, Orientem, Asianam, & Ponticam. Oriens varias complectebatur Provincias, Palestinam, Phœnicem, Syriam, Ciliciam, Cyprum, Arabiam, & alias, quas Primatus jure regebat ex ([h]) Concilio Nicæno, & ([i]) Constantinopolitano primo; Metropolitico verò Syriam, maxima saltem ex parte, ut ex Epistola ([k]) Synodica Concilii Constantinopolitani conjici potest. Mutilata ([l]) posteà ipsius ἐξαρχία fuit, ademptis ei tribus Palestinis, & Hierosolymitano attributis; cujus etiam Patriarchatus amplitudo, ablatione ab eo Asianæ & Ponticæ, earumque attributione Constantinopolitano, decrevit. Hæc obiter de veteribus Patriarchis.

II. In adscititiis Patriarchis difficilius est hæc omnia apertè discernere, imò nullatenus forte distinguere possis. Primùm enim Constantinopolitanus Patriarchatus variis temporibus ex aliorum mutilatione crevit: fusa Primatum sub eo constitutorum (si ta-

(a) patebunt hæc ex dicendis.

(b) Epiph. hæres. 69.

(c) Synes. ep. 67.

(d) Conc. Chalced. act. prima.

(e) Vide Victriac. hist. Orient. cap. 25. & R. P. Morinum lib. 1. exercit. 16. Notitiam Imperii, & alios.

(f) Victriacus hist. Orient. cap. 23.

(g) Notitia Imperii non longè ab initio.

(h) Concil. Nicæn. can. 6.

(i) Constantinopolit. 1. can. 2.

(k) Epist. Synodal. Concil. Constantinop. apud Theodoret. lib. 5. c. 9.

(l) Lege Concil. Chalced. act. 7. & 10.

(si tamen aliqui antiquitus fuerint) sub eo historia est; ejus potestas in sua speciali Provinciâ Thracia, quæ Heracleensi olim parebat, Metropolitica fuit; erga reliquas Archiepiscopales Sedes sibi subditas par pluribus temporibus potestas, ut Primatialem à Patriarchali haud distinxeris. Postea in Moscovia Primas Constantinopolitano throno subditus constitutus fuit; Seleuciensem quoque Primatum ad se rapuit; an Primatus dignitatem reliquerit, non satis constat. In ([a]) Hierosolymitano Patriarchatu res est clarior: nam tres ipsi Palestinæ provinciæ patriarchali jure datæ sunt; nullas peculiari Primatus auctoritate regebat; assignatà & ipsi sua Provincia est, in qua Suffraganei ei contraditi, quos Metropolitico jure regeret; quæ omnia vel ferè omnia doctissimus Pater ([b]) Morinus, nobisque amicissimus, clarissimè explicat, in suis Exercitationibus Ecclesiasticis, solidèque ac nervosè confirmat.

(a) Vide Patrem Morinum exercit. 7. lib. 1.

(b) Hunc lege toto lib. 1. Exercitationum Ecclesiast.

§. II.

De Potestate Patriarchæ Alexandrini.

III. HIS autem ita positis, Patriarchæ Alexandrini per totam Ægyptum, Thebaidem, Pentapolim, & reliquas sui Patriarchatus Provincias, quas Primatus insuper auctoritate regebat, non solùm in Metropolitanorum, verùm etiam Episcoporum ordinationibus potestas elucet. Primùm enim id colligitur ex epistola Concilii Nicæni, ad Alexandrinum Patriarcham & reliquos ei subditos Episcopos Ægyptios scripta, quam ex ([c]) Theodoreto refert Cassiodorus in sua Tripartita historiâ: ad componendum enim schisma, quod inter Alexandrinum Patriarcham, & Meletium Episcopum emerserat, primum quidem pacis causâ decernit sancta Synodus, ut ordinati à Meletio remaneant in propria civitate absque ullâ eligendi, ordinandi, aut aliquid agendi præter voluntatem Alexandri potestate; de cætero verò, nisi consentiente eodem Alexandro, quemquam eligendum prohibet: *si quem verò*, inquit, *contingerit requiescere in Ecclesiâ, tunc provehi in honorem defuncti eos, qui nuper assumpti sunt, solummodo si videantur digni, & populus eos elegerit, condecernente simul & designante maxime Alexandriæ civitatis Episcopo.* Hæc enim posteriora verba in omnium Episcoporum Ægyptiorum ordinationibus Alexandrini Antistitis consensum requisitum fuisse demonstrant. Secundò, id etiam deducitur ex Epistolis ([d]) prima & tertia Paschalibus Theophili Alexandrini, in quibus Episcopos non Ægypti solùm strictè sumptæ, sed etiam aliarum Provinciarum consecratos nominat; omnibusque Catholicæ Ecclesiæ Præsulibus renuntiat, ut ab iis epistolas ipsi pacificas juxta Ecclesiasticum morem & reciperent, & ad eos scriberent: ejusdem enim erat Episcopos recens consecratos toti Ecclesiæ patefacere, cujus fuerat ordinare. Tertiò, ex ([e]) Synesio, qui pluribus in locis clarè & apertè id testatur. Philonis Cyrenensis Episcopi audaciam ([f]) reprehendit, quod Syderium, inconsulto Alexandriæ Patriarchâ, Palœbiscæ (Vicus est Pentapolis, & confinium, ut ipse vocat, Siticulosæ Libiæ) Episcopum ordinasset, contra fas ordinatum dicit: εἰ μήτε ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατέστη, μήτε παρὰ τριῶν ἐνταῦθε, καὶ εἰ τὸ σύνθημα τῆς χειροτονίας ἐκεῖθεν ἐδέδοτο: *Si nec Alexandriæ cnnstitutus est, nec à tribus*

(c) Theodoret. lib. 1. cap. 9. & hist. tripart. lib. 2. cap. 12.

(d) Epist. 1. & 3. Pasch. Theophil. in fine.

(e) Synes. ep. 67 Throphilo Alexandrino.

bus Episcopis hìc (Palœbisce) *si nec signum designationis istinc* (Alexandriæ) *datum erat*. Ex quibus apertè deducitur, Alexandriæ constitui solitos fuisse istius Provinciæ Episcopos, & quidem à tribus Episcopis, accepto saltem designationis & confirmationis Episcopalis ab Alexandriæ civitatis Præsule synthemate, seu signo. Unde prædictum quoque Syderium ab Athanasio, indulgente tempori, confirmatum, & ad Metropolitanam Ptolemaidis Ecclesiam administrandam ejus imperio vocatum refert: quæ omnia Alexandrini Præsulis auctoritatem in ordinationibus non solum Metropolitanorum, verùm etiam Episcoporum, demonstrant: quam etiam cætera, quæ habentur in eadem epistola ostendunt, in qua nempe narrat se à Theophilo Alexandrino missum, qui de Episcopo deligendo in Palœbisca & Hydrace deliberationem proponeret; populos eorum Vicorum, charitate erga Paulum Erythridem ductos, huic propositioni restitisse, allegantes neminem prædicto Syderio successisse, illegitime ordinato; Vicosque illos auctoritate Patriarchæ ad Erythrum, ut priùs, revocatos fuisse: ita tamen renitentes, ut parati essent id suscipere, quod Alexandrinus thronus decrevisset; in quam etiam sententiam abiens ipse Synesius, hæc ad auctoritatem illius Sedis extollendam scripsit ἀλλὰ κρατείτω καὶ νῦν ὅ, τι ἂν δόξειε* τῇ πατρικῇ σου κεφαλῇ. εἰ γὰρ τὸ δόξαν τότε, δίκαιον αὐτοῖς γέγονε, καὶ τοῦτο περίσχονται, τὸ μηκέτι δοκεῖν, τὸ δίκαιον μετατίθησιν. ὥσθ᾽ ὅ, τι ἂν γνῷς, τοῦτο τῷ πλήθει δίκαιον γίνεται Idest, *nihilominus vincat etiam nunc, quicquid placuerit paterno tuo Capiti: si enim, quod tunc placuit tibi, justum illis fuit, & id proferunt, quod non amplius tibi placet, jus mutatur. Itaque quicquid decreveris, id multitudini justum efficitur*. Idem quoque Synesius ad (a) Theophilum de Antonio, Olbiatarum Episcopo, à se cum tribus aliis Episcopis Cleroque simul ac populo illius vici electo, superesse testatur, ut consecrationem ipse perficiat, ἑνὸς οὖν ἔτι δεῖ, τοῦ κυριωτάτου μέντοι, τῆς ἱερᾶς σου χειρός. Τούτου μὲν Ὀλβιάταις δεῖ, ἐμοὶ δὲ εὐχῶν: *uno igitur adhuc opus est, quod præcipuum est, scilicet sacra tua manu: ea quidem Olbiatæ opus habent: ego autem precibus*. Quarto probari etiam id potest ex eo, quod (b) Athanasius se ipsum testetur multos in prædictis Provinciis Episcopos creavisse. Quintò, quod à (c) Socrate referatur Theophilus Dioscorum Hermopoleos Episcopum constituisse: quod à (d) Nicephoro dicatur idem Theophilus Nilamonem in Gerris ordinare voluisse, nisi ipse restitisset: quod passim ab historicis prædictarum Provinciarum Episcopi à Patriarchis Alexandrinis legantur ordinati.

IV. In Æthiopia autem & Indiâ, ad quas usque regiones Patriarchatus Alexandrinus extenditur, non est putandum eandem potestatem Alexandrini Patriarchæ exercitam fuisse, ob distantiam præcipuè regionum istarum ab Alexandriâ, quæ facilè non patiebatur de quocumque Episcopo Alexandrinum consuli Patriarcham. Certè Canon Nicænus speciatim Patriarchæ Alexandrino subditas solum Provincias enumerat (e) Ægypti, Lybiæ, & Pentapolis, quæ Provinciæ in alias postea Provincias sectæ sunt, quarum nulla Indiam vel Æthiopiam comprehendit. Indiæ quidem Frumentium (f) Episcopum ab Athanasio Alexandrino præfectum fuisse jam docuimus, illudque Sacerdotii & Religionis Christianæ apud Indos initium fuisse testatur (g) Sozomenus: sed

(a) Synes. epist. 76. Theophil.

(b) Athanas. epist. ad Dracont. & alibi.

(c) Socrates lib. 6. cap. 7.

(d) Nicephor. lib. 13. cap. 17.

(e) Concil. Nicæn. can. 6.

(f) Theodoret. lib. 1 cap. 23. & Socrates lib. 1. c. 16.

(g) Sozomenus lib. 2. cap. 23.

sed qui ei successerint, & a quibus ordinati fuerint, propter scriptorum penuriam nos latet. De Æthiopiæ verò Primate habemus Nicænum Canonem ex Arabico editum; ex quo, & Archiepiscoporum constituendorum eis potestatem minime adhuc convenisse, & deliberatum, ut ejus rei potestas illi fieret, Episcoporum verò creandorum jam tum potestate gavisum eum fuisse, discimus. Sic enim habet iste Canon: (a) *Ut non possint Æthiopes creare, neque eligere Patriarcham: quin potius eorum Prælatus sub potestate ejus sit, qui tenet sedem Alexandriæ: sit tamen apud eos loco Patriarchæ, & appelletur Catholicus, non tamen jus habeat constituendi Archiepiscopos, ùt habet Patriarcha, siquidem non habet talem potestatem. Et, si acciderit, ut Concilium in Græcia habeatur, fueritque præsens, hic talis Patriarcha Æthiopum habeat septimum locum post Prælatum Seleuciæ, quæ est in Provincia Babylonicæ in regno Zabur: & quando fuerit ei potestas constituendi Archiepiscopos in Provinciâ suâ, non licebit ei constituere aliquem ex illis: Et quicumque non paruerit, Synodus illum excommunicat.*

(a) Conc. Nicæn. can. 36. apud Alph. Pisanum, & Turrianum.

V. Non hìc disputo, sitne hic Canon ab ipso Concilio Nicæno editus, an vero ad observationem Nicæni sexti Canonis ex observata Ecclesiæ Alexandrinæ disciplina, apud quam Arabica lingua vernacula erat, postea conscriptus: hìc solum duo adnoto, primum, hoc tempore Abyssinorum seu Æthiopum Primatem, quem *Abuna*, id est *Patrem nostrum* appellitant, ab Alexandria mitti solere; alterum, ipsum ordines in tota Æthiopia solum conferre, quod utrumque refert Damianus a Goes ex relatione sibi facta ab Episcopo quodam apud Æthiopes nomine Zaga

A Zabo, qui ad Joannem tertium Portugalliæ Regem orator ab Abyssinorum Monarcha missus venerit, his verbis: (b) *Vita defuncto Patriarcha, statim Imperator noster pretiosus Joannes nuncium aliquem expeditum mittit Hierosolymam ad Monachos ibidem agentes, ut dictum est; qui nuntio accepto, ac muneribus, quæ Imperator Dominus noster ad sanctum Sepulchrum dono mittit, continuo alium Patriarcham*
B *suffragiis plurium eligunt: sed fas non est, alium quàm Alexandrinum eligere, ac moribus incorruptum. Quo creato, suffragia sua obsignant, eaque legato, qui ad id venit, in manibus tradunt. Is statim Cayrum contendit, quò ubi ventum est, Patriarchæ Alexandrino, qui ibi semper sedes habet, creationem illam legendam porrigit. Cognito autem, quem ex Alexandrinis delegerunt, unum tantis honoribus desti-*
C *natum cum legato in Æthiopiam mittit, qui ex veteri instituto Monachus D. Antonii Eremitæ debet esse, cum quo in Æthiopiam confestim nuntius proficiscitur, ubi cum magno gaudio & honore ab omnibus excipitur. In quo negotio aliquando annus unus & alter transigitur, interimque pretiosus Joannes de proventibus ipsius Patriarchæ pro libitu dispensat. Præcipuum autem Patriarchæ officium est, sacros Ordi-*
D *nes dare, quos nemo, ipso excepto, aut dare aut auferre potest. Cæterum nullum Episcopatum, aut Ecclesiæ beneficium in ullum confert; id solum ad pretiosum Joannem spectat, qui omnia pro suo arbitrio dispensat.* Similia habent Alvares (c), & alii, qui de moribus Æthiopum aliqua ad nos retulerunt.

(b) Damianus à Goes in sua relatione de Æthiopum moribus.

(b) Alvares in Itinerario Æthiopum cap. 98.

§. III.

§. III.

De Patriarchæ Antiocheni in ordinationibus Episcoporum auctoritate.

VI. Quod spectat ad Patriarchã Antiochenum, cujus, ut vidimus, erat Persia, & plures aliæ barbaræ Regiones extra Imperium Romanum, & ad cujus ditionem Patriarchalem in Imperio Romano non solùm Oriens, verùm etiam Asiana, Pontica, quæ ab ipso postea divulsæ sunt, olim pertinebant; expendendum est utrum in iis omnibus regionibus ordinandi, seu electiones confirmandi potestatem hebere videretur. Primùm ergo credibile est, ab Antiochia prioribus temporibus olim missos, qui in Barbaris istis regionibus Euangelium gentibus annuntiarent, vel qui promulgatam ab Apostolis fidem foverent. Hæc enim præ cæteris Episcopis omnium Patriarcharum cura erat, ob quod rei Christianæ promovendæ studium sedes Apostolicæ dicebantur; præterea cum Antiochiæ literarum studia magis florerent, primùmque ([a]) in ea urbe fideles Christiani dicti sint, & Christianæ doctrinæ addictimi fuerint, ut pluribus ostendi posset, probabilissimum est, Ecclesiæ doctores ab illius civitatis Episcopo prioribus temporibus fuisse ad exteras regiones transmissos: quam ob causam, ni fallor, Antiochena civitas τῆς ἀνατολῆς ἁπάσης κεφαλή, καὶ μήτηρ: *totius Orientis caput, & mater* à Joanne ([b]) Chrysostomo vocitatur. In istis autem Barbaris regionibus Seleuciensis Primas, & Annensis seu Romagyreos (si fides aliqua Canonibus Concilii Nicæni ex Arabico translatis habenda est, quos non dubito ab aliquo ex Ecclesiastica suorum tem-

(a) Actorum 11.

(b) Chrysost. hom. 3. ad populum Antioch.

A porum consuetudine fuisse conscriptos) loco Patriarchæ Antiocheni præsidebant, & ab eo (saltem si de Seleuciensi sermo sit) constituendi Metropolitanos potestatem acceperant: hæc enim de Seleuciensi Primate continet Canon Arabicus: ([c]) *Honoretur quoque similiter qui tenet sedem Seleuciæ, quæ est ex civitatibus Orientalibus, qui debet etiam appellari nomine Catholici, ut possit is ordinare Archiepiscopos,* B *sicuti faciunt Patriarchæ; ut Orientales non patiantur damnum expectando Patriarcham Antiochiæ, aut eundo ad eum, & Gentiles reperiant viam ad necessitates suas, quia in hoc non fit injuria Patriarchæ Antiocheno; siquidem ipse consensit, postquam hoc ab eo Synodus petivit, ne de sublata potestate ista quereretur: quæ nihil aliud desiderabat,* * *ut illius Provinciæ fideles pace & quiete fruen-* C *tur: simul etiam, ut is, qui tenet sedem Seleuciæ nomine Catholici honoretur.* Canon ([d]) quoque sequens ei post Hierosolymitanum Antistitem in Conciliis locum assignat, *siquidem*, inquit, *ipse tenet locum Patriarchæ in Oriente.* Ex quibus hæc deducimus, Primum, ab Antiocheno Patriarchâ eum confirmari debuisse, cujus nempe vices gerebat; Vicarium enim ab eo constitui vel confir- D mari debere, cujus est Vicarius, constantis & indubitati juris est; Alterum, Archiepiscopos ab eo constitui posse; Tertium, privilegium illum à Patriarcha Antiocheno obtinuisse, cujus, ut probabiliter infertur, jus fuisset antea Archiepiscopos vel ordinandi, vel certe confirmandi.

VII. De Primate Annensi seu Romagyreos, quem Procopius([e]) suo tempore Catholicum vocatum, &

(c) Canon. Arabicus 33. apud Turrian.

* nisi.

(d) Canon. 34. ibid.

(e) Procopius lib. 2. de bello Persico.

A & Persidem incolentibus præfuisse affirmat, possit ne iste Archiepiscopos creare, nec ne, nihil Arabicus Concilii Nicæni Canon decernit; quinimo ([a]) nec ei sine consensu & auctoritate Antiocheni Patriarchæ Synodum convocare, ad disponendum aliquid, quod ad Ecclesiæ ordinationem pertineat, permittit, quamvis eum loco Patriarchæ esse statuat. Unde argumenta pro utraque parte tam affirmante quàm negante suppeditantur: si enim, inquis, aliquis locum tenet Patriarchæ, videtur ejus auctoritate ordinationes in iis regionibus confirmasse: E contra vero si Synodum ad disponenda ea, quæ ad Ecclesiæ ordinationem pertinent, inconsulto vel non consentiente Antiocheno Patriarcha, habere non potest, nec ad Archiepiscoporum ordinationes Synodum habere poterit: Canon ergo iste difficultatem movet, non solvit.

B

(a) Legatur Canon. 35. Arab. apud eundem Turrianum, apud quē clarius sequentia habentur, quam apud Pisanum.

VIII. Certe non videntur ista adeo a Concilio Nicæno, ut putant aliqui, abhorrere. Primum enim, quod aliqui objiciunt, regnum Zabur, in quo ab istis Canonibus sita Seleucia dicitur, non exstare, nihil nos movet; nam Arabicum hoc nomen est, quod forte Parthorum regnum significat, in quo Seleucia ista sita est; quod apud Latinos aut Græcos auctores non exstare, nil mirum est. Secundo, quod eumdem Canonem aliqui reprehendunt, quod Seleuciam tunc civitatulam fuisse doceat, cui tamen tantum honorem defert, cum videatur esse contra Canones Primatem tanti nominis & auctoritatis, qualis Seleuciensis describitur, in civitatula constitui, id, inquam, minus urget; quinimo Concilii Nicæni temporibus optime congruit: nam sub Juliano, qui Constantini filiis successit, sub quo habita fuit Nicæna Synodus, Seleucia Parthiæ ([b]) *deserta* fuisse dicitur *sacro principe quondam excisa*, quæ verba non recentem ejus causam, sed ab olim eam etiam ante Concilii Nicæni tempora excisam fuisse testantur, forte à temporibus Lucii Veri, qui a Julio ([c]) Capitolino eam expugnasse dicitur, quod, receptis Romanis militibus ut amicis, fidem rupisset. Non est autem contra Canones, ut celebri olim civitati, qualis fuerat Seleucia ([d]) ista ad Tigridis & Euphratis confluentem olim à Seleuco conditam, jus Primatus longa consuetudine acquisitum, etiam post ejus imminutionem servetur. Nihilominus ([e]) Seleucia ista hodie ingens & celebris urbs est, Bagded nuncupata, quæ Babylonem veterem propter viciniam exhausit, à qua Seleuciensis Primas jam Bagdacensis dicitur. Nec illud etiam nos movet, quod in Provinciis Seleuciensi isti Primati assignandis aliqui laborent; nam quidam Armenos ipsi subditos fuisse suspicantur: quia Persis, inquiunt, alii Primati attributis, videntur soli Armeni restare, qui Seleuciensi tribuantur. Ego verò nec Armenos facile crediderim huic Primati fuisse subjectos, tum quod Sebastiam ([f]) Armeniæ primæ Metropolim passim legam: Armeniæ quoque minoris Ecclesias proprium Metropolitanum habuisse Melitinum, a quo & Melitina dicta est, apud auctores ([g]) advertam: quorum Metropolitanorum neutrum, sive Sebastenum sive Melitinum, Primati Seleuciensi subditum fuisse, facile probare est. Utrum alii ([h]) Metropolitani in Armenia fuerint, nihil moror; forte ex iis aliqui Cæsariensi sedi Cappadociæ subditi,

C

D

(b) Ammianus Marcellinus lib. 14. hist. in Juliano.

(c) Iulius Capitolinus in Vero.

(d) Legatur de ea Strabo lib. 16. qui eam Antiochiæ & Alexandriæ facile comparandam dicit.

(e) Ioseph Scaliger. in notis ad Eusebii Chron. & alii.

(f) Vide in Conc. Chalced. subscript. act. 3. apud Socratem & aliis.

(g) Vide in eadem actione Concilii Chalc. subscript. Episc. & apud Sozomen. lib. 3. cap. 18.

(h) Plures alii Armeniæ Metropolitæ habentur inscrip. in Conc. Chalcedon. variis actionibus.

ti, saltem in Barbaris regionibus, A ut patet ex vita (a) S. Gregorii Armeni, & (b) S. Niconis testimonio, superius citatis; quod etiam colligitur ex ordinationibus à Basilio (c) in Armeniâ peractis: cui tandem adde conjecturam ex depositione (d) à Presbyteratu Eustatii, Sebasteni postea Episcopi, à patre suo Eulalio, Cæsareæ Cappadociæ Episcopo. Utut sit, nec in Armenia B minore aut majore Romanæ adcensebantur Barbaris Provinciis, Primatem illum Seleuciensem agnitum antiquitus animadverto; Sed hæc assertioni Primatus Seleuciensis à tempore Concilii Nicæni non obstant: Nihil enim vetat, quominus ei cura fuerit Ecclesiarum apud Parthos, Medos, Bactrianos, Seras, & quosdam alios populos, quos Euangelio credidisse vel longe ante Concilium Nicænum, C patet testificatione (e) Tertulliani, (f) Arnobii, & aliorum: quin etiam quasdam in Assyria Ecclesias sub se habuerit; Persidis vero Provincia cum quibusdam aliis, forte etiam ex numeratis, sub Annesi Primate fuerint. Quarto non obstat, quod tempore Constantini dicatur à (g) Sozomeno, S. Simeon Seleuciæ, & Cresiphontis urbis Persidis primariæ, Archiepiscopus fuisse: D neque enim hoc clare probat, istos duos Primates Persidis & Seleuciæ tempore Concilii Nicæni eosdem fuisse: Nam cum Seleuciæ plures fuerint, unaque etiam (h) in Perside, nihil vetat, quominus Annensis quoque seu Persidis Primas, Seleuciæ Archiepiscopus fuerit: sed non Seleuciæ istius, de qua supra diximus. Probabile tamen, postea omnes istos populos cum Armenis convenisse, & unicum Primatem habuisse, quem Catholicum nominarent: narrat enim Ot-

(a) Vita S. Gregorii Armen. apud Surium & Metaph. 30 Sept.
(b) S. Nicon. adversus Armenorũ errores, tomo 1. Biblioth. SS. PP.
(c) Basil. epist. 75.
(d) Sozom. lib. 2. cap. 23.
(e) Tertullianus contra Iudæos.
(f) Arnob. lib. 1. contra Gentes, & alii.
(g) Sozomenus lib. 2. cap. 8.
(h) Vide Strabonẽ & alios Geographos.

to (i) Frisingensis, dum legationem refert Armenorum ad Eugenium tertium, eorum Metropolitanum, Catholicum dictum, plusquam mille Episcopos sub se complecti: refert quoque (k) Paulus Venetus, Armenis, Nestorianis, & Jacobitis, universisque Christianis, qui in Indiâ & Babylone versantur, unum fuisse Primatem, quem *Iocolith* nuncupent (in quo nomine forte hallucinatus est, dicique ille Catholic debuit, non *Iocolith*.) De Iacobitis autem & Nestorianis vide (l) Aubertum Miræum. Unum porro Catholici nomen mihi suspectum; neque enim facile in animum meum induco, nomen istud ambitionis & fastus, quod in Patriarchis Constantinopolitanis tantopere reprehendere (m) Pelagius, & Gregorius (n) Magnus, dum eos Universales seu Oecumenicos Patriarchas dici graviter tulere, nullumque Patriarcharum Universalitatis vocabulo umquam usum fuisse testantur, a Concilio Nicæno minoribus Patriarchis seu Primatibus tributum fuisse. Itaque Canones illi posteriores videntur Nicæno Concilio, nisi dicas a Nicæno conditos, sed ex usu posteriorum temporum aliquid eis additum fuisse. Sed de iis satis.

IX. In Provinciis autem Asianâ & Ponticâ, antequam eæ à Patriarchatu Antiocheno avellerentur, Antiocheni Patriarchæ assensum ante ordinationem, vel ipsorum Metropolitanorum, prærequisitum minime visum fuisse, colligitur tum ex Nicolai Myrensis & Basilii Cæsareæ Cappadociæ ordinationibus, quas supra retulimus, in quibus nullus Patriarchæ Antiocheni assensus prærequisitus videtur, quinimo divinitus (o) ille inspiratus illico sacratus legitur Myrensis Lyciæ

(i) Otto Frisingensis lib. 7. chron. c. 32.
(k) Paulus Venetus lib. 1. itinerarii sui cap. 6.
(l) Aubertus Miræus in Notitia Episcopat.
(m) Pelagius omnibus Episc. hab. c. nullus dist. 99.
(n) Greg. Eulogio Alex. lib. 8. epist. 30. indict. 1. refertur can. ecce, ead. dist.
(o) Metaphrastes in vita S. Nicolai 6. Decembris.

ciæ, quæ ad Asianam pertinebat A Provinciam, Metropolis; hic verò (a) statim eodem tempore electus atque ordinatus est Episcopus Cæsareæ Metropolis Cappadociæ, ad Ponticam spectantis; cum Patriarchæ Antiocheni nullæ ad electionem convocandi partes fuissent, sed solùm Episcoporum vicinorum, ut B supra notavimus; tùm etiam ex pluribus aliis ordinationibus, tàm Episcoporum, quàm Metropolitanorum; quarum aliquas, sed ex innumeris paucas referemus. Sine ullo assensu Patriarchæ Antiocheni electum ordinatumque Gregorium (b) Thaumaturgum Episcopum Neocæsariensem in Ponto ab Amaseæ Antistite Phædimo Helenoponti (c) Metropolitano, refert Nyssenus. Ephesinos quoque Archiepiscopos C ex Concilio (d) Chalcedonensi olim ordinatos à Synodo, & Episcopos ejusdem Provinciæ absque licentiâ Antiocheni ordinatos constat. Neonem Seleuciæ urbis Isauriæ Episcopum plures passim Episcopos ordinasse, ac suo arbitratu designasse, leges apud (e) Sozomenum. Plenam quoque & liberam de Cæsariensi Cappadociæ sedis subditis Episcopalibus disponendi apud D Basilium tanquam Metropolitanum resedisse potestatem, colliges ex Gregorio (f) Nazianzeno, dum eidem improperat, quod Sazimorum eum Ecclesiæ, loco inculto, & minus populoso sitæ, præfecisset, cùm sub se quinquaginta haberet Ecclesias, de quibus disponeret. Nazianzenum quoque Basilius sine ulla consultatione Antiocheni Patriarchæ constituisse, ex ejus vita clarum est; quem etiam Antimus Tyranæ Antistes, ad se vicum hunc spectare contendens, sine ejusdem Patriarchæ consilio, vi armata expulit. Leontius quoque illustris post

(a) Greg. Nanzianzen. orat. 20. in laudem Basil.

(b) Greg. Nyssenus in vita Thaumaturgi.

(c) Vide subscript. Conc. Chalced. supra.

(d) Chalced. actione 11. plura habet in hanc rem.

(e) Sozomenus lib. 4. cap. 23.

(f) Greg. Naziaz. carmine de vita sua.

Basilium ejusdem sedis Episcopus, Gregorium (g) Armenum sua auctoritate Episcopum constituit, ut supra diximus. Helladius verò ejusdem Cæsareæ Episcopus Gerontium gratitudinis ergo Nicomediensem Antistitem ordinavit; cui ordinationi assensum prius fuisse Antiochenum Patriarcham, quis putet?

X. Illustre quoque hujus rei exemplum in Concilio (h) Chalcedonensi, in quo ventilata est causa inter Athanasium Perrhenorum Episcopum, depositum in Synodo Antiochena, postea vero à Dioscoro Alexandrino in Ephesino Conciliabulo restitutum, & Sabinianum in ejus locum suffectum, atque ab eodem Dioscoro expulsum. Nam in hac causa discutienda clarè animadvertimus, Metropolitanos Patriarchatus Antiocheni, saltem eos, qui Asianæ vel Pontinæ essent Diœcesis, consuevisse cum Episcopis suæ Provinciæ Suffraganeos suos ordinare. Cùm enim Perrhenorum Ecclesia in Phrygia sita esset, quæ inter Asianæ Diœcesis Provincias numerantur, Sabinianus tum in libello supplici porrecto Valentiniano & Martiano Augustis, tum in alio oblato Leoni, Anatolio, Maximo, & reliquo Concilio, ut se legitime ordinatum ostendat, docet se à Joanne Hierapolitano, suo Metropolitano, & Coepiscopis Provinciæ ordinatum fuisse, idque secundum Canones; Patres quoque Concilii Antiocheni, saltem aliqui, statuisse referuntur, ut regulariter & secundùm morem in locum depositi Athanasii alius ab ejus Metropolitano & Synodo Episcoporum constitueretur: idque faciendum judicat, & concludit Domnus Antiochenus, qui Concilio Antiocheno, cujus acta in Chalcedonensi referuntur, præsidebat: itaque Episcoporum Patriarchatus Antiocheni

(g) In vita S Greg. Armeni apud Sur. 30. Septembris.

(h) Concilium Chalced. Act. 14.

cheni tunc temporis ordinatio ad Metropolitanum cum Episcopis Provinciæ regulariter & juxta Canones spectare videbatur: quamvis non dubium sit, ipsos Episcopos ita ordinatos ab Antiocheno Patriarcha debuisse postea confirmari, & ipsum eorum ordinationes ad se trahere potuisse, prout ex (a) Concilio eodem constat. Primo enim Valerii Episcopi Anazarbi hæc videtur fuisse sententia, ut Athanasio successor daretur a toto Concilio, si nempe particulam istam ἐκ παντὸς *ab omnibus* interpreteris, prout vulgata Versio præfert, qua tamen meliorem eam existimo, quæ ἐκ παντὸς *omninò* interpretatur, qua quidem posita primũ istud argumentum ruit. Secundo quia Panolbio Metropolitano Hierapolitanorum ante Joannem Domnus Antiochenus causam Athanasii discutiendam, dijudicandam commiserat, ostendens suarum fuisse partium eum judicare, & de gradu, si mereretur, dimovere. Tertio, quia idem Domnus Antiochenus, in prædicto Concilio Antiocheno sententiam ferens, & post cæteros tanquam judex pronuntians, jubere se ait Joanni Hierapolitanorum Metropolitano, ut alium in locum Athanasii ordinet cum suis Provincialibus; cui si id jubere potuit, potuisset ipse, si visum fuisset, ordinationem ejus sibi arrogare. Iis adde (b) noluisse Cyzicenos à Patriarchâ Constantinopolitano Præsulem accipere; sed sibi ex more, ut dicebant, veteri Episcopos Provinciæ Archiepiscopum creasse: quare cùm Ecclesia Helespontì Metropolis sub Patriarchatu Antiocheno primùm fuerit, antequam divulsa ab eo tota Asiana ad Constantinopolitani ditionem transiret, signum est, quamdiu sub Antiocheno fuerat, eam sui juris in ordinationibus fuisse, & Archiepiscopos a Synodo Episcoporum Provinciæ creatos habuisse; quam consuetudinem a Constantinopolitano infringi nonnisi graviter tulit. Adde etiam aliam ex actis Meletii Patriarchæ Antiocheni probationem: is siquidem, (c) ejectis hæreticis intrusis, Tharsensibus in Cilicia præfecit Diodorum, Apameæ in Syria Joannem, Germaniæ in Isauria, peste Eudoxii infectæ, Stephanum: at Ciliciam, Syriam, Isauriam, constat ex (d) Notitia Imperii, Orientis Provincias fuisse. Alios quoque Antiochenos Patriarchas similes in Oriente ordinationes fecisse, pluribus exemplis constat.

(a) Conc. Chalc. ibidem.

(b) Socrates lib. 7. cap. 28.

(c) Theodoret. lib. 5. cap. 4.

(d) Notitia Imperii, non longè ab initio, cujus Provinciæ sit.

XI. In Provinciis autem Orientis strictè sumpti, probabile est, Patriarcham Antiochenum non solùm Metropolitanos (de quibus hoc minime dubium fuisse videtur) verùm etiam Episcopos, Metropolitanis istis subditos, vel per seipsum ordinare potuisse, vel, ut ordinarentur, consentire debuisse. Primùm enim in Episcopos istos Orientis specialem ei potestatem Concilium Nicænum dedit: quamvis enim Canon (e) Nicænus qui jam exstat, nullas designet Provincias, quæ sub Antiocheno Patriarcha fuerint; Arabicus (f) tamen totàm Provinciam, in qua Antiochia sita est, puta Syriam, & ea loca, quæ circum eam sunt, ei adscribit. Hieronymus (g) vero, (h) Innocentius, & (i) Leo hujus nominis primi, itemque (k) Concilii Constantinopolitani prioris Patres totum Orientem ejus curæ & auctoritati demandatum in Nicæno Concilio testantur. Concilium autem Nicænum similem ei potestatem tradit, quam Alexandrino tribuerat: sicut ergo Alexandrinus ex prædictis, in iis provinciis, quibus Primatus specialem curam habebat, non solùm Metropolitanos, verùm etiam Epi-

(e) Concil. Nicæn. can. 6.

(f) Canon. 8. Arabicus.

(g) Hieronym. ep. 61. ad Theophil.

(h) Innocent. infra.

(i) Leo epist. 62. ad Maximum.

(k) Constantinop. 1. cap. 2.

ſcopos ordinabat ita, & Antiochenus in iis ſimiliter provinciis, in quibus Primatus curam gerebat, puta in Orientalibus Eccleſiis, Epiſcoporum ordinandorum jus habuiſſe dicendus eſt. Secundo, quia in eodem Concilio Nicæno, ex (a) Arabico translato, Seleucienſis Primas, Antiocheni in Oriente Vicarius, obtinuiſſe dicitur à Patriarcha Antiocheno, ut poſſet ordinare Archiepiſcopos, ſicut faciunt Patriarchæ: hæc enim verba oſtendunt, Archiepiſcopos ſaltem ordinandi penes Patriarcham jus fuiſſe. Tertio, quia Antiochenus Patriarcha ſolebat non ſolùm ab Epiſcopis ſuæ Metropoleos, ſed & à Metropolitis Orientalibus vicinis ordinari, ùt poſtea patebit; ergo cum eos ordinare ſolerent Primates, à quibus ipſi ordinabantur, vicinos ſaltem Metropolitas ſolebat Antiochenus Patriarcha ordinare. Quarto, quia Maximus Antiochenus in (b) Synodo Chalcedonenſi Norinum, depoſitum ab Edeſſeno Epiſcopatu, ſibi curæ futurum profitetur, ut ſimul cum Epiſcopis Diœceſis ſuæ de eo in aliqua civitate conſtituendo deliberaret; quod arguit per totam ſuam Diœceſim cum conſilio Epiſcoporum ſuorum Epiſcopos ipſum conſtituere & ordinare potuiſſe.

(a) Canon. Arabic. 33.

(b) Conc. Chalc. act. 10.

XII. Poſſumus idipſum quoque ex epiſtola Innocentii primi ad Alexandrum Patriarcham oſtendere, in qua id juris Patriarchæ Antiocheno fuiſſe, ſatis aperte manifeſtat his verbis: (c) *Et onus & honor nobis à tuâ fraternitate impoſitus neceſſarii tractatus cauſas induxit, quo literis vel commonitorio veſtro, ut dat ſancti Spiritus gratia, reſpondere poſſimus. Revolventes itaque auctoritatem Nicænæ Synodi, quæ una omnium per orbem terrarum explicat mentem Sacerdotum, quæ cenſuit de Antiochena Eccleſia*

(c) Innocent. I. epiſt. 18. ad Alexandrum Antioch.

A *cunctis fidelibus, ne dixerim Sacerdotibus, eſſe neceſſarium cuſtodire, qua ſuper diœceſim ſuam prædictam Eccleſiam, non ſuper aliquam Provinciam recognoſcimus conſtitutam, &c. Itaque arbitramur, frater chariſſime, ut ſicut Metropolitanos auctoritate ordinas ſingulari, ſic & cæteros non ſine permiſſu conſcientiaque tua ſinas Epiſcopos procreari. In quibus hunc modum rectè ſervabis, ut longe po-*
B *ſitos, literis datis, ordinari cenſeas ab his, qui nunc eos ſuo tantum ordinant arbitratu: vicinos autem, ſi æſtimas, ad manus impoſitionem tuæ gratiæ ſtatuas pervenire. Quorum enim te maxima expectat cura, præcipue tuum debent mereri judicium.* Ex quo Innocentii reſponſo hæc innoteſcunt: Primùm, Antiochenum Patriarcham non ſupra aliquam ſolùm peculiarem Provinciam, quemadmodum cæteros Metropoli-
C tanos, ſed præterea ſupra integram Diœceſim, id eſt plurium Provinciarum aggregationem (quo ſenſu (d) poſt Conſtantinianam Provinciarum diſtributionem, Diœceſis nomen uſurpari conſuevit) fuiſſe conſtitutum: Alterum, Metropolitanos ab eo abſque ullo dubio tunc temporis ordinatos fuiſſe, ſaltem in tota Diœceſi, quam ùt Primas adminiſtrabat: Tertium, revocatum in dubium fuiſſe, utrum Epiſcopos quo-
D que iſtius Diœceſis ordinare poſſet, vel nonniſi de ejus conſenſu ordinari illi deberent: cùm enim ob diuturnum illud ſchiſma in Eccleſia Antiochena, quod ex creatione Meletii ab Arianis exortum fuit, & ordinatione poſtea Paulini recruduit, & adusque tempora Alexandri illius, etſi deficiente in Evagrio Paulini ſucceſſione, perduravit, illorum jurium ſatis tenaces Antiocheni Pontifices eſſe minime potuiſſent; hinc intentante

(d) l. unica, C. ut omnes Judices, l. 3. de coll. æquor. in Cod. Theod. l. 34. C. de navicul. & alibi paſſim.

tate ipsis diversæ lites: Cyprii verbi gratia ab ejus potestate in ordinationibus desciverunt: Hierosolymitanus Patriarcha sibi ipsum præferri gravate tulit: Metropolitani Orientales sibi suorum Episcoporum ordinandorum liberam potestatem eripi doluerunt: Quartum, Innocentium tamen primum de hac difficultate consultum, Nicænis Canonibus definitum censuisse, quod ipse Orientales omnes Episcopos finitimos, quos vellet, ordinaret, reliquos saltem probaret; adeout sine ejus assensu ipsos ordinari nefas esset: juxta morem nempe in ordinationibus observari consuetum, tam a Summo Pontifice in sua Primatia, quàm ab Alexandrino in sua.

XIII. Hinc etiam rei probandæ firmamentum accedit ex illâ controversiâ ([a]) inter Patriarcham Antiochenum, & Cyprios de ordinationum jure. Hinc enim Antiochenus omnium Episcoporum in Cypro ordinationem vel confirmationem ad se spectare hoc unico argumento prætendebat, quod Cyprus Orientis Provincia esset; in toto autem Oriente hoc ipsi jus conveniret. Cyprii autem jus istud negari non ausi; ei tamen exceptionem vel præscriptionem multorum temporum opponebant. In Concilio Ephesino tres ipsi nominarunt, minime requisito Antiocheni Patriarchæ consensu, consecratos, Troilum, Sabinum, & Epiphanium: quorum hic urgente schismate Antiochenæ Ecclesiæ, in quo Cyprii a cæteris Orientalibus dissidebant, Paulino adhærentes, non Meletio, ordinatus est, quæ causa esse potuit, ut non requisito Antiocheni consensu consecratus sit. Ephesinum Concilium cum veterem referentibus morem istum esse credidisset, nec aliquis reluctaretur; si ita esset, sui juris Cyprios in ordinationibus esse jussit, decretoriam sententiam minime protulit: unde & dica hac de re posterioribus temporibus rursum intentata. Innocentius ([b]) autem primus secundùm Antiochenum Patriarcham pronuntiavit. De utrorumque jure non hîc disputo; ex dictis tantum elicio, apud utrosque convenisse, Orientales Episcopos, quos exceptos esse non constaret, ad Antiochenum Patriarcham ordinandos pertinuisse: Concilium ([c]) Ephesinum hanc potestatem Antiocheni comprobasse; dum & Cyprios consuetudinem suam probare voluit, non Antiocheno probandi onus imposuit: eos denique nonnisi hac conditione sui juris esse declaravit, quod ex diuturna consuetudine, veterumque traditione ab Apostolis accepta αὐτοκέφαλοι fuissent: satis nempe notum & exploratum habens, generali ipsos lege Antiocheno Patriarchæ obstrictos fuisse, contra quam consuetudinem ipsis allegantibus incumbebat probatio, secundum quam rite probatam judicari poterat. Suspectus esse potest Canon Arabicus Concilii Nicæni, qui tamen ista maxime illustrat, quem tamen probabilius est, more & observatu istorum temporum ab aliquo collectum, quàm a Nicæno editum; neque enim in tota ista controversia, quæ per plures annos duravit, omissus fuisset. Hic ergo Canon statuit, ut ([d]) *si Episcopus Cypri diem suum in hyeme obierit, & populi non potuerint propter tempestatem maris mittere Antiochiam, ut Patriarcha Antiochenus ordinet eis Archiepiscopum in locum mortui, debent scribere ad Patriarcham, & petere ab eo, ut permittat eis constituere, quem voluerit: neque*

(a) Vide Concil. Ephes. tom. 2. append. 1. cap. 4.

(b) Innocent. ep. 18. cit. cap. 2.

(c) Conc. Ephes. can. 8.

(d) Canon. 37. Arabicus.

A

probibebit hoc Patriarcha, sed potius concedat tredecim Episcopis, ut congregentur, & constituant Archiepiscopum loco mortui: ne defuncto Archiepiscopo principio hyemis, sine Capite propter tempestatem remaneant: & ne aliquis fortassis ex tredecim Episcopis à vita recedat, & non sit Archiepiscopus, qui constituat Episcopum loco mortui, atque ita fiat, ut toto eo anno Archiepiscopo careant. Ex hoc autem Canone aperte pa-

B

tet Archiepiscopum Constantiæ in Cypro ab Antiocheno Patriarcha, nisi ex accidenti impediretur, ordinari debuisse: conjici etiam potest, Episcopos reliquos Insulæ ab eodem Archiepiscopo, sed requisitis forte Antiocheni sententia ac consensu, ordinatos fuisse.

XIV. Confirmantur ea omnia, tum quæ de Antiocheno Patriarcha, tum quæ de Alexandrino, sed maxime quæ de Antiocheno diximus,

C

ex Concilio primo ([a]) Constantinopolitano quod Episcopos τοὺς ὑπὲρ διοίκησιν, id est ([b]) eos, qui extra Diœcesim sunt, & ad aliam Primatiam seu Provinciarum sub uno consociationem spectant, qui nec unà ad Primatis ordinationem conveniebant terminos suos prætergredi vetat, atque extra eos discurrere, confundentes Ecclesiæ ordinem, & Canonum pervertentes disciplinam. Sub-

D

dit autem, ut *Patriarcha Alexandrinus ea, quæ sunt in Ægypto tantum gubernet: Orientis Episcopi solius Orientis curam gerant, servatis honoribus Primatibus Ecclesiæ Antiochenæ, qui in regulis Nicænæ Synodi continentur: sed & Asianos Diœcesis Episcopi ea, quæ sunt in Asia, & quæ ad Asianam tantummodo Diœcesim pertinent; Ponti autem Episcopi Ponticæ tantum Diœcesis babeant curam. Thraciæ vero ipsius tantummodo Thraciæ:* non invitatis autem singulis Episcopis, ultra Diœcesim ad ordinationes vel aliam ob caussam prohibet discurrere. Ex quo Canone inferri ista possunt: Primum, extra Diœceses suas numquam Episcopis ad ordinationem cujusdam, nisi vocatis, vagari licuisse; quamvis enim diversarum Provinciarum, dummodo unius Diœcesis essent Episcopi, in unum ad ordinationes convenire potuerint, numquam tamen diversarum Diœcesum: Secundum, æquiparari Ægyptum sub Alexandrino Patriarcha, & Orientem sub Antiocheno; ideoque sicut Alexandrinus per Ægyptum Episcopos cum suis Diœcesanis Episcopis ordinat, ita & Antiochenum ordinasse: Tertium, extra Diœcesis Patriarcharum fuisse provincias Patriarchali quidem potestati in aliis subditas, in ordinationibus verò sui juris existentes, ex iis Asianam, & Ponticam fuisse, quibus jus ordinationis proprium erat, adeo ut soli Asiani Episcopi Episcopos per totam Asianam provinciam, Pontici per universam Ponticam ordinarent etiam Metropolitanos; quorum tamen confirmationem ante vel post ordinationem obtentam, sæpius autem post ipsam ordinationem ab Antiocheno Patriarcha peti debuisse, saltem post Concilium Chalcedonense, minime refragabor. Unde non bene ([c]) Balsamon ex Concilii Constantinopolitani Canone intulit, passim & ubique Metropolitanos ante Synodum Chalcedonensem a propria Synodo ordinatos fuisse; præter quam quod enim ex prædictis id falsum esse patet, nec enim opus fuisset Cyprios in Ephesino tantum insudare in probando eo, quod Metropolitanus ipsorum à propria Synodo fuisset

(a) Constantinop. I. cap. 2.

(b) Vox Diœcesis in eadem signific. cap. 6. ejusdem Concilii.

(c) Balsamon in hunc can. 2. Cõc. Constantinop. I.

set ordinatus, si id ante Synodum Chalcedonensem tempore istius Concilii passim ubique servaretur, ut Metropolitani a propria solùm Synodo ordinarentur: certe nec prærogativa Alexandrini atque Antiocheni Præsulis ulla fuisset, in Ægyptiorum & Orientalium ordinationibus: nec Asianæ, Ponticæ, Thrâciæ diœceses speciali αὐθεντίας privilegio donatæ fuisent. Iis etiam ex (a) lege Justiniani infra citanda lux aliqua accedet: sed jam prosequamur cætera.

XV. Probabilius tamen est, certum non fuisse Antiocheni Patriarchæ privilegium, adeo videlicet ut nullus unquam ipsi refragaretur; sed interdum accidere consuevisse, ut plures ejus Diœceseos Orientalis, seu Exarchiæ Episcopi, sine ejus auctoritate seu expresso consensu ordinarentur: Primo, quia in (b) Narcissi, & Alexandri Hierosolymitanorum Episcoporum creatione, apud Eusebium nulla videtur licentia Antiocheni Patriarchæ intercessisse; at tunc temporis Hierosolyma Orientis Provinciis adnumerabatur: Secundo quia Antiochus Samosatorum Episcopus in Syria, a Synodo Episcoporum, finitimisque Episcopis absque ulla mentione Patriarchæ Antiocheni (c) a Theodoreto ordinatus refertur: Tertio, quia consultatio Alexandri Antiocheni ostendit, eo jure Antiochenos Præsules non fuisse absque ulla dubitatione potitos; nec in more positum fuisse, ut omnes passim Episcopos ordinaret: Quarto, quia Cypri saltem Episcopos ex prædictis non libere videtur ordinasse, neque, ut ordinarentur, licentiam tribuisse. Nihil dico de tota Iberia, quæ licèt inter Orientales Provincias esset, à Petro Antiocheno sui juris quoad ordinationes ef-

A fecta (d) dicitur Synodali constitutione; quod & arguit ipsam antea sui juris non fuisse, sed postea fuisse; quod autem antea non fuerit, non necessario ostendit jus creandorum Episcoporum ejus, Metropolitanum non habuisse; sed solùm ad hoc sufficiebat, ut ejus Metropolitanus sine Antiocheni Patriarchæ consensu ordinari non posset: Quarto, B quia in Concilio (e) Chalcedonensi contentio fuit inter Eustachium Beriti Episcopum, & Photium Tyri, uter Episcopos sibi subditos consecraret: ordinandi potestas Tyriorum Episcopo adjudicata est, quod se ab antiquo primæ Phænices Provinciæ Metropolitam ostendisset: repulsus est ab eo jure Berytensis, quod ex nova Provinciæ istius divisione in duas, Metropolitanum quoque se esse jactaret: Patriarchæ Antiocheno ordinatio Episcoporum hujus Provinciæ, quæ C Orientis absque dubio erat, non tribuitur, sed Metropolitis ex canone Ecclesiastico, qui ibidem legitur: Quinto, quia in eodem (f) Concilio Chalcedonensi refertur libellus Samuelis, & aliorum presbyterorum Edessæ contra Ibam eorum Antistitem, quod Danielem fratris filium Episcopum Hellenopolis, inquietum & luxuriosum, ordinasset: quæ omnia Episcoporum ordinationem non semper ab Antiocheno D Patriarcha, sed etiam à Metropolitanis peractam fuisse ostendunt. Plura in hanc rem non congero, quæ unicuique antiquitatis studioso colligenda relinquo.

(a) l. 29. C. de Episcopali audientia, infrà.

(b) Eusebius l. 6. histor. cap. 9.

(c) Theodoret. l. 4. cap. 15.

(d) Balsamon in can. 2. Constantinop. primi.

(e) Conc. Chalc. act. 4.

(f) Chalc. act. 10.

§. IV.

§. IV.

De Auctoritate Patriarcharum Constantinopolitani, & Hierosolymitani.

XVI. Patriarcham Constantinopolitanum præter potestatem, quam habet ad ordinandos Episcopos suæ Metropoleos, Heracleensem videlicet, & alios (quos repetere poteris ex Leonis Philosophi constitutione (a), multum tamen ab antiqua sedium dispositione immutatos) habet aliam, qua ipsum donat Concilium (b) Chalcedonense, ut & Ponticæ, & Asianæ, & Thraciæ Diœcesis Metropolitanos solos ipse ordinaret (relicta nimirum Metropolitanis singulis Episcoporum suæ Provinciæ ordinatione) & ut Barbarum quoque circa Constantinopolim regionum Episcopos ipse constitueret. Ita tamen ordinandi Metropolitanos jus Patriarchæ (c) Constantinopolitano asseritur, ut electionum antiqua consuetudo minime turbetur; nec nisi secundum eam factis electionibus, & ad ipsum relatis, ordinandi confirmetur ei auctoritas. In Barbaris autem regionibus ideo Episcoporum creandorum peculiaris ei potestas datur, quod Metropolitano proprio carerent, si Balsamoni (d) credimus. Ideo vero Metropolitanorum creandorum potestas conceditur, quod frequenter, Episcopis obeuntibus, turbæ nascerentur, Clericis ac populis per civitates sine rectore remanentibus, nullusque esset qui principali auctoritare turbas istas reprimere posset: quod exemplo Ephesinæ Ecclesiæ probant Patres Chalcedonenses.

(a) Constitutio Leonis Sap. in jure Græco tom. apud Leunclavii.

(b) Conc. Chalc. cap. 28. hoc opere à nobis citato.

(c) Photium plures Metrop. creasse, leges act. 6. Conc. 8. generalis.

(d) Balsamon in dict. cap. Conc. Chalced. 2. Constantinopolitani 1. & 6. Sardicensis.

XVII. Ampliatum autem successione temporis illud fuit ad plures Episcopos ordinandos, qui Ar-

A chiepiscopali dignitate, quamvis nullos haberent Suffraganeos, donati essent. Orta enim in Concilio Chalcedonensi (e) hæc consuetudo, ut Episcopi civitatum istarum, quæ per literas Imperatoris Metropolis nomine honoratæ essent, honore Metropolitico fruerentur, honore, inquam, eoque solo, (f) δῆλον ὅτι σωζομένων τῇ καθ' ἀλήθειαν Μητροπόλει τῶν οἰκείων δικαίων: *servatis scilicet veræ Metropoli propriis juribus*;

B posteà tamen, ut notant (g) Zonaras, & (h) Balsamon, à Metropolitæ proprii juribus ac potestate Episcopi isti absoluti atque immunes redditi, Patriarchæ Constantinopolitano subdit, & a Constantinopolitano Patriarcha ordinati sunt, ut indicat notitia seu dispositio Ecclesiarum throno Constantinopolitano subjectarum, (i) à Leone sapiente edita: ex qua etiam disces, non exiguum fuisse numerum earum sedium, quæ Ar-

C chiepiscopales dictæ, absque ullo Suffraganeo à Metropolibus suis abstractæ, ad Constantinopolitanum thronum proprio jure spectarent. Sed subinde mutata hæc dispositio fuit ad beneplacitum ferè Imperatorum, ut constat tum ex sanctione Patriarchæ (k) cujusdam, quæ refertur in Codice juris Orientalis; tum ex (l) Andronici senioris constitutione; quæ Codini de officiis Ecclesiæ Constantinopolitanæ lucubrationi adjungitur. Ita

D ergo factum est, ut Constantinopolitanus Patriarcha plurimi sibi ordinationes vendicarit: nec dubium, quin in quibusdam casibus, v. g. depositionis præcedentium Episcoporum, ipse alios ordinandi potestatem sibi vendicaret: ordinationes enim, quas Chrysostomus, & quidam alii Patriarchæ quacumque de causa Episcopales peregerunt, ad exemplum Succes-

sores

(e) Epist. Synodica Patrum Chalced. ad S. Leonem part. 3. Conc. Calced.

(f) Conc. Chalced. c. 12.

(g) Zonaras in can. 12. Chalced.

(h) Balsamon in cā. 38. sextæ Synodi.

(i) Leonis sapientis decretum apud Leunclavium in jure Græco Rom.

(k) Sanctio cujusdam Patriarchæ de sess. ordine Metropolit. & Archiepiscoporum Cod. juris Orient. lib. 2. prope finem.

(l) Ecthesis Andronici Imperat. addita Codino de off. Eccles. Constant. ad calcem operis.

(a) Calcedon. act. 11. & 16.

sores traxere, ut patet ex Concilio (a) Chalcedonensi, in quo plures ii, qui Ecclesiæ Constantinopolitanę partes agebant, enumerant Episcopos, in Asianâ & Ponticâ à Constantinopolitanis Patriarchis ordinatos. Videturque recentioribus temporibus Codinus insinuare Episcopos throno Constantinopolitano subditos, saltem maximâ ex parte ab ipso Patriarchâ ordinatos fuisse, iis nempe verbis: (b) Οἱ μὲν τοίγε ἀρχιερεῖς μετὰ τὰς ψήφοις αὐτῶν χειροτονούμενοι παρὰ τοῦ Πατριάρχου, καθ' ἡμέρας τινὰς τῆς χειροτονίας αὐτῶν: *Episcopi, postquam electi & a Patriarcha consecrati sunt, post aliquot ab ordinatione dies, &c.* Jam certe dicitur apud Græcos vigere consuetudo, ut a Patriarcha Constantinopolitano tam electio quam ordinatio Episcoporum omnino pendeat. Antiquum autem jus de Metropolitanis & Archiepiscopis ordinandis, Constantinopoli à Latinis capta, asseruerat Innocentius, ut ex ejus ad Patriarcham epistola refert Philippus (c) Berterius.

(b) Codinus de offic. c. 20. n. 15.

(c) Philippus Berterius Diatrib. 2. c. 5.

XVIII. Quod autem habet (d) Theodorus Balsamon, ante Synodum Chalcedonensem Metropolitanos à propriâ Synodo ordinatos fuisse, jam ostendimus quoad Patriarchas Alexandrinum & Antiochenum, falsum fuisse; de Constantinopolitano quoque id ostendere possumus, & antiquiorem hujus rei consuetudinem, quæ Chalcedonensi decreto ortum dederit. Eam autem a facto S. Chrysostomi ortum habuisse suspicor, qui in Asiana & Pontica plures Metropolitanos & Episcopos ordinaverat: *non enim*, ut ait (e) Vellejus Paterculus, *ibi consistunt exempla, unde cœperunt: sed quamlibet in tenuem recepta tramitem latissime evagandi sibi viam faciunt*. Itaque quod Chrysostomus, vel legatione Pontificia, vel alia de causa, ausus est in ordinationibus tentare, hoc Successores ordinario jure sibi vendicarunt. Plures exinde ante tempora Concilii (f) Chalcedonensis Metropolitani a Synodo Episcoporum, secundùm antiquum morem, ordinati referuntur in Concilio Chalcedonensi; quamvis eodem tempore & Ephesini Metropolitani a propria Synodo ordinati secundùm antiquum morem dicantur; & Cyziceni, sibi a Sisinnio Constantinopolitano datum, Proclum Episcopum rejecerint. Invaluit autem hæc consuetudo occasione præsertim decreti cujusdam (g) Imperatoris, sedente Constantinopoli Attico, quo nempe, ut ajunt, statuebatur, ne quis Episcopus designaretur absque sententia & auctoritate Episcopi Constantinopolitani in Oriente, id est in Provinciis Orientis ab Antiocheno throno avulsis: quod (h) privilegium Cyziceni Attico soli datum interpretabantur, nec ad successores transferendum dicebant: ideoque Dalmatium Episcopi Cyzicenæ Provinciæ, rejecto Proclo, ordinarunt. Idem tamen Proclus, factus Constantinopolitanus Patriarcha, Thalassium Cæsareæ Cappadociæ Episcopum creavit. Lex (i) autem ista, lex est Zenonis, data post expulsionem Basilisci, quæ quidem jus Metropoliticum ac Patriarchicum Constantinopolitano Patriarchæ asservari jubet, & inter plures prærogativas, quas ei attribuit, *privilegia & honores super Episcoporum creationibus* ei vendicat.

(d) Bals. in c. 2. Conc. Constantinop. 1.

(e) Vellejus Paterc. lib. hist. Rom.

(f) Vide Chalced. act. 16. & 11. sæ.

(g) Socrates lib. 7. cap. 28. Niceph. lib. 7. cap. 22.

(h) l. decernimus C. de sacrosanct. Eccles.

(i) l. decernimus cit.

XIX. Hierosolymitanum Patriarcham ordinasse quoque Metropolitanos sibi subditos, nec plus juris habuisse in Suffraganeos ipsorum, quam Constantinopolitanum Patriarcham in suorum Metropolitano-

tanorum subditos; facile unusquisque sibi persuadebit, qui & minimæ auctoritatis inter omnes Patriarchas Hierosolymitanum fuisse, & ob Patriarchatus sui angustiam Primatis ac Patriarchæ differentias nullas admisisse adverterit. Quatuor autem erant Metropolitani Hierosolymitano subditi, si VVilelmo (a) Tyrio credimus, quos ipse juxta aliorum Patriarcharum formam ordinabat; ipsum tamen quibusdam casibus Episcopos quoque Suffraganeos sibi subditorum Metropolitanorom ordinasse, mihi minime dubium est; cum & id usus fuerit Pseudo-Patriarcha Theodosius in locum Juvenalis ab hæreticis intrusus; quem refert (b) Evagrius plures, ad ipsum ex Palestina accedentes, Episcopos creavisse; & in vita (c) S. Sabæ legatur Marcianus quidam Monachus, ab Elia Patriarcha Hierosolymitano ad excelsam sedem Sebastes; & Antonius primus ejus filiorum Ascolitanus, seu potius, ut corrigendum arbitror, Ascalonitanus creatus fuisse: quæ tamen ultima exempla non omnino probant; cum sedes istas Hierosolymitano Suffraganeas fuisse probabile sit.

XX. Confirmatur autem hæc differentia inter aliquos Patriarchas, nempe Alexandrinum, & Antiochenum, & eos, qui in aliorum postea consortium additi sunt, Constantinopolitanum videlicet, & Hierosolymitanum, ex iis verbis Justiniani, quæ habentur in ejus rescripto ad Julianum Præfectum prætorio: (d) *Quoniam*, inquit, *quidam sunt sanctissimi Patriarchæ, qui in Provinciis, in quibus existunt, Metropolitanorum officium gerunt, alii per totam Diœcesim Episcoporum Metropolitanorum, atque aliorum, qui sub eis sunt, ordinationes faci-* A *unt: ea de causa illud observari sancimus, quod de Metropolitanis antea disposuimus. Is enim jure Metropolitanus vocatur, qui in Episcopos minores ex sacris regulis eam potestatem habet.* Difficilis videtur hic textus, & intricata hæc verba, quæ tamen ex prædictis lucem aliquam hauriunt: duo enim Patriarcharum genera ibi describuntur, quorum aliqui nonnisi in sua Provincia Metropolitico jure fruuntur; Diœcesim B autem non habent, seu plurium Provinciarum consociationem, quæ ipsorum administrationi veluti Metropoliticæ & Primatiali subdantur; nec Episcopos extra Provinciam suam sub Metropolitanis degentes ordinare possunt: prioris generis sunt antiqui omnes Patriarchæ ex prædictis, qui præterquam quod habent Provinciam, quam peculiari jure regunt, respectu cujus propriè sunt Metropolitani, quia ejus Provinciæ C Clerici, si se ab Episcopo læsos querantur, nonnisi apud ipsum queri, & ad eum provocare possunt; habent etiam totam Diœcesim, in qua Metropolitico secundùm quid jure fruuntur, Alexandrinus v. gr. in tota Ægypto, Lybia, Pentapoli, Arcadia, & Augustamnica, quarum Provinciarum Episcopos ordinabat; Antiochenus in Oriente, ubi & Episcopos vel ordinabat, vel ordinari jubebat; posterioris generis sunt novi D Patriarchæ Constantinopolitanus, & Hierosolymitanus, qui possunt quidem extra Provinciam propriam Metropolitanos ordinare, sed in Provinciis, habentibus Metropolitanum, ordinationes Episcoporum peragere non possunt. Statuit autem ibidem Justinianus, quomodo ad utrosque appellatio devolvenda sit. Existimo autem censuisse Justinianum, satius multo esse, quod apud illos Patriarchas, qui Diœcesim peculiarem habent

(a) VVilelmus Tyr. lib. 4. c. 12.

(b) Evagr. lib. 2. cap. 5.

(c) Vita S. Sabæ, cap. 51. apud Sur. 5. Decemb.

(d) sancimus, §. ultimo, C. de Episcopi audient.

bent, quam Primatiali auctoritate administrent, concedatur Clericis istius Diœcesis primùm de Episcopo suo conqueri, quàm apud eos Patriarchas, qui nullam Diœcesim propriam habent; cum enim priores Patriarchæ Synodum Episcoporum totius Diœcesis habere solerent, & in Synodis causas Clericorum tractari ac retractari mos esset; secundùm Canones Clericorum causæ aliquando in Concilio Episcoporum totiusDiœceseos,omisso Metropolitano, ex æquitate audiebantur, & componebantur; cùm apud alios Patriarchas delatas querimonias à Clericis habentibus proprium Metropolitanum, vel à Synodo alterius Provinciæ, vel à totius Patriarchatus Concilio judicari oporteret, cum nulla esset eis peculiaris assignata Diœcesis, cujus Episcopos frequentius & ordinario jure cogerent: hoc autem utrumque contra Canones, & Ecclesiæ morem erat: proindeque apud priores Patriarchas à Clericis, omisso aliquando Metropolitani foro, immediatè provocabatur à sententia sui Episcopi; non apud posteriores.

XXI. Cæterum, quod occasione abusus, in Patriarchatu Hierosolymitano gliscentis, ad servandum electionum antiquum morem à Cælestino III. prudenter cautum fuerat, hoc ad omnes Patriarchas in officio suo circa electiones & ordinationes Episcoporum continendos decretum emanavit, ut ita Patriarcharum assensus & confirmatio in iis requiratur, ut electiones exinde Canonicæ minimè perturbentur: hæc enim habet Cælestinus: ([a]) *Sicut ex quarumdam literarum tenore accepimus, quidam in electionibus pravæ consuetudinis morbus irrepsit, ut cùm alicujus Prælati electio debet celebrari, Conventus, ad quem pertinere dignoscitur, duas personas nominet latenter auribus Patriarchæ vel Principis exprimendas, ut sic alterius eligendi, vel totius electionis penitus irritandæ, idem Patriarcha vel Princeps plenariam habeat facultatem. Quia igitur hoc redundat in gravamen & perniciem Ecclesiasticæ libertatis, præscriptam consuetudinis pravitatem sancimus penitus abolendam: statuentes, ut forma electionis Canonicæ in omnibus Conventualibus Ecclesiis observetur, videlicet, ut cùm debet Ecclesiæ consuli, Pastoris regimine destitutæ, Electores in unum locum, in quo fuerit electio celebranda, conveniant, & invocatâ Spiritus sancti gratiâ personam nominent. Quod si in persona fuerit vel in electionis modo peccatum, tamdiu in electione diligentiam inquisitionis apponant, donec vacanti Ecclesiæ de persona idonea valeant providere. Quo facto non prohibemus, quin Regis seu Patriarchæ, qui pro tempore fuerit, requiratur assensus; sed propter hoc ipsam electionem nolumus impediri.* Ex quo decreto hæc eliciuntur: Primum, irritatâ electione, Patriarcham sibi jus eligendi alium arrogasse, eo quod Electores potestate eligendi privati essent, quod recentioribus etiam juribus ([b]) conforme est: Alterum, Electorum conniventiam, seu, ut vocant, collusionem cum Patriarcha vel Principe hic improbari, qui eos eligerent, quos scirent ab illis rejiciendos, quò jus totum electionis ad ipsos transferretur: Tertium, huic malo occurrendum satagentem Summum Pontificem præcipere, ut vel Electores unum eligant, & alterum ea conditione, si prior rejectus fuerit, ne scilicet electionum jura ad Patriarcham transferantur; vel potius([c]) non statim de persona, quæ

(a) Cap. cum terra, de electione.

(b) Cap. in cunctis, & cap. innotuit, eod. tit. de elect.

(c) Vide Glossam v. diligentiam, in dict. cap. cum terra.

quæ occurrerit seu placuerit eligenda, sententiam ferant; sed in ejus mores vitamque prius inquirant, electionisque vitia vel bonitatem observent, quàm decretoriam electionem faciant; tamdiuque cogitent, quamdiu personam omnino idoneam reperiant, & electionis præscriptas regulas observent, ut nihil sive in persona electa sive in electionis jure habeant Patriarchæ vel Principes, quod reprehendant: Quartum, assensum tamen Patriarcharum necessarium ad Episcoporum ordinationes, si non perficiendas, saltem confirmanda hìc statui. Ex qua ultima observatione confirmatur istud, quod superius diximus, Episcopos, qui sine licentia Patriarchæ ordinarentur, ipsius tamen assensu confirmari, literasque ab iis communicatorias obtinere debuisse; quod etiam ex sententia Luciani Episcopi Byziæ, in Concilio (a) Chalcedonensi relata, confirmatur, docentis Bassianum de sede Ephesina non esse dejiciendum, quod ei Proclus Patriarcha Constantinopolitanus, cui subditus fuerat, communicasset, & per Synodicas literas ejus Episcopatum firmasset: quod & Judices constituti maximi momenti censuerunt.

(a) Lege act. 11. Conc. Chalced.

§. V.

De quorumdam Primatum in Ordinationibus prærogativa.

XXII. POST Patriarcharum in Ordinationibus jura superius explicata, superest, ut Primatum quoque in iis privilegia exquiramus: verbum obiter dumtaxat de iis agendum est, & breviter, quia jam supra, dum Summi Pontificis auctoritatem exponeremus, omnium ferè Primatum Occidentis, quænam in ordinationibus tam Metropolitanorum quàm reliquorum Antistitum partes essent ac potiora jura, copiosè narravimus: ideo spicas jam post integram messem colligimus, & quæ omissa eo loco fuerant, retractanda levi manu suscipimus.

A

XXIII. Occurrit potissimum Primatis Carthaginensis prærogativa exponenda, quem certo certius est, in tota Africa Occidentali, quæ (b) Proconsularem, seu Zeugitanam, Numidiam, Bizacenam, Tripolitanam, Mauritanias duas, Sitiphensem nempe, ac Cæsariensem Provincias continebat, Episcopos ordinare potuisse. Jus autem Carthaginensis Primatus ad istas omnes Provincias sese extendisse, præterquam quod probat Cyprianus epistolis ad Cornelium, tum ubi de Provinciæ suæ amplitudine hæc habet: (c) *Sed quoniam latius fusa est nostra Provincia, babet etiam Numidiam, & Mauritanias duas sibi cohærentes, &c.* itemque, dum omnium Episcoporum in Africa catalogum Romam misisse se scribit, ut sciret Summus Pontifex quibus epistolas communicatorias deberet scribere, quod proprium munus est Ordinatoris, ut jam diximus. (d) Africanum, & (e) Carthaginense tertium prædictam prærogativam clarius probant, in quibus ait Aurelius Carthaginensis, se per singulas ferè Dominicas aliquos Antistites Carthagini ordinare consuevisse: quamvis enim Proconsularis Africæ Provincia, quam speciali jure ac cura administrabat Episcopus Carthaginensis, plurimis Episcopis tunc temporis refertissima esset, adeout ad numerum 164. tempore (f) Vandalicæ persecutionis ascenderint: nihilominus ut singulis ferè Dominicis ordinandi apud Carthaginem Episcopi esse potuerint, lon-

B C D

(b) Vide Notitiam Imperii. Concil. Milevit. cap. 25. & Conc. Carthagin.

(c) Cyprianus ep. 45. ad Cornelium de Polycarpo.

(d) Afric. cap. 16.
(e) Carthag. 3. cap. 39.

(f) Victor Uticensis lib. 1. de persecut. Vandalica.

longè amplior & copiosior eorum debuit esse numerus, qui ab Episcopo Carthaginensi ordinarentur: itaque præter Episcopos provinciæ Proconsularis, alios quoque ex reliquis Africæ Provinciis Carthaginensem Primatem ordinare potuisse, necessum est. II. In prædictis quoque([a]) Conciliis non solùm prædictus Aurelius Carthaginensis, se *multarum Ecclesiarum, & ordinandorum causam sustinere* affirmavit; nec solum Numidius apertè & evidenter declaravit, *fuisse semper hanc licentiam huic sedi, ut unde vellet, & de cujus nomine fuisset conventus, pro desiderio cujusque Ecclesiæ ordinaret Episcopum*: verùm etiam Epigonii sententia à Synodo firmata est, licere Episcopo Carthaginensi, unde vellet, Præpositos plebibus vel Ecclesiis constituere, à quibus ipsi postulati fuissent: quæ sententia cùm omnium Africæ Episcoporum fuerit, per totam Africam id juris habuisse Carthaginensem, evidenter innotescit. Quibus adde querimoniam ([b]) Innocentii primi apud Aurelium Carthaginensem de indebitis ordinationibus in Africa celebratis: quem ad ipsum destinatas Leges seu Ecclesiasticas regulas per totam Africam divulgandas mittere jubet, veluti præcipua auctoritate donatum.

XXIV. Istud verò jus Carthaginensi Primati post ereptam à Wandalis Carthaginem, servandum præcepit ([c]) Justinianus, *simili quoque modo*, inquit, *jus Pontificis ἀρχιερωσύνης δίκαιον, quod Episcopo Justinianæ Carthaginis Africanæ Diœceseos dedimus, ex quo Deus hanc nobis restituit, servari jubemus*. Eandem etiam Carthaginensis Primatus prærogativam sartam tectam Agapetus ([d]) Summus Pontifex servari voluit: cujus exemplum secutus Leo ([e]) IX., cum destructâ à Saracenis Carthagine, ejus Præsulis negotium facesseret Gummitanus Episcopus, quosdam Africæ Episcopos laudat, quod Carthaginensis Ecclesiæ privilegia, ab Apostolica Sede collata, defenderent; eique soli in Africa Episcopos ordinandi, nec ulli alteri, præterquam de ejus licentia, auctoritatem inesse declaravit: *Nec enim*, inquit, *quicumque ille sit Gummitanus Episcopus aliquam licentiam consecrandi Episcopos, deponendi, seu Provinciale Concilium convocandi, habeat sine consensu Carthaginensis Archiepiscopi, cujuslibet dignitatis aut potestatis sit: tantummodo procurabit ille Gummitanus Episcopus, quæ ad propriam parochiam pertinent: Cætera autem, sicut & alii Episcopi Africani, consilio Carthaginensis Archiepiscopi aget, qui solus in Africa Pallium ab Apostolica Sede habere solet; unde & Episcopos consecrandi principale & antiquum jus retinet, sicut ex dictis Aurelii in Concilio Carthaginensi capitulo 39. potest intelligi &c.* Sed non diu potitus hoc privilegio Carthaginensis est, cum ob defectum Episcoporum, qui ad numerum trium convenire non poterant, servandum, oportuerit à Gregorio ([f]) VII. Romam evocatum ordinari; & jam à multis temporibus, cum trecentæ olim fuerint in Africa & amplius Episcopales sedes, duæ solùm jam supersunt, Septensis nimirum, & Tingensis seu Tingitana; quarum prior Olysipponensi Metropoli, posterior Eborensi in Portugallia subdita est, ùt ex actis seu recitationibus publicis, in consessu Cardinalium de Episcopatibus vacantibus Romæ fieri solitis, accepisse se testatur Aubertus ([g]) Miræus.

([a]) Carthag. 3. cap. 45. & Afric. 28.

([b]) Innocent. I. epist. 12. ad Aurel.

([c]) Justin. Novell. 131. cap. 4.

([d]) Agapetus epist. 3. ad Reparatum.

([e]) Leo IX. epist. 4. Petro, & Joanni Episcopis in Africa.

([f]) Greg. 7. lib. 3. epist. 19. & 20.

([g]) Aubertus Miræus in notitia Episcopatuum.

XXV. In contrarium fortè hæc videntur obstare: Primum, Canon Concilii Carthaginensis ([a]) quarti superius adductus, quo statuitur, ut *in Conventu totius Provinciæ Episcoporum, maximeque Metropolitani vel auctoritate vel præsentia ordinetur Episcopus:* Alterum, ordinatio Augustini, quam Possidius refert à Megalio Calamensi Episcopo Numidiæ Primate peractam fuisse: Tertium, ([b]) Victoris Bizacenæ Provinciæ Primatis notissima in ordinationibus Episcoporum auctoritas, in quem ut præcipuum ordinatorem & auctorem ordinationum, contra regiam prohibitionem peractarum, Trasamundus Rex Vandalorum sæviisse dicitur, qui cùm Carthaginem duceretur, à Ruspensibus conventus, ordinandi in eorum oppido Ruspensi ([c]) Fulgentii licentiam dedisse narratur.

(a) Carth. 4. c. 1.

(b) Possidius in vita August.

(c) Auctor vitæ Fulg. cap. 16. & 17. apud Sur. 1. Ianuar.

XXVI. Hæc tamen nullatenus obstant: Non primum; nam quamvis in ordinationibus Episcoporum præcipua fuerit Metropolitani præ reliquis Suffraganeis auctoritas, infra tamen Carthaginensis Primatis fuit, cujus consensum explorare debebat, & auctoritatem sequi; adeout si quem ipse ad ordinandum evocare vellet, singularis ejus juris & prærogativæ fuerit: Non secundum, cum potius ad confirmandam Carthaginensis Primatus in ordinationibus potestatem plurimum valeat; refert enim dictus Possidius, ([d]) Valerium Hypponensem, *egisse secretis literis apud Primatem Episcopum sedis Carthaginensis, allegantem imbecillitatem corporis sui, ætatisque gravitatem, & obsecrantem, ut Hypponensi Ecclesiæ ordinaretur Episcopus, qui suæ Cathedræ non jam succederet, sed consacerdos accederet, Augustinus* additque ea, quæ

(d) Possidius suprà.

A Beatus Valerius optasset & rogasset, rescripto impetrasse: quid vero opus erat Valerium Numidiæ Episcopum de constituendo Augustino Aurelium Carthaginensem consulere, ab eoque rescripto licentiam ordinationis petere, si Numidiæ Primas, qui Augustinum ordinavit, sufficienti auctoritate præditus foret, nec in ordinationibus a Primate Carthaginensi dependisset? quod ergo Valerius licentiam pro Augustino ordinando ex-
B petiit, hoc indicat, in cæteris Africæ Provinciis sine Carthaginensis Episcopi auctoritate atque consensu neminem licuisse in Episcopum consecrari: Non denique tertium, tum quod nullus tunc temporis esset Carthaginensis Episcopus; nam post ([e]) S. Eugenium maximâ severitate Carthaginensem Episcopum ordinari interdixerant Arriani isti VVandalorum principes; Eugeniusque
C ipsis renitentibus constitutus fuerat: quod si quis fuisset tunc temporis Episcopus Carthaginensis, nec Concilium sine eo totius Provinciæ Bizacenæ habitum fuisset, ipseque decreti Concilii auctor præsertim fuisset; in casu autem isto summæ necessitatis, quis dubitet, eum, qui Provinciæ alicujus Primas repertus fuisset, præsertim ex sententia Concilii totius suæ Provinciæ, & ordinationes celebrare, & ut celebra-
D rentur, concedere potuisse?

(e) Victor Uticensis lib. 1. de persecut. Vandal. S. Isid. in Chron. Vandal. Greg. Turon. lib. 2. cap. 3. Gennad. de Script. Eccles. cap. 9.

XXVII. Quod de Carthaginensi Primate dicimus, de aliis quibusdam Primatibus dici debet, qui sui juris seu αὐτοκέφαλοι effecti sunt, quales refert ([f]) Balsamon fuisse Primates Primæ Justinianæ in Bulgaria, Constantiæ in Cypro, & Primatem Iberiæ. Priori privilegium illud indulsit Vigilius Papa, postulante Justiniano, ut ex ista ipsius novella Constitutione colligere licet:

(f) Balsamon. in can. 2. Synodi Constantinopolitanæ.

Per

A (a) *Per tempus autem beatissimum primæ Justinianæ nostræ patriæ Archiepiscopum habere semper sub sua jurisdictione Episcopos Provinciarum Daciæ, Rispensis, & Privalis, & Dardaniæ, & Mysiæ superioris, atque Provinciæ, & ab eo hos ordinari: ipsum vero à proprio eum ordinari Concilio, & in subiectis sibi Provinciis locum obtinere eum Sedis Apostolicæ Romanæ secundum ea, quæ definita sunt à sanctissimo Papa Vigilio.* Testatur autem ista Novella pluribus Provinciis Archiepiscopum primæ Justinianæ fuisse præfectum: in singulis verò fuisse Metropolitanos quosdam constitutos, nemo est qui non facile sibi persuadeat: quorum tamen Metropolitanorum non obstantibus juribus, Episcopos omnes earum Provinciarum Archiepiscopus primæ Justinianæ dicitur (b) ordinasse, & à propria Synodo ordinari ipse debuisse: quod proinde privilegium Carthaginensis Primatis prærogativæ non absurde æquari potuit. Porro Archiepiscopo Constantiæ in Cypro Concilium (c) Ephesinum; Archiepiscopo (d) Iberiæ Petrum quendam Antiochenum Patriarcham jus simile dedisse ex prædictis constat: quod idem Seleuciensi Primati aliquando concessum, aliisque in exteris regionibus Catholicis nuncupatis convenisse, superius ostendimus.

(a) Iustin. novell. 131. cap. 3.

(b) Iustinianæ tamen primæ Episcopum confirmat Gregorius l. epist. 7. lib. 1.

(c) Conc. Ephes. can. 9.

(d) Balsamon de Iberia id testatur in can. 2. Constantinop. primi.

ARTICULUS V.

De Ordinatoribus Romanorum Pontificum, Patriarcharum, & quorumdam Primatum.

§. PRIMUS.

De Ordinatore Summi Pontificis.

B I. Ut integræ huic tractationi colophonem tandem imponamus, quædam de Summi Pontificis, Patriarcharum omnium, & Primatum quorumdam Ordinatoribus adjungere debemus. Principium ducimus ab Ordinatoribus Summi Pontificis, quem a propria Synodo Episcoporum suæ Provinciæ ordinatum fuisse, vocatis etiam, si qui essent, dissitarum regionum Episcopis, ex dictis innotescere potest. Ampla autem & numerosa erat ipsius Provincia, in C qua circa annum Christi 1057. ex vetusto sacrorum Rituum codice Vaticano refert (e) Baronius, præter titulos Cardinalibus Episcopis attributos, fuisse sexaginta duas Episcopales sedes, sive in Latio, & Campania, sive in Marsis, sive in Tuscia, sive in Umbria, & Marca Anconitana, quas omnes ex eodem Baronio enumerat Aubertus (f) Miræus. Earum ergo omnium Ecclesiarum Episcopos ex more, in D cæteris Metropolitanis usitato, primitùs convenisse ad Romani Pontificis ordinationem, nemo est qui inficiari possit. Vtrum autem etiam convenire omnes Diœcesis seu Primatię Romanæ Episcopi debuerint; saltemque per literas, si præsentes esse non possent, ordinationi suffragari, & absentiæ causas reddere, non satis exploratum est. Certe nullibi reperio definitum, ipsorum necessariam fuisse præsentiam,

(e) Baron. ad annum 1057.

(f) Aubertus Miræus in notit. Episcopatuum.

ut

ut legitima Summi Pontificis ordinatio celebraretur; finitimos tamen aliquos ex iis convocari solitos, sicut & in cæterorum celebriorum Præsulum ordinationibus, facilè suspicari possumus, & indubitatis exemplis convincere.

II. Ostiensis autem Episcopus præcipuus est Summi Pontificis Consecrator, ab antiquo tempore constitutus. Hujus siquidem veteris moris meminit Augustinus, eumque à Catholicis in causa Cæciliani contra Donatistas adductum refert. Consuetum nempe fuisse, (a) *ne Romanæ Ecclesiæ Pontificem ordinis aliquis Episcopus Metropolitanus, sed de proximo Ostiensis Episcopus*. Eoque titulo in libro veterum Romanorum (b) Pontificum, qui vulgo tribuitur Damaso, Ostiensem pallio donatum legimus; nam de Marco Summo Pontifice ibi scribitur: *Hic constituit, ut Episcopus Ostiensis, qui consecrat Episcopos Urbis, tunc Pallio uteretur, & ab eodem Urbis Episcopo consecraretur*. Quod si ad antiquiora adhuc tempora oculos convertamus, Dionysium (c) Papam à Maximo Ostiensi Episcopo consecratum legimus. Id verò adeo necessarium judicatum fuisse colligimus, ut cum ad Pelagium (d) primum consecrandum Episcopi sufficienti numero deessent, Andreas tamen Presbyter Ostiensis cum duobus aliis Episcopis ad ordinationem Summi Pontificis celebrandam assumeretur. Huic adsistentes dari ut plurimum consueverunt de vicino Portuensis, & Albanensis, ut præscribitur in (e) veteri Ordine Romano, potestque colligi ex Anastasio (f) Bibliothecario, qui in vita Leonis secundi ordinatum eum refert à tribus Episcopis, *idest Andrea Ostiensi Joanne Portuensi, & Placentino Veliternensi, pro eo quod Albanensis Ecclesia Episcopum minime habuit:* ac si diceret ab Albanensi quoque eum consecrandum fuisse, nisi Albanensem sedem tunc temporis vacare contigisset. Joannem quoque quintum, qui Leoni secundo successit, ab iisdem Ostiensi, Portuensi, & Veliternensi consecratum fuisse idem Anastasius (g) testatur. Mos ille subinde deinceps servatus est, cui fidem faciunt Luitprandus (h) Platina, (i) & alii. Ex quibus refellitur (k) Ciaconus, dum de Ordinatione Leonis secundi loquens, ad illum diem ab uno tantum Ostiensi Romanum Pontificem consecratum moris fuisse asseverat, quod contra Ecclesiæ regulam, & antiquam consuetudinem perperam asseruit. Rectius Augustinus (l) Patricius ante Leonem II. ab Episcopis Ostiensi, Portuensi, & Albanensi Romanum Pontificem consecrari solitum fuisse confirmat; à Leone verò II. ad aliqua sæcula usitatum fuisse, ut à duobus prioribus cum Veliternensi ordinaretur: postea verò moris fuisse, ut prior Episcoporum Cardinanalium cum duobus aliis Episcopis senioribus id muneris obiret: quod ipsum asserit in coronatione Imperatoris Romanorum fuisse observatum: quamvis idem tempore suo accidisse secus referat in Sixti quarti ordinatione, qui clam non à Priore Episcoporum Cardinalium; sed à Cardinali Rothomagensi, qui Episcopus Ostiensis erat, fuit consecratus. Refert quoque Christophorus Marcellus electus Episcopus Corcyrensis, qui sub Leone decimo (m) sacrarum cerimoniarum tres libros scripsit, suo tempore senioribus Episcopis Cardinalibus, nullà habita ratione Ecclesiarum, Summi Pontificis ordinandi prærogativam servatam: præ-

(a) August. in Breviculo collat. diei 3. cap. 5.

(b) Pontif. Damas. in Marco.

(c) Lege Acta S. Laurentii prope finem.

(d) Anastas. in vita Pelagii primi.

(e) Vetus ordo Rom. qualiter cōsecrari debeat Rō. Pontifex.

(f) Anastas. Biblioth. in vita Leonis 2.

(g) Anastas in Joan. V.

(h) Luitprandus in Chron.

(i) Platina in vita Joan. V.

(k) Ciaconus in vita Leon. II.

(l) August. Patricius lib. 1. cap. 2. sect. 1. Rituum S. Rom. Eccles. de Rom. Pontif. consecrando.

(m) Lib. 1. sacrarū cerimon. sect. 2. cap. 3.

præterquam in dicti Sixti quarti A consecratione clam facta. At enim Bonifacii octavi tempore nondum istam fuisse introductam consuetudinem ex eo conjicere possumus, quod de Bonifacio Octavo narrat Thomas (a) VValsingham, quod nempe *statim post creationem suam Episcopum Ostiensem super quibusdam in præsentia Cardinalium arguens durissimè, pallii usu privavit: & nihilominus ab eodem, ante restitutionem pallii, coronatus* B *sit*. Episcopus autem Ostiensis & Veliternus (jam tùm enim uniti erant ii duo simul Episcopatus) tunc temporis erat Hugo de Bilomio, quo antiquiores erant Episcopi Cardinales Sabinus, Tusculanus, & Portuensis, ut ex (b) Ciacono colliges. Itaque vel jus consecrationis Romani Pontificis tunc temporis Ostiensi servabatur, vel ab alio Bonifacium consecratum, ab alio coronatum esse dicendum est; quod C certè non est probabile, cum ad consecrationem potius quàm ad coronationem verba ista de jure Pallii ablato nec restituto spectare videantur. Jam verò cùm sacri Collegii Cardinalium Decanus sit Episcopus Ostiensis, & qui post eum antiquitate potior est, Portuensis Antistes esse soleat, ab iis utique cum aliis Episcopis Cardinalibus, eoque præsertim, qui antiquior fuerit, ordinari Summum Pontificem D in more positum est, quod & sacri Rituum codices consecrationis Romani Pontificis præscribunt.

(a) Thomas Vvalsingham histor. Angl. in Eduardo I, ad annum 1295.

(b) Ciaconus in Bonif. VIII.

§. II.

De Consecratoribus Patriarcharum Alexandrini, Antiochèni, & Hierosolymitani.

III. ALexandrinum, Antiochenum, & Hierosolymitanum Patriarchas, non solùm à Synodo propria suæ Provinciæ, sed maximè à Metropolitanis sibi subditis constitutos fuisse: Alexandrinum quidem & Antiochenum à Metropolitanis suæ Diœcesis seu Primatiæ; Hierosolymitanum verò, totius Patriarchatus, ex historiæ lectione comperimus: ex qua tamen neminem certum aut determinatum Consecratorem ipsis assignatum observare possumus; sed à diversis, prout occasio sese offerebat, consecratos eos novimus. Horum omnium cum plurima exempla ac testimonia habeamus, pauca dumtaxat referimus. Ut ergo primùm de Alexandrino Patriarcha quædam dicamus, cum (c) Ariani jactassent, Alexandro Alexandrino mortuo, quinquaginta quatuor Episcopos Meletianarum partium ex Thebaide & Ægypto in unum convenisse, ex eoque numero septem dumtaxat ab aliis separatos Athanasium clam ordinasse, ad hoc refellendum mendacium (d) Episcopi Ægypti, Lybiæ, Thebaidis, atque Pentapoleos literas scripsere circulares, in quibus testati sunt, plerosque ex iis Provinciis eundem Athanasium, à Clero & populo expetitum, canonice consecrasse; unde elicies, cùm figmentum istud ad ordinationem Athanasii infirmandum commenti fuerint Ariani, & ad eam stabiliendam Catholici Episcopi rem gestam ab Episcopis diversarum Provinciarum retulerint, inter utrosque constitisse, non fuisse legitimam

(c) Sozomen. lib. 1. cap. 16 Arianorum istud commentum refert.

(d) Refellit Athanas. apolog. 2. apud quem literæ Episcoporum Ægypti habentur circa principium.

timam ordinationem Alexandrini A Patriarchæ, quæ non invitatis dictarum Provinciarum Episcopis celebraretur. Ægyptii quoque de Timotheo Æluro apud Imperatorem Leonem conquerentes, quod præter regulas & consuetudinem Ecclesiasticam, nullo Episcopo Ægyptiacæ Diœceseos præsente, in Ecclesiam Alexandrinam invasisset, de more in istis ordinationibus ser- B vari solito, hæc subdunt: ([a]) *Deinde jubeat, sicut Patrum regulæ præcipiunt, & antiqua consuetudo tradit, Aegyptiacæ Diœcesis omnem Synodum orthodoxam, & communicatricem totius orbis Episcoporum, quempiam sanctæ vitæ eligere dignum Sacerdotio, virum, & communicatorem universalis Concilii, & vestræ pariter pietatis, & qui sedi S. Marci Evangelistæ irreprehensibilis esse videatur, &c.* C Regulariter ergo & ordinarie ab Episcopis omnibus orthodoxis ac Catholicæ communionis Ægyptiacæ Diœceseos, quæ varias provincias comprehendebat, ordinari solebant Patriarchæ Alexandrini: quamvis non inficiamur, urgente Ecclesiæ necessitate, satis fuisse, si à Clero & populo legitime electus, a vicinis Episcopis ordinaretur: quomodo in locum S. Athanasii legimus ad ordinandum Petrum, Athanasii D suffragio jam designatum, ab Episcopis & Magistratibus probatum, a populo postulatum; Episcopos vicinos mature venisse, ne Arianorum dolis ac violentiâ electio impediretur; quorum tamen ea fuit temeritas, ut ejecto Petro, pulsis in exilium undecim Ægypti Episcopis (quos ordinatores Petri fuisse facile crediderim) violatis sacris locis, assumptis militibus ethnicis, Lucium quendam Arianum contra fas & leges introducerent, cujus ordinationem Petrus prædictus redarguit, quod ab Episcopis collectis ex more probata non fuisset.

(a) Epist. Episc. Ægypti ad Leoné Augustum III. parte Conc. Chalced.

IV. In ordinatione Patriarchæ Antiocheni idem animadvertere possumus, v. gr. in Eustatii electione, quam turbulentam persuadere nobis voluit ([b]) Eusebius Cæsariensis, qui ab Episcopis expetius, cum suffragiorum numero imparem se præcognosceret, se ab inferiori Cæsariensi Ecclesia ad digniorem Antiochenam transire noluisse finxit: ad eam ergo electionem non unius solùm Provinciæ, sed diversarum Antiocheno throno subditarum, Episcopos convenisse ostendit epistola Constantini Imperatoris apud eundem ([c]) Eusebium ad Episcopos illos scripta, qui Eusebio Cæsariensi favebant, directa; siquidem ea epistola dicitur Theodoto, Theodoro, Narcisso, Ætio, Alpheo, & cæteris Episcopis, Antiochiæ congregatis. Theodotus autem, qui hîc nominatur, fuit Episcopus Laodice in Syria, quem maxime laudat idem Eusebius, & inter Episcopos sibi faventes numerat Arius in epistola ad Eusebium Nicomediensem apud ([d]) Theodoretum. Quis Theodorus ille fuerit, cujus hîc mentio, an Theodorus ([e]) Charetapum Phrygiæ Episcopus, in Synodo Seleuciæ cum Acacio depositus, an Theodorus Heracleæ Episcopus itidem Arianus, qui ([f]) Antiocheni Concilii contra Athanasium ad Imperatorem Legatus fuit, qui ([g]) postea in locum Euzoii Ariani Antiochiæ Præsul ab Arianis suffectus est, qui in Sardicensi Concilio damnatus est, & annos XIX. supra centum vixit, an aliquis alius, disquirendum relinquo. Narcissus ibidem nominatus Irenopolis, sive Neroniadis Ciliciæ secundæ Episcopus fuit, qui ([h]) Neocæsariensi Con-

(b) Eufeb. lib. 3. de vita Constantini cap. 58. 59. 60.

(c) Eufeb. lib. 4. Hist. cap. ult.

(d) Theodoret. lib. 1. cap. 5.

(e) Sozomenus lib. 4. cap. 16. & alii.

(f) Athanas. de Synod Arimi & Seleuc.

(g) Socrat. lib. 4 cap. 35.

(h) Conc. Neocæs. subscript.

Concilio subscripsit; Arianæ tamen hæreseos notatus est, quem nempe ([a]) Athanasius unum ait e sociis Eusebii Nicomediensis, cum aliis in Synodo Sardicensi depositum fuisse. Ætius, Arianus quoque, fuit Episcopus Lyddæ seu Diospolis in Palæstina, quem Arius inter suos nominat epistolâ citatâ ad Eusebium Nicomediensem. Alphæus tandem is est, qui Apameę Cœlosyriæ Episcopus in dicto ([b]) Concilio Neocæsariensi subscriptus reperitur, quem Arianæ hæreseos labe infectum fuisse non memini. Nec dubium, quin plures alii Episcopi in eadem electione in diversis similiter Provinciis Eustatio, qui ab iis constitutus est, faverent. Quo proinde exemplo palam ostenditur ex diversis Provinciis throno Antiocheno subditis, maxime verò ex Provinciis Orientis, quas exarchico peculiari jure administrabat, Episcopos ad ordinationem Antiocheni convenire olim solitos.

(a) Athanas. apolog. 2. circa finem & Theod. lib. 2. cap. 8.

(b) Vide subscript. Concil. Neocæs.

V. Flavianum quoque, Antiochiæ urbis Syriæ Episcopum, non solùm ab Episcopis istius Provinciæ, verùm etiam totius Diœcesis Orientalis, ordinatum fuisse referunt ([c]) Constantinopolitani Concilii I. Patres in epistola Synodica Papæ Damaso, & occidentalibus Episcopis. Præcipuos tamen ordinationis ejus auctores fuisse Diodorum Tharsi in Cilicia, & Acacium Berœæ in Syria Episcopos; quos nempe, quòd Flavianum ordinassent, Occidentales pro excommunicatis habuisse, scribit ([d]) Sozomenus; ex quibus quoque postremum principem legationis fuisse pro reconciliandа Antiochenâ Ecclesiâ cum Romanâ, quæ Flaviani ordinationem ægrè tulerat, ad Innocentium primum missæ, refert ([e]) Theodoretus. Non tamen vitiosam fuisse

(c) Constantinop. I. epist. Synod. apud Theodoret. lib. 5. cap. 9.

(d) Sozomenus lib. 7. cap. 11.

(e) Theodoret. lib. 5. cap. 25.

A aut illegitimam existimatam ordinationem, ad quam ob rationabiles causas soli Provinciæ Episcopi vocati fuissent, cùm multis argumentis probari posit, sufficiet ex Theodoreto illud docere, quod scilicet Evagrii ordinationem redarguens, id in ea reprehenderit, non quod à totius Diœceseos Orientalis Episcopis ordinatus non sit; sed quòd non à convocatis Provinciæ Episcopis creatus fuerit. Diximus

B autem suprà, Constantinopolitanum Patriarcham sibi etiam jus istud arrogare conatum fuisse, ut Antiochenum ordinaret; sed in eo ipsum reprehensum fuisse, & paucorum personale hoc privilegium vel potius temeritatem fuisse, non commune aut ordinarium jus, quod vel legitime concessum aut præscriptum fuisset.

VI. De Hierosolymitano nihil opus est addere, quem non solùm

C ab Episcopis suæ Provinciæ, verùm etiam à Metropolitanis & Episcopis sui Patriarchatus ordinari consuevisse, certissimum est. Ad Constantinopolitanum veniendum est, quem non solùm ab Episcopis suæ Provinciæ, sed à pluribus Episcopis vicinis (vocatis etiam aliquando non ad valorem ordinationis, sed ad ejus celebritatem, pluribus Episcopis etiam dissitis, præsertim verò Alexandrino & Ægyptiis) or-

D dinatum aliquando legimus, ut constat ex constitutione S. Gregorii Nazianzeni in ea sede, & ordinationibus Maximi, Nectarii, & Joannis Chrysostomi, quas superius attigimus. Quem etiam ab Heracleensi Episcopo consuevisse ordinari, docet ([f]) Balsamon, ([g]) Codinus, & alii. Nec solùm consecrationem, verùm etiam confirmationem Constantinopolitani Patriarchæ ad Heracleensem Antistitem spe-

(f) Balsamon in can. 3. Concilii Constantinopolit.
(g) Codinus de off. Eccles. Constant. cap. 20.

spectare tradit Michael (a) Glycas: qui omnes hanc rationem addunt, quod Perinthiorum seu Heracleæ Episcopo, Bizantii (quæ Constantinopolis postea dicta est) Ecclesia subdita prius fuerit, quàm ad Patriarchatus dignitatem eveheretur. Ideoque refert (b) Zonaras, Polyeuctum Monachum, qui imperante Constantino Leonis Philosophi filio Constantinopolitanus Patriarcha factus est, criminandi ansam suis obtrectatoribus præbuisse, quòd non ab Heracleensi de more, sed à Cæsariensi ordinatus fuisset eo tempore, quo Heracleensis, offenso Cæsare, jus suum usurpare minime potuisset. Ex Chronico quoque Scytizæ refert citatus (c) Balsamon, ab ejusdem civitatis Cæsariensis Episcopo Patriarcham Se Syncellum, fratrem Imperatoris Leonis Sapientis, consecratum fuisse, quòd esset præmortuus Heracleæ Archiepiscopus. Major tamen (d) Andronici Junioris in hoc religio fuit, qui cum Gregorium Cyprium eloquentia percelebrem Patriarcham eligi procurasset; nec eum ab iis ordinari vellet, qui novum dogma sub Andronico Patre exortum amplexi fuissent, à Mozileno Episcopo Ætholiæ, Principis Legato, sub Metropolitano Naupactio constituto (quæ Metropolis Constantinopolitano Patriarchæ subdita erat) Germanum prius Monachum ordinari Heracleensem Archiepiscopum; tum demum ab ipso, simulque eodem Mozileno Episcopo, & alio è Macedoniâ Debrenorum Episcopo adjunctis, Gregorium Patriarcham consecrari voluit. Eundem tamen Constantinopolitanum à Metropolitanis pluribus ordinari consuevisse, colliges ex Concilio (e) Oecumenico octavo, ubi de consecratione Photii.

VII. Nec omittenda ea sunt, quæ de Patriarcharum consecratoribus refert (f) Codinus, ad electionem scilicet Patriarchæ Constantinopolitani eos omnes, qui Constantinopoli degunt, Episcopos, licet plures fuerint; sin minus, duodecim congregari, eosque ex vicinis præsertim Ecclesiis evocari. Si verò neque ex iis, qui peregre advenerunt, neque ex finitimis Ecclesiis duodenarius numerus confici queat, tunc tot sedere debere in suffragio ferendo, quot reperti fuerint. Heracleensem autem Metropolitanum Ordinatorem ejusdem Patriarchæ nominatim exprimit; nec aliorum Episcoporum meminit, quos non dubium est, ex veteri more eosdem asumi consuevisse, qui electioni interfuissent, & qui vel ejusdem, vel vicinæ Provinciæ essent. Subjungit autem, ad eundem modum peragi aliorum Patriarcharum Alexandriæ, Antiochiæ, & Hierosolymorum designationes; quin & Archiepiscopi primæ Justinianæ, Acridis, & totius Bulgariæ: quod & mihi in Primatis Carthaginensis ordinationibus observatum fuisse videtur, ut nempe non solùm ex Episcopis suæ Metropoleos, verùm etiam totius Africæ Occidentalis ad duodecim usque convenire solerent: quod in Carthaginensis primæ sedis Episcopi constitutione non est quod mireris, cùm, ùt superius diximus, eundem numerum tanquam necessarium præscribendum esse, Honoratus & Urbanus Episcopi in Carthaginensi (g) tertio expetierint, licèt non obtinuerint. Nec dubito, quin omnes Provinciæ Zeugitanæ, quæ ad Carthaginensem Metropolim spectabat, reliquarumque Provinciarum Exarchiæ Carthaginensis Episcopi, saltem ii, qui (h) ab ordina-

(a) Glycas annal. parte 4. non longè à principio.

(b) Zonaras annal. tomo 3. in Constant. Leonis filio.

(c) Balsamon. suprà.

(d) Nicephor. Greg. lib. 5. hist. non longè ab initio.

(e) Octavum Syn. Oecumen. act. 6.

(f) Codinus cap. 20. citat.

(g) Carth. 3. c. 39.

(h) Leo IX. epist. 4. ad Petrum & Joannem Episcopos, Primates in Africæ Provinciis dictos, affirmat ob antiquitatem ordinationis.

nationis antiquitate Primates evadebant, vocari ad ejus ordinationem solerent, quamvis a Suffraganeis seu vicinis Episcopis ipsum ordinari sufficeret. Sic enim Cyprianus, ([a]) supra à nobis citatus, hunc morem in Africa servari docuit, ut Episcopi Provinciæ ad aliorum ordinationes proximi quique conveniant: sic apud eundem Cyprianum ([b]) legimus jactasse schismaticos, qui Maximum, ipso vivente, Pseudo-Episcopum subintroduxerant, se ad eum constituendum cum Pseudo-Episcopis pluribus, qui convenirent e Numidia, fuisse venturos; & Cyprianum hunc, qui à quinque ordinatus fuisset, a paucis censuisse ordinatum. Neque diffitetur ([c]) Optatus Milevitanus, quin ad ordinandum Carthaginensem Episcopum, solerent etiam ex remotis Provinciis Episcopi congregari: nam de Cæciliani ordinatione hæc habet: *Botrus & Cælesius, ùt dicitur, apud Carthaginem ordinari cupientes, operam dederunt, ut, absentibus Numidis, soli vicini Episcopi peterentur, qui ordinationem apud Carthaginem celebrarent. Tunc suffragio totius populi Cæcilianus eligitur, & manus imponente Felice Aptungitano, Episcopus ordinatur; Botrus, & Cælesius de sua spe dejecti sunt.* Refundit Optatus Milevitanus culpam, si quæ esset, quod non fuissent vocati Episcopi Numidiæ, in Botrum & Cælesium, qui Donatistarum schismatis incendium excitarunt: satis innuens usitatius fuisse, ut etiam ex aliis Africę Provinciis ad ordinandum Carthaginensem Episcopi convocarentur. Neque id negat ([d]) Augustinus, qui tantùm contra eosdem Donatistas hoc necessarium minime fuisse asseverat; sicut nec quod Primas a Primate ordinaretur, quæ Donatistarum postea in suis ordinationibus servata lex est. Neque enim reprehendendum docet; *quod non expectaverit Cæcilianus, ut princeps à principe ordinaretur: cùm aliud habeat Ecclesiæ Catholicæ consuetudo, ut non Numidiæ, sed propinquiores Episcopi Episcopum Ecclesiæ Carthaginis ordinent: sicut nec Romanæ Ecclesiæ ordinat aliquis Episcopus Metropolitanus, sed de proximo Ostiensis: hoc autem,* subdit, *dicentes de sua consuetudine, quam nescio quando instituerunt, Ecclesiæ Catholicæ præjudicare conabantur, quæ consuetudo si antiqua esset, hoc ipsum objecissent Cæciliano, quando absentem damnaverunt.* Quibus verbis ab antiquo tempore non fuisse eam consuetudinem innuit, ut Primas Carthaginensis ab alio Primate (quod religiose observabant Donatistæ) ordinaretur. Quod autem hoc Donatistæ observaverint, in odium fortè Cæciliani factum est, ejusque ordinationis præjudicium; vel certe ob exemplum primi eorum factionis Episcodi Majorini, quem ([e]), deposito Cæciliano à Primate Numidiæ Secundo Tigisitano, consecratum accepimus. Sed de iis plusquam satis.

(a) Cypr. epist. 68.

(b) Cypr. epist. 55. Cornel.

(c) Optatus lib. 1. contra Parmenianum.

(d) Augustinus in Breviculo coll. diei 3. cap. 16.

(e) Optatus lib. 1

CAPUT V.

De qualitatibus Ministri legitimi Ordinationis.

ARTICULUS I.

Ut Minister ordinationis sit Orthodoxus & Catholicæ Communionis.

§. PRIMUS.

Non licere ab hæretico vel schismatico recipere Sacramentum Ordinationis.

I. HActenus, quis debeat esse Minister Sacramenti Ordinationis proprius & ordinarius, abunde discussimus; nunc, qualis esse debeat, videndum est. Eæ autem vulgò conditiones legitimi ordinationis Ministri assignantur: Prima, ut Catholicæ fidei ac communionis existat: Altera, ut legitimè constitutus, non per pecuniam vim dolos aut gratiam Episcopalem dignitatem adeptus sit: Tertia, ut nullâ censurâ Ecclesiasticâ irretitus, vel à sui officii executione impeditus: Quarta, ut notus sit & pro Episcopo agnitus: Quinta denique, ut Episcopali dignitati minimè renuntiarit; quibus aliqui addunt, ut clerum ac populum habeat. Has omnes conditiones discutiemus eodem, quo proposuimus ordine; primumque de hæreticis, ac schismaticis Ministris verba faciemus; de quibus duplex quæstio proponi potest: Prior, an liceat ab ejusmodi Sacramentum Ordinationis suscipere: Posterior, an revera ab iis dari possit aut recipi; seu an validum sit Ordinationis Sacramentum, quod ab iis illicite attentatur.

II. Quod spectat ad priorem quæstionem certum est, primò ab hæreticis vel schismaticis, qui ab Ecclesiâ damnati fuerint, non licere Sacramentum Ordinationis recipere. Probatur primo iis testimoniis, quæ ex ordinatione ab hæreticis recepta hominem inquinari

A docent, gratiæque donum minime consequi taliter ordinatos testantur; vel ab iis ordinari quempiam prohibent. Damasus ([a]) *per illicitam manus impositionem* ait *vulnerari caput suscipientis*. Similiter Innocentius ([b]) primus epistola ad Rufum & alios Episcopos, ordinatos ab hæreticis docet *vulneratum per*
B *illam manus impositionem habere caput*; eumque, qui particeps effectus est damnato, damnationem ab eo accepisse. S. ([c]) Ambrosius, *non sanare Baptismum perfidorum*, *non mundare*, *sed polluere* affirmat: par autem, imo major ratio Ordinationis, quæ cùm minus necessaria sit, majori periculo ab hæreticis suscipi-
C tur. Favent proinde etiam ([d]) Augustinus, & alii Patres, qui *Baptismo* ab hæreticis *recepto cumulari perniciem*, afferunt; tantum abest, ut gratiam accipi credant. S. Leo ([e]) eum, qui ordinatur ab hæretico, hæretici communione pollui affirmat. Docent idipsum alii Patres. Laodicenum verò ([f]) Concilium vetat ab
D hæreticis benedictionem accipere; quanto magis Ordinationem? Martinus ([g]) Bracharensis nec cum hæreticis orare permittit, multominus ab iis ordinari. S. Gregorius ([h]) Eucharistiam ab hæretico Episcopo datam *sacrilegæ consecrationis communionem* appellitat, quanto magis ordinationem, in qua ordinatus ordinatori suo magis communicat, & arctiori fœdere necessitudinis adstringitur?

(a) Damas. epist. 4. refertur 9. quæst. 1. c. per illicitam.

(b) Innocent. epist. 22. cap. 3. habetur 1. quæst. 1. c. qui perfectionem.

(c) Ambrosius lib. de initiandis rudibus.

(d) Augustinus de fide ad Petrum cap. 37.

(e) Leo ep. 3. ad Ianuarium, seu Iulianum Aquilegiensem.

(f) Laodicen. c. 32.

(g) Martinus Brach. c. 70.

(h) S. Greg. lib. 3. dialog. cap. 31.

gitur? Plura alia prætereo. Legatur verò (a) Auguſtinus paſſim, qui fuse & luculenter oſtendit, licèt ab hæreticis & ſchiſmaticis collata Sacramenta valida ſint, non ſine tamen crimine ab iis ſcienter accipi, & extra Eccleſiæ unitatem per ea ſalutem minime obtineri, ſed damnationem acquiri. Quibus adde Eccleſiaſtica decreta, quorum mox mentionem faciemus, quæ ordinationes ab hæreticis vel ſchiſmaticis factas, irritas & inanes declarant: neque enim irritæ judicarentur, ſi licitæ; neque inanes, niſi prohibitæ.

(a) Legatur Auguſtinus paſſim, præſertim libris de Baptiſmo contra Donatiſtas. lib. 2. contra Parmenianum. lib. 2. contra literas Petiliani, &c.

III. Secundò, exemplis ſanctiſſimorum virorum id oſtendi poteſt, qui ab hæreticis vel ſchiſmaticis ordinari tanquam immane piaculum refugerunt. Moſes Monachus, pietate fide & miraculis clarus, cum à Maviâ Saracenorum regina, *fœdera cum Romanis ea conditione ſanciente*, in Romanorum fines miſſus fuiſſet Epiſcopus conſecrandus, ab iiſque Alexandriam, ut illic Sacerdotii dignitatem capeſſeret, deductus eſſet, ubi ad Lucium, qui ibi tum Eccleſiæ præerat, in locum Athanaſii ab Arianis violenter ſubintroductus, adventavit, ab illo conſtitui reſpuit; ſicque ipſum alloquutus fuiſſe dicitur à (b) Theodereto: *Abſit, ut tua manus me conſecret; nam tua invocatione Spiritus ſancti gratia in neminem deſcendit*; cui Lucius: *Unde*, inquit, *iſta conjicis? Non conjicio*, inquit, *ſed certò equidem ſcio: etenim pugnas contra doctrinam Apoſtolicam, & contrariam ipſe doces*; quibus cùm alia & ſimilia adjunxiſſet, fremente Lucio, ad montes, ad quos quidam exulatum pulſi fuerant Catholicæ communionis Epiſcopi, à neceſſariis ſuis deductus, ab illis ordinatus eſt. Simile quoque exemplum habemus Antiochi, qui Euſebio avunculo in

(b) Theodoret. lib. 4. cap. 21. cui ſimilia habet Socrates lib. 4. cap. 29.

A Samoſatorum Eccleſia ſucceſſit; cum enim omnes ad unum ei ſuffragati eſſent, eumque ad ſacram Menſam ordinandum deduxiſſent, coegiſſentque genua flectere, ſimulac converſus vidit Jovianum Epiſcopum Pergæ, qui aliquandiu communioni Arianæ adhæſerat, dexteram ſibi imponentem, manum ejus repulit, imperavitque, ut à numero eorum,
B qui ipſum conſecrarent, ſegregaretur, dicens: *Se nullo modo ferre poſſe dexteram illam ſibi imponi, quæ ſacra myſteria per blaſphemiam conſecrata receperat*. Quibus exemplis, omiſſis cæteris, addimus unicum (c) Joannis Nicopolitani, qui, cùm à Theſſalonicenſi ſchiſmatico confirmationem petere noluiſſet, ab eodem pulſus, concuſſionibus & diſpendiis affectus eſt: quam ob cauſam, cùm tam ipſe quàm Suffraganei ejus ab Hormiſda Summo Pontifice per epiſtolam expetiiſſent, ut
C licentia eis daretur, relationem ad Theſſalonicenſem deſtinandi, nequaquam Hormiſda conſenſit; quinimo Epiſcopum Nicopolitanum admonuit, ne tale aliquid audere tentaret, ſi cum eo in communione vellet perſiſtere: *Ne per illum*, inquit, *ſi ab eo, qui à communione noſtrâ alienus eſt, confirmationem petiſset, noſtra quoque Communio contagium ſuſtineret*. Ejuſdem quoque Nicopolitani cauſam aliis quidem commendavit, apud alios au-
D tem tutatus eſt, & Theſſalonicenſem ita redarguit, ut a proprio Epiſcopo Metropolitano ſeu Primate unumquemque in eo caſu abſolutum eſſe demonſtret: *Potuiſset*, inquit, *neglectus ſic eſſe culpabilis, ſi unum eſſet inter omnes myſterium charitatis; ut cum multi ſe à Petræ illius, quæ Chriſtus eſt, ſoliditate diviſerint quis non velit ab errantium conjunctione diſcerni, ut merea-*

(c) Hormiſda ep. 17. 18. 19. 20. 21. 22.

mereatur cum his, qui consistunt in veritate, conjungi? Non igitur consuetudo est neglecta, sed vitata contagia. Ergo objicere quis possit errorem, ubi cogitatam salubriter intelligit cautionem?

IV. Tertiò ratione id ipsum ostendi potest, Primò quidem generali, quâ nempe demonstratur non licere ab hæreticis vel schismaticis quodcumque Sacramentum suscipere: Quod Sacramenta ab istiusmodi suscipientes, eorum nos communionis esse ac societatis profiteri videamur: Quod quidem fidei Catholicæ, & Unitatis Ecclesiasticæ necessariæ professioni repugnat: Quod Ecclesiasticæ leges, quibus exercitium Ordinum talibus adimitur, a nobis Sacramenti ab iis susceptione negligi videantur: Quòd futuræ violationis Sacramenti, per hæreticum vel schismaticum conferendi, occasionem præbeamus, & mali ministri iniquitate cooperemur atque consentiamus: Quòd tandem iniquum sit ab eo Spiritus sancti dona velle recipere, qui Spiritum sanctum non habeat; divina ab iis præsumere Sacramenta, *quorum manibus*, ùt ait (a) S. Leo, *se subtraxere mysteria*; qui nec juste ea dare possunt, nec sine indebitæ potestatis usurpatione conferre. Secundò, speciali quoque & peculiari, quæ in Sacramento Ordinis militat, ratione id urgere possumus, tum quod ad istud Sacramentum vocari debemus a Deo tanquam (b) Aaron; nec eam præsumere debemus auctoritatem, nisi ad quam nos vel (c) præcedentes ùt Timotheum Prophetiæ vocent, vel saltem indicia divina confirment; at quomodo vocari dici possunt a Deo, qui ab hostibus Dei, inimicis crucis Christi, divinæ fidei rebellibus, turbatoribus Ecclesiasticæ pacis, A Clerici vel Sacerdotes consecrantur? Ubinam sunt indicia divinæ voluntatis, ubi tot apparent argumenta reprobationis? Quomodo a Deo mitti judicabuntur, quos diaboli præcones renuntiant, qui in alienis castris militant, & ab adversæ factionis ducibus mittuntur? Tum quia per Sacramentum Ordinis ducatum accipimus spiritalem, & eminentiorem in Ecclesia Dei gradum, ad quem contra Ecclesiæ dispositionem B assurgere, rebellare est: adversariis Ecclesiæ nomen dare, sub iis initiari, ab iisdem potestatem accipere & ducatus insignia, quid aliud est quàm adversus Ecclesiam militare, & altare contra altare erigere, potestatem Ecclesiæ in gradibus distribuendis turbare, factionem adversariam fovere, regiminis gradum fraudulenter ascendere, dignitatem furari indebitam? Unde, qui ab hæreticis ordinantur, rectè secundùm C (d) Innocentium, *rei sunt usurpatæ dignitatis, qui conficiendorum Sacramentorum sibi vendicaverunt auctoritatem, quod de his nulla fuerat ratione concessum*. A qua ratione non omnino abhorret (e) Cyprianus, satis esse dictitans, ut ii, qui contra Christi dispositionem ab hæreticis vel schismaticis sacrilega ordinatione promoti sunt, admittantur ad Ecclesiæ pacem; *nec debere eos revertentes, ea* D *apud nos ordinationis & honoris arma retinere, quibus contra nos rebellaverint*: quippe cum tutò iis Ecclesia committi non possit, qui hostibus Ecclesiæ, ut ordinarentur, adhæserint.

(a) Leo 1. Ep. 73.

(b) Ad Hebr. 5.

(c) 1. Tim. 1.

(d) Innocent. 1. epist. 22.

(e) Cyprianus ep. 72. ad Stephanū.

§. II.

§. II.

Interdici exercitium Ordinum iis, qui ab hæreticis vel schismaticis promoti sunt.

V. CErtum est secundò, ordinatum ab hæreticis vel schismaticis, ab Ecclesia damnatis, executionem Ordinis minime recipere eique juste tam promotionem ad superiores Ordines, (qua de re alibi) quàm susceptorum exercitium ab Ecclesiâ interdici; utrumque siquidem Ecclesiastici Canones manifeste confirmant, utrumque decernunt. De arcedis ab Ordinatione superiori iis, qui ab hæreticis aliquando promoti fuerint, hìc tacebimus: quædam solùm decreta, quæ executionem officii promotis ab hæreticis prohibeant, obiter allaturi, quibus alia in sequentis quæstionis discussione adjungetur. Innocentius ([a]) ergo primus, eos qui à Bonoso damnato, aut cupierunt, aut se ordinari passi sunt, à susceptis gradibus dejicit, tum quòd *suam peculiariter in Bonoso vanitatem sequendam esse duxerint*, tum quòd præsumerentur *ii, qui in Catholica noverant se propter vitia sua non posse suscipere ordinationem, idcirco ad illum perrexisse, qui passim & sine ulla discussione ordinationes illicitas faciebat, credentes se posse per illam institutionem locum in Ecclesia Catholica recipere, de quo antea desperaverant*. Octava ([b]) Synodus generalis Photium schismaticum violenter intrusum, de gradu, quem male præsumpserat, dejiciens, eos quoque, qui in aliquo gradu Sacerdotali ab eo consecrati fuissent, ab eodem gradu abdicavit. Urbanus II. in Concilio Placentino ordinationes à Guiberto hæresiarcha, postquam à felicis memoriæ Papa Gregorio septimo damnatus est factas, irritavit: ([c]) *Similiter autem eas, quæ à cæteris hæresiarchis, nisi probare valuerint, se, cum ordinarentur, eos nescisse damnatos*. Quibus tamen hæc addit: *Qui verò ab Episcopis quondam quidem Catholicis ordinatis, sed in schismate à Romana Ecclesia separatis, consecrati sunt, eos nimirum, cum ad Ecclesiæ unitatem redierint, servatis propriis Ordinibus misericorditer suscipi jubemus, si vita & scientia eos commendant*. Quibus verbis ostendit, facilius Ecclesiam cum iis indulsisse, qui ab Episcopis catholicè consecratis fuissent ordinati, licèt postea isti in schisma lapsi essent, quàm illis, qui ab Episcopis ordines recepissent, quorum ordinatio extra Ecclesiç quoque unitatem peractam fuisset. Paschalis ([d]) II. in Concilio apud Guardastallam fatetur, ordinatos à schismaticis secundùm Ecclesiasticas leges debuisse à male suscepto gradu deturbari, nisi Ecclesiæ indulgentia succurrat. Innocentius ([e]) II. in Concilio Romano, ordinationes Petri Leonis & aliorum hæreticorum ac schismaticorum evacuat & irritat. Similis Eugenii tertii ([f]) in Concilio Remensi sententia est. Idem Callistus ([g]) secundus in Concilio Romano statuit, dum ordinationes, quæ à Burdino hæresiarcha, postquam à Romana Ecclesia est damnatus, quæque a Pseudo-Episcopis per eum constitutis factæ sunt, irritas declaravit. Alexander ([h]) tertius in Concilio Turonensi factas ab Octaviano & aliis schismaticis & hæreticis evacuat, & irritas judicat; renovans quoque sententiam à prædecessore suo Innocentio latam. Ab eodem quoque Octaviano & Joviano hæresiarchis, & Joan-

(a) Innocent. I. epist. 22.

(b) Octava Synod. gener. sub Hadriano 2. cap. 4.

(c) Urbanus II. in Concilio Placent. cap. 9. & 10.

(d) Paschalis in Conc. apud Guardastal. can. 2.

(e) Innocent. II. in Concil. Roman. cap. 23.

(f) Eugenius 3. in Conc. Rom. c. 26.

(g) Callistus II. in Concilio Romano cap. 6.

(h) Alexand. III in Côc. Turonē. can. 9.

& Joanne Strumense, qui eos secutus est, factas ordinationes, in Concilio Lateranensi generali inanes censuit. Denique consultus de ordinatione a schismaticis facta Innocentius (a) tertius, ita respondit: *Priorem, quem à schismatico asseris ordinatum, ab officio poteris repellere incunctanter, nisi legitimè probaverit secum fuisse misericorditer dispensatum, & ab ea persona, quæ super hoc potestatem habuerit dispensandi.*

(a) Innocent. III. c. Paternitati, de schismaticis, & ab eis ordinatis.

VI. Egregia quoque hujus rei probatio deduci potest ex epistola (b) Stephani Tornacensis Domino Papæ (Lucio, ni fallor, tertio, ad quem proxime sequentem epistolam scribit) *pro quodam Clerico ab Episcopo schismatico ordinato*, in qua graviter & eleganter a Summo Pontifice dispensationem efflagitat, ut ad majores gradus promoveri possit: *Excusabilis*, inquit, *est ignorantia, quam vel infirmitas ætatis, vel innocentiæ simplicitas inducere consuevit. Ea sic à malitia recedit, ut ad mansuetudinem accedat; sic accedit ad veniam, ut severitatem non accendat. Eam, Pater, sive de infirmitate procedat ætatis, sive de innocentiæ simplicitate nascatur, communis Mater Ecclesia Romana levare semper & juvare studuit, ut & rigorem dispensatum temperet, & dispensationem justitia non relinquat. Hæc sunt, quæ me nimirum servum vestrum movent & monent, ut pro Odone Clerico præsentium latore, cum aliis, qui pro ipso vos rogant, sanctæ Paternitati vestræ offeram, quæ & de charitate prodeunt, & proderunt charitati. In puerili ætate ab Herberto Bisuntino schismatico gradum Acolythi qualitercumque suscepit, cum prius à Catholico Clericus factus fuisset; nesciens miser, quantum veneni pestis illa infunderet, quantum periculi manus illa leprosa sibi vel ad præsens vel in posterum importaret. Aperiatur super eum, obsecro, Paternus Apostolicæ pietatis oculus, Maternus Ecclesiæ Romanæ sinus expandatur, ut qui in suscipiendis minoribus ordinibus deliquit, ad majores valeat humiliter promoveri.* Ex hac autem epistola discimus, non infirmitatem ætatis, non ignorantiam ordinati sufficientem excusationem tunc temporis creditam fuisse, quominus stricto jure ab Episcopo schismatico vel minoribus ordinibus initiatus, ad alios recipiendos ineptus redderetur. Dispensationem a Romano Pontifice impetrari oportuisse, quæ a tali Antistite initiatum Ecclesiasticæ communioni restitueret. Hanc profectione Romana quosdam promereri curavisse, nec nisi precibus summorum virorum exorari posse credidisse: tantum schismatici manuum impositio exosa, tantum exitialis judicabatur, ut Ministri scelus in suscipientem ab eo Ordines contagiosâ communione derivari putaretur.

(b) Steph. Tornac. epist. 108.

VII. Meminisse jam oportet Extravagantis (c) Martini quinti, qua ad sedandas timoratorum conscientias, nonnisi damnatorum, & Ecclesiæ judicio nominatim excommunicatorum, vel notoriorum Clerici percussorum communio prohibetur: unde secundùm eam, si quem alicui constet hæreseos vel schismatis peste infectum esse, ab eo tamen, quamdiu ab Ecclesia toleratur, suscipere poterit ordinationem, donec ab Ecclesia prohibitus ille fuerit. Quam tamen Extravagantem, quamvis quoad alios fortè communionis effectus, & quoad ordinationem ipsam ab aliis quàm hæreseos vel schismatis criminibus constrictis suscipiendam, tenendam esse crediderim,

(c) Extravag. Martini 5. apud Antoninum 3. parte tit. 25. cap. 3. & alios.

A derim, etiamſi aliquorum crimina notoria ſint: nec aut ([a]) Baſilienſi, aut Lateranenſi ([b]) Concilio ſub Leone X. ſtandum eſſe judicem, in quibus alio modo ipſa refertur, prout notorios quoſvis excommunicatos comprehendit. Nihilominus ægre quidem ego conſulerem, a notoriis hæreticis vel ſchiſmaticis, etſi forte ad tempus ab Eccleſia tolerentur, Ordinem ſuſcipere: mallem, ut eos, qui hæretici vel ſchiſmatici manifeſte agnoſcuntur (neque verò facile
B de quoquam, difficilius autem de Epiſcopo ab Eccleſia recepto crimen iſtud, quàm de ullo alio præſumendum eſt) vel ordinandi, ſi probare poſſunt, reos apud ſupremum Summi Pontificis tribunal agant, vel recipiendi ab aliis Ordines licentiam obtineant: quæ enim de nominatim excommunicatis Eccleſia ad evitanda fidelium ſcandala conſtituit, non videntur ad evertendam Eccleſiæ diſciplinam eſſe amplianda. Eſt
C autem contra Eccleſiæ diſciplinam, quod ab iis, qui à doctrinæ Catholicæ veritate, vel Eccleſiæ unitate defeciſſe comprobantur, doctorem ſe aliquis, & in Eccleſia ductorem conſtitui, ſciens volenſque conſentiat: ab illis adſciſci ſe ad Eccleſiæ ducatum patienter ferat, qui Eccleſiaſticæ adminiſtrationis compagem notorio hæreſis vel ſchiſmatis crimine diſruperint. Eccleſia, ſi credimus
D Summo Pontifici ([c]) Hormiſdæ, permiſsâ cum talibus communione, fœdaretur, nevumque aliquem in ſe admitteret: ideoque nec Imperatoris precibus, nec reconciliandi totius Orientis prætextu adduci ipſe potuit, ut mortuo Acacio communicaret: hac ſemel licentiâ conceſsâ, hæretico vel ſchiſmatico Antiſtiti libera facultas aperitur, ſuæ factionis homines ad Eccleſiaſticum miniſterium introducendi, qui ſi timerent expelli, non ita facilè ſinerent ſe ordinari. In re ergo tanti momenti non exceptio quærenda eſt, quæ generale decretum reſtringat; ſed conſtitutio potius ſpecialis exigenda, quæ licentiam iſtam, Eccleſiæ pernicioſam, & decreti generalis fini repugnantem, confirmet. Deinde cùm executio Ordinis ab Eccleſiæ voluntate dependeat, quis credat Eccleſiam conſentire, ut ii Ordinibus ſuis liberè fungantur, qui à miniſtris, vel fidem ipſius non retinentibus, vel unitatem non ſervantibus, in ejuſdem, ut probabiliter ſuſpicari quiſque poteſt, perniciem conſtituti ſunt? Quod ſi verum eſt, ([d]) qui non credit, divino judicio jam judicatum eſſe; ſuo quoque judicio ſe condemnat, qui ab Eccleſiæ communione apertè deſcivit.

VIII. Antiquitus ſanè non dubium eſt, quin executionem Ordinis minimè recipere cenſerentur, qui ab hæreticis vel ſchiſmaticis notoriis, vel Ordinando ipſi notis, ordinarentur; quot enim Eccleſia ſimul cum ſuis Ordinatoribus depoſuit, quorum Ordinatores non prius damnati, quàm qui ab iis ordinati fuiſſent? quid, quod eorum ordinationes etiam ([e]) reprobarentur, qui ab iis, quos vel excommunicatos vel ſimoniacos eſſe reſcirent, quamvis pro Catholicis haberentur, ordinari ſe ſinerent? eſto enim taliter Ordinatis, ſi doctrinæ & pietatis commendatione juvarentur, pœnitentiæ remedium ſubveniret, ſuiſque interdum ordinibus reſtituerentur, qui Eccleſiæ utiles judicati eſſent; reſtitutio tamen ipſa ſuſceptam ordinationem condemnat; nec eos executionem miniſterii legitimam in ordinatione ſuâ recepiſſe demonſtrat. Atque hinc eſt, quod paſſim ([f]) legimus, nihil hæreticos vel ſchiſmaticos ordinantes vel dare, vel habere

(a) Concil. Baſil. ſeſſ. 19.
(b) Lateranenſe ſub Leone 10. ſeſſ. 11.
(c) Hormiſda ep. 75. Iuſtin. quibus plura ſimilia diverſis hac de re epiſtolis.
(d) Ioan. 3.
(e) Can. ſi qui à ſimoniacis 1. quæſt. 1. & 9. q. 1. c. Ab excommunicatis.
(f) Vide 1. q. 1. plures can. & alibi.

bere, quod dare possint, nihil ab iis ordinatos accipere, cùm nihil ipsi habeant; quia cùm ab Ecclesiæ unitate se separant, legitimam ministerii executionem amittunt, quam proinde dare non possunt. Sic enim secundùm S. Leonem à Petro Apostolorum principe Christus, quasi à quodam Capite dona sua velut in corpus omne diffundit, ([a]) *ut exortem se ministerii intelligeret esse, qui ausus fuisset à Petri soliditate recedere*. Nihilominus tamen, quia cùm damnatio præcessit, subsequens ignorantia non ita probabiliter præsumitur, quàm cùm nulla damnationis sententia lata fuit; ideo facilem se ergà eos Ecclesia præbebat, qui ab hæreticis vel schismaticis ante damnationem ordinati fuissent: non facilè autem se exorari patiebantur, ut eos restituerent, qui à damnatis ordinari consensissent: præterquamquod enim ignorantia in iis difficilius præsumitur, comptentus quoque in iisdem Ecclesiasticæ auctoritatis probabiliùs arguitur. Unde cùm Urbanus secundus, suprà a nobis citatus, ob ignorantiam damnationis aliquos excusasset, paulo post subdit: ([b]) *Modo verò quicumque à prædictis schismaticis, sanctaque Romanæ Ecclesiæ adversariis se ordinari permiserit, nullatenus hic venia dignus habeatur*. Neque verò id, quod misericordiæ intuitu factum est, in exemplum trahendum permittit, suam de cætero Ecclesiasticis Canonibus futuram sanciens firmitatem.

([a]) S. Leo ep. 83. ad Episcopos Viennenses.

([b]) Urbanus 2. in Synod. Placent. c. 9. ref. 9. q. 1. c. ordinationes.

IX. De cætero verò, si quis inter Catholicos catholicè vixisset, nec pro hæretico vel schismatico agnosceretur, eum, quamvis postea in hæresim vel schisma incidisset, legitimas ordinationes celebrasse, Ecclesia Catholica non dubitavit. Quis enim aut a Lucifero Calaritano, aut ab Osio Cordubensi, aut a Joanne Antiocheno, aut ab Eutychio Constantinopolitano, aut ab aliis, quorum Pontificatus initia laudatissima fuerunt, media vel ultima tempora vituperatione seu schismatis seu hæreseos non caruerunt, ordinatos umquam ab ordinibus suis suspensos asseruit? quis eis molestiam vel levissimam intulit? imò ne quidem ab eo tempore, quo quis præsumi potuit hæreticus vel schismaticus, sed nondum detectus fuerat, ordinationes ab eo factæ pro irritis habitæ sunt: quod de ordinatis ab Acacio, qui diu Catholicum se simulavit, rectè sensit Anastasius ([c]) secundus epistola ad Anastasium Augustum. Quem tamen ideo reprehendit ([d]) Gratianus, quasi Acacium, à prædecessoribus Felice III. & Gelasio damnatum, revocare voluerit; cui etiam hanc sententiam affingit, quod ordinatos ab Acacio, etiam post ejus damnationem legitimam, executionem Ordinis recepisse censeret; cùm tamen ea omnia, quæ habet Anastasius prædicta epila, rectè ita intelligi possint, ut nihil aliud doceat quàm substantiam Sacramenti Ordinis ab hæreticis quantumlibet damnatis, recipi; admitti quoque eos ad Ordinum suorum executionem, qui vel ab hæreticis ante damnationem, vel post damnationem ex ignorantia probabili consecrati fuerint; vel certè, ut etiam ex indulgentia permittat eos admitti, qui scienter ab eo ordinati fuissent; non autem ut legem hanc velit esse generalem. Nec mirum hanc sententiam Anastasio Pontifici Gratianum imposuisse, qui Augustino ([e]) eandem affingere ausus fuerit, quasi nempe sanctus ille Doctor censuerit eos, qui ab hæreticis damnatis ordinantur, executionem sui ministerii ex consecratione adi-

([c]) Anastas. II. ep. 1. can. 7. & 8. habetur dist. 19. cap. secundùm.

([d]) Grat. ibid. post. illum can. §. quia ergo, & cap. sequenti.

([e]) Vide Grat. 1. qu. 1. §. 2. sed ne Augustinum.

adipisci; cùm tamen contrariam pluribus in locis sententiam apertè docuerit. Simili ergo modo, quod Anastasius Summus Pontifex de potestate Ordinis dixit, id de officio & functione sacri ministerii falsò Gratianus interpretatus est; sed de eo fusiùs. Porrò ratio, ob quam hæreticus occultus pro Catholico præsumatur, ejusque acta valeant, duplex præsertim est: Prior, quia quamdiu aliquis exterius Catholicum se prodit, exteriorem habet Ecclesiæ communionem, quæ in Sacramentis conferendis, & functionibus Ecclesiasticis obeundis valere potest: Posterior, quia Ecclesiæ status turbaretur, si hominis nota postea vel hæresis vel schismatis pravitas rectè facta convelleret, & priores ordinationes canonicè peractas irritaret. Quanta inde scandala, quantæ animorum offensiones, & infirmorum dubitationes nascerentur?

§. III.

Collatam ab hæreticis Ordinationem, quoad substantiam valere.

X. MAjor autem difficultas est circa substantiam ordinationis, An valeat Ordinatio ab hæreticis vel schismaticis notoriis, & ab Ecclesiâ præcisis. Circa quam quæstionem quatuor opiniones recensuit S. (a) Thomas, sequutus (b) Magistrum sententiarum, quas nos quoque referemus, sed non eodem, quo ipsi, ordine. Prima est, quod hæretici, quamdiu ab Ecclesia tolerantur, habeant potestatem Ordines conferendi, non autem postquam fuerint ab Ecclesiâ præcisi; similiter nec degradati, nec alii hujusmodi. Altera est, quod præcisi ab Ecclesia,

(a) S. Thomas in 4. dist. 25. q. 1. art. 2. in corp.
(b) Magister 4. sentent. dist. 25.

A qui in Ecclesia potestatem Episcopalem habuerint, potestatem alios ordinandi retineant, sed promoti ab eis eâdem potestate careant. Tertia est, quod ab Ecclesia præcisi tam potestatem Ordinis, quàm gratiam Ordini adnexam conferre possint. Quarta tandem, quod Ordinem quidem conferant, sed gratiam minimè largiantur, non propter inefficaciam Sacramenti, sed propter peccata recipientium ab eis Sacramenta contra Ecclesiæ prohibitionem. B
Hanc quæstionem perplexam ac penè insolubilem Doctorum verba, qui plurimum dissentire videntur, efficere docet (c) Magister, qui de singulis prædictis opinionibus mentem suam non satis aperit; quamvis in in unam ex duobus propriis sententiis propendere videatur. Aliqui etiam ex Canonistis, ut Joannes (d) de Fantasia, (e) Hugo, & alii, secundam sententiam ex allatis amplectuntur, docentes, eum qui, ordinatus C est in Ecclesia, etsi in hæresim vel schisma labatur, Ordinem conferre: sed qui extra Ecclesiam recepit ultimam manus impositionem, idest ordinem, alteri conferre non posse. Nec ab hac omnino sententia videtur alienus ipse (f) Gratianus, ut verba ejus accuratè pensanti apparebit. Bonaventura quoque perplexam (g) apud Doctores quæstionem fuisse fatetur, sed ab D Augustino illustratam. (h) Hostiensis antiquis hanc sententiam tribuit, quæ hæreticis denegat potestatem ordinandi.

XI. Prædictas autem tres opiniones S. Thomas (i) refellit, ultimam amplectens, suoque calculo comprobans. Primam refutat hoc argumento, quod nulla potestas, quæ cum aliquâ consecratione confertur, re integra manente, pereat; neque enim v. gr. aut Altare, aut

(c) Magister sent. suprà.
(d) Ioannes de Fantasia.
(e) Hugo, & alii citati à Glossa in §. Gratian, [illegible] Augustinum 1. q. 1.
(f) Gratianus §. opponitur. & seq. 1. q. 1.
(g) Bonaventur. in 4. dist. 25. quæst. 5.
(h) Hostiens. in summa, tit. de temp. ordinat.
(i) D. Thomas suprà.

Chrisma consecratum suæ unquam consecrationis jacturam faciunt: quare cum Episcopalis ordinum conferendorum potestas cum consecratione conjuncta sit, debet indelebilis manere, sicut & ipsa consecratio, quantumcumque homo per peccatum divino mysterio indignus evadat. Alteram refellit, quia si illi, qui fuerunt in Ecclesiâ promoti, retinent potestatem, quam acceperunt, exequendo suam potestatem, veram consecrationem impendunt; ideoque potestatem omnem, quæ cum consecratione datur; unde qui ab iis ordinantur, eandem, quam habent ipsi, habere videntur potestatem. Tertiam denique, quia eo ipso quod aliquis ad hæreticum vel schismaticum ab Ecclesia præcisum pro ordinibus suscipiendis accedit, vel ab eo se ordinari patitur, indignè Sacramentum suscipiendo, obicem gratiæ ponit, Ecclesiæ legibus & divinæ dispositioni renititur; quare, quamvis potestatem per Sacramentum conferri solitam accipiat, maledictionem tamen pro benedictione recipit, & hæretici ordinantis comcommunione polluitur.

XII. Jam de hac quæstione fusè disputavimus, sive cum characterem ordinationis indelebilem, & inextinguibilem esse doceremus, quem nec hæresis nec schismatis perversitas eluat, nec Ecclesiastica ulla censura convellat: sive cum subiectum ordinationis capax quemlibet virum baptizatum esse traderemus, quantumvis hæretica vel schismatica pravitate infectum. Ex iisdem enim principiis eæ omnes quæstiones dependent, quibus præsens de Ministro Ordinationis innititur: quorum primum est, nec à fide nec à bonitate conferentis repetendum esse valorem aut efficaciam Sacramentorum, sed ab Ecclesiæ fide, cui quantumvis indignus Minister, per exteriorem ritus à Christo instituti usurpationem, tanquam instrumentum saltem mortuum conjungitur; sed præcipue à Christi instituentis ac principaliter conferentis sanctitate & potestate, quæ in Sacramenta influit, & per ea ad nos derivatur, ac quadam ratione participatur. Alterum est, animam recipientis sacram Ordinationem, charactere ac notâ indelebili consignari; inuri spiritale illud signaculum animæ; quod cum contrarium nullum habeat, quo perimi possit, perpetuò in anima manere necessum est: adeout nec hominis malitia nec errore, nec hæresi, nec quacumque vitiosâ affectione, quibus scilicet non repugnat, deleri vel eradi possit. Ex iis enim duobus conficitur, Sacramentum Ordinationis à Ministri conferentis fide vel pietate non pendere: & quantumvis malus sit Minister, non repugnare, quod ab eo Sacramentum Ordinis conferatur; retinere ordinatum potestatem semel acceptam ordines tribuendi; potestatem quidem legitimam Ordines & gradus illos distribuendi iis ab Ecclesia recedentibus adimi: sed cum ipsi characterem, abrupti licèt ab Ecclesiæ unitate, conservent; potestatem quoque ordinandi quæ characteri conjungitur & inseritur, non amittere.

XIII. Iis itaque omissis, quæ jam citatis locis copiose a nobis probata, objecta, soluta sunt, ad hujus sententiæ confirmationem, quod ab hæreticis & schismaticis, quantumvis ab Ecclesia præcisis, ordinatio validè conferatur, hæc argumenta adjungimus. Primùm, ab exemplis eorum, qui ab hæreticis ordinati, ab Ecclesia tamen recepti sunt, quorum cum plura su-

superiùs protulerimus, placet duntaxat hæc referre, quæ sive in septima sive in octava Synodo generali ad hanc conclusionem faciunt. In septima quidem Synodo ([a]) leguntur, Basilius Ancyræ Episcopus, Theodorus Myron, & Theodosius Amorii, hæresim, quam docuerant, execrantes, suis sedibus restituti, quamvis in ea nati & ordinati fuissent, ùt ex Hypatii ([b]) confessione patet, pluraque ad id probandum allata sunt: Primùm enim prolatus est Canon octavus Synodi ([c]) Nicænæ primæ, in quo Cathari, ad Ecclesiam Catholicam revertentes, in clero manere permittuntur, quem Canonem, cum ad hanc solùm hæresim spectare quidem Episcopi dixissent, ad omnes hæreses præsertim renascentes extendi posse conclusum est; sed dubium majus fuit, quod Nicænum Clericos istos ab hæresi redeuntes χειροθετουμένοις recipi velit, quod Monachi ita interpretati videntur, ut non nisi ordinatos admitti sinat; quamvis rectè adnotarit Tharasius χειροτέσιαν hîc pro benedictione, non pro manus impositione sumi potuisse: Secundò, prolatus est Canon tertius Ephesinæ ([d]) Oecumenicæ Synodi, in quo Clerici ob Catholicam fidem à Nestorio vel ejus sectatoribus interdicti, suis redduntur honoribus ac dignitatibus; quem Canonem manifestiorem putat Tharasius; quippe cum probabile sit, ex Clericis istis plures à Nestorio vel ejus sequacibus Episcopis fuisse constitutos, quos tamen in propriis gradibus, si cum orthodoxa & universali Synodo consentiant, Canon recipit. Tertiò, ex ([e]) Basilio relatum est (nam cætera quæ ex Basilio molestiam facessunt, mox discutienda prætermitto) Episcopos, qui cum Isoë, & Saturnino com-

(a) Sept. Synodus act. 1.

(b) Confessio Hypatij, eadem Act.

(c) Nic. 1. c. 8.

(d) Conc. Ephesinum. c. 3.

(e) Basilius ep. ad Ampiloch.

A municarunt, in Episcoporum sedem fuisse receptos; quod in reliquis ejusdem Ordinis observandum concludit, ne quorum causa communis est, dispar sit sententia. Alios ex Galatia transmissos, si se ab hæreticis separent, Basilium censere recipiendos. Eustatium Sebastenum in Melitena Synodo ob hæresim depositum, in Thyanensi fuisse restitu-
B tum, sed is à Catholico Episcopo Hermogene manus impositionem narratur suscepisse: Quartò adjungitur definitio ([f]) Oecumenicæ Synodi tertiæ contra Messalianos seu Euchitas, qua statuitur, ut Clerici de hac hæresi suspecti conveniantur, & si hæresim istam execrati fuerint, in suo gradu recipiantur: Quintò ex ([g]) Cyrilli Alexandrini epistola ad Maximum Alexandrinæ Ecclesiæ Diaconum, non esse sollicite inquirendum, ostensum est, quinam hæresi aliquando assensi sunt, dummo-
C do eam detestari se profiteantur; cum qua professione Clericos recipi posse ostendit: Sextò, ex epistola ([h]) Athanasii ad Rufinianum in Concilio Galliarum, Hispaniarum, aliarumque regionum Episcoporum, cujus acta à Romanis comprobata fuerint, conclusum refertur, ut redeuntes ab hæresi, si proprio arbitratu lapsi essent, fuissentque antesignani impietatis, iis indulgeretur quidem, dignitas tamen minime
D servaretur; reliquis autem, qui violentia pulsi fuissent, gradus etiam & dignitas Sacerdotalis redderetur: Septimo ex ([i]) Concilio Chalcedonensi, allata Orientalium omnium Episcoporum ingenua confessio, qui cum Dioscoro peccasse se fassi sunt, & in suis gradibus restituti fuerunt; quibus etiam Juvenalis Hierosolymorum Episcopus se adjunxisse refertur, & veniam meruisse: Octavò ex ([k]) Rufini historia

(f) Lege definitionem Ephesinæ Synod. act. 7. sess. 2. quæ clarior & efficacior, quàm prout refertur in 7. Synodo.

(g) Cyrillus ad Maximum Alexãd. Diac.

(h) Athanas. epist. ad Rufinian.

(i) Conc. Chalced. act. 1. ubi Illyricos omnes peccasse leges, non Orientales.

(k) Rufinus hist. lib. 1. cap. 28.

ria recitatur, quomodo in Concilio Alexandrino conclusum fuerit, ut tantùm perfidiæ auctoribus amputatis, reliquis Sacerdotibus, ut in suo gradu post hæreseos aburationem manere possent, indulgeretur: At plures ex iis Sacerdotibus, qui Arianam impietatem sequuti essent, ab Arianis ordinatos fuisse, quis dubitet? Nonò, ex Socratis historia, Marcellum hæreticum, postquam librum suum impia continentem, non recte intellectum dixisset, receptum fuisse in suo gradu, relatum est.

XIV. Iis autem exemplis, quæ revertentes ab hæresi recipi posse in ordine Sacerdotali, cui adscripti fuerint, directè tantùm probant (quamvis, ut notavimus, ad ordinatos ab hæreticis extendi etiam possint) alia subjunguntur, quæ directè ostendunt, ordinatos ab hæreticis veram manus impositionem Sacramentalem suscepisse, eisque postea ab Ecclesiâ, ut suis legitimè Ordinibus fungantur, permitti posse. Primum exemplum Anatolii (a) profertur, qui ab impio Dioscoro, præsente etiam Eutyche, ordinatus, princeps tamen quartæ Synodi fuit, in eaque probatus est. II. Joannis (b) Hierosolymorum Episcopi, qui ab hæreticis ordinatus in locum Eliæ Orthodoxi, postquam Synodum Chalcedonensem probasset, & Severum Acephalorum caput, cui prius communicaverat, & alios, qui prædictam Synodum non reciperent, Episcopos damnasset, à Catholicis admissus est: Quibus subjungit Tharasius exempla plurium Episcoporum, qui à Sergio, Pyrrho, Paulo, & Petro Patriarchis, Monothelitarum hæresis Doctoribus, creati, à sexta (c) Synodo pro Episcopis habiti sunt: Quibus item exemplis alia adduntur in (d) sexta Synodo, ordinatorum scilicet à Pe- A tro Mogo Alexandrino Patriarcha, quem S. Proterius, quod quartam Synodum non reciperet, deposuerat, & ab Acacio, quem, Summi Pontifices tanquam hæreticorum communione fœdatum, & contra Romanam Ecclesiam rebellem, deposuerant, contra quos nulla lata sententia est, sed qui in suis Ordinibus remanserunt. Iis quoque adjungere possumus exemplum Meletii, qui (e) B primùm Sebastæ in Armenia in locum Eustatii, ab Acacio, Eudoxio, aliisque Episcopis Arianis Antistes factus; deinde Sebasta ad Episcopatum Beroeæ urbis Syriæ, postea Antiochiam translatus; licèt primùm Arianis consentiens crederetur, ubi tamen apparuit, eum Catholicam doctrinam profiteri, ubi pro fide Catholica exulare, aliaque dura pati cœpit, Orientalibus ferè omnibus C Episcopis communione junctus fuit; eique quamvis Occidentales communicare aliquo tempore renuerint, probatus tamen ipse in Concilio (f) Constantinopolitano primo, & pro vero Pontifice cognitus; Nulla autem vel levis dubitatio umquam mota fuit de Sacerdotio, seu de ordinatione eorum, qui ab ipso ordinati fuissent, quos omnes pro verè ordinatis Ecclesiæ tàm Orientis quàm D Occidentis admiserunt. Addere etiam possumus exemplum Maximi (g) Antiocheni, qui quamvis in Concilio Ephesino in locum Domni Antiocheni fuisset ordinatus; in Concilio tamen (h) Chalcedonensi, in Episcopali gradu receptus, a Leone Summo Pontifice confirmatus, dignitate Patriarchali pacifice potius est. Quæ omnia ostendunt, ordinatos ab hæreticis, valide ordinatos ab Ecclesia judicatos: adeout hac de re post tot exempla dubitandi nulla superest occasio.

XV. Secundum argumentum peti-

(a) Theodoretus lectoribus lib. 5. de Anatolio. vide etiam S. Leon. ep. 53. 55. & alias.

(b) Vita S. Sabæ cap. 78. 79. 80.

(c) Sexta Synodus passim.

(d) Sexta Synodus Act. 6.

(e) Socrates lib. 2. cap. 33. 34. 35. & alii.

(f) Epist. Synod. Concilii Constant. primi Damaso & aliis Episcopis Occidentis, apud Theodoret. lib. 4. cap. 9.

(g) Liberatus in Breviario cap. 12.

(h) Evagr. lib. 2. cap. 2. Conc. Chal. act. 10. & alibi.

petitur ab auctoritatibus quibusdam Summorum Pontificum, quas superius nequaquam attigimus. Prima est Anastasii II. Summi Pontificis, qui contextis diversis ex divo Augustino sententiis, quæstionem istam ex professo dirimit, & ordinatos ab hæreticis valide Sacramentum Ordinationis suscepisse concludit: ([a]) *Secundùm*, inquit, *Ecclesiæ Catholicæ consuetudinem, sacratissimum serenitatis tuæ pectus agnoscat, quod nullum de his, quos baptizavit Acacius, vel quos Sacerdotes sive Levitas secundùm Canones ordinavit, ulla ex nomine Acacii portio læsionis attingat, quò forsitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur. Nam & baptisma (quod procul sit ab Ecclesia) sive ab adultero, vel à fure datum fuerit, ad percipientem munus pervenit illibatum; quia vox illa, quæ sonuit per columbam omnem maculam humanæ pollutionis exclusit; quâ declaratur ac dicitur: Hic est qui baptizat in Spiritu sancto, & igne. Nam si visibilis Solis istius radii, cum per loca fætidissima transeunt, nulla contactus inquinatione maculantur; multo magis illius, qui istum visibilem fecit, virtus nulla ministri indignitate constringitur. Nam & Judas, cùm fuerit sacrilegus atque fur, quidquid egit inter Apostolos pro dignitate commissa*, ([b]) *beneficia per indignum data, nulla ex hoc detrimenta senserunt, declarante hoc ipsum Domino manifestissima voce: Scribæ, inquit, & Pharisæi super cathedram Moysis sedent; quæ dicunt facite; quæ autem faciunt, facere nolite: dicunt enim & non faciunt. Quidquid ergo ad hominum profectum quilibet in Ecclesia Minister pro officio suo videtur operari, hoc totum contineri implente* * *divinitatis effectu. Ita ille, per quem loquitur Christus, Paulus affirmat:* ([c]) *Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat; sed qui incrementum dat Deus. Adeo autem non quæritur, quis vel qualis prædicet; sed quid prædicet, ut invidos etiam bene Christum prædicare affirmet: quo malo ipse diabolus ejectus est, & hoc ipso prædicare non desinit. Ideo ergo & hic, cujus nomen dicimus retinendum, & male bona ministrando sibi tantùm nocuit. Nam inviolabile Sacramentum, quod per illum datum est, & aliis perfectionem suæ virtutis obtinuit. Quod quidem generaliter verum est, nisi aliquorum in tantum se extenderet curiosa suspicio, ut imaginentur, prolato à Felice Papa judicio postea inefficaciter in Sacramentis, quæ Acacius usurpavit, egisse: ac proinde eos metuere, qui vel in consecrationibus vel in baptismate mysteria tradita susceperunt, ne irrita beneficia divina videantur, &c.*

([a]) Anastas. II. ep. 1. ad Anastas. Imperat. refertur dist. 19. c. secundum.

([b]) Matth. 23.

* al. *Implendo divinitatis affectum.*

([c]) 1. Corint. 3. 1. ad Philip.

XVI. Quod autem habetur in vita Anastasii ([d]) secundi, eum divino nutu perculsum interiisse, quod Acacium a Felice tertio damnatum revocare vellet, falsum & supposititium est, ut pluribus argumentis probari potest. Illud verò non infimum, quod Acacium ([e]) Nicephorus, ([f]) Evagrius, & ([g]) Anastasius Bibliothecarius, cui vitæ illæ Summorum Pontificum tribuuntur, sub Felice III. obiisse testentur; cui etiam adstipulantur tam ([h]) Gelasius, qui Felici tertio successit, quàm ([i]) Anastasius ipse, de quo hic agimus, qui post Gelasium Cathedram Romanam tenuit, quorum uterque Acacium vita functum scribit, antequam Pontificatum gereret Anastasius; quomodo ergo si mortuus esset Aca-

([d]) In vita Anastasii II. Tom. 2. Conciliorum, & apud Grat. dist. 28, c. Anastasius.

([e]) Nicephorus lib. 16. cap. 12.
([f]) Evagrius lib. 3. cap. 18. & sequent.
([g]) Anastasius Bibliothecarius in Chronolog.

([h]) Gelas. epist. ad Episcopos per Illyr. & Dardan. refertur 4. qu. 2. c. nec quisquam.
([i]) Anastas. ep. cit. ad Anastasium Imperatorem non longe ab initio.

Acacius, antequam Pontifex fieret Anastasius, de eo revocando Concilium inire ipse potuit? Duo ergo hac epistola Anastasius conficit: Primùm probat, Sacramenta Baptismi & Ordinis valere ab Acacio collata: Alterum, permittit recepturum se, ex dispensatione scilicet, in Catholica communione, suisque gradibus eos, qui ab Acacio vel baptizati vel ordinati fuissent: prius Gelasius ejus prædecessor fassus fuerat; posterius, correctis etiam & pœnitentibus, quique Acacii nomen detestarentur, pro bono pacis pollicitus fuerat: hoc enim ex epistola ipsius ad Euphemium Patriarcham Constantinopolitanum constare potest, in qua hæc habet: ([a]) *Igitur per literas, quas per Sinclitium Diaconum destinastis de his, quos baptizavit, quos ordinavit Acacius, majorum traditione confectam, & veram præcipuè religiosæ sollicitudini congruam præbemus sine difficultate medicinam. Quò nos vultis ultra descendere? Quid tacetis? Quid verecundamini verbis exprimere, quod corde gestatis? Ipsa vos saltem verecundia (quod nonnunquam fit) debuit commovere. An forsitan, ut hæreticorum, damnatorumque, & his, vel eorum successoribus communicantium nomina consentiamus admitti? Hoc non est condescendere ad subveniendum, sed evidenter in inferno demergi, &c.* Videtur autem & ipse Anastasius, ùt colligitur ex epistola Justini ([b]) Imperatoris ad Hormisdam, & Hormisdæ ([c]) ad Justinum, consensisse, ut qui Ecclesiæ Romanæ reconciliari vellent, nomen solùm Acacii reticerent. Sed prædicta epistola Anastasii Pontificis ad Imperatorem ejusdem nominis id nequaquam expresè habet, quamvis enim de solius Acacii nomine abolendo in ea sermo sit, ni-

A hil tamen de nominibus eorum, qui communicaverant Acacio, in eâ statutum est: conditionem autem istam nequaquam admisit Hormisda, sollicite cavens, nequa communione hæreticæ pravitatis Ecclesia Romana fœdaretur; qui etiam seque, & prædecessores suos, si quid indulserint, excusat: *Nec austeriorem*, inquit, *me quisquam dicat esse prioribus: Nec adhortatio alicuius pro sententiæ auctoritate*
B *teneatur. Diligentiorem me non pertinaciæ studium, sed scandala secuta fecerunt: fortè inter initia locus esse potuit lenitati; male (sicut notum est) per accessus præcedentium errorum argumenta creverunt.* Anastasii sententiam Nicolaus ([d]) primus, & alii Summi Pontifices commendant. Sed hæc extra rem, quæ ad accusationem vel excusationem Anastasii pertinent; ex cujus, simulque Gelasii sententia mani-
C festè patet, collatum ab hæreticis & damnatis Ordinationis, Sacramentum validum esse & ratum, ejusque ab Ecclesia executionem legitimam reddi posse.

XVII. Jam verò pergamus ad Urbanum II. qui fusè etiam & copiosè hanc quæstionem tractavit. Quid ipse de ea re in Concilio Placentino judicarit, jam docuimus. Superest ergo, ut de ejus mente, iterum etiam in objectionum solu-
D ctione dicturi, responsum ejus ad hanc quæstionem, sibi à Lucio quodam Proposito S. Juventii propositam, videamus: ([e]) *Ad hoc verò*, inquit, *quod subjungitur in eadem epistola, idest utrum sit utendum Ordinationibus, & reliquis Sacramentis à criminosis exhibitis, ut ab adulteris, vel Sanctimonialium violatoribus, vel hujusmodi; ad hoc ita respondemus: Si schismate vel hæresi ab Ecclesia non separantur,* eorum

(a) Gelas. epist. 9. ad Euphem. tomo 1. epist. Rom. Pontif.

(b) Justinus ad Hormisdam inter epist. Hormisdæ tomo 2. Conc. Binii.

(c) Hormisda ep. 75. ad Justinum.

(d) Nicolaus I. ep. 46. ad Episcopos Svession. Congreg.

(e) Urban. II. ep. 17. Præposito S. Juventii, tomo 3. Conc. parte 2.

eorum ordinationes & reliqua Sacramenta, sancta & verenda non negamus, sequentes beatum Augustinum, qui super Joannem de hujusmodi tam copiosè quàm veraciter disseruit: ait enim, Baptizet (a) *servus bonus, sive servus malus, non sciat se, ille qui baptizatur, baptizari nisi ab eo, qui sibi dedit baptizandi potestatem.* Et paulo post: *Non horreat Columba ministerium malorum, respiciat Domini potestatem: si fuerit superbus minister, cum Zabulo computatur, sed per illum Christi Sacramentum non contaminatur &c.* Subdit verò idem Pontifex, quomodo Sacramenta ab impiis collata, valida sint, suamque dignitatem retineant, quamvis contra prohibitionem dantibus suscipientibusque officiant; quibus hæc, quæ ad propositum magis faciunt, adjungit: (b) *Cæterum schismaticorum & hæreticorum Sacramenta, quoniam extra Ecclesiam sunt, juxta sanctorum Patrum traditiones, scilicet Pelagii, Gregorii, Cypriani, Augustini, Hieronymi, formam quidem Sacramentorum, non autem virtutis effectum habere profitemur, nisi cùm ipsi, vel eorum Sacramentis initiati, per manus impositionem ad Catholicam redierint unitatem. Sciendum verò est, quod Canones Apostolorum, quorum auctoritate Orientalis, & ex parte Romana utitur Ecclesia, & insignis martyr Cyprianus, & octuaginta Episcopi cum eodem, Baptismum hæreticorum lavacrum diaboli appellant: Stephanus verò, & Cornelius, Martyres & Pontifices Romani, & venerabilis Augustinus in libro de baptismate, eundem Cyprianum & præfatos Episcopos hanc ob causam vehementer redarguunt, affirmantes, Baptismum, sive ab hæretico sive schismatico*

(a) Ita corrigit Ant. August.

(b) Urbanus ibidem.

A *Ecclesiastico more celebratum, ratum esse: & meritò, quia alia in Baptismo, alia in reliquis Sacramentis consideratio est; quippe cùm & ordine prior & necessarior sit; subito enim morituro prius baptismate, quàm Dominici Corporis communione, vel aliis Sacramentis consulitur: & dum fortè Catholicus non invenitur, satiùs est ab hæretico Baptismi Sacramentum sumere, quàm in æternum perire. Et*

B *hanc sententiam præscriptorum Pontificum Cornelii, Stephani, & Augustini, secuti sunt Innocentius, Siricius, Leo, Anastasius, & Magnus Gregorius, & omnis Ecclesia Catholica.*

XVIII. Iis autem verbis tria docet Urbanus secundus; primum, ab impiis & facinorosis, qui in Ecclesiæ communione persistunt, nec ab Ecclesia vel hæresi vel schismate abrupti sunt, Sacramenta non solùm validè conferri posse, verùm

C etiam suscipi licere; quia hæc crimina ab Ecclesiæ non separant unitate, quos à Dei separant charitate: quamdiu autem quis Ecclesiæ membrum est, legitimus Christi minister est; nec qui ab eo Sacramenta suscipiunt, ejusdem impietate fœdantur; cum è contra hæretici vel schismatici communione polluantur. Alterum ergo doctrinæ Urbani caput est, ab hæreticis & schismaticis

D collata Sacramenta (c) *formam Sacramentorum habere, sed non virtutis effectum*; quod perinde est ac si dicamus, quoad substantiam valida esse, sed gratiæ effectum non conferre, nisi per manus impositionem reconciliatoriam tales Ecclesiæ communioni restituantur; quo casu, quæ ab iis conferrentur Sacramenta, non solùm valida erunt, sed & suscipientibus proficua; cùm ante hanc reconciliationem rata quidem sint, sed

(c) Similis locutio apud Augustinum lib. 65. quæst. 59.

sed suscipientibus obsint potius, quàm prosint, ob communionem scilicet vetitam cum hæreticis & schismaticis, quorum communio præsertim prohibetur, quia duo hæc crimina, hæresis & schisma, Ecclesiæ Catholicæ unitatem vel sola, vel præ cæteris criminibus dissolvunt; in quam nempe diversorum morum ingeniorum & nationum homines per ejusdem fidei professionem & voluntariam eidem Capiti submissionem (quibus duobus hæresis & schisma directè opponuntur) Religionis nomine conveniunt. Itaque censuit Urbanus secundus, ab iis Sacramenta collata valere; effectum autem gratiæ ab iis non haberi, nisi postquam vel ipsi Ecclesiæ communioni redditi sunt; quo casu, communi jure jam iis licet potestate, quam in hæresi vel schismate retinuerunt, in Ecclesiæ communione uti; vel postquam ii, qui ab illis Sacramenta susceperunt, de communione temerè usurpata pœnitentiam egere, in quo alio casu, recedente fictione, Sacramentum, validè collatum, sed illicitè receptum, reviviscit: ut quod ad condemnationem receptum fuerat, incipiat prodesse ad veniam; & qui Dominicum characterem, ut ait (a) Augustinus, à fallacibus ac deprædatoribus foris acceperat, veniens ad Christianæ unitatis salutem, à captivitate liberetur, à vulnere sanetur, characterque Dominicus in eo agnoscatur potius, quàm improbetur. Tertium est, differentiam tamen esse inter Sacramentum Baptismi, & cætera Sacramenta, quod hæc nulla necessitas sinat ab hæreticis vel schismaticis accipere; illud verò, utpote magis necessarium ad salutem, imminente probabili mortis metu, si desit alius, qui Sacramentum istud conferre possit, ab hæretico vel schismatico accipere liceat. Quæ tota doctrina Urbani secundi sana est & optima, de quà, utrum hodiernæ praxi conveniat, an laxior ad communionem hæreticorum & schismaticorum patefacta jam sit via, superiùs diximus. Quod autem videtur Urbanus secundus integrum dissidium inter Cyprianum ejusque collegas, & Stephanum, eumque secutos, Augustinum, & alios, in eo ponere, quasi Cyprianus nulla necessitate urgeri posse quempiam dixerit, ut ab hæretico Baptismum petere possit, eam verò ejus sententiam Stephanus, & Augustinus solùm arguerint; non videtur Cypriani, vel eorum, qui contra Cyprianum exceperunt, mentem satis cepisse; vel certè ad excusandum Cyprianum dissimulare voluit: cùm ex scriptis (b) Cypriani & Augustini manifestè appareat, aliam fuisse inter eos contentionis materiam; Cypriano collatum ab hæreticis baptisma nullum afferente, & iterandum suadente; Stephano iterationem prohibente, & consuetudini antiquæ standum esse, definiente; Augustino verò fusè contra Donatistas Stephani placitum comprobante, & Baptismum ab hæreticis datum, ratum quoad substantiam esse, confirmante. Itaque clarior est Cypriani error hac in re, quàm ut excusari possit; intentio autem sincerior, quàm ut accusari queat. Contrarium (c) Ecclesiæ consuetudini censuit Cyprianus, sed in Ecclesiæ communione persistens; quod erravit, hominis est; quod in communione contraria sentientium perstitit, Christiani Catholici: nondum hæc quæstio diligenter pertractata fuerat, nondum plenario Concilio dijudicata; ideoque

(a) Augusti. lib. 5. de Baptismo cap. 1.

(b) Lege ep. Cypr. ad Iubajanum, ad Quintum, & alios, & Conc. Afric. sub Cypriano, Aug. lib. de Baptismo contra Donatistas, præsert. 5. 6. & 7. & lib. de unico Baptismo, contra Petilianum, & epist. 48. ad Vincentium.

(c) Vide Aug. lib. 2. cap. de Baptismo, præsertim 7.

que nil mirum est, eum errasse patriam sequentem consuetudinem, quem credere debemus non refutaturum fuisse Ecclesiæ consensionem. Ejus ergo auctoritas objici non debet ad Baptismi vel Ordinis ab hæreticis collati repetitionem; sed (a) tenendum potius nobis ipsius exemplum est ad unitatis conservationem. Hæc ergo Cypriani sententia Catholicæ præjudicare non debet, quæ & enucleatius postea explicata est, & majori auctoritate firmata.

(a) Vide etiam Vincent. Lirin. in commonitorio adversus hæreses.

XIX. Ultimò tandem Paschalis II. auctoritatem proferimus, qui Sacramenta à schismaticis collata comprobat, dum ab iis ordinatos admittendi necessitatem sibi impositam fuisse testatur: (b) *Per multos*, inquit, *jam annos regni Teutonici latitudo ab Apostolicæ Sedis unitate divisa est: in quo nimirum schismate tantum periculum factum est, ut, quod cum dolore dicimus, vix pauci Sacerdotes, aut Clerici Catholici in tanta terrarum latitudine reperiantur. Tot igitur filiis in hac strage jacentibus, Christianæ pacis necessitas exigit, ut super hac materia Ecclesiæ viscera aperiantur. Patrum itaque nostrorum exemplo & scriptis instructi, qui diversis temporibus Novatianos, Donatistas, & alios hæreticos in suis ordinibus susceperunt, præfati regni Episcopos in schismate ordinatos, nisi aut invasores, aut simoniaci, aut criminosi comprobentur, in officio Episcopali suscipimus: idipsum de Clericis cujuscumque ordinis constituimus, quos vita scientiaque commendat*. Certe indulgentia ista, priorum Ecclesiæ temporum exemplis innixa, indubitatum argumentum est, eorum ordinationem ratam esse, quorum post reconciliationem cum Ecclesia gradus agnoscatur, & ministerium in

(b) Pasch. II. in Concilio apud Guardastall. c. 2.

A susceptis ordinibus permittatur. Plura pro hac sententia stabilienda, vide apud Petrum Damiani opusculo ea de re edito ad Henricum (c) Ravennatem, cujus etiam infra mentionem faciemus.

(c) Petrus Damian. lib. qui inscribitur Gratissimus, seu opusculo 6. ad Henricum Ravenn.

§. IV.

Argumentis in contrarium respondetur.

XX. Confirmatâ ergo jam nostrâ sententiâ, videndum est, quænam sint ista testimonia Patrum, quæ (d) Magistro Sententiarum visa sunt insolubilem quæstionem facere. Fatemur equidem, Patres nonnumquam, pio quodam in hæreticos & schismaticos odio concitatos, eorum ordinationes acrioribus verbis confodisse, quàm scholæ placeat. Sed eorum intentio spectanda, attendendus scopus est, nec aliud censuisse videntur, quàm quod ex aliis vel ex ipsis Theologi deducunt, & nunc Ecclesia tota videtur credere. Spectandum etiam est, an de omnibus hæreticis, an de iis solùm agant, qui in forma vel materia sive Baptismatis sive Ordinationis peccarint: nam dato semel defectu essentiali in baptismate, ruit ordinatio superinducta, quæ solis baptizatis adhærere potest: admisso etiam defectu aliquo circa essentialia Ordinationis principia, materiam nempe aut formam, Ordinatio nulla est, non quod ab hæretico collata sit, sed quod ab eo hæretico, cujus error substantiam Ordinationis corruperit.

B

C

D

(d) Magister sent. 4. dist. 25.

XXI. Primùm ergo difficultatem non minimam continet Canonis istius Apostolorum explicatio: (e) εἴ τις Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, δευτέραν χειροτονίαν δέξεται παρά τινος, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ χειροτονήσας. Εἰ μήγε

(e) Can. Apost. 68. aliis 70. al. alio numero.

 ἄρα

ἄρα συςαίη, ὅτι παρὰ αἱρετικῶν ἔχει τὸν χειροτονίαν. τοὺς γὰρ παρὰ τῶν τοιούτων βαπτισθέντας, ἢ χειροτονησθέντας, οὔτε πιςοὺς, οὔτε κληρικοὺς εἶναι δυνατόν: *Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus secundam ordinationem ab alio susceperit, deponatur & ipse, & qui ordinavit; nisi utique constiterit, quod ab hæreticis ordinationem habeat. Qui enim ab eis baptizati vel ordinati sunt, ut fideles vel Clerici sint, fieri nequit*. Quis enim alius hujus Canonis sensus esse potest, quàm is, quem (a) Zonaras, & (b) Balsamon agnoscunt, ut nempe deponendi judicentur, quicumque secundò se consecrari permiserint; nisi forte primùm ab hæreticis ordinati fuissent: quoniam cùm Ordinatio & Baptismus hæreticorum neque Clericos neque fideles faciant, sine periculo ordinari possunt, qui ab hæreticis ordinati sunt aut baptizati, quòd quæ ab iis facta sint, perinde habeantur, ac si facta non essent? Quæ interpretatio si vera est, ex Canone Apostolorum manifeste colligitur, tam Baptismatis quàm Ordinationis Sacramenta ab hæreticis collata, irrita inania nulla esse atque interanda.

(a) Zonaras & (b) Balsamon in can. 68. Apostolorum.

XXII. Eum itaque Canonem dicere debemus non de quibuslibet hæreticis, sed de iis intelligi debere, qui aliam in iis Sacramentis materiam aut formam usurpant, quàm quæ ab Ecclesiâ Catholicâ præscribitur. Etenim, quod Canones Apostolorum ita explicat Urbanus (c) II., quasi hoc tantùm voluerint, non licere ab hæretico Baptismum suscipere, qualibet urgente necessitate; esto fortè non inepte explicet, si de alio (d) Canone agatur, quo Episcopi ac Presbyteri deponi jubentur, qui Baptisma hæreticorum probaverint, quod nulla sit consen-A sio Christo cum Belial, fideli cum infideli: quo tamen modo ipsum explicando non ab omni falsitate Canonem Apostolorum vindicat. At non ei, quem habemus præ manibus, Canoni satisfacit prædicta explicatio, neque apte quadrare potest: cujus nempe apertiora verba B sunt, quàm ut negari possint, collatum ab hæreticis baptisma vel ordinationem invaliditatis, & omnimodæ inanitatis arguere. Itaque dicendum est, de iis hæreticis agi, qui institutam à Christo materiam vel formam minime observarent; quales multos tempore Apostolorum fuisse, superius ostendimus; qui nempe cùm maxima saltem ex parte Judaicos ritus introducere vellent, à Catholico proinde Sacramentorum C conferendorum ritu desciscebant; in quos dictum illud Oseæ (e) Prophetæ interpretatur (f) Clemens Apostolorum Canonum collector: *Quoniam abjecisti scientiam, abjeci te mihi, ne Sacerdotio fungaris mihi*: ac si illis dictum esset per Prophetam, quia baptizandi scientiam, quam Ecclesiæ revelavi, non tenetis, ita abjeci vos, ut Sacramenta, a vobis collata, irrita futura sint.

(c) Urbanus II. ep. 17. citata.

(d) Canon. Apost. 46. aliis 37. al. diverso num.

(e) Oseæ 4.

(f) Clemens lib. 6. recognit. cap. 15.

D XXIII. Alterum, quod aliquam dubitationem movet, & curiosum lectorem ad sui explicationem incitat, est Concilium (g) Nicænum, quod non semel ordinatos ad hæreticis, ita recipi posse permittit, ut tamen prius eos ordinari velle significet, sive dum de Novatianis, qui se καθαροὺς, id est puros, dicebant, consultum, eos *recepta manus impositione* (χειροθετουμένους) in suis ordinibus manere concedit; quæ verba apud (h) Gratianum ordinationem significare dicuntur; sive cum in epistola Synodica ad Ecclesiam Alexandrinam, & dilectos fratres, Ægyptum, Lybiam, & Pentapolim inco-

(g) Concilium Nicæn. c. 8 Vide Balsamon. ibid.

(h) Grat. 1. q. 7. c. si qui voluerint, secutus editionem veterem Concilii Nicæni apud Theodoret. lib. 1. hist. cap. 11.

A incolentes, Meletium schismaticum & Arianæ impietatis progenitorem, in Ecclesiastico gradu recepit, ab eoque constitutos & ordinatos in suis gradibus admisit, sed nonnisi μυστικωτέρᾳ χειροτονίᾳ βεβαιωθέντας: *magis mystica seu sanctiori ordinatione confirmatos, roboratos, stabilitos*; ac si indulgeret quidem iis eandem in Ecclesiâ retinere dignitatem, sed non sine nova ordinatione, quæ priore sanctior sit, augustior, & sacratior; quia hæc ab hæreticis accepta, invalida fuisset, prophana, & sacrilega: illa verò à Catholicis data, divina ac Sacramentalis futura sit. Confirmatur ex responso Theophili Alexandrini, qui de Catharis ad Ecclesiam Catholicam redeuntibus hæc habet: (a) ἐπειδὴ τοίνυν ἡ μεγάλη σύνοδος ἡ γενομένη ἐν Νικαίᾳ παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων ἡμῶν, ὥρισεν ὥστε χειροτονεῖσθαι τοῖς προσερχομένοις θέλησον κατὰ τὸν τύπον τοῦτον, τοῖς ἐθέλοντας προσέρχεσθαι τῇ Ἐκκλησίᾳ, χειροτονεῖν, εἴγε ὁ βίος αὐτῶν ὀρθὸς ἐστὶ καὶ μηδὲν τούτοις ἀντίκειται: *Quoniam ergo magna Synodus, quæ Nicææ habita est à sanctis Patribus, statuit, ut ordinentur, qui accedunt, velis juxta hanc formam eos, qui ad Ecclesiam accedunt, ordinare: si quidem vita eorum recta est, & nihil eis adversatur*. Ex quibus infertur, Novatianos Clericos ordinari iterum debuisse, ut in suis gradibus reciperentur, juxta sententiam Concilii Nicæni à Theophilo Alexandrino explicatam.

(a) Theophilus in exposit. de iis qui dicuntur Cathari, inter epist. can. apud Balsam. & tom. 3. Biblioth. PP.

XXIV. Verùm non hæc Concilii Nicæni mens esse potest, in quo Cypriani errorem de rebaptizatione & ordinatione condemnatum fuisse multi suspicantur, stabilitum autem fuisse nemo vel leviter credidit: quippe cùm in Conciliis, eodem sæculo ante & post ipsum habitis, in quibus idem Episcopi sederunt, qui in ipso Nicæno, condemnatus sit, ut alibi docuimus. Itaque respondendum est, primo quidem, dum Concilium Nicænum nonnisi receptâ manus impositione Novatianis indulget ad Ecclesiam redeuntibus, ut in suis ordinibus, in quibus fuerant, admittantur, de manus impositione reconciliatoria sermonem esse posse, non de consecratoria, prout explicat (b) Tharasius: nam hæreticos ab hæresi redeuntes, B tam Clericos quàm Laicos cum manus impositione suscipi consuevisse, testis est Arelatensis (c) prima Synodus paulo ante Concilium Nicænum: Vel certe de confirmatoriâ manus impositione, seu de Confirmationis Sacramento iis tribuendo, qui e Novatianis ad Ecclesiam Catholicam redirent, Concilii Nicæni Canon potest intelligi: utpote cum Novatiani, teste (d) Theodoreto, C iis, quos baptizabant, sacrum Chrisma non præberent, imitati nempe Novatum, quem Cornelius (e) epistola ad Fabium Antiochenum suggillat, quod Domini sigillo post Baptismum non obsignatus, Spiritum adipisci non potuerit, quo tamen signaculo sacro, quod in Sacramento Confirmationis habetur, destitutus, Presbyterum agere præsumpsisset; unde in hunc errorem respiciens NicænaSynodus, apprime statuit, Clericos, qui e Novatianis D ad Ecclesiam Catholicam redirent, nonnisi χειροτετουμένοις, seu Sacramento Confirmationis, quod manus impositionis dicitur, munitos, in Ecclesiasticis gradibus admitti posse. In eodem quoque sensu verba χειροτονεῖν, χειροτονεῖσθαι apud Theophilum sumi, non pro ordinatione, debent. Neque pariter verba allata ex epistola Synodali ejusdem Concilii Nicæni hunc sensum habent, quem ut si-

(b) Tharasius in septim. Synod. act. 1.

(c) Arelat. 1. c. 8.

(d) Theodoret. lib. 3. hæret. fabul. cap. de Novato.

(e) Cornelii epist. apud Euseb. lib. 6. hist. cap. 35.

objectio eis affingit; sed ita explicari debent, ut χειροτονία pro manus impositione reconciliatoria sumatur, non pro ordinatoria; cui scilicet ordinati à Meletio ex præscripto Nicæni Concilii subjici debuerint, tum ut ritu solemni, in omni subeunda pœnitentia usitato, Ecclesiæ reconciliarentur; tum ut speciatim in accepta dignitate Sacerdotii confirmari viderentur: solebant enim, qui male dignitatem suscepissent, vel qui eandem bene suscepissent, sed indignos se postea ipsa præbuissent, per manus impositionem suscipi, & sic gradibus suis ordinibusque restitui, ut pateret populo, eis deinceps obaudiendum & obediendum esse; & qui ab Ecclesiâ extorres fuissent, jam Ecclesiæ judicio in accepta dignitate receptos esse constaret; atque hinc est, quod ordinati à Meletio, non constituti (κατασταθέντες) sed per illam novam manuum impositionem βεβαιωθέντες dicantur: quia non de novo Sacramentum Ordinationis accipere, sed in accepto roborari; & qui antea ordinis executionem non habebant, Ecclesiæ reconciliati eandem recipere jubentur.

XXV. Quartum, quo contraria sententia nititur, est Innocentii ([a]) primi testimonium epistola ad Alexandrum Antiochenum, in qua revertentes ab hæresi Arianorum ad communionem solùm laicalem admittit; nec valide eos ordinatos videtur agnoscere, solùm apud hæreticos Baptisma ratum esse contestans, cætera Sacramenta ab hæreticis invalide conferri insinuans: *Arianos, inquit, præterea, cęterasque hujusmodi pestes, quia eorum laicos conversos ad Dominum sub imagine pœnitentiæ, ac sancti Spiritus sanctificatione, per manus impositionem suscipimus, non videtur Clericos eo-*

([a]) Innocent. I. epist. 18. cap. 3. refertur 1 quæst. 1. c. Arianos.

A *rum cum Sacerdotii aut Ministerii cujuspiam suscipi debere dignitate; quoniam quibus solùm baptisma ratum esse permittimus (quod utique in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti perficitur), nec Spiritum sanctum eos habere ex illo baptismate illisque mysteriis arbitramur. Quoniam cùm à Catholica fide eorum auctores desciscerent, per-*
B *fectionem Spiritus, quam acceperant, amiserunt: nec dare ejus plenitudinem possunt, quæ maxime in ordinationibus operatur, quam per impietatis suæ perfidiam potius, quàm per fidem dixerim, perdiderunt. * Quomodo fieri potest, ut eorum prophanos Sacerdotes dignos Christi honoribus arbitremur, quorum laicos, imperfectos, ut dixi, ad sancti Spiritus percipiendam gratiam cum pœnitentiæ imagine recipiamus?* Similia quoque habet idem Innocentius alia ad Episcopos
C Macedoniæ in Provinciali Synodo collectos epistola, ex qua ea solùm, quæ ad rem magis faciunt, proferemus. *Ubi pœnitentiæ remedium necessarium est, illic ordinationis honorem locum habere non posse decernimus: nam si, ut ([b]) legitur, quod tetigerit immundus, immundum erit; quomodo id ei tribuitur, quod immunditia ac puritas consuevit accipere? Sed è contrario asseritur, eum, qui honorem amisit, hono-*
D *rem dare non posse: nec illum aliquid accepisse, quia nihil in dante erat, quod ille posset accipere. Acquiescemus, & verum est. Certe qui quod non habuit, dare non potuit, damnationem utique, quam habuit, per pravam manus impositionem dedit: & qui particeps effectus est damnato, quomodo debeat honorem accipere, invenire non possum.*

* Ultima ista verba paulo aliter apud Gratianum, quibus alia adjungit ex epist. mox citanda.

([b]) Num. 19. Levit. 15.

XXVI. Neutrum autem ex Innocen-

nocentio adductum testimonium convincit, eam fuisse hujus Summi Pontificis mentem, quod Ordinatio ab hæretis collata quoad formam ac substantiam invalida foret; sed duo tantùm videtur intendisse Innocentius: Primum, tantum abesse, ut collata ab hæreticis ordinatio suscipientem sanctificaverit, quin potius polluerit ac contaminaverit; non quod Sacramentum ab hæretico collatum sit inefficax, vel minus virtutis ex se habeat, quàm à quocumque alio collatum, sed quòd obicem in suscipiente reperiat, ob quem benedictio in maledictionem convertitur; fitque, ut indigna susceptio damnationem inquirat, quæ si non indigna fuisset, gratiam haud dubie fuerat largitura. In quo à Sacramento Baptismi sacer Ordo (quod de aliis similiter Sacramentis dici potest) discriminatur, quod Baptismum utile sit aliquando ab hæreticis & schismaticis ab Ecclesiæ communione truncatis recipere, & absque ullius violatione præcepti recipi queat; sacrum verò Ordinem ab hæreticis vel schismaticis ab Ecclesiæ unitate separatis numquam scienter recipere, sit utile, quia numquam licitum; majori scilicet severitate Ecclesia communionem hæreticorum ex priori Sacramento, quàm in aliis interdicente; tum quod majoris necessitatis sit Baptismus, quàm reliqua Sacramenta; tum quod ministrum Baptismi minus esse de Ecclesiæ corpore necessum sit, quàm cæterorum Sacramentorum, ut ex eo patet, quod a Judæo, Pagano, & infideli non baptizato conferri & confici possit, non item cætera Sacramenta. Alterum quod videtur intendisse Innocentius, est, nec executionem Ordinis, stante generali Ecclesiæ regula, redeuntibus ab hæresi, vel ab hæreticis ordinatis, reddi; nec ad honorem eos, dignitatem, communionem Clericalem, privilegia Clericalia recipi; cum e contra redeuntibus ab hæresi, & ab hæreticis baptizatis gradus suus, honor, dignitasque, peractâ poenitentiâ, serventur; jusque per Baptismum etiam ab hæreticis collatum acquirant recipiendi Sacramenta singulis permissa, cujus etiam juris per hæresim jacturam nullam faciunt; cum e contra per ordinationem ab hæreticis susceptam, etsi potestas spiritalis Ordines exercendi acquiratur, quæ characteri adnexa est; jus tamen utendi licite, quacumque peractâ pœnitentiâ, ab ordinibus susceptis non tradatur, sed tantùm ex Ecclesiæ dispensatione taliter ordinatis concedi possit, ut quod illicite usurparunt, licite postea sibi assumant. Neque enim pœnitentia, quæ ad recipienda cætera Sacramenta disponit, ad Ordinis functiones digne obeundas hominem preparat; cum non sufficiat ordinatum, ut munera sua obeat, emendasse quod peccavit, sed innocentiam custodisse debuerit, ne in aliis puniat, quod in seipso erubescat. Quare, quemadmodum pœnitentes ab ordinibus recipiendis à Canonibus arcentur, ita & ab exercendis. Quæ omnia, aliaque id genus ponderans Innocentius, negavit Clericos, ab hæreticis ordinatos, si ad Ecclesiam revertantur, cum honore ac dignitate Cleri recepiendos esse; quia Clericorum gradus, innocentum gradus est, non pœnitentium; non autem negavit, quin substantiam Sacramenti receperint, quod in iis manere demonstrat, dum citata ad Episcopos Macedoniæ epistola ex dispensatione Ecclesiæ fatetur, Clericos ab hæreticis ordinatos aliquando in susceptis gradibus ab Ecclesiæ-

clesiâ admissos fuisse; sed id ex ordinaria (a) lege negat esse faciendum, ut id quod necessitas imperavit, in pace jam Ecclesiæ constitutæ possint præsumere.

(a) Cap. 6.

XXVII. Quartum adversariæ sententiæ argumentum petitur ex quibusdam Urbani II. sententiis ac dictis, quæ duriusculum quoddam vel obscurum sonare videntur. Primum enim, epistola ad Anselmum Mediolanensem Episcopum, lapsos in schisma non nisi interatione Sacramenti Ordinis recipiendos videtur decernere, sic enim habet: (b) *Discretioni nostræ videtur, quatenus secundùm præcepti nostri tenorem, quando secundùm Ecclesiæ vestræ morem sacros daturus quibuslibet aliis Ordines, benedicere cœperis, eos, quos tua duxerit solertia reconciliandos, inter benedicendum, & manus imponendum facias interesse, quibus cætera omnia consecrationis instrumenta, præter unctionis, explebis; & sic ad sancta Ministeria reconciliabis.* Vides, ut reconciliandis hæreticis, qui vel in hæresim lapsi sunt, vel ab hæreticis ordinati sunt, eundem ritum præscribat, qui in ordinandis servatur; jubentur enim & in publica Ordinum conferendorum celebritate reconciliari; eadem tum de novo ordinandis, tum reconciliandis materia ordinis exhibetur, puta instrumenta, quæ in Ordinum collatione usurpantur; idem ritus usurpari præcipiuntur, præterquam unctionis, qui accidentalis est, non essentialis, ut de novo quoad essentialia omnia iterari Ordinatio appareat, solusque accidentalis ritus deesse videatur. Deinde idem Urbanus (c) secundus in epistola ad Petrum Pistoriensem Episcopum, & Rusticum Abbatem Vallis Umbrosæ, quam mutato parum titulo decurtatam refert Severinus Binius, iis omissis, quæ à Gratiano ex eadem epistola referuntur, ordinationem cujusdam Daimberti in Diaconum, quod ab hæretico Nezelone seu Guezelone ordinatus fuisset, nullam judicat fuisse; ideoque eam se iterasse ostendit. Quam Urbani II. sententiam ut melius noscamus, initium epistolæ, prout habetur apud Binium, qui ex Bibliotheca S. Victoris Parisiensis sibi eam manuscriptam missam testatur à Joanne Picardo Cœnobii Canonico Regulari; reliqua verò ejusdem epistolæ ex Gratiano referemus. Ita ergo orditur: *Scripsistis nobis, maximum apud vos scandalum emersisse, quod Pisanum Episcopum consecraverimus, quod à Guezelone* hæretico Diaconus fuerat ordinatus. Et nos profectò scimus, Guezelonem hæreticum fuisse, Moguntinumque Episcopatum simoniaco credimus facinore invasisse; propter quem aut alium acquirendum Regi sub anathemate posito diu servierat, & propter acquisitum omni vitæ suæ tempore deservivit. Eundem & ipsi nos pro eadem causa, quia ab excommunicatis consecratus est, in Synodali consilio excommunicavimus, condemnavimus, & ab omni Ecclesiastico officio, sine spe restitutionis aliquâ, deposuimus.* Huc usque Binius; jam reliqua ex Gratiano, quæ difficultatem augent, & prædictis non male cohærent, præterquam quod in proprio nomine Guezelonis, in quo facilis lapsus esse potuit, discrepantia est, cujus scilicet loco Nezelonis nomen substituitur, adjungamus in hunc modum: *Daimbertum* (sic forte Pisanus iste vocabatur Episcopus) de quo quæstio fuerat proposita à Nezelone) *licet simoniaco, non simoniace ejusdem*

(b) Urbanus II. ep. 4. tom. 3. Concil. Binii parte 2.

(c) Urbanus II. ep. Petro Pistoriensi Episcopo, & Rustico Vallis Umbrosæ apud Gratianum 1. quæst. 7. can. Daimbertum. & epist. 9. Petro Pistoriensi, & Rustico Vallis Umbrosæ Abbatibus apud Binium suprà.

* Nezelonem vocat Gratianus suprà.

dem confessione reperimus, in Diaconum ordinatum, & Beati Innocentii Papæ sententia constat declaratum, quod Nezelon (quem constat ab hæreticis ordinatum) quia nihil habuit, nihil dare potuit ei, cui manus imposuit. Nos igitur, tanti Pontificis auctoritate firmati, & Damasi Papæ testimonio roborati, qui ait: Reiterari oportet quod malè actum est, Daimbertum ab hæreticis corpore & spiritu digressum, atque utilitatibus Ecclesiæ pro viribus insudantem, ex integro (Ecclesiæ necessitate ingruente) Diaconum constituimus. Quod non reiterationem existimari censemus, sed integram Diaconi dationem; quoniam, ut prædiximus, qui nihil habuit, nihil dare potuit. Hæc apud Gratianum Urbanus secundus, quæ contrariæ sententiæ videntur expressè favere; nam hominem non validè ordinatum, sed iterum ex integro ordinandum censere, quòd ab hæreticis fuerit ordinatus, quid aliud est quàm hæreticorum ordinationem improbare ùt invalidam etiam quoad substantiam? An aliquid expressius pro adversariorum sententia dici potuit?

XXVIII. Nihilominus, cùm Urbani secundi ex prædictis sententia nobis constet, qui de præsenti quæstione interrogatus, & ex professo differens, suam nobis mentem satis manifestè aperuit, dum Sacramenta ab hæreticis collata, (a) *formam quidem Sacramentorum, sed non virtutis effectum habere* professus est; nulla ratio subest, ut ex iis, quæ obiter dixerit, & quæ explicationem aliquam pati possint, in contraria eum versatum fuisse opinione conjiciamus. Itaque ad id, quod primùm ex ipso profertur, respondendum est, non novam or- A dinationem ab Urbano secundo redeuntibus ab hæresi subeundam præscribi; sed novo ritu, qui ordinationem aliquatenus referat, sed non sit ipsa otdinatio, Ecclesiæ reconciliandos, gradibusque prius susceptis, & quoad exercitium & executionem restituendos præcipi. Cùm enim in degradatione solerent ea omnia, quæ in ordinatione conferunt, a degradato auferri; similiter in ordinatione quæcumque conferunt, B ex more eo tempore usitato restituebantur. Id enim ex Concilio Toletano (b) quarto superiùs docuimus: quod manifestissimè etiam ostendit Fulbertus Carnotensis, qui dimidiato sæculo Urbanum anteceffit, epistola ad Leuthericum Episcopum Senonensem, ubi, de simoniaci restitutione loquens, hæc habet: (c) *Cæterum baptizationes & reordinationes fieri Canones vetant; propterea depositum non reordinabitis,* C *sed reddetis ei suos gradus per instrumenta & per vestimenta, quæ ad ipsos gradus pertinent, ità dicendo: Reddo tibi gradum Ostiarii &c. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Novissimè autem benedictione lætificabitis eum sic concludendo. Benedictio Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti super te descendat, ut sis confirmatus in Ordine sacerdotali, & offeras placabiles hostias pro peccatis* D *atque offensionibus populi, omnipotenti Deo, cui est bonor & gloria in sæcula sæculorum: Amen.* Eodemque modo explicandum, quod ex Concilio (d) Cæsaraugustano objici potest, statuente: *Ut Presbyteri, qui ex hæresi Ariana ad sanctam Catholicam Ecclesiam conversi sunt, qui sanctam fidem atque castissimam tenuerint, acceptâ denuo benedictione Presbyterii, sanctè & purè ministrare debe-*

(a) Urbanus II. ep. 17. sup. citata.

(b) Toletanum 4. c. 24.

(c) Fulbertus epist. 25. Leutherico.

(d) Concilium Cæsaraugustan. 2. c. 1.

debeant: non enim veram ordinationem iterandam cenſet, utpotè cùm deponendos eos, qui laudabilis vitæ non fuerint, ſtatim ſubjungat: non autem deponendos diceret, quos ordinem numquam ſuſcepiſſe putaret. Itaque per iteratam Presbyterii benedictionem, ritum iſtum intelligit, quo Presbyteri ad hæreſim revertentes reconciliari debebant.

XXIX. Alterum verò teſtimonium Urbani ſecundi longè difficiliùs ſolvi poteſt, atque omnium meo quidem judicio pro contraria ſententia firmiſſimum eſt: cujus ſolutioni præmitto, Daimbertum illum, quem queruntur Petrus Piſtorienſis Epiſcopus, & Ruffus Abbas Vallis Umbroſæ, Epiſcopum Piſanum ordinatum, alio nomine Theobertum ſeu Dagobertum, eum eſſe, qui in Synodo ([a]) Piſana Urbano ſecundo ſtudioſiſſimè ſerviviſſe dicitur, qui legatione Apoſtolica laudabiliter functus narratur in exercitu Chriſtianorum in Oriente commorantium, quique ([b]) poſteà omnium conſenſu Patriarcha Hieroſolymitanus renuntiatus eſt: a quo autem Diaconatum iſte receperit, non ſatis patet; variatio enim iſta nominum difficultatem creat. Quod Decreti Gratiani correctores ex Mariano ([c]) Scoto in vita Gregorii ſeptimi referunt, Nezelonem quendam Magdeburgenſem Epiſcopum iiſce temporibus fuiſſe, nec Mariano ([d]) Scoto, nec ([e]) Crantzio conſentit: nam VVezelinum ſeu Vizelonem tempore prædicti Gregorii ſeptimi, cui ſucceſsit Urbanus ſecundus, fratrem Annonis Colonienſis Epiſcopum Magdeburgenſem vocat ([f]) Marianus; Crantzius ([g]) autem VVernerum à quibuſdam, ab aliis VVeſsilum, VVeſſelum, ſive VVeſſelonem di-

(a) Bertoldus in Chronico ad annum 1095.

(b) VVilelmus Tyrius lib. 8. de bello ſacro cap. 11.

(c) Decreti correct. ad can Daimbertum cit.

(d) Marianus Scotus in Cronico ad annum 1075. & 1078.

(e) Albertus Crantzius in ſua Metropol. lib. 5. cap. 7. 10. & aliis.

(f) Lege Marianum Scotum ſupra.

(g) Lege Crantzii ſupra, & cap. 15.

A ctum refert, ut pateat in iiſce nominibus barbaris Latina lingua efferendis facile variationem contingere; hic autem tantum abeſt, ut hæreticis faverit, aut ab excommunicatis ordinatus dici poſsit, ut potius cum Annone Colonienſi, Sigefrido Moguntino, & aliis Catholicis Epiſcopis Gregorii ſeptimi partibus contra Henricum Regem Germaniæ impensè faviſſe, laudatuſque ideo ac commendatus à dicto Pontifice, B tandemque in acie contra Henricum occubuiſſe, referatur. Itaque eum, qui Daimbertum Diaconum ordinaverit, ſuſpicor potius fuiſſe Moguntinum Epiſcopum VVeſilonem, ab Abbate ([h]) Urſpergenſi, ([i]) Bertoldo, & aliis dictum Sigefridi Moguntini ſucceſſorem, ſeu potius invaſorem Moguntinæ ſedis poſt Sigefridum, utpote qui ab Henrico Rege intruſus, ab excommunicatis electus & ordinatus legatur. C Hunc Guezelonem dictum fuiſſe facile ſuſpicamur. Primò enim uſitatiſsima iſta variatio literæ V. in G. quotieſcumque nomen aliquod per duplex VV ſcribitur, ut in nominibus VVilelmi, VValteri, & aliis innumeris maſtifeſte patet; C quoque pro Z, & I pro E in iſtis nominibus varie ſcribi, non paucioribus exemplis clarum fieri poſſet. Sed iis prætermiſsis, quæ ad rem minus faciunt, videndum eſt, cujus D hæreſis accuſatus ipſe fuerit. Legimus in Synodo ([k]) Quintilineburgenſi, ab Ottone Legato Sedis Apoſtolicæ tempore Gregorii ſeptimi habita, VVeſilonis iſtius Moguntini ordinationem irritam declaratam fuiſſe; hujuſquè hæreſis damnatum, quod ſæculares ſuis rebus expoliati Eccleſiaſtico non ſubjaceant judicio, nec pro ſuis excommunicari poſſint exceſſibus, & quod excommunicati abſque reconciliatione recipi poſ-

(h) Abbas Urſpergenſis in Cronico.
(i) Bertoldus in Chronico.

(k) Bertoldus in Cronico ad annum 1085.

possint; quas ipse sententias docuerat in gratiam Henrici Regis Germaniæ, in quem Saxones rebellaverant, & quem Gregorius septimus anathemate perculerat.

XXX. Iis ergo de VVenilone, seu Guezelone præmissis, Glossa (a) Decreti Gratiani Daimbertum istum extra formam Ecclesiæ ordinatum fuisse refert, ideoque ordinationem ipsius nullam fuisse; sed cùm VVezelo ipsius ordinator de nulla hæresi accusatus fuerit circa materiam vel formam Sacramentorum, nec alicujus criminis circa administrationem eorumdem Sacramentorum notatus, gratis videtur dici, imo fingi, eos, qui ab ipso ordinati fuerunt Diaconi, extra Ecclesiæ formam fuisse ordinatos; præsertim cùm Urbanus secundus hanc rationem non assignaverit, ob quam iterum Daimbertum in Diaconum promovendum sibi duxerit; sed quod hujusmodi Guezelo seu Nizelon ab hæreticis ordinatus fuisset: nihil ipse haberet, unde & nihil dare posset; quæ certè verba ostendunt, eum in hac sententia fuisse, ideo Daimberti ordinationem in Diaconum irritam fuisse & invalidam, quòd ab hæretico, qui & ipse ab hereticis fuisset ordinatus, Diaconatus ordinem suscepisset. Responderi itaque potest alio modo, Diaconatus nempe ordinem, à Guezelone Daimberto collatum, dici ab Urbano secundo nullum fuisse & irritum quoad executionem, honorem, dignitatem, ac privilegia; quamvis quoad substantiam validus fuerit: ex integro quoque collatum denuo dici, quòd in restitutione ejusdem ordinis iidem fermè ritus de novo repeterentur, qui in prima collatione ordinis usurpabantur, ùt superiùs dictum est; itemque quòd omnimoda licentia ordines exercendi, sine qua frustranea vel nociva futura erat potestas primùm collata, per istam reconciliationem concessa fuerit; non sic tamen, ut potestas etiam spiritalis collata sit; quod si cui nimium violenta ac distorta videatur hæc interpretatio, quam tamen odium in hæreseos ac schismatis auctores exprimere seu potius extorquere potuerit, hic dicere poterit, Urbanum II. cùm nondum elucidata esset præsens quæstio, iisque temporibus adhuc dubia ac controversa videretur, ex opinione tunc temporis probabili, quam tamen ipse minimè ex prædictis sequebatur, Daimbertum istum Diaconum reverâ ordinasse; ne in dubium videretur revocare, quæ in (b) Quintilineburgensi Concilio contra schismaticos, (quorum ordinationes tanquam irritæ & inanes proscriptæ sunt, nominatimque VVesilonis istius, de quo sermo est) præsente Legato Sedis Apostolicæ acta sunt. Cæterum de quæstione propositâ sententiam suam rogatus, ordinationes hujusmodi quoad substantiam validas respondisse; sive ut ostenderet Deus, esto sineret aliquando Summos Pontifices in facto errare, quod in hac materia aliis Summis Pontificibus contigisse alibi docuimus; at in sententia ferenda ipsis propius adsistere; sive quod prædictus Pontifex, ut aliorum dubio satisfaceret, scrupulosque omnes eximeret, licuisse crediderit, ordinationem istam repetere, quam videbat a multis in controversiam revocari; nam perplexam fuisse & dubiam hoc tempore istam quæstionem, patet tum ex dictis initio hujus quæstionis, tum etiam ex Petro (c) Damiani, qui sub prædecessoribus Urbani secundi scribit per triennium in tribus Romanis Con-

(a) Glossa in c. cit. Daimbertum. v. Diaconum.

(b) Conc. Quintilineburgense, cujus mentio apud Bertoldum, supra.

(c) Petrus Damian. in præfat. opusc. 6.

Conciliis disceptationem istam maximam fuisse, *perplexamque atque confusam dubitationem*; nec tamen aliquid in ea dogmatice definitum fuisse, satis ([a]) aperte demonstrat. Jam verò post Concilii ([b]) Florentini determinationem, asserentis Ordinis Sacramentum indelebilem conferre characterem, nec reiterari posse: post ([c]) Concilii Tridentini, eandem definitionem de perpetuitate characteris, & prohibita ejus iteratione; ex qua sequitur per hæresim vel schisma potestatem conferendi ordines non amitti; quæ sive in charactere Episcopali, sive in extensione characteris, certe in consecratione fundatur, quam indelebilem esse satis Tridentinum insinuat, dum prædictæ determinationi de perpetuitate seu inamissibilitate potestatis Ordinis, aliam subjunxit de peculiari in Ecclesiastica Hierarchia Episcoporum potestate; post ejusdem etiam ([d]) Synodi Tridentinæ assertionem, validum esse quodlibet Sacramentum à ministro in peccato mortali collatum: post Theologorum de proposita quæstione consensum, erroneum esset negare, validum esse Sacramentum Ordinis, quod ab hæretico vel schismatico, quantumvis ab Ecclesia præciso, fuerit collatum.

([a]) Vide addit. ad istud opusc. ab ipso Petro factam.
([b]) Florent. in decreto unionis.
([c]) Trident. sess. 7. c. 9. & 23. cap. 4.
([d]) Idem. sess. 7. cap. 12.

XXXI. Quintum adversariorum argumentum peti potest ex epistola ([e]) cujusdam Constantinopolitani Patriarchæ scripta ad Martyrium Antiochenum, exponente modum, quo hæretici ad Ecclesiam redeuntes sunt recipiendi; nam in ea epistola, quæ a pluribus annis scripta deprehenditur, quippe cum Martyrius Antiochenus, ad quem ipsa scripta dicitur, quinto sæculo claruerit; eâ, inquam, epistolâ duo genera hæreticorum distinguuntur, quorum quosdam,

([e]) Habetur apud Leuncl. lib. 4. Juris Græco-Rom.

A Arianos scilicet, Macedonianos, Novatianos, & cæteros ejusdem farinæ, ad Ecclesiam revertentes, cum sacræ Unctionis ritu reconciliandos, ac nonnisi tanquam laicos recipiendos esse definitur, ita ut si ad ordinum ministeria & functiones apti videantur, ad eos gradus ordinari debeant, in quibus apud suos erant: alios autem, puta Montanistas, Sabellianos, & cæteros hu-
B jusmodi (qui scilicet juxta Catholicam formam non erant baptizati) tanquam paganos recipiendos esse statuitur: primoque die Christianos faciendos, II. catechumenos, III. exorcismis & exsufflationibus purgandos, deinde baptizandos. Ex quibus infertur, nullos hæreticos nisi iterata ordinatione ad sua ministeria admitti; satisque esse iis, qui Catholicam Sacramentorum for-
C mam observassent, quod ut laici, rato habito eorum baptismate, recipiantur; cæterorum etiam baptisma esse repetendum. Verùm huic epistolæ responderi potest, I. eam dubiam esse: II. vel hæreticos, qui in ipsa enumerantur, tam prioris quam posterioris generis, in aliquo circa ordinationem substantiali peccasse; vel certe eam fuisse huius Patriarchæ sententiam, qui hanc epistolam scripsit, collatum ab hæ-
D reticis Ordinis Sacramentum, sicut & Confirmationem, validum non esse: quæstionem istam olim perplexam & controversam fuisse, diversarum Ecclesiarum consuetudines pro utraque parte proferri potuisse, sicut & Patrum sententias; eam demum tenendam, in quam totius tandem Ecclesiæ consensus inclinasse videtur; illas scilicet legitimas esse ordinationes, quæ Catholicæ Ecclesiæ ritu, quantumvis ab hæreticis, fiant.

XXXII. Objici etiam potest auctori-

ctoritas D. Basilii, cujus verba in ea quæstione discutienda legi & pensari, Monachi in septima ([a]) Synodo enixe petierunt. Is ergo epistola ([b]) ad Nicopolitanos exagitans eos, qui ut sacrum principatum adipiscerentur, Christi se inimicis conjungerent; ac postea, plebis offensionem metuentes, fidei rursus rectitudinem prætexerent, ita tandem concludit: οὐκ οἶδα Ἐπίσκοπον, μηδὲ ἀριθμήσαιμι ἐν ἱερεῦσι Χριστοῦ, τὸν παρὰ τῶν βεβήλων χειρῶν ἐπὶ καταλύσει τῆς πίστεως εἰς προστασίαν προβεβλημένον. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ κρίσις, ὑμεῖς δὲ εἴ τινα ἔχετε μεθ' ἡμῶν μερίδα, ταυτὰ ἡμῖν φρονήσετε δηλονότι. εἰ δὲ ἀφ' ἑαυτῶν βουλεύεσθε, τῆς ἰδίας γνώμης ἕκαστός ἐστι κύριος· ἡμεῖς ἀθῷοι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου. ταυτὰ δὲ ἔγραψα, οὐκ ὑμῖν ἀπιστῶν. ἀλλὰ τὸ τινῶν ἀμφίβολον στηρίζων ἐκ τοῦ γνωρίσαι τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην, ὡς μὴ προληβληφθῆναι τινα εἰς κοινωνίαν, μηδὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἐπιβολὴν δεξαμένοις, μετὰ ταῦτα εἰρήνης γενομένης βιάζεσθαι ἑαυτοὺς ἐναριθμεῖν τῷ ἱερατικῷ πληρώματι: Id est, *Non agnosco Episcopum, nec Christi illum Sacerdotibus adnumerarim, qui a prophanis est manibus ad fidei destructionem præsul electus: hæc mea est de illo sententia. Vos, si quam nobiscum partem habetis, eadem etiam nobiscum sentietis; si verò vestro ipsorum Concilio utimini, suæ quisque sententiæ potestatem habet; nos insontes erimus ab hoc sanguine. Hæc non ideo scripsi, quod vobis diffidam: sed ut quorumdam hæsitationem declaratione meæ sententiæ confirmem; ne quis ad illorum communionem præripiatur, neve, si manus illorum impositionem quisquam acceperit, post, reddita pace, Sacerdotali ordini se se adcensere contendat.* Quibus verbis Episcopos ab hæreticis ordinatos veros non esse Episcopos ostendit; & qui ab eis manus impositionem suscipiunt, à Sacerdotali similiter Catalogo excludendos, quæ duo ordinationem ab hæreticis factam nullam esse confirmant.

([a]) Septimâ Synod act. 1.

([b]) Basil. epist. 192. Presbyteris Nicopolitanis.

XXXIII. Verùm facile hæc objectio solvitur, si nempe dicamus, Basilium docere, solùm eos Episcopalem honorem minime assecutos esse, gradum, prærogativam, dignitatem, jurisdictionem, & liberam officii sui executionem, qui ab hæreticis ordinati sunt; similiter nec clericalem statum, dignitatem, ac sui ordinis exercendi liberam facultatem, qui ab iis manus impositionem recipiunt: sed non illis Episcopalem consecrationem ac potestatem indelebilem; nec iis inferioris ordinis characterem adimere. Unde huic auctoritati in septima Synodo respondens Tharasius: ([c]) *Et ego, inquit, execror eos, qui ob hujusmodi caussam, & fidei destructionem sunt ordinati, & maxime si Episcopi Orthodoxi præsentes fuerunt, a quibus poterant consecrari; sic enim est paternus sensus: sin autem Synodica promulgatio, & concordia Ecclesiarum caussæ orthodoxæ facta fuerit, qui præsumpserit a profanis hæreticis ordinari, depositioni succumbet:* Ac si diceret, assentiri se Basilio, quod in numerum Episcoporum recipiendos negaret, ut suis fungantur muneribus, qui ab hæreticis ordinati fuissent, præsertim si non deessent Catholici, à quibus ipsi ordinari potuissent: pro pace tamen Ecclesiarum admitti aliquando hæreticos ad Catholicos revertentes, ea conditione, ut pace firmata, depositioni subjaceat, qui ab iis se ordinari passus fuerit. Cum autem in postremis ex eodem Basilio citatis verbis Monachi vim facerent,

([c]) Tharasius in 7. Synodo supra.

cerent, & eorum explicationem postularent, respondit idem Tharasius, nequidem negare Basilium tales ab hæreticis ordinatos ullo modo esse in Clerum recipiendos: Nam aliquando in iis dispensatum fuisse, nec putandum Basilium patribus, qui id permiserunt, esse contrarium, sed solùm ostendere nonnisi ægrè & cum difficultate id permittendum; quam solutionem sibi gratam esse Monachi significarunt.

XXXIV. Major utique dubitatio oritur ex ejusdem (a) Basilii epistola, quæ à Græcis pro canonica habetur, ad Amphilochium, in ea si quidem Basilius hæc tria distinguit, αἵρεσιν, eorum scilicet sectam, qui a fide omnino abrupti sunt, puta qui de Deo male sentiunt, cujusmodi sunt Manichæi, Valentiniani, Marcionistę, Hydroparastæ, qui aquam in incruento Sacrificio offerebant, & Pepuzeni seu Cataphryges, qui in sanctum Spiritum blasphemabant: Schisma eorum, qui propter aliquas Ecclesiasticas causas, & medicabiles quæstiones, a nobis diffident, cujusmodi sunt, qui circa pœnitentiam lapsis dandam a Catholicis dissentiunt, Novatiani v. gr. & Donatistæ, ad quam etiam classem revocare videtur Encratitas, qui nuptias rejiciunt, & omnem animatorum usum prohibent, & nuptias fornicationem vocabant: denique παρασυναγωγήν, idest illegitimum conventum Episcoporum, vel presbyterorum rebellium & immorigerorum populorum. Jam vero hæreticorum baptisma minime admittendum docet; Schismaticorum, quia ita placuit multis Asiaticis propter multorum œconomiam recipi, admittendum; quamvis Cyprianus & Firmilianus olim rejiciendum crediderint: rebellium, autem & inobedientium non solùm baptisma ratum censendum, verùm ipsos etiam, pœnitentiâ peractâ sæpius ad proprios gradus admittendos esse arbitratur. Quæstionem proponit de Encratitis, sit ne Baptisma ab illis collatum recipiendum. Abrogandum censet, quod nihil de iis aperte dictum sit; consuetudinem tamen sequendam: hanc autem in sua Provincia eam videri, ut recipi possint; quippe cum Zoin ac Saturninum ex illa secta in Episcoporum cathedram susceperint. Ex quibus patet ex mente Basilii, Primò quidem hæreticos, qui nempe circa Deum errant, baptisma valide non conficere: multominus ergo sacram ordinationem conferre: Secundò, collatum a schismaticis baptisma nonnisi propter quandam œconomiam ac dispensationem suscipi posse, ea tamen conditione, ut qui ex eorum baptismate accedunt, *ungantur scilicet à fidelibus*; quod an significet Sacramento Confirmationis iterum eos ungendos esse, discutiendum relinquo: Tertiò, Basilium de iis solùm, qui ab illegitimis conventibus accedunt, docere, quod in suis gradibus recipiantur, peractâ pœnitentiâ; unde videtur de cæteris id negare, eorumque, si pro bono pacis suscipiantur, iterari ordinationem velle: Quartò, consuetudini Ecclesiasticæ eundem Basilium tribuere, non solùm quòd Sacramentum validum per eam dignoscatur, sed quòd etiam efficiatur: cum enim dixisset Encratitas, quia nihil de iis definitum erat, validum non conferre baptisma, mox subdit, si tamen consuetudo ferat, ut eorum ab Ecclesiis baptisma probetur, probandum esse: unde collig potest juxta mentem Basilii, ex institutione Christi nec Baptismum nec sacram Ordinationem habere, quod ab hæreticis col-

(a) Basilius epistol. ad Amphil. can. 1.

collata valida sint, sed posse Ecclesiam pro arbitratu ordinationes hæreticorum ac schismaticorum irritare & evacuare.

XXXV. Porro distinctionem istam, à Basilio excogitatam, hæreticorum & schismaticorum, ut ii sint hæretici, qui malè de Deo sentiunt; schismatici, qui circa Ecclesiæ disciplinæ capita in errorem lapsi sint, ab eo sumpsisse videtur Petrus ([a]) Damiani; idemque cum Basilio docuisse, hæreticorum ordinationes nullas atque invalidas fuisse; schismaticorum autem esse validas: quæ ipsius mens ut prospiciatur, ipsius verba in medium proferenda sunt; primò enim ubi ex Nicæno Concilio Novatianos in suis recipi gradibus docuisset: *Cur hoc*, inquit, *nisi quia illud hæreticorum genus in Catholicâ fidei integritate persisteret, licèt in quibusdam aliis superstitionibus oberrarent? Notum nempe est, quid Novatus, cujus ii sequebantur errorem, dogmatizaverit, neque Bigamis communicare, neque in persecutione lapsis etiam post pœnitentiam, veniam dare oportere; si ergo & hi, qui jam ab iis sunt hæreticis ordinati, nequaquam suo sunt honore privandi, ob id scilicet, quia eorum consecratores in fide non titubant, &c.* Vides ùt ordinationes ideo validas censeat à Novatianis collatas, quod ii in fide, quæ habetur in Deum, minime errare convincerentur; insinuans nempe à contrario, ordinationem ab iis factam, qui errarent in Deum, invalidam esse: unde de simoniacis subdit, quòd *licèt isti in regula fidei ex aliquo videantur offendere, non tamen eatenus, ut Spiritum Sanctum arguendi sint hæretica pravitate negare: atque ideo cùm revertuntur, quoniam peccaverunt, manus illi imponuntur: quia verò minimè negaverunt, Sacerdotalis gradus officio non privantur.* Quid ergo, si Spiritum sanctum negassent, num omni ordine privati censerentur? Sed apertius est quod subjungit; *At contrà Ariani, qui adversus Spiritus sancti divinitatem manifestâ prorsus impietate confligunt, ad Catholicam fidem redeuntes, in malè accepti ordinis dignitate remanere non possunt. Credunt enim, sicut eorum sacrilega professio manifestat, quod Pater creator sit, Filius creatura, Spiritum verò sanctum creaturam creaturæ damnabiliter asseverant. Quia igitur virtutem sancti Spiritus in fide non habent, quâ videlicet omnis Ecclesiæ dignitatis ordo perficitur, apud eos facta ordinatio Canonicis sanctionibus irrita judicatur.* Citat Innocentium primum, quem supra laudavimus, Arianorum ordinationes improbantem; tum subdit ex Innocentii verbis manifeste intelligi, *quia in promotionibus Clericorum non immeritò fides ordinantis attenditur, ex qua videlicet pendet, ut Ordinatio ipsa, sive rata, sive irrita judicetur: quod enim tenet ordinator in fide, accipit ordinatus in munere. Enimvero si Arianis recta fides inesset, etiamsi eos cujuslibet diversæ pravitatis error involveret, facta apud eos consecratio non periret.* Paulo post autem de Donatistis loquens, quos non admodum fidei errore traductos, sed iratos potius in Cæcilianum schisma fecisse scribit, docet *apud eos ordinatum, si paci hoc consulat, non privari honore, quia perseverat in fide.* Tandemque ita concludit: *Quapropter si recta fides adsit, videlicet ut in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum recte credatur, indigni etiam cujuslibet Sacerdotis consecratio indifferenter impletur: nec propter indignum ministrantis me-*

([a]) Petrus Damiani opusculo supra citato, cap. 11.

meritum, divinæ gratiæ munus perfectionis suæ patitur detrimentum. Et paulo post: *Si autem per Paulianistas Sacramentum idcirco dari non potest, quia fidem sanctæ Trinitatis non habent; per Novatianos autem ideo potest, quia licèt aliquatenus hæretici sint, orthodoxæ tamen fidei plenitudinem tenent: constat profectò, quia si fides stat, consecratio robur obtineat, nec actionis labefactatur vitio, quæ fidei nititur fundamento*.

XXXVI. Antequam verò de utriusque mente circa præsentem controversiam dicamus, obiter monemus, in hac distinctione a Basilio tradita, & a Petro Damiano recepta, hæreticorum & schismaticorum, hæreseos nomen angustius sumi pro errore circa Deum nobis revelatum; cum tamen fides propriè dicta non tam in Deum revelatum, quàm revelatum, quàm revelantem tendat; nec solùm fides sit circa Deum creditum, sed in ea omnia terminetur, quæ ab ipso nobis revelante credenda proponuntur; non enim in objecto fidei tam spectandum est, quod de Deo aliquid credatur, quàm quod Deo credatur: proindeque hæreticus est, qui vel de Deo male sentit, secus ac ipse de se ipso sentiendum proposuit, vel qui etiam circa disciplinæ capita aliter agendum credit, quàm Ecclesia à Deo edocta didicerit. Nihilominus, quia fides perfecta, & omnibus suis numeris absoluta facit, ut Deum credamus, seu ea quæ de Deo credenda sunt, complectamur, ut credamus Deo, & in Deum; ideo hæresis maxima est, quæ fidem in Deum avertit, quæ fidem de Deo habendam mutilat; & ideo in strictiori & angustiori significatione hæretici isti dicuntur, qui nec Deo revelanti credunt, nec de Deo, ùt decet, sentiunt. E contra verò, quia qui circa disciplinæ & œconomiæ seu administrationis Ecclesiasticæ capita in errorem inducti sunt, ceremoniis & ritibus, quibus unitas Ecclesiæ constringitur, diversis utuntur: ideo meo quidem judicio, schismaticis potius à Basilio ([a]) adnumerantur, quàm hæreticis; quamvis aliam rationem hujus rei tradiderit Basilius, quòd separationis eorum origo à schismate profluxerit; Donatistæ siquidem, Novatiani, & cæteri hujusmodi primùm ob discrepantiam in ritibus, vel contradictionem in personis, qui sine fidei jactura esse poterant, ab Ecclesia divisi sunt, postea hæresim schismati addiderunt.

([a]) Basilius epist. ad Amphiloch. cap. 1.

XXXVII. Iis autem obiter observatis, quæ fusiori indigerent explicatione, ad Basilii in præsenti controversia sententiam redeamus; quem licèt subdubitantem, Catholicæ tamen doctrinæ conformem habemus: qui enim tantùm consuetudini Ecclesiarum quarumdam deferendum credidit, ut ea lege in rebaptizationibus & reordinationibus utendum esse doceret, is de Baptismo vel Ordine ab hæreticis quibuslibet, dummodo secundùm Ecclesiæ formam baptizantibus atque ordinantibus, collato, minime hocce tempore dubitaret. Sed nec Basilius adeo aperte in contrariam sententiam propendet, si rite expendatur: Primùm enim, cum ab hæreticis baptismum collatum invalidum esse pronuntiat, de iis loquitur, qui Ecclesiæ formam minime servarent, Pepuzenis ([b]) nempe, quorum Baptisma verum esse judicandum expresse negat, quod in Patrem, & Filium, & Montanum, Priscillamque baptizarent: Secundò, quod Cypriani, & Firmiliani sententiam non

([b]) Basilius ibidem.

non audet omnino condemnare, modestiæ ipsius est, qui ante generalis Concilii definitionem Patrum graviorum opinionem perstringere, vel durius nominare vereatur, non autem argumentum est ipsius assensus, cum propter Asiaticorum Concilii auctoritatem eos non rebaptizandos, sed ungendos esse concludat. Quod autem Asiatici isti Episcopi concluserant, hoc Concilium ([a]) Constantinopolitanum primum sub Damaso postea definivit, in quo B Ariani, Macedoniani, Sabbatiani, & Novatiani, ad Ecclesiam redeuntes, non rebaptizandi præcipiuntur; Eunomiani verò, Montanistæ, & Sabelliani, aliique ejusdem farinæ hæretici, rebaptizandi declarantur: cui Canoni consimilem Asiaticæ Synodi definitionem crediderim; ex qua concludebat Basilius, cùm ipsa Encratitarum non meminisset, eos cæteris hæreticis rebaptizandis, quorum in Galatia Asiæ Provincia maxima erat multitudo ac diversitas, C oportere adnumerari; & proinde ex Synodi istius sententia Encratitarum baptisma abrogandum videri. Verùm neque, ut opinor, prædicta Asiatica Synodus, neque Constantinopolitanum Concilium hoc voluere; ut baptizati a cæteris hæreticis præter Arianos, Macedonianos, Sabbatianos, Novatianos, rebaptizarentur; sed solùm, ut alii omnes hæretici, qui in Sacramenti forma peccarent, D cujusmodi multi in Galatia erant, puta Valentiniani, Marcionistæ, Manichæi, & cæteri ejusmodi, ii omnes, sicut Eunomiani, rebaptizarentur: nec aliud voluit etiam ipse Basilius, qui sequendam hac in re Ecclesiæ consuetudinem dixit, non quod hæc vim evacuandi characterem baptismatis habeat, sed quod hæreticos secundùm morem Ecclesiæ Sacramenta conferentes ab aliis

(a) Constantinop. I. c. 7. quod quibusdam annis post obitum Basilii habitum est.

A discernat. Quod autem ungi ad Ecclesiam redeuntes voluerint prædictæ Asiaticæ Synodi Patres, idem etiam Constantinopolitanum ([b]) primum postea faciendum judicavit, non Chrismatis Sacramentum iterandum statuens, sed vel exhibendum non habentibus, vel Ecclesiastica ceremonia renovandum. Denique Basilius ab hæreticis vel schismaticis ordinatos negavit in suis gradibus oportere recipi, legem generalem confirmans, non Ecclesiæ dispensationem attendens, juxta quam videlicet Zoin & Saturninum Episcopos, ab Encratitarum secta redeuntes, in Episcopali gradu receptos fuisse ([c]) ibidem testatur.

(b) Constantinop. I. supra.

(c) Basilius supra.

XXXVIII. De Petro autem Damiani non dubito, quin nostram sententiam amplexatus fuerit, ùt ex toto hoc ([d]) libro, quem de ordinatis à simoniacis non reordinandis conscripsit, innotescere potest. Ea ergo omnia, quæ ex ipso objecta sunt, una fere responsione solvuntur; Petrum nempe Damiani, qui non tantùm citato Opusculo contendat, ordinatos ab hæreticis non esse reordinandos; verùm etiam persuadere conetur, eosdem in suis gradibus esse recipiendos; distinguere hæreticos, qui male de Deo sentiunt ab iis, qui in aliis fidei articulis hallucinantur; prioresque in suis gradibus non esse recipiendos, posteriores verò peractâ pœnitentiâ esse recipiendos, asserere: Baptisma à prioribus collatum aliquando nullum esse, quia cum de sancta Trinitate male sentiant, formam Ecclesiæ interdum non sequuntur, quod de Paulianistis ex ([e]) Innocentio primo ostendit; aliquando validum esse, quod de Arianis ex eodem Innocentio demonstrat, de quibus hæc addit ex suo: ([f]) *Ubi notandum, quanta invocationi divini nominis rever-*

(d) Petrus Damiani opusc. 6. cap. præsertim 25. & 26.

(e) Innocent. I. supra.

(f) Petrus Damiani opusc. cit. cap. 22. circa finem.

reverentia debeatur : cum & ab eis baptizati, quos tam perfida, ut ita dicam , fides damnat , rebaptizari tamen omnino non audeant : nam quia auctores eorum, ut dicitur, fidem rectam non habuerint , ad percipiendam sancti Spiritus gratiam manus illis imponitur : quia verò in aquam sunt sub invocatione sanctæ Trinitatis immersi, non sunt denuo baptizandi. Unde rectæ de Deo sententiæ duplicem efficaciam adstruit; unam formali & subjectivæ , quâ minister conferens Sacramentum orthodoxæ de Trinitate opinioni assentitur, licèt in aliis fidei capitibus constans non sit, ut nempe talis secundùm Canones ex indulgentia recipi aliquando mereatur , quod exemplis ([a]) Novatianorum , & ([b]) Donatistarum ostendit ; ex quibus concludit , simoniacis quoque rite de Deo sentientibus eandem indulgentiam tribuendam esse : Alteram ([c]) fidei objectivæ efficaciam assignat , quam scilicet verba, quibus baptisma confertur, a quocumque prolata testantur ; quibus proinde verbis, quia summum fidei nostræ de summa Trinitate mysterium continent , quantumvis ab hæreticis proferantur, vim & energiam veri Sacramenti inesse fatetur : atque alterutro sensu intelligenda sunt, quæcumque ex eodem Petro Damiani in objectione referuntur .

(a) Conc. Nic. 1. c. 8. Novatianorum meminit.
(b) African. c. 35. Donatistarum.
(c) Vide verba jam citata ex Petro Damiani.

XXXIX. Denique, prætermissis iis omnibus auctoritatibus, quæ ordinationes ab hæreticis susceptas, vel schismaticis, tanquam vacuas inanes irritas sacrilegas damnant: quibus omnibus uno verbo responderi potest, vacuas eas esse quantum ad executionem Ordinis; sacrilegas & impias propter scelus, quod in communione cum hæreticis vel schismaticis contrahitur ; va-
A lidas tamen esse quoad substantiam propter Ecclesiæ fidem , & Sacramenti dignitatem , quæ à fide vel bonitate ministri non dependet : iis, inquam, omissis, hæc alia pro adversariorum sententia objici possunt; Primùm, Sacramentum Pœnitentiæ ab hæretico vel schismatico ab Ecclesiâ præciso collatum, nullum esse ; potiori ergo ratione Sacramentum Ordinis, quod nobilius est, ab ejusmodi susceptum, in-
B validum esse : Alterum, in iis, ut ait ([d]) Basilius, qui ab Ecclesiâ defecerunt, ἐπέλιπε ἡ παράδοσις τῷ διακοπῆναι τὴν ἀκολουθίαν : *defecit traditio , quod discissa sit consequentia* ; at non videtur ordo suscipi posse, nisi derivata ea , quæ in Apostolis , septuaginta Discipulis , & Diaconis , seu prioribus Ecclesiæ Ministris fuit, potestate ad eos, qui de novo ordinantur , juxta prædictionem ([e]) Davidis *pro patribus* id est Apostolis *nascentur tibi filii*
C puta Sacerdotes; & figuram antiquæ legis, in quâ ad nostrorum Sacerdotum exprimendam ordinationem ac præsignandam , Septuaginta ([f]) isti Seniores, qui Judices cum Moyse constituti sunt, & quibus populi regendi curam ipse partitus est, de ejus spiritu sumpsisse dicuntur ; cum ergo traditio ista ac successio, spiritalisque consequentia deficiat in hæreticis & schismaticis , non videtur ab iis ordinatio collata vale-
D re; præsertim cum alia quoque in ipsis ἀκολουθία, seu spiritalis consequentia desit, ea nempe , quæ ad Ecclesiastici regiminis formam necessaria est, ut populus Presbyteris suis, Presbyteri Episcopis , omnes summo Ecclesiæ Capiti adhæreant, qua adhæsione per hæresim vel schisma sublatâ , non videtur ulla in Ecclesiastico regimine potestas per abruptos ab Ecclesiæ unitate

(d) Basil. epist. ad Amphil. cap. 1.
(e) Psal. 44.
(f) Num. 11.

ac discissos conferri posse; quia nulla potestas inferior dari potest, quæ non à superiori pendeat, & cum ea connexa sit: unde nec ordinandi vis ulla penes illos residere videtur. Quod utique confirmatur ex eo, quod superius cum Metropolitano ordinante, Summum Pontificem simul ordinare, propter illam nempe omnium Episcoporum cum Summo Pontifice connexionem, diximus; at de schismatico vel hæretico ordinante id dici nequit; ergo rupto isto connexionis membrorum omnium cum capite vinculo, non videtur ordinatio ab iis peracta robur aliquod vel firmitatem habere posse. Denique, quia alioqui sequeretur, apud hæreticos veros esse Sacerdotes, vera sacrificia, veram Ecclesiam; v. gr. sequeretur Prædicantes, qui dicuntur in Gallia, Germania, Anglia, veros esse Sacerdotes; nec, cum ad fidem Catholicam redeunt, ut Ecclesiastico catalogo inferantur, ordinandos: quod tamen hodiernæ Ecclesiæ praxi repugnat.

XL. His omnibus respondetur: Primò, disparem esse rationem Sacramenti Pœnitentiæ, & Ordinis, tum quod Sacramentum Pœnitentiæ nonnisi ab habente jurisdictionem validè conferri possit, qua jurisdictione hæretici ac schismatici ab Ecclesia præcisi privantur; unde Sacramenti Pœnitentiæ idonei non sunt ministri; cùm tamen Sacramenti Ordinis, quod jurisdictionem non requirit, ut valide conferri possit, sed solùm eminentiam Sacerdotii, seu Episcopalem potestatem, conferre queant: tum quod in Sacramento Pœnitentiæ nihil datur præter gratiam, quam tantùm abest, ut quis ab iis consequatur, qui ab Ecclesiæ unitate defecerunt, ut potius qui iis communicat, novi criminis contagione polluatur: at in Sacramento Ordinis præter gratiam datur character spiritalis, quem nulla peccati fœditas impedit quominus animæ suscipientis imprimi possit; unde non omnis inanis & irrita collata ab hæreticis vel schismaticis ab Ecclesia præcisis ordinatio, sicut irrita est prolata ab iisdem adsolutio: Secundò, respondendum, defectum successionis legitimæ, & consequentiæ cum Ecclesiæ corpore ac Capite obstare quidem, quominus legitime vocati, electi, designati censeantur, qui ab iis, qui ab Ecclesia sunt præcisi, ordinantur; sed non impedire eorum consecrationem atque ordinationem: executionem quidem Ordinis prohibere, sed non susceptionem; jurisdictionem amovere, sed non characterem: Sacerdotes autem dici Apostolis ac Septuaginta succedere, legitimè quidem constitutos in ordine, gradu, dignitate, jurisdictione, ac loco, & libera ordinis executione; illegitimè verò ordinatos, in solo ordine, non in cæteris Sufficere ad Ecclesiastici regiminis formam, quod illicita sit quæcumque ordinis executio contra superiorum in ordine Ecclesiastico interdictum, & quod jurisdictio inferioris auctoritati superioris subiaceat; non autem necesse esse, quod character ejusdem arbitrio submittatur, nec nisi consentiente superiore conferatur; cum enim immediatè sit a Christo, cujus Sacerdotii quædam participatio est, in omnibus eodem Ordine insignitis, quacumque super alios dignitate præemineant, æqualis est; & ipsius collatio superiorum Ecclesiæ voluntati vel interdicto non subjacet: Gratiam quoque spiritalis regiminis ita inter omnes Sacerdotes singulis esse distributam, ut superiorum providentiæ, dono-

rum, ac gratiæ inferiores partem possideant; sed eam ab illo principaliter obtineant, qui Moysi dixit, (a) *Congrega mihi Septuaginta viros de senioribus Israel, &c. ut descendam, ut loquar tibi, & auferam de spiritu tuo, tradamque eis.* Circa quod notat Petrus (b) Damiani, non dixisse Dominum, *Auferes de spiritu tuo, tradesque eis; sed: Auferam & tradam: ut profecto ostenderet, quia non homo homini Spiritum sanctum tradit; sed solus ipse est, qui prout vult, gratiæ suæ dona distribuit.*

(a) Num. 11.

(b) Petrus Damia. in opusc. 6. cap. 14.

XLI. Denique respondeo, non esse absurdum, quod apud hæreticos, qui juxta Ecclesiæ formam Sacramenta administrant, & ab Episcopis ordinati sunt, rata sint sacerdotia, & vera sacrificia; apud eos tamen non sit vera Ecclesia, qui quod justo titulo obtinere non possunt, furto sustulerunt. Item exteriora quædam apud hæreticos, Ecclesiæ symbola esse, seu alienæ Ecclesiæ propriam fidem; ac charitatem non esse, nec necessariam membrorum cum Capite consensionem; quibus etsi cætera adfuerint, Ecclesia sufficienter ab illegitimis quibusque hæreticorum & schismaticorum conventibus discernitur. Hæreticos autem nostri temporis, cùm nec ab Episcopis consecrati sint, nec presbyteralem ordinem juxta ritum Ecclesiæ Catholicæ acceperint, quibus nempe nulla sacrificii offerendi instrumenta porriguntur, qui nullis ad sacrificium verbis consecrantur, Presbyteros non esse, proindeque nec Episcopos; quidquid novus quidam conciliandorum religionum (c) Auctor de Anglicanis Episcopis statuerit; cujus sicut adulatio hac in re perniciosa, ita in conciliandis maximis Religionis Catholicæ cum hæretica superstitione capitibus, temeritas est sacrilega: quasi verò sit aliqua (d) conventio lucis ad tenebras, Christi cum Belial. Sed omissis istis prophanis novitatibus, quæ vel ex titulo ipso damnantur, gratias utique immortales agendas Deo esse crediderim, quod in hac nostri sæculi pravarum opinionum sentinâ non permiserit Deus, Ecclesiam eâ tentatione percelli, qua prioribus temporibus afflicta est; dum Ariani v. g. aliique hæretici, nullis ferè exterioribus signis ab orthodoxis discreti, venerandâ insuper Episcopali dignitate prædifi, hæreses suas quasi ex auctoritate legitima disseminabant: cùm è contra nostri temporis hæretici, nec legitimè vocati, nec solemni ritu ordinati, nec ab Episcopis ex more consecrati, clanculum docendi munus invadentes, furtimque indebitam auctoritatem assumentes, non sub ovina pelle lupi, sed sub vulpina videantur; nec veri pastoris speciem nec personam habeant; tantumque à veritate doctrinæ discedant, quantum à potestate docendi alieni sunt. Minus itaque excusandi, qui nec signum Magistri in iis videntes, nec doctrinæ soliditatem audientes, vanis pseudo-Magistrorum istorum pollicitationibus acquiescunt: qui quomodo vera nuntiarent, cum nec veritatis annuntiandæ munus acceperint, nec oraculo Veritatis, Ecclesiæ scilicet declarationi, & antiquitatis fidei credendum esse defendant?

(c) Modernus auctor Anglus, qui conciliare nititur religionem protestantium Anglorũ cum Catholica.

(d) 2. Cor. 6.

ARTI-

ARTICULUS II.

Ut Minister Ordinationis legitimè dignitatem sit adeptus.

§. I.

Status quæstionis proponitur; validam esse ordinationem à simoniacis, vel intrusis, concluditur.

I. QUod autem de ordinatis ab hæreticis & schismaticis diximus, hoc de ordinatis à simoniacis, vel invasoribus Episcopalis dignitatis dicendum est. Olim quidem, testimonio Petri Damiani, controversiam fuisse liquet, num à simoniacis ordinati, Sacerdotali potestate fruerentur; vel saltem, utrum aliqua spes reconciliationis & restitutionis in priori gradu eis affulgere posset. Quam controversiam ita exponit dictus Petrus Damiani ad Henricum Ravennatem opusculo ea de re scripto: (a) *De iis itaque qui gratis sunt à simoniacis consecrati, quanta jam per triennium in tribus Romanis Conciliis fuerit disceptatio, quamque confusa atque perplexa dubietas, & in iis partibus quotidie ventiletur, sanctitatem vestram latuisse non arbitror; præsertim, cum crescente fluctuationis ambiguo, eatenus sit processum, ut nonnullos constet Episcopos ab illis ordinatos Clericos denuo consecrasse*. Quamvis autem posterioribus temporibus eò non processisse videatur indignatio adversus simoniacos, vel invasores Episcopalis dignitatis, ut ordinati iterum sacrarentur; attamen ægrè nonnunquam suis ordinibus restituebantur, qui vel inferiorem aliquem ordinem à simoniaco suscepissent.

II. Ut autem evidentius ista A omnia pateant, dicimus primò, ordinationem tam à simoniacis, quàm ab intrusis Episcopis collatam, quoad substantiam validam esse. Fuse hanc propositionem probat (b) Petrus Damiani integro Opusculo citato ad Henricum Episcopum Ravennatem, cujus omnes probationes duobus principiis, supra toties à nobis repetitis, innituntur, quod nempe character ordinationis non tam animæ imprimatur, quàm inuratur, B adeo ut deleri non possit: quod bonitas vel malitia ministri ad Sacramentorum valorem nullius ponderis ac momenti existat, nec dona Dei Ministrorum contagione polluantur; quæ duo manifeste ostendunt, sive à simoniacis, sive ab invasoribus sedis Episcopalis, atque intrusis collatum Ordinis Sacramentum, integrum persistere, & quoad substantiam ac potestatem istam perfectum. Peculiaria C etiam ad id probandum exempla adducit Petrus Damiani; primum quidem Vigilii Summi Pontificis, (c) *qui nimirum sceleratus & impius, quidquid ordinando constituit, nemo Pontificum cassare præsumpsit: istum denique noveris esse Vigilium, qui (d) prius Bonifacio Papæ molitus est insidias, quatenus eo vivente Apostolicam Sedem sacrilegus obtineret: sed resistente Senatu, conatus illicitos* D *& nefarios implere non potuit; postmodum verò solitis machinationibus Sylverium Papam aggressus est Apostolica dignitate privare: quod ille mox animadvertens, Synodale Concilium congregavit, ubi auctoritate Spiritus sancti, & Apostolica potestate eum, ùt revera simoniacum & invasorem, Ecclesiæ vinculis * alligavit. Vigilius tamen, ut sacrilega mente conceperat, per imperialem potentiam, datamque pecu-*

(a) Petrus Damiani opusc. 6. ad Henricum Ravennatem cap. 1.

(b) Petrus Damiani opusc. citato.

(c) Petrus Damiani opusc. cit. c. 16.

(d) Lege Anastas. Biblioth. in Bonif. 2. Sylver. & Vigil.

* Alias *ablegavit*, sed, ut opinor, malè.

pecuniam, & falsorum adminiculo testium prædictum Papam Sylverium nequiter condemnavit, Monachicis vestibus induit, & ad Pontias in exilium destinavit, sustentans eum pane tribulationis, & aqua angustiæ: ibique felix Papa ille confessor factus, defunctus ac sepultus est, ad cujus tumulum nonnulli sanabantur infirmi: Vigilius autem dignis anathematis nexibus irretitus, reus insuper homicidii, nefariis ausibus se Papam instituit. Sed o inestimabilem divinæ clementiæ pietatem! Vigilius, qui jam desperatus erat ad culpam, servatur ad pœnitentiam; Anthimum scilicet hæreticum Patriarcham, quem reconciliare spoponderat, inthronizare noluit; propterea longo detrusus exilio, dirisque afflictionibus maceratus, factis digna recepit; & sic demum procul a patria expulsus, defunctus quievit in Domino. Ordinationes tamen ejus, ut dictum est, in sua perpetim stabilitate permanserunt. Alterum exemplum est Polychronii, qui de simoniæ crimine convictus, & ab Episcopali Hierosolymorum sede dejectus, assignatis quibusdam prædiis, ex quibus aleretur, ob insignem posteà largitionem in pauperes, quibus, cum Hierosolymorum civitas gravi fame premeretur, pecuniam ex prædiorum sibi relictorum venditione conflatam distribuerat, Ordini suo restitutus est, ordinatis ab ipso in suo semper gradu manentibus; cujus quidem Polychronii ([a]) historiam, ex actis Conciliorum Romani, & Hierosolymitani sub Sixto tertio desumptam, fide omni carere conjicit ([b]) Baronius. Tertium est Raimbaldi manifestè simoniaci, & impudici, Fesularum Episcopi, qui tamen reliquis frustra adnitentibus ab obsesso corpore malignum spiritum protinus expulit; & in unica Ecclesiæ dedicatione quinque dæmoniacos curasse constanter perhibetur. Cui exemplo alia quoque per facinorosos Presbyteros, imo & hæreticos Episcopos patrata miracula subjungit idem Petrus Damiani, ex quibus infert, Deum, qui per schismaticos & impios miracula operari aliquando non dedignatur, ordini ipsorum & dignitati, non personæ id tribuentem, non repudiaturum schismaticorum, vel aliorum facinorosorum Episcoporum ministerium, quominus per eos promissum Sacramentorum effectum, cui nullum in suscipiente obicem reperierit, adimpleat atque perficiat. Quibus omnibus postea adjungit exempla sanctissimorum virorum, Rondaldi * Camarinensis, Amiti Rambonensis, Guidonis Pomposiani, Firmani Firmensis, & quamplurimorum aliorum sanctæ conversationis laude florentium; qui etiam à Deo plurimis miraculis illustrati, ab hominibus solemnibus Cœlitum honoribus culti sunt; quos tandem constat a simoniacis ad Sacerdotium provectos, & usque ad obitum offerendis indesinenter sacrificiis instituisse. Cui simile exemplum ultimo loco statuit Uberti Ariminensis, qui quamvis ad Episcopatum pecuniæ largitione conscendisset, B. tamen Arduinum, per quem omnipotens Deus tot exhibet stupenda miracula, in Presbyterum consecravit.

* Romualdi.

III. Innumera similia proferri possent exempla eorum, qui à simoniacis vel intrusis ordinati, in suis gradibus ab Ecclesia semper retenti sunt. Neque enim ordinationes complurium Summorum Pontificum, qui ([c]) præsertim integro fere decimo sæculo, vel tyrannide Comitum Tuscu-

(a) Huic hist. Ioannes 8. fidem adstruit ep. ·90 prout habetur ex Synodo Photiana.

(b) Baron. ad annum 433. prope finem.

(c) Vide Leitprandum in Chronica, Platinam, Ciaconum, & alios in vitis Summorum Pontif.

Tusculanorum, vel malis artibus ad Pontificatum ascenderunt, irritæ judicatæ sunt, aut ordinati ab iis de suo gradu periclitati sunt, præsertim ubi illi Pontifices Ecclesiæ consensione fuere tolerati. Neque de ordinatis à Gregorio ([a]) Nazianzeno, quamdiu Constantinopolitanam sedem tenuit, lis ulla aliquando mota est, aut controversia, quamvis de ejus in ea institutione, foret ne legitima necne, à Patrum Concilii Constantinopolitani primi maxima multitudine dica illi mota fuerit, ita ut se pro bono pacis abdicare coactus sit. Neque cùm tres in Concilio ([b]) Constantiensi depositi fuerint Summi Pontifices, quorum aliqui de simonia & aliis criminibus, imo etiam hæresi accusati fuerunt, acta eorum rescissa sunt, aut evacuatæ ab iis ordinationes factæ; sed omnia fixa rataque manere jussa sunt. Neque postea, cedente Amedeo, qui Felix quartus dictus ([c]) in Concilio Basiliensi adversus Eugenium quartum electus fuerat, non, inquam, eo cedente, ac Nicolao quinto Eugenii successore Pontificatus apicem concedente, factæ ab eo ordinationes irritatæ, sed manere jussæ; adeò nempe verum est, à simoniacis & intrusis valere secundùm Ecclesiæ ritum perfectam ordinationem.

§. II.

Contrariæ objectiones proponuntur.

IV. MUlta contra hæc objici possunt: Primum, Concilii ([d]) Constantinopolitani primi auctoritas, in quo Maximus Cynicus, à Petro Alexandrino aliisque Episcopis Ægyptiis intrusus, depositus est, & ordinationes ab eo factæ nullius valoris declaratæ sunt; cujus Concilii statuto quando quidem Correctores ([e]) decreti Gratiani vim plurimam inesse credunt, verba ex Græco referenda sunt: περὶ Μαξίμου τοῦ Κυνικοῦ, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀταξίας, τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης, ὥστε μήτε Μάξιμον Ἐπίσκοπον ἢ γενέσθαι, ἢ εἶναι, μήτε τοὺς παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντος, ἐν οἱῳδήποτε βαθμῷ κλήρου, πάντον, καὶ τῶν περὶ αὐτῶν, καὶ τοῦ παρ' αὐτοῦ γενομένων ἀκυρωθέντων: idest, *de Maximo Cynico, deque iis rebus, quæ nullo ordine circa ipsum Constatinopoli gestæ sunt, neque Maximum fuisse aut esse Episcopum, neque eos, qui ab ipso sunt ordinati, in ullo cleri gradu censendos: omnibus, quæ & in ipso & ab ipso sunt, infirmatis*. Ex iis itaque juxta Grecorum textum Constantinopolitani Concilii verbis, adjuncta interpretatione ([f]) Balsamonis, ac ([g]) vita Gregorii Theologi per Gregorium Presbyterum descripta, aliisque locis, constare deducunt prædicti decreti Gratiani revisores, Maximum umquam fuisse Episcopum, ac proinde rectè statui nullum ab eo imprimi potuisse ordinis characterem. Ac de eodem Maximo, quod numquam fuerit Episcopus, locupletissimum quoque, ut ipsi putant, extat testimonium in Epistola ([h]) Hadriani Papæ, scripta Basilio Imperatori, quæ habetur Actione prima octavæ Synodi manuscriptæ, quæ est penes Cardinalem Sirletum; jam verò typis excusa habetur in tomis Conciliorum; citans enim Leonem primum ait: *Dicit enim altisona tuba, sanctus videlicet Sedis Apostolicæ Papa Leo, cujus sententiam quidquid ubique Catholicum est, velut cœleste miraculum celebrat & veneratur oraculum, cùm sæpe quæstio de male accepto honore noscatur, qui ambigat nequaquam istis esse tribuendum, quod non docetur fuisse collatum. Neque*

Maxi-

(a) Greg. Naz. carm. de vita sua.
(b) Conc. Constantiense fusè.
(c) Platina in vita Eugenii 4. & Nicolai quinti.
(d) Concilii Constantinopolitanum 1. c. 4.
(e) Correctores decreti Grat. ad c. propter. dist. 19.
(f) Balsamon in Concil. Constantinop. c. 4.
(g) Gregor. Presbyter. in vita Gregor. Nazianz.
(h) Epist. Hadr. Basil. act. 1 Concil. 8. Oecumenici tomo 3. Conc. Binij parte 1. sect. posteriori.

enim inter Photium Mœchum, & Maximum Cynicum à secunda Synodo damnatum, vel inter ordinationes hujus & illius distinctionis aliquid esse convincimus. At ([a]) in Maximi ordinatione hoc solùm vitii argui potest, quod intrusus absque legitima electione fuerit, quod furtim ab Ægyptiis Episcopis, a Petro Alexandrino missis, iisque pecunia corruptis, in Choraulæ domum convenientibus, solis plebeiis hominibus, ac facinorosis, quibus novitas omnis arridet, faventibus, indignantibus Clericis, frementibus bonis, constitutus fuerit; adde, si volueris, quod Apollinarista fuerit hæreticus. Cæterum cùm ab Episcopis Catholicæ communionis ordinatus sit, quorum princeps erat Petrus Alexandrinus, magni Athanasii successor qui plures pro Catholica fide labores exantlarat, a veris eum Episcopis juxta ritum Catholicæ Ecclesiæ ordinatum fuisse, nemo ambigere potest: itaque si ejus ordinatio nulla, si Clericorum ab eo incassum & inutiliter attentata dicitur ordinatio, eo titulo hoc accidet, quod intrusus ipse contra canones, & Ecclesiæ morem in Constantinopolitanam sedem invaserit, & qui ab eo consecrati sunt, ab invasore manus impositionem acceperint.

(a) Vide citatos Balsamoné, Greg. Presbiterum in vita Nazianz. Greg. Naz. carm. de vita sua, Theodoret. 4. hist. c.8. qui pro Petro Tymotheum, eumque æque Catholicum auctorem facit ordinationis dicti Maximi. Vide etiã Sozom. lib. 7. c.9. qui Catholicum tradit Maximum.

V. Secundo objicitur sententia Hadriani II., qui ([b]) petenti Ignatio, ut dispensaretur cum quibusdam, à Photio invasore sedis Constantinopolitanæ, ejusdemque Ignatii acri persecutore, voluntarie vel involuntarie ordinatis; iisque saltem, qui scelus reveriti, Sacerdotio nullo modo functi fuerant; vel qui posteà impietatem ejus agnoscentes, pro justitia viriliter steterant; nullatenus dispensandum respondit; eorumque ordinationes, utpote ab invasore factas, nullas & invalidas statuisse videtur. Sic

(b) Hadrianus Secundus Epistola Ignatio Constantinop. act. 3. Synod. octavæ, in qua lecta & probata est.

A enim habet: *Quamobrem & in eis, super quibus & à nobis dispositiones & discretiones exigis, nihil sequendum præter ejus* (Nicolai videlicet primi prædecessoris) *divinitus inspirata decreta conspicimus: præ omnibus & super omnia Gregorium Syracusanum, Photium Tyrannum, & quos idem Photius in gradu quolibet ordinasse putatus est, ab Episcoporum numero vel dignitate,* B *quam usurpative ac ficte dedit, merito sequestrantes. Primo quia Photius Maximo, & ordinatio ejus, vel potius execratio istius ordinationi pene in cunctis videtur esse simillima. Secundo, quia sic se habet per decessorem meum Apostolicæ Sedis decretum, cujus judicium nusquam præcipiunt sacri Canones retractari, dum tamen censeant eam in aliorum quæque revocanda,* C *seu definenda negotia perscrutari; nosque convenit, ut protulimus, ejus in omnibus constituta sectari. Tertio, quia Photius vir forensis, curialis, neophitus, invasor, atque adulter, nec non anathemate condemnatus existens, nihil habuit, nihil dedit, nisi forte damnationem habuit, quam se sequentibus propinaverit. Photio certe præsidente auctore, dictum est ab anathematizatis: Consecratus non solùm non* D *accipit Spiritum sanctum; sed & quod ante habuit, flamen, aufertur ab eo. Verùm quamvis hoc Tyranni Photii dictum favore, ipseque super hujusmodi sententia delectatus, cum male à se promotis, ei consensum præbuerit; quamvis etiam non iis, de quibus hoc frustra dictum est, valeat coaptari; quia tamen veraciter dictum est, eorum magis damnationi proculdubio congruit, qui ab anathematizato & damnato Photio per impositionem manus, non lucrum, sed vulnus in capi-*

Capite ſuſceperunt. Quibus de ordi- A natis à Photio dictis, ſubdit, ut ii etiam, qui, ab Ignatio ipſo ordinati, Photio in contemptum Sedis Apoſtolicæ adhæſerint, paulo poſt *in ſuis gradibus confirmentur*. Cujus epiſtolæ Adriani, quæin octava Synodo generali lecta & comprobata eſt, verba iſta penſanda ſunt, quod eos, quibus Photius manus impoſuit, non ordinaſſe, *ſed ordinare* B *putatum eſſe* dicat; quæ verba oſtendunt Photium exteriora ſigna ordinationis uſurpaſſe, ſed ordinationem iſtam minime perfeciſſe; quod iidem *uſurpative & ficte* Epiſcopi creati dicantur, quæ fictam & falſam ordinationem à Photio præſumptam oſtendunt, non veram; quod talium *ordinatio*, *non conſecratio*, *ſed execratio* dicenda aſſeratur; quod Photius, utpote invaſor, *nihil habuerit*, *nihil dederit*, damnatio- C nem ſolùm ex ordinatione ſua habuerit, hanc ſolam dederit; quod ab eo conſecrati, tantum abeſt, ut Spiritum ſanctum acceperint, cum potius quem habebant amiſerint; nullum lucrum ex ſua ordinatione fecerint, ſed vulnus duntaxat eis illatum & inflictum ſit: quæ omnia eò tendunt, ut irritam inanem, nullam, Sacerdotii gratia vacuam, characterem minime inurentem, D ab invaſore factam ordinationem oſtendant.

VI. Tertiò objiciuntur pleraque, quæ à Gratiano ([a]) habentur collecta, maxime contra ordinatos à ſimoniacis; quorum aliqua, agentes de ſimoniacis electionibus atque ordinationibus, potulimus: hæc ſolùm jam ſeligimus, quæ vel difficilius ſolvuntur, vel aſperius dicta videntur. Primum ex Ambroſio ([b]) libro de dignitate Sacerdotali: *Cum ordinaretur Epiſcopus*, *quod dedit*, *aurum fuit*; *quod per-*

(a) Grat. 1. q. 1. & quæſt. 7.

(b) Ambroſ. de dign. Sacerd. cap. 5. habetur quæſt. 1. c. cum ordinaretur.

didit anima fuit: *cum alium ordinaret*, *quod accepit*, *pecunia fuit*; *quod dedit*, *lepra fuit*. Alterum, ex Leone ([c]) I. ex quo hæc profert Gratianus: *Gratia*, *ſi non gratis datur vel accipitur*, *gratia non eſt*; *Simoniacis autem non gratis accipiunt*; *ſi autem non accipiunt*, *non habent*; *ſi autem non habent*, *nec gratis*, *nec non gratis cuiquam dare poſſunt*. *Quid ergo dant*? *Profecto quod habent*. *Quid autem habent*? *Spiritum utique mendacii*, *&c.* Tertium ex Gregorio epiſtola ad Syagrium Auguſtodunenſem: ([d]) *Quicumque ſtudet pretii datione ſacrum Ordinem mercari*, *dum non officium*, *ſed nomen attendit*, *Sacerdos non eſſe*, *ſed dici tantummodo*: *inaniter concupiſcit*. Quartum ex Concilio ([e]) Chalcedonenſi, quod ex ordinatione ſimoniaca ſuſcipientem, nihil proficere definit. Quintum ex Gregorio ([f]) Nazianzeno, cujus ſententia iſta ab eodem Gratiano refertur: *Qui ſtudet donum Dei pretio mercari*, *in ſacro Ordine nulla ratione de cætero permanere*, *aut renovari poſſe*, *dubium non eſt*. Et paulo poſt: *Nemo poteſt retinere*, *quod vendidit*, *&c.* Quintum, Taraſius ([g]) apud eundem Gratianum, in ſimoniacis ait *non eſſe Sacerdotii ſanctitatem*; ſeu potius, ut habent verba ipſius epiſtolæ ad Hadrianum II. ſimoniacum ἀλλότριον πάντης τῆς ἱερωσύνης, *alienum ab omni Sacerdotio*; & ordinationes ſimoniacorum περιβαλὰς, id eſt, *irritas*, *inanes*, *&* *vacuas*, eſſe docuit. Denique Damaſus, ([h]) *Reiterare*, inquit, *neceſſe eſt*, *quod legitime actum aut collatum minime probatur*. *Nam quomodo honorem poſſit retinere*, *qui ab illo acceperit*, *qui poteſtatem dare legitime non habuit*, *invenire non poſſum*. Ex quibus ([i]) infer-re

(c) Leo apud Gratian. 1. q. 1. c. 1. non tamen iſta reperiuntur apud Leonem.

(d) Greg. lib. 7. epiſt. 110. Ref. 1. quæſt. 1. c. quicumque.

(e) Chalc. c. 2. Ref. ſi qui, ibid.

(f) Greg. Naz. apud Gratian cit. c. qui ſtudet, cui nihil ſimile in ejus operibus reperitur hujuſmodi autem quædam habentur in epiſt. Taraſii ad Adrianum.

(g) Taraſ. apud Grat. citat. c. eos qui.

(h) Damaſ. epiſt. 5. quæ eſt de Chorepiſcop. refertur 1. q. 7. c. per illicitam.

(i) Vide etiam epiſt. 1. Nicolai II. Gervaſio Remen. & alias de ſimoniacis.

re licet simoniacorum ordinationes nullas esse & invalidas; nam si in iis lepra solùm recipitur, aurum solùm datur; nec potestas ordinis recipitur, nec character imprimitur; si simoniaci spiritum solùm mendacii tribuunt, quomodo Sacerdotii potestatem, quæ Spiritus sancti donum est, largiuntur? Si gratiam, quia gratis dari debet, per pecuniam nemo accipit, quomodo quis Sacerdotii potestatem, quæ pretio quoque comparari non potest, pecuniariâ ordinis receptione consequetur? Si inaniter & secundùm nomen Sacerdos dici, non esse concupiscit, qui ad Sacerdotium pecuniâ contendit, revera talis Sacerdos non est, nec Sacerdotii charactere signatur, nec potestate exornatur. Si nec in sacro Ordine per pecuniam ordinatus permanere, nec eidem restitui potest, qui ad eum per pecuniam anhelarit, nec ordinem videtur consequutus, nec gradum. Si simoniacus non habet *Sacerdotii sanctitatem*, ergo nec Sacerdotii sanctificantem, & Deo consecrantem characterem. Postremo, si reitetare necessum est, quod legitime collatum non est; susceptus autem ab illo ordo, qui eum legitime dare non potuit, legitime non docetur esse collatus; constat porro simoniacum non legitime conferre cuiquam ordinem posse, sicut nec invasorem sedis Episcopalis, ac dignitatis injustum possessorem; sequitur ordinem ab utrovis collatum nullum esse etiam quoad substantiam, ac proinde iterandum.

VII. Iis autem omnibus & similibus sive Patrum sive Summorum Pontificum & Conciliorum testimoniis unica sufficit responsio, hæc scilicet omnia ostendere solummodo licitam executionem ordinis, a simoniaco vel intruso Pontifice

A susceptі, seu functionum ejusdem ordinis exercendarum liberam potestatem ordinatis denegari, dignitatem honorem auferri, privilegia ab iis tolli; non autem probare characterem Sacerdotalem à simoniaco, vel sedis Episcopalis invasore nequaquam conferri, aut potestatem ordinis minime iis inuri, quos illi mysticis, & secundum Ecclesiæ formam ritibus initiaverint. Ea autem loquendi forma satis usitata est, ut

B quibus potestas sacra ministeria licite attingendi denegatur, quibus Sacerdotii prærogativæ auferuntur, ii excidisse omni Sacerdotio & ordine dicantur, quamvis interiori potestate præditi agnoscantur, sed ea inutili, quia sine crimine in actum prorumpere non potest; ut autem hujus solutionis bonitas appareat, ad singula argumenta revocandus est animus.

VIII. Ad primum argumentum, quod circa Maximi Cynici ordinationem versatur, Maximum

C Episcopali charactere vere donatum fuisse, non video efficaci ulla ratione refelli. Primo enim Concilium (a) Constantinopolitanum primum, cum eum negat esse aut fuisse unquam Episcopum, commode explicari potest de Episcopali dignitate, executione ordinis Episcopalis, statu, gradu, dignitate, jurisdictione, sede; quæ omnia Maximo adempta sunt, relicto ei solo charactere, quem Ægyptii Episcopi, eum secundum formam Ecclesiæ conse-

D crantes, haud dubie inusserant; relictâ quoque sola potestate ordinis, adstrictâ licèt & alligatâ, quam tamen Sacramenti licèt illegitime dati virtus contulerat: nec isti expositioni aut Gregorius (b) Presbyter in vita Nazianzeni, aut (c) Balsamon in istum Canonem repugnant, vel contrarium docent, qui ille-

(a) Conc. Constantinop. I. c.4.

(b) Greg. Presbyter in vita Greg. Naz.

(c) Balsamon in c.4. Conc. Constantinop. I.

illegitimam tantùm & turbulentam, seditiosam, contra Canones, ejus electionem ostendunt ; Sacramenti verò Ordinationis substantiale vitium nullum in ejus initiatione observant. Adriani ([a]) quoque Pontificis epistola, quæ nihil plus dicit, quàm Concilium Constantinopolitanum primum, Maximum nempe nec esse nec fuisse Episcopum, modo prædicto explicari convenienter potest.

(a) Adr. Epist. Basilio supra.

IX. Quod spectat pariter ad ordinationem Photii, quem Nicolaus ([b]) primus deponendum & dejciendum de gradu Episcopali sæpius affirmat, non obscure indicatur eum Episcopalem ordinem habuisse, cujus executio alligata tamen, & ecclesiasticæ prohibitionis vinculis adstricta foret : quod etiam magis innuunt tum ([c]) Basilius Imperator, qui indulgendum ab eo ordinatis proponit, tum Ignatius Constantinopolitanus Patriarcha, vir sanctissimus, qui, ut ipsis venia concedatur, enixe rogat : tum verò maxime ([d]) Joannes octavus, qui tandem ab astuto isto homine persuasus est, ut non solùm contra prædecessorum suorum statuta ordinatos ab ipso reciperet, sed & ipsum in suum gradum ac dignitatem absque ulla ordinis male (suscepti (sed suscepti tamen) iteratione revocaret. Unde cum docet Adrianus II. ordinari eum visum esse, non autem esse ordinatum, de ordinatione integra, quæ etiam dignitatis, jurisdictionis, & cæterarum prærogativarum collationem comprehendit, loquitur; qua vere ordinatus non fuit, qui solam potestatem ordinis male suscepit.

(b) Nicolaus I. epist. 7. & aliis.

(c) Epist. Basilii Imperat. & Ignatii act. 1. sept. Synod.

(d) Vide epist. Joann. octavi 199. Basilio & seq. 200. 201. 202. 203. ad diversos, tom. 3. Conc. parte 2.

X. Denique allatæ à Gratiano auctoritates non majoris jam allatis videntur esse roboris : non auctoritas ([e]) Ambrosii, qui ex Sacra-

(e) Ambrosius sup.

A mento Ordinationis, quod quis pecuniâ mercatus fuerit, damnum, quod suscipientis animæ infertur, solùm ostendit; non autem ejusdem Sacramenti omnimodam inanitatem vel vanitatem, prout ex tota serie sermonum ejus manifestò deducitur : non ([f]) Leonis primi (si tamen Leonis hæc verba sunt, quæ à Gratiano referuntur) qui nempe gratiam justificantem gratis dari debere, ideoque si secus fiat, injuriam ei inferri docet; ob quam contingat, ut non Spiritu sancto sanctificetur, sed spiritu mendacii per pecuniam promotus corripiatur : quæ doctrina quemadmodum vera est, ita nihil officit isti sententiæ, quæ etiam pecuniaria ordinatione Sacerdotium malè, sed non sine ingenti crimine sacrilegii, suscipi docet. Non ([g]) Gregorii, qui dum Sacerdotem simoniacum, verum Sacerdotem esse negat, & nomine ac titulo tenus Sacerdotem, Sacerdotem verum strictius sumit pro eo, qui Sacerdotalis perfectionis statum meritò possideat, gradum meritis æquet, officium ritè expleat, juribus ac prærogativis justè potiatur; talem autem Sacerdotii nomenclaturam æquivoce tantùm simoniaci Sacerdotii convenire, non dubium est. Non Concilii ([h]) Chalcedonensis, quod nihil proficere ordinationem suam simoniaco, non minus verè quàm sapienter affirmat; nam, quamvis ex ea Sacerdotalis ordinis potestas consequatur, cùm tamen ipsa per Ecclesiæ sententiam ligata sit, nec in actum sine piaculo exeri possit, videtur potius ad hoc esse comparata, ut habenti obsit, quàm prosit : unde verum est, eum ex ordinatione ista nihil proficere ; cui si quid ex ista ordinatione accedit, officere potius potest, quàm proficere. Non Gregorii Nazian-

(f) Leo I. supra.

(g) Greg. I. sup.

(h) Conc. Chalced. supra.

(a) Greg. Naz. supra.

(a) Nazianzeni, vel cujusvis alterius, qui referente Gratiano tradidit, eum, qui donum Dei pecuniâ mercatur, non posse in sacro Ordine de cætero permanere, aut ad eum revocari: nam verba ista ostendunt, ordinem recipi etiam per simoniacam ordinationem; sed tamen ita recipi, ut ab ordinis ejusdem prærogativâ ac dignitate per sententiam Ecclesiæ rejiciendus sit, qui ita ordinatus est; adeout nec in debitâ ordini suo dignitate consistere, nec ad eam post expulsionem rursum reverti possit. Ideoque non ordinis potestas sine dignitate verbis istis simoniaco adimitur, sed astruitur. Cui etiam sententiæ minus obest, quod ex eodem Nazianzeno adfertur, *neminem posse retinere quod vendidit*: nam de gratia sanctificante id intelligitur, quam ubi quis vendit, amittit; amittit autem, non quod eam alteri tradat, sed quod eam injuriâ afficiat, ex qua injuria peccati macula contrahitur, cui gratia ipsa opponitur: cum autem characteri vel potestati ordinis peccatum minime contrarium sit, quantumcumque peccato quis polluatur, Sacerdotii tamen potestate non privatur. Non pariter repugnat nostræ sententiæ (b) Tarasius, qui dum simoniacum ab omni Sacerdotio alienum dictitat, de dignitate & legitimo potestatis Sacerdotalis usu loquitur, quibus homo ob simoniæ crimen per Ecclesiæ damnationem exuitur; non de potestate ordinis vel charactere differit, quæ ita animæ insita sunt, ut deleri non possint: quo etiam sensu irritæ simoniacorum ordinationes dicuntur, non quæ nullam potestatem attulerunt, sed quæ secum damnationem adnexam habent, & utendi potestate collatâ justissimum interdictum,

(b) Tarasius supra.

A B C D

XI. Major difficultas est in verbis ex epistola Damasi (c) citatis: quam difficultatem facile evitabit, qui huic epistolæ fidem omnem ademerit, incompositam cum pluribus probatis etiam Catholicis Doctoribus eam esse sentiens, & inconditam plurium textuum farraginem, non germanam Damasi Summi Pontificis scriptionem. Sed ne videamur nodum istum maluisse scindere quàm solvere, respondemus, Primò quidem totum istud, quod ex Damaso profertur, dici de ordinatis ab Episcopis, qui Episcopalem manus impositionem non habebant, quos si verum est a non Episcopis ordinatos fuisse, quis dubitet, quin eorum iteranda sit, & reperenda ordinatio? Secundò in eadem Damasi sententia duo contineri, quæ in posterioris ipso Innocentii primi Summi Pontificis epistola (d) ad Rufum, & alios Macedoniæ Episcopos habentur: primùm enim ex ea quædam valdè Damasi epistolæ affinia de ordinatis ab hæreticis excerpta a nobis sunt, & exposita. Deinde ex ejusdem Innocentii citata epistola, prolatis jam a Damaso genuinum illud est: *qui particeps effectus est damnato, quomodo honorem debeat accipere, invenire non possum*; quod de usu potestatis, & prærogativis, ac privilegiis Sacerdotii, non de ipsa potestate, dictum intelligitur. Porro quod ex (e) Damaso additur iterari debere ordinationem non legitimè collatam, id tunc tantùm verum est, cùm defectus vel vitium ordinationis essentiale est; non autem, cùm solùm est accidentale: at verò ad essentiam Sacramenti Ordinationis nullo pacto pertinet bonitas vel dignitas ministri, ut docuimus, proindeque defectus ordinationis, si quis aliquando ex eâ parte contingat, ordinationem

(c) Damasus supra.

(d) Innocent. I. ep. 22. cap. 5.

(e) Damasus epist. 4. cit.

nem fortè vitiabit, sed non perverteret.

§. III.

Ordinatis à simoniaco, vel intruso Antistite, ademptum Ordinis Officium.

XII. Dicimus secundò, jure ab Ecclesiâ statutum esse, & ab antiquis temporibus observatum, ut ordinati a simoniacis vel invasoribus Ecclesiarum, ordine ab iis susceptо nequaquam uti permitterentur, omnique istius gradus, ad quem talium ministerio conscendissent, prærogativa, dignitate, officio, privilegio privarentur. Decreta (a) Nicolai secundi, Alexandri (b) secundi, Urbani (c) item secundi, quibus constat, a simoniacis etiam non simoniacè ordinatos, non nisi ex dispensatione in susceptis ordinibus tolerari, convenientiori loco eidem proposito adstruendo, priori hujus operis parte protulimus. Nec dubium, quin innumera prope alia proferri queant, quibus quidem omissis, quæ objectionis loco superiùs adducta sunt, abunde huic rei probandę sufficiunt. De ordinatis quoque ab usurpatoribus Episcopalis dignitatis, qui Catholicorum Episcoporum adhuc viventium sedes invaserunt, Urbanus (d) secundus supra citatus statuit, ut ordinationes eorum irritæ censeantur, nisi probaverint, ipsos se nescisse damnatos. Aliam exceptionem addit Leo (e) primus, nisi videlicet eorum ordinatio propriorum Episcoporum consensu fiat: *Nulla*, inquit, *ratio sinit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec à Clericis sunt electi, nec a plebibus expetiti, nec à Provincialibus Episcopis cum Metropolitani judicio consecrati, &c. Si qui autem Cle-* A *rici ab istis Pseudo-Episcopis in iis Ecclesiis ordinati sunt, quæ ad proprios Episcopos pertinebant; & ordinatio eorum consensu, & judicio præsidentium facta est, potest rata haberi: aliter autem vana est habenda ordinatio, quæ nec loco fundata est, nec auctoritate munita.* Quàm generose verò, quàm acriter idem S. Leo in Timotheum Ælurum perditissimum hæreticum, invasorem Alexandrinæ sedis, vindi- B candum esse scripserit; quàm graviter, Sacramentorum omnium executionem & legitimum usum ab Ecclesiâ Alexandrina ob istam Tyrannicam ejusdem promotionem sublatum esse, docuerit, docent ejusdem sanctissimi Leonis, post (f) Proterii necem datæ epistolæ Leoni Augusto; ea maximè, quæ (g) postremo loco data est, in qua durius cuipiam videbitur loqui: nec solùm officium administrandi, sed C etiam veritatem Sacramenti defecisse, docere videretur, nisi ex aliis locis ejus mentem satis superque teneremus; sic ergo loquitur S. Leo: *Manifestum quippe est, per crudelissimam insanissimamque sævitiam omne illic cælestium Sacramentorum lumen extinctum; intercepta est Sacrificii oblatio, defecit Chrismatis sanctificatio, & parricidalibus manibus impiorum omnia se subtraxere mysteria.* Plura adjun- D gere non vacat, quæ ex aliis auctoribus hunc in locum conferri etiam poterunt. Rationem solùm brevem facilemque earum Ecclesiæ constitutionum adducimus: quia nempe simoniaci, & invasores Episcopalis dignitatis, executione ordinis carent; proindeque nec executionem dare possunt; eaque est ratio, quam Summi Pontifices, quorum plures citavimus, quosdam etiam forte mox adducemus, proferunt,

(a) Nicolaus II. apud Gratianum 1. q. 1. c. statuimus.
(b) Alex. II. in Synod. Rom. c. 5.
(c) Urbanus in Concil. Placent. c. 3.
(d) Urbanus II. in Concilio Placentiæ cap. 9.
(e) Leo primus epist. 90. al. 90. ad Rustic. Narbon. c. 1.
(f) Leo primus epist. 73. 74. 75. Leoni Augusto
(g) Epist. 75. cit

ferunt, dum eum, qui nihil habuit, nihil dare potuisse affirmant.

§. IV.

Difficilem hac in re dispensationem fuisse; aliquando tamen concessam.

XIII. Dicimus tertiò, difficilè in eo dispensatum, ut ordinati ab invasoribus dignitatis Episcopalis, vel simoniacis, in suis ordinibus reciperentur. Patet id ex dictis de ordinationibus factis à Maximo, & Photio, qui ad Constantinopolitanam sedem contra Canonum præscriptum irruperant, à quorum priori ordinatos Concilium (a) Constantinopolitanum à suis gradibus omnino rejecit; à posteriori verò (b) Nicolaus primus, & Adrianus (c) secundus. Sed maximè id notandum circa ordinatos ab isto posteriori, quod, petente Ignatio, & obnixè rogante pro Cæsareæ Cappadociæ Archiepiscopo Paulo, qui in prima Synodo à Photio habita ordinatus, in secunda viriliter pro Ignatio steterat, adversariorum parricidalem animum detexerat, multa pro veritate ab iniquis passus fuerat; ejus tamen supplicationi, nequaquam sibi annuendum duxit dictus (d) Adrianus, sed omnimodè severitati canonum standum edixit: qui etiam alia epistola, cum in aliis decreta paternorum canonum relaxare ac moderari necessarium esse aliquando fateatur; pervasorum tamen Episcopalium sedium ordinationes tolerare, vel eorum, qui ab iis consecrati sunt permittere, iniquum esse dixit. (e) Urbanus quoque secundus, & Paschalis (f) secundus ab excommunicatis, & schismaticis ordinatos in suis gradibus admitti sinunt; si tamen isti Episcopi, à quibus ordinem susceperint, simoniaci non fuerint. Hoc (g) itaque argumento usus Alexius Constantinopolitanus Patriarcha, sibi subditorum Episcoporum in se conspirantium consilia avertit, eos docens esse abdicandos, qui ab ipso ordinati essent, si minus ipse legitime dignitatem istam adeptus fuisset. Eodem usus (h) Bassianus Ephesinus adversus Stephanum: *Episcopi*, inquit, *qui à me ordinati sunt, ipsi & hunc ordinaverunt Episcopum: si non sum ego Episcopus, neque illi, qui a me sunt ordinati, debent esse Episcopi neque Clerici.*

XIV. Aliquando tamen dispensatum variis de causis legimus, ut ordinati ab invasoribus Episcopalis dignitatis, vel simoniacis, in suis gradibus reciperentur. Concilium Toletanum (i) undecimum, non à simoniacis solùm, verùm etiam simoniacè ordinatos, post condignam pœnitentiam, in suis gradibus restitui legitimè posse ostendit, his verbis: *Illos autem, quos deinceps post prælationem per præmium ordinatos fuisse patuerit, sub definitis pœnitentiæ legibus ùt vere simoniacos ab Ecclesia separandos esse censemus, idest ut duorum annorum spatio exilio relegati, & digna satisfactione, vel excommunicationis sententia coerciti, honoris gradum, quem pecuniis emerant, lacrymis conquirere & reparare contendant. Unde, si digna eos satisfactio pœnitentiæ commendaverit, peracto indictæ pœnitentiæ tempore, non tantùm communioni, sed loco & totius ordinis officiis, à quibus separandi fuerant, restaurandi sunt.* Cujus Synodi auctoritate fretus Fulbertus Carnotensis, de Presbytero per pecuniam ordinato, Leutherico Senonensi Archiepiscopo simile consilium dedisse legitur: (k) *Depositum*, inquit, *non reordinabitis, sed red-*

(a) Conc. Constantinop. I.

(b) Nicolaus I. epist. 7.

(c) Hadr. II. epist. quæ habetur act. 5. Synodi VIII. generalis.

(d) Adrianus II. epist. Basilio, Imperat. act. prima Synodi octavæ.

(e) Urbanus II. c. ab excommunicatis 9 quæst. 1.

(f) Pasch. II. in Conc. apud Guardast. can. 2.

(g) Curopalata in Michaele Imperatore.

(h) Bassianus in Conc. Chalced. act. 11.

(i) Tolet. 11. c. 9.

(k) Fulbertus epist. 25. Leutherico.

reddetis ei suos gradus per instrumenta, &c. Ordinatos quoque ab Anatolio Constantinopolitano, Maximo Antiocheno, Vigilio Romano, & aliis, quorum, ut docuimus, aliquando ordinationis primordia vitiosa fuerunt, Ecclesia, quæ ipsorum postea institutionem reformavit, in suis gradibus manere voluit. Plura utriusque generis, tam à simoniacis ordinatorum, quàm ab invasoribus Episcopalium sedium, exempla lubenter omittimus: multitudinem peccantium in causa præsertim fuisse, ut Ecclesia facilius in iis dispensaret, solùm monemus.

XV. *Verumtamen*, ut cum Petro (a) Damiani loquar, *& hoc otiosum esse non credimus, si quid super hoc negotio Leo Papa (b) nonus statuerit, exponamus. Nam, ut omnes simoniacorum ordinationes Synodalis vigoris auctoritate cassasset, protinus à Romanorum multitudine Sacerdotum magnæ seditionis tumultus exortus est, itaut non solum ab ipsis, sed à plerisque diceretur Episcopis, omnes pene Basilicas Sacerdotalibus officiis destitutas, & præcipue Missarum solemnia ad subversionem Christianæ Religionis, & desperationem omnium circumquaque fidelium funditus omittenda. Quid plura? Post longa sane disceptationum hinc inde volumina, tandem suggestum est, reverendæ Sedis Episcopum decrevisse Clementem (c) secundum, ut quicumque à simoniaco consecratus esset, in ipso ordinationis tempore non ignorans simoniacum, cui se obtulerat promovendum, quadraginta nunc dierum pœnitentiam ageret, & sic in accepti ordinis officio ministraret; quam nimirum sententiam protinus venerabilis Leo ratam percensuit, & sub hujusmodi pœnitentia omnes in acceptis officiis de cætero perseverare mandavit.* Quibus addit Petrus (d) Damiani, nonnullos quoque suo tempore conspici, qui à simoniacis diversis gradibus initiari, ab eodem Summo Pontifice Leone ad Episcopatus apicem provecti sunt; quod & à Canonibus antiquis minimè docet esse alienum: ex eo enim, quod eos, qui per pecuniam ordinati fuerint, dejiciant, eorumque ordinatores, infert, Canones istos, qui simoniacè ordinatum ordinatoremque condemnant, hìc potinus judicii metam fixisse; nec sententiæ calculum in eum quoque, qui ab hujusmodi promoveri potuisset, extendisse. Quæ Petri Damiani ratiocinatio non omnino firma est; quippe cum dici possint antiqui (e) Canones, qui in crimine simoniæ puniendo eos solùm comprehendunt, qui vel ordinarentur per pecuniam, vel ordinarent, eorum præsertim meminisse; quippe quos eadem culpa constringeret; cæterum ex aliis legibus Ecclesiasticis, & natura ipsa suspensionis colligi, eos quoque, qui a simoniacè ordinatis, licèt non simoniacè ordinantur, non quidem propter simoniæ, sed propter communionis cum illegitimo ministro crimen defectumque, seu potius indignitatem ministri, cui executio ordinis sit prohibita, executione suscepti ordinis privari: quamvis non negemus, quin si severitas ista Ecclesiæ nocumento futura sit, ab Ecclesia misericorditer relaxari debeat; ne quod pro illius bono institutum est, in ipsius perniciem vergat; & quod ad emendationem malorum statutum fuerit, ad eorum indurationem & detrimentum convertatur. Pulchra autem apud eundem Petrum (f) Damiani adhortatio habetur, quâ Episcopi commonentur, ut moderationem aliquam circa ordinatos à simoniacis servent, in simonia-

(a) Petrus Damiani citato opusc. 6. cap. 35.

(b) Leo IX. in Concilio Rom.

(c) Petrus Damiani supra.

(d) Petrus Damiani suprà.

(e) Canon Apost. 29. Chalced. c. 2. Trullan. c. 20. Nicæn. 2. c. 5. Bituricens. act. 1. &c.

(f) Petrus Damiani opusc. cit. cap. 35.

moniacos quidem quàm graviſſimè poterit ſuccenſeant; ſed eorum ordinationes immoderato quorumdam judicio ſubjacere minimè permittant: quod & Nicolaum ſecundum, quo tempore quæſtio iſta iterum mota fuit, judicaſſe perhibet, in additione facta iſti, ex quo prædicta exſcripſimus, Opuſculo, ſtatuiſſe nimirum, ut *hactenus à ſimoniacis gratuitò conſecrati, in adeptæ dignitatis bonore perſiſterent: necdum verò promoti, ab illis ad ordinem provebi de cætero licentiam non haberent*.

§. V.

De Ordinatis bona fide à ſimoniacis, vel intruſis.

XVI. Utrum autem ab Antiſtite, quem quis ſimoniacum credit, vel invaſorem ſuſpicatur, quamdiu neuter ab Eccleſia damnatus eſt, ordinari liceat; quantum quidem ad ſimoniacum ſpectat, fuſe alio (a) loco diximus, veteris ſcholæ hanc fuiſſe ſententiam, ab eo, quem quis ſimoniacum noverit, nullatenus ordines ſuſcipi licere, quantumcumque de ſimoniæ crimine nequaquam infamatus aut convictus ſit: unde & probare tenebatur qui a tali ordinabatur, ſe eum ſimoniacum neſciſſe ex prædictis. Sed per Extravagantem (b) Martini V. timoratis conſcientiis hac in parte plene fuiſſe conſultum. De invaſore autem Eccleſiæ, ſeu contra Canones electo, dicendum eſt, ab eo, quem conſtet vi aut violentia in Eccleſiam contra Canones invaſiſſe, non licuiſſe ordines ſuſcipere; & antiquitus depoſitos, qui ab iſtis ordinatis fuiſſent, etiam antequam iſti damnarentur, ut patet de ordinatis a Photio, Maximo, & aliis; nam quid opus eſt damnationis ſententiam expectare, quos conſtat juſtam damnationis materiam dediſſe? Poſtea verò quam vel expreſſa Eccleſiæ indulgentia, vel diuturna convenientia tales in ſuis ſedibus confirmati fuiſſent, qui ab iis ordinarentur, non lego depoſitos eſſe, quin imo ordinatos ab hujuſmodi, v. gr. à Vigilio Pontifice, Anatolio, & aliis, quorum ordinationis primordia titubabant, reperio, ſine ullo dubio pro veris Clericis ac Sacerdotibus habitos fuiſſe. In Concilio (c) quoque Chalcedonenſi, cum tam Baſſianus, quàm Stephanus ab Epheſina Eccleſia, quam injuſte poſſederant, deponendi cenſerentur, & alter in eorum locum ſufficiendus; nulla tamen de ordinatis ab utroque quæſtio mota eſt. Illudque etiam notandum, eam indulgentiam, quæ male promotis quandoque fieret, ad ordinatos ab ipſis extendi, vel tacita Eccleſiæ conſenſione, conſueviſſe. Cum autem non aperta invaſio, non fraudulenta uſurpatio, ſed electio ob impedimentum ſolùm quoddam Canonicum vitioſa foret, non dubium eſt, quin ab ejuſmodi Antiſtite potuerit ſubditus beneficium impunè conſequi; & quæcumque ab eo geſta forent, valida rataque cenſerentur: nullam enim Eccleſiæ prohibitionem reperimus, quæ ordinationes ab hujuſmodi factas, irritas declaret, aut nullas, vel quæ eorum acta evacuet: perſonalia, ut ita dicam, hæc impedimenta ſunt, quæ illorum duntaxat, qui ipſis irretiti ſunt, conſcientiam ligant, adminiſtrationis officium vel auctoritatem non peſſundant: unde ab ignaris, imperitis, fornicariis, aliiſque criminibus adſtrictis Antiſtitibus, & jam licere, & olim licuiſſe ſacram ordinationem ſuſcipere, non dubito; ea tamen cautione adhibita, ne quem quis

(a) Vide priori parte ſect. 7. cap. 1. art. 3. §. 5.

(b) Extravag. ad evitanda Martini V.

(c) Conc. Chalcedon. act. 11. & 12.

quis Antistitem ad sacrilegam administrationem Sacramenti inducat; A
sed eundem solùm parati ad indigne Sacramentum tribuendum ministerio utatur: nam sicut aliquem ad peccatum inducere nefas est, ita alterius peccato in bonum ac commodum nostrum uti licet; excipe tamen ea impedimenta, quibus excommunicatio vel suspensio ipso facto adnexa sit; nam de iis alia ra- B
tione observatum, quod jam jam explicaturi sumus.

ARTICULUS III.

Ministrum Ordinationis nulla censura irretitum esse debere.

§. I.

Ordinatos à degradatis, excommunicatis, vel suspensis, validè ordinatos esse. C

I. De excommunicatis, suspensis, ac degradatis par ferè judicium ferendum est ac de hæreticis, schismaticis, simoniacis, invasoribus dignitatis Episcopalis. Primùm enim ob rationes prædi- D
ctas sentiendum est, Sacramentum Ordinis, ab iis collatum, ratum esse ac firmum. Secundo, officium tamen administrationis iis interdici, qui scientes à talibus se passi fuerint ordinari; merentur enim amissâ privari dignitate, qui ab eo, quem Ecclesia à ministerio rejicit, contra Canonum statuta recipere ipsum non reformidant; ut quod male acceperunt, juste amittant. Idque expresse docuit Gregorius primus, dum ait: (a) *Nos consecrationem nullo modo dicere possumus, quæ ab excommunicatis hominibus est celebrata.* Docuit Gregorius VII., (b) *Ordinationes illorum, qui ab excommunicatis sunt ordinati, sanctorum Patrum sequentes vestigia, irritas fieri censemus.* Docuerunt Innocentius (c) primus, & Leo (d) primus citati, dum à damnatis honorem quemquam recipere negant. Docuit, fuseque probavit (e) Synodus apud S. Medardum, ab Episcopis Gallicanis in causa Hincmari & Ebbonis habita; cujus acta licèt resciderit (f) Nicolaus primus, & Clericos ordinatos ab Ebbone, quem Gallicani Episcopi de Episcopatu suo læsæ majestatis reum ejecerant, injuste depositos asseruerit; non tamen inficiatur, quin dejici isti possint, qui scienter à juste depositis ordinati essent; sed ideo ordinatos ab Ebbone non deponendos esse censuit, quòd ipse Hincmarus cum Collegis fateretur, Ebbonem solam principis indignationem incurrisse; unde de ejus justa depositione non constabat, nec confessio Ebbonis sufficiens ad damnationem videbatur; quod Clerici (g) isti bona fide ab eo, quem Episcopum crediderant, & restitutum ab Episcopis, sedentem per annum in Ecclesia sua vidissent, ordines recepisse se profiterentur; quod post provocationem ad summam Sedem depositionis sententia adversus istos Clericos turbulenta, falsitatibus admixta, contra formam juris lata fuisset: ideoque dum has exceptiones Nicolaus admittit, generalem potius thesim adstruit, eum nempe, qui a juste deposito ordinatus est, statu suo excidere debere, nec executionem ordinis recepisse.

II. Tertiò statuendum est, non solùm executione ordinis privari, qui scienter; verùm etiam, qui (h) ignoranter ab excommunicatis, depositis, & suspensis, quos Ecclesia minime tolerat (nam conniventia Ecclesiæ plenam restituere potest mini-

(a) Greg. lib. 3. epist. 10. Maximo præsumptori, habetur 9. q. 1. c. 1.

(b) Gregor. 7. in Syn. Rom.

(c) Innoc. I. epist. 22. cap. 2.

(d) Leo I. epist. 1. cap. 2.

(e) Synodus apud S. Medardum, post medium.

(f) Nicolaus I. epist. 47. Hincmaro & 52. Carolo.

(g) Bonam fidem eos Clericos allegasse, leges in Concilii Tricassini ep. Synod. ad Nicolaum.

(h) Ita Glossa, v. ignorantia, in cap. 1. de ordinatis ab eo, qui renuntiavit.

ministerii potestatem) ordines susceperint: Tum quia executionem ordinis, quam excommunicati, depositi, & suspensi non habent, alteri sive scienter, sive ignoranter dare non possunt; eo enim, quod ministri ordinationis executione sui ordinis priventur, Canones ([a]) passim eandem aliis dare non posse contendunt: Tum quia secundùm ([b]) eosdem Canones pro non dato habetur, quod ab illo datur, qui de jure dare nequit: Tum quia dispensatione indigent, ex ([c]) responso Alexandri III., & ([d]) Gregorii IX, qui ab hujusmodi ordinari se patiuntur, ut ordinibus suis restitui possint; ista vero dispensatio supponit privationem officii. Quarto tamen observamus, hocce tempore neminem eam ob causam executione sui ordinis privari, nisi à nominatim excommunicatis, depositis, ac suspensis, vel notoriis Clericorum percussoribus, ordinibus initiati fuerint, juxta Extravagantem ([e]) Martini V. toties laudatam.

(a) c. perfectionem & c. ventum est, 1. q. 1. c. quomodo, de consecrat. dist. 4. & al. sup.
(b) Can. cit.
(c) De jure patron. cap. quod autem, in fine, & alibi.
(d) Cap. 1. & 2. de ordinatis ab eo qui renuntiavit.
(e) Extravag. Martini V. ad evitanda.

III. Quemadmodum autem supra ostendimus, circa ordinationes à schismaticis, hæreticis, simoniacis, intrusis, duriores quasdam passim legi locutiones, quæ prudenti responsione molliendæ sint; ita circa ordinatos ab excommunicatis, depositis, suspensis, duriùs etiam quædam dicta proferri possunt, quæ ordinationes à talibus collatas, tam quoad Sacramenti substantiam, quàm officii legitimam administrationem, nullas irritasque primo intuitu videantur ostendere. Durius v. gr. est istud, quod habet Zosimus Papa de Proculo Massiliensi a se deposito: ([f]) *Cum ipse jam non sit Episcopus, Episcopos facit, & humanus largitor aliis se dicit posse præstare, quod, datum sibi aliquando immerito, retinere non potuit, &c.* quod tamen attentè cogitanti significat, solùm Proculum Episcopatus dignitate excidisse, non ordine; sacri ministerii legitimum usum amisisse, non indelebilem ordinis potestatem; de cætero non divinum ordinationis ministrum videri, sed humanum, non quòd Dei non sit in ipsa perficienda instrumentum veluti sejunctum ac mortuum; sed quòd vivum non sit & animatum, quia à divina gratia in ordinibus conferendis impelli non potest, qui ab Ecclesia interdictum sibi ministerium temerè præsumit. Duriora etiam illa & longè duriora, quæ de Photio a Gregorio Syracusano deposito habet Nicolaus I.: ([g]) *Nàm meritò destructus esse creditur, qui, à destructo ædificari sperans, etiam si qua alia bona fortassis habuit, nimiæ præsumptionis ejus temeritati communicans perdidit: nam Gregorius, quomodo quemquam ædificare poterat, qui multipliciter jam noscebatur elisus? quomodo quemquam in aliquo Ecclesiastico poterat ordine stabilire, qui Ecclesiæ unitatem scindens, ipse jam videbatur omnino dejectus? sicut enim ligatus ligare, & dejectus dejicere non potuit; sic destructus construere, & elisus quemquam ordinare nequivit. In summo quippe status sui oportet eum vigore consistere, & firmis inniti per omnia basibus, qui alterum vel prosternere, vel conatur statuere. Gregorius ergo, qui Canonicè ac Synodicè depositus, & anathematizatus erat, quemadmodum posset quemquam provehere, vel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil Photius à Gregorio percepit, nisi quantum Gregorius habuit: nihil autem habuit, nihil dedit: per eorum quippe, ùt legitur, manus impositionem, & invocationem dabatur Spiritus sanctus, qui noverant*

(f) Zosimus epist. 12. ad Massilienses.
(g) Nicolaus I. epistol. 9. Michaeli Imperatori.

vant mundas ad Dominum manus levare . Cæterum Gregorius , qui transgressor factus est legis , ad iracundiam magis , quàm ad consecrationem alicujus Spiritum sanctum per impositionem suæ manus sine dubio provocavit ; etiam si is , qui ordinandus erat , nullas alias haberet sibi regulas obviantes . Durius, inquam , hæc dicta sunt , præsertim cum ordinationem ab excommunicato cum excommunicatione ab eodem lata comparet; quarum tamen, ùt mox dicemus, diversa est ratio: item cum benedictionis cujusvis largitionem excommunicato videtur auferre; cum tamen hoc de sola benedictione, quæ gratiam conferat, & officii executionem adnexam habeat, intelligendum sit : præterea, cum depositum nihil Sacerdotalis ordinis retinere , nihil conferre affirmat, quod quoad ea, quæ jurisdictionem spectant, restringendum est, non ampliandum ad ea, quæ ordinis potestatem & characterem significant. Quæ omnia licèt duriora, ex odio tamen, quo Ecclesia adversus sacrilegas ejusmodi ordinationes ducitur, & ex intentione dicentis, qui nihil aliud probandum assumebat, quàm a talibus ordinatos executionem officii amisisse , dignitatem ac privilegia ordinis rite collati minime retinere, Spiritus sancti gratiam a se fugasse , & vera & prudenter dicta intelligentur. Denique (ut sexcenta alia id genus omittam) duriora ista videntur , quæ juxta ([a]) Innocentii, ([b]) Leonis, ([c]) Pelagii, ejusque successoris ([d]) Gregorii, & aliorum Pontificum à ([e]) Bertoldo referuntur in Synodo Quintilineburgensi constituta , ut ordinationes omnes ab excommunicatis irritæ judicarentur; ubi idem Bertoldus, secutus usurpatam à Pelagio primo loquendi rationem , VVesilonem ab anathemate damnatis ordinatum, non consecratum , sed execratum dicit; quæ tamen eodem modo, quo superiora , debent à nobis exponi. Durissima autem dicta, factaque sunt quorumdam Pontificum, qui, eam causam prætexentes, quosdam exordinarunt, ac reordinarunt : sed hæc alibi a nobis soluta sunt.

(a) Innocent. I.
(b) Leo I.
(c) Pelag. I.
(d) Greg. I. quorum auctoritates à nobis sparsim collectæ sunt.
(e) Bertoldus in Chronico.

IV. Unica objectio circa hanc difficultatem videtur solvenda, quomodo quemquam ordinare possint excommunicati , depositi, suspensi ; cum neminem deponere possint, neminem excommunicare, ùt constat ex responso ([f]) Alexandri II. Valeriano Episcopo, & aliis passim Canonibus : an non plus est ordinare quàm deponere , vel excommunicare ? an non difficilior est & majoris potestatis, ex Conciliis ([g]) Carthaginensibus , ([h]) Hispalensi secundo, & aliis, ordinatio quàm depositio? an non citatus ([i]) Nicolaus primus ordinandi potestatem cum potestate ligandi comparavit, ita ut si hæc deesset, illa quoque deforet ? Verùm dispar ordinationis, & depositionis atque excommunicationis ratio est; cum enim ordinatio, quantum ad potestatem ordinis, à charactere ministri solùm pendeat ; excommunicatio verò & depositio à jurisdictione, non a charactere ; character autem indelebilis maneat, & in damnatis ab Ecclesia perseveret , ([k]) jurisdictio autem ab Ecclesia auferri possit, & de facto auferatur ab iis, quos officio suo privat, vel de gradu ac dignitate deturbat ; hinc fit, ut actus isti diversi sint generis ; & in eo, qui per sententiam Ecclesiæ damnatus est, characteris, qui primarius effectus est ordinationis, producendi potestas maneat , non potestas excommunicandi vel deponendi; quas potestates ita comparat Nicolaus primus,

(f) Alexand. 2. c. audivimus , 24. quæst. 1.
(g) Carthag. 1. c. 1 Carth. 2. c. . 6, Carth. 3. c. 8.
(h) Hispal. 2. c. 6.
(i) Nicolaus I. op. p. cit.
(k) Glossa V. excommunicatio , in cap. cum Clericis, de ordinatis ab Episcopo qui renunciavit.

mus, ut cui executio unius interdicta est, eidem alterius quoque usum prohibendum putet; non autem, ut æque unam ac alteram auferri Ecclesiæ judicio posse censeat; aut utriusque interdictæ conatus æque frustraneos & inefficaces existimet.

§. II.

Dispensatum aliquando cum hujusmodi ordinatis.

V. His ergo prætermissis, quædam circa dispensationem, per quam ordinati ab excommunicatis, depositis, suspensis, suis gradibus restituuntur, adjungimus: Primum, Ecclesiam aliquando cum ordinatis ab hujusmodi Antistitibus dispensasse, sed quibusdam restrictionibus appositis; talis est dispensatio Urbani ([a]) II. de hac re ita statuentis: *Ab excommunicatis, quondam tamen Catholicis, Episcopis ordinatos, siquidem non simoniace ordines ipsos acceperunt, & si ipsos Episcopos simoniacos non fuisse constiterit, ad hæc si eorum religiosior vita, & doctrinæ prærogativa visa fuerit promereri, pœnitentiâ indictâ, quam congruam duxeris, in ipsis, quos acceperunt, ordinibus permanere permittas: ad superiores autem conscendere non concedimus, nisi necessitas vel utilitas maxime flagitarit, & ipsorum sancta conversatio promeruerit*; tales plurimæ, quarum aliquæ superius in exemplum allatæ sunt: Alterum, cum ordinatis scienter ab ejusmodi Episcopis Summi Pontificis indulgentiam sæpe expetitam fuisse; unde de Clericis, ab Ebbone deposito ordinatis, quos Synodus Suessionensis deposuerat, ita loquitur Nicolaus primus epistola ad Hincmarum Remensem: ([b]) *Ad extremum, si tu eos non dejecisti, quare non, cum tui fuerint, erexisti? Iam vero, si & id tua sola auctoritate agere nequisti, quare pro eis Apostolicæ Sedis auctoritatem non petivisti? quam sic contra eos utinam non petisses, siquidem ubi est dolor, quem pro eis, utpote pro filiis incurristi?* Atque hinc etiam accidit, ut Ignatius Patriarcha Constantinopolitanus ordinatos à Photio Episcopos, Presbyteros, & cæteros Clericos, suis gradibus restituere ausus sua auctoritate non fuerit; sed ea de re ad ([c]) Adrianum secundum enixe, pro quibusdam precatus scripserit; in quo tamen singulari casu specialis erat ratio, quod Photius ab Apostolica Sede damnatus fuisset, ejusque ordinationes irritæ fuissent declaratæ: unde & necessum erat, Apostolicam Sedem id dissolvere, quod ipsa ligasset: Tertium, si quis tamen ignoranter ab excommunicatis, & cæteris hujusmodi, ordinatus fuisset, Episcopum posse dispensare, quemadmodum expresse declarat Gregorius IX. his verbis: ([d]) *Cum Clericis, qui ab excommunicato Episcopo ignoranter ordines susceperunt, per suos poterit Episcopos dispensari.* Quibus adde Alexandri III. constitutionem, quæ cum ordinatis scienter ab Episcopo, qui renuntiavit Episcopatui, Apostolicam solùm Sedem dispensare; cum iis verò, qui ignoranter ordinantur, proprios Episcopos gratiam facere posse determinat, qua de re infra.

(a) Urbanus II. c. ab excommunicatis, 1. q. 1.

(b) Nicolaus I. ep. 47. Hincmaro Remensi.

(c) Vide ep. Ignatii & Adriani, act. 3. Synod. 8.

(d) Gregor. 9. cap. ult. de ordinat. ab eo qui renuntiavit.

§. III.

Cujus sit excommunicati, suspensi, interdicti Antistitis vices in Ordinibus celebrandis supplere.

VI. Difficultas autem non minima est, stante scilicet excommunicatione, suspensione,

ne, vel depositione Episcopi, cujus sit illius parœciæ Clericos ordinare, donec aliquis in ejus locum substitutus, vel ipse suo officio restitutus fuerit. Hinc enim ad Metropolitanum videtur jus illud spectare, si Episcopus alicui Metropolitano subdatur; quod si ipse Metropolitanus fuerit, ad Episcopum antiquiorem, vel eum, qui primæ sedis prærogativa potiatur: quippe cùm septima ([a]) Synodus, Episcopis, œconomos in Ecclesiis suis constituere negligentibus, Metropolitanis eosdem constituendi potestatem faciat; à pari ergo, irretito Metropolitano aliquo excommunicationis, vel alio vinculo, quominus ordinationes faciat; ne Ecclesia necessariis ordinationibus privetur, Metropolitani, cujus est in Episcopos sibi subditos despicere, munus erit ordinationes istas facere: Metropolitano verò eodem impedimento detento, alicui ex Suffraganeis munus istud incumbere necessum erit. Atque eo munere functum Ivonem Carnotensem superiùs ([b]) notavimus, *dum suspensa Metropolitana Ecclesia Senonensi*, Aurelianensem Episcopum creavit; sanè si Episcopum creavit, cujus ordinatio ad Senonensem Ecclesiam spectabat, quidni si diutius suspensio ista dilata fuisset, Presbyteros quoque & Diaconos ordinare potuisset? Hinc verò argui potest, ad Capitulum jus istud pertinere, ut Episcopos ad ordinandum in Ecclesia Episcopi excommunicati, depositi, vel suspensi, accersat: tum quod, sede per obitum Pontificis vacante, jus istud Capitulo ([c]) conveniat; igitur quamdiu pariter Episcopalis sedes per excommunicationem, depositionem, vel suspensionem Antistitis quodammodo vacabit, Capitulum potestatem habebit Episcopum advocandi, qui generales ordines cele-

(a) 7. Synodus c. 11. habetur can. cũ fumus 9. q. 3.

(b) Ivo Carnotensis ep. 157. Pasch. II supra a nobis relatus.

(c) Vide supra, ubi de dimissoriis.

A bret: tum quod ([d]) Nicolaus Papa, Episcopo infirmitate gravato, *Sacerdotes, quæ sibi licita sunt*, id est quæ à Sacerdotibus expleri possunt, nec sunt Episcopalis ordinis, cujusmodi est ista sollicitudo vocandi Episcopos vicinos, quorum auxilia in iis, quæ sunt ordinis, subrogari debere idem Pontifex subjungit, exequi mandat: quidni autem si Sacerdotibus id officii ac muneris, Episcopo infirmitate gravato, incumbere creditur, Collegio Sacerdotum, seu Capitulo

B Ecclesiæ Cathedralis, Episcopo aliqua censura irretito, idem munus imponatur? Tum quod negligenti Episcopo Clericos in Ecclesiis vacantibus constituere, Capitulum communi ([e]) jure ejus negligentiam suppleat: item conferente Episcopo beneficium contra dispositionem præscriptam à Concilio Lateranensi ([f]) sub Alexandro tertio, jus ad Capitulum eidem Concilio devolvi placeat: pari igitur ratione, Episcopo censura ali-

C qua impedito, quominus Ordines celebrare possit, Canonicorum Ecclesiæ Cathedralis officii videtur esse ac muneris, ut quoniam sunt ipsi Consiliarii & Assessores Episcopi, quæ Episcopo suo interdicta sunt, ea prout possunt procurarent, ac satagant; nec patiantur, Ecclesiam, ad cujus regiminis partem vocantur, necessaria diu Presbyterorum ac reliquorum Clericorum ordinatione destitui. At verò ad vicinos Episcopos

D eandem curam ac sollicitudinem tunc temporis transmissam esse, patet, tum ([g]) exemplis variis, quæ supra protulimus ordinationum, ab alienis Episcopis perfectarum ob hæresim vel schisma propriorum Antistitum; tum ex decreto prædicto ([h]) Nicolai, quo vicinorum Episcoporum auxilia Episcopis infirmitate vel ægritudine occupatis substituenda jubentur: tum denique ex Gre-

(d) Nicolaus Papa c. Pontifices, 7. q. 1.

(e) Cap. nulla de præbendis & aliis.

(f) Cap. cum in cunctis §. fin. de electione.

(g) Vide supra, ubi de finitimis Episcopis ad ordinationem convocatis sermo est.

(h) Vide etiam citat. can. Pontifices.

(a) Cap. eos qui, de temporibus ordinationum in 6.

A (a) Gregorii decimi in Concilio Generali Lugdunensi, quod Episcopos, qui alienum Clericum sine licentia proprii Antistitis ordinarint, suspendit; & de iis, qui ex ipsorum Episcopali ditione ad ordines anhelarint, ità statuit: *Clericis quoque parochiæ taliter suspensorum, postquam eorum suspensio fuerit manifesta, absque ipsorum etiam licentia interdum recipiendi ordines ab aliis vicinis Episcopis, aliàs tamen canonicè, liberam concedimus facultatem:* B quam tamen Constitutionem singularem esse notat (b) Glossa; non enim, stante suspensione Episcoporum, sed tali utique proveniente ex alienæ Diœcesis Clericorum ordinatione, vicinis Episcopis ordinandi potestatem facit alieni territorii Clericos: unde secus in aliis casibus, in quibus hoc minimè invenitur expressum, eadem Glossa servari monet: præsertim cùm in singulari isto casu, ut rectè notat (c) C Joannes Andræas, æquitatem habeat ista pœna; ut sicut isti alienos Clericos sine licentia ordinaverunt, ita & ipsorum Clerici sine eorum licentia ordinentur.

(b) Glossa v. taliter, in cap. cit.

(c) Ioannes Andreas ibid.

VII. In hac verò perplexa quæstione hæc mea sententia est, aliter de ordinationibus Episcoporum, aliter de Presbyterorum, & cæterorum inferioris ordinis Clericorum, esse statuendum. Nam Episcoporum quidem ordinatio, quam absque D Ecclesiarum detrimento differri non posse, Canónes proclamant, suspenso vel excommunicato Metropolitano, ad Episcopos Provinciæ devolvitur, ùt pluribus (d) suprà ostendimus: quamvis in eo casu satius esset Papam consuli; & Summum Pontificem aliquando ordinationibus Episcoporum providisse, ibidem demonstraverimus. Quam etiam ob causam legimus nonnunquam Summos Pontifices Metropolitani suspensionem, si quam incurrisset, ad tempus suspendisse, quo consecrationem Suffraganeorum suorum per seipsos exequi posset; sic enim refert (e) Ivo Carnotensis, Papam Urbanum Richerio Senonensi concessisse, ut in consecratione VVilelmi Parisiensis electi, honore Pallii, sibi ad tempus interdicto, libere uti posset. Jam verò in præsenti negotio vix ulla dubitatio emergere potest, cùm in literis, quibus Episcopi à Summo Pontifice instituuntur, hæc clausula adhiberi soleat, ut à quocumque Antistite, ritè & catholicè promoto, consecrari possint. Unde, cùm ex iis suum ipsi consecratorem seligere queant, frustrà disquiretur, ad quem jus Metropolitani suspensi vel interdicti devolvatur, quum dispensatione Pontificia, ad quem quis voluerit, transferatur. Circa ordinationes autem Presbyterorum ac reliquorum Clericorum hoc servandum esse crediderim, ut si Episcopum nominatim excommunicari, ab officio & dignitate suspendi, vel deponi contigerit, donec absolutionem consequutus fuerit, vel alius in ejus locum substitutus sit, nullus interim aut Presbyter, aut alterius ordinis Clericus ordinetur; tum quod, sicut, sede vacante, (f) docuimus, (g) per integrum saltem annum ordinationes Clericorum esse differendas, & successori reservandas; ita Episcopo excommunicato, vel alia censura nominatim irretito, videantur ordinationes eædem vel successori, vel eidem Episcopo, postquam restitutus fuerit, reservandæ: tum quod jure (h) cautum sit, ne, suspenso Episcopo jus, beneficia conferendi ad quemquam devolutum censeatur, sed suspensionis tollendæ tempus expectetur; ergo eodem jure nec ordinum conferendorum pote-

(d) Can. postquam dist. 100. cap. ne pro defectu, de elect. & alibi passim.
Id docuimus supra ex Ivone epist. 147. & cap. quia diligentia, de electione.

(e) Ivo epist. 50. Richerio.

(f) Supra ex Aurel. 5. c. 8.
(g) Trident. sess. 7. de reform. cap. 10.

(h) Cap. quia diversitatem, de conceß. prębendę.

potestas, suspenso proprio Episcopo, vel excommunicato, ad quemquam devolventur, sed tempus expectandum erit, quo ipsa suspensio, vel excommunicatio sublata sit, vel alius in Antistitis damnati locum substitutus. Huicque etiam sententiæ favet Innocentii IV. constitutio, qua ([a]) jurisdictio Suffraganei excommunicati ad Metropolitanum transferri negatur, eo quod istud minimè inveniatur a jure concessum; a pari igitur, cum nec hujus facultatis ad Metropolitanum translatæ jus meminerit, non videntur Clericorum ob excommunicationem, vel aliud Episcopi proprii impedimentum Canonicum, ordinationes ad Metropolitanum, vel quemvis alium debere transferri.

(a) Cap. Romana, de supplenda negligentiâ Prælatorum in 6.

VIII. Multominus verò ad alienum Episcopum pro sumendis ordinibus confugere jam licet, propter excommunicationem, suspensionem, vel interdictum Episcopi, quæ nominatim inflicta non fuerint; cum enim, ex citata toties ([b]) Martini V. constitutione, liceat excommunicatis communicare, dummodo nominatim excommunicati, suspensi, vel interdicti, aut notorii Clericorum percussores non fuerint; ab iisdem quoque, si tales non fuerint, ordines recipi poterunt; si autem nominatim excommunicati, suspensi, vel interdicti à Summo Pontifice extiterint, a quo frequentiùs hocce tempore ejusmodi sententiæ promanant, statuet quoque haud dubiè Summus Pontifex, quomodo interim Ecclesiæ eorum regi, quomodo administrari debeant, & ordinationes Clericorum vel differri secundum jura præscribet, vel qui has interim satagat, Episcopum providebit. Eadem quoque in iisce rebus antiquitus a Conciliis comprovincialibus, cum frequentiora ad Episcoporum ipsorum correctionem cogi solerent, cautio adhiberi consueverat, qua difficultati circa præsentem materiam maxima ex parte occurritur.

(b) Extravag. Martini V. ad evitanda.

IX. In ea verò insuper terminanda hoc ultimo loco animadvertendum est, Episcopo, qui ab officio solùm & ordine suo suspensus, vel interdictus, quantumvis nominatim, fuerit, nisi etiam à dignitate suspensus sit, potestatem non adimi jurisdictionis; nec interdictum ei esse, quominus ordinationes, quas ipse per se exequi non potest, per alium perfici curet: quemadmodum ([c]) Metropolitanus nondum consecratus, vel nondum pallio donatus, Suffraganeum suum ordinandi facultatem, quam ipse non habet, alij tutò committit; ita Episcopus, ordinis executione privatus, si reliqua ei sit jurisdictionis potestas, ordinationem, quam ipsi facere non licebit, ut per alium fiat, non injuria procurabit.

(c) Supra ex capite 1. de translatione Episcopi, &c. Suffraganeis, de electione, & aliis.

ARTICULUS IV.

Ut minister Ordinationis benè notus sit, Clerum quoque ac populum habeat.

§. I.

De Ordinationibus ab Episcopis ignotis.

I. Excommunicatis, suspensis, & interdictis Antistitibus adjungi debent ignoti, iique qui nec Clerum nec populum habent, seu qui nullius populi regimini addicti sunt; quorum quidem plura statui possunt genera. Primum enim ([d]) Episcopi aliqui esse possunt, qui sine Ecclesiastico ullo titulo ordinati, quales Episcopi, qui olim Scoti ac Vagantes dicti sunt, vel quod è Scotia fortè essent, vel quod Scoti, quasi obscuri & ignoti homines dicerenren-

(d) Addit. 3. Ludovici Imperat. cap. 38. & Cabilon. 2. Concil. cap. 43.

rentur, Σκότος enim tenebras significat & obscuritatem; itemque ii, qui (a) à Synesio βακάντιβοι dicti sunt epistola ad Theophilum, de quibus alibi. Secundò alii esse possunt, ad Ecclesiasticum quidem titulum ordinati, sed sine cura & onere, cujusmodi Titulares seu Portatiles dicuntur, quòd titulum solùm Episcopatus alicujus habeant, cujus curam & administrationem non habent; sed ab uno loco ad alium commeandi libera fruuntur facultate. Tertiò alii sunt, qui è civitate sua expulsi dignitatem retinent, cujus adimitur ipsis officium. Quartò alii, qui Episcopali sedi & dignitati renuntiarunt. Quintò alii verò, qui soli sedi, non dignitati: Quorum omnium uberiorem, Deo dante, alibi explicationem dabimus, contenti hoc loco diversa horum genera Episcoporum Clero ac populo carentium observasse.

(a) Syne s. epist. 68.

II. Primum ergo ab ignotis & obscuris istis Episcopis, de quorum ordinatione Episcopali controverti potest, Canones ordines suscipi districte vetant: imo etiam aliquando, tunc scilicet, cum tales non esse veros Episcopos probabiliter ambigitur, collatum ab hujusmodi ordinationem iterari permittunt. Hoc postremum decernit Concilium (b) Vermeriense sub Stephano II. Summo Pontifice, & Pipino Francorum Rege habitum, nimirum, *ut ab Episcopis ambulantibus per patrias ordinatio Presbyterorum non fiat: si autem boni sunt illi Presbyteri, iterum consecrentur*. Pœnam autem in ejusmodi Episcopos, itemque in quoscumque ejusmodi Episcoporum, & forte etiam Presbyterorum ab iis ordinatorum fautores, qui eis absque Episcopi (c) commeatu, seu salvo conductu, & libera eundi potestate ab Episcopo loci concessa, vel adhæserint, vel ipsos protexerint; A statuit aliud Concilium Vernense dictum sub iisdem Pontifice, & Regenon diu post celebratum, iis verbis: (d) *De Episcopis vagantibus, qui parochias non habent, nec scimus ordinationem eorum, qualiter fuit, placuit juxta constituta sanctorum Patrum, ut in alterius parochia ministrare, nec ullam ordinationem facere debeant, sine jussione Episcopi, cujus parochia est. Et si hoc facere præsumpserint, ab* B *officio suspendantur: interim quod ad Synodum exinde venerint, & ibidem secundum Canonicam institutionem accipiant sententiam, nisi tantum pro itineris causa: etsi ullus Clericus aut Laicus talem Episcopum, aut Presbyterum*, ab iis ordinatum, vel similiter vagantem, *defensaverit, sine commeatu Episcopi, cujus parochia est, excommunicetur usque ad emendationem*. Eadem ferme Concilium (e) VVormatiense sub Adriano II. repetit, C sed clarius; quippe cum Canonem ita ordiatur, *de Episcopis, & de Presbyteris vagantibus*, quod Presbyterorum nomen cum desit in Vernensi initio Canonis, inde fit, ut cum Presbyteri postea in eodem fit mentio, non satis clare intelligatur, quisnam Presbyter intelligi debeat, an qui vagus fuerit, an qui a vago Episcopo ordinatus sit. Huc etiam refer, quæ superius diximus D de eorum ordinationibus, qui ab iis ordinati sunt Episcopis, quorum ignota sunt sigilla; quos quidem nec in officiis suis recipiendos, nec ad superiores ordines promovendos statuit (f) Concilium Lateranense sub Alexandro III., donec de ipsorum ordinatoribus & ordinatione plenior inquisitio facta sit, & instructio major habeatur. Sed expressius est de ordinationibus ab ejusmodi Antistitibus receptis, testimonium

Cabi-

(b) Concilium Vermeriense c. 14.

(c) Quid sit commeatus, lege tit. de com meatu, lib. 12 C. Marrianum, l. relegati, de pœnis, Modestin. l. desertorem, ff. de re milit. & aliis.

(d) Conc. Vernense c. 13.

(e) VVormat. c. 62.

(f) Concil. Lateran. sub Alex. 3. parte 26. cap. 20.

Cabilonensis II. prædictas ordinationes tanquam pluribus titulis vitiosas irritantis: ([a]) *Sunt*, inquit, *in quibusdam locis Scoti, qui se dicunt Episcopos esse & multos negligentes absque licentia Dominorum suorum, sive Magistrorum Presbyteros & Diaconos ordinant: quorum ordinationem, quia plerumque in simoniacam incidit hæresim, & multis erroribus subiacet, modis omnibus irritam fieri debere, omnes uno consensu decrevimus.*

(a) Cabilon. 2. can. 43.

§. II.

De Ordinationibus ab Episcopis, Clerum ac populum non habentibus, vel ab iis, qui Titulares vocantur.

III. Has ergo peculiares rationes Cabilonensis secunda Synodus assignat, cur ordinationes ab istis Episcopis factæ rejiciendæ viderentur, quia nempe tales Episcopi sæpius in ordinationibus a Canonibus deflectebant, & interdum etiam per pecuniam ordinationes faciebant: cum enim ipsi nec probatæ essent auctoritatis, nec venerandæ dignitatis, & egestate ut plurimum premerentur, parum de sua fama solliciti, majorique divitiarum ad sustentandam vitam congerendarum cupiditate incensi forent, facile a præscripto Canonum deviabant, & in abrupta avaritiæ ac turpis lucri præcipitia ferebantur. Sed esto accurate omnia, & ordinate, quoad ordinandorum examen & discussionem tales Episcopi agant; non tamen ordinatus neque canonicus eorumdem in ordinibus conferendis conatus juvat; quia cum subditos non habeant, quos regant, nec apud se rectorum constituendorum facultatem habent, eorumque proinde ordinationes, nisi præ-

A sidentium alicui populo Episcoporum consensu ac judicio ratæ habeantur, *nec loco nec auctoritate munitæ*, quemadmodum de aliis dixit ([b]) S. Leo, irritæ judicandæ sunt. Vera proinde ratio, ob quam ordinare suâ auctoritate nequeant, ea est, quod nec ordinandi ipsis subdantur, nec eis populum ullum regendum committere queant: in ordinatione verò canonica hæc lex observanda sit, ut nemo, nisi a proprio
B Episcopo ordinetur: nemo, nisi alicui Ecclesiæ adscribendus, ordine initietur; unde nec ab Episcopo vagante aliquis ordinari potest, cui non subditur, & a quo recipere non potest Ecclesiam, ad quam instituatur. Quam rationem ex parte attingit Synodus Romana sub Leone IV. dum statuit, ([c]) *ut nullus in Ecclesiis præsumat Presbyteros constituere, nisi qui & Sacerdotalem gradum dare licite potest*. Quidni
C autem jussione vel consensu Episcopi, habentis clerum ac plebem, vagus aliquis Episcopus nulli loco addictus, imo nec ullius tituli honore ac denominatione decoratus, si quis reperiretur, qualis jam nullus reperiri solet, posset ordines alicui conferre? nihil sane obstare video, præsertim cum ([d]) S. Leo ab Episcopis, qui canonice electi non essent, de consensu & judicio præsidentium Episcoporum Presbyteros
D ordinari posse fateatur, itaut, quæ Episcopo non habenti Clerum neque plebem, materia vel auctoritas defuerit, ab habente Clerum ac plebem suppleri possit.

(b) S. Leo ep. 90. al. 92. ad Rustic. Nat. bon. cap. 1.

(c) Synodus Rom. sub Leone 4. c. 42.

(d) S. Leo supra.

IV. Possunt & Episcopi a civitate, ad quam instituti sunt, expulsi, vel in barbaris regionibus instituti, ad quas liberum accessum non habent, Clericos ac Presbyteros Ordinare, adeo ut si quos reperiant ex iis civitatibus oriundos, propria aucto-

ritate ordinibus initiare queant; A cæteros autem, nonnisi rogatu Episcopi habentis Clerum ac plebem, in cujus Episcopatu versantur, & cujus subditos ordinaturi fuerint. Prius quidem expresse Synodus ([a]) Trullana definit, quæ de Episcopis à civitate suâ ob barbaricas incursiones expulsis impeditisque, quominus ordinationes, & cætera, quæ Episcopalis sunt muneris, in iis agant, æquum esse censet, honorem Sacerdotio, ac venerationem servare; iniquum B verò gentilem injuriam ad Ecclesiasticorum jurium perniciem posse quidquam agere: ideo, eis qui sic ordinati sunt, & propter prædictam causam in suis thronis constituti non sunt, jus suum absque ullo præjudicio servandum præcipit, conceditque: ὥστε καὶ χειροτονίας κληρικῶν διαφόρων κανονικῶς ποιεῖν, καὶ τῇ τῆς προεδρίας αὐθεντείᾳ κατὰ τὸν ἴδιον ὅρον κεχρῆσθαι, καὶ βεβαίαν, καὶ νενομισμένην εἶναι πᾶσαν ὑπ' αὐτῶν προϊοῦσαν διοίκησιν, C *ut & diversorum Clericorum ordinationes canonice faciant, & Pontificatus auctoritate secundum proprios fines utantur, & sit firma ac legitima, quæcumque ab iis procedit, administratio.* Quibus verbis suum in regionibus, à quibus denominantur, Episcopis jus aliquod proprium, tam in ordinationibus quàm in cæteris asseritur; quod enim uti possint Episcopali auctoritate secundum proprios fines, D hoc indicat ipsos illarum regionum Clericos suo arbitrio ac consilio; aliarum autem Diœceseon, nonnisi de licentia proprii Episcopi ordinandi potestatem habere. Confirmat idipsum Balsamon, ([b]) qui in eum Canonem adnotat edicto Imperatorio Alexii Comneni eandem potestatem Episcopis istis assertam fuisse, ac confirmatam: jussumque, ut sine ullius præjudicio, ordinationes facere, & Pontificalia omnia exercere possint, & omnino reputentur perinde, ac si in regionem accessissent, & in throno suo collocati essent: quæ Constitutio Alexii Imperatoris Synodi Trullanæ Canonem explicat; & ea omnia posse prædictos Episcopos ostendit, quæ possent, si Ecclesias suas pacifice possiderent. At vero si pacifice eas possiderent, ipsarum Clericos suo arbitratu & suo jure, aliarum autem regionum ex Episcopi proprii consensu ac rogatu ordinare possent; idem ergo ex isto Concilii Canone, & Imperatoris diplomate possunt.

V. Quod si quæras, an talis Episcopus posset jam propriæ civitatis vel regionis, ad quàm ordinatus est, Clericum in alieno territorio ordinare. Difficultatem propositam aliò deducis; quia jam de potestate ex parte ministri agimus, cui aliquando defectus territorii, in quo potestatem suam exerceat, præjudicare potest, quominus, etsi personam sufficienter sibi subjectam habeat, possit tamen circa eam interdum agere, defectu scilicet loci, in quo solemniter ei potestate sua uti liceat: quem proinde commodato accipere cogatur antequam agat. Probabiliusque certe mihi videtur ex prædicto Canone Concilii Trullani jus olim acquisitum fuisse ejusmodi Episcopis, ut in alieno loco possent absque solemnitate Clericos earum regionum ordinare: quod jam ipsis in Concilio Tridentino videtur esse interdictum, in quo, ut superius tradidimus, cautum legitur, ut ([c]) *nulli Episcopo liceat cujusvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia, & in personas eidem ordinario subjectas.* Ex quibus omnibus, quod posteriori loco de Epis-

(a) Synodus Trull. can. 37.

(b) Balsamon in can. citat.

(c) Conc. Trident. sess. 6. de reform. cap. 5.

Epiſcopis à civitate ſuâ expulſis, vel ad eam ordinatis, licèt non admiſſis, ſuperius dictum à nobis fuerat, abunde confirmatum comprobatumque relinquitur.

VI. Probabile quoque eſt, quod de Epiſcopis expulſis, & ad aliquam Eccleſiam cum cura demandata ordinatis, nec receptis, dicta ſunt, eadem Epiſcopis noſtri temporis Titularibus, qui ſine cura videntur, ex quadam ſaltem, eâque vetuſta Eccleſiæ conſuetudine, locorum, à quibus denominantur Antiſtites creati, convenire, adeout poſſint illi in iis partibus, in quibus Epiſcopatum receperunt, ordinare Clericos, & ad eas provincias, ſi quos nacti fuerint ex ipſis oriundos, deſtinare atque mittere: hoc enim ipſorum Bullæ præferre videntur, ut quamvis curam eorum populorum non aſſumant, & ab ea, ſicut & à reſidentia in iiſdem locis abſoluti ſint, poteſtatem tamen ſeu meram facultatem obtineant, qua, ſi occaſio ſe obtulerit, eiſque libuerit, uti poſſint. Supra ([a]) quoque communi jure iiſdem Epiſcopis, accepta ab Epiſcopi loci licentia, Clericos quoſcumque ad ipſos cum Epiſtola Epiſcopi dimiſſoria accedentes, etiam eos, qui ordines recipiendi ab Epiſcopis Clerum ac populum habentibus licentiam reſtrictam obtinent, ordinare poſſe, ubi nempe alterius Epiſcopi habentis Clerum ac populum nomine & loco ordines celebrant, concluſimus; à Concilio nihil hac in re derogatum probabile docuimus, conſuetudini tutò ſtari poſſe pro certo aſſeruimus: quæ omnia in hunc locum conjicienda ſunt, ut plenam de poteſtate Titularium Epiſcoporum in ordinationibus quæſtionis ſolutionem habeamus.

(a) Vide ſupra agendo de literis dimiſſoriis.

A

§. III.

De ordinatis ab Epiſcopo, qui renuntiavit Epiſcopatui.

VII. DE Epiſcopis verò, qui renuntiatione juri Epiſcopali ceſſiſſe viſi ſunt, integram difficultatis ſolutionem continet reſponſio Alexandri tertii ad Archiepiſcopum Toletanum, in quâ juxtà diſtinctionem ſuperiùs initio hujus quæſtionis inſinuatam, rem planè

B

conficit: ([b]) *Requiſivit*, inquit, *à nobis tua fraternitas, utrum Clerici, qui poſt renuntiationem factam à Prædeceſſore tuo ordines receperunt, in ipſis debeant remanere. Reſpondemus igitur diſtinguendo, utrum renuntiaverit loco tantùm, an loco ſimul & dignitati: nam in primo caſu ordines, ſicut antea, rogatus ab Epiſcopo aliquo, poterit de ratione conferre: in ſecundo verò caſu diſtinguendum putamus, utrum Sacros contulerit, an Minores. Si*

C

enim, à tali Ordines uſque ad Subdiaconatum aliquis acceperit, quia & hujuſmodi ordines à non Epiſcopis quandoque conferuntur, & in illis deſervire poterit, & ad Majores (ſi idoneus fuerit) promoveri; ſanè ab eodem Sacros Ordines ſcienter qui receperit, quia indignum ſe fecit, executionem officii non habebit: ubi autem non ſcienter, poterit (niſi craſſa & ſupina

D

fuerit ignorantia) diſcretus Pontifex diſpenſare.

(b Cap. 1. de ordinatis ab eo qui renuntiavit Epiſcopatui.

VIII. Porro ſingula reſponſionis iſtius capita explicanda ſunt. Primùm ergo difficultas eſt, dum in ea Epiſcopus, qui tam loco, quàm Epiſcopali dignitati renuntiavit, licentia conceditur alicui Tonſuram ac Minores Ordines conferendi, non Majores, id ita intelligendum ſit, quaſi hos ſine conſcientia proprii

Epiſcopi conferre queat, illos nequidem rogatus à proprio Epiſcopo dare poſſit. Probabilius omnino eſt, Alexandrum tertium ità ſenſiſſe; tum quod eum, qui renuntiavit ſolùm ſedi ſuæ, non dignitati, rogatum ab alio ordines conferre poſſe doceat, licentiam procul dubio proprii Epiſcopi ad hoc requirens, ut ordines conferat: multo magis ergo, dum ſubdit, eum, qui renuntiavit Epiſcopali dignitati, ordines minores conferre poſſe, eam facultatem ipſi nonniſi de licentia proprii Epiſcopi conceſſam ſubintelligit; aliàs plus auctoritatis in eo, cui minus ineſt, agnoviſſe videretur; ac proinde dum poſteà ſubjungit, talem, qui ſedi ac dignitati Epiſcopali renuntiavit, Ordines ſacros conferre non poſſe, ſimiliter ſubintelligit, etiamſi à proprio Epiſcopo rogatus fuerit: tum quod veteri ([a]) jure cautum ſuperiùs oſtenderimus, ne quis ſive lector, ſive inferioris ullius gradus Clericus, ab alieno Epiſcopo ſine proprii licentia creari poſſit, quorum auctoritati ſeſe oppoſuiſſet Alexander, ſi Tonſuram vel minores Ordines ab Epiſcopo, qui renuntiavit ſedi Epiſcopali, ſine proprii licentia recipere licere diceret: Neque enim probabile eſt, illud quod Epiſcopo habenti plebem non licet, ut ſcilicet alienum Parochianum vel minoribus Ordinibus initiare audeat, id Epiſcopo, qui plebi ſuæ renuntiavit, cujus cauſa magis odioſa videtur, licere: tum denique, ([b]) quod tam antiquo, quàm novo jure nemini concedatur Tonſuram, vel ſaltem minores Ordines cuiquam conferre, niſi ei, qui Eccleſiam à ſe ordinato aſsignare poſsit, in qua ſuis fungatur muneribus, quique eum huic Eccleſiæ addicere poſſit: id autem poteſt ſolus Epiſcopus Eccleſiæ alicujus admini-

A ſtrationem habens, non autem is, qui ſedi Epiſcopali renunciavit.

IX. Quid ergo, inquies, ſibi vult Alexander tertius, dum rationem iſtam aſſignat, cur, qui ſedi ac dignitati renuntiavit, Ordines minores conferre queat? quia nempè ordines iſti etiam à Presbyteris conferri poſſunt, num videtur eorum conferendorum nullam ſpecialem licentiam neceſſariam eſſe docere, ex eo, quod iſtorum ordinum colB latio non Epiſcopalis, ſed Presbyteralis ordinis atque officii eſſe videatur? Deinde Epiſcopi, qui renunciaverunt ſedi ac dignitati Epiſcopali, Chorepiſcopis illis videntur eſſe ſimillimi, qui ordinem habentes Epiſcopalem, gradum ac dignitatem Presbyteralem ſolùm habebant, ac ſecundi ordinis Antiſtitibus adnumerabantur, de quibus ſuperiùs fusè ac copiosè diſſeruimus: tales autem Chorepiſcopi ex Concilio ([c])
C Antiocheno minores Ordines propria auctoritate dare poſſunt, Majores non niſi cum conſcientia Epiſcopi. Quidni ergo congruenter huic definitioni dicamus, Alexandrum tertium velle ſolùm majores Ordines ab ejuſmodi Epiſcopo, qui renuntiavit Epiſcopali dignitati, ſine conſcientià & permiſſu proprii Epiſcopi dari poſſe? Accedit huic argumentationi vis aliqua & firmitas ex iis, ([d]) quæ ſuperiùs retulimus
D ex antiquo Eccleſiæ more, plures nempe, ſive ad Eccleſiam Catholicam ex hæreſi aut ſchiſmate redeuntes, ſive male promotos, ſive varias ob cauſas, cùm Epiſcopali ordine præditi eſſent, ad inferiorem gradum redactos, & Presbyterorum ſolum ordini adcenſitos fuiſſe, quos minorum Ordinum conferendorum, in iis, in quibus inſtituti eſſent Eccleſiis, poteſtatem habuiſſe, haud dubium eſt. Quidni ergo ad eorum imita-

(a) Concil. Laodic. duobus can. & alia Conc. ſupra citata.

(b) Vide c. 1. & 2. diſt. 70. & alibi paſſim. Vide can. nullus 16. q. 7.

(c) Antioch. can. 10.

(d) Vide ſupra, ubi de miniſtro ordinationis duobus in locis.

imitationem statuisse dicatur Alexander tertius, Episcopos, qui renuntiarint sedi ac dignitati Episcopali, quorum non inferior prædictis dignitas est ac conditio, minores Ordines quibusdam conferre posse, absque proprii Episcopi peculiari permissione?

X. Hæ tamen conjecturæ nequaquam videntur sententiam nostram destruere, vel labefactare. Primum enim Alexander tertius intulit, ex eo quod Presbyteris aliquando minorum Ordinum conferendorum prærogativa tribuatur, Episcopis, qui dignitati Episcopali renuntiarint, eandem denegari non debere: ne talibus Episcopis Presbyteri ulli præferantur. Quamvis enim in Presbyterorum ordinem ac gradum honori Pontificali renuntiantes deciderint; quoniam tamen inter Presbyteros sedem ac dignitatis præeminentiam retinere ipsos æquum visum est, ea quoque, quæ Presbyteris quibusdam insignioribus conferri solent privilegia, v. gr. ut minores Ordines conferant, dummodo nulla ordini Ecclesiastico exinde inferatur injuria, ipsis tribuenda, judicata sunt. In detrimentum verò ordinis Ecclesiastici, ac perniciem cederet, si vel inordinate & contra Canones, tales Episcopi absque designatione ullius Ecclesiæ Clericos inferioribus initiarent ordinibus; vel Ecclesias, in quas nullam habent potestatem, ordinatis à se temere assignare, iisque Clericos adscribere præsumerent: quod Ecclesiæ detrimentum non infertur ex eo, quod Chorepiscopis olim in propria sua Ecclesia, & Abbatibus in Monasterio sibi subdito Clericos ordinare possent; cum enim Abbates sibi subditos habeant Monachos, & proprium oratorium (cujus minasterio aliquos addici Synodus ipsa (a) Chalcedonensis probavit) absque ulla confusione aut turbatione ordinis Ecclesiastici poterunt, quos minoribus ordinibus ex suis Monachis initiant, sine Episcopi permissu, Monasterio suo adscribere; similiterque Chorepiscopi, qui vicariam habebant Ecclesiam, quam peculiari præ cæteris Presbyteris prærogativa administrabant, & Episcoporum Vicarii esse solebant, poterant sine ulla item temeritate ac usurpatione B vel in propriis Ecclesiis vel nomine Episcopi, ejusque, qua fungebantur vice, ipso inconsulto, minores Ordines non sine Ecclesiastici tituli assignatione conferre, quod Episcopi, qui sedi ac dignitati renuntiarunt, prout se habuit à tempore Alexandri tertii Ecclesiæ administratio, nullo hujusmodi titulo facere possunt. Nihilominus, si quis, sine conscientia sui Ordinarii ab alio Episcopo, qui renuntiavit Episcopatui, minores Ordines recipiat, hunc (ut opinor) Alexander C tertius nullam ex eo suspensionem proprie dictam incurrere innuit. Utrum autem novo (b) jure incurrat superius suo loco disputavimus.

XI. Quod si dicas, non solùm minores Ordines, verùm etiam Subdiaconatum saltem ab hujusmodi Episcopis conferri posse, quia similiter aliquando legimus, ex prædictis ejus collationem Presbyteris fuisse concessam; Respondendum est, apertè tamen, ut tota series responsionis D Alexandri tertii indicat, & expressè tradit (c) Glossa, Subdiaconatum à talibus Episcopis dari non posse, quod majoribus jam adnumeretur Ordinibus: & ab eo tempore, quo constanti jure major Ordo haberi cœpit, vix ac ne vix forte quidem ulli inferiori Presbytero ipsius tribuendi collata potestas fuerit: multique melioris notæ (d) Theologi reperiantur, qui Subdiaconatum ex dispen-

(a) Chalced. c. 6.

(b) Vide supra, ubi de [illegible] eos constitutis, qui ordinantur ab alieno Episcopo.

(c) Glossa v. usque, in cap. [illegible] cit. de ord. [illegible] eo qui renuntiavit.

(d) Vide supra, ubi quæsivimus, an à simplici Presbytero ordines conferri possint.

dispensatione à simplici Presbytero conferri posse negent; quamvis quin minores ordines possint, nullatenus ambigant, quæ forte opinio Alexandri tertii tempore communis erat: tum quod consuetudine generali, quæ legis vim habere potest, Abbates & alii singulari dignitate præditi Presbyteri, minores Ordines passim conferre possint, quod de potestate conferendi Subdiaconatum, vel nulli eorum, vel si alicui, non nisi ex singulari quodam privilegio tribuitur: unde, quia quod rarum est, eodem modo in moralibus censendum est, ac si non esset, nullaque ejus habenda ratio est, recte ex eo quod minores Ordines à Presbyteris conferantur, consentaneum duxit argumentum prædictus Summus Pontifex, quo minores Ordines à Presbyteris conferantur, consentaneum duxit argumentum prædictus Summus Pontifex, quo minores ab Episcopo, qut Episcopali dignitati renuntiavit, dari posse, Subdiaconatum, vel alios Majores dari non posse concluderet.

XII. Apte etiam & congruenter distinxit Alexander III. an quis ignoranter, an scienter, an ex ignorantiâ crassa ac supina, an vero ex probabili & invincibili à tali Episcopo Ordines sacros receperit: nam majori animadversione dignus est, qui scienter vel ex ignorantia supina (quæ dolo (a) fere æquiparatur, nec ullam in jure excusationem admittit) quam qui vel inscienter, vel ex ignorantia probabili, cui jura subveniunt, ab eo ministro ordinari se patitur, cui Episcopalis ordinis interdicta est executio. Ignorantiam autem crassam ille prætexeret, qui publicam in eo, in quo versaretur, loco, factam dignitatis Episcopalis renuntiationem à se ignoratam esse causaretur; quæ enim palam facta A sunt, ignorata probabiliter dici nequeunt. Hinc verò ignorantiam probabilem adduceret (b) qui renuntiationis v. gr. in alio loco factæ ignorantiam allegaret, ut si quis renuntiasset in Curia dignitati, nec rediens se ei renuntiasse palam profiteretur, posset alius bona fide ab eo Ordines recipere: pari quoque ratione posset quis probabiliter suspicari, aliquem dignitatem suam recuperasse, quem nemine refragante suæ sedi re- B stitutum; & Ecclesiam, cui priùs renuntiasset, pacificè administrantem intueretur: quam ignorantiam allegantes (c) VVlfadum & alios Clericos ab Ebbone post recuperatam beneficio Lotharii regis Remensem sedem ordinatos, à Synodo Suessionensi, ùt superius diximus, depositos graviter tulit (d) Nicolaus primus. Sive (e) autem ignorantia sit crassa, sive invicibilis, ordinati ab eo, qui renuntiavit dignitati Episco- C pali, executione recepti ordinis carent: quia à non habente Pontificatus ordinis executionem ordinati sunt; qui autem officii executionem non habet, alii sive scienti, sive ignorantia quacumque laboranti, conferre istam non potest; aliàs quod non habet, dedisse, & jus in alium, quo careret, transtulisse videretur, quod & naturæ, & Canoni repugnat. Cum probabiliter tamen ignorante, Episcopus proprius dispensat. Qui verò ex scientia, vel supina igno- D rantia, ab Episcopo, qui renuntiavit dignitati, ordines suscepit, vel sine spe ulterioris promotionis ac restitutionis officii sui remaneat, vel à Summo Pontifice gratiam istam impetret; ut quo major est ordinationis defectus, major sit pœna, vel major auctoritas subveniat.

XIII Unum superest disquirendum, an siquis simpliciter Episcopatum ejuret, nullaque adhibita distin-

(a) Vide l. error & regula ff. de iur. & facti ignorant. l. lata culpa, ff. de verborum significationibus, & alibi.

(b) Similes casus vide cap. fin. qu. matrimonii accus. possint, cad. cum in Apostolica, de sponsalibus.

(c) Vide ep. Synod. Conc. Tricass.

(d) Nicol. ep. 47.

(e) Glossa v. ignorantia, in cap. 1. quæst. 7. & alibi supra.

stinctione, quod sedi dumtaxat, non dignitati, vel quod utrique renuntiet, an, inquam, is dignitatem abdicasse à se videatur, & proinde utrum ab eo ordines recipere liceat. Rationes dubitandi pro utraque parte proferri possunt probabiles. Primo enim, quod qui indistincte Episcopatum ejurat, dignitatis quoque cessionem fecisse videatur, persuadere poteris iis argumentis; quia indefinita ([a]) propositio universali videtur æquipollere, & quæ indefinite proferuntur, simpliciter & absolute prolata intelligi debent; ubi ([b]) quoque lex non distinguit, nec nos distinguere debemus: ubi ergo non distinguit is, qui Episcopatui renuntiat, nec nos distinguere, sed omnimodam factam esse renuntiationem interpretari oportet: sicut enim ([c]) imputatur ei, qui legem potuit apertius dictare, si obscurius dixit, ita errori vel vitio verti potest ei, qui indistincte Episcopatum ejuravit, si noluit dignitati quoque cedere. Unde in eo casu veritate subniti debet (ut loquitur ([d]) Innocentius tertius) *quod dictus Episcopus loco tantùm cesserit, & non ordini; vel etiam dignitati*; probatio itaque Episcopo, qui indistincte abdicavit Episcopatum incumbere videretur, ut probet se dignitatem sibi retinuisse; secus enim præsumetur, tam sedi quàm dignitati cessisse. ([e]) Denique cum ordo detur propter Ecclesiam, qui renuntiavit Ecclesiæ, videtur etiam executioni ordinis ac dignitati nuntium remisisse.

(a) Argum. ex cap. quia circa, de privilegiis, & cap. si Romanorum, dist. 19. & aliis.

(b) l. 3. ff. de offic. præsid.

(c) l. veteribus ff. de pactis.

(d) Innocent. 3. cap. post translationem §. rursus; de renuntiatione.

(e) Arg. ex cap. inter corporalia, de translat. & l. cum principale ff. de regulis juris, & cap. translato de constitutionibus.

XIIII. Contrariam verò ita probabis: tum quia nisi Apostolica Sedes prohibeat, videtur, quod talis Episcopus officium Pontificale, sicut prius exercere possit, ut ex ejusdem Innocentii ([f]) tertii citato responso arguere licet; tum quia ([g]) jus statuit, *ut ei incumbat probatio, qui dicit, non qui negat*: si itaque Antistes, qui cessionem fecit, dicat se solùm intendisse sedi renuntiare, non dignitati, neganti probatio incumbet, non ipsi affirmanti, cujus testimonio credi debet, nisi fortioribus in contrarium argumentis refellatur; prælertim cum nemo dignitati facile renuntiasse præsumatur, sicut nec beneficium sine magna causa aliquem resignasse probabiliter credi docuit ([h]) Clemens tertius; tum quia ex communi juris Regula, ([i]) in dubio, reo potius favendum est, quàm actori: ideoque cùm reus videatur Episcopus, qui post renuntiationem suam temerè resumpti Pontificalis officii accusatur, vel cui officii sui usitata ministeria interdicuntur, si res dubia fuerit, in benigniorem partem ejus renuntiationem interpretari debemus, ut soli sedi cesserit, non dignitati; quemadmodum in pœnis eandem interpretandi rationem sequimur; quod & æquitatis ratio suadet, ut ipsi mentem suam dictis vel factis explicare liceat; ideoque officium Pontificale resumens, id licite facere videtur, quia hoc facto ostendit se non dignitati, vel ordinis executioni, sed soli loco cedere voluisse.

(f) cap. post transl. cit.

(g) l. de incubit. ff. de probation.

(h) Cap. super hoc, de renuntiat.

(i) Reg. in dubio, de regulis juris, in 6.

XV. In hac perplexa & ancipiti difficultate, placet sententia ([k]) Hostiensis, spectandam esse causam, ob quam quis renuntiavit, ut ex ea conjectura duci possit, num quis sedi tantùm, vel dignitati etiam renuntiarit: si quis enim accusatus de crimine, vel sibi conscius criminis, Episcopatui renuntiet, videtur etiam dignitati cessisse, & ordinis executioni, cui nempe se indignum credidit: unde qui ([l]) ex Antistitibus in locum pœnitentium seu Monachorum descendissent, Episcopatum resumere posse vetebantur: quod

(k) Hostiensis in summa, tit. de ordinatis ab eo qui renunciavit.

(l) 7. quæst. 1. c. hoc nequaquam.

quod Innocentius ([a]) de iis interpretatur, qui propter pœnitentiam agendam Monasterium ingresſi esſent. Respondetque insuper, quod cum Episcopus loco solùm Episcopali renuntiavit, ([b]) *tunc vehementissime præsumendum sit, quod non propter crimen aliquod ab ipso commissum, sed causa pœnitentiæ ad vitam migraverit regularem*: ex quo à contrario inferri potest, Episcopum, qui officium pontificale sumit, non videri propter criminis conscientiam Episcopatui renuntiasse. Eadem quoque ratio est, si quis propter insufficientiam aliquam vel inhabilitatem Episcopatui renuntiavit; si enim ea sit insufficientia vel inhabilitas, quæ ab omni ministerio Episcopali removeat, cedendo Episcopatui videtur etiam omnino ordinis executioni ac ministerio cessisse; si verò ea solùm insufficientia vel incapitas prætexatur, qua quis negotiis solùm arduis gerendis imparem se profiteatur, non ideo videtur ordinis executioni in totum ex eo præcise cesſisse, quamvis insufficientiam aliquam in renuntiatione allegarit; sicut fortiori ratione, si vel ob utilitatem Ecclesiæ nuntium remiserit, ut ([c]) Gregorius Nazianzenus, qui ad conciliandos Orientalium Episcoporum & Ægyptiorum animos Ecclesiam Constantinopolitanam repudiavit; vel ob immorigerorum & rebellium populorum resistentiam; quo scilicet casu Canones Apostolorum, ([d]) Antiochena Synodus, & ([e]) Martinus Bracharensis Episcopalem dignitatem retineri affirmant, & ex eorum præscripto Martyrius Antiochenus, à diversis exagitatus, altiori voce publice in Ecclesia renuntiasse iis conceptis verbis narratur: ([f]) *Clero immorigero, & populo rebelli, & Ecclesiæ contaminatæ renuntio, servata interim Sacerdotii mihi dignitate*. Si tandem propter similem etiam causam Episcopatui quis renuntiaverit, non videtur ex eo præcise renuntiare Episcopali ordinis executioni ac dignitati. Subdit verò ([g]) Hostiensis tunc temporis spectandum esse, quibus verbis Episcopatui quis renuntiet; quod & probabile existimo, cum enim res sit contra naturam, ut Episcopus sit sine Ecclesia: nam ut recte docet Cyprianus, ([h]) *scire debes Episcopum in Ecclesia esse, & Ecclesiam in Episcopo*; cum id Canones etiam aversentur, stricte & in propria significatione verba renuntiationis sumenda sunt, ut nec intentioni renuntiantis contradicatur, nec verbis ejusdem in re minus favorabili ampliandis violentia inferatur. Itaque si renuntians iis conceptis verbis renuntiet: *cedo Ecclesiæ tali*, videtur renuntiasse solùm sedi, non dignitati; si dixerit: *cedo Episcopatui*, etiam dignitati ac ordinis executioni cesſisse judicatur; quemadmodum etiam si absolute, *cedo*, protulerit, omnimode renuntiasse præsumetur. Sed de hac tota materia fusius agemus, ubi ea, quæ ad Ecclesiasticum titulum spectant, alibi explicaturi sumus.

(a) Cap. post trãslationem cit. §. quamquam.
(b) Greg. Presbyter in vita Naziãz. & ipse carmine de vita sua.
(c) Canon Ap. 37.
(d) Antioch. Syn. c. 18.
(e) Martinus Brach. c. 10.
(f) Theod. lector, lib. 1.
(g) Hostiensis supra.
(h) Cyprianus ad Florentium ep. 69. refertur c. scire deberes 7. q. 1.

SE-

SECTIO VI.

De loco sacræ Ordinationis legitimo ac consentaneo.

CAPUT I.

De loco Ordinationis generatim.

ARTICULUS I.

An locus Ordinationis proprius esse debeat.

§. PRIMUS.

Neminem in aliena Provincia, civitate, vel loco, Ordinationes celebrare debere sine licentia proprii Episcopi.

I. ABsolutâ fusâ istâ, & amplâ de Ministro Ordinationis tractatione, alia jam circa ipsam Ordinationem explicanda occurrunt, puta Locus, in quo ordinationes legitimè fieri, vel convenienter debent: Tempus in ipsa Ordinatione peragenda spectandum: & sacri Ritus, qui in ipsa Ordinatione ex Ecclesiæ præscripto adhibentur. Circa Locum Ordinationum quędam generatim spectanda sunt, quædam verò speciatim, sive circa Episcopalem consecrationem, sive reliquorum ordinum collationem. De Loco Ordinationum generatim hæc pronuntio; Locum istum proprium esse debere, ne alieni limites pervadi videantur; sacrum propter sanctitatem Ordinationis; & publicum, propter universi populi testimonium, quo niti debent quicumque ad Ordines admittuntur. De iis verò, quæ speciatim Episcopali consecrationi, vel aliis ordinibus propria sunt, inferiùs à nobis dicetur.

II. Primùm ergo locus ordinationis jubetur esse proprius, seu unicuique Episcopo prohibetur, extra propriam Diœcesim ordinationes ullas efficere. Idque variis Ecclesiasticis decretis confirmari potest. Primùm iis omnibus, quæ extra Diœcesim vel Provinciam Episcopum ad ordinationes sive Diaconorum, & reliquorum inferioris ordinis Clericorum; sive Presbyterorum, sive Episcoporum proficisci vetant, nisi vocatum: vel quæ extra Diœcesim ad alienas Ecclesias ordinare quemquam prohibent, cujusmodi decreta sunt Apostolorum, ut ex eorum ([a]) Canonibus innotescit, ([b]) Nicænæ primæ Synodi, ([c]) Constantinopolitanæ primæ, ([d]) Antiochenæ, ([e]) Carthaginensis primæ, ([f]) secundæ, ac tertiæ, ([g]) Turonensis primæ, ([h]) Aurelianensis tertiæ, ([i]) Aurelianensis quintæ, ([k]) Aurelianensis primæ, & aliorum Conciliorum, ac Summorum Pontificum passim, quæ à nobis commodius aliquando referentur, ubi de Collatore titulorum Ecclesiasticorum, & Ecclesiarum Datore quæstio proponetur. Ne tamen ista omnia minus, quàm oporteat, attentè percurrisse videar, notentur quæso verba Concilii Antiocheni, quæ maximè in alieno territorio ordinationum celebrationem Episcopo interdicere videntur. Sic enim loquitur: ([l]) Μηδένα Επίσκοπον τολμᾷν ἀφ' ἑτέρας ἐπαρχίας εἰς ἑτέραν μεταβαίνειν, καὶ χει-

(a) Apostol. can. 35.
(b) Nic. 1. c. 15.
(c) Constantinop. 1. c. 2.
(d) Antioch. c. 13. & 22.
(e) Carthag. 1. c. 10.
(f) Carthag. 2. c. 11.
(g) Turon. 1. c. 9.
(h) Aurel. 3. c. 15.
(i) Aurel. 5. c. 8.
(k) Aurel. 2. c. 10.
(l) Antioch. c. 13. cit.

χειροτονεῖν ἐν Ἐκκλησίᾳ τινὰς εἰς προαγωγὴν λειτουργίας : idest, *nullus Episcopus ex alia provincia audeat ad aliam transgredi, & aliquos ordinare ad promotionem ministerii.* Item Ἐπίσκοπον μὴ ἐπιβαίνειν ἀλλοτρίᾳ πόλει τῇ μὴ ὑποκειμένῃ αὐτῷ, μηδὲ χώρᾳ τῇ αὐτῷ διαφερούσῃ ἐπὶ χειροτονίᾳ τινός, μηδὲ καθιστᾶν Πρεσβυτέροις, ἢ Διακόνοις, εἰς τόποις ἑτέρῳ Ἐπισκόπῳ ὑποκειμένοις, εἰ μὴ ἄρα μετὰ γνώμης τοῦ οἰκείου τῆς χώρας Ἐπισκόπου : *Episcopus alienam civitatem, quæ non est ei subjecta, non adeat, nec ad possessionem accedat, quæ ad eum non pertinet super ordinationem cujusquam, nec constituat Presbyteros, aut Diaconos in locis alteri Episcopo subjectis, nisi fortè consilio & voluntate regionis Episcopi:* quo Canone videntur duo prohiberi; primum, ne quis in loco sibi non subdito ordinare quemcumque tentet; alterum, ne non sibi subditas personas, vel ad Ecclesiam non sibi subditam; si enim prioribus verbis vetaret solùm hic Canon, alienæ quemquam Ecclesiæ, vel alterius Parochiæ Clericum ab Episcopo ordinari, priorum & posteriorum verborum Canonis idem sensus esset, ideoque frustra alterutra pars Canonis videretur esse posita. Itaque probabile est, priori parte extra Diœcesim propriam ordinationes prohiberi, posteriori verò parte Clericorum alterius Parochiæ, vel ad alienam Ecclesiam ordinationem interdici; quamvis posterius istud majoris ad ordinationem momenti, quàm prius, esse videatur: hancque esse prædictorum Canonum mentem ostendit contestatio Augustini, qui cum Piniano spopondisset, eum se invitum non ordinaturum, populusque Hipponensis ordinationem ejus in Presbyterum urgeret, promissumque Augustini eludere conaretur, si ipsum ab alio Episcopo, inscio S. Augustino, ordinari curaret, hoc effugium refellit Augustinus his verbis: ([a]) *Dicebam ego quibus poteram qui ad nos in absidem honoratiores, & graviores ascenderant, nec à promissi fide me posse dimoveri, nec ab alio Episcopo in Ecclesia mihi credita, nisi me interrogato ac permittente, posse ordinari:* quibus verbis manifestè docet, non licuisse illo tempore, ne extraneum quidem, qualis erat Pinianus, vel ad titulum alterius Ecclesiæ, aut quoquomodo ordinare, etiam absolutè, & sine titulo (qualis videtur fuisse Piniani ordinatio subsequuta) nisi scienter, & permittente Episcopo loci, in quo ordinatio perficiebatur.

([a]) Augustinus ep. 225. ad Albinam.

III. Secundò decreta ista scopum certius attingunt, quàm superiora, quæ cuicumque Episcopo Pontificalia in aliena Diœcesi exercere prohibent, nominatimque Sacramentum Ordinationis. Expressa hac de re habetur Concilii Tridentini constitutio: ([b]) *Nulli Episcopo liceat cujusvis privilegii prætextu, Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subjectas tantùm; si secus factum fuerit, Episcopus ab exercitio Pontificalium, & sic ordinati ab executione ordinum sint ipso jure suspensi.* Ejusdem constitutionis meminit idem Tridentinum, dum ejus occasione docet, quosdam titulares Episcopos in locis exemptis, seu nullius Diœcesis, ordines celebrare præsumpsisse, quos graviter redarguit, talesque ipsis deinceps clancularias adversus Ecclesiasticas leges machinationes interdicit. Pontificalia ([c]) autem sunt quæcumque ad ordinem & consecrationem Episcopalem spectant sacra munia, cujusmodi sunt Clericos ordinare, Virgines

([b]) Trident. sess. 6. cap. 5. de reform.

([c]) Vide Gloss. v. à Pontificalibus, in extrav. suscepti regiminis, de electione.

nes benedicere, Altaria & Eccleſias conſecrare, Chriſma conficere, & cætera hujuſmodi, quæ in aliena Diœceſi & Territorio Epiſcopi omnes tractare prohibentur, ſine expreſſa Ordinarii licentia, Ordinarii, inquam, ideſt Epiſcopi loci, non autem Prælati cujuſvis inferioris, etiam exempti, ut declaravit ſacra (a) Cardinalium Congregatio, quæ etiam Patriarchas, vel Primates in aliena Diœceſi Eccleſias aliquas habentes ſibi immediatè ſubjectas, hujuſmodi licentiam, ſine conſenſu proprii Epiſcopi dare non poſſe cenſuit; quod etiam docuerat prius (b) Balſamon ex Eccleſiæ Orientalis uſu.

IV. Immo nec Vicarios ejuſdem Epiſcopi Generales, niſi ſpecialiter hoc eis mandatum ſit, hanc licentiam dare poſſe prædicta (c) Congregatio reſpondit, eodem nempe jure, quo ſupra (d) docuimus, Vicariis generalibus dimiſſoriarum literarum concedendarum jus ac poteſtatem, niſi ſpecialiter ipſis demandata ſint, minimè convenire. Addit etiam eadem Congregatio, cùm in ſupradicto Concilii Tridentini decreto legimus, nonniſi in perſonas eidem Ordinario ſubjectas Pontificalia exerceri poſſe, non prohiberi Epiſcopis, quominus ordinent perſonas ſibi ſubditas, vel dimiſſorias ab aliis Epiſcopis adferentes; ſed ſolùm vetari, ne ſibi vel Ordinatio ipſos ad ordines celebrandos invitanti, ſeu facultatem danti, non ſubditas perſonas ſine proprii earum Epiſcopi licentiâ ordinare præſumant; adeout hoc decreto quorumdam titularium Epiſcoporum privilegia (e) abroget, qui ſe dicebant quoſcunque ad ſe accedentes ordinare poſſe, ideoque in quibuſcunque locis eis ordinationes facere permitteretur, indiſcri-

(a) Declaratio ſacræ Cõgreg. Card. in cap. cit. Conc. Trident. apud Farinacium parte 4. deciſionum.

(b) Balſamon in c. 14. & 35. Apoſtolorum.

(c) Prædicta congreg. ibid.

(d) Ex cap. cum nullus de temporib. ordin. in 6. & cap. 2. & 3. de offic. Vicarii, eod. libro.

(e) De iis privilegiis, vide etiam ſeſſ. 14. cap. 2. Tridentini.

A minatim ad ſe omnes venientes recipiebant, quos Concilium intra juris communis limites conſtringit, ne alienos ſine dimiſſoriis proprii ſingulorum Epiſcopi Clericos audeant ordinare.

V. Quibus obiter ad explicationem Tridentini decreti, quo circa præſentem materiam expreſſius nullum eſt, adnotatis; jam ad probationem

B tionem aſſertionis noſtræ redeamus, quam eo argumento probamus, ſimulque explicamus; quia nempe Ordinatio cauſæ cognitionem requirit, ſpecialemque meriti cuiuſcumque diſquiſitionem ex prædictis: at verò (f) quæ cauſæ cognitionem deſiderant, debent fieri à judice ſedente pro tribunali, ut Juris utriuſque auctoritate definitum eſt: itaque

C cum certum ſit ex iiſdem (g) Canonibus, neminem in alieno Territorio ſeu extra Diœceſim tribunal habere poſſe, certum quoque erit in aliena Diœceſi nemini ordinum celebrationem eſſe conceſſam. Quod ulterius iis legibus illuſtratur, quæ Magiſtratui civili extra Provinciam juris dicendi facultatem abrogant: v. gr. ſtatuunt illæ, (h) ut *Præſes*

D *in Provinciæ homines tantùm imperium habeat; & hoc, dum eſt in Provincia: nam*, inquiunt, *ſi exceſſerit, privatus eſt:* docent item, (i) *extra Territorium jus dicenti impunè non pareri:* quæ legum placita, aliaque ſimilia confirmant æquum eſſe, ut intra propriam Diœceſim duntaxat unuſquiſque Epiſcopus ordinationes celebrare poſſit; utpote cum ordinatio non ſolùm ordinis, verùm etiam juriſdictionis celeberrimus, & maxime ſolemnis ac publicus ſit actus. Idipſum apertiùs confirmavit Calliſtus, & Cæleſtinus Summi Pontifices. Ita enim Calliſtus: (k) *nullus Primas, nullus Metropolitanus, nulluſque reliquorum*

(f) De off. prætoris, ff. l. 3. & 2. q. 3. c. ſi quis, 3. q. 3. c. judicia, 9. à judice.

(g) Cap. notandũ, 2. q. 3. & c. Epiſcopum, 9. q. 3.

(h) l. Præſes, ff. de off. Præſidis.

(i) l. ult. ff. de juriſdict.

(k) Calliſtus ep. 2. refertur 9. q. 2. cap. 3.

rum Episcoporum alterius adeat civitatem, &c. aut quidquam ibi disponat, vel ordinet, aut judicet, &c. quia sicut ordinatio, ita & judicatio, & aliarum rerum dispositio prohibetur. Ita etiam Cælestinus, (a) *Nec usurpationi locus alicui Sacerdoti in alterius concedatur injuriam: sit concessis sibi contentus unusquisque limitibus: alter in alterius Provincia nihil præsumat*. Plura alia similia proferri possunt. Idipsum quoque ostendit rescriptum Innocentii (b) III. Francorum Regi, quo constat Legatum, extra locum legationis suæ existentem, sententiam interdicti proferre non posse: Similiter ergo nullus extra locum suæ jurisdictionis seu Diœcesim suam ordinare quemquam poterit.

(a) Cælestinus ep. 2. cap. 4.

(b) Innocent III. cap. Novit, de off. Legati.

§. II.

Objectiones in contrarium dissolvuntur.

VI. Huic verò Ecclesiæ consuetudini ac sanctioni quæcunque opponi possunt, facile solvuntur. Primum Epiphanii & aliorum Sanctorum virorum, qui aliquos extra Diœcesim sine licentia Episcopi loci ordinarunt, exempla non sequenda: tum quòd Epiphanium (c) à Joanne Chrysostomo hac de re reprehensum legamus: tum quòd non iisdem, quibus ille vel alii, qui communem legem violarunt, rationibus hocce tempore juvemur; neque enim consuetudine, quam ille prætexebat, nec ratihabitione factum excusare possumus. Consuetudo ista, si quæ fuit, exitiosa fuit, & in disciplinæ atque Ecclesiastici ordinis perniciem, contrariisque jam legibus, & repetitis Ecclesiæ decretis abolita est. Ratihabitio frustra jam prætexitur; nam nec

(c) Socrates lib. 6. cap. 15.

A futura rationabiliter prætexi potest, quæ cum à voluntate libera pendeat, potest esse, & non esse; & actioni tanti ponderis, etiamsi futura speretur, præsentem dare nequit firmitatem, & temere contra Ecclesiæ statuta, quæ expressam licentiam Ordinarii requirunt, hocce tempore valitura censetur.

VII. Secundo conjecturæ quoque, seu rationes ex jure petitæ, facile quoque ruunt: nam quod ad B voluntariam jurisdictionem Antiqui ordinationem revocant, quia in volentem exercetur; talem autem jurisdictionem Territorii finibus non coarctari, sed extra proprios fines exerceri posse, ex legibus (d) deducunt; id de ea utique jurisdictione intelligitur, quæ de plano fit, sine solemnitate, disquisitione causæ, non solemniter, & cum causæ disquisitione, qualiter ordinatio peragi debet. Unde neque ex eo, quod (e) C jura concedant Episcopo, in aliena Provincia existenti, beneficium alicui posse conferre, sequitur, quod in aliena Provincia existens possit ordinare: nam beneficii collatio causæ discussionem requirit de plano solùm, & non pro tribunali solemnem, qualem requirit Ordinatio, ad quam testimonium populi publice requiritur, & denuntiationes publicæ ac solemnes præsupponuntur: unde Ordinatio non- D nisi in proprio Territorio fieri potest, potest autem beneficii collatio. Similiter quoque, nec ex eo (f), quod causæ cognitionem possit quis extra Territorium existens alicui delegare, sequitur eum ordinationem extra Diœcesim suam posse facere; sed solùm posse Ordinationem faciendam alicui committere, quod non inficiamur. Denique nec, quia Clementis (g) V. Constitutione in Concilio Viennensi Episcopo à sua Diœcesi

(d) l. omnes, ff. de offic. Proconsulis.

(e) Cap. post electionem, de concess. præbendæ, in quod vide Glossam casum statuentem, & cap. quæ fronte, de appellation.

(f) ff. de offic. præf. urbis, l. ult.

(g) Clement. unica de foro competenti.

cesi expulso concessum est, ut in alieno, petitâ, licèt non impetratâ licentiâ, subditis suis jus dicere possit, & contra expulsores suos agere, ac sententiam ferre queat, id etiam ad ordinationes trahendum est, quasi Episcopus expulsus subditos ordinare extra Diœcesim possit, sine consensu Ordinarii loci; nam cum concessio ista sit contra leges, non est ad similes casus, etiam eos, quorum eadem vel minor est ratio, extendenda.

VIII. Denique nec istam concessionem ullatenus confirmat (a) Cypriani exemplum: quamvis enim certum sit, eum in secessu suo Optatum Subdiaconum, Saturum, Aurelium, & Celerinum Lectores ordinasse; secessum item istum Cypriani, non solùm ab urbe fuisse, verùm etiam a tota Diœcesi Carthaginensi, probabile sit, tum ex pluribus, tum ex eo quod exilium (b) vocetur, tum etiam quòd ægre ipsum (c) Clerum Romanum tulisse legamus; nihilominus quis neget, probabile esse, Cyprianum pro arcta ista Ecclesiarum necessitudine, quæ tunc maxime vigebat, Episcopo, in cujus Diœcesi erat, consilia sua communicasse; & de licentia in eâ Pontificalia in ipsius Diœcesi exercuisse? Quis item nesciat, persecutionis tempore, cum Episcopi ab uno ad alium locum transmigrare cogerentur, ipsos fraterna charitate benigne adventantibus omnibus Episcopis Catholicis Pontificalia in Diœcesi sua exercere permisisse? Præterea quis non etiam probabile fateatur, Cyprianum totius Africæ Primatem, etiam non petitâ à quoquam licentia, pro sedis suæ prærogativa id potuisse? cum Primatem Carthaginensem ex omnibus Africæ Provinciis, quos vellet ordinare, ex speciali privilegio potuisse, supra docuerimus. Itaque nec eo Cypriani exemplo confici potest, Episcopum, à sua Diœcesi expulsum & extorrem, in aliena sibi quantumcunque subditarum personarum ordinationes facere posse.

(a) Legantur ep. Cypr. 24. 33. & 34.

(b) Pontius in vita Cypriani.

(c) Vide Cypr. ep. 15. ad Clerum Romanum.

§. III.

Qua pœna afficiantur, qui in alieno Territorio sine licentia Ordinarii, vel ordines celebrant, vel recipiunt.

IX. SI quæras, quanam pœna puniantur, qui extra Diœcesim propriam quantumvis sibi subditos ordinarint, vel qui ab Episcopo quantumvis proprio in aliena Diœcesi ordinati fuerint, facilis erit responsio, si de novo jure agatur. Nam Concilium (d) Tridentinum supra citatum extra Diœcesim suam ordinantem, *ab exercitio Pontificalium*: ordinatum verò *ab executione ordinum* ipso facto suspendit. Major est difficultas de antiquo jure (e), Toletus, & alii hanc pœnam veteri jure inflictam putant, ut sic ordinati deponantur; Episcopi verò ordinantes à celebratione Missarum per annum abstineant. Id autem colligunt ex antiquo Canone, quem Gratianus (f) Anacleto tribuit, Concilium (g) Aurelianense tertium edidit, cujus quidem hæc verba sunt: *Episcopus in Diœcesim * alienam, ad alienos Clericos ordinandos, vel consacrando Altaria irruere non debet*; *quòd si fecerit, amotis his * quos ordinaverit, Altaris tamen consecratione manente, transgressor Canonum uno anno à Missarum celebratione cessabit*. Ex quo etiam Canone eandem in ordinationibus pœnam colligit (h) Glossa, quamvis non adeo apertè nobis illa constet; nam si verba hujus Canonis accuratè pense-

(d) Conc. Tridét. sess. 6. de reform. cap. cit.

(e) Tolet. lib. 1. cap. 49.

(f) Gratianus 7. q. 1. can. Episcopus.

(g) Aurelianense 3. c. 15.

* in Concilio Aurel. *Diœceses alienas*.

* al. remotis.

(h) Glossa in can. Episcopus cit.

pensemus, non videtur eo Canone A puniri, qui proprios Clericos in aliena Diœcesi ordinarint, sed solùm, qui alienos: lex autem pœnalis extendenda non est, sed librata verborum significatione, & propositionis totius structurâ, dijudicanda est: itaque nulla pœna ex eo Canone in eos lata colligi potest, qui in aliena Diœcesi suos ordinarint Clericos, vel à suis ordinati sunt Episcopis. Aptior itaque ad propositum est Concilii (a) Antiocheni sententia, quæ pro- B hibitionem superiùs allatam, de non adeunda aliena civitate, aut aliquo officio Episcopali in ea exercendo, vel non ordinandis Clericis alteri Episcopo subditis, hac adhibita pœna confirmat: (b) εἰ δὲ τολμήσειέν τις τοιοῦτο, ἄκυρον εἶναι τὴν χειροτεσίαν, καὶ αὐτὸν ἐπιτιμίας ὑπὸ τῆς συνόδου τυγχάνειν: Id est, *si quis autem tale quid ausus fuerit, infirma sit ordinatio, & ipse coerceatur, seu puniatur à Synodo*. Aptior item, ac C proposito convenientior Apostolorum hic Canon: (c) Ἐπίσκοπον μὴ τολμᾶν ἔξω τῶν ἑαυτοῦ ὅρων χειροτονίας ποιεῖσθαι, εἰς τὰς μὴ ὑποκειμένας αὐτῷ πόλεις καὶ χώρας. Εἰ δὲ ἐλεγχθείη πεποιηκὼς τοῦτο παρὰ τὴν τῶν κατεχόντων τὰς πόλεις ἐκείνας, ἢ τὰς χώρας γνώμην, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς, καὶ οὓς ἐχειροτόνησεν: Id est, *Episcopus ne audeat extra suos fines facere ordinationes in urbibus & pagis non ei subjectis: sin autem* D *hoc fecisse convictus fuerit, præter eorum sententiam, qui tenent pagos illos vel civitatem, deponatur & ipse, & ii, quos ordinavit*.

(a) Antioch. c. 22.

(b) Aliam cit. Gratian. 13. Antioch. Synodi, sed minus evidentem, 19 q. 2. c. Episcopum.

(c) Apost. c. 35.

§. IV.

An Tonsura & Minores in alieno territorio conferri possint.

X. Difficultas autem superest, an liceat Episcopo Clericalem Tonsuram impunè in aliena Diœcesi sibi subdito conferre. Apud Græcos ex Imperatoria jussione characterem Clericalem (qui simul cum ordine Lectoratus apud eos confertur) Episcopo in aliena regione versanti dare licuisse docet (d) Balsamon. Apud nostros variæ hac de re sunt sententiæ: nam (e) Barbatius, (f) Rebuffus (g) Henriques, (h) Bonacina, & alii id impune licere censent, eo quod absque strepitu judicii & absque ulla solemnitate Tonsura conferri possit clam & intra privatos cubiculi cujusque parietes, cujus proinde collatione, inquit, non videtur violari Territorium, aut Diœceseon statutus limes invadi. Nihilominus alii contra sentiunt; quia Pontificalia omnia in aliena Diœcesi exerceri ab Episcopo prohibentur, ordinatio quævis interdicitur: Tonsuræ verò collatio Pontificalis officii generali significatione continetur, quia ordinem Episcopalem requirit: & ordinatio etiam dici potest, quemadmodum in (k) jure aliquando dicta legitur: unde inferunt, stando Concilio Tridentino, & aliis prædictis Canonibus antiquis, non impunè licere Episcopo in aliena Diœcesi sine expressa loci licentia Clericalem Tonsuram conferre, aut recipere.

(d) Balsamon in c. 14. & 35. Apost.
(e) Barbatius in caput novit, num. 18. de off. legati.
(f) Rebuff. in tractat. nominat. quæst. 14. nu. 39. & 65. & in praxi benefic. Rub. de Ecclesiast. & à quibus, & quomodo creentur num. 13.
(g) Henriq. in summa lib. 3. cap. 6. § 6.
(h) Bonac. disp. 8. primæ edit. quæst. un. puncto 4. nu. 28. vers. verum.
(i) Contrariam sententiam tenent Campanil. in divers. can. Juris rubr. 6. cap. 1. Barbosa de off. & potest. Episcop. parte 1. alleg. 6. nu. 19. & alii.

(k) Cap. cum contingat, de ætate & qualitate.

XI. Mea quidem sententia est, si id licere asseramus, vix idem de minorum Ordinum collatione negari à nobis debere, quæ nempe extra Missarum solemnia privatim fieri potest, & jam ex more satis communi fieri solet, quæque sine judicii strepitu peragitur, cum eam nec publi-

publicæ denuntiationes præcedere, nec comitari debeant. Eæ tamen ordinum collationes saltem ex decreto ([a]) Concilii Tridentini (nam Antiochenum ([b]) de Presbyterorum & Diaconorum ordinatione solùm loquitur) defendi probabiliter possunt, extra Diœcesim non permitti, quia Pontificalia omnia Concilium interdicit. Possunt è contrario dici quoque non prohibitæ, dummodo Pontificalia restringas ad ea, quæ in habitu Pontificali ab Episcopo fieri debent solemniter, ac palam; quæ acceptio satis communis est, quomodo cùm minores Ordines extra Missarum solemnia conferri queant, & privatim ab Episcopo, nec Pontificalibus vestibus, conferri possint, Pontificalium nomine privata eorum collatio sic facta, non comprehenderetur. Consentaneè verò loquenti censeo, vel Tonsuræ Clericalis collationem Episcopo extra Diœcesim non concedi, vel minorum Ordinum pariter permitti, & e contra. Cui forte sententiæ favent Rubricæ ([c]) Pontificalis Romani, quæ Tonsuram *quocumque loco*, minores Ordines *ubicunque* conferri posse observant. Porrò ex consuetudine, meo quidem judicio, res ista præsertim in praxi judicanda est; & si consuetudo id permittat, tutò consuetudinis privilegio fultus Pontifex, tam Clericalem Tonsuram, quàm minores Ordines suis extra propriam Diœcesim poterit conferre, & Clericos recipere; si verò consuetudo refragetur, tunc æquum est, eum in aliena Diœcesi tam à Tonsuræ, quàm minorum Ordinum collatione abstinere.

(a) Trident. supra.

(b) Antioch. supra.

(c) Pontif. Rom. tit. de ordin. conferend. Rub. 13. & 14.

A

§. V.

Observationes continens circa Ordinationem in locis exemptis.

XII. Prædictæ autem quæstioni eæ valde sunt affines, an possit Episcopus in locis exemptis, suæ tamen Diœcesis ordines conferre absque ullius licentia; an in aliena Diœcesi, concedente Prælato inferiori exempto, absque Ordinarii permissu, in cujus Diœcesi locus situs est, ordinationem facere possit. Primæ quæstioni respondemus, nemini propria auctoritate in locis exemptis ordines quantumvis subditis conferre licere. Primò enim, si de Monasteriis exemptis sermo sit, eorum quieti conducere judicavit ([d]) Gregorius, ne in iis Missas publicas Episcopi celebrarent, neve in servorum Dei recessibus ulla popularis conventus præberetur occasio; ideoque id Episcopis prohibuit: additque ([e]) Gratianus ex epistola Castorio Ariminensi (quamvis in ea epistola nihil tale legatur,) *Nec audeat ibi Cathedram collocare Episcopus, vel quamlibet potestatem exercere imperandi, nec aliquam ordinationem faciendi, nisi ab Abbate loci fuerit rogatus*. Quæ omnia manifeste derogant Episcoporum juribus, vetantque, ne in Cœnobiis vel Monasteriis exemptis (præsertim absque licentia Prælati Monasterii) Ordines sacros, quæ intra Missarum solemnia, & convocato populo fieri debent, audeant celebrare. Secundò, locus exemptus videtur quasi avulsus à Territorio, & ab eo distractus, ideoque, quantum spectat ad ea, quæ vel in locis exemptis non reperiuntur Episcopo reservata, vel ad Ecclesiæ administrationem non videntur necessaria, loci exem-

(d) S. Greg. epist. 41. Luminoso Abbat. lib. 4. reg. & ep. 43. Castorio Ariminensi, eod. lib.

(e) Grat. 18. q. 2. can. Luminoso.

B

C

D

exempti, & loci extra Territorium, par videtur esse ratio: at verò nec Episcopo jus ordinationis in locis exemptis faciendi videtur esse reservatum, nec ad Ecclesiæ utilitatem id conducit: cùm potius ibi consentaneum sit ordinationes celebrari, Rectoresque populi, & Coadjutores ministerii constitui, ubi *Ecclesiâ plebis* fuerit, *& Cathedra seniorum*, ut postea docebimus: non ergo videtur Episcopis licere in locis exemptis absque Prælati loci licentia quempiam ordinare. Tertiò, quia ([a]) Armendaris, & ([b]) Farinacius decisum referunt à sacra Cardinalium Congregatione, Episcopum in loco exempto sine licentia Superioris loci, Pontificalia exercere non posse: interdicto autem exercitio Pontificalium, Ordinum sacrorum celebratio haud dubiè prohibetur.

(a) Armendaris in addit. ad recopil. legum Navarræ lib. 1. tit. 18. lib. 4. de Episcopis n. 35.
(b) Farinacius parte 4. pe ciat in c. 5. de reform. sess. 6.

XIII. Alteri verò quæstioni respondemus, quando locus aliquis exemptus est alicujus Diœcesis, quantumcunque permittat Rector illius loci, seu Prælatus inferior, & Episcopum alterius Diœcesis ad ordines in eo loco celebrandos vel invitet, vel admittat; nisi Episcopus Diœcesis, in qua locus exemptus situs est, licentiam concedat, alieni Territorii violati Episcopum reum esse, si in eo ordines celebret. Nam Ordinarii licentiam Tridentinum ([c]) requirit; hanc autem interpretati sunt Eminentissimi Cardinales, testibus ([d]) Galleco, ([e]) Farinacio, & aliis, Episcopi loci licentiam esse. Favetque ipsum Tridentinum, quod, ut superius ([f]) diximus, Monasteriorum aliorumque locorum exemptorum Clericos, nonnisi ab Episcopo Diœcesis ordinandos esse censuit: multominus ergo permitteret, in aliquo civitatis v. gr. aut vici, ad Episcopum pertinentis, loco exempto, in contemptum proprii Antistitis; ordinationes publicè fieri populum à conventu, quem fortè pes idem tempus propter ordinationer collegisset Episcopus proprius, avocari; solemnitatem ordinationis, quæ ab ipso fieret, imminui; duo in eadem Diœcesi capita videri: quæ & Tridentinorum, & antiquorum Patrum menti ac sensui valde repugnant. In locis tamen exemptis, quæ tamen nullius Diœcesis, referunt iidem ([g]) auctores juxta declarationem Gregorii XIII. ab Eminentissimis iisdem Cardinalibus responsum fuisse, sufficere Prælati istorum locorum consensum, ut Episcopus, non requisita alterius Episcopi licentia, Ordines celebrare queat: habent enim Prælati istorum locorum Episcopalia omnia jura, dimissorias concedere possunt; & quæ sunt jurisdictionis per se ipsos exercere; quæ sunt ordinis per alios curare debent: cumque nulli Episcopo subdantur, nec Episcopalibus Sacramentis privandi sint, videntur, quod Episcopos advocare possint, qui Sacramenta ista conferant, iisque Ordines etiam conferendi tribuere auctoritatem. In iis tamen locis exemptis, etiam quæ nullius Diœcesis vocantur, vetat Concilium ([h]) Tridentinum, ne ii, qui titulares Episcopi vocantur, prætextu cujusvis privilegii de promovendo quoscumque ad se venientes, alterius subditum etiam prætextu familiaritatis continuæ audeant ordinare, ut alibi notavimus.

(c) Tridens. supra.
(d) Gallecus in marg. cas. conscient. verbo 1. pag. 100.
(e) Farinacius supra.
(f) Vide supr. ubi de ministro proprio ordin. regul.
(g) Uallecus, & Farinac. sup.
(h) Concil. Trident. sess. 14. de reform. c. 2.

ARTICULUS II.

An locus Ordinationis sacer esse debeat.

I. PAtet ergo ex prædictis, quomodo locus ordinationis proprius esse debeat. Jam verò alia con-

conditio loci, in quo ordinatio habetur, est, ut sit sacer. Etenim nonnisi in loco sacro majores Ordines conferri possunt; quippe cum intra Missarum solemnia necessariò eos conferri oporteat ([a]) ex dicendis infra: at vero Sacrificium Missæ nonnisi in loco sacro convenienter celebrari potest, ex ([b]) præcepto Ecclesiæ. Immo nec Sacramenta decet, nisi in sacris locis, Deoque dicatis conferre: leges ([c]) enim ἱερὰν μυσταγωγίαν, seu sacra mysteria obire in privatis domibus vetant: & ([d]) Clemens V. in Concilio Viennensi secutus Synodum ([e]) Trullanam, absque necessitate, vel speciali privilegio, quemquam in iisdem baptizare districte Clericis prohibuit. Speciatim verò sacros Ordines in Ecclesia, seu loco sacro debere conferri ex antiqua traditione disces; tum quod Gregorius ([f]) Nazianzenus, & ([g]) Gregorius Presbyter in vita Nazianzeni, absurdum & indecorum dixerint, Maximum Cynicum ab Ægyptiis Episcopis Ecclesiam relinquere coactis, ideoque in Choraulæ domum convenientibus, fuisse creatum: cui simillimum ([h]) Patrum nostrorum ætate exemplum Episcoporum Anglicanorum, qui in caupona urbis Londinensis, seu publico diversorio, regnante Elisabetha, non sine omnium derisione, consecrati, seu potius execrati leguntur: tum quod ([i]) Theophilus Alexandrinus infra citandus ἐν μέσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ, *in media Ecclesia*, ordinationes fieri debere decernat: tum quod, ubi veteres quorumcunque sacrorum ministrorum ordinationes referuntur in Ecclesia factæ perhibeantur, sic v. gr. in Ecclesia Carthaginensi (in quam Patres Synodi Carthaginensis tertiæ convenerant) singulis Dominicis solitas fieri ordinationes refert

A ([k]) Aurelius; Hierosolymis in Ecclesia Resurrectionis ordinatum à sua factione Evagrium quendam narrat ([l]) Evagrius; qui etiam Timotheum Ælurum Alexandrinum in Ecclesia magna civitatis Alexandrinæ, quæ de Cæsare nomen habuit, ordinationem subiisse testatur: sic ([m]) Nicolaum Myrensem in Ecclesia Myrensi, ([n]) Severum Ravennatem in Ecclesia S. Theodori

B apud Ravennam, ([o]) Martinum in Basilica Turonensi, & alios plures legimus in sacris ædibus ordinatos. Tum quod antiqui moris sit, ac pervetusti, ut ordinandi ante altare sistantur; quem ritum inter cæteros ordinationis Episcoporum, Presbyterorum, ac sacrorum Ministrorum adducit ([p]) S. Dionysius, & ex pluribus aliis vetustorum scriptorum monumentis eruere possu-

C mus, ùt infra ([q]) patebit. Plura alia prætermitto, quibus nonnisi in Ecclesiis, Oratoriis, & Ædibus Deo sacris, Ordinationes celebrari licuisse constet.

II. Non tamen dubium est, quin aliquando ex Dei, ut pie credi potest, instinctu, extra templa, & loca sacra Ordinationes aliqui viri sancti peregerint, v. gr. Danielem Stylitam, refert Simeon ([r])

D Metaphrastes, in loco aprico ac deserto à Gennadio Patriarcha Sacerdotali ordinatione perfectum fuisse. Idem de quibusdam aliis narratur, quorum admiranda sunt exempla, non imitanda. Ut verò Tonsura, ac minores Ordines extra Ecclesiam seu ædem sacram aliquando etiam conferantur, consuetudine permissum est. Cui favet Pontificale ([s]) Romanum, quod Tonsuram Clericalem *quocunque loco*; minores Ordines *ubicunque* tribui posse docet. Nec sine causa ii potius ordines, quàm alii extra sacras ædes conferri per-

(a) Vide infra, de ritibus ordinat.

(b) De consecrat. dist. 1. c. Missarum solemnia, & cap. hic ergo, & sequent.

(c) Iustin. Novell. 58. per totum.

(d) Clement. unic. de Baptismo.

(e) Trull. Synod. can. 31.

(f) Greg. Naz. carmine de vita sua.

(g) Gregorius Presbyter in vita Naz.

(h) Sanderus lib. de schism. Angl.

(i) Theophilus Alex. in commonit. can. 6.

(k) Aurel. Carthagh. in Concil. Carth. 3. c. 39. Idem in Afric. can. 16.

(l) Evagr. lib. 2. cap. 5.

(m) Metaphrastes in vita S. Nicolai.

(n) Hieronym. lib. 2. hist. Ravenn.

(o) Severus Sulpitius in vita S. Mart. cap. 7.

(p) Dionys. cap. 6. Eccles. hierarch.

(q) Vide infra ubi de ritibus ordinat.

(r) Simeon. Metaphr. in vita Danielis Stylitæ.

(s) Pont. Rom. in Rub. ordin. 13. & 14.

permittuntur. Primo, quia soli ordines Hierarchici, Episcopatus nempe Presbyteratus & Diaconatus, apud Græcos intra Sanctuarium ante altare conferuntur, extra Sanctuarium reliqui; in Latina quoque Ecclesia Episcopos, Presbyteros, ac Diaconos, coram altari ordinari consuevisse, Concilium ([a]) Toletanum quartum satis evidenter indicat, dum eos, qui eorum gradibus restituendi sunt, coram altari insignia sui ordinis resumere præscribit, dumque eis in sacrario coram altari sacræ Eucharistiæ communicari concedit; reliquis ex Clero in reliqua parte Chori. Subdiaconos tamen, postquam majorum ordinum numero eorum ordo absque dubitatione adnumeratus est, eâdem prærogativâ, qua Diaconos, donatos fuisse suspicamur. Ex iis autem conjicimus Hjerarchicorum saltem Ordinum, & reliquorum disparem esse rationem, quòd hi extra Sanctuarium, illi in Ecclesiæ Sanctuario ordinari jubeantur, facilius permitti possit hos, quàm illos extra Ecclesiæ septa conferri. Secundo, quia cum sacri Ordines ad ministerium altaris & Ecclesiæ immediatius instituti sint, minores autem & Clericalis Tonsura remotius, necessitate quadam constringendus est Pontifex, ut majores nonnisi in Ecclesia & æde sacra conferat, esto minores simul cum Tonsura extra ædem sacram largiri permissum sit. Tertio, quia valde dubium est, an minores Ordines sint Sacramenta, Tonsuram autem ritum solùm Sacramentalem ab Ecclesia institutum esse non dubium est: de Subdiaconatu, quòd sit Sacramentum, probabilissimum est; de reliquis Ordinibus certum: unde in iis Ordinibus, de quibus an Sacramenta sint dubitari probabilius potest, Ecclesia, ut extra sacras ædes conferantur, facilius indulget.

(a) Toletan. 4. c. 27. refertur 11. q. 3. c. Episcopus.

III. Cæterum circa solemnem ex veteri more ordinationis faciendæ locum, unum observari velim, Aaronem ac Filios ejus, quique postea consecrati sunt Mosaicæ ([b]) legis Sacerdotes, consecrandos, ad ostium tabernaculi applicatos, & stante pro foribus Tabernaculi populi multitudine, in vestibulo isto consecrari solitos, ut prærogativa ministrorum Ecclesiæ præ antiquis ostendatur; quod illi Sanctuarium divinitatis ingrediantur, ejusque secretiora adita pervadant, quo cœlestia populum mysteria doceant: hi ad ostium solùm Tabernaculi consistant, quia pleniore divinitatis cognitione non tam populum imbuebant, quàm per figuras & ænigmata ad ipsam recipiendam præparabant: illi cœlorum januam aperiant, & intra cœlorum sacraria populum deducant, hi cœlorum claves nunquam habuerint, quibus ipsum aperirent aut clauderent, quia nondum Christus ([c]) Pontifex noster per proprium sanguinem intraverat in sancta, æterna redemptione inventa: illi ([d]) ab Altari, id est Christo Sacerdotii potestatem accipiant, cujus Sacerdotii sunt participes, & cujus charactere in ordinatione consecrantur; hi verò in ostio Tabernaculi initientur, quia Christum expectabant, per quem tanquam per ostium ([e]) ad divina mysteria & cœlestes promissiones introducerentur.

(b) Exod. 29. & Levit. 8.

(c) Ad Heb. 9.

(d) Apocal. 6.

(e) Ioan. 10.

AR-

ARTICULUS III.

An locus ordinationis debeat esse publicus, ubi obiter de convocanda multitudine populi ad ordinationes.

§. I.

Locum ordinationis debere esse publicum, & adunatâ Ecclesiâ ordinationes fieri debere.

I. Tertia conditio loci, in quo ordinationes peraguntur, est, ut sit publicus. Statuit enim (a) Anacletus, ut Clerici publice non privatim ad sacros Ordines adsciscerentur. Decrevit (b) Zephyrinus, ut *multis coram adstantibus* ordinationes peragerentur. Ex Apostolica traditione derivari censuit (c) Cyprianus, ut Episcopus nonnisi *plebe præsente* ordinetur. Putavit (d) Cyrillus Alexandrinus, & ex eo (e) Procopius, ordinationes, & electiones sacras, nisi sub populi conspectu fiant, præter Dei voluntatem & à sacris legibus alienas esse. Præscripsit (f) Synodus Carthaginensis tertia, ut *sub conspectu publico* Episcopus ordinaretur. Dicitur & Sylvester (g) Romanus Pontifex in Concilio Romano commonuisse, ut *nulli Episcopo liceat quemlibet gradum Clerici ordinare, aut consecrare, nisi cum omni adunata Ecclesia*; cui etiam astipulatur Concilium Chalcedonense (h) apud Gratianum, ubi & *manifestè* ordinationes fieri præcipit, & *publice ordinationis*, seu *publicata* (nam duplex est lectio) *vocabulum*, Clericum in aliqua certa & designata Ecclesia sortiri jubet.

(a) Anacletus teste Platina in ejus vita.
(b) Zephyrinus ep. 2. ad Episcopos Ægypti.
(c) Cypr. ep. 68. ad Clerum & plebes in Hispan. consist.
(d) Cyril. Alex. 11. de adorat.
(e) Procopius in cap. 8. Numer.
(f) Carthag. 3. c. 40.
(g) Sylvester in Conc Rom. 275. Episcoporum cap. ult.
(h) Conciliū Chalcedon. apud Grat. can. neminem, dist. 70. non concordat Gratiano Græcus textus.

II. Egregie quoque, & apposite Theophilus (i) Alexandrinus, qui Episcopum jussit, χειροτονεῖν ἐν μέσῃ τῇ, Ἐκκλησίᾳ παρόντος τοῦ λαοῦ, *ordinare in media Ecclesia, præsente populo*: legemque istam de ordinatione in loco publico facienda iis verbis sanxit, χειροτονία δὲ λαθραίως μὴ γινέσθω. τῆς γὰρ Ἐκκλησίας εἰρήνην ἐχούσης πρέπει παρόντων τῶν ἁγίων τὰς χειροτονίας ἐπὶ ταῖς Ἐκκλησίαις γίνεσθαι, *ordinatio autem non fiat clanculùm, Ecclesiâ enim pacem habente, decet præsentibus sanctis ordinationem fieri in Ecclesia*: recte, inquam, Theophilus, Ecclesiâ pacem habente, publicas fieri ordinationes debere, decernit. Nam tempore persecutionis non poterant adeo publice ordinationes fieri, ac postea reddita Ecclesiæ pace factæ sunt, ne (k) numerosior & frequentior fidelium conventus Catholicorum latebras detegeret, & persecutionem augeret. Flagrante tamen ipsa persecutione, quantum poterat, celebris fiebat Sacerdotum ordinatio, ut de ordinatione Cornelii in Romanum Pontificem, Sabini in Episcopum, & aliis, leges apud Cyprianum. In privatis domibus solebant tunc temporis sacræ ordinationes fieri, minori, quo fieri poterat, strepitu. Ideoque objicientibus Donatistis in causa Cæciliani, in ipso persecutionis estu Charthaginensis Episcopi consecrati, *non potuisse tempore persecutionis Concilium congregari ad Episcopum ordinandum, &c.* respondisse dicuntur Catholici, *quod & Episcopi facile congregarentur tam pauci, ut nec Concilium dici debeat, quando plebes congregabantur*, sicut gesta Martyrum testarentur: urgentibus Donatistis, *fieri non potuisse, ut illo tempore domum suam quisquam præberet: commemoratum est* à Catholicis *usque adeò non esse incredibile, quod in privatam domum pauci illi Episcopi persecutionis tempore convenerint, ut fervente persecutione, etiam in carcere doceantur baptizati mar-*

(i) Theophi. Alexand. in common. can. 6. apud Balsamon. inter epist. can.
(k) Tertull. de fuga, versus finem.
(l) Cypr. ep. 45. ad Cornel. & 52. ad Antonianum.
(m) August. in brevicul collat. diei tertii cap. 27.

ti martyres, & illic à Christianis celebrata Sacramenta, ubi Christiani propter eadem Sacramenta tenebantur inclusi. At sedata persecutione incongruum judicatum fuit in privatis domibus, vel oratoriis ordinationes fieri, numerosæque plebis conspectum vitari in eorum creatione, qui populis præficiantur: clam aliquos ad eum ordinem evehi, in quo constituti omnibus noti ac spectabiles esse debeant, & omnibus spectandi atque imitandi proponantur; absurdum & invidiosum existimatum fuit publicam Ecclesiæ lætitiam privatis parietibus, vel angustis tectis contineri, quæ accedente communi fidelium omnium gratulatione, eo major esse debet, quo diffusior fuerit; ideoque vel ultimis istis temporibus Synodus ([a]) Bituricensis, *publicè & in oculis omnium ordines celebrari præcepit.*

(a) Synodus Bituric. præsid. Regnaldo de Beaulne, tit. 24. c. 1.

§. II.

Rationes hujus rei proferuntur.

III. NEC desunt, præter eas quas jam insinuavimus, rationes complures, ob quas locus ordinationis publicus, & ordinatio publicè fieri jubeatur. Prima est, quod ordinationes tàm antiquæ, quàm novæ legis palam ac publicè, omnibus vocatis factæ legantur. Plura hujus rei exempla adducit ([b]) Cyprianus: primùm enim *in Numeris* ([c]) *Dominus, Moysi præcipit, dicens, apprehende Aaron fratrem tuum, & Eleazarum filium ejus, & impones eos in montem coram omni Synagoga, & exue Aaron stolam ejus, & indue Eleazarum filium ejus, & Aaron appositus moriatur illic, &c. quod postea secundum divina magisteria observatur in Actis* ([d]) *Apostolorum, quando de ordinando in locum Judæ Episcopo Petrus ad plebem loquitur, surrexit, inquit, Petrus in medio discentium: fuit autem turba in uno. Nec hoc in Episcoporum tantùm, & Sacerdotum, sed & in Diaconorum ordinationibus observasse, Apostolos animadvertimus, de quo & ipso in* ([e]) *Actis eorum scriptum est, & convocaverunt, inquit, illi duodecim totam plebem discipulorum & dixerunt eis, &c.* Patrum itaque nostrorum imitanda sunt exempla, nec minus Sacerdotum novæ legis celebris debet esse creatio, quàm antiquæ, nec nascentis Ecclesiæ celebriora debent esse incunabula, quàm adultæ ac florentis incrementa. ([f]) *Quod si*, ut rectè arguit Apostolus, *ministratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria, quanto magis ministratio spiritus erit in gloria?* An non per Prophetam prænuntiavit Dominus, ([g]) *magnam fore gloriam domus istius novissimæ, plusquam primæ?* Quomodo ergo Sacerdotis creatio, quæ in lege gloriosa, ac celebris erat, in novâ lege, quasi vilis & exilis momenti foret, omnis celebritatis splendore destituitur? Cur celebrato per universum orbem Crucis triumpho, reductis in Christi potestatem regibus, ampliata Christi Servatoris nostri ditione, gradus, qui potest esse in Ecclesia maximus, minori cum celebritate confertur, quàm quæ olim, depresso religionis nostræ splendore, jacentibus Crucis trophæis, angustæ restrictis Ecclesiæ terminis, conferretur? Hujus rei nulla alia ratio esse potest, quàm indigna Sacerdotalium graduum æstimatio, qui quo minus æstimantur, eo minori celebritate conferuntur, ac recipiuntur. Erubescitur à quibusdam ad istum assensum, cupiunt quidam in ista promotione latere, communem reliquis ordinationis celebritatem refugiunt;

(b) Cypr. ep. 68. cit.

(c) Num. 20.

(d) Actorum 1.

(e) Actorum 6.

(f) 2. Corint. 3.

(g) Aggai 2.

fugiunt; in privatis ideò oratoriis, extra consueta tempora, volunt ordinari, nec meminerunt se per istum gradum in editiori loco ac specula constitui: poni tanquam lucernas sub modio latentes super candelabrum: honorificam sibi istam esse promotionem, quæ terrorem potius incutiat ob gradus eminentiam, quàm ex officii (ut carnales homines suspicantur) vilitate pudorem.

IV. Altera ratio est, ideò palam ac publicè ordinationes clericorum fieri debere, ut alloquente populum Episcopo, & quærente an dignus sit, qui ordinibus initiandus est, vel assensu suo, lætaque acclamatione, & applausu judicium Episcopi comprobet, vel dissensu, & indignantis murmure, ac intercessione sua, idem judicium improbet, prout pluribus superiori parte docuimus. Quare qui clanculum ordinari cupiunt, suæ videntur improbitatis conscii in apertum judicii popularis campum adduci nolle. Si verum est, quod summa veritas edixit, ([a]) *qui male agit, odit lucem*; si à ([b]) Propheta spiritu Dei afflato damnatur *negotium perambulans in tenebris*; jure reprobantur illæ ordinationes, quæ in latebris oratoriorum, vel monasteriorum recessibus fiunt: & sanè ridicula videtur Archidiaconi, vel alterius ex jussione Episcopi, allocutio, qua monetur populus, ut testimonium ordinando ferat, & si aliquid reprehensibile in ipso animadverterit, palam referat: ridicula, inquam, ista admonitio in eo loco, ad quem nullos ex populo conventuros esse rescimus: esto verò mos iste desueverit, ut alicui jam ordinationi palam contradicatur; at ita se produnt naturaliter hominum affectiones, ut facilè ex præsentium vultibus approbationis vel improbationis, amoris, vel odii

(a) Ioannis 3.
(b) Psalm. 90.

A significatio colligatur: apparet vel ex nutibus, quid quisque de aliquo sentiat; nec dubium est, quin, si restituerentur mos iste populum ad ordinationes convocandi, & ad se pertinere ipse nosset, quod geritur, manifesta vel lætitiæ, vel tristitiæ, approbationis vel improbationis daturus esset indicia, eoque populari judicio, & Episcopi ad rectam in iis ferendam sententiam incitarentur; & plurimi fortè ab ineunda

B cælesti ista vivendi ratione, seu perfectionis statu deterrerentur. Jam verò nec populus ad ordinationes vocatur, nec ad se Clericorum ordinationes pertinere putat; ideoque eorum facilè imperia contemnit, quos sibi præfectos esse nescit. Contrà autem *coram omni Synagoga*, ut ait ([c]) Cyprianus, *jubet Deus constitui Sacerdotem, idest, instruit & ostendit ordinationes Sacerdotales, nonnisi sub populi assistentis conscientia, fieri oportet, ut, plebe*

C *præsente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur; & sit ordinatio justa, & legitima, quæ omnium suffragio, & judicio fuerit examinata.*

(c) Cypr. ep. 68. cit.

V. Tertia ratio ad secundam istam valde accedit, non oportere excluso populo, vel non vocato, ea peragi, quæ ad ipsum maximè spectant, & in ejus utilitatem, vel damnum cessura sunt: exigendas

D esse in re, quæ ad publicam pertinet totius Ecclesiæ administrationem fidelium omnium preces: totam in ordinatione sacrorum ministrorum adunari oportere Ecclesiam, quia quod omnes tangit, omnium votis expeti, omnium communi prece debet flagitari: convocandos esse fideles populos, ut sacris, qui in ordinatione perficiuntur, ritibus, excitentur ad preces pro initiandis fundendas, ad spiritalia emittenda

desi-

deſideria ac vota; ut ordinandus ipſe pietatem, comprecationem, piamque ſollicitudinem populi circa ſe adſiſtentis intuens, majori devotionis fervore incaleſcat, omniumque æmulatione ac ſtudio Dei clementiam omnes exorent, quatenus non exterioribus ſolùm ſignis conſecratio peragatur, ſed qui viſibilibus divinæ gratiæ ſymbolis perficiuntur, inviſibili Dei gratiâ repleantur, ſpiritali benedictione renoventur, & Sacerdotali ſanctitate imbuantur.

VI. Quarta ratio, ut populus ſacratos miniſtros, ſuos agnoſcat paſtores, ductores, rectores eſſe conſtitutos, quis enim non neceſſarium judicet, eos publice conſtitui, quibus ab omnibus debet obtemperari? ut eum revereatur, quem viderit pro ſe apud Deum legatum eſſe conſtitutum? quem ſibi præfectum advertet? quem venerandam Angelis ipſis poteſtatem ſortitum intuitus fuerit? Magis enim animum movent, quæ viſu præcipiuntur, quâm quæ ſolâ mentis cogitatione volvuntur. Quis non, ubi viderit tot ritibus ſacris Eccleſiæ Miniſtros ordinis Deo conſecrari, ubi ſanctitatem Ordinationis perſpexerit, auguſtam totius iſtius ritus majeſtatem oculis imbiberit, non ſecum cogitet veneratione eos dignos eſſe, qui Deo conſecrati & devoti tam ſolemni ritu fuerint? quis non deinceps eos ùt divinos homines revereatur, quos in Dei ditionem tranſlatos, & divinâ poteſtate præditos, in ipſorum ordinationibus obſervarit? Magnam certe ad conciliandos populorum animos, & ad venerationem inducendam ſolemnis ritus conſecrationis vim habet. Si enim humana quædam, & inſolita majeſtatis ſpecies eorum perſtringit oculos, & animos admira-

A tione, necnon veneratione percellit; quanto magis divinitus inſpirata rerum facies, & celebritas divino conſilio inſtituta, videntium animos, ac credentium legitima veneratione complebit? atque hinc eſt, quod conſtituturus Dominus in locum Moſis Joſue populi Iſraëlitici ductorem, Moyſi ipſi mandaverit, ([a]) ut *partem gloriæ* ſuæ coram omnibus communicaret, quò deinceps majori eum reverentia populus honoraret, quem divino juſſu glorioſis titulis & inſignibus ornatum conſpexiſſet. (a) Num. 27.

B

VII. Quinta denique ratio hæc eſt: publica ordinatio eſſe jubetur, ut præcepta quæ ordinandis in ordinatione imponuntur, altiori mente ab ipſis retineantur, ſi coram omni populo lecta mandataque fuerint; ſi enim quæ illis dicuntur, mandanturque, coram pluribus dicantur,

C avidius haurientur, & altiori mente reponentur: reverebitur ordinandus tot ſuæ ſponſionis teſtes, quos aliquando coram Deo habiturus eſt accuſatores; erubeſcet non conſcientia ſolùm, ſed aſſiſtentis populi teſtimonium, ſi aliud vivat, aliud profeſſus ſit; infamiam metuet, qui ſanctitatis Sacerdotalis, & emiſſæ coram altaribus perfectionis amplectendæ voti populum conſcium eſſe

D agnoverit. Ad quod demonſtrandum facere videtur, quod, cùm Joſue populi ſui judicem conſtituere vellet, Dominus Moyſi mandaverit: ([b]) *Aſſume*, inquit, *ad temetipſum Jeſum filium Nun, virum, in quo eſt Spiritus, & pone manum tuam ſuper eum, qui ſtabit coram Eleazaro Sacerdote, & dabit ei præcepta cunctis videntibus, & partem gloriæ tuæ, ut audiat omnis ſynagoga filiorum Iſrael.* Cur enim præcepta Ioſue coram omni multitudine dantur, niſi ut ea, quæ ſibi (b) Num. 27. cit.

sibi palam mandata videret, & tenacius retineret, & studiosius observaret? Confirmat idipsum (a) Justinianus: *Oportet autem*, inquit, *in ipso ordinationis tempore, eum, qui imponit eam, illi coram omni fideli populo sanctissimæ Ecclesiæ hæc omnia prædicere, ut agnoscens eum omnia, quæ prius dicta sunt à nobis, habere, ad sacram eum deducat ordinationem: ut etiam ille coram omnibus hoc audiens non, solum habeat Dei timorem, sed etiam coram omnibus denuntiationem, & professionem erubescat.*

(a) Justin. novell. 6. cap. 1. §. & hanc.

§. III.

Ab Ordinationibus tamen Catechumenos, cæterosque immundos arceri debere: nec ad Tonsuræ & Minorum ordinum collationem fidelem populum convocari necessum esse.

VIII. Quamvis autem publicam & in publico loco dixerimus ordinationem fieri debere; cavendum tamen monet Concilium (b) Laodicenum, ne coram Audientibus, seu Catechumenis fiat, statuens scilicet, περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰς χειροτονίας ἐπὶ παρουσίᾳ ἀκροωμένων γίνεσθαι: *non oportere ordinationes in præsentia audientium fieri*. Nomine χειροτονίας (c) Zonaras & (d) Balsamon τὰς ψήφους, seu electiones hìc appellari putant, à quibus arceantur Catechumeni, ne fortè, si qui crimina proponant, propter quæ à sacro ordine repelli isti debeant, offendi eos contingat. (e) Burchardus, (f) Ivo, & alii Latini Canonum interpretes, quibus consentiunt Latinæ omnes Versiones (g) Dionysii Exigui, Isidori Mercatoris, Gentiani Herveti, de ordinationibus interpretantur.

(b) Concilium Laodic. c. 5.

(c) Zonaras, & (d) Balsamon. in c. cit.

(e) Burchard. lib. 2. cap. 7.
(f) Ivo parte 6. c. 27. decreti.

(g) Versiones Dionysii Exigui, Isidori Mercat. Gentiani Herveti.

A Quamvis autem ab electionibus quoslibet Audientes repulsos olim fateamur, quòd nullo in iis suffragandi jure, sicut cæteri ex fidelibus ac consistentibus populis, gauderent, quia nec dum Catholicæ Ecclesiæ essent aggregati, ab ordinationibus quoque eos potiori ratione expulsos esse hoc Canone crediderim; tum quod ipso ordinationis tempore contradicere aliquis possit; tum quod Sacramentum ordinationis sit τελειωτικὸν seu perfectivum: Sacramen-
B ta autem perfectionis coram Catechumenis cujuscumque gradus, multominus coram Audientibus confici prohibeantur: εἰσὶ γὰρ ἀμέθεκτοι καὶ ἀμύητοι παντὸς ἱεραρχικοῦ τελεστηρίου: *auditus enim eis ad omne id, quod in Hierarchia perficit, præclusus est*, teste (h) Dionysio: tum quod ab exequiis defunctorum, & solemni eorum inhumandorum ritu, ac funebri laudatione Catechumenos arceri solitos doceat idem
C Dionysius; quanto verò potiori ratione dicendum est, eosdem ab ordinandorum Sacerdotum ritibus, & ipsorum apud populum commendatione (quam in ordinatione fieri solitam docuimus) repelli debuisse? tum quod idem Dionysius statim initio Ecclesiasticæ Hierarchiæ, quæ de sacris initiationibus, ac provectionum mysteriis in eo libro exponit, ea solis fidelibus enarrari jubeat; districte autem vetet, ne Catechume-
D nis, vel nullo Sacramento initiatis propalentur. Quare si nefas sit, sacros ordinationis ritus, ac mysticas Hierarchiæ provectionis ceremonias Audientibus enarrare; multominus eas ipsis coram inspicere licebit. Id vero aperte confirmat (i) Chrysostomus, dum in sacris ordinationibus comprecari & acclamare docet: τοῖς μεμυημένοις, *eos, qui mysteriis initiati sunt*; moxque subdit, οὐ γὰρ δὴ θέμις

(h) Dionys. Eccle. Hierarch. cap. 3. in theoria.

(i) Vide 1. parte hujus operis.

θέμις ἐπὶ τῶν ἀμυήτων ἐκκαλύπτειν ἅπαντα, *neque enim fas est coram non initiatis cuncta detegere*: quibus verbis Cathecumenos ab ordinationibus arceri satis manifeste demonstrat.

IX. Nec obstat, quod ordinationes omnium Ecclesiæ ministrorum inferioris ordinis, imò Diaconorum, ex Ecclesiæ consuetudine ante Euangelii lectionem perfectæ sint, Presbyterorum verò & Episcoporum magna ex parte absolutæ videantur; quodque Constitutiones (a) Apostolicæ Episcopi consecrationem priùs quàm Cathecumenorum dimissionem in Missa referant. Esto enim Missæ Cathecumenorum, quam appellitant, Cathecumeni interfuerint, esto Euangelii prædicationi præsentes adfuerint; non tamen necessum est eos præambulis ipsius Missæ, putà introitus, ut vocant, aliisque precibus semper interfuisse; maximè cum Sacramentum Ordinationis conferretur, & mysticis consecrationibus Ecclesiæ Ministri, seu Mystæ, ac Liturgi Sacrarentur: fieri enim potuit, ut foris Cathecumenis constitutis, sacri isti ministri ordinarentur, tum ad benedictionem, & manum impositionem recipiendam ex more vocarentur, ac tandem auditâ concione, à Missarum arcanis precibus repellerentur. Eademque ratione explicandæ sunt Apostolicæ Constitutiones, dicendumque seclusis audientibus & infidelibus, consecrationis

(a) Constit. Apost. lib. 8. cap. 5. & seq.

A Episcopalis ritus perfectos fuisse, tum secutæ verbi Dei expositioni adesse permissos Cathecumenos; iis verò dimissis, cætera tam ad ordinationem quàm ad Missam peracta fuisse.

X. Quæcumque etiam de publico ordinationis loco, & publica facienda ordinatione dicta sunt, hæc omnia de ordinatoribus seu promotoribus ad sacros Ordines intelligenda sunt: nam Tonsuram,
B ac minores ordines privatim conferri posse superiùs insinuavimus; Favetque (b) Anacletus, qui Episcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum gradus palam multis vocatis debere conferri asseruit, *cæterorum autem graduum distributioni, trium veracium testimonium cum Episcopi scilicet approbatione sufficere posse docuit*; innuens nimirum, non esse necesse ordinum infra Diaconatum distributionem pu-
C blice fieri; Hierarchicorum autem collationem manifestam esse debere, & coram omnibus fieri oportere. Unde refert Gratianus (c) ex Veteri Ordine Romano, *quando, & ubi licitum fuerit usque ab Subdiaconatum ordinari Clericos: Diaconos verò, atque Presbyteros numquam nisi publica ordinatione*. Jam verò, quia Subdiaconatus factus est Ordo sacer, & Diaconatui æquiparatus est, Ecclesia quoque Subdiaconum palam creari, sicut &
D Diaconum, voluit.

(b) Anacletus ep. 2. ad Episcop Ital. refertur dist. 67. c. reliqui.

(c) Grat. c. quando, cui apponitur palea dist. 75.

CAPUT

CAPUT II.

De loco Ordinationis ſpeciatim.

ARTICULUS PRIMUS.

De loco Ordinationis Presbyterorum, & cæterorum inferioris gradus.

I. Conditiones loci Ordinationis ſuprà ſatis copioſe expoſuimus: jam verò, ut in præſenti quæſtione aliquantulum progrediamur, ſpeciatim aliqua tum circa locum ordinationum Presbyterorum, Diaconorum, ac reliquorum inferioris ordinis Clericorum, tum circa locum conſecrationis Epiſcoporum adnotanda ſunt. Tonſuram ac minores Ordines quovis in loco ab Epiſcopo conferri poſſe, nullumque iis conferendis certum locum aſſignatum eſſe, ſuperiùs docuimus. Quo verò in loco ſacri Ordines Presbyteratus, Diaconatus ac Subdiaconatus, ab Epiſcopis regulariter atque ordinarie conferri oporteat, docet Concilium (a) Tridentinum iis verbis: *Ordinationes ſacrorum Ordinum ſtatutis à jure temporibus, ac in Eccleſia Cathedrali, vocatis præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canonicis, publicè celebrentur: ſi autem in alio Diœceſis loco, præſente Clero loci, dignior quantum fieri poterit Eccleſia ſemper adeatur.* Eadem decernunt Synodus (b) Mediolanenſis præſide S. Carolo: Aquenſis (c) præſide Alexandro Canigiano: Rothomagenſis (d) Carolo Cardinale Borbonio, quæ etiam addit, ut ad majus Altare celebrentur: & aliæ plures.

II. His conſentanea ſunt, quæ de Canonicis Eccleſiæ majoris ad ordinationem vocandis in veteri jure habentur. Conſentit (e) Anacletus, dum Sacerdotum & civium aſſenſum in ordinationibus requirit: qui enim alii Sacerdotes, quàm (f) Sacerdotes civitatis, quos Canoni-

(a) Concilium Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 8. & ex eo Pont. Rom. de ordinibus conferendis.

(b) Synod. Mediol. 4. conſt. p. 2. tit. quæ ad Sacram. Ordin. pertinent.

(c) Aquenſis tit. quę ad Sacram. Ordinis adminiſt. pertinent.

(d) Roth. tit. de Epiſcop. offic. nu. 4.

(e) Anacletus ep. 2. ad Epiſcop. Ital. refertur can. reliqui, diſt. 67.

(f) Ita Gloſſa v. Sacerdotes in diſt. can.

A cos jam dicimus? Quinam alii cives, quàm ejuſdem civitatis Epiſcopalis incolæ (quos præſentes & annuentes velit eſſe prædictus Pontifex) intelligi poſſunt? Conſentit Synodus (g) Carthaginenſis quarta, dum *ſine conſilio Clericorum ſuorum* negat Epiſcopos debere quemquam ordinare. Conſentiunt (h) pleraque alia, quæ in iis, quæ ad regimen B Diœceſis ſpectant, & graduum diſtributionem, conſenſum Capituli, vel conſilium neceſſarium eſſe demonſtrant: quæ omnia ſatis oſtendunt, Canonicorum in ordinationibus conſilium, præſentiamque a Canonibus requiri, tanquam Conſiliariorum & Aſſeſſorum Epiſcopi, quibus nominibus vocat eos Ignatius, (i) a quo ſcilicet σύςημα ἱερὸν, καὶ σύμ- C βουλοι, καὶ συνεδρευταὶ τοῦ Ἐπισκόπου: *Conſiſtorium ſacrum, Conſiliarii, & Aſſeſſores Epiſcopi* nuncupantur: ut ergo communi Eccleſiæ conſilio, qui ordinantur, deſignati intelligantur, decet, ut Canonicis præſentibus ordinatio peragatur. Quomodo verò ordinationi Canonici intereſse poterunt, niſi in Cathedrali Eccleſia, cujus (k) caput eſt Epiſcopus, D Canonici membra, ordinatio perficiatur? Id quoque confirmat Concilium (l) Nannetenſe, quod ordinandos ad civitatem Epiſcopalem evocari jubet, in Eccleſia civitatis ordinationes fieri debere innuens. Quia tamen fieri aliquando ob certas cauſas poteſt, ut alibi etiam, quàm in urbe celebrentur, ideo decernit Synodus quarta (m) Mediolanenſis, ut *Epiſcopo, in urbe etiam extra Eccle-*

(g) Carth. 4. c. 22. refert. can. Epiſcopus diſt. 24.

(h) Lege tit. de his quæ fiunt á Prælato ſine conſenſu Capituli, & can. legimus diſt. 93. aliaque paſſim.

(i) Ignat. epiſt. 5. ad Trallianos.

(k) Vide Gloſſ. 1. in cap. dilectus, de exceſſib. Prælat. Gloſſ. v. conſentire, in cap. cum dilectus, de conſuetudine. Gloſſ. 2. in cap cum Eccleſ. 3. de elect. item cap. 1. irrefragabili, de offic. ordinarii, & cap. novit, de his quæ fiunt à Prælat. & cap. requiſiſti, de teſtament.

(l) Conc. Nannet. cap. 11.

(m) Conc. Mediol. 4. conſt. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacram. Ordinis.

Eccleſiam Cathedralem Pontificalia munera obeunti (inter quæ ordinum celebrationem nominatim exprimit) *cùm iis juſſerit, aſſiſtant, inſerviant, miniſtrentve, quicumque ex iis, qui Dignitates obtinent, & de Capitulo ac reliquo Eccleſiæ Clero eidem Epiſcopalia munera in Eccleſia Cathedrali exercenti, inſervire, miniſtrareve ſolent, aut debent.* Quidni (a) *ubi fuerit corpus*, ubi populus Epiſcopo adunatus, *ibi congregabuntur & aquilæ*, Clerici ſcilicet dignitate præſtantes, & inſpectorum munera obeuntes; ubi Epiſcopus, ibi ejus oculi Archidiaconi, ibi manus ac pedes, reliqui nempe, quorum dignitatis munus in officio Epiſcopo exhibendo conſiſtit.

(a) Matth. 24. & Lucæ 17.

III. Rationes in gratiam Cathedralis Eccleſiæ hæ ſubjungi poſſunt: quia (b) ipſa ſola eſt vera & propriè dicta Epiſcopi Eccleſia, quæ à Cathedra Epiſcopi Epiſcopalis dicitur, in qua thronus Epiſcopalis erigitur, cujus poſſeſſionem init Epiſcopus, cùm inſtituitur, quæ ſola propriè morte Epiſcopi viduata dicitur: Decet autem Epiſcopum in ſua Eccleſia Sacramenta adminiſtrare potius, quàm in cæteris, quæ proprios habent rectores. Certum eſt, antiquitus Epiſcopum in Eccleſia civitatis, quæ unica eſſe ſolebat, quamvis aliqua eſſent Oratoria, quibus Eccleſiæ parœciales temporis progreſſu additæ, in ea, inquam, Eccleſia, certum eſt, ſacra omnia officia ac miniſteria obiviſſe cum Presbyteris urbicis: totam Diœceſim aliquando per ſe, aliquando per alios perluſtraſſe: in ea verò conſediſſe, in ea Sacramenta Epiſcopalia ſolemniter perfeciſſe, ut agendo de Eccleſiaſticis titulis confirmabimus. Non ergo tunc temporis extra Cathedralem Eccleſiam ordines ab Epiſcopo conferri paſſim ſolebant, ſed in Eccleſia ſolùm Cathedrali: quæ cùm ab Urbano (c) primo, Milevitano (d) Concilio, ac (e) Moguntino, a Joanne (f) IX. in Concilio Ravennati, aliiſque paſſim *matrix Eccleſia* dicatur, ab ea ordinatio Sacerdotum ac Miniſtrorum Eccleſiæ petenda eſt, ut ſpiritalis ſit totius Diœceſis mater, utque ab ea, a qua (ut cum (g) Tertulliano loquar) *traducem fidei, & ſemina doctrinæ* minores per urbes & vicos Eccleſiæ acceperunt, Paſtores quoque & Doctores Patreſque ſpiritales recipiant. Poteſtque idipſum confirmari a ſimili; quemadmodum enim (h) Honorius tertius Archiepiſcopo Sipontino, in Eccleſia ſua Sipontina Chriſma conficere debere aſſeruit ex lege quadam ac conſuetudine univerſali, qua Epiſcopi in ſuis Eccleſiis Cathedralibus Chriſma conficere jubentur, quod poſtea per univerſam Diœceſim diſtribuitur; ita Ordines generales videntur in Eccleſia Cathedrali ſimiliter celebrandi, ut ab ea per totam Diœceſim Paſtores mittantur, a qua juriſdictionis poteſtas per totam Diœceſim diffunditur.

(b) Vide Gloſſ. fin. in cap. cum terra, de electione.

(c) Urban. epiſt. unic. in principio, refertur 12. q. 1. c. 16.
(d) Milevit. c. 25.
(e) Mogunt. ſub Racano can. 8.
(f) Ioannes 9. in Conc. Raven. parte 2. can. 12.

(g) Tertull. de præſcript. cap. 20.

(h) Cap. referente, de celebrat. Miſſarum.

IV. Non tamen hac lege adeo videntur adſtricti Epiſcopi, quin aut aliquando in aliis Eccleſiis vicanis ordines celebrarint inter perluſtrandam Diœceſim ſuam, aut in ipſa etiam civitate aliam Eccleſiam elegerint, aut jam eligere poſſint. Quod in Vicanis aliquando Eccleſiis ordines quibuſdam contulerint, res pluribus exemplis notiſſima eſt: nam quos è Monaſteriis in Presbyteratu vel inferioribus gradibus olim ordinatos legimus, eos ut plurimum ab Epiſcopis Monaſterium ipſorum, cellulaſque viſitantibus, ordinatos advertimus. Nec (i) Concilium Tridentinum in Vicanis Eccleſis extra civitatem propriam ordinationes celebrari prohibet; ſed expreſſe permittit;

(i) Conc. Trident. ſuprà.

mittit; eoque caſu in Eccleſia digniore loci ordinationes, convenienter Clero ejuſdem loci, faciendas præſcribit, ut Eccleſiæ Canones ſerventur, qui adſtantibus Clericis ac Laicis plurimis ordinationes fieri debere decernunt. Imo in vaſtis Diœceſibus nonnumquam expedire videbitur, ut ordinationes in celebrioribus locis Diœceſeos publice celebrentur (dummodo rariùs id contingat) quò ab itineris labore Ordinandi releventur; ſed maxime, ut populus ab Epiſcopali civitate diſſitus ſolatio aliquo afficiatur, & ad Clericorum reverentiam ex ſolemnitate ordinationis excitetur, & à teſtimonio Clericis ferendo nequaquam arceatur. In ipſa quoque civitate Epiſcopo liberum fuiſſe, ut aliam à Cathedrali Eccleſiam ad Ordines celebrandos ſeligeret, colligi poteſt ex ipſa Eccleſia Romanæ vetuſta conſuetudine, quæ habetur in Veteri ([a]) Ordine Romano) juxta quam nempe Ordinum denuntiatio in Eccleſiæ S. Mariæ majoris, celebratio in Eccleſia S. Petri facienda præſcribitur. Secus tamen jam fert Romanæ Eccleſiæ conſuetudo, (cujus oculati teſtes ſumus) nam in Eccleſia Lateranenſi, quæ Cathedralis dignitatem habere videtur totius Romanæ Diœceſis, Ordines hocce tempore conferri ſolent. Communiter quoque afferunt Doctores, conſuetudine inductum eſſe, ut in qua maluerit Eccleſia Epiſcopus Ordines celebrare poſſit. Ita ſiquidem ([b]) S. Antoninus, ([c]) Guillelmus, ([d]) Hoſtienſis, ([e]) Tabiena, ([f]) Sylveſter, ([g]) Rebuffus, & alii ex veteribus; & ex recentioribus ([h]) Henriques, ([i]) Ugolinus, ([k]) Praxis nova Epiſcopalis, aliiſque paſſim auctores. Meo tamen conſilio non facile preſcriptum ab Eccleſia locum Antiſtes ne-

(a) Vetus Ordo Rom. qualiter celebrandi ſint Ordines in Eccleſ. Rom.

(b) S. Antonius 3. parte ſumm. tit. 14. c. 16. §. 17.
(c) Guillel. &
(d) Hoſtienſ. de temp. ordinat.
(e) Tabiena v. Ordo 5. §. 1.
(f) Sylveſter v. Ordo 2. nu. 8.
(g) Rebuff. in reg. 23. Cancell. verſu, & minores.
(h) Henriques lib. 10. cap. 11. §. 3.
(i) Ugulinus de poteſt. Epiſc. cap. 16. §. 24. num. 1.
(k) Praxis nova Epiſcop. parte 1. cap. 1.

A gliget; Canonumque, ſi non ex neceſſitate, ſaltem ex congruentia, auctoritatem potius ſequetur, quàm arbitrium ſuum. Eſto enim in iis & ſimilibus conſuetudo parendi neceſſitatem ſuſtulerit; non tamen abſtulit dirigendi prudentiam, & commonefaciendi auctoritatem.

V. Verùm acrius quoſdam reprehendo, qui Eccleſiam Cathedralem eâ ratione inducti negligunt, propter quam Patres Cathedralem B cæteris præponendam cenſuerunt. Ideo enim in æde ſacra Cathedrali Ordines facere nolunt, quia celebritatem ordinationis evitant; e contra verò ideo in prædicta ſacra æde Ordines Patres conferri jubent, quod celebrem ordinationem eſſe velint: unde Eccleſiæ intentioni & fini, negligentiæ cujuſdam ſtudio ſe ſe opponunt, & pro virili efficere nituntur, ut quod inter homines pretioſiſſimum Dei donum, & C ut ait ([l]) Nazianzenus, *πάντων μεῖζων καλλώπισμα*, *omnium ornamentorum præſtantiſſimum* eſt, vel in ipſa ſua collatione vileſcat; adeo ut nullum fere ſit vel artificum, vel quarumcumque vilium perſonarum ſodalitium, quod non majori celebritate ac pompa celebretur, quàm adoptio in Clerum, adlectio ad regale Sacerdotium, & promotio ad Eccleſiaſticos Gradus ac Præfecturas. Quod ſi parva iſta, nec D magni momenti videtur alicui diſciplinæ turbatio, meminerit ille, quiſquis ſit, à minimis erratis ad maxima lapſum eſſe proclivem; & minimam aliquando diſciplinæ in re leviori negligentiam, ex maxima oſcitantia, rerumque ſacrarum contemptu proficiſci. Quanto verò magis redargui debent procaces quidam, & litigatores Canonici, qui Officii divini celebrationem ridicule prætexentes, Epiſcopo in Eccleſia Cathe-

(l) Naz. orat. 3.

Cathedrali Ordines celebraturo molestiam facessunt; seque ea, qua fulgent, Consiliariorum Episcopi prærogativa, & Ecclesiam Cathedralem matricis honorificentissimo titulo exspoliare nituntur; non cogitantes scilicet ad totius Diœcesis administrationem Canonicos ([a]) Cathedralis Ecclesiæ potius institutos, quàm ad psalmodiam vel cantum.

(a) Collige ex cap. inter cætera de Offic. ordin. & can. in sancta, dist. 82.

ARTICULUS II.

De loco Consecrationis Romani Pontificis, Patriarcharum, Primatum, & Metropolitanorum.

§. I.

De loco Consecrationis Summi Pontificis.

I. Quod verò spectat ad locum, consecrationi Episcoporum, vel convenientiorem, vel à Canonibus prescriptum, distinctio statim in limine adhiberi debet; etenim vel sermo est de Episcopis, qui ab inferioribus consecrantur, cujusmodi sunt Papa, Patriarchæ, Primates, & Archiepiscopi isti, qui à propria Synodo ordinantur; vel sermo est de iis, qui à Superioribus inaugurari solent; quomodo docuimus suprà, aliquos Archiepiscopos à Patriarchis ac Primatibus ordinari consuevisse; Episcopos verò communi jure à Metropolitanis suis consecrationem accipere debuisse.

II. Præmissa autem ista distinctione, dicimus, eos, qui ab inferioribus Episcopis consecrantur, ordinarie loquendo, in sua Ecclesia consecrari consuevisse. Ut enim primùm de Summo Pontifice loquamur, hunc in Urbe, si fieri potest, eligendum ([b]) Nicolaus II. in Con-

(b) Nicolaus a can. in nomine Domini, dist. 23.

A cilio Lateranensi præscribit; & primi omnes Summi Pontifices in ipsa civitate Romana consecrati sunt, non autem extra Urbem. Leguntur ([c]) tamen, Urbanus II. in urbe S. Petri apud Terracinam ob factionem Clementis Antipapæ, qui Romanam urbem occupaverat, Gelasius II. metu Imperatoris Henrici V. ex urbe, ubi creatus fuerat, fugiens, uterque Cajetæ sacratus esse; Calixtus II. Gelasio Cluniaci decedenti, in eodem quoque Monasterio Cluniacensi, ne Sedis vacatio Ecclesiæ schismate laboranti detrimentum inferret, suffectus & inauguratus; Eugenius III. timens vim rebellium Romanorum, qui ejus electionem, nisi eis, novam Reip. formam proponentibus, morem gereret, impedire minabantur, ab Urbe intempesta nocte secedens, in Monasterio Farfensi consecratus esse; Alexander III. Victoris II. Antipapæ factionem veritus, ad vicum Tres tabernas dictum, aliàs Nympham, Episcopales & Pontificales infulas suscepisse; Urbanus III. Lucio III. Veronæ defuncto, cùm Cardinales atque Episcopi ad Concilium Veronense profecti essent, in hujus urbis majori Ecclesia in Summum Pontificem inunctus fuisse; Gregorius VII., qui ei succesit, ob eandem causam Ferrariæ; Clemens III. in locum Gregorii Pisis in Ecclesia Cathedrali; Honorius postea tertius Perusii in majori item Ecclesia; Alexander IV. Neapoli; Urbanus IV. Viterbii apud Ecclesiam fratrum Prædicatorum; Clemens IV. iterum Perusii; Joannes XXII. Viterbii in Cathedrali; Clemens V. in Ecclesia majori S. Andrææ Perusii, creati numerantur. Plures alios sileo, Pontificiâ Sede Avenionem translatâ extra Urbem constitutos; Innocentium IV. ob metum Friderici Anagniæ con-

(c) Vide Platinam, Onuphrium Ciaconium, Massonii in Vitis dictorum Pontificum.

conſecratum prætereo : Joannem vigeſimum primum Lugduni ad Eccleſiam fratrum Prædicatorum, vocatis Cardinalibus, ſpecie conventus habendi, ad electionem Pontificis, quam biennio dimiſerant; alioſque alias ob cauſas extra Urbem electos, atque inunctos & coronatos; quarum cauſarum frequentiſsima fuit Romanorum Pontificum extra Romam obitus: cùm enim vix tuto in urbe Româ ob factiones, frequenteſque populi rebelliones, commorari poſſent, in ea urbe, in qua ſatis concedebant, Cardinales convenire ſolebant, ibidemque Succeſſorem deſignare & conſecrare conſueverant; quamvis religioſiores aliqui in ea re, extra Urbem electi, in Urbe locum conſecrationis elegerint: nam v. gr. Honorius IV. Peruſii creatus, Bonifacius octavus Neapoli, in Baſilica S. Petri Romæ conſecrari voluerunt. Reperti ſunt etiam aliqui, qui extra Urbem in aliqua civitate electi, in alia tamen voluerunt conſecrari; ſic Martinus ſecundus Viterbii, Cœleſtinus V. Peruſii electi, hic ad urbem Aquilam Cardinales venire ad ſe conſecrandum voluit, ille apud Urbem veterem cum Cardinalibus conſecrandus profectus eſt; ex quibus omnibus patet, Conſecrationis locum non fuiſſe ſummæ neceſsitatis creditum, ſed pro diverſis neceſsitatibus extra Urbem conſecrationem Summorum Pontificum legitime peractam.

III. Qui verò conſecrarentur in ipſa urbe Romæ, modò in unâ, modò in alia Eccleſia conſecrari ſolebant, prout aut commoditas major erat, aut Pontificum electorum voluntas ferebat. Qua in re etiam notavimus tria in creatione Romani Pontificis loca diſtingui poſſe, puta electionis, conſecrationis, & inthronizationis: locum, ad quem mit-
A tendi in poſſeſſionem Apoſtolicæ Sedis Romani Pontifices, & olim, & jam deduci ſolent, eſt Eccleſia Lateranenſis, quæ omnium Eccleſiarum mater eſt ac magiſtra; Romanique Pontificis Capitulum ac Sedes. Quamvis autem locus Conſecrationis Romani Pontificis olim idem fuerit qui Electionis, tamen aliquando diverſus erat; convenire ſiquidem ſolebant priſcis temporibus in aliquam ex Baſilicis deſignatis
B Clerus ac populus ad electionem Romani Pontificis faciendam, confeſtimque Electum conſecrari mos erat. Nullam autem certam Baſilicam electioni vel conſecrationi neceſſariò deſignatam fuiſſe: Lateranenſem tamen primùm conventibus iſtis habendis ordinariam fuiſſe, poſtea S. Petri Eccleſiam, patet variis exemplis, quæ etiam prædicta confirmant. In Lateranenſi ſiquidem Damaſus electus eſt, contra quem
C pars adverſa Baſilicam occupans Sicinini, in ſchiſmate creavit Urſicinum, ex Ammiano ([a]) Marcellino, ([b]) Rufino, & aliis. Eandem ([c]) cùm ſciret ad populum ac Clerum ad electiones vocandum ſeligi ſolitam, ſtatim ab exequiis Papæ Zoſimi, cum aliquot Clericis, & factioſæ plebis multitudine occupare Eulalius aggreſſus eſt; à qua cùm major cleri pars arceretur, coacti ſunt Clerici ad Theodoræ Eccleſiam
D collecto populo properare, ex eaque Baſilica Eulalio, ne quid adverſus majorem Clericorum partem attentaret, interdicere, in qua etiam de Bonifacio primo eligendo tractarunt: quem tamen conventum, utpote éxtra locum ſolemnem, *contra conſuetudinis rationem* habitum, Symmachus Præfectus Urbis judicavit, eumque ſolvere agreſſus, ipſos ita congregatos compulit in Eccleſiam S. Marcelli ordinandum Bonifacium

(a) Ammianus lib. 17.
(b) Rufin. lib. 2. cap. 10.
(c) Vide relationem Symmachi infrà.

A facium deducere, ex quo postea loco ad Basilicam S. Petri cum eo processerunt; cùm interim Eulalius, qui Lateranensem occupaverat, à suis fuisset consecratus: qua loci prærogativa potitus Symmachum fefellit, & in sui gratiam Honorii Imperatoris rescriptum (quod postea re melius cognita, revocatum est) elicuit, ùt constat ex relatione ejusdem ([a]) Symmachi ad Honorium, ([b]) Presbyterorum Ecclesiæ Romanæ ad eundem, aliisque pluribus. B Symmachus ([c]) quoque Romanus Pontifex in eadem Ecclesia Lateranensi, seu Constantiniana & Salvatoris, dicitur creatus, contra quem Laurentius eâdem die in Basilica sanctæ Mariæ ad Præsede à schismaticis constitutus, ab Ecclesia postea reprobatus est. In eadem sacra æde Dioscorus, qui potiori jure frui videbatur Bonifacio secundo, simul in Basilica Julii creato, electus narratur; quem tamen Bonifacium brevi post electionem tempore, defuncto Dioscoro, pacis fovendæ studio Ecclesia Summum Pontificem agnovit. In eadem Paulus primus electus ac consecratus: Joannes V. secundùm priscam, ùt ait ([d]) Ciaconus, consuetudinem in Lateranensi consecratus est: non multo postea tempore Constantinus in S. Petri; Leo quartus in æde sanctorum Quatuor Coronatorum electus ac consecratus est: Nicolaus primus in Basilica sancti Dionysii creatus, fugiens in Vaticanum, ad Lateranensem deductus sacram ædem, invitus in Pontificali solio collocatur, & in S. Petri Basilica postea consecratur: Benedictus tertius in Lateranensi electus, à qua expulsus, ad Basilicam ad Præsepe deductus, tum in Lateranum reductus, in S. Petri Vaticana nihilominus consecratus est: Hadrianus secundus ab Ecclesia S. Mariæ ad Præsepe, nolens delatus in Lateranum, ibidem legitur electus ac consecratus: Victor secundus in Basilica S. Petri consecratus refertur, in qua Stephanus X. aliàs IX., quamvis in S. Petri ad Vincula electus, & ad Lateranensem deductus, legitur quoque consecratus: itemque Alexander secundus, quamvis absens, creatus. De Gregorio septimo lego tantùm eum in æde S. Petri ad Vincula electum, an etiam ibidem consecratus sit, non legi. Victor III. in Diaconia S. Luciæ electus narratur, ac consecratus: Paschalis secundus in Ecclesia S. Clementis electus, in Vaticana consecratus: Innocentius secundus in Laterano, Lucius secundus in Basilica S. Petri, in qua & Eugenius tertius, qui in Lateranensi intra Oratorium S. Cæsarii electus fuerat, ab eoque tempore plures in Basilica S. Petri consecrari consueverunt, quamvis in aliis etiam Basilicis electi. C Hodiernus ([e]) verò mos est, ut in Vaticano Cardinales Summum Pontificem electuri convocentur: consecratio, ac coronatio Pontificis in S. Petri Basilica ad majus Altare celebretur; ad Lateranensem postea Basilicam deductus, in solio thronoque Pontificio collocetur. Jubet autem Gregorius ([f]) decimus in Concilio generali Lugdunensi, ut in eâ urbe, in qua obierit Summus Pontifex, vel in vicina (si prior D interdicta, aut rebellis fuerit) post decem dies in Conclavi designato Cardinales conveniant, & Pontificem eligant; electo Summo Pontifici reliquens quo in loco voluerit consecrari, ac coronari.

(a) Relatio Symmachi ad Honor. apud Baron. ad annum 418.
(b) Relatio Presbyt. Eccl. Rom. apud eundem ad annum 419.
(c) Vide Anast. Bibliothec. in vitis Summorum Pontif.
(d) Ciaconus in vita Steph. 5.
(e) Vide librum primum sacrorum ceremoniarũ Marcelli Corcyrensis ad Leonem X. pluribus titulis.
(f) Greg. X. in Concil. Lugdun. cap. ubi periculum, de elect. in 6. Vide etiam Clement. ne Romani, de elect.

§. II.

§ II.

De loco Conſecrationis Patriarcharum.

IV. HÆC fuſiùs de Romanis Pontificibus: jam de Patriarchis aliqua ſubjungimus, eos nempe in propria civitate ordinariè eligi ac conſecrari debuiſſe. Sic enim in Concilio (a) Chalcedonenſi, Dioſcoro depoſito, Ægyptii proteſtati ſunt, non ſolere alibi quàm Alexandriæ Epiſcopum Alexandrinum ordinari: cui proteſtationi acquieſciente ſacroſanctâ Synodo, nonniſi poſt reverſos Alexandriam Epiſcopos S. Proterius in ejus locum ſuffectus, Alexandriæ (b) conſecratus eſt. Sic etiam cùm Dioſcorus (c) Junior favore Anaſtaſii Imperatoris Alexandrinam Sedem obtinens, alibi quàm Alexandriæ conſecratus fuiſſet, rem indignè tuliſſe dicitur populus, tanquam contra omnem morem perpetratam; ideoque excitata ſeditio, & multę perpetratę cædes fuiſſe referuntur. Sic, (d) cum & ejecto Petro Fullone hæretico, Stephanus Junior ad vitandas turbas, procurante Imperatore Zenone, Conſtantinopoli electus ac conſecratus fuiſſet, paſſum id quidem Simplicium Papam ob iſtam rationem; de cætero verò, ne id fieret, Zenonem Imperatorem pollicitum fuiſſe, & Simplicium caviſſe legimus: *Tenet*, inquit, *hanc pietatis veſtræ B. Petrus ſponſionem, & chriſtianiſſimi fideliſſimique Principis mentem in hæc verba juraſſe, quod poſthac in Antiochena urbe, veteri more ſervato, à Comprovincialibus ſuis Epiſcopus ordinetur; ne quod nunc frater, & coepiſcopus meus Acacius vobis eſt jubentibus executus, in uſum poſteritatis veniat, & ſtatuta Patrum, quæ præcipuè præſtaſtis, illæſa con-*

(a) Chalc. act. 4.

(b) Liberatus in Breviario cap. 14.
(c) Anaſtaſ. Biblioth. in actis Conc. Chalced.

(d) Simpl. ep. 14. ad Zenonem Imperat.

A *fundat*. Refert quoque (e) Codinus ex veteri uſu ad Patriarcham Conſtantinopolitanum eligendum, Epiſcoporum Synodum Conſtantinopoli congregari; Electum ab Imperatore in Palatio Imperatorio inveſtiri; exinde ſedem ſanctæ Sophiæ (quæ Coſtantinopolis Baſilica major eſt) ipſum pedibus proficiſci, in eaque ſolemni ritu inaugurari, eodemque modo cæteros Patriarchas. Quæ omnia ex mox dicendis de loco

B conſecrationis Metropolitanorum, qui à propria Synodo conſecrari ſolent, quorum ſcilicet ac Patriarcharum eadem eſt ratio, magis confirmabuntur.

§. III.

Quo in loco conſecrari ſoliti fuerint Primates & Archiepiſcopi.

V. QUod ergo de Patriarchis diximus, hoc de Primatibus,

C & Archiepiſcopis, qui à propria Synodo convocantur, ſtatuere debemus, eos nempe in propriis civitatibus eligi ac conſecrari ſolitos fuiſſe. Vetus hæc conſuetudo, quam vel primis ſæculis viguiſſe non dubium eſt. Ex (f) Pontio Diacono colligitur Cyprianum in urbe Carthaginenſi Carthaginenſem Antiſtitem fuiſſe conſecratum. Ad conſtituendum

D quoque Carthaginenſem Pſeudo-Epiſcopum, Fortunatum in locum ſuum Carthaginem veniſſe quoſdam ſchiſmaticos Pſeudo-Epiſcopos, rumoremque ſparſiſſe, plures fuiſſe venturos, teſtis eſt (g) Cyprianus. Cæcilianum Carthagini conſecratum, tum alium a ſchiſmaticis ibidem ſubintroductum, narrant (h) Optatus & (i) Auguſtinus. Nicolai Myrenſis conſecrationem Myræ factam teſtatur (k) Metaphraſtes. S. Baſilii Cæſarienſis Cæſareæ, (l) Nazianzenus. S. Epiphanii Conſtantienſis in Cypro

(e) Codinus de off. Eccleſ. Conſtant. cap. 20.

(f) Pontius Diacon. in vita S. Cypriani.

(g) Cyprianus ep. 55. ad Cornelium.

(h) Optatus lib. 1 contra Parm.
(i) Auguſt. in Brevic. collat. lib. 3.
(k) Metaphraſtes in vita S. Nicolai.
(l) Nazianzenus orat. 19. in funere patr. & 20. in laud. Baſilii.

Cypro Constantiæ, Joannes ([a]) vitæ ejus scriptor. Ambrosii Mediolanensis Mediolani, ([b]) Paulinus. Sirmiensis Antistitis ab eodem Ambrosio consecrationem Sirmii factam, idem, Paulinus. Martini Turonensis Turonis, Severus ([c]) Sulpitius. Simplicii Bituricensis Biturigibus ([d]) Sidonius affirmant. Ephesinorum 27. Antistitum consecrationem a S. Timotheo ad sua tempora Ephesi peractam, Leontius Magnesiæ Episcopus asseruit in Concilio ([e]) Chalcedonensi. Audoëni Rothomagensis Rothomagi factam, affirmat ipse ([f]) S. Audoënus in vita S. Eligii, quam descriptam nobis reliquit. Felicem Bituricensem Bituricis ordinatum, testatur Venantius ([g]) Fortunatus. Omnes verò Antistites Remenses, paucis demptis, nobis in civitate Remensi consecratos exhibet ([h]) Frodoardus. Infinita propè alia exempla proferri possunt, sed hæc vel ad nauseam sufficiunt. Plura ex dictis de Ministro ordinationis repeti possunt.

(a) Vita S. Epiphan. operibus ejus præfixa.
(b) Paulinus in vita Ambrosii.
(c) Severus Sulpitius in vita S. Martini lib. 1.
(d) Sidonius epist. 9. lib. 7.
(e) Conc. Chalc. act. 11.
(f) Audoenus vitæ S. Eligii lib. 2.
(g) Venantius Fortunatus in vita S. Germani cap. 64.
(h) Frodoardus in hist. Rem. & Chronico.

VI. Veterem autem istam consuetudinem Ecclesiastica lege stabilitam legimus. Leo primus epistola ad Anastasium Episcopum: ([i]) *Metropolitano*, inquit, *defuncto, cùm in loco ejus alius fuerit subrogandus, Provinciales Episcopi ad civitatem Metropolim convenire debebunt, ut omnium Clericorum atque civium voluntate discussâ, ex Presbyteris ejusdem Ecclesiæ, vel Diaconis optimus ordinetur*. Concilium quoque Toletanum ([k]) quartum, ubi de Episcopis ordinandis quædam statuisset, mox subdidit: *Metropolitanus autem non nisi in civitate Metropoli, Comprovincialibus ibidem convenientibus, ordinetur*: Quæ decreta secutus Lucius ([l]) III. hanc legem condidit: *Si Archiepiscopus obierit, & alter fuerit ordinandus, omnes Episcopi ejusdem*

(i) Leo ep. 82. al. 84. Anastas. cap. 6. refertur dist. 63. c. Metropolitano.
(k) Toletan. 4. c. 18. refertur dist. 51. c. qui in aliquo.
(l) Cap. si Archiepiscopus, de tempori. ordin.

A *Provinciæ ad sedem Metropolitanam conveniant, ut ab omnibus ordinetur*. Quo decreto insuper constat in Ecclesia primariâ Metropolitanos debere consecrari. Nec, ut opinor, dubium est, quin id olim observatum; tum quod ([m]) primis Ecclesiæ temporibus in omnibus civitatibus præterquam Romæ & Alexandriæ & paucis forte quibusdam aliis, solæ essent majores Ecclesiæ, in quibus solemnes ordina-

B riique conventus haberi solerent; quamvis constructa essent quædam Oratoria, quæ privata censebantur, adeout Clerici istorum Oratoriorum diebus omnibus celebrioribus ad majorem sacram Ædem convenire deberent: quanto ergo potiori ratione nonnisi in majori Ecclesia Episcoporum consecrationes tunc temporis celebrabantur? tum quod in sua Ecclesia æquum sit Metropolitanum consecrari, quæ sola est Metro-

C politana: deceat eum consecrandum ab Episcopis Provinciæ in throno suo collocari, qui nonnisi in majori habetur Ecclesia; consentaneum sit præsentibus Canonicis, ad quos electio pertinebat, consecrationem peragi, proindeque in ipsa majori Basilica, quæ a Canonicis frequentatur. Excusare tamen potest necessitas, ad hoc ut Archiepiscopi ac Primates, alibi, etiam extra Pro-

D vinciam consecrentur, quemadmodum de ipso Summo Pontifice, & Patriarchis supra diximus. Possunt itaque ob varias alias rationes alibi quàm in Metropolitana Ecclesia consecrari, qua de re infra.

(m) De iis alias fusius ubi de Ecclesiast. titulis.

VII. Restrinximus autem conclusionem nostram ad Archiepiscopos vel Primates, qui a propriâ Synodo consecrari solebant, ut excludamus eos, qui exarchico jure a Summo Pontifice, Patriarchis ac Primatibus consecrabantur, non

autem

autem eos, qui ab aliis interdum Archiepiscopis, ([a]) confœderationis quodam jure, ordinari solebant: ii enim & ab Archiepiscopis istis, sicut alii, qui à propriâ suâ Synodo ordinabantur, nonnisi in Ecclesia ac civitate, ad quam instituebantur, ordinari consueverant; v. gr. Archiepiscopus Aquilegiensis Mediolanensem sacraturus, Mediolanum; Mediolanensis Aquilegiensem (quæ confœderatio aliquandiu duravit ex prædictis) Aquilejam veniebat. Agrœtius quoque Senonensis Metropolitanus, ad Bituricensis ordinationem vocatus, Biturigas venit, teste ([b]) Sidonio. Eboracensis ad Cantuariensem ordinandum Cantuariam venire debebat, ex Wilelmo ([c]) Malmesburiensi, & aliis. Uno verbo, omnes Archiepiscopi, qui ([d]) ex finitimis Provinciis ad aliorum ordinationem accersebantur, qui nullam in eum, qui ordinandus erat, dignitatis, vel sacri principatus prærogativam prætendebant, ad ipsam Metropolitanam Ecclesiam vacantem veniebant, ut cum Episcopis Provinciæ ordinationem celebrarent; ideoque Cantuariensis Primatum suum in totam Angliam ex eo confirmabat, quod ad ipsum ordinandum Eboracensis Cantuariam accederet: è contra verò Cantuariensis, ab Eboracensi consecrando adiretur, & eo loco consecraretur, quem ille deligeret. Signum enim subjectionis erat, quod quis in aliena Ecclesia ordinaretur. Hoc tamen observo, quod si Superiori Metropolitano, vel Primati placuisset, subditum sibi Episcopum non in sua, sed in ipsius Ecclesia ordinare, hoc ab eo subjectionis aliud testimonium quærebat, cùm processione reciperetur: quod confirmari potest ex Matthæo ([e]) Paride: *Eodem anno*, inquit, *Clarembaldus S. Augusti-*
A *ni electus, benedictionem à Thomâ Cantuariensi Episcopo accipere quærebat, sed in sua Ecclesia, & sine processione, ut suspicio subjectionis in posterum prorsus abjecta esset.* Sed hæc obiter dicta sint: ad institutæ narrationis seriem prosequendam regredimur.

VIII. Archiepiscopi itaque, vel Primates, qui in recipienda ordinatione Summo Pontifici, Patriarchis, vel Primatibus quibusdam exarchico jure subdebantur,
B non in Ecclesia sua, sed in Ecclesia eorum, ad quos consecrationis jus spectabat, vel in ea, quam hi delegissent, consecrabantur. Sic Primatem ([f]) Æthiopiæ, Alexandriæ ordinari solitum superiùs diximus. Sic ([g]) Metropolitanum Armeniæ, in urbe Cæsareæ Cappadociæ. Ravennatem ([h]) Æmiliæ, Calaritanum Sardiniæ, & alios Metropolitanos, Romæ superiùs consacratos
C docuimus. Sic Episcopum ([i]) Nivernensem, cujus consecrandi auctoritatem Primatus jure sibi arrogat Hugo Lugdunensis, Augustoduni in Diœcesi Provinciæ Lugdunensis consacratum legimus. Cyprij ([k]) quoque argumento utebantur, quo se ab Antiocheni Patriarchæ, quoad ordinationes recipiendas, subjectione eximerent, quod vacare diu oporteret sedem Episcopalem, si Hyeme v. gr. ex Insula Cy-
D pro Antiochiam electum Antistitem ad ordinationem venire oportuisset: quæ ratiocinatio supponit, Metropolitanos à Patriarchis vel Primatibus ordinatos, ad eorum urbem consecrandos venire debuisse Cantuariensibus quoque jus pallii tributum, ne Romam pro consecratione venire necessum haberent, ex ([l]) Beda: concessio innuit oportuisse eos Romam consecrandos venire.

IX. In Concilio verò ([m]) Chalcedonensi, cùm quæstio ista mota esset,

(a) Vide de ministro ordinat. supra.

(b) Sidonius ep. 9. cit. lib. 7.

(c) VVilelmus Malmesbur. de gest. Pontif. Angl. lib 1. ad annum [illegible]

(d) Vide suprà de ministro ordin. pluribus in locis.

(e) Matth. Paris in Henr. 2.

(f) Suprà ex Damiano à Goes in sua relat. de Æthiopia.

(g) Suprà ex vita S Gregorii Armen. apud Sur. 30 Sept.

(h) Vide suprà ubi de potestate Summi Pontificis.

(i) Ivo Carnot epist. 61. Hugoni

(k) Vide can. Nicen. Arab. 37 & Conc. Ephesin. tomo 2. append. 1. can. 4.

(l) Beda lib. 2. hist. Cap. 17. & 18.

(m) Conc. Chalc. act. 11.

esset, an Ephesinum Antistitem, præstaret Ephesi, an Constantinopoli ordinari, Episcopi acclamasse dicuntur, ut in Provincia ordinaretur: allegasse contra refertur Episcopus Cyzicenus, si Constatinopoli ordinati Bassianus, & Stephanus fuissent (qui duo in Episcopatum istum violenter intrusi fuerant) talia minimè cessura fuisse, qualia eorum violentia acciderant; nam extra Provinciam in ordinatione, pacatiora fore omnia, cum tunc B temporis in Ephesina civitate quivis ex fæce populi homines susque deque cunctam miscerent: quæ hac responsione excepisse fertur Leontius Magnesiæ Episcopus, ab antiquo tempore Episcopos Ephesinos Ephesi constitutos fuisse, nec ullum tumultum vel turbas ullas præter eas, quæ novissime accidissent, umquam contigisse: quibus auditis Philippus Constantinopolitanus Presbyter, privilegia Ecclesiæ Constantinopolitanæ narravit, & ordinationes Ephesinorum Antistitum à Constantinopolitanis factas. Quam ultro citroque disputationem secutæ sunt Episcoporum acclamationes, Canones observari volentium, Clericorum Ecclesiæ Constantinopolitanę privilegia a Patribus eidem Ecclesiæ concessa servanda dictitantium: nihil circa hæc conclusum; nihil, inquam, eo loci conclusum est; necdum enim Patriarchatus D Constantinopolitani fundamenta firmiter stabilita erant; necdum in totam Asianam, ac Ponticam confirmata ejus erat auctoritas; necdum, quod postea in dicto (a) Concilio perfectum est, ad Metropolitanos omnes sui Patriarchatus consecrandos ei delata fuerat auctoritas. Ephesini itaque, quorum Antistites nec ab Antiocheno (cujus antea ditioni subdebantur) Patriarcha,

(a) Conc. Chalc. c. 12. & epist. Synod. ad S. Leoné.

A ordinari solebant, sed a propria Synodo, iniquo animo ferebant, quam S. Chrysostomus (b) Constantinopolitanus in Memnone, Ephesino in locum alterius subrogando auctoritatem Ephesi exercuisset, eam in ejus Successores ordinario jure transferri; adeout etiam ab Ephesina civitate electus, Constantinopolim accedere deberet consecrandus. Verùm postquam prædicta in eodem Concilio confirmata sunt, cùm non posset Constantinopolitanus ad vacantes omnes Metropolitanas Ecclesias accedere, ideo Metropolitani, qui ab iis consecrari visi sunt, Constantinopoli postea consecrari debuerunt: unde qui postea ab iis consecrati leguntur, narrantur Constantinopoli, paucis forte demptis, inaugurati; idque ex more servari docuit (c) Codinus.

(b) Palladius & alii in vita S. Chrysost.

(c) Codinus de off. Eccles. Constantinop. cap. 10.

C

ARTICULUS III.

De loco consecrationis Episcoporum.

§. I.

Episcopos intra Provinciam in sua, vel Metropolitana Ecclesia ut plurimum consecratos.

I. Episcopi autem ex (d) prædictis, vel a Metropolitanis suis, vel à Primatibus consecrabantur. Sane Primates, cum plures quotidie ordinarent, ad vacantes omnes Ecclesias convolare, eis variis aliis negotiis distractis, ibique ordinationes peragere, non licebat. Unde aliquos in sua, non ordinandorum Ecclesia, consecratos ad subditas sibi Ecclesias misisse, aliquos ab inferioribus Ecclesiis electos, pro confirmatione ad se acceden-

(d) Vide suprà de ministro ordinat.

cedentes in Metropolitanâ item Eccleſiâ ordinaſſe, mihi non eſt dubium. Hanc verò Summum Pontificem, Patriarchas Alexandrinum & Antiochenum, Primatem Carthaginenſem, & ſi qui alii Epiſcoporum conſecrandorum in pluribus Provinciis jus exarchicum habuerunt, legem ordinarie ſervaſſe conſtat:ut nempe vel in Eccleſia principali, Romana, Alexandrina, & cæteris, vel in eo, quem ipſi elegiſſent, loco, electum Antiſtitem conſecrarent; vel in propria eorum Eccleſia conſecrandos permitterent. Multos v. gr. (a) ſuperius diverſarum Provinciarum Epiſcopos numeravimus Romam ad Ordinem recipiendum vocatos. Legimus quoque apud (b) Syneſium reprehenſam Syderii ordinationem quaſi illegitime factam, quod in Epiſcopum Palebiſcæ in Thebaidis Provinciâ Alexandrino Patriarchæ ſubjectâ, Alexandriæ conſtitutus non fuiſſet. Legimus in Concilio (c) Carthaginenſi II. vetitum, ne Epiſcopi, inconſulto Primate Provinciæ, *in quocumque loco* Epiſcopum ordinarent; ſtatutum verò, ut ejus permiſſu tres Epiſcopi (ſi neceſſitas fuerit) *in quocumque loco ſint*, ordinandi poteſtatem habeant. Legimus (d) Auguſtinum in ipſa civitate Hipponenſi, conſulto prius Aurelio Carthaginenſi ac conſentiente, à Megalio Calamenſi Numidiæ Primate ordinatum. Legimus (e) Aurelium Carthaginenſem Primatem in ſuâ Eccleſiâ frequentes ordinationes ſolitas fieri atteſtantem: *Nam & in hac*, inquit, *Eccleſia, ad quam dignata eſt ſanctitas veſtra convenire, crebro ac pene per diem Dominicam ordinandos habemus*. Legimus (f) S. Fulgentium, à Victore Bizacenæ Provinciæ Primate, in

A itinere ad urbem Carthaginenſem, ad quam pro Chriſti fide trahebatur, oppido Ruſpenſi ſibi ignoto Prælatum & Epiſcopum conſecratum. Legimus innumeros alios vel in urbe primariâ, cujus Antiſtites exarchico ordinationum jure potiebantur, vel in ipſis ſuis urbibus, ad quas conſtituebantur, vel in aliis, prout Ordinatori collibuiſſet, locis, in ipſa tamen Provincia fuiſſe conſecratos.

B II. Nihilominus, antiquioribus temporibus hunc morem viguiſſe puto, ut ſi ad exteras regiones convertendas Epiſcopi mitterentur, ii in urbe Matrice, à qua mittebantur, ordinari ſolerent. Sic plurimos, à Romanâ Sede in diverſas orbis partes miſſos, Romæ conſecratos legimus, quorum plura ex prædictis exempla colligi poſſunt. Sic Athanaſius (g) Frumentium Alexandriæ ordinavit, quem

C ad Indos mitteret. Sic (h) Juvenalis Patriarchâ Hieroſolymitanus Hieroſolymis Petrum Saracenis præficiendum Epiſcopum ordinavit. Qui pariter conſecrandi à plebibus de novo converſis mittebantur, in vicinis Provinciis ordinari ſolebant Antiſtites; & quidem in primariis civitatibus vicinioribus, ſic Auguſtinum Anglorum & alios Angliæ Antiſtites in Gallia ordinatos, & Moſem Arabiæ Præſulem Alexan-

D driam conſecrandum veniſſe ſupra docuimus. Quibus addere poſſumus ex (i) Theodoreto, (k) Socrate, & aliis, Iberos pro Epiſcopo obtinendo ad Conſtantinum ſcripſiſſe, eumdemque miſiſſe: Barbaris pluribus gentibus ad Euxinum, & Mœotim Paludem à Patriarcha Conſtantinopolitano datos Epiſcopos ex (l) Procopio, & (m) Evagrio; eandemque poteſtatem huic Patriarchæ tributam in Concilio

(a) Supra, de miniſtro ordinat.

(b) Syneſ. ep. 67.

(c) Carthag. 2. c. 12.

(d) Poſſidius in vita Auguſt.

(e) Aurel. in Cõc. Carth. 5. c. 39.

(f) Vitæ S. Fulgent. cap. 17. apud Sur. 1. Januarii.

(g) Ruff. lib. 1. c. 9. Socrates lib. 1. c. 15. & alii.

(h) Cyrillus in vita S. Euthy. apud Metaphraſt. Sur. die 20. Jan.

(i) Theodoret. lib. 1. hiſt. cap. 24.

(k) Socrat. lib. 1. cap. 16.

(l) Procop. in hiſt. Perſ. &

(m) Evag. lib. 4. cap. 22.

Constantinopolitano primo; uno verbo certissimum est, nec aliter contigisse, nec contingere potuisse, ut Episcopi, ad plebes convertendas, vel in fide confirmandas missi à præcipuis Episcopis, maxime verò a Summis Pontificibus, qui maxime huic officio incumbunt, alibi quàm in urbibus primariis sacrarentur, a quibus scilicet mittebantur.

III. Ubi verò hæc ratio deesset, facile adducor, ut credam prioribus sæculis, usitatiori more in ipsis civitatibus Episcopo viduatis Episcoporum solitas fuisse fieri ordinationes: tum quod Cyprianus ([a]) epistolâ pluries à nobis citatâ ad Clerum & plebes in Hispania consistentes, ordinationes plebe præsente, ad quam quis ordinaretur, fieri solere testetur; *Propter quod*, inquit, *diligenter de traditione divina, & Apostolica observatione observandum est, & tenendum, quod apud nos quoque, & fere per Provincias universas tenetur, ut ad ordinationes rite celebrandas, ad eam plebem, cui præpositus ordinatur, Episcopi ejusdem Provinciæ proximi quique conveniant, & Episcopus deligatur plebe præsente, &c. quod & apud vos factum videmus in Sabini collegæ nostri ordinatione.* Quæ verba manifeste indicant in ipsa civitate, Episcopo viduatâ, præsente & congregatâ totâ populi multitudine, tam electiones Episcoporum, quàm ordinationes fieri consuevisse; quod nec sine ratione fieri ex iisdem verbis clarum est: cui tamen rationi postea abunde satisfactum veteres crediderunt, si electio in ipsa civitate, ad quam quis ordinaretur, fieret; ordinatio vero præsentibus Legatis ipsius civitatis quocumque in loco celebraretur. Tum quod ([b]) Origenes, ubi textum Scripturæ sacræ adduxit de Iosue coram omni populo ordinando, eandem in ordinandis Ecclesiæ principibus rationem observatam doceat, his verbis: *Audis evidenter, ordinationem Principis populi* (Ecclesiastici nempe, de quo superiùs egerat) *tam manifeste descriptam, ut pene expositione non egeat.* Tum quod ([c]) Constitutiones Apostolicæ in ordinationibus Episcoporum ritum istum præscribant, ut designatus Antistes populo præsentetur, ut sua acclamatione dignus esse ordinatione, quam suscepturus est, prædicetur: hæc autem vix in alium populum quadrare possunt, quàm in eum, cui Episcopus ipse præficiendus est: tum quod Eusebius ([d]) Narcissum, Alexandrum, & alios Hierosolymorum Episcopos, qui Cæsareæ Palestinę Metropolitano antiquitus subdebantur, Hierosolymis a vicinis Provinciæ Episcopis, ibidem convenientibus ut Episcopum crearent, constitutos referat: tum quod Gregorius ([e]) Nyssenus cognominem sibi Thaumaturgum, ad Comanam civitatem cum Episcopis ejusdem Provinciæ convenisse referat, in eaque Alexandrum Carbonarium vulgo dictum ordinasse: tum quod plura alia similia exempla proferri possint, quæ doceant Episcopos vetustissimis Ecclesiæ temporibus in ipsa sua civitate, cui præficiendi essent, ordinari consuevisse.

IV. Multo quoque post auctam & propagatam Ecclesiam tempore, mos idem perduravit; qui quamvis interdum violaretur, sæpe tamen servabatur, ut nempe, vel ipse Metropolitanus ad Ecclesiam viduatam accedens electioni futuri Episcopi cum Coepiscopis suis interesset, ordinationemque in eadem civitate perficeret, vel si interesse non posset,

(a) Cypr. ep. 68.

(b) Origenes hom. 22. in c. 27. Num.

(c) Constitut. Ap. lib. 8. cap. 4.

(d) Euseb. lib. 6. hist. cap. 9.

(e) Greg. Nyssen. in vita Thaumaturgi.

ſet, alicui ex Epiſcopis totum negotium committeret, in ipſa viduatâ civitate perficiendum. Cujus moris cùm plura ſint argumenta, hæc abunde, ni fallor, ſatisfacient. Primum enim teſtatur (a) Theodoretus, Euſebium Samoſatenum per ſingulas civitates, quas perluſtrabat, Eccleſiis vacantibus Epiſcopos ordinaſſe; (b) Baſilium quoque, Armeniam viſitantem, Epiſcopos Eccleſiis vacantibus ordinare paratum oſtendit ejuſdem epiſtola Terentio Comiti; (c) Joannem Chryſoſtomum, in Aſia profectum, ibidem Eccleſiis pluribus paſtores præfeciſſe docent plurimi; Mamertum Viennenſem, Dienſem civitatem invadentem, Epiſcopum in ea ipſis ordinaſſe ſcribit Hilarus (d) Papa ad Leontium. Teſtatur quoque (e) Auguſtinus ſe ad ordinandum in oppido Fuſſalenſi Epiſcopum primatem Numidiæ ad idem Oppidum convocaſſe. Ad ordinationem quoque Cabilonenſis Epiſcopi cum Provincialibus Sacerdotibus profectum fuiſſe Patientem Lugdunenſem, in eademque civitate Joannem conſecraſſe, narrat (f) Sidonius. S. Gallum in Eccleſiâ ſuâ, poſtquam eam magnifice intraſſet, conſecratum Arvernenſem Epiſcopum fuiſſe docet (g) Gregorius Turonenſis. Thalaſſum Andegavenſem Epiſcopum, convenientibus Metropolitano Turonenſi, aliiſque, quorum unus Metropolitanus alterius Provinciæ, alii comprovinciales Epiſcopi conſecrandi erant, ordinatum fuiſſe, oſtendit prefatio (h) Concilii Andegavenſis. Quibus cum innumera ſimilia exempla addi poſſint, fruſtra in iis referendis operam collocaremus. Concilia itaque huic mori etiam faviſſe oſtendendum eſt. Favet Concilium Regenſe, quod erratum in ordinatione Armentarii in Epiſcopum Regenſem à duobus Epiſcopis corrigens, ſtatuit: (i) *Ne quiſquam ad Eccleſiam, quæ ſummum amiſerit Sacerdotem, niſi Metropolitani literis invitatus accedat: ne à plebe decipiatur, & vim pati voluiſſe videatur:* Quibus ſcilicet verbis innuit, in Eccleſia viduata ſolitam fieri conſecrationem, plebemque ipſam violenter aliquando ab Epiſcopis præſentibus conſecrationem aliquorum extorſiſſe. Favet maniſeſtiſſime Concilium (k) Aurelianenſe quartum, prædictam conſuetudinem tanquam convenientiſſimam ſanciens, ac ſervandam conſulens, iis verbis: *Id etiam regulariter eſſe perſpeximus decernendum, ut Epiſcopus in civitate, in qua per decretum eligitur ordinandus, in ſua Eccleſia, cui præfecturus eſt, conſecretur. Sane ſi ſubita neceſſitas temporis hoc implere non patitur, licèt melius eſſet in ſua Eccleſia fieri, tamen aut ſub præſentia Metropolitani, aut certe cum ejus auctoritate, intra provinciam omnino à Comprovincialibus ordinetur.*

V. Si tamen Metropolitani ad viduatas Paſtoribus Eccleſias accedere ipſi per ſe non poſſent ad electionem celebrandam, viſitatorem mittere ſolebant, decretoque electionis ad ſe miſſo, ad eam diſcutiendam peragendamque ordinationem Coepiſcopos ſuos ad Metropolitanam ut plurimum civitatem, vel ad eum locum, quem commodiorem judicarent, convocabant, ibique Electum conſecrabant. Qui mos videtur poſtea maxime invaluiſſe, ùt pluribus exemplis & teſtimoniis patet, quorum pauca dumtaxat hìc conferimus. Primumque exemplum (l) Nazianzeni proponimus, quem Saſimorum

(a) Theodoret. lib. 4. cap. 13.

(b) Baſil. ep. 188. Terentio.

(c) Pallad. in Dialogo, de vita Chryſoſt. & alii.

(d) Hilarus Papa ep. 9.

(e) Auguſt. ep. 261. Boniſac.

(f) Sidonius epiſt 11. lib. 4. Domnulo.

(g) Greg. Turon. de vitis Patr. c. 6.

(h) Concilium Andeg. in Præfat.

(i) Concil. Reg. cap. 8.

(k) Conc. Aurel. 4. cap. 5.

(l) Naz. Carm. de vita ſua.

rum Episcopum, Cæsareæ consecratum legimus, cùm nec Sasimorum civitatem adiisset. Alterum (a) Episcopi Satalorum, cujus meminit Basilius, quem ait à se ordinatum, se Satalensibus misisse. Tertium (b) Epiphanii (c) Ticinensis, quem consecrandum Mediolanum, Metropolim nempe Ticini, petiisse refert Ennodius. Quartum (d) Eustrapii, qui apud Sellense Castrum Diœcesis Pictaviensis, ab Euphronio Turonensi Metropolitâ, & cæteris Provinciæ Episcopis in eadem Diœcesi, ut Pientio coadjutor foret in Episcopali ministerio, ordinatus est. Quintum, S. Hugonis Gratianopolitani Episcopi, Viennæ, in urbe scilicet Metropolitana, ordinati. Sextum, (e) S. Adalberti Pragensis Episcopi Moguntiæ sacrati. Septimum, (f) S. Godefridi Ambianensis Remis. Videantur plura apud Frodoardum, (g) ubi Archiepiscoporum Remensium historiam texit, & plurimos Remensis Provinciæ Episcopos Remis ordinatos fuisse ostendit. Concilia verò Metropolitano concedunt, ut locum ordinationi Episcopi pro arbitrio designet. Toletanum (h) quartum expresse: *Episcopus autem comprovincialis, ibi consecrandus est, ubi Metropolitanus elegerit*. Parisiense (i) tertium non minus clare, dum Episcopum ordinandum decernit à Metropolitano & Comprovincialibus *in loco, ubi convenerit*. Idem aliæ quædam Synodi concedunt, & innuit Lucius (k) tertius, dum Metropolitanam sedem pro Archiepiscopo consecrando assignat; Episcopo verò ordinando nullam certam Ecclesiam designat, id tantùm postulans, ut ab Archiepiscopo ac Comprovincialibus, vel ab iis ex ejus jussu, Antistes consecretur in-

(a) Basil. ep. 185. civibus Satalésibus.

(b) Ennodius in vita Epiphan. Ticin.

(c) Greg. Turon. lib. 4. hist. c. 18.

(d) In vita S. Hug. apud Sur. 7. Sept.

(e) In vita S. Adalberti apud Sur. 23. April.

(f) Nicol. Mon. in vita Godefrid. Amb. lib. 1. c. 3.

(g) Frodoardus in hist. Rem. pass.

(h) Tolet. 4. c. 18. refertur c. qui in al quo dist. 51.

(i) Parif. 3. c. 8.

(k) Lucius 3. cap. si Archiepiscopus, de temporib. ordinat.

A tra Provinciam, extra quam nempe Archiepiscopis convocandi Episcopos jus non est. Unde & Ivo (l) Carnotensis Daimberto Senonensi rescripsit, ut si eum Manassæ Meldensis ordinationi interesse vellet, locum, ad quem secure accedere posset, assignaret. Metropolitanam autem Ecclesiam ordinarie selectam fuisse, præter allata, demonstrat Concilium (m) Tarraconenses præcipiens, ut *si quis in Metropoli-*
B *tana civitate non fuerit Episcopus ordinatus, statuto postea tempore, se Metropolitani sui repræsentet aspectibus*; quæ verba haud dubie indicant, eos, qui a Metropolitano ordinarentur, in ipsa Metropolitana civitate ordinarie fuisse consecratos.

VI. Nec ratione vacat, ut eæ duæ Ecclesiæ, Metropolitana nempe, & propria Ordinandi, cæteris præferantur. Prælata olim Ordi-
C nandi Ecclesia propter testimonium populi, quòd populorum præsentium acclamatione honorificum electo Antistiti præbere solebat; satiusque ducebatur (cum spiritale inter Ecclesiam & Episcopum matrimonium in consecratione perficiatur) adunatâ propriâ Ecclesiâ, ac præsente, quàm per procuratorem, illud celebrari: volebant majores nostri, promissis Episcoporum ac pactis populos, quos recturi illi essent, præsentes
D adsistere, ut suorum Antistites pollicitorum votorumque commoneri possent; spiritali isto gaudio, quod in consecratione Episcopi hauriri videbatur, populum defraudare nolebant; ideoque in propria ut plurimum Ecclesia consecrandum unumquemque convenientibus arbitrabantur. Postea verò satius visum est, in urbe ipsa Metropolitana, vel intra Provinciam,

(l) Ivo epist. 113. Daimberto.

(m) Tarrac. c. 5. refertur dist. 65. c. si quis in Metrop.

ciam, eo, quem elegiſset Metropolitanus, loco, ordinationem celebrari: tùm ut Metropolitana honorâretur civitas, & ab ea ſuſciperentur Sacerdotes, quæ fidei matrix eſse conſuevit, & Sacerdotii mater ob dignitatis Metropolitanæ prærogativam eſse meruit: tùm ut abſente populi, qui elegerat, multitudine, pacatius ac maturius electio Epiſcopi a Metropolitano examinari, & minori periculo, ſi vitioſa judicaretur, reprobari poſset.

§. II.

De ordinationibus Epiſcoporum extra Provinciam factis, & quas ob cauſas.

VII. PRopter eandem autem Eccleſiæ matricis prærogativam ad urbem Romam plures conſecrandos pergere jam a pluribus temporibus conſueviſſe ſuperiùs inſinuavimus. Conſentanee autem prædictis Tridentinum (a) Concilium Eccleſiam propriam, tum ob prædictas rationes: tum etiam, quia abrogatis jam electionibus, vel ſaltem populo ademptis, nullum ex conſecratione in propria civitate periculum imminet, convenientiſſimum extra Curiam Romanam ordinandis, locum proponit: *Conſecratio verò*, inquit, *ſi extra Curiam Romanam fiat, in Eccleſia, ad quam promoti fuerint, aut in Provinciæ, ſi commodè fieri poterit, celebretur*. De iis autem, qui in Curia Romana promoventur, extat conſtitutio Bonifacii (b) octavi ſtatuentis, ut *Epiſcopi & alii Prælati ſuperiores, nec non Abbates, Priores, &c. qui apud dictam Sedem promoventur, aut confirmationis, conſecrationis, vel benedictionis munus recipiunt, ad commiſſas eis Eccleſias, & monaſteria, abſque dictæ Sedis literis bujuſmodi eorum promotionem, conſecrationem, ſeu benedictionem continentibus, accedere, vel bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem accipere non præſumant; nullique eos abſque dictarum literarum oſtenſione recipiant, aut eis pareant, vel intendant*: ne videlicet vel rationabilem ob cauſam ab Apoſtolica Sede rejecti, adminiſtrationem Eccleſiaſticam contra ejus interdictum recipere audeant; vel occaſio quibuſdam ſuppeditaretur fingendi ſe ab eadem Sede in Pontificia vel alia Dignitate conſtitutos, aut confirmatos fuiſſe: eâdem nempe audaciâ, qua tempore Zachariæ (c) Papæ indigni quidam Epiſcopi ac Preſbyteri conceſſam ſibi à Sede Apoſtolica prædicandi, & ſacra miniſteria obeundi licentiam falsò mentiebantur, quibus contra Canones aliquid ab eadem ſumma ſede tentatum aſſerentibus credendum non eſſe docuit Zacharias.

(a) Triden. ſeſſ. 23. de refor. c. 2.

(b) Bonif. 8. extra. injunctæ de elect. in 6.

(c) Bonif. Mogunt. ep. 1. ad Zachar. Zacharias Epiſt. 1. ad Bonif. utrobique circa finem.

VIII. Neque verò profectio ad Romanam Curiam fuit unica iſta exceptio, ob quam extra Provinciam ordinationes Epiſcoporum & Archiepiſcoporum aliquando ſunt celebratæ; leguntur aliæ, quarum prima eſt Principum juſſio, qua nonnumquam urgente, etiam extra Provinciam aliquos Antiſtites contigit ordinari. Sic v. gr. (d) Gregorium Turonenſem legimus, jubente Sigiberto Rege, & inſtante Regina, ne ab electione diſſentiret, extra Provinciam confeſtim, poſt auditam Clericorum Turonenſium legationem, fuiſſe conſecratum. Paſcentium (e) ſimiliter Epiſcopum Pictavienſem Pariſiis ordinatum juſſu Regis Chariberti Cautinum

(d) Vita Greg. Turon. per Clericos Turonenſes deſcript. apud Sur. 17. Novemb.

(e) Greg. Turon. lib. 4 hiſt. c. 18.

tinum apud Urbem Metensem Arvernæ civitatis Episcopum, urgente Chlotario solemniter inauguratum: alios similiter plurimos, nullâ aut eorum, qui consecrarent, vel consecrarentur, civitatis aut Provinciæ utrorumque habita ratione, Regibus urgentibus, contra jus fasque ordinatos legimus: quibus posteà id concedendum esse Patres judicarunt, ùt patet ex Concilio ([a]) Emeritensi. Hanc verò illi rationem prætexebant, id nempe fieri ad maturandas ordinationes, ne ex iis in diuturnius tempus protractis Ecclesiæ viduatæ detrimentum reciperent.

(a) Emerit. c.4.

IX. Altera exceptio est, prærogativa alicui loco, eodem, quem mox retulimus, prætextu, vel alicui Ecclesiæ concessa: quemadmodum ([b]) Toletanæ Synodi duodecimæ decreto, ex concessione, ùt superius docuimus, Romani Pontificis concessum Toletanæ Ecclesiæ fuit, ut nominati à Rege in omnibus Hispaniarum civitatibus Antistites ab eodem Metropolitano Toletano consecrarentur, eâ videlicet prolata ratione, ne dum ad Regem pro nominando Antistite mittitur, & à Rege ad Episcopos Provinciæ, in qua Episcopus ordinandus est, itur, Conciliumque ibidem congregatur, aliqua etiam necessitate iterum sese offerente redeundi ad Regem, diutiùs ordinatio protrahatur; quæ citius conficitur, si quem Rex nominaverit, Episcopus Toletanus in Urbe regia consistens examinaverit, & probatum, adscitis quibusdam, consecraverit. Ibidem tamen mandatur, ut qui à Toletano fuerit consecratus, intra tres menses coram Metropolitano suo se sistere debeat, ut ab eo de suscepto munere edoceatur. Eadem quoque Principum auctoritate ac præsentia munita Constantinopolitana civitas Episcoporum creandorum, saltem plurium, prærogativam ad se transtulit, dum nempe a Principe nominatos Constantinopolitanus Patriarcha consecrandi sibi auctoritatem assumpsit: sed de iis supra.

(b) Tolet. 12.c.6.

X. Tertia causa est Ecclesiæ Metropolitanæ vel Provinciæ interdictum, ob quam nempe contingit, ut tam extra Ecclesiam Metropolitanam, si interdicta sit, Archiepiscopus, quàm extra Provinciam, si similiter interdicta fuerit, Episcopus debeat consecrari: nam ut colligitur ex rescripto Alexandri ([c]) tertii ad Archiepiscopos, Episcopos, & Prælatos Angliæ, in Provinciis, quæ interdicti lege comprehendunt, nulla divina Officia præter Baptismum parvulorum, & pœnitentiam morientium celebrari oportet. Quam ob causam, refert Chronicum ([d]) Antissiodorense; Hugonem primum Pontiniaci Abbatem, Antissiodorensem Episcopum electum, apud Monasterium Ferrariense ob suspensam, id est interdictam Senonensem Ecclesiam, fuisse consecratum.

(c) Cap. non est de Episcopal.

(d) Chron. Antissiod. ad annū 1136.

XI. Quarta fuit primum quoddam, sed meo quidem judicio, aliquatenus inordinatum erga certum aliquem locum studium, quod movisse videtur plures ex sanctissimis Monachis, ut ad Episcopalem dignitatem evecti, in proprio tamen Monasterio ordinari vellent. Movit eadem affectio forte ([e]) S. Eligium, ut quòd Audoëno arctissima necessitudine ac charitate devinctus esset, in eadem, qua ille Urbe, Rothomagensis Episcopus sacrabatur, ipse Noviomensis electus, eodemque die consecrari vellet.

(e) Vita S. Eligii à S. Audoeno conscripta lib. 2.

XII. Quinta, eaque longe potior ratio (nam privata, quæ contra rescriptum, vel optatum ab Ecclesia or-

ſia ordinem militant, ſtudia, minus ordinata cenſenda ſunt) eſt neceſſarii Epiſcoporum numeri ad ordinationem defectus, ob quam ſcilicet contigit, ut plures ex Anglicanis primis Epiſcopis extra Provinciam in Gallia plerumque aut Germania ordinati fuerint, ut ex prædictis colligi poteſt. Ob eandemque rationem Paulinus à Juſto ordinatur Epiſcopus Aquilonarium Anglorum extra Provinciam, teſte ([a]) Beda: ſuperiùs quoque retulimus ([b]) Servandum ex Africa conſecrandum eandem ob cauſam Romam à Summo Pontifice fuiſſe vocatum.

XIII. Sexta quoque & ultima, quæ rationi & æquitati maxime conſentanea judicata eſt, videtur periculum ſeditionis, ſeu metus concitandarum turbarum, ſi in ipſa civitate Epiſcopali Epiſcopus conſtitueretur: cùm enim populus indignis aliquando faveret (quo caſu ([c]) Cœleſtinus Papa, docendum eum eſſe, non ſequendum, edixit) ſi vel irritanda ejus eſſet electio, quem ille approbaſſet, vel gratioſus aliquis deponendus eſſet, ſatius interdum judicabatur extra urbem, imo etiam extra Provinciam Epiſcoporum vel Archiepiſcoporum ordinationes perficere: quod in Summorum Pontificum ordinationibus extra urbem Romam, in Stephani Junioris Antiocheni conſecratione extra Diœceſim integram Antiochenam ſupra contigiſſe docuimus. Plures proferre licet alias exceptiones, ſed eæ frequentiſſimæ ſunt, & potiſſimæ.

([a]) Beda lib. 2. hiſt. Angl. cap. 9.
([b]) Suprà ubi de poteſtate Summi Pontificis.
([c]) Cœleſtinus ep. 5. ad Epiſcopos Apuliæ, & Calab. cap. 1. Refertur. can. ult. diſt. 61.

SECTIO SEPTIMA.

De tempore ſacræ Ordinationis.

CAPUT I.

De tempore Ordinationis, ſeu promotionis ad omnes Ordines, præterquam ad Epiſcopatum.

ARTICULUS PRIMUS.

Quibus temporibus, diebus, horis, Tonſura, ac minores Ordines conferri poſſint.

I. EXplicationi loci ordinationis rectè ſubjungitur legitimi temporis ad eandem celebrandam expoſitio. Totam autem iſtam quæſtionem ita diſtribuemus, ut prius de iis, quæ ad ordinationes infra Epiſcopalem conſecrationem ſpectant, tum de ipſa conſecratione Epiſcopali differamus. Illarum verò celebrandarum præſcripta ab Eccleſia tempora, dies, hora nobis inquirenda erunt, tum neceſſaria inter ſingulas promotiones temporum interſtitia. De hac ſimiliter, quo die, qua hora celebranda ſit, expendere; tum quantum ab electione differri poſſit, explicare oportebit.

II. Ordimur autem à Clericatu, ſeu prima Tonſura, & minoribus Ordinibus. Clericatum quocumque die, & hora; minores Ordines ſingulis Dominicis, & Feſtivis diebus Duplicibus, matutinis tamen temporibus conferri poſſe, docet ([d]) Pontificale Romanum.

([d]) Pontif. Rom. Rub. de ordinibus conferendis.

De tonsura conformis est ([a]) Bituricensis Concilii sanctio, eam *quovis tempore opportuno & convenienti pro more Ecclesiæ conferri posse* edocentis. De minoribus Ordinibus conformis quoque ([b]) Alexandri tertii responsio Episcopo Herfordiensi: *De eo autem*, inquit, *quod quæsivisti, an liceat extra jejunia Quatuor Temporum aliquos in Ostiarios, Lectores, Exorcistas, vel Acolythos, aut etiam Subdiaconos promovere; taliter respondemus, quod licitum est Episcopis, Dominicis, & aliis Festivis diebus unum aut duos ad minores Ordines promovere: sed ad Subdiaconatum, nisi in Quatuor temporibus aut Sabbato sancto, vel Sabbato ante Dominicam de Passione, nulli Episcoporum præterquam Romano Pontifici licet aliquos ordinare*. Ex qua insuper responsione Alexandri colligitur, iis tamen diebus modum aliquem in collatione minorum Ordinum adhibendum: unum quidem aut duos ordinari iisce diebus permittit, sed numquid plures in iis ordinare concedit? Verba certè Alexandri non videntur permittere; ([c]) Glossa tamen plurium ordinationem non prohiberi putat, dummodo non videatur esse generalis ordinatio, quæ scilicet solis Quatuor Temporibus, & aliis mox exponendis celebrari debet. Eamque sententiam tuentur ([d]) Sylvester, ([e]) Tabiena, cum Innocentio, Bernardo, Raynerio, Gofrido, Antonino, Pisano & aliis. Docent tamen ([f]) Hostiensis, ([g]) Angelus, & alii tutius esse, ne in Dominicis Episcopus, vel Abbas, plusquam duobus Ordines minores conferant. In quam etiam sententiam propendet ([h]) Astensis, nec immerito, nam, ùt docet ([i]) Ulpianus, *in re dubia melius est verbis edicti servire*; res autem hæc dubia est: verba rescripti Summi Pontificis, unum aut duos tantùm nominant: verba ista exceptionem significant, prohibitionemque generalem firmare videntur, ne plures extra præscripta solemnibus ordinationibus tempora debeant ordinari; stando itaque his verbis, quibus stare tutius esse docuimus, numquam plures extra ista tempora quisquam audebit ordinare. Consuetudinis tamen maximam vim esse censeo, ut ea, quæ jure minimè liceant, usu licere non dubitem: quamvis melius unumquemque facturum putem, si legum, earum etiam, quárum novit obligationem cessare, revereatur tamen prudentiam atque auctoritatem, & juxta eas omnia sua, (quoad ejus fieri poterit) dirigat, quarum etiam coërcitionem non veretur.

III. Horam Clericali Tonsuræ conferendæ nullam ex prædictis præfixam advertimus. Matutinas verò duntaxat horas minoribus Ordinibus tribuendis, qui diebus Dominicis, aut Festivis conferuntur, legitimas esse, ex ([k]) Pontificalis Romani regulis notavimus. Doctores ([l]) quoque communiter affirmant, non licere post prandium minores etiam Ordines cuiquam largiri: quamvis contrariam consuetudinem, quæ maxime jam etjam in Gallia nostra viget, facile excusare posse crediderim, ut nempe pridie ordinationis, seu Feria sexta ante Sabbatum, in quo secundùm jura possunt omnes Ordines conferri, ad vesperam minores Ordines tribuantur: non quasi (ùt explicat ([m]) Henriques) in hoc officio (sicut & in recitando matutino sequentis diei) censeatur a vespera præcedenti incipere dies Sabbati; hæc enim fictio mihi non placet:

(a) Bitur. anno 1584. de ordine, cap. 5.

(b) Alexand. 3. cap. de eo, de temporibus ordinat.

(c) Glossa v. aut duos, in dict. cap.

(d) Sylvester v. Ordo 2. 3 6. versu 2.

(e) Tabiena §. 3. & alii ab iis citati.

(f) Hostiensis de temporib. ordin.

(g) Angelus v. Ordo, & alii.

(h) Astensis v. Ordo.

(i) Ulpianus lib. 28. ad edictum, seu l. 1. ff. de exercitoria actione, §. licet utem 20.

(k) Pont. Român. suprà.

(l) Hugo, Bernard. Laurent. in can. ordinationes, dist. 75. Sylvester v. Ordo 2. q. 6. & 9. Tab. v. Ordo 2. q. 3. Armilla v. Ordo, §. 7.

(m) Henriques lib. 10. de Ord. Sacram. cap. 12. num. 2.

cet: tum quod plurimi, ùt mox dicemus, Sabbatum ipſum ob ſimilem fictionem, quaſi pro die Dominica ſumatur, cenſeant ſtatum eſſe ac ſolemnem Ordinum celebrandorum diem: fictionum autem iſtarum multiplicatio ridicula & abſurda videretur: tum quod, (a) ſi fictio iſta valeret, eum, cui darentur ad veſperam minores Ordines, ſequenti die Subdiaconum facere non liceret, quia eodem die ii Ordines recepti ex iſta fictione præſumerentur; cui tamen conſuetudo repugnat, juxta quam tantum abeſt, qui minoribus Ordinibus ad veſperam Feriæ ſextæ initiantur, non poſſe ſequenti die Subdiaconatu inſigniri, cùm potius ideo ſoleant in Vigilia Sabbati ad veſperam minores Ordines præmature & anticipato tempore tribui, ut ſequenti die eidem Ordines ſacri, vel ex negligentiâ interſtitiorum, vel cum diſpenſatione ex rationabili cauſa, conferantur. Neque etiam excluſâ iſtâ fictione licentia iſta Canonum auctoritate adſtrui debet, qua ipſam confirmare aliqui nituntur, quia nempe, inquiunt, licèt Pontificalis Romani rubricæ dies Dominicos ac Feſtivos, & horas matutinas legitima minoribus Ordinibus conferendis tempora eligi poſſe doceant, non tamen in iiſdem rubricis ulla continetur hujuſce temporis neceſſario ſeligendi præceptio, nec Canones rem iſtam præcepto concludunt. Quinimo habetur Canon apud (b) Gratianum, ex veteri Ordine Romano perceptus, licèt paleæ titulo notatus, in quo, *quando, & ubi libitum fuerit*, Epiſcopis minores Ordines conferendi, imo & Subdiaconatum ipſum licentia tribuitur: veteres quoque omnes Canones, qui modo citabuntur, ſolas Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum ordinationes certis diebus, horiſque addicunt: quæ poſtea lege Subdiaconatus ab Alexandro III. nominatim concluſus eſt; minores verò Ordines licèt Feſtivis diebus ac Dominicis ſolùm celebrandi innuantur, expreſsè tamen non præcipiuntur. Unde & (c) Gloſſa Canonici juris, eorum Quatuor Temporum, quibus generales Ordines habendi ſunt, Feria quarta, putavit minores tribui poſſe, id permittente Eccleſiâ, ut Epiſcopo Sabbato ſequenti amplius vacaret, poſſetque majori cum ſolemnitate & curâ majores Ordines celebrare. Hæc probabiliter dici poſſunt, non tamen mihi ſatisfaciunt; nam Alexander tertius, dum minores Ordines Dominicis ac Feſtivis diebus conferri licere affirmat, a contrario ſatis indicat, aliis diebus non licere; ideoque præcedentibus (ſi quæ ſint) legibus, quæ id permittunt, non obſcurè derogat. Pontificale quoque Romanum, cujus ordinationi ac diſpoſitioni ſine rationabili cauſa abſque peccati aliqua labe minime contradicitur, dum tempus, quo licet minores Ordines conferre, præſcripſit, alia tempora haud dubie interdicit; dum extra horas matutinas minores Ordines non poſſe tribui aſſerit, illicitam extra iſtas horas ordinationem ſatis aperte oſtendit. Conſuetudinis ergo ſolius beneficio ſe tueri poſſunt, qui extra iſta tempora minores Ordines tribuunt.

(a) Arg. ex cap. literas, infrà, de temporib. ordin.

(b) Gratian. cap. quando diſt. 75.

(c) Gloſſa in can. ordinationes, 2. diſt. 75.

IV. Ideo verò, extra generalibus ordinationibus deſtinata tempora minores Ordines Epiſcopis Eccleſia conferre permiſit, quia minori pompa & apparatu conferri poſſunt, nec ex prædictis tanta celebritas requiritur, quanta in ſacris Ordinibus conferendis: non eorum collationem, cum minoris in Eccleſia

clesia momenti sint, atque auctoritatis, jejuniorum debet necessariò præcedere aut comitari observantia; non conventus publicus ea expresse de causa indicitur: non populus ad eam necessario convocari debet. Ne tamen ab ipsa celebritas omnis exulet, Festivis vel Dominicis diebus conferri jubenter, quibus Sacrificio ab Episcopis celebrando frequentior hominum multitudo interesse solet: quibus etiam ob Episcopi conciones publicas privatasque audiendas (sine quibus ex veteri ritu vix Ordines conferuntur) multitudo citius accurrit. Matutinis quoque horis tribui jubentur, quia nonnisi inter Missarum solemnia ex antiquo ritu tribuuntur, ad cujus nempe Sacrificii ministerium Ordines omnes, ùt alibi docuimus, referuntur. Tonsura verò Clericatus, quia nullum ministerium confert, nec intra Missam conferri præcipitur, nec prædicationem aut ejus cui confertur, aut officii (quod nempe nullum in ea suscipitur) adnexam habet, ideo privatim quovis die, quavis hora conferri potest.

ARTICULUS II.

De temporibus, quæ pro generalibus Ordinibus habendis ab Ecclesia statuta sunt.

§. I.

De institutione Quatuor anni Tmeporum.

I. Sacris autem Ordinibus conferendis certa quædam ab Ecclesia anni tempora præfixa sunt ex veteri etiam more ac lege; & quidem ea, quæ vulgo Quatuor anni Tempora dicuntur, iis assignata fuisse pluribus Ecclesiasticis decretis firmatum reperio: utrum verò ab

A initio lex ista viguerit, an in aliquo tantùm ex iis Quatuor Temporibus Ordines olim celebrarentur, definiri non potest, nisi prius compertum habeatur, sit ne Quatuor Temporum antiqua institutio, an nova. Singula ergo ista explicanda sunt, ita tamen, ut quæ ad nostrum institutum directe spectant, fusius; quæ oblique dumtaxat, hæc brevius exponantur.

II. Primùm ergo observandum
B est (a) quatuor apud Hebræos ad jejunandum solemnes dies fuisse, qui incidebant in menses quartum, quintum, septimum, & decimum, id est, juxta interpretationem (b) Hieronymi, in menses Iulium, Augustum, Octobrem, & Januarium, adeo ut oportuerit mense Aprili Iudæos annum inchoasse; juxta quam numerandi rationem Mensis Iulius erit quartus, Augustus quintus, September septimus,
C December decimus: à quo non dissentiunt (c) Buxtorfius, & alii, qui mensem quartum Junium, quintum Julium, septimum Septembrem, decimum Decembrem interpretantur: cum enim eorum menses, ùt probat (d) Torniellus, nostris non potuerint ex æquo respondere, sed primus v. gr. eorum mensis, quem Nisan vocabant, partem Martii expleret, & partem Aprilis, quod de sequentibus similiter dicendum est, quos instabiles
D esse debuisse, cum essent Lunares, nemo est, qui non satis intelligat: hinc fit, ut primus mensis, sive Martius, sive Aprilis dici potuerit, quartus similiter (& idem judicium debet esse de cæteris) sive Junius, sive Julius potuerit vocitari. Iis ergo mensibus jejunabant Iudæi ob causas ab Hieronymo assignatas: Quarto quidem mense, quoniam tunc (e) Moyses de monte Sina tabu-

(a) Zach. 8.

(b) Hieron. in cap. 8. Zach. habetur can. jejunium. dist. 75. Vide Riberam in dict. cap. Zach.

(c) Buxtorfius Synag. Iud. cap. 25.

(d) Torniellus ad annũ mundi 2544. num. 10. & 11.

(e) Exodi 32.

tabulas Legis abjecit, atque confregit, & juxta (a) Hieremiam muri primum rupti ſunt civitatis: Quinto, quia cum propter (b) exploratores Terræ ſanctæ ſeditio orta eſſet in populo, juſſi ſunt montem non aſcendere, ſed quadraginta annis circumducti ſunt per deſertum; itemque, (c) quia eodem etiam poſtea menſe Hieruſalem templumque à Chaldæis exuſta ſunt; quibus adde, quod multa poſt ſæcula eodem menſe (d) à Tito & Veſpaſiano templum Hieroſolymis incenſum eſt, quæ nova eis dolendi & jejunandi occaſio eſſe potuit. Septimo, quia eo menſe occiſus eſt (e) Godolias, & Judæ Tribus, ac reliquiæ Hieruſalem diſſipatæ: Decimo tandem, quia tunc (f) Ezechiel in captivitate poſitus audivit, & cunctus populus captivorum quinto menſe templum eſſe ſubverſum. Fert autem Judæorum (g) Kalendarium, & hodierna conſuetudo, ut jejunium Quarti menſis, decimo ſeptimo die ejuſdem; jejunium Quinti die nono; jejunium Septimum die tertio; jejunium tandem Decimum decimo obſervetur: qui dies an conveniant iis diebus, in quos prædictæ calamitates inciderunt, aliis diſcutiendum relinquimus.

III. Judæorum imitatione, (quemadmodum & plures alios ritus Eccleſia religioſe ad noſtrum uſum tranſtulit ex infra dicendis) Quatuor Tempora jejuniorum à Chriſtianis obſervata ſunt, ne videlicet Iudæis hac in parte remiſſiores viderentur, ùt docent (h) Calixtus, & (i) Leo primus Summi Pontifices. De jejunio menſis Decembris, quod apud Chriſtianos obſervatur, dictum illud videtur apud (k) Lucam: *Incipiebat enim perículoſa eſſe navigatio, quia jejunium jam prætererat*; quem locum de ſtato tempore jejuniorum interpretantur (l) Chryſoſtomus, Œcumenius, & alii: & probabilius de Chriſtianorum jejunio quàm Hebræorum intelligendum eſſe videtur. Jejunii verò Pentecoſtes, quod unum eſt ex quatuor, meminit (m) Athanaſius in Apologia pro fuga ſua: citatus quoque (n) Calixtus primus, qui Apoſtolicos viros excepit (ſi vera eſt epiſtola, nomine ipſius ſcripta ad Epiſcopum quendam Benedictum) trium ſaltem temporum jejunia ſuo tempore obſervari ſolita fuiſſe commemorat: imo, ſi credimus (o) Baronio, Quatuor ipſe Temporum uſum jam obſervatum firmavit, & in ſingulas anni tempeſtates diſtribuit: nam ubi in epiſtolæ vulgatis codicibus habetur, *ter*, ipſe *quater* legendum ſuadet, hoc nempe modo, *jejunium quod quater in anno apud nos celebrare didiciſti, convenientius nunc per Quatuor Tempora fieri decernimus, ut ſicut annus per quatuor volvitur tempora, ſic & nos quaternum agamus jejunium per quatuor anni tempora*. Et ſane lectio iſta ſincerior videtur, & convenientior, maxime cum Zachariæ Prophetiam mox ſubjungat, quæ quater in anno jejunandum admonet. Utut ſit, (p) Leo primus eorum tanquam ab olim, & ab omni Eccleſia obſervatorum, atque ab Apoſtolis traditorum meminit; quæ, cum nullo reperiantur Œcumenico Concilio inſtituta, ab Apoſtolica traditione promanaſſe probabiliter deducuntur. Ideoque, licèt forte ab Apoſtolis præcepta non fuerint (quippe cum (q) Tertullianus & (r) Clemens Alexandrinus videantur indicare, præter Paſchale jejunium, nullum ab Apoſtolis præceptum fuiſſe) potuerunt tamen

(a) Hierem. 52.
(b) Num. 34.
(c) 4. Reg. 15. Hierem. 39. & 41.
(d) Vide Ioſeph, de bello Iudaico.
(e) Hierem. 52.
(f) Ezechiel. 33.
(g) Vide Buxtorf. ſuprà.
(h) Calixtus 1. ep. 1. ad Benedict.
(i) Leo 1. ſerm. 6. de jejunio ſeptimi, & ſerm. 4. & 6. de jejunio decimi menſis.
(k) Act. 27.
(l) Chryſoſtom. & Oecumen. in dict. cap.
(m) Athanaſius apologia pro fuga ſua.
(n) Calixtus I. ſuprà. Micrologus ante Cal.xter tātum in anno celebrata putat, cap. 29.
(o) Baronius ad annum 226. num. 6.
(p) Leo 1. ſer. 2. de jejunio Pentecoſtes, ſer. 7. de jejunio decimi, & 8. de jejunio ſeptimi.
(q) Tertull. lib. de jejunio, qui ab eo hæretico jam facto ſcriptus eſt.
(r) Clemens Alex. lib. 7. ſtrom.

tamen ab Apoſtolis obſervari, & ita inſtitui, ut accedente generali conſuetudine, neceſſitatis fierent, ac præcepti; ſicut alia plura, quæ ab Apoſtolis tradita fuerunt, poſt generalem acceptationem, legis Eccleſiaſticæ præcepto concluſa ſunt.

IV. Quatuor autem jejuniorum Tempora non videntur eodem ſemper modo obſervata: nam (a) Iſidorus Hiſpalenſis, ita ipſa diſtribuiſſe videtur, ut primum altero à Pentecoſte die, alterum octavo Calendas Octobrium, tertium Calendis ipſis Novembribus, quartum Calendis Ianuariis obſervatum fuerit: quæ forte Iſidorus retulit ex Hiſpaniarum privata conſuetudine; vel non jejunia Quatuor Temporum, ſed alia ab Eccleſia pariter obſervata recenſuit. Certum eſt enim non ſolis Quatuor Temporibus, ſed aliis quoque fideles jejunare ſtatis quibuſdam temporibus conſueviſſe, quemadmodum & Hebræos præter ſolemnia quatuor jejunia à Zacharià Prophetâ recitata, nono quoque menſe *ob combuſtum à Rege Joachim volumen*, *quod Baruch dictante Hieremia conſcripſerat*, jejunaſſe ex eorum (b) Calendario colligitur. (c) Leo vero primus Summus Pontifex, Iſidoro Hiſpalenſi antiquior, Quatuor Tempora pro quatuor anni tempeſtatibus ita diſtinxit: *Jejunium*, inquit, *vernum in Quadrageſima*, *æſtivum in Pentecoſte*, *autumnale in menſe ſeptimo* (id eſt Septembri, nam Eccleſia a menſe Martio annum olim incipiebat, à quo etiam veteres Romani auſpicabantur) *hyemale autem in hoc*, *qui eſt decimus* (id eſt in Decembri) *celebramus*: quam etiam conſuetudinem ex (d) Sacramentali Gregorii, (e) ex libro S. Hieronymi, qui Comes vo-

(a) Iſidor. Hiſpal. lib. 1. de off. cap. 37. 38. 39. 40.

(b) Calend. Hebræorum.
(c) Leo 1. ſer. 8. de jejunio decimi menſis, refertur c. hujus, diſt. 76.

(d) Sacram. Greg.
(e) Comes ſeu lection. Hieron.

A catur, in quo Lectiones & Euangelia per totum annum diſponuntur, ex (f) Gregorii ſecundi epiſtolâ ad Moguntiacenſes, & ex (g) Gelaſii primi decretis, & (h) Gregorii ſeptimi nupero ſuo tempore ſtatuto confirmat Micrologus. Quibus addere poſſumus expreſſam Urbani ſecundi in (i) Concilio Claromontenſi, & (k) Placentino definitionem, *ut*, nempe *jejunia Quatuor Temporum hoc ordine celebrentur: primum in initio Quadrageſimæ: ſecundum in hebdomada Pentecoſtes*, *tertium verò in Septembri: quartum in Decembri more ſolito*, ideſt, *plena hebdomada ante æquinoctium autumnale*, *& plena hebdomada ante natale Domini*, *vigilia ejus accepta*, ſeu *tertio Sabbato Septembris*, *& tertia hebdomada de Adventu Domini*, (ut exponit (l) Micrologus) *fiat*. A qua conſuetudine ex ignoratione traditionis Eccleſiaſticæ (m) Concilii Moguntiaci ſub Henrico II. & (n) Salegunſtadienſis ſub Benedicto octavo Patres deflexere, qui primum Quatuor Temporum jejunium menſi Martio aſſignant, cum tamen ſecus aliquando contingat, ut in Februarium incidat, prout Quadrageſimæ initium citius celebrari contingerit; quo tamen caſu Martio tribuitur ob Lunam menſis Martii, prout exponit idem auctor: quæ quidem obſervaſſe neceſſarium fuit, ut quoſdam Summos Pontifices, qui in Februario Ordines celebraſſe leguntur, nihil ab antiqua praxi Eccleſiæ alienum feciſſe oſtenderentur.

(f) Gregor. II. ep. ad Clerum Turingiac. in med.
(g) Gelaſ. epiſt. ad Epiſcopos Lucan. cap. 13.
(h) Microl. de Eccleſ. obſer. cap. 24. & 25.

(i) Urban. 2. Concil. Claromōt. can. 1.
(k) Et Placent. c. 15. cujus verba hic referuntur, & habentur apud Grat. diſt. 75. c. ſtatuimus Explicatio ex Conc. Claromont. profertur.

(l) Microlog. ſuprà.

(m) Conc. Mogunt. c. 34 habetur diſt. 76. c. conſtituimus.
(n) Conc. Salegunſtad. cap 2. Ibid. c. de jejunio.

§. II. De

§. II.

De cauſis jejunii Quatuor Temporum, quorum potiſſima eſt ordinatio.

V. Singulis Quatuor iſtis Temporibus [a] tres jejunando dies tranſiguntur, ut ſingulis menſibus ſinguli jejuniorum dies reſpondeant; ut triduum mortis Chriſti triduano jejunio honoretur: ut Ninivitarum exemplo, qui totos ſe tribus diebus pœnitentiæ, ac jejunio dediderunt, miſericordiam Dei cum ipſis nobis conciliemus: ut Trinitas honoretur: denique ut tripliciter ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mente Deum diligere diſcamus. Dies autem ii ſelecti ſunt Feria IV. quia eo die de Chriſto morte afficiendo concilium initum eſt, Feria VI. ob mortem Chriſti, & Sabbatum propter triſtitiam Apoſtolorum, mortuo Chriſto. Inſtitutionis autem Quatuor Temporum cùm plures à [b] Leone I. & [c] aliis rationes aſſignentur, tum eæ præcipuæ, ut ſingulis anni tempeſtatibus animus jejunio purgetur, & jejuniorum diebus ordinatio convenientius peragatur. Ex Apoſtolicâ enim traditione, quam [d] ex Actibus Apoſtolorum colligimus, deſcendit, ut nonniſi à jejunis ordinatio peragatur, jejuniaque ordinationi præmittantur, qua de re infra: unde [e] Quatuor Tempora inſtituta, vel Ordinationibus celebrandis aſſignata ſunt, ut plebs Chriſtiana jejunio purgata bonorum Sacerdotum, & utilium Eccleſiæ in quolibet gradu Clericorum ordinationem facilius à Deo precibus obtineret. Ex Auguſtino autem tam [f] Alcuinus, quam [g] Amalarius referunt, quamvis

(a) Vetus Ordo Romanus. Berno de quibuſdam quæ ad Miſſam ſpectant, cap. 7. Alcuinus de divinis off. tit. Sabbatum, in 12 Lectionib. Iſidorus lib. 1. de Eccleſ. off. cap. 41. Amalarius lib. 2. cap. 2. Rupertus lib. 3. cap. 5. Innocent. & alii.

(b) Leo 1. ſer. 2. 5. 6. 7. & de jejunio.

(c) Vide Amalariũ Fortun. lib. 2. cap. 2. & alios Eccleſ. Scriptores.

(d) Actorum 13.

(e) Leo I. ep. 79. Dioſcoro Alex. c. 1.

(f) Alcuinus de off. divinis tit. de Quatuor Temporibus.

(g) Amalarius lib. 2. de Eccleſ. off. cap. 2.

A memoratis temporibus non celebretur ordinatio, ea tamen annuatim jejunio eſſe conſecranda.

§. III.

De temporibus habendæ ordinationi deſtinatis.

VI. Porrò nec Apoſtoli, nec ab iis inſtituti Epiſcopi, dum per ſingulas civitates [h] Preſ-
B byteros conſtituere juberentur, Quatuor iſta tempora Ordinationibus celebrandis ſolemnia expectaſſe, probabiliter credi poſſunt. Nec [i] priores Summi Pontifices à Clemente primo ad Simplicium uſque ullis temporibus, præterquam menſe Décembri ordinationes iſtas celebraſſe perhibentur; Ideoque putavit [k] Amalarius à primis Epiſcopis nonniſi hoc menſe celebrari conſueviſſe. Quamvis autem Sim-
C plicius primus referatur inter Summos Pontifices extra menſem Decembrem ordinationes celebraſſe; ante eum tamen S. Leo aliis temporibus licere declaravit, ut mox videbimus: poſt ipſum quoque eodem menſe Decembri Summos Pontifices frequentius Ordines celebraſſe, ex iis, qui ipſorum [l] vitas ſcripſere, colligi poteſt. Nam ad Nicolaum uſque primum, ad quem [m] Anaſtaſius Bibliotheca-
D rius Summorum Pontificum vitas perduxit, ordinationes à ſingulis Pontificibus factas numerans, quas qui reliquorum Pontificum vitas ſcriptis deinceps mandare aggreſſi ſunt, recitare neglexerunt, ab eo, inquam, Summo Pontifice pauci aliis menſibus ordinationes ſolemnes habuerunt: iſti ſoli, puta [n] Simplicius per menſem Decembrem, & Februarium; Symmachus iiſdem menſibus; Felix III. Februario, & Martio; Gregorius pri-

(h) Actorum 14. ad Titum 1.

(i) Conc. Lemovic. act. 2. [illegible] B. Petrum [illegible] menſe Dec[illegible] ordinatione [illegible] ſed ſine fu[illegible] to hoc aſſerit.

(k) Pontif. Damaſi, Amalarius Fortun. lib. 2. de Eccl. off. cap. 2.

(l) Anaſtaſ. Biblioth. Platina, & aliis vitis Summorũ Pontif.

(m) Anaſtaſ. cit.

(n) Simplici, Symmachi, & Felicis meminit Microl. ſuprà.

(a) primus duas, unam in Quadragesima, & altera ordinatione mense Septembri, Leo II. die 16. Junii unam, Sergius I. duas mense Martio, quo item Stephanus III. Hadrianus I. & Leo III. necnon & Paschalis primus, qui tamen Decembri unam fecisse legitur; item Gregorius IV. Martio, Septembri & Decembri; Sergius II. solo Martio; Leo II. non solùm Martio, verùm etiam Decembri, quibus pariter diebus Nicolaus primus, ordinationes solemnes habuisse referuntur. Stata autem, quæ nunc observantur, jejuniorum tempora recepta fuisse testatur Alcuinus (b) seu Albinus Flaccus, (c) Amalarius Fortunatus, Rabanus (d) Maurus, Berno (e) Augiensis, (f) Micrologus, (g) Honorius in gemmâ, Ivo (h) Carnotensis, & alii.

VII. Constitutiones etiam Ecclesiasticæ tum quatuor jejuniorum Temporibus, tum Sabbato ante Dominicam Passionis, itemque Sabbato sancto Paschæ, non autem extra hæc tempora, generales ordinationes fieri permittunt. (i) Gelasius Episcopis per Lucaniam & Brutio constitutis: *Ordinationes*, inquit, *Presbyterorum & Diaconorum, nisi certis temporibus & diebus, exerceri non debent, idest quarti mensis jejunio, septimi, & decimi, sed etiam Quadragesimalis initii, ac medianæ hebdomadæ, & Sabbati jejunio circa vesperam noverit* celebrandas. Gregorius (k) secundus ad Clerum & populum Turingiæ: *Ordinationes verò Presbyterorum, sive Diaconorum, nonnisi quarti, septimi, & decimi mensis jejuniis, sed & in ingressu Quadragesimali, atque medio vespere Sabbati noverit celebrandas.* Synodus (l) Romana sub Zacharia, *in multis Conciliis hoc statu-*A *tum est, etiam & tunc confirmatum est à vestra prudentia, sanctissimi fratres, ut primi, quarti, septimi, & decimi mensis jejuniis Sacerdotum debeant fieri ordinationes; aliqui enim ex nostris per injuriam ignorantes annorum seriem, illicitam fecerunt ordinationem.* Concilium (m) Lemovicense sub Benedicto IX. *Revoluta sunt Patrum statuta, & inventum, quia graduum ordinationes rectè* B *fiunt per mensem Martium, Junium, Septembrem quoque, atque Decembrem, Sabbato videlicet in duodecim Lectionibus, quando jejunia Quatuor Temporum aguntur.* Urbanus (n) secundus in Concilio Claromontano: *Ne fiant Ordines nisi Quatuor certis temporibus, & Sabbato mediante Quadragesima, & tunc protrabatur jejunium usque ad vesperas, & si fieri potest, usque ad chrastinum,* C *ut magis appareat in die Dominico Ordines fieri.* Quibus favet Concilium (o) Cabilonense sub Carolo, decernens: *Presbyterorum, Diaconorum, & cæterorum graduum inferiorum ordinationes statutis temporibus fieri debere.* Clarius autem posterioribus temporibus Alexander in responso ad Episcopum Herfodiensem superius (p) citato, necnon alio ad eundem Episcopum, in quo contrariam D consuetudinem in Ecclesiis quibusdam Scotiæ & VVallliæ servatam, (q) *ut in dedicationibus Ecclesiarum, vel Altarium, extra jejunia Quatuor Temporum Clericos ad sacros Ordines promoverent*, reprobat; & tanquam corruptelam condemnat: *significamus*, inquit, *quod consuetudo illa (utpote institutioni Ecclesiasticæ inimica) est penitus improbanda, & nisi multitudo, & antiqua consuetudo terræ esset,*

(a) Greg. in Concilio Lemovic. act. 2. solo Martio ordinasse dicitur contra auctoritatem scriptorum omniũ vitarum Summorum Pontificum.

(b) Alcuinus de divinis off. tit. sub 12. lect.

(c) Amal. lib. 2. de off. cap. 1.

(d) Rabanus de instit. Cler. lib. 2. cap. 24.

(e) Berno cap. 7. de quibusdam rebus, quæ ad Missam spectant.

(f) Microl. c. 24. & 25.

(g) Honorius in gemma lib. 1. cap. 155. & alibi.

(h) Ivo epist. 58. congregat. Senonensi B. Stephani.

(i) Gelas. ep. 1. al. 8. Episcop per Lucaniam c. 13. refertur dist. 75. c. ult.

(k) Greg. II. ep. 3. al. 4. al. 5. ad Clerum & pleb. Turing. in medio.

(l) Sydon. Romana sub Zach. c. 11.

(m) Concil. Lemovicense act 2. ante finem.

(n) Urban. II. in Conc. Claromont. act. 2. ante finem.

(o) Conc. Cabilone 2. cap. 23.

(p) Cap. de eo autem, de temporib. ordin. cit.

(q) Cap. Sanè, eod titulo.

eſſet, taliter ordinati non deberent in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare: nam apud nos ſic ordinati deponerentur, & ordinantes privarentur auctoritate ordinandi.

§. IV.

De pœnis ordinatorum extra ſtatuta à jure tempora.

VIII. Ex qua reſponſione Alexandri tertii ulterius colligitur, ordinatos extra prædicta tempora ſuſpendi ab Ordinis executione, eâque juxta Romanæ Eccleſiæ morem in perpetuum privari; ſic enim depoſitionis vocem ([a]) Gloſſa interpretatur. Ordinatoribus quoque, qui Eccleſiaſticas in eo leges violarint, ne de cætero quenquam ordinent, interdici: hanc tamen pœnam illos effugere, qui conſuetudinis beneficio ſeſe tueantur; quia, quamvis temerè aliquid ab initio ([b]) contra humanas leges præſumptum fuerit, ubi tamen conſuetudo inolevit, qui eam deinceps ſequitur, ſaltem pœnam evadit: ſuſpenſionem autem incurri iis, qui extra tempora ordinari ſe ſinunt, & quidem ſuſpenſionem Papæ reſervatam, innuit Urbanus tertius, Archiepiſcopo Piſanoin hæc verba reſcribens: ([c]) *Epiſcopum, qui die, quo non debuit, Ordines celebravit, Canonicâ diſciplinâ corrige; & ordinatos, à ſuſceptis Ordinibus tandiu reddere debes expertes, donec apud nos reſtitutionis gratiam conſequantur* etenim, ſi tamdiu ſuſpenſi ſic ordinati manent, quamdiu a Summo Pontifice ſuis gradibus reſtituti non fuerint, ſuſpenſio iſta non videtur tolli poſſe niſi per Summum Pontificem, proindeque ei eſt reſervata. Unde cùm abſolvendi ab ea ſuſpenſione inferioribus Epiſcopis poteſtatem Gregorius nonus conceſſit, non tam fortè jus novum ſtatuere videtur, quàm facultatem abſolvendi à cenſura ſibi reſervata commiſiſſe, epiſtola ſcilicet decretali ([d]) Archiepiſcopo Baranenſi, cui iis verbis reſpondet: *Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quod eos, qui extra tempora ſtatuta ſacros Ordines receperint, characterem non eſt dubium recepiſſe, quos pro tranſgreſſione hujuſmodi (primo eis impoſitâ pœnitentiâ competenti) ſuſtinere poteris in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare.* Verùm ([e]) neque ex Alexandri tertii, neque ex Urbani tertii, aut Gregorii non allatis reſponſis, meo quidem judicio, colligi poteſt ſuſpenſionem ipſo facto incurri ante ullam judicis ſententiam ab iis, qui extra tempora ordinati fuerint; ſed ſolùm demeritos fuiſſe, ut ab Eccleſiaſtico judice ſuſpenſionis ſententiâ feriantur: hoc indicant verba iſta Alexandri tertii, *ſic ordinati deponerentur*, quæ non ipſos ab Ordine jam abſtentos, ſed abſtinendos ſignificant: hoc Urbani tertii, *reddere debes exortes*, quæ per ſententiam judicis à communione Clericali ſeu miniſterio debere tales alienos fieri oſtendunt, non autem ipſo facto alienos eſſe demonſtrant; hæc verba Gregorii noni, *ſuſtinere poteris in ſuſceptis Ordinibus*, ac ſi diceret poteris ei miniſterii uſum relinquere, a quo ſuo crimine nequaquam exciderunt, licet dejici meruerint.

IX. Admiſſâ verò iſta interpretatione, longe facilius duo ſuperius adducti ([f]) Canones ex Urbano tertio, & ipſo Gregorio nono conciliarii; poſſunt quorum conciliatio aliàs operoſa foret ac difficilis: quippe cùm ſuſpenſionem, quam Urbanus tertius Summo Pontifici reſervatam innuit, dum apud ipſum reſtitutionis

(a) Gloſſa v. deponerentur in dict. c.

(b) De conſuetud. cap. ult. in fine.

(c) Cap. eum quidam, eod. tit.

(d) Cap. conſultationi, eod. tit.

(e) Ita Navarrus conſil. lib. 1. de temporibus ordin. conſil. 6. & manual. cap. 27. num. 155. contra communè interpretum ſententiam.

(f) Lege Gloſſam v. apud nos in cap. eum quidam, & v. poteris in cap. conſultationi cit.

tutionis gratiam quærendam respondet, Gregorius Episcopis minimè reservatam esse demonstrat, sed ab iis tolli posse: nam quod ajunt aliqui, absolvendi ab ista suspensione potestatem quidem olim Episcopis fuisse denegatam, prout ex Urbani tertii prædecessoris ipsius responsione innotescit, sed Gregorium IX. ex speciali gratia Episcopo consultanti concessisse, ut eam tolleret, non videtur admittendum. Etenim videtur Gregorius secundùm jura propositæ quæstioni respondere voluisse, non gratiam facere; sed secundùm jura hæc potestas Episcopis non convenit, ùt definit Urbanus tertius: itaque unus alteri contrarius foret. Verùm, positâ superiori sententiâ, quod ex prædictis Pontificum decretis nulla colligi possit contrahi suspensio *ipso facto* ab iis, qui extra tempora ordinati fuerint, Urbanus tertius Gregorio nono consentit: declaratque Gregorius, Episcopum, quam sententiam suspensionis Apostolicæ Sedi reservandæ imponere potest adversùs taliter ordinatos, eandem quoque posse vel differre, vel minimè pronuntiare, censuræque istius mucronem minimè distringere, si peccati commissi tales pœnitere constiterit: non tamen negat, quin ii, contra quos lata fuerit ista sententia, indigeant Apostolicæ Sedis gratia, ut suis gradibus restituantur.

X. Novo autem jure, per (a) Bullam Pii II. pluries jam à nobis citatam inducto, dubitatio ista tollitur; declarat enim *quod omnes & singuli, qui absque dispensatione canonica, aut legitima scientia, sive extra tempora a jure statuta, sive ante ætatem legitimam, vel absque literis dimissoriis &c. ad aliquem ex sacris Ordinibus se fecerint promoveri, à suorum Ordinum*

(a) Bulla Pij II. quæ incipit: Cum ex sacrorum.

A *executione ipso jure suspensi sint; & si hujusmodi suspensione durante in eisdem Ordinibus ministrare præsumant, eo ipso irregularitatem incurrant*. Cujus constitutionis (b) notanda sunt posteriora ista verba, *ministrare præsumant*, quæ usurpata cum aliqua temeritate, id est scientia, vel affectata saltem ignorantia sacrum ab iis ministerium esse debere insinuant, ut irregularitate plectantur. Bulla autem ista
B Pii II. à Sixto V. inter Regulas (c) Cancellariæ Apostolicæ recensetur, & editâ ab ipso (d) Bullâ graviores pœnas decernente confirmatur: in qua nempe taliter ordinatis, non solùm Ordinum susceptorum exercitium interdicitur, verùm etiam ad superiores Ordines ascensus prohibetur; insuperque declaratur, dispensationem hujus suspensionis ad solum Summum Pontificem pertinere. Verùm, cùm hæc Sixti
C V. constitutio per sequentem (e) Clementis VIII., ad dispositionem Concilii Tridentini revocata fuerit; concedatque (f) Tridentina Synodus Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, paucis exceptis, quæ ad nostrum casum non faciunt, sibi subditos absolvere, vi illius concessionis possunt etiam ii, apud quos Bullæ istæ receptæ sunt, per Episcopos à
D prædicta suspensione, si delictum occultum fuerit, absolvi. Verùm probabiliter opinari possumus, nullam ex iis Bullis in Galliæ nostræ saltem maxima parte esse receptam, ideoque eum, qui extra tempora a jure statuta ordinatus fuerit, non esse ipso facto suspensum, sed ab Ordinario suo, vel ab alio Superiore in pœnam commissi criminis esse suspendendum. Porro Concilium (g) Tridentinum, quod legem, istam

(b) Vide Bonac. de cens. disputat. 3. puncto 5. §. 1. & alios passim.

(c) Regula Cancellar. de malè promotis.

(d) Bulla Sixti V. quæ incipit: Sanctum & salutare.

(e) Bull. Clement. VIII. quæ incipit, Rom. Pontificem.

(f) Conc. Trident. sess. 24. c. liceat.

(g) Idem sess. 23. de ref. cap. 8.

iſtam Eccleſiaſticam innovavit, ut ordinationes ſacrorum Ordinum ſtatutis à jure temporibus fierent, nullam pœnam expreſſe adhibuit in eos, qui ſecus facerent, recepto nempe jure apud unamquamque regionem rem dirimendam relinquens. Eandem iiſdem fere verbis habent Concilium ([a]) Rothomagenſe, & alia Concilia Gallicana. Aquenſe verò Pii II. ([b]) Bullam recipit, quam proinde in iſta Provincia obligandi vim habere crediderim, niſi in deſuetudinem abierit.

(a) Rothomag. ſub Carolo Borbonio, de Epiſcoporum offic. num. 3.
(b) Aquenſe, tit. de iis quæ ad ſacram Ordinis adminiſtrationẽ pertinent.

§. V.

Rationes temporum à jure pro celebrandis Ordinationibus ſtatutorum.

XI. Variæ autem à variis rationes aſſignantur, cur Quatuor jejuniorum Temporibus, cur hebdomadâ ante Dominicam Paſſionis, ac Sabbato ſancto Paſchæ Ordinationum ſolemnis celebratio addicta ſit. ([c]) Amalarius cauſam, cur Quatuor Tempora habendis ordinationibus ſelecta ſint, ab altiori principio deducit, primùmque menſe Decembri ante Nativitatem Domini Ordinationes antiquitus factas eſſe ſignificat, quod oporteat eos, qui ad ſacrum miniſterium provehuntur, Chriſto propiùs eſſe conjunctos: reliquis autem tribus temporibus ordinationes fieri docet, ut generationibus Chriſti quadraginta duabus, quas Matthæus ([d]) ab Abraham enumerat ad Chriſtum, collatis, cum totidem hebdomadis, quæ à primo Sabbato primi menſis uſque ad quartum Sabbatum decimi menſis numerari conſueverunt, eorum Patriarcharum virtutes ordinandi imitentur, quorum generatio ſeptimanæ, in qua

(c) Amalarius lib. 2. cap. 1.
(d) Matth. 1.

A ordinationes fieri ſolent, reſponderit. Itaque, qui v. gr. primo Sabbato primi menſis ſeu Martii verno tempore conſecrantur, Abrahæ ([e]) *patris multarum gentium* fœcundam virtutibus generationem exprimere debent, cui dictum eſt, ([f]) *in ſemine tuo benedicentur omnes gentes*: & cum vernum tempus generationi ſit aptiſſimum, eniti ipſi debent, ut Abrahę carnalem fœcunditatem ſpiritualium filiorum
B procreatione ſuperent: cum pariter Abraham tertia ætate mundi vixiſſe dicatur, tertia autem ætas ſit adoleſcentia, quæ generationi aptiſſima eſt, virtutum incremento debent ipſi quaſi adoleſcere, & ad ſponſo Deo gignendos filios, ſcientiæ ubertate, ac virtutum exemplis eniti debent, ut perquam idonei reperiantur. Qui in quarto menſe, puta Junio, æſtivo tempore, ſecundo Sabbato conſecrantur, quod eſt
C initium catalogi quatuordecim hebdomadarum, Davidis fortitudinem referre eos oportet, ut Goliath, id eſt ſuperbiam humilitate dejiciant, & ad bellandum contra diabolum, gerendaque prælia Domini, zeli ac charitatis fervore exardeſcant. Qui in Septembri, tertio Sabbato, quod eſt initium tertii catalogi, ordinibus initiantur, veri debent eſſe Iechoniæ; Iechonias enim Hebraicò vocabulo
D ([g]) *præparatio Domini* dicitur, cum enim omnes pręparari oporteat in adventu Domini, tum eos maximè, quorum munus ac officium eſt ([h]) *parare Domino plebem perfectam, parare vias Domini, rectas facere ſemitas ejus*. Hæc fuſius Amalarius, quæ non carent difficultate.

(e) Geneſ. 17.
(f) Geneſ. 22.
(g) Lucæ 1.
(h) Matth. 3. Marci 1.

XII. Brevius Honorius in ([i]) Gemma animæ, cauſas alias faciliores hujus inſtitutionis complecti-

(i) Gemm. lib. 4. cap. 155.

 tur:

tur: ([a]) *Ministri*, inquit, *Ecclesiæ ideo in Quatuor Temporibus ordinantur, quatenus sub quatuor Euangeliis Christo & Ecclesiæ servire admoneantur. In Quadragesima idcirco ordinantur, ut vitiis marceant: in Vere ideo, ut virtutibus floreant; in septimana Spiritus sancti, & in Æstate ideo, ut sint spiritu ferventes, Domino servientes: in Autumno, & in festo Tabernaculorum ideo, ut mundo moriantur, & cum Christo in virtutibus renascantur.* Easdem ipse causas alibi retractat, aliasque ejusdem institutionis assignat: plures etiam alii, quas hic prætermittimus. Cur autem præter Quatuor Tempora Sabbatum quoque ante Dominicam Passionis, & Sabbatum sanctum Paschæ Ordinationibus solemnibus habendis consecrata sint, Quadragesimæ sanctitatis tribuendum est, in qua ter ordinatio celebratur, ut ([b]) se prætergressos conformis divinis legibus vitæ, ad quam populus fidelis adstringitur, & uniformis, seu unius modi, quam Monachi profitentur, perfectionem ad Deiformem Clerici vitam transferri debere meminerint: ut supra legalem ac moralem sanctitatem, supernaturalem quoque adjicere se debere noverint: speciatim vero Sabbata prædicta Quatuor Temporibus adjuncta sunt, ut à Passione Christi, & ejus Resurrectione omnis nostra sanctificatio derivari ostendatur.

(a) Vide ejusdem Auctor. lib. 1. cap. 191. & 4. c. 75.

(b) Dionysius lib. Eccles. Hierarch. pluribus in locis.

A B C D

ARTICULUS II.

Quibus diebus Ordinatio generalis habenda sit.

I. HActenus rationes protulimus, ob quas Quatuor Temporibus, necnon hebdomadâ ante Dominicam Passionis, & Hebdomada sancta statuerit Ecclesia generales Ordinationes celebrari posse. Jam videndum est, quo hebdomadarum istarum, seu Quatuor Temporum die Ordinationes celebrari debeant. Sanè ex prædictis facile innotescere potest, nonnisi die Sabbati Ordinationes istas celebrari licere. ([c]) Gelasius primus, ([d]) Gregorius secundus, & Concilii ([e]) Lemovicensis Patres supra citati, nonnisi Sabbato Sacros Ordines conferri debere docuerunt. Scriptores ([f]) quoque Ecclesiasticorum rituum superius allati, eundem Ordinibus celebrandis diem præfixum fuisse testati sunt. Eandem consuetudinem confirmat ([g]) S. Leo epistola ad Martianum Augustum, in qua Anatolium reprehendit, quod dum in Andræam Entychianistam, dejecto Etio Archidiacono Catholicæ fidei, curas Ecclesiasticas & administrationes repente transferre cogitaret, *adeo nimia commotione turbatus fuerit, ut consecrationem, quam pro injuria dabat, sexta Sabbati, traditionis Apostolicæ aut nescius aut oblitus, inferret*: Apostolicam proinde traditionem esse insinuat, ut non sextâ feria septimanæ, sed septima, quæ Sabbatum vocatur, Diaconatus ordo conferatur. Expressius quoque idem ([h]) S. Leo ad Dioscorum Episcopum Alexandrinum Ecclesiæ Romanæ in ea re morem ritumque sequi debere contestatus est, cum probabile non sit S. Marcum à D. Petro ordinatum aliud tradere potuisse, quàm quod ab ordinatore susceperat: *Quod ergo*, inquit, *à patribus nostris propensiori cura novimus esse servatum, à vobis quoque volumus custodiri, ut non passim diebus omnibus Sacerdotalis vel Levitica ordinatio celebretur, sed post diem Sab-*

(c) Gelasius suprà ad Episc. per Lucan. can. 13.
(d) Gregorius II. ad Clerum & plebem Turing.
(e) Conc. Lemovic. sup.

(f) Albinus, Amalarius, & alii sup.

(g) S. Leo ep. 57. Martiano de Etio, & Andræa.

(h) Idem ep. 79. alias 8., tum in præfat. tum c. 1. refertur dist. 75. quod à Patribus.

Sabbati ejus noctis, quæ in prima Sabbati luceſcit, exordia deligantur * *(hoc eſt ſub lege divini officii ſubſtituantur) in quibus his, qui conſecrandi ſunt jejunis, & à jejunantibus ſacra benedictio conferatur: quod eiuſdem obſervantiæ erit, ſi mane ipſo Dominico die continuat, Sabbati jejunio celebretur, à quo tempore præcedentis initia non recedunt, quam ad diem Reſurrectionis, ſicut etiam in Paſcha Domini declaratur, pertinere non dubium eſt.*

* Quidam codic. hæc verba non habent, ſicut nec Grat.

II. Difficile autem, & intricatum videtur iſtud Leonis primi Pontificis teſtimonium. Primùm (a) enim quidam hunc textum de quolibet Sabbato, in quo ordinationes celebrantur, quidam de ſolo Sabbato Paſchali ipſum intelligunt. Qui de ſolo Sabbato Paſchali verba Leonis interpretantur, ſingularem ejus, & cæterorum volunt eſſe rationem, eo quod (b) nimirum Sabbato iſto Miſſa celebrari ex antiquo more non ſoleret, ſed in principio ſequentis noctis; cujus moris veſtigium ſupereſt in oratione Miſſæ, cujus hoc exordium eſt, (c) *Deus, qui hanc ſacratiſſimam noctem, &c.* nec a tam longo tempore in deſuetudinem hoc abiiſſe neceſſum eſt, cùm teſtetur (d) D. Thomas ſub initio noctis Miſſam iſtam ſuo tempore inchoari conſueviſſe: hoc itaque die ſequitur nonniſi ſub noctis initio Ordines, qui nonniſi intra Miſſarum ſolemnia conferendi ſunt, celebrari conſueviſſe, cujus proinde noctis initium ad Dominicam Reſurrectionis ſpectabat potius quàm ad Sabbatum; unde ordinatio poſt diem Sabbati expletum Dominico perfici videbatur juxta uſitatam ſacræ Scripturæ dierum exponendorum rationem, juxta quam

(a) Vide Gloſſam in can quod à Patribus, & alios paſſim hujus canonis interpretes.

(b) Argum. ex can. Sabbato, de conſecrat. diſt. 3.

(c) Vide Miſſal. Roman. in Miſſa Sabb. Paſchal.

(d) D. Thomas in 4. diſt. 13. q. 1.

A nimirum (e) *veſpere & mane dies unus* ſunt, ita ut veſpera præcedat, mane ſubſequatur. Quare ſecundùm hanc interpretationem, idem erit, ſi, continuato jejunio Sabbati ad diei Dominici matutinum, Ordo alicui conferatur, ac ſi Sabbato ad veſperam conferretur; quia præcedentis noctis initia ad eundem diem naturalem ſpectant, ad quem matutinum ipſum ſpectat: quod de die Paſchatis Euan-
B gelium teſtatur, dum qui die Dominico Chriſtus reſurrexiſſet (f) *veſpere Sabbati, quæ luceſcit in prima Sabbati*, reſurrexiſſe dicitur. Hæc aliqui circa mentem Leonis indagandum, qui eum de Sabbato ſancto ſingulariter interpretantur; quæ interpretatio poſterioribus Leonis verbis maximè conſentit, non adeo prioribus, quæ de temporibus ordinationum abſque ulla reſtrictione generaliter vi-
C dentur intelligi. Alii itaque de quolibet Sabbato, in quo ordinationes fieri ſoleant, textum iſtum Leonis exponunt; eodemque modo, quo in Sabbato Paſchali ad Veſperam, ita & in cæteris iſtis Sabbatis antiquo ritu factas fuiſſe ordinationes defendunt: quod certè, ùt mox dicemus, multo verius & probabilius eſt. Alii tamen ad hodiernam praxim Leonis verba detorquentes, poſt diem Sabbati
D (inceptum nempe) Ordinationes faciendas præcipi dicunt, cujus Sabbati nox ſubſequens ad diem Dominicam pertineat, ideoque ſi Ordinatio ad diem uſque Dominicum protrahatur, permittere ajunt Leonem etiam Dominico die matutinis horis ordinationem perfici, dummodo ad has uſque horas jejunium ipſum æquè ac ipſa ordinatio protrahatur, quæ continuatio facit, ut eodem die ea ordinatio fieri

(e) Geneſ. 1.

(f) Matth. 28.

fieri videatur, quo incepta fuerat. Eandem quoque diei fictionem repetunt (si die Sabbato Paschali sermo sit) ex eo, quod ab eo die secundùm ([a]) Homiliam quandam Bedæ noctes incipiant præcedere dies (qua ratione dicunt tres dies & noctes saltem per Synecdochen haberi posse, quibus Dominus fuerit in ventre terræ) ex quo proinde fit, ut idem dies dici possit, qui à Vespere Sabbati ad Matutinum Dominicæ Resurrectionis protractus fuerit.

(a) Homil. Bedæ in cap. 28. Matth.

III. Atque ex hoc præcipuè Leonis testimonio gravis nascitur difficultas, an vespera Sabbati, qua solebat olim, ut mox confirmabimus, incipere ordinatio, diei Dominicæ adscribenda sit; an ea diei Dominicæ pars, ad quam usque ordinatio nonnumquam protrahebatur, Sabbato potius præcedenti ob jejunii & operis ejusdem continuationem sit attribuenda: proindeque an potius sub finem Sabbati facta olim dici debeat ordinatio, an sub initium Dominicę. Equidem prædicta Leonis verba Dominico potius diei incipienti ordinationem attribuunt, quàm Sabbato ad exitum inclinanti. Quod etiam confirmat Concilium ([b]) Lemovicense actione secunda citata, decernens, quod *si tanta multitudo fuerit ordinandorum, ut Sabbato non possit omnes Episcopus consecrare, in crastinam Dominicam usque ad horam sextam à mane, qui superfuerint, debeant ordinari; aliàs autem nullo modo nisi causa grandis necessitatis, de Diaconatu tantùm, vel Presbyteratu oportet ordinationes agi; & hoc in nulla festivitate, nisi Dominica die, quam tamen jejunium generale in Sabbato præcesserit.* Concessio enim ista, ut ordinatio in Dominicum

(b) Lemovicense act. 2. ante finem.

A diem usque ad horam sextam protrahi possit, sed præcipue posteriora hujus Concilii verba indicant vesperam Sabbati, qua ordinatio inciperetur, ad Dominicum diem debere referri. Clarius autem ([c]) Urbanus secundus in Concilio Claromontano supra laudatus huic sententiæ favet, dum, *si fieri potest, in ordinationibus celebrandis jejunium usque ad crastinum protrahendum* edicit, *ut magis appa-*B *reat in die Dominico ordines fieri.* Cur enim ordinationem in die Dominico factam videri satius ducit, nisi Sabbati vesperam, in qua ordinationes incipiebant, Dominico diei attributam fuisse credat? Deinde ex ([d]) Concilio apud Compendium constat, *omnes dies Dominicos a vespera in vesperam cum omni veneratione observari debere:* quare cùm nonnisi a vesperâ Sabbati ordinationes inciperent, C profectò jam tum diei Dominicæ solemnitas in Ecclesiâ agi videbatur, cum ordinatio inciperet; eaque proinde Dominico diei convenientius adscribebatur. Sed quid opus est extranea huic rei confirmandæ argumenta quærere, cum disertè & clarè idem ([e]) S. Leo vesperam Sabbati, in qua ordinationum initia habebantur, ad Dominicum diem referendam esse doceat; rationesque, quibus mota fuerit Ecclesia ad hunc diem cele-D brandis ordinationibus præfigendum, Dominico diei non Sabbato convenientes proferat? *Et ideo,* inquit, *pie & laudibiliter Apostolicis morem gesseris institutis, si hanc ordinandorum Sacerdotum formam per Ecclesias, quibus Dominus præesse te voluit, etiam ipse servaveris: ut his, qui consecrandi sunt, numquam benedictiones nisi in die resurrectionis Domini-*

(c) Urbanus II. in Conc. Claremont. can. 24.

(d) Conc. apud Compend. cap. 1. de feriis.

(e) S. Leo suprà citatus.

minicæ tribuantur, cui a veſperâ Sabbati initium conſtat adſcribi, & quæ tantis divinarum diſpenſationum myſteriis eſt conſecrata, ut quicquid eſt in Domino inſignius conſtitutum, in hujus diei dignitate ſit geſtum: in hac mundus ſumpſit exordium: in hac per reſurrectionem Chriſti & mors interitum, & vita accepit initium: in hac Apoſtoli à Domino prædicandi omnibus gentibus Euangelii tubam ſumunt, & inſerendum univerſo mundo Sacramentum regenerationis accipiunt: in hac, ſicut beatus Joannes ([a]) *Euangeliſta teſtatur, congregatis in unum Diſcipulis, januis clauſis, cum ad eos Dominus introiſſet, inſufflavit, & dixit: Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata remittuntur eis; & quorum detinueritis, detenta erunt: in hac denique* ([b]) *promiſſus à Domino Apoſtolis Spiritus ſanctus* ([c]) *advenit; ut cæleſti quadam regula inſinuatum & traditum noverimus in illa die celebranda nobis eſſe myſteria Sacerdotalium benedictionum, in quo collata ſunt omnia dona gratiarum.*

(a) Joan. 20.

(b) Joan. 14. & 16.

(c) Actorum 2.

IV. Contra verò, quod veſpera Sabbati non ſit referenda ad Dominicum diem, ſed potius initium diei Dominicæ, ad quod uſque ordinatio protraheretur, ad Sabbatum præcedentis referri debeat, his argumentis ſuaderi poteſt. Primùm, quod ſi veſpera iſta Sabbati ordinibus celebrandis deſtinata, ad diem Dominicum referretur, die Dominico ordinationes liceret celebrare, quarum ſcilicet celebratio eatenus Sabbato liceret, quatenus ad Dominicum diem ſpectaret; at contra Eccleſiæ praxim eſſe videtur, ut ordinationes generales Dominicis diebus celebrentur: ſola Epiſcopi conſecratio & minorum ordinum A privata collatio, his diebus permiſſa eſt; nec Subdiaconos Dominico die cuilibet Antiſtiti ordinare licere, expreſſe iis verbis docuit Alexander tertius in epiſtola decretali, ſeu Batonienſi, ſeu Londonienſi Epiſcopo: ([d]) *Subdiaconos autem nulli niſi Romano Pontifici liceat in diebus Dominicis ordinare: quamvis conſecrandi Deo dicatas Virgines, & minores ordines his diebus habeant licentiam celebrandi.* Eumdemque B Eccleſiæ morem explicat idem Alexander ([e]) alia ad Epiſcopum Henfordienſem epiſtola, in qua die Dominico unum aut duos minoribus ordinibus initiari permittit, Subdiaconatum à ſolo Romano Pontifice eo die conferri poſſe contendit; cæteris Antiſtitibus, ne ipſum extra Sabbata quatuor temporum, Sabbatum ante Dominicam Paſſionis, & Sabbatum Sanctum conferant, interdicit. Secundùm, C quia cum à jejunantibus ordinatio fieri debeat, ut poſtea confirmabimus, jejuniorum diei congruentius ordinatio adſcribitur quàm Dominico, à quo jejunia exulare juſſa ſunt, ùt indicant ([f]) Hieronymus, & alii. Item flexis genibus Litaniarum cantu, aliiſque mœroris ſignis exhibitis, quibus divina gratia ac miſericordia pro ordinandorum ſalute imploratur, ordinationes perfici ſolent, ùt oſtendit D ([g]) Alexander tertius, & ex ritu Eccleſiæ tam Græcæ, quàm Latinæ poſtea explicando colligi poteſt: at hæc omnia ab Officio Dominicæ diei proſcribuntur ex ([h]) eodem Alexandro tertio, cui adſtipulatur ([i]) Ambroſius, dum ad feſtivitatem ſpectare aſſerit, quod neque jejunia indicantur, *neque adorandum Deum genibus ſuccidamus.* Convenientium itaque videtur diei Sabbati, in quo jejunandum ſit, & pœniten-

(d) Alexand. III. cap 2. de temporibus ordinat.

(e) Idem cap. de eo, eod. tit.

(f) Hieronym. ep. 28. ad Lucin. can. utinam dist. 76.

(g) Alexander III. cap. quoniam, de feriis.

(h) Idem ibid.

(i) Ambroſ. ſerm. 61. in die Pentecoſt. refertur can. ſcire, diſt. 76.

nitentiæ vacandum, ordinatio attribui, quàm Dominico. Deinde, quod necessum est continuari jejunium Sabbati ad Dominicæ diei matutinas horas, ut sub initium hujus diei ordinatio fieri possit, videtur hoc ostendere Dominicæ diei initium Sabbato attribui, ad quod ipsius jejunium protractum est; nam si dies Dominicus ad Sabbati diem minime in eo casu referretur, continuatione jejunii opus non esset; quia quantumvis jejunium Sabbati solutum esset, non tamen jejunium diei Dominicæ, quod ex comestione facta die Sabbati nequaquam violari potest, nisi ad Sabbati diem pertineat: in qua solùm hypothesi ac fictione comestio Sabbato facta impedit, ne quis die Dominico dicatur esse jejunus. Quam rationem rectè urget Innocentius tertius in eum, qui die Sabbati, postquam ordinasset aliquem in Diaconum, die Dominico mane eundem in Presbyterum ordinavit, quem scilicet reprehendit, quod eodem die talem ordinasse contra Ecclesiæ prohibitionem videatur: ([a]) *Nam si*, inquit, *mane ad unum diem, & vespera referatur ad alium, cur esset continuatio jejunii necessaria, cum & Sabbato ante cœnam, & Dominica ante prandium intelligatur esse jejunium?* Denique moralis convenientissima ratio adferri potest, ob quam ordinationes Sabbato fieri jubeantur, quia Sabbati dies ille est, quo ([b]) Dominus ab omni opere quievit; ideoque Sabbato quiescendum & ab omni opere servili vacandum esse olim præceptum est; qui proinde dies conditionem Clericalem graphice nobis exhibet, in quam qui per ordinationem translati sunt, ab omni sæculari negotio vacare deinceps oportet; ut se divinarum rerum contemplationi dedant, juxta illud Apostoli, ([c]) *nemo militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus*: minores verò Ordines ideo aliis diebus conferri permittuntur, quia ([d]) per ipsorum receptionem nemo ita Clericatui obligatur, quin ad sæcularia vota redire possit, & mundana iterum negotia resumere.

(a) Cap. literas, de temporib. ordin.

(b) Genesis 2.

(c) Hanc rationem tradit Albinus Flaccus de off. Eccles. tit. Sabbatum in 12. Lectionibus ex August. epist. 118. ad Ianuarium, in qua Sabbatum sanctificationis in requie symbolum esse traditur.

(d) 2. ad Timotheū 2. Lege dist. 88. & tit. integr. ne clerici, vel Monachi negot. secular. se immisc.

V. Videtur sane, si antiquum Ecclesiæ morem spectemus, prior sententia posteriori longe præponderare, quam nempe diserte Summi Pontifices amplexi sunt: nec ineluctabilia sunt, quæ pro posteriori sententia proferuntur. Nam, esto vespera Sabbati ad Dominicam trahatur, ipsius tamen Dominicæ celebritas ac solemnitas ob peculiare, quod habet officium, in causâ esse potuit, cur Natali die Dominico ordinatio vetita sit, ne celebritate ordinationis occupata Ecclesia proprium Dominicæ officium cogatur deserere. Nec generalis ordinatio diei jejuniorum addicta esse debet, quamvis à jejunis & præcedente jejunio, sicut & Episcopalis consecratio, fieri debeat. Cujus etiam consecrationis Episcopalis exemplo ostenditur, quod quemadmodum in ea perficienda tam Consecrans, quàm Consecratus genuflectunt, aliosque, qui diebus luctus consonant, ritus usurpant, quamvis a ([e]) reliquo diei Dominicæ officio tales ceremoniæ arceantur; ita nihil vetare quominus ordinationes, quæ cum prædictis ritibus fiunt, diei Dominico attribuantur. Continuatio quoque jejunii Sabbati ad ordinationem, quæ ad Dominicæ diei initia protraheretur, ex præcepto Ecclesiæ requisita, dici potest, quamvis Sabbati vespera, in qua ipsa inchoaretur, ad Dominicam pertineret; quia nempe, cum ob solemnitatem diei Dominicæ,

(e) Vide can. de iis, dist. 28.

cæ, quæ officium habet proprium, à veſpera Sabbati, quæ Dominicæ initium dici poteſt, neceſſum ſit ipſam ordinationem inchoari, & quidem à jejuno, nec interim interrumpi ipſa debeat ulla comeſſatione, ſequitur, oportere, ut ſub initium auroræ diei Dominicæ illuceſcentis perfecta dici poſſit, quòd Sabbati jejunium continuatum fuerit: quippe cum alio modo dies jejuniorum, alio modo dies feſtivitatum colligantur. Nam (a) feſtivitatum dies à veſpera ad veſperam celebrari mos eſt, ab (b) antiqua lege ad nos uſque dimanans; at ut (c) jejunus aliquis dicatur, oportet eum a media nocte nihil omnino comediſſe. Ratio (d) tandem, ſeu congruitas, ob quam Sabbato attribui debeat ordinatio, rectè diei Dominicæ conſonat, quia cum dies Dominicus in nova lege Sabbato ſuffectus ſit, in eo quoque nobis quieſcendum eſt; Sabbati verò die magis laborandum, ne cum Judæis ſentire videamur; unde, cum ordinatio vacationem à ſæcularibus negotiis ſignificet, non eſt neceſſe eam Dominico diei adſcribi, cum attributa Sabbato id potius ſignificare videatur.

(a) Cap. quoniam de feriis.

(b) Exod. 16. & 20. Levit. 23. Nu. 28. Deuter. 5.

(c) Cap. 1. de Feriis

(d) Eodem cap. 1.

VI. Nihil tamen obſtare video, quominus dicamus, conſultò Eccleſiam voluiſſe, ut tempus ordinationis tam Sabbato quàm Dominicæ diei ex æquo fere attribui poſſet; neque enim hoc myſterio vacat. Primùm enim videtur ex eo nobis ſignificari ſacros novæ legis Miniſtros mediam quandam conditionem ſortiri inter antiquæ legis Sacerdotes ſeu Levitas, qui per Sabbatum, cujus celebratio una erat ex præcipuis Moſaicæ legis ceremoniis, nobis indicantur; & Spiritus illos beatos, (e) quos Deus Angelos ſuos fecit, miniſtroſque conſti- A tuit, qui Dominicæ diei, in qua ipſi creati ſunt, & quæ nobis immortalitatis per Chriſti reſurrectionem, & æternitatis referandæ ſpem confirmavit, myſticâ ſignificatione adumbrantur: ideo ergo partim Sabbato partim Dominico die Clerici novæ legis ordinantur, ut propiùs quàm antiquæ legis Sacerdotes ad Deum accedere, ejuſque clarius myſteria contemplari innuantur; longius autem Deo appropin- B quare, & obſcurius divina arcana ſpeculari, quàm Angeli, demonſtrentur. Secundò, ut non ſolùm virtutibus emori, verùm etiam virtutibus florere ſe Clerici debere intelligant, partim die ſepulturæ Domini, partim Reſurrectionis ordinari præcipiuntur; non enim ſolùm, quod habet (f) Apoſtolus, *conſepulti ſumus cum illo per Baptiſmum in mortem*; verùm etiam per ordinationem; *ut quomodo Chriſtus ſur-* C *rexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus*; non ſolùm qui in baptiſmate nomen Chriſto dedimus, & Chriſtianæ religionis legibus adſtricti fuimus, verùm etiam qui in ordinatione ſanctitatem ac perfectionem ſpopondimus, ac pluribus Chriſti conſiliis obſervandis obligati fuimus. Unde ſicut Baptiſmum ſub veſperam diei Sabbati, imo etiam nonnumquam per totam noctem ad diem Dominicum ſpectan- D tem conferri mos erat, ùt rectè probat (g) Vicecomes Mediolanenſis in obſervationibus ſuis Eccleſiaſticis circa Baptiſmi ritus ac ceremonias; ita ordinationem eodem tempore perfici præceptum erat. Tertia alia ratio adferri poteſt, quia nimirum Clericos, qui ad ſacram Ordinationem accedunt tum contemplationi, tum actioni vacare oportet, ut ſecundùm (h) S. Gregorium, ſint

(e) Ad Hebr. 1. & Pſal. 103.

(f) Ad Rom. 6.

(g) Vicecomes de ritib. Bapt. lib. 1. cap. 16.

(h) S. Greg. Paſtoralis parte 2. c. 5. Vide etiam Trotperum de vita contempl. lib. 1. c. 13. Syneſium epiſt. 57. contra Andronicū, poſt medium, & alios paſſim.

ſint Angeli aſcendentes & deſcendentes, aſcendentes ad Deum per contemplationem, & deſcendentes per operationem ſeu compaſſionem, ut ſint veri Moyſes intrantes ſæpe Tabernaculum, & egredientes, intrantes quidem, quatenus intus admiratione rapiantur; egredientes, quatenus foris infirmantium negotiis urgeantur: ſed prius aſcendere oportet ad Deum, quàm ad proximo ferendum ſubſidium ex compaſſione deſcendere: prius contemplationi ſtudere eos decet, quàm operationi vacare; ut quæ a Deo didicerint, hęc doceant; & divinum ſpiritum, quem hauſerint, in alios effundant. Itaque Sabbato, quo Deus ab omni opere ceſſavit, quod patrarat: Sabbato, quo vidiſſe narratur cuncta, quæ fecerat, quaſi creaturis a ſe productis, juxta noſtrorum concipiendi modum, animum adjecerit, quarum indeficientes idæas æterna mente geſtabat: Sabbato, inquam, quod ob eas cauſas quietis & contemplationis ſymbolum eſt, ordinatio inchoatur; ut Dominico, quo Deùs operari incœpit, viſibiliaque & inviſibilia omnia condere, quaſi laboris & operis indice perficiatur.

VII. Quod ſi quis objiciat, Sabbato Paſchali nullas habitas fuiſſe ordinationes: indubitati enim juris & non obſcuræ traditionis eſt, ut numquam (quod poſtea confirmabimus) ordinatio abſque Miſſæ Sacrificio celebretur: non videtur itaque eo die celebrari conſueviſſe ordinatio, quo Sacrificium Miſſæ minime celebraretur: teſtis autem eſt ([a]) Innocentius primus epiſtola ad Decentium Eugubinum, *traditionem Eccleſiæ habere iſto biduo*, puta die Veneris ſancta, & Sabbato Paſchæ, *Sacramenta penitus non celebrari*. Imo nec quovis Sabbato Romanos vel Alexandrinos ſacris operari ſolitos teſtatur ([b]) Socrates, & poſt eum ([c]) Nicephorus. Si quis, inquam, hæc objiciat, facile ex dictis ei ſatisfieri poterit; ex iis enim aperte colligitur, tum quomodo Sabbato Paſchali, tum quomodo cæteris Sabbatis nullæ Miſſæ fieri dicantur, quæ nempe ad Sabbatum referantur, & cum officio Sabbati fiant: at ex iiſdem patet, numquam veſpertinas Sabbati Miſſas cum officio Dominicæ ſequentis prohibitas fuiſſe. Et quidem, quod Sabbato ſancto Miſſæ celebrari conſueverint ad vigilias tantùm noctis, teſtantur auctor ([d]) Veteris Ordinis Romani, Albinus ([e]) Flaccus, Amalarius ([f]) Fortunatus, Rabbanus, ([g]) Maurus, & alii: de cæteris Sabbatis eadem, ni fallor, ratio erat, quæ nempe ad inſtar Sabbati ſancti celebrabantur.

ARTICULUS IV.

Quibus horis ordinatio celebrari conſueverit.

I. EX iis verò manifeſtum eſt, quibus horis ordinatio celebrari ſoleret; patet enim, non ſolùm Sabbato ſancto Paſchæ, verùm quolibet Sabbato, Ordinationibus celebrandis conſecrato, moris fuiſſe, ut ipſæ ad veſperam inchoarentur; &, ſi multitudo ordinandorum maxima foret, ad initium uſque Dominicæ diei protraherentur. Unde nocturnas præſertim horas in Ordinationis celebratione impenſas fuiſſe evidenter infertur. Nec ſine myſterio nocturnæ horæ celebrandis Ordinationibus olim erant præſtitutæ, quia cum ſpiritalia carnalibus tenebræ ſint, præſenſque vita nox ſit, quâ ad æternitatis diem tendimus; populo ſanè in tenebris

(a) Innocent. I. ep. 2. ad Decentium cap. 3.

(b) Socrates lib. 5. hiſt. cap. 21.
(c) Nicephorus lib. 12. hiſt. cap. 34.

(d) Ordo Rom. in die paraſc.
(e) Albinus Flaccus de divinis officiis, tit. de paraſc.
(f) Amalarius lib. 1. de Eccleſ. offic. cap. 12. & lib. 4. cap. 30.
(g) Rabanus de inſtit. Cleric. c. 8. lib. 2. & alii.

nebris ambulanti, ne in præcipitia corruat, vel ad occurrentia ſaxa elidatur, vel ([a]) *ne offendat ad lapidem pedem ſuum*, ne decipiatur à creaturis, quæ ([b]) *in muſcipulam* factæ ſunt *pedibus inſipientium*, uno verbo, ut recto ad alteram vitam gradiatur itinere, & aſperam ac difficilem hujus vitæ viam inoffenſo decurrat pede, præeunte ([c]) columnâ ignis opus eſt: populo ſcilicet expedit præire Sacerdotes, & prælucere ([d]) omnibus qui in domo ſunt: quibus nempe ab ipſo Chriſto dictum eſt: ([e]) *Vos eſtis lux mundi*; lucernas oportet ſuper candelabrum conſtitui, Ductores ſcilicet Doctoreſque populorum in ſacra Ordinatione creari. Ut ergo meminerint ſe lucernas eſſe, nocte accenduntur, nocte ſuper candelabrum Eccleſiæ collocantur, ut ſint, inquam, ([f]) *lucernæ lucentes in caliginoſo loco, cui benefacient* populi *attendentes*. Præterea, quia nonniſi obſcurorum fidei dogmatum Præcones Doctoreſque conſtituuntur, *& non apparentium argumenta* tradituri, recte nocturno tempore ordinantur; ne clara eſſe ſibi perſuadeant, quæ obſcura Deus eſſe voluit, vel in elucidandis Scripturis torpeant, quas ipſis magno labore & prævià fidei lampade illuſtrandas Deus committit; vel in populorum regimine inveniantur dormientes, ſuper quos vigilias noctis ſervare Euangelicis ([g]) tum præceptis, tum ([h]) exemplis admonentur. Denique cùm Apoſtolorum in Presbyteros ordinatio ad veſperam, imò nocte jam obſcurâ facta fuerit; dum ([i]) nempe à Chriſto faciendi in commemorationem ſuam, quod ipſe fecerat, ſeu ſacrificandi poteſtatem acceperunt; quis non conſentaneum eſſe putet, Chriſti quoque exemplo ordinationes Sacerdotum, ac reliquorùm Sacerdotibus deſervientium, ad veſperam vel nocte ipſa celebrari? Denique perſecutionis quidem tempore, quo ad necem rapiebantur fideles, nec tutò conveniri poterat, non dubium eſt, quin noctu ad ordinationes celebrandas Chriſtiani colligerentur; quo poſtea exemplo, ut ad perſecutiones quaſlibet pro Dei honore, fidei defenſione, Religionis noſtræ amplificatione, legum Eccleſiaſticarum tuitione, diſciplinæ obſervantiâ, malorum reprehenſione, & depoſiti, quod Timotheo ([k]) commendavit Apoſtolus, fideli cuſtodia, Clerici ſubeundas ſibi eſſe intelligant, nocte ordinantur, etiam ii, quibus fortè nihil jam timendum aut verendum eſt.

II. Nec cuiquam negotium faceſſere debet, quod ordinationes nonniſi intra Miſſarum ſolemnia celebrari poſſint; conſuetudo autem hodierna ferat, ut matutinis ſolùm horis Miſſæ decantentur. Nam ſicut jam Miſſæ veſpertinæ ac nocturnæ, excepto uno Nativitatis Dominicæ die, in deſuetudinem abierunt, ita & ordinationes ad veſperam vel noctu celebrari deſierunt. Antiquitus autem Miſſarum veſpertinarum uſus frequentior fuit. Receptum ſuprà ([l]) apud majores fuiſſe, ut nonniſi ad veſperam Paſchatis pervigilio Miſſa celebraretur, ſatis ſuperque probavimus; idem die Jovis Hebdomadæ ſanctæ in uſu fuiſſe oſtendit ([m]) Auguſtinus: quinimo veſpertinarum Miſsarum, tanquam rei minime inſolitæ, Concilium ([n]) Agathenſe, ([o]) Aurelianenſe tertium, & collectio Græcorum Cànonum, edita à Martino ([p]) Bracharenſi, meminerunt. Speciatim verò, diebus Sabbatorum, Alexandrinorum, & Thebanorum conſuetudinem fuiſse, teſtatur ([q]) Socra-

(a) Pſal. 90.
(b) Sapient. 14.
(c) Exod. 13. & alibi.
(d) Matth. 5.
(e) Ibidem.
(f) 2.Petri.
(g) Matth. 24. & 25.
(h) Luce 2. Matth. 26.
(i) Luce 22.
(k) 1. ad Tim. 6.
(l) Suprà.
(m) Auguſtinus ep. 118. ad Januariũ.
(n) Conc. Agathenſe c. 30. refertur de conſecr. diſt. 5. cap. convenit.
(o) Aurel. 3. c. 28.
(p) Martinus Brach. can. 47.
(q) Socrates lib. 5. hiſt. cap. 21.

(a) Sozomenus lib. 7. cap. 19.
(b) Nicephorus lib. 12. cap. 34.

Socrates (cui (a) Sozomenus, & (b) Nicephorus adstipulantur) ut sub vesperum, oblatione facta, etiam postquam variis cibariis saturati essent, mysteriis participarent. Iis quoque diebus, quibus fideles jejunium inibant, in usu idem fuisse, ostendit (c) Sylverii Papæ decretum apud Burchardum. Unde non videtur insolitum fuisse, quod diebus Sabbati Quatuor Temporum, aut ante Passionem Domini, vel Hebdomadæ sanctæ, quibus solùm Ordines conferri solebant, vespertinæ aut nocturnæ etiam Missæ agerentur: eumque morem diu servatum fuisse, quandiu nimirum ordinationes Sabbato ad vesperam sequentis Dominicæ celebrari consueverunt, non dubium est; cùm ordinatio generalis vel Presbyteri vel Diaconi vix umquam sine Sacrificio Missæ celebrata fuerit. Quod ergo vespertinæ Missæ à Conciliis Carthaginensi (d) tertio, (e) Africano, (f) Matisconensi secundo, præterquam in die Cœnæ Domini, a (g) Laodiceno, & (h) Trullano, ne quidem excepto die Cœnæ Domini, abrogatæ dicuntur; hoc absolutè prolatum, falsum est: nam ista Concilia Missas solùm vespertinas aboleverunt, quæ a non jejunis hominibus fierent; vespertinas autem, quæ continuato jejunio celebrarentur, nullatenus abrogarunt. Itaque eorum decreta nequaquam obesse potuerunt, quin ordinationes a jejunis Sabbato ad vesperam (jejunis etiam manentibus iis qui ordinarentur) vel adusque mane diei Dominicæ peragerentur.

(c) Sylverius apud Burch. lib. 19. decret. c. de contemptu jejunij.

(d) Carthag. 3. c. 29.
(e) Afric. c. 8.
(f) Matiscon. 2. c. 6.
(g) Laodicen. c. 50.
(h) Trull. c. 29.

III. Diu verò durasse istam consuetudinem, nec nisi a quadringentis circiter annis, vel paucioribus abolitam fuisse, præterquam quod testimonio scriptorum Ecclesiasticorum, quos superiùs laudavimus, constare potest, quorum aliqui non multùm ante quadringentos annos floruerunt; conjici etiam potest ex responso aliquo Innocentii tertii, à quo ad nostram usque ætatem multum abest quinquingenti anni effluxerit: hic (i) ergo ad vesperam dieiSabbati ordinationes fieri præsupponit, ejusque ordinationem reprehendit, qui Sabbato Diaconus, Dominico die sequente Presbyter continuato jejunio ordinatus fuerat: non reprehendit vesperi factam, aut etiam noctu continuatam ordinationem (quale istam probabile est fuisse) sed solùm id reprehendit, quod eodem die, saltem secundùm fictionem canonicam, aliquis ordinatus fuisset, *sive*, inquit, *propter continuationem jejunii, fictione canonica mane diei Dominicæ trahatur ad Sabbatum, sive vespera Sabbati ad diem Dominicam referatur:* quod examinare nolens, aperte tamen indicat, vesperi Diaconatus ordinem ex more fuisse collatum. Favet & quædam Canonici juris (k) Glossa, quæ licet noctu ordinationes fieri suo tempore insolitum fuisse tradat; attamen nonnisi circa horam nonam ad vesperam, inclinante jam die, ipsas celebrari consuevisse testatur. Inolevit autem paulatim mos iste ob infirmitatem præsertim Ordinatoris, & multitudinem Ordinandorum, quæ cùm occasio esset protrahendæ ad mane diei Dominicæ ordinationis, sæpiùs accidere solebat, ut continuatum jejunium, insolita lassitudo ac defatigatio, diuturnaque deprecatio, &, si usquam, diligens attentio plurimos ex Ordinatis, ipsumque Ordinatorem debilitarent ac frangerent: contingere quoque solebat non rarò, ut aliqui ex ipsis in morbum inciderent, alii lassitudine somnoque gravati divinis mysteriis

(i) Innocen. III. cap. literas, de temporib. ordinat.

(k) Glossa v. Sabbati, in c. quod à patribus dist. 75.

riis minus intenti essent: proindeque infirmitati corporum, quæ jam insigniter accrevit, consulere volens Ecclesia, matutinas horas tanquam commodiores opportunioresque Ordinationibus celebrandis seligi ab unoquoque Antistite ordinante permisit. Accedit insuper, ut refrigescente in dies non solùm populorum verùm etiam Pastorum pietate zelo ac devotione, si vespertine vel nocturnæ horæ Ordinationibus celebrandis selectæ fuissent, ab iis populus, quem interesse celebritati isti, Ecclesia semper optavit, avocaretur, & Episcopi aliqui laboris impatientes ad eas celebrandas ægre accederent: quibus majoris momenti ac ponderis rationibus satius occurrendum putans, quàm non adeo necessarii ritus observantiam urgere, indulgendum credidit, ut summo etiam mane Ordinationum celebritas incipere posset.

IV. Nec probabilitate caret, quod diximus, ordinationes nonnumquam ad aliquas diei Dominicæ matutinas horas solitas fuisse potrahi; si quis enim in uniuscujusque, etiam Lectoris, ordinatione insumptum aliquod fuisse tempus in ipso prædicando apud populum, ac laudando (quod superius docuimus) adverterit; si quis cogitet, vocatis omnibus, maxima cum pompa, singulis ministris officio suo deservientibus, Antistite distincte clare alte omnia verba pronuntiante, cuncta ordinate & lente agente, ministris ac cantoribus alta voce canentibus, peractas ordinationes fuisse, facile sibi persuadebit, si plures essent ordinandi, totum noctis tempus ipsorum ordinationi minime suffecisse, opusque aliquando fuisse, ut ad mane ipsum diei Dominicæ ordinatio protraheretur. Mane autem ([a]) Doctores

(a) Doctores vulgo in can quod a patribus cit. & alibi passim.

A vulgo explicant usque ad horam tertiam, ultra quam numquam ordinationem à Sabbato præcedenti continuari licuisse dicunt. An verò jam liceat à vespera Sabbati ordinationem nonnisi in vespera Sabbati inchoare, an liceat eam ad Dominicæ diei mane potrahere, difficultas esse potest. Certe Innocentius tertius ([b]) hunc *necessitatis articulum* vocat, quo verbo innuit nonnisi in necessitatis articulo ordinationem adeo protrahere fas esse: B Putatque ([c]) Sylvester, sed absque legitimo fundamento, specialiter id permissum esse in nocte Paschæ, in qua ex veteri more Sacrificium Missæ celebrabatur; non autem in cæteris Sabbatis, quibus ordines conferuntur, in quorum sequentibus noctibus Missam agere non licebat. Verùm, cum docuerimus, etiam in iis olim Missam celebrare fuisse licitum, imbecillo hæc exceptio nixa videtur fundamento. Ad- C dit tamen necessariam conditionem, qua id licite fiat, quod scilicet à Sabbato continuetur jejunium, quam ([d]) Canon expresse memorat: circa quam disputat, an opus sit continuatione Ecclesiastici, an naturalis jejunij; Ideoque an qui Missam matutinam Sabbato sancto dixerit in eaque, ut vocant, ablutionem acceperit, qua jejunium naturale frangitur, non Ecclesiasticum, in vespertina seu nocturna D Missa possit ordinationes facere. Cui quæstioni cum Innocentio affirmative respondet, quia Canon, inquit, qui continuationem jejunij requirit, loquitur de jejunio Ecclesiæ, non de naturali; illud sufficere, hoc verò non requirit. Existimo tamen, continuationem jejunii naturalis in eo casu requiri, nec nisi in necessitate, ob quam plures Missæ eodem die dici possunt, licere matuti-

(b) Cap. literas; de tempor. ordinationum.

(c) Sylvester v. ordo, 2. q. 5. respons. 1.

(d) Vide suprà.

matutinam die Sabbati Missam dicere ei, qui vespertinam, in qua ordinationes celebret, Missam agere voluerit: licèt enim, ùt patet ex Divo (a) Augustino epistola ad Januarium, aliquarum Ecclesiarum consuetudo tulerit, ut vespertina Missa ab eo; qui matutinam dixerit, imo etiam qui jejunus non fuerit, celebrari posset; apud alias tamen Ecclesias id vetitum fuit; nec universim umquam receptum, ùt eâdem epistolâ docet (b) Augustinus: hocce verò tempore Ecclesiæ lex esse videtur generalis, ut nonnisi uno die una Missa dicatur, & nonnisi à naturaliter jejunis, seu qui nullum omnino sive esculentum sive poculentum sumpserint: quare qui ad vesperam Sabbati accederet Missam celebraturus, & in ea ordines collaturus, nihil toto die Sabbati debuisset comedisse vel bibisse: unde quamvis postea ob multitudinem ordinandorum, & Officii prolixitatem in Dominici diei mane Missa protraheretur, similiter jejunus permanere deberet: quod si post mediam noctem Dominicæ, Missam & ordinationem liceret celebrare; proculdubio Sabbato præcedenti comedisse licuisset: sed nec id umquam licuit, nec jam licet; quippe cum ad vesperam Sabbati ordinatio jussa fuerit olim inchoari, & jam horam ordinationis præveniri in morem positum sit, unde si post mediam noctem inciperet tam Missæ quam Ordinationis ritus, continuatione jejunii opus non esset; vel si opus esset, ejus utique continuatio jejunii requireretur, quod ad Missam celebrandam eodem die prærequiritur, quale utique est naturale, non Ecclesiasticum.

(a) Augustinus ep. 118. ad Januar.

(b) Ibidem.

V. Sed iis omnibus omissis, non libenter, ob contrariam consuetudinem, quæ vim legis habere

A potest, ei consentirem, qui ad vesperam ordinationes inchoare vellet, easque post mediam noctem protraheret: quamvis enim id sanctè & religiose institutum olim fuerit; antiquatos tamen jam ritus privatâ auctoritate, & singulari exemplo renovare velle, affectatam quandam singularitatem redolet, & receptæ jam consuetudinis contemptum, animique, qui plus videri velit sapere, quàm aut reliqui sapiant,
B aut oporteat sapere, effrænem quandam præsumptionem arguit; nec vitio vacat, in ritibus Ecclesiasticis aliisque ejusmodi, a reliquis dissentire, & de singularitate notari velle.

ARTICULUS. V.

Exceptiones adversus prædicta.

I. PRima exceptio est, consuetudo Græcorum, apud
C quos ordinationis celebrandæ nullus certus dies observatur, sed quovis die ordines conferri solent; cujus moris, præter (c) Glossam, testes sunt (d) Hostiensis, & alii passim: qui mos, cum ab Ecclesia toleretur, nec de ea re Græci reprehendatur; imo cùm Innocentius (e) tertius in Concilio Generali fovere eos ac honorare velle declaret, moresque eorum ac ritus, in quantum cum
D Domino potest, sustinere, temeritatis arguemur, si privata auctoritate reprehendere audeamus, quod publicâ toleratur, præterquam tamen, si latinus a Græco ordinari voluerit: nam in hoc casu negat idem Innocentius (f) in Epistola decretali Presbytero Cardinali Apostolicæ Sedis Legato, etiam de mandato vel licentia sui Pontificis licere Latino Clerico, *secundùm consuetudinem Græcorum*, seu; ùt interpretatur

(c) Glossa in cap. cum secundum, & in cap quod translationem, de tempor. ordination.

(d) Hostiensis in summâ, eodem titulo, §. quo tempore.

(e) Innocent. III. in Conc Generali Lateran. c. 4. habetur cap. licet, de Baptismo.

(f) Innocent. III. cap. quod translationem, citato.

tur ([a]) Gloſſa, extra tempora ordinari; culpandumque cenſet Epiſcopum, qui Clericos ſuos a Græco Antiſtite ordinari conſentit; *quamdiu tamen talis mos ab Eccleſia toleratur*, ordinatum ſubiungit *impediri non debere ab executione ordinum taliter ſuſceptorum*.

(a) Gloſſa v. ordinatur, in dictum c.

II. Circa eundem morem Græcorum adiungo, etſi nullus dies pro conferendis ordinibus præfixus ſit ab iis tanquam legitimus, ſed quovis ſeptimanæ die ordinare poſſint; non tamen intra tempus Quadrageſimæ ſolere aliis quàm Sabbati vel Dominicæ diebus ordinem Preſbyteratus conferre; ſi fortè Sabbatum ſanctum excipias, quo ſolo ex ([b]) Apoſtolico Canone jejunare ſolent. Vetuſta enim apud eos conſuetudo eſt, cujus meminit Concilium ([c]) Laodicenum, ejuſdemque rationes proferunt ([d]) Zonaras, & ([e]) Balſamon, ut nonniſi diebus Sabbati ac Dominicæ toto tempore Quadrageſimæ ſacrificium offerant, præterquam forte in die Annuntiationis B. Mariæ, quem excipit ([f]) Balſamon: quare cum nulla ordinatio, ſaltem Preſbyterorum ſive apud Græcos ſive apud Latinos ſine integro ſacrificio Miſſæ peragatur, toto Quadrageſimæ tempore non ſolent ipſi niſi diebus Sabbati ac Dominicis ordinationem generalem celebrare: ſed cæteris diebus, quibus nempe jejunant, & præſanctificata dumtaxat offerunt, non autem conſecrant (quod tamen quidem ſolùm ab iis obſervari dicunt in ea, quæ μηγάλη τεσσαρακοστή, id eſt *magna quadrageſima* dicitur) non ([g]) ſolent ipſi Preſbyterum ordinare; niſi forte iiſce diebus ſub veſperam, quæ ad ſequentem diem ſolemnem referatur, ſacrificium celebrent, in eoque ordinationes generales habeant. Diaconos autem etiam cum Liturgia ex præſanctificatis eos conſecrare, ex ipſorum poſtea ([h]) Euchologio notabimus: qua proinde ratione ceſſante, nihil vetat, quo minus ipſi quocumque die ordinari poſſint. Antiquum porro hunc eſſe Græcorum morem, ut nullos certos dies pro ordinationibus habeant, ex iis, quæ adverſus Alexandrinæ Eccleſiæ conſuetudinem ſcripſit S. ([i]) Leo ſupra, ſatis aperte innui poteſt, jam tum nempe Alexandrinos (quos vel alii imitati ſunt, vel qui alios) legitima ordinationum tempora flocci feciſſe docuimus, nec ſtatutis temporibus obligatos ſe ea in re lege ulla crediſſe.

(b) Apoſt. c. 55. al. 61. aliis alio n.

(c) Concilium Laodicenum c. 49.

(d) Zonaras in eund. can. & in can. 52. Syn. Trull.

(e) Balſam. ibid.

(f) Balſam. in c. Trull. cit.

(g) Arcud. de Sacram. Ordin. cap. 3. verſus finem.

(h) Euchol. in fine tit. de ordin Diaconi, cujus verba infra proferemus

(i) Leo ep. ad Dioſcor. ſupra cit.

III. Altera exceptio eſt, ſi quis in Epiſcopum electus fuiſet, maxime ex laicali vitâ, vel in minoribus Ordinibus. Solebant enim ita electi, ne diutius eorum ordinatio differretur, extra Sabbata Quatuor Temporum, & reliqua tempora legitima, ordinibus initiari. Ac, ne Græcorum Nectarii v. gr. aut Photii, vel aliorum ita ordinatorum exempla proferamus, quia numquam forte in certis temporibus ad ordinationes ſervandis religioſi Græci fuerunt, Latinorum aliqua adducimus. Ambroſium poſt Baptiſmum ſuſceptum ſingulis diebus ad ſingulos ordines gradatim conſcendiſſe, & octava die Epiſcopum conſecratum fuiſſe innuit ([k]) Paulinus, ideoque quodam die non legitimo aliquem ſacrum Ordinem eum ſuſcepiſſe neceſſum eſt. Badechiſilum quoque regiæ Domus Majorem intra quadraginta dies, electum Cœnomanenſem Epiſcopum, tonſuratum, reliquoſque gradus ſortitum, ac tandem conſecratum, refert Gregorius ([l]) Turonenſis. Rainaldum pariter, Andegavenſem electum, intra octo dies omnibus Ordi-

(k) Paulinus in vita Ambroſii.

(l) Greg. Turon. lib. 6. hiſt. cap. 9.

(a) Goffridus epist. 11. lib. 3.

(b) Can. nullus in Episcop. dist. 60.

(c) Pelag. c. quoniam, dist. 100. S. Greg. lib. 6. ep. 29. Martiniano, & alij.

(d) Pelag. apud Gratian. dist. 76. dilectionis.

Ordinibus extra statuta tempora initiatum, refert ([a]) Goffridus Vindocinensis, quod tamen inordinatum fuisse eidem objicit. Idem in pluribus aliis observari potest, iis maximè, qui ad Sacerdotium ex Laicis vel Clericis inferiorum Ordinum assumerentur; cùm enim intra tres menses ab electione, ex Canonum præcepto, consecrari juberentur, si vel ex ordine Subdiaconorum, quod ([b]) Ecclesia concessit, assumpti fuissent, eorumque electio extra Quadragesimæ tempus contigisset, quo casu vel eodem die Presbyteratum ac Diaconatum (quod utique minus decere videbatur) vel extra legitima tempora, saltem recipere eorum unum necessum erat: quare in eo magis sollicitos fuisse Metropolitanum ac Provinciæ Episcopos crediderim de accelerandâ ordinatione, quàm de servandis ad Ordines Sacros conferendos legitimis temporibus: quippe cùm strictioris juris esse videretur, ut consecratio Episcopi acceleretur, ex qua Ecclesiis maxima detrimenta accidere agnoscunt Summi ([c]) Pontifices, quàm ut legitima ordinationis tempora, quorum observatio minoris utilitatis ac momenti esse videtur, districtius expectanda jubeantur.

IV. Nihilominus reperio, vel ab antiquis temporibus sapientissimos Summos Pontifices, inferioresque Episcopos minimè dispensandum in eo casu credidisse. Primo enim plenissimum & grave hujus rei testimonium deducitur ex epistola ([d]) Pelagii Papæ Petro Episcopo Pontino, cui mandat Latinum, Ecclesiæ Grumentinæ Diaconum, ad Episcopatum Ecclesiæ Clusitanæ electum, faciat *velociter ad urbem Romam occurrere, ut, si Deus jusserit, in Sabbato magno*

A *post horam Baptismi ordinetur: quod si ante memoratum diem non occurrerit, cogetur*, inquit, *usque ad quarti mensis*, ideſt Junii *jejunii sustinere*. Ex eo enim testimonio liquidò constat Summum Pontificem, eum etiam, qui ad Episcopatum esset electus, Presbyteratum ullo die præterquam legitimo ac consueto consequi noluisse. Sequentium etiam temporum evidens testimonium Ivonis ([e])

(e) Ivo ep. 58. congregat. B. Steph. Senon.

B Episcopi Carnotensis, qui, petentibus Canonicis congregationis Beati Stephani Senonensis, ut electum in Archiepiscopum Senonensem Daimbertum in Purificatione Beatæ Mariæ pro officio ordinaret in Presbyterum, sequenti Dominica eum consecraturus in Episcopum, respondit: *Apostolicam institutionem, & paternos Canones habere, ut non fiat Levitica vel Sacerdotalis ordinatio, nisi jejunio quarti mensis,*

C *septimi, & decimi, aut initio Quadragesimæ, vel Sabbato medianæ Quadragesimæ: porro periculum esse ordinatoris & ordinati citra ordinem à Patribus ordinatum, sacrum Ordinem tradere, vel accipere*; unde concludit, expectanda esse legitima tempora, quibus electus, Presbyter ordinari, posteaque Episcopus consecrari possit. Nec dubium, quin ista exceptio hocce tempore nullius sit ponderis ac momenti, nisi à Summo

D Pontifice indulgeatur, ut electus in Episcopum Ordinibus infra Episcopatum, *extra tempora* initietur.

V. Tertia exceptio est specialis prærogativa Summi Pontificis, ut quibuslibet temporibus, diebus, horis, Ordines celebrari possint; quam prærogativam non dubium est Summo Pontifici pro sua summa auctoritate convenire; cùm enim dispensandi in sacris Canonibus,

bus auctoritatem habeat, certè ea, quæ Canonum ſolùm præceptione, non divino aut naturali jure præſcripta ſunt, impunè tranſgredi poteſt. Notat tamen ([a]) Hoſtienſis non conſueviſſe Papam hoc facere: *Licèt enim*, inquit, *ab obſervatione Canonum ſit ſolutus, decet tamen quod ſecundum eos vivat, ſuis privilegiis ſemper ſalvis*. ([b]) Æquum eſt ſiquidem, & rationi naturali conforme, ut caput, quod totius corporis pars eſt principalis, reliquis partibus conſentiat; & in cæteris, in quibus nihil ratione ſuæ dignitatis diſcretum, nihil ſingulare exigit, communem normam obſervet. Sed dubium eſt, utrum, quantum ad Subdiaconorum ordinationem ſpectat, non ſolùm ex amplitudine poteſtatis & ſupra jus, verùm etiam ex veteri conſuetudine & ex jure, in teſtimonium ſcilicet principalis auctoritatis Papæ conceſsum ſit, quod eam quovis die celebrare queat. Conjecturæ ſiquidem non deſunt, quæ ſpecialem atque ordinariam hanc eſse Summi Pontificis prærogativam demonſtrent, ut quemadmodum ordinario jure, quolibet ([c]) tempore, pallio utitur, cum tamen certa ſint reliquis Antiſtitibus aſsignata ipſius deferendi tempora; quemadmodum item ipſi ſoli à jure conceſsum eſt, ut in die ([d]) Conſecrationis ſuæ ordinare poſsit, cùm reliquis id denegatum fuerit: ita Subdiaconorum ordinatio quovis die ordinarie Summo Pontifici concedatur: tum, quod ubi ordinationes à Summis Pontificibus antiquitus ([e]) habitæ referuntur, Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorum ordinatorum fiat ſolùm mentio, non Subdiaconorum, quos proinde aliis forte diebus Summi Pontifices conſecrabant; tum, quod Alexander tertius in reſcripto ad Epiſcopum Barthonienſem Subdiaconorum ſpecialem mentionem faciat, ([f]) ſtatuens, *ut Subdiaconos nulli, niſi Romano Pontifici liceat in diebus Dominicis ordinare*. Iis verò repugnant, tum ([g]) Hoſtienſis, tum alii veteres Canoniſtæ, Romanarum conſuetudinum periti, qui Summum Pontificem nullos ex ſacris Ordinibus extra tempora conferre ſolere affirmant, imo nec decere, ipſum ea in re communem legem ab aliis ſervatam prævaricari.

A B C D

VI. Quarta eſt Eccleſiæ neceſſitas, ob quam priorum ſæculorum Epiſcopos olim ſine ulla difficultate diſpenſaſſe ex ([h]) prædictis patet; medii verò ævi Antiſtites nonniſi ægre nec ſine ſcrupulo aliquo diſpenſaſſe, præſertim cum pauperibus, legimus, eoſque extra ſtatuta tempora ordinaſſe: cujus rei teſtis eſt epiſtola Zachariæ Papæ ad Bonifacium Moguntinum, in qua hæc habet: ([i]) *De ordinatione etiam Preſbyterorum, & Diaconorum, cogente neceſſitate, & paupertate rogantium, non legitimis temporibus & diebus à te promoveri, te offenſionem incurriſſe inſinuaſti. Dicimus autem tibi, frater, ut bene noſti, quod ſacri Canones docent, aptis temporibus Sacerdotes ordinandos. Attamen in eo quod à te propter zelum fidei auctum eſt, à Domino Deo noſtro indulgentiam poſtulamus*. Quibus verbis ita factam extra tempora legitima ordinationem Summus Pontifex indulget, ut faciendam non permittat: ſi quæ tamen cauſa rationabilis eſſe poſſit, ob quam Epiſcopi extra tempora ordinare poſſint, verba iſta innuunt neceſſitatem urgentem, & egeſtatem ordinandorum eſſe poſſe, quâ ſcilicet ſanctiſſimus Vir Bonifacius Mo-

(a) Hoſtienſis in ſumma, de tempor. ordin. §. quo tempore.

(b) Ex cap. propoſuit, de conceſſ. præbendæ, & aliis paſſim.

(c) Cap. ad honorem, de uſu pallii.

(d) Cap. quod ſicut, §. ſuper eo, de elect.

(e) Pontific. Damaſi, & Anaſtaſius Biblioth. in vitis Pontif.

(f) Cap. 1. de temporibus ordinat.

(g) Hoſtienſis ſup.

(h) Vide ſuprà præſertim, ubi de ſua ordinat. ordinum agebatur.

(i) Zach. epiſt. ad Bonifac. alias 12. al. 13. quæ incipit, *Benedictus Deus*, poſt medium.

Moguntinus inductus fuerat, ut aliquos extra tempora sibi ordinare licuisse censeret. Verùm contrarium jam in usu (nescio an è re Ecclesiæ) habetur, ut in ea lege cum divitibus & potentibus hujus sæculi, non cum cæteris dispensetur; adeo nempe Ecclesiasticum ordinem homines isti contemnunt, ut nec ipsius initiationis legibus constringi velint: adeo laxa est disciplina, ut dispensationem petiisse, perinde videatur, ac meruisse. Rectè ex Gelasio (a) Bernardus: *Ubi necessitas non est, inconvertibilia maneant sanctorum Patrum decreta*: & ex Leone: *Ubi necessitas non est, nullo modo sanctorum Patrum instituta violenter*. Meminerint (b) quæso Summi Pontifices, Ecclesiasticas leges ipsorum auctoritati fidei ac prudentiæ esse creditas, non meræ voluntati subditas esse; cavendumque ipsis, ne sic factitando probent se habere amplitudinem potestatis, justitiæ forte non ita. His exceptionibus addi posset & alia in privatis nempe unius aut alterius ordinationibus habendis non adeo sollicitos fuisse veteres Antistites, ut Quatuor jejuniorum Tempora expectarent; sed quotiescumque vir aliquis pietate insignis occurreret, eum ipsos ad Sacerdotium rapere, ac trahere consuevisse, & ne aufugeret, confestim ordinasse; cujus rei cum innumera adsint exempla ex dictis præsertim de iis, qui inviti ordinati sunt, repetenda, unum Paulini Nolani sufficiat, qui se extra ista tempora clare ordinatum fuisse testatur à Lampio Barcinonensi Episcopo epistolâ ad Severum his verbis: (c) *Post illas literas, quibus rescripsisti, die Domini, quo nasci carne dignatus est, repentina (ut ipse testis est) vi multitudinis, sed credo ipsius ordinatione correptus, & Presbyteratu initiatus sum.*

(a) Bernardus tractatu de precepto, & dispensatione cap. 5.

(b) Vide eundem Bernard. ibid. cap. 7. & de Considerat. ad Eugen. toto lib. 5. maxime verò cap. 4.

(c) Paulinus ep. 6. ad Severum.

ARTICULUS VI.

Ne eodem die plures Ordines, præsertim sacri, recipiantur.

I. Constat jam, quibus temporibus, diebus, horis Ordines secundum statuta Canonum, & Ecclesiasticum morem celebrari queant. Duæ aliæ ad ordinationum legitima tempora quæstiones examinandæ supersunt. Prior, an eodem die plures Ordines simul conferri ac recipi possint. Posterior, an, & quænam temporum interstitia inter singulos Ordines servanda sint. Quamvis autem prior quæstio a posteriori pendere videatur (nam, si aliqua à recepto quovis Ordine inferiori tempora debeat initiatus excurrere, antequam superiorem regulariter suscipiat, proculdubio non eodem die duo simul Ordines conferri poterunt, qui nec eodem mense nec eodem fortè anno conferri permittentur) nihilominus, quia jam strictiùs ac severius prohibetur, ne eodem die ad duos vel plures Ordines aliquis promoveatur, quàm temporum interstitia inter singulos Ordines præcipiantur; ideò peculiarem prioris quæstionis mentionem faciendam duximus, eamque priori loco proponendam existimavimus. Posteriori verò solutioni aliam adjungemus de accelerandâ ordinatione eorum, qui dignitatem vel officium habent, quibus ad ordinationem recipiendam adstringantur.

II. Ut verò quæstio prior solvatur, primùm quidem dicimus, Tonsuram, necnon aliquem ex majoribus, imò plures simul minores, & (si in interstitiis Episcopo dispensare placeat) omnes simul eodem die

die conferri poſſe, & antiquitus potuiſſe: tum quod nulla lex Eccleſiaſtica id ſpeciatim prohibeat; ſolùm enim contra id proferri poſſent decreta, quibus inter aliquos ex minoribus Ordinibus ſervanda quędam eſſe interſtitia, vel ab olim conſentaneum judicatum eſt: in quibus tamen interſtitiis Epiſcopos diſpenſare potuiſſe, ſicut jam ex Concilio (a) Tridentino diſpenſant, nulli dubium eſſe poteſt: tum quod leges uno die duos Ordines conferri prohibentes, ſpeciatim de ſacris Ordinibus loquantur, quæ exceptio permiſſionem circà minores ordines confirmat: tum quod ex prædictis (b) conſtet, plures ſtatim a Lectoratus vel Exorciſtatus gradu Clericatum ingreſſos eſſe, quod hac ratione factum fuiſſe probabiliter documus, ut nempe ſimul ei priores gradus una die conferrentur, ordiniſque ultimò ſuſcepti miniſteria præcipue commendarentur; tum denique, quod non obſcure Alexander (c) III. in epiſtola ſua decretali ad Epiſcopum Herfordienſem ſuperius citatâ, in qua extra tempora *unum ad duos minores Ordines promoveri poſſe* dixit, id licere inſinuet; nam, ut ait (d) Gloſſa, quia indeterminate dixit ad minores, de omnibus poteſt intelligi. Sed clarius Cœleſtinus (e) tertius non improbans, quod quis eodem die *juxta conſuetudinem Patriæ* quatuor ſimul minores Ordines ſuſcepiſſet; conſuetudinem tamen Patriæ pro excuſatione hujus facti protulit; ſecus enim ob interſtitia, quæ ſi non inter omnes, ſaltem inter aliquos ex minoribus Ordinibus præſcripta ſunt, minus legitima fuiſſet ad omnes minores Ordines ſimultanea eodem die promotio. Unde ſi contraria foret conſuetudo, (f) Gloſſa, (g) Panormi- A tanus, & alii ſubdunt, minores Ordines eodem die recipi minime promiſſum iri. Juxta quod etiam (h) Innocentius, (i) Hoſtienſis, & prædictus (k) Panormitanus intelligendi ſunt, vel negandi, dum Tunſuram ſimul cum minoribus Ordinibus uno die dari poſſe negant, quamvis minores ſimul dari poſſe fateantur. Verùm illud nulla lege prohibitum adverto; imo Græcos (l) conſtat Tonſuram, & Lectora- B tum ſimul ſemper conferre, & antiquitus probabilius eſt Tonſuram ſine aliquo ex minoribus Ordinibus rarius fuiſſe collatam. Conſuetudo autem hodierna Galliç ſaltem utrumque permittit, & uni æque favet ac alteri.

III. Secundò dicimus, minores Ordines ſimul cum Subdiaconatu non licere eodem die ſuſcipere aut conferre, & ita ſuſcipientem Eccleſiaſticâ cenſurâ mulctandum, C ut executio poſterioris ei denegetur, juxta ſententiam ſcilicet Cœleſtini (m) tertii, qui de eo, qui poſt receptos ſecundùm conſuetudinem Patriæ minores ordines, *Subdiaconatum etiam temerario auſu receperat*, ita pronuntiat, *quia verò idem Clericus in hoc facto multum exceſſit, mandamus, quatenus eum in minoribus dumtaxat ordinibus celebrare permittas; ſi verò domum religionis intraverit,* D *& vita & mores ejus exegerint, Abbas, ſi voluerit, in aliis poterit Ordinibus diſpenſare.* Circa quam ſententiam obſervari velim, primùm verba ad Epiſcopum Herfordiendem dirigi, qui dicto Clerico minores Ordines Subdiaconatumque contulerat, quem tamen Papa impunitum relinquens, puniendum ei commiſit ab ipſo ordinatum, fortè quod is furtivè ordinem Subdiaconatus ſuſcepiſſet, non conſen-

(a) Conc. Trident. infrà ſeq. quæſt. 2.
(b) Vide ſuprà, ubi de ſubordin. Ordinum.
(c) Alex. III. cap. de eo; de temporibus ordinat.
(d) Gloſſa, v. ad minores in dict. c. ex c. Romanorum 19. diſt. in fin. & c. quia circa, de privileg.
(e) Cœleſtin. III. cap. cum H. lator, de eo qui furtivè ordin. ſuſcepit.
(f) Gloſſa mox cit.
(g) Panormit. in cap. de eo cit.
(h) Innocent.
(i) Hoſtienſis.
(k) Panormit. & alij in dict. cap. de eo, & cap. literas itemque cap. dilectus, de temporibus ordinat.
(l) Euchol. Græc. de ordinat. Lectoris.
(m) Cœleſt. III ſuprà.

tiente ipso Episcopo ordinatore. Quia tamen ex nullo alio capite is, qui quemlibet ex certâ etiam scientiâ simul eodem die minoribus Ordinibus ac Subdiaconatu præpostere ordinarit, ulla censura effectum legimus, nec alligatum nos hujusmodi Episcopum ulla censura credere, nullius Canonis auctoritate suffulti, debemus. Secundò, ambigua videri Cœlestini verba, nec satis indicare, an suspensio ipso facto incurrenda lata sit in eum, qui tali modo ordinatus sit, an tantum infligenda præcipiatur: in hoc dubio ad mitiorem partem inclinari posse existimo, & ([a]) in dubiis reo potius esse favendum. An tamen Bulla Pii secundi, quæ suspensionem ipso facto in eo pronuntiat, qui extra tempora legitima ordinati fuerint, eos comprehendat, qui Sabbato quatuor temporum simul minores ordines cum Subdiaconatu perceperunt, videant alii. Trahendas autem non esse pœnas in eos dictas, qui eodem die sacros Ordines simul suscipiunt, ad hunc casum, mihi pro indubitato est. Tertiò, spectandum tamen hic esse (an quod alicubi fieri solet, & olim ([b]) factum est) Antistites excommunicatos initio ordinationis denuntiaverint eos, qui eodem die minores cum Subdiaconatu, vel duos quoscumque Ordines accipere præsumpserint, vel Canonicas leges in aliquo violare ausi fuerint: in eo siquide casu excommunicationem ab inobedientibus ipso facto tum incurri non dubium est, ut aliqua juris testimonia indicant, quæ etiam ostendunt, esto excommunicatio ista à Pontifice consecrante lata sit, ideoque ejus absolutio ad eum pertinere videatur; nihilominus satius esse Summum Pontificem consuli

(a) Regula in dubiis, de regulis juris in 6.

(b) Lege veteraquadam Pontificalia initio ordin.

A pro talibus in statum suum restituendis, ut licitè postea ministrare possint; cum iis enim, postquam Monasterium ingressi laudabiliter in eo conversati fuerint, *Poteris*, inquit ([c]) Cœlestinus alicui Episcopo, *de nostra licentia dispensare*: quibus verbis vel Summum Pontificem consuli debere, vel ipsum dispensandi auctoritatem indulgere significat: quoquomodo verò Summi Pontificis præsertim

B esse cum iisdem dispensare aperte testatur. Quartò tandem observandum, consuetudinem secundùm S. Antoninum ([d]) valere posse, ut eodem die minores Ordines cum Subdiaconatu conferantur: notantque ([e]) Novarrus, ([f]) Suares, & alii, huic consuetudini Concilium Tridentinum minimè derogasse, quod & verba ([g]) Concilii Tridentini mox proferenda non obscure indicabunt.

C IV. Dicimus tertiò duos, sacros Ordines simul eodem die nec suscipi nec conferri posse, suscipientemque vel conferentem pœnâ aliquâ suspensionis statim incurrendæ ab Ecclesia puniri. Docet id primùm Innocentius III. Episcopo Mutinensi, & cuidam Ecclesiæ Romanæ Subdiacono rescribens: ([h]) *Literas*, inquit, *vestras recepimus super inordinata ordinatione Imolensis electi, quem Bononiensis*

D *electus præcedenti Sabbato in Diaconum, & sequenti die Dominico, continuato jejunio, in Presbyterum ordinavit: in quo quantum uterque deliquerit, evidenter intelligit, qui prudenter attendit. Si enim utrumque Ordinem eodem die conferre illi non licuit, pari non licuit ratione, unum Ordinem uno die, & alium altero, continuato jejunio, conferri, &c.* Verba sane ista, quæ eodem secundùm

(c) Cœlest. cap. 3. cit. in fine.

(d) S. Anton. 3. parte tit. 14. c. 16, §. 16.

(e) Navarrus Manualis c. 25. num. 71.

(f) Suares disp. 31. de cens. sect. 1. n. 41. & alii.

(g) Conc. Trident. infrà.

(h) Innocent. III. cap. literas, de temporibus ordin.

dùm Cononicam fictionem dicunt, negant Diaconatum, ac Preſbyteratum conferri poſſe, fortiori ratione docent, eodem reapſe die hos duos Ordines conferri minime licuiſſe. Pœnam autem tam in ordinatorem quàm ordinatum iis verbis paulo poſt ſequentibus adiungit: *præfatum itaque Bononienſem Epiſcopum, ut puniatur in quo deliquit, a collatione ordinum, Diaconi ſcilicet & Presbyteri; alterum verò ab executione officii Sacerdotalis tamdiu volumus manere, ſuſpenſos, donec de illis aliter diſponamus*. Similiter Honorius (a) tertius in reſponſo ad quoſdam Abbates, Canonicum quendam Humilienſis Eccleſiæ infra Subdiaconatum conſtitutum, in Epiſcopum electum, vitioſe ordinatum reprehendit, quod uno die ſacros omnes Ordines recepiſſet, quem cùm ordinator ejus Epiſcopus fingeret ſe præcepto Metropolitani ordinaſſe, reſcribit Papa: *Quia ſi de mandato Archiepiſcopi conſtaret, cum illi hujuſmodi diſpenſatio à Canone minime ſit permiſſa, ipſi obtemperare non debuit in hac parte*; quibus præmiſſis ſententiam in ordinatorem hanc pronuntiavit, *ipſum tandiu ab ordinandi ſuſpendimus poteſtate, donec noſtram meruerit gratiam obtinere*: Quibus verbis Summus Pontifex uno die ſacros Ordines recipere vel conferre vetitum docet, & Subdiaconatum iis Ordinibus ſacris adnumerat, qui uno die ſimul conferri non poſſunt, eumque hac in re Diaconatui ac Presbyteratui æquiparat; ordinatorem ob præſumptionem iſtam ſuſpenſione ab Ordinum collatione punit; de ordinato, de quo rogatus non fuerat, nihil expreſſe affirmat, ſed tacite ſuſpenſionem ab ordinibus male collatis eum incurriſſe ſignificat,

(a) Honorius III. cap. dilectus, eodem titulo.

A ejuſque exemplo quemcumque eodem die ſacris Ordinibus initiatum, ſuſpenſum ſimiliter innuit. Nec ab iſtis ſolùm Pontificum decretis prohibitionis iſtius origo petenda eſt: antiqua in præproperè ita ordinatos vel ordinantes ab Eccleſiâ ſeveritatis exercendæ lex eſt in Concilio Toletano (b) quarto, in quo ſi qui *non per gradus Eccleſiaſticos aſcendere* reperiatur, decernitur, ut *cum ordinatoribus ſuis adepti honoris* B *articulo ſubiaceat*. Cui conſentit Zoſimus epiſtola ad Heſychium Salonitanum.

(b) Tolet. IV. c. 18. refertur c. qui in aliquo diſt. 51. ſimiliter Zoſimus ep. ad Heſych. Salonit. can. de Eccleſiaſt. diſt. 36.

V. Nihilominus vetera habemus plurima hujus legis violatæ exempla; quorum cùm aliqua (c) ex prædictis pateant, hæc ſolùm in medium proferimus: Epiphanii, qui (d) eodem die à S. Pappo omnes Ordines dicitur abſque ulla difficultate conſecutus: Pauliniani, Hieronymi fratris, qui eodem die C Diaconus, moxque Presbyter ab Epiphanio ordinatus eſt: &, ut recentius aliquod proferam, S. Norberti, quem, ùt habetur in ejus (e) vita, contra Canonicas leges Archiepiſcopus Colonienſis eodem die, ipſo petente, ad Diaconatum ac Presbyteratum ex diſpenſatione promovit: imò legem quoque iſtam Eccleſiaſticam de non recipiendis eodem die ſacris Ordinibus, Regularium quidam, & alii è ſæculari D Clero, variis artibus, & ſeu veris ſeu fictis privilegiis aut indultis eludere atque irritare tentarunt: contra quos ejus obſervationem è re Eccleſiaſtica eſſe putans Tridentina Synodus ſtatuit, (f) ut *duo ſacri Ordines non eodem die, etiam Regularibus conferantur, privilegiis ac indultis quibuſque conceſſis non obſtantibus quibuſcumque*.

(c) Vide ſupra agendo de ſubordin. ordinum, & alibi.

(d) In vita S. Epiphan. Num. 34. tomo 2. ejus operum.

(e) Epiph. ep. ad Joan. inter epiſt. Hieron. 60.

(f) Trident. Synodus ſeſſ. 23. de reform. cap. 13.

VI. Dicimus quartò, non ſolùm non licere eodem die vero & mathe-

A mathematico seu naturali, seu artificiali, duos sacros Ordines recipere; sed nec eodem die, secundùm fictionem Canonicam uno propter continuationem jejunii, ut definit ([a]) Innocentius suprà citatus; nam, ut ipse ibi disputat, ([b]) *sive mane diei Dominicæ trahatur ad Sabbatum, sive vespera Sabbati ad diem Dominicum referatur, profectò mane cum vesperâ, seu vespera cum mane ad eumdem diem pertinere dicetur*; ideoque, si, continuato B jejunio, unus Ordo ad vesperam Sabbati, alter Dominicæ mane conferatur, eodem die duo Ordines conferentur, quod canonicis regulis adversatur. Licet tamen, absque ulla dubitatione, eum, qui die Sabbati Presbyter consecratus fuerit, mane Dominicæ subsequentis in Episcopum consecrare; tum quod non legatur hoc prohibitum; tum quod dispar sit ratio Episcopatus C cum Presbyteratu collati, & Ordinum sacrorum inter se collatorum; eo quod nimirum Episcopatus & Presbyteratus sint unus Ordo, ut superius explicuimus, Subdiaconatus autem, Diaconatus, & Presbyteratus distincti sint Ordines: tùm denique quod dies præfixus ordinationi Presbyterali sit dies Sabbati, consecrationi verò Episcopali dies Dominicæ; nec continuatione jejunij, nec fictione Canonica opus D sit, ut unus sequenti die post alium conferatur: proindeque, si diebus diversis immediate sequentibus conferantur, non dicentur eodem die conferri, præsertim hocce tempore, quo tam Episcopatus, quàm Prosbyteratus mane conferri solent.

(a) Innoc. III. c. literas, sup. cit.
(b) Ibidem.

VII. Diximus tandem, quod superiùs insinuavimus, ab hac suspensione seu irregularitate, quæ ab eo incurritur, qui eodem die plures Ordines receperit, & exercuerit, contrariam, si alicubi vigeat, consuetudinem excusare, hancque Concilio Tridentino minimè abrogatam fuisse, ut ex declaratione aliqua sacræ Congregationis Cardinalium probat ([c]) Suares; quamvis aliqui abrogatam opinentur, ut ([d]) Toletus, & alii. Dispensare item Episcopum, ut in minoribus ministeriis versetur, qui in talem pœnam incidit, vel certe a minoribus nulla lege abstentum videri, ut patet ex citato Honorii ([e]) rescripto; nisi, ut habet ([f]) Glossa, excommunicatio lata fuisset ab Episcopo ordinante in eos, qui duos Ordines eodem die recepissent; quo casu dispensatio circa hanc pœnam Papæ reservatur, cùm delictum non est occultum; secus enim, ex indulto ([g]) Concilii Tridentini, Episcopus dispensare poterit. Extra hunc casum autem crederem, Episcopum, etiam in Ordine ultimo male suscepto, sed nonnisi post peractam pœnitentiam legitimam posse dispensare. Quidni? Summo Pontifici nulla lex eum reservat: imo Abbati dispensandi facultatem ([h]) Canon relinquit: cur non ergo & Episcopo, si legitima pœnitentia præcesserit? Quæ si non præcedat, illegitima ea dispensatio ob non servatum præceptum à Pontifice ordinem, sed non inutilis, nec defectu jurisdictionis nulla.

(c) Suares sup.
(d) Toletus lib. 1. cap. 71. num. 15.
(e) Cap. dilectus, sup. cit.
(f) Glossa in cap. innotuit, de eo qui furtive ordin. suscep.
(g) Conc. Trid. sess. 24. de refor. cap. 6.
(h) Cap. cum lator, suprà cit.

ARTICULUS VII.

De servandis inter singulos Ordines diebus Interstitiis.

§. I.

Antiquitus hæc observata, & variis Ecclesiæ Constitutionibus sancita fuisse.

I. Posterior quæstio, quam proposuimus, ita est hujus loci, ut tamen alio a nobis, si Deus

Deus vitam & animum dederit, retractari debeat, cum scilicet de qualitate ordinandorum differetur, & Neophyti a sacra Ordinatione excludendi probabuntur; potissimas ibi rationes proferemus, ob quas gradatim ad Ordines ascendendum sit, nec præpropere ad superiores gradus adnitendum, sed aliqua prius in inferioribus nectenda sit mora. Jam verò hæc demonstranda sunt, Primùm statutum ab Ecclesia fuisse, ut aliqua inter singulos Ordines, sed præcipue inter aliquos, quorum exercitium majoris videbatur esse momenti, Interstitia servarentur. Alterum quàm arcte lex ista obliget. Tertiùm cujus sit in ea dispensare. Quartùm in quibus præsertim Ordinibus mora aliqua trahenda fuerit, discutiendum; & quanto tempore in iis immorandum esset. Quintùm quo fine interstitia ista præcepta fuerint, & cui præsertim rei inserviant.

II. Ecclesiæ vetus est & antiqua regula, ut aliqua a suscepto uno Ordine ad alium temporis intercapedo necessaria judicaretur, nec momentaneus aliquis Sacerdos aut Diaconus fieret. Nolim hìc præceptum Pauli (a) Neophytum vetantis ordinari: nolim (b) Apostolicum Canonem, eum qui sui experimentum diuturno tempore non dederit, ad Sacerdotium vetantem promoveri: nolim (c) Tertullianum hæreticorum ordinationes reprehendentem tanquam temerarias ac leves, quod in horum castris statim aliquis proficeret, & ad sacram præfecturam momento eveheretur, ex professo urgere, quæ alibi fusius. Cyprianum (d) ejusdem in Ecclesia traditionis probatissimum ac locupletissimum testem adduco, qui de Aurelio Confessore, quem Lectorem ordinaverat, *merebatur*, inquit, *talis clericæ ordinationis altiores gradus & incrementa majora, non de annis suis, sed de meritis æstimandus; sed interim placuit, ut ab officio lectionis incipiat*; de quo Aurelio & Celerino alia (e) epistola hæc addit: *hoc tamen Lectores interim constitutos sciatis; cæterum Presbyterii honorem designasse nos illis jam sciatis, ut & sportulis iisdem cum Presbyteris honorentur, &c.* Celerinum autem postea non repente e Lectore Presbyterum factum fuisse argumentum est, quod (f) Diaconus varia tormentorum genera perpessus obiisse referatur. Quæ autem subesse causa potuit, ut tantos viros, & doctrinæ laude conspicuos, (nam Celerinum virum eruditum & eloquentem indicat ejus epistola (g) ad Lucianum) confessionis præterea gloria illustres, quamprimum Presbyteros ordinare ausus non fuerit, Presbyterorum tamen eis privilegia ac prærogativas tribuens, & jam tum Presbyteratus honorem eis designans, nisi quod nemo ad Presbyteratum ex Ecclesiæ lege ascendere deberet, qui non prius in inferioribus Ordinibus probatus fuisset? O nos patriarum & Apostolicarum traditionum negligentes, qui non Christi nominis confessione probatos, non toti orbi persecutionum pro Christo tolerantiâ conspicuos, non eloquentes & eruditos viros, sed toto luxui deditos, & mundanæ vanitatis desideriis inhiantes, vel subrusticos homines, uno vel altero mense ad Presbyteratum evehimus? Hæccine est Apostolorum institutio? Majorum traditio? Ecclesiæ regula? Ordinandorum hæc præsumptio est atque audacia, hæc ordinatorum negligentia, hic legum contemptus, & summæ in officio suo obeundo apud utrosque incuriæ non dubia hæc sunt argumenta.

(a) 1. ad Timoth. 3.
(b) Can. 80. Apost.
(c) Tertull. de præscript. cap. 41.
(d) Cypr. ep. 33. ad clerum & plebem.
(e) Idem ep. 34.
(f) Vide Martyr. Rom. 3. Feb. Bedæ, Usuardi, & al. eod. die.
(g) Celerin. epist. ad Lucian. 21. inter ep. Cyrr.

III. Plu-

III. Plura ex Cypriano adduci possent, sed cæterorum majorum nostrorum instituta prosequenda sunt. *Cajus Papa*, ut refert Pontificale (a) Damasi, *constituit*, *ut omnes ordines in Ecclesia sic * ascenderent, si quis Episcopus fieri mereretur, ut esset Ostiarius, Lector, Exorcista, Acolytus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, exinde Episcopus ordinaretur*. Sylvester, eodem (b) auctore, constituit, *ut si quis desideraret in Ecclesia militare aut proficere, ut esset Ostiarius annis decem, Lector annis XXX. Exorcista dies XXX. Acolytus annis V. Subdiaconus annis quinque, Custos martyrum annis V. Diaconus annis septem, Presbyter annis tres, probatus ex omni parte, &c.* Scio corruptum hunc esse textum, & in quibusdam codicibus tum excussis, tum manuscriptis, Lectori dies dumtaxat triginta præfixos, Acolytis verò annos decem: verùm antiquæ Ecclesiæ institutioni hoc non convenit, juxta quàm certum est, in Lectoratus plures annos insumi solitos, quàm in quovis inferiori Ordine: unde rectius mihi videtur diuturnius in Lectoratu, quàm in cæteris Ordinibus, præcipue minoribus, retinendum tempus, triginta tamen annorum diutissimum videtur: cui tamen favet Concilium Romanum secundum sub eodem Sylvestro, præcipiens, ut (c) *nullus ex laica persona ad honorem Acolyti usque ad Episcopatum sublevaretur, nisi prius Lector fuisset annis triginta, deinde una die Exorcista, postea caperet onus Acolyti, & faceret in eodem Ordine annos decem, ut acciperet onus Subdiaconi, & in Subdiaconatu esset annis quinque, deinde ad Diaconatus Ordinem pertingeret, fixus, donec rogantibus triginta Presbyteris examen, ut esset Diaconus Cardinalis, quia à prima Sede erat constitutum, ut serviret annis septem. Hoc enim, quod si quis desideraret Ordinem Presbyterii, ita exigeretur, ut in septem annis probaretur, &c.*

(a) Pontif. Damasi in Cajo.
* *ascenderet.*
(b) Idem in Sylvestro I.
(c) Conc. Rom. 2. sub Sylvestro I. act. 2. c. 11.

A

IV. Sed iis omissis, quæ dubiæ magis sunt fidei & auctoritatis; omissis etiam (d) Nicenæ primæ, & (e) Sardicensis Synodi Canonibus, qui diutissimam in inferioribus Ordinibus probationem exigunt, antequam quis ad superiores ascendat; ad Syricium, Innocentium primum, Zozimum, & Leonem primum, Summos Pontifices, veniendum est, qui districtius legem istam sanxerunt, & distinctius atque enucleatius singula inter ordines temporum intervalla servanda præscripserunt. De iis Syricius (f) epistolâ ad Hymerium Tarraconensem, ita præcipit, ac judicat: *Quicumque itaque se Ecclesiæ voverit obsequiis, a sua infantia ante pubertatis annos baptizari, & Lectorum ministerio debet sociari, qui ab accessu adolescientiæ usque ad vigesimum ætatis annum, si probabiliter vixerit, &c. Acolytus & Subdiaconus esse debebit, postea que ad Diaconi gradum, (si seipsum primitus, continentia præeunte, dignum probaverit) accedat. Ubi si ultra quinque annos laudabiliter ministraverit, congrue Presbyterium consequatur. Exinde post decennium Episcopalem Cathedram poterit adipisci, si tamen per hæc tempora integritas vitæ ac fidei ejus fuerit approbata. Qui verò jam ætate grandævus melioris propositi conversatione provocatus, ex laico ad sacram militiam pervenire festinat, desiderii sui fructum non aliter obtinebit, nisi*

(d) Nic. I. c. 2.
(e) Sardic. c. 10.
(f) Syric. epist. I. c. 9. refertur dist. 77. c. quicunque.

B C D

*niſi eo, quo baptizatur, tempore, ſtatim Lectorum aut Exorciſtarum numero ſocietur; & qui dum initiatus fuerit, expleto biennio, per quinquennium aliud Acolytus & Subdiaconus fiat, & ſic ad Diaconatum, (ſi per hæc tempora dignus judicatus fuerit) provehatur. Exinde jam acceſſu temporum, Preſbyterio, vel Epiſcopatui, ſi eum Cleri ac plebis * revocaverit electio, non immerito ſocietur.* Innocentius primus epiſtola ad Felicem Nucerianum Epiſcopum: ([a]) *Tempora à majoribus conſtituta ſerventur, nec cito quilibet Lector, cito Acolytus, cito Diaconus, cito Sacerdos fiat; quia in minoribus officiis ſi diu perdurent, & vita eorum pariter & obſequia comprobantur, ut ad Sacerdotium poſtea emenſis ſtipendiorum meritis veniant; nec præripiant, quod vita probata meretur accipere.* Zozimus ([b]) ad Heſychium Salonitanum: *In ſingulis gradibus hæc tempora ſunt abſervanda, ſi ob infantia Eccleſiaſticis miniſteriis nomen dederit, inter Lectores, uſque ad vigeſimum ætatis annum continuata obſervatione perduret; ſi major jam & gradævus acceſſerit, itaut poſt Baptiſmum ſtatim ſe divinæ militiæ deſideret mancipari, ſive inter Lectores, ſive inter Exorciſtas quinquennio teneatur; exinde Acolytus vel Subdiaconus quatuor annis, & ſic ad benedictionem Diaconatus, ſi mereatur, accedat; in quo Ordine quinque annis, ſi inculpate ſe geſſerit, hærere debebit. Exinde ſuffragantibus ſtipendiis, per tot gradus datis propriæ fidei documentis, Presbyterii Sacerdotium poterit promereri: de quo loco, ſi eum exactior ad bonos mores vita perduxerit, Summum Pontificatum ſperare debebit.* Ca-

*forte *evocaverit*.

(a) Innoc. I. epiſt. 4. ad Felicem c. 5.

(b) Zozimus epiſt. 1. ad Heſych. c. 3. ref. diſt. 77. c. in ſingulis.

non autem iſte Zozimi alio modo habetur apud Gratianum, ſed ubicumque legatur, eandem in ſingulis Ordinibus diutinam probationem oſtendit; quam pariter neceſſariam eſſe iis verbis oſtendit S. Leo ([c]) epiſtola ad Epiſcopos Africanos: *Ne primum vel ſecundum aut tertium in Eccleſia gradum quiſquam laicorum quibuslibet ſuffragiis fultus aſcendat, prius quam ad hoc meritum per legitima augumenta perveniat.*

V. Eandem interſtitiorum legem ſervandam præceperunt ſequentes Summi Pontifices, ac Patres, quamvis, neceſſitate nonnumquam adacti, longiora iſta temporum interſtitia, breviora effecerint. Hac neceſsitate conſtrictum ſe fuiſſe docet Gelaſius primus epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam & Brutios & Siciliam conſtitutos, ut interſtitia inter ſingulos Ordines ad breviora tempora contraheret: ([d]) *Priſcis igitur*, inquit, *pro ſui reverentia manentibus conſtitutis; quæ ubi nulla vel rerum, vel temporum perurget anguſtia, regulariter convenit cuſtodire; Eatenus Eccleſiis, quæ vel cunctis ſunt privatæ miniſtris, vel ſufficientibus uſque adeo diſpoſitæ ſervitiis, ut plebibus ad ſe pertinentibus divina munera ſupplere non valeant, tam inſtituendi quàm promovendi Clericalis obſequii ſic ſpatia diſpenſanda concedimus, &c.* Videamus ergo, qualem urgente Eccleſiæ neceſsitate diſpenſationem concedat ſanctiſſimus Pontifex Gelaſius, quam in exemplum trahi à poſteris, diſſimili neceſsitate minime urgente, diſtincte poſtea prohibet: hanc utique admittit, ut pro ſtatu ac conditione hominum ad Ordines accedentium diverſa tempora præſcribat nam venientibus à Monachali po-

(c) S. Leo ep. 85. ad Epiſc. Afric. c. 1. in fine.

(d) Gelaſ. ep. ad Epiſc. per Lucan. c. 3. habetur ex parte diſt. 77. c. ſi quis de. & c. Monachus: Sed additis, detractis, & immutatis quibuſdam.

propoſito brevius: à laica vita accedentibus diuturnius probationis tempus imponit; de prioribus ita loquitur. (a) *Si quis etiam de religioſo propoſito & diſciplinis monaſterialibus eruditus, ad Clericale munus accedat, in primis ejus vita præteritis acta temporibus inquiratur, &c. Vt ſi iis omnibus, quæ ſunt prædicta, fulcitur, continuò Lector vel Notarius, aut certe Defenſor effectus, poſt tres menſes exiſtat Acolytus, maxime ſi huic ætas etiam ſuffragatur; ſexto menſe Subdiaconi nomen accipiat; ac ſi modeſtæ converſationis honeſtæque voluntatis exiſtit, nono menſe Diaconus; completo anno ſit Preſbyter; qui tamen, quod annorum interſtitia fuerant collatura, ſancti propoſiti ſponte ſuſcepta doceatur præſtitiſſe devotio.* De poſterioribus autem hæc ſtatim ſubiungit: (b) *Si verò de laicis quiſpiam Eccleſiaſticis eſt aggregandus officiis, tanto ſollicitius in ſingulis, quæ ſuperius comprehenſa ſunt, hujuſmodi decet examinari perſonam, quantum inter mundanam religioſamque vitam conſtat eſſe diſcriminis, &c. tantoque magis, quod ſacris aptum poſſit eſſe ſervitiis, in eorum quærendum eſt inſtitutis, quantum de tempore, quo fuerant hæc aſſequenda, decerpitur, &c. quorum promotionibus ſuper anni metas ſex menſes nihilominus ſubrogamus, &c.* Ut autem in neceſsitatis tantùm articulo hæc ſe indulſiſſe teſtetur, nec, ut diximus, eâ remotâ, in exemplum trahenda, iſta paulo poſt ſubiungit: (c) *Quæ tamen eatenus indulgenda credidimus, ut illis Eccleſiis, quibus infeſtatione bellorum, vel nulla penitus vel exigua remanſerunt miniſteria, renoventur; quatenus bis Deo pro-*

(a) Eod. c. 3. ejuſd. epiſt.

(b) Can. 4. ejuſdem epiſtolæ.

(c) Ibidem.

A *pitio reſtitutis, in Eccleſiaſticis gradibus ſubrogandis Canonum paternorum* (Syricii credo, ac Zozimi, & ſi qui alii præceſſerunt, qui temporum inter ſingulos Ordines decurrenda ſpatia definierunt) *vetus forma ſervetur: nec contra eos ulla ratione prævaleat, quod pro accidentis defectus remedio providetur, non adverſus ſcita majorum novâ lege proponitur; cæteris* B *Eccleſiis ab hac occaſione ceſſantibus, quas non ſimili clade vaſtatas, priſtinam faciendis Ordinationibus convenit tenere ſententiam; quo magis hac opportunitate commoniti, obſervantiam venerandorum Canonum propenſius * deligamus, ſingulorum graduum conſcientias admonentes, ne in illicitos prorumpere moliantur exceſſus.* Quid ad hæc reſpondebunt illi, qui, novas & antiquas Eccleſiæ leges contem- C nentes, nullâ urgente Eccleſiarum neceſsitate, imo Clericorum multitudine ultra Canones & antiquam conſuetudinem in Eccleſia recepta, uno aut altero menſe, omnes Eccleſiaſticos gradus feſtinanter decurrunt, nullo dato experimento aut probitatis vitæ, aut doctrinæ, aut ſtudii Eccleſiaſticæ diſciplinæ? Apage illos abortivos fœtus, ἀνθημέροις flores, qui, ut cito oriuntur, ita & occidunt; præ- D maturos fructus, quos vel levis pruina decoquit, vel frigus conficit, vel imber putrefacit. In quos Carnotenſis noſtræ Eccleſiæ Antiſtes (d) Ivo, textum iſtum (e) Sapientis, non imprudenter contorquet: *Hæreditas ad quam feſtinatur in principio, in noviſſimo benedictione carebit.*

* Fortè diligamus.

(d) Ivo Carnotenſis ep. 58. ad Canonicos Senon.
(e) Proverb. 20.

VI. Sed ut ab orbita redeamus ad viam, ex hac Gelaſii Papæ indulgentia, quæ legem potius firmaſſe quàm infirmaſſe debuerat, ſolu-

ſolutionis tamen diſciplinæ initium cœpit: diſpenſatio quantumvis ſalutaris laxiori obſervantiæ occaſionem dedit; aperta iſta rimula, continuò plurium libertatem appetentium coercita ad tempus, fluitantis aquæ more, ſeſe cupiditas effudit: hinc poſterioribus temporibus, quibuſdam Conciliis legimus, eadem, quæ probabilioris vitæ viris, ac monaſtica jam exercitatione perpurgatis, urgente Eccleſiæ neceſſitate, ex indulgentia permittebantur, eadem, inquam, mundanæ vitæ pulvere ſordeſcentibus, ad ipſum excutiendum, antequam Presbyteratus dignitas iniretur, temporum interſtitia, nec diuturniora fuiſſe præſcripta. Concilium (a) Arelatenſe tertium, aliàs quartum, ſub Joanne Papa ſecundo, & Theodorico Rege habitum, decrevit: *Ut Epiſcopatus, vel Presbyterii honorem nullus laicus ante præmiſſam anni converſionem, vel ante 30. ætatis annos accipiat*. Conſtitutionis Patres rationem ſubdunt his verbis: (b) *Et licet de laicis prolixiora tempora antiqui Patres ordinaverint obſervanda; tamen, quia creſcente Eccleſiarum numero, neceſſe eſt nobis plures Clericos ordinare, hoc inter nos ſive præjudicio duntaxat Canonum convenit antiquorum, ut nullus Metropolitanorum cuicumque laico dignitatem Epiſcopatus tribuat; ſed nec reliqui Pontifices Presbyterii vel Diaconatus honorem conferre præſumant, niſi anno integro fuerit ab eis præmiſſa converſio*. Aurelianenſe (c) quoque tertium ſub Sylverio Papa, & Childeberto Rege: *de Clericorum præmittenda converſione id omnimodis obſervetur, ne ullus ex laicis ante annualem converſionem, vel legitimam ætatem* 25. *annorum Diaconus, & 30. Presbyter ordi-*

(a) Conc. Arel. 3. in Concil. Gener. Baij 4 in Concil. Sirmundi, c. 1.

(b) Idem c. 2.

(c) Aurel. 3. c. 6.

A *netur*. Aurelianenſe (d) quintum ſub Vigilio Summo Pontifice, & eodem Childeberto Rege: *Nullus ex laicis abſque anni converſione præmiſſa Epiſcopus ordinetur, itaut intra anni ipſius ſpatium a doctis & probatis viris diſciplinis & regulis ſpiritalibus plenius inſtruatur. Quod ſi hoc quiſquam Epiſcoporum tranſcendere quacumque conditione præſumpſerit, anno integro ab officio vel charitate fratrum habeatur extraneus*.

B Bracharenſe primum ſub Joanne III. & Theodomiro Suevorum Rege: (e) *Ex laico ad gradum Sacerdotis nemo veniat, niſi prius anno integro in officio Lectorum vel Diaconatus diſciplinam Eccleſiaſticam diſcat, & ſic per ſingulos gradus eruditus ad Sacerdotium veniat*. Quibus omnibus laxior (f) Juſtinianus, qui tribus menſibus Clericis eum connumerari præcipit, qui

C ad ſummum Sacerdotium expetitur, ut ſcilicet ſacras regulas & quotidianum miniſterium edoctus ordinetur; quia, inquit, *qui alios debet docere poſt ordinationem, ab aliis doceri non debet*. Scilicet tribus menſibus ſacræ regulæ, & ſacramentorum doctrina, ac recta adminiſtratio edocentur; ſcilicet vivendi ratio Clericalis hoc temporis ſpatio comparatur, mundanique convictus, & converſationis ſæcularis habitus amittuntur:

D deſipere mihi videtur, qui hoc credit: multo tempore ad ſæcularia dediſcenda, & ſpiritalia adiſcenda opus eſt: vixque, niſi ab adoleſcientia, vel poſt plurium annorum curricula, Clericali vivendi rationi quivis aſſueſcit.

VII. Antiquorum temporum ſeveritatem in uſum revocari voluiſſe videtur Synodus Barcinonenſis ſub Recaredo Rege, ſtatuens: (g) *Ut ſecundùm priſcorum Canonum con-*

(d) Aurel. 5. c. 9.

(e) Brach. 1. c. 38.

(f) Juſtin. Novell. 123. cap. 1.

(g) Barcinon. ſub. Recar. c. 3.

constituta, vel Synodalium epistolas Præsulum, nulli deinceps laicorum liceat ad Ecclesiasticos ordines, prætermisso Canonum præfixo tempore, &c. ad summum Sacerdotium aspirare, ac provehi; sed cum per Canonum conscripta tempora, Ecclesiasticos, per ordinem, speciali opere desudando, probatæ vitæ adminiculo comitante, conscenderit gradus, ad summum Sacerdotium, si dignitati vita responderit, aucto re Domino, provehatur. Clariùs verò & expressiùs priscum morem referunt Capitularia ([a]) Caroli, *qui* inquiunt, *si divinæ militiæ desiderat mancipari, sive inter Lectores, sive inter Exorcistas quinquennio teneatur; exinde Acolytus, vel Subdiaconus quatuor annis, & sic ad benedictionem Diaconatus, si meretur, accedit; in quo quinque annis si inculpatè gesserit, adhærere debebit, & postea si probus fuerit, Sacerdos efficiatur.* Synodus pariter octava generalis ad priscum morem videtur accedere, neque enim annum, ut præcedentes Synodi, sed plures ad probationem Ordinandi in inferioribus gradibus constituit; ubi siquidem eos à Sacerdotio repulit, qui eo proposito in Clericos vel Monachos attonderentur, ut repentè ad Ecclesiasticas dignitates eveherentur; reliquis temporum quædam inter Ordines interstitia assignavit iis verbis: ([b]) Εἰ δὲ τις κατ' οὐδεμίαν ὑποψίαν τῆς εἰρημένης ἐπιθυμίας, καὶ προσδοκίας, ἐκάρη, ἀλλὰ διὰ τὸ καλὸν τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας γέγονε Κληρικὸς ἢ Μοναχὸς, καὶ πάντα βαθμὸν Ἐκκλησιαστικὸν μετελθὼν κατὰ τοὺς ὡρισμένους χρόνους ἀνεπίληπτος εὑρέθη, προβιβαζέσθω εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην ὥστε ἐν τῷ βαθμῷ τοῦ ἀναγνώστου ἐνιαυτὸν πληρῶσαι, ἐν δὲ τῷ τοῦ ὑποδιακόνου δύο, καὶ ἐν τῷ τοῦ Διακόνου τρεῖς, καὶ τέσσαρας ἐν τῷ τοῦ Πρεσβυτέρου. ἐπὶ δὲ τῶν χρονισάντων εὐλαβῶς τῷ τάγματι τῶν Κληρικῶν τε, καὶ τῶν Μοναχῶν ὁ προειρημένος χρόνος συστέλλεσθαι παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς Ἐπισκόπων. εἰ δὲ παρὰ τοῦτον τὸν ὅρον προαχθείη τις εἰς τὴν εἰρημένην ὑπερτάτην τιμὴν ἀποδοκιμασθήτω παντάπασιν. Id est, *Quod si quis nulla suspicione dictæ ambitionis vel honoris spe tactus, sed recta honestaque inductus, in Clerum aut Monachum attonsus est, perque omnes gradus Ecclesiasticos, definitis temporibus, vitam agendo inculpatam transiisse reperiatur, ad Episcopatus honorem evehatur, sic, ut in Lectoris munere annum, in Subdiaconi duos, Diaconi tres, Sacerdotii quatuor annos expleat; piè denique diuque in Clericorum & Monachorum ordine versatus, tempus ab Episcopis, qui eo tempore fuerint, contrahi potest. Si quis præter hanc sanctionem ad supremum Episcopatus honorem provectus fuerit, penitus rejiciatur.*

([a]) Capitul. Caroli lib. 7. c. 27.

([b]) Octava Synod. generalis c. 5.

VIII. Sequentium temporum, usque ad Concilium Tridentinum, quibus modo laxior, modo juxta priscos Canones severior disciplina viguit, decreta prætermitto, sicut & plura prioribus sæculis contra eos, qui repente ad Ecclesiasticos gradus ac dignitates sublimarentur, Pontificum ac Conciliorum sancita, Patrum sententias prætermisi, quæ in alium de Neophytis non ordinandis tractatum consultò reservavi. Jam ad Concilium Tridentinum accedo, quod de intervallis inter singulos Ordines servandis graviter & sapienter edixit: primo quidem de minoribus Ordinibus sic cavit: ([c]) *Minores ordines iis qui, saltem Latinam linguam per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis videretur, conferantur; ut*

([c]) Conc. Trident. sess. 23. de reform. cap. 11.

eo accuratius, quantum ſit hujus disciplinæ pondus, poſſint edoceri, &c. De quibus ad ſacros Ordines non promovendis, niſi poſt aliquam inſumptam in minoribus moram, paulò poſt addit: (a) *hi verò nonniſi poſt annum à ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum ad ſacros Ordines promoveantur: niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ utilitas, judicio Epiſcopi, aliud expoſcat.* De Subdiaconatu verò, & Diaconatu poſtea ſubjungit: (b) *Subdiaconi & Diaconi ordinentur, ut habentes bonum teſtimonium, & in minoribus Ordinibus jam probati, &c. promoti ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem, ſi per annum ſaltem in eo non ſint verſati, ad altiorem gradum, niſi aliud Epiſcopo videatur, aſcendere non permittantur.* De Presbyteratu tandem ſimiliter decernit: (c) *Qui piè & fideliter in miniſteriis ante actis ſe geſſerint, & ad Presbyteratus Ordinem aſſumuntur, bonum habeant teſtimonium; & hi ſint, qui non modo in Diaconatu annum integrum, niſi ob Eccleſiæ utilitatem ac neceſſitatem aliud Epiſcopo videretur, miniſtraverint; ſed etiam, &c.* Pluribus paſſim in unaquaque Provincia decretis Tridentina ſanctio promulgata ac confirmata eſt: Concilium Mediolanenſe 4. ſub S. Carolo, quanta illius ſtatuti Tridentini cura habenda ſit, iis verbis edocet: (d) *Statuta illa temporum intervalla Ordinibus tum minoribus, tum majoribus ſuſcipiendis Concilii Tridentini decreto præſcripta, ne facile ac paſſim ſine ullo delectu prætermittantur, omittanturve: quod ſi de iis aliquid ab Epiſcopo remitti, diſpenſative contigerit, id in literis dimiſſoriis, teſtimonialibuſve Ordinum, adſcripta etiam ſuſpenſionis cauſa, ſtatutum plane fiat.* Concilium (e) Aquenſe ſub Alexandro Canigiano idem confirmat, dum neminem niſi temporum aſſignatis, illis interſtitiis ſervatis, vel obtentâ in ſcriptis ab Epiſcopo diſpenſatione, ordinari permittit, quibus addere poſſumus innumeras Provinciales, ac Diœceſanas per varias orbis Chriſtiani partes Synodos, quæ intervalla iſta à Tridentina Synodo præſcripta obſervari jubent, ſed maximè conſtitutionem (f) Sixti quinti contra male promotos editam, quæ diſtrictiùs eadem interſtitia exigere videtur.

(a) Ibidem.

(b) Cap. 13. ejuſdem ſeſſ.

(c) Cap. 14. ejuſd.

(d) Conc. Mediol. 4. tit. quæ pertinent ad Sacram. Ordin.

(e) Aquenſe, tit. quæ ad Sacramēt. Ordinis adminiſt. pertinent.

(f) Bulla Sixti V. contra male promotos.

§. II.

Quam ſtricta fuerit hujus legis obligatio, & quibus pœnis confirmata.

IX. His autem præſuppoſitis, quæ reliquorum videntur eſſe fundamenta, de priori, quæ exinde ſequitur, quæſtione, ex præcedentibus obſervari iſta debent: primum, ſtrictam exiſtimatam eſſe legis iſtius obligationem, quæ ex Apoſtolico (g) præcepto dimanaret, quo Neophytus ab Apoſtolo Paulo ordinari prohibetur, divini tamen juris minimè exiſtimatam; quinimò ſingulis ſæculis legi cum quibuſdam fuiſſe diſpenſatum: & quidem Eccleſiam, cùm ſubeſſet juſta & æqua ratio diſpenſandi, grato animo id tuliſſe; cùm verò minime ſubeſſet, ingrato & iniquo, pœnâ etiam in eos conſtitutâ, qui ante legitimam militiam repente fuiſſent promoti, ut agendo de Neophytis non ordinandis oſtendemus. Pœnam autem ipſo facto aliquos incurriſſe, qui non ſervatis temporum interſtitiis, vel ipſi ordinarentur, vel alios ordinarent, nequaquam animadverto, præſertim cùm aut rarò, aut num-

(g) 1. ad Tim. 3. Vide Syric. ep. 1.

numquam censuræ ipso facto incurrendæ prioribus sæculis legantur in aliquo ejusmodi casu esse constitutæ.

X. Graves item pœnas eis infligendas esse, qui ambitione vel cupiditate ducti, ad superiores gradus Ecclesiæ sine legitimis intervallis contenderent, vel ex laicali vita perperam aliquos ordinarent, satis evidenter, tum ex prædictis, tum ex aliis colligere est. Primò enim (a) Zozimus Papa ad Hesychium Salonitanum: *Qui Ecclesiasticis disciplinis per Ordinem non est imbutus, nec temporum approbatione divinis stipendiis eruditus:* id est, qui temporum in ordinatione necessaria interstitia prætergressus fuerit, ad summum Sacerdotium aspirare prohibetur; & si aspiraverit, *non solùm* inquit, *in eo ambitio inefficax habeatur*, quia à Sacerdotio malè obtento decidere debet: *verùm etiam ordinatores ejus careant eo Ordine, quem sine Ordine contra præcepta Patrum crediderant præsumendum*: id est suspensione deinceps à collatione Ordinis, quem inordinate tribuerint, privantur. Secundo, S. Leo epistola (b) ad Episcopos Africanos, cum iis, qui è laicali vita promoti fuerant, se misericorditer dispensare affirmat; ut sedes suas retinerent; non impune deinceps laturos minatus, qui tales vel ordinarent, vel ordinarentur; sed justâ ultione plectendos; satis proinde indicans, eos, qui non servatis legitimis in inferioribus gradibus temporis interstitiis repente ordinarentur, juste de suo gradu dejici ac deturbari posse. Tertio, Concilium (c) Aurelianense quintum, eum, qui ante præmissam in Clericatu annuam conversionem Episcopum consecrarit, *ab officio, vel charitate fratrum extraneum* habendum pronuntiat: quibus verbis duplex censura statuitur, quarum alterutra puniri possit Episcopus, qui indebitas ejusmodi ordinationes effecerit, quarum prior, eaque gravior, est suspensio ab officio Pontificali: posterior, & quidem levior, excommunicatio quædam omnium minima, cujus quædam exempla superius attulimus, quâ ob leviora delicta Antistites nonnumquam plectebantur, ut scilicet à Fratrum seu Episcoporum communione arcerentur, adeout quamvis Episcopalia omnia officia in subditos suos exercere possent; Conciliis tamen Episcoporum, vel conventibus, seu ad Ordines comprovincialium, seu ad Encænia, & Dedicationes Ecclesiarum, seu ad celebres quasdam festivitates, aliaque id genus interesse non permitterentur, Synodicis quoque aliorum literis, & communicatoris privarentur. Duplex ergo ista pœna ad arbitrium Metropolitani seu Concilii Provincialis, seu cujuslibet alterius Superioris in eum ferenda statuitur: qui non præsuppositâ aliquâ à professione Clericatus temporis morâ continuò ad apicem Sacerdotii aliquem sublimarit, prout nempe aut gravior aut levior ejus culpa fuerit. Quarto, octava Synodus (d) generalis, citata præscripta temporum intervalla in ordinatione suâ prætergressum, & prætermissa interstitiorum lege, confestim ad Episcopatus fastigium evectum ejici imperat. Quinto, Nicolaus (e) primus variis epistolis inter varias causas, ob quas Photio Constantinopolitanæ sedis invasori, & Gregorio Syracusano ipsius consecratori Episcopalem dignitatem abrogat, hanc maxime urget, quod ille inordinate gradus Ecclesiasticos prætervolans ad Episcopatum prorupisset, hic festinantem

(a) Zozimus epist. ad Hesych. seu Isyc. refertur dist. 36. c. qui Ecclesiasticis.

(b) S. Leo ep. 84. al. 85. ad Episc. Afric.

(c) Aurel. V. sup. cap. 9.

(d) Octava Synod. can. 5. cit.

(e) Nicolaus I. ep. 7. 8. 9. & pluribus aliis seq.

tem ad iſtam dignitatem conſecraſ- A ſet. Sextò Concilium ([a]) Toletanum quartum poſt enumeratos plures à Sacerdotio rejiciendos, inter quos laicos, ac Neophytos recenſuit, *ſi quis autem*, inquit, *deinceps contra prædicta vetita Canonum ad gradum Sacerdotii indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubjacebit*: quæ ſententia comminatoria eſt in ordinantem & ordinatum prætermiſſis legitimis interſtitiis depoſitionis pœnam intentans. Denique, ne plura ejuſmodi cogar referre; innumeri Canones leguntur, quibus deiici mandantur indebite ordinati, & ſuſpendendi declarantur ab officio ſuo indebite ordinantes, qua generali ſententia comprehendebantur qui ex laicali ſtatu continuò ad aliquem hierarchicum Ordinem hominem non probatum transferrent, vel qui præcipiti feſtinatione à laicali ad Diaconatum, vel Presbyteratum, vel Sacerdotii faſtigium contenderent.

(a) Conc. Tolet. 4. c. 18. refert. diſt. 51. c. qui in aliquo.

XI. Ex quibus omnibus patet, pœnas olim ſuſpenſionis, depoſitionis, aliaſque ejuſmodi, tum in ordinatores, tum in ordinatos, prætermiſſis temporum Canonicorum intervallis latas fuiſſe, ſi non quæ ipſo jure contraherentur, ſaltem quæ à ſuperioribus infligerentur: quod eatenus ſervatum eſt, ut tamen quovis ſæculo (quod alibi ſi Deus nobis vitam protraxerit, oſtenſuri ſumus agendo de Neophytis) ex Epiſcoporum diſpenſatione, graves & proficuos Eccleſiæ viros, e laicali ſtatu emergentes Eccleſiæ laboranti ſuppetias tuliſſe, & ad dignitates Eccleſiaſticas ſalubriter ac prudenter evectos fuiſſe legamus. Mediis autem temporibus impune paſſim temporum interſtitia neglecta ſunt, ex dicendis loco citato: nec ullum ex eorum omiſſione cenſuræ, vel culpæ ſubeundæ periculum naſci docuit ([b]) Fulbertus Carnotenſis. Nullam autem cenſuram ab eo incurri, qui vel ordinatus iis omiſſis fuerit, vel iis neglectis aliquem ordinaverit, docent omnes ([c]) Canoniſtæ veteres.

(b) Fulbertus epiſt. 38.

(c) Vide Hoſtienſem, Panormit. & alios paſſim.

XII. Jam verò quid cenſendum ſit de eo, qui vel ſine legitima B cauſa, neglectis temporum interſtitiis, etiam uſu receptis, aliquem ordinarit vel iis omiſſis abſque diſpenſatione ordinatus fuerit, ex Tridentino præſertim colligi poteſt. Cùm enim Tridentinum ([d]) Epiſcopi providentiæ diſpenſationem iſtam reliquerit, eſto in Eccleſia neceſſitatem, vel utilitatem expreſſe requiſierit, ut confeſtim aliquis, vel ſuſceptis Ordinibus ſacris initiari, vel Presbyteratu brevi poſt Diaconatum ſuſceptum donari C poſſit; nihilominus vix ac ne vix quidem Epiſcopus legem iſtam tranſiliens de prævaricatione damnabitur; quia quantumcumque temere diſpenſet, neceſſitatem Eccleſiæ atque utilitatem ſibi hoc poſtulare viſam fuiſſe cauſabitur, ut circa temporum interſtitia diſpenſaret. Cum autem ([e]) nec prædictum Concilium, nec præcedentes Canones ullam ipſo facto cenſuram in eo caſu contrahi aperte D doceant ſive ab ordinatore ſive ab ordinato; non eſt quod pœnam iſtam ipſo jure incurri dicamus, quam Canon minime exprimit. Imo Concilij ([f]) reticentia indicium eſt, judicaſſe Concilium, vel nullam prioribus Canonibus ſtatutam eſſe pœnam, quæ ipſo jure contraheretur, vel deſuetudine obſoletam, nec ſua lege viſam fuiſſe renovandam. Sixtus ([g]) tamen quintus ordinatos non ſervatis interſtitiis

(d) Trident. ſupra.

(e) Vide Navarrũ de temporib. ord. conſil. 4. 5. 12.

(f) Arg. ex c. fin. de jure patron. & auth. de non eligend. ſecundo nubentes, §. cum igitur collat. 1.

(g) Bulla Sixti V. contra male promotos, quæ incipit, Sanctum & ſalutare.

ſtitiis abſque legitima diſpenſatione ſuſpenſos declaravit. Verùm, cum hæc Bulla Sixti quinti a Clemente (a) octavo ad terminos Concilii Tridentini revocata fuerit, non videtur ulla ſuſpenſio ab iis ipſo facto incurri, qui etiam ſine diſpenſatione præpropere fuerint ordinati. Quamvis haud dubiè fatendum ſit, poſſe eos, qui tam feſtinanter ad aliquem ſacrum Ordinem promoventur abſque diſpenſatione, ab Epiſcopis ſuſpenſionis etiam ſententia jure merito puniri: cùm enim ſint tranſgreſſores Canonum, quidni Eccleſiaſtica cenſura plecti poſſint?

(a) Clementis Bulla, quæ incipit: Summum Pontificem.

§. I I I.

Cujus ſit diſpenſare in ea lege.

XIII. NEque verò dubium eſt, quin circa Ordinum interſtitia, Epiſcopi ſit diſpenſare, cum aperte Concilium Tridentinum arbitrio Epiſcoporum hoc reliquat. Nec antiquitus cum rationabili cauſa in promovendo Neophyto Epiſcopi formidabant. Iiſque octava (b) Synodus expreſſe in contrahendis temporum interſtitiis auctoritatem ineſſe voluit. Plectebantur quidem, ſi ſine cauſa rationabili aliquem non gradatim ordinaſſent; & antiquiores Clericos cæteris præferendos eſſe, Canones inculcabant, ut alibi docebitur: ubi tamen rationabilis cauſa ſuberat diſpenſandi, impune laicos Neophytoſque ordinabant; imo & ad ſummum Sacerdotium, hoc eſt Epiſcopatum promovebant. Et jam (c) in uſu habetur, ut ob eminentiam doctrinæ, vel bonum teſtimonium, & de conſenſu Ordinarii concedat Summus Pontifex, ut quis omnes ordines, etiam Presbyteratus breviori tempore ſumere poſſit, quemadmodum reſponſum dicitur

(b) Octava Synod. c. 5. ſup. cit.

(c) Vide Farinac. parte 4. declarat. Conc. Trident. in cap. 3. de refor. ſeſſ. 23.

A (d) Epiſcopo Placentino. Nec Bullam (e) Sixti quinti contra male promotos poteſtati Ordinariorum præjudicare reſpondiſſe quoque dicitur Summus Pontifex. Aliam quoque (f) cauſam diſpenſandi circa temporum interſtitia Congregatio Cardinalium aſſignavit, ſi quis ſit proviſus de Beneficio Curato; quippe cùm jura velint elapſo anno integro talem ad Presbyteratum promoveri. Sed ſatius multò eſſet,
B nullum ad Beneficia Curata admittere, qui non jam ordinatus Presbyter eſſet, aut non ſufficientia ſtipendia in Eccleſia meruiſſet, ut abſque diſpenſationis gratia intra annum ſaltem Presbyter ordinari poſſet. Proprii autem Epiſcopi ſeu Ordinarii arbitrio cùm id relinquat Tridentina Synodus, & quidem examinatâ Eccleſiæ ſuæ utilitate ac neceſſitate, non videtur apud eos, ad quos dimiſſoriæ ordinandorum
C diriguntur, vel qui ex privilegio ordinare quenquam poſſunt, (quo titulo poteſt Epiſcopus familiarem ſuum ordinare) diſpenſandi poteſtatem reſidere, ut ſuperiùs docuimus.

(d) Ibidem.

(e) Ibidem in c. 11.

(f) Cap. cum in cunctis §. inferiora, de electione, cap. ſtatutum de electione in 6. c. Abbates, de ætate & qualitate, & alibi paſſim.

§. I V.

In quibus præſertim Ordinibus morandum fuerit, antequam ad ſuperiores aſcenderetur.

XIV. QUamvis autem generalis ab Eccleſia de
D non Neophytis aut laicis ordinandis lex lata fuerit, quamvis gradatim ad Eccleſiaſticos gradus aſcendendum Eccleſia præceperit; nihilominus in quibuſdam ſpeciatim Ordinibus moram aliquam trahendam eſſe, lex & conſuetudo Eccleſiaſtica docuerunt: in iiſque præſertim gradibus Eccleſia ſiſtendum eſſe voluit, in quibus magis ſui experimentum Clericus confirmare poſſet. Itaque vix aliquos antiquos

tiquos Canones reperias, qui in Clericali tonſura, quæ nullam habet peculiarem ſibi functionem, vel in Oſtiaratu ſiſtendum eſſe doceant. Paucos ab Oſtiarii munere magnos & celebres viros militiam Clericalem exoſos reperias: non tamen inſuetum, ut ab hoc munere initium duceretur: præterquam quod enim ſtante veteri Eccleſiæ morem ſervabatur, ut celebriorum Eccleſiarum plures eſſent Oſtiarii, quemadmodum in Romana ex epiſtola ([a]) Cornelii ad Fabium, in Conſtantinopolitana ex Juſtinianæâ ([b]) Novellâ colligere poſſumus; cum ex Toletano ([c]) ſub Recaredo in Eccleſiis minoris cenſus unum à Sacerdote eligi Oſtiarium præceptum ſit, qui nitorem Eccleſiæ, & luminaria curet; cùm Oſtiarios paſsim apud Auctores legamus non dubium eſt, quin aliqui in Oſtiariatus gradu probarentur. Nihilominus ex humilitatis ſenſu dixit olim Paulinus Nolanus ([d]) epiſtola ad Severum: *Teſtor ipſum* (Deum), *quia ab æditui nomine & officio optavi ſacrum ſervire ſervitium*: cùm enim gradus iſte minoris induſtriæ videretur, eos, qui ab Oſtiariatu inciperent, in Lectorum poſtea, aliorumque minorum graduum officio probari conſueviſſe probabile eſt: quamvis ex epiſtola ([e]) Joannis octavi, & aliorum decretis, quæ *ne cito quilibet Lector fiat*, prohibent, colligi poſsit, ante Lectoris officium probationem aliquam interdum præmiſſam; eamque neceſsariam judicatam fuiſſe indicat fortè Nazianzenus dicens: ([f]) καὶ ὅτι τῆς Ἐκκλησίας ἄξιον εἶναι χρὴ πρῶτον, εἶτα τοῦ βήματος καὶ τούτου πρῶτον, εἶτα τῆς προεδρίας: *& oportere, ut quiſpiam Eccleſia dignus ſit, Eccleſiaſtico primùm catalogo adnumerari*

(a) Epiſt. Cornelij ad Fab. Antiochen. apud Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 35.
(b) Iuſtin. Novell. 3. ut determin. ſit num. Clericorum.
(c) Conc. Toler. ſub Recaredo cap. 3. tomo 2. Conc. Binij parte 2.
(d) Paulinus epiſt. 6. ad Severum.
(e) Epiſt. Joannis 8. Baſil. Conſtant. & Alex. Imper. 199. tomo 3. Cóc. Binij parte 2.
(f) Nazianz. orat. 1 non longe ante finem.

A *mereatur, ac deinde ſuggeſtu*, id eſt Lectoris officio, qui è ſuggeſtu legebant: nam Julianum Apoſtatam Lectoris munere functum, ſuggeſtus provectione ornatum refert idem ([g]) auctor, eandem phraſim uſurpans, *priuſque hoc, ac poſtea ſedis principatu*, ſeu hierarchico Ordine.

XV. Lectoris porrò gradum, ad quem qui Sacerdotio idonei judicabantur, etiam ex Ephœbis egreſſi
B promoveri conſueverant potiſsimæ neceſsitatis inter omnes minores Ordines judicatum fuiſſe, in eoque præſertim morari ſolitos, qui ad ſuperiores Ordines aſcenſuri erant, tum ex prædictis, tum ex pluribus aliis colligi poteſt. Si enim animo revolvamus, quæ Synodus ([h]) Romana ſub Sylveſtro de promotione ordinata ad Ordines cenſuit, ſtatim à Lectoris gradu aliquem Eccleſiaſticam militiam aggredi poſſe,
C etiam prætermiſſo Oſtiariatu docebimus: ſi ([i]) Syricii, ſi ([k]) Zozimi, ſi ([l]) Gelaſii ſupra allata decreta diſcutiamus, omiſſum in iis de mora in Oſtiarii gradu præceptum eſſe innoteſcèt, ſed à Lectoris gradu incipiendum juberi reperimus: idem ex ([m]) Capitularibus Carolie idem: ([n]) octava Synodo generali argumentum ducetur; ut dubitandi locus nullus ſupereſſe poſsit, quin in Lectoris primitus
D gradu probari ſolerent quàmmaxime, qui ad ſacros Ordines parabantur. Obſervari etiam ex prædictis potuit ([o]) Celerinum, & Aurelium à Lectoratu initium Clericalis militiæ duxiſse. Nec prætermittendum Bracharenſe ([p]) primum, quod probationis ad annum tempora contraxit, in Lectoratu tamen vel Diaconatu potiſsimum immorandum eſse oſtendere.

XVI. Plura quoque ejuſmodi

(g) Idem orat. 3.
(h) Syn. Rom. ſub Sylu. ſuprà.
(i) Syricius ſuprà.
(k) Zozimus ſup.
(l) Gelaſ. ſupra.
(m) Capit. Caroli ſuprà.
(n) Octava Synod. ſupra.
(o) Vide ep. Cypr. ſupra.
(p) Brach. 1. ſup.

exempla referri possunt: nam Basilium, quem Gregorius ([a]) Nazianzenus in exemplum proponit, ad retundendam eorum temeritatem, qui confestim & inordinatè ad Ecclesiasticos Ordines ascenderent, à Lectoratu incœpisse idem ([b]) auctor tradit: Chrysostomum similiter ([c]) Socrates, ([d]) Palladius, & alii; Epiphanium Ticinensem ([e]) Ennodius; Joannem Cabilonensem ([f]) Sidonius; S. Marcellum Parisiensem ([g]) Fortunatus; S. Felicem ([h]) Paulinus; alios alii: quos tamen ordinatè & secundùm Canononicas regulas ad Ecclesiasticos gradus promotos prædicant. Similiter legimus apud Gregorium ([i]) Turonensem Catonem Presbyterum de servatis interstitiis sese jactantem in hæc verba eripuisse: *Ne me Dominus Deus meus patitur hac ordinatione privari, cui tantum famulatum exhibui; nam & ipsos Clericatus gradus Canonica sum semper institutione sortitus*: quæ sit autem Canonica institutio explicat, *Lector decem annis, Subdiaconatus officium quinque annis ministravi, Diaconatui verò quindecim annis mancipatus fui, Presbyterii autem jam honore viginti annis potior: quid autem mihi nunc restat, nisi ut Episcopatum, quem fidelis servitus promeretur, accipiam?* Plures alios citare possem, qui legitima temporum inter Ordines intervalla decurrisse prædicantur, qui tamen à Lectoratu incœperunt; in eoque probati ad superiores postea Ordines, reliquis prætermissis minoribus, convolarunt.

(a) Naz. orat. 20. in laudem Basilii.
(b) Idem ibid.
(c) Socrates lib. 6. cap. 3.
(d) Pallad. dialogo de ejus vita.
(e) Ennodius in vita Epiph. Ticin.
(f) Sidonius lib. 4. epist. 25.
(g) Fortunatus in vita S. Marcelli lib. 1. cap. 4.
(h) Paulinus natali 4. S. Felicis.
(i) Greg. Turon. lib. 4. hist. c. 6.

XVII. Ab Exorcistatu quoque aliquos incœpisse, in eoque gradu diutius perseverasse postmodum ad superiores ascensuros, exemplis comprobo. S. Martinum v. gr. Exorcistarum Ordini primùm adscriptum fuisse referunt Severus ([k]) Sulpitius, & alii; nec minorum Ordinum officiis ullis mancipatum prætterquam Exorcistæ. Similiter ([l]) Bernardus seu Bernuardus Episcopus Hildesiensis seu Hildesemiensis, primùm Exorcista creatus, postea Subdiaconus refertur. Unde Syricius ([m]) suprà; eos quidem, qui ab adolescentia sua Ecclesiasticis officiis manciparentur, in Lectoris officio probandos præcipit, grandiores autem vel in Lectoris, vel in Exorcistæ munere: nam qui minores erunt natu in Lectoris officio plura ingenii sui documenta dare; & licet in tenera ætate Ecclesiæ utiles esse poterant, Psalmis scilicet, Hymnis, Versiculis, aliisque cantionibus divinisque scripturis vel legendis vel decantandis vacantes, ideoque ante pubertatis annos Lectores aliquando ordinabantur, ut ex Conciliis Carthaginensi ([n]) tertio, ([o]) Hypponensi, ([p]) Nicæno secundo, ([q]) VVormatiensi, & aliis passim colligere est; & videre possumus apud ([r]) Victorem Uticensem, qui Lectores & infantulos, seu Lectores infantulos memorat sub Henrico Rege pro Christi fide occisos, itemque apud ([s]) Sidonium & ([t]) Ennodium, quorum hic Epiphanium Ticinensem annorum octo, ille Joannem Cabilonensem ab infantia Lectores creatos affirmat. Exorcistæ autem nequaquam Ecclesiæ utiles esse poterant, aut officio suo idonei, nisi jam provectioris ætatis: neque enim pueri vel adolescentes idonei videbantur, qui dæmones adjurarent, energumenos custodirent, alerent, eisque manus imponerent, unde recte & convenienter ([u]) Syricius eos, qui ab adolescentia Clericatui adscriberentur, in Lectoris gradu

(k) Severus Sulpitius in vita S. Martini, Paulinus in ejusdem vita, Fortunatus, & alii.
(l) Vita S. Bernardi Hildes. apud Sur. 20. Novemb.
(m) Syricius supra.
(n) Carthag. III. cap. 19.
(o) Hyppon. can. 20.
(p) Nicæn. 2. cap. 14.
(q) VVormat. cap. [illegible].
(r) Victor Utic. de persecut. Vandal. lib. 3. & Martyr. Usuardi 13. Julii.
(s) Sidon. ep. 25. lib. 4.
(t) Ennod. in vita Epiph. Ticin.
(u) Syric. supra.

gradu atque officio; qui in ætate jam immatura, in Lectoris aut Exorciſtæ ordine ac munere verſatos eſſe præcipit, antequam ad ſuperiores aſcendant; juxta eandem perſonarum diverſitatem eoſdem gradus, lectoris quidem in iis, qui ab ineunte ætate Clericali militiæ adſcripti eſſent, Lectoris autem vel Exorciſtæ iis, qui grandiores facti hanc vitam ſeligerent, attribuit (a) Zoſimus. Exorciſtæ autem gradum prætermittit (b) Gelaſius, in Lectoris officio primæ probationis tempora conſtituens.

(a) Zoſimus ſupra.
(b) Gelaſius ſupra.

XVIII. A Lectoratu vel Exorciſtatu ad Acolytatum, vel Subdiaconatum nullâ in alio Ordine morâ interpoſitâ progreſſio eſſe ſolebat, prout indicant (c) Syricius, & (d) Zoſimus, ſuperius allati, inter quos, quo ad modum loquendi differentia eſt, quod Syricius Acolytatus & Subdiaconatus Ordines connectat, Zoſimus verò cum disjunctione utrumque efferat; quo ad rem autem idem uterque ſentit. Nam Syricius ideò Acolytatum & Subdiaconatum conjunxit, quod tendenti ad Presbyteratum poſt legitimam in Lectoratu militiam Acolytatus ac Subdiaconatus ordines eidem tribui ſolerent, in quibus, majoribus initiandus, iterum probaretur; quia tamen aliquando Acolyti, aliquando Subdiaconi munia obibat, disjunctione utitur Zoſimus, ſtatuens, ut quibuſdam annis vel Acolytus, vel Subdiaconus exiſtat, qui à Lectoratu ad hierarchicos Ordines contendit. (e) Capitularia Caroli, & octava (f) Synodus generalis eandem in alterutro ſeu ordine ſeu officio moram præſcribunt: à quibus diſſentit (g) Gelaſius, qui in utroque ſiſtendum docuit. Gelaſio non videtur neceſſario obtemperatum fuiſſe, ſed ſuffeciſſe,

(c) Syricius ſupra.
(d) Zoſimus ſupra.
(e) Capitular. Caroli ſupra.
(f) Synodus VIII. gen. ſupra.
(g) Gelaſius ſupra.

A quod aliquis poſt Lectoratum Acolytus ac Subdiaconus fieret, mòdòque hujus, modo illius munia obiret, vel certè uni duntaxat ex illis officiis alligaretur, prout pluribus exemplis oſtenditur: nam de Joanne Cabilonenſi, licèt ſubobſcure, id teſtatur (h) Sidonius: de Epiphanio Ticinenſi refert (i) Ennodius ſupra laudatus, eum, cùm aliquot annos in Lectoratus munere peregiſſet, antequam ad Diaconatum eveheretur, *in ſecundo a Levitis numero dedicatum*, id eſt Subdiaconum fuiſſe creatum: quos etiam gradus aſcendiſſe S. Marcellum Pariſienſem teſtatur (k) Fortunatus, & S. Ignatium Conſtantinopolitanum (l) Nicetas. Eandem ordinum ſeriem ac conſequentiam ſervaſſe (m) S. Bernardum, Hildeſienſem poſtea Epiſcopum, narrat qui vitam illius ſcripſit. E Lectore quoque Subdiaconum factum Optatum apud (n) Cyprianum legimus, ex quo etiam a Lectoratu ad Acolytatum (o) Saturum promotum fuiſſe colligimus. Catonem Presbyterum ſuprà interſtitiis Ordinum abundè ſe ſatisfeciſſe putaſſe oſtendimus, etſi è Lectore Subdiaconus creatus fuiſſet. Plura ejuſmodi (p) exempla innumera idipſum demonſtrant.

(h) Sidonius ſup.
(i) Ennodius ſup.
(k) Fortunatus in vita S. Marcelli.
(l) Nicetas in vita Ignatii.
(m) Vita S. Bernardi Hildeſ. ſup.
(n) Cypr. ep. 34.
(o) Cōfer. ep. Cyp. 34. cum ep. 55.
(p) Greg. Turon. lib. 4. cap. 6. ſup. citat.

XIX. Quinimo, ſi exemplis agendum ſit, reperio, multos a Lectoratu vel Clericatu ſtatim ad Diaconatum aſcendiſſe: nam Baſilium (q) Nazianzenus, Chryſoſtomum (r) vitæ ejus ſcriptores hoc ordine ad Diaconatum progreſſos fuiſſe teſtantur, quamvis Eccleſiaſticam regulam exactè eos ſervaſſe doceant. Similiter S. Euthymius, (s) Conſtantinopolitanus poſtea Patriarcha, primùm Lector, & è Lectore Diaconus evaſit. Plures alios Sanctos ſimili modo provectos enarrare poſſemus; ſed cùm exemplis minus effi-

(q) Naz. orat. 20. in laud. Baſilii.
(r) Palladius & alii ſcriptores vitæ Chryſoſt.
(s) Vit. S. Eutychii apud Sur. 6. April.

efficaciter id probari possit, quia - a lege nonnumquam deviant, suffi ciet notasse Sardicensem ([a]) Canonem huic etiam observantiæ favisse. Etenim denotat Sardicense Concilium, non prius ordinari quemquam Episcopum, *nisi ante & Lectoris munere, & officio Diaconi, ac Presbyteri fuerit perfunctus, & ita per singulos gradus, si dignus fuerit, ascendat ad culmen Episcopatus*. In quibus quidem gradibus diuturnum tempus impendi jubet, *quia*, inquit, *diuturna probatione indiget, qui ad Episcopale solium est sublevandus*. Bracharense quoque ([b]) primum, in officio Lectoris, vel Diaconi disciplinam Ecclesiasticam addiscendam præcipit: scriptor quoque ([c]) S. Eutychii, Constantinopolitani postea Præsulis, ait, eum ex præscripto sanctorum Canonum in ordine Diaconatus aliquo tempore moratum fuisse, ubi etiam addit: *Ordinis rationem tum in omnibus rebus, tum in gradibus pietatis optimum esse*.

(a) Sardic. c. 10.
(b) Brach. 1. sup.
(c) Vit. S. Eutych. suprà.

XX. Unum etiam observo (quod ad plurium difficultatum in hac materia solutionem spectare potest) nempe, esto in assignatis superiùs gradibus, Lectoratu præsertim ac Diaconatu probari solerent, qui ad Presbyteratum, vel summum Sacerdotium seligendi erant; nihilominus non tam anxiè veteres curasse, ut in pluribus gradibus mora duceretur, quàm ut aliqua in inferioribus, sive uno sive pluribus gradibus inferioribus tempora insumerentur, antequam ad Hierarchicos legitimè ascenderetur; unde qui per decennium v. g. in unico gradu Lectoris laudabiliter meruerat, quoad acquirendam dignitatem Diaconalem aut Presbyteralem ferme, æquiparari solebat ei; qui per quinquennium in Lectoratu, & per aliud A quinquennium in Acolytatu, vel Subdiaconatu sese exercuerat: præcipua enim majorum nostrorum cura erat, ut laborum temporumque processu ad Ecclesiæ regimen ascenderetur, ne vel laicales mores cum Sacerdotali aut Diaconali ordine retinerentur; vel novi recentesque Clerici, qui nihil vel parum in Ecclesia desudaverant, emeritis, qui fructuosè sacris officiis ministrassent, præferrentur, & otiosus debita laborantibus præmia præriperet: B neve incogniti nec satis probati homines vel ineruditi, & Ecclesiasticæ disciplinæ ignari, ad Ecclesiasticas dignitates irreperent; quare prout Ecclesia vel Lectoris, vel Exorcistæ, vel aliquo alio ministerio Ecclesiastico magis vel minus indigebat, aliquem diutiùs in uno ex iis officiis retinere, vel eo prætermisso ad aliud eligere solebat, quemadmodum de Joanne Cabilonensi scribit ([d]) Sidonius, C *in Diaconi seu gradu seu ministerio multùm retentus propter industriam, diu dignitate non potuit augeri, ne potestate posset absolvi*. Prout etiam ad prædicta ministeria aptior aliquis erat, & ad alia minus aptus, in quibusdam diutius retinebatur, vel ad altiora assumebatur, aliis etiam nonnumquam prætermissis, ut clarè ostendit Ambrosius: ([e]) *Alius*, inquit, *distinguendæ lectioni aptior, alius* D *psalmo gratior, alius exorcizandis, qui m ale laborant spiritu, solicitior, alius sacrario opportunior habetur; hæc omnia spectet Sacerdos, & quid cuique congruat, id officii deputet*. Quibus verbis Lectoris, Exorcistæ, & Subdiaconi, cui sacrarii cura commissa erat, vel certe, Ostiarii officia enumerantur, quæ arbitrio Episcopi unicuique ex Clero probando demandabantur.

(d) Sidonius sup.
(e) Ambrosius de offic. lib. 1. c. 44.

XXI. Atque hinc primò accidit, ut

ut plures legamus in diversis inferioribus gradibus meruisse, alios verò eos gradus prætergressos fuisse, antequam ad Sacerdotium eveherentur. Origenem ex Lectore seu Doctore audientium, ad quem gradum ab adolescentia promotus fuerat, Presbyterum viginti postea & amplius annis, cum ad virilem ætatem pervenisset, Cæsareæ ordinatum fuisse ex Eusebio ([a]) colligimus. S. Martinum ab Exorcistæ gradu ad Sacerdotium evectum multo postea tempore ex Severo([b]) Sulpitio discimus. De S. Felice hæc versâ oratione ([c]) S. Paulinus.

Primis Lector servivit in annis.
Inde gradum cæpit, cui munus voce fideli
Adjurare malos, & sacris vellere verbis;
Quod quia perspicuâ meriti virtute regebat,
Jure Sacerdotis veneranda insignia nactus, &c.

Cosmam quendam Subdiaconum Ecclesiæ Syracusanæ ad possessionem, quæ Juliana dicitur, Presbyterum electum & ordinatum, refert ([d]) S. Gregorius; S. ([e]) Austregisilus decisâ cæsarie factus Clericus, & ordinatus Subdiaconus, Presbyter postea ordinatus, ad Bituricensem Archiepiscopatum deinde ascendit. S. ([f]) Albertus Monachus à Burchardo Cameracensi primùm Acolytus, deinde Subdiaconus, postea Diaconus, demum Presbyter ordinatus refertur.

XXII. Exinde secundò accidit, quod ante decursos omnes gradus Clericatus, plures in Episcopos electi reperiantur, sed qui in aliquo inferiori gradu, ac sacro Ordine, laudabiliter fuissent versati. Ex inferioribus quidem Ordinibus ad Episcopatum quemquam eligi indeco-

A rum videbatur, sed non usquequaque prohibitum, quia morum quidem in illis Ordinibus testimonium dare poterant; sed non perinde industriæ, prudentiæ, & habilitatis ad regendum, ac in Ordinibus hierarchicis, in quibus sacri principatus participes cùm essent, dotes regimini Ecclesiastico convenientes, magis explicabant. Unde lege sanxit Urbanus ([g]) Pontifex, ut nonnisi ex Presbyteris vel Diaconis Episco-

B pi eligerentur, qui postea ex Subdiaconis eligi permissi sunt ab ([h]) Innocentio III. Antiquitus autem non licuisse, nisi vel ex Presbyteris, vel Diaconis eligi Episcopos, testantur S. Leo ([i]) epistola ad Anastasium Thessalonicensem de omnibus Episcopis loquens, & ([k]) Stephanus III in Synodo Romanâ de solis Summis Pontificibus. Ex eorum etiam Diaconorum ordine, Episcopos frequenter electos innumera exempla demonstrant, & vel

C ab initio nascentis Ecclesiæ, Ignatio ([l]) Antiocheno Heronem Diaconum successisse, & in Romana ([m]) Ecclesia ex Diaconis factos Pontifices, Linum, Anacletum, Clementem, ex Historiæ lectione novimus. Quinimo, si seriem Pontificum majorum sedium antiquam attente inspiciamus, plures forte ex Diaconis, quàm ex Presbyteris ad Sacerdotii apicem pervenisse comperiemus: cùm enim industria

D præsertim personæ in Diaconi gradu eluceret, solerentque Diaconi omnium Episcopalium negotiorum internuntii, procuratores, ac participes fieri, ideo cæteris, etiam qui essent ex Presbyterali cœtu, magis idonei aliquando judicabantur. Quod occasionem dedit Eulogio ([n]) Alexandrino apud Photium (nisi tamen hoc ipsum Photii potius figmentum sit, quam Eulogii fragmen-

(a) Euseb. lib. 6. hist. c. 3. & 17.

(b) Sulpitius in vita S. Martini.

(c) Paulinus natali 4. S. Felicis.

(d) Greg. lib. 11. epist. 24.

(e) Vita S. Austregis apud Sur. 20. Maij.

(f) Vita S. Alberti apud Sur. Augusti.

(g) Urbanus apud Grat. dist. 60. c. finali; cujus Canonis tanquam Urbani 2. meminit Innocent. III. cap. A multis, de ætate & qualitat. probabilius verò apud Iuonem p. 5. c. 71. & Panor. lib. 2. cap. 5. tribuitur Synod. Beneventanæ sub Victore II. cui Urbanus II. successit.

(h) Innocent. III. cap. A multis cit.

(i) Leo epist. 82. al. 84. ad Anastas. Thessal. cap. 6.

(k) Steph. III. in Synodo Rom.

(l) Ignat. ep. ad Heron. Diac. eũ sibi successurum prædixit: Euseb. lib. 3. hist. c. 20. successisse testatur.

(m) De iis Pont. vide Ignat. ep. ad Smyrn. & Pontif. Damasi.

(n) Euleg. Alex. apud Phot. in Biblioth.

fragmentum) comminiscendi, quod cum Romanæ Ecclesiæ mos esset, in Ecclesiâ Romanâ, ut decedenti Summo Pontifici Archidiaconus subrogaretur prævideretque, Cornelius Novatum Archidiaconum novaturum esse, si Romanæ Ecclesiæ præsideret, eum inter Presbyteros relegarit, quasi Presbyter factus non amplius esset Pontifex eligendus: sed de iis alibi fusius.

XXII. Tertiò etiam ex eo accidit, quod Concilium ([a]) Arelatense III. citatum, ad Presbyteratum & Episcopatum, imo etiam & ad Diaconatum, & ([b]) Aurelianense III. ad Diaconatum ac Presbyteratum, ejusdem scilicet temporis moram, annuam scilicet, prærequirant: quia nempe, cum laicorum seu neophytorum ordinatio prohiberetur, promotio eorum ad omnes hierarchicos Ordines intelligebatur esse prohibita. Nam Paulus, ([c]) qui Episcopum Neophytum esse prohibuit, Episcopi nomine tam Summum, quàm inferiorem Sacerdotem seu Presbyterum intellexit, ut passim docent omnes ([d]) Interpretes; idemque ([e]) Diaconos probandos voluit, antequam ministrent. Probatio itaque ista, quæ à quibusdam quinti & sexti sæculi Conciliis definita fuit, tum ad Episcopatum, tum etiam ad Presbyteratum ac Diaconatum, ejusdem temporis, puta annua, statuta est; non potuit enim vel ad Diaconatum brevioris rationabiliter temporis quàm unius anni assignari. Non censebatur autem post hæc Concilia ex Neophyto vel laico ordinatus, qui post annuam in inferiori Ordine, quantumvis non hierarchico, probationem, vel Episcopus consecraretur. Ubi autem Episcopus aliquis electus fuisset, quia accelerari Ordinationem majoris operæ videbatur, ideo servandorum inter Ordines, qui ad Sacerdotium electo deessent, nulla vel certe exigua erat cura. Refertur tamen ([f]) S. Audoenus, licèt ad Episcopatum Rothomagensem electus, tantisper in Ordinibus susceptis substitisse, antequam Episcopum consecrari se permitteret, ne sacrum Ordinem præripere videretur.

XXIV. Nihilominus, quamvis hæc ita forent, laudabile tamen ducebatur in singulis Ordinibus moram aliquam trahere, antequam ad superiorem ascenderetur. Faciunt ad id Constitutiones ([g]) Sylvestri, & ([h]) Caji Summorum Pontificum superius citatæ. Conducunt & aliqua priorum sæculorum exempla; in quibus tamen non ausim affirmare pro certo, eos, qui gradatim per omnes Ecclesiasticos Ordines ascendisse perhibentur quatuor minores, quos Ecclesia recipit, servatis inter singulos quibusdam temporum intervallis, recepisse. Dicitur ergo S. Cornelius à S. Cypriano, ([i]) *per omnia Ecclesiastica officia promotus, & in divinis administrationibus Dominum sæpe promeritus, ad Sacerdotii sublime fastigium cunctis religionis gradibus ascendisse*. Dicitur S. Athanasius à ([k]) S. Gregorio Nazianzeno eo modo educatus atque institutus, quomodo institui oporteret, qui Antistites plebis futuri sunt; cooptatus siquidem in sacrum ordinem eorum qui Deo appropinquant, & sacrosanctæ stationis & Ordinis honore affectus, & antequam Episcopus Alexandrinus ordinaretur, πᾶσαν τὴν τῶν βαθμῶν ἀκολουθίαν διεξελθών, *omnem graduum seriem, seu consequentiam transegisse*. S. Anthimus ([l]) *per gradus* Presbyter factus dicitur apud Metaphrastem. S. Medardus a ([m]) Fortunato Presbytero,

(a) Arel. III. seu 4. suprà c. 1. & 2.
(b) Aurel. III. c. 6.
(c) 1. ad Tim. III.
(d) Vide Interpretes in dict. cap.
(e) Cap. 3. cit.
(f) Vit. S. Audoen. cap. 1. apud Sur. 24. August.
(g) Sylvester sup.
(h) Cajus suprà.
(i) Cypr. ep. 52. ad Anton.
(k) Greg. Nazianz. orat. 21. in laudem Athanasii.
(l) Vit. S. Anthimi apud Metaph. & Sur. 27. Aprilis.
(m) Fortun. vit. S. Medardi cap. 9. apud Sur. 8. April.

bytero, *decurſis cum multa honeſtate inferiorum Ordinibus graduum, poſt bonam eorum adminiſtrationem, divinâ ſibi aſpirante gratiâ, Sacerdotale coactus* narratur *ad officium*. Plures alios paſsim ſervatis omnibus inferiorum Ordinum gradibus ad Sacerdotium ordinate aſcendiſſe leges. Nec dubium, quin Sacerdotio, quod omnium Ordinum functiones comprehendit, magis idonei ſint, qui ſingulos Ordines gradatim conſcenderunt, in iiſque ſeſe ex præſcripto Canonum exercuerunt, quàm qui in unico ſolùm ordine morati ſunt. Ordinatiſsima hæc ad Sacerdotium videtur eſſe aſcenſio, ſi ſinguli Eccleſiaſtici gradus per moroſa temporum intervalla conferantur: hæ ſunt aſcenſiones, quas in corde ſuo, juxta Pſalmiſtam, ([a]) diſpoſuit Dominus, in valle lachrymarum in loco, quem poſuit: hæc eſt ([b]) Scala Jacob, per quam Angeli ad Dominum aſcendunt; quam ſi Angeli, ſi beatiſsimi Spiritus, ſi ſupernæ mentes nonniſi gradatim aſcendere audent, qua temeritate mortales ([c]) fictilia vaſa portantes, quæ faciunt invicem anguſtias, prætermiſsis inferioribus gradibus uno vel pluribus ſtatim ad ejus ſummitatem adnitentur? Eant potius ([d]) de virtute in virtutem, de gradu in gradum, ut videatur Deus Deorum in Sion. ([e]) *Caſum appetit, qui ad ſumma loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta quærit aſcenſum*. Convenientiſſima videtur eſſe iſta diſpoſitio, ut quemadmodum loquitur ([f]) Tridentinum, qui ad Sacerdotium aſpirant, *de gradu in gradum aſcendant, ut in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina major accreſcat*. Pulchrum eſt, ſi per omnes militiæ Eccleſiaſticos gradus ad Sacerdotalem ordinandi deducantur.

(a) Pſal. 83.

(b) Geneſ. 28.

(c) 2. Cor. 4.

(d) Pſal. 85.

(e) Greg. ep. 100. ad Syag. lib. 7.

(f) Trident. ſeſſ. 23. cap. 11. de reformat.

A

§. V.

Quorum interſtitiorum diſpenſatio facilius concedi hoc tempore poſſit: quorum obſervatio ſtrictius urgeri debeat.

XXV. Atque hinc eſt, quod Concilium Tridentinum B ſupra in ſingulis Eccleſiaſticis Ordinibus moram aliquam trahi voluerit, etiam in minoribus. Diſtrictius tamen idem ([g]) Concilium inter poſtremi gradus minorum Ordinum ſuſceptionem, & ſacrorum Ordinum, itemque inter promotionem ad Diaconatum, & evectionem ad Sacerdotium, temporum intervalla ſervari præcepit, quàm inter receptionem quorumcumque aliorum Ordinum: etenim mino- C res quidem Ordines per temporum interſtitia conferri, vel non conferri arbitrio Epiſcopi quodammodo relinquit; inter Subdiaconatum quoque & Diaconatum, ſi Epiſcopo ita videatur, anni moram interponendam dumtaxat decernit; at a ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum ad Subdiaconatum, & à ſuſceptione Diaconatus ad Preſbyteratum temporum quædam intervalla præſcribit, quæ ſervari D præcipit, *niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ utilitas judicio Epiſcopi aliud expoſcat*: non mero arbitrio Epiſcopi id relinquens, ſed neceſſitatem, aut utilitatem Eccleſiæ in diſpenſatione circa iſta intervalla concedenda requirens. Scio, cùm interponenda quædam inter ſingulos Ordines tempora à Synodo Tridentinâ præſcribuntur, *niſi aliud Epiſcopo videatur*, verba iſta, ùt late tradit ([h]) Bartolus, & ex eo ad præ-

(g) Idem cap. 11. cit. 13. & 14.

(h) Bartolus in Gloſſ. v. videbitur. ſuper Extravag. Ad reprimendum.

(a) Navarrus consil. 12. lib. 1. de tempor. ord. 2.

(b) l. 1. ff. de rebus dubiis.

præsentem materiam differit (a) Navarrus, intelligenda esse *de usu & judicio ratione*, ut ajunt illi, *regulato*. Scio, quod (b) una pars Tridentini decreti per aliam declarari possit, proindeque verba ista per alia, quæ necessitatem, vel Ecclesiæ utilitatem in iis dispensationibus concedendis exposcunt, explicari posse.

XXVI. Nihilominus, non perperam, neque sine maturâ, ut existimo, deliberatione, necessitatis Ecclesiæ atque utilitatis expressa mentio facta est in concedenda dispensatione circa interstitia inter quosdam Ordines, cujus in dispensatione pro aliis Ordinibus nulla fit mentio. Etenim stante præsenti rerum ordine, non dubium est, quin majoris videatur esse momenti, ut a minoribus ordinibus ad sacros, & a Diaconatu ad Presbyteratum lentior sit ac morosior progressio, quàm a quovis alio ordine ad quemcumque alium. Nam, cùm jam minorum Ordinum functiones aliquę tantùm in usu sint; disciplina circa initiatos iis Ordinibus aut nulla; aut longe minor vigeat obligatio eorum fere nulla sit; nec Ecclesiasticis personis, quæ vinculo aliquo devinctæ sint, Clerici, qui solùm ad illos Ordines promoti sunt, adcenseri soleant: ubi ad iis Ordinibus ad sacrum ascenditur, in quo cœlibatus, & Clericalis vitæ ineundæ professio emittitur, nec licet (c) manum ponentem ad aratrum retrò aspicere; seriò tunc demum providendum, ne vel inutilibus Ecclesia Clericis oneretur, vel ingrato se statui aut conditioni quisquam adscriptum doleat, vel ineptus admittatur. Probationis itaque tunc tempora necessaria sunt, quia probatio maximè necessaria. Similiter, cùm omnium Ordinum, præterquam Sacerdotii, functiones jam minimi momenti sint, quantum ad salutem animarum populi spectat, & Ecclesiastico regimini Diaconi jam non æquè ac prioribus temporibus immisceri soleant, iterum quammaximâ & maturâ deliberatione opus est, accuratoque examine, ubi quis ad Presbyteratum evehendus est, & animarum directioni ac gubernationi applicandus: tunc ergo præsertim interstitia inter Ordines præscripta necessaria sunt, quæ ordinandorum probationi deserviant. In cæteris gradibus, in quibus minor probationis ordinandorum est necessitas, facilior circa interstitia dispensatio est, ideoque arbitrio Episcopi hæc reliquuntur, qui consuetudinis rationem habere potest, aliorumque plurium, quorum in dispensatione circa interstitia inter prædictos Ordines rationem non videtur habere debere; quippe cùm consuetudinem, quæ non vigeret inter hos Ordines interstitia observandi, adlaborare ipse deberet, ut continuò inducat: Ecclesiæ tamen necessitatis atque utilitatis in omnibus habere debet rationem, ne vel necessariâ ministrorum copiâ ac subsidiis Ecclesia destituatur, vel præcocibus insignis virtutis, prudentiæ, industriæ fructibus privetur. Cùm itaque in Gallia præsertim insolitum sit in singulis minoribus Ordinibus gradatim ascendendis tempus terere, nec Episcopos hac in re negligentiæ, nec ordinatos temeritatis incusare debemus: quamvis optimum esset Tridentinæ Sanctioni sollicite & scrupulose, si fas ita loqui, adhærere; ne, cùm naturæ vitio ad laxiorem semper disciplinam ac solutiorem tendamus, si vel minimum deflectamus ab orbita, in ejusdem disciplinæ per-

(c) Lucæ 9.

perniciem longis deinceps erroribus abducamur.

§. VI.

Quantum tempus interstitiis olim præfixum, & à Tridentino postea præscriptum sit.

XXVII. Subit verò mirari, quàm longa, quàm diuturna temporum spatia inter Ordines gradatim consecrandos veteres statuerint: certè si Romani concilii sub ([a]) Sylvestro percurrenda forent tempora, antequam quis ad gradum Presbyteratus pervenire posset, nonnisi seniores Presbyteros juxta nominis sui ethymologiam haberemus. Abbreviata postea sunt a ([b]) Syricio, ([c]) Zozimo, ([d]) Gelasio interstitiorum tempora, quibus percurrendis vix plurium magnorum virorum vita sufficeisset: alia etiam, ob humanæ vitæ brevitatem, tempora ab iisdem præscripta sunt iis, qui ab adolescentia Ecclesiasticis se ministeriis mancipassent; alia iis, qui jam ætate grandævi melioris propositi conversatione provocati ad sacram militiam ex laicis pervenire festinant. ([e]) Arelatense tertium, seu quartum, Concilium ([f]) Aurelianense tertium, & ([g]) quintum; ac Bracharense ([h]) primum nimium utique tempora probationis ad Sacerdotium contraxerunt: omnium brevissimum probationis terminum assignavit ([i]) Justinianus, cùm iisce temporibus nec laici probari, nec Clericalis officii ac ministerii functiones addisci, nec disciplinâ Ecclesiasticâ animus cujusquam imbui sufficienter potuerit. Posterioribus ideò constitutionibus nimia illorum festinatio correcta est, diuturnioraque tempora requisita.

(a) Conc. Rom. sub Sylvestro suprà.
(b) Siricius suprà.
(c) Zosimus suprà.
(d) Gelasius suprà.
(e) Aurel. 3. seu 4. supra.
(f) Aurel. 3. suprà.
(g) Aurel. 5. suprà.
(h) Brach. 1. suprà.
(i) Justin. suprà.

A Convenientissime autem Tridentinum ([k]) inter minores quidem Ordines intervalla quædam temporis, sed arbitrio Episcopi definienda, præscripsit, quorum nempe functiones minus sunt necessariæ, & facilius addisci possunt: inter postremum gradum Ordinum minorum & Subdiaconatum annum intercedere voluit, quò majori cum dispositione Subdiaconatus suscipiantur, & maturiori consilio susce-
B pta vitæ Clericalis ineundæ ratio atque obligatio cogitetur: in Subdiaconatu non solùm annum, sed *saltem annum* requisivit; quia plures sunt & difficiliores ejus functiones; unde saltem requiritur spatium, ut ad sacri principatus, ad quem Diaconatus aditum patefacit, officia aliquis comparetur, instructior accingatur. Denique à Diaconatu ad Presbyteratum *saltem annum*; nec hoc tantùm,
C sed *integrum* exigit, ut maximam hujus interstitii necessitatem attendat, nec nisi diuturno tempore Presbyteralis Ordinis munia omnia comparari posse doceat.

(k) Trident. suprà.

XXVIII. Difficultas autem hìc duplex occurrit; Prima, quænam inter singulos minores Ordines temporum intervalla conveniat ab Episcopo definiri: Altera, quomodo annus, qui præscribitur inter susceptionem postremi gradus minorum Ordinum & Subdiaconatus, item-
D que qui assignatur inter Diaconatum ac Presbyteratum, sit numerandus. Priori quæstioni respondetur, breviorem videri moram istam inter minores Ordines, quam ([l]) Sorbus, ([m]) Campanili, & alii definiunt, puta ab una die Dominica vel festivitate ad aliam: esto enim singulis diebus Dominicis ac festivis diebus minores Ordines ab Episcopis conferri possint,

(l) Sorbus in compendio Mendicant. v. Ordo. versu E sic benè.
(m) Campan. rub. 6. juris canon. cap. 3. num. 13.

(a) Trident. sess. 23. cap. 12. de reform.

non tamen congruit menti Concilii (a) Tridentini, ut unius susceptio alterius susceptionem adeo proximè consequatur: vult enim, eos de gradu in gradum ascendere, ut in eis cum ætate vitæ meritum & doctrina major accrescat: At verò nulla in iis, qui minoribus Ordinibus hoc modo initiarentur, notabilis ætatis accessio cum promotione ad ulteriores gradus conjungeretur, non doctrinæ aut vitæ meriti incrementa ulla in iis tam brevi tempore observari possent; ut ergo pari passu, ætate, doctrina, vitæ merito & Ordinibus Ecclesiasticis auctiores evadant, majus aliquod temporis spatium ac diuturnius intervallum inter singulos minores Ordines statuendum est. Probabilior ergo est (b) Ugolini, (c) Majoli, & aliorum sententia, qui intervallum istud ab uno ex temporibus generalium Ordinationum ad aliud saltem definiunt; seu, quod ergo malim, ab uno Quatuor Temporum ad aliud ut nempe aliquod doctrinæ, ætatis, ac meriti incrementum inter susceptionem primi ex minoribus Ordinibus, & ultimi notari possit; id enim prædictis verbis voluisse videtur innuere Tridentina Synodus. Frustra quoque interstitia illa statuerentur, ut postea confirmabimus, nisi in singulis Ordinibus exercendis assiduitas, industria, pietas ordinandorum probarentur: quis non autem rationabiliter judicet, quin tres saltem menses in ea probatione in singulis Ordinibus facienda, & in singulis Ordinibus exercendis videantur esse necessarii? Antiquitus certè non solùm ex prædictis constare potest, inter Lectoratus v. g. & Acolytatus susceptionem longè diuturniora tempora ab Ecclesia expetita fuisse, quàm quæ nos assignaverimus: idque prætereà ex iis, quæ

(b) Ugolinus de potest. Episc. cap. 86. . 27. num. 4.
(c) Majol. de irregul. lib. 3. cap. 24. num. 13.

A de ætate Ordinandorum dicemus, confirmari insuper poterit: nam cùm Ecclesia Lectores juniores admiserit, Acolytos non item; usus tamen hodiernus ferre videtur, ut etiam uno die omnes illi Ordines conferantur, quem a culpa excusare non dubium est, licèt corrigendum censerem.

XXIX. Posteriori difficultati respondendum est, annum interstitiorum à Concilio Tridentino præscriptum non esse mathematice computandum, quasi scilicet debeat duodecim mensibus integris constare, seu trecentis sexagintaquinque diebus, sed moraliter & juxta ritum Ecclesiæ, videlicet ab una Quadragesima ad aliam, à Sabbato sancto Paschæ ad aliud sequens, a Pentecosten, &c. Præterquam quod enim (d) ita sentiunt communiter Doctores, & ita decisum referunt à sacra Congregatione Cardinalium Hieronymus (e) à Sorbo, Prosper (f) de Augustino, & alii, testaturque (g) Fornarius idipsum à Sixto quinto fuisse declaratum; congruit quoque Patrum Tridentinorum menti, tum quod Ecclesiasticum annum in re Ecclesiastica intellexisse videri debeant; tum quod aliàs aberrandi major occasio daretur, dum ad unius & alterius sequentis anni dies morose examinandos unicuique redeundum esset, & ex Calendario tempus istud repetendum; quod contra eorum intentionem fuisse censendum est: facilior autem & expeditior sit alia numerandi ratio; tum denique quod sæpius accideret, ut nec annus integer interstitiorum sufficeret, quia elapso anno integro mathematice considerato, elapsa quoque Quatuor esse possent annorum Tempora celebrandis Ordinibus destinata.

(d) Vide plures apud Augustni. Barbos. de offic. & potest. Episc. parte 2. alleg. 1 num. 2.
(e Hieron. à Sorbo suprà, versu Circa id.
(f) Prosper de Augustin. in addit. ad Quarantam, v. Ordo in fine, & alii.
(g) Fornarius cap. 1. num. 4. de Ordine add. ad instit. Toleti.

§. VII. Cau-

§. VII.

Cauſæ ſtatutorum interſtitiorum referuntur.

XXX. PRudenter autem *admodum*, ut inquit Concilium ([a]) Burdegalenſe, *nuperum & divinitus factum, ut per tot gradus ad Sacerdotium aſcenderent Eccleſiæ miniſtri: in quibus ſi punctuatim ſervatis temporum interſtitiis conſiſterent promoti, exercitiis Ordinum proxime ſuſceptorum ſedulò vacantes, Angelicæ profectò vitæ viros Eccleſiaſticos haberemus.* Recte, inquam, ſi durantibus temporum intervallis ab Eccleſia præſcriptis, pietati interim, divinis Officiis, Ordiniſque ultimum ſuſcepti miniſteriis Ordinati vacarent. At nunc neſcio quia illuſoria Concilii interpretatione reperias quoſdam interſtitiorum inter Ordines gnavos ac ſedulos obſervatores, qui tamen tota iſta tempora inutiliter effluere ſinunt, non pietatis incremento, non doctrinæ uberioris acquiſitioni, non diſciplinæ ſtudio, eadem impendi curant: cùm tamen fruſtra inter ſingulos Ordines temporum intervalla ſerventur, niſi per ea in omni virtutum genere, ſed præſertim in Eccleſiaſticæ diſciplinæ cognitione, & ſacrorum Officiorum uſu atque doctrinâ ordinandi provectiores evadant, eorumque mores atque ſtudia penitus ab Antiſtite ac populo dignoſcantur: nam illorum intervallorum præſcribendorum cauſa præcipue triplex eſt: prima eſt, miniſterii cujuſcumque Ordinis exacta & accurata cognitio, ac ſedulus uſus; ſecunda, animi Clericalis aſſumptio, & in diſciplina progreſſio: tertia, probatio promovendi ad ſuperiores Ordines, quem in inferioribus tanquam

(a) Burdeg. ſub Cardin. de Sourdis cap. 6. nu. 3.

A in ſtatu diſcipulatus, probationis ac novitiatus retineri æquum eſt, ut nonniſi cum ingenti laude & virtutum gloria, ac perfectione virtutis, in iis, quæ ſunt ſui muneris, inſtitutus atque inſtructus ad ſuperiores gradus accedat.

XXXI. Primùm igitur ordinandus per moroſa temporum intervalla ad ſuperiores Eccleſiaſticos Ordines deducitur, ut ea, quæ ſunt ſui muneris & ſacræ religionis

B ediſcat, antequam aliorum docendorum curam ſuſcipiat; non enim ſolùm ſacrorum doctrinâ imbuendus eſt, qui ad Sacerdotium deſtinatur; verùm etiam praxim ſacri Officii edocendus, quæ non niſi diuturno uſu comparatur. Unde ſanctos Patres, qui e laicis divinâ diſpenſatione, ad Sacerdotium provecti ſunt, conqueſtos eſſe reperio, quod prius docere quàm diſcere contra ſtatutum rerum or-

C dinem compellerentur. *Homines*, inquit ([b]) Ambroſius, *diſcunt prius quam doceant, & ab illo accipiunt, quod aliis tradant; quod ne ipſum quidem mihi accidit; ego enim de tribunalibus atque adminiſtrationis infulis ad Sacerdotium raptus, docere vos cœpi, quod ipſe non didici; itaque factum eſt, ut prius docere inciperem quàm diſcere: diſcendum igitur mihi ſimul eſt, & docendum; quoniam non vaca-*

D *vit antè diſcere*. Auguſtinus tantus ille vir, & qui prius ([c]) per triennium ferme orationi & lectioni vacans ſeceſſerat, quàm Presbyter fieret, qui adverſus Academicos, Manichæos, qui pro illuſtratione Catholicæ religionis ac diſciplinæ multos, jam omni eruditione refertos, de beata vita, de ordine, de immortalitate animæ, de diſciplinâ, de moribus Eccleſiæ, & alios plures libros conſcripſerat: hic

(b) Ambroſius de offic. lib. 1. cap. 1.

(c) Vide Poſſidium in vita Auguſtini.

hic tamen cum Presbyteratus onus formidaret, inducias saltem petiit in sequens usque Pascha, quo instructior fieret ad Sacerdotii munus capessendum. Fuse querimonias ejus atque expostulationem continet libellus ejus supplex, seu epistola ([a]) ad Valerium, cùm ad Presbyteratus susceptionem urgeretur, quam velim ab unoquoque in Episcopum, Presbyterum, vel Diaconum ordinando perlegi, ac versari; pauca ex ea accipe, ubi officia ista & periculosissima & beatissima prædicavit, & quidem beatissima, si eo modo militetur, quo Christus jubet, statim subdit: *Quis autem iste sit modus, nec à pueritia nec ab adolescentia mea didici; & eo tempore, quo discere cœperam, vis mihi facta est merito peccatorum meorum (nam quid aliud existimem nescio) ut secundus locus gubernaculorum mihi traderetur, qui remum tenere non noveram. Sed arbitror, Dominum meum propterea me sic emendare voluisse, quod multorum peccata nautarum, antequam expertus essem, quid illic agatur, quasi doctior & melior reprehendere audebam. Itaque, postquam missus sum in medium, tunc sentire cœpi temeritates reprehensionum mearum, quamquam & antea periculosissimum judicarem hoc ministerium. Et hinc erant lacbrymæ illæ, quas me fundere in civitate Ordinationis meæ tempore nonnulli fratres animadverterunt, &c.* Quàm verò eleganter, quàm piè atque humiliter expostulat ([b]) Sidonius, quod e laicali vita ad Sacerdotalem evectus, discendi spatium non habuerit: *Ego autem*, inquit, *infelicis conscientię mole depressus, vi febrium nuper extremum salutis accessi, utpote cui indignissimo traditæ professio-*

(a) Epist. Aug. ad Valerium 148.

(b) Sidonius lib. 4. epist. 3. Apollinari.

A *nis pondus impactum est, qui miser antè compulsus docere quàm discere, & ante præsumens bonum prædicare quàm facere, tanquam sterilis arbor, cum non habeam opera, pro pomis spargo verba pro foliis*. Et alibi: ([c]) *Mediocritatem meam manet longe diversa conditio, cui per suspiciosas voragines, & flagitiorum volutabra gradienti professionis hujusce pondus impactum est, & priusquam ulli bonorum reddam discen-*
B *tis obsequium, cogor debere cæteris docentis officium*. Similiter Synesius Theophilum Alexandrinum, de quadam quæstione interrogans, hæc habet: ἐγὼ μὲν οὔτε πόρρωθεν ἐνεζάφην τοῖς νόμοις τοῖς ἱεροῖς, οὔτε ἤδη μοι καθήκει πολλὰ μεμαθηκέναι πέρυσιν οὔπω γεγονότι τοῦ καταλόγου: *ego verò neque hactenus diu sacris legibus institutus sum, nec multa admodum didicis-*
C *se par est, qui superiore nondum anno, in eo numero conscriptus eram*. Plura ejusmodi apud eundem Synesium & alios passim reperire est, quibus ridiculi sunt, qui se præferre aut æquiparare audeant: cum tamen reperiantur hodie plurimi, qui sibi videntur ad Ecclesiastica ministeria maxime idonei, quamvis nec in iis instructi unquam fuerint, nec ea unquam tractari viderint. Quos quidem ego nescio,
D temeritatisne potius quàm stultitiæ redarguam. Nam, ùt recte arguit ([d]) Nazianzenus, alios docere aggredi priusquam ipsi satis edocti simus, ac figulinam, ùt dici solet, in dolio docere, hoc est in aliorum animabus pietatem meditari & exercere, valde stultorum aut temerariorum hominum esse videtur; stultorum, si ne inscitiam quidem suam agnoscunt; temeriarorum, si cum eam cognitam habeant, hoc

(c) Idem in concione post epist. 9. lib. 7.

(d) Synesius epist. 66. Theophilo.

hoc tamen negotium aggredi non verentur.

(a) Nazianz. orat. 1. fusè.

(b) Idem ead. orat. 1. à carceribus ferè ad calcem.

XXXII. Graviter in eosdem invehi pergit (a) Nazianzenus; nec omnia, quæ in ipsos erudite & eloquenter disserit, referre mihi in animo est, quod si præstare vellem, plures utique integras paginas exscribere opus esset: quædam dumtaxat ex ipso excerpo, quæ in hanc disputationem apte congeram; age verò, (b) inquit, censes ne, artes saltandi, aut tibia canendi sapientiâ meliores, & sublimiores esse, an hanc potius illis? Mihi quidem non est dubium, quin hanc omnibus etiam præstantiorem esse dicturi sint, atque hactenus æqui & candidi judices sint: utrum igitur saltationis quidem, & cantus tibiarum doctrina quædam & disciplina est, adeoque & diuturno tempore & pluribus laboribus, atque sudoribus opus est atque interdum etiam mercedem persolvere oportet, & perductores adhibere, longasque peregrinationes suscipere, cæteraque omnia facere & pati, quibus artis peritia comparatur: sapientiam autem, quæ omnibus præest, ac bona omnia complexu suo tenet, rem usque adeo levem & prostratam esse existimabimus, ut ad hoc, ut quisquam sapiens sit, voluntas sola requiratur? E contra vero: οὐ μακρὰ προθεσμία, οὐδὲ γῆρας τὸ ἔσχατον: *ne extrema quidem senectus huic rei præstituta longum tempus censeri debet*. Quàm (c) stulti ac cœci sumus, qui artem omnium difficillimam Deum placandi, & homines regendi, nullo usu & quàm minima meditatione credimus comparari! Cumque nec Medici nec Pictoris nomen quisquam obtineat, nisi prius morborum naturas considerarit, aut multos colores miscuerit, variasque formas penicillo expresserit: Antistes, seu quivis alius sacer Præpositus facile invenitur non elaboratus, sed recens quantum ad dignitatem, simul satus & editus, quemadmodum Poetæ Gigantes finxerunt; uno die Sanctos fingimus, eosque sapientes & eruditos esse jubemus, qui nihil didicerunt, nec Sacerdotium quicquam prius contulerunt præter velle. (d)

(c) Idem dict. orat.

(d) Idem orat. 1. statim initio, & 32.

XXXIII. Sed audire mihi videor aliquos respondentes, in laicali quoque statu Sacramentorum doctrinam, officiorum divinorum rationem, religionis nostræ mysteria, populi fidelis regendi normam addisci posse. Quasi verò ea, quæ in usu præsertim consistunt, sine usu perfecte edisci possint; quasi medendi animabus populi fidelis doctrina ac methodus non exercitio ac praxi indigeat: cum tamen medendi corporibus disciplina nisi diuturno usu comparari non possit. Quasi militiæ Clericalis leges nisi inter militandum perfecte teneri possint, cum sæcularis militiæ nulli, nisi qui in campum venerit, castra viderit, militaria insignia sequutus fuerit, ratio explorata haberi queat. In rem ipsam veniamus, oportet, ut ea, quæ in praxi posita sunt, perfecte callere possimus: edocendi ipsa ratio nonnisi docendo acquiritur, multominus regendi prudentia atque industria, nisi aut regendo, aut aliorum in regendo sagacitatem observando, comparatur: ipsi divinorum Officiorum ritus, Sacramentorum rite & consentanee administrandorum modus, vix nisi longo exercitio, spectando scilicet ministrando & agendo noscuntur.

XXXIV. Hanc, ad astruendam interstitiorum inter Ordines legem, discendi divina mysteria necessitatem

tem Summi Pontifices passim protulerunt. ([a]) Zosimus epistola ad Hesychium Salonitanum superiùs citata, laicum non gradatim, nec servatis interstitiis ad Ordines aspirantem redarguit, *qui statim dux esse desiderat, cum tyro non fuerit; ut priùs velit docere, quàm discere*. Cælestinus ([b]) similiter ad Galliarum Episcopos scribens, ex laicis contra statuta Patrum Episcopos fieri vetat: *Cùm*, inquit, *ad Episcopatum iis gradibus quibus frequentissimè cautum est, debeat perveniri, ut minoribus initiali officiis ad majora firmentur; debet enim ante esse discipulus, quisquis doctor esse desiderat, ut possit docere quod didicit*. ([c]) Hormisda ad Episcopos Hispaniæ: *Discere prius quisque debet antequam doceat, &c. longa observatione religiosus cultus tradatur, &c.* S. Gregorius ([d]) epistola ad Syagrium Augustodunensem, Ætherium, & alios: *Quidam desiderio honoris inflati defunctis Episcopis tonsurantur, & fiunt repente ex Laicis Sacerdotes, atque inverecunde religiosi propositi ducatum arripiunt, qui nec esse adbuc milites didicerunt. Quid putamus, quid isti subjectis præstituri sunt, qui antequam discipulatus limen attingant, tenere locum magisterii non formidant? Qua de re necesse est, ut quamvis inculpati quisque sit meriti, ante tamen per distinctos Ordines Ecclesiasticis exerceatur officiis, videat quod imitetur, discat quod doceat, informetur quod teneat; ut postea non debeat errare, qui eligitur viam erranti demonstrare. Diu ergo religiosa meditatione poliatur, ut placeat; & sic, lucerna posita super candelabrum luceat, ut adversa ventorum vis irruens conceptam eruditionis flammam non extinguat, sed augeat*. Plura similia proferre possumus tum ex eodem ([e]) Gregorio, tum ex Leone ([f]) primo, Joanne ([g]) octavo, & ([h]) aliis, sed hæc abunde sufficiunt, de hoc præsertim alibi dicturus.

([a]) Zosimus epist. cit. ad Hesych. cap. 1.

([b]) Cœlestinus epist. 2. cap. 3.

([c]) Hormisda ad Epis. Hisp. epist. 4. c. 1.

([d]) S Greg. epist. 110. al. 108. ad Syagr. lib. 7.

([e]) Vide Gregorium lib. 4. indict. 13. ep. 51. & alibi.

([f]) Leonem epist. 66.

([g]) Ioannem VIII. epist. cit. sup.

([h]) Vide etiam Ruricium lib. 2. epist. 25. Eucher. lib. 3. Regum cap. 6. in fine Sarisberiensem lib. 6 Polycrat. cap 6. & alios passim.

XXXV. Secundò eadem intervalla præsertim statuta sunt, ut qui ad Sacerdotium sunt perventuri, animum prius Ecclesiasticum assumant, Clerici disciplinâ imbuantur, hanc vivendi rationem ineant, mores induant, & ad Ecclesiasticam regulam componantur: neque parvo ad hoc tempore opus est; sive enim ab infantia aliquis militiæ Ecclesiasticæ nomen dederit, sensim ipsius animus ad hoc vitæ institutum formandus erit: quod quia austerum grave & serium est, adolescentum ingeniis non potest non esse invisum: præsertim cum ita comparati juvenes esse soleant, ut vel licentiam, luxum, cupiditates natura sua quærant; vel si pio animi fervore ab his diverterint, in contrariam partem omnino ferantur, rigidiorem Philosophiæ observantiam sectentur; virtuti potius à vulgo dissitæ studeant, quàm perfectæ; pauci media via gradiantur, & communem, a vitiis tamen remotam, vivendi rationem (qualis Clericalis esse debet) assequi possint. Si verò grandævus jam aliquis Clericorum catalogo annumeretur, tempore quoque opus est, ut laici mores dediscantur. Neque enim eadem est vitæ ratio Clericalis, quæ Laicalis: utrique beatitas æterna proponitur, sed diversis obtinenda rationibus; in laico familiæ cura laudabilis, sæcularium negotiorum scientia ac procuratio honesta, urbanitas scurrilitati proprior quàm morositati non indecora, modus in ludis & jocis optimus, privatæ vitæ studium ad virtutem gradus est: in

in Clerico omnia ferè contraria laudantur, quem nec familiaris rei amore tangi, nec ſæcularibus negotiis implicari, nec jocis vacare nec ludis, oportet: quem gravem, conſtantem, & ſerium eſſe decet, ac meminiſſe ſe aliis potius quàm ſibi Clericum factum eſſe. Victus, veſtitus in utroque diverſus, confabulandi, negotia tractandi, animum relaxandi utrique diverſa ſeligenda eſt ratio; & quemadmodum in ſcena alii motus, actus, geſtus, alia fere exteriora quæ apparent omnia Davi, & Oedipi, ita in hac vita recte inſtituenda aliam Clericus, aliam laicus perſonam gerit. Tempore igitur opus eſt, ut quis in alium virum transformetur, antequam ad Sacerdotii dignitatem, ad quam promotus, non jam dimidiatus, ſed perfectus Clericus eſt, evehatur.

XXXVI. Quæ cùm attente cogitaſſet Syneſius, dolebat ſuas vices, quod ex laico factus fuiſſet Epiſcopus; nec ſatis temporis habuiſſet, quo perpurgatis vitæ popularis imperfectionibus, Clericalem perfectionem in ſe exprimere poſſet; Theophilum, pro ſe, ut deprecetur efflagitat, quaſi ([a]) περὶ καταλελειμμένου, καὶ δεομένου συνεργείας τοιαύτης, *pro deſtituto, taleque adjumentum deſiderante* deprecaturus ſit, cùm pro ſe Deum ipſe compellare vereatur, cujus rei rationem ſubjungit, ἅπαντα γὰρ εἰς τοὐναντίον μοι μερήσαται, διὰ ῥιψοκίνδυνον τόλμαν ὅτι ἄνθρωπος ἐν ἁμαρτίαις, ἀπότροφος Ἐκκλησίας, ἀγωγὴν ἑτέραν ἠγμένος, θυσιαστηρίων ἡψάμην Θεοῦ, *in contrarium enim mihi omnia recidunt ob projectam temeritatem, quod homo peccatis irretitus, extra Eccleſiam educatus, alio diſciplinæ genere inſtitutus, ad altare Dei accedere non dubitaverim.* Appoſitè ad quam rem illuſtrandam ([b]) S. Gregorius epiſtola citata ad Syagrium ex rebus inanimatis ſimilitudines deducit, ut ſicut ligna in ſylvis ſucciſa, in ædificationibus compacta, citius ſuperimpoſita mole franguntur, niſi eorum viriditatem multorum dierum mora ſiccaverit; ſic ſpiritale Eccleſiæ ædificium corruat, in quod laici, qui animum laicalem non exuerint, compacti fuerint. Et ſicut Medici quædam corpori adjutoria recenti adhuc confectione formata indigenti non afferunt, ſed maceranda tempori derelinquunt; ita nec temporanei Sacerdotes populo utiles futuri ſint, ſed tempore opus ſit, quo laicalia eorum ſtudia conficiantur.

XXXVII. Egregie ſane ([c]) Tridentina Synodus ideo per temporum terſtitia conferri Ordines præcipit, *ut eo accuratius promovendi, quantum ſit hujus diſciplinæ pondus poſſint edoceri*; neſcio enim quomodo frequentius, imo fere ſemper accidat, ut Eccleſiaſticæ diſciplinę minus ſtudioſi ſint, qui ei innutriti non fuerint; parendi & imperandi leges neſciant, qui numquam in inferioribus gradibus fuerint ſubjecti; minori ſplendoris totius Cleri deſiderio teneantur, quibus Sacerdotii conſecutio minus operoſa extiterit. Uno verbo, diſciplina Eccleſiaſtica nonniſi longo uſu paratur; doctrina præceptis comparari poteſt, diſciplina vix, niſi experientia & exemplis; pondus ipſum diſciplinæ neſcitur, niſi ab eo, qui diſciplinam ſubierit, & dilexerit: diligi autem non poteſt niſi cognita ſit; ſapere oportet diſciplinæ ſuavitatem, ut ſentiatur, ſentiri non poteſt, niſi guſtetur: non guſtatur niſi ab iis, qui addicti ei aliquo tempore fuerint; qui ab ea ſemper ſolutus

(a) Syneſ. epiſt. 67. Theoph. in fine.

(b) Greg. epiſt. cit. Syagr.

(c) Tridentin. 23. cap. 11. de form.

lutus fuerit, ne fructum quidem, vel ejus emolumenta percipiet: Clericos disciplinæ non solùm cognitio, sed affectio docenda est; nec ejus fortè cognitio animo instillari poterit, quin affectio voluntatem pervadat. Hanc proinde disciplinam per intervalla temporum inter singulos Ordines definita hauriri voluerunt sanctissimi Pontifices: propter hanc ediscendam Bracharense (a) primum Concilium intervalla ista necessaria putavit, ob eandem ratio naturalis illorum necessitatem ostendit.

(a) Brach. 1. supra.

XXXVIII. Tertiò denique, ne plura hìc congeram, quæ in alium locum commodiùs rejicientur, ad probationem Ordinandorum interstitia ista instituta sunt: *Nam*, ùt ait (b) Hormisda, *longa debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula committuntur Ecclesiæ*: & ùt ait (c) Gregorius, *cùm scriptum sit, ut priùs quis probetur, & sic ministret; multo ante probandus est, qui populi intercessor assumitur, ne fiant causa ruinæ populi Sacerdotes mali*: quod ipsum demonstrat (d) Joannes octavus nullos ad Sacerdotium promoveri volens, nisi *qui in minoribus officiis sic diu perdurent, & vota eorum pariter & obsequentium comprobentur, ut per tempora à majoribus instituta, comprobatis prius moribus, & bonæ vitæ meritis refulgentibus ad summum Sacerdotium postmodum veniant*. Certe stultitia est, si credimus uno die sufficienter ordinandorum vitam, mores, pietatem, docilitatem, ingenium, industriam, prudentiam, disciplinæ studium probari posse. Cogitationes & affectiones hominum magis in recessu positæ sunt, nec nisi aliquo tempore patere queunt. Quantum putamus Ecclesiæ

(b) Hormisda epist. 4. cit. cap.

(c) Greg. epist. cit. ad Syagr.

(d) Ioan. VIII. ep. 199.

A conduceret, ut quicumque ad Sacerdotium aspirant, prius in inferioribus gradibus diuturno tempore accurate probaretur: nam & indignos ac facinorosos, qui Ecclesiæ Dei offensioni futuri sunt ac scandalo, probatio ista rejiceret, & plures ad malum proclives in officio contineret. Quàm multos suspicari debemus in eam, quam postea incidunt, vitiorum voraginem nequaquam casuros, si se multo tempore B explorari nossent: si vel leviora sua peccata ad Antistitem deferri; si vel minimos defectus à Clero ac populo notari adverterent; si sibi unicam ad Sacerdotium viam esse scirent, optimum vitæ testimonium, & virtutis egregiam commendationem. Contrà autem, languent jam plurimorum studia, qui cùm diu in abscondito vixerint, bonæ existimationis minime solliciti, vitiis ita progressu temporis assuescunt, ut C nec improbitatis postea suæ, ac vitiorum fœtorem spargi magnopere reformident. Adolescentum ingenia, pudore, metu, gloriæ cupiditate ad virtutem excitanda sunt; nihilque lubricum eorum ac versatilem animum magis continet, quam si se ab omnibus observari videant; apertum sibi sciant gloriæ vel infamiæ campum: latere non posse videant, si quid pudendum ab iis committatur: hæc adole- D scentiæ frena sunt, quæ aliàs ad vitia facile labitur, & ubi in altum vitiorum prolapsa est, difficile erigitur. Ad hoc autem quis non videat utilia, imò pene necessaria esse quædam in inferioribus Ecclesiasticis Ordinibus tempora insumi, quibus tanquam novitii ordinandi ad superiores gradus probentur, tanquam discipuli sub ferulâ consistant, tanquam candidati Sacerdotii bene agendo dignitatem istam promereri satagant?

ARTI-

ARTICULUS VII.

De acceleranda ordinatione eorum, qui ad Ecclesiasticas dignitates, Ordinis alicujus exercitium requirentes promoti sunt.

§. I.

Ordinari debere quàm citissimè qui ad dignitatem, cui Ordo adnexus est promoti sunt.

I. ITA verò lentè progrediendum est in promotione ad sacros Ordines, ut tamen aliquantò citius festinandum sit nonnumquam; nec legitima semper ista, quæ præscripta sunt inter singulos Ordines, intervalla adeo accuratè servanda; tunc scilicet maximè, cùm electus aliquis fuerit ad aliquam dignitatem, quæ longe altiorem, quàm electus habeat, Ordinem requirit; sit enim, v. g. aliquis in Clericatu aut Lectoratu constitutus, qui ad curam animarum gerendam vocatus sit, perperam ille per morosa ista intervalla ad ordinem Presbyteratus deducetur, qui quàm citissime fieri poterit, post assumptam pastoralis curæ sollicitudinem Presbyter ordinari debet, ne plebs fidelis necessario diu ministerio privetur. Cui malo arcendo olim (ùt alibi ([a]) forte fusiùs docebimus) cautum aliquando à medii ævi Conciliis reperio, ne quis ad regimen Ecclesiasticum assumeretur, nisi qui ordine jam præditus esset necessario, aut eum saltem brevi per Ecclesiasticas leges obtinere posset; inculcata postea lex ista de recipiendo quamprimum Ordine dignitati annexo, ab eo, qui ad dignitatem electus fuerit: præscriptum etiam tempus, additæ pœnæ, quæ omnia breviter hìc, sed accurate tamen, ostendenda sunt.

(a) Hae de re agendo de conditione ordinandorum, & præficiendorum disputabimus.

A II. Observandumque est primò diligenter, quo tempore vagi Clerici & acephali ordinari cœperunt, cœpisse quoque electionem contra antiquum morem & instituta majorum ab ordinatione disjungi: qui abusus, cùm quorumdam Summorum Pontificum, undecimi præsertim sæculi initio, negligentiâ invaluisset, succedentium sub finem ejusdem sæculi vigilantiâ quoad fieri potuit, suppressus est.

B Hinc sub Urbano secundo statutum legimus in ([b]) Concilio Claromontano, quod Alverniæ corrupte vocat ([c]) Gratianus, quia apud Arvernos habitum est) *ut nullus fiat Decanus in Ecclesia, nisi Presbyter, nullus Archidiaconus, nisi Levita*; nec aliter id fuisse antiquitus observatum alibi docebimus. Hinc in Concilio Pictaviensi ([d]) sub Paschali secundo decretum, *ut Abbates, Decani, qui Presbyteri non sunt, Presbyteri fiant, aut prælationes amittant.* C Hinc in Concilio ([e]) Londinensi secundo sub eodem Summo Pontifice cujus capitula seu summaria à Wilelmo Malmesburiensi referuntur, præceptum, ut *Archidiaconi sint*, (forte eodem sensu ac fiant) *Diaconi*. Hinc in Concilio Lateranensi ([f]) sub Calixto secundo consentanee Claromontano sancitum, *ut nullus in Præpositum, nullus in Archipresbyterum, nullus in Decanum, nisi Presbyter;* D *nullus in Archidiaconum, nisi Diaconus ordinetur*. Et in Londinensi ([g]) primo sub Honorio II. ab Apostolicæ Sedis Legatis Joanne de Crema S. R. E. Cardinali habito, *ut nullus in Decanum, nullus in Priorem, nisi Presbyter; nullus in Archidiaconum, nisi Diaconus promoveatur*. Quorum verborum sicut & præcedentium, is videtur esse sensus, ut qui has dignitates obtinet,

(b) Conc. Claromont. sub Urbano 2. c. 3.

(c) Gratianus dist. 60. c. 1. sed aliis verbis, quia verba citata videntur tantùm esse summa Canonis.

(d) Conc. Pictav. sub Paschali II. c. 7. & 8. refertur cap. ut Abbates, de ætate & qualitate.

(e) Conc. Londinense 2. sub Paschali II. apud Malmesbur. de gestis Pontific. Angl. lib. 1.

(f) Conc. Lateran. sub Calixto II. cap. 2. refertur à Gratiano can. Nullus in Præpositum, cit. dist.

(g) Londinense 1. sub Honorio 2. cap. 6.

net, vel in eo Ordine reperiatur, quem dignitas requirit; vel brevi eum ordinem consequatur, prout ostendere videtur altera sub Calixto secundo Londinensis Synodus, his verbis: ([a]) *Nullus in Decanum nisi Presbyter, nullus in Archidiaconatum nisi Diaconus constituatur: quod si quis ad hos honores infra prædictos Ordines jam designatus est, moneatur ab Episcopo, ad Ordines accedere: quod si juxta monitionem Episcopi ordinari refugerit, eadem, ad quam designatus fuerat, careat dignitate.* Cui affine est Concilii Lateranensis decretum sub Innocentio secundo: ([b]) *Innovamus autem*, inquit, *& præcipimus, ut nullus in Archidiaconum vel Decanum, nisi Diaconus vel Presbyter ordinetur. Archidiaconi verò, Decani, & Præpositi, qui infra Ordines prænominatos existunt, si inobedientes ordinari contempserint, honore suscepto priventur: prohibemus autem ne adolescentibus, vel infra sacros Ordines constitutis, sed qui prudentia & merito vitæ clarescunt, prædicti concedantur honores.* Huic etiam geminum, imo iisdem verbis conceptum statutum Eugenii tertii in Concilio ([c]) Rhemensi, (quod executioni minime demandatum fuisse ([d]) conqueritur Bernardus): *Illud etiam duximus annectendum, ut nullus etiam in Archidiaconum vel Decanum nisi Diaconus vel Presbyter ordinetur.* Quibus duobus posterioribus Conciliis apertè videtur demonstrari, sufficisse, quod prædictæ dignitates in sacris Ordinibus constitutis conferrentur, qui brevì ad ordinem Diacônatus vel Presbyteratus convolare possent: unde ([e]) & Bernardus decretum istud neglectum quærens, hoc solùm repre-

(a) Londin. II. sub Calixto II. apud Continuatorem Florentij VVigorniensis.

(b) Lateran. sub Innoc. II. c. 10. refertur c. innovamus, cit. dist.

(c) Conc. Rhemense sub Eugenio III. c. 9.

(d) Bernardus de considerat. lib. 3. cap. 5.

(e) Bern. ibidem.

A hendit, *quod adhuc adolescentes, adhuc qui infra sacros Ordines essent in Ecclesia*, suo tempore, nullâ legis istius habita ratione, *promoverentur*.

III. Promotorum ad dignitates Ecclesiasticas ordinationem accelerandam esse urget Alexander tertius, nec tamen clare tempus definit, in Concilio Lateranensi his verbis ([f]) *Inferiora etiam ministeria, utputa Decanatum, Archidiaconatum,* B *& alia, quæ curam animarum habent annexam, nullus omnino suscipiat, sed nec parochialis Ecclesiæ regimen, nisi qui jam vigesimum quintum ætatis annum attigerit, & scientia, & moribus commendandus existit. Cùm autem assumptus fuerit, si Archidiaconus in Diaconum, Decanus, & reliqui admoniti, non fuerint, præfixo à Canonibus tempore, in Presbyteros ordinati, & ab illo* C *removeantur officio, & aliis conferantur, qui & velint & possint illud convenienter implere &c.* Quibus verbis videtur, & ætatem Ordini recipiendo convenientem, & animi dotes ei, qui ordinandus est, necessarias, in promoto ad Ecclesiasticas hujusmodi dignitates requirere, quatenus in proxima veluti dispositione consistant, ut Ordinem dignitati suæ adnexum proximis Quatuor Temporibus recipiant; D hoc enim videtur mihi significare, dum *præfixo à Canonibus tempore*, ordinari eis præcipit; nam quodnam aliud tempus à Canonibus præfixum intelligat, non video: quippe cùm ad interstitia ([g]) Canonibus præfixa respexisse Alexandrum tertium neutiquam sit probabile, quæ cùm diuturni temporis olim assignata fuerint, nonnisi diuturno post susceptam dignitatem tempore ordinari tales juberet, & in

(f) Alex. III. in Conc. Later. cap. 3. refertur cap. cum in cunctis §. inferiora, de electione.

(g) De iis suprà, & dist. 77. ferè per totum.

in iis officiis exerceri eos vellet, quæ dignitati minimè consentanea sunt: itaque cùm nulla alia Canonibus ante Alexandrum tertium tempora assignata essent, quàm vel intervalla ista, quæ inter singulos Ordines præscripta erant, vel tempora generali ordinationi habendæ præstituta; cumque de interstitiis temporum non possit Alexander intelligi, de temporibus (a) utique Ordinationum celebrandarum esse intelligendus: nisi forte dicas Alexandrum tertium ad (b) Gelasii & Conciliorum, (c) Arelatensis tertii, Aurelianensis (d) tertii, & * quinti, ac (e) Bracharensis primi, Canones supra citatos respexisse, qui annuam conversionem, saltem in necessitate, Presbyteratus vel Diaconatus ordini duntaxat præmittebant: & eo sensu dicas Alexandrum tertium jussisse, ut saltem expleto anno ab electione, ad hujusmodi dignitates Diaconus vel Presbyter, prout Diaconatum, aut Presbyteratum dignitas ab ipso suscepta requirit, ordinetur. Verùm nec sic annus integer ab electione ad ordinationem decurret; nam si ad hos Canones Alexander respiciat, ex ejus decreto breviori tempore videbitur ordinatio suscipienda: nam v. g. ut Gelasii (f) Canonem sequamur, ita jubet ille in necessitate annuam Sacerdotio præmitti conversionem, ut post tres menses ordinandus Acolytus existat, sexto mense Subdiaconus, nono Diaconus, completo anno Presbyter fiat; itaque cùm ex eodem Alexandro nonnisi Subdiaconus eligi secundùm jura aliquis debeat, ad parochialem Ecclesiam, (quod simili ratione dicendum de dignitatibus curam animarum habentibus,) vel saltem ex dispensatione in minoribus Ordinibus constitutus, A sequitur, ex rigore quidem juris post sex menses Presbyterum debere fieri, qui ad dignitatem Presbyteralem electus fuerit; ex dispensatione autem post novem saltem menses, quia totidem in Canone Gelasii (cui reliqui consentiunt) à Subdiaconatu vel minoribus Ordinibus ad Presbyteratum menses numerantur. Quam etiam temporis moram in eo, qui post Pascha jam factus Subdiaconus, vel in minoribus B Ordinibus constitutus, ad Presbyteralem dignitatem electus est, observari convenit, ut proximis Quatuor Temporibus singulos gradatim Ordines recipere posit. Quare aptior videtur Glossa Bernardi (g) Parmensis in dictum Alexandri Canonem, post confirmationem eos debere, dicentis, proximis Quatuor temporibus, vel saltem post sex menses ordinari, quam Vincentii aliud (h) Alexandri rescriptum, C quo delectos ad regimen parochialis Ecclesiæ, Subdiaconos ex rigore juris, (i) *dispensativè in minoribus Ordinibus* constitutos eligi concedit, *dummodo tales sint quod infra breve tempus possint in Presbyteros ordinari*, exponentis, quasi intra annum saltem ordinari eos posse decernat; cujus scilicet fundamentum ex male intellecto Gelasii decreto ruit.

IV. Sequentes autem Pontifices, D ac secuta Concilia intra annum ab obtenta dignitate sacrum Ordinem seu Diaconatum seu Presbyteratum recipi volunt. Gregorius decimus (k) in Concilio Lugdunensi aperte id decernit: ubi enim Alexandri III. in Lateranensi Concilio non observatum Canonem graviter se ferre docuit, & quædam ei consentanea decrevit, tum verò hæc maxime ad præsentem quæstionem consentanea addidit: *Is etiam*

(a) De iis etiam suprà, & cap. 1. 2. 3. de temporib. ordin. & 75. distinct. fere per totum.
(b) Gelasius ad Episcopos per Lucan. c. 3. & 4.
(c) Arelat. 3. c. 6.
(d) Aurel. 3. c. 8.
* Aurel. 5. c. 9.
(e) Brach. 1. c. 38.
(f) Gelas. sup.
(g) Gloss. v. Canonibus in dict. cap. cum in cunctis.
(h) Vincentius v. Breve tempus in cap. præterea, de ætate & qualitate.
(i) Cap. præterea, cit.
(k) Greg. 10. in Conc. gener. Lugdun. de elect. can. 13. refertur. cap. Licet canon. de electione in 6.

qui ad hujusmodi regimen (parochialis Ecclesiæ) *assumetur, ut gregis sibi crediti diligentius curam gerere possit, in parochiali Ecclesia, cujus rector extiterit, residere personaliter teneatur: & intra annum, à sibi commissi regiminis tempore numerandum, se faciat ad Sacerdotium promoveri. Quod si intra idem tempus promotus non fuerit, Ecclesiâ sibi commissâ, nullâ etiam præmissâ monitione, sit præsentis constitutionis auctoritate privatus*. In quem Canonem notat ([a]) Glossa, annum justum à pacificâ possessione, & cessatione impedimenti Canonici esse numerandum, præterquam si ab Episcopo cum tali dispensatum fuerit, quæ omnia juribus conformia esse demonstrat. Neque definitioni repugnat idem Gregorius ([b]) X., cujus in eodem Concilio decretum fertur, ut *nemo deinceps parochialem Ecclesiam alicui, non constituto in ætate legitima & Sacerdotio, comendare præsumat*. Etenim ibi quidem vetat Gregorius parochialem Ecclesiam non ordinato in Sacardotem commendari, non autem vetat tali conferri, seu committi; commendatur enim Ecclesia ei, in cujus veluti curam deponitur, cui ejus administratio ad tempus conceditur; talis autem debet esse Sacerdos, frustra enim non Sacerdoti ad tempus committeretur, cui forte Sacerdoti jam facto subtraheretur; confertur autem Ecclesia cui in titulum datur, ut ei perpetuo sit adscriptus, cujus expectari potest Sacerdotium, ob egregiam scilicet spem & expectationem, quam de utili multo tempore ejus futura administratione, postquam ordinatus fuerit, Ecclesia concepit.

(a) Glossa v. annum, in cap. cit. ex cap. quam sit in fine eodem tit. lib. 6. & tit. eodem cap. commissa, & cap. licet, de præbendis, & Gloss. sequens ex cap. cum eo. eod. tit.

(b) Greg. 10. in Conc. cap. nemo deinceps, de electione in 6.

V. Bonifacius ([c]) octavus
A hanc Gregorii constitutionem interpretatur: primùm enim sacros Ordines, quos ex rigore juris requiri superius docuimus, ut ad ejusmodi Ecclesiasticas dignitates aliquis legitime promoveretur, nullatenus necessarios esse docet. Deinde prædictum Gregorii X. decretum limitat his verbis: ([d]) *Statutum fœlicis recordationis Gregorii Papæ decimi prædecessoris nostri, de his quæ ad parochialis Ecclesiæ regimen assumuntur, promovendis ad Sacerdotium intra annum, alioquin
B iisdem Ecclesiis sint privati, quod cum sit pœnale restringi potius convenit, quàm laxari, declaramus ad Collegiatas Ecclesias, etiamsi aliàs parochiales extiterint, & assumptos ad earum regimen non extendi, sed antiqua jura servari potius debere in iisdem*. Quæ limitatio ita mihi videtur intelligenda, ut quando quis Ecclesiæ simul parochialis, & Collegiatæ caput constituitur, tunc temporis, quia Col-
C legiatæ Ecclesiæ solet sæpius Rector appellari quàm parochialis, Gregorii constitutio ad eum non extendatur, quamvis superiora jura eum obstringant. Unde cum solùm addat Gregorii constitutio supra citatam Concilii Lateranensis sub Alexandro III. legem, quod hæc præviam mentionem requirat, ut quis eâ, quam adeptus est, dignitate, ob non receptum intra annum ordinem Presbyteratus privetur, illa monitionem istam excludat; hinc
D censere crediderim Bonifacium octavum, eum, qui ad parochialis Ecclesiæ & Collegiatæ regimen assumitur, quod Gregorii X. constitutione non comprehendatur, ordinari quidem intra annum in Presbyterum debere; id tamen si omittat facere, nisi prius admonitus fuerit, obtentâ dignitate non carere.

(c) Bonif. VII. cap. si is, de institutionibus in 6. & cap. si pro Clericis, de præbendis, eod. libro.

(d) Idem cap. statutum, de elect. in 6.

carere. Idem autem Bonifacius antiqua jura, neque hac, neque aliâ ([a]) ullâ conſtitutione abolet; ſed iis ſtari cupit: quemadmodum etiam idipſum oſtendit, dum extra ſacros Ordines conſtitutos eligi ad regimen Eccleſiæ parochialis permittens, eam ſemper conditionem adhibet, ut ſtatuto à jure tempore ordinentur.

(a) Cap ſi is, & cap. ſi pro Clericis ſup.

VI. Pœnam quoque in eos conſtituit Clemens V. ([b]) in Concilio Viennenſi, qui Eccleſiaſticas dignitates adepti, ordinari negligunt, quam minus ſeveram eſſe ne mireris; non enim antiquas ſeveriores, quæ deſuetudine diuturnâ minime exoleverint, novâ ſtatutâ leviori pœnâ antiquat, ſed eas vigere jubet, leviores tamen adhibens, quæ facilius obſervari poſſint, & accuratius cuſtodiri: ita ergo prædictus Pontifex: *Illi verò, qui dignitates, perſonatus, officia, vel præbendas, quibus certi Ordines ſunt adnexi, pacifice nunc obtinent in eiſdem Eccleſiis, vel obtinuerint in futurum, niſi (juſto impedimento ceſſante) ad hujuſmodi ordines ſe promoveri fecerint intra annum, ex tunc, donec ad eos promoti fuerint, nullo modo vocem in Capitulo habeant earumdem, non obſtantibus quibuslibet conſuetudinibus, vel ſtatutis; pœnis aliis, quæ contra tales promoveri ad ordines recuſantes, ſtatuuntur in jure, nihilominus in ſuo robore permanſuris.*

(b) Clemens V. in Conc. Viennenſi. Clementina: Ut ii, §. illi verò, de ætate & qualitate.

VII. Concilium quoque Ravennatis Provinciæ tertium Bononiæ celebratum ſub Joanne 20. (quem vulgo 22. vocant) diſtricte idipſum præcipit his verbis: ([c]) *Sollicite penſantes, quantum officiis paſtoralis debitum Prælatos adſtringat, curis ſolicitis & continuis intendere, & per remedia*

(c) Concil. Raven. 3. ſeu Bonon. ſub Joanne XX. vulgo 22. rubrica 3.

A *ſalubria providere, in iis præcipue, per quæ ſaluti animarum conſulitur & providetur; & quod parum eſt jura condere, niſi ſit qui ea mandet executioni. Volentes igitur Pictavienſe Concilium innovare, & debitæ executioni demandare, ſtatuimus & ordinamus, hoc ſacro approbante Concilio, & nihilominus in virtute ſanctæ obedientiæ monemus, & peremptorie, quod Abbates, Decani,* B *Archipreſbyteri, Præpoſiti, ſeu quocumque alio nomine cenſeantur, ad ordinem Sacerdotalem ſe faciant promoveri; Archidiaconi verò ad ordinem Diaconatus: inferiores autem beneficiati in Eccleſiis noſtræ Provinciæ Ravennatis inſtituti ad Ordines ſacros, ſecundum quod uſus cujuſcumque beneficii requirit, infra annum ſe faciant promoveri. Si qui vero* C *prædictorum, animo indurato, promotionem ſuam diſtulerint, & hanc noſtram monitionem, ſtatutum, & ordinationem adimplere neglexerint, auctoritate præſentis Concilii, ipſo jure ſint privati omnibus beneficiis ſacros Ordines requirentibus, pro quibus promoveri tenebantur, quæ obtinent in noſtra Provincia, niſi cum eis vel aliquo eorum prædictorum, fuerit diſpenſatum, vel in futurum diſpenſetur;* D *vel niſi juſto impedimento detenti fuerint, quominus promoveri potuerint; & tunc, impedimento ceſſante, procurent, quàm cito poterunt, ſe ad ordines, ut præmittitur, facere promoveri.*

VIII. Has omnes conſtitutiones prædictas renovat ([d]) Tridentina Synodus. Primò enim Gregorii decimi in Concilio Lugdunenſi ſanctionem expreſsè confirmat, & aliter factam collationem ſive proviſionem omnino irritat, pœna etiam in

(d) Conc. Trident. ſeſſ. 7. cap. 3. de reformat.

in ordinarium collatorem renovata. Secundò ([a]) statuit eadem, ut, *facultates de non promovendo præterquam in casibus à jure expressis concessæ, ad annum tantum suffragentur*. Tertiò minutatim etiam præscribit, ([b]) *ut ii, qui dignitates, personatus, officia, præbendas, portiones, ac quælibet alia beneficia in dictis Ecclesiis obtinent, aut in posterum obtinebunt, quibus onera varia sunt adnexa, videlicet ut alii Missas, alii Euangelium, alii Epistolas dicant, seu cantent, quocumque privilegio, exemptione, prærogativa, generis nobilitate sint insigniti, teneantur, justo impedimento cessante, infra annum recipere requisitos: alioquin pœnas incurrant juxta constitutionem Concilii Viennensis, quæ incipit: Ut ii qui, quàm præsenti decreto innovat: cogantque Episcopi, diebus statis, dictos Ordines per se ipsos exercere, ac cætera omnia officia. quæ debent, in cultu divino præstare, sub eisdem, & aliis etiam gravioribus pœnis, arbitrio eorum imponendis; nec aliis imposterum fiat provisio, nisi iis, qui jam ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoscantur; aliter irrita sit provisio*. Quartò clarius idem Concilium de ea re statuit, ([c]) *nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque, quibus animarum cura subest, promoveatur, nisi qui saltem vigesimum quintum ætatis annum attigerit, & in Clericali ordine versatus, doctrina ad suum munus exequendum necessaria, ac morum integritate commendetur, juxta Constitutionem Alexandri tertii in Concilio Lateranensi promulgatam, quę incipit, Cùm in cunctis*. Et paulò pòst, *neminem etiam deinceps ad dignitatem, canonicatum, aut portionem* A *recipiant, nisi qui eo Ordine sacro aut sit initiatus, quem illa dignitas, præbenda aut portio requirit; aut in tali ætate, ut infra tempus à jure, & ad hac sancta Synodo statutum, initiari valeat, &c.*

(a) Idem cap. 12. ejusd. sess.

(b) Idem sess. 22. de reform. cap. 4.

(c) Idem sess. 24. de reform. cap. 12.

§. II.

Quænam impedimenta ab hac obligatione excusent.

IX. Ex iis verò dubium emergit, quænam sint impedimenta legitima, ob quæ vel B excusetur aliquis, vel excusatione dignus habendus sit, qui intra annum à suscepta dignitate minimè promoveatur ad Ordinem, quem ipsa dignitas postularit. Primum impedimentum à ([d]) Doctoribus dicitur irregularitas, non quidem omnis, sed aliqua saltem; nam, ut taceamus eas omnes irregularitates, quæ ex delicto enormi, quod meC reatur depositionem, oriuntur, cujusmodi sunt eæ, quæ vel ex homicidio voluntario & injusto, vel ex crimine quodam enormi ac notorio, quo hominis fama labefactari possit, contrahuntur, quales quidem irregularitates patrocinari reo non poterunt, quinimo id efficient, ut justè beneficium ei auferatur, ut spes omnis ad superiores Ordines ascēdendos adimatur; dicimus quod si crimina ista occulte fuerint, eaque ad D differendam ordinationem promoti ad Ecclesiasticas dignitates prætexant, tunc quid facto opus sit docere ([e]) Alexandrum tertium apertissimè his verbis: *Quæris*, inquit, *à nobis, quid agendum sit de Clericis tuæ jurisdictioni commissis, qui cùm beneficiis multis Ecclesiasticis abundent, à te commoniti nolunt ad majores Ordines promoveri, se tale quid secretò commisisse dicentes, quod eos salva conscien-*

(d) Doctores passim.

(e) Alex. 3. cap. quæris. de ætate & qualitate.

scientia ordinari non sinit. Cùm igitur super hoc casu videantur sacri Canones discordare, cùm quidam dicant eos minimè compellendos, alii verò contrarium asseverent, omnis contrarietatis vinculum præsenti pagina enodamus; statuentes, ut, si prædicti Clerici perceptione majorum Ordinum propter occulta sua peccata se indignos esse fatentur, inferiores in Ecclesia, quorum sit vita probabilis, proferantur eisdem: & nisi forte illi qui ordinari pro jam dicta causa recusant; in aliis Ecclesiæ servitiis valde utiles fuerint, auferantur eis beneficia, & aliis canonice conferantur. Quod si pro sola voluntate renuerint ordinari, & suaserit utilitas Ecclesiæ aut necessitas ipsos, (dummodo idonei sint) ad majores Ordines recipiendos, per omissionem locorum & beneficiorum substractionem, appellatione cessante, compellas. Quibus verbis, juxta interpretationem ([a]) Bernardi, decernitur, ut Clerici, quorum ordinationem aliqua crimina, sive ante promotionem suam ad Ecclesiasticas dignitates, sive postea commissa præpediunt, beneficiis suis priventur, nisi ob Ecclesiæ utilitatem, quam promoveant, satius videantur ipsos potius in iis esse tolerandi.

([a]) Bernard. in dict. cap.

X. Si verò sermo sit de irregularitatibus ex defectu provenientibus, certum quidem est, ubi illæ acciderint, differendam esse ordinationem, saltem ut dignoscatur, sitne defectus perpetuus, & curabilis. Durum enim esset, imò inhumanum, quempiam ob temporarium defectum obtento beneficio vel dignitate privare: inconsultum autem & temerarium, stante legitimo impedimento & defectu ordinationem excludente, quem incertum

A sit, num tolli aliquando possit, homini tamen ipso laboranti beneficium ordinationis impendere; sed si perpetuus agnitus sit, quid tunc facto opus? placet maxime distinctio tradita a Joanne ([b]) Andrea, & aliis passim Doctoribus, considerandum nempe esse, an defectus iste ante promotionem acciderit; si enim ante promotionem contractus fuerit, non solùm ab ordinatione rejiciet, verùm etiam à beneficio,

([b]) Joan. Andr. in cap. licet canon, de electione in 6.

B quod ordinationem ipsam postulat: jure enim puniendus est, qui defectum, quo incapax suscipiendæ ordinationis efficitur, in sua promotione seu electione ad dignitatem ordinem annexum requirentem reticet; & cum defectum istum noverit, electioni de se indigno minimeque idoneo factæ consentit. Idque in allato singulari casu manifeste docuit Innocentius III. epistola decretali ad Episcopum quendam

C Militensem seu Milicensem: ([c]) *Exposuisti, inquit, nobis, quod prædecessor tuus H. in Abbatem promovit, nesciens quod ipse esset manu altera mutilatus, &c. Nos igitur fraternitati tuæ taliter respondemus, quod cùm pro tam enormi defectu ad sacros non possit Ordines promoveri, & in promotione sua id tacuerit fraudulenter, ab Abbatiæ officio est non immerito amovendus:* merito quidem id judicatum;

([c]) Innocent. III. cap. exposuisti, de corpore vitiatis.

D nam fraude defectus iste celatus est, fraus ([d]) autem & dolus nemini patrocinari debent.

([d]) Vide cap. tuæ, de Cleric. non residentib.

XI. Major autem difficultas est, ubi defectus ante ordinationem jam promoto ad Ecclesiasticam dignitatem Ordinem requirentem, sine ulla promoti culpa acciderit. Certum est enim, stante illo defectu, Ordinem non esse tribuendum; certum est item beneficii saltem aliquos fructus, quibus alatur, ex misericordia

ei mi-

ei minime esse denegandos, ne videlicet, quod inhumanum existimat ([a]) Innocentius III. ad Episcopum Arelatensem, afflicto addatur afflictio: *neve nos culpæ*, ut ait([b]) Gregorius, *offensa respiciat, si à Deo flagellatis afflictionem addamus*. Ideoque vel leprosis ipsis alimenta ex beneficiis, quæ ipsis adimuntur, necessaria suppeditari à Summis Pontificibus præcipiuntur. Certum est autem, propter quosdam defectus, v. g. lepræ, administrationis officium quibusdam adimi etiam post ordinationem, juxtà decreta scilicet Lucii ([c]) tertii, & Clementis ([d]) tertii Summorum Pontificum, quanto magis ergo ante ordinationem eadem administratio ipsis ob illos defectus de novo emergentes tollerentur? Certum est præterea cùm utile judicatur, vel Ecclesiæ necessarium, quod aliquis in aliquâ dignitate vel beneficio remaneat, quantumvis non ordinatus, posse talem, non obstante irregularitate seu defectu impediente sacram Ordinationem, in suo gradu arbitrio Episcopi remanere: si enim, cùm ob delicta occulta ab ordinatione aliqui arceantur, eos, qui utiles Ecclesiæ censentur, Episcopi judicio in suis gradibus remanere permittit Alexander ([e]) tertius; quantò magis, ubi solùm ordinationi obstabit quidam defectus sine ullâ culpâ promoti proveniens, tales qui majori commiseratione digni sunt, in gradu & dignitate sua permanere Episcopi judicio poterunt?

XII. Sed dubium est, num de dignitate ac gradu suo propter quemcumque defectum hujusmodi excidere debeant, qui defectu isto, post suam electionem antequam ordinarentur, laboraverint. Notat Alexander ([f]) tertius superiùs ci- A tatus videri sacros Canones in ea difficultate discordare; & ut infrà docebimus, noluit ([g]) Innocentius tertius controversiam istam dirimere. Hinc proponi potest ([h]) Gregorii epistola ad Anatolium Constantinopolitanum, *omnino injustum esse* asserentis, *ut si molestia corporis irruit, honore suo privetur ægrotus*, cui aliæ constitutiones Summorum ([i]) Pontificum consentaneæ leguntur, quæ non in- B quietandos ægrotos, nec privatione dignitatis exacerbandos aut molestandos ostendunt; quibus affine est, quod habet ([k]) Ulpianus, non semel probare contendens, ea quæ accidunt mala hominibus in dignitate constitutis non obstare, quominus in statu & dignitate remaneant. Illinc verò obstat Canon Concilii ([l]) Pictaviensis, statuentis, ut *si aliqua justa causa prohibente, Abbates, Decani, Archidiaconi,* C *Presbyteri, aut Diaconi esse non potuerint, Prælationes amittant*. Pro qua etiam parte adduci potest ([m]) Alexander III. supra citatus, dum ob delicta occulta ordinari renuentem (exclusâ Ecclesiæ necessitate vel utilitate) ab obtenta dignitate dejiciendum definit. Videtur enim, similem quoque rationem cæterorum impedimentorum esse velle, ut, qui ob ea ordinari renuerit, is de suo gradu removeatur, nisi Ec- D clesiæ utilitas aliud postulet. Contineo in hac controversia meum judicium, non satis utriusque partis argumentis convictus: nam pro priori parte adductæ auctoritates de jam plenè promoto & ordinato loquuntur, quem repelli nolunt; non autem de eo verba faciunt, qui cum electus sit & confirmatus, officio etiam & beneficio gavisus, perfectè tamen in eo stabilitus non sit, quod ordine sibi debito, & ad functio-

(a) Innocent. III. cap. ex parte, de Clerico ægrotante.
(b) Greg. lib. 2. epist. 5. ad Cand.
(c) Lucius III. cap. de rectoribus, de Clerico ægrotante.
(d) Clement. III. cap. tua nos, ibidem.
(e) Alex. III. cap. quæris, suprà.
(f) Idem suprà.
(g) Innocent. III. cap. cum in cunctis, §. inferiora, de electione. Similis quæstio infra de electis ad Episcopatum proponetur.
(h) Greg. lib. 9. epist. 41.
(i) Vide caus. c. 1. 2. 3. 4. causæ, 7. q. 1. & cap. 1. de Clerico ægrotante in 6.
(k) Ulpianus lib. 38. ad Sabinum refertur, l. qui furere, ff. de statu hominum, & lib. 6. ad edictum, seu l. 1. §. casum, de postulando.
(l) Conc. Pict. c. 1. habetur cap. 1. de ætate & qualit.
(m) Alex. III. cap. quæris cit.

ctiones ſuas obeundas neceſſario careat. Pro poſteriori adductis ſcio paſſim reſponderi, Concilium Pictavienſe intelligi de juſtis cauſis ordinationem impedientibus, quæ ex promoti delicto ortum habeant, non de cæteris inculpabiliter ei contigentibus: & Alexandrum tertium evidenter, de ſolis delictis eſſe locutum. Tutò verò crediderim, in praxi relinqui poſſe, imò & debere, eum, qui dignitatem habet ordinem requirentem, ſine ordine, quem ob defectum inculpabiliter advenientem aſſequi non potuit.

XIII. Imo ſpeculativè quoque probabilior eſt opinio, quæ, non debere privari officio vel dignitate electum hujuſmodi, aſſerit: præſertim ob ([a]) Innocentii tertii verba iſta, *ſi canones non obſiſtant*, quæ in citata ejus conſtitutione in Concilio Lateranenſi edita habentur, ubi de promotis ad inferiora miniſteria ordinandis legem ſanxit: etſi enim dici poſſit, nihil ab eo ſtatutum in eo caſu, in quo Canones alicujus ordinationi obſiſterent; probabilius tamen eſt, exceptionis vim habere iſta verba; exceptio verò regulam firmat; ideoque e contrario poſſet urgeri, ſi Canones alicujus ordinationi obſiſtant, tunc non eſse aliquem ad ordinationem cogendum, dignitatis privatione intentatâ; ita enim ([b]) auctores paſſim hæc verba interpretantur, quorum hac in re maxima ſolet auctoritas; quamvis alium ipſis ſenſum ineſse, qui tamen in idem ferme recidat, poſtea dicturi ſimus: ſecus forte tamen de electis Epiſcopis non conſecratis judicari debet, qui ſpiritale cum Eccleſia conjugium contrahunt, quod conſecratione ſolùm conſummatur, & quorum conſecratio Pontificalis majori Eccleſiæ ornamento ac neceſſitati eſse videatur: ideoque poſtea, quantum ad ipſos ſpectabit, in eam partem propendebimus, quæ ipſos dignitati renuntiare debere ſuadet, ſi ante conſecrationem in aliquem defectum ordinationem impedientem etiam inculpabiliter inciderint: præſertim cùm Innocentius hunc caſum in inferioribus miniſteriis excipere videatur: & Canones, ordinationem in iis præcipientes, impedimenta ſæpè excipiant: nulli autem Canones quoad Epiſcopatum quidquam, quominus quis conſecretur, præter inevitabilem neceſſitatem excipiant; ſed ea dempta, abſolutè pronuntient electum quantocyùs eſſe promovendum, imò neceſſitatem iſtam ad ſolam prorogandam ordinationem, non ad omninò impediendam, ſi alii digni reperiri poſſint, qui conſecrentur, valere ſignificant, ut ex citandis in ſimili de Epiſcopis quæſtione mox proponenda, patebit.

XIV. Secundum impedimentum Canonicum, ob quod nempè excuſari poſſunt aliqui, ne infrà præſcriptum tempus ordinentur, eſt literarum ſtudium, in cujus favorem, quatenus de viris doctis Eccleſiæ provideri poſſit, conceſſit Bonifacius octavus, ut Sacerdotii receptionem diutiùs differre poſſint; decreti ſummam ac rationes ſatius eſt ex ipſius verbis haurire. ([c]) *Cùm*, inquit Bonifacius, *ex eo quod felicis recordationis Gregorius Papa decimus prædeceſſor noſter ſtatuit in Concilio Lugdunenſi, ut ad regimen parochialium Eccleſiarum aſſumpti, ad Sacerdotium promoveri faciant intra annum à ſibi commiſſi regiminis tempore connumerandum, & perſonaliter reſideant in eiſdem: alioquin ſi intra idem tempus promoti non fuerint, hujuſmodi Eccleſiis abſque moni-*

(a) Cap. Cum in cunctis, §. cum inferiora. de elect.

(b) Vide Gloſſ. in hæc verba, ſi Canones, in dict. cap.

(c) Bonif VIII. cap. Cum ex eo de electione, in 6

monitione alia sint privati: nonnullis ex tunc parochiales Ecclesias recusantibus acceptare, legendi & proficiendi (cùm eis facultates non suppetant, nec ab Ecclesiarum Prælatis de aliis beneficiis in plerisque mundi partibus interdum provideatur, eisdem opportunitas sit sublata in grande universalis Ecclesiæ (quæ ad sui regimen viris literatis permaxime noscitur indigere) dispendium & jacturam: nos super hoc multorum instantiâ excitati, frequenter, volentes cupientibus in scientiâ proficere, ut fructum in Dei Ecclesia suo tempore afferre valeant opportunum, utiliter providere, præsenti constitutione sancimus, ut Episcopi eorumque superiores cum his, qui hujusmodi subjectas Ecclesias obtinent vel obtinuerint in futurum, dispensare possint libere, quod usque ad septennium literarum studio insistentes promoveri minime teneantur, nisi ad ordinem Subdiaconatus duntaxat, ad quem intra prædictum annum recipiendum (ne, sicut à multis de Christi patrimonio sublimatis olim factum esse dignoscitur à statu retrocedere valeant Clericali) omnino adstringi volumus, & nisi receperint, pœnâ contentâ in ipso Concilio eo ipso percelli.

XV. Circa hanc verò Extravagantem Bonifacii octavi quædam à Joanne ([a]) Andræa, ([b]) Dominico, & aliis etiam recentioribus notatu digna observantur, quæ hìc attexere non inutile fuerit. Primum igitur notandum est, solius Episcopi, in cujus Diœcesi sita est Ecclesia, quam ille obtinet, qui dispensationem de non promovendo expetit, jus esse facultatem istam indulgere: Episcopo verò domicilii vel originis id minime licere. Esto enim quantum ad recipiendos Ordines

(a) Joan. Andr.
(b) Dominicus, & alii in dict. extravag.

A tres illi Episcopi, beneficii, domicilii, & originis æquiparentur; tamen, quoad facultatem de non promovendo concedendam Episcopus beneficii cæteris præfertur; seu ei soli hujus tribuendæ sit potestas à Bonifacio, ut verbis præcedentibus constitutionis satis expressis innotescit; nec immerito, tum quod dilatio ordinationis in populi ipsius curæ commissi detrimentum vergat, non aliorum, proindeque B ipsius est ordinationem sui Parochi urgere, ejusdemque proinde, si opus fuerit indulgere; tum quod in indulgentiâ istâ concedendâ pensanda sint hæc omnia, bonum universale Ecclesiæ quod contingere potest ex profectu in studiis, & operâ exhibitâ in literis ejus, qui ad beneficium promotus est, damnum interim Ecclesiæ, ad quam quis promotus est, penuria vel copia literatorum virorum, & facilitas vel difficultas C peritos Rectores inveniendi, qui vacantibus Ecclesiis præficiantur, ut iis pensatis Episcopus prudenter dispensare possit. At non possunt ea omnia ab alio Episcopo quàm beneficii vel ejus superiore examinari, non ab Episcopo originis vel domicilii; tum quod ejusdem Episcopi sit de Vicario idoneo interim providere, qui utilitati Ecclesiæ quandiu aberit proprius pastor, sedulo ac perite incumbat.

D XVI. Secundò observandum est, posse quidem Episcopum tempus septennio brevius indulgere, sed non diuturnius: vera enim est hæc trita juris regula, ([c]) *Cui licet quod est plus, licet utique quod est minus*, seu, ut ait ([d]) Ulpianus, *non debet cui plus licet, quod minus est non licere*: quia nempe, ([e]) *plus in se semper continet, quod est minus*; e contra verò, nec cui minus licet, plus licere necessum est, nec in eo quod minus

(c) Reg. 53. de regulis juris in 6.

(d) Ulpianus lib. 27. ad Sabinum, refertur ff. de regulis juris.
(e) l. in eo quod plus est, ff. eod.

minus eſt, quod majus eſt umquam continetur: itaque nemini dubium eſſe poteſt, quin Epiſcopo liceat pauciores ſeptem annis indulgere in favorem ſtudiorum, qui plures concedere poteſt; imo quin etiam favorem iſtum ad pauciores ſeptem iſtis annis reſtringere poſſit: quo caſu gratiam à lege factam non minuet, ſed providè diſpenſabit, nec contradiceret ſolemni regulæ juris, qua ſtatuitur: (a) *indultum à jure beneficium non eſſe alicui auferendum*; quæ, ut rectè notat prædictus (b) Joannes Andræas, vera quidem eſt in judiciis iſtis, quæ dantur à lege ſine tacito, vel ſine expreſſo miniſterio judicantis; non autem in iis, quæ non conceduntur niſi cognita cauſa; tunc enim modo majus minuſve temporis ſpatium indulgetur, prout cauſa poſtulare videbitur, ſed nunquam majus eo quod lex indulget: quare, cum ſeptennium iſtud ita à jure indulgeatur, ut tamen cauſæ cognitio Epiſcopo concedenti reſervetur, poterit quidem Epiſcopus brevius temporis ſpatium propter ſtudia concedere, ſed numquam amplius quàm ſeptem annos, ne leges de acceleranda ordinatione non jam tanquam juris interpres moderetur, ſed tanquam iniquus diſpenſator violet: nam quemadmodum (c) *actus legitimi, qui recipiunt diem temporis, adjectione vitiantur*, ita ſi in caſu præſenti Epiſcopi ſeptennio aliquid amplius indulgeant, non jam conceſſa facultate utuntur, ſed temere præſumpta licentia abutuntur.

XVII. Tertio dignum etiam eſt obſervatione conſilium (d) Archidiaconi, Joannis Monachi, ac Joannis Andreæ, optimum eſſe, ſi Epiſcopus non à principio totum ſeptennium indulgeat, tum ut experiatur quoſnam profectus in

(a) Regula 17. ff. de regulis juris in 6.

(b) Joan. Andr. in dict. reg.

(c) l. actus legitimi, ff. de regulis juris.

(d) Vide Gloff. in cit. cap. Cum ex eo, v. ſeptennium.

A ſtudiis faciat is, quicum diſpenſat; neque enim quos parum profuturos noverit, cum iis diſpenſare debet, ne contra Eccleſiam militet, quod pro Eccleſia inſtitutum eſt; tum ut ſpe majoris indulgentiæ Clericum ſuum ad diligentem operam navandam excitet; tum maximè, quod conceſſum ſemel ſeptennium, niſi nova aliqua cauſa acciderit, revocare ipſe non poſſit, ſecundum illas ſcilicet juris regulas, (e) *decet*

B *conceſſum à principe beneficium eſſe manſurum: quod ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt mutare quis conſilium non poteſt in alterius detrimentum*. Quare ſatius fecerit, ſi, brevi temporis ſpatio indulto, prorogandi uſque ad ſeptennium poteſtatem ſibi retineat; ſic enim Clericum ſuum magis in officio continebit. Quod autem dixi, revocari non poſſe illam gratiam ſemel conceſſam, cum ea exceptione

C dixi, niſi aliqua nova cauſa accidat, vel evidens Eccleſiæ utilitas: ob manifeſtam enim Eccleſiæ utilitatem, vel privilegii abuſum conceſſa gratia revocari poteſt ab eo qui dedit, ut oſtendit Gregorii (f) ſententia, qui propter miniſtrorum defectum, eos etiam qui de non reſidendo privilegia obtinuerunt, ad reſidentiam cogi poſſe cenſuit; confirmatque vulgatum illud in jure (g) pronuntiatum, privilegia revocari debere cùm tendunt ad noxam.

D Quare ſi negligentem v. gr. ſe præbeat Clericus, cum quo, ne promoveatur, diſpenſatum eſt; ſi Vicarii, qui ejus abſentiam ſuppleant, idonei reperiri non poſſint; vel quippiam ſimile contigerit, revocari poterit facta gratia: ſed gratiam revocanti Epiſcopo probatio poteſt incumbere, quam ſi non dediſſet, pro arbitrio prorogare, vel non prorogare potuiſſet: ſatius autem

(e) Regula, Decet, 16. de regulis juris in 6. Regula 21. Quod ſemel, ibid. Regula 33. Mutare, ibid. Vide etiam cap. ex tua, de filiis Preſbyterorum.

(f) Greg. IX. cap. cum ſint, de Clericis non reſidentibus.

(g) Favent huic pronuntiato can. Privilegium, 11. q. 3. c. ubi iſta diſt. 74. cap. Dilecti, & cap. Suggeſtum de electione in 6. & aliæ juris auctoritates.

tem videtur, ut judicis personam retineat, quam ut de suo facto conveniri apud superiorem possit.

XVIII. Quarto, non debent Episcopi cum iis dispensare, qui dociles non sunt, nec apti ad literas capessendas; cessat enim tunc temporis ratio, ob quam concessa ista gratia est: sublatâ autem causâ, tolli debet & effectus. Potestque id confirmari ex Honorii III. (a) decreto, qui Clericos, quibuscum circa residentiam dispensabitur, vult esse docibiles, *qui cùm docti fuerint, in Dei Ecclesia velut splendor fulgeant firmamenti: ex quibus postmodum copia possit haurìri doctorum*. Si pariter reperiantur viri docti, qui à tempore conferendi beneficii parati essent Ecclesiæ per se ipsos inservire, iniquum erit, iis beneficium conferre, quibuscum de non promovendo & non residendo dispensandum sit; nam ut recte habet Innocentius (b) primus: *Quod necessitas pro remedio reperit, cessante necessitate, debet utique cessare pariter quod urgebat*. Non debent quoque eandem gratiam iis Episcopi facere, qui student in vicis aliisve locis, in quibus generale studium non habetur: pro iis enim duntaxat conceditur, qui in Universitatibus & Academiis celebrioribus literis incumbunt, quemadmodum ex (c) Innocentii III. decretali epistola colligi potest, qua privilegia de non residendo, studentibus concessa, iis convenire declaravit, non qui in villa vel castello, sed qui in celebrioribus locis, in quibus magis frequentantur studia, literis operam navant. Cum tamen ex Concilii Tridentini (d) decreto privilegia omnia, quæ Clericis non residentibus tribuuntur, ad eos extendantur, qui in publicis Gymnasiis in quibus docetur sacra Scriptura,

(a) Honor. III. c. Super specula, de Magistris.

(b) Innocent. I. ep. 22. ad Episc. Numidiæ cap. 5. habetur 1. q. 1. c. Quod pro necessitate, & 1. q. 7. quod pro remedio.

(c) Innocent. III. cap. Tuæ, de Clericis non residentibus.

(d) Conc. Trident. sess. 5. de reformat. cap. 1.

A studeant, id etiam de non recipiendo Sacerdotio privilegium ad eos referendum esse saltem novo illo jure existimo. Non refert autem cui scientiæ studeant illi, & quibus literis (dummodo non Juri civili, ac Medicinæ, quæ Clericis interdicta sunt) operam navent, quibuscum Episcopus dispensat; nam Bonifacii (e) constitutio studii materiam non determinat: quamvis, ut verum fatear, iniquum mihi videatur,
B ut Grammaticæ imperiti ad Beneficia curata eligantur, & per septennium integrum eorum profectus in literis expectetur; qui, si à Grammatica incipiant, tantus non erit, quantum Ecclesiæ ex diuturna Pastoris absentia detrimentum inferetur; magnum scilicet ex iis, qui serius ad disciplinas accedunt, & tot annis à Beneficio suo absunt, Ecclesia sperare potest emolumentum, magnum expectare potest ornamentum,
C tum, quod prædictum Ecclesiæ damnum resarciat.

XIX. Quinto, circa illud quoque septennium computandum hæc probabiliora sunt. Primum, toto isto septennio non videri sufficere, quod Clericus, cui sit gratia, Subdiaconus maneat, & annus integer ei postea concedatur secundùm antiqua jura, ut Presbyter ordinetur; sic enim non septem, sed octo anni ei indulgerentur: quæ gratiæ am-
D pliatio nimia esse videtur, nec facile in re odiosa, quale est istud privilegium, admittenda. Alterum, quamvis aliqui à tempore dispensationis factæ septennium numerent; tamen probabile est à tempore suscepti regiminis seu possessionis pacificæ Beneficii, esse numerandum; cùm enim odiosæ sint istæ dispensationes, & contra jus, quum commode fieri potest, sunt restringendæ: nec æquum videtur, quod negli-

(e) Cap. cum ex eo, citato.

gligentia Epiſcopi, qui diſpenſationem niſi poſt aliquot annos conceſſerit, aut Clerici, qui petere omiſerit, poſteriori patrocinari debeat. Tertium, circa illam difficultatem, quæ proponi ſolet, poſſitne aliquis, ſi tempore iſto ſeptennii ſibi indulti ad ſtudendum ad aliam parochialem Eccleſiam ſine ullo dolo ſine fraude aſſumatur, integrum ſibi aliud ſeptennium poſtulare, poſſitne, ſi poſtulaverit, indulgeri. Circa iſtam, inquam, difficultatem probabilius ac tutius reſpondetur, talem diſpenſationem dari nec poſſe, nec debere: quippe cum in hac conſtitutione tempus videatur inſpici ratione perſonæ, ut videlicet intra illud ſeptennium ſtudiorum curriculum abſolvat, ideoque ſi diſpenſatum ſit aliàs per aliquod tempus, profectûs eos feciſſe ſupponetur, qui tempori indulto reſpondent, pauciorique proinde tempore indigere deinceps, quo ſtudia perficiat. Unde, ſi aliud de novo Beneficium aſſequatur, prioris diſpenſationis tempus elapſum ſubtrahendum erit ad ſeptennium explendum.

XX. Sexto tandem obſervandum eſt, ideo ſeptennium ſtudiorum concedi, quod iſto tempore integrum ſtudiorum curriculum, eum cui diſpenſatio fit, emetiri poſſe Pontifex conjecerit. Supponitur enim is, qui ad parochialem Eccleſiam aſſumitur, non omnino ignarus cui proinde duo vel tres anni Philoſophiæ addiſcendæ ſufficiant, quatuor aut quinque ſive Theologiæ, ſive Juri impendantur; neque enim amplius quinquennio utrique ([a]) jura præfigunt: imo & ([b]) nuperrima brevius tempus præſtituunt: ideoque iſto ſeptennio, maxime ſi ei addatur octavus annus, quem aliqui addunt, intra quem promoveri quis debeat, ſupponitur diſpenſatus conſentaneam Clericali inſtitutioni doctrinam perfecte conſequi, & Eccleſiæ de cætero utilitati atque ornamento eſſe poſſe: quod ſi ſpes nulla ſit tales illos evaſuros, qui gratiam ſibi fieri cupiunt, perperam ſeptennium in ſtudiis inſumendum concederetur, quibus forte vix totidem anni in regimine parochialis Eccleſiæ ſuperſunt: ſic enim accideret, ut diutius Paſtore deſtitutæ Eccleſiæ, quàm præditæ reperirentur.

(a) Vide cap. ult. de magiſtris, & prœmium, ff. v. & in quarto anno.
(b) Vide & concordata inter Leonem I. & Franciſc. I. quibus quinquennium ſolùm a logicalibus ſtudiorũ cauſa neceſſarium ſtatuitur.

XXI. Tertium denique impedimentum, ad quod varia alia revocantur, eſt Ordinum ſuſcipiendorum difficultas maxima, ut ſi toto illo anno, quo quis debebat ordinari, ægrotarit; ſi Epiſcopus abfuerit, & dimiſſorias literas habere non potuerit; ſi eum Epiſcopus ordinare noluerit; ſi lite ad ipſius ordinationem ſpectante retardatus fuerit; ſi maris inclementia, vel hoſtium obſidione, vel inopinato aliquo caſu, præpeditus fuerit, quominus ordines congruo tempore ſuſcipere poſſet. His enim, & ſimilibus impedimentis, quibus Ordinis receptio minime poſſibilis, vel maxime difficilis redditur, juſte excuſatur aliquis, ne peccet, non recipiendo Ordines intra annum à jure ſtatutum, neve pœnas contra non promotos intra tempus prædictum incurrat; ([c]) *non enim eſt in mora, qui poteſt exceptione legitima ſe tueri:* nulla verò magis legitima exceptio proferri poteſt, quàm ubi impoſſibilitas, vel maxima difficultas, (quæ in moralibus impoſſibilitati æquiparanda eſt) prætexitur. Iis autem impedimentis ceſſantibus legum ſeveritate plectendi ſunt, qui intra annum ſe promoveri non faciunt: experiantur illi veriſſimum eſſe, ([d]) *moram ſuam cuilibet eſſe nocivam;* nec impune aſſumi Beneficium cujus negligatur officium.

(c) Regula 60. non eſt in mora, de regulis juris in 6.
(d) Regul 25. mora ſua, ibidem.

Tali-

(a) Trident. suprà sess. 7. cap. 12. de reformat.

Talibus juxta Tridentinum (a) citatum, facultates quævis de non promovendo minus suffragentur, A utpote quæ in casibus à jure expressis minime concessæ sunt.

CAPUT II.

De tempore consecrationis Episcopi.

ARTICULUS PRIMUS.

Quo tempore die & hora Episcopi consecrari soleant.

I. Circa tempus consecrationis Episcopi hæc præsertim agitanda sunt: primùm, quibus temporibus, quo die, qua hora celebrari debeat: Alterum, quænam sit festivitatis ordinationis Episcopi, seu qua solemnitate celebrata olim fuerit: Tertium, quanto tempore post electionem Episcopi consecratio differri possit.

II. Quod ad primum attinet, nulla certa tempora consecrationis Episcoporum ita assignata sunt, quin quovis die Dominico cujusvis mensis celebrari possint, imo nec facile adducor, ut prioribus Ecclesiæ sæculis solis diebus Dominicis Episcopos credam consecrari consuevisse: quippe cum passim, ubi vitas SS. Pontificum attente considero, ubi historiæ Ecclesiasticæ Auctores revolvo, hoc observatum animadvertam, ut statim atque aliqui electi essent, & acclamationibus populi postulati, ad consecrationem Pontificiam raperentur; fugientibus, statim atque apprehendi potuissent, manus injicerentur, & ad sacram Ordinationem inviti illico raperentur. Quod cum passim in inferiorum sedium Episcopis animadvertatur, tum maxime in Pontificibus primæ Sedis: nam a (b) S. Petro ad Bonifacium primum (cujus forte consecratio propter schisma Eulalii dilata est) non alio die Summos Pontifices creatos, seu electos, & consecratos legimus: ab eo quoque, qui ad Sylverium usque creati sunt, eodem die consecrati leguntur, quo electi: à Sylverio autem eos quovis die eligi potuisse, non B solo Dominico consecrari consuevisse, probabiliter conjicimus. Quare licèt præsertim die Dominico antiquioribus temporibus eligi solerent Antistites, quippe cum populus ad electiones vocari soleret, qui eo die frequentior conveniebat; nihilominus, cum potuerit aliquando etiam in sequentes ferias electio Summi Pontificis rejici, iique tamen eodem die consecrati legantur, pro- C babile est, quod quamvis diebus ut plurimum Dominicis sacrarentur, aliis tamen nonnumquam septimanæ diebus fuerint consecrati. Cum enim in differenda Summi Pontificis consecratione maximum esset periculum, tum ne alius subintroduceretur, tum ne electus aufugeret; cùm item vigente præsertim persecutione non tutum esset quo- D vis die convenire; quis dubitet quovis die quis electus fuisset, eum illico licuisse consecrari? Quod autem de Summis Pontificibus diximus, pro suo modulo quibusvis Antistitibus consecrandis aptari velim, ad quorum inaugurationem populus quoque conveniebat; nec ea facile in alium diem patiebatur differri, aut ipsius populi solitus ardor atque instantia, aut eorum, qui electi

(b) Vide Pontif. Damasi, Anastas. Biblioth. Platinam, Ciaconum, & alios, qui de vitis SS. morum Pontificũ scripserunt.

ẞi erant frequens repugnantia, aut capitis conſtituendi neceſſitas, & ſchiſmatis ac ſeditionis periculum.

III. Nihilominus ordinarius, ac lege poſtea præſcriptus dies conſecrandi Epiſpopi fuit Dominicus, ita tamen ut a veſpera Sabbati præcedentis, qui Dominico die adſcribebatur, Epiſcopi olim conſecratio inchoari potuerit, ex S. (a) Leone inferius adferendo, quamvis ſæpius matutinis ejuſdem diei Dominicæ horis incipere ſoleret ex (b) Anacleto. Utriuſque teſtimonia proferenda ſunt, quæ obſervationem noſtram manifeſte oſtendant, quibus Conſtitutiones Apoſtolicæ, & Concilii Toletani IV. ac Cæſaraugustani III. Canones adjungi debent, quæ prioribus addunt auctoritatem. *Ordinationes Epiſcoporum*, inquit, (c) Anacletus, *auctoritate Apoſtolica ab omnibus, qui in eadem fuerint Provincia Epiſcopis, ſunt celebrandæ, qui ſimul convenientes ſcrutinum diligenter agant, jejuniumque cum omnibus celebrent precibus, & manus cum ſanctis evangeliis, quæ prædicaturi ſunt, imponentes, Dominica die hora tertia orantes, &c.* Leo epiſtola ad Dioſcorum Alexandrinum: (d) *Piè & laudabiliter Apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis, ſi hanc ordinandorum Sacerdotum formam per Eccleſias, quibus Dominus præeſſe te voluit, etiam ipſe ſervaveris; ut his, qui conſecrandi ſunt, numquam benedictio niſi in die Reſurrectionis Dominicæ tribuatur, cui à veſpera Sabbati initium conſtat adſcribi &c.* Idem quoque epiſtola (e) ad Epiſcopos Viennenſis Provinciæ: *Ordinatio Epiſcopi non paſſim, ſed die legitimo celebretur; nec ſibi conſtare ſtatus ſui noverit firmitatem, qui non die Sabbati veſpere, quod lucescit in primam Sabbati, vel ipſo Dominico die fuerit ordinatus: ſolùm enim majores noſtri Reſurrectionis Dominicæ diem honore dignum judicavere, ut Sacerdotes, qui ſumuntur, hoc die potiſſimum tribuantur.* Conſtitutiones (f) Apoſtolicæ, ordinationum Epiſcoporum ritus referentes, eas nonniſi præſente populo, ac rogato, unà cum Epiſcopis atque Presbyteris præſentibus, ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, *Dominico die*, fieri debere teſtantur. Concilium (g) Toletanum quartum ſtatuit, ut qui in Epiſcopum legitime electus eſt, *in Sacerdotem die Dominica conſecretur*. Cæſaraugustanum (h) tandem idipſum iis verbis aſſerit: *Si cùm quiſque noſtrum mortalium ad Sacerdotale promovetur officium, nullatenus patimur, ut in reliquis diebus, niſi tantùm Dominicis feſtivitatibus, hi, qui honoris digni habentur officio, in ordine præficiantur Eccleſiaſtico, &c.*

IV. In uſu tamen poſtea fuit, ut non ſolùm diebus Dominicis, verùm etiam majoribus feſtivitatibus, iis præſertim, quæ in honorem SS. Apoſtolorum celebrari ſolerent, Epiſcopi conſecrarentur. Vetus Ordo (i) Romanus dies ſolùm Dominicos, & Apoſtolorum natalitiis conſecratos, conſecrandis Epiſcopis deſtinat. Pontificale verò (k) Romanum, legitimum diem conſecrationis, vel Dominicum, vel natalitium Apoſtolorum, vel etiam feſtivum definit. Feſtivus autem dici poteſt quicumque ſolemniter a populo celebratur ita, ut ab omni ſtrepitu negotiorum temporalium ceſſandum ſit. Nec ea recens aut conſtitutio aut conſuetudo; nam Pelagium (l) ſecundum die ſancto Andreæ Apoſtolo ſacro, Joannem (m) quartum die Natalis Domini, Victo-

(a) S. Leo infrà.

(b) Anacletus infrà.

(c) Idem epiſt. 2. refertur diſtinct. 62. c. 1. & diſt. 75. c. 1.

(d) Leo epiſt. 79. al. 81. ad Dioſcor. a exand. cap. 2. ex Ale plura, c. Quod qu patribus, & c. Quod die, diſt. 25.

(e) Idem epiſt. 87. al. 89. ad Epiſc. Provinciæ Viennēſis c. 5.

(f) Conſtit. Apoſtol. lib. 8. cap. 4.

(g) Conc. Tolet 4. c. 18. refert. diſt. 51. c. Qui in aliquo, §. Sed nec ille.

(h) Cæſaraug. 3. cap. 1.

(i) Vetus Ordo Rom. tit. Quo die ordinetur Epiſcopus.

(k) Pontific. Rom. in rubr. ante conſecr. electi in Epiſcop.

(l) Anaſtaſ. in vita Pelagii 2. & alii.

(m) Idem in vita Joan. IV. & alii

Victorem (a) ſecundum die Cœnæ Domini, Bonifacium octavum (b) in die Decollationis S. Joannis legimus conſecratos. S. Udalricus (c) Auguſtanus Epiſcopus die feſto SS. Innocentium legitur in Epiſcopum conſecratus, S. Adalbertus (d) Pragenſis à Villigiſo Archiepiſcopo Moguntino die feſto SS. Apoſtolorum Petri & Pauli ſacrâ benedictione inauguratus narratur. Plura enumerare nec lubet, nec vacat. Quibus autem de cauſis Dominicus dies conſecrandis Epiſcopis ſolemnis habitus ſit, oſtendit Albinus (e) Flaccus, qui reliquos Ordines Sabbato conferri docet, ut ſignificent ſanctificationem in requie Spiritus ſancti: *Epiſcopi verò conſecratio*, inquit, *qui eſt Vicarius Apoſtolorum, imo & Chriſti, fit in die Dominica, quia eodem die per donum Spiritus ſancti dignatus eſt illuſtrare corda Apoſtolorum*. Quæ eadem repetit Amalarius (f) Fortunatus, & uterque ex Veteri, ni fallor, Ordine (g) Romano ſumpſit. *Ideo*, inquit Honorius in Gemma (h) animæ, *Epiſcopi in Dominica die conſecrantur, quia & ea die Apoſtoli à Spiritu ſancto ordinabantur, & ut ſe cum Chriſto reſurrexiſſe, & in novitate vitæ ambulare admoneantur*. Plures alias rationes, eaſque convenientiſſimas, addit S. Leo (i) ſupra à nobis citatus, cujus etiam verba profert (k) Rupertus; quæ omnia eo tendunt, *ut cœleſti quadam regula inſinuatum & traditum noverimus, in illa die celebranda myſteria Sacerdotalium benedictionum, in quo collata ſunt omnia dona gratiarum*. Quis non conſentanee illo die Apoſtolorum ſucceſſores creari fateatur, quo gratiarum dona in Apoſtolos per Spiritus ſancti deſcenſum largiter effuſa ſunt; quo munus prædicandi Euangelii primùm ipſi publice ſuſceperunt; quo poteſtas remittendi peccata ipſis collata, & Epiſcopalis officii præcipua miniſteria cum gratiæ collatione commendata ſunt. Additi ſunt poſtea Dominicis diebus dies natales Apoſtolorum, ut Apoſtolis Epiſcopi ſuccedere deſignentur; ideo enim, qui in Epiſcopos conſecrandi ſunt, eo die inaugurantur, quo ex hoc mundo Apoſtoli laborum ſuorum præmia reportaturi deceſſerunt, quatenus ſcilicet, (l) *pro Patribus nati filii*, & in Apoſtolorum decedentium locum ſuffecti & ſubrogati Epiſcopi videantur. Additi item poſt ea reliqui feſtivi dies, quibus populorum conventus commode fieri poſſet, quem ad Epiſcoporum conſecrationem convenire neceſſarium judicatum eſſe, ex dictis ſupra, & ex dicendis infra facile colligi poterit.

V. Epiſcoporum tamen ordinationes Sabbato interdum ad veſperam inchoari potuiſſe clare patet ex duobus allatis (m) S. Leonis teſtimoniis, qui tamen eaſdem etiam die Dominico incipere potuiſſe oſtendit. Utrum autem S. Leo de Paſchatis ſolum pervigilio intelligendus ſit, cui ſpeciali prærogativâ conceſſum fuerit, ut propter diei Paſchatis celebritatem conſecrationes Epiſcoporum accelerari, & à veſpera Sabbati incipere potuerint, non ſatis conſtat: probabilius eſt de omnibus diebus Sabbati intelligi poſſe. Utut ſit, uſu poſtea receptum, non alio die quàm Dominico matutinis horis Epiſcopi conſecrationem celebrari. Nam (n) Vetus Ordo Romanus, Albinus (o) Flaccus, Amalarius (p) Fortunatus, (q) Auctor libelli, qui inſcribitur Gemma animæ, & alii paſſim, die ſolùm Dominico conſecrationem Epiſcopis perfici poſſe teſtan-

(a) Ciaconus & alii in vita Victoris II.
(b) Idem in vita Bonifacii Octavi.
(c) Cap. 1. vitæ S. Uldarici, apud Sur. 4. Julii.
(d) Cap. 10. vitæ S. Adalberti apud Caniſ. tomo 5. antiq. lection.
(e) Albinus Flaccus de offic. tit. Sabbat. in 12. lection.
(f) Amalarius lib. 2. de Eccl. offic. cap. 2. in fine.
(g) Vetus Ordo Rom. ſupra.
(h) Gemma animæ lib. 1. cap. 189.
(i) S. Leo epiſt. 79. al. 81. cujus verba adduximus agendo de d.e Ordin. general.
(k) Rupertus divinis offic. lib. 3. c. 9.
(l) Pſal. 44.
(m) S. Leo ep. 79. al. 81. & 87. al. 89. ſuprà.
(n) Vetus Ordo ſuprà.
(o) Albinus ſuprà.
(p) Amalarius ſuprà.
(q) Gemma animæ ſuprà.

testantur. Addit verò prædictus au- A ctor (a) Gemmæ, *hora tertia* eos consecrari, juxta (b) Anacletum superius citatum, *eadem* nempe, *qua Apostoli Spiritu sancto sunt olio invisibili consecrati*. Multiplicem quoque rationem profert (c) Glossa canonici Juris, cur hora tertia Episcopus consecrari solitus fuerit; primam, quia ad hanc horam solebat publica Missa celebrari juxta decretum (d) Telesphori Papæ, cui consentiunt (e) Sidonius B Apollinaris, Gregorius (f) Magnus, &(g) Turonensis Concilii, (h) Aurelianensis tertii Patres& alii passim, qui saltem diebus festivis horam tertiam celebrationi Missarum fuisse præstitutam docent. Consecratio verò Episcoporum sine Sacrificio Missæ celebranda non est; nec olim nisi in publica ac solemni populi Synaxi, sacroque populi conventu celebrabatur. Itaque eadem hora, puta tertia, celebrari consueverat, qua Sacrifi- C cium Missæ & publicus populi conventus habebatur. Alteram assignat, quam (i) supra attigimus, & cui consentit Isidorus (k) Hispalensis, quia eadem hora in Apostolos Spiritus sanctus sacro die Pentecostes in specie linguarum ignearum illapsus est. Tertiam, quod illâ eâdem Dominus damnatus ad crucem, eoque quadrante, qui ab ipsa ad sextam affluit, ad crucem tractus, eique affixus fuerit, ùt D ex Marci (l) Evangelio deducitur. Ultimam denique, quia dicta hora tertia Paulum & Barnabam Apostoli consecraverunt, quod licèt probabile sit, nullo tamen certo testimonio fulcitur. Verùm jam Episcopi consecratio fieri solet horis matutinis; parumque referre censetur, qua potissimum hora perficiatur, adeo ut à prima nonnumquam incipiatur, sed vix umquam ad nonam ipsa pertingat, imo rarò ultra sextam, (quæ meridiana hora est) protendatur.

(a) Ead. Gemm. cap. 189. cit.
(b) Anacletus sup.
(c) Glossa in cap. Ordinationes, v. tertia, dist. 75.
(d) Telesph. epi. unic. cap. 4. refertur de consecr. dist. 1. can. Nocte.
(e) Sidonius lib. 5. epist. 17.
(f) Greg. hom. 17. sub fine.
(g) Greg. Turon. vitarum Patr. c. de S. Nicetio.
(h) Concil. Aurel. III. cap. 11.
(i) Vide sup. præsent. art.
(k) Isidor. Hispal. de officiis lib. 1. cap. 19. Vide etiam dict. can. Nocte, de consecr. dist. 1.
(l) Marci XV.

ARTICULUS II.

De Festivitate diei ordinationis Episcopi.

§. I.

Diem ipsum ordinationis Episcopi celeberrimum fuisse.

I. PORRO consecrationis Episcopi dies festivissimus esse solebat, non solùm is, quo reapse Antistes consecrabatur, verùm etiam anniversarius ipse dies, quo consecrationis memoria singulis annis recolebatur. Quantus in Episcoporum creatione populorum concursus, quanta spiritalis lætitia, quanta omnium exultatio esse soleret, paucis, sed selectis exemplis ostendemus. Hæc enim omnia in Athanasii consecratione intercessisse testantur (m) Episcopi in Synodo Alexandrina, referentes omnem multitudinem, populumque Catholicæ Ecclesiæ in unum coactum Athanasium postulasse, idque per multos dies noctesque obtestatos fuisse, adeout nec ab Ecclesia discederent: diem verò ordinationis lætissimum fuisse apud populum: quo scilicet χαρὰ, καὶ εὐθυμία, καὶ δρόμος τῶν λαῶν, πρὸς τὸν εὐκταῖον αὐτοῦ θεῖαν ἐπειγομένων εὐφροσύνης ἢ αἱ Ἐκκλησίαι μεσταὶ, καὶ εὐχαρίστιαι πρὸς τὸν Κύριον: *gaudia, animorumque alacritates, & populorum desideria videndi hominis accursus, Ecclesiæ lætitia plenæ, & gratulationes ad Dominum* ubique viserentur: alacriores verò Clericos, seu Ministros iidem repræsentant jucunditate percitos, κἀκείνην τὴν ἡμέραν πασῶν εὐτιμοτέραν: *& hunc diem* om-

(m) Epist. Synodi Alex. apud Athanas. apolog. 2. circa princip.

omnium lætissimum judicantes. Similiter de ordinatione S. Martini cecinit (a) Paulinus:

(a) Paulinus lib. 2. de vita S. Martini.

. . . . . stipatque viam numerosa precantum
Seditio, motus placidi, sine felle tumultus, &c.
Exultant paribus concordia pectora votis,
Itur in occursum, portis ruit obvia totis
Ambitio, &c.

II. Qualis ordinationis Epiphanii Ticinensis celebritas quoque fuerit, explicat (b) Ennodius: *Magnus*, inquit, *illico in tota urbe concursus: rapitur à lamentatione funebri in gaudium populi consecrandus Antistes; & finitimarum civitatum junguntur studia, & attrahitur tanta collectio, ac si initiandus esset totius orbis Episcopus: ducitur Mediolanum adhuc reluctans, consecratur cum omni celebritate cunctorum: exultabat mundus de tantis sanctæ ordinationis insignibus, &c.* Graphice quoque eandem piam ex consecratione Episcopi tripudiationem ac lætitiam depingit nobis Victor (c) Uticensis in ordinatione S. Eugenii in Carthaginensem Episcopum iis verbis: *Ordinato itaque Episcopo Eugenio viro Sancto, Deoque accepto, sublimis nata est lætitia, & gaudium cumulatum est Ecclesiæ Dei: exultat multitudo Catholica, sub barbara dominatione de ordinatione Pontificis reparati.* Quidni verò summâ jucunditate eo die afficiatur Ecclesia, quo (d) *exuit se vestimentis viduitatis suæ, & speciosioribus induitur, ut sponso placeat?* quidni, quæ, (e) ablato sponso, dolere suadetur, restituto lætetur, (f) *& gaudio gaudeat propter vocem sponsi*, (g) viroque suo ornata lætetur, quæ viduata ge-

(b) Ennodius in vita Epiph. Ticinensis.

(c) Victor Utic. de persec. VVandal. lib. 2.

(d) Judith. X.

(e) Marci II.

(f) Lucæ V.

(g) Joannis III.

A muerat? quidni diem nuptiarum suarum celebret, quo, Antistiti consecrato, (h) virgo tamen casta Christo exhibenda despondetur? Nihilominus iisce diebus cum inopinata præsertim esse soleret antiquitus Pontificis ordinatio, quamvis populi celeberrimi forent conventus, summo mane operarios atque artifices operi suo ante tempus sacræ Synaxeos vacasse colligo ex historia S. Severi Ravennatis Episcopi, ex ve-

(h) Apocal. XXI.

B tusto quodam manu scripto codice, tum apud (i) Surium, tum apud (k) Hieronymum Rubeum, qui mirandam ejus electionem ita describit: *Conveniunt igitur frequentes Episcopi & ex propinquis & remotis locis, ut tantæ civitati,* Ravennati scilicet, *Pontificem solito more præficerent, atque consecrarent. Illis verò congregatis, Severus domi laborans uxori suæ dicit: vadam ocyus & videbo, quisnam*

(i) Vita S. Sever apud Sur. 1. Febri &c.

(k) Hieronym. Rub. lib. hist. 2. histor. Ravenn.

C *futurus sit Antistes noster, &c.* Sed postquam nonnisi diebus Dominicis, aut festivis cœpit consecratio Episcoporum celebrari, constat diebus istis, quibus Episcopi sacrarentur, si non ob solemnitatem consecrationis, saltem ob festivitatem diei in quem solùm incidebant, ab omni servili opere feriari necessarium fuisse.

§. II.

D *Diem etiam anniversarium ordinationis Episcoporum mortuorum, qui sanctitatis laude floruissent, celebrem olim fuisse ac festivum.*

III. Neque verò tantùm festivus ac solemnis dies consecrationis Episcopi antiquitus fuit; verùm etiam anniversarius, qui quotannis recurreret, magna celebritate agebatur: cujus rei plura egre-

ra egregia documenta proferri possunt; Primum enim: exinde consuetudo manavit, ut Cathedra S. Petri, quâ vel Antiochiæ, vel Romæ primùm sedit, ab omnibus Ecclesiis solemnis haberetur, cujus nempe consuetudinis præter ([a]) Bedam, ([b]) Adonem, ([c]) Usuardum, ac cæteros, qui in suis Martyrologiis hujus solemnitatis, tum decima octava die Januarii, tum vigesima secunda Februarii meminerunt; præter vetera Martyrologia ([d]) Romana, quæ ejusdem rei fidem faciunt, habemus etiam Augustinum ([e]) eidem festivitati adstipulantem, apud quem duo in die Cathedræ Sancti Petri conscripti sermones leguntur: quorum prior die Cathedræ S. Petri Antiochiæ, posterior forte die Cathedræ ejusdem S. Petri Romæ habitus credi potest, cujus solemnitati magis scilicet congruit: in priori autem hæc habet Augustinus, quæ morem istum maxime illustrant: ([f]) *Institutio*, inquit, *solemnitatis hodiernæ à senioribus nostris Cathedræ nomen accepit, ideo quod primus Apostolorum Petrus hodie Episcopatus cathedram accepisse referatur. Recte ergo Ecclesiæ Natalem sedis illius colunt, quam Apostolus pro Ecclesiarum salute accepit.* Et paulò post: *Quod Natalis ergo cathedræ hodie colitur, Sacerdotale honoratur officium, sibi hoc Ecclesiæ invicem præstant, quia tanto necesse plus habet Ecclesia dignitatis, quanto Sacerdotale officium plus honoris. Cum solemnitatem hanc Ecclesiæ merito religiosa observatio introduxerit, miror, &c.* Circa quæ verba obiter nota Natalem diem ibi dici, quo Episcopus ordinatus fuerit: in qua etiam acceptione Natalis nomen in epistola ([g]) Ambrosii ad Felicem, Paulini ([h]) ad Delphi- A num, ([i]) Hilari Papæ ad Ascanium, & aliis passim usurpatum reperitur, sive quod quo quis die summam lætitiam percipit, natus denuò videtur, juxta illud Hegionis ([k]) Plautini, qui cùm adventasse filium suum resciret, quem captivum audierat, *ii*, inquit, *immortales, iterum natus viderer, si vera hæc*; sive quod denuò quodammodo nasci censeatur, qui novam vivendi rationem inire jubetur.

B Et hoc sensu apud Spartianum, ([l]) *natalem adoptionis* ad Imperium legimus, & apud Theodorum Balsamonem ([m]) Νατάλια δὲ εἰσὶ τὰ τῶν βασιλέων γενέθλια, καὶ ἡ τουτῶν ἀνάῤῥησις, quibus verbis duplicem natalem diem agnoscit, nativitatis, & delati Imperij. Sed iis omnibus prætermissis, Natalis quoque diei ordinationis mentio in Martyrologiis ([n]) Latinorum, ac Græcorum ([o]) Menologiis habetur: in qui- C bus Basilij, Chrysostomi, & aliorum plurium ex Græcis, Ambrosij, & aliorum fortè quorumdam ex Latinis, ordinationis anniversarius dies recolitur; testaturque S. Gregorius ([p]) Turonensis in Basilica S. Martini apud Turones diem cónsecrationis ejus quotannis maximâ solemnitate celebratum fuisse. Quæ omnia ostendunt diem anniversarium ordinationis Episcoporum, qui sanctitate & virtutibus D floruissent, post eorum obitu magi solitum.

§. III.

Diem anniversarium Episcoporum viventium festivum ac celebrem à populis habitum fuisse.

IV. VErùm viventibus quoque ipsis Episcopis, eorum natalem ordinationis diem celeberrimum

(a) Martyrol. Bedæ 18. Ian. & 22. Febr.
(b) Adonis iisd.
(c) Usuardi iisdem diebus.
(d) Martyrol. Rom. iisdem diebus.
(e) August. serm. 15. & 16. de Sanctis, 15. reiiciunt Lovaniens. in append. num. 74.
(f) Serm. 15. August. cit.
(g) Ambrosius ep. ad Felicem lib. 8. ep. 6. edit. Rom.
(h) Paul. epist. 16. ad elph.
(i) Hilar. ad As.
(k) Plautus in Autim.
(l) Spartianus in Traian.
(m) Balsamon ad Photij Nomocanon.
(n) Martyrol. Roman. S. Ambrosij diem ordin. memorat. die 7. Decemb. & Basilij die 14. Jun.
(o) Menolog. Græc. Basilij eodem die, Chrysost. & aliorum aliis diebus diem ordin. recol.
(p) Greg. Turon. lib. 2. hist. c. 14.

rimum esse consuevisse pluribus ostendere possumus; idque primùm ex Ambrosio, qui ea de re ad Felicem Comensem Episcopum ita rescripsit: ([a]) *Etsi habitu corporis minus valebam, tamen ubi sermonem unanimis mihi pectoris tui legi, non mediocrem sumsi ad convalescendum gratiam, quasi quodam tui obsequij pulegio refotus; simul quia celebrem utique nostrum annuntiasti diem adfore, quo suscepisti gubernacula summi Sacerdotii, de quo ante momentum cum fratre nostro Bassiano loquebar; ortus enim sermo de Basilicæ, quam condidit Apostolorum nomine, dedicatione, dedit huic sermoni viam; siquidem significabat, quod sedulo tuæ quæreret sanctitatis præsentiam. Tum ego nostris fabulis intexui diem natalis tui, qui fieret in exordio ipso Kalendarum Novembrium, eumque (si non fallerer) appropinquasse, & crastinâ celebrandum die; unde posthac non excusaturum promisi. Ergo de te, quoniam & tibi id de me licet, promisi illi, exegi mihi. Præsumptum enim habeo, quod adfuturus sis, quia debes adesse, &c. Natalem autem tuum prosequemur nostris orationibus, & tu nostri in tuis votis non obliviscaris. Te noster spiritus comitabimur; tu quoque cum ingredieris secundum tabernaculum, quod dicitur Sancta sanctorum, facito nostro amore, ut nos quoque tecum inducas cum spiritu. Adolens aurum illud Thymiamaterion, nos ne intermiseris, &c.*

a) Ambrosius ep. 60. Felici citata.

V. Secundò idem mos innotescit ex variis Augustini sermonibus, seu Homiliis hac occasione ad populum habitis: duas siquidem die ordinationis suæ habuisse legitur Homilias ad populum Hipponensem, unam verò pridie anniversarii

A diei Aurelii Carthaginensis Episcopi, qua ad preces populum in crastinum diem invitat. Ex his Homiliis, quas die Ordinationis suæ habuit Augustinus, hæc ad præsentem consuetudinem illustrandam ipsius verba conducunt: ex Homilia quidem ([b]) priori ista: *Die quidem omni, & omni horâ, & curâ omnino continuâ cogitare debet Episcopus, quantæ dispensationis sarcinam gerat; qualem de illa rationem Domino suo reddat.* B *Verùm, cùm dies anniversarius nostræ Ordinationis exoritur, tunc maxime honor hujus officii, tanquam primùm imponatur, attenditur; interest autem, quod eo die, quo id prius suscepimus, tantùm, quemadmodum gerendum esset, cogitamus. At verò consequentibus diebus, præcipueque illo, quo solemnitas agitur, non solùm futura ejus, quemadmodum deinceps geri debeant, cau-* C *tâ prævisione consulimus, verùm etiam præterita, quemadmodum gesta sunt, sollicita recordatione recolimus.* Et paulò pòst: *Die ergo ista solemni Episcopatus mei prius paucis alloquar debitores meos, qui mihi nescientes apud Deum suffragentur, dum faciunt debita, quæ dimittam, ut & mea mihi debita dimitti promerear, &c.* In fine verò ejusdem Homiliæ hæc addit: *Dimittite, ut dimittatur vobis: dimit-* D *tite amanti vos debita difficultatis, qui nec contra inimicos debita crudelitatis tenere debetis: ad summum omnes obsecro, commendate vos Domino curam pro vobis meam; hanc enim juste expeto, pro me vestram: ut quidquid mearum est in præterito offensionum, propitius ignoscat, non severus agnoscat. Quod mihi deinceps temporis sub hac sarcina erit, iter agentem regat, & suis oculis placentem, vobisque*

(b) Augustinus hom. 24. inter 50.

que utilem faciat: ut non horrorem ac pœnam meam, sed gaudium & coronam meam vos ejus conspectus inveniat. Fusiùs ex Augustino hæc ego protuli, quæ insignem ejus humilitatem, pietatem, devotionemque, Pastoribus imitandam ostendant; utinam serio & attentè hæc legant sacri Antistites, & officii suscepti magnitudinem, suique ac populi muneris partes ex iis verbis ediscant. Ex posteriore verò ejusdem S. Patris Homilia in die Ordinationis suæ habita, hæc ad propositum exscribenda ducimus: ([a]) *Hodiernus dies iste, fratres, admonet me attentius cogitare sarcinam meam, de cujus pondere, etiamsi mihi die nocteque cogitandum sit, nescio quo tamen modo anniversarius iste dies impingat eam sensibus meis, ut ab ea cogitanda omnino dissimulare non possim. Et quanto anni accedunt, imò decedunt, nosque propinquiores faciunt diei ultimo, utique quandoque sine dubitatione venturo, tanto mihi est acrior cogitatio, & stimulus acrior, &c.* De ordinatione verò Aurelii celebranda hæc idem Sanctus populum Hipponensem pridie admonuit: ([b]) *Dies anniversarius ordinationis Domini senis Aurelii crastinus illucescit, rogat & admonet per humilitatem meam, charitatem vestram ad Basilicam Fausti devotissime venire dignemini.*

(a) Idem hom. 25. inter 50.

(b) Idem ser. 32. de verbis Domini in fine.

VI. Tertiò probari etiam potest ex S. Leone, cujus tres sermones in die anniversario Assumptionis suæ ad Summum Pontificatum ([c]) habiti, etiamnum leguntur, quibus quanta lætitia & elacritate omnium dies isti Summorum Pontificum celebrari solerent, satis ostendit. Ex sermone primo hæc relatu digna sunt: ([d]) *Ago igitur Deo nostro gratias & semper acturus sum pro omnibus, quæ tribuit mihi. Vestri quoque favoris arbitrium debitâ gratiarum actione concelebro, evidenter intelligens, quantum mihi possint reverentiæ, amoris, & fidei studia vestræ dilectionis impendere, animarum vestrarum salutem pastorali solicitudine cupienti, qui tam sanctum de me, nullis admodum præcedentibus meritis, judicium protulistis. Obsecro igitur per misericordias Domini, juvate votis, quem desideriis expetiistis, ut & spiritus gratiæ maneat in me, & judicia vestra non fluctuent, &c.* Observandum etiam, quod ([e]) in fine ejusdem Sermonis a toto populo congregato expetat, ut pro ipso preces suppliciter effundat. Sed hæc in secundo ([f]) hac de re habito sermone notanda sunt, quod eodem die anniversario suæ ordinationis, *justam & rationabilem causam esse letandi* testetur, quod *festivitatem illam rationabili obsequio celebrandam* doceat: quodque plurimos Consacerdotes & Coepiscopos ad hanc celebritatem convenisse his verbis demonstret: ([g]) *Unde venerabilium quoque Fratrum & Consacerdotum meorum desiderata mihi & honoranda præsentia hinc sacratior est ac devotior, si pietate hujus officii, in quo adesse dignati sunt, ei principaliter deferunt, quem non solùm hujus Sedis Præsulem, sed & omnium Episcoporum noverunt esse Primatem.* Ex tertio apertius colligendum, quanta ejusdem diei celebritas fuerit, sic enim loquitur: ([h]) *Gaudeo, dilectissimi, de religioso vestræ devotionis affectu, & Deo gratias ago, quod in vobis pietatem Christianæ unitatis agnosce. Sicut enim ipsa frequentia vestra testatur, intelligitis hujus diei recursum ad communem lætitiam pertinere,*

(c) S. Leo I. ser. 1. 2. 3. in die anniversario assumpt.

(d) Idem serm. 1. cir. statim post initium.

(e) Eod. serm. in fine.

(f) Idem serm. 2. statim initio.

(g) Eod. ser. post med.

(h) Idem serm. 3. statim initio.

tinere, & honorem celebrari totius gregis per annua feſta Paſtoris &c. Quibus, adde quod ſub ejuſdem ſermonis ([a]) finem hunc ſuum *natalitium diem* (ſic enim eum vocat) D. Petro adſcribendum profiteatur, cujus patrocinio conſors ipſius eſſe meruerit.

(a) Eod. ſer. in fine.

VII. Quarto ejuſdem conſuetudinis adſtipulatores habemus S. Paulinum epiſtolâ ([b]) ſuperius citatâ, ubi Anaſtaſii Papæ erga ſe dilectionem commendans: *Poſteà quoque*, inquit, *interpoſito tempore etiam ad Natalem ſuum, quod conſacerdotibus ſuis tantùm deferre ſolet, invitare dignatus eſt: nec offenſus eſt excuſatione noſtra; ſed officium ſermonis noſtri, quod in vicem præſentiæ reddideramus, acceptans, animo nos paterno & abſentes recepit*. Habemus & ([c]) Ennodium, qui apud Laurentium Mediolanenſem in die natalis ejus ordinationis orationem habuit: in natalem ([d]) quoque B. Epiphanii Ticinenſis Epiſcopi, tertio Epiſcopatus ejus anno panegyricum cecinit, ex quo præſenti ritui deſcribendo hæc conſentanea ſunt

(b) Paulinus Nolan. ep. 16. cit.

(c) Ennodius dict. 1. in natali Laurentij Mediolan. inter ejus orat.

(d) Idem panegyr. 1 in natali S. Epiphanii Ticin.

. . . . ſanctum complectimur omnes
Ecce diem, voluit, quo ſe jubar indere terris,
Promptius & radiis animas animare propinquis:
Quo gaudet mundus, cum non ſint gaudia mundi,
Cernis adorantem pavidos ſubmittere vultus
Vatis in obſequium: natalis tempora ſentit
Feſta, nec amiſſis contemnit triſtis alumnis.
Iſte dies cunctis vitæ, cunctiſque ſalutis
Cauſa fuit, veteris diſſolvens vincula noxæ:

A *Chriſtus in hoc tribuit decus, & tutamen in arſis*
Auſoniis, parili populos qui mente gubernet &c.

Sed clarius Gregorius ([e]) Turonenſis, ubi Salonium & Sagittarium, *quodam tempore, celebrante Victore Tricaſſinorum Epiſcopo, ſolemnitatem Natalitii ſui, emiſſa coborte cum gladiis & ſagittis irruiſſe ſuper eum prodit*. Idem quoque oſtendit epiſtola Sixti tertii
B Pontificis ad Cyrillum Alexandrinum: ([f]) *ad Beatum*, inquit, *Apoſtolum Petrum fraternitas univerſa convenit: ecce auditorium congruens, auditoribus conveniens audiendis: habuerunt Coëpiſcopi noſtri illum gratulationis teſtem, quem habemus honoris exhordium; ſanctæ namque & venerabili Synodo, quem Natalis mei dies faciente Domino congregarat (quia ſic credendum eſt) ipſe præſedit*.
C Et epiſtola ([g]) ad Ioannem Antiochenum: *Audivit univerſa fraternitas, quæ ad Natalis mei convenerat diem, qualiter bono humani generis, Apoſtolicæ ſedis me præſide, gratulentur*. Perſuadet quoque epiſtola ([h]) Hilari Papæ ad Aſcanium, & alios Provinciæ Tarraconenſis Epiſcopos, in qua hæc habet: *Lectis ergo in conventu fratrum, quos Natalis mei feſtivitas congregarat, literis veſtris, quæ de ornandis Epiſcopis*
D *ſecundùm ſtatuta Canonum, vel prædeceſſorum meorum decreta ſunt*. Quibus ſimilia repetit ſcripta ad Epiſcopos Provinciæ ([i]) Vienenſis, Narbonenſis primæ & ſecundæ, & Alpium Pœninarum epiſtola, qua diverſa ad eos capita mittit: *de quibus*, inquit, *præſidente fratrum numeroſo Concilio, & ex diverſis Provinciis ad diem Natalis noſtri in honorem Beati Petri*

(e) Greg. Turon. lib. 5. hiſt. c. 21.

(f) Sixti III. epiſt. ad Cyril. Alex.

(g) Idem epiſt. ad Ioannē Antioch.

(h) Hilar. epiſt. 2. ad Aſcan. & cæteros Tarracon. Provinc. Epiſc. c. 1. apud Binium tomo 2. Concil. parte 1.

(i) Idem epiſt. 8. ad diverſos Gall. Epiſc.

tri Apoſtoli, per Dei gratiam congregato, præſidentibus fratribus & Coepiſcopis noſtris Fauſto, atque Auxanio, atque agentibus plurimis, quæ vigorem reſpiciunt, auctoritatemque judicii, id à nobis pacis eſt amore conſtitutum &c. Quot verò, & qui tunc Epiſcopi convenerint, colligi poteſt ex ([a]) iſto Concilio Romano ea occaſione collecto, cui 48. ex diverſis Provinciis Galliæ & Italiæ ſubſcripti reperiuntur. Denique([b]) Felicis IV. decernit, *ſolemnitates dedicationum Eccleſiarum* (addit ([c]) Gratianus *Epiſcoporum*) *& Sacerdotum per ſingulos annos ſolemniter eſſe celebrandas*; quæ eadem ex Gregorio ([d]) refert idem Gratianus, abſque tamen particulæ *Epiſcoporum* additamento. Ex quo, ſicut etiam ex Canone Felicis, colligi poſſet, non Epiſcoporum ſolùm, verùm etiam quorumcumque Sacerdotum in propriis Eccleſiis recoli ſolitos quotannis ordinationis dies; quod incredibile ei minimè videbitur, qui ex Veteri ordine ([e]) Romano in memoriam revocabit, quâ pompa ac religionis demonſtratione populus ex ſingulis regionibus Urbis ad locum ordinationis olim pergere ſoleret cum candelabris & thuribilis, ut titulorum regionis ſuæ, ſi qui ordinarentur, proprios ſuſciperent Sacerdotes. Certè non minus æquum videtur, ut Sacerdotum quorumcumque ordinationis anniverſarius dies, quàm Templorum conſecrationis a ſubdita plebe honoretur.

VIII. Ex prædictis autem plura ad celebritatem & feſtivitatem diei anniverſarii cujuſque Epiſcopi notatu digna colliguntur. I. Natalem diem hunc ([f]) paſſim vocatum. II. Epiſcopos eo die ſacros

A conventus publicè habere ſolitos. III. Iis diebus à Metropolitanis evocari quacumque ex cauſa non debuiſſe, ſed permittendos, ut in civitate ſua & Eccleſia diem ſuum natalem celebraturi conſiſterent, ùt patet exemplo ([g]) Felicis Cumani, cujus natalem diem præſtolatum conſtat fuiſſe Ambroſium, ut eo die elapſo ipſum cum cæteris Epiſcopis Provinciæ ad Eccleſiæ dedicationem accerſeret. IV. Solitos fuiſſe Epiſcopos diem natalis ſui
B cæteris Provinciæ Epiſcopis indicere, de quo ſcilicet Felicem ([h]) Comanum Antiſtitem ad Ambroſium, Aurelium ([i]) Carthaginenſem ad Auguſtinum ſcripſiſſe conſtat: ſolitos quoque ([k]) ex Paulino Summos Pontifices, ſolos ad hanc feſtivitatem conſacerdotes vocare, qui vocati, ſi adeſſe non poſſent, literas excuſatorias ac congratulatorias mitterent; inſignioribus ta-
C men Presbyteris honoris teſtimonium illud ſingulare aliquando detuliſſe. V. Probabile eſſe, in tota aliqua Provincia Epiſcoporum ſingulorum natales dies, licèt minus ſolemniter, quàm in propria Eccleſia, celebrari conſueviſſe; nam, ùt habet ([l]) Auguſtinus, *ſibi hoc Eccleſiæ invicem præſtant*. VI. Primatis in tota ſua Diœceſi ſeu Provinciarum amplitudine ſolemnem ordinationis natalem diem fuiſſe; nam Aurelii Carthaginenſis Hippo-
D ne in Numidia ex prædictis celebrem anniverſarium conſecrationis diem extitiſſe ([m]) conſtat. VII. Per totum ſaltem Occidentem conſecrationis Summi Pontificis probabile eſſe diem natalitium maximo in honore habitum fuiſſe: iſto die Romæ convenire ſolitos plures Epiſcopos ex diverſis Provinciis etiam remotis, quomodo ad natalem ([n]) Leonis & Hilari plures conveniſſe com-

(a) Conc. Rom. ſub Hilaro apud Binium ſuprà.
(b) Felix IV. ep. 1. cap. 1. refertur de conſecrat. diſt. 1. c. Solemnitates, 1.
(c) Grat. dicto can.
(d) Greg. apud Grat. diſt. cit. Solemnitates 2.
(e) Vetus Ordo Rom. tit. qualiter in Rom. Eccleſ. ſacri Ordines celebrentur.
(f) Paſſim ſuprà.
(g) Vide ſuperiùs allata omnia ferè teſtimon.
(h) Ambroſius ſuprà epiſt. ad Felicem
(i) Ibidem.
(k) Paulinus epiſt. 16. cit.
(l) Auguſt. ſerm. 32. de verbis Domini in fine.
(m) Auguſt. ſerm. 15. de Sanctis.
(n) Aug. ſer. 32. citat. Vide ſuprà ſermones S. Leonis, & ep. Hilari Papæ.

comperimus. VIII. Episcopos hisce diebus ad populum verba facere, consuevisse, populumque adhortatos, ut preces pro ipsis funderent, errata ipsis dimitterent, prædecessorum virtutem in honore haberent, & auctoritatem Pontificiam revererentur, ut ex ([a]) Augustini ac ([b]) Leonis sermonibus innotescit. Denique à quibusdam laudari nonnunquam solitos eosdem Antistites, quemadmodum Laurentium ([c]) Mediolanensem, & ([d]) Epiphanium Ticinensem, iisce diebus laudibus apud populum affectos vidimus.

(a) Vide Homilias August. cit.
(b) Et Leonis sermones.

(c) Vide dict. cit. Ennodij in natali Laurent Mediol.
(d) Item Panegyr. ejusdem in natali S. Epiphanij.

IX. Quibus omnibus adde, Gregorii magni testimonio diem natalitium ordinationis Episcopi majoribus festis aliqua ratione æquiparari: quia cùm nonnisi solemnioribus diebus pallium Archiepiscopis gestare liceat, idipsum eo die conceditur: Sic enim Gregorius ([e]) Joanni Archiepiscopo Ravennati scribit: *Usum pallii, donec subtilius veriusque aliquid cognoscamus, in litaniis solemnibus, idest die natalitio Beati Joannis Baptistæ, & Beati Petri Apostoli, & Beati Apollinaris martyris*, (primi scilicet Ravennatum Episcopi) *atque in ordinationis vestræ celebratione concedimus*. Idem ex ([f]) Anastasio Bibliothecario Romæ servatum. Refert enim Hadrianum primum constituisse, *ut quatuor vicibus in anno ipsum Pharum accederent, idest in Nativitate Domini, in Pascha, in Natali Apostolorum, & in natali Pontificis*. Pharus autem iste, quem accendi constituit, fuit Pharus major, qui pendebat ante Presbyterum Ecclesiæ S. Petri, habens candelas mille trecentas septuaginta, ut habet idem ([g]) Anastasius ibidem: ex quo etiam probabiliter colligere est in Ecclesia S. Petri Summum Pontificem diem ordinationis suæ celebrare consuevisse, ut ad honorem hujus sancti referret, quod ipsius honori ac dignitati à cæteris deferretur.

(e) Greg. ep. 11. lib. 4. indict. 1.

(f) Anastas. Biblioth. in Hadriano I.

(g) Idem ibid.

X. Hæc porrò ordinationis, seu Cathedræ cujuscumque Antistitis festivitas, non mihi inutilis neque infructuosa videtur fuisse: quinimò plures ex ea fructus in Ecclesiam derivatos existimo, quorum alii sunt privati, alii publici; privati, qui ab ipso Sacerdote percipiebantur, varii sunt, iique præcipui. Primus est, quod ex hac festivitate discernet sacrati Antistites officii sui sanctitatem ac pondus, vota in ordinatione sua emissa in memoriam revocarent, sarcinam sibi impositam cogitarent, animoque revolverent, quæcumque bene vel male in Sacerdotio gessissent, ut de his ad pœnitentiam dolerent, de illis verò ad Charismatum meliorum æmulationem accenderentur. Quod exemplo suo nobis ostendit ([h]) Augustinus, quem si quis voluerit imitari, consentaneum esset quam maxime, ut eo die quo summo Sacerdotio inauguratus est, cum Psalmista apud se diceret: ([i]) *Et dixi nunc cœpi; hæc mutatio dexteræ Excelsi*: ne vel præteritæ negligentiæ incuriam, vel exantlati labores superbiam, vel futuri operis difficultas desperationem inducant; quin potius, ut ex negligentiâ præteriti temporis pœnitentia, & prius divinæ gloriæ promovendæ ardor excitetur, ex recordatione jam susceptorum laborum perducendi ad exitum operis desideria incalescant, & ex operis difficultate generositas animi ad majora excitetur, & quodammodo irritetur. Alter est, ut ad agendas cum ([k]) S. Leone pro susceptis beneficiis Deo gratias excitarentur

(h) Augustinus hom. 24. & 25. inter 50.

(i) Psal. 76.

(k) Leo statim init. ser. 1. cit.

rentur Antistites, cùm viderent, piam quoque plebem pro seipsis in orationibus incumbere. Tertius, ut pudore saltem suffunderentur, si officii sui partes minime explerent, in quorum ordinatione populum immerito congaudentem, ipsis ac congratulantem animadverterent; maxime verò cum sui laudationem ac commendationem audirent, eaque sibi tribui, vel quæ inessent, vel quæ inesse deberent: nam sicut ex vera commendatione ad bonorum operum perseverantiam, & delictorum occultorum vel prætermissorum emendationem stimuli addi eis debebant; ita ex falsa sui prædicatione pudorem ipsi, si pudere didicissent, incuti necessarium erat. Quartus denique, ut precibus populi eam ob causam convenientis & congregati juvarentur.

XI. Publici quoque fructus plurimi ex eadem percipiebantur. Primus, quod ex ea festivitate, populorum erga sacros suos magistratus ac præfectos amor ac reverentia augerentur, quorum consecrationis diem maxima cum solemnitate celebrarent, salutemque Deo tam sollicite tam anxiè commendare monerentur; quorum ea esse dignitatem agnoscerent, ut ipsius administratio omnium interesse, & publicis precibus ac sacrificiis prosequenda videretur. Alter, quod exinde quoque ad obediendum Episcopis moverentur; si enim ([a]) Apostolus Præpositis Ecclesiasticis obediendum esse arguit, *quasi rationem pro animabus* nostris *reddituris*; quidni eam festivitatem dicamus, quæ salutem plebis ex Præpositorum optima gubernatione pendere demonstrat, eosque obligationis suæ commonet, populos etiam ad obedientiam eisdem exhibendam inducere? Tertius, quod

(a) Ad Heb. 13.

A consociatio Ecclesiarum, quæ unitatem & Ecclesiasticam concordiam maxime fovet, ex ea festivitate, quam in eadem Provincia Ecclesiæ sibi invicem exhibebant, maxime innotesceret, itemque Primatus & prærogativa principalis Ecclesiæ ex celebritate quoque festivitatis ejus, qui in ea Ecclesia sederet omnibus evidens fieret: sic enim v. g. Cathedram Petri, quod Apostolorum princeps esset, ab Ecclesia

B jure celebrari ([b]) Augustinus ostendit dicens: *Digne Fundamentum hoc Ecclesia colit, supra quod Ecclesiastici ædificii altitudo consurgit; & dignum est, ut Fundamentum hoc in Ecclesia honoretur, per quod in cœlum ascenditur*. Sic ex amplissimo([c]) isto Episcoporum conventu, qui ad natalem Summi Pontificis convenire solebant, amplitudo Romanæ Ecclesiæ & dignitas elucebat.

C Sic ex celebritate, ([d]) qua Ecclesiæ omnes Africanæ Carthaginensis Primatis natalitium diem recolebant, nemo erat ex infima plebe, qui non Carthaginensis Ecclesiæ supra reliquas Africanas prærogativam cerneret: nam aliorum Episcoporum natalitios dies æque cultos fuisse per totam Africam nullo exemplo probari potest; & incredibile est, cum plures ducentis ex sola Africa in quibusdam Conciliis interfuisse Præsules

D reperiantur, tot Episcoporum natalitios dies in quovis Episcopatu celebratos. Quartus, quod populus ad Deum pro Pastoribus suis deprecandum (ad quod ex officio tenetur) recurrente ordinationis eorum anniversario die excitaretur, pluraque nonnumquam ipsis divina beneficia in totius Diœcesis bonum atque utilitatem impetraret.

(b) August. citat. 15. de Sanctis.

(c) Vide suprà.

(d) Vide suprà.

XII. Imminutâ vero apud populum Episcopalis honoris reverentiâ, & dissolutâ arctissimâ istâ Episcopo-

coporum ac plebis colligatione, negligi cœpit à populis diei istius festivitas, quæ olim maxima devotione peragebatur: notatque (a) Canonici Juris Glossa, quod de consecrationum Episcoporum anniversario die celebrando à Gratiano ex Felice IV. refertur, suo tempore in usu non fuisse, præterquam in gratiam solius Papæ: cujus quidem ordinationis festivitas etiamnum hodie Romæ celebratur, sed solo fere Cardinalium & sequacium eorum ad publicum Missæ Sacrificium concursu, nullo alio publico alacritatis vel devotionis populi signo. Pie autem & religiose de prædicto renovando ritu cogitavit Synodus Provincialis (b) Mediolanensis tertia, auctore S. Carolo Borromæo, cujus hac de re decretum iis verbis conceptum erat: *Plena sanctissimis mysteriis cum sit consecratio Episcopi, præter multa, quæ de tempore, loco, & formula ejus, patrum institutis præcepta sunt, illud à Felice (c) quarto Pontifice maximo constitutum etiam est, ut anniversarius ejus consecrationis dies celebraretur; quod institutum jam diu intermissum, ut in hac Provincia ad usum revocetur, statuimus ab unoquoque Episcopo anniversarium solemnitatis suæ diem solemni ritu agi: si verò in consecrationis diem festus dies inciderit, cujus festi diei officium ex instituto Ecclesiæ transferri non liceat, consecrationis celebritas in alium diem transferatur, quo agi liceat.* Quæ quidem recensentur in Mediolanensi IV. Provinciali fusius, his verbis: (d) *Quod ex Felicis quarti Pontificis maximi sanctione in Concilio Provinciali tertio decretum est, Episcoporum Provinciæ consecrationes quotannis solemniter celebrari, id ita deinceps præstari decernimus.*

(a) Gloss. in c. solemnitates, 1. v. Episcoporum.

(b) Conc. Provinc. 3. Mediol. sub Carolo, tit. de iis quæ ad divina offic. pertinent.

(c) Felix IV. sup.

(d) Mediolan. IV. constit. parte 2. tit. quæ pertinent ad Missæ offic. & divina officia, post med.

A *Die anniversario consecrationis, si Dominicus vel festus sit, Episcopus solemni celebritate de eo Dominico festove die Missam celebret, adjunctis de se orationibus in Missali Romano nuper edito præscriptis; si verò consecrationis anniversarius dies in feriam aut festum simplex cadit, Missæ sacrificium solemne de consecratione, prout in Missali Romano, faciat. Quo consecrationis die Episcopus*
B *exemplum etiam sequatur atque amplectatur sanctissimorum Episcoporum Pontificumve, qui suscepti muneris curam onus & sollicitudinem in memoriam revocantes, anniversario eo die non solum sacrificio religiosisque precibus divinæ bonitati gratias agere non destiterunt; sed concionibus pastorali charitate plenis, clerum populumque, expositis multiplicis suæ curæ partibus, excitare voluerunt, cum ad*
C *opem sibi à Deo implorandam, tum ad omnia religiosa pietatis officia colenda. Utque consecratio Episcopi à Sacerdotibus etiam sacrificiis, & à reliquo Clero piis precibus recolatur, in Calendario anniversario die suo notetur, tum populo etiam, ut moris est, denuntietur, ut pro charitatis officio, quo erga Episcopum & patrem esse debet, vehementius excitetur ad preces pro illo pie exhibendas.*

XIII. Subjungit autem idem
D Concilium (e) alio in loco salutarem pro Episcopis sanctionem iis verbis: *Diem autem consecrationis suæ, ut aliàs utiliter in Concilio Oxoniensi sancitum est, formulam illam professionis suæ in ipsa consecratione de Pontificali libro prolatam annis singulis in mensa legi curent; tum certis etiam aliis solemnibus diebus, ut diligentiùs præstent, quo crebrius illa lectione*

qua-

(e) Idem constit. parte 3. tit. de Episc.

quasi moniti videant Episcopalis muneris partes. Concilium autem istud (a) Oxoniense, quod ibi citatur, habitum fuit anno Domini 1222. sedente Honorio Papa III. præside Stephano Cantuariensi Archiepiscopo, nec diei consecrationis speciatim meminit; sed solùm, ut formula professionis semel emissæ bis quotannis Episcopi auribus inculcetur, edixit. Convenientissime autem dictum Mediolanense Concilium, quod quotannis fieri debuit, die consecrationis suæ ab Episcopo fieri statuit, ut quo die vota sua coram Dominio emisit, eodem renovet; & quo beneficii divini gratiam in plures annos propagandam primùm suscepit, eo susceptæ obligationi ferventius satisfacere meditetur; cogitetque sibi dedecorosum esse ac turpe, nisi multiplicatis annis, devotio, pietas, prudentia, & industria accrescant; & frustra tot gratias à Deo collatas fuisse, nisi bene agendi animum confirmarint.

(a) Conc. Oxoniense §. Statuimus etiam tomo 3. Conc. Binij part. 2.

XIV. Nec prætermittendum penitus est, sed obiter attingendum, quod de reliquis Sacerdotibus prædictum tertium Mediolanense Concilium decernit. (b) *Sacerdotes verò*, inquit, *quo die eorum unusquisque Sacerdotio initiatus est, illum etiam quotannis recolant Missæ sacrificio, & precibus*: quæ constitutio æqua mihi videtur, etiamsi ad Clericos omnes quocumque Ordine initiatos trahatur; si enim apud antiquos in usu erat, ut, quo quisque die natus esset, quo nomen accepisset, quo juvenibus accenseri primo cœpisset, vel locum aliquem primo incoluisset, quotannis festum agere, ut expresse docet (c) Gregorius Nyssenus, & innuit (d) Tertullianus, qui privatarum & communium solemnitatum exem- A pla adducit, *ut togæ puræ, ut sponsalium, ut nuptialium, ut nominalium*, quarum officia à Christianis sine idololatriæ suspicione frequentari asserit, quod per se solemnitates istæ mundæ essent, nec de alicujus idoli honore descenderent, quamvis ipsis sacrificia accommodari solerent; approbans proinde à Christianis eos dies festive celebrari, quibus potissima aliqua à Deo beneficia acceperimus. Quidni potiori ratione hunc diem Sacerdotes pie ac festive recolant, quo Sacerdotii (quo nullum hominibus B majus aut præstantius (e) à Deo immortali dari potuit) beneficium susceperunt? Si receptus apud antiquos mos fuit, ut (f) dies electionis Imperatoris, seu provectionis ad Imperium, festivissimus esset; dies etiam adoptionis, quo primùm in Imperialem familiam transierat; nonne similiter dies sacri principatus suscepti saltem Sacerdoti festivus esse debet, diesque ordinationis, quo vel per Clericatus susceptionem in Christi familiam, ac tribum peculiarem C conscriptus est, vel per Diaconi aut Sacerdotii consecrationem sacri Imperii potestate auctus est, & hierarchici muneris particeps effectus? Possem & hic addere, (g) Christianos Baptismi diem solemnem habuisse, & quotannis precibus ipsum, ac Christianæ religionis professioni renovandæ addixisse, quorum proinde imitatione consentanee Sacerdos excitabitur ad hoc, ut D emissa in ordinatione vota, recurrente anniversario ipsius die, animo revolvat, sponsionem confirmet, & ad votorum suorum executionem ardentiore desiderio incalescat.

(b) Conc. Mediol. 3. suprà.

(c) Greg. Nyssen. orat. 40. in sanctum lavacrum.

(d) Tertull. de idololatr. cap. 16.

(e) Naz. orat. 1. & 3.

(f) Videantur Dio in Calig. Spartian. in Hadriano, Josephus in antiquitat. Iudaic de Herode loquens l. 7. C. de Feriis; Mamertinus in Genethl. Maximiani, & alii passim auctores.

(g) Vide vitæ S. Bonif. Mogunt. c. 20. Microlog. de ecclesiast. observationibus c. 56 & alios, quibus favet Greg. Nyss. orat. citata.

ARTICULUS III.

Ne diu electi Antistitis ordinatio differatur.

§. I.

Ordinationem electi Antistitis quantocyus esse peragendam, nisi causa rationabilis obstet.

I. Cæterum statim post electionem ordinari jubetur Episcopus, quod Veteres anxie & sollicite servasse non dubium est; neque enim ullus inficiari potest, quin prioribus temporibus nulla hac in re mora fuerit, quibus nempe viri ætate maturi, doctrina conspicui, virtutibus clari, eligi solebant; statimque ac electi fuissent, (a) a Metropolitano cum Episcopis Provinciæ conveniente confirmari, & mox ordinari consueverant, ut superius docuimus: nulla tunc ætatis maturitas expectabatur, nulla doctrinæ accessio, nulla e longinquo petenda confirmatio: ad manum erat Metropolitanus aut Primas, qui electos ut plurimum confirmabat ordinando; vel statim atque de electione inaudiisset, ipsum Electum ad se ordinandum vocabat, aut viciniori Episcopo consecrandum committebat; nefasque videbatur, si vel tantillum post electionem ordinatio dilata fuisset. Quæ etiam causa fuit, ut, quemadmodum supra docuimus, si qui à Primatibus vel Patriarchis paululum remotis agerent, prius consecrarentur, quàm confirmationem, qua in sede sua stabilirentur, ab iis obtinerent; ipsique Patriarchæ sibi accelerandam consecrationem crederent, etiam antequam summæ Sedis ad firmitatem suam necessariam communionem obtinerent. Ob idque etiam docuimus Episcopos Insulæ Cypri ab Antiocheno Patriarchâ quoad ordinationes ab eo petendas exemptos fuisse; ne præsertim hiberno tempore consecratio eorum nimirum diu ob tempus navigationi incommodum protelanda foret.

(a) Vide suprà, præsertim ubi de ministro ordinationis passim.

II. Scio tamen vel Imperatorum usurpatione, vel ob periculum schismatis ac discordiæ, quod ab hæreticis vel seditiosis aliquando imminebat, & ideo ad majus malum evitandum, consentientibus Summis Pontificibus, & tolerandum id judicantibus, ipsorum Summorum Pontificum ordinationes dilatas interdum fuisse, donec Imperatoris consensus, & Legatorum ipsius præsentia accederet. Sane ob schismata, quibus Ecclesia Romana divexata fuerat, ac dissensionem plurimam, consensum Imperatoris expectari necessarium judicavit Stephanus (b) Papa, cujus hæc sententia est Ecclesiæ tunc temporis periclitanti salubris: *Quia sancta Romana Ecclesia, cui auctore Deo præsidemus, à pluribus patitur violentias, Pontifice obeunte, quæ ob hoc inferuntur, quia absque Imperiali notitia Pontificis fit consecratio; nec canonico ritu & consuetudine ab Imperatore directi intersunt nuntii, qui scandala fieri vetent: volumus, ut cum instituendus est Pontifex, convenientibus Episcopis, ex universo Clero eligatur præsente Senatu, & sic ab omnibus Electus præsentibus Legatis Imperialibus consecretur.* Et forte ob hanc rationem Simplicius Papa, ut habet Romana Synodus (c) quarta sub Symmacho, sub obtestatione mandavit, ut post decessum suum nonnisi natâ consultatione cum Odoacro Rege Herulorum, qui tunc Romanam civitatem occupabat,

(b) Stephanus Papa dist. 63. can. Quia.

(c) Sydonius Rom. 4. Symmacho c. 2.

bat, Pontifex Romanus eligeretur.

III. Observat autem Onuphrius, Gothis Italia per Narsetem Patritium expulsis, hanc formam sive à Vigilii constitutione, sive à Justiniani edicto observari primùm solitam fuisse, ut mortuo Summo Pontifice, statim quidem alius eligeretur, sed nonnisi post obtentam ab Imperatore confirmationem (pro qua pecuniam mittere solebat) consecrari posset. Hac vigente lege, Pelagius tamen secundus, non expectato Imperatoris consensu, quod, (ut referunt prædictus (a) Onuphrius, (b) Nauclerus, & alii) extra obsessam ab hoste urbem mitti quispiam non posset, consecratio autem Episcopi ex Ecclesiæ instituto urgeret, consecrari minimè reformidavit. Eandem verò legem subiisse S. Gregorium, & alios ejusdem sæculi Pontifices, testantur (c) Joannes Diaconus, (d) Aimoinus, & alii: quod tamen Gregorio summoperè displicuisse, maxime quod oblatio ista pecuniæ pro confirmatione obtinenda simoniæ suspicione non vacaret, alibi ex ipso (e) Gregorio docuimus. Diutiusque hanc consuetudinem obtinuisse patet: tum quod impetrasse Joannem Portuensem Agathonis Legatum ad sextam Synodum referat (f) Anastasius Bibliothecarius ab Imperatore Constantino Pogonato, ut ab hac pecuniæ solutione Summi Pontifices liberarentur, remanente tamen illa obligatione, ne ordinari auderent ante Imperatoris consensum: tum quod Constantinus (g) idem Pogonatus præsentiens, quantum detrimenti spiritalis Ecclesiis adferret & incommodi diuturna ista dilatio, Benedicto secundo onus istud remiserit; quâ tamen cessione non obstante electiones Summorum Pontificum ad

(a) Onuphrius annotat. in vitam Pelagii II.
(b) Nauclerus generat. 20.

(c) Joan. Diac. vitę S. Greg. lib. 1. cap. 39. & 40.
(d) Aimoinus lib. 3. hist. cap. 74.

(e) Greg in psal. 5. pœnitent. vers. tota die, citatus superiori parte, sect. 1. c. 2. art. 3. num. 2.

(f) Anastas. in vitâ Agathonis, & ex eo Gratianus c. Agatho dist. 63.

(g) Anastas. in Benedicto II.

A Exarchos mitti consuevisse, antequam ordinarentur, pluribus exemplis innotescit. Quod pariter jus, translato ad Francos Imperio, Imperatores (h) sibi vendicasse, renitentibus interdum Summis Pontificibus, facile ostenderem, si ex professo de iis tractarem. Solùm notamus, Hadrianum (i) tertium decrevisse, ne in consecrando Pontifice Imperatoris auctoritas expectaretur: nec dubium, quin ista dilatio

B maximo Ecclesiæ nocumento esse posset.

IV. Verùm iis prætermissis, Ecclesiasticas leges intueri opus est, quibus ista ordinationum quorumcumque Episcoporum post electionem dilatio prohibetur. Concilium Chalcedonense nullam moram in ordinationibus peragendis interponi voluit, & hunc Canonem edidit: (k) Ἐπειδήπερ τινὲς τῶν Μητροπολιτῶν, ὡς περιηχήθημεν, ἀμελοῦσι τῶν

C ἐγκεχειρισμένων αὐτοῖς ποιμνίων, καὶ ἀναβάλλονται τὰς χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ἐντὸς τριῶν μηνῶν γίνεσθαι τὰς χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων, εἰ μή ποτε ἄρα ἀπαραίτητος ἀνάγκη παρασκευάσοι ἐπιταθῆναι τὸν τῆς ἀναβολῆς χρόνον. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσοι, ὑποκεῖσθαι αὐτὸν ἐκκλησιαστικῷ ἐπιτιμίῳ. τὴν μέντοι πρόσοδον τῆς χηρευούσης Ἐκκλησίας σώαν παρὰ τῷ οἰκονόμῳ τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας φυλάττεσθαι: id est, *Quoniam nonnulli Metropolitani, ut*

D *sæpè à nobis auditum est, & greges sibi commissos negligunt, & Episcoporum ordinationes differunt sanctæ Synodo placuit, ut intra tres menses Episcoporum ordinationes fiant, nisi inevitabilis utique necessitas effecerit, ut dilationis tempus prorogetur. Si autem hoc non fecerint, eos Ecclesiasticæ pœnæ subjici. Viduatæ verò Ecclesiæ reditus apud Ecclesiæ Œconomum custodiri.*

(h) Vide eundem Anastas. in Joan. V. Conone, Sergio I. & aliis.

(i) Platina in Hadriano III.

(k) Conc. Chalc. c. 25. refert. à Gratiano dist. 75. c. Quoniam quidam.

stodiri. Concilium ([a]) VVormatiense sub Hadriano secundo eundem Canonem Chalcedonensem Latinis verbis redditum suis inserit. Cui geminum est, quod Honorium primum statuisse refert ([b]) Luitprandus, ut tertio scilicet mense ab electione Episcopus sacraretur.

[(a) Concilii VVormat. c. 76.]

[(b) Luitprandus in Chronico.]

§. II.

Quæ pœnæ ob non acceleratam Ordinationem, tam Metropolitanis negligentibus ordinare, quàm Episcopis ordinari, inflictæ sint.

V. Circa hanc porro Concilii Chalcedonensis sanctionem quædam notanda sunt: primùm, hoc Canone Metropolitanos puniendos decerni, qui ordinationes Episcoporum negligentiâ suâ protelarent; nullam autem pœnam constitui in eos, qui electi cum essent, consecrationem à Metropolitano petere differrent; tum quod nemo fere, ut jam diximus, hoc tempore eligebatur, qui non quantocyus ordinari posset, ad quam accelerandam, populorum, à quibus electus quis fuerat, voluntate, accedente etiam aliquando violentiâ, quam in plurium ordinatione intercessisse passim legimus, satis excitabantur: tum quod ea erat Metropolitanorum auctoritas, ut reluctantem ordinari aut procrastinantem, cogere ac compellere possent consecrationem suscipere; ideoque Metropolitanis præsertim dilatæ ordinationis culpa adscribebatur, & ob eam præcipue plectendi videbantur. Quibus adde ex lectione tum historiæ, tum Conciliorum, & Epistolarum Summorum Pontificum, aliorumque auctorum, constare prioribus temporibus ad multa usque sæcula observari, Metropolitanorum

A præsertim negligentia vel invidia, Episcoporum ordinationes dilatas fuisse, ideoque ii præsertim accelerandarum ordinationum admonentur: eique præsertim Ecclesiæ malo mederi oportuit. Hinc itaque ([c]) Leo primus epistola ad Anastasium Thessalonicensem, eum admonet, ut quantocyus de electione ei renuntiatum fuerit, *Ordinationem ritè celebrandam* sua quoque auctoritate confirmaret; *& rectis dispositio-*
B *nibus nihil moræ aut difficultatis debere adferre, ne gregibus Domini diu desit cura Pastorum*. Stephanus quoque Papa ([d]) quintus Patriarchæ Gualberto rescripsit, *ut desineret cujuspiam zelo protelare Lintuardum Cumensis Ecclesiæ Antistitem, qui fuerat electus à Clero, & expetitus à populo*, minatus, si protelaret, & interim Electus Romam veniret, ab ipso Papa fore consecrandum. Similiter Gregorius
C ([e]) septimus, Richerio Senonensi ejusque Suffraganeis Episcopis rescribens, ipsos admonet, quem electum canonice cognoverint, ei manus imponere, & Episcopum consecrare nulla occasione recusent; scientes, quoniam si illud timore aut gratia cujusquam prætermiserint ipse inordinatum nullatenus prætermissurus esset. Nec desunt exempla eorum, qui negligente Metropolitano consecrationem aut pro-
D crastinante, à Summo Pontifice ordinati fuerunt, quorum aliqua ex prædictis colligi poterunt. Sed & ([f]) Pelagius severe Metropolitanos punit, qui obedientiam Sedi Apostolicæ exhibere differentes, pallii usu privarentur; quia *per hoc Episcoporum consecratio viduatis Ecclesiis non sine periculo protelatur*.

[(c) Leo I. ep. 82. al. 84. ad Anastas. Thessal.]

[(d) Stephan. V. Gualberto, cujus textus integer refertur ab Ivone decreti parte 5. c. 13. & decurtatus ab eodem ep. 61. necnon à Gratiano cap. Nunc verò 9. quæst. 5.]

[(e) Greg. VII. lib. 4. epist. 15.]

[(f) Pelag. can. Quoniam, dist. 100.]

VI. Ob eas ergo causas, quas retulimus, Concilium Chalcedonense cita-

se citatum Metropolitanos solùm plectit, qui consecrationes Episcoporum suæ Provinciæ diutiùs quàm per tres menses differrent, quod tempus convocationi Coëpiscoporum, & examini Electi, atque inquisitioni in vitam ejus & mores, sufficere putavit. Alibi verò reperimus ipsos Electos, quorum culpa consecratio differretur, severe puniendos decerni. Citatus quidem ([a]) Pelagius Pontifex communionis Ecclesiasticæ privatione temporaria, tum juris ad Episcopalem dignitatem obtinendam perpetua privatione afficiendos eos decernit, nisi quantocyus de obtinenda consecratione satagant: *Si verò*, inquit, *consecrandi Episcopi negligentia provenerit, ut ultra tres menses Ecclesia viduata consistat, communione privetur, quousque aut loco cedat, aut se consecrandum offerre non desinat; quod si ultra quinque menses per suam negligentiam retinuerit viduatam Ecclesiam, neque alibi consecrationis donum percipiat, imo Metropolitani sui judicio cedat.* Concilium verò Tridentinum negligentes quoque Episcopalem consecrationem suscipere, puniendos non semel decernit. Primum quidem statuit, ([b]) *ut ad majores Ecclesias promoti munus consecrationis infra tempus à jure statutum suscipiant; & prorogationes ultra sex menses concessæ nulli suffragentur.* Deinde alio in loco decernit, ([c]) *ut Ecclesiis cathedralibus seu superioribus, quocumque nomine ac titulo præfecti, etiamsi sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, si munus consecrationis intra tres menses non susceperint, ad fructuum perceptorum restitutionem teneantur; si intra totidem menses postea id facere neglexerint, Ecclesiis sint ipso jure privati.*

(a) Pelag. cit. cap. quoniam.

(b) Conc. Trident. sess. 7. de reform. cap. 10.

(c) Idem sess. 23. de reform. c. 2.

A

§ III.

Tempus explicatur, intra quod Ordinatio perfici debet.

VII. Secundò observandum, dum audis tres menses à Concilio Chalcedonensi præfigi, intra quos consecrari debeat Episcopus, dubium esse, num tres illi menses ab obitu prædecessoris, an verò ab electione, seu etiam confirmatione successoris numerari debeant. Sane si mens ([d]) Concilii Chalcedonensis exquiratur, videtur tres solùm vacationi Ecclesiæ menses concessisse, ultra quos in reatu esset, cujuscumque culpâ vacatio diutiùs differretur. Idem voluit ([e]) Pelagius, qui tamen duos alios menses addidit, quibus elapsis contumacia Electi differentis ordinationem suam amplius puniretur. Etenim verba ipsa quibus tam Chalcedonenses Patres, quàm Pelagius utuntur, indicant tres menses ab obitu prædecessoris esse numerandos: quia diuturniorem Ecclesiæ vacationem esse nolunt, sed intra hos menses de Episcopo consecrato provideri Ecclesiæ præcipiunt, quibus consentit ([f]) Innocentius II. in Romana Synodo docens: *ultra tres menses vacare Ecclesias prohibere sanctiones.* Neque verò diuturniori tempore tunc opus erat, cum Metropolitani prope essent, qui & electionem procurabant, & Electum ut plurimum consecrando in suo gradu firmabant si ad aliquos Primates persona Electi deferri debere, quàm citissime id fiebat, Primatique culpæ adscribebatur, si diutiùs ordinationem distulisset, ut ex prædictis innotescit. At juxta praxim recentiorem alio modo Canones istos explicant ([g]) Glossa, & Juris ([h]) Interpretes passim,

B

C

D

(d) Conc. Chalc. suprà.

(e) Pelagius supra.

(f) Innocent. II. in Rom. Synodo can. 22.

(g) Glossa in cap. Quoniam, v. tres menses dist. 75. & in c. Postquam, v. tres menses, dist. 50.

(h) Interpretes passim in dict. canon. necnon in ca. Obeuntibus, dist. 63. & cap. Ne pro defectu, de electione.

ſim, ut ab obitu ad ordinationem tres menſes juxta evidentiſſima Juris teſtimonia concedantur: ab electione verò tres alii menſes concedantur ad conſecrationem obtinendam. Verùm hocce tempore, quo electio ad principes ut plurimum tranſlata eſt, & confirmatio ad Summum Pontificem, diuturniori tempore opus eſt, ut Princeps eligat, ut electionem ſeu nominationem ſuam Summo Pontifici notam faciat, ut Summus Pontifex in perſonam nominatam inquirat, nominationemque confirmet: ab ea ergo confirmatione, & quidem poſtquam probabili argumento ad Electi notitiam devenerit, tres iſtos menſes numerari ad conſecrationem opus eſt: adeout non ſolùm ſex menſes (quos ab obitu Epiſcopi ad conſecrationem alterius numerat (a) Innocentius tertius) minimè ſufficere videantur, ſed vix aliquando unius anni ſpatium, quantumcumque maximâ diligentiâ conſecratio ab Electo acceleretur.

(a) Innocent. III. cap. inter corporalia, de electione.

§. IV.

Quænam excuſationes adferri poſſint dilatæ Ordinationis.

VIII. Tertiò obſervandum eſt, excuſationem ab hac lege non aliam à Concilio (b) Chalcedonenſi proferri, quàm inevitabilem neceſſitatem, quibus verbis gravis & urgens neceſſitas explicatur, cujuſmodi hæc à (c) Zonara & (d) Balſamone adducitur, ſi forte urbem Barbarus invaſerit, nec aditus cuiquam ad eam facile pateat. Aliæ verò ab (e) Hoſtienſi, & aliis paſſim adferuntur, quarum aliquas proferemus. Prima adduci poteſt Electi infirmitas aut morbus, imo etiam ea infirmitas quæ Electo accederet, quantumvis eum ab or-

(b) Conc. Chalced. ſuprà.

(c) Zonaras in can. 25. Conc. Chalc. citat.

(d) Balſamon in eundem. Vide etiam in cap. Fraternitatem, diſt. 71.

(e) Hoſtienſis in ſummâ, de elect. §. quo tempore, num. 20.

A dinatione arcere poſſet: nam ſi quis v. gr. ægrotaret, non erit cogendus, ut cum periculo ſanitatis aut vitæ ad ordinationem accedere feſtinet: ſi cui pariter defectus aliquis corporis accidat, qui ordinationem canonicam impediat, videndum erit, ſitne perpetuus an temporarius; & quamvis perpetuus eſſet, cujuſmodi eſt lepra, vel deformitas aliqua notabilis, quæ promotionem impedire debeat, differenda quoque eſſet
B ordinatio: ſed utrum tunc cogendus foret Electus, maxime ſi confirmatus fuerit, dignitatem abdicare, quæſtio dubia eſt, quam ſupra circa electos ad inferiora miniſteria ordinem requirentia movimus. In negantem verò quæſtionis hujus partem, etiam quantum ad Epiſcopos ſpectat (quæ tamen non eſt ejuſdem auctoris) duplex Gloſſa (f) propendet. Eandem quæſtionem noluit forte dirimere Innocentius (g) III. ubi qualitates præficien-
C dorum tum Eccleſiis Cathedralibus, tum cæteris, varias enumeravit, quibus carentem quenquam eligi vetat, & ad inferiora miniſteria electos quamprimum ordinem miniſterio conſentaneum aſſequi præcipit; ſecus vero iis privari præcipit, quibus hæc ſubdit: *Hoc ſane non ſolùm de promovendis, ſed etiam de iis, qui jam promoti ſunt, ſi canones non obſiſtant, præcipimus ob-*
D *ſervari*; quorum verborum ſenſus alius eſſe non poteſt, quàm ut dejiciantur non ſolùm Electi non confirmati, verùm etiam Electi ac confirmati, de dignitate prætenſa, ſi irregulares viſi fuerint, niſi accidente aliquo defectu canones ipſis indulgeant: utrum autem indulgeant necne, inſolutum relinquit. Si quibus autem Canones permitterent, quatenus in dignitate manere poſſent, infirmis maxime, qui nulla ſua

(f) Gloſſa v. unic. neceſſe in c. Quoniam, & clarius v. promotus, in cap. cum in cunctis §. hoc ſanè, de electione.

(g) Innocent. III. cap. Cum in cunctis, §. citato.

sua culpa irregulares videntur effe-
cti, id concederent, quos proinde
consecratos dejici, impium & inhu-
manum. Pluribusque ([a]) Canoni-
bus vetitum fuit, ob rationes ([b])
superius allatas.

(a) Vide 7. q. 1. c. 1. 2. 3. 4. & c. 1. & 5. de Clerico ægrotante.
(b) Vide suprà ead. sect. cap. 1. art. 8. §. 2. num. 11.

IX. Utrum autem favor iste
ampliandus sit ad Electos solùm &
Confirmatos, clare ex dictis Cano-
nibus non colligo, præsertim cum
à Concilio ([c]) Pictaviensi statuatur,
ut *si aliqua causa justa probibente*,
qui ad inferiora ministeria electi sunt,
B
*Presbyteri aut Diaconi esse non po-
tuerint, Prælationes amittant:* si
tantâ curâ Ecclesia consultum vo-
luit, ne inferiora ista ministeria de-
serantur, ut ad ea obeunda, si Ele-
cti incapaces efficiantur, antequam
ordinentur, alios forte subrogari
statuerit; quidni majori cautelâ
opus erit, ne Ecclesia Episcopalibus
ministeriis multo magis necessariis,
vel ex parte destituatur? Quare,
C
esto personæ Electæ favorabile hoc
esset, quia tamen respectu ipsius Ec-
clesiæ odiosum foret, & publicæ
utilitatis potior habetur semper ra-
tio, quàm privati cujusquam com-
modi; ideo absolute odiosum mihi
censendum videtur; nec indulgen-
tia Ecclesiæ, in favorem ordinatorum
ad Electos ac Confirmatos, si ordina-
ti non fuerint, mihi videtur esse
amplianda: tum quod solam inevi-
tabilem necessitatem Chalcedonen-
D
se ([d]) excipit; tum quod nondum
perfectum Episcopi cum Ecclesia
sua matrimonium intercedit; deji-
ci adhuc potest Electus, si reus alicu-
jus criminis, vel defectu aliquo no-
tatus reperiatur: scrutinium adhuc
& inquisitio in ordinandi vitam,
mores, cæterasque necessarias qua-
litates agenda sunt: testimonium
adhuc populi sub ipso ordinationis
momento exigitur, ut ejiciatur in-
dignus, dignus verò consecretur.

(c) Conc. Pict. c. 1. habetur cap. 1. de ætate & qualit. ordin.
(d) Chalc. suprà.

A
Cur ergo, si in vitium quoddam
corporis inciderit Electus quantum-
vis confirmatus, non ab ipsa digni-
tate, quam exequi non potest, arce-
bitur? ea tamen adhibenda est mi-
sericordia, ut de Ecclesiæ reditibus
alatur, ne afflictio ejus ingravescat.
Item, cum ([c]) jam Consecrato in
eo casu Coadjutor dandus sit, cujus
institutio Ecclesiastico statui, Pastoris
unitatem exigenti, inimica semper
visa est, quidni consecrando digni-
tas adimatur, quæ ipsi inutilis, &
Ecclesiæ nociva sit dummodo neces-
saria vitæ subsidia eidem Electo con-
ferantur? Excipio tamen casum in
quo Episcopus electus ob insignem
doctrinam, auctoritatem, pruden-
tiam, industriam, & sanctitatem
utilis Ecclesiæ suæ futurus esset; nec
facile iisdem dotibus præditi repe-
rirentur alii, qui dignitatem subi-
rent, præsertim si Pontificalia officia
per alios facile suppleantur: tunc
enim nihil obstare video, quominus
electus in sua dignitate toleretur
sine consecratione, quam acciden-
tarius aliquis & fortuitus defectus
impedivit; quomodo in inferiori-
bus ministeriis ex prædictis toleran-
tur sine ordine requisito, qui Ec-
clesiæ utiles futuri judicantur: quam-
vis major sit in Episcopo necessi-
tas ordinationis, quàm in cæteris,
tum ob necessarias magis functiones
Pontificales, tum ob Ecclesiæ sta-
tum, qui quodammodo violentus
est, donec ei sacratus Pontifex pro-
videatur.

(c) Cap. Ex parte, & cap. Consultationibus, de Clerico ægrotante.

X. Cæteræ excusationes, quæ
minorem difficultatem continent,
eæ sunt, puta speciale interdictum,
ne talis Ecclesiæ Episcopus quis or-
dinetur: electio illegitima: dubium
circa electi Episcopi confirmatio-
nem: ordinatio laici, si Ecclesiæ
necessaria visa fuerit: dilatio tem-
porum ordinationis: & cætera ejus-
modi,

modi, quæ quodammodo impossibilem vel minus consentaneam subitam ordinationem faciunt. Primùm enim, qui ([a]) v. g. Visitator alicujus Ecclesiæ vacantis est constitutus, quantumcumque eum plebs studiose & enixe Episcopum habere cupiat, vetatur tamen ipse oblatam dignitatem recipere, ne occasio detur Visitatoribus, qui ad vacantes Ecclesias mittuntur, Episcopatum ambiendi, populumque ad sui electionem alliciendi; ideoque, quantumcumque invitus talis electus fuisset, non debebat consecrationem petere, sed contendere ut alius eligeretur; & elapso anno, si alterius electio facta non esset, vacanti Ecclesię alius Intercessor seu Visitator destinabatur. Ubi pariter ineptus aliquis ad Sacerdotium eligitur, mora aliqua temporis adhibenda est, intra quam populus corrigatur, & ad saniorem mentem redeat. Ob idque seu ([b]) Pelagius, seu Gelasius Pontifex Cethego Patricio testatur se, cùm Syracusanus populus ineptum ad Episcopatus dignitatem suis suffragiis extulisset, integro pene anno ejus confirmationem ac consecrationem distulisse. Si pariter ([c]) dubium circa electionem, vel personam electam emerserit, eo usque differenda est tam confirmatio electi quàm consecratio, donec discussis omnibus, & legitime electus declaretur, & innocens repertus fuerit, atque ita confirmari & ad ordinationem adduci possit. Item, si contra constituta Ecclesiæ expedire judicetur, ut laicus seu neophytus ad Episcopatum ex dispensatione promoveatur, poterit quoque concedi, ut ordinatio diutius aliquantum proteletur, quod Concilium ([d]) Sardicense docuisse videtur, qui, si quis ex foro vel ex administratione dives laicus po- A stulatus fuerit in Episcopum, eum tamen ordinari non permittit, nisi prius Lectoris officio, & Diaconi, aut Presbyteri munere fuerit perfunctus; & ita, si dignus fuerit, per singulos gradus ad Sacerdotii culmen ascendat: Sicque S. Audoenum, in Rothomagensem Præsulem ex Palatino postulatum, non ausum consecrationem suscipere, antequam in inferioribus Ordinibus aliquo tempore exercitatus fuisset, ab auctore ([e]) ipsius vitæ discimus. B Paucos tamen reperias ex iis, qui e neophytis electi sint, qui non continuo ordinati fuerint. Eadem quoque ratio est eorum, qui ante competentem ætatem ad Episcopatum electi sunt. Quamvis priscis temporibus ubi divinæ virtutis juvenes ad apicem justum Sacerdotii raperentur, si in electione ætatis ratio prætermitteretur, in ordinatione quoque minima cura erat; nec immatura consecrationi ætas censebatur, quæ C esset electioni; vel in neutro dispensandum judicabatur, vel in utroque; postquam verò juniores ob privatam eorum vel familiæ ipsorum utilitatem electi ab Ecclesia tolerati sunt, non illico consecrari permissi; sed si non legitima, saltem provectior, in pueris & infantibus (quos prodigio simile fuit aliquando cæterorum Patres designatos fuisse) expectabatur, ut in Hugone ([f]) quodam Rhemensi, D Theophylacto Constantinopolitano, Joanne XII. Romano, & aliis innumeris Pontificibus videre est, quorum quosdam, agendo de ætate ordinandorum, in exemplum proferemus.

XI. Denique Pelagius ([g]) Papa superius citatus, ob non occurrentes statos ac præfixos ordinationi Quatuor Temporum dies, aliquando differri ordinationem permisit, quod

(a) Can. Constitutum 7. quæst. 1.

(b) Pelagius dicitur Gratiano dist. 28. c. Syracusanę. Gelasius ab Ivone ep. ad Hugonem 55.

(c) Can. Illud, dist. 23.

(d) Sardic. can. 13. refertur dist. 63. c. Osius.

(e) Vita S. Audoeni cap. 11. apud Sur. 24. Augusti.

(f) De iis lege Baronium.

(g) Pelag. apud Grat. dist. 76. cap. Dilectionis.

quod quotidie observatur; si quis enim v. g. e Subdiacono juxta Ecclesię indulgentiam statim post festum Paschę electus fuerit, cum eodem die secundum Canones (a) duos Ordines sacros recipere, vel extra statuta tempora Diaconus, aut Presbyter creari aliquis prohibeatur, ne inauspicatus sit & vitiosus ad sacros Ordines ingressus, cogetur ita electus per sex fere menses expectare, ut Presbyter ordinari, ac postea in Episcopum consecrari possit. Antiquioribus autem temporibus Quatuor Tempora in eo casu minime expectari consueverant, ùt supra (b) docuimus; imo etiam in eo casu nonnumquam eodem die duo sacri Ordines absque hæsitatione conferebantur, ùt exemplis quibusdam supra docuimus, quorum unum tantum hîc urgemus. Cum enim S. Epiphanius Paulinianum Hieronymi fratrem, in Monasterio Bethleemitico degentem, eodem die tam Presbyterum quàm Diaconum ordinasset, à Joanne quidem Hierosolymitano redargutus est, quod contra Ecclesiæ leges extra territorium Clericum sibi non subditum ordinasset; reprehensus tamen minime fuit, quod eodem die duos sacros Ordines Monasterii necessitatis prætextu contulisset: quia ubi acceleranda ad majorem gradum promotio videbatur, non semper veteres isti Patres, qui ex Ecclesiæ utilitate metiebantur omnia, nec ita ex formula vivebant, legem istam curabant; quin dispensandi, ex æquo tamen & bono, auctoritatem habere se confiderent; quanto magis ergo, ubi Episcopi ordinandi necessitas urgere visa ipsis fuisset, morem istum prætergredi non formidassent, quo uno & eodem die duo sacri Ordines conferri prohibentur?

(a) Vide supra.

(b) Vide suprà præsenti sect. cap. 1. art. 6. num. 3.

§. V.

Ecclesiam interim, dum differtur ordinatio Episcopi, viduatam dici, & cur.

XII. Quartò notandum est, Ecclesiam, cujus Antistes solùm electus fuerit vel confirmatus, sed nondum consecratus, prædicto, quem explicamus (c) Chalcedonensi Canone χηρεύουσαν, id est, *viduatam*, *desolatam*, *desertam*, *carentem*, *seu mancam* dici; constat enim verbum χηρεύω, à quo nominis istius etymologia petenda est, idem significare, quod *careo*, *viduus sum*, *desertus*, *desolatus*, *&c.* Similiter Pelagii (d) Pontificis allato superiùs decreto *viduata* Ecclesia dicitur, quamdiu consecratum Episcopum non habuerit. Plures alios auctores omitto, nam phrasis ista usitata est, in qua tamen explicanda Innocentius (e) tertius laborat: cum enim docuisset, electos Episcopos, simulque confirmatos spiritale cum Ecclesia, ad quam sunt electi, conjugium iniisse; cum sibi Pelagii Canonem objecisset, in quo viduata Ecclesia dicitur, quamdiu Antistes ei præfuturus, consecratus minimè fuerit, Canonem nihil obesse respondet: *cùm non intelligatur Ecclesia viduata, quasi sponsum non habeat: sed quia sponsus ejus nondum sit consecratus, adhuc quoad quædam quasi viri maneat solatio destituta: sicut juxta communem modum loquendi illa dicitur Ecclesia viduata, quæ licèt Episcopum habeat, inutilem tamen habet.* Nec dubium est, quin quemadmodum viduata dicitur mulier, quasi deserta, carens & solatio destituta; viduata quoque possit dici Ecclesia, quæ licèt metaphoricè sponsum habeat, sola-

(c) Chalced. suprà cap. 25.

(d) Pelag. dist. c Quoniam.

(e) Innocent III. cap. inter corporalia, de translatione.

solatio tamen destituta, quibusdam actibus carens, non omni sua perfectione cumulata fuerit, cujus nempe Capiti ac Rectori nec ordinandi, nec sacro chrismate in fronte ungendi, nec chrisma ipsum conficiendi, aliaque Pontificalis ordinis munia obeundi potestas conveniat. Fatemur quidem jurisdictionis potestatem, ejusque exercitium Electo insuperque confirmato plurium Canonum (a) auctoritate concedi; sed quæ sunt ordinis iisdem (b) ferè omnibus Canonibus denegantur, insuperque ex iis, quæ superiùs docuimus, convenire non posse, manifestum est. Quia tamen antiquitus, ut superiùs insinuatum a nobis fuit, Metropolitani confirmationem a consecratione vix disjungebant, ideo prioribus sæculis vix aliquos reperies electos Episcopos ante sui consecrationem quicquam in sua Ecclesia administrasse: aut jurisdictionem ullam, antequam consecrarentur, exercuisse: cum enim (c) ut plurimum confirmati non essent, quomodo possent legitimè sacrum munus assumere, cujus exercitium & nuperis Canonibus, & antiqua Ecclesiæ praxi interdictum semper fuit non confirmatis? Quomodo enim sine superioris missione, quæ proximum regendi & gubernandi principium est, & in confirmatione præsertim obtinetur, in consecratione verò plenissimè habetur, sacri principatus ministeria audebit quisquam usurpare? Quis nesciat vetitum a (d) Paulo fuisse, ne quis prædicandi officium assumat, nisi mittatur; & Pseudoprophetas in (e) Scripturis sacris haberi qui currunt, cum non mittantur? Electio (f) quidem jus ad missionem impetrandam tribuit, & confirmationem gignit, quia si electio legitima fuerit, con-

(a) Can. Quamvis 7. q. 1. c. Suffraganeis 11. de electione, c. Transmissum 15. eod. tit. cap. Is cui, 42. de elect. in 6. c. 1. de translatione, & alibi passim.
(b) Ibidem & ex prædictis.

(c) Ne Electi ante confirmationē administrent, nisi certis casibus, vide c. cum in cunctis, §. 1. de elect. cap. Nostri eodem tit. l. Qualiter, eodem: cap. fin. de clerico ex com. ministrante. cum jamdudum, de præbendis, & alibi passim.

(d) Ad Rom. 10.

(e) Ierem. 23. & Ezech. 13.

(f) Cap. Postquam, de electione, & alibi passim.

A firmatio denegari non debet: confirmatio verò missionis auctoritatem tradit; cui tamen, ut augustior sit, plebique & Rectori creato utilior, consecratio divinorum beneficiorum largitrix accedit. Si tamen aliqui, a Metropolitanis suis confirmati, cogerentur consecrationem differre, administrationem Ecclesiasticam recipiebant, quemadmodum de Catone Presbytero refert Gregorius (g) Turonensis; eum, cum consensu
B Clericorum ad Episcopatum Arvernæ civitatis electus, nec tamen adhuc ordinatus esset, cunctis tamen præfuisse, Cautino Archidiacono minas intentasse, quasi eum humiliaturus, & ab officio remoturus esset; idque ei infeliciter cessisse, eodem Cautino Regis jussu ab Episcopis, qui in curia erant reperti, ordinato, quod dissensionis & schismatis diuturni seminarium fuit.

(g) Greg. Turo. lib. 4. hist. cap. 7.

C XII. Dici etiam potest Ecclesia viduata Episcopo, quamdiu consecratus non fuerit, duplici titulo: primus est, quod matrimonium inter Ecclesiam perfectum ac consummatum non sit, nisi accedente Episcopi consecratione: alter est, quod quamdiu consecratio differtur, esto dici possit habere Prælatum, non tamen Episcopum, qui tunc solùm Episcopus dici potest, cum consecratus fuerit. Priorem titulum nobis explicant ea,
D quæ habet Innocentius Bambergensi Episcopo, & Scholastico Moguntinensi: (h) *Sicut legitimi matrimonii vinculum, quod est inter virum & uxorem, homo dissolvere nequit, &c. sic & spirituale fœdus conjugii, quod inter Episcopum & Ecclesiam, quod in electione initiatum, ratum in confirmatione, & in consecratione intelligitur consummatum, sine illius auctori-*

(h) Innocent. III. c. Nostri, de electione.

A *ctoritate solvi non potest, qui successor est Petri, & Vicarius Jesu Christi.* Quemadmodum autem in triplici statu considerat Pontifex spiritale conjugium inter Ecclesiam & Episcopum, ut I. sit initiatum, II. ratum, III. consummatum; ita corporale ([a]) conjugium in triplici isto statu considerari potest, ut primò sit initiatum per sponsalia, secundò ratum habeatur per matrimonii Sacramentum, tertiò per carnalem copulam consumetur; quæ tria tribus prædictis respondent: nam quemadmodum ([b]) sponsalibus ritè contractis nisi accedente novâ aliquâ causâ, aut de novo detectâ, quæ prius ignota fuerat, secundùm Ecclesiæ leges resilire nefas est; ita nec electores ([c]) electionem ab electore acceptatam possunt, nisi aliquo impedimento Electi detecto vel de novo contingente, revocare. Sicut matrimonium ([d]) ratum firmitatem majorem sponsalibus adjungit; ita ([e]) confirmatio Superioris robur electioni superaddit, ac perennitatem, adeout ([f]) nec Electus suo juri renuntiare queat: unde nonnisi post confirmationem ([g]) vinculum conjugale inter Ecclesiam & Electum contrahitur. Denique quemadmodum ([h]) per conjunctionem corporum matrimonium consumatur, & ita indissolubile redditur, ut nec ([i]) per ingressum Religionis solvi, aut alia quacumque ratione præterquam morte finiri possit; ita in consecratione consumatur spiritale Episcopi cum Ecclesia conjugium, per quam nempe potens redditur ad generandos Patres spiritales, Presbyteros scilicet & Rectores populo Christiano suppeditandos, ut ex prædictis videre est; & ita demum firmum redditur, ut ipsius consecrationis, ùt conjugium inter Ecclesiam & Episcopum deinceps interminabile sit, ac solâ morte Ecclesiastica, id est depositione finiendum: cùm contrà ([k]) Electus, quantumcumque confirmatus, quamdiu consecratus non fuerit, per exceptionem criminis argui possit absque eo, quod accusationi aut inscriptioni locus detur, auditâ quoque exceptione dejici à speratæ dignitatis consequutione possit.

B XIII. Posterior titulus, quod nempe ([l]) Electus confirmatus, Prælatus dici possit, non Episcopus, nobis evidenter pluribus juris testimoniis innotescit. Primo enim Innocentius III. ([m]) Priori S. Fridiani Lucani, & aliis, de ipsorum Electo scribens, illum, si convinctus fuerit criminis, de quo accusabatur reus esse, præcipit, quatenus *eum à Prælatione Lucanensis Ecclesiæ amoventes*, electionem alterius personæ celebrare non differant.

C Idem quoque Innocentius, ([n]) Metensi Archidiacono respondens, Electum Episcopo opponit; quæstionem scilicet movens, num Episcopo, vel Electo aliquid juris sit, inconsulto Capitulo. Unde ([o]) Glossa, Clementina constitutione, qua puniuntur, qui in Episcopum violentas manus injiciunt, non comprehendi docet Electos, etiam confirmatos, sed nondum consecratos; non enim Episcopi sunt, non Pontifices, qui summi Sacerdotes non sunt,

D cum possint etiam necdum esse Sacerdotes, quamvis confirmati fuerint. Quamobrem in Pontificali ([p]) Romano, antequam consecrati fuerint, dicuntur *Electi*, numquam, nisi postquam consecrati sunt, dicuntur *Episcopi*; & ubi consecrandi ab aliquo Antistite consecrationi adsistente præcipuo Consecratori offeruntur, Presbyterorum solùm nomine honorantur.

(a) c. Nostrates, 30. quæst. 5.

(b) Cap. De illis, c. Ex literis, c. commissum, cap. Requisivit, de sponsalibus, & aliis.

(c) Cap. Cum inter, de electione.

(d) Cap. Veniens, de sponsalib. & alibi passim

(e) Vide cit. §. superiori juris testimonia.

(f) Cap. 2. de in integr. restitutione.

(g) Cap. Inter corporalia, de translat.

(h) Cap. Quanto, de divortiis.

(i) Cap. Ex publicato, de conversione conjugatorũ.

(k) Cap. super his, de accusatione.

(l) Vide Glossam v. dedicanda, in cap. 1. de religiosis domibus. Vide etiam Goffridum Vindocin. opusculo 2. de ordinat. Episcop. fuse.

(m) Innocent. III. cap. Literis, de testib.

(n) Idem cap. Tua nuper, de his quæ fiunt à Prælatis sine consensu Capituli.

(o) Gloss. v. Pontificem, Clement. I. de pœnis.

(p) Pontificale Roman. de consecr. Episcopi.

tur. Ad eos quoque ([a]) ante consecrationem Papa rescribens filios vocat, quos, consecratos, fratres nominat: imo nec eos, qui ad Summum Pontificatum electi sunt, vere ac proprie dici Summos Pontifices, nisi consecrati fuerint, ratio allata ostendit; cum enim per consecrationem Episcoporum ac Sacerdotum ordini inserantur, & possint aliquando etiam laici eligi ad Summum Pontificatum, qui nullo sint ordine insigniti, nec Episcopi, nec Episcoporum primi ac supremi proprie ex vi solius electionis dici poterunt.

(a) Praxis Curiæ Rom. Vide Clement. cit. & Glossam tum in causu, tum v. fratres.

§. VI.

Digressionem continens de statu Romani Pontificis electi, non confirmati.

XIV. HOc quidem in electo ad Summum Pontificatum peculiare est, quod ubi quis in Romanum Pontificem electus est, confirmatione insuper opus non sit ad status ipsius firmitatem, nec ulla exceptione ipsius consecratio impediri queat, sed juxta decretum Alexandri ([b]) III. in Concilio Lateranensi necessum sit, *ut ille absque ulla exceptione ab universali Ecclesia Romanus Pontifex habeatur*, id est pro Capite Ecclesiæ agnoscatur, eo quod licèt violenter & ad tempus complementum consecrationis absit, jus tamen ipsius obtinendæ numquam tolli possit. Cujus rei rationem tradit Nicolaus secundus in Concilio Lateranensi, ([c]) *quia*, inquit, *Sedes Apostolica cunctis in orbe terrarum præfertur Ecclesiis, atque adeo super se Metropolitanum habere non potest; Cardinales Episcopi proculdubio Metropolitani vice funguntur, qui videlicet electum Episcopum ad Apostolici culminis apicem provehant*: & paulò post, *electus tamen, sicut verus Papa, obtineat auctoritatem regendi Romanam Ecclesiam, & disponendi omnes facultates illius; quod Beatum Gregorium ante suam consecrationem fecisse cognovimus.*

(b) Concil. Later. sub Alex. III. c. 1. cap. Licet ad vitanda, de electione.

(c) Conc. Lateran. sub Nicolao 2. can. In nomine Domini, dist. 23.

XV. Quod habet Nicolaus secundus S. Gregorium auctoritatem regendi Romanam Ecclesiam sibi, antequam consecraretur, assumpsisse, aliqui falsitatis suggillare non dubitant: neque enim, inquiunt, probabile est Gregorium, qui ([d]) Pontificatum summoperè fugiebat, qui ad Imperatorem litteras dederat, quibus eum à sui confirmatione averteret, qui literis Imperatoriis quibus confirmabatur, receptis, fugam meditatus est, qui ad Imperatorem &, alios qui apud ipsum Imperatorem gratiosi essent, & confirmationem ejus promoverent, graviter conquestus est, quod se, ut sibi videbatur, tanto oneri imparem ad Summi Pontificatus solium sublimassent; non est, inquam, probabile, eum, qui Pontificatum se speraret effugere posse, & qua posset industriâ effugeret, onus interim Pontificale exercuisse, aut aliqua ex parte attigisse. Deinde alia erat hujusce temporis Ecclesiæ consuetudo, nec solebant Summi Pontifices ante Imperatoris consensum, antequam consecrationem adepti fuissent, quidquam in Ecclesia Romana, quod ad Pontificale munus spectaret, moliri, ut ex epistola ([e]) Romani Cleri ad Scotos reddita, quæ habetur apud Bedam, colligit Baronius: ([f]) *nam*, inquit, *cùm Sedes vacaret morte Severini Pontificis, electusque in ejus locum esset Joannes hujus nominis quartus, sed nondum consecratus, videre est in literis illis Curam Romanæ*

(d) Lege Greg. Turon. lib. 10. hist. cap. 1. Ioan. Diac. lib. 1 vitæ Greg. c. 40. 44. & seq. Greg. regest. lib 1. ep. 3. 4. 5. 6. 29. & alias.

(e) Beda hist. Angl. lib. 2. cap. 19.

(f) Baron. tomo 8. ad ann. 590.

manæ Ecclesiæ non electum solum gessisse, sed quatuor simul ejusdem Ecclesiæ ministros sacros, nempe Archipresbyterum primo loco, deinde electum, tertio loco Primicerium, quarto verò Consiliarium: apud hos enim, donec legitimus Pontifex sedere posset, cura posita erat non Romanæ tantùm, sed universalis totius orbis Ecclesiæ: eodemque ordine, quo recensiti sunt, inscribebantur eorum nomina in literis, quas scribi in diversas Provincias contingebat; B *sicut positum videmus in dictis ad Scotos datis literis*, in quibus subscribunt, *Hilarius Archipresbyter & servans locum Sedis Apostolicæ, Joannes Diaconus, & in Dei nomine electus: item Joannes Primicerius & servans locum Sedis Apostolicæ, & Joannes servus Dei Consiliarius ejusdem Sedis Apostolicæ*: hæc ex doctissimo Cardinali Baronio. Quæ præterea ex eo confirmari possunt, quod synchronus S. C Gregorii, alter Gregorius Turonensis se existimasse ostendat, nonnisi per consecrationem S. Gregorium Papam constitutum fuisse: nam de Gregorio, cujus ordinationi quidam Ecclesiæ Turonensis Diaconus intererat, ita scribit: *Cum latibula fugæ præpararet, capitur, trahitur, & ad B. Petri Apostolatum deducitur, ibique ad Pontificalis gratiæ officium consecratus Papa urbi datus est*. An verò probabile D est, S. Gregorium, qui ante consecrationem pro Papa nequaquam cognoscebatur, officium Pontificis usurpare voluisse?

XVI. Non tamen aut falsus aut mentitus dici debet Nicolaus II. nam & ex Joanne Diacono, S. Gregorii (a) vitæ scriptore diligentissimo, & ex laudato à nobis Gregorio (b) Turonensi, discimus, cum post ipsius electionem lues atrocissima populum vehementius devastaret, ipsum sermonem ad populum habuisse, quo eum ad pœnitentiam hortaretur: Litaniarum seu publicarum precum celebrandarum formam modumque induxisse; & quamvis in ipso supplicationum momento crudelius ipsa desæviret, non tamen destitisse à commonendo populo, ne ab oratione cessaret, donec miseratione divina pestis ipsa quiesceret. Possunt & in ejus rei confirmationem (c) tres priores epistolæ S. Gregorii adduci, quibus & Ecclesiasticis curis, & temporalibus Ecclesiæ Romanæ negotiis eum, antequam Episcopus consecraretur, intentum fuisse colligitur. Verùm, ut libere fatear, non est certum has epistolas, antequam Pontifex fuisset ordinatus, à S. Gregorio scriptas fuisse, quin imo tertia epistola manifeste apparet, nonnisi post Imperatorium Romam allatum consensum, & consecrationem susceptam, data fuisse. Deinde quis certò spondere velit, has epistolas suo loco fuisse collocatas? Itaque ex ipsis nonnisi infirmum sumi potest argumentum, S. Gregorium aut spiritalia, aut temporalia Pontificatus officia ante sui consecrationem attigisse. De iis autem, quæ ad pestis in urbe Roma tempore suæ electionis grassantis & atrociter deservientis extinctionem mandavit Gregorius, possumus cum (d) Baronio dicere, ob sanctitatem ac notam prudentiam & auctoritatem egregiam tanti Pontificis electi non ausum quenquam Ecclesiæ ministrum, quacumque dignitate polleret, nisi ejus jussione sibi aliquod officium arrogare; concessisse ipsi omnes, ut populum alloqueretur, & remedia salutaria divinæ placandæ justitiæ præscriberet: non ausum sanctissimum Virum in tanta populi

(a) Ioan. Diac. lib. 1. cap. 4.

(b) Greg. Turon. suprà.

(c) Gregor. lib. 1. ep. ad Episcop. per Siciliam, 2. Justino Prætori Siciliæ, 3. Paulo Scholastico.

(d) Baron. ad annum 590. suprà.

populi calamitate pium istud munus detrectare: ([a]) *quamobrem invitum in tanta rerum & temporis necessitate coactum ipsum Gregorium, Christiana charitate jubente, ad breve spatium temporis gerere se Pontificem, seu potius pro Pontifice, in his dumtaxat, quæ ad expiationem spectarent Urbis, ad luem videlicet ingruentem auertendam, Litanias indicendo, & eisdem pio studio frequentandis, exhortationemque ad populum, qua ad pœnitentiam provocaret, habendo.*

(a) Ibid.

XVII. Ex qua Baronii sententia, facilè quæ objecta sunt contra Nicolai secundi auctoritatem, elui simulque ipsius Nicolai secundi testimonium explicari possunt. Quod enim ex charitate & invitus ante consecrationem suam fecit Gregorius primus, potuit stricto jure efficere, nisi aut ipse Pontificale officium à se avertere cogitans, consensum quoque fictè solùm ac simulate præbuisset, qui tamen verus ac plenùs requiritur, ut conjungium cum Ecclesia sua electus contrahat; aut nisi præscripta jam à multo tempore, & ab Ecclesia tolerata consuetudo expectandæ consecrationis jus Pontificalis officii exercendi ademisset: qua proinde sublata consuetudine, & ex supposito electi consensu, verè dixit Nicolaus secundus, & Gregorii exemplo probavit, electum in Romanum Pontificem plenam ac liberam omnia administrandi habere potestatem: unde nullum ex allatis in objectionibus argumentis dictum ejus infirmat: nam esto probabile non sit, tum ob Gregorii aversum a Pontificatu animum, tum ob usitatum hujus temporis morem, tum ob Gregorii Turonensis allatam auctoritatem, Gregorium magnum quippiam Pontificalis officii tanquam sibi debiti arrogare sibi voluisse, saltem solum, & non cum aliis, qui coadjutores tunc & administri electo dabantur; nihilominus hoc non impedit, quin ex charitate, & Ecclesiæ urgente necessitate (quæ ab Imperatoris consensu non expectando eum excusare poterat, quemadmodum & ([b]) Pelagium secundum ipsius prædecessorem excusavit, ut continuo Pontifex fieret) Pontificalis administrationis partes aliquas decerperet, præsertim concedentibus iis, quorum interesse videbatur. Nec id obstat, quin, sublatâ istâ consuetudine, possit electus in Romanum Pontificem omnia Pontificalia officia administrare; quin etiam potuisse fortè S. Gregorius, si ita libuisset, eam administrationem tanquam sui juris sibi arrogare; quin potuissent quoque cæteri Romani Pontifices tanquam justum & æquum idipsum sibi assumere, quamvis nequaquam hoc expedire censerent, ne ex prærepta ista administratione Imperatores, quorum maxima tunc temporis etiam in sacris erat auctoritas, irritati & offensi, Ecclesiasticam pacem turbarent.

(b) Vide Anast. in Pelag. II.

XVIII. Neque hæc solutio cuiquam molestiam facessere debet, quasi perperam jam agant Summi Pontifices, qui statim atque electi sunt res Ecclesiæ administrant, cum tamen nec S. Gregorius, nec alii circa ejus tempora Pontificale officium quasi sibi debitum assumere aut voluerint, aut soliti fuerint. Nam sive concedente Ecclesiâ jus Imperatoribus acquisitum fuisse dicamus, ut iis invitis Pontifex quantumlibet à clero & populo expetitus, non censeretur plene electus; sive ea foret istorum temporum conditio, ut clerus ac populus neminem nisi ex con-

conditione ratihabitionis Imperatoriæ eligere censeretur; proindeque, eâ sublatâ, nulla electio firmitatem, nullum rubur haberet, utpote quæ conditionata tantùm esset, adeoque non posita conditione nullum effectum sortitura; sive tandem violenta hæc fuerit Imperatorum usurpatio, cui pro bono pacis acquiescere necessarium censuerint Summi Pontifices: nihil tamen ista Ecclesiæ juri præjudicare potuerunt, quin aliam pro libito eligendi Summi Pontificis rationem ipsa præscriberet & jugum istud excuteret: cum certum sit, potestatem, Ecclesiæ relictam à Christo designandi ac deligendi sibi Summum Pontificem, independenter esse ab alia quacumque potestate: sibi enim Ecclesia sufficiens est, ut de Capite sibi provideat, eumque eligat, qui omnibus præfuturus sit. Quacumque autem ratione electio peragenda præscribatur, quæcumque conditiones ad ejus firmitatem ab Ecclesiâ pro diversis temporibus statuantur, hoc nihil officit aut Ecclesiæ potestati, aut Christi institutioni, aut Pontificiæ auctoritati, quæ cum ab alio superiore independens sit, absolutâ omnimode electione ac designatione Summi Pontificis, ab omnibus quorum interest, & ad quos illam spectare Ecclesia determinavit, inviolabilis ipsa, & inconvulsa manere debet; cum ea Petræ istius sit soliditas, ut statim atque in ædificium Ecclesiæ compacta fuerit, nulla amplius insultatione aut humana machinatione concuti aut labefactari possit. Quia tamen olim ad electionem integram concurrebant non solùm Cleri aut populi Romani desideria, verùm etiam accedebat Episcoporum, Cardinalium, Imperatorisque consensus; quia posteriora prioribus firmitatem addebant,

A nullaque erant, verbi gratiâ, Cleri ac populi desideria, nisi Episcoporum consensus accederet; ideo posterior eorum consensus, qui ad integram electionem requirebatur, confirmatio dici poterat, non quòd electus semel Romanus Pontifex confirmari proprie possit, qui nullum superiorem agnoscit; sed quòd electio dimidiata Romani Pontificis confirmari queat aliorum consensu, quem Ecclesia ad integritatem electionis ejus exquisierit. B Cùm autem antiquitus (si tempora ista exceperis, quibus ob absentis Imperatoris exquisitum consensum consecrationes Summorum Pontificum differri diu nonnumquam contingebat) Episcoporum Cardinalium vix à consecratione Summi Pontificis consensus disjungeretur; quia nempe, quem ipsi, discussis cleri ac populi desideriis, legitime expetitum repererant, mox consecrare solebant; C ideo fit, ut tunc temporis vix ante consecrationem negotia Ecclesiastica Pontifices attingerent. Postquam autem ad Cardinales, non solùm Præsbyteros ac Diaconos (qui totius Romani cleri vices exhibent;) verum etiam ad Episcopos electio translata est, & exclusus populus, & pauci ex Optimatibus, prout diversa tempora tulerunt, admissi; iis omnibus consentientibus, vel maximâ eorum parte, jam in- D tegra electio judicata est; nec diutius differendum fuit, quin electus in Pontificem res Ecclesiasticas, ac temporales ad Romanam Ecclesiam spectantes, submoto omni schismatis periculo, tractaret. Unde legimus ([a]) Gregorium VII. antequam consecraretur, Hispaniæ partem cuidam Comiti concessisse, Legatos misisse, Pincipibus inhibuisse, ne dictam partem armis tentarent: ([b]) Clementem IV. absentem re-

(a) Greg. VII. lib. 1. epist. 67.

(b) Lege Platinam, Ciacon. & alios in Clement. IV.

nuntiatum Perusii, Viterbium Cardinales ad Curiam accersivisse: similiterque (a) Cælestinum V. licèt à Cardinalibus, ut ad Perusinam urbem celebriorem atque commodiorem se conferret, invitaretur, eumdem, inquam, in sententia permanentem Aquilam eos revocasse: alios plures & impetrasse, & negotia publica sua auctoritate administrasse, antequam consecrarentur, reperies.

(a Lege eosdem in Celestino V.

XIX. Atque hoc modo intelligenda sunt, quæ de confirmatione Romanorum Pontificum leguntur, quale est dictum cujusdam Portuensis Episcopi, qui Anacletum Schismaticum consecraret, apud Malmesburiensem: (b) *Postremo nec vestrum, nec meum fuit eligere, sed potius electum à fratribus spernere, vel approbare*: & infra, *fratres siquidem vestri Cardinales, quorum præcipua in electione potestas cum clero universo, expetente populo cum honoratorum consensu, in luce, in manifesto, unanimi voto, & desiderio delegerunt Dominum Petrum Cardinalem in Romanum Pontificem Anacletum; hanc ego electionem canonice celebratam conspexi, & auctore Deo confirmavi*. Hæc Schismaticus in gratiam Anacleti, contra Innocentium secundum in schismate intrusi, cui cum magna fides adhiberi non debeat, non ita tamen deneganda, quin ex ejus verbis, vel sui sæculi, vel anteriorum, ad quæ sui temporis morem revocet, consuetudo colligi queat, hanc in electionibus Summorum Pontificum formam fuisse observatam, quæ in aliorum Episcoporum; ut nempe quemadmodum hi, ita & illi à Clero & populo expeterentur, electioque ista ab Episcopis Provinciæ confirmaretur; dummodo tamen numquam absolu-

(b) Malmesburien. lib. 1. de gestis Pontific. Anglorũ.

A te designatum Romanum Pontificem intelligas confirmatione superioris indigere, quemadmodum reliqui Episcopi à Superiori confirmantur; quamvis Cleri ac populi Romani nominatio ac suffragatio rectè ab Episcopis Provinciæ, qui majorem antiquitus in electionibus auctoritatem habebant, confirmari dici potuerit, nullam scilicet vim habitura, nisi eorum calculo comprobaretur. Ex qua tamen consuetudine

B male Portuensis iste Episcopus pro Anacleto contra Innocentium secundum argumentum ducebat, qui (c) & prius electus fuerat, & plura Cardinalium suffragia meruerat, quibus tunc (d) Nicolai II. constitutione demandata fuerat Summi Pontificis electio: præsertim cum invaluisset mos, ut iste alteri præferretur, qui potioribus eligentium meritis juvaretur & studiis, eaque esset (e) prærogativa Innocentii II., quod ab Episcopo

(c) Vide Ciacon. & alios in vita Innoc. II. plures item Bernardi epistolas pro Innocent. contra Anacletum.
(d) Nicolaus II. suprà.

(e) Vide ep. Bernardi 126. ad Episcopos Aquitanos

C Hostiensi ex more, tribusque aliis Episcopis Cardinalibus creatus foret, sed hæc potissima, quod majoris Ecclesiæ partis consensione pro Summo (f) Pontifice habitus postea fuisset. Quædam alia de confirmatione Summi Pontificis à nobis adducta, & alibi soluta sunt, quædam alia proferri possunt eodem modo solvenda.

(f) Vide de summâ potestate Roman. Pontif. in ordinat. suprà.

XX. Hinc etiam accidit, ut (g) Bernardus, etsi per superinductionem

D Anacleti schisma conflatum non diffiteatur, per ordinationem tamen ipsius auctum & promotum fateatur: non quod Papa solùm electus, necdum consecratus Papa verus non sit, ideòque sola electione alterius Pontificis schisma nondum formatum esset; sed quod electioni facilius sit renuntiare cui consecratio non accessit, quàm cui ipsa accesserit, schismatisque malum

(g) Bernardus sup.

lum superordinatione alicujus in Papam, altero jam electo & ordinato maxime ingravescat; & obfirmatis in dissensione istâ, animis difficilius remedium adhiberi possit: quemadmodum enim præcedens matrimonium secundo inito turbatur, sed non censetur obstinatus in eo divortio contrahentis animus persistere, nisi postquam secundas illicitas nuptias copula carnalis confirmaverit, quæ ubi accesserit, quantumvis illicitus iste contractus secundum æquitatis leges convalescere non possit, pravo tamen affectu, & resiliendi difficultate quodammodo convalescit: esto tamen ad verum matrimonium consensus contrahentium sufficiat, non copula requiratur. Ita quoque, licèt verus electione Papa quoad auctoritatem ac jurisdictionem constituatur, nec consecratio ad id necessaria sit; schisma tamen, quod alterius electione, vivente legitimo, procreatur, ejusdem superinducti consecratione confirmatur; nam si dubia prioris esset electio, in discussionem vocari potuisset; interimque de alio eligendo tractari, ita tamen ut concludi quicquam nefas sit, nisi priori rescissâ & dissolutâ, ne multorum Capitum introductio Ecclesiasticam labefactet unitatem. Ubi verò uno jam consecrato alter etiam consecratur, non relinquitur priori electioni discutiendæ locus, sed ipso consecrationis facto omnino damnatur; neque enim alter consecratur, nisi qui legitime electus judicatus est, cujus proinde prius electi creatio illegitima conclusa fuit. Eo ergo sensu hæc de prædicto Anacleto, Lemovicensi, Pictaviensi, Petragoricensi, & Xantonensi Episcopis rescribit S. Bernardus: (a) *Nam illa, quam jactat, juratorum suorum non electio, sed*

(a) Bernardus sup.

A *factio, umbra tantùm fuit, & occasio, & velamentum malitiæ; dici potest electio, sed impudenter, sed mendaciter; stat quippe sententia Ecclesiastica & authentica, post primam electionem non esse secundam: celebratâ proinde primâ, quæ secundò præsumpta est, non est secunda, sed nulla. Nam etsi quid minus forte solemniter, minusve ordinabiliter præcessit in eâ, quæ præcessit, ùt hostes unitatis contendunt,* B *numquid tamen præsumi altera debuit, nisi sane priore prius discussâ ratione, cassatâ judicio? Ea propter qui se super ingerere festinant, quique temerariò manus imponere nihilominus acceleraverunt, Apostolo probibente, nemini citò manum imponas, majus peccatum habent, ipsi auctores schismatis, ipsi grandis malitiæ hujus principes extitere.*

XXI. Cætera, quæ addit Marcus C Antonius (b) de Dominis, ubi fuse probare contendit, nec Papam, nec Episcopum ullum electum quicquam habere potestatis, sed solâ consecratione integram potestatem tam ordinis quàm jurisdictionis nancisci. Illa, inquam, omnia si quid probarent, nimium utique probarent, & Ecclesiæ unitatem, cui servandæ Patres omnes enixe studendum esse docuerunt, vel pluribus aliquando constitutis in Ecclesia Summis Pontificibus scindi posse D demonstrarent. Eò enim exempla Felicis vivente Liberio, & Vigilii vivente Silverio, in Apostolicam Sedem evectorum, ab ipso prolata collimare possunt. Sed novitate ista hæretica reprobata, quam alio in loco profligabimus, ad præsentem quæstionem notare sufficiet, hæc exempla ad rem nequaquam pertinere; nec ex iis probari sufficienter electionis nullam habendam esse

(b) De Dominis de Rep. Eccles. lib. 4. cap. 11. à nu. 47. ad 55. de re tractat.

rationem; sed solùm ordinationis: eâ siquidem propositione semel admissà, quis non videat, sus deque Ecclesiasticum ordinem ruiturum? Quantò melius ex præcedentibus colligetur, ordinationem vitiosam esse, quæ electionem illegitimam consecuta fuerit: neminem posse jure ordinari, nisi electione discussa, examinata, approbata: posse tamen fieri, seu propter Ecclesiæ bonum, seu propter aliquam aliam causam, ut tam electio quàm ordinatio vitiosa Ecclesiæ conniventiâ convalescat: quemadmodum matrimonia invalida, vel ex defectu ætatis, vel consensus, vel alterius impedimenti, quod perpetuum non sit, contrahentium affectu, & temporis diuturnitate aliquando convalescunt.

§. VII.

Antistites electos & confirmatos ante consecrationem jurisdictionis potestate præditos esse.

XXII. Confirmatur autem veritas ista Catholica, quod electis Antistitibus, esto non consecratis, potestatem jurisdictionis aliquam concedi ab Ecclesia non repugnet, exemplo tum Apostolorum, tum etiam septuaginta Discipulorum a Christo electorum. Primùm enim Apostolos constat à Christo Domino electos, vocatos, & ad prædicandum missos, antequam aut Presbyteri, aut etiam Episcopi consecrati essent. Quis enim nescit ipsos nonnisi in die ultimæ cœnæ fuisse Sacerdotes consecratos, dicente ipsis Christo, ([a]) *hoc facite in meam commemorationem?* Quis ignorat, nec ipsos nisi post resurrectionem Christi perfectâ Sacerdotii potestatem accepisse, dicente eodem Christo ([b]) *accipite* A *Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Ipsi tamen Apostoli longe anteà a Christo vocati, & Apostoli nuncupati sunt, non sine aliqua potestate concessa: non enim probabile est iis, quos à reliquis secretos eligebat Christus, ([c]) *quos & Apostolos nominaverat*, nullam præ cæteris potestatem tradidisse; quinimo contrarium pluribus aliis Scripturæ sacræ testimoniis manifeste constat: B nam apud ([d]) Matthæum & ([e]) Marcum legimus Christum, convocatis duodecim discipulis suis, dedisse illis potestatem spirituum immundorum, ut dejicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem: eosdem quoque ad Euangelii prædicationem jam antea a Christo missos fuisse apud ([f]) Lucam discimus; ut exinde pateat electis ad Apostolatum, C necdum consecratis, ea munia demandata fuisse, quæ jurisdictionis viderentur, nec ordini illigata forent. Quæ quidem confirmari possunt, tum ex Jacobo Hierosolymorum Episcopo, nonnisi post ascensionem Christi à Petro, & aliis duobus Apostolis ordinato, ut superius ([g]) docuimus: quem tamen ante ordinationem suam non habuisse potestatem jurisdictionis dici non potest, cùm ad eum ([h]) quoque D Salvatoris ista sententia directa sit, *sicut misit me Pater, & ego mitto vos*, quibus verbis Episcopalis auctoritatis amplitudo maxime commendatur, adeout Cyrillus ([i]) Alexandrinus iisdem orbis Doctores, & divinorum mysteriorum ministros constitutos fuisse asseruerit. Quid memorem etiam ([k]) Paulum & Barnabam, quos multo tempore Apostolatus officio fungentes Scriptura memorat, antequam segregati essent,

(a) Lucæ 22. & 1. Corinth. 11.
Joan. 20.
(c) Lucæ 6.
(d) Matth. 10.
(e) Marci 3.
(f) Lucæ 9. & 10.
(g) Vide suprà non longè ab initio hujus sect.
(h) Joan. 20.
(i) Cyril. Alex. in Joan. lib. 12. cap. 55.
(k) Actorum 13.

essent, id est ordinati, ùt explicant SS. ([a]) Chrisostomus, & ([b]) Leo: ad quod tamen usque tempus si nolis Pauli ordinationem dilatam, sane cum constet eundem per triennium Apostolatus ministerium exercuisse, quo toto ([c]) triennio nullum Apostolorum viderit, necesse saltem est dilatam ipsius ordinationem fuisse, usque dum *revertens Hierosolymam, a Petro, Jacoboque, & Joanne gentium Apostolus ordinatus sit*, quemadmodum ([d]) ait Hieronimus. Idem ab exemplo septuaginta discipulorum argumentum duci potest: nam septem primos Diaconos e numero septuaginta Discipulorum, (quos apud ([e]) Lucam a Domino designatos, jam tum vivente Christo, in Dominicam vineam cum potestate missos exploratissimum est) fuisse refert ([f]) Epiphanius, quos tamen tantum abest ut Presbyteralem ordinationem habuerint, cùm nequidem Diaconalem haberent, qua postea, testimonio ([g]) Actuum Apostolorum, donati sunt.

(a) Chrysost. in e cit. Act. & ad Galat. 1
(b) Leo epist. ad Dioscor. 81. c. 1.
(c) Ad Galat. 2.
(d) Hieronym. de scriptorib. Ecclesiast. in Paulo.
(e) Luc. X.
(f) Epiph. Pan. lib. 1. cap. ult.
(g) Actorum 6.

XXIII. Nihilominus quamvis electi in Episcopos jurisdictionem, ùt supra docuimus, etiam antequam sint consecrati, obtineant, viduata dicitur in Concilio ([h]) Chalcedonensi eorum Ecclesia, quasi imperfecta, nec omnibus suis numeris absoluta; tum quod sibi talis Ecclesia nondum plane sufficiat ad sui perennitatem, quæ per Sacramentum Ordinationis (cujus conferendi soli consecrati Antistites capaces sunt) procuratur; tum quod & aliqua divinitus Ecclesiæ perfectæ collatæ, confirmandi neophytos, consecrandi virgines, altaria, & vasa sacra, cæteraque similia faciendi potestate privata sit, nec statum suum naturalem adhuc consecuta; tum quod conjugium inter A eam & Episcopum electum, etiam confirmatum, ante consecrationem ratum quidem esse videatur, sed non consummatum, naturâ quidem suâ quoad Episcopus vixerit, perpetuum; faciliùs tamen solubile, quàm si Antistitis consecratione firmatum sit; tum quod Episcopus ipse electus nondum consecratus in statu quodam violento videatur, donec debitam sibi ordinis potestatem consequatur: unam potestatem ad tempus habeat, non habendo alteram, cum tamen duas istas potestates B Deus ad summi Sacerdotii perfectionem conjunctas esse voluerit: exponat se temere erandi periculo, si administrationis difficultatibus implicetur, neglectâ gratiâ ordinationis, quam ad ferendas regiminis Ecclesiastici molestias adjutricem & cooperatricem Christus adnexuit. Quæ rationes, quas alibi ([i]) uberius contra Novatores quosdam Anglos prosecuti fuimus, Parisiensis Theologiæ Facultatis defensionem C suscipientes, & alibi Deo dante fusius forte adhuc confirmabimus, manifeste ostendunt, non sine periculo post electionem Antistitis, ipsius ordinationem protelari.

(h) Chalced. suprà cap. 25.
(i) In Vindiciis nostris Censuræ Parisiensis lib. 3. cap. 2. §. 5. & alibi eodem opere.

§. VIII.

Bona Ecclesiæ ante consecrationem Episcopi cujus sint, & à quo administrentur.

XXIV. DEnique citatum superius à nobis Con- D cilium ([k]) Chalcedonense viduatæ Ecclesiæ reditus tamdiu custodiri apud Oeconomum statuit, quamdiu Antistes consecratus fuerit: ablato nempe ipsi bonorum Ecclesiasticorum usu atque administratione, donec consecrationis beneficium obtinuerit: quò scilicet ad procurandam citius ordinationem electus

(k) Chalc. suprà.

electus alliciatur. Bona verò ista Ecclesiæ successori reservanda esse integra, docet idem (a) Chalcedonense alio Canone: cui consonat (b) Synodus Trullana eadem de Oeconomo constituendo, decernens, præterquam si Clerici viduatæ Ecclesiæ non fuerint, quo casu Metropolitanus res illas administrare jubetur, intactas ipsas & illæsas Episcopo, qui ordinatus fuerit, redditurus, quæ fusius variis epistolis enarrant S. (c) Gregorius, & alii (d) Summi Pontifices. Videatur etiam hac de re Novella (e) Emmanuellis Comneni Imperatoris: sed hæc non sunt instituti nostri; sufficiet solùm notasse antiquâ quadam consuetudine, quæ *Regaliorum Jus* dicitur, reditus omnes, fructusque Cathedralium Ecclesiarum, nequidem exceptis præbendis, quarum conferendarum plenam potestatem habet Episcopus, quæ inter fructus nume- A rantur, in potestatem Francorum Regis venire, donec Episcopi post provisionem obtentam Regi fidelitatem spondeant; & quidem reditus istos sacello regio Parisiensi à Rege donari; Præbendas autem isto tempore vacantes ab ipso Rege, ei cui voluerit donari, cujus juris antiquitas ex iis maxime diplomatis constat, quibus aliquæ Ecclesiæ ab hac servitute à Regibus eximuntur, B qualia multa refert (f) Choppinus in suo de sacra Politia opere: cujusmodi diplomata quædam sunt Ludovici Junioris, quo Aquitanici omnes Episcopatus eximuntur, anno 1137. quædam Philippi secundi Adeodati dicti, quorum uno illud onus Altissiodorensi Ecclesiæ remittitur, anno 1206. alterum in gratiam Nivernensis Ecclesiæ conscriptum est anno 1208. & alia quædam, quæ apud ipsum legi pote- C runt.

(a) Idem c. 22.

(b) Synodus Trull. cap. 35. refertur 12. quæst. 2. c. Non liceat.

(c) Greg. lib. 2. ep. 15. 26. & 27. indict. 10. Item lib. 3. epist. 11.

(d) Et plures alii passim.

(e) Novella Emman. Comn. 7.

(f) Choppinus lib. 1. de sacra Politia.

SECTIO OCTAVA.

De ritibus sacræ Ordinationis.

CAPUT I.

De ritibus ordinationis, seu inaugurationis Sacerdotum, & sacris Ministrantium, sive apud Ethnicos, sive apud Judæos.

ARTICULUS PRIMUS.

Quinam fuerint ritus inaugurationis sacrificiorum apud Ethnicos.

I. Usitatum semper, & apud quascumque nationes naturæ tacito quodam ductu receptum videtur, ut variis ritibus & ceremoniis, seu veræ seu falsæ, religionis ministri inaugurarentur. Nolim ea fusè persequi, quæ gentiles superstitiose (quia in falsorum deorum venerationem) in Pontificum suorum, Sacerdotum, Flaminum consecratione observabant: sufficiet ea ex Prudentio (g) referre, D quorum confirmationem & interpretationem ex (h) Luciano, (i) Dionysio Halicarnassæo, & aliis prophanis auctoribus petere unicuique licebit. Ita ergo Prudentius Summi Pontificis apud Romanos consecrandi morem describit. (k)

Summus Sacerdos nempe sub terram scrobe.
Arcta in profundum consecrandus mergitur,
Mire

(g) Prudentius hymno 9. de supplicio S. Romani martyris.

(h) Lucian. dialog. de sacrif.

(i) Halicarnass. lib. 7.

(k) Prudent. cit.

Mire infulatus, feſta vittis tempora
Nectens, coronâ tum repexus aureâ,
Cinctu Gabino ſericam fultus togam.
Tabulis ſuperne ſtrata texunt pulpita,
Rimoſa rari pægmatis compagibus,
Scindunt ſubinde, vel terebrant aream,
Crebroque lignum perforant acumine,
Pateat minutis ut frequens biatibus.
Hinc Taurus ingens fronte torva & hiſpida,
Sertis revinctus, aut per annos floreis
Aut impeditus cornibus deducitur.
Necnon & auro frons coruſcat hoſtiæ,
Setaſque fulgor bractealis inficit.
Hic ut ſtatuta eſt immolanda bellua
Pectus ſacrato dividunt venabulo:
Eructat amplum vulnus undam ſanguinis
Ferventis, inque texta pontis ſubditi
Fundit vaporum flumen, & latè æſtuat.
Tum per frequentes mille rimarum vias
Illapſus imber, tabidum rorem pluit,
Defoſſus intus quem Sacerdos excipit:
Guttas ad omnes turpe ſubjectans caput,
Et veſte & omni putrefactus corpore,
Qui nos ſupinat, obvias offert genas,
Supponit aures, labra, nares objicit:
Oculos & ipſos perluit liquoribus,
Nec jam palato parcit, & linguam rigat,
Donec cruorem totus atrum combibat.
Poſtquam cadaver ſanguine egeſto rigens
Compage ab illa Flamines retraxerint.
Procedit inde Pontifex, viſu horridus:
Oſtentat udum veſticem, barbam gravem,
Vittûs madentes, atque amictas ebrios;
Hunc inquinatum talibus contagiis
Tabo recentis ſordidum piaculi,
Omnes ſalutant, atque adorant eminus,
Vilis quod illum ſanguis & bos mortuus
Fœdis latentem ſub cavernis laverint.

II. Barbarus hic Sacerdotis conſecrandi ritus, ſed tamen Sacerdotii Chriſti aliquatenus præfigurativus, qui, ut habet Apoſtolus, (a) *adſiſtens Pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum non manu factum, id eſt non hujus conſecrationis, neque per ſanguinem hircorum aut vitulorum, ſed per proprium ſanguinem introivit ſemel in ſancta, æterna redemptione inventa*. Ita & nos ejuſdem Chriſti ſanguine, qui (b) tanquam agnus ad occiſionem ductus eſt, placenſque (c) Deo factus eſt ſuper vitulum novellum, ſanctificati ſumus, & in Sacerdotes conſecrati, (d) ubi abſcondita fuerit vita noſtra cum Deo, & conſepulti ei fuerimus per Baptiſmum, & per jugem mortificationem, ductoris noſtri imitatione pervenerimus.

(a) Ad Hebr. 9.
(b) Actorum 8.
(c) Pſal. 68.
(d) Ad Coloſſ. 3.

ARTI-

ARTICULUS II.

Quinam fuerint ritus consecrationis Summi Pontificis, Sacerdotum & Levitarum apud Judæos.

§. I.

Referuntur ritus, quibus Levitæ consecrabantur.

I. SEd, omisso Ethnicorum ritu, fusius in Judæorum ceremoniis perscrutandis immorari libet, maximé cùm Sacerdotium nostrum (a) nemo nisi vocatus tanquam Aaron jure præsumat. Ordimur ergo à Levitarum consecratione, quam in libro Numerorum iis verbis descriptam legimus: *Tolle Levitas*, inquit Dominus Moysi, *de medio filiorum Israel, & purificabis eos juxta hunc ritum; aspergantur aqua lustrationis, & radant omnes pilos carnis suæ: cumque laverint vestimenta sua, & mundati fuerint, tollent bovem de armentis, & libamentum ejus, similam oleo conspersam; bovem autem alterum de armento tu accipies pro peccato; & applicabis Levitas coram Tabernaculo Fœderis, convocatâ omni multitudine filiorum Israel. Cumque Levitæ fuerint coram Domino, ponent filii Israel manus super eos; & offeret Aaron Levitas, munus in conspectu Domini à filiis Israel, ut serviant in ministerio ejus. Levitæ quoque ponent manus super capita boum, e quibus unum facies pro peccato, & alterum in holocaustum Domini, ut depreceris pro eis. Statuesque Levitas in conspectu Aaron & filiorum ejus, & consecrabis oblatos Domino, ac separabis de medio filiorum Israel, ut sint mei: & postea ingredientur* A *Tabernaculum Fœderis, ut serviant mihi. Sicque purificabis & sacrificabis eos in oblationem Domini; quoniam dono dati sunt mihi à filiis Israel.* Et paulò post: (b) *Levitæ purificati sunt, & laverunt vestimenta sua: elevavitque eos Aaron in conspectu Domini, & oravit pro eis, ut purificati ingrederentur ad officia sua in Tabernaculum Fœderis, coram Aaron & filiis ejus.*

II. Hos omnes ritus tam in ordinatione B Levitarum, quàm Summi Pontificis & Sacerdotum (de quibus infra) summatim complectitur (c) D. Thomas: & quosdam ex iis ad purificationem ipsorum, alios ad consecrationem, alios tandem ad applicationem eorumdem in usum ministerii spectare refert: quibus quidem præambula dicit delectum quendam ordinandorum, & convocationem populi. Hæc jam sigillatim in Levitarum initiatione C expendenda sunt, quæ in Sacerdotum & Summi Pontificis inauguratione eadem postea sumus examinaturi. Statim verò in limine dubium occurrit, quo scilicet ordine totus hic ritus ex libro Numerorum exscriptus disponendus sit. Alium (d) Richelius, alium (e) Cajetanus, alium (f) Lorinus ordinem statuunt: hujus opinionem, communiorem scilicet, libenter amplectimur: præceptum nempe esse, D ut primum convocata omni multitudine tollerentur Levitæ de medio filiorum Israel, tum aspergerentur à Moyse, raderent pilos, abluerent vestes, adducerent duos boves ad immolandum. Deinde Moses coram populo pro foribus Tabernaculi Fœderis eos sisteret Domino, populus manus imponeret, Aaron offerret illos Deo ipsos elevando seu agitando, Levitæ bobus adductis manus imponerent: Moyses vel Aaron

(a) Ad Hebr. 5.
(b) Ibid.
(c) D. Thomas 1. 2. q. 102. art. 5. in respons. ad 8. & 9.
(d) Rickel. in cit. cap. Nu.
(e) Cajet. ibid.
(f) Lorinus ibid.

Aaron immolaret appoſitos antea boves, unum pro peccato, alterum in holocauſtum, & pro conſecratis Levitis oraret. Ultimo denique conſecrandos Aaron à populo ſegregaret longius, & ad Tabernaculum Fœderis miniſtraturos Domino deduceret. Ea autem omnia eodem ordine, ac præſcripta fuerant, ſervata eſse non dubium eſt.

III. Quo certe ſuppoſito ordine tria facile poteris obſervare in Levitarum purificatione, puta aſperſionem aquæ luſtralis, raſionem pilorum corporis, & lotionem veſtimentorum. In conſecratione quinque, I. applicationem Levitarum coram Tabernaculo Fœderis, ut ſiſterentur Domino: II. impoſitionem manuum quorumdam ex plebe ſuper capita conſecrandorum: III. elevationem ipſorum coram Deo factam à ſummo Sacerdote: IV. miniſterium Levitarum in ſuo officio ſummo Sacerdoti ſacrificanti deſervientium: V. tandem ſacrificia pro ipſis oblata & preces fuſas. In applicatione tandem ipſorum ad uſum miniſterii hæc duo, quod longiùs à plebe ſegregarentur, tanquam jam conſecrati; & in Tabernaculum Fœderis, in quo divinis officiis mancipati erant, deducerentur.

IV. Tolluntur autem Levitæ conſecrandi de medio filiorum Iſrael, quia ſelecti eſſe debent, qui ad minima etiam officia vel miniſteria divina deſtinantur: tolluntur de medio populi, quos ſibi ſelegit Deus, ejuſdem cum cæteris naturæ, ſed ſanctioris futuros obſervantiæ, & ſtrictioris diſciplinæ: quia pro ſua benignitate voluit, ([a]) *ut omnis Pontifex*, omniſque divini cultus miniſter, *ex hominibus aſſumptus, in iis conſtituatur, quę ſunt ad ipſum*: qui nempe ([b]) *non Angelos, ſed ſemen Abrahæ apprehendit*: & ex humana gente ([c]) ſuſcitavit nobis Pontificem, ſanctum, innocentem, impollutum, ſegregatum a peccatoribus, tanto ([d]) melius, quàm Moyſes vel Aaron habuerint, ſortitum miniſterium, quanto melioris Teſtamenti mediator eſt factus. Hinc etiam meminiſſe debent quicumque divinis officiis devoti ſunt, diverſam à populo vivendi regulam tenere debere, qui e vulgo extrahantur: *ut quid enim*, inquit ([e]) Petrus Damiani, *à populo ſegregantur, niſi ut diviſam à populo vivendi regulam teneant, & ceremoniis divinæ legis jugiter excubantes inſiſtant?* Denique ex multitudine populi tolluntur Levitæ, ut humanæ naturæ, ſuæque originis, & conditionis, à qua eximuntur, memores, ([f]) condolere poſſint iis, qui ignorant & errant, quoniam & ipſi circundati ſunt infirmitate, nec ex alia quàm populi multitudine ſunt aſſumpti.

V. Aſperguntur aqua luſtrationis, cui ([g]) cineres vaccæ ruffæ infuſæ erant: qua ſcilicet ſolebant ablui quicumque immunditiam aliquam abſtergere volebant, ne immundi Tabernaculum Domini ingrederentur. Ipſa verò aſperguntur, ut noverimus ipſi, apud quos veritas eſt, non amplius figura & umbra veritatis, ([h]) *quæcumque* enim *ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt*) antequam ordinem ullum ſuſcipere pręſumamus, levari nos debere aquis compunctionis, ſeu lachrymis contritionis, ut explicant ([i]) Bercorius, ([k]) Richelius, & alii; vel baptiſmatis aquis in ſanguine Chriſti, qui ([l]) multo *melius emundabit conſcientias noſtras ab operibus mortuis ad ſerviendum Deo viventi, quàm ſanguis hircorum, aut vitulorum, &*

(a) Ad Hebr. 5.
(b) Ad Hebr. 2.
(c) Ad Heb. 7.
(d) Ad Hebr. 8.
(e) Petrus Damiani opuſc. 18 diſſert. 2. Cumberto Epiſcopo aliàs ep. 55. cap. 2.
(f) Vide ad Heb. 5.
(g) Num. 19.
(h) Ad Rom. 15.
(i) Bercor. in moral. hujus loci.
(k) Rickelius in loc. cit. Num.
(l) Ad Hebr. 9.

cinis vitulæ adspersus inquinatos sanctificabat ad emundationem carnis, ut interpretantur Cyrillus ([a]) Alexandrinus, & ex Cyrillo ([b]) Procopius. Asperguntur autem idem Levitæ (ait ([c]) Abulensis) non ut mundentur, sed ut ad divina præparentur. Asperguntur nostræ jam militiæ Clericalis candidati, & ut mundentur, & ad excelsa ministeria divini cultus præparentur, ([d]) ampliusque laventur, & super nivem dealbentur. Populus ([e]) recepturus legem mundatur, quanto magis admittendos ad Christum, ejusque doctrinam explicaturos, mysteriaque tractaturos mundari convenit, ut sanctitatis auctori placeant?

(a) Cyril. Alex. XI. de adorat.
(b) Procopius in c. cit. Nota utráq; explicationem jungi à Raban. comment. in hunc locum, D. Thoma 1. 2. quæst. 102. art. 5. ad 8. & 9. aliis
(c) Abulensis c. 8. Num.
(d) Psal. 50.
(e) Exodi 19. & apud Philonem de decalogo.

VI. Pilos radebant Levitæ, non aliam ob causam, quàm ut mundo se renuntiare meminissent. Ii sunt enim filii Levi, cui in Deuteronomio dictum legitur: ([f]) *Qui dixerit patri suo & matri suæ, nescio vos, & fratribus suis, ignoro vos, & nescierunt filios suos; hi custodierunt eloquium tuum, & pactum tuum servaverunt*. Tum etiam, ut moneantur novi Testamenti Ministri (quibus à Domino sæpius inculcatur, ut ([g]) uxorem, filios, se, suaque deserant, & sequantur ipsum) quatenus sic à sua mente abscindant illicitas & superfluas cogitationes, ut de omissione illarum nullo dolore fatigentur: nam, ut recte ait ([h]) S. Gregorius (cujus interpretationem sequuntur Isidorus ([i]) Hispalensis ([k]), Beda, ([l]) Rupertus, ([m]) Rabanus, ([n]) D. Thomas, & alii,) *bene per Moysem dicitur Levitæ radant omnes pilos carnis suæ. Levita quippe assumptus vocatur. Oportet ergo Levitas omnes pilos carnis radere; quia is, qui in obsequiis divinis assumitur, debet ante Dei oculos à cunctis carnis cogitationibus mundus apparere: ne illicitas cogitationes mens præferat, & pulchram animæ speciem quasi pilis fructificantibus deformem reddat. Sed quantalibet, ut diximus, quempiam virtus sanctę conversationis evexerit, adhuc tamen & de vetustate vitæ nascitur, quod tollatur; unde & ipsi Levitarum pili radi præcepti sunt, non evelli; rasis etenim pilis radices in carne remanent, & crescunt, ut iterum radantur: quia magno quidem studio superfluæ cogitationes amputandæ sunt; sed tamen amputari funditus nequaquam possunt, semper enim caro superflua generat, quæ semper spiritus ferro sollicitudinis recidat*. Tum denique, ut significetur, nec Levitas, nec qui in novæ legis ministerio eis successerint, quidquam mortuum gestare debere; vitâ siquidem pili carent; quibus mortuis ornatibus minister Domini insulse tegitur, absurdeque ipsos non ad necessitatem solùm decurtatos, sed ad ornamentum gestat prolixos, quem scilicet vitæ solùm ornamenta delectare debent, ut verâ vitâ vivat, qua se vivere Paulus testabatur, dicens: ([o]) *Vivo ego, jam non ego; vivit verò in me Christus*, ut eleganter prosequitur ([p]) Theodoretus.

Deuter. 33.
(f) Matth. 10. 16. 19.
(g) Lucæ XIV.
(h) S. Greg. moral. cap. 24.
(i) Isidor. Hisp. in cap. 8. Num.
(k) Beda ibid.
(l) Rupertus ibid.
(m) Rabanus ibid.
(n) D. Thomas 1. 2. q. 102. art. 5. ad 8. & 9.
(o) Ad Galat. 2.
(p) Theodoret. q. 12. in lib. Num.

VII. Radebant ([q]) autem pilos totius corporis, vestesque abluebant & leprosi expiandi, & Levitæ consecrandi: illi, ut nihil apud se haberent, in quo lepra corporalis occultari posset; hi, ut lepræ spiritali nullum apud se locum superesse testarentur. Speciatim autem Levitæ vestes abluebant, ad significandam, inquit ([r]) Rabanus, emendationem operum, atque puram cum Deo, & coram hominibus irreprehensibilem conversationem; seu, ut in eundem sensum exponit Cyrillus

(q) Levitici 14.
(r) Rabanus supra.

lus ([a]) Alexandrinus, ad denotandam præclaram converſationem, ut juxta monitum Apoſtoli ([b]) ſimus providentes bona non ſolùm coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus. Vel etiam ad deſignandam contritionem, & conſcientiæ ſedulam diſcuſſionem, ex ([c]) Berchorio, & aliis. A

(a) Cyril. Alexand. ſuprà.
(b) Ad Rom. 12. & 2. ad Corinth. 8.
(c) Berchor. ſuprà.

VIII. Quoniam verò nihil aliud eſt conſecratio alicujus perſonæ, quàm donatio ejuſdem Deo; quia eo ipſo quo quis Deo donatus ac devotus eſt, in Dei dominium tranſit, perſonaque ſancta, Deoque ([d]) ſacra efficitur. Ideo Levitæ conſecrandi primùm coram Deo, tanquam munera, ac dona ipſi proponenda offerendaque ſiſtebantur; tum quæcumque ad legitimam donationem, vel ad ſummos juris apices neceſſaria videntur, exacte circa eos obſervabantur: hæc omnia in donatione jus ſtrictum exigit; primùm, ut ([e]) voluntario dantis conſenſu firmetur; tum ut ([f]) teſtium ac magiſtratus publicâ teſtificatione atque auctoritate roboretur: tertium, ut ([g]) traditione perficiatur: quartum tandem, ut ([h]) ejus, cui datur, acceptatione penitus abſolvatur. Quæ omnia in conſecratione Levitarum ſuperius deſcripta animadvertuntur. Primùm enim voluntarie Levitæ donationi ſuæ conſentiunt, dum miniſterium aſſumunt. Deinde impoſitio manuum populi, & Sacerdotis conſecrantis præſentia publicam donationi, qua ſe hi Dèo dedunt, auctoritatem fidemque conciliant: præterea vera eorum fit traditio, ſeu ſymbolica, dum per agitationem quandam atque elevationem in Dei dominium transferuntur, ac veluti tranſmittuntur. Ultimo ab ipſo Deo per ſacrificia acceptantur: ſacrificii enim oblatio gratas Deo

(d) §. ſacræ inſtitut. Juſtin. de rerum diviſione.
(e) l. 10. & 30. C. de donationibus.
(f) l. 25. & 33. C. eodem.
(g) l. 1. & 28. C. eodem, & l. 49 ff. de ſolution. l. 44. §. 3. ff. legatis, l. traditionibus ff. de pactis, quibus adde Bleſenſ. ep. 91.
(h) l. 25. & 8. C. de donation. l. 8. §. 3. ff. de bonis libertorum, Terent. in Pamphilo.

& acceptas eas eſſe victimas ſignificat.

IX. Alia etiam hujus donationis explicandæ eſt ratio, ut nempe dicamus, populum præſentem, Sacerdotum miniſterio, qui acceptandi & dandi jus a Deo ſibi conceſſum habeant, tanquam mediatores inter ipſum & homines conſtituti, Levitas offerre, Deoque devovere, juxta ſententiam ([i]) Petri Damiani, qui ex verbis Numerorum citatis *evidenter apparere* dicit, *quia Leviticus ordo munus Dei eſt a populo datum, eique in ſacrificiam in manum Sacerdotis oblatum*. Quia verò, ùt jure cautum eſt, ([k]) *ſi quis rem aliquam voverit, voto obligatur, quæ res perſonam voventis, non rem, quæ vovetur, obligat*; ideo ut firmior ſit populi ac Sacerdotum oblatio, Levitarum oblatorum expreſſo per miniſterii aſſumptionem conſenſu firmatur. Ex quibus omnibus monemur, qui in Eccleſiaſticis ordinibus verſamur, Deo nos ex ære & libra, ùt ajunt, eſſe mancipatos; nec donationem noſtri, cui in ſuſceptione ordinis conſenſimus, revocare nos poſſe, in qua tot juris ſolemnitates religioſe obſervatæ ſunt: nec Deo ſolùm, ſed toti nos Eccleſiæ, à qua Deo devoti fuimus, injuriam facere, ſi perſonas noſtras, divino cultui addictas, in prophanos uſus, vel diabolica miniſteria transferamus: ſi debita Deo obſequia, publico nomine promiſſa, noſtram & publicam fidem frangentes, divino cultui ſubtrahamus, ac mundanis vanitatibus impendamus.

(i) Petrus Damiani differt. 2. citat. ſeu cap. 1. ep. cit.
(k) l. ſi quis rem aliquam, ff. de pollicitat.

X. Quod ſi prædictorum rituum expoſitio iſta minime ſatisfacit, alias dabit Cyrillus ([l]) Alexandrinus, alias ([m]) Rabanus, alias ([n]) Berchorius: Cyrillus in oblatione bovis perfecti, qui incendi ſolebat cum ſimilâ

(l) Cyril. Alex ſuprà.
(m) Rab. ſuprà.
(n) Berch. ſuprà.

similâ oleo conspersâ, ait denotari Christum, totum sanctum, totum perfectum, (a) in odorem suavitatis patri oblatum, ardentibus charitatis flammis non adustum, sed tostum, nobis adferentem vitæ, quæ in spe ducitur, lætitiam atque hilaritatem. In oblatione verò bovis anniculi eundem Christum significari, puritate & innocentiâ conspicuum, cujus (b) livore sanati sumus, cujus sanguine mundati, cujus oblatione redempti. Ideo verò, inquit (c) Cyrillus, Levitis manus a populo imponebantur, ut Levitarum ordinationi consentiret, & pro se Deo vacandi Levitis onus se imponere significaret. Quæ postquam ex Cyrillo retulit (d) Procopius, addit, Levitas in eo, quod pro (e) primogenitis acceptantur, significari Christum vere (f) primitias esse, vere (g) primogenitum Dei Patris, (h) primogenitum omnis creaturæ, (i) primogenitum Mariæ Virginis, (k) primogenitum in multis fratribus, qui pro hominibus assumptus est, & eorum peccata pertulit. Rabanus, (l) per bovem de armentis Christum intelligit, de Patriarchis Prophetisque progenitum, qui cum libamentis immolatur, id est in memoriam passionis, quæ & nobis saluberrima, & Deo non potest non esse acceptissima: per alterum bovem, eundem Christum interpretatur, mediatorem ac propitiatorem pro nobis, qui nos per passionem suam abluit & sanctificavit. Aliam ipse subnectit explicationem, ut per duplicem bovem, quorum unus pro peccato, alter in holocaustum offertur, duæ actionum species significentur, malæ, quæ sacrificio expientur, bonæ quibus Deus laudetur, & pro quibus eidem gratiæ referantur. (m) Berchorius ejus est sententiæ, ut per

(a) Ad Ephes. 5. Ad Philip. 4.
(b) Isaiæ 53. & 1. Petri 2.
(c) Cyril. ibid.
(d) Procopius sup.
(e) Num. 8.
(f) 1. ad Cor. 15.
(g) Ad Heb. 1.
(h) Ad Coloss. 1.
(i) Matth. 1. Lucæ 2.
(k) Ad Rom. 8.
(l) Rabanus suprà.
(m) Berchor. suprà.

A oblationem bovum macerationem carnis, seu duorum appetituum, concupiscentis & irascentis coërcitionem, per olei & farinæ similam, compassionem & eleemosynam intelligi velit, ut demum his virtutibus conspicui per sanctitatem homines consecrentur, & per consecrationem in Tabernaculo Domini ministrare mereantur.

§. II.

B *Referuntur ritus, quibus tam Summus Pontifex, quàm cæteri Sacerdotes consecrabantur.*

XI. Abundè autem ista sufficiant ad Levitarum exponendam consecrationem, jam Summi Pontificis ac Sacerdotum consecratio explicanda est: primùmque ex Levitico referenda, tum explicanda. Ritus, quo Summus Pontifex, ac Sacerdotes inferiores sacrabantur, his verbis Levi- C tici (n) liber describit: *Fecit Moyses ùt Dominus imperaverat, congregatâ que omni turbâ ante fores Tabernaculi, ait: iste est sermo, quem jussit Dominus fieri; statimque obtulit Aaron, & filios ejus. Cum lavisset eos, vestivit Pontificem subucula linea, accingens eum balteo, & induens eum tunica hyacinthina, & desuper humerale imposuit, quod adstringens cingu-* D *lo aptavit Rationali, in quo erat doctrina & veritas; cidari quoque texit caput; & super eum contra frontem posuit laminam auream consecratam in sanctificatione, sicut præceperat ei Dominus. Tulit & unctionis oleum, quo lenivit Tabernaculum cum omni suppellectili sua; cumque sanctificans aspersisset altare septem vicibus, unxit illud, & omnia vasa ejus, labrumque cum basi sua sanctificavit oleo:*

(n) Levit. 8.

oleo: quod fundens ſuper caput Aaron, unxit eum & conſecravit. Filios quoque ejus oblatos veſtivit tunicis lineis, & cinxit balteis, impoſuitque Mitras, ut juſſerat Dominus. Obtulit & vitulum pro peccato; cumque ſuper caput ejus poſuiſſent Aaron, & Filii ejus manus ſuas, immolavit eum, &c. Obtulit & arietem ſecundum in conſecratione Sacerdotum. Poſueruntque ſuper caput ejus Aaron & Filii ejus manus ſuas: quem cum immolaſſet Moyſes, ſemens de ſanguine ejus, tetigit extremum auriculæ dextræ Aaron, & pollicem manus ejus dextræ, ſimiliter & pedis. Obtulit & filios Aaron, cumque de ſanguine arietis immolati tetigiſſet extremum auriculæ ſingulorum dextræ, & pollices manus ac pedis dextri, reliquum fudit ſuper altare per circuitum, &c. Tollens autem de caniſtro azymorum, quod erat coram Domino, panem abſque fermento, & collyridam conſperſam oleo, laganumque, poſuit ſuper adipes, & armum dextrum, tradens ſimul omnia Aaron, & filiis ejus. Qui poſtquam levarunt ea coram Domino, rurſum ſuſcepta de manibus eorum adolevit ſuper altare holocauſti, &c. aſſumenſque unguentum & ſanguinem, qui erat in altari, aſperſit ſuper Aaron, & veſtimenta ejus, & ſuper filios illius, ac veſtes eorum. Cumque ſanctificaſſet eos in veſtitu ſuo, præcepit eis dicens, coquite carnes ante fores Tabernaculi, & ibi comedite eas; panes quoque conſecrationis edite, qui poſiti ſunt in caniſtro, ſicut præcepit mihi Dominus, dicens, Aaron & filii ejus comedent eos; quicquid autem reliquum fuerit de carne, & pane, ignis abſumet. De oſtio quoque Tabernaculi non exibitis ſeptem diebus, uſque ad diem, quo complebitur tempus conſecrationis veſtræ; ſeptem enim diebus finitur conſecratio: ſicut & impræſentiarum factum eſt, ut ritus ſacrificii compleatur. Die ac nocte manentibus in Tabernaculo obſervantes cuſtodias Domini, ne moriamini, ſic enim mihi præceptum eſt, feceruntque Aaron & filii ejus cuncta, quæ locutus eſt Dominus per manum Moyſi.

XII. Prætermiſimus inter referendum ea, quæ ad ſacrificii ritum potius, quàm conſecrationis Sacerdotum vel Summi Pontificis ſpectabant, quorum etiam explicationem hîc omittimus; ea verò omnia proſecuti fuimus, quæ ad hanc conſecrationem pertinere videbantur, quæ quidem in ([a]) Exodo ſimiliter deſcripta habentur, ubi Moyſi Dominus hos omnes ritus expreſſit, & obſervari præcepit. Inter explicandum verò hos ritus, nihil de veſtibus Sacerdotalibus, aut Pontificis Summi, ſingulariter obſervavimus, quia ad alium hæc tractatum attinent: ſufficiet ſolùm monuiſſe, a divina auctoritate & exemplo manare non ſolùm quod in ſacris myſteriis Sacerdotes noſtri, non vulgares, ſed pretioſas ſed ſacras veſtes induant; verùm etiam quod eas ab ordinatione ſua inter initiationis ſuæ myſteria recipiant, ut infra docebimus. Cætera, quæ in Summi Pontificis, ac Sacerdotum inauguratione notantur, ſigillatim ſunt exponenda.

(a) Exod. 29.

XIII. A purificatione ipſorum ordimur, quæ duplex eſt, una ante conſecrationem, altera ante applicationem ad Tabernaculi miniſterium, quia & ordinandos mundari decet, & miniſtraturos: prior lotione corporis conſecrandorum perficie-

ficiebatur; posterior aspersione vestimentorum: decet enim ordinandum proprias maculas eluere; ministraturum verò adjacentium etiam, & sibi familiarium sordes atque inquinamenta vitare. Sed de priori difficultas est, quænam corporis partes consecrandi in Summum Pontificem vel Sacerdotem lavarentur. Lyranus (a), Rabbi Salomonem sequutus, putat totum eorum corpus lavari consuevisse. Abulensis (b) quoque eandem sententiam amplectitur; nec immeritò, qui enim absolute lavari jubentur nulla partium facta expressione, toto corpore videntur fuisse lavandi. Docet autem (c) Josephus ex fontanis aquis, Philo verò (d) Judæus ex aqua fontis purissima & vitalissima primos Sacerdotes a Mose ablutos fuisse. Qua verò causa, cujusve rei significandæ gratia id gestum sit, conjicere possumus, ut scilicet edoceantur, præsertim qui in nova lege ordinibus initiandi sunt, jugi lachrymarum scaturigine peccata abluere per Confessionis Sacramentum, animam Christi sanguine purgare, tergere omnes maculas, ne impiæ conscientiæ votum Deo displiceat. Sed id notatu dignum ex (e) Origene, quod consecrandi a Moyse laventur, antequam induantur: *Accepit*, inquit, *Moyses secundùm præceptum Domini Aaron & filios ejus, & primò quidem lavat, postea verò induit eos; considerate diligenter ordinem dictorum; primò lavat, postea induit, non enim potes indui, nisi ante lotus fueris. Lavamini (f) ergo, & mundi estote, & auferte nequitias ab animis vestris. Nisi ergo hoc modo lotus fueris, non poteris induere Dominum Jesum Christum, secundùm quod dicit (g) Apostolus: induite Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne feceritis in concupiscentiis: lavet igitur te Moyses, ipse te lavet, & ipse te induat. Quomodo te lavare potest Moyses, frequenter audisti. Sæpe enim diximus, quod Moyses in Scripturis sacris pro lege ponatur, sicut in Euangelio (h) dictum est: Habent Moysem & Prophetas, audiant illos. Lex ergo Dei est, quæ te lavat, ipsa sordes tuas diluit: ipsa, si audias eam peccatorum tuorum maculas abstergit: ipse est Moyses, hoc est lex, quæ Sacerdotes consecrat; nec potest Sacerdos esse, quem non lex constituerit Sacerdotem. Multi enim sunt Sacerdotes, sed quos non lavit lex, neque puros reddidit verbum Dei, neque abluit à peccatorum sordibus sermo divinus.*

XIV. Sex autem in consecratione attendenda sunt. Primo siquidem loco tam Summus Pontifex, quàm cæteri Sacerdotes pretiosis, iisque sacris, vestibus induebatur, quibus apud populum majestatem sibi aliquam, & venerationem conciliarent. Secundò, Summus Pontifex præ cæteris inferioribus Sacerdotibus hac dignitatis & honoris prærogativa fruebatur, ut fuso supra caput ipsius oleo, sanctiorem cæteris consecrationem obtinere videretur. Tertio, ad consecrationis singulorum celebritatem ac perfectionem tria sacrificia offerebantur, primum vituli pro peccato, secundum arietis unius in holocaustum, tertium alterius arietis in hostiam pacificam: quibus sacrificiis suspicor enumeratos consecrationis ritus fuisse permixtos, adeo ut sacrificia ista cum consecrationis ritu inciperent, nec nisi eâdem consecratione finitâ absolverentur. Quartò, tam Pontifex, quàm Sacerdos in extremo auriculæ dextræ,

(a) ...ranus in c. ... Levit.
(b) ...en. in dict. ...
(c) Joseph. lib. 3. ... cap. 9. ... lib. 3. de ...
(e) Origen. Homil. ... cap. 3. Levit.
(f) ... 1.
(g) ... Rom. 13.
(h) Luc. 16.

dextræ, & similiter in pollice manus ac pedis dextri, arietis immolati sanguine tingebantur. Quinto, non solùm Pontifex ipse & Sacerdotes, verùm etiam ipsorum vestes sanguine ejusdem arietis, sanctoque unctionis oleo aspergebantur. Sextò tandem, plurima ex canistro panum & ariete immolato ipsis in manus dabantur, quæ levarent coram Domino & offerrent.

XV. Ab eo verò, quod sextum in consecratione notavimus, applicatio ad usum ministerii initium sumebat; quod enim ea, quæ ad sacrificium parata fuerant, coram Domino levarent, indicium erat ipsos eorum offerendorum coram Domino potestatem accepisse, ostendebantque eò actu se jam perfectam sacrificandi facultatem fuisse affecutos. Adduntur tamen præcepta quædam, & monita, ut oneris suscepti gravitatem verbis edocerentur: ad quod septem dierum pro foribus Tabernaculi continuis excubiis experientiâ comparabantur: qui enim ab ostio Tabernaculi septem diebus egredi tam strictè prohibebantur, jamjam experiebantur, quanta sedulitate ac diligentia commisso sibi muneri deberent incumbere. Plura circa hæc discutienda sunt: neque nos in singulis morabimur, sed quæ majoris videbuntur esse & acuratioris indagationis, hæc solùm scrutabimur.

§. III.

Prior quæstio circa enumeratos ritus explicatur.

XVI. HOC verò primum observandum videtur, istos omnes ritus, vel eorum rituum plurimos, septem continuis diebus repetitos fuisse. Josephus (a) certe singulos istos ritus quovis hebdo-

(a) Iosephus lib. 3. antiquitatum Iudaicarum cap. 9.

A madæ consecrationi destinatæ die iteratos fuisse, videtur innuere; quem sententiam (b) Lyranus sequitur. Nec mihi dubium, quin tota actio consecrationis primo die fuerit absoluta, tum sequentibus diebus aliquæ ex præscriptis ceremoniis repeterentur, eæ præsertim, quarum vel Scriptura sacra expressam mentionem facit, ut unctionis manuum Sacerdotum, immolationis vituli, mundationis altaris, & unctionis altaris; de iis

(b) Lyranus in cap. 29. Exod.

B enim hæc habentur in Exodo: (c) *Septem diebus consecrabis manus eorum, & vitulum pro peccato offeres per singulos dies ad expiandum: mundabisque altare, cùm immolaveris expiationis hostiam, & unges illud in sanctificationem. Septem diebus expiabis hostiam, & sanctificabis, & erit sanctum sanctorum; omnis, qui tetigerit illud, sanctificabitur; hoc est, quod facies*

(c) Exodi 29.

C *in altari, agnos anniculos duos per singulos dies jugiter, &c.* Josephus (d) autem & ablutionem Pontificis ac Sacerdotum, & aspersionem vestimentorum ipsorum, & sacrificium tauri vel arietis oblationem repertita insuper ostendit iis verbis: *Deinde sanguine victimarum ornatum Aaronis & filiorum ejus aspersit, purificans eos fontanis aquis, ac unguento, ut Dei fierent Sacerdotes. Atque hoc modo*

(d) Iosephus suprà.

D *per septem dies ipsos & vestes eorum curabat: Tabernaculum item & ejus vasa unguento, sicut jam dixi, confecto, & sanguine taurorum & arietum alternis diebus juxta genus mactatorum: octava autem die festum indixit.* Atque hoc modo intelligendum est, quod habetur in Levitico: (e) *Septem diebus finiri consecrationem*; non quod tota actio consecrationis per partes & successivè septem diebus per-

(e) Levitici 8. cap. citat.

perageretur, sed quod quotidie, per septem dies integrè, vel magna saltem ex parte, repeteretur.

§. IV.

Variæ quæstiones circa ritum unctionis sacræ dissolvuntur.

XVII. Circa ritum verò unctionis sacræ, quem tetigimus, plures quæstionis emergunt sigillatim dissolvendæ. Prima est, in quibus partibus tam Sacerdotes inferiores, quàm Summus Pontifex ungerentur. Patet quidem ex prædictis, Summi Pontificis caput oleo delibutum fuisse, quod ostendit etiam Psaltes regius dum ait: (a) *Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam barbam Aaron*, eaque fuit Summi Pontificis prærogativa, quâ plenitudo gratiæ & auctoritatis præ cæteris ei collata demonstraretur; reliquos etiam inferiores Sacerdotes unctos pariter fuisse sacra Scriptura testatur. Quamvis enim citato (b) Levitici testimonio non fiat mentio ullius alterius actionis, qua filii Aaron uncti dici possint, nisi quod Moyses unguentum assumens & sanguinem, qui erat in altari, vestes eorum aspersisse referatur; videntur tamen ipsi pro certo aliquâ sui parte uncti fuisse, nec solæ eorum vestes oleo & sanguine aspersæ; de quibus nec constat, an oleo aspersæ fuerint, an solo sanguine. Unctos verò inferiores Sacerdotes fuisse ex pluribus inferri potest, primumque ex eo quod unctos ipsos & christos vocat (c) David in Psalmis. Sed clarius liber Exodi unctioni ipsorum fidem adstruit: (d) *Aaron*, inquit, *& filios ejus unges, sanctificabisque eos, ut Sacerdotio fungantur mihi*. Item: (e) *Vestem autem sanctam, qua utetur Aaron, habebunt filii ejus post eum, ut ungantur in ea, & consecrentur manus eorum*. Quibus addi potest auctoritas (f) Josephi, in iis rebus versatissimi, qui verbis supra allatis non solùm ipsorum vestes, sed & ipsos unguento perfectos testatur. Ex quibus quoque deducitur, manus eorum unctas fuisse, quo divinis ministeriis tractandis idoneæ efficerentur; quâ proinde unctione Aaronis quoque manus delibutas fuisse, ne quid minus ipse cæteris Sacerdotibus haberet, non dubito; præsertim cum ipsius manus Deo consecratas fuisse legamus in Levitico his verbis: (g) *Pontifex, id est Sacerdos maximus inter fratres suos, super cujus caput fusum est unctionis oleum, & cujus manus in Sacerdotio consecratæ sunt, &c.* Scio tamen prædictis scripturæ testimoniis pertinaces minime convincendos; utpote cum Hebræorum verbum, quod *consecrare & sanctificare* significat, *perficere* quoque & *ad res sanctas destinare* significet: unde & unctione ex oleo sancto manus ipsorum consecratæ, & traditione victimarum ad sacra destinatæ, ac sanctificatæ dici possint: nec efficaciter ex prædictis textibus inferiores Sacerdotes ullatenus uncti demonstrentur. Series tamen verborum in citatis textibus unctionem manuum videtur accurate & prudenter conjicienti innuere, & inferiores Sacerdotes unctos indicare. Faventque ii Patres, qui absolute Sacerdotes Mosaicæ legis unctos fuisse testantur, ut (h) Hieronymus in Oseam, qui *oleum unctionis* interpretatur, *quo ungebantur Prophetæ & Sacerdotes, quo ungebantur & Reges*: tum qui inferiores Sacerdotes expresse dicunt, ut Augustinus in Leviticum: (i) *Aliud est*, inquit, *quod modò commemorat, quid offerat summus Sacerdos* quan-

(a) Psal. 132.
(b) Levit. cap. cit.
(c) Psal. 104.
(d) Exodi 30.
(e) Exodi 29.
(f) Iosephus supra.
(g) Levitici 21.
(h) Hieron. in cap. 12. Oseæ.
(i) August. q. 14. in Levit.

(a) Exod. 29.
(b) Hesych. in Levitic.
(c) Abulens. in c. 29. Exod.
(d) Richelius in c. 8. Levit.

quando constituitur, id est quando ungitur; hoc ([a]) *enim sequitur: & dixit, in die quacunque unxeris eum; non dixit, unxerit eos: cum etiam secundos Sacerdotes ungi præcipiat*. Similia habent alii; imo, sed non satis probabiliter, meo quidem judicio, ([b]) Hesychius filios Aaron eodem modo quo patrem, unctos censet. Legantur ([c]) Abulensis, ([d]) Richelius& alii.

A

XVIII. Altera quæstio movetur, quale istud oleum fuerit, quo Summus Pontifex, ac Sacerdotes inungerentur. Cui quæstioni solvendæ præmittendum est, oleum quoddam in antiqua Lege simplex fuisse nulli alteri rei admixtum; aliud verò fuisse sanctius oleum, quod genus quoddam unguenti pretiosi erat, ex oleo, myrrhâ, cynamomo, calamo, casiâ, operâ unguentariâ confectum, de cujus nempe confectione hæc dixit Dominus ad Moysem in Exodo: ([e]) *Sume tibi aromata, primæ myrræ & electæ quingentos siclos, cynamomi medium, id est ducentos quinquaginta siclos, calami similiter ducentos quinquanginta, casiæ autem quinquaginta siclos in pondere sanctuarii, olei de olivetis mensuram hin; faciesque unctionis oleum sanctum, unguentum compositum opere unguentarii*. Cujus unguenti ea erat sanctitas, eaque ipsi debebatur veneratio, ut nec ex eo ungi, vel similia ad usum prophanum conficere, aut communicare liceret, juxta illud eodem loco: *Filiis quoque Israel dices: hoc oleum unctionis sanctum erit mihi in generationes vestras; caro hominis non ungetur ex eo, & juxta compositionem ejus non facietis aliud, quia sanctificatum est, & sanctum erit vobis. Homo qui tale composuerit, & dederit ex eo alieno, exterminabitur de populo suo.*

B

(e) Exodi 30.

C

D

XIX. Hoc verò præmisso, dicimus, oleo quidem puro ac simplici usos fuisse Judæos, tum in lucernis candelabri aurei, juxta altare thymiamatis accendendis, juxta illud Levitici: ([f]) *Præcipe filiis Israel, ut adferant tibi oleum de olivis purissimum ac lucidum ad concinnandas lucernas jugiter;* tum ad libationem Deo faciendam, juxta illud ejusdem libri: ([g]) *Anima cum obtulerit oblationem sacrificii Domino, simila erit ejus oblatio, fundetque super eam oleum, & ponet thus;* tum forte etiam ad Reges inungendos, qua de re mox dicemus. Oleo verò sancto & artefacto altaris & templi supellectilia ungebantur; id enim clare divinæ Scripturæ toties citato Exodi loco demonstrant; in quo statim post traditam olei unctionis confectionem, subiungitur: ([h]) *Et unges ex eo tabernaculum testamenti, mensamque cum vasis suis, candelabrum, & utensilia ejus, altaria thymiamatis, & holocausti, & universam supellectilem, quæ ad cultum illorum pertinet: sanctificabisque omnia, & erunt sancta sanctorum: qui tetigerit ea sanctificabitur.* Ungebatur & Summus Pontifex Aaron, necnon & filii ejus inferiores Sacerdotes: nam post hæc verba statim additur: ([i]) *Aaron & filios ejus unges, sanctificabisque eos, ut Sacerdotio fungantur mihi*: quæ verba ad præcedens oleum sanctum, seu oleum unctionis relationem habent. Unde, quotiescumque unctionis ipsorum aliqua fit mentio, uncti semper referuntur, ([k]) *oleo sancto, oleo sanctæ unctionis*, vel *oleo sancto unctionis*, vel *oleo unctionis*, non oleo simpliciter & sine addito, ut ex citato loco patet, in quo aliqua ex prædictis olei adnominationibus seu epithetis, oleum, quo Sacerdotes inunguntur, per-

(f) Ibid.
(g) Levit. 24.
(h) Levit. 2.
(i) Exodi 30.
(k) Ibidem.

perpetuo insignitur: cui quidem duo alia loca adjungo, unum ex eodem libro Exodi: (a) *oleum unctionis fundes super caput ejus*, puta Aaronis: aliud ex Levitico, (b) *oleum sanctæ unctionis Dei sui super eum est*.

(a) Exodi 29.
(b) Levit. 21.

XX. Controvertitur autem, an eodem isto oleo, quo Sacerdotes ungebantur, Reges quoque Israelitici, vel aliqui alii non Sacerdotes ungerentur. Affirmativa pars probari potest, primo, quia de Davide habet Scriptura: (c) *Inveni David servum meum, oleo sancto meo unxi eum*: sed oleum sanctum est oleum istud pretiosum, quod operâ unguentarii confectum diximus. Secundo, quia de Salomone legimus in libris Regum: (d) *Sumpsit Sadoch Sacerdos cornu olei de tabernaculo, & unxit Salomonem*; oleum autem quod asservabatur in tabernaculo, erat oleum sanctum. Tertio, quia Hieronymus (e) supra citatus, *oleo unctionis*, (quo nomine pretiosum istud oleum intelligitur) tam Reges, quàm Prophetas, non solos Sacerdotes unctos significat. Quarto, quia probabile est, non vulgare oleum fuisse, quo Reges ungerentur; frustra siquidem tale oleum, si vulgare foret, in templo asservaretur; cum tamen exemplo olei, quo unctus est Salomon (quod e Tabernaculo petitum est) ex traditione Hebræorum habeatur, oleum istud in Arcâ, quæ custodiebatur in templo, fuisse asservatum, ut refert (f) Galatinus: at quænam alia confectio olei dici potest, qua Reges inuncti fuerint, præter eam, qua Sacerdotes ungerentur? num itaque probabilius est honorem unctionis Sacerdotibus proprium Judæos Regibus aut Prophetis communicasse, quàm novam olei confectionem, quæ in Templo asservaretur, excogitasse?

(c) Psal. 88.
(d) 3. Regum 1.
(e) Hieronym. in c. 12. Oseæ.
(f) Galat. lib. 7. de Arcanis.

XXI. Negativa verò contrariis istis argumentis suadetur, Primo, quia oleum istud pretiosum, ut superius docuimus, non simpliciter oleum, sed oleum sanctum vel unctionis, aut simili phrasi in sacrâ Scripturâ efferri solitum erat; oleum autem, quo uncti sunt Reges, absolute dicitur oleum sine alia additione, ut patet ex iis Scripturæ locis, (g) *tulit Samuel lenticulam olei, & effudit super caput eius*, Saulis videlicet: item, (h) *tulit Samuel cornu olei, & unxit Davidem in medio fratrum ejus*; præterea, (i) *tolle lenticulam hanc olei, & funde super caput ejus*: Secundo, quia, ut patet ex citato superius (k) Exodi loco, nemini ex oleo sancto seu unctionis præter Sacerdotes ungi licebat, dicente Domino, *caro hominis non ungetur ex eo, & juxta compositionem ejus non facietis aliud*; ergo non est probabile contra istam prohibitionem, Reges, aut quosdam alios eodem oleo unctos fuisse. Tertio, plura vetantur Pontifici Summo, quæ Regibus conceduntur, quæ tamen Summo Pontifici prohibentur, quod oleo unctionis unctus esset; legimus enim in Levitico: (l) *Pontifex, id est Sacerdos maximus inter fratres suos, super cujus caput fusum est unctionis oleum & cujus manus in Sacerdotio consecratæ sunt: vestitusque est sanctis vestibus, caput suum non discooperiet, vestimenta non scindet, & ad omnem mortuum non ingredietur omnino: super patre quoque suo, & matre non contaminabitur; nec egredietur de sanctis, ne polluat sanctuarium Domini, quia oleum sanctæ unctionis Dei sui super eum est*. Sacerdotes quoque inferiores, esto capite non ungerentur, proindeque parentes ipsis lugere permittere-

(g) 1. Regum 10.
(h) 1. Regum 16.
(i) 4. Regum 9.
(k) Exodi 30.
(l) Levit. 21.

teretur; quia tamen ſaltem eorum veſtimenta eodem oleo aſperſa erant manuſque inunctæ, ideo conſanguineos reliquos lugere vetabantur. Regibus autem, ſuper quorum capita oleum effundebatur, nihil tale prohibitum erat; nam & ſcindere veſtimenta, & flere ac lugere etiam ſuper amicos,eis conceſſum fuerat; quod Davidem (a) audita morte Saulis, & Jonathæ feciſſe, Scriptura ſacra teſtatur; quem (b) etiam Abſalonem luxiſſe, & Abnerem (c) filium Ner, illiuſque feretrum ad ſepulturam ſecutum,eadem commemorat. Non ergo oleo ſancto unctionis unctus fuerat; cum enim oleum iſtud, oleum exultationis eſſe videretur, ſi cujus caput iſto oleo delibutum fuiſſet, nec filios nec parentes lugere, multominus amicos licebat, non ipſi funebria iſta officia perſequi conceſſum erat. Quarto, quia oleum ſanctæ unctionis à Pontifice, & Sacerdotibus cuſtodiebatur, ab iiſque ſolis attrectabatur, ſicut & cætera, quæ templo deſerviebant: non eſt igitur probabile hujuſmodi oleo Reges Iſraelitarum, qui non ſemper à Pontifice & Sacerdotibus, ſed ſæpe etiam à Prophetis ungebantur, ùt patet exemplis (d) Saulis (e), Davidis, & (f) Iehu, quos Samuel, & Helias Propheta unxerunt,an vero Helias Iehu conſecraturus à Summo Pontifice vel Sacerdotibus oleum ſibi unctionis dari petiit? an Samuel Davidem, inſcio Rege Saule,inuncturus, idem à Sacerdotibus oleum impetravit? an uterque è tabernaculo Domini,nemine conſcio, ſuſtulit? nemo facile adducetur, ut utrumvis credat; itaque communi aliquo oleo, vel de novo confecto, veriſimilius eſt in Regum iſtorum conſecratione Samuelem & Prophetas uſos fuiſſe. Quinto, Helias Propheta (g) ſimul à Deo miſſus eſt inungere Iehu in Regem Iſrael, Hazaelem in Regem Syriæ, & Helizæum in Prophetam, nec improbabile eſt conſecrationes iſtorum trium eodem oleo perfectas fuiſſe; at Hazaelem Ethnicum hominem, & veræ religionis ignarum, oleo ſancto unctionis nemo ſuſpicari poteſt inunctum fuiſſe; cum enim ſanctificaretur, qui tetigiſſet vaſa iſto oleo intincta atque illita, ùt ex Scriptura (h) retulimus, oleum ipſum majore ſanctificandi virtute præditum erat; nec ab immundis contingi licebat, quibus nec ſanctuarium ingredi, aut vaſa ſanctuarii intueri conceſſum fuerat.

(a) 2. Regum 1.
(b) 2. Regum 18.
(c) 2. Regum 3.
(d) 1. Regum 10.
(e) 1. Regum 16.
(f) 3. Regum 19.
(g) 3. Regum 19. capite cit.
(h) Exodi 30.

XXII. His argumentis facilè adducor, ut tanquam probabiliorem negantem poſteriorem iſtam ſententiam amplectar, quam allata ſuperius argumenta pro priori affirmante, minimè convellunt. Non enim quod primo loco proferebatur de Davide, quod oleo ſanctæ unctionis unctus fuerit,id certum;nec ſi certum foret, illud ad alios Reges privilegium illico transferendum eſſet. Ea potuit Davidis eſſe prærogativa, ut quia Chriſti figura futurus erat, & ex ſemine ejus naſciturus erat Chriſtus ſeu Unctus, quem (i) unxit Deus oleo *lætitiæ præ conſortibus ſuis*, eo, quo Sacerdotes oleo ungebantur, ipſe ſemel ſaltem ungeretur. Certè Genebrardus (k) Davidi ac Salomoni, & reliquis ex eorum familia Regibus, ſingulari privilegio id tributum ex traditione Hebræorum deducit. Sed nec ad id fatendum neceſſario adigimur, quinimo conjecturæ aliquæ ſuperius adductæ id diſſuadent; poteſtque dici,oleum iſtud ſanctum fuiſſe, quo David inunctus eſt, ob figuram unctionis Chriſti, qui ſimul in Regem & in Sacerdotem inunctus eſt, quamvis non

(i) Pſal. 44.
(k) Genebrard. in pſal. 88.

non oleo per antonomasiam sancto, seu sanctæ unctionis ex myrrhâ, cynnamomo, & aliis, ùt supra explicuimus, confecto, sed simplici inunctus fuisset. Secundò, nec quod de Salomone profertur majoris est ponderis; nam potuit fieri, ut ex oleo, quod usibus Templi destinabatur, Salomon inunctus fuerit, & sanctiore quodammodo oleo inungeretur: non enim dubium est, quin per illam deputationem sanctitatem sibi quandam compararet: non tamen ex eo sequitur oleum istud fuisse oleum sanctæ unctionis, quo Sacerdotes inungebantur; nam (ùt diximus) aliud quoque oleum templi sacris usibus destinatum erat, quod in Templo fortè asservabatur, ex quo Salomon ungi potuit, quamvis ne quidem ex eo, quod in templis asservaretur, alios Reges delibutos fuisse ex prædictis conjiciamus. Tertiò, possumus quoque Hieronymi superius citati verba explicare non de oleo unctionis per antonomasiam, cujus confectionem suprà exposuimus, sed de oleo unctionis, quod aliquo sacro ritu hominibus inungendis sit destinatum, quod unctionis ideò oleum vocat, eoque Prophetas, Reges, ac Sacerdotes inungi dicit: quamvis non eodem omnes oleo inunctos putet, sed eos omnes simul conjungit, quod in ea, quam ibi docet oleum mystice significare, sapientiâ omnes convenire debeant: explicans enim ista verba Oseæ, ([a]) *Ephraim oleum in Ægyptum ferebat*, hæc ([b]) dicit: *Sed & oleum fert in Ægyptum sive mercatur Ægypti sapientiam, Ecclesiasticis cupiens miscere dogmatibus oleum unctionis, quo ungebantur Prophetę, & Sacerdotes, quo ungebantur & Reges*: & ut videas de oleo unctionis proprie dicti hic non loqui Hieronymum, hæc subdit: *Hoc oleum habent & Sancti, de quibus dicitur:* ([c]) *Filii tui sicut novellæ olivarum in circuitu mensæ tuæ; & bona* ([d]) *oliva, in qua oleaster noster insertus est. Quamvis autem conentur hæretici veritati miscere mendacium, oleum aquæ & cæteris humentibus & liquentibus rebus non potest copulari, &c.* Denique non est certum, oleum, quo Reges omnes ungebantur in Arca vel Tabernaculo asservatum; nam, ùt suprà docuimus, quomodo si in Templo asservabatur, Prophetæ, quibus nec Arca patebat, nec quæ in Templo asservabantur attingere, & auferre liberum erat, clanculum, nemine conscio, Reges aliquos inungere potuissent? Salomoni id concessum sit, vel quibusdam aliis, quos Sacerdotes vel Summi Pontifices consecrarunt; at non cæteris id concessum fuisse defendi potest, & quamvis concessum diceretur, non tamen ideò necessum est admittere oleum istud, quod ad Reges inungendos asservaretur, oleum sanctæ unctionis tanta arte confici a Deo præceptum fuisse: numquid enim potuit aliquod aliud oleum pro ungendis Regibus asservari, vel simplex ac purum, vel cujus confectio, institutis diuturno post Moysem temporis spatio Regibus, nova quoque esset, & a confectione divini unguenti, quo Sacerdotes ungebantur, discrepans? Si quis hæc dixerit, nihil ei aliud objici potest, quàm cabala seu traditio Hebræorum, quæ cum in pluribus fallax mendaxque deprehendatur, magnæ apud cordatos viros non potest auctoritatis censeri.

XXIII. Tertia quæstio, quæ circa unctionem istam non tam disputatur, quàm proponitur, est, quænam sit unctionis istius mystica significatio. Plura de significatione sacræ

(a) Oseæ 12.
(b) Hierony. in dict. cap.
(c) Psal. 140.
(d) Ad Rom. 11.

ſacræ unctionis infrà dicemus. Jam de ſola antiquæ legis Sacerdotum unctione dicendum eſt. Rupertus (a) ergo primo loco confectionis unguenti, ex quo Sacerdotes inungebantur, ſignificationem hanc eſſe docet, ut virtutes variæ, quæ in Sacerdotibus, præſertimque Summo Pontifice, requirebantur, hac mixtione ſymbolice exprimantur. Nam, inquit, præter gratiam, quæ tanquam oleum (b) in cordibus noſtris diffunditur; requiruntur inſuper in ipſis fidei, ſpei, charitatis, & perſeverantiæ virtutes, quibus anima per gratiam ſana a malo impediatur, foveatur in bono, & ad meliora quotidie contendat, atque in optimi poſſeſſione aliquando conquieſcat; quas virtutes exprimunt myrrha, cynnamomum, caſia, calamus, ex quibus oleo admixtis unguentum ſacræ unctionis conficiebatur. Addere poſſumus, myrrhâ mortificationem, cynnamomo bonum exemplum ſeu patientiam, caſia pœnitentiam ſeu fidem, calamo humilitatem deſignari: nam myrrha (c) & amaritudine ſui, & incorruptione, quam præſtat corporibus, & ſudore, quem ſponte emittit, antequam incidatur, animi mortificatiónem egregie repræſentat, quæ & amaritudinem annexam habet, & animos a corruptione per paſſiones inducenda defendit, & lachrymarum copiam in ſatisfactionem peccatorum, antequam homo ex hac vita ſuccidatur, profundit: unde Sponſæ mortificationi ſtudentis manus in Canticis (d) Canticorum ſtillantes myrrham deſcribuntur, & digiti ejus pleni myrrha. Cynnamomum verò ob odoris fragrantiam bonum exemplum ſignificat cum humilitate conjunctum; neque enim (e) cynnamomi frutex, cum viret, ſed cum marceſcit,

(a) Rupertus in Levit. c. 2. & 3.

(b) Ad Rom. 5.

(c) Vide Plinium lib. 12. cap. 15.

(d) Cant. 5. Vide Ulricum ſuper illa verba Euang. *apertis theſauris &c.*

(e) Plinius lib. cit. cap. 19.

A odorem ſuaviſſimum emittit: ita tunc bonum proximis exemplum præbemus, cum bene agendo coram proximo latere cupimus, ſicque opus eſt (f) in publico, ut intentio lateat in occulto; poteſt & ob id patientiam denotare, quæ in adverſa fortuna magis inclareſcit: pœnitentiam autem caſia ſignificat vel fidem, pœnitentiam quidem, quia (g) cum caſiæ cutem conteri ac levari atque exinaniri pretium ſit, cum B ad hoc ut utilitatem aliquam adferat exterius, quo tegitur, lignum erodi debeat à vermiculis, qui excavent corticem amaritudine ſua tutum, cum ad purgandos corporis malos humores conducat, non poteſt non pœnitentiæ ſymbolum eſſe, quæ cor noſtrum conterit, ſeu contritum facit; quæ conſcientiæ vermem excitat, ut animum præteritorum criminum recordatione remordeat, & pungat; quæ interiori animum C amaritudine replet, quæ tandem animum a noxiis affectibus purgat: fidem quoque ſignificare dici poteſt, nam, ùt ex Caſſiano refert (h) Auctor incognitus in Pſalmos, caſia, quæ & fiſtula dicitur, naſcitur in locis inaquoſis, & creſcit in immenſum: ideoque ſignificat virtutem fidei, quæ per Baptiſmi aquam in immenſum creſcit. Calamus tandem humilitatem deſignat, nam calamus, teſte (i) Plinio, melior, D quo brevior & craſſior; ita humilis, quo ſe minorem & abjectiorem videri vult, melior ac præſtantior habendus eſt; atque hinc eſt quod perfectionem juſtitiæ Chriſti, quam Sacerdotes exprimere debeant, innuere volens Propheta Regius, dixerit: (k) *Dilexiſti juſtitiam, & odiſti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis, myrrha & gutta & caſia à veſtimentis tuis:* ac ſi dice-

(f) Gregorius.

(g) Plinius cit. c. 19.

(h) Auctor. incognitus in pſal. 44. verſ. 10.

(i) Plin. libro cit.

(k) Pſal. 44.

diceret, quia justitiam perfectam amplexus es, quæ in boni consecutione, & mali fuga consistit, ideo & oleo unctus es, quo in bono exultes; myrrhaque insuper, casia & gutta a vestimentis tuis, id est ab humanitate tua sacra spiraverunt, quæ varias virtutes ostendant, mortificationem, pœnitentiam, humilitatem, quibus a malo homines averti doceantur. Iis ergo virtutibus quia Sacerdotes præsertim fulgere debent, ideo oleo, myrrha, & cæteris, quæ ipsas significant, aromatis inunguntur.

XXIV. Notat verò D. Thomas, (a) specialiter solum Summum Pontificem oleo unctionis in capite unctum fuisse, ut designaretur, quod ab ipso potestas consecrandi ad alios dimanaret atque diffueret: quemadmodum habetur in Psalmis: (b) *Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam barbam Aaron, quod descendit in oram vestimenti ejus*: nam (c) per barbam, qua viri a mulieribus distinguntur, intelligi possunt viri in fide constantes, & per oram vestimentorum Aaronis fideles populi, qui Summum Pontificem fovent ac servant, ab ipso vero gestantur ac ducuntur: ab Aarone ergo ad Sacerdotes constantis animi viros mystica unctio descendit, & a Sacerdotibus ad populum, quia gratia Sacerdotii a Summo Pontifice ad inferiores Sacerdotes, & ab iis in populum derivatur. Ita quoque consentaneè Philo (d) Judæus observat, Aaronem a Mose multo & copioso unguento delibutum fuisse, ad significandam nimirum amplitudinem gratiæ & potestatis Summo Pontifici olim traditam, quæ ab ipso ad cæteros dimanaret, & stillatim quodammodo deflueret. Sed aliam hujus copiæ unguenti ad oram usque vestimentorum defluentis, quo Aaron inunctus fuerit, explicationem haurire possumus à S. (e) Gregorio, significari nempe uberem Summo Pontifici collatam gratiam, qua tentationum victor semper evadat, & ad finem usque vitæ invictus perseveret & fortis. Quam expositionem exemplis unctionum Davidis ac Saulis è Scriptura petitis eleganter illustrat. *Sed*, inquit, *lenticula Saul ungitur, non pro præsignanda doctrina, sed ad exprimenda futura; lenticula quidem parvum est vas; quid ergo, quod lenticula olei Saul ungitur, nisi quia in fine reprobatur? Nam quia obedire Deo postea noluit, à Samuele audivit: Quia projecisti sermonem Domini, projecit te Dominus ne sis rex: velut enim lenticula olei parum habuit, qui spiritualem gratiam projiciendus accepit. Quod in Rectoribus quoque sanctæ Ecclesiæ convenienter accipitur; plerumque enim culmen Prelationis accipiunt, qui in charitate Dei & proximi perfecti non sunt; quendam namque affectum charitatis habent, sed plenitudinem ejus non habent. Illa ergo rudis & imperfecta mentis affectio quid est, nisi lenticula olei? Nam dum ungit caput, & non replet, tota quidem effunditur, sed parum exhibet. E contra autem, cum electus Rex ungi præcipitur, eidem Prophetæ Dominus ait: Imple cornu tuum oleo, & veni, mittam te ad Isai Bethleemitem: providi enim in filiis ejus mihi Regem. Hinc est, quod idem electus Rex, plenitudinem unctionis suæ Dei laudibus imputans, ait: Impinguasti in oleo caput meum, & poculum meum inebrians quàm præclarum est! Qui gratiam unctionis non perseveraturus accepit, dispensante Deo per illius vasis liquorem ungitur, quo uncti defectio signaretur.*

XXV. Deni-

(a) D. Thomas 1. 2. q. 102. art. 5. ad 8. & 9.

(b) Psal. 132.

(c) Greg. II. moral. cap. 24.

(d) Philo lib. 3. de vita Mosis.

(e) Greg. lib. 4. Reg. cap. 5.

XXV. Denique prætermittendum non est, quod ex Rabbi Salomone profert (a) Lyranus, unctionem nempe istam fieri solitam in formam Caph Græci, corrupte proculdubio, nam nulla litera Caph apud Græcos: ejus ergo loco suspicor legendum esse ταυ, nam litera τ signum crucis significat apud (b) Ezechielem: quod recte congruit iis, quæ subdit ibidem Lyranus: *Incipiens enim*, inquit, *à capite, & descendens versus palpebras fiebat* ista unctio *cum digito ipsius consecrantis in unctione tincto*. Fortè etiam pro Caph legendum X, quod crucis imaginem præ se fert, ejusque symbolum est ex Justino (c) in apologia II. ad Antoninum Imperatorem, quodque pro Christi nomine significando sumi consuevit: unde (d) Julianus Imperator Antiochenis exprobrat, quod desiderio K, (id est Constantini) se odio haberent, quod X id est Christum persequeretur. Tritum istud (e) in labro Constantini X, & cætera id genus ad Christum significandum depicta fuisse. Patet ergo in formam crucis ungi solitos antiquæ Legis Sacerdotes, quod per Crucem etiam veteris legis Patribus ac Pontificibus conferenda quævis gratia ac potestas Sacerdotalis præsignaretur.

(a) Lyranus in c. 29. Exodi.

(b) Ezechiel. 9.

(c) Justinus apolog. 2.

(d) Julianus in Misopogone.

(e) Vide Gretserum de cruce, & alios passim.

§. V.

Cæteræ quæstiones circa prædictos ritus enodantur.

XXVI. Verùm satis superque de Unctione Sacerdotum jam dictum est. Cæteri jam ritus consecrationis ipsorum, quos suprà enumeravimus, nobis sunt exponendi: hos omnes breviter, sed luculenter perstrinxit (e) D. Thomas: *De sanguine*, inquit,

(e) D. Thomas supra.

A *immolati animalis tingebatur extremum auriculæ dextræ ipsorum*, (tam Summi Pontificis scilicet, quàm inferiorum Sacerdotum) *& pollices pedis, aut manus dextræ, ut scilicet essent obedientes legi Dei in oblatione sacrificiorum, quod significatur in intinctione auris dextræ & quod essent solliciti & prompti in executione sacrificiorum, quod significatur in intinctione pedis & manus dextræ. Aspergebantur etiam* B *ipsi, & vestimenta eorum sanguine animalis immolati in memoriam sanguinis Agni, per quem fuerunt liberati in Ægypto. Offerebantur autem in eorum consecratione hujusmodi sacrificia, vitulus pro peccato in memoriam peccati Aaronis circa conflationem vituli: aries in holocaustum in memoriam oblationis Abrahæ, cujus obedientiam Pontifex imitari debebat:* C *Aries autem consecrationis qui erat quasi hostia pacifica, in memoriam liberationis de Ægypto per sanguinem agni: Canistrum autem parvum in memoriam mannæ præstiti populo. Pertinebat autem ad applicationem ministerii quod imponebatur super manus eorum adeps arietis, & torta panis unius, & armus dexter, ut ostenderetur, quod accipiebant potestatem hujusmodi offerendi Domino. Levitæ* D *verò applicabantur ad ministerium per hoc, quod intromittebantur in Tabernaculum fœderis, quasi administrandum circa vasa sanctuarii.* Has rationes literales innuit S. Thomas, qui etiam alias tropolicas seu figurativas eorumdem rituum assignat: hanc nempe totam consecrationem Summi Pontificis & Sacerdotum portendere immutationem eorum, qui in nova Lege ad Sacerdotalem, vel aliquem alium inferiorem Ordinem præpararentur; quos per

per aquam Baptiſmi, & lachrymarum in fide Chriſti prius perpurgatos eſſe oportet, & per Chriſti Paſſionem expiatos, ſuperfluis cogitationibus vacuos, virtutibus ornatos, quàm Spiritus ſancti virtute, & aſperſionis ſanguinis ad opus miniſterii conſecrarentur: in quo attentos eos eſſe convenit & promptos, ut & divinis monitis fideliter auſcultent, & alacriter obſequantur.

XXII. Quæ D. Thomæ explicatio optima eſt & convenientiſſima, quamvis aliæ ab aliis traditæ minime negligendæ videantur. Ideo (a) Philo Judæus in ordinatione Sacerdotum vitulum pro peccato offerri docet, ut nimirum indicetur cuilibet homini alicujus etiam inter probos nominis, ad quemcumque ſtatutum translatus ſit, eo ipſo quo homo eſt, cognatum eſſe peccatum; propterea placandum Deum precibus & victimis, ne iratus ſæviat. (b) Lorinus ideo in ordinatione Sacerdotis non ſolum ſacrificium pro peccato, quo nempe expietur & præparetur ad Sacerdotium, ſed præterea hoſtiam pacificam & holocauſtum docet offerri, ne videlicet in ejus conſecratione, qui ad ſacrificandum conſtituitur, aliqua ſpecies ſacrificii deeſſet. (c) Lyranus, (d) Abulenſis, & alii, victimarum, quæ in prædictis ſacrificiis offerebantur, rationes iſtas aſſignant; oblatum ſcilicet vitulum pro peccato, ad ſignificandam pœnitentiam & auſteritatem; alium vitulum in holocauſtum, ad deſignandam patientiam; agnum anniculum, ad denotandam puritatem & innocentiam; bovem, ad demonſtrandum laborem ac ſedulitatem in Sacerdote neceſſariam; arietem pro pacificis juſſum offerri, quo ſplendor providentiæ divinæ oſtendatur; ſimilam quoque, quæ nitorem con-

(a) Philo lib. 3. de vita Moſis.
(b) Lorinus in cap. 8. Levit.
(c) Lyranus in dict. cap.
(d) Abul. ibid.

A ſcientiæ; collyridam conſperſam oleo, quæ decorem juſtitiæ & ſereritatis cum miſericordia conjunctæ repræſentet. Notat autem (e) Rupertus prius deſcribi ſanctificatum tabernaculum, quàm Sacerdotes ſanctificatos; quoniam Eccleſia prius in Patriarchis, Regibus, Prophetis Spiritum ſanctum accepit, quàm inungeretur Chriſtus, quem Sacerdotum conſecratio præfigurabat. Neque etiam ſignificatione vacuum

B eſt, quod ex Rabbi Salomone (f) Lyranus refert, Sacerdotem nimirum elevantem hoſtias, eaſque attolentem atque agitantem, ſuſtuliſſe illas ſurſum, deinde retraxiſſe deorſum, tum eas deduxiſſe verſus Orientem, & Occidentem, ad Auſtrum quoque, & Aquilonem; præterquam quod enim ea agitatione hoſtiæ crucis figura delineari videbatur, quæ ſanctificationis noſtræ principium fuit; ſignificabatur quoque hoſtiam Deo offerri, cujus im-

C perio ſuperiora omnia atque inferiora coerceantur; cujus providentiâ mundi partes omnes gubernentur.

XXVIII. Denique varias ob cauſas præceptum illud à Domino factum dicitur, quod ſeptem diebus Sacerdoti conſecrato de oſtio tabernaculi exire prohibetur. Origenes (g) ſtationem iſtam tabernaculi ſignificare putat, quod Sacerdos à Deo edoceri prius debeat, & reli-

D gionis myſteria, vitæque monita audire, quàm ea populum docere præſumat. (h) Rupertus, & (i) Radulphus totius vitæ noſtræ tempus hebdomadam eſſe, ſeu ſeptem diebus myſtice comprehendi docent ſive quod toto iſto tempore ad octavam Reſurrectionis tendamus, pro eaque laboremus, ùt explicat Rupertus, ſive quod ſeptenarius numerus univerſitatis ſit, & recurrentibus ſeptimanis vita noſtra finiatur, ùt ex-

(e) Rupertus ſup.
(f) Lyranus ſup.
(g) Origen. homil. 6. in Levit. cap. 8.
(h) Rupertus ſup.
(i) Rapulph. in cap. 8. Levit.

ùt exponit Radulphus; ſive tandem quod ſeptem ætatibus vita humana definiri ſoleat, quæ tanquam dies prætereunt. (a) Serrarius adeo ſeptem dierum numerum præfinitum ait ad conſecrationis perfectionem, ut recreatio quædam videatur eſſe Sacerdotis conſecratio, quæ proinde nonniſi ſeptem, ſicut prior creatio, diebus perfici debeat. (b) Richelius ex ea juſſione infert, quàm aſſidui eſſe debeant Sacerdotes in lege Domini. (c) Lyranus ſeptem illos dies moraliter explicat, ut nempe Sacerdotes de novo conſecrati moneantur à ſeptem, quæ perfectioni obſtare poſſunt, abſtinere; puta a prolixitate dormitionis, voluptate comeſſationis, mobilitate actionis, multiplicitate diſtractionis, vanitate confabulationis, varietate fictionis, & utilitate affectionis. Plura quiſque tum ex Auctoribus petere, tum ex proprio ingenio comminiſci poterit.

(a) Serrar. ibid.
(b) Rickel. ſup.
(c) Lyràn. ſup.

ARTICULUS III.

De comparatione rituum apud Gentiles vel Judæos cum ritibus novæ Legis, præſertim in Ordinatione Sacerdotum ac Miniſtrorum.

§. I.

Ritus aliquos, à Gentibus vel Judæis obſervatos, à Chriſtianis retentos.

I. NE quem verò offendat, quod plures ritus in ordinatione Sacerdotum noſtrorum perſimiles iis, quos apud Gentiles vel Judæos in uſu fuiſſe oſtendi, hoc tempore liceat animadvertere, breviter occurrendum eſſe putavi, ut

A id in aliis rebus quoque factum, nec imprudenter vel ſuperſtitioſe factum eſſe oſtenderem. Primùm ergo ſi rituum à Judæis ſimul & Gentibus uſurpatorum, quos Eccleſia in uſum tranſtulerit, vel à Chriſto, aut Apoſtolis translatos acceperit, exempla quæritis, innumera prope occurrent; è quibus ſelecta quædam duntaxat, vel quæ nobis in memoriam facilius redibunt, proponere, conſentaneum viſum eſt.

II. Quod Gentiles in ſacris veB ſte candidâ uterentur, notarunt (d) Valerius Maximus, (e) Philoſtratus, (f) Ovidius; à Judæis forte id deſumptum, apud quos Sacerdotes veſte lineâ utebantur. Eadem conſuetudo Eccleſiæ fuit, ut ex (g) Gregorio Turonenſi, (h) Hieronymo, & aliis colligi poteſt. Nefas fuiſſe Flamini Diali fermentum farinæ admixtum attingere, & mortuum tangere, docet (i) Gellius, Judæorum, ùt puto, imitatione, C apud quos (k) Paſchalibus diebus fermentum in domibus aſſervare, piaculum fuit; (l) & àſacris arcebatur, qui cadaver tetigiſset, & Pontifici (m) ad mortuum ingredi non licebat. Quem morem perfectiori modo ſervat Eccleſia Catholica, quæ & in azymo pane conſecrat, & mortalem culpam à ſacris prohibere nos docet. Flamen (n) quotidie feriatus erat; quotidie (o) ferias agere Sacerdotes noſtri jubentur. Nefas Pontifici (p) Gentilium D aliquem occidere; prohibitum noſtris (q) militare. Juſtum apud illos, (r) ut Sacerdotes ab urbanis negotiis eſsent liberi; idem religioſe in gratiam Sacerdotii cautum (ſ) à Chriſtianis. Auſpicabantur diem à media nocte (t) Pagani; auſpicantur (u) Chriſtiani. Digamia (x) in Sacerdote Pudicitiæ vetita, qui vi-

(d) Valerius Maximus lib. 1.
(e) Philoſtrat. vitę Apoll. lib. 2.
(f) Ovidius.
(g) Greg. Tur. de glor. confeſſ. c. 20.
(h) Hieronym. in lib. adverſus Pelag. & alii infra.
(i) Gellius lib. 10. cap. 15.
(k) Exodi 12.
(l) Levit. 5.
(m) Levit. 21.
(n) Gell. ſuprà.
(o) Pontif. Damaſ. in Sylveſtro.
(p) Suet. in Tito cap. 9.
(q) Vide hac de re innumeras eccleſ. leges.
(r) Diony. Halicarnaſſ. lib. 2.
(ſ) Vide plures hac de re civiles & eccleſ. leges.
(t) Cenſorinus de die Nat. cap. 19.
(u) In recit. breviarii, jejuniis & feſtis etc. [illegible]
(x) Livius Decade 1. lib. 10.

viduam (a) duxisset Summus Pontifex apud Iudæos esse non poterat; Digami (b) quoque apud nos & viduarum mariti ab ordinibus excluduntur. Jejunia ad placanda falsa numina, decimas, vota, vigilias, & cætera hujusmodi superstitiosa (c) Paganorum; Religiosa suo tempore (d) Iudæorum, venerabilis & numquam abroganda (e) Christianorum consuetudo tulit. Paganis (f) in usu erat, cereos in ædibus sacris accendere; apud Judæos usitatum, (g) ut oleum accenderent; idem nunc à (h) Christianis ex antiquo more usurpatum. Exequias defunctorum cum cereis accensis & (i) Judæi, & (k) Pagani prosequebantur; quem ab iis acceptum ritum vel primis (l) Christiani sæculis habuerunt. In dedicatione templorum multa Gentilibus nobiscum communia reperies, si (m) Suetonium legeris. Baculi, annuli, mythræ usum apud Orientales quosdam Sacerdotes ethnicos fuisse testantur (n) Philostratus, quæ à nobis dignitatis Pontificiæ retenta ornamenta videmus; Docetque (o) Anacletus Primatum, Archiepiscoporum Episcoporum diversos ordines Archiflaminibus, Protoflaminibus, Flaminibus apud Ethnicos successisse.

(a) Levit. 21.
(b) Plures eccl. leges post Apost. 1. ad Timoth. III.
(c) De iis apud Pagan vide Dionys. Halic. lib. 1. Sueton. in Vespas. c. 7 & alios.
(d) De iisdem apud Judæos in Levitico & Exodo. Item apud Buxtorf. & alios.
(e) De iis apud Christianos passim.
(f) Prudentius in hymno de S. Laurent. Juven. Satyr. 12. Athan. ad ubique orthodox. & alibi.
(g) Hieronym. ep. 12. ad Gaudent.
(h) Vide apud Durant. de rit. Eccles. Cath.
(i) Buxtorfius de syn. Jud.
(k) l. si sponsus §. proinde, ff. de donat. inter vir. & uxor. Virgil. 11. Æneid. Plin. lib. 16. cap. 37.
(l) Euseb. lib. 4. cap. 66. Nazianz. invect. 2. in Iulian. Nicephorus lib. 2. cap. 22.
(m) Sueton in Oct. cap. 96.
(n) Philostrat. lib. 3 in vita Apoll.
(o) Anaclet. epist. 2. Episcopis Ital. vide & Grat. dist. 21.

§. II.

Qui ritus iidem apud Ethnicos, Judæos, Christianos in sacrorum Ministrorum inauguratione servati sint, & unde hoc factum.

III. VErùm, ne a proposito diutius divertamur, videndum est hoc loco, quos ritus in consecratione Pontificum Ethnica superstitio à Judæis, præsertim Ecclesia hausisse visa sit. Primùm ergo, Judæorum (p) exemplo, con-
A secrandus apud Ethnicos Sacerdos (q) abluebatur: credebant (r) enim aspersione aquæ corporeæ criminum quoque non corporum solùm labes detergi, contra quam Ethnicorum superstitionem (s) Ovidius.

Ah nimium faciles, qui tristii crimina cædis
Fluminea tolli posse putatis aquâ.

Deinde eodem exemplo imponebantur apud eosdem Gentiles conse-
B crando Pontifici manus; nam docet (t) Livius, super Numæ caput manus ab Augure, dum religiose consecraretur, impositas fuisse. Inungi quoque solitos Sacerdotes Jovis, testatur (u) Plutarchus, quem morem à Judæis sumptum fuisse, quis negaverit? Sacrificia quoque boum in consecratione ab Ethnicis usurpata fuisse, & tinctos sanguine consecrandos, nec domesticis ipsos aut communibus vestibus indutos,
C supra apud (x) Prudentium legimus. Has autem omnes ceremonias vel à Judæorum fontibus haustas, vel ob convenientissimam signorum Judæis à Deo præscriptorum significationem, naturæ ductu servatas fuisse, jubentis scilicet exterioribus symbolis Deum honorari, & ministros Deo consecrandos ab aliis secerni, nemo est qui diffiteri possit.

IV. Communior quidem opinio est, ritus istos à Judæorum lege
D ad Ethnicos diaboli quadam invidiâ traductos fuisse: quam sententiam egregie firmat & illustrat (y) Tertullianus, docens, *A diabolo hæreses esse, cujus sunt partes intervertendi veritatem, qui ipsas quoque res Sacramentorum divinorum, in idolorum mysteriis æmulatur*; quod variis istis exemplis ostendit: *Nam*, inquit, *tingit & ipse quosdam utique credentes & fideles suos, * expositionem delictorum de lavacro repro-*

(p) De ritu Judæorum.
(q) Prudent. sup. Lucianus dialogo de sacrif. Halicar. lib. 7. Pollux lib. 1.
(r) Cicero 1. de legib.
(s) Ovid. lib. 4. Fast.
(t) [illegible]
(u) Plutarchus in qq. Rom.
(x) Prudent supra, cui adstip. Lucianus & Halicarn. supra.
(y) Tertull. de præscript. cap. 40. juxta Cod. Rigalt.
* expiationem apud Pamel. quæ, ut opinior, lectio melior.

* diversa lect. a. lect. Pam.

*repromittit: & si * adhuc memini, mithra signat in frontibus milites suos; celebrat & panis oblationem, & imaginem Resurrectionis inducit, & sub gladio redimit coronam. Quid? quod Summum Pontificem unius nuptiis statuit? Habet & virgines, habet & continentes. Cæterum si Numæ Pompili superstitiones revolvamus; si sacerdotalia officia, insignia, & privilegia; si sacrificalia ministeria, & instrumenta, & vasa ipsorum sacrificiorum, ac piaculorum, ac votorum curiositates consideremus; nonne manifeste diabolus morositatem illam Judaicæ legis imitatus? Qui ergo ipsas res, de quibus Sacramenta Christi administrantur, tam æmulanter affectavit exprimere in negotiis idolatriæ, utique & idem & eorum ingenio gestit, & potuit instrumenta quoque divinarum rerum, & sanctorum Christianorum sensum de sensibus, verba de verbis, parabolas de parabolis prophanæ & æmulæ fidei attemperare.*

§. III.

An Ethnicorum, vel Judæorum ritus assumere nobis licuerit.

V. Neque verò exprobare potest aliquis, quod quosdam ritus a Paganorum superstitione ad veram Religionem traduxerimus: quæ enim a Paganis, licèt malo fine, instituta sunt, ea, ut verbis (a) Augustini uta, *non solùm formidanda non sunt, sed ab eis etiam tanquam injustis possessoribus in usum nostrum vendicanda*: quod exemplo Hebræorum confirmat idem (b) Augustinus, qui (c) idola quidem & simulachra Ægyptiorum detestati, vasa tamen eorum, atque ornamenta de auro & argento, & vestes, exeuntes de eorum terra, divinâ auctoritate sibi vendicarunt; quo facto Philosophorum egregia placita, & instituta hominum, quæ tamen accommodata sint humanæ societati, significari docet, quæ nobis accipere & habere liceat, in usum convertenda Christianum. Potest id & aliis (d) similitudinibus illustrari; nam sicut in (e) Deuteronomio, aliena mulier capta in prælio, si decor ejus tibi placuerit, rasis ejus unguibus, capillis, atque veste captivitatis depositâ, licite ducitur in uxorem: ita postquam Ecclesia Gentilium impietatem devicit, si quid in ea fuit, quod vero Dei cultui ornamento esse posset, remota omni superfluitate, & vanitate superstitionis, ac deposito mendacii integumento, revelatâ veritate assumere sibi Ecclesia victrix potuit, ut filios spiritales generaret in fide. In lege (f) etiam præcipitur, quod si in agro, vel arbore inveneris avem incubantem ovis suis aut pullis, ova aut pullos debes accipere, matremque dimittere: dummodo itaque dimittatur impietas, abrogetur superstitio, quæ ritus paganicos peperit, fovit, aluit, retineri poterunt iidem ritus ob egregiam eorum significationem, & naturæ consentaneam, & in melioris rei usum transferri. Neque enim ethnica superstitio, quæ injuste ritum aliquem præripuit, nobis ejusdem ritus usurpationem interdicere potuit. Hinc primis Ecclesiæ temporibus, ut ait (g) Theodoretus, dirutorum templorum materia templis arisque Martyrum excitatis expiata est: pro prandiis, & Diasiis, & Dionysiis, id est Jovis, Liberique Patris solemnitatibus, Petro, Paulo, Thomæ, Sergio, Marcello, Leontio, Antonio, Mauritio, aliisque SS. Martyri-

(a) Augustinus de doctrina Christ. lib. 2. c. 38. Vide etiam aliam in eam rem lib. 6. de Baptismo contra Donatist. cap. ult.

(b) Idem de doctrin. Christ. loco citat.

(c) Exodi 11.

(d) Vide Petrum Blesens. epist. 8. probare volentem Philosoph. placita usurpari posse ad sacram doctrinam illustr. verba passim immutavimus.

(e) Deuter. 21.

(f) Deuter. 22.

(g) Theod. Enarverit lib. 8. de martyr.

tyribus solemnitates populari epulo peragebantur. Hinc Gregorius Thaumaturgus, si (a) Nysseno credimus, Gentilium ferias superstitionibus cumulatas in Martyrum celebritates commutabat: & cum animadvertisset, propter corporis voluptates simplex & imperitum vulgus in errore simulachrorum permanere; quo maximè id, quod præcipuum est, interim in iis assequeretur, nempe ut variis superstitionibus relictis, ad Deum converterentur, permisit eis, ut in memorias sanctorum Martyrum sese exhilararent. Hinc etiam ob easdem rationes (b) Gelasius I. Lupercalia Gentilium abrogans, festum Virginis Purificatæ ejus loco constituit; & tempore Theodosii (c) honos, qui Calendis Augusti prophanis Gentilium celebritatibus tribui solitus erat, Petri Vinculis haberi cœpit. Plura prætereo ab ethnico cultu, in pium & Christianum commutata, Ecclesiæ quidem præcepto, sed Dei exemplo, qui ex malis solet elicere bona, quia bonus est: quem imitata Ecclesia ex prophanis sacra, ex superstitiosis religiosa in Dei cultum convertit, quia prudens & religiosa divini cultus auctrix nobis est.

VI. Verùm longè potiori ratione potuit ipsa Ecclesia antiquæ legis, imò antiquatæ divinitùs præscriptos ritus prudenter usurpare; nam & docuit Christus (d) *se non venisse solvere legem, sed adimplere*: & Apostoli factis suis docuerunt; Synagogam cum honore sepeliendam esse nec statim ac mortua fuit, inhonoratè esse abjiciendam: nam Paulus v. gr. ex voto sibi (e) caput totondit in Cenchris, Hierosolymis (f) sese cum cæteris purificavit, Timotheum (g) circumcidit; Petrus ab immundis juxta Mosaicam

(a) Greg. Nyss. in vita Thau.

(b) Gelas. I. libr. adversus Androm. Senat & cæteros Rom quem citat. Baron. in notis ad Martyrol. Rom. 1. Augusti.

(c) Vide lect. 2. noct. Breviar Roman in festo S. Petri ad Vinc. & notis Baron. ad Martyr. Rom. 1. Augusti.

(d) Matth. 5.

(e) Act. 18.

(f) Act. 21.

(g) Act. 16.

A legem carnibus post Christi resurrectionem (h) abstinuit, & Mosaicas ceremonias diutius (i) retinuit; & quod magis mireris, Apostoli simul in unum collecti legem (k) de sanguine & suffocato non comedendis, Christianis omnibus, etiam e Gentilitate conversis præscripserunt: quam (l) ad tempora usque Caroli Magni & filiorum ejus in pluribus Occidentis provinciis perseverasse, nec nisi aliquo postea
B tempore obsolevisse novimus, objectantibus (m) Græcis Apostolicum ritum ab Occidentalibus dimissum. Quæ quidem omnia ostendunt, Judæorum ritus sine ulla Judaicæ perfidiæ suspicione à Catholicis usurpari potuisse; non quod vim ipsis ex Moysis præcepto inesse credendum sit; sed quod externa illa, quibus ipsi utebantur, symbola, à Deo ipso selecta, convenientem & egregiam mysteriorũ
C divinorum significationem contineant, ad quæ proinde similiter significanda à nobis assumi possunt; ita tamen, ut quæ Judæis venturum promittebant salvatorem, nobis jam natum exhibeant, & conferant ad salutem; eodem scilicet modo, quo ipse Christus Dominus eadem in Sacramentis à se ipso institutis aliquando adhibuit, ut quæ egena (n) apud Judæos erant elementa, & infirma symbola, institutione divina apud nos fructifera, & gratiâ plena
D redderentur. Æquum sane est, ut Agar (o) Saræ serviat, Ismael Isaaco, spiritui corpus, umbra veritati; nec consentaneum est, ut oleastro (p) insitus ramus, radicem & pinguedinem olivæ rejiciat, frondesque, quibus vetus ipsa lex olim vestiebatur, penitus a se removeat: nec in præsenti potissimùm negotio redarguendum, si qui ab antiqua lege Sacerdotii officia accepimus, ritus

(h) Act. 10.

(i) Ad Galat. 2.

(k) Actorũ 15. can 63. Apost. Gangr. Conc. c. 2.

(l) Vide de eodẽ ritu Conc. 2. Aurel. c. 20. Zachar. epist. ad Bonif. VVor. Conc cap. 65. Leonis Novel. 58.

(m) Legatur Balss. in c. 63. Apost.

(n) Ad Galat. 4.

(o) Ibidem.

(p) Allusio ad dictum Pauli ad Roman. 11.

ritus quoque ordinationis complures ſumamus. Cui argumento inſervit auctoritas Hieronymi Epiſtola ([a]) ad Euagrium, *ut ſciamus*, inquit, *traditiones Apoſtolicas ſumptas de veteri Teſtamento, quod Aaron & filii ejus atque Levitæ in templo fuerunt, hoc ſibi Epiſcopi Presbyteri & Diaconi vendicant in Eccleſia*. Si alienum non duxit Hieronymus à veritate Eccleſiæ Catholicæ, quod ejus traditiones a Judaicis fontibus profluxerunt, & officia Religionis noſtræ ad normam antiquæ legis compoſita ſunt, nec a ſanctitate ejuſdem alienum ducet, quod ut auguſtior eſſet noſtrorum Clericorum ordinatio, ritus quoque plures a Judæis excerpſerit. Ad Judaiſmi verò notam eluendam obſervandum eſt, quod de peculiari ritu ſacræ Unctionis dixit ([b]) Innocentius tertius, id ad cæteros quoque pariter ampliari poſſe. *Verùm Unctionis Sacramentum aliud quidem efficit tam in novo, quam in veteri Teſtamento: unde non judaizat Eccleſia, cum Unctionis celebrat Sacramentum, ſicut* * *antiqui mentiuntur, qui neque Scripturas, neque Dei novere virtutem*.

(a) Hierony. ep. 85. ad Evagr.

(b) Innocent. III. cap. unico, §. unguitur de ſacra Unct.

* *aliqu.* longe melius.

§. IV.

Quinam ritus ſacræ Ordinationis in novâ lege à Judæis petantur.

VII. SED ne ab orbita longius deflectamus, quin potius contineamus nos intra ſuſceptæ diſputationis limites, conferendi ſunt inter ſe noſtrarum & Judaicarum Ordinationum ritus: primùmque adnotandum, lotioni & aſperſioni luſtralis aquæ, quæ Levitarum conſecrationi præmittebatur, reſpondere in Ordinationibus noſtris tum baptiſmatis Sacramentum, quod Ordinationis Sacramento neceſſario præſupponi debet, tanquam totius Chriſtiani ſtatus fundamentum; tum pœnitentiæ lavacrum, quo pollutæ crimine quovis conſcientiæ perpurgantur, & cujuſlibet facinoris labes eluitur. Raſionem pilorum in Levitarum conſecratione uſurpatum, in Tonſuræ ſuſceptione aliqua ex parte jam renovari. Lavari ſolita Levitarum conſecrandorum veſtimenta, Eccleſiaſticas quoque, quibus apud nos ordinandus induatur, veſtes prius ab Epiſcopo ſolere benedici. Totam autem iſtam veſtium ſacrarum Judaicæ conſecrationis pompam ac majeſtatem, ſimili veſtium Eccleſiaſticarum ornatu referri, quibus ſinguli pluribus aut paucioribus, pro ſuo quique ordine & gradu, initiandi veſtiuntur. Tum verò id pariter obſervandum, ſiſti etiamnum Domino eos, qui apud nos Eccleſiaſticos gradus adipiſcuntur, preces pro eis fundi, de ipſis apud populum verba fieri, nonniſi inter ſacrificandum divinis miniſteriis ab Antiſtite conſecrari, applicari ad ſua ſingulos miniſteria, populum ad hanc celebritatem convocari, tanquam fidejuſſorem & approbatorem divinitus peractæ electionis, ſingulis tradi in manus ea inſtrumenta, quibus in ſuis officiis uti debeant: in quibus omnibus quædam Judaicæ ordinationis imago, ſeu potius conſummatio, perfectio, necnon complementum elucet. Iis adde Levitas olim, & Sacerdotes per impoſitionem manuum, per quam Miniſtri Eccleſiæ conſecrantur, Deo devotos fuiſſe; unctos noſtros, ita & antiquæ legis Sacerdotes; utriſque poſt conſecrationem ſuam manendi in atriis Domini obligationem olim fuiſſe impoſitam: qui omnes, ritus ſaltem impoſitionis manuum, & unctio-

unctionis ſpecialem tractationem requirunt. Sed prius generalem quandam tum ex Dionyſio, tum ex aliis ordinationibus deſcriptio- A nem legentium oculis ſubjiciemus, quam ſpeciales ritus ordinationum exponamus.

CAPUT II.

Idæam generalem continens ordinationis.

ARTICULUS I.

Idæam continens ordinationis Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum ex D. Dionyſio.

(a) Dionyſ. c. 5. Eccleſiaſt. hierarc. parte 2.

I. Sanctus (a) Dionyſius libro de Eccleſiaſtica Hierarchia egregiam nobis Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorum ordinationis deſcriptionem exhibet, quam ipſius verbis referre neceſſe eſt, quod & latentem quandam energiam contineant, & ſenſuum abſtruſam celſitudinem; ipſius tamen verba Latina tantùm referemus, quia cùm per partes a nobis iterum proferentur & explicabuntur, Græco quoque idiomate proponentur: hæc ergo ſunt latinè reddita S. Dionyſii verba, quæ totum hunc ordinationis ritum exprimunt.

II. *Pontifex quidem, qui ad conſecrationem Pontificiam adducitur, utroque genu flexo ante Altare, ſupra caput habet Euangelia à Deo tradita, manumque Pontificis: atque hoc modo ab eo Pontifice conſecrante ſanctiſſimis precationibus & denominationibus perficitur. Sacerdos autem flexis ante aram genibus, capiti ſuo admotam Pontificis manum dextram habet; atque ita à Pontifice conſecrante conſecratoriis invocationibus ſanctificatur. Miniſter verò genu altero flexo ante altare dextram manum Pontificis ipſum perficientis ſuper caput habet, ab eoque conſummatur iis, quibus Miniſtri perficiuntur, invocationibus. Unicuique* B *autem eorum ſignum crucis à conſecrante Pontifice imprimitur, & ſingulorum ſacra prædicatio fit, perficienſque ſalutatio, omnibus Eccleſiaſtici ordinis conſulationibus, ac Pontifice conſecratore, eum, qui in aliquem prædictorum Eccleſiaſticorum graduum cooptatus eſt.*

III. Communia autem (ùt addit (b) idem Dionyſius) Pontificibus quidem Sacerdotibus & Miniſtris, cùm in ordines iſtos cooptantur & conſecrantur, hæc ſunt. C Primùm quidem ἡ πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστηρίων προσαγωγὴ, *aditus ſeu adductio ad divinum Altare*: alterum, ἡ ὑπόπτωσις, *inflexio genuum, concidentia, proſtratio*: tertium, ἡ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις, *Pontificiæ manus admotio, ſeu impoſitio*: quartum, ἡ σταυροειδὴς σφραγὶς, *ſignum crucis*: quintum, ἡ ἀνάῤῥησις, quam *prædicationem* aliqui, ſeu *laudationem* dicunt; alii *præconium*, alii *appellationem* D *nominis* vocant: nam (c) ἀνάῤῥησις, ſeu ἀνάῤῥημα proprie proclamatio eſt per præconem, qualis ex (d) Chryſoſtomo fieri ſolebat, cùm quis ad certandum athleta progreſſurus eſſet, accurato antea ſecundùm (e) Caſſianum facto examine, & diligenti præhabita de natalibus, fama, fortitudine, inquiſitione probatus, quo-

(b) Idem eod. cap. in theor.

(c) Suidas in hoc verbo.

(d) Chryſoſt. ſer. 48. ad eos, qui conventum Eccleſiæ deſerunt, ſeu in inſcript. alt tomo 5. ſeu, ut habent alii, homil. 61. ad popul. Antiochenum.

(e) Caſſianus lib. 5. cap. 12 de cœnobior. inſtitutis.

quorum exemplo qui ad sacram militiam ordinandi deducebantur, prius eorum nominis gradus & conditionis publica prædicatio fiebat, non sine laudatione ac commendatione eorumdem, qui ordinandi essent, ut ([a]) priori parte docuimus. Hanc autem ἀνάῤῥησιν S. Dionysius ([b]) nobis clarius exponit his verbis: τὴν ἱερὰν δὲ τῶν τελειώσεων, καὶ τῶν τελουμένων ἀνάῤῥησιν ὁ ἱεράρχης ἀναβοᾷ: id est, *sanctam consecrationem, & perficiendorum declarationem Pontifex recitat*; ac si diceret: ordinis, cui quis initiandus est, & nominis ejus, qui divino instinctu ad hunc gradum ordinemque electus est, publicam declarationem ac renuntiationem a Pontifice consecrante fieri. Quod etiam indicat ([c]) S. Maximus, ex cujus mente ἀνάῤῥησις exponenda est, οἱονεὶ κήρυξις ἐξ ὀνόματος, *prædicatio ex nomine*; seu ἡ ἐπὶ τῶν χειροτονιῶν ἀνακήρυξις, *renuntiatio in ordinibus*; quam nominis ordinandi recitationem fieri ait, sive cum Pontifex eum, quem ordinat consignans, ἐξ ὀνόματος φάσκει, σφραγίζεται ὁ δεῖνα ἀπὸ Πρεσβυτέρου εἰς Ἐπίσκοπον, ἐν ὀνόματι Πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος, *ex nomine dicit, consignatur hic talis ex Presbytero in Episcopum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Quod similiter in Presbyteri & Diaconi ordinatione usitatum esse ait; sive cum in ordinatione Presbyteri hæc verba ab Episcopo recitantur, ὑπὲρ τοῦ ἁγίου Πατρὸς Ἐπισκόπου τοῦδε, *super sancto Patre Episcopo hoc*; in Presbyteris autem ὑπὲρ τοῦδε Πρεσβυτέρου, *super hoc Presbytero*: in Diaconis verò, ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε Διακόνου, *super hoc fratre nostro Diacono*. sive tandem quando in ipsa ordinatione Episcopus pronun- A tiat, τὸν χειροτονούμενον ἡ θεία χάρις προχειρίζεται τόνδε εἰς τόνδε, *divina gratia hunc, qui ordinatur, ad hunc ordinem promovet*. Nominatim quoque Pontificem, electum a se in ordinatione declarare, testatur ([d]) Pachymeres, hanc ἀνάῤῥησιν τοῦ ὀνόματος esse confirmans, *seu nominis declarationem*: quod quidem a Pontifice acclamari docet, quia solius Consecratoris est (qui Dei amicus supponitur) divinam manifestare electionem: quia non B ex gratia, sed a Deo motus hunc elegit; hoc enim ipsum acclamatio est, & manifestatio divinæ voluntatis, ἀναβοᾷ δὲ τὸ ὄνομα χειροτονουμένου ὁ ἱεράρχης, ὅτι ὁ φιλόθεος ἱεροτελεστὴς μόνον ἐκφαίνει τὴν θείαν ἐκλογὴν, ὅτι οὐ χάριτι, ἀλλ' ὑπὸ Θεοῦ κινούμενος αὐτὸν ἐξελέξατο. τοῦτο γὰρ ἐστιν ἡ ἐκφώνεσις τῆς θείας βουλῆς. Sextum est. ὁ τελεσιωτικὸς ἀσπασμὸς, *perficiens salutatio*, quæ nempe tum a Pontifice conse- C crante, tum ab iis omnibus adhibetur, qui sunt ejusdem Ecclesiastici ordinis; nam & Pontifex a se consecratum salutat, & cæteri Ecclesiastici gradus eum, qui de novo in aliquem ex prædictis ordinem cooptatus est, omnes consalutant, ut explicat tum ipse ([e]) Dionysius tum etiam ([f]) Pachymeres.

VI. Propria autem singulis ordinandis ex eodem ([g]) Dionysio, hæc sunt; Pontificibus quidem, D ἡ τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις, *divinorum verborum*, seu eloquiorum, seu Euangeliorum (prout interpretantur ([h]) Maximus, & ([i]) Pachymeres) *super caput impositio*, seu capiti admotio, quo quidem inferiores Episcopatu ordines ritu minime conferuntur. Sacerdotibus autem ἡ ἀμφοῖν τοῖν ποδοῖν κλίσις, *amborum pedum inclinatio*; quippe cum Ministri unum tantùm genu in-

(a) Priori parte hujus operis sect. 1.

(b) Dionys. cit. c. in theor.

(c) S. Maximus in cap 5. cit. in hæc verba ἀνάῤῥησις ἱερά. & ista ἡ ἀνάῤῥησις.

(d) Pachym. tum in myst. hujus cap. tū fusius in theoria.

(e) Dionysius sup. in theor.

(f) Pachym. in paraph. ejusd.

(g) Dionysius ibid.

(h) Max. ibid.

(i) Pachym. ibid.

nu inflectere inter ordinandum soleant: hæc Dionysius, quibus Euchologium ([a]) Græcorum maxime quadrat: quadrant & aliquæ veteres ordinationum descriptiones, quarum aliquas hic subjungimus.

(a) Euchol. Græc. ubi de singul. ordin. rit.

ARTICULUS II.

Idæa ordinationis à quibusdam exemplis petita.

I. Prima à nobis profertur descriptio ordinationis Antiochi, in Samosatenum Episcopum electi, quem ad sacram mensam ab Episcopis ei suffragantibus deductum, ut consecraretur, & coactum genuflectere, & manuum impositionem à Catholicis Antistitibus, rejecto Joviano, qui Arrianis communicaverat, & inter cæteros dexteram quoque suam porrigebat, refert ([b]) Theodoretus.

(b) Theodoret. lib. 4. hist. cap. 15.

II. Altera est Nazianzeni, quam ipse ([c]) in oratione habita ad Patrem, & Basilium post reditum ex fuga, eo die habuit, quo ab iis consecratus est: διὰ τοῦτο χρίεις τὸν ἀρχιερέα, καὶ περιβάλλεις τὸν ποδήρη, καὶ περιτίθης τὸν κίδαριν, καὶ προσάγεις τῷ θυσιαστηρίῳ τῆς πνευματικῆς ὁλοκαυτώσεως, καὶ θύεις τὸν μόσχον τῆς τελειοῖς τὰς χεῖρας τῷ πνεύματι, καὶ εἰσάγεις εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἐποπτεύσοντα, καὶ ποιεῖς λειτουργὸν τελειώσεως, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος οὐκ ἄνθρωπος. Id est, *Idcirco me Pontificem ungis, ac podere cingis, capitique cidarim imponis, atque altari spiritualis holocausti admoves, & initiationis vitulum mactas, manusque spiritui consecras, & sancta sanctorum spectatum introducis, verique illius tabernaculi, quod non homo, sed Dominus fixit, ministrum efficis.* Ex quibus verbis deducitur consecrandum & vestibus Sacerdotalibus indutum, & A altari admotum, & sacrificium pro ipso oblatum, & manus ejus consecratas fuisse: nisi forte quod probabilius est, allusio fiat ad initiationem summi Sacerdotis veteris Legis, in cujus consecratione usurpari soliti ritus ad Sacerdotis novæ legis consecrationem mystice hic referantur, quæ interpretatio vim omnem hujus descriptionis enervabit.

(c) Naz. orat. 5.

III. Tertia, Eutychii Patriarchæ Constantinopolitani, quam iis B verbis depingit ([d]) Simeon Metaphrastes in ejus vita: *Cum igitur illi omnia ordine, & ex divinorum Canonum præcepto contigissent, & tempus esset, ut sacrarum manuum impositione, & initiatione consecraretur pater & magister ipsorum; adducitur ad sanctum Altare, qui multos ad illud Sacerdotes atque Pontifices erat adducturus: precibus ac manu, & divinis ac venerandis oraculis consecraretur,* C *sancto Spiritu inungitur; vel potius sanctificatus ipse vicissim præsentes omnes Pontifices sanctificat; ovis errantis typum super humeros tollit; in sedem sublimem ascendit; in solio sedet, atque pastorum principem Christum in cælum revertentem imitatur. Dicit enim ipse quoque populo universo verbum illud, quod conjunctionem conciliationemque, & consociationem significat; nempe pax omnibus; & ab omnibus illud* D *vicissim accipit.* In qua Pontificia ordinatione hæc notantur, primùm deductio ad sanctum Altare: II. precatio pro ordinando: III. divinorum oraculorum lectio: IV. manuum impositio: V. unctio saltem spiritalis: VI. amictus sacerdotalis, & in veste Pontificia ovis errantis typus descriptus: VII. sessio in throno Sacerdotali: VIII. annuntiatio pacis ab Episcopo ordinato, iis solemnibus verbis, *pax vobis*, & responsio totius

(d) Simeon Metaphrastes in vita S. Eutychii Patriar. Constantin. Sur 6. April.

totius populi eandem Episcopo comprecantis.

IV. Quarta, Sancti Annonis Coloniensis Archiepiscopi, cujus ordinatio à gravi quodam auctore ipsius vitæ, jussu Reginhardi Sigebergensis Abbatis conscriptæ, iis verbis concluditur: ([a]) *Producitur interea Ordinandus ante altare, vestibus sacris induitur, olei sacri liquore perfunditur, & vere largâ sancti Spiritus infusione repente mutatus in virum alium, anno Dominicæ Incarnationis* 1055. *quinto nonas Martii ponitur in Cathedra Episcopali*. Consecratusque Sacrificium Missæ peregisse, & benedictionem Pontificalem populis dedisse ibidem perhibetur.

(a) Vitæ S. Annonis Archiepisc. Colon. cap. 5. apud Sur. 4. Decemb.

ARTICULUS III.

Idæam continens ordinationis.

I. SEd ne fusius ex privatis quibusdam ordinationibus legem ordinationis communem colligere laboremus, satius est, ut ex Veteri Ordine Romano ([b]) ordinationis descriptio vetus eruatur: *Mense*, inquit, *quarto*, *quarta feria jejuniorum fit conventus populi*, & *congregatio regionum*, *primùm ad S. Adrianum*, & *inde pergit Pontifex unà cum populo*, *præcedente solito apparatu*, *id est crucibus*, *thuribus vel tabulis*, *usque ad sanctam Mariam ad Præsepe*. *Accedente Pontifice ad Altare*, *schola Cantorum repetit Litaniam*: *deinde Introitum*, & *Pontifex dicit*: *Oremus*, & *Diaconus*: *Flectamus genua*; *post Collectam ascendit Lector in ambonem*, & *elevata voce legit brevem lectionem de quarta feria*, & *sequitur Graduale*. *Deinde Pontifex dicit*: *Dominus vobiscum*; *Diaconus ùt supra*; *post Collectam ascendit Lector in ambonem*,
A & *elevata voce legit brevem in auribus populi*, *sic continentem*: *Cognoscat charitas vestra*, *quia ille*, & *ille advocatur in tali officio*, *vel in tali*; *si quis habet contra hos viros aliquam querelam*, *exeat confidenter propter Deum*, & *secundùm Deum*, & *dicat*. *Quod si nullus contradictor extiterit*, *sequitur lectio*, & *responsorium*. *Post hæc adnotantur sursum*, & *statuuntur in sinistra parte Altaris*, *usque*
B *dum Pontifex Missam compleat*. *Deinde advocantur sextâ feriâ ad Apostolos eo tenore*, *ùt supra*.

(b) Vetus Ordo Rom. tit. qualiter in Rom. Eccles. sacri ordines fiant.

II. En apparatus ad ordinationem secuturam, & præmittendæ publicę probationis egregiam descriptionem: ex qua docemur; Primò Ordinationi publicas preces, litanias, processiones ad sacras ædes præmissas fuisse, & ad eas cum reliquo populo ac Clero, seorsim tamen, ordinandos vocatos fuisse;
C II. ante feriam quartam illius septimanæ, qua ordinatio fieret, ordinandos jam privatim à Summo Pontifice examinatos & electos fuisse; III. Feriâ quartâ ante diem ordinationis populo propositos fuisse, & inter sacrorum celebrationem promulgatos, ut omnibus innotescerent, qui nempe sequenti Sabbati die promovendi forent, & ad quem gradum; eamque publicam ordinandorum ἀνάῤῥησιν, Lectoris ore
D qui præconis in Ecclesia fungebantur officio, ex ambone factam fuisse; IV. Unicuique a populo, servata debita moderatione, de qua priori ([c]) parte hujus operis diximus, reclamare ante ordinationem fas fuisse, ita tamen, ut quorum promotioni tunc temporis minime reclamatum fuisset, jam veluti quodam præjudicio probati, in parte altaris sinistra (quam in sacris potiorem habitam fuisse fuse probat ([d]) Baronius)

(c) Priori parte hujus operis sect. 1. c. 2. art. 1. §. 4.

(d) Baronius tomo 2. ad an 213. nu. 5. & 6. Itemque tomo 3. ad annum 325. num. 59.

nius) collocarentur. Hæc ergo ordinationis ipsius sunt præambula; sed jam ipsam ordinationem ex eodem Veteri Romano Ordine prosequamur.

III. (a) *Sabbato verò egreditur Pontifex ad* S. *Petrum, & universæ regiones cum eo Litaniam canendo. Ingrediente Papa in secretarium, ipsæ præstolantur adventum ejus in Presbyterio. Schola Cantorum canit Introitum, & Pontifex dat orationem, Subdiaconi legunt lectiones, & cantant gradualia, expectantibus illis, qui benedicendi sunt sub ambone, donec quinque lectiones compleantur. Deinde Apostolicus ille legit advocationis brevem coram populo, & stant parati singulorum ministri cum indumento, donec Archidiaconus veniat, & singulis singula sua manu tribuat. Post hæc autem descendit Archidiaconus, innuente Pontifice, & dat uni ex ipsis manum, cæteri verò sequuntur eum, & ascendunt ad altare. Et prosternit se Pontifex cum ipsis in orationem, Clero interim canente Litaniam. Surgentibus autem ab oratione, stat Pontifex in sede sua, singulatim imponens manus capitibus, & benedicit eos. Accedens autem Archidiaconus tollat orarios de confessione, qui hesterna die repositi sunt, ibique imponet super eos, & Pontifex induat eos planetis, ut stent induti Diaconalia indumenta; tollantque, qui Diacones esse debent de medio eorum; deinde qui Presbyteri ordinentur. Tunc descendant in Presbyterium, & statim unus ex novitiis Diaconibus legat Euangelium, & ad ipsam Missam ministret unusquisque secundùm officium suum. Tollit verò Pontifex oblatas integras, & de singulis novitiis Presbyteris, & inde communicent usque dies octo. Expletis omnibus, Missaque rite completa, stent regiones paratæ ad singulos titulos pertinentes, cum cancandelabris & thuribus, ut proprium suscipiant Sacerdotem. Pontifex autem donet eis sacerdotalia instrumenta, & ministeria Missæ, aurum, vel argentum, vinum, frumentum, & oleum. Egredientibus autem de Basilica S. Petri, præcedant unumquemque triginta candelabra cum thuribulis; ipse verò sedeat super equum album; præcedens & subsequens populus ei canat laudem; similiter etiam fœminæ, Diaconissæ, Presbyterissæ, quæ eodem die benedicuntur. Plateæ autem civitatis, per quos transituri sunt, coronentur palliis, & cum tanta gloria ad statutos titulos deducant proprios Sacerdotes; & ipse facit eis illo die convivium.*

IV. Ex iis verbis collige præcipuos tum ordinationis, tum institutionis in singulis Ecclesiis Clericorum ritus. In Clericis ordinandis hæ ceremoniæ præscribuntur. Prima, quod Papa ordinationis die ad Ecclesiam S. Petri, stipatus clero ac populo omnium regionum urbis Romæ Litanias canentibus, præcedat. Altera, quod ubi ad Ecclesiam accesserit, ipse in Secretarium se conferat, quod ex (b) Paulino à dextra apsidis seu testudinis fuit: in quod ex (c) Severo S. Martinus, cum ad sacrum faciendum se disponeret, usque in eam horam, quâ solemnia agi populo consuetudo deposceret, se recipere ad orationem solebat. III. quod interim præstolaturus Clerus accessum Pontificis ad altare, in Presbyterio resideret; an forte etiam ibidem præstolaretur populus, non ausim affirmare: cum (d) à Diaconico seu Presbyterio Canonibus eum exclu-

(a) Vetus Ordo Rom. Suprà continuata serie.

(b) Paulinus epist. 12. ad Severum.

(c) Severus dialogo 2. de laudibus S. Martini.

(d) Laodic. c. 21 Agath. cap. 66.

exclusum noverim: nisi forte ad ordinationes Ecclesiæ ministrorum proprius contemplandas, & testimonium ordinandis ferendum inchorum etiam populo ingredi licuit sicut ad oblationes, ad altare defendas aditus (a) ei patuit: quod non mihi facile persuadeo. IV. statuitur, ut usquedum ordinandi vocarentur, morari debeant sub ambone, quo scilicet ad altare solennius deduci, & ad ingressum chori facilius recognosci possent, ne quis forte latentur irreperet. V. notat idem vetus ordo, illos tamdiu ibi præstolari, quamdiu à Cantoribus Introitus, & à Subdiaconis Gradualia cantantur, & quinque priores lectiones leguntur, quod de promovendis ad sacros Ordines intelligendum est; nam Subdiaconi nonnisi post quintam lectionem, Diaconi vero, & Presbyteri finita Epistola ordinantur, ut postea docebimus VI. quod à Summo Pontifice, ex (b) brevi, seu summario libello, & charta, quadam nomina eorum continente coram omni populo, ordinandi omnes vocarentur. VII. quod ordinandorum ministri, seu forte famuli, parata habeant indumenta, quibus promovendi induantur. VIII. quod ea ab Archidiacono recipere consueverint IX. quod Archidiaconus promovendos ad Pontificem deducat, eorum unum manu apprehendens, quem reliqui sequantur. X. quod ordinatio à Litaniis inchoetur, (quod de Ordinum sacrorum collatione pariter intelligendum) & dum eæ à Choro canuntur, tam Pontifex, quam ordinandi in terram prosternantur. XI. quod singuli promovendi ad ordines accedentes ad Pontificem sedentem in sua sede sigillatim benedicantur, & per impositionem manuum ordinentur. XII. quod

(a) Vide Salvian. lib. 6. Theodoret. lib. 7. cap. 16.

(b) Nomen *Brevis* in Conc. Meld. cap. 4. in legibus Roman. VVisigothor. Franc. passim, apud Euseb. lib. 10. hist. c. 6. Vide apud Zen. in addit. post can. 113. Conc, Charthag.

A B C D

oraria (quibus nulli nisi sint Diaconi indui possunt ex (c) Laodicena Synodo) è confessione S. Petri, id est (d) ex capsa, seu sepulchro, in quo corpus S. Petri conditum est, desumpta, super quod pridie reposita fuerint, Archidiaconus Diaconis jam ordinatis imponat; Presbyteros vero Diaconalibus indutos vestimentis Pontifex Presbyteralibus planetis induat. XIII. quod Diaconi à Presbyteris secerni debeant, ut ab his illi secreti primum, tum hi ab illis separati ad ordinationem accedant.

V. Post peractam Clericorum ordinationem, alii tamen ritus ibidem præscribuntur, quorum plurimi ostendunt qua solemnitate Clericos ordinatos in Ecclesiis, quibus adscripti sunt, recipi, & ad eas deduci oporteat: alii consuetam in eos, quos ipse ordinarit, Summi Pontificis liberalitatem, ac munificentiam exhibent. In deducendis Clericis, vel certè Sacerdotibus postquam ordinati fuerint ad suam Ecclesiam, hæc notat. Primum eos ab omni Clero & populo regionis, quæ ad ipsorum Ecclesiam spectat, solemni pompâ deductos. Alterum, egredientes e Basilicâ S. Petri triginta ante eos candelabra cum thuribulis prælata: sicut olim Imperatoribus lampades præferri mos erat. 3. album equum, equitate Sacerdotes ordinatos consuevisse. 4. omnem populum antecedentem & subsequentem eorum laudes cecinisse. 5. plateas civitatis, per quas ipsi transirent, pallis, seu peristromatis ornatas fuisse. 6. tandem ipsos toti populo epulum præbuisse. Liberalitas autem Summi Pontificis circa eosdem elucet: tum quod Sacerdotalia eis ornamenta, & aliqua quibus ad ministerium opus est, eis donaret; tum quod aurum vel ar-

(c) Laod. Syn. 22. Vide Zonar. & Balsa. in eund can.
(d) Vide Petrum Urberanum in exposit. libelli Ordinis Rom.

gentum, vinumque, frumentum, A atque oleum, tam ad sacros usus, quàm ad vitæ sustentationem eis præberet: quas quidem solùm rerum species olim ad altare offerre licuisse, ex (a) Canonibus Apostolorum docemur; earumdem verò loco, vel simul cum ipsis auri & argenti oblationem postea in Ecclesia invaluisse, ex (b) Honorio Presbytero Augustodunensi instruimur, seu quicumque alius auctor est libri qui B Gemma animæ inscribitur, quo loco mysticam auri & argenti oblationem percenset. Consonanti in quibusdam huic descriptioni ordinationis Albinus (c) Flaccus, Amalarius (d) Fortunatus, & alii; sed præstat prædictos omnes ritus, vel maximam eorum partem, aliosque hoc tempore usitatos hìc explicare, quo eorum uberior cognitio a nobis habeatur.

(a) Can. 3. & 4. Apostol.

(b) Honor. in gemma animæ cap. 27. lib. 1.

(c) Albinus Flaccus de offic. divi. tit. qualiter Episcopus ordin. in Roman. Eccles.

(d) Amalar. de eccl. offic. lib. 2. cap. 6. & sequent.

CAPUT III.

De Ritibus Ordinationem præcedentibus.

ARTICULUS I.

De jejunio Ordinationibus præmisso.

I. Quamvis priori parte hujusce operis ea ferè omnia, quæ ordinationi præmitti solent, ex professo prosecuti fuerimus; hìc tamen ritus quosdam ordinationi proximos & prævios enumerare ac recensere, a proposito alienum minime videtur; quippe cùm ex iis toti ordinationis ritui lux maxima accedat. Primùm ergo observo Ordinationibus jejunia præmitti solita; nam & superiori, cujus meminimus (a) parte, probavimus, nec ab ullis nisi jejunis ordines recipi consuevisse, nec conferri. Docuimus etiam populo universo jejunium ob eam causam indictum, quod exemplo (b) Apostolorum, qui Pauli & Barnabæ ordinationem celebrantes jejunasse perhibentur; & populi (c) Aurelianensis, qui in electione S. Evvertii jejunasse legitur, ostendimus. Addimus (d) Paulum etiam & Barnabam precatos, & jejunantes legi, cum crearent Presbyteros: in Concilio verò (e) Barcinonensi tempore Recaredi regis, eum Pontificem consecrandum decerni, quem ex duobus aut tribus, quos ante consensus Cleri & plebis elegerit, & Metropolitani judicio, ejusque Coe- C piscopis præsentarit, quos item *sors, præeunte Episcoporum jejunio, Christo Domino terminante monstraverit*: Juberi ab (f) Anacleto ordinationem Antistitis ab Episcopis fieri, qui *jejunium cum omnibus* celebrent: Haberi apud (g) Fortunatum in vita S. Medardi de Tornacensis Episcopi electione, post mortem S. Eleutherii, nonnisi *peracto triduano jejunio, & solemnibus hostiarum victimis Deo devote ob-* D *latis*, fuisse deliberatum: Narrari a (h) Nicephoro, Zenonem Imperatorem ob electionem Episcopi Constantinopolitani toti populo jejunium 40. dierum indixisse: Referri in vita S. (i) Arnulphi Turonensis, ante ejus electionem, triduanum toti Ecclesiæ Turonensi jejunium indictum: Apud Albinum (k) Flaccum memorari suo tempore usitatum fuisse, ut consecrando Antistiti præceptum abstinentiæ pridie

(a) Parte 1. hujus operis sect. 4. §. 4.

(b) Actorum 13.

(c) In vitâ S. Evvertii Episc. Aurel. eccl. cap. 2. apud Sur. 4. Sept.

(d) Actorum 14.

(e) Barcinon. Concil. cap. 3.

(f) Anacletus ep. 2. in principio, habetur dist. 75. cap. ordinationes.

(g) Fortun. in vita S. Medardi c. 18. apud Sur. 8. Iunii.

(h) Nicephor. lib. 16. cap. 18.

(i) Vitæ S. Ardulfi cap. 5. Bibliothec. Floriac. xisto dextro pag. 248.

(k) Albin. Flac. de off. divin. tit. qualiter Episcopus ordin. in Rom. Eccl.

pridie ordinationis ejus imponeretur. Plura ejusdem ritus exempla proferri possunt: quemadmodum enim Baptismo jejunium præmitti olim solitum, docent auctores omni exceptione majores, Justinus ([a]) Martyr, ([b]) Tertullianus, ([c]) Nazianzenus, ([d]) Ambrosius, ([e]) Cyrillus Hierosolymitanus, ([f]) Augustinus, Concilii ([g]) Carthaginensis 4. Patres: imò & Justinus([h]) Martyr, cum baptizandis simul populum jejunare & orare solitum fuisse fidem facit, quidni similiter & ordinandos & ordinatores & populos universos ad celebrandam ritè ordinationem jejunasse dicamus? Neque enim dubium est, quin, cùm populi Christiani magis interesset, quos Pastores Doctoresque habiturus foret, quàm quos in Christiano cœtu confratres, non minus æqua ipsi visa fuerit lex de jejunio ordinationi præmittendo, quàm solemni quorumdam Baptismo: nec insuetum id apud antiquos fuisse existimo; quinimò, cum e ([i]) Constitutionibus Apostolicis salutare istud monitum hausissent, ut quæ à Deo enixe petebant, hæc jejunando peterent, jejunantes fideles a Deo postulare consuevisse non dubito, quatenus Sacerdotes pios, ac pastores ([k]) secundùm cor Dei obtinere possent.

(a) Justin. apolog. 2.
(b) Tertull. de Baptis. cap. 19.
(c) Naz. orat. 40.
(d) Ambros. in c. 4. ep. ad Ephes.
(e) Cyril. Hierosol. catech. 3.
(f) August. de fide & operibus c. 6.
(g) Conc. Carthag. 4. c. 88.
(h) Iustin. sup. Vide etiam Metaph. in vita S. Sylvestri & vit. S. Sebastian. apud Sur. 20. Jan.
(i) Const. Apost. 5. cap. ult.
(k) Ierem. 3.

II. Ob eam proinde rationem Quatuor Temporum jejunia præsertim instituta esse crediderim, quibus scilicet solùm, ac Quadragesimæ temporibus ordinationes celebrari legitimè jam a multo tempore potuerunt, ùt supra ostendimus. Et sane, cum, ùt ex ([l]) Scriptura sacra colligunt, ([m]) Chrysostomus, ([n]) Maximus, & alii Patres, veteris Legis ratio a jejunio cœperit, & Testamenti novi prædicatio a jejunio initium sumpserit; cum baptizatus ([o]) Salvator, Hierarchica munia deinceps suscepturus 40. dies jejunarit, non ipse jejunio indigens, sed jejunii præmissionem huic operi necessariam esse nos docens: quis non sibi facilè persuadeat jejunium ordinandis saltem maximè esse necessarium, quo se ad sacra munia functionesque Ecclesiasticas exercendas disponant? Jejunium porrò, quod ad ordinationes celebrandas requiritur, non necessariò debet esse naturale; sed sufficit quod sit Ecclesiasticum: unde, non propter sacram ordinationem, sed propter Sacrificium Missæ, sine quo sacri Ordines conferri non debent, jejunium naturale in ordinandis desideratur; ideoque post sumptionem sacræ Eucharistiæ, & ablutionem, ordinatio fieri posset, nisi aliter ordinationis ritus ferret: & minores Ordines, qui infra Missarum solemnia non necessario fieri debent, soluto hac ratione jejunio naturali, jam pro certo dari possunt, ùt ex Innocentio notat ([p]) Sylvester. Jejunium irem non est de substantia ordinationis, ùt communiter asserunt ([q]) Doctores; quamvis hac de re nullo nixus sufficienti fundamento dubitaverit ([r]) Raynerius; quinimò Vetus Ordo ([s]) Romanus à ([t]) Gratiano citatus, a non jejunis minores Ordines saltem conferri posse non diffitetur.

(l) Exodi 24. 32.
(m) Chrysost. serm. 1. de jejunio.
(n) Max. hom. 3. de jejunio.
(o) Matth. 4. Luc. 4. Marci 1.
(p) Sylvester, v. Ordo 2.
(q) Doctores passim.
(r) Rayner. in summa.
(s) Vetus Ordo Rom. cap. de gradibus Ecclesiæ.
(t) Grat. dist. 75. c. quando.

ARTICULUS II.

De Precibus & supplicationibus publicis, ante Ordinationem haberi solitis.

I. Secundò monendum etiam duco, preces plures ac solemnes ordinationibus præmitti solitas: orari vult Deus ut exoretur. Augustinum ([u]) suprà docuimus differ-

(u) Aug. ep. 148. Valerio, priori hujus operis parte cit.

differri ordinationem suam à Valerio postulasse, *quo se petendo, quærendo, pulsando, idest petendo, legendo, plangendo ad ordinationem disponeret*. Sed & totum populum, præcipue verò ordinatores, orationi intentius vacare solitos, antequam ad sacram ordinationem accederetur, (a) priori hujus operis parte docuimus. Vetus quoque Romanus Ordo citatus nos docuit, processiones seu Litanias Romæ Feria quartâ ante diem ordinationis ex more peragi consuevisse. *Quo die*, inquit (b) Albinus, *idest quarta feria, leguntur* in Missa *duæ lectiones; quoniam hi, qui ad sacrum Ordinem transeunt, debent admoneri, ut habeant notitiam Legis, & Prophetarum*. Docet verò (c) Amalarius, quarta potius quàm sextâ feriâ duas illas legi lectiones, *quarta ætate mundi* (quæ scilicet à Moyse ad Davidem numeranda est, utpote cum prima à creatione mundi ad diluvium, secunda à diluvio ad Abrahamum, tertia ab Abrahamo ad Moysem numerari soleat) *lex & Prophetæ viguerunt*: unde sexta feriâ legitur unica, *quia Lex, & Prophetia in uno Euangelio recapitulantur, quod legitur in sexta ætate mundi*.

(a) Parte 1. sect. 1. cap 2. art. 4. §. 1. num. 5.

(b) Albinus de divinis officiis, tit. de Quatuor Temporibus.

(c) Amal. lib. 2. de ecclesiast. offic. cap. 3.

II. Porrò, ut ad publicarum precum indictionem pro ordinationibus confirmandam redeamus, Concilium (d) Ravennate secundum sub Clemente V. statuit, ut statim atque Ecclesia aliqua vacaverit sive cathedralis, sive alia, *fiant orationes & processiones ad Dominum, donec ipsa electio* Pastoris, *fuerit celebrata*. Concilium Provinciale (e) secundum Mediolanense, *jubeat*, inquit, *Episcopus, ut Dominico illo die, qui Quatuor stata jejunii Tempora, quibus Ordinis Sacramentum ministratur, proximè antecedit, Parochi non solùm solemne illud jejunium illius rei causa institutum denuntient: verùm etiam in sua unusquisque eorum parochiali Ecclesia supplicationes, litanias, piè ac religiosè vel intus habeat, vel prosequente fidelium multitudine foris Ecclesiam, sicut moris est, ut Dei Sanctorumque ope implorata, tum Episcopus in eorum delectu, quibus ordines confert, Spiritus sancti lumine illustretur; tum illi, quibus conferuntur, in vitæ sanctitate doctrina religiosisque virtutibus proficiant*. Eadem Concilium (f) Mediolanense tertium inculcat alibi à nobis (g) citatum. Eadem Aquensis Synodus sub (h) Alexandro Canigiano, (i) Ferrariensis a Joanne Fortano habita, (k) Ravennas prima auctore Petro Cardinali Aldobrandino, Tarentina (l) a Bonifacio Cardinali Cajetano, quæ & aliæ plures posterioribus temporibus habitæ, processiones, seu Litanias, quæ nonnisi pro gravi causa haberi solent, ordinatior i præmittendas decernunt.

(d) Conc. Ravenn. 2. sub Clemente V. rubr. 1.

(e) Conc. Provinc. 2. Mediolan. decreto 22. tit. 1.

(f) Mediolanse 3. Provinc. constit. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacram. Ordin.

(g) Lege 1. parte hujus operis sect. 1. cap. 2. art. 4. §. 1. num. 4.

(h) Aquensis tit. quæ ad Sacramen. Ordinis administr. pertinent.

(i) Synod. Ferrar. decr. 103.

(k) Synod. Raven. 1. de Ordine n. 7.

(l) Tarent. de Sacram. Ordin. c. 5.

III. Certe vix dici potest, quantum necessariæ sint publicæ istæ preces ac supplicationes ante sacram ordinationem, non tantùm, ut divinam ad bonos utilesque Clericos, quibus Ecclesiæ Dei nihil utilius præstabiliusque esse potest, impetrandos voluntatem inclinent; verùm etiam, ut ordinandos sui officii moneant; interesse scilicet plurimum, quales ipsi futuri sint, cùm populum pro eorum electione atque ordinatione sollicitum animadverterint: item, ut populum dignitatis Sacerdotalis commonefaciant, ad quam eos sibi persuadeant divina instigatione assumi, pro quibus eligendis tam anxie postulatum fuerit. Ordinatores autem, qui redituri

dituri sunt rationem Deo pro ordinationibus à se peractis, orationi præ cæteris vacare oportet, ne qui in Clericis renuntiandis secundùm ([a]) Dionysium, divinæ voluntatis Interpretes esse debent, mendaces deprehendantur, odioque vel gratia ducantur, cæcutiant, aut officium negligant: unde Victor ([b]) Presbyter Antiochenus in eo quod Christus prius in montem orationis causa ascenderit, quàm Apostolos vocaret, *inter alia quoque*, inquit, *Ecclesiæ Duces & Pastores admonere per hoc voluit, ut prius in oratione pernoctent, quàm illis manus imponant, quos ad sacrum ministerium consecrare deliberatum habent ne forte ejusmodi promotio frustra cadat: ille enim qui omnium corda ùt Deus explorata habebat, omniaque, quæ futura erant, accurate tenebat, non absque judicio Apostolorum delectum habuit.*

(a) Dionys. cap. 5. Eccl. hierarch. cit.

(b) Victor Antioch. in cap. Marci 15. tomo 1. Bibliot. PP.

ARTICULUS III.

De præmissa Denuntiatione publica ordinandorum.

I. Tertiò observandum est, publice ordinandorum nomina ante ordinationem renuntiari olim solita; quod ex Cypriani ([c]) epistola ad Clerum de Saturo Lectore, & Optato Hypodiacono à se factis, colligere possumus: *Fecisse autem*, inquit, *me sciatis lectorem Saturum, & Hypodiaconum Optatum confessorem, quos jam pridem communi consilio Clero proximos feceramus; quando aut Saturo die Paschæ semel atque iterum lectionem dedimus, aut quando cum Presbyteris doctioribus Lectores probaremus, &c. Nihil ergo à me, absentibus vobis, novum factum est: sed quod jampridem communi* A *consilio omnium nostrum cœperat, necessitate urgente promotum est.* Ex quibus verbis patet, longe ante ordinationem ordinandos examinatos & selectos, *Clero proximos* fieri, id est palam renuntiari consuevisse: quibus congruit id, quod ex ([d]) Lampridio alibi docuimus, ordinandorum nomina publice proponi solita, ut si quis in aliqua re eos accusare vellet, liberam haberet id faciendi potestatem. Feria autem B quarta ante sacram ordinationem ipsos renuntiari Romæ publicæ consuevisse Vetus ([e]) Ordo Romanus supra citatus expressit. Verùm id fusius à nobis superiori ([f]) parte confirmatum est.

(c) Cypr. ep. 24. ad Clerum.

(d) Lampridius in Alex. Severo.

(e) Vetus Ordo Rom. suprà.

(f) Vide 1. parte hujus operis sect. 1. cap. 2. non semel.

II. Neque prætermittendum videtur hoc loco, qua olim solemnitate apud Græcos consecrandi Patriarchæ Constantinopolitani, peracta electione, ab Imperatore renuntiarentur: quem ritum nobis exhi- C bet ([g]) Codinus: cujus ritus hæc præcipua sunt capita. I. Ornatus Triclinii ejusmodi pannis & velis, qualia in Despotæ inauguratione adhiberi solent. II. Extructio ἀναβάθρας διὰ ξύλου, *ligneæ anabathræ*, seu *lignei pulpiti, tabulati, aut subsellii* à verbo Græco ἀναβαίνω, quod *ascendo* significat; qualia pulpita in coronatione Imperatoris idem ([h]) Codinus nobis depinxit rubeis pannis vestita; in renuntiatione autem D Patriarchæ ([i]) coccinei operta pannis. III. ([k]) Imperatoris egressus e conclavi suo, stemma & alia insignia gestantis, ut in throno postea sedeat, omnibus Proceribus extra septum consistentibus, cum suis insignibus & ornamentis. IV. ([l]) Accessus Electi in Patriarcham ad Imperatorem, mox in throno cæruleo sessuri, circa tertiam triclinii à pariete distantem partem versus Imperatorem aureis velaminibus instrato.

(g) Codinus c. 10. de offic. Eccles. Constantinop. n. 3.

(h) Idem cap. 17 num. 15. 24. 31.

(i) Idem cap. 20. cit. num. 3.

(k) Idem cap. 20. cit. num. 4.

(l) Ibidem.

V. *mul-*

V. (a) Utriusque surrectio, quibus scilicet ambobus surgentibus omnes, *multos annos* adprecentur. VI. (b) Patriarchæ deductio ab aliquo ex Proceribus dignoiri & eminentiori, Despotâ tamen, Sebastrocratore, & Cæsare absentibus. VII. (c) Ejusdem Patriarchæ renuntiatio, tradito Patriarchali sceptro seu baculo, Imperatore ejusque filio hæc dicentibus: Ἡ ἁγία Τριὰς, διὰ τοῦ παρ' αὐτῆς δωρηθείσης ἡμῖν βασιλείας, προβάλλεταί σε Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Id est, *Sancta Trinitas per regnum à nobis concessũ constituit te Archiepiscopum Constantinopoleos novæ Romæ:* quam renuntiationem universorum acclamatio multos annos adprecantium consequatur. VIII. Patriarchæ ascensus in prædictum pulpitum, in quo sceptrum seu pedum pastorale ab Imperatore manu accipit. IX. (d) Consessus utriusque tam Imperatoris quàm Patriarchæ in thronis prædictis, & faustæ utrique datæ à populo acclamationes. X. Tandem (e) regressus Imperatoris in conclave suum, Patriarchæ autem equitántis ad ædem majorem S. Sophiæ principibus stipati, cujus equus ex candido panno usque ad caput tectus describitur; tuncque (f) primùm extra palatium equo hujusmodi per urbem vehi Patriarcha perhibetur, cum antea progredi pedibus assuesceret. Plura apud (g) Phransem circa morem istum declarandi Patriarcham adnotantur: illudque inter cætera, quod Imperatores electo Patriarchæ pedum seu virgam pastoralem auream, lapillis & margaritis distinctam, & electum equum de regio stabulo, sellâ, & phaleris regie & sumptuose ornatum, album, & aureo stratorio tectum donarent; item quod varia à variis Constantinopolitanæ Ecclesiæ officialibus canerentur, interim dum Patriarcha ab Imperatore in solio sedente, Procerum nudis capitibus adstantium corona stipato, pedum acciperet. Sed hæc fusius exposuimus, quàm instituti nostri ratio exposcat; jam ad reliquos ordinationem ritus explicandos accingimur.

(a) Ibid. nu. 5.
(b) Ibid. nu. 6.
(c) Ibid. nu. 7.
(d) Ibid. nu. 8.
(e) Ibid. nu. 9.
(f) Ibid. nu. 10.
(g) Phranses lib. 3. Chron. cap. 19.

A B C

CAPUT IV.

De Ritibus statim initio cujuslibet ordinationis usurpari solitis.

ARTICULUS I.

De solemni ordinandorum Processione.

I. Plurima statim in limine circa ritus ordinationis observamus. Primùm enim occurrit solemnis ordinandorum ad Ecclesiam processio, quos nobis supra (a) Vetus Ordo Romanus, in comitatu Summi Pontificis, cum Clero & populo universarum regionum Litanias canente, ad Ecclesiam Sancti Petri procedentes describit: quos Nannetense (b) Concilium à Presbyteris suis parochianis, non solùm ad locum examinis, verùm etiam ordinationis deductos fuisse, & utrobique ab iisdem primùm præsentatos, tum repræsentatos insinuat. Nec minori pompa, imò longè majori crediderim Episcopos ad locum consecrationis olim deductos fuisse. Quanto v. gr. hominum

(a) Vetus Roman. Ordo, tit. qualiter in Eccl. Rom. sacr. ordines fiant supra.
(b) Nannet. Conc. can. 11.

D

num plausu & concursu Epiphanius Ticinensis Mediolanum consecrandus deductus fuerit, loquitur (a) Ennodius in ejus vita. Godefridum Ambianensem ab urbe Novigenti Remos usque a proceribus urbis Ambianensis deductum, testatur Nicolaus (b) Monachus Suessionensis ejus æqualis. S. quoque (c) Nortbertum maxima procerum & populorum caterva ad civitatem suam consecrandum deductum legimus. Sed & plura alia ejusmodi exempla supersunt, quæ frustra à nobis recenserentur. Suprà ex (d) Codino retulimus Patriarcham Constantinopolitanum, ubi ab Imperatore renuntiatus est, equo ornatissimo insidentem, ædem S. Sophiæ consecrandum ab omnibus Proceribus deduci. Quod etiam ex iis confirmari potest, quæ infrà, ubi de eorumdem, postquam consecrati fuerint, solemni deducendorum ritu dicemus.

(a) Ennodius in vita S. Epiph. Ticin.

(b) Nicolaus Monachus in vitâ Godefridi Ambianen. lib. 1 cap. 32.

(c) Vita S. Norberti cap. 41. apud Sur. 6. Junii.

(d) Codinus suprà cap. 20. num. 10.

B

II. Compertum quoque nobis est ex Theodoreto (e), consecrandos olim Antistites ab Episcopis, Presbyteris, Diaconis, populis, Monachis, Hymnos cantantibus deduci solitos: in ea siquidem Epistola, quam de Lucii Arriani intrusione in Alexandrinam sedem scripsit orthodoxus Præsul Petrus Alexandrinus, inter varia argumenta, quibus ejusdem Lucii violentam electionem, & illegitimam ordinationem fuisse demonstrat, hoc etiam profert, quod non ab iis deductus, sed ab Arrianis quibusdam in sedem suam intrusus fuerit; sic enim habet: τῷ δὴ τοιούτῳ συνῆσαν, ἀπαλῇ γὰρ εἰσόδῳ τῆς πόλεως ἐπιβαίνειν οὐκ ἠδύνατο, οὐκ Ἐπισκόπων τινές, οὐ Πρεσβυτέρων, οὐ Διακόνων, οὐ λαῶν πλήθη, οὐ περηγῶν τούτων μονάζοντες ὕμνοις ἐκ γραφῶν ἀναμέλποντες: idest, *istum autem comitati sunt*

(e) Theodoret. lib. 4. hist. c. 20. Cui junge Socrat. lib. 4. cap. 16 Sozomen. lib. 6. c. 19. Niceph. lib. 11. c. 46.

C

A

[solus enim in urbem ingredi non poterat] non Episcopi ulli, non Presbyteri, non Diaconi, non populi multitudo, non Monachi, hymnos ex sacris libris cantantes. Discimus quoque à (f) Justiniano, Antistitem consecrandum, post auditam consecrantis Episcopi publicam admonitionem circa Pontificale officium, & dotes ad ipsum necessarias, à populo dignitati ejus assentiente, & testimonium ferente, ad sacram ordinationem deduci debere.

(f) Justin Novell. 6. c. 1. §. & hanc.

III. Neque verò aut superbiæ aut vanitatis fuit argumentum solemnis ista ordinandorum & cum pompa deductio: quin potius & ad ordinationis firmitatem, & populorum instructionem, & dignitatis conferendæ commendationem, rationabiliter celebritas ista conducebat; æquumque videbatur, ut populi nupturis cum Ecclesia sua Pastoribus tanquam paranymphi adsisterent; dignitatis Ecclesiasticæ candidatos, tanquam suffragatores in campum, sed potius in Ecclesiam deducerent: coronandos athletas suo quoque præconio præsentiaque honorarent; Magistratus Ecclesiasticos creandos præsentes ipsi recognoscerent, discerentque, quibus essent parituri; ne videlicet spiritales nuptiæ, familiæ Christianæ frequentia & alacritate destitutæ, negligi viderentur; ne Pastorum electio nullis testibus, nullis populorum suffragiis innixa nutaret: ne debito virtus spoliata præconio sordesceret: neve tandem Doctorum Ecclesiæ creatio, clanculum facta, vel constitutis auctoritatem adimeret, vel non sufficienter promulgata titubaret.

D

IV. Ob similes quoque causas superiùs (g) docuimus, nonnisi sub conspectu publico, & magna hominum

(g) Vide superiori hujus operis parte, & præsenti, ubi de loco ordin. actum est sect. scil. 6. c. 1. art. 4.

minum frequentiâ ordinationes, tam Episcoporum, quàm cæterorum olim peragi solitas. Eligius certè & Audoënus, id testante ipso (a) Audoëno in vita S. Eligii, inter catervas populi, inter choros psallentium describuntur ordinati. Sed & Cyrillus (b) Alexandrinus à divino exemplo celebritatem ordinationis repetit, ex eo nempe quod (c) Christus, nonnisi convocatâ Discipulorum & aliorum multitudine, Apostolos elegisse dicatur, quod ad Clericorum ordinationem ita transfert: (d) *Observa*, inquit, *modum ordinationis, non enim in abscondito illud* (Apostolorum scilicet delectum) *& secreto fecisse eum, ait sapientissimus Euangelista; sed collectis potius quamplurimis discipulis, & multitudine copiosa ex omni regione Judeæ, & maritimis Tyri, & Sidonis. Hi autem erant idolatræ, utrinque utique claudicantes, idolatriæ tamen crimina non omninò deferentes. Facta igitur ordinatio hisce omnibus præsentibus, & totius orbis Doctores constituti sunt &c.*

(a) S. Audoenus in vita S. Eligii lib. 1. cap. 1.

(b) Cyril. Alex. relatus in catena Patr. Græc. in Lucam.

(c) Matth. 10. Marci 3. Lucæ 6.

(d) Cyrillus suprà.

ARTICULUS II.

De impositione sacrarum vestium singulis ordinandis.

I. SED iis prætermissis, de quibus jam sæpius diximus, impositio sacrarum vestium, sine quibus ordinandi ad sacram ordinationem accedere non debent, secundo loco nobis occurrit exponenda. De qua ex veteri Ordine Romano supra (e) discimus, ordinandis sub ambone expectantibus, quousque ad ordinationem vocentur & deducantur, præsto esse debere ipsorum ministros cum vestibus sacris, quas ab Archidiacono recipere debent, adeout oraria quoque ipsa Diaconis ab eo imponantur, cùm priùs e confessione Sancti Petri ea desumpserit: planetas autem a Pontifice Presbyteris debere imponi. Quæ verba non ita debent sumi, quasi verò ab Archidiacono singuli ordinandi recipiant insignia ordinis, quem suscepturi sunt, quæ a Pontifice postea eis imponi cum certa pronuntiatione verborum, ex eodem (f) Ordine Romano discimus, a quo scilicet Subdiaconos manipulum, Diaconos stolam & dalmaticam, Presbyteros item stolam & planetam accipere edocemur. Vult ergo solùm vetus Ordo Romanus vestes sacras, quarum gestandarum in priori ordine potestatem susceperit, curare debere ordinandum sibi deferri; easque, utpote ad nobilius ordinis ministerium inservituras, ab Archidiacono debere suscipere; qui ideò orarium, dignitatis tam Leviticæ quàm Presbyteralis insigne, [ùt patet ex (g) Toletano quarto, (h) Moguntino anni 813. Bracharensi (i) primo & (k) tertio, Albino (l) Flacco, & aliis] e sepulchro Sancti Petri sumere debet, ut Diaconum ad Presbyteratus gradum promovendum eo induat, quo nempe Presbyteralis officii executionem non fore ei licitam agnoscat, nisi in communione cum sede Petri perseveranti. Archidiacono verò hoc officium demandatur, quia, cum ejus, ùt mox dicemus, & antea docuimus, officium sit ordinandos Pontifici ordines celebranti præsentare, & examinare, an promovendis necessariæ ad ordinationem dotes conveniant; ejusdem quoque erit, vestes sacras, quæ necessarias istas dotes, & animæ ornamenta significant, eis in manus tra-

(e) Vetus Ordo Roman. suprà tit. qualiter sacri ordines in Eccles. Roman. conferantur.

(f) Vetus Ordo Roman. ibid.

(g) Tolet. 4. c. 39.
(h) Mogunt. c. 28.
(i) Brach. 1. c. 9.
(k) Brach. 3. c. 3.
(l) Albinus Flaccus de divinis officiis.

tradere, qua traditione ſignificet, eos iſtis dotibus eſſe inſtructos, quibus promovendi inſignes eſſe debent. Prædictus tamen Vetus (a) Ordo Romanus, conſecrandum in urbe Epiſcopum, ab uno Preſbytero & altero Diacono indui debere ſtatuit, Clero interim canente Reſponſorium, *Immola Deo ſacrificium laudis*. Illuſtrantur autem iſta & confirmantur: Primò, ex (b) Gregorio Nazianzeno ſupra citato, qui ordinationem ſuam deſcribens, ſe & talari tunica cinctum, & cydari amictum à conſecratore Pontifice refert: quæ licèt ab eo dicta ſint, ad veteris legis ritus alludente; attamen hæc verba ſimilem veſtium ſacrarum imponendarum ritum, in ordinatione noſtrorum Sacerdotum uſurpatum innuunt ei, qui in veteri lege præſcribebatur: Secundò, ex Hincmaro (c) Rhemenſi, qui Beati Remigii ordinationem deſcribens, *Infulis*, inquit, *induitur Sacerdotalibus, benedictione conſecratur Epiſcopali, atque in ſede Præſulatus collocatur*: Tertiò, ex vita S. Willibrordi Trajectenſis Epiſcopi, *quem*, inquit Albinus (d) vitæ illius ſcriptor, *Sergius Papa more Apoſtolico ordinavit Epiſcopum, veſtimentiſque Sacerdotalibus induit, &c.* Quartò, ex vita S. Annonis Colonienſis, cujus dum ordinatio deſcribitur, veſtium ſacrarum ſpecialis fit mentio.

(a) Vetus Ordo Roman. in Ordin. Epiſc. poſt epiſt. vecator.

(b) Greg. Nazianz. orat. 5.

(c) Hinc. Rhem vitæ S. Remigii c. 8.

(d) Albinus in vita S. VVillibrordi c. 7. apud Surium 7. Novemb.

II. At enim ex vita Sancti Norberti major lux prædictis affulget; pluraque alia colliguntur: ſic enim Auctor vitæ ipſius, ejus, ùt putat Surius, contemporaneus: (e) *Facta itaque hora celebrandi officii, & ſingulis, qui ordinandi erant, ſacris & albis veſtibus juxta conſuetudinem Eccleſiaſticam indutis, locíſque diſpoſitis, adfuit & Nortbertus in medio circumfluen-*

(e) Vitæ S. Norberti cap. 3. apud Sur. 6. Iunii.

A *tium populorum: ſpectantibus ergo cunctis & expectantibus, cum ei Cuſtos Sacrarii veſtes offerret benedictas, quas, ùt cæteri, ad ordines ſuſcipiendos indueret, ille, in cujus pectore Spiritus ſanctus jam inchoaverat templum ſuum, convertit manum ad unum de famulis ſuis, qui erant ibidem juxta eum, & innuit ſibi præſentari veſtem pelliceam agninam, quam ad hujuſmodi opus de induſtria juſſerat præpa-* B *rari: qua accepta, & illis intuentibus, exuit varium & multiplicem diabolum, indumentum ſcilicet miræ æſtimationis & magni pretii, & induit uniformem Chriſtum, & ſimplicem, veſtem ſcilicet hominibus hujus ſæculi, & maxime hujus regionis apud nobiles prorſus inſolitam, viliſſimi pretii, & nullius fere momenti. Tunc convertit aliam manum ad Sacrarii Cuſtodem, & induit oblatas ſibi* C *veſtes, quibus in accipiendis ſacris Ordinibus uteretur.*

III. In iis autem verbis hæc obſervabis: Primum, ſingulos ordinandos adſtitiſſe ſacris veſtibus indutos, & in locis ſuis diſpoſitos: Alterum, juxta conſuetudinem Eccleſiaſticam veſtes, quibus induerentur, albas fuiſſe; nam & primis Eccleſiæ ſæculis ſacræ iſtæ veſtes albi coloris eſſe ſolebant, utpote quæ ex lino ùt plurimum factæ eſſent, ùt ex Pon- D tificali (f) Damaſi in vita Sylveſtri, & (g) walfrido Strabone deducere poſſumus. Hinc apud Gregorium (h) Nazianzenum in inſomnio de Anaſtaſiæ templo Miniſtri Eccleſiæ, qui ὑποδρηστῆρες vocantur, adſtantes repræſentantur, ἐν εἵμασι καμφανόωσιν, *in veſtibus ſplendicantibus*, ſeu *albicantibus*. Hinc apud (i) Hieronymum, *Epiſcopus, Presbyter, & Diaconus in candida veſte procedere dicuntur*, lib. con-

(f) Pont. Dam. in vita Sylveſtri I.

(g) VValfrid. Strabo de rebus Eccleſ. cap. 24.

(h) Naz. carm. 9.

(i) Hieronym. lib. contra Pelagian.

(a) Chrysost. hom. 82. al. 83. in Matt.

tra Pelagianos. Hinc apud (a) Chrysostomum Diaconi per Ecclesiam ambulantes, λευκὸν χιτωνίσκον περιβαλλόμενοι, *candidissimam tunicam circumdati* describuntur. Hinc in vita (b) Basilii ab Amphilochio scripta, *Basilius stola candida indutus, & circa eum venerandus clerus candidatus*, à sancto Ephrem conspectus dicitur. In dedicatione cellulæ S. Euphronii apud Gregorium (c) Turonensem, *Sacerdotum ac Levitarum in vestibus albis non minimus* chorus interfuisse scribitur; apud quem etiam in S. Nicetii exequiis *albentium Diaconorum turba* legitur. Hinc legimus apud (d) Gregorium Magnum, & (e) Ioannem Diaconum, Siculos ab Ecclesiâ Romanâ consuetudinem istam accepisse, ut eorum Subdiaconi lineis tunicis induti procederent. Hinc apud (f) Germanum Constantinopolitanum Patriarcham legimus, τὸ στιχάριον λευκὸν, *sticarium album*, seu *tunicam albam*, à Diaconis gestari solitam: cui assentitur (g) Codinus, paucos dies excipiens, quibus purpureas tunicas gestarent. Cùm ergo antiquitus Sacerdotum & Clericorum sacræ vestes nonnisi albi coloris essent, diutius ideo retentum arbitror, ut nonnisi albis vestibus induti ad ordines promovendi procederent; quod ex verbis, quæ imponens stolam Diacono ordinando dicit Pontifex, colligi potest: nam in (h) Pontificali quidem Romano stola ista vocatur *candida*, in (i) Veteri autem Ordine *candidata*. Quod etiam ut observatum credam, hæc conjectura me movet, quia sicut in Baptismi Sacramento vestis candida assumebatur ad innocentiam significandam ita in Sacramento Ordinis eandem imponi consentaneum visum est, quæ vitæ pariter puritatem & in-

(b) Vita Basilii ab Amphiloc. apud Sur. 1. Ianuarii.

(c) Greg. Turon. de gloria Confess. cap. 20.

(d) Greg. Mag. lib. 7. Regest. ep. 63. indict. 2.

(e) Ioan. Diac. lib. 2. vitæ S. Gregor. num. 21.

(f) Germanus Cōstantinop. in theor. rerum Eccles.

(g) Codinus c. 3. de offic. num. 7.

(h) Pont. Rom. de ordinat. Diac.

(i) Vetus Ordo Rom. ibid.

A tegritatem ampliorem ostenderet, ut (k) tanquam filii lucis in novitate vitæ denuo ambulare ordinandi monerentur: nam, ut ait Clemens (l) Alexandrinus, χρώματα δὲ λευκὰ πρέποντα ἂν εἴη σεμνότητι, *albi quoque colores castitati gravitati, seu honestati conveniunt*. Unde paulo post ex (m) Mosis præcepto qui non adhibendas tinctas colore vestes nisi ad ornamenta belli præceperat infert, εἰρηνικοῖς ἄρα ἀνθρώποις, καὶ φωτεινοῖς κατάλληλον τὸ λευκόν: *pacificis ergo hominibus & lucidis album consentaneum esse*. Tertium, quod ex prædictis vitæ S. Norberti verbis colligi potest, illud est, Clericos saltem pauperiores agninas seu pelliceas vestes aliquando subtus sacras vestes olim gestasse, quem imitatus S. Nortbertus pelliceam vestem induit, & desuper sacras vestes. Christianis usitatas fuisse pelliceas istas vestes collige ex (n) Hieronymo, & aliis passim. C Clericis quoque communes fuisse, vox superpellicei indicat. Pelliceo certe cingulo S. (o) Fulgentius tanquam Monachus cinctus refertur, & vili tunica indutus. S. vero (p) Martinus setosam vestem portasse narratur: sed de iis alibi. Morem ergo istum renovare volens S. Nortbertus, pelliceas vestes depositis pretiosis induit, quibus sacras superimponeret, ordinationem recepturus. Denique ex eadem S. Norberti or- D dinationis descriptione discimus Sacrarii custodem curasse, ut vestes omnibus ordinandis consentaneæ paratæ essent, ne qua vel minima cura ipsi laborarent.

(k) Ad Ephes. 5.

(l) Clement. Alex. lib. 3. pædag. cap. 11.

(m) Ibidem.

(n) Hieronym. ep. 128. ad Fabiol.

(o) In vita S. Fulg. cap. 18. apud Sur. 1. Ianuar.

(p) Sever. Sulp. in vita S. Martini c. 7. Paulin lib. 2. & 4. de vita ejusdē.

IV. Cæterum possumus etiam ex Concilio (q) Toletano quarto eundem ritum confirmare: statuit enim dictum Concilium, ut qui innocentes post degradationem reperti fuerint, ubi restituentur suis gradibus, si Episcopali quidem restituan-

(q) Concil. Tolet. 4. cap. 27.

tuantur, baculum, orarium, & annulum: si Presbyterali, orarium, & planetam: si Diaconali, orarium, & albam, à Pontifice accipiant: si inferioribus Ordinibus, quæ in sua ordinatione receperant. Hæc enim ostendunt prædictos à Pontificibus, à quibus consecrantur, hæc recepisse, dum prius ordinati fuissent. Confirmatur etiam ex variis ritibus degradationis, in quibus vestes sacras exuuntur, qui ab ordine arcentur, ut patet ex depositione Ignatii (a) apud Nicetam, Macharii Antiocheni in VI. (b) Synodo generali, & cæteris; necnon ex Concilio (c) Lemovicensi, & aliis. De ritu quoque isto imponendi in ordinatione ab Episcopo vestes sacras legantur (d) Vetus Ordo Romanus, (e) Stephanus Eduensis, (f) Ivo Carnotensis, (g) Honorius in Gemma animæ, (h) Hugo à sancto Victore, & alii. De significationibus istarum vestium (i) Albinus Flaccus, Amalarius (k) Fortunatus, Rabanus (l) Maurus, Fulbertus (m) Carnotensis, Ivo (n) citatus, & alii passim.

(a) Nicet. in vita Ignat. Patr. Constantinop.
(b) Synod. 6. gen. Constantinop. act. 8. post medium.
(c) Concil. Lemovic. act. 2. post medium.
(d) Vetus Ordo Rom. in ord Subdiacon. Diaconi, Presbyt.
(e) Steph. Eduensis de Sacram Altaris cap. 5. 7. 9.
(f) Ivo serm. de excell. Sacr. Ord.
(g) Gem. animæ lib. 1. c. 180. 181.
(h) Hugo à S. Victore.
(i) Albinus tit. de singulis vestibus & tit. quid significent vestimenta.
(k) Amalar. lib. 2. de divinis offic. c. 15. & seq
(l) Raban. lib. 1. de instit. cap. 14. & seq.
(m) Fulbertus ep. 79.
(n) Ivo serm. de significat. indum. Sacerdotal. & alii.

ARTICULUS III.

De delatione cereorum ab ordinandis.

I. Tertio in Pontificali (o) Romano præscribitur, ut quicumque vel ad Tonsuram, vel ad Ordines quoscumque, unico dempto Episcopatu, sunt promovendi, cum vestibus suo Ordini convenientibus induti fuerint, ad Episcopum non accedant, nisi candelam in manu accensam gestaverint, juxta illud Christi Domini: (p) *Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris*. Quemadmodum igitur antiquo ritu solebant Catechumeni cereum ardentem baptizandi deferre, ut referunt (q) Nazianzenus, (r) Cyrillus Hierosolymitanus, (s) Augustinus, (t) Venantius Fortunatus, Gregorius (u) Turonensis, & alii; ita non dubito, simili fere ratione constitutum fuisse, ut qui ordinantur cereos manibus gestarent. Baptizantur siquidem isti, ut illuminentur: unde & Baptismus φώτισμα, καὶ μυστήριον φωτίσματος, *illuminatio, & mysterium illuminationis* a Patribus (x) passim dictus est; ordinantur verò illi, ut illuminent. Istis dictum est a Propheta, (y) *accedite & illuminamini, & facies vestræ non confundentur*; illis dictum a Christo, (z) *vos estis lux mundi*. Utriusque lampades in manibus datæ, ut spiritalis connubii, quod cum Christo vel Ecclesia ineunt, moneantur: cum enim apud (a) Ethnicos nuptis tæda jugalis accensa tradi soleret, quidni gestatione lampadis accensæ se Deo quis nubere recordetur? Unde (b) Cyrillus Hierosolymitanus, ad eum ritum alludens, eum, qui non purgatus ad sacrum Baptisma accedit, ἀνάξιον λαμπάδων νυμφικῶν, *indignum*, dicit, *qui lampades sponsales ferat*. Baptizandos quoque ad sacrum Baptisma adhortans (c) Nazianzenus sic inquit: αἱ λαμπάδες ἅσπερ ἀνάψεις, τῆς ἐκεῖθεν φωταγωγίας μυστήριον μεθ' ἧς ἀπαντήσομεν τῷ νυμφίῳ φαιδραί, αἱ παρθένοι ψυχαί φαιδραῖς ταῖς λαμπάσι τῆς πίστεως: *lampades, quas accendis, illius gestationis figuram gerunt, cum qua splendidæ, & virgines animæ splendidis fidei lampadibus Christo obviam prodibimus*; Potiori verò ratione monendi, qui abjecta temporalium rerum sollicitudine, & temporalium negotiorum administratione, ad ordines sese reci-

(o) Pon. Rom. in Rubr. ante expofit. sacræ ordin.
(p) Lucæ 12.
(q) Nazianz. orat. 40. in sanctū Baptisma.
(r) Cyril. Hierosolymit. in procatechesi, & cateh. 1. Mystag.
(s) August. in psal. 15.
(t) Fortunat. lib. 4. carm.
(u) Greg. Turon. lib. 5. hist. cap. 11.
(x) Diony. cap. 2. Eccl. hier. Iustin. orat. ad Ant. Piū. Clem. Alex. lib. 1. pædag. cap. 6. & alii passim.
(y) Isai. 53.
(z) Matth. 5.
(a) Plutar. in qq. Rom. q. 10. Varro lib. 4. de lingua Latina. Servius in 4. Æneid. & alii.
(b) Cyrillus Hierosol. in procatechesi.
(c) Nazianz. orat. 40. cit. propè finem.

recipiendos conferunt, & in Clericorum numerum referuntur, ut qui Christo in fide & castitate sunt desponsandi, accensam ([a]) jugalem tædam manibus gestent, divini, quem pectore conceperint, amoris indicem; & futuræ, quam sperant, claritatis prænuntiam: ([b]) lucernas ardentes in manibus teneant, ut per bona opera proximis suis lucis exempla monstrent, de quibus profecto operibus Dominus dicit: ([c]) *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est*: Episcopus verò consecrandus candelas in manibus non gestat, quia totus ipse luminosus, totus lumen esse debet, ([d]) *lucerna vere Israel*, ([e]) *lucerna super candelabrum Ecclesiæ posita*: nam, ùt ait Gregorius ([f]) Nazianzenus epistola scripta ad Cæsarienses Patris nomine: λύχνος τῆς Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος, *Ecclesiæ lucerna est Episcopus*. Est & alia ratio, quia ([g]) Episcopus illuminativam virtutem transcendit, & superiorem obtinet, perfectivam scilicet vim & operationem: ideoque candelam manu minime gestare ordinationis suæ tempore jubetur, quæ quidem illustrandi vim spiritalem significat; sed divinis & perficientibus Euangelii scriptis sermonibus caput supponit, quibus perficiendi virtus ipsi competere demonstratur. Unum quoque notatu dignum circa hunc ritum habet Blesensis: ([h]) *inde est*, inquit, *quod Dominus Papa, quando aliquem ordinat in Sacerdotem, qui ordinatur utraque manu cereum ardentem offert suo ordinatori, præfigurans, quod curam sui, & suorum summo Pastori præsentabit*.

(a) Allusio ad sententiam Gregor. hom. 28. in Euág.
(b) Lucæ 12.
(c) Matth. 5.
(d) 1. Regum 24. de Davide.
(e) Paulinus ep. 41. de Alipio Episc.
(f) Greg. Nazianz. ep. ad Cæsar. Patris nomine.
(g) Dionysius cap. 5. & 6. Eccl. hier.
(h) Petrus Blesensis ser. 40. in Syn.

A

ARTICULUS IV.

De vocatione ordinandorum.

I. Quarto loco occurrit explicanda Clericorum vocatio, seu, ùt Sancti ([i]) Dionysii utar vocabulo, ἀνάῤῥησις. Patet autem ex ([k]) veteri Ordine Romano superius citato, vocationem istam 4. & 6. feria ante diem ordinationis in urbe Româ fieri olim B consuevisse, legente ex ambone Lectore eorum nomina in charta descripta, & singulos nominatim vocante: eosque pro gradibus, ad quos aspirarent, disponi solitos fuisse, ut ab omnibus & eorum nomina audiri, & aspici ipsi possent, excitareturque populus ad rectum singulis testimonium ferendum. Patet etiam ex ([l]) Dionysio ἀνάῤῥησιν istam toties censeri factam, quoties Pontifex nomen Ordinandi gra- C dumque manifestat, sive precando super eum, sive ipsum consignando, sive formam Sacramenti proferendo; toties enim nomen ordinati, gradusque ab Episcopo juxta ([m]) D. Dionysium profertur, quod etiamnùm a Græcis servatur, ùt ex eorum ([n]) Euchologio patebit. Sölemnis autem jam ordinandorum vocatio apud ([o]) Latinos observari solet, Archidiacono alta voce hæc verba proferente, *accedant qui ordinandi sunt ad officium*, vel Ostiariorum, D vel alicujus alterius inferioris Ordinis, cùm ii ordines sunt conferendi; cùm verò Ordines sacri, *accedant qui ordinandi sunt Subdiaconi, Diaconi, vel Presbyteri*, quod varie pro singulorum Ordinum sacrorum collatione Archidiaconus acclamat: quem sequitur Notarius, singulos postea nominatim vocans ex libro, in quo descripti esse debent, cui vocanti ipsi postea ex more respon-

(i) Dionysius c. 5. Eccles. hierarch.
(k) Vetus Ordo Roman. supra, qualiter in Ecclesia Roman. sacri Ordines fiant.
(l) Dionysius sup.
(m) Ibidem.
(n) Euchol. Græcorum, ubi de ordinationibus.
(o) Pontif. Rom. initio cujusque ordinationis.

ſpondent, *adſum*, ut ſe præſentes eſſe ſignificent, ne videlicet aliqui non examinati non deſcripti irrepant, qui furtivam ordinationem ſubripiant. Significat autem iſta publica vocatio miniſtros Euangelicæ legis debere vocari tanquam Aaron, nec ſuo arbitrio ſacrum capeſſere miniſterium, ſed ad illud eos ſeligi & invitari divinâ Pontificis auctoritate oportere: nihil enim refert, ſive Pontifex per ſe eos vocet, populiſque ſignificet, ſive per præconem: ſemper enim intelligitur ipſe eſſe, qui eos elegit, qui deſignavit, qui vocari juſſit: proindeque divinæ ipſe in iis creandis voluntatis interpres cenſetur.

II. Unde de hac ordinandorum vocatione ita D. Dionyſius, (a) τὴν ἱερὰν δὲ τῶν τελειώσεων καὶ τῶν τελουμένων ἀνάῤῥησιν ὁ ἱεράρχης ἀναβοᾷ, τοῦ μυστηρίου δηλοῦντος, ὡς ὁ φιλόθεος ἱεροτελεστὴς ἐκφαντορικός ἐστι τῆς θεαρχικῆς ἐκλογῆς, οὐκ αὐτὸς ἰδίᾳ χάριτι τοῖς τελουμένοις ἐπὶ τὴν ἱερατικὴν ἄγων τελείωσιν, ἀλλ' ὑπὸ Θεοῦ κινούμενος εἰς πάσας τὰς ἱεραρχικὰς ἁγιαστείας; Id eſt, *Sanctam graduum, ad quos promovendi ſunt, & nominum ordinandorum ſignificationem Pontifex proclamat, hoc myſterio ſignificante, quod Pontifex Dei amans, interpres ſit divinæ electionis, qui non ex favore proprio eos, qui ordinandi ſunt, ad divinam ordinationem adducat, ſed a Deo impulſus in omnibus Pontificiis conſecrationibus*. Neminem autem a ſe ipſo Sacerdotium aſſumere, neminem ex favore nominari, ſed a divina inſpiratione debere probat pluribus exemplis; primò, Moſis qui licet divinæ legis interpres, Aaronem fratrem ſuum, non prius Pontificem renuntiare auſus eſt (quem alioqui Deo charum & Sacetdotali munere dignum exiſtimabat) quàm à Deo de ipſius voluntate edoctus, motuſque ab ipſo ad conſecrationem iſtam perficiendam fuiſſet. Secundò, exemplo Chriſti Domini, *qui*, ut inquit (b) Scriptura, *non ſemetipſum clarificavit, ut Pontifex fieret, ſed qui locutus eſt ad eum, tu es Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech*. Tertiò, (c) Petri (quem τῶν μαθητῶν κορυφαῖον, *diſcipulorum principem & coryphæum* appellat) qui cum cæteris decem, Apoſtolicâ ſimiliter dignitate & auctoritate inſtructis, non prius auſus eſt Matthiam in collegium ſuum cooptare, quàm divinam voluntatem conſuluiſſe. Nam per ſortes eas, quibus Matthias electus eſt, intelligi putat (d) Dionyſius, θεαρχικόν τι δῶρον, ὑποδηλοῦν ἐκείνῳ τῷ ἱεραρχικῷ χορῷ τὸν ὑπὸ τῆς θείας ἐκλογῆς ἀναδεδειγμένον: *divinum quoddam donum, quod huic Pontificio choro divinâ electione promiſſum manifeſtaret*.

(a) Dionyſius c. 5. Eccleſ. hierarch. in theoria.

(b) Ad Hebr. 5. in quo aliqua verba inſeruntur, quæ omittuntur à Dionyſio.

(c) Actorum 1.

(d) Dionyſius ſup.

ARTICULUS V.

De præſentatione ordinandorum.

I. HUic autem vocationi ordinandorum conjuncta eſt eorumdem præſentatio, quæ fit ab Archidiacono, de qua priori (e) parte fusè locuti fuimus, Archidiaconorum in præſentandis & commendandis iis, qui ad Ordines ſacros promoventur, munera penſantes. Breviter ergo ea ſolùm reteximus, quæ ad explicationem hujus ritus conducunt. Primùm notamus, eos qui Pontifici conſecraturo ab Archidiacono præſentantur, nomine Eccleſiæ præſentari, iis ſcilicet (f) verbis, *Poſtulat ſancta mater Eccleſia, &c.* quo ſcilicet ritu diſcant Pontifices, neminem ex humana gratia, vel ex qualibet privata pre-

(e) 1. Parte hujus operis ſect. 1. cap. 2. art. 2. §. 1. & 2.

(f) Pontific. Rom. in ordin. Diacon. & Presbyt.

prece ad Ordines recipere, sed Ecclesiæ solum flagitantis postulationibus acquiescant; & quod sancte (a) Tridentina Synodus decrevit, nullum debere ordinari cogitent, *qui judicio sui Episcopi non sit utilis aut necessarius suis Ecclesiis*; moneantur verò ordinandi, ne se ultro ingerant, sed nec postulanti suam operam Ecclesiæ desint, utilitatibus ejus serviant, voluntati obsecundent. Alterum observamus ad solos Ordines hierarchicos Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, præsentationem istam nomine Ecclesiæ fieri: hos siquidem antiquitus præsertim a Clero & populo electos, cæterorum autem graduum distributioni *trium veracium testimonium cum Episcopi approbatione* suffecisse ex Anacleto docemur: hos solos populis præfectos esse, & in partem sollicitudinis vocari; solos istos ad onus & Ecclesiæ regimen assumi novimus: proinde de iis præsertim Ecclesiam decere esse sollicitam, eorumque creationem a Prælatis flagitare debuisse. Nihilominus videtur ex Veteri Ordine Romano mos antiquus fuisse, ut, qui vel inferioribus Ordinibus initiandi sunt, ab Archidiacono præsententur; nam antequam Ordinum, etiam inferiorum, conferendorum ritus sigillatim explicet, hæc præmitit: (b) *Archidiaconus sine casula, ad chori usque medium procedens, habens præ manibus eorum, qui ordinandi sunt, nomina, & vocatis eis humiliter, respiciens in Episcopum, his eum verbis alloquitur. Postulat hæc sancta mater Ecclesia, reverende Pater, hos viros ordinibus aptos consecrari sibi à vestra Paternitate*; quibus responsio Episcopi subnectitur: *Vide, ut natura, scientia, & moribus tales per te introducantur, imo per nos*

(a) Trident. Syn. sess. 23. c. 13. de reformat.

(b) Vetus Ordo Rom. tit. qualiter in Roman. Eccles. sacri Ordin. fiant.

A *tales in domo Domini ordinentur personæ, per quas diabolus procul pellatur, & clerus Deo nostro multipliciter. Ait Archidiaconus: Quantum ad humanum spectat examen, natura, scientia, & moribus digni habentur, & probi cooperatores effici in his, Deo volente possunt*. Hæc Vetus Ordo Romanus, quæ tamen de solis forte sacris Ordinibus, ut ex titulo colligi potest, intelligenda sunt. III. Humanam

B fragilitatem Archidiaconum de præsentatorum dignitate interrogatum præmittere, tanquam excusationem, ne forte audax aut temerarius videatur, si de re tanti momenti ac ponderis judicium ferre præsumat: si testari audeat hominem aliquem huic oneri ferendo parem esse, quod (c) *Angelicis humeris formidabile*, humanam omnem virtutem transcendit. IV. Non rogari primum adsistentium Episcoporum, qui consecrandum Anti-

C stitem præcipuo consecratori præsentat, dignus ne ipsi videatur, qui ad Episcopatus apicem sublimetur; approbatio enim Sedis Apostolicæ, qua consecrandus in Episcopum jam muniri debet, scrupulum omnem eximit: consensus quoque Episcoporum, qui olim ordinationi prærequirebatur, ab iisque post diligentem inquisitionem lata sententia dubitandi omnem præscindit occasionem: ubi certe mandatum Apo-

D stolicum profertur, ubi literæ Episcoporum totius Provinciæ suffragantur, (quas necessarias olim fuisse diximus, & lectas ante ordinationem fuisse, sicut jam mandatum Apostolicum legitur, mihi non dubium est) ubi, inquam, tantæ auctoritatis testimonia exstant, frustra vocale testimonium unius requiretur: post Aristidem & Catonem nulli amplius audiendi testes.

(c) Bernardus ep. 236.

II. Fru-

II. Frustra hìc memorem admonitionem, & adjurationem istam publicam, de qua priori (a) parte copiose diximus, qua jubentur omnes ab Antistite ordines celebrante, ea crimina prodere, quæ ab ordinibus suscipiendis Electos arcere possit, illa tamen adhibita cautione, ut memores sint conditionis suæ: ne vel tanquam invidi ac maledici audiant, si bonorum famam carpant; vel imprudentiæ atque injustitiæ notâ inurantur, si ignota crimina pandant, & in probatione deficiant. Caveant proinde, ne vel Ecclesiæ bonos viros, vel bonis & bene famatis existimationem bonam auferant: ne Ecclesiæ proceribus dignitatem suam, & boni nominis odorem, vel ex odio vel ex imprudenti zelo suffurari moliantur: hoc enim demum est laicum memorem esse conditionis suæ, electorum ad sacram ordinationem reverentem esse, humanæ infirmitatis patientem, & alterius famæ amantem. Neque verò hìc omittendum, quomodo ex Veteri (b) Ordine Romano vel minoribus ipsis Ordinibus initiandos, & gradum eorum & titulum soleret olim ante ordinationem populo Episcopus significare, his scilicet verbis, *de domo S. Mariæ* [proponi has Ecclesias noveris in exemplum] *eligimus N. ad Ostiarium, ad eumdem titulum. De titulo S. Stephani N. eligimus ad Lectorem, ad eumdem titulum. De Ecclesia S. Petri N. eligimus ad Exorcistam, ad eumdem locum*: quibus verbis & nomina ordinandorum, & Ecclesiarum, de quibus vel ut Parochiani, vel Clerici assumebantur; & tituli, ad quos adscribebantur officiis sacris in eis functuri, memorantur. Jam verò Pontificale (c) Romanum, nonnisi promovendorum ad sacros Ordines titulos referendos publicè præscribit.

(a) 1. parte sect. 1. cap. 1. §. 4.

(b) Vetus Ordo Rom. ubi de ordinib.

(c) Pontifical. Roman. de ordin. Subdiac.

CAPUT V.

De ordinationibus intra Missarum solemnia celebrandis.

ARTICULUS I.

Sacros Ordines nonnisi intra Missarum solemnia conferendos esse.

I. ORdines saltem sacros nonnisi intra Missarum solemnia conferendos esse, constans est Ecclesiæ traditio, quæ ex Actibus (d) Apostolorum colligi potest, in quibus Sauli & Barnabæ ordinatio nonnisi cum sacrificio perfecta describitur: *Ministrantibus*, inquit Scriptura sacra, *illis Domino*, (Græcè λειτουργούντων, id est *sacrificantibus*) *& jejunantibus, dixit illis Spiritus sanctus: Segregate mihi Saulum & Barnabam.* Diximus alibi testimonio plurium Patrum segregationem istam sacram ordinationem intelligi, qua Paulus & Barnabas Episcopali dignitate donati sunt, cùm jam ad Apostolatum vocati fuissent. λειτουργεῖν autem idem esse, ac sacrificare, non solùm ex Græcorum (e) usitata loquendi ratione, qui omnes λειτουργίαν in ea significatione usurpant; nec solùm ex (f) Interpretibus omnibus tam Græcis quàm Latinis, qui hunc locum ita exponunt; verùm etiam ex stylo ipso & phrasi S. Lucæ propria erui potest,

(d) Actorum 13.

(e) Vide liturgias Basilii, Chrysostomi, &c.

(f) Videl. Interpretes in cap. citat. Actorum.

qui eadem voce utitur, de Zacharia Sacerdote dicens, (a) ut *impleti sunt dies officii ejus*, quod in sacrificio offerendo consistebat. Nec incommode vox liturgiæ sacrificio significando peculiariter aptatur: cùm enim ex Vitruvio, (b) *quodcumque officium Sacerdotis vocetur liturgia*, illud maxime ex omnibus Sacerdotalibus officiis hoc nomine donandum est, quod in publicam & plurium simul utilitatem confertur, dicente (c) Isocrate, magistratuum functiones esse λειτουργίας, οὐκ ἐργασίας, *publica* videlicet *ministeria*, *non privata*. Quare, cùm Sacramenti cujusque distributio privata quodammodo sit, quia in commodum tantùm utilitatemque suscipientis instituitur; so'a est Sacrificii divini celebratio, quæ, cùm in præsentium & absentium utilitatem cedat, & in totius Ecclesiæ bonum offeratur, potiori præ cæteris jure λειτουργία dici potest. Itaque habemus ex Actibus Apostolicis in ordinationibus, jam tum observatam Sacrificii divini celebrationem.

(a) Lucæ 1.
(b) Vitruvius lib. 5. Architect. c. 1.
(c) Isocrates.

II. Constitutiones (d) Apostolicæ, ubi ordinationem describunt, eam inter Missarum solemnia perfici, iisque insertam ipsam esse etiam ad Lectoris gradum ostendunt. Epiphanius (e) epistola ad Joannem Hierosolymitanum, Pauliniani in Diaconum & Presbyterum inter Missarum solemnia ordinationem a se factam, testatur: *Cum igitur*, ait, *celebraretur collecta in Ecclesia villæ, quæ est juxta monasterium nostrum, ignorantem eum, & nullam penitus habentem suspicionem, per multos Diaconos apprehendi jussimus, &c. & primùm Diaconum ordinavimus, proponentes ei timorem Dei, & compellentes, ut ministraret, &c. & cum ministraret in sanctis Sacrificiis, rursus eum ingenti difficultate, tento ore ejus, ordinavimus Presbyterum*. Idem clare & aperte docet Augustinus in gestis (f) designationis seu ordinationis Eradii: *Bene habet, ut ea, quæ Dei sunt, circa Sacrificium ejus agere valeamus, in qua hora supplicationis nostræ maxime commendo charitati vestræ, ut omnes vestras causas & negotia intermittatis, & pro ista Ecclesia, & pro me, & pro Presbytero Eradio Domino precem fundatis*. Sed & Vetus Ordo (g) Romanus, & Pontificale (h) Romanum, exacte præscribunt, ut sacri Ordines nonnisi intra Missarum solemnia conferantur; minores verò Ordines conferendos etiam extra ipsa favorabiliter indulgent. Unum tamen notandum, (i) Græcos nonnunquam concedere, ut Diaconatus ordo in ea Missa conferatur, quæ ex præsanctificatis fuerit; quo tamen casu communionem ordinatorum non minus exacte observari volunt, prout infra suo loco (k) ostendemus. At (l) in Missa ista ex præsanctificatis nulla fit consecratio, sed pridie consecrata Hostia & Calix ad Altare inferuntur, ex quibus Sacerdos & cæteri communicant: proindeque liturgia ista non est proprie dictum Sacrificium, aut integra liturgia. Sed redeamus ad Latinos, apud quos ejusdem ritus, ut ordinationes sine Missa non celebrentur, meminere Albinus (m) Flaccus, & alii (n) plures Ecclesiastici scriptores. Sed & (o) Canonistæ, ex Anacleti (p) epistola, qua hora tertia ab orantibus fieri ordinationem jubet, inferunt, nonnisi intra Missam ordinationem fieri, quæ nempe sacratissima est oratio, quam horâ tertiâ publice celebrari debere, ex (q) Canone Ecclesiastico observant. Clarius autem pro eadem re exstat rescrip-

(d) Constit. Apost. lib. 8.
(e) Epiph. ep. 60. inter epist. Hieronymi.
(f) Augustinus ep. 100.
(g) Vetus Ordo Rom. qualiter ordines, &c
(h) Pont. Rom. de ordinibus conferendis.
(i) Vide Euchol. Græcor. ubi de ordin. Diaconi.
(k) Vide infrà de communione ordinatorum.
(l) Vide liturg. ex præsanct. ritum tomo 2 Græcolat. Biblioth. PP.
(m) Albinus Flaccus, tit. Sabbat. in 12. lection. & qualiter Episcop. ordinetur.
(n) Vide reliquos Eccles. script.
(o) Vide tam Glossam, quàm cæteros juris interpretes v. tertia in cap. 1. dist. 75. & alibi.
(p) Anacletus ep. 2. in princip. habetur citat. cap. 1. dist. 75.
(q) De consec. dist. 1. c. Nocte.

reſcriptum ([a]) Innocentii tertii, quod infra à nobis citabitur. Refertur quoque ex Veteri Ordine Romano ([b]) Canon S. Theodori in hæc verba: *In ordinationem Presbyteri vel Diaconi oportet Epiſcopum Miſſam cantare, ſimiliter Græci faciunt, quando Abbatem eligunt vel Abbtiſſam.*

(a) Cap. Quod ſicut, § Super eo, de elect.

(b) Canon S. Theodor. in Veteri Ordine Rom. ante explic. ordination. Presbyt.

III. Nec deſunt rationes, quibus conſentaneum id eſſe perſuadeamus. Primò enim ([c]) in antiqua Lege, nonniſi cum Sacrificiis Levitæ aut Sacerdotes creabantur, ùt ſupra oſtendimus: quamvis ſacrificiorum antiquæ Legis non ea fuerit efficacia, non virtus, non dignitas, quæ noſtri: decet ergo maxime, ut Euangelicæ legis Sacerdotum ac Miniſtrorum ordinatio Sacrificii ſolemnitati interſeratur, quo & celebrior evadat, & fructuoſior. II. Sacrificium noſtrum & ad impetranda divina beneficia, & ad gratias pro ſuſceptis agendas inſtituitur, ùt agentes de Miſſæ Sacrificio docent ([d]) Theologi; at verò ſi ulla umquam neceſſitas ſeſe offerat eorum omnium effectuum, maxime cum ſacri Eccleſiæ Miniſtri conſecrantur, qui ab omni criminis fæce liberi eſſe debent, diviniſque gratiis indigent ad inculpatum ordinis ſui miniſterium, pro quo divinitus collato, non ipſos ſolùm, ſed totam Eccleſiam (cui per Sacerdotes tot divina beneficia contingunt) gratias immortales habere & agere oportet: quæ omnia non poſſunt convenientius præſtari, quàm divini Sacrificii oblatione. III. Pro Regibus non ſolùm orationes & poſtulationes, verùm etiam obſecrationes fieri jubet ([e]) Apoſtolus, ut tranquillam vitam agere poſſimus; Rege sautem, qui Chriſtianorum provinciis dominabantur ethnici erant & Idololatriæ; pro quibus obſecrare neceſſarium duxit Paulus, ſeu per ſacra Deum obteſtari, ut explicant ([f]) Anſelmus, ([g]) Bernardus, ([h]) D. Thomas, & alii: quanto igitur magis pro Sacerdotibus, quorum miniſterio maxime homines ſalvantur, qui ſi mali fuerint, populis in interitum præire ſolent, eoſque in errores præcipites agunt, & in vita impellunt; pro iis, inquam, cæteriſque Eccleſiæ Miniſtris, tunc præſertim cum ordinantur, obſecrandum eſt: quæ autem convenientior Deum obſecrandi, ſeu per ſacra adjurandi ratio, quàm per ſacratiſſimum Chriſti Corpus & Sanguinem, & omnis ſanctitatis auctorem Chriſtum ſacris Altaribus in Sacrificio noſtro preſentem obteſtando, eumque Patri offerendo, qui, ùt ait idem Apoſtolus, ([i]) *exauditus eſt pro ſua reverentia*? Quare cum nonniſi in Sacrificio Chriſtus offeratur, inter Sacrificii celebrationem iſtorum conſecratio peragenda eſt. IV. Quia omnes ordines ad Sacrificium Miſſæ tanquam ad finem ſuum & ſcopum referuntur; omnium ipſum conſummatio ac perfectio eſt; ipſumque proinde à ([k]) Dionyſio τελετὴ τῶν τελετῶν, conſummatio ac perfectio conſummantium ac perficientium Sacramentorum vocatur: nam ſicut totius Chriſtianorum ſtatus perfectio, & Chriſtianæ dignitatis cumulus eſt divina iſta Eſca refici, ejuſque ſumptione ac contemplatione ([l]) Θεοῦσθαι *Deos fieri*; ita totius Sacerdotii cumulus eſt, vero Dei Corpore ac Sanguine fideles ſaginare, ſumenteſque ([m]) Θεοποιεῖν, ſeu *Deos efficere*. V. Quia Chriſtus omnis ſanctificationis & conſecrationis auctor eſt, &, ùt loquitur Dionyſius, ἡ θεαρχικὴ τῶν θείων νοῶν ἀφιέρωσις, *divina divinarum mentium conſecratio, purificatio, dedicatio*; conſentaneum eſt

(c) Vide ſuprà, ubi de ritibus ordinat. Sacerd. veteris legis, & Levit.

(d) Theologi paſſim, ubi de Miſſæ Sacrificio diſputât.

(e) 1. ad Tim. 2.

(f) Anſelmus in dict. locũ Apoſt.

(g) D. Bernardus ſermon. de tribus orandi generibus.

(h) D. Thomas in eundem locum Apoſtoli.

(i) Ad Hebr. 5.

(k) Vide Dionyſ. cap. . Eccleſiaſt. hier & 6. Nazian. orat. 21. & 42.

(l) Vide Dionyſ. ſuprà. Maximum in Dionyſium. Naz. orat. 1. pag. 11. & 23.

(m) Dionyſ. cap. 4. Eccleſ. hierarc. in theoria.

est itaque, ut coram divinis Symbolis, quæ Jesum in sacro Altari præsentem continent, ordinationes perficiantur: nam, ut ibidem (a) subdit Theologiæ mysticæ Princeps, ἁγιάζει γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν ὁ παναγιώτατος Ἰησοῦς, καὶ πάσης ἡμᾶς ἁγιαστείας ἀποπληροῖ τῶν ἐπ' αὐτῷ τελεσθέντων οἰκονομικῶς εἰς ἡμᾶς, ὡς θεογενέτοις λοιπὸν ἀγαθουργικῶς διαβαινόντων: *sanctificat enim seipsum pro nobis sanctissimus Jesus; nosque omni sanctitate complet, dum ea, quæ in eo dispensatione perficiuntur, ad nos ù à Deo generatos scilicet perveniunt*. Ideoque sicut (b) nec Basilicæ, nisi cum Missa consecrari debent, sive ex decreto Hygini, sive Evaristi; nec extra (c) Missarum solemnia chrisma confici; ita nec sine Missæ Sacrificio ulli Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi, debent divinis ministeriis dedicari ac consecrari

(a) Ibidem.

(b) c. Omnes Basilicæ, de consecr. dist. 1.

(c) cap. Te referente, de celebrat. Missarum.

ARTICULUS II.

Non esse Missam essentialem ordinationi.

I. His itaque, vel similibus persuasi quidam rationibus, (d) existimant, Sacrificium Missæ esse de substantia consecrationis, seu promotionis ad Ordines sacros. Ita enim censent (e) Raynerius, (f) Sylvester, & pauci alii: Subdubitare etiam videtur (g) Hostiensis. Negant vero (h) Glossa, tam (i) Decreti quàm Decretalium, (k) Hugo, & alii, quorum sententiam (l) Theologi communiter amplectuntur: adeout hocce tempore de ea re dubitare frivolum videatur: nec cum conditione repetendam eam esse sacram Ordinationem censerem, in qua Sacrificium Missæ defuisset. Tum quia nullus Canon legitur, qui ad substantiam promotionis ad sacros Ordines Sacrificium Missæ pertinere ostendat: nulla ratio, quæ id suadeat: neque enim aut pars ordinationis Sacrificium Missæ esse potest, aut necessarium fundamentum, quorum tamen alterutrum admitti oportet ab eo, qui de substantia sacrorum Ordinum Sacrificium Missæ esse putaverit. Tum quia Subdiaconi & Diaconi ante oblationem, consecrationem, & consumptionem Corporis Christi (in quibus solùm Sacrificium Missæ consistere potest) sunt perfecte ordinati: Presbyteri quoque saltem quoad principalem, quæ ad Corpus Christi refertur, potestatem, ante ejusdem Sacrificii Christiani partes perfecti sunt: Papa quoque ante Missarum solemnia consecratur, ut mox (m) dicemus: & Græci ex (n) prædictis, etiam Diaconi in liturgiis præsanctificatorum, quæ perfectam Sacrificii rationem non habent, ordinantur: ergo Sacrificium Missæ non est de substantia ordinationis; & quamvis nullum sequeretur, jam perfecta ordinatio sufficeret. Puniendi (o) tamen essent illi, qui Ecclesiæ consuetudini, & antiquæ traditioni repugnantes, sacros Ordines sine Sacrificio Missæ celebrarent: & quæ omissa foret Missæ celebratio, (p) secundùm Bernardum Parmensem deberet suppleri: sicut & (q) cætera accidentalia ordinationi omissa supplentur. Tonsuram autem & minores Ordines certum est extra Missarum solemnia conferri posse, quemadmodum concedunt (r) Pontificale Romanum, & (s) Euchologium Græcorum.

(d) Vide Glossam; v. tertia in cap. 1. dist. 75.

(e) Raynerius in summa.

(f) Sylvester vers. Ordo 2. num. 9.

(g) Hostiensis de sacra Unctione, §. à quo, qualiter, & alibi.

(h) Gloss. in c. cit. v. tertia.

(i) Glossa in cap. Quod sicut, §. super eo, dividatur, de elect.

(k) Hugo in can. Ordinationes cit.

(l) Theolog. passim.

(m) Vide infrà.

(n) Vide art. super.

(o) Argum. ex c. Sanè, cap. Literas, cap Vel non est compos, & duobus seq. de temporib. ordination.

(p) Bernardus in cap. Quod sicut, suprà cit.

(q) Cap. unico in principio, de sacra Unctione cap. 1. & 2. de Sacram. non iterandis.

(r) Pontific. Rom. tit. de Tonsura, & minoribus Ordinibus.

(s) Euchelog. tit. de ordin. Lectoris.

ARTI-

ARTICULUS III.

A quo Missa ordinationis celebrari debeat.

I. Missa autem ab eo celebrari debet, à quo Ordines conferuntur: & si Episcopus est consecrandus, ab eo, qui principalis dicitur consecrator, quemadmodum testatur Bernardus (a) Parmensis sibi interroganti à Papa responsum fuisse: *tum* (b) *ne dividatur mysterium unitatis*, quod dividi quodammodo videtur si unus Ordines Sacrificio Missæ insertos confert, alter Sacrificium celebrat: tum, ut ordinatori suo se communicare ordinatus significet, Missam ab eo audiendo, & sacrosanctam Eucharistiam ipsius manu percipiendo. Summi tamen Pontificis prærogativa est ex rescripto Innocentii tertii ad Joannem S. Stephani in Cœliomonte Cardinalem, Apostolicæ Sedis Legatum, ut (c) *ante Hymnum Angelicum consecretur, & postmodum Missarum solemnia incipiat & perficiat consecratus*: ideoque, & eodem, quo Papa consecratus est die singulari privilegio Ordines ei celebrare conceditur. Exponit autem hunc ritum Marcellus electus Episcopus Corcyrensis (d) libro sacrarum Ceremoniarum Leoni X. Pontifici oblato, docens nempe, tunc tantùm Summo Pontifici concedi, ut Missam ipse celebret consecrationis suæ die, quando videlicet simul & consecratur Episcopus, & in Summum Pontificem benedicitur, ac coronatur: secus autem, cùm solùm in Episcopum consecratur, nec eodem die in Summum Pontificem benedicitur ac coronatur, non ipse, sed principalis Consecrator, Missam celebrare ex more jubetur; quamvis ex eodem more solito, quo A qui vel in Presbyteros ordinantur, vel in Episcopos inaugurantur, cum suo Consecratore concelebrare solent, ipse quoque simul consecratori suo concelebret. Sed iis, qui hoc modo concelebrant, non tribuitur recitatio Missæ, quia nec Orationes alta voce ipsi recitant, nec principalis consecrantis locum tenent. Papa verò cum simul consecratur, benedicitur, ac coronatur, preces sacras alta voce ipse recitat, B eique Consecrator duntaxat, in reliquo Missæ officio adsistit, ut docet prædictus sacrorum rituum Ecclesiæ Romanę oculatus narrator.

(a) Bernardus in c. Quod sicut, §. super eo, de elect.

(b) Cap. Quod sicut citat.

(c) Eod. cap.

(d) Sacrar. cerem. Rom. Ecclef. lib. 1. sect. 2. cap. 2. & 3.

II. Nihilominus reperimus, nonnumquam aliquos præter Summum Pontificem eodem, quo ordinati sunt die, Missam celebrasse, & ordinasse. De sancto Annone (e) Coloniensi refertur, quod eodem, quo ordinatus est Episcopus, die Sacrificium tanquam præcipuus minister celebrarit. C Idem de Joanne Constantiensi Præsule refert VValfridus (f) Strabus in vita S. Galli Abbatis. Extant quoque literæ (g) Basilii Patriarchæ Bulgarorum ad Innocentium, in quibus eodem, quo consecratus est die, dicit se *duos unxisse Metropolitanos, & cæteros Episcopos*, eos fortè qui non fuissent uncti, cum tamen antea fuissent consecrati: ex quo ratio sumi potest suspicandi, Patriarcham D istum Bulgarorum inaugurationis suæ die Missam celebrasse, & pro principe Episcopo se gessisse.

(e) Vitæ S. Annonis lib. 1. cap. 5. apud Sur. 4. Decembris.

(f) VValfridus lib. 1. vitæ S. Galli, cap. 24. apud Sur. 16. Octobris.

(g) Literę Patriarc. Bulgar. quæ referuntur in gestis Innocent. III. recens Tolosæ impressis post libros aliquot epist. ejus.

ARTICULUS IV.

In qua Missæ parte sacri Ordines conferantur.

I. Ex (h) prædictis patet, in qua Missæ parte Summi Pontificis consecratio fiat: nam cùm simul & consecratur Episcopus, & bene-

(h) Vide cap. Quod sicut, cit. & lib. sacr. cerem. supra.

benedicitur Summus Pontifex, ante Hymnum Angelicum Episcopali potestate insignitur: cùm autem solùm Episcopus consecratur, eadem, quâ cæteri, Missæ parte Pontificiam ordinationem recipit. Hìc autem videndum, in qua non solùm Episcopalis Ordo, verùm etiam reliqui inferiores Ordines, Missæ parte conferantur. Euchologium (a) Græcorum, Lectorem non intrà, sed ante Missarum solemnia promovendum, ostendit eum scilicet ad Pontificem qui se ornavit ad Sacrum celebrandum, adducendum præscribens. Subdiaconum (b) quoque ab eodem, priusquam Missam incipiat, sedente è regione portæ Speciosæ in ambone statuit ordinandum. Diaconum verò (c) in Missâ fidelium, quando integra celebratur, post consecrationem Corporis & Sanguinis Christi, statim atque hæc recitata sunt verba, καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν: *& erunt misericordiæ magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi cum omnibus vobis*; quæ quidem habentur in Liturgiâ (d) Basilii, Pontifici ordinandum præsentari jubet, moxque Diaconatus ordine initiari; cum autem Missa tantùm fit ex præsanctificatis, postquam altari illata ipsa fuerint, & Diaconus ei ministrans hęc verba recitarit, πληρώσωμεν τὴν δέησιν, *compleamus orationem*, ordinandos esse eos, qui ad Diaconatus gradum admissi sunt, idem præcipit. Presbyterum verò, absoluto Hymno Cherubico, in Missa quoque fidelium, sed ante consecrationem sanctæ Eucharistiæ, consecrandum disponit idem (e) Euchologium. Episcopum (f) tandem, absoluto Trisagio, statim ante catechumenorum benedictionem & missionem, consecrari statuit.

(a) Euch. Græcorum de ordin. Lectoris.

(b) Idem de ordin. Subdiac.

(c) Idem de ordin. Diacon.

(d) Liturg. Basilii tomo 2. Græco-Lat. Biblioth. PP.

(e) Idem Euch. de ordin. Presbyteri.

(f) Idem de consecr. Episcopi.

II. Quorum, ni fallor, rituum hæc ratio est. Lectores quidem & Subdiaconi extra Missarum solemnia consecrantur, etiam extra Missam Catechumenorum, quia nec Catechumenorum, nec immundorum ex officio præcipui purgatores constituuntur, ùt Diaconi; nec populi fidelis illuminatores, ùt Presbyteri. Diaconi verò, quia nonnisi ad dispensandum Corpus Christi, non autem consecrandum, potestatem in sua ordinatione consequuntur, ideò, peracta sacræ Eucharistiæ consecratione, vel saltem impositis super Altare sacris Symbolis, quæ verum Christi Corpus & Sanguinem continent, ante communionem perficiuntur. Presbyteri verò, qui non solùm ad corpus Christi & sanguinem dispensandum, verùm etiam ad consecrandum potestatem adipiscuntur, cum ante distributionem ejusdem divini Corporis & Sanguinis, tum etiam ante consecrationem ejusdem, ordinari jubentur. Episcopi tandem, qui benedictionis omnis in Ecclesia auctores sunt, in quo omnes actus hierarchici, purgandi, illuminandi, perficiendi eminentissimè continentur, eâ Missæ parte, qua primùm immundi benedici ac purgari solent, demumque offerenda sunt sacra in Altari dona, post dimissos Cathechumenos, eâ, inquam, parte congrue omnino consecrandi visi sunt, ut ab ipsis & purgandi Catechumenos, & offerendi pro fidelibus, eosque ad perfectionem per sacram Eucharistiam adducendi potestas derivari significetur.

III. Secus tamen in Ecclesia Latinâ ob alias rationes pręscribitur: etenim ex Pontificali (g) Romano discere possumus, statim dicto Introitu, & *Kyrie eleison*, Clericum ab Episcopo fieri; cum verò plures in

(g) Pontif. Rom. de Clerico faciendo.

res in Miſsa ordinationis Collectæ & Lectiones recitentur, (a) Oſtiarium poſt primam Collectam & Lectionem: (b) Lectorem poſt ſecundam: (c) Exorciſtam poſt tertiam: (d) Acolytum poſt quartam: (e) Subdiaconum poſt quintam ordinari: (f) Diaconum poſt recitatam Epiſtolam: (g) Presbyteros, & (h) Epiſcopos, dictis Tractu & Sequentia uſque ad ultimum Verſum excluſive, antequam legatur Euangelium, ſaltem ex maximâ parte ordinari: nam Presbyteris quidem poſt communionem Dominici Corporis iterum imponuntur manus, ut poteſtatem accipiant peccata remittendi; a quibus omnibus Eccleſiæ Romanæ vetus mos, qui profertur ab Albino, aliquantulum videtur differre; *Nam*, inquit (i) Albinus, *hoc ſciendum, quia reliqui miniſtri poſt Antiphonam ad Introitum & Orationem tunc ordinantur. Epiſcopi verò poſt Reſponſorium cantatum. Quod autem aliqui poſt Euangelium conſecrant Epiſcopum, non dicit ullus Ordo.*

(a) Idem de ordin. Oſtiarij.
(b) Idem de ordin. Lectoris.
(c) Idem de ordin. Exorciſtæ.
(d) Idem de ordin. Acolythi.
(e) Idem de ordin. Subdiac.
(f) Idem de ordin. Diaconi.
(g) Idem de ordin. Presbyt.
(h) Idem de conſecr. electi in Epiſcop.
(i) Albinus de Officiis divinis, tit. qualiter Epiſcopus ordinetur in Rom. Eccleſiâ.

IV. Non caret autem ratione prædicta diſpoſitio: etenim hoc in iſta diſpoſitione ſervatur, ut nobiliores Ordines in ulteriori parte Miſſæ conſecrentur; quo nempe doceantur ad illos promoti debere (k) ire de virtute in virtutem, quouſque videatur Deus Deorum in Sion. Statim poſt Introitum, antequam Lectiones ullæ legantur, Clerici conſtituuntur, quibus nullum in Eccleſia officium aſſignatur; tum poſt ſingulas Collectas ac Lectiones, minores ſinguli Ordines conferuntur, ut pro ſingulis ipſis ſingulariter a toto populo collecto precandum eſſe innuatur; & ipſi, quo in Eccleſia provectiores erunt, ſibi amplius neceſſarium eſſe moneantur attendere (l) lectioni & doctrinæ.

(k) Pſal. 83.
(l) 1. ad Timot. 4.

A Subdiaconi quoque propter eamdem rationem, poſt quartæ Lectionis recitationem creantur, antequam legatur Epiſtola, cujus legendæ poteſtatem ſuſcipiunt, & cui, ſtatim atque ordinati ſunt, in eadem Miſſa legendæ inſerviunt. Diaconi quoque, qui Euangelium in Miſſâ recitare ſolent, ideo ante Euangelium conſecrantur, ut ad illud cantandum parati conſtituantur. Presbyteri ſimiliter ante Euangelium

B ſicut & Epiſcopi, conſecrantur, ut noverint ſe Euangelii prædicationi debere incumbere, de qua dicebat Apoſtolus: (m) *Non miſit me Dominus baptizare, ſed euangelizare.* Recte autem, quodnam ſit ipſorum oſtenditur officium, ſi, ſtatim atque ſinguli conſecrati ſunt, materia ipſis explicandæ ſuæ poteſtatis aſſignetur: quomodo (n) Paulinianum Epiphanius Diaconum à ſe conſtitutum ſtatim miniſterio altaris

C applicuit. Non tamen obſervatum ſemper crediderim, ut ſtatim atque quis in aliquo officio creatus fuiſſet, eidem exercendo applicaretur. Nam aliàs nemo Lector v. g. conſtitutus fuiſſet, qui non legiſſet: at non omnes Lectores legere ſolitos, colligere eſt, tuum ex Concilio (o) Milevitano I. & (p) Africano, tum ex Epiſtola Auguſtini ad (q) Severum. Quod autem de Aurelio ordinato dicit Cyprianus, (r) *quo-*

D *niam ſemper gaudium properat, nec poteſt moras ferre lætitia*, ideo eum Dominico legiſſe, eodem forte die quo ordinatus ipſe fuerat; id nos de recens ad aliquem gradum Eccleſiaſticum promotis dicere poſſumus, conſentaneum eſſe, ut illo die miniſtrent, & in ſui ordinis functionibus occupentur. Quæ ratio movere potuit, ut in Pontificali Romano tam (f) Subdiaconus, quàm (t) Diaconus, unus tunica, alter

(m) 1. ad Corinth. 17.
(n) Epiph. ep. 61. inter ep. Hierony.
(o) Conc. Milevit. I. cap. 15.
(p) Afric. c. 57.
(q) Aug. ep. 240. ad Severum.
(r) Cypr. ep. 33.
(f) Pont. Rom. de ordin. Subdiac.
(t) Idem de ordin. Diacon.

alter Dalmatica ordini suo convenienti indutus, hic Epistolam, ille Euangelium ordinationis suæ die cantare jubeatur. In Veteri autem ([a]) Ordine præscribitur, ut recèns ordinatorum ad ipsam Missam ministret unusquisque secundum officium suum.

(a) Vetus Ordo Rom. qualiter in Rom. Eccles. sacr. ordines fiant.

V. Possumus & mysticam addere hujus ritus significationem: quia ([b]) Historici sacri sex passim mundi ætates statuunt, & initio sextæ, quæ ad finem mundi duratura sit, Christum venisse docent: quinque ergo prioribus ætatibus, ([c]) *multifariam multisque modis loquens Deus patribus in prophetis* visus est; nunc autem, puta sexta ætate, *locutus est nobis per Filium suum*. Quod quidem in Missa, in qua celebrantur Ordines, per id significatur, quod quinque Prophetiæ legantur, quibus interseruntur ordinationes tam Subdiaconorum, quàm quatuor minoribus Ordinibus initiandorum: quibus cùm non sint mandata divina eloquia, Prophetis ideo assimilantur: lecta verò epistola, quæ aperta Christianæ doctrinæ elementa continet, estque Apostolorum Syngrapha, eorum nempe, qui Christum nationibus manifestarunt, Diaconi ordinantur: qui cum sint ministri, non Sacerdotes, non Christi, sed Joannis Baptistæ similitudinem referunt, ([d]) parantes scilicet Domino plebem perfectam, ([e]) pœnitentiam annuntiantes, & immundos purgantes, atque ad Christi Baptismum seu illuminationem disponentes. Post quos tam Presbyteri, quàm Episcopi ordinantur, utrique non ad ministerium, sed ad Sacerdotium consecrati, Christi scilicet figuram repræsentantes: quorum proinde ordinatione peracta, jam Euangelium auditur, cum & Christus Sacerdotii sui

(b) Lege Adonem Viennensem in Chronico, & alios plures.

(c) Ad Hebr. 1.

(d) Lucæ 1.

(e) Matth. 3. Lucæ 3. Marci 1.

A primitias Euangelio annuntiando consecrarit. Utrique porro tam Presbyteri, quàm Episcopi eadem missæ parte ordinantur: *quare? nisi quia*, ut ait ([f]) Ambrosius, *Episcopi, & Presbyteri eadem ordinatio est, uterque enim Sacerdos est*, & respectu Sacrificii Missæ æqualem habet potestatem, quod supra explicuimus.

(f) Ambros. in cap. 3. prioris ad Tim.

B

ARTICULUS V.

Quædam peculiaria servanda in Missa ordinationis.

I. Porro reperio apud ([g]) Albinum Flaccum, Sabbato Quatuor Temporum, quo Ordines conferri solent, XII. Lectionum Sabbatum appellatum fuisse, quod sex Lectiones diversæ, ùt superius explicuimus, in Missa dici solerent, & singulæ secundùm antiquum Ecclesiæ C Romanæ morem bis legerentur, semel scilicet Græce, & semel Latine; duas scilicet ob causas, quarum una est, quia aderant Græci, quibus ignota erat lingua Latina, aderant & Latini, quibus ignota erat Græca; altera, propter unanimitatem utriusque populi; quem pariter morem apud Constantinopolim suo tempore servatam fuisse testatur. Quatuor verò Lectiones, priores significare ait quatuor ordi- D nes benedicentium Dominum, quos enumerat David dum ait, ([h]) *domus Israel benedicite Dominum*, id est Israeliticus populus: *domus Aaron*, id est Prælati & Sacerdotes: *Domus Levi*, id est Ministri: *qui timetis Dominum*, id est cæteræ nationes, quibus quatuor Lectionibus imbuendos dicit ordinandos ad exempla Sanctorum quatuor ordinum Patrum. Quorum ordinum capita interpretor Adamum, Noemum,

(g) Albin. Flaccus, de divinis officiis, tit. Sabbatum in 12. Lectionib.

(h) Psal. 134.

onum, Abrahamum, Davidem. A Quintam, verò lectionem, quæ trium Puerorum in camino ignis constantiam narrat, significare ait, *quia non poteſt rite homo ad ordinationem accedere, niſi tranſeat per fornacem, & ibi benedicat*, ut ſic probati, quemadmodum vaſa figuli per fornacem probantur, accedere ad ſacrum myſterium valeant, ſicut legitur in VI. Lectione, ex Epiſt. Pauli ad Rom. cap. 5. *ſcientes quod tribulatio patientium operantur, &c.* B De Reſponſoriis hæc ſolùm obſervat, ea ſingulis Lectionibus reſpondere: Tractum docet in cauſa humilitatis ſemper poni, id-eſt ad humilitatem excitandam: & per ſingulas Orationes nos debere mentis humilitatem per genuflexionem oſtendere, advertit. Adjicit, excepto Sabbato infra Pentecoſten in ſola Lectione, quæ eſt de Camino ignis non flecti genua; quia nempe cum hæc lectio referat Nabuchodo- C noſorem populum ad adorandam ſtatuam impuliſſe, ut mentem noſtram ab hac impietate abhorrere ſignificemus, genua non flectimus. Addit, Orationem poſt Communionem ſuper populum non haberi, quia illud officium frequenter circa noctem Dominicam ſolet fieri, in qua minime genuflectitur. Hæc Albinus circa officium Miſſæ proprium in ordinationibus recitari conſuetum obſervat, quæ ab hodierno officio non valde diſcrepant: D nam (a) licèt quatuor priores Lectiones in Sabbato Quatuor Temporum diverſæ ſint, quinta ſemper legitur de camino ignis: ſexta autem, cujus meminit, ex Epiſtola ad Romanos, recitatur in Sabbato Quatuor Temporum poſt Pentecoſten: reliquis diebus diverſæ ſunt: in Sabbato autem Quadrageſimæ Poſtcommunio ſuper populum dicitur,

(a) Vide Miſſale Rom. in propriis locis.

quod negat Albinus. Sabbati verò Paſchæ, quo ordines ſimul cum baptiſmate ſolemni celebrantur, Lectiones (b) idem Albinus Baptiſmatis Sacramento potius, quàm ordini adaptat, quarum proinde explicationem fruſtra nos hoc loco proſequeremur.

(b) Albinus in Sabbato Paſchæ.

II. Non multum ab eâ obſervatione diſſentit Honorius Presbyter Auguſtodunenſis, ſeu quicumque eſt auctor libri, qui inſcribitur Gemma animæ, qui ad Sabbatum Quatuor Temporum Septembris præſertim alludens, Lectionis ſextæ, quæ jam ex Epiſtolæ ad Hebræos capite nono recitari jubetur, aliorumque meminit: cætera autem non multum differenter enarrat, quamvis non in eundem ſemper ſenſum exponat; hæc enim ipſe: (c) *In Sabbato ordinandi ad gratiam vocantur, quibus ſic clamatur: Venite adoremus Deum, quatuor Lectiones leguntur, quia ordinandi, in quatuor, ſcilicet in Acolythos, in Subdiaconos, in Diaconos, & in Presbyteros diſtinguuntur. Per Lectionem illorum doctrina, per Graduale ſignificatur vita. Deinde Lectio Danielis de tribus Pueris legitur, qui in fornace probabantur; quia miniſtri Eccleſiæ in camino tribulationis examinantur. Hymnus Benedictus es Domine ſequitur, quia eis Deum in omni tempore benedicere præcipitur. Deinde Epiſtola de primo & ſecundo Tabernaculo recitatur, quia ſi nunc in Tabernaculo Sacerdotes Eccleſiæ digne ſerviunt, in cœleſti tabernaculo Sacerdotes erunt: de qua promiſſione Tractum jubilant* (d) *Laudate Dominum. Euangelium eos monet, ne doctrina eorum ſit ſterilis, ut arbor infructuoſa; nec vita eorum terrenis dedita, ut mulier incurvata: qui auxilium Dei in Offertorio implorant*

(c) Gemmæ animæ lib. 4 cap. 77.

(d) Dicitur etiamnum Sabbato 4. Temporum Septembris ſicut & Euangel. ibi relatum, ut conſtat ex Miſſali Romano.

rant, Domine Deus ſalutis meæ: in communione menſe ſeptimo per ſeptiforme ſpiritum in tabernaculum Dei, ſcilicet Eccleſiam Dei ſeptem gradibus introducti admonentur, cujus feſta ut celebrent, docentur.

III. Alias prioribus ſæculis in diebus ordinationis Lectiones recitari aliquando conſuetas legimus apud Gildam (a) dictum Sapientem, in Bannochonenſi Monaſterio Monachum & Preſbyterum VI. ſæculo inſignem, qui ex Lectionibus, in ordinationibus legi ſolitis, ad carpenda Cleri vita præclara argumenta deſumit hunc in modum: (b) *Igitur neceſſarium duximus recurrere tandem aliquando uſque ad Lectiones illas, quæ ad hoc ex omni pene Scripturarum ſacrarum textu merito excerptæ ſunt, ut non ſolùm recitentur, ſed etiam adſtipulentur benedictioni, qua initiantur Sacerdotum vel Miniſtrorum manus, eoſque perpetuo doceant, uti, ne à mandatis, quæ fideliter in eis Lectionibus continentur, Sacerdotali dignitate degenerantes recedant; ut apertius cunctis pateat, & æterna ſupplicia eſſe eos manſura, &* * *non eſſe Sacerdotes, vel Dei miniſtros, qui earum doctrinas atque mandata opere ſecundùm vires ſuas non impleverint. Audiamus ergo, quod princeps Apoſtolorum B. Petrus de tali negotio ſignaverit:* (c) *Benedictus, inquiens, Deus, Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui per magnam miſericordiam ſuam regeneravit nos in ſpem vitæ æternæ, per reſurrectionem à mortuis Domini noſtri Jeſu Chriſti, in hæreditatem incorruptibilem, immarceſcibilem, incontaminatam, conſervatam in cælis, in vobis, qui in virtute Dei cuſtodimini. Quare enim tam inſipienter à vobis*

(a) De Gilda lege Polydor. Virgil. in hiſt. Anglic. & Balæum in Centur.

(b) Gildas caſtigat. in Eccleſiaſt. ordinem, tomo 5. Biblioth. PP.

* Verba iſta indigent mica ſalis, eorum verò ex dictis ſuprà à nobis expoſitio patet.

(c) 1. Petri 1.

A *violatur hæreditas, quæ, non ſicut terrena, decidua eſt, ſed immarceſcibilis, atque æterna eſt. Et poſt aliquantò: Propter quod ſuccincti eſtote lumbis mentis veſtræ, ſobrii, perfecte ſperantes in eam, quæ offertur vobis, gratiam, in revelatione Jeſu Chriſti. Rimamini namque pectoris veſtri profunda, an ſobrii ſitis, & perfecte Sacerdotalem gratiam examinandam in Domini revelatione conſervetis. Et iterum dicit:* B *Quaſi filii benedictionis non configurantes vos illis prioribus ignorantiæ veſtræ deſideriis, ſed ſecundùm eum, qui vos vocavit, Sanctos, in omni converſatione eſtote. Propter quod ſcriptum eſt:* (d) *Sancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum. Quis, interrogo, veſtrum ita ſanctitatem toto animi ardore ſectatus eſt, ut hoc quantum in ſe eſt, avide feſtinaret implere? Sed videamus quid in ejuſdem ſe-* C *cunda Lectione contineatur:* (e) *Chariſſimi, inquit, animas veſtras ſanctificate ad obediendum fidei per ſpiritum in charitate, in fraternitate, &c. Hæc quidem ab Apoſtolo mandata, & in die veſtræ ordinationis lecta, ut ea indiſtincte cuſtodiretis, ſed nequaquam à vobis judicio impleta, ſed nec multum cogitata vel intellecta ſunt. &c. Audiſtis forte in eodem die, quod in lectione Apoſtolorum lectum eſt, Petro* (f) *in medio diſcipulo-* D *rum ſurgente, qui dixit: Viri fratres, oportet Scripturam impleri, quam prædixit Spiritus ſanctus per os David de Juda dicens, &c. Auſcultatis quidem ſecundæ lectionis Apoſtoli Pauli* (g) *verborum ſonum, ſed nullo modo monita virtutemque ſervaſtis; & ſimulacbrorum more, quæ non vident, neque audiunt, eodem die altari adſtitiſtis, licèt tunc, & quotidie vobis into-*

(d) Ibidem.

(e) Ibidem.

(f) Actorum 1.

(g) 1. ad Tim. 3.

intonaret, fratres, fidelis ſermo eſt, & omni acceptione dignus ; ille dixit fidelem & dignum, vos ut infidelem & indignum ſpreviſtis : ſi quis Epiſcopatum, &c. Sed & de Euangelio hæc ſubdit : (a) *Audiſtis etiam illo die, quod multo digniùs, multoque rectiùs erat, ut ad carcerem, vel ad cataſtam pœnalem, quàm ad Sacerdotium traheremini, Domino ſciſcitante, (b) quem ſe eſſe putarent Diſcipuli, Petrum reſpondiſſe, Tu es Chriſtus Filius Dei &c.*

(a) Gildas ſuprà.

(b) Matth. 16.

IV. Ex quibus à Gilda relatis patet, I. lectionem in ordinationibus ex S. Petri prima Epiſtola recitari tunc temporis ſolitam, quæ vocationis divinæ beneficia oſtendit. II. ex Actibus Apoſtolorum, quæ electionem S. Matthiæ in Apoſtolum nobis exhibet, in ordinationibus & electionibus Sacerdotum imitandam. III. ex Epiſtola prima S. Pauli ad Timotheum, quæ ordinandorum qualitates exponit ; niſi forte ab eodem colligas, ex D. Petri prima Epiſtola duas lectiones priores ; poſt has, alias duas lectas fuiſſe, unam ex Actibus Apoſtolorum, alteram ex Epiſtola S. Pauli ad Timotheum prima. Hoc enim verba Gildæ Sapientis indicant, niſi fortè in iis mendum aliquod inſit, quod certè ſuſpicor. Euangelii autem lectionem ex Matthæo deſumptam fuiſſe, in qua Petro Pontificatus confertur ; ovesque paſcendæ, ob confeſſionem divinitatis Chriſti, eidem a Chriſto demandantur. Eandem verò Epiſtolam ad Timotheum, ab iis, qui tonſura inſignirentur olim lectam fuiſſe docebit te (c) Balſamon. Ea tamen, quæ nunc ſervatur, lectionum in officio Miſſæ, in qua ordines celebrantur, per omnia fere Hieronymi libro (ſi tamen Hieronymi eſt, quem pervetuſti auctoris eſſe nemo dubitat) qui (d) Comes ſeu Lectionarius dicitur, diſpoſitio conſentit.

(c) Balſamon in c. 39. Carthag.

(d) Hieron. Comes in Sabbato 4. Temporum tom. 2. Liturg. Pamelij.

CAPUT VI.

De ſacris Ordinibus coram Altari conferendis.

ARTICULUS I.

De More Latinorum & Græcorum hac in re.

I. Prædicto ritui de Ordinibus ſacris nonniſi intra Miſſarum ſolemnia celebrandis, ſuccedit alius, in qua nempe Eccleſiæ parte conferantur, de quo triplex quæſtio moveri poteſt. I. An omnes ordines coram altari conferri debeant. II. Quo ritu promovendi ad ordines ad altare deducerentur. III. Cur, & quomodo apud Græcos ſacrum Altare ter circuiri ſoleret ab ordinandis, antequam coram altari ſe ſiſterent ordinem ſuſcepturi.

II. Ordines hierarchicos, (e) Epiſcopatum ſcilicet, Preſbyteratum, & Diaconatum, Græci ante ſacrum Altare conferunt ; non (f) hierarchicos autem, puta Subdiaconatum & Lectoratum extra Sanctuarium ; Lectoratum quidem vel in veſtiario, ùt probabiliter ſuſpicor, vel in Eccleſiæ navi ; Subdiaconatum autem in ambone ſeu e regione portæ Speciosæ. Quæ ùt magis pateant, ex (g) Genebrardo obſervandum eſt (quod ex ipſorum Litur-

(e) Lege Euchotog. ubi de Diaconi, Presbyt. & Epiſc. ordin.

(f) Idem in ordin. Subdiac. & Lect.

(g) Genebr. de ritibus Græcorum tomo 2. Græco-Lat. Biblioth. PP.

Liturgiis & Euchologiis passim probari potest) Ecclesiam apud Græcos in Quinque Partes esse divisam: quarum. I. ἅγιον βῆμα dicitur, *sanctum tabernaculum*, quod gradibus in illam scandatur, in cujus medio est majus Altare, θυσιαστήριον, seu ἁγία τράπεζα, *sacra mensa*: II. ἱερατεῖον, *sacrarium*, chorus, locus clero & cantoribus deputatus, cujus quidem media porta (ut ex (a) Euchologio, & aliis Græcorum libris ritualibus deduces) ὡραία πύλη, seu *speciosa porta*, vocatur. III. est ἄμβων seu pulpitum, ex quo recitantur Epistolæ & Euangelia, & sermones ad populum habentur. IV. ναός, atrium populis, navis Ecclesiæ duplici tabulato distincta, ut viri a mulieribus separentur, adeout nonnisi per clathros populus divina suspicere possit. V. tandem πρόναον, templi vestibulum, in quo pœnitentibus locus assignatur, & baptisterium situm est. Cùm ergo ex Euchologio pateat, Lectorem (b) ad Pontificem, sacris vestibus pro celebrandâ Missâ indutum, adduci debere, innuitur, hunc ordinem non coram altari conferri, sed vel in vestiario, vel ante portas chori, non in ipso choro: præsertim cùm de Subdiacono mox (c) subdatur, eum à Pontifice sedente in ambone e regione portæ speciosæ esse ordinandum. In sacrario (d) autem ante ipsum sacrum Altare, ordinandos cæteros idem statuit, ita tamen, ut quo quisque nobiliorem gradum consequitur, propiùs ad altare accedat, & ibidem ordinetur; quod & jam in usu Græcorum est, & ex antiqua, ut postea patebit, traditione observatur.

(a) Euchol. passim.

(b) Euchol. in ordinat. Lectoris.

(c) Idem de ordin. Subdiac.

(d) Idem in ordin. Superioribus.

III. Pontificale (e) Romanum videtur quorumlibet ordinum in choro ante sacrum Altare conferendorum, non solùm licentiam concedere, sed & ritum præscribere. Quod quidem ab eo præscriptum fuisse probabile est propter Missæ sanctitatem, quæ nonnisi in Altari, & convenientiùs, quando solemniter celebratur, in choro, quàm in quavis alia templi parte, agitur: ideoque convenienter Pontificali Romano Concilium (f) Rothomagense Provinciale a Gregorio XIII. probatum statuit, *ordinationes sacrorum Ordinum in Cathedrali Ecclesia, etiam ad majus Altare, & inter Missarum solemnia publicè celebrari*. Quibus similia habet (g) Burdigalense ab Eminentissimo Cardinali de Sourdis habitum. Antiquitus tamen videntur soli hierarchici Ordines ante Altare fuisse collati: nam de reliquis Ordinibus ita loquitur (h) Ambrosius, ab Amalario Fortunato citatus, ex tractatu Epistolæ ad Timotheum: (i) *Illud verò dictis nostris adjici dignum est, quoniam non convenit demirari, si neque Diaconorum, neque Lectorum memoriam Apostolus fecisse videatur: illis etenim gradibus functionum, qui in Ecclesia necessariò habentur, isti postea magis sunt adjecti propter utilitatem ministerii, quod propter multitudinem credentium per alteros postea impleri debere necessitas flagitavit; unde nec ordinationem ante altare assequuntur, eo quod nec mysteriis ministrare statuuntur: sed alii quidem eorum lectionum officium implent* (ut Lectores) *alii vero intra Diaconium illa præparant, quæ ad Diaconi pertinent ministeria* (Acolythi scilicet & Subdiaconi) *necnon sollicitudinem implent luminariorum* (Acolythi) *nam mysterii ministerium Presbyteri soli implent, & Diaconi: alii quidem eorum Sacerdotale opus implentes, alii verò ministrantes*. Ex quibus Ambrosii ver-

(e) Pont. Rom. in rubr. de ordinib. conferendis, §. Pontifex, & in singul. seq. tit. de minoribus ord. & Subdiac. conferendis.

(f) Rothom. Conc. de Episc. offic. n. 3.

(g) Burdigal. de ordin. num. 8.

(h) Ambrosius, cujus verba non reperiuntur in comment. ejus in epist. ad Timoth.

(i) Amalarius lib. 2. de Eccles. off. cap. 6.

(a) Amalarius ibid. verbis ſubjungit (a) Amalarius: *Nos intelligere poſſe ſubjectos ordines Diacono & Presbytero non debere ordinationem accipere circa altaria*. Quæ ſi vera ſint, conſtabit tempore Ambroſii & Amalarii, qui quingentis circiter poſt Ambroſium annis floruit, non fuiſſe ſolitos ordines Diaconatu inferiores ante altare tradi, ſed ſolos hierarchicos Ordines; ob eam ſcilicet rationem, quod ii ſoli ad miniſtrandum proxime altari poteſtatem tribuant, reliqui nonniſi ad ei remotè miniſtrandum poteſtatem conferant: quod ſacroſanctum Altaris Sacramentum nec confici, nec diſtribui poſſit, niſi a Diaconis, Presbyteris, Epiſcopis, quorum priores diſtribuendi ſacram iſtam eſcam jus accipiunt, poſteriores etiam conficiendi. Unde nonniſi olim iis tribus gradibus initiatis in Concilio (b) Laodiceno permiſſum eſt, ἔχειν χώραν ἐν Διακονικῷ, id eſt *in Diaconico*, ſeu ſecretario & tabernaculo, in quo majus altare conſtitutum eſt, *locum habere*. Et in Concilio Toletano (c) quarto præſcribitur, ut *Sacerdos & Levita ante altare communicent, in choro Clerus, extra Chorum populus*. Sane qui locus iis communicandi fuit, idem locus ordines recipiendi probabiliter fuiſſe colligitur; adeout quemadmodum Sacerdotes & Levitæ ante altare communicabant, in choro cæteri Clerici; ita ante altare quidem Sacerdotes, & Levitas eo tempore conſecratos fuiſſe probabile ſit, cæteros verò Clericos non quidem ante altare, ſed ſolùm in aliqua parte chori. Plura in hunc locum congeri poſſunt ex iis, quæ, Deo dante, alibi docebimus, agendo de Subdiaconorum officiis, ubi eis altari adſiſtere minime conceſſum fuiſſe antiquitus docebimus.

(b) Laodicenum. cap. 21.

(c) Tolet. 4. c. 17.

A IV. Tria tamen iis præſertim obſtant, quæ proinde minus certum Latinorum morem hac in re facere videntur. Primum, quod Concilium Carthaginenſe (d) quartum Oſtiarii ordinationem deſcribens, *ei claves Eccleſiæ de altario tradendas* aſſerat: at non commode Epiſcopus traderet eis claves Eccleſiæ de altari, niſi coram altari eos ordinaret. II. quia Toletanum (e) IV. ritum nobis exhibens reconciliandorum eorum, qui innocentes reperti ſuis gradibus reſtituuntur, ipſos, *gradus amiſſos recipere coram altario, de manu Epiſcopi*, præcipit: eaque ſubjungens, quæ ſinguli recipere debeant, Subdiaconum ait patenam & calicem recipere oportere; & reliquis gradibus reſtituendos ea, quæ in ordinatione perceperant. Ex quo argui poteſt, coram altari non ſolùm Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos, verùm etiam Subdiaconos, & inferiorum Ordinum Clericos gradibus ſuis reſtitui: proindeque, cum eodem ritu, quo ordinati fuerant, repararentur, Subdiaconos etiam coram altari ordinatos fuiſſe. III. Quia Vetus (f) Ordo Romanus omnium ordinum conferendorum non diſſimilem ritum in ea re præſcribit, ſed omnes ſimiliter ſive Presbyteros, ſive Diaconos, ſive Subdiaconos ordinandos, ſive ad inferiorem quemvis gradum promovendos, ad ſedem Epiſcopi accedere debere benedicendos oſtendit. Proindeque ſi aliqui eorum coram altari ordinati fuerint, & cæteri ordinati dicentur.

(d) Carthagin. 4 cap. 9.

(e) Toletan. 4. c. 17.

(f) Vetus Ordo Romanus tit. qualiter in Rom. Eccleſ. Presbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi ...

B

C

D

V. Non omnino ineluctabilia ſunt pro utraque parte argumenta: ſed, quia probabilius eſt diverſas ea in re fuiſſe conſuetudines, ideo neutrius partis argumenta diſſolvere conabimur: ſed id demum tanquam

quam certissimum confirmandum, suscepimus, Ordines hierarchicos Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, nonnisi coram altari conferri solitos. Cui rei probandæ faciunt, quod Dionysius (a) ex prædictis hujus ritus meminerit; quod Maximianum Bagacensem Episcopum ad altare ordinatum & altaribus admotum referat (b) Augustinus: quod se *altari spiritualis holocausti*, dum ordinaretur, appositum testetur (c) Nazianzenus: quod Antiochum παρὰ τὴν ἱερὰν τράπεζαν, *ad sacram mensam*, ex more deductum ad ordinationem describat (d) Theodoretus: quod Amphilochium ad aram deductum ab Angelis, quatenus miraculosam ordinationem susciperet, in ejus vita narret (e) Metaphrastes: quod S. Epiphanium ad altare deductum consecrandum doceat, (f) qui vitam ejus conscripsit: quod S. Eutychium Patriarcham Constantinopolitanum ad altare adductum consecrandum; itemque S. Annonem Coloniensem (g) suprà docuerimus: quod (h) Walfridus Strabus in vita S. Galli referat, Joannem Constantiensem electum Episcopum, e fuga retractum, ab Episcopis ad altare deductum consecrandum: quod ex actis Concilii (i) Chalcedonensis pateat, Bassianum, cùm à Memnone Antiocheno invitus ordinaretur Evasorum Episcopus, ab horâ tertiâ usque ad sextam coram altari plagis afflictum, & sanctum altare ejus sanguine conspersum fuisse; & ad ipsum in Ephesiorum Ecclesiâ inthronizandum, Olympium quendam Episcopum Theodosiopolis tantâ violentiâ tractum fuisse, ut Holosericus quidam nomine coram altari gladium stringeret: quod Luitprandus (k) Sergium Pontificio honore indignum ab altari, ad quod pro consecratione accessisset, remotum, ejusque loco Formosum ordinatum referat: quibus alia prope infinita ejusdem ritus exempla in medium afferre possumus, quæ hîc prætermittimus.

(a) Dionys. suprà cap. 5. Eccl. hier.

(b) August. lib. 3. contra Cresconiū cap. 21.

(c) Nazianz. orat. 5. post reditum ex fuga.

(d) Theodoret. lib. 4. cap. 14.

(e) Metaphrastes in vita Amphil. apud Surium 23. Novemb.

(f) Vita S. Epiph. quæ habetur tomo 2. ejus operum.

(g) Suprà art. 5. §. 2. num. 5.

(h) VValfridus in vita S. Galli lib. 1. cap. 24. apud Surium 23. Novemb.

(i) Chal. Con. act. 11.

(k) Luitprandus in Chronico.

VI. Porrò ex prædictis innotescere potest, cur hierarchicis Ordinibus initiandi ad sacrum Altare accedere debeant, quia nempe sacri Altaris ministri constituuntur, ut in eo Corpus & Sanguinem Christi consecrent, & ab eo sumpta divina ista symbola, Corporisque ac Sanguinis Christi sub ipsis latentis sacra velamenta populis distribuant. Aliam rationem addit (l) Dionysius, non solùm aditus ad sacrum Altare, sed & genuflexionis coràm eo (de qua infra) mysticam significationem complectentem; ita enim sanctissimus iste Theologus, Theologorum summitas: ἡ μὲν οὖν ἐπὶ τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ, καὶ ὑπόπτωσις, αἰνίσσεται πᾶσι τοῖς ἱερατικῶς τελουμένοις ὑποτιθέναι καθόλου τελετάρχῃ Θεῷ τὸν οἰκείαν ζωὴν, καὶ τὴν ἑαυτῶν νοερὰν ὁλότητα. πάναγνον αὐτῷ καὶ καθιερωμένην προσαγαγεῖν ὁμοιοειδῆ, καὶ ὡς δυνατὸν ἀξίαν οὖσαν τοῦ θεαρχικοῦ, καὶ παναγεστάτου, καὶ ἱερέως, καὶ θυσιαστηρίου τοῦ καθιεροῦντος ἱερατικῶς τοὺς θεοειδεῖς νόας: Id est, *accessus quidem* (seu *adductio*) *ad divinum altare, genuumque flexus significat omnibus a Pontifice consecrandis subjiciendam omnino Deo sacrorum auctori* (seu *consecrationum ac sanctificationum principio*) *propriam vitam, & quidquid in ipsis spiritale est, castum, atque purum, & uniforme* (id est *ex vitæ uniformis præscripto*, quam Dionysius a sæcularibus negotiis abstractam eodem (m) libro explicat) *id ipsi offerre, & quantum fieri potest dignum divino, & sanctissimo tum templo, tum altari*, exhibere, quod quidem altare, *mentes deiformes*, seu *deiformem vitam inchoantes* (de qua

(l) Dionysius cap. 5. Eccles. hierarch. in theoria.

(m) Idem cap. 1. & 6. Eccles. hierarch.

(a) Ibidem.

(b) Pachimeres in Paraphrasi illius capitis.

(c) Ad Hebr. 13.

(d) Apocal. 6.

(e) Apocal. 8.

(f) Interpretes in dicta loca passim.

qua idem (a) Dionysius) *sacro modo, sacro ritu, seu per Pontificem perficit*. Quæ brevius (b) Pachymeres, hoc ad sacrum altare accessu, & genuflexione coram altari significari docens, & subjiciendam vitam Christo omnis sanctificationis auctori, & ordinando adnitendum, ut ad ipsum, qui per altare significatur, qui Servator est, Dominus, & deiformium animorum perfector, quantopere possunt, accedant. Christum autem per altare significari posse, ostendit (c) Paulus, dum ait, habere nos altare, de quo edere non habent potestatem, qui tabernaculo deserviunt: ostendit Joannes, dum nobis (d) subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei, & (e) altare aureum ante thronum Dei depingit, quo utroque Christum significari vulgo Interpretes (f) consentiunt.

ARTICULUS II.

De ritu deducendi ordinandos ad altare.

(g) Artic. superiori num. 5.

I. Deducebantur autem ordinandi ad sacrum altare non soli, neque sponte sua accedebant, nam à (g) Dionysio suprà, ordinandus προσαγόμενος, quasi *adducendus* dicitur: Nazianzenus quoque, Amphilochius, Eutychius, Anno, Joannes Constantiensis, & alii ex prædictis ad altare dicuntur adducti, vel ei pro consecratione recipienda admoti, & quidem ut plurimum operâ adsistentium Episcoporum. De S. verò Epiphanio hæc refert, qui ejus vitam conscripsit: ὥς δέ τις τῶν Διακόνων ἐπιλαβόμενος τῆς κεφαλῆς Ἐπιφανίου, ἦγεν αὐτὸν πρὸς Πάππον ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου μετὰ βίας, ὥστε συνελθεῖν, καὶ ἄλλους πλείστους, ὅπως διασώσουσιν αὐτὸν ἐπὶ τῷ θυσιαστηρίῳ. Χειροτονεῖ οὖν αὐτὸν Διάκονον, καὶ πάλιν δίδωσιν εἰρήνην, καὶ χειροτονεῖ αὐτὸν Πρεσβύτερον, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία, καὶ χειροτονεῖ αὐτὸν Ἐπίσκοπον. *Unus verò ex Diaconis, capite apprehenso Epiphanio, eum vi duxit ad Pappum*, (Cytriæ Episcopum, Episcoporum Insulæ Cypri antiquissimum) *adeout multi quoque alii convenerint, ut eum servarent ad altare. Eum itaque ordinat Diaconum; & rursus dat ei pacem, & ipsum ordinat Presbyterum. Rursum fit consequentia, & eum ordinat Episcopum*. Idem verò (h) Epiphanius epistola ad Joannem Hierosolymitanum, Paulinianum in Diaconum ordinandum per Diaconos multos apprehendi jussit, & ad se adduci.

(h) Epiph. epist. 60. inter epist. Hieronymo.

II. Vetus (i) Ordo Romanus singulos ordinandos ex prædictis ab Archidiacono deduci ad Pontificem mandat, ita nempe ut Archidiaconus manu primùm ex ipsis deducat, quem cæteri sequantur: alibi (k) tamen ad sacros Ordines promovendos ad Pontificem solos ascendere dicit, vocante Archidiacono: ad Presbyteratum (l) tamen provehendos majori solemnitate deduci ostendit, dum eos Diaconorum more cum orario, præsentantibus ipsos atque ducentibus duobus Diaconibus, usquequo ad Presbyteros pervenerint, procedere; ad eos verò ubi pervenerint, à duobus Presbyteris ad Sedem Pontificis deduci præcipit. De Episcopo verò consecrando diversimode statuit; nam de Episcopo, qui à Pontifice (m) Romano consecratur, præscribit, *ut advocentur in Basilicam Presbyteri à dextris ejus, & Diaconi à sinistris: ipse verò, inclinato capite, in medio eorum incedat usque dum veniat ante altare*, indutusque planeta, & lecta à Pontifice schedula electionis ipsius, proprius acce-

(i) Vetus Ordo Romanus tit. qualiter in Eccles. Rom. sacri ordines fiant.

(k) Idem tit. qualiter in Rom. Ecclesia Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi fiant.

(l) Idem tit. ordin. Presbyteri.

(m) Idem tit. qualiter Episcopus in Rom. Ecclesia ordinetur, §. hac oratione.

accedat ad altare benedicendus, seu consecrandus. De (a) eo verò, qui à Metropolitano suo consecratur, præscribit, ut Electus sacris vestibus indutus, *procedat è sacrario, ducentibus eum per manus duobus Episcopis ante altare*. Nuperum (b) Pontificale Romanum, de deducendis ad Pontificem ordinandis nihil statuit, sed solùm de iisdem ab Archidiacono disponendis, ut scilicet initio quidem ante Litanias Diaconi ad cornu Epistolæ, directis in altare vultibus, Presbyteri ad medium altaris, obversa ad altare & Pontificem facie, collocentur: tum prout singuli sacri ordines erunt conferendi, universi, qui hunc ordinem recepturi erunt, in modum coronæ Episcopum jungentes disponantur. De Episcopo (c) verò consecrando, expresse statuit, ut à duobus Episcopis adsistentibus ad Consecratorem medius inter ipsos deducatur, quibus etiam comitantibus, consecratus ad locum suum redeat.

(a) Idem de ordinat. Episcoporum post Epistol. vocator. §. designavit. Quæ eadem ex veteri Pontificali excerpta habetur inter opuscula Hincmari Remensis impressa Paris. anno 1615.
(b) Pont. Rom. recens de sacris ordinibus in genere, & tit. de ordinat. Subdia. Diaconi. Presbyteri.
(c) Idem de consecrat. electi in Episcopum.

III. Euchologium Græcorum accuratiùs in hoc ritu commendando versatur: præterquam quod enim (d) tam Lectorem, (e) quàm Subdiaconum ad Pontificem adducendos (non tamen ante Altare ex prædictis) pro ordinatione recipienda præscribit; à quibus insuper, & quomodo Diaconatus, Presbyteratus, Episcopatus ordine insignendi, ad sacrum Altare deduci debeant, fusius nobis enarrat. Primùm, de promovendo ad Diaconatum hæc habet: (f) ἐξελτόντες δύο Διάκονοι ἐκ τοῦ ἁγίου βήματος λαμβάνουσι τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι Διάκονον, ἑστῶτα ἐν τῇ σολέᾳ, καὶ εἰσάγουσιν αὐτὸν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, κυκλοῦντες τὴν ἁγίαν τράπεζαν τρὶς, ψάλλοντες καὶ τὸ, ἅγιοι μάρτυρες οἱ καλῶς ἀθλήσαντες: *egressi duo Diaconi à sanctuario accipiunt secum eum, qui*

(d) Euchol. in ordinat. Lectoris.
(e) Idem in ordin. Subdiaconi.
(f) Idem in ordinat. Diaconi.

A *est ordinandus Diaconus, stantem in solea* (id est in pavimento eminentiori Ecclesiæ, extra tamen sanctuarium: nam verbum istud Latinum videntur Græci, sicut & plura alia, e Latino mutuati) *& circumducunt eum in sanctuarium, & circundant sacram aram ter illud canentes: Sancti Martyres, qui benè decertastis*. Plura nos de hoc circuitu statim subjungemus. Similia in ordinatione Presbyteri habet B idem Euchologium (g) præterquàm quod promovendum ad hunc ordinem à duobus Diaconis primùm deduci ἄχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, *usque ad sacras portas*, fores scilicet sanctuarii, & eo loco à Presbyteris duobus dignioribus excipi jubet, quibus stipatus ter more Diaconorum sacram mensam circumeat, Pontifice coram sancta mensa in faldistorio sedente. Denique (h) in ordinatione Episcopi præscribit, ut C sacra operaturus Pontifex conscendat, εἰς τὴν κρηπῖδα, τὴν περὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, *in sacram basim vel in sacrum gradum, qui est ante sacram mensam, seu ante sacrum Altare*: ad ipsum verò is, qui est electus consecrandus, è dextra parte à tribus Pontificibus adducatur.

(g) Idem in ordinat. Presbyteri.
(h) Idem in consecrat. Episcopi.

IV. Neque mysterio vacat, quod ordinandi non soli ipsi, neque sua veluti sponte ad ordinationem accedant, sed ab aliis deducantur, D ut pateat quàm vere (i) nemo assumat sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron: ut non propria voluntate, sed Pontificia electione, Cleri suffragio, populi testimonio, Clericorum præsertim ad hierarchicos gradus promotiones fieri ostendantur. Ordinandi porro si ab Archidiacono deducantur, Archidiaconi in eo officium & sollicitudo demonstratur, quæ ad ipsorum, ut docuimus, examen ac præsentationem

(i) Ad Hebr. 5.

tionem extenditur: ſi in Diaconos promovendi à Diaconis, in Preſbyteros à Preſbyteris, in Epiſcopos ab Epiſcopis deducuntur, & offeruntur, ſingulis iſtis Eccleſiaſticis collegiis debitus honor defertur, ut nemo in Eccleſiaſticos, ſeu Diaconorum, ſeu Preſbyterorum, ſeu Epiſcoporum ordines cooptetur, qui non à toto corpore, in quod admittitur, probetur: cujus non electioni aſſentiant cæteri, ordinationi gratulentur.

ARTICULUS III.

De ritu circumeundi Altare ab ordinandis.

I. Ritus autem iſte circumeundi ſacrum Altare, quem Diaconatu, & Preſbyteratu initiandi apud Græcos hocce tempore obſervant, nequaquam ab antiquis auctoribus ſufficienter erui poſſe videtur: non à veteri ullo, quem ſciam, auctore, memoratur. Neque tamen ſuperſtitionis nota afficiendus eſt: nam circuitus in ſacris Eccleſia minime reſpuit, quos ab Hebræorum forte conſuetudine petitos, certe in Eccleſiæ & Altaris conſecratione Eccleſia obſervat; in iis ſiquidem Altare circumeuntem Pontificem nobis Pontificale ([a]) Romanum deſcribit. Codinus ([b]) quoque, Imperatoris coronationem deſcribens, ſacræ Templi circuitionis meminit. Quidni ergo ſimiliter ordinandi ad Diaconatum vel Preſbyteratum, Altare circumeant? Quidni ipſi Davidem imitentur, qui dixit: ([c]) *Lavabo inter innocentes manus meas, & circumdabo altare tuum Domine, ut audiam vocem laudis, & enarrem univerſa mirabilia tua*. Item: ([d]) *Circuivi, & immolavi in tabernaculo ejus hoſtiam vociferationis, cantabo & pſalmum dicam Domino?* Quidni ([e]) Syneſium conſectentur, qui de Pentapolitanæ civitatis calamitate quærens, quomodo in afflictis rebus orandus ſit Deus ſuo nobis exemplo demonſtrans, hæc habet: βαδιοῦμαι γὰρ πρῶτον ἐπὶ τὸν νεὼν τοῦ Θεοῦ, κυκλώσομαι τὸ θυσιαστήριον, δάκρυσι βρέξω τὸ τιμαλφέστατον ἔδαφος, οὐκ ἀποδραμοῦμαι πρὶν θύραν ἐκείνην καὶ θρόνον ἐκεῖνον ἀσπάζασθαι: *primum enim ad Dei templum accedam, tum altare circumibo, pretioſiſſimum pavimentum lachrymis perfundam, non prius abſcedam quàm januam illam thronumque illum oſculatus fuero.*

II. Hoc porro Syneſii teſtimonio non ſolùm circumeundi ſacrum Altare conſuetudo Græcorum ex ipſorum Euchologio deſumpta comprobatur: verùm etiam mos iſte, qui ab iiſdem uſurpati refertur (cujus tamen in prædicto Euchologio nulla mentio habetur) ut nempe futuri Diaconi in hac trinâ circuitione ſigno crucis facto deoſculentur ter ſingulos angulos Altaris, antequam ad Pontificem accedant. Quæ ſanè omnia arcanâ ſignificatione non carent: nam trinus iſte Altaris circuitus, & ad promptæ obedientiæ teſtimonium; & ad animi, ſe & cuncta hæc caduca atque volubilia eſſe contemplantis, & in ſolo Deo conquieſcere geſtientis agitationem oſtendendam; & ad perfectionis ſtudium ſignificandum, & ad circumſpiciendi ſe, & omni ex parte non ſemel coram Deo diſcutiendi conſcientiam ſuam ſalutare monitum exhibendum referri poteſt. Primò enim, ſi Plutarcho ([f]) credimus, ſignificat illa figuræ mutatio, quo voluerit & verterit vitam noſtram Deus, contentos eſſe nos, & boni debere conſulere: Altare ergo circuit, qui a Deo & circà Deum volvi

(a) Pont. Rom. de conſecr. Eccleſiæ, & dedic. Altaris.
(b) Codinus de offic. cap. 17. n. 30.
(c) Pſal. 25.
(d) Pſal. 26.
(e) Syneſius in Cataſtaſi.
(f) Plutarchus in Numa.

volui se, suasque omnes cogitationes & affectiones indicat, ut quemadmodum circa arcem rota vertitur, ita circa Deum feliciter volvatur. Unde & spherulæ in candelabro (teste (a) Absalone Abbate) significant simplices viros qui Prælatorum suorum reguntur imperio. II. denotat etiam trinus iste circuitus circa Altare, volvi omnia, rerum humanarum jugem esse vertiginem & continuam agitationem: solum Deum immotum esse, cujus æternitati, seu immutabili durationi omnia coexistant; quo proinde monentur ordinandi, ut sæpe cogitent instabilis vitæ suæ circulos, brevis ævi gyros, rerum humanarum vertigines, quæ feliciter finientur, si in Deo & coram Deo tandem ipsi se sistant, perpetua quiete fruituri. Huc Agapeti (b) Diaconi Constantinopolitani admonitio ad Iustinianum Imperatorem tendit, quem scilicet iis verbis affatur: κύκλος τις τῶν ἀνθρωπίνων περιτρέχει πραγμάτων, *circulus quidam humanarum revolvitur rerum*. III. circuitus etiam iste perfectionis symbolum est; nam D. Cyrillus (c) Alexandrinus nos docet familiare esse Scripturæ, eos numeros, qui in se revolvuntur, perfectionis symbolum statuere: & unusquisque satis per se novit infinitum esse perfectionis, sicut & circuli excursum, qui numquam absolvatur: perfectionem cujusque semper augeri posse: desiderium ejus quotidie renovari in nobis oportere: numquam nos ejus capere debere satietatem: (d) *beati enim qui esuriunt & sitiunt justitiam*: frustra ad perfectionem quemque niti, nisi sibi quotidie tanquam incipienti renovandas vires esse persuadeat, ut possit dicere cum Psalmista: (e) *Et dixi: nunc cœpi, hæc mutatio dexteræ Excelsi*. Unde Eucherius, (f) *ille bene proficit, ille bene consummat, qui quotidie sic agit, quasi semper incipiat*. IV. tandem denotat etiam hæc circuitio, quam ante se, suasque omnes actiones circumspicere debeat ordinandus, ut ad seipsum sæpe redeat; parumque sit ei, ut loquitur (g) Richardus à sancto Victore, *oculum suum circumflectere, sed ad sphæræ similitudinem usquequaque circumfundat*. Osculi Altaribus infixi mysticas rationes non evolvam, quamvis & adorationis, qua Deum colamus, & amoris, quo divina prosequamur, non dubium osculum istud sit argumentum; sed non adeo mihi certus ordinationis iste ritus est, ut singularem explicationem mereatur.

(a) Absalon Abbas ser. 15.

(b) Agapet. admonit. ad Iustin. num. 11.

(c) Cyril. Alex. lib. 2. Glaphyrorũ in Genes. de Noe & Arca.

(d) Matt. 5.

(e) Psal. 75.

(f) Eucherius homil. 3. ad Monach.

(g) Richardus in Psal. 118.

CAPUT VII.

De ritibus circa habitum corporis ordinandorum observandis.

ARTICULUS PRIMUS.

De genuflexione ordinandorum.

I. Vidimus accurate nobis expressum ordinandorum accessum ad Pontificem; placebit jam ipsorum coram Pontifice gestum habitumque corporis intueri. Ac primùm de eorum genuflexione dicendum est, quem proprium esse ordinandorum habitum ex variis discimus: licèt enim (h) in Pontificali Romano prima illa admonitio, quâ de statu vitæ nonnisi post maturam deliberationem eligendo Subdia-

(h) Pont. Rom. tit. de ordin. Subd. 1. §. Omnibus autem.

A Diaconi commonentur, ipsis coram Pontifice stantibus fieri præscribatur, ut necdum se inter ordinandos, nisi libere consentiant, referri intelligant, sibique liberum esse discedere a proposito sciant: Attamen cætera, quæ ad ordinem spectant, nonnisi genuflexis iis, qui ad ordines accedunt, fieri disponuntur, ut ([a]) ex eodem Pontificali constat: cui & antiquitas suffragatur. Nam ([b]) Dionysius suprà hujus ritus meminit; hancque differentiam quoad B hunc ritum inter Sacerdotes sive Episcopos, seu Presbyteros, atque Ministros statuit, quod Episcopi & Presbyteri utrumque genu flectant, ministri inferiores unicum solum genu. Theodoretus ([c]), Antiochi ordinationem in Samosatensium Præsulem referens, expresse testatus est, ipsum, quo consecraretur, κλῖναι τὰ γόνατα, *genua flectere* fuisse compulsum. Illustre quoque de ea re Gregorii C ([d]) Nazianzeni testimonium, qui inopinatum Gregorii Patris sui erratum, quod dum de fide baptizandus institueretur, non sicut cæteri stetisset, sed Sacerdotum initiandorum more genu flexisset, ad Sacerdotium præsagiendum tractum esse affirmat, de quo nempe sic loquitur: ([e]) πλῶν ταί τινα πλάνην πνευματικὴν, οἱ τῆς ἀκριβείας διδάσκαλοι, καὶ προτυποῖ τὸ μέλλον ἡ χάρις, καὶ τύπος ἱερωσύνης, τῇ κατηχήσει μίγνυται. ὢ τῆς ἀκουσίου μνήσεως· ἐπὶ γὸνυ κλιθεὶς, οὕτω τοῖς λόγοις τῆς κατηχήσεως καθαρτίζεται, ὥστε πολλοῖς τῶν παρόντων προφητεῦσαι τὸ μέλλον, οὐ τῶν ὑψηλοτέρων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ταπεινοτέρων εἰς σύνεσιν, οὐκ ἀμυδροῖς σημείοις πιστωθέντας πρὸς τὸ ἐσόμενον: id est, *spiritale quoddam erratum accuratæ disciplinæ magistri admittunt: idque, quod futurum erat, gratia præsignat, ac Sacerdotii forma cum catechesi miscetur. O ini-*

(a) Idem in reliquis passim.

(b) Dionys. suprà cap. 5. Eccles. hierarch.

(c) Theodoret. lib. 4. hist. cap. 14.

(d) Greg. Naz. oratione 19. in funere Patris.

(e) Ibidem.

tiationem minimè spontaneam! Etenim in genu inclinatus, ita demum catechesis sermonibus imbuitur: adeout multi qui aderant, non sublimorum tantùm, sed etiam ad sagacitatem humiliorum, haud obscuris signis confirmati, quod futurum erat prædicerent. Ex quibus verbis deducimus non solùm cum Sacramento Ordinationis aliqui perficerentur, verùm & cum antea singuli de suis officiis admonerentur, genuflectere solitos; cùm e contra Catechumeni, dum Christianæ doctrinæ & disciplinæ capita auribus exciperent, erecti stare solerent; itemque, ni fallor, dum capiti ipsorum manus imponerentur, quamvis pœnitentibus genuflexis manus imponi jejuniorum diebus solerent, ex Concilio ([f]) Carthaginensi quarto. Quemadmodum etiam apud Æthiopes baptizandi genuflectunt, dum oratio super eos funditur. Sed hæc fusiùs ([g]) aliàs. Redeundum siquidem ad ritum genuflectendi in ordinatione servari solitum, quem ([h]) Euchologium quoque Græcorum accurate observandum in ordinationibus Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum præscribit, cum ea tamen, quam assignavit ([i]) Dionysius, differentia, ut Episcopi & Presbyteri utrumque genu, Diaconi solum dextrum flectere jubeantur. Utriusque verò genuflexionem Alexander tertius in omnibus Clericorum ordinationibus, etiamsi die Dominico, vel Festivo celebrentur, observandum docet: ([k]) *Diebus autem Dominicis*, inquit, *& aliis præcipuis festivitatibus, sive inter Pascha & Pentecosten genuflexione quaquam debet fieri: nisi aliquis ex devotione id velit facere in secreto. In consecrationibus autem Episcoporum, & Clericorum ordinationibus consecrans, & consecratus tantùm genua*

(f) Carthag. 4. c. 74.

(g) Severus Alexand. de ritu conferendi Baptismi, apud Æthiopes, tomo 6. Biblioth. PP.

(h) Euchol. in ordin. Episcopi, Presbyteri, & Diaconi.

(i) Dionys. suprà.

(k) Alexand. III. cap. Quoniam, 5. dieb⁹, de feriis.

genuaflectere possunt, secundùm quod consecrationis modus requirit. A

II. Ideo verò ordinandos genuflectere, suprà ex (a) Dionisio retulimus, ut nempe profiteantur propriam vitam Deo esse subjectam; quod ipse posteà confirmat iis verbis: (b) *οἱ μὲν οὖν κλίσις ; ἐμφαίνει τὴν ὑποκειμένην προσαγωγὴν τοῦ προσάγοντος, ὑποτιθέντος Θεῷ τὸ ἱερῶς προσαγόμενον* : *flexus quidem subjectum aditum accedentis* (ad altare) *subjicientis Deo id quod sanctè adducitur* : quorum verborum, (ut ex serie totius sequentis ipsius discursus colligitur) sensus est, ordinandos genuflectere, ut ostendant se, & accessum suum ad ordines divinæ voluntati subjicere: unde subdit idem (c) Dionysius, quia nonnisi immundos Diaconi ad Deum expiandos adducunt, unum ideo tantùm genu flectere: quia verò Presbyteri tam immundos ad purgationem, quàm plebem fidelem ad illuminationem adducunt, ideo utrumque flectere genu: Pontifices autem, quia insuper non solùm expiatos, sed & jam illuminatos divina scientia perficiunt, ideo dum consecrantur, præterquam quod utrumque genu flectunt sicut & Presbyteri, caput præterea Euangeliis supponere. Ex quo toto discursu, quem in eundem fere sensum collegit quoque (d) Pachimeres, infimus genuflexionem ordinandi, ejus subjectionem significare, quæ eo major esse debeat, quo quis ad superiorem & nobiliorem ordinem ascendit: nam quò gradus nobilior est, ad quem promovendi sumus, eò magis nostræ tenuitatis conscientia retineri debemus, ne propria potius voluntate, ad eum temere afferamur, quàm a Deo vocante sublimemur. Item, quo celsior est per ordinationem ascensus, eo profundior esse debet per humilitatem descensus. Denique simul cum provectione ad Ordines hierarchicos non solùm dignitas accrescit, sed & plurium nobis cura ac sollicitudo major adjicitur; neque nos solùm, sed & illos, quorum nobis adducendorum ad Deum onus imponitur, Deo ipsi subjicere & offerre debemus: ideoque quo dignioribus Ordinibus initiandi sunt aliqui, eo plura & expressiora subjectionis testimonia Deo exhibere debent. Juxta hunc Dionysii discursum prætermittunt (e) Græci in minoribus Ordinibus, necnon in Subdiaconatu genuflexionis ritum: quia cùm ordines isti neminem ordinato subjiciant, ideo ad eos recipiendos ea subjectionis Deo testimonia non requiri putant, quæ ad Ordines hierarchicos, qui ordinatis aliquos confuse & indeterminate saltem subjiciunt, in quos virtutem hierarchicam receptam purgandi, illuminandi, & perficiendi exercere possint.

III. Convenienter tamen in omnibus Ordinibus utrumque genu flectendum esse Romana Ecclesia præcipit: primo, ut ad divina Officia subeunda accedentes, tenuitatem nostram & infirmitatem protestemur, & virium nostrarum parvitatem, seu impotentiam nostram recognoscamus; *nam* (ut ait D. (f) Thomas) *quia in genu est fortitudo corporis, quando quis genua flectit, protestatur debilitatem suæ virtutis*: cùm enim vel infimus Ecclesiasticus Ordo captum nostrarum virium excedat, & dignitatem exsuperet, atque, ut fuse exponit (g) Nazianzenus, quodlibet mundanæ dignitatis fastigium transcendat; congruum est, ut cùm ad quemlibet gradum Ecclesiasticum promovemur, nostram tenuitatem & impotentiam agnoscamus; ut cum Apo-

(a) Dionysius supra.

(b) Ibidem.

(c) Ibidem.

(d) Pachimer. in paraph. capitis S. Dionysij.

(e) Vide Euchol. Græcorum in ordin. Lectoris, & Subdiac.

(f) D. Thomas in cap. 3. Eph. versic. 14.

(g) Nazianz. orat. 1.

B

C

D

Apoſtolo (a) tunc potentes ſimus, cum infirmamur, ſeu cum infirmos nos coram Deo proteſtamur. Secundo, quia, cum quid anxie, cum ſollicite, cum ardenter petimus, genuflectere ſolemus juxta illud Ambroſii, (b) *flexibile genu quo præ cæteris Domini mitigatur offenſa, ira mulcetur, gratia promovetur*: unde non ſolùm ordinandus, ſed & ordinator, hic in conferendis, ille in recipiendis Ordinibus, genuflectit, ut divinam gratiam uterque promoveat: quo ſpiritales ægrotantes, probabiles medicos, rerum ſpiritalium rudes & ignari; gnaros & ſolertes Doctores; univerſus populus egregios duces, a Deo in ordinatione conſequantur.

(a) 2. Cor. 12.

(b) Ambroſius lib. 6. hexam. cap. 9.

ARTICULUS II.

De proſtratione ordinandorum, inclinatione, & nudatione capitis.

I. NEque verò tantùm ordinandi genuflectunt, ſed præterea in Pontificali (c) Romano dum Litaniæ à choro cantantur, quicumque ſacris ordinibus initiandi ſunt, jubentur proſterni: favetque (d) Dionyſius, qui interritus ordinationis ὑπώπτοσιν ſtatuit, quæ proſtratio dici poteſt. Proprie tamen Græci non proſternuntur; ſed ſive Presbyter, ſive Diaconus ordinandus, ἐρείσας τὸ μέτωπον τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, *fronte incumbens*, ſeu, *frontem figens ſacræ menſæ*, quandiu ordinatur, in eorum (e) Euchologio deſcribitur. Quemadmodum vero in minoribus Ordinibus initiandi non proſternuntur, ita nec Subdiaconi olim proſternebantur: & hoc ex Ambroſio inferre conatur (f) Amalarius, cujus illatio non mihi curæ eſt: urgeo ſolùm ejuſdem Amalarii auctoritatem, ut ex ea, quid ipſius ſæculo uſitatum fuerit, nobis patefiat: ſic ergo ille; *juxta verba Ambroſii, intelligimus ſubjectos ordines Diacono & Presbytero non debere ordinationem accipere circa altaria, nec quando Epiſcopus proſternitur ante altare, debere ſecum proſternere alios, niſi eos qui provehendi ſunt ad Sacerdotale miniſterium, vel ad Diaconatus officium*. Cæterum proſtratio iſta ad adorandum Deum adhibetur, nam qui adorant eos paſſim in terram proſtratos Scriptura (g) ſacra nobis exhibet: tunc autem Deum adorandi convenientiſſimum tempus eſt, cum ejus bonitatem ac munificentiam erga nos magis perſentimus: quo etiam tempore conſentanea eſt iſta proſtratio, ut cum à Deo altius erigimur, tunc ex animo inferius deprimamur: *oportet enim Chriſtianum*, multo magis Sacerdotem, *humiliter ad terram proſterni, ne forte illi dicatur, quid ſuperbis terra & cinis?* inquit Concilium (h) Turonenſe tertium ſub Leone tertio. Frontem quoque ſacris Altaribus infigunt ordinandi, ut ab eo auctoritatem, ſecuritatem, audaciam accipere ſe profiteantur. Procumbunt in ſacrum Altare, ut ſe divina non erubeſcere ſignificent: nam (i) in fronte verecundię ſedes eſt, qui ergo fronte ſacro Altari affigitur, non ſe ſacra officia ac miniſteria altaris turpi umquam erubeſcentiâ devitaturum oſtendit.

II. Inclinant quoque caput ordinandi, tum manuum impoſitioni, tum etiam benedictioni, ex antiquo ſcilicet ritu, quo caput benedictioni ſubmittere conſuetum eſt, teſte (k) Cæſario Arelatenſi, (l) Clemente in Conſtitutionibus Apoſtolicis, & aliis paſſim; inclinatio ſiquidem iſta ſubjectionem ſignificat, quæ neceſſaria eſt, (m) ut minor à melio-

(c) Pontificale Rom. tit. de ordinat. Subd.

(d) Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch.

(e) Eucholog. in ordinat. Diaconi, & Presbyteri.

(f) Amalarius lib. 2. de Eccleſiaſt. offic. cap. 6.

(g) Geneſ. 18. 19. 33. 37. & alibi paſſim, ſed maxime pſal. 94.

(h) Conc. Turo. 3. c. 37.

(i) Conc. Florent. in Decreto., ubi de Sacram. Con. firmat.

(k) Cæſarius Arelat. hom. 34.

(l) Clemens Conſtit. Apoſtol lib. 8. cap. 15. vide etiam liturgias Baſilij, Chryſoſtomi, & plures ſacros auctores paſſim.

(m) Ad Hebr. 5.

meliore benedicatur. Unde in vita (a) Chrysostomi, à Georgio Alexandrino conscripta, expresse notatur, quod caput consecrandus deflexerit. Nudo quoque capite consecrandi esse debent: nam & *capite nudo* orare solebant olim Christiani, ex (b) Tertulliano, ut se non erubescere significarent. Speciatim verò caput nudatum habent, qui ordinibus initiari volunt; tum, ut ipsis tam Euangeliorum liber, quàm manus decentius imponantur: tum, ut sese patentibus ad doctrinam Euangelicam & salutaria Episcopi monita auribus, animo, ingenio esse testentur, seque nullis sæcularium A negotiorum involucris obtectam habere voluntatem ostendant. Ideoque Simeon (c) Thessalonicensis, ex eo Sacerdotes, dum sacrificant, nudatum caput habere debere contendit, non solùm ut Christum, qui ex D. Paulo (d) caput nostrum est, honorent; verùm etiam, quia nudo omnes capite ordinantur, nudo capite consecrationem accipiunt. Similiter ergo, dum sacris operantur nudo capite esse debent. Non examino B hoc loco consequentiam istam: solùm adnoto tanquam concessum apud omnes ab auctore isto assumi, quod nudo capite etiam Pontifices consecrari soleant.

(a) Vitæ Chrysost. à Georgio Alexandr. conscriptæ cap. 17.

(b) Tertullian. Apologet. 30. cap.

(c) Simeon Thessalon de ritibus Missæ.

(d) 1. ad Cor. 11.

CAPUT VIII.

De gestu Pontificis inter precandum supra ordinatos.

ARTICULUS PRIMUS.

De signatione crucis fieri solita à Pontifice benedicente ordinandis.

I. Explicato ordinandorum habitu & gestu, jam videndum, quomodo gestu, dum circa illos precatur, ipse Pontifex corpus componat. Primum ergo in (a) Euchologio Græcorum notatur in singulis ordinationibus, quod antequam manus cuiquam imponatur, & preces super eum ordinationis fundantur, debeat caput cujusque ordinandi signo crucis signari. Quod etiam in consecratione (b) Pontificis observandum ibidem D præscribitur. Vetus (c) Ordo Romanus, prout supra retulimus, dum singulos ordinandos ad Pontificem accedentes benedici imperat, ejusdem forte ritus meminit; itemque dum eosdem ordinandos offerentes ad altare prius benedicendos à Pontifice præcipit. Pontificale (d) Romanum, nec Clericorum crea- C tionem, nec minorum Ordinum collationem absolutam perfectamque esse sinit, nisi adhibita super Clericos, & cæteros minoribus Ordinibus initiatos, cum signo crucis benedictione. Imo (e) nec sacros Ordines conferri permittit, quin prius in Litaniis, dum hæc à Pontifice recitantur; primo quidem, *ut hos electos benedicere digneris*; 2. *ut hos electos benedicere, & sanctificare digneris*; 3. *ut hos electos benedicere, sanctificare, & consecrare digneris* (quibus veluti gradibus oratur Deus, ut sanctitatem ordinandorum amplius promoveat, naturales eis virtutes sanctificantem gratiam, & divinam auctoritatem gratiis gratis datis undequaque munitam largiatur) quin, inquam, dum hæc à Pontifice recitantur, trinâ benedictione, adhibito

(a) EuchＯlog. Græcor. in ordinat. Lectoris, & seq.

(b) Euchol. in consecrat. Episcopi.

(c) Vetus Ordo Rom. qualiter in Rom. Ecclesia sacri Ordines fiant.

(d) Pont. Rom. de Clerico faciendo, de ordinat. Ostiarii, & seq.

(e) Idem de ordinat. Subdia. tit. 1.

bito ſigno crucis, ordinandi conſignentur. Deinde in ſingulis Ordinibus conferendis, non ſolùm cum præparatoriæ preces ſuper ordinandos funduntur; (a) verùm etiam ſi de Preſbytero, & Diacono ſermo ſit) quando jam conſecrati dimittuntur, ſigno crucis iterum conſignantur: quo etiam ſigno (b) Epiſcopus, & Preſbyter muniuntur, dum oleo conſecrationis inunguntur: hoc verò ſpeciale in conſecratione Epiſcopi ſervatur, quod qui jam conſecratus fuit Epiſcopus, ſigno crucis adhibito conſecratori etiam ſuo, ſed exhibita reverentia, benedicat: quam pariter benedictionem S. Annonem (c) Colonienſem conſecratum dediſſe, expreſſe notat, qui ejus vitam conſcripſit.

(a) Idem tit. de ordin. Diaconi & Presbyteri.

(b) Idem de conſecratione electi in Epiſcopum, & tit. de ordinat. Presbyteri.

(c) In vita S. Annonis cap. 5. apud Sur. 4. Decemb.

II. Antiquus ſane hic benedictionis ſeu conſignationis ritus; cujus, ut ſupra (d) oſtendimus, meminit Dionyſius, meminit & (e) Baſilius, qui (ut (f) ſuperius ex Baſilio probabiliter inferri poſſe docuimus) minores Ordines, nec non Subdiaconatum ſola iſta benedictione, abſque manus impoſitione, olim collatos fuiſſe inſinuare dici poteſt, cum nempe ea miniſteria per manus impoſitionem minime tradi, ſed διὰ μόνης σφραγῖδος, *per ſolum ſignaculum, per characterem* conferri aſſeverat. Meminit & (g) Chryſoſtomus, ad crucem nos, tanquam coronam, læto animo ferendam hac ratione adhortans: καὶ γὰρ πάντα δι' αὐτοῦ τελεῖται τὰ καθ' ἡμᾶς. κἂν ἀναγεννηθῆναι δέῃ, σταυρὸς παραγίνεται. κἂν τραφῆναι τὴν μυστικὴν ἐκείνην τροφήν. κἂν χειροτονηθῆναι. κἂν ὁτιοῦν ἕτερον ποιῆσαι, πανταχοῦ τοῦτο τῆς νίκης ἡμῖν παρίσταται σύμβολον: id eſt, *omnia enim, quæ ad ſalutem noſtram conducunt, per iſtam conſummantur: nam cum regeneramur, crux Domini adeſt, cum ſacratiſſimo alimur cibo, cum ordinamur, vel cum aliud quippiam fit, ubique ac ſemper id victoriæ inſigne nobis adſiſtit*; meminit (h) Auguſtinus, *hujus*, inquit, *crucis myſterio rudes catechizantur; eodem myſterio fons regenerationis conſecratur; ejuſdem crucis ſigno per manus impoſitionem baptizati dona gratiarum accipiunt; cum ejuſdem crucis charactere Baſilicæ dedicantur, Altaria conſecrantur, Altaris Sacramenta cum interpoſitione Dominicorum verborum conficiuntur; Sacerdotes & Levitæ per hoc idem ad ſacros Ordines provehuntur, & univerſaliter omnia Eccleſiaſtica Sacramenta in hujus virtute perficiuntur*. Omittitur tamen ab eodem (i) Auguſtino mentio Sacramenti Ordinationis tractatu quodam in Euangelium Joannis, ubi ſigni crucis neceſſitatem ad varia Sacramenta enumerat: quia nempe materias tantùm Sacramentorum ibi enarrat, quæ ſigno crucis ſanctificari debent, antequam applicentur ad uſum Sacramentorum, quod in Sacramenti Ordinationis materiis neceſſum non eſt, ob rationem ſupra à (k) D. Thoma aſſignatam: non autem de ipſa conſecratione, & benedictione ordinandorum ibi verba facit, quos ex prædictis nonniſi ſigno crucis ſignari oportet, ut ſuper eos benedictio conſecrationis fundatur. His omnibus adſtipulari videtur Cyprianus iis verbis: (l) *in cruce Domini gloriamur, cujus virtus omnia peragit Sacramenta: ſine quo nihil aliud eſt ſanctum, neque aliqua conſecratio meretur effectum.*

(d) Dionyſius ſuprà.
(e) Baſil. epiſt. ad Amphil. cap 51.
(f) Sect. 2. hujus partis cap. 2. art. 1. §. 4. num. 12.

(g) Chryſoſt. homil. 55. in cap. 16. Math. quæ in Græco 54. numeratur.

(h) Auguſtinus in appendice de diverſis ſerm. 75.

(i) Idem tract. 18. in Euang.

(k) D. Thomas ſuppl. q. 34. art. 5. in corpore ſupra allatus à nobis art. 1. cit. §. 19. num. 52.

(l) Cypr. ſeu alius lib. de Baptiſmo Chriſti.

III. Myſticam verò hujus ritus ſignificationem iis verbis refert (m) Dionyſius: ἡ σταυροειδὴς γὰρ σφραγὶς, τὴν ἀπασῶν ὁμοῦ τῶν σαρκικῶν ὀρέξεων ἀνενεργησίαν, καὶ τὴν θεομίμητον ζωὴν, ἀφο-

(m) Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch. in theoria.

ἀφορῶσαν ἀκλινῶς εἰς τὴν ἀνδρικὴν Ἰησοῦ θειοτάτην ζωὴν ἄχρι σταυροῦ, καὶ θανάτου μετὰ θεαρχικῆς ἀναμαρτησίας ἐληλυθότος, καὶ τοὺς οὕτω ζῶντας, ὡς ὁμοιοειδεῖς συνσημαίνοντος τῇ σταυροειδεῖ τῆς οἰκείας ἀναμαρτησίας εἰκόνι: *Signum figura crucis impressum significat omnium simul corporis voluptatum cessationem, Dei imitatricem vitam, consectantem immobiliter humanam Jesu divinamque vitam, ad crucem & mortem usque cum impeccabilitate, cum divina subsistentia procedente consistentis, eosque, qui similiter vivunt, ut similes insignientis propriæ impeccabilitatis imagine, quæ per crucem repræsentatur*. Consentaneè quidem D. Paulo Dionysius per crucem corporis atque animi mortificationem, passionumque ac cupiditatum corporalium sedationem significari docuit; *qui autem*, inquit (a) Apostolus, *sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis*; & de se ipso loquens, rerumque mundanarum despicientiam humiliter jactans, (b) *mihi autem*, inquit, *absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo*. Clerici igitur, qui ex statu suo, ut statim initio hujus (c) operis docuimus, rebus omnibus renuntiarunt, adhærent Deo, crucis signaculo perficiuntur, ut possint dicere cum eodem Paulo, (d) *Christo confixus sum cruci*, ut (e) tollentes crucem suam Christum sequantur, Christo in cruce patienti affixi sint, ut ab eo dimoveantur numquam, & in cruce perseverent, passionibus domandis continuam operam dantes, donec omnia consummentur. *Nos ergo*, inquit (f) Bernardus, *quicumque sequimur Caput nostrum, tollentes crucem perseveremus in ea, sicut ipse perseve-*

(a) Ad Galat. 5.

(b) Ad Galat. 6.

(c) Vide in prolegom. de nomine Clerici.

(d) Ad Galat. 2.

(e) Matth. 10. Marci 8. Luc. 9.

(f) Bernardus ser. 1. in die S. Paschæ.

A *ravit: neminem audiamus, fratres, non carnem & sanguinem, non spiritum quemlibet, descensum e cruce suadentem: persistamus in cruce, moriamur in cruce, ut consummata viriliter die crucis, secunda, quæ post mortem est, quiescamus suaviter, & dormiamus feliciter*.

IV. Potest & benedictio cum signo crucis, seu consignatio ista ordinandorum eodem signo denotare

B benedictionem omnem ad nos per crucem derivatam fuisse, & maledictionem sublatam: *nam*, ut ait (g) Paulus, *Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum: quia scriptum est*, (h) *maledictus omnis qui pendet in ligno. Delevit Christus, quod* (i) *adversus nos erat, chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci, & ex-*

C *polians principatus & potestates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in semetipso*. Hocque (k) prædicens sanctissimus Patriarcha Joseph, extensis & cancellatis in modum crucis manibus, Manasse, & Ephraim benedixit, ut ostenderet nobis omnem per crucem benedictionem contingere oportere. Quia ergo omnis benedictio per crucem, quia populorum omnium per crucem collectio facta est, (l) Chri-

D stus enim elevatus a terra, omnia traxit ad seipsum: quia Doctores & Sacerdotes per crucem constituti sunt, ut solum (m) Jesum, & hunc crucifixum prædicarent; ideò signo crucis ordinandi signantur, qui a cruce & auctoritatem nacti sunt, & virtutem: unde recte ad propositum S. Leo: (n) *Traxisti Domine omnia ad te, ut quod in uno Judææ templo obumbratis significationibus tegebatur, pleno apertoque Sacramento, uni-*

(g) Ad Galat. 3.

(h) Deuter. 21.

(i) Ad Colos. 2.

(k) Genes. 48. Vide Isidor. Hispal. comment. in Genes. cap. 5. & Rupertum in cap. 24. lib. 9. in Genes. & ex antiquioribus Tertull. de Bapt. cap. 8. Novatian. lib. de Trinitate cap. 27. tomo 5. inter opera Tertul.

(l) Joan. 12.

(m) 1. ad Cor. 1.

(n) S. Leo ser. 8. de Passione Domini.

universarum ubique nationum devotio celebraret: quia crux tua omnium fons benedictionum, omnium est causa gratiarum, per quam credentibus datur virtus de infirmitate, gloria de opprobrio, vita de morte &c.

ARTICULUS II.

De extensione manuum Pontificis precantis.

I. Notatu etiam dignum, quod Pontifex super ordinandos precetur, manumque, Deum invocando, super eos extendat. Precari Pontificem, Deumque invocare super ordinandos ostendunt variæ illæ preces, quæ in ordinationibus adhibentur, in Constitutionibus (a) Apostolicis, Veteri (b) Ordine Romano, (c) Pontificali, & (d) Euchologio, quas, utpote fusiores, omitto. Ejusmodi quoque precationum meminere (e) Hieronymus, (f) Augustinus, & alii passim. Sed & notavimus supra ex (g) eodem Augustino, populum tunc temporis ab Episcopo consecrante admoneri solitum, ut prætermissis omnibus aliis negotiis, pro ipso consecrante, ac consecrando preces funderent; quatenus nempe & consecrans divina motione ad eligendas personas Sacerdotio idoneas feratur, & consecrandi eam vitæ rationem ineant, quæ tantam dignitatem, ad quam promoventur, minime dedeceat, officiisque suis rite & legitime ad totius Ecclesiæ utilitatem diu fungi possint. Adstipulatur (h) Chrysostomus, ubi in posteriorem Epistolam ad Corinthios hæc habet: Διὰ τοι τοῦτο καὶ ὁ μέλλων χειροτονεῖν, καὶ τὰς ἐκείνων εὐχὰς καλεῖ τότε, καὶ αὐτοὶ ἐπιψηφίζονται, καὶ ἐπιβοῶσιν ἅπερ ἴσασιν οἱ μεμυημένοι: *ac propterea is, qui ordinandi munus obiturus est, illorum pre-*

III. Pars.

A *ces tum poscit, atque ipsi calculum suum addunt, acclamantque ea, quæ norunt, qui mysteriis initiati sunt.* Sed & illud legimus in Danielis (i) Stylitæ ordinatione singulare, sicut & cætera plura, quæ alibi notavimus; Gennadii scilicet Patriarchæ jussu Archidiaconum consuetas preces recitavisse: cùm in cæteris (k) Pontifex ipse eas per se recitet, monente tamen Diacono, & in hæc verba in ordinatione Subdia-

B coni prorumpente, τοῦ κυρίου δεηθῶμεν *Dominum deprecemur*; in ordinatione verò Diaconi elatâ voce, primùm proferente Archidiacono verbum istud, πρόσχωμεν: *attendamus*; & post ordinationem, orationibus ab Episcopo dici solitis, ex Diaconis aliquo præcinente prædictis verbis, τοῦ κυρίου δεηθῶμεν; quæ in ordinatione Presbyteri similiter facienda Diacono in Euchologio præscribuntur. Quibus quidem similia in Ve-

C teri (l) Ordine Romano, & (m) Pontificali statuuntur, in quo ad varias orationes vocem istam Diaconus emittere jubetur: *Flectamus genua*, qua ad seriam orationem, humilem & ferventem præsentes adhortatur.

II. Expandere manus Pontificem super ordinandos, dum pro eis precatur, præter Veterem (n) Ordinem Romanum, Euchologium (o) Græcorum, docent (p) Constitutiones Apostolicæ Clementis, quæ in singu-

D lis ordinationibus, dum oratio super ordinandos funditur, manus imponendas præscribunt. Innuit (q) Augustinus, qui manus impositionem, orationem super hominem afferens, quotiescumque pro alicujus sanctificatione, vel reconciliatione preces funderentur, manus imponi solitas ostendit. Docet Gregorius (r) Alexandrinus, qui de Chrysostomo refert, ei, cùm caput deflexisset, manus ab Episcopo impositas fuisse,

Fff ora-

(a) Const. Apost. lib. 8. pluribus cap.
(b) Vetus Ordo Rom. in explic. sing. ordinat.
(c) Pontificale similiter.
(d) Item & Euchologium.
(e) Hieronim. in cap. 58. Isaiæ.
(f) August. lib. 5. de Baptismo contra Donatist. cap. 20. & alibi sæpius.
(g) Idem epist. 100 de Gestis ordinationis Eradii suprà.
(h) Chrysost. homil. 18. in poster. ad Corinth.
(i) Vita Danielis Stylitæ apud Metaphrastem.
(k) Euchology. Græc. in singulis ordinat.
(l) Vetus Ordo Romanus, &
(m) Pontificale Roman. dum singulorum ordinum, etiam minorum, conferendorum ritum præscribunt.
(n) Vetus Ordo Rom. in ordinat. Diacon. statim initio, & in ordin Presbyt. §. qui ordinandi estis.
(o) Euchology. Græc. in singulis ordinat.
(p) Const. Apost. lib. 8. cap. 16. & seq. plurib. capit.
(q) August. lib. 3. de Baptismo contra Donatist. cap. 16.
(r) Georgius Alex. vita S. Joan. Chrysost. cap. 17.

orationem ordinationi accommodam dicere exordiente. Docet (a) Zonaras, ubi ordinationem, χειροτονίαν dictam esse refert, ἀπὸ τοῦ τὸν ἀρχιερέα τείνειν τὸν χεῖρα εὐλογοῦντα τὸν χειροτονούμενον: *quod Pontifex extendat manum benedicens homini ordinando*. Docet (b) Gregorius nonus, qui hunc ritum graphice nobis exponit, *suspensio*, inquit, *manuum debet fieri, cùm oratio super caput effunditur ordinandi.* De ea pariter manus impositione intelligit (c) Glossa caput quoddam Innocentii III. quo repeti jubetur ista manus impositio, si in Subdiaconi ordinatione adhibita non fuerit, quem nempe certum est sine manus impositione consecratoriâ apud Latinos ordinari; cum tamen, dum ordinationum preces funduntur, nonnisi imposita super eum manu benedici debeat. Denique id docent infiniti prope alii, qui dum ordinationem describunt, orationes, inter ordinandum ab Episcopo dici solitas, nonnisi ab eo manum super ordinandos extendente, & quodammodo elevante recitatas memorant. Benedicendi sane alicui antiquus hic ritus, quem Judæi antiquitus usurparunt, & Scriptura memoravit: *nam* (ut ait (d) Isidorus Hispalensis) *Isaac* (e) *Patriarcha sanctus, imponens manum suam super caput Jacob, benedixit ei; similiter &* (f) *Jacob filiis suis: sed &* (g) *Moyses super caput Josue manum suam imponens, dedit ei spiritum virtutis, & ducatus in populo*

(a) Zonaras in can. 1. Apost.

(b) Gregorius IX. cap. Presbyter, de Sacramentis non iterandis.

(c) Glossa in cap. pastoralis, eod tit. Vide & Gloss. in c. manus, 1. q. 1. v. repeti.

(d) Isidor. Hispal. de Eccles. offic. lib. 2. cap. 5.
(e) Genes. 27.

(f) Genes. 48.
(g) Num. 27.

A *Israel: sic & superimpletor legis, & Prophetarum Dominus noster Jesus Christus, per manus impositionem Apostolis suis benedixit, sicut & in* (h) *Euangelio Lucæ scriptum est: Et perduxit eos trans Bethaniam, & elevavit manus suas super eos, & benedixit eis.* Quam consuetudinem, ut orantes Veteres manus imponerent, confirmare possumus ex variis Scripturæ (i) locis, in quibus Dominus & Apostoli, pro
B aliquo deprecaturi, manus super eum imposuisse significantur, ad significandam nempe protectionem divinam, auxilium de cælo accersitum, & paratum divinæ benevolentiæ præsidium. Qua de re suprà (k) fuse diximus, & jam (l) dicturi sumus. Notandum tamen, in Pontificali Romano non ad omnes orationes præscribi illam manuum impositionem: sed solùm in usu esse, I. quidem, cùm (m) benedictio datur
C in singulis ordinationibus: II. (n) si speciatim de ordinatione Presbyterorum agatur, cum recitatur Oratio, quæ incipit, *Oremus, fratres charissimi, Deum Patrem, &c.* ad cujus recitationem statuitur, ut tam Pontifex, quam Sacerdotes teneant manus dexteras extensas super illos: si autem (o) de ordinatione Diaconi, dum præfationem Antistes prosequens ad hæc verba devenerit, *emitte in eos, quæsumus, Domine Spi-*
D *ritum sanctum*, a quibus verbis ad finem usque, extensam manum dexteram habere super ordinandos ipsi præscribitur.

(h) Lucæ ult.

(i) Matth. 9. & 19. Marci 6. 7. 8. & 10. Lucæ 4. & 13.

(k) Vide suprà, ubi de materia ordin.
(l) Infra cap. seq.

(m) Pont. Rom. in fin. singular. ordin.
(n) Idem de ordin. Presbyt.

(o) Idem de ordin. Diacon.

CAPUT

CAPUT IX.

De impositione manuum super ordinandos, porrectione instrumentorum sacrorum, itemque impositione libri Euangeliorum super Episcopos consecrandos, traditione Baculi pastoralis, & annuli.

ARTICULUS PRIMUS.

De impositione manuum in ordinationibus.

§. PRIMUS.

De diversis impositionibus manuum.

I. Fusè duobus ([a]) in locis de impositione manuum jam egimus, necnon semel ([b]) de porrectione instrumentorum, quæ ordinandis traduntur à Pontifice, copiose disseruimus. Iterum tamen de iis agendum, quippe cùm potissimi isti totius ordinationis ritus habeantur. Primùm ergo observo, sæpius, & ad varios effectus manus impositionem ab Ecclesia usurpari: *nam* (ut habet Hincmarus ([c]) Rehemensis) *non uno modo semper manus impositio intelligitur, sed pro diversitate locorum sub diversa significatione reperitur. Aliquando enim pro confirmatione Neophitorum accipitur, ut in decretis Apostolicorum virorum* ([d]) *Clementis, Urbani, Melchiadis expressum sæpenumerò reperitur: nunc pro ordinatione Sacerdotum, sive Diaconorum, juxta illud Apostoli ad Timotheum,* ([e]) *nemini cito manus imposueris, quod & Canones apertissime præscribunt. Est & reconciliatoria manus impositio, per quam pænitentes hæretici, sive excommunicati, sanctæ Romanæ Ecclesiæ reconciliantur, de qua & Canones similiter multa dicunt; de qua B. Augustinus* ([f]) *libro III. de Baptismo contra Donatistas testatur, quod nihil sit nisi oratio super hominem, quæ & iterari possit: fit etiam manus impositio su-*

(a) Vide suprà in præludiis cap. 4. & 2. partis sect. 2. cap. 2. art. 1. fere integre.
(b) Art. 2. cit. cap. 2. sect. 2. poster. partis.
(c) Hincm. Remens. de variis capit. Eccles. cap. 18.
(d) Protulimus ista in Vindiciis nostris ubi de Sacramento Confirmationis.
(e) 1. ad Tim. 5.
(f) Refertur dict. August. 1. quæst. 1. c. Manus.

A *per infirmos, juxta illud Euangelii,* ([g]) *super ægros manus imponent: item super catechumenos & energumenos pro expulsione diaboli, quæ specialiter Exorcistis in ordinatione conceditur, quippe, ut* ([h]) *habeant potestatem imponendi manus super catechumenos, & energumenos: item & cùm simpliciter aliquem benedicimus, manus ei anti-* B *quo more imponimus; sic enim* ([i]) *Jacob Patriarcha, cum filios Joseph benediceret, manus eis imposuit, & Dominus in* ([k]) *Euangelio oblatos sibi parvulos per impositionem manus benedixisse legitur.* Hæc Hincmarus; quibus similia notat in dictam Augustini sententiam Canonici ([l]) juris Glossa. C

II. Observanda etiam duplex in ordinatione manus impositio, una scilicet, quæ fit omninò accidentaria, altera, quæ fit essentialis. Accidentaria item duplex est, nam & unam ([m]) superius docuimus sine ullis verbis adhiberi tam ab Episcopo, quam, Presbyteris præsentibus caput ordinandi tangentibus; D quo ritu solùm significari diximus approbationem electi, & exhibitionem consensus illius designationi: alia verò accidentaria manus impositio est, de qua ([n]) mox egimus, quod nempe in usu quoque Ecclesiastico positum sit, ut dum Antistes

(g) Matth. 16.
(h) Pont. Rom. de Exorcist. ordinat.
(i) Vide supra art. sup.
(k) Ibidem.
(l) Glos. in cap. Manus cit. v. impositio.
(m) Suprà art. 1. cit. §. 14. num. 34. & 37.
(n) Art. superior.

 sacras

sacras preces recitat, sive ordinis collationem præcedentes, sive subsequentes, manus super ordinandos expansas habeat, quibus se bene eis adprecari, & benedicere significet. Essentialis autem manus impositio est, quæ fit ab ipso Pontifice, formam scilicet simul ordinationis proferente, quam (a) superiùs in solis Ordinibus hierarchicis adhiberi a Latinis docuimus, eorumque materiam esse saltem partialem. Jam quo ritu manus istæ impositiones fierent, hìc etiam adjungendum est.

(a) Art. 1. cit. fusè.

§. II.

Quo ritu, seu unica manus, seu duæ in ordinatione imponerentur.

III. SAnè manus impositio essentialis non debet fieri sine contactu ordinandi. Primò enim Concilium Carthaginense, eam nobis exhibens, utitur iis verbis, quæ contactum exprimant, & legentium oculis repræsentent: nam ad (b) Episcopum quidem consecrandum requirit, ut Episcopi qui consecrationi ejus intersunt, *manibus suis caput ejus tangant*. In (c) Presbytero quoque consecrando præscribit, *ut non solùm ab Episcopo manus suas super caput ejus tenente* consecretur sed & Presbyteri præsentes: *manus suas super caput illius teneant*. Denique in Diaconi ordinatione, (d) *ut solus Episcopus, qui benedicit, manum super caput illius ponat*: quæ omnia non obscure demonstrant, capita promovendorum ad dictos ordines, Antistitis ordinantis manu tangi debere. Variatur quidem phrasis in descriptione collationis trium istorum ordinandorum, sed eadem manus impositio signatur, sive ab uno tangente manu caput ordinandi fiat, sive a plu- A ribus. Atque hinc est, quod Gregorius nonus de ea manus impositione sic loquitur: (e) *Presbyter, & Diaconus, cum ordinantur, manus impositionem tactu corporali (ritu ab Apostolis introducto) recipiunt: quod si omissum fuerit, non est aliquatenus iterandum, sed statuto tempore ad hujusmodi ordines conferendos caute supplendum, quod per errorem extitit prætermissum.* Distinguit ibi Summus Pontifex dictam manus impositionem ab alia B accidentariâ, quæ fit suspensis manibus super ordinandos, dum ordinationi ex more solito immixtæ preces recitantur; quam quidem non est opus *tactu corporali* fieri, sed suspensis solùm, & elevatis manibus, quibus nullatenus ipsi tangantur. Non diffiteor tamen, Antistitem olim, pro ordinando preces fundentem, caput ejus aliquando tetigisse, ut Constitutiones (f) Apostolicæ indicant: C cui rei probandæ memini me hæc verba legisse apud Zonaram, (g) *ἐν ταῖς χειροτονίαις ὁ ἀρχιερεὺς ἐπιτιθεὶς τὴν χεῖρα τῇ τοῦ χειροτονουμένου κεφαλῇ, οὕτω τὰς εὐχὰς ἐπιλέγει, in ordinationibus, Antistitis manibus ordinandi capiti impositis, statas preces prosequitur.* Ideoque Glossa (h) Canonici Juris superiùs citata ita videtur Gregorium IX. distinguentem impositionem manus utramque explicuisse, ut quod dictum ab eo D est, consecratoriam manus impositionem tactu corporali debere fieri, deprecatoriam verò suspensis manibus, id respectu Presbyterorum præsertim intelligi velit, non respectu Antistitis consecrantis; prædicta enim interpretans sic habet: (i) *Quando Episcopus incipit orationem ad benedicendum Sacerdotem, tum Presbyteri omnes, qui primò tangebant caput, debent elevare manus, ita quod non tangant caput ordinandi:*

(b) Carth. 4. c. 2.

(c) Idem c. 3.

(d) Idem cap. 4.

(e) Greg. IX. cap. Presbyter, de Sacramentis non iterandis.

(f) Const. Apost. lib. 8. cap. 16.

(g) Zonaras.

(h) Gloss. in cap. Presbyter cit.

(i) Ibidem.

nandi: quod ex ipſo facto melius patere aſſerit, quàm aliquo jure exprimatur. Oratio autem, ad quam Presbyteros manum extenſam habere debere tradit, eſt ea cujus (a) ſuperiùs meminimus, quæ ſtatim poſt impoſitam ab Epiſcopo & Presbyteris manum, abſque ullis verbis, ſuper ordinandum ab Antiſtite recitatur; non fuiſſe autem neceſſum, ut Epiſcopus pro ordinandis precatus eos tangeret, patet maximè quod id fieri minime potuerit, ubi ab Epiſcopo plures ordinarentur, quibus omnibus ſimul comprecabatur, cùm tamen omnes ſimul tangere non poſſet; nihilominus ſingulis ſemper ordinandis conſecratoriam manum ſucceſſive ex more imponebat, ut Ordinationis Sacramentum ipſis largiretur. Ex quibus patet, cur electio proprie dici potius debeat χειροτονία, quàm χειροθεσία, quia nempe expanſis & elevatis manibus ſuffragia in electione ferebantur, ut priori (b) parte docuimus, χειροτονία autem (c) proprie manuum extenſionem, ſeu electionem ſignificat: nam χειροθονεῖν, idem eſt, quod τὸν χεῖρα τείνειν, *manum extendere, efferre, extollere*. Patet item ordinationem poſſe dici, tam χειροτονίαν, quàm χειροθεσίαν: convenienter quidem χειροτονίαν dici ſpectatâ verbi etymologiâ, quatenus in ipſa manus extenditur ab Antiſtite ſuper ordinandum deprecante; χειροθεσίαν verò, quatenus capiti ordinandi manus imponitur, dum myſticis verbis ipſe conſecratur ac perficitur, formaque ordinationis profertur: nam χειροθετεῖν idem eſt, quod manum impono, a quo verbo χειροθεσία manus impoſitio dicta eſt.

(a) Art. ſup. n. 2.
(b) Priori parte ſect. 1.
(c) Vide Suid. in hoc verbo.

III. Eſt & illud obſervandum, Concilium (d) Carthaginenſe, quartum ſupra citatum in Epiſcopi conſecratione Antiſtitum manus (non manum) adhibendas dicere: in Presbyteri ordinatione Antiſtitem manum (non manus) imponentem deſcribere: Preſbyteros verò cum Antiſtite manus ſuas juxta manum Epiſcopi tenentes nobis exhibere, non manum. Denique in ordinatione Diaconi juberi Epiſcopum manus ſuper caput illius ponere. Ex quibus verbis modò utramque, modo alteram tantùm manum impoſitam fuiſſe colligere poſſis, niſi forte indiſcriminatim, modo ſingulariter, modo pluraliter manus vocabulum protuliſſe Concilium iſtud voluerit. Licèt enim Vetus (e) Ordo Romanus Carthaginenſi Concilio per omnia conſentiat; at non conſentiunt cæteri omnes ſcriptores, aut differentiam iſtam obſervant. Etenim Gregorius (f) IX. *manus impoſitionem* vocat, quæ tam Preſbyteri, quàm Diaconi initiantur, quam à *ſuſpenſione manuum* diſtinguit, quæ inter precandum adhibetur, & ad benedicendum præſertim eſt uſui. Conſtitutiones quoque Apoſtolicæ non adeo exacte prædicta omnia præſcribunt; quamvis Carthaginenſi in aliquo ſaltem ſuffragentur: nam ritum præſcribentes ordinationis Preſbyteri ſingulariter manum efferunt, dicentes: (g) Πρεσβύτερον χειροτονῶν ὦ Ἐπίσκοπε, τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπιτίθει αὐτὸς τοῦ Πρεσβυτερίου παρεστῶτος: *Cùm Presbyterum ordinas Epiſcope, impone ipſam manum capiti Preſbyteri*; Diaconum (h) verò Epiſcopus ordinare jubetur, ἐπιθεὶς αὐτῷ τὰς χεῖρας: *imponens ei manus*: quod cum ab iiſdem (i) Conſtitutionibus; tum in Diaconiſſarum benedictione, tum in Subdiaconorum & Lectorum ordinatione ſtatuatur, apparet ex ipſis ordines nobiliores una manu impoſita, ignobiliores ambabus impoſitis, fuiſſe collatos. In Epiſcopali (k) verò con-

(d) Conc. Carthag. 4. c. 2. 3. 4.
(e) Vetus Ordo Rom. in explic. dict. ord.
(f) Gregorius IX. cap. Presbyter.
(g) Conſtitut. Apoſt. lib. 8. c. 16.
(h) Ibidem cap. 17.
(i) Ibid. ſeq. cap.
(k) Ibid. cap. 4.

consecratione manus vel manuum impositionem omittunt, Episcopos solùm per impositionem Euangelii ab Episcopis, ipsum super caput eorum tenentibus, consecrari docentes.

IV. Ab iis verò omnino dissentiunt: I. quidem (a) Dionysius, & Euchologium (b) Græcorum, quibus unica in tribus prædictis ordinibus conferendis capiti ordinandorum imponenda manus præscribitur: expresse verò ac speciatim Dionysius tam in Presbyteri, quàm in Diaconi ordinatione τὴν ἱεραρχικὴν δεξίαν, *Pontificis dexteram* ordinandorum capiti imponendam esse admonet. II. Pontificale (c) Romanum, quod in consecratione Episcoporum statuit, ut tam Consecrator, quàm adsistentes Episcopi, *ambabus manibus* Consecrandi caput tangant; in ordinatione (d) Presbyteri, tam in priori, quàm in posteriori manus impositione *utramque manum* imponi præcipit: in (e) ordinatione verò Diaconi Episcopum monet, ut, *manum dexteram extendens, super caput* cujuslibet ordinandi ponat. Certe Apostolus in epistola ad Timotheum prima, de ordinatione sive in Presbyterum, sive in Episcopum loquens, (f) impositionis manuum Presbyterii meminit; Timotheumque instruit, ut (g) *manus cito nemini impenat:* altera quoque ad eundem (h) scripta Epistola, impositionem manuum suarum commemorat, qua gratia Sacerdotalis Timotheo collata sit. In Actibus Apostolicis (i) & Saulo & Barnabæ in Episcopos (ut quidam dicunt) consecrandis, (k) primisque Diaconis manus dicuntur impositæ; an verò, quod plures unam eis manum, an quod singuli duas imponerent, quis scire possit? Reperio apud Concilia, & Patres, modo A manum ordinando Episcopo, Presbytero, Diacono impositam dici; modo verò manus: forte quia modo hoc, modo illo ritu ordinationes peractæ sunt: fortè etiam, quia & Concilia, & Patres, dum de ordinationibus verba fecere, rationem hujusce rei nullam habuerunt. Nec dubium mihi est, quin si eos, qui Ecclesiasticos ritus expresse descripserunt, excipias, non attenderint Patres, an unica, vel duæ manus B ordinandis imponerentur, quoties ipsi χειροθεσίαν, seu manus impositionem nominarunt. Ex (l) prædictis quoque, dum preces super caput ordinandi funduntur, modo manus impositas dici, modo manum indiscriminatim appellatam poteris observare.

(a) Dionysius c. 5. Eccles. hierarch. in Theoria.
(b) Euchelog. in dictis ord.
(c) Pont. Rom. in consecr. electi.
(d) Idem in ordin. Presbyteri.
(e) Idem in ordin. Diac.
(f) 1. ad Tim. 4.
(g) Ejusd. cap. 5.
(h) 2. ad Tim. 1.
(i) Actorum 13.
(k) Actorum 6.
(l) Vide supra cap. præced.

§. III.

De significationibus manuum impositionis.

C V. Egregiam autem χειροθεσίας significationem nobis tradit Dionysius iis verbis: (m) ἡ δὲ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις ὁμοῦ μὲν ἐμφαίνει τὸν τελεσταρχικὴν σκέπην, ὑφ' ἧς ὡς παῖδες ἱεροὶ παριέπονται πατρικῶς, αὐτοῖς μὲν ἕξιν καὶ δύναμιν ἱερατικὴν δωρουμένης, τὰς ἐναντίας, καὶ αὐτῶν δυνάμεις ἀποῤῥαπιζούσης. διδάσκει δὲ ἅμα, καὶ πάσας τελεῖν τὰς ἱερατικὰς ἐνεργείας, ὡς ὑπὸ Θεῷ πράττοντας, τοὺς τελεσθέντας, καὶ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν αὐτὸν ἔχοντας ἐν πάντι καθηγεμόνα: D *Pontificiæ autem manus impositio, simul quidem manifestat sacramentalem protectionem, quâ tanquam sancti pueri paterna dilectione foventur: quæ quidem Sacerdotalem eis det habitum, & virtutem: contrarias autem potestates ab eis expellat. Docet etiam omnes functiones sacri Ordinis obire eos, qui consecrati sunt, ut sub Deo agentes, eumque omnium suarum actionum ducem*

(m) Dionysius c. 5. Eccles. hierarch. in Theoria.

ducem habentes , in omni operis institutione . Paucioribus verbis hæc comprehendit Pachymeres, quæ tamen mysterium non minus

(a) Pachymeres in paraph. hujus loci.

clare explicant, (a) ἡ δὲ τῆς χειρὸς ἐπίθεσις μὴν ἐμφαίνει τὴν ἐκ Θεοῦ σκέπην τὴν φυλάττουσαν πατρικῶς ὡς παῖδας τοὺς αὐτῷ προσανέχοντας. ἅμα δὲ διδάσκει καὶ τὸ ἐπεσφαλόμενον ἔχειν τοὺς τελεσθέντας τὴν ἑαυτῶν ὑπηρεσίαν τελεῖν ὡς ὑπὸ Θεῷ πράττοντας. σύμβολον γὰρ ἡ χεὶρ πράξεως: *manus autem impositio declarat quidem præsidium , seu tegmen ex Deo , quod custodiat patris more filios ipsi adhærentes : simulque docet hoc intentum habere consecratos , suum ipsorum mysterium perficere , ut sub Deo operantes , manus enim symbolum est operationis seu praxis .*

VI. Duplex ergo, tum ex Dionysio, tum ex ejus Paraphraste, manus impositionis in ordinatione significatio : prior est, juxta quam divinum auxilium ea manus impositione significari dicitur ; cujus significationis duplex est ratio, prima, quia cum manus sit operationis principium , & instrumentum cætera applicans instrumenta , ut alibi docuimus , recte concursus Dei, cooperationis, vocationis, & inspirationis symbolum esse potest : quæ explicatio Scripturæ sacræ valde conformis est , in qua nempe protegentium, faventium, & consulentium manus in iis vel super eos esse dicuntur , quibus consilium, favorem, vel adjumentum quodlibet impendunt : sic enim deduxisse dicitur Deus (b) populum suum in manu Moysis & Aaron : sic de (c) Davide dicitur, quod manus Domini cum illo fuerit, eumque confortaverit, & deduxerit : sic à (d) Thecuite petiit rex David , num manus Joab esset cum ipsa, id est, an à Joab de negotio, quod ipsa proposuerat , instructa , promonita , & ad illud inducta fuisset : sic (e) facta dicitur manus Domini super Ezechielem Prophetam : sic denique (ut innumera prope alia omittamus) Sacerdotes & (f) Levitæ Deum laudasse dicuntur per manum David : Altera ratio est, quia cum ad periculum capitis avertendum manus statim accurrat, cum imminentem ensem, securim, vel baculum , incidentem lapidem, aliamve calamitatem imposita manus à capite propulset, imo & à Solis ardore caput defendat, ipsum tegendo & velando ; convenientissime manus præsens subsidium & tegmen (quod utrumque verbum , quo Dionysius utitur, σκέπας, aliàs σκέπας, σκέπασμα, σκεπαστήριον significat) seu velamen repræsentat, ad quam proinde significationem alludens Tertullianus de manus impositione in alio Sacramento usurpata hæc ait : (g) *Caro manus impositione adumbratur, ut & anima spiritu illuminetur .*

(b) Psal. 76.
(c) 2. Regum III. Psalmo 88. & alibi.
(d) 2. Reg. 14.
(e) Ezech. 1. & 3.
(f) Esdræ lib. 2. cap. 3.
(g) Tertull. de resurrect. carnis c. 8.

VII. Secunda significatio manus impositionis, seu potius instructio, quam ex hoc ritu ordinandorum singuli percipere debent , secundum Dionysium hæc est, ut moneantur omnes ita sacris ministeriis incumbere, quasi sub Deo, & divinas capiti suo impositas manus semper habeant, ac si nimirum Deo movente, dirigente, & manibus veluti eos deducente, divina omnia aggrediantur, prosequantur, perficiant. Felices illi, qui manus Domini super se habent præmiatrices virtutum suarum, corollasque texentes, & capiti ipsorum innocuo imponentes. Infelices autem isti, super quos manus Domini (h) aggravatur, quorum capitibus vindices scelerum manus divinæ incumbunt, unum tamen

(h) Leges similem phrasim Judic. 1. & 1. Reg. 5.

men e duobus necessum est, ut vel A super capita nostra benignas Dei manus & liberales experiamur, vel punitrices sentiamus, prout nempe vel nos ab eadem divina manu deduci passi fuerimus, vel easdem rejecerimus: si super nos expansæ illæ fuerint, plurima quotidie ab iis in nos beneficia derivabuntur: si restrictæ extiterint, non solùm illiberales in nos futuræ sunt, sed & armatam in nos divinam vindictam minabuntur. B

VIII. Quod autem dextera potius, quàm sinistra capiti ordinandorum imponenda sit, dexteræ manus supra sinistram variæ prærogativæ demonstrant. I. enim ([a]) dextera (sicut & cæteræ partes dexteræ) solet esse naturaliter sinistra firmior ac robustior; unde pro robore & fortitudine sumi solet, ut cùm dicitur in Psalmis, ([b]) *dextera tua inveniat omnes qui te oderunt*: ([c]) item, *dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltavit me*, C & alibi passim. II. quia ([d]) partes dextræ natæ sunt movere, sinistræ vero moveri; ab illis principium motus oriri solet, in his verò recipi; ideò manus dextra paratior est sinistra, præsentiusque ab illa, quàm ab hac præsidium est: unde ad paratissimum auxilium significandum dexteræ nomine Job usus est, dicens: ([e]) *operi manuum tuarum porriges dexteram*. III., quia ([f]) latitudinis dextrum in rebus naturalibus D principium est; latitudo autem voluptatis symbolum, juxta illud Psalmistæ, ([g]) *latum mandatum tuum nimis*, id est delectabile: &, ([h]) *viam mandatorum tuorum cucurri. cùm dilatasti cor meum*, id est, cum voluptate cor meum effecisti: ideòque dextera manus dicitur, quæ delectationis fons est & principium; quod etiam expressit Propheta dicens, ([i]) *delectationes in dextera tua usque in finem*. IV., quod dextera eos amplecti soleamus, quos diligimus: quod ostendit Sponsa in Canticis, ([k]) *leva ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me*. Præter illas autem naturales dexteræ proprietates, quibus sinistrà præcellit, aliæ statuuntur, quoad significationem, & loquendi modum ejusdem dexteræ supra sinistram prærogativæ, ut quod dextera felicitatem portendat, sinistra infelicitatem: dextera honestatem, æquitatem, rectitudinem animi manifestat, sinistra pravitatem, iniquitatem, malitiam: dextera honorificentior sit, sinistra minus honorifica. Quæ omnia variis Scripturæ locis confirmantur: primùm ex eo quod dicitur, ([l]) *cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis:* quo loco plures in prosperis quàm in adversis casuri significantur; & ex eo quod apud ([m]) Matthæum Electi in die judicii ad dexteram Christi collocandi dicuntur, damnandi verò ad sinistram: alterum, ex illo Proverbiorum, ([n]) *vias, quæ à dextris sunt, novit Dominus; perversa verò sunt, quæ à sinistris illius*; & ex istâ Ecclesiastæ sententia, ([o]) *cor sapientis in dextera ejus, stulti in sinistra illius*: tertium tandem ex Davide de Christo prophetante iis verbis: ([p]) *Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis*: tum ex ([q]) filio ejus Salomone, qui ut matrem suam magis honoraret, eam in throno a dextris suis sedere voluit. Atque hinc accidit, ut ([r]) Joseph benedictionem pro filiis suis Ephraim & Manasse rogaturus à patre, primogenitum ad dextram, secundogenitum ad sinistram collocarit, gravatèque tulerit dextram ma-

(a) Aristot. de part. anim. lib. 4. cap. 8.
(b) Psal. 10.
(c) Psal. 117.
(d) Arist. de incess. animalium cap. 4. & lib. 2. de cœlo cap. 2.
(e) Iob. 14.
(f) Aristot. cap. 2. cit. lib. 2. de cœlo.
(g) Psal. 118. versu 96.
(h) Eod. vers. 32.
(i) Psal. 15.
(k) Cant. 2. & 8.
(l) Psal. 90.
(m) Matth. 25.
(n) Proverb. 4.
(o) Eccles. 10.
(p) Psal. 109.
(q) 3. Reg. 2.
(r) Genes. 48.

manum Iſaaci (quod non ſine myſterio ab eo factum eſt, ſed ad Prænuntiandam minoris ſupra majorem futuram prærogativam) ſuper ſecundogenitum impoſitam fuiſſe, non ſuper primogenitum. Hinc etiam ob enumeratas dexteræ prærogativas, ea ordinandis manus imponitur, quæ potentiſſimæ, paratiſſimæ; & gratiſſimæ cœleſtis opis ſingulare ſit ſymbolum; & qua feliciſſimum, optimum, honeſtiſſimum, atque honorificentiſſimum gratiæ divinæ præſidium nobis in ordinatione conferri ſignificetur.

ARTICULUS II.

De traditione inſtrumentorum ſacrorum, itemque panis conſecrandi, vel conſecrati, aliorumque ejuſmodi tam apud Latinos, quàm Græcos in ordinationibus uſitata.

§. I.

De ritu inſtrumentorum ſacrorum tradendorum apud Latinos.

I. Alter ritus, quem apud Latinos pariter eſſentialem diximus, eſt porrectio inſtrumentorum: quem ritum conſtat, jam a tempore Concilii ([a]) Carthaginenſis quarti, in Ordinibus non hierarchicis conferendis, ſaltem apud Afros fuiſſe uſurpatum: eundem apud Gallos & Hiſpanos in iiſdem Ordinibus obſervatum fuiſſe ([b]) ſuperiùs probavimus. In Ordinibus verò hierarchicis non eſſe antiquum eundem ritum ([c]) conjecimus. Sed & apud Latinos([d]) jam docuimus, Presbytero conſecrando calicem & patenam cum pane & vino conſecrandis tradi: Diacono librum Euangeliorum: Subdiacono tum

A librum Epiſtolarum, tum ab Epiſcopo quidem patenam vacuam, & calicem vacuum; ab Archidiacono verò urceolum cum aqua, bacile (ut vocatur in Pontificali) & manutergium: Acolytho tum candelabrum cum cereo, tum urceolum vacuum: Exorciſtæ librum Exorciſmorum (cujus loco tradi poteſt ([e]) Pontificale, vel Miſſale, quibus ſcilicet libris varii Exorciſmi & benedictiones ad fugandoś dæmones

B inſerta ſunt, ideoque non dubium mihi eſt, quin libri iſti Rituales, qui *Manualia* dicuntur, & Exorciſmos habent deſcriptos, ſufficere poſſint) Lectori librum Lectionum, ([f]) *ſeu Codicem, de quo lecturi ſunt in Eccleſia* (cujuſmodi ſunt Breviarium, Miſſale, Lectionarium, & forte ii libri, qui Gradualia & Pſalteria dicuntur, vel alii hujuſmodi): Oſtiario denique ([g]) cymbalum, ſeu tintinnabuli funem ab Archidiacono,

C claves autem Eccleſiæ ab Epiſcopo: puto autem ſufficere, quod claves iſtæ ſint claves Sacrarii ſeu Sacriſtiæ, ut vocant, ſeu Oratorii vel Capellæ: nec eſſe neceſſe, quod ſint ipſæ claves, quibus ędes ſacrę aperiantur aut clauduntur; quamvis has ipſi præberi convenientius ſit; tum quod ([h]) Pontificale Romanum claves Eccleſiæ dari velit; tum quod verba, quæ profert Epiſcopus, dum eas tradit, commodius Eccleſiæ

D clavibus aptentur, quàm cæteris.

II. Docuimus ([i]) pariter probabilius eſſe in traditione inſtrumentorum neceſſarium eſſe contactum, adeout non accepiſſe cenſeatur oblata inſtrumenta, niſi qui ea tetigerit; proindeque nec traditio ſine contractu perfecta cenſeatur. Itaque ([k]) monemus, ut ſi in ſacro præſertim Ordine Sacerdotali aliquid omiſſum fuerit,

(a) Conc. Carthag. 4. c. 5. 6. 7. 8. 9.

(b) Vide ſupra ſect. 2. hujus partis cap. 2. art. 1. §. 3.

(c) Ibidem §. 1. & 2.

(d) Hec omnia vide ibid. §. 14. & ſequentibus, & in Pontif. Rom. in ſing. ordin.

(e) Pont. Rom in rubrica *poſt hæc*, tit. de ordinat. Exorciſtæ.

(f) Pontif. tit. de ordinat. Lectoris rub. *deinde Pontifex*.

(g) Idem rubr. *deinde Pontifex*, de ordinat. Oſtiarii.

(h) Ibidem.

(i) Supra ſect. 2. cit. cap. 2. art. 1. §. 20.

(k) Legantur Angelus, Sylveſter, Tabiena, Armilla v. Ordo, & alii Doctores paſſim.

fuerit, quod Pontificale Romanum tanquam de substantiâ Ordinis præscribat, id ordinatus si adverterit, *statuto tempore ad hujusmodi ordines conferendos, cautè supplendum curet*, juxta (a) Gregorii IX. Constitutionem; ex cujus verbis tres circunstantiæ colliguntur, quas servari pro virili oporteat. Prima, (b) ut absque scandalo Episcopus adeatur, qui defectum suppleat; cautela enim præsertim adhibenda prescribitur, ut scandalum omne, & offensio fugiatur; unde consulit (c) Hostiensis, ut qui patitur defectum, veniat tempore ordinationum quasi ministraturus Episcopo, vel aliquem aliam prætexens occasionem, monitoque ipso Episcopo, ad hoc nempe ut habeat intentionem supplendi quod omissum fuerat, id alter curet, ubi tempus se obtulerit. Alii alios modos excogitant, quibus scandalum reiterationis evitetur, quibus uti per me licet. Placebit prædictum Hostiensis consilium, nisi statim post ordinationem defectus advertatur: tunc enim remedium ab Episcopo statim adhiberi satius esset, meo quidem judicio, etiam peracto Missæ Sacrificio, dummodo adhuc ipse jejunus esset Episcopus, nec Ecclesiasticum jejunium solvisset: nam quæ sic continuato jejunio fecerit, unico actui moraliter adcensebuntur, qui intra Missarum solemnia inceptus, extra eadem perfici non immerito poterit. Altera est, ut ab eodem si fieri potest Episcopo defectus suppleatur: hanc enim cautionem adhibendam quoque monent (d) Doctores, si fieri possit, ut ejusdem Sacramenti unicus sit minister. Tertia est, ut nonnisi eo tempore, quo ordines haberi possunt, defectus iste suppleatur, ut expressè

A ex (e) Gregorio nono retulimus. Itaque vel eodem die ad vesperam, vel Dominico sequenti, dummodo sit continuatum jejunium, vel aliis diebus, quibus sive ex jure sive ex privilegio ordinationes habere licet, defectus iste supplendus est; quia & in Dominicum diem ordinatio continuato jejunio produci potest ex (f) prædictis.

III. Hìc etiam observandum adjungimus, quando traditio alicujus instrumenti (B) (& idem dicas de unctione aliqua, vel impositione manuum) suppletur, non tantum porrigi omissum instrumentum debere; sed verba etiam quæ in traditione ista instrumentorum proferri solent, recitanda esse, quantumvis ab Antistite fuissent prolata: nam cum instrumentorum traditio, & verborum prolatio sint actus inter se cohærentes, quorum unus habet rationem materiæ, (C) alter habet rationem formæ, unusque ab alio determinatur, disjungi actus illi non debent, sicut nec oblatio baptizandi à verbis Baptismi numquam utiliter separari potest. Imo rectè admonet (g) Innocentius, quod si actus aliquis suppleatur, puta impositionis manuum, vel traditionis instrumentorum, suppleri debeant orationes, quæ ejusmodi actui annexæ sunt. Si vero unum ex instrumentis necessariis (D) tradatur, ut si Sacerdoti solùm tradatur calix, non autem patena, aliqui (h) supplendum ritum istum dicunt, & patenam duntaxat hac ratione ordinato tradendam; alii (i) vero integrum istum ritum iterandum esse affirmant: idque sub conditione facere, longe tutius est. Conveniunt autem auctores, donec traditio instrumenti, quod necessarium communiter creditur, suppleatur (&

idem

(a) Cap Presbyter de Sacramentis nõ iterandis: cui cõsentit in pluribus cap. Pastoralis, eod.

(b) Sylvester v. Ordo 2. §. 10. Goffridus in cap. Presbyter cit. in hæc verba cautè

(c) Hostiensis in dict. cap.

(d) Innocent. IV. in cap. Presbyter. cit. Sylvester §. cit. & alii passim.

(e) Cap. Presbyter cit.

(f) Suprà ubi de die ordin.

(g) Innocent. suprà.

(h) Innocent. ibid. supplem. Rosel. & alii.

(i) Archidiac. in dict. cap. Presbyter, & alii.

idem dicas de cæteris ritibus, qui vulgo substantiales existimantur; imo etiam de iis, qui inter præcipuos ordinationis ritus, tamquam accidentarii numerantur, qualis est unctio in ordinatione Sacerdotis) abstinendum ei esse, qui talem defectum in ordinatione suâ patitur, ab omni ordinis officio, donec ipsius ordinatio numeris omnibus absoluta sit.

§. II.

De particula panis consecrati, vel consecrandi, porrigi solita apud Græcos.

IV. Sed iis explicatis, quæ ad praxim spectant, inspiciendus etiam est ea in re Græcorum ritus, qui ex ([a]) prædictis supra facile colligi potest. Primùm ergo docuimus, hodierna Græcorum ([b]) Euchologia præscribere, ut ordinati Presbyteri ab Antistite particulam panis consecrati statim recipiant: antiqua verò quædam statuisse, ut consecrandum panem reciperent: Rhutenos hunc morem adhuc observare, ut particulam aliquam ex pane, qui super patenam in altari consecrandus positus est, abscissam, Presbytero consecrato in manus tradant, qui, cum ad consecrationem in Missa deventum fuerit, eandem consecret, & ex ea postea communicet. Quo autem ritu apud Græcos panis particula consecrati tradatur, ostendit Euchologium iis verbis, ὅτε δὲ τελειωθῶσι τὰ ἅγια, καὶ μέλλει εἰπεῖν, ὥστε γίνεσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν. προσερχόμενος ὁ χειροτονηθεὶς, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς τὸν ἅγιον, λέγων οὕτως. λάβε τὴν παρακαταθήκην, ταύτην καὶ φύλαξον αὐτὴν, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

([a]) Sect. 2. hujus partis, c. 2. art. 1. §. 6. & 8.

([b]) Euchlog. Græc. in ordin. Presbyteri.

A ὅτε παρ' αὐτοῦ μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι αὐτήν. ὁ δὲ λαβὼν ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ ἀρχιερέως, καὶ μεθίσταται ἐν ᾧ πρότερον ἵστατο τόπῳ, τὰς μὲν χεῖρας θεὶς ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης, καθ' ἑαυτὸν δὲ λέγων τὸ, Κύριε ἐλέησον μέ ὁ Θεός, ὅτε δὲ μέλλει εἰπεῖν, τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις τότε ὁ χειροτονηθεὶς ἀποδίδωσι τὸν ἅγιον ἄρτον, καὶ παρὰ τοῦ ἀρχιερέως μεταλαμβάνει πρῶτος τῶν ἄλλων, καὶ λέγει καὶ τὸν ὀπισθάμβωνον εὐχήν: *Cùm* B *verò consecrata fuerint sancta, & dicturus est Pontifex illa verba (itaut fiant participantibus) accedit ordinatus, cui Pontifex porrigit sanctum panem, sic dicens: Accipe depositum hoc, & serva illud usque ad adventum Domini nostri Jesu Christi, quando debet abs te illud recipere. Is verò accepto sancto pane, deosculatur manum Pontificis, & recedit ad locum, ubi prius erat, imponens* C *manum super sacram mensam; servet autem apud se dicens: Kyrie eleison* (idest Domine miserere) *&: Miserere mei Deus. Cùm verò Pontifex dicturus est, Sancta sanctis, tunc consecratus restituit panem, & primus inter alios Presbyteros a Pontifice communicat, & dicit orationem, quæ post ambonem recitari solet.*

V. Hæc autem ut melius intelligamus, observandum est, verba D ista, ὥστε γίνεσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν, in liturgia ([c]) Chrysostomi post consecratoria verba recitari, quibusdam precibus interjectis, quibus sive à Presbytero sive Diacono Deo gratiæ aguntur, Spiritus sanctus super sancta dona invocatur, & à Deo ut ipsa benedicantur, postulatur; hæc autem verba τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις, tam in dicta ([d]) Chrysostomi, quàm in Basilii ([e]) liturgiâ, à Sacerdote exclamari,

([c]) Liturgia Chrysost. tomo 2. Bibliot. Græcolat. SS. Patrum.

([d]) Chrysost. liturg. cit.

([e]) Basilii liturg. eod. tomo.

ri, antequam consecratum panem A dividat, aquam calidam vino consecrato immisceat, & tam ipse, quàm cæteri sacratissimo Christi Corpori ac Sanguini communicent.

§. III.

De Pane consecrato ordinatis olim tradi solito apud Latinos.

VI. Simile autem quippiam a Latinis in ordinatione B Presbyteri observatum olim legimus. Primùm enim Vetus ([a]) Ordo Romanus, Presbyterorum, Diaconorum, vel Subdiaconorum in Romana Ecclesia ordinationem nobis exhibens, *omnes*, inquit, *qui ibi ordinati sunt* (ante sedem nempe Pontificis) *oblationes offerant ad manus Episcopi, & ab eo consecratas accipiant*. Verba ista subobscura sunt; satis quidem facilè concipio, quid priora sibi velint, C quibus nempe significari non dubito accessum ordinandorum omnium ad altare, ad offerendas quasdam ex veteri more oblationes, quod adhuc in usu esse animadvertimus; sed non satis exploratum habeo, quod ibidem subditur, ut ordinati omnes *consecratas accipiant*, ab Episcopo, nisi illud idem sit, quod Græci jam in usu habent: sed quia nec offertorii tempore consecratum panem & vinum umquam data, D nec ordinatis omnibus etiam Subdiaconis ac Diaconis, sed solis Sacerdotibus tradita, alibi legi: ideo verbis istis fortè nihil aliud quàm eulogiarum traditio significatur, quæ offerentibus Presbyteris Diaconis ac Subdiaconis ab Antistite, in signum Ecclesiasticæ communionis traderentur. Nam eulogias seu panem benedictum olim non solùm datum, sed & in dissitas regiones missum in signum unanimitatis & unitatis, vel ipse te ([b]) Paulinus, & ([c]) Augustinus docebunt. Consecratæ verò istæ eulogiæ dici potuerunt quasi benedictæ: cui etiam affine est, quod edicunt ([d]) Apostolicæ Constitutiones: ὡς μετὰ τὴν προσευχὴν, εἷς τῶν Ἐπισκόπων ἀναφερέτω τὴν θυσίαν ἐπὶ τῶν χειρῶν τοῦ χειροτονηθέντος, *ut post preces unus ex Episcopis offerat hostiam in manus ordinati Episcopi*.

VII. Clariùs autem idem Vetus Ordo Romanus alibi, Albinus Flaccus, Fulbertus Carnotensis eundem vel similem morem nobis significant. Vetus quidem Ordo de Episcopo consecrato sic loquitur: ([e]) *Cùm autem venerit ad communicandum, Dominus Pontifex porrigit ei formatam atque sacratam oblationem: suscipiensque eum Episcopus, ipse de ea communicet super altare, quod verò residuum fuerit, sibi reservet denuo ad communicandum unoquoque die usque ad 40. dies expletos:* Similiter Albinus de Episcopo in Romana Curia consecrando disserens hæc habet: ([f]) *Ad communicandum verò Pontifex porrigit ei* (jam scilicet consecrato) *formatam atque sacram oblationem: quam accipiens communicat super altare; Cætera verò reservat sibi usque ad dies quadraginta: postmodum ex præcepto Apostoli communicat omnem populum*. Formatam autem vocat hic auctor quemadmodum & Vetus Ordo, sacram hostiam; quod ad formam coronæ, ùt, ex ([g]) vita Gregorii, per Joannem Diaconum conscripta, notat ([h]) Burchardus, formata esset: vel potius quod (ut testatur auctor ([i]) Gemmæ animæ) imago Christi cum litteris Græcis, iis, ut conjicio, quæ Christi nomen significabant,

(a) Vetus Ordo Rom. tit. qualiter in Rom. Ecclesia Presbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi eligendi sint, §. *& post modum*.

(b) Paulinus epist. 1 ad Severum, 41. ad Augustin. 45. ad Alipium 46. ad Romanum.

(c) Augustinus epist 34. ad Paulin.

(d) Constitut. Apost. lib. 8. cap. 5.

(e) Vetus Ordo §. cum autem qualiter Episc. in Rom. Ecclesia.

(f) Albinus, de divinis offic. qualiter Episc ordinetur in Curia Rom.

(g) Vitæ Greg. lib. 2. per Ioan. Diac.

(h) Burch. lib. 5. cap. 32.

(i) Gemm. animæ lib. 1. cap. 35.

(a) Vide Gretserum lib. 2. de sancta Cruce cap. 37.
(b) Vide eundem ibid.
(c) Vide item eund. lib. 4. cap. 8.
(d) Vide liturgias Basilii, & Chrysost. itemque Genebrad. in prefat. ad ipsas, necnon Nicolaum Cabasil. in exposit. liturgię.

cabant, & in (a) Labaro Imperatorio (b) nummis, (c) sigillis, formatis Epistolis seu Canonicis aliquando inscribebantur, Hostiæ consecrandæ imprimeretur: quam consignandæ hostiæ formam confectati quoque Græci, (d) σφραγῖδα τῆς προσφορᾶς, *sigillum oblationis*, vocant Imaginem Christi Crucifixi, quæ excisa consecratur; reliquam verò partem ἀντίδωρον, quam frustulatim excisam iis distribuunt, qui Corpori & Sanguini Domini non communicant. Ab hac ergo forma Hostiæ consecratæ formatæ dictæ sunt. Quare secundùm (e) Albinum Episcopus in Romana Curia consecratus, à Summo Pontifice consecratam Hostiam accipiebat, ex eaque ordinationis suæ die seipsum communicabat, & ex residuis particulis, per quadraginta dies à consacratione sua, communicare quotidie solebat. Fulbertus verò de Presbytero ordinato idem scribit ad (f) Finardum, quod tamen non ubique receptum, sed in Galliis singulari quadam observantiâ usurpatum videtur ostendere; epistolam enim suam ita exorsus est: *Novit, & vere novit serenitatis vestræ prudentia, quod in Ecclesiasticis officiis plura sunt, in quibus Orientales Ecclesiæ & nostræ communi sibi observatione respondent, &c. porro in multis Græcia ab Hispania, ab illis Romana, & Gallicana discrepat Ecclesia; sed neque in hoc scandalizamur, si audimus, diversam observationem, sed non diversam fidem in Christi semper Ecclesia extitisse, &c.* quibus, aliisque in eandem rem præmissis, quæ frustra ab eo dicta forent, nisi ritus, de quo tractaturus erat, aliquatenus singularis videretur: mox sibi quæstionem istam à Finardo propositam fuisse subnectit: (g) *De hostia, quam paulo ante promotus ad Sacerdotium de manu Episcopi susceperat, quæ ratio sit videlicet usque ad quadragesimam diem usu quotidiano consumere, vel quos hujus rei auctores haberemus.* Addit verò paulò post (h): *Nostros Episcopos omnes provinciales in hujusmodi ritum consentire.* Unde discimus, totam Galliam ritum istum pervasisse, ut Presbyteri promoti ab Antistite hostiam sumerent in manus consecratam, & ex ea per dies quadraginta communicarent. Romanos item hunc ritum servasse, colliges ex eo, quod in fine (i) epistolæ subdit, plura se de hoc ritu referre potuisse, ex codice quodam ex Romano scrinio desumpto.

(e) Albinus supra.
(f) Fulbertus ep. 2. ad Finard. initio epist.
(g) Idem ante medium.
(h) Ibidem.
(i) Idem in fine ep. cit.

VIII. Fuse autem (k) idem sanctissimus Fulbertus, quid sibi, occasione cujusdam fratris, qui communicaturus, sacram Eucaristiam eo, quo putabat, relictam loco minime reperisset, sciscitanti, cur ad tantum periculum evitandum, non primo, secundo, aut tertio die integra ostia consecrata sumeretur, responsum fuerit ostendit; exemplo nempe Christi Domini id fieri, qui Discipulis, quos ad prædicationis officium missurus in mundum fuerat, resuscitati corporis speciem noluit ab eis semel visam subtrahere, sed per quadragenos dies, complacitis horis, glorificati corporis revelata specie, eos tanquam panis cœlestis suavitate refici voluit: *Nam,* subdit, *& Episcopus qui vices Christi tenet, Sacerdotales viros in plebem sanctam missurus, sacri corporis Eucharistiam per quadraginta dies sumendam distribuit; ut dum verbi gratia quotidie cœlestis panis alimonia reficiun-*

(k) Fulbertus circa med. ejusd. epist.

ciuntur, tempus illud in mentem habeant, quo per 40. dies Dominus Discipulis apparens, & convescens, desideratæ visionis satietate refecit. Cum verò urgeret dictus Fulbertus, *nam idem mysterium supplere potuisset panis à Presbytero quotidiana celebratione secratus, utì in eo Passionis Dominicæ, & resuscitati corporis, & manifestati discipulis species eluceret*. Respondisse dictum Episcopum narrat, etsi idem sit Christi Corpus, sive à Sacerdote consecretur sive asservetur, sicut idem est, natum, passum, & resuscitatum; attamen quatenus quotidie à Sacerdote consecratur, nobis oriri, ac deficere videri, passumque potius, & natum corpus exhibere, quàm resuscitatum, sub qua ultima ratione commodius repræsentatur per consecratam Hostiam, quæ ab Episcopo nobis data, & veluti suscitata, per quadraginta dies asservata, quotidie à nobis videatur, & sumatur, eo modo quo Apostoli immortalis Christi corporis per quadraginta dies visione reficiebantur. Hæc apud Fulbertum fusius, nos strictius.

IX. Aliam ejusdem ritus sibi datam mysticam significationem addit idem Fulbertus: (a) *Nosti*, inquit, *populo Hebræorum sub Moyse & manna de cælo per 40. annos subministratum: qui Mojses dux populi secundis adjutoribus septuaginta viris videlicet de eodem populo sustentabatur, per quos forma Presbyterorum exprimitur, qui nunc in Ecclesiâ novitiâ Pontificale onus in se suscipientes, regendis populis invigilant. Porro sumens de spiritu Moysi illis 70. senioribus dedit, per quos populum sibi commissum per 40. annos judicavit: quia dux noster Dominus* A *Jesus Christus Discipulis, quos ad prædicationis officium missurus fuerat in mundum, spiritalium dona charismatum infudit: illi post immolationem Agni Paschalis manna cœlitus misso per 40. annos sustentati sunt; quem cibum cœlestem, quam suavitatem Angelicam, non per typicas aut umbratiles figuras, sed per indubitatam unionis veritatem, repræsentat ille Dominicus cibus, quem per* B *40. dies sumendum, tanquam salutis viaticum, Pontifex novis Ecclesiæ cultoribus distribuit, quos suæ pastoralis curæ Vicarios adjutores, ad erudiendam plebem sibi commissam constituit; ut dum istum præ oculis habentes degustant, illum nempe pertractent, qui de cruce, morte triumphata, ad Patrem ascendit: dumque à semetipsis consecratum corpus percipiunt, illum fidei gustu experiantur, per* C *quem quotidie Christus nobis moritur, & resurgit, per quem usque ad consummationem sæculorum manere se nobiscum pollicetur*. Porro optandum maxime censerem, ut ex ea parte ritus iste renovaretur, quo per 40. dies ab ordinatione suâ Presbyteri divinis meditationibus intenti, & quotidie corpori Dominico communicare jubebantur. Utinam vigeret in nobis Apostolorum exemplum, qui ab eo die, D quo sacrificatores in ultima Christi cœna constituti sunt, simul in eadem domo (b) *congregati propter metum Judæorum*, mutuis se sermonibus ad martyria, ad patientiam confirmabant, & ad labores pro Christo subeundos animabant, donec peccatorum expiandorum gratiam reciperent, imo donec per Spiritus sancti super ipsos illapsum, virtute superna, die solemni Pentecostes, roborarentur. Uti-

(a) Idem post med. ejusd. epist.

(b) Ioan. 20.

Utinam imitarentur Sacerdotes nostri antiquæ legis Sacerdotum pietatem, & religiosam observantiam, qui nempe (a) septem diebus in ostio tabernaculi, postquam Sacerdotio initiati fuissent, permanere jubebantur, ut (b) superius exposuimus: imitarentur observatam à recens baptizatis consuetudinem, quos Anonymus quidam (c) Græcus, ab atrio Ecclesiæ (ναρθηκα vocat) discedere solitos non fuisse, & quotidie communicasse per integram septimanam testatur. Quem autem ritum tempore Fulberti viguisse, nec recens inventum fuisse vidimus, cum ipsius jam nulla vestigia supersint, ideò abolitum crediderim, quia, ut ibidem testatur (d) Fulbertus, rarissimi suo tempore, & forte nostro rariores essent, qui in asservando tanto tempore Dominico corpore pervigilem curam, & diligentem cautionem adhiberent.

(a) Levit. 8. Exodi 29.

(b) Vide supra, ubi de ritibus ord. veteris legis.

(c) Anonymus Græcus in catena super Levit. cap. 8.

(d) Fulbertus ep. [...] cit.

§. IV.

De traditione libri Presbyteri, apud Græcos.

X. HIS circà Latinorum morem explicatis, ad Græcorum in ordinationibus solemnem ritum explicandum, nobis redeundum est. Solent ergo illi Presbytero quoque consecrato librum in manus tradere: quod, quamvis in Euchologio expressum non sit, solet tamen a quibusdam observari, nedum in minoribus Ecclesiis, verùm etiam in Ecclesia Constantinopolitana, in qua (quod Arcudius (e) se à fide dignis Constantinopolitanis Monachis accepisse testatur, quodque nobis etiam ab aliis nuper relatum fuit) Patriarcha, Missalis librum porrigens, solitam exclamationem emittit ἄξιος *dignus*. Po-

(e) Arcudius lib 6. concordia c. 3.

A test & ex (f) Euchologio hic ritus aliquatenus colligi, in quo statim atque Presbyter consecratus est, una cum cæteris Presbyteris stans, τὸ κοντάκιον ἀναγινώσκειν, *Contacium legere*, dicitur, id est, sacrarum, ni fallor, precum ac liturgiæ codicem, seu, ut vocant, *Missalis librum*: hoc enim loco Contacii nomen id significat, quod duplicem apud Græcos posteriorum temporum auctores habet significationem

(f) Euchol. in ord. Presbyt.

B prima est pro odariis quibusdam, seu brevioribus hymnis, quorum mentio passim tum in ritualibus (g) Græcorum (h) Basilii ac (i) Chrysostomi liturgiis, necnon apud (k) Codinum ubi cantores in mensa Imperatoris referunur, ψάλλοντες τὸ κοντάκιον, ἡ παρθένος σήμερον, *psallentes contacium istud, virgo bodie, &c.* tum etiam apud (l) Citrium in responsis ad Cabasilam, ubi inter officia Ecclesiastica

(g) Græcorum libri r tuales passim.
(h) Basilii, &
(i) Chrysost. liturg.
(k) Codin. cap. 7. num. 13. de officiis.

C ἄρχων τῶν κοντακίων, *Præfectus contaciorum*, qui nempe quædam ex officio præcinebat, adnumeratur; quemadmodum enim apud Latinos diversa sunt canticorum genera, *Versus*, *Versiculi*, *Antiphonæ*, *Graduale*, *Tractus*, *Sequentia*, *&c.* ita apud Græcos varia quoque sunt, puta εἱρμοί, στιχηρὰ, καθίσματα προσόμοια, ξομάρια, κανόνες, &, ne cætera fusius enumeremus, κοντάκια, quæ ita à brevitate dicta sunt: κόντον enim (ut ex

(l) Citrius in respons ad Cabasilam ap. Leunclau lib. juris Græco Rom. tum in Cod. juris Orientalis Bonefidii.

D Anconitano quodam, origine Græco refert (m) Gretserus) hodie Græcis est τὸ βραχὺ, τὸ σύντομον, καὶ συνεσταλμένον, *id est breve, compendiarium, & contractum.* Contacia tamen notat a brevitate dicta esse, non quod omnium sint brevissima, sed quod inter brevissima sint. Eorum quoque originem à Romano Diacono Emeleno repetit, qui (ut habetur in (n) Menæis

(m) Gretserus lib. 1. comment cap. 7. num. 5. in cap. 1. Codin.

(n) Menæa Græca.

næis Græcorum) primus τῶν κονтακίων auctor, & concinnator tempore Anastasii Imperatoris circa annum Domini 500. floruit, quo tempore pene corruptus & adulteratus erat Græcus sermo. Unde non mirum vocem istam prope Græcanicam non esse. Altera vero contacii significatio est pro codice, libro, volumine: primo enim hanc significationem dicti nominis innuit (a) Moschopulus, dum in explicatione istius vocabuli τόμος, dicit ipsum τὸ κοντάκιον esse, indifferenter scilicet τὸν τόμον & τὸ κοντάκιον sumens, unumque per aliud explicans: 2. confirmat Balsamon, qui in responsis (b) ad Marcum Patriarcham Alexandrinum, interrogatus, an Syri, Armeni, & alii ex diversis regionibus Orthodoxi, aliâ, quàm Græcanica lingua celebrare possint: sua, inquit lingua celebrare poterunt, ἔχοντες τῶν συνήθων ἁγίων εὐχῶν ἀπαράλλακτα, ὡς μεταγραφέντα ἐκ κοντακίων καλλιγραφηθέντων διὰ γραμμάτων ἑλληνικῶν: *habentes consuetarum sacrarum precum exemplaria, variationis expertia, utpote desumpta ex codicibus, literis Græcis emendate seu eleganter descriptis*; quo loco κοντάκιον volumen significat, & quidem liturgiam, seu rituale, quod missale dicimus. 3. in eadem significatione (c) Codinus, ubi describit, τοῦ ἱερομνήμονος officium, docet Hieromnemonem habere in sua potestate, seu tenere, τὸν ἐνθρονιασμὸν, καὶ τὸ κοντάκιον τῆς χειροτονίας: *enthroniasmum, & librum seu chartam, formam ordinationis continentem*: quæcumque enim charta ordinationis hic intelligitur, vel precum in ordinatione fundendarum, vel suffragiorum, quibus quis in Pontificem eligatur, index, sive quispiam simile significans, nihil refert: satis est, quod nihil aliud τὸ κοντάκιον hoc loco quàm librum vel chartulam aliquam significare possit, quæ ab Hieromnemone, ponè Pontificem stante & inspiciente, teneatur. Quare, cum statim atque ordinatus est Presbyter Græcus, liturgiæ librum legere incipiat, non incongruum est, si eundem librum ab Episcopo accipere dicamus. Sed hac de re fusiùs forsan quàm oportuerit, diximus. Quid cæteris ordinibus initiandis Græci porrigere soleant, jam explicemus.

(a) Moschopulus libello περὶ σχεδῶν seu de chartis fol. 154.

(b) Balsamon in responsis ad interrogat. 5. Marci Alex. lib. 5. respons. apud Leuncl.

(c) Codin. cap. 1. de offic. in tertio quinario num. 13.

§. V.

De traditione flabelli Diacono.

XI. Diacono ordinato solent Græci porrigere flabellum, acclamante, ut suprà, Antistite ἄξιος, *dignus*. Flabellorum autem istorum, quæ a Diaconis teneantur, antiquus in Ecclesia videtur usus fuisse, hujus siquidem meminerunt primò Constitutiones (d) Apostolicæ, δύο δὲ Διάκονοι, ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν τοῦ θυσιαστηρίου κατεχέτωσαν ἐξ ὑμένων λεπτῶν ῥιπίδιον, ἢ πτερῶν ταῶνος, ἢ ὀθόνης, καὶ ἠρέμα ἀποσοβείτωσαν τὰ μικρὰ τῶν ἱπταμένων ζώων, ὅπως ἂν μὴ ἐγχρίμπτωνται εἰς τὰ κύπελλα: *duo verò Diaconi ex utraque parte altaris teneant flabella ex tenuibus membranis, aut ex pannis pavonis, aut ex linteo, ut parva animalia volitantia, abigant, ne in pocula incidant*. Meminit & (e) Dionysius, licèt subobscure: dum nempe sacrum unguentum in divino altari περικεκαλυμμένον ὑπὸ δυοκαίδεκα πτέρυξιν ἱεραῖς: *obtectum duodecim pennis sacris*, nobis exhibet; nam pennæ istæ sacræ, quas pennas (f) Seraphim postea interpretatur, nihil sunt aliud quàm flabel-

(d) Const. Apost. lib. 8. cap. 12. prope initium.

(e) Dionys. cap. 4. Eccles. hierarch. in mysterio.

(f) Ibidem.

flabella, de quibus hîc agimus, A in quibus Græci etiamnum Cherubim seu Seraphim depingi curant: unde S. Germanus Constantinopolitanus, modò Cherubim, modò Seraphim flabellis indicari docet: primùm enim de iis sic loquitur in contemplatione (a) rerum Ecclesiasticarum, αἱ ῥιπίδες δὲ, εἰς τύπον εἰσὶ τῶν Χερουβὶμ, *flabella verò typum referunt Cherubim:* deinde eodem libro hæc habet, (b) τὰ δὲ ῥιπίδια καὶ οἱ Διάκονοι ἐμφαίνουσι τὰ B ἑξαπτέρυγα Σεραφὶμ, καὶ τὴν τῶν πολυομμάτων Χερουβὶμ ἐμφέρειαν, *flabella verò Diaconi indicant Seraphim, sex alis prædita, & multioculorum Cherubim effigiem:* quia nempe ex Pavonum ut plurimum caudis confecta erant, in quibus oculorum imagines quædam relucent. Quodnam officium Diaconorum fuerit cum iis flabellis, fusiùs alibi, Deo dante, dicemus, eorumque flabellorum C usum etiam medio ævo receptum in Ecclesia Latina fuisse ex (c) Hildeberto Cœnomanensi conjiciemus. Hîc solum addimus, mysticam flabelli seu muscarii à (d) D. Hieronymo traditam significationem epistola quadam ad Marcellam: *Quod autem*, inquit, *& matronis offertis muscaria parva, parvis animalibus eventilandis, elegans significatio est, debere luxuriam cito restringere, quia mu-* D *scæ morituræ oleum suavitatis exterminant:* Flabella ergo istiusmodi Diaconis ordinatis in manus dabantur, ut se altaribus mancipatos nossent, & ab iis vel minima animalia, muscas scilicet, & cætera abigerent; monerenturque exinde, ne immundi ipsi ad altare accedere auderent.

(a) S. German. Constantinopolit. in contemplatione rerum Ecclesiast.

(b) Ibid. paulò post.

(c) Hildebertus Cœnoman. ep. 8. amico cuidam.

(d) Hieronym. ep. 50. ad Marcellam.

§. VI.

De traditione aliorum instrumentorum in Ordinibus inferioribus apud Græcos.

XII. Denique, ne fusiùs in iis evolvendis moremur, Subdiacono Græci in ordinationes ipsius, urceolum aquarum, ac manutergium præbent hoc ritu, quem Euchologium nobis describit, (e) καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν δεχόμενος ὁ ἀρχιερεὺς τὸ μανδύλιον ἐπιτίθησι τῷ ἀριστερῷ ὤμῳ τοῦ χειροτονουμένου, ὁμοίως δίδωσιν αὐτῷ καὶ τὸ χερνιβόξεστον, ὁ δὲ λαβὼν ἀσπάζεται τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ βάλλει ὕδωρ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ νίπτεται, *& post acclamationem accipiens Pontifex mantile imponit sinistro humero ejus, qui ordinatur: similiter præbet illivas ad infundendam aquã pro lotione manum: ille verò vas accipiens deosculatur manum ipsius, & aquam infundit ad manus Pontificis, qua eas lavat:* neque verò semel tantùm in eodem Euchologio describitur Subdiaconus ordinatus aquam Pontifici ad lavandum præbere, sed iterum, (f) μετὰ τὴν μεγάλην εἴσοδον, *post magnum ingressum* lavanti Pontifici depingitur exhibens, τὸ λεκανίδιον (quod vulgò λεκανίς, seu λεκάνη dici solet) pelvim scilicet ad recipiendam aquam, τὸ χερνιβόξεστον (quod χέρνιβος nuncupari consuevit) vas scilicet ad lavandas manus, καὶ τὰ ἑξῆς, *& cætera*, quæ nempe omnia ad officium Subdiaconi spectant, qua de re alibi fusiùs. Lectori verò (g) in eodem Euchologio datur τὸ βίβλιον Ἀποστολικὸν, *liber in quo continentur acta & Epistolæ Apostolorum*, ex quo libro aliqua le-

(e) Euchol. in ord. Subdiac.

(f) Ibidem.

(g) Idem in ordin. Lect.

ctor legere jubetur, antequam pacem à Pontifice accipiat.

ARTICULUS III.

De impositione libri Euangeliorum Episcopo consecrando.

I. HActenus verò explicatum à nobis est, quænam sacris Ecclesiæ ministris, & inferioribus Sacerdotibus in sua ordinatione tradi solita sint; jam accuratiùs expendendum, quęnam Episcopis tradi, vel imponi consueverint. Solemnis in consecratione Episcoporum ille ritus est imponendi librum super eorum capita, tenentibus ipsum tum principali Consecratore, tum cæteris Episcopis. Mentio hujus ritus in Constitutionibus Apostolicis (a) apud Clementem, qui tamen dum Euangelia superimposita Episcopo consecrando à Diaconis teneri asserit, ex aliis antiquis auctoribus, & universali Ecclesiæ consuetudine, ita explicari debet, ut Diaconi duntaxat librum Euangeliorum supportent, Episcopique, ipsum imponentes cervici consecrandi in Episcopum, adjuvent. Iis ergo verbis hunc ritum Clemens nobis describit, (b) εἷς τῶν πρώτων Ἐπισκόπων ἅμα καὶ δυσὶν ἑτέροις πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου ἑστὼς, τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων, καὶ Πρεσβυτέρων σιωπῇ προσευχομένων, τῶν δὲ Διακόνων τὰ θεῖα Εὐαγγέλια ἐπὶ τῆς τοῦ χειροτονουμένου κεφαλῆς ἀνεπτυγμένα κατεχόντων λεγέτω πρὸς θεὸν, *unus ex primis Episcopis unà cum duobus aliis stans prope altare, reliquis Episcopis, & Presbyteris tacitè precationem facientibus, & Diaconis aperta Euangelia super caput ejus, qui ordinatur, tenentibus, in hunc modum precatur*. Mentio ejusdem apud S. Dionysium, qui (c) Pontificem consecrandum nobis describit, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντα τὰ θεοπαράδοτα λόγια, καὶ τὴν ἱεραρχικὴν χεῖρα: *super caput habentem divinitus data Euangelia, manumque Pontificis*. De eodem quoque ritu hæc habet, (d) ἐξαίρετα δὲ καὶ ἔκκριτα τοῖς ἱεράρχαις μὲν, ἡ τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις οὐκ ἐχόντων τοῦτο μὲν ὑφειμένων ταγμάτων: *præcipua autem & propria Pontificibus quidem, divinorum librorum ad capita admotio, non habentibus hoc inferioribus ordinibus*. Mentio in Concilio Carthaginensi quarto, (e) *Episcopus cum ordinatur, duo Episcopi ponant, & teneant Euangeliorum codicem super caput, & * cervicem ejus, &c.* Mentio apud (f) Chrysostomum, cujus infra testimonium adducemus. Mentio in Veteri (g) Ordine Romano, Sacramentali (h) Gregorii, Pontificali (i) Romano, Euchologio (k) Græcorum, necnon apud Albinum (l) Flaccum, Amalarium (m) Fortunatum, & alios rituum Ecclesiasticorum scriptores, qui omnes ab Episcopis, saltem tribus, Evangeliorum codicem apertum teneri super caput ordinandi, interim dum super eum preces funduntur, affirmant.

II. Sed & unum antiquitus observatum nonnunquam legimus ut nempe sedulo attenderetur illa sententia, quæ in aperto Euangelii codice desuper Episcopum consecrandum imposito occurreret: nam v. gr. notat vitæ S. Godefridi Ambianensis diligens (n) scriptor Nicolaus Monachus Suessionensis, *quod, cum ex more Evangelii codex ejus capiti imponeretur, & explicaretur, statim occurrit locus ille, Elizabeth imple-*

(a) Const. Apost. lib. 8. cap. 4.

(b) Ibidem.

(c) Dionysius c. 5. hierar. Eccles. in mysterio.

(d) Idem in theoria non longe ab initio, quibus similia habet post medium.

(e) Conc. Carthag. 4. cap. 2. refertur dist. 23. cap. Episcopus.

* Alias *verticem*.

(f) Chrysost. infra.

(g) Vetus Ordo Rom. qualiter in Rom. Eccl. Episc. ord.

(h) Sacrament. Gregor. post medium.

(i) Pont. Rom. de consecrat. electi.

(k) Euchol. de consecr. Epis.

(l) Albinus de offic. divin. tit. qualiter Episcopus ordinetur in Rom. Eccles.

(m) Amalar. lib. 2. de offic. Eccles. cap. 14.

(n) Nicolaus Suess. in vita S. Godefridi Ambian. lib. 1. c. ult. apud Sur. 8. Novemb.

pletum eſt tempus pariendi, & peperit filium: & non mediocri id omnibus admirationi fuerit; ut enim Joannes Baptiſta, ita & Godefridus matrem habuit Elizabetham, decem annis ſterilem atque ſeneſcentem; paravit ille viam Domino, paravit & Godefridus, &c.. Notat etiam Edinerus (a) Anglus, S. Anſelmi Cantuarienſis convictor, ejuſque vitæ enarrator, in conſecratione illius repertam eſſe, aperto Euangelii codice, hanc ſententiam: *Vocavit multos, & miſit ſervum ſuum dicere horâ cœnæ invitatis, ut venirent*; quam in S. Anſelmum egregie cadere oſtendit. Notat pariter Arnoldus (b) Abbas Lubecenſis, cùm Henricus Abbas de Brunſuic, Epiſcopus Lubecenſis conſecraretur, *inventum eſſe in textu Euangelii, quod ſuper ſcapulas ipſius tenebatur, in fronte unius paginæ: Ecce euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo; & in fronte alterius: Vir juſtus & timoratus expectans redemptionem Iſrael*. Complura ſimilia alia exempla proferre poſſem, in quibus nemo mirabitur occurrentes Scripturæ ſacræ ſententias pro oraculis habita, ſi modo uſitatum eſſe vetuſtis temporibus obſervarit, ut non ſolùm in electionibus vel ordinationibus, ex verbis ſacri codicis fortuito lectis omen captarent (prout ex iis, quę in electione (c) S. Martini, (d) S. Aniani, & cæteris referuntur, colligere eſt) verùm etiam ut felicem vel infelicem conſiliorum ſuorum ſucceſſum ex iis conjicerent, ſacrumque Euangelii codicem nonnunquam ex profeſſo conſulerent: quod te paſſim uſurpatum docebunt (e) Gregorius Turonenſis, Nicephorus (f) Gre-

(a) Edinerus in vita S. Anſelmi lib. 2. apud Sur. 22. Apr.

(b) Arnold. continuator chroSlavorum ab Helmoldo conſcripti lib. 2. cap. 18.

(c) Severus in vita S. Martini, Paulinus, Fortunatus, Gregor. Turon. in hiſtor. & alii.

(d. Annal. Eccl. Aurel. lib. 2.

(e) Greg. Turon. lib. 4. hiſt. Franc. cap. 16. lib. 5. c. 49. lib 8. cap. 4.

(f. Nicephor Gregoras l 8.

A goras, Nicolaus (g) Papa, & alii, quamvis iiſce ſortibus ſuperſtitioſe adhærere, ſacri (h) Canones prohibeant; ſed hæc extra rem.

(g) Nicolaus I. in reſponſis ad conſulta Bulgar.

(h) Can. aliquanti, &c. Clericus, 26. quæſt. 5.

III. Impoſitionis porro iſtius Codicis Euangeliorum ſupra caput Antiſtitis conſecrandi, ratio elegans adfertur à Divo Dionyſio, (i) ἐπειδὴ γὰρ ἡ τελεστικὴ τῆς πάσης ἱερατείας δύναμις, καὶ ἐπιστήμη, τοῖς ἐνθέοις ἱεράρχαις ὑπὸ τῆς
B θεαρχικῆς δωρεῖται, καὶ τελεταρχικῆς ἀγαθότητος, εἰκότως ἐπὶ τῶν ἱεραρχικῶν ἐπιτίθεται τὰ θεοπαράδοτα λόγια τὰ περιεκτικῶς, καὶ ἐπιστημονικῶς ἐκφαντορικὰ πάσης θεολογίας, θεουργίας, θεοφανείας, ἱερουργίας, ἐν λόγῳ πάντων τῶν θείων, καὶ ἱερῶν ἔργων τε καὶ λόγων τῶν ὑπὸ τῆς ἀγαθουργοῦ θεαρχίας τῇ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίᾳ δεδωρημένων, &c. Id eſt, *quoniam perfectiva omnis Sacerdotii virtus, ac ſcientia Pontificibus*
C *à Deo afflatis, datur à divina bonitate, myſteriorum auctore; jure ac merito Pontificis capitibus imponuntur divinitus inſpirata Euangelia, quæ comprehenſive, & ſcientifice manifeſtant Dei verba, Dei opera, Deique viſiones, ſacra verba, ſacra facta, atque, ut uno verbo complectar, omnes divinas ac ſacras & orationes & actiones, quæ nobis à divino benefico principio, ſtante*
D *hierarchica noſtra, conceduntur*. Unde & addit (k) divinum Pontificem omni quidem facultate, quæ Pontificem deceat, præditum eſſe debere, & omnium ſacrorum ſermonum, & operationum, quæ ad hierarchiam pertinent, vera atque à Deo tradita ſcientia, non illuſtrari modo, verùm eam aliis, ut Pontifici conſentaneum eſt, tradere, quod nos alibi teſtimonium produximus. Non hîc Georgii (l) Pachy-

(i. Dionyſ. cap. 5. Eccl. hier. in theoria.

(k) Ibidem.

(l) Georg. Pachym. paraph. in cap. cit.

Pachymeris clariorem explicationem, in eundem sensum tamen, retexemus; non Simeonis ([a]) Thessalonicensis, haud discrepantem à prædicta, expositionem; quę omnes interpretationes eò collimant, ut eo ritu significetur non solùm, quod cognoscere debeat Episcopus divina omnia facta & dicta, sed & alios docere, singulos secundùm ([b]) gratiam, quæ data est unicuique, secundùm mensuram donationis à Deo; adeo ut si nihil aliud esset in ista ceremonia, significatio certè esset illustris, & admiratio utilis ad Episcopos, qui Ecclesiis præficiuntur, prout fatentur quidam ex ([c]) hæreticis nostri temporis, sacrarum ceremoniarum osores licèt, & infensi hostes.

(a) Simeon. Thess. lib. 8. de myster. Eccles. seu Sacramentis.

(b) Ad Ephes. 4.

(c) Andræas, quidam FreyubLypsię academ. Theologus cap. 18 de jure vocandi, & ordinandi ministros Ecclesiæ.

(d) Chrysost. hom 1. de diversis utriusque testamenti locis, de uno legislatore &c tom 6. secund. edit. paris.

IV. Additur & alia ejusdem ritus egregia ratio à ([d]) D. Chrysostomo in eâ oratione, quâ ex professo, *quod veteris, & novi Testamenti unus sit Legislator*, explicat: fusè enim ibi, quo fine, & cujus rei significandæ causâ, Antistitis consecrandi capiti Codex Euangeliorum imponatur, nobis ipse demonstrat; ubi enim ostendit, consentaneum fuisse, ut Pontifex legis Mosaicæ tiara caput tectum haberet, ut qui caput esset populi, sibi aliud caput esse disceret, statim hæc subdit: *διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν ταῖς χειροτονίαις τῶν ἱερέων τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τίθεται, ἵνα μάθῃ ὁ χειροτονούμενος, ὅτι τὴν ἀληθινὴν τοῦ Εὐαγγελίου τιάραν λαμβάνει, καὶ ἵνα μάθῃ, εἰ καὶ πάντων ἐστὶ κεφαλή, ἀλλ' ὑπὸ τούτους πράττει τοὺς νόμους, πάντων κρατῶν, καὶ τῷ νόμῳ κρατούμενος, πάντα * λογοθετῶν, καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου νομοθετούμενος. διὰ τοῦτο γενναῖός τις τῶν ἀρχαίων (Ἰγνάτιος δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ) οὕτως ἱερωσύνῃ καὶ μαρτυρίῳ διαπρέψας, ἐπιστέλλων τινὶ ἱερεῖ ἔλεγε. Μηδὲν ἄνευ γνώμης σοῦ γινέσθω, μηδὲ σὺ ἄνευ γνώμης Θεοῦ τι πράττε. τὸ τοίνυν ἔχειν τὸν ἀρχιερέα τὸ Εὐαγγέλιον, σημεῖόν ἐστι τὸ ὑπὸ ἐξουσίαν εἶναι. διὰ τοῦτο λέγει Παῦλος περὶ γυναικὸς ἐχούσης κάλυμμα, ὃ ἦν εἰκὼν ἐξουσίας· ἦν οὖν ἡ τιάρα τὸ σχῆμα τῆς ἐξουσίας*, ideſt, *Idcirco etiam in Ecclesiâ, cum ordinantur Sacerdotes, Euangelium Christi capiti imponitur, ut discat is, qui ordinatur, veram se recipere Euangelii tiaram; atque ut discat, quamvis sit omnium caput, se tamen legibus istis subjici; & eum, qui omnibus imperat, legis imperio subesse; eumque, qui omnibus dat mandata, à legibus mandatum accipere. Propterea nobilis vir quidam ex veteribus (cui nomen Ignatius) quique Sacerdotio simul, & martyrio decoratus fuit, ad Sacerdotem quendam scribens dicebat: Nihil sine tuâ voluntate geratur, neque item tu quicquam absque Dei facias voluntate. Quod igitur impositum haberet Euangelium Pontifex, signum est eum esse sub potestate constitutum. Propterea dicit Paulus de muliere, quæ velamen habebat, quod erat imago potestatis. Erat igitur tiara figura potestatis &c.*

* νομοθετῶν.

V. Verum unum in Pontificali ([e]) Romano præscribitur, quod nec in Veteri ([f]) Ordine Romano, nec in ([g]) Sacramentali Gregorii, nec apud antiquum ullum auctorem à me lectum est, ut nempe post acceptum annulum & baculum pastoralem, de quibus mox dicemus, Episcopo consecrato liber Euangeliorum de ipsius scapulis assumptus in manus tradatur à Pontifice consecrante, his verbis Consecrandum allo-

(e) Pont. Rom. de consecrat. electi.
(f) Vetus Ordo Rom. supra.
(g) Sacrament. Gregorii ibidem.

(a) Pontif. cit.

alloquente: ([a]) *Accipe Euangelium prædicare populo tuo commisso: potens est enim Deus, ut augeat tibi gratiam suam, qui vivit & regnat, &c.* Quibus verbis præcipuum Episcopi officium, prædicandi scilicet, committitur, & de eo consecratus commonetur. Alterum in Sacramentali ([b]) Gregorii magis singulare, in quo nempe Episcopo consecrando, cui Episcopi manus imposuere, patenæ cum oblatis, & calix cum vino porrigenda dicuntur à Consecrante eadem dicente, quę simul cum eo actu Presbyteris consecrandis dici solent. Unde dubitandi occasio nascitur, an Sacramentale istud alicujus simul in Presbyterum & Episcopum ordinationem describat, quæ tunc fieri soleret: an verò Episcopo consecrando, cui eminens quædam sacrificandi (ut alibi ([c]) explicuimus) potestas datur, iterum signa hujusce potestatis collatæ tradi solerent: dubitationem propono, quam alius solvet: nam utrobique difficultates sunt non leves.

(b) Sacrament. Greg. suprà.

(c) Vide suprà sect. 1. hujus partis, cap. 1. art. 1. §. 4. num. 21. & 22.

ARTICULUS IV.

De traditione baculi, & annuli Episcopo consecrato apud Latinos.

§. I.

De traditione annuli.

Alia verò apud Latinos consecrato Antistiti tradi solent, annulus scilicet, & baculus pastoralis: ex Veteri nempe Ordine ([d]) Romano, Sacramentali ([e]) Gregorii, & Pontificali ([f]) Romano, necnon auctoribus infra citandis. Tradebatur Pontifici an- A nulus in ordinatione, sicut in renuntiatione ab eodem reddebatur, teste Carnotensi Episcopo ([g]) Ivone. Benedictio autem annuli, qui Pontifici traditur, iis verbis præscribitur in Veteri ([h]) Ordine Romano: *Creator humani generis, dator gratiæ spiritualis, largitor æternæ salutis, tu Domine emitte tuam benedictionem super hunc annulum, ut quicumque hoc sacro sancto fidei signo insignitus in-* B *cedet, in virtute cœlestis defensionis ad æternam vitam sibi proficiat.* Verborum quoque proferendorum, dum traditur idem annulus, variæ formulæ proferuntur: prima, cujus solius meminit Sacramentale ([i]) Gregorii, amplissima hæc est: *Accipe annulum discretionis & honoris, fidei signum; ut quæ signanda sunt, signes; quæ aperienda, prodas; quæ liganda sunt, liges, quæ sol-* C *venda sunt, solvas: atque credentibus per fidem baptismatis, lapsis autem, sed pœnitentibus, per ministerium reconciliationis, januas regni cœlestis aperias; cunctis verò de thesauro Dominico nova & vetera proferas ad æternam salutem hominibus, consolatus gratia Domini nostri.* Altera, quæ admonitio dicitur, & quæ fusiori pręcedenti aliquando, ut opinor, adnectebatur, iis verbis traditur: ([k]) *Memor sponsionis, & di-* D *spensationis Ecclesiasticæ, & dilectionis Domini Dei tui, in die, qua assecutus es hunc honorem: cave ne obliviscaris illius.* Tertia ibidem refertur: ([l]) *Accipe annulum Pontificalis honoris, ut sis fidei integritate ante omnia munitus, misericordiæ operibus insistens, infirmis compatiens, benevolentibus congaudens, aliena damna propria deputans, de alieni-*

(d) Vetus Ordo Rom. suprà.
(e) Sacrament. Greg. suprà.
(f) Pont. Rom. suprà.

(g) Ivo Carnont. epist. 8. Rich.

(h) Vetus Ordo suprà cit.

(i) Sacram. sup.

(k) Vide Veter. Ord. Rom. sup.

(l) Ibidem.

nis gaudiis tanquam de propriis exultans: sic enim affectus esse solet sponsis erga sponsam suam animus, ut ejus sive bona sive mala sibi adscribat, ad condolendum vel congratulandum paratus. Quarta denique, quam solùm tradit (a) Pontificale Romanum ea est: *Accipe annulum, fidei scilicet signaculum, quatenus sponsam Dei, sanctam videlicet Ecclesiam, intemerata fide ornatus, illibatè custodias*.

(a) Pont. Roman. suprà.

II. Ex quibus formulis multiplex ratio eruitur, ob quam Episcopo annulus consecrato tradatur. Prima est, ut species nuptiarum inter Episcopum & Ecclesiam exhiberetur; annullus enim Sponsæ pignoris loco mitti solitus fuit, quem pronubum idcirco (b) Tertullianus vocavit, (c) Juvenalis *sponsaliorum pignus*; cujus etiam in nuptiis tradendi causam hanc refert Hispalensis (d) Isidorus: *Illud verò*, inquit, *quod in primis annulus à sponso sponsæ datur, sit hoc nimirum vel propter naturæ fidei signum, vel propter id magis, ut mutuo pignore eorum corda jungantur*. Plura hac de re passim apud auctores prophanos, (e) Agellium, (f) Macrobium, (g) Plinium, & alios. Ad significandum ergo (h) *spiritale fœdus conjugii, quod inter Episcopum & Ecclesiam, quod in electione initiatum, ratum in confirmatione, & in consecratione intelligitur consummatum*, annulus Pontifici recte datur, ut meminerit se cum Ecclesia sua sancte copulatum, & augustissima consecratione devinctum. Altera annuli significatio est, ut Episcopi per annuli traditionem dignitas innotescat, & apud ipsum signatorius esse Dei annulus ostendatur; potestasque nobis beneficia conferendi, quæ à Deo hominibus potissima tribui possunt; nec peccata nostra remitti nobis solere, nisi Episcopi vel Sacerdotum ab ipso delegatorum ministerio divina gratia consignetur. Annulum autem (i) τῆς ἀρχῆς σημεῖον, *principatus signum*, seu, ut loquitur Augustinus, (k) *miserabile dignitatis insigne censeri*, nemo fere nescit: potestatem quoque annuli datione significari disces ex (l) Curtio, * Justino, & (m) Arriano, apud quos, quod Alexander Macedo extractum ex digito annulum Perdicæ tradidisset, successorem Imperii eum designatum multi credidisse referuntur; eaque auctoritate ipse fretus cæteris ducibus provincias divisit: Disces ex (n) Svetonio, referente Caligulam Imperii insignia avide expetentem, Tiberio cum morte luctanti annulum detraxisse: Disces ex (o) Niceta, qui Isaacum Comnenum e digito patris Alexii signatorium annulum, σφραγιστῆρα δακτύλιον, subduxisse narrat, ut eo viso milites sibi majus palatium aperirent: Disces maxime ex (p) Ambrosio, qui Patriarchæ Joseph dignitatis à Pharaone collata ornamenta exponens, e quibus unus erat annulus, quem Scriptura (q) sacra Pharaonem e digito suo extraxisse, & manui Iosephi inseruisse testatur, hæc verba profert: (r) *Quid enim sibi vult annulus digito ejus insertus, nisi ut intelligamus Pontificatum ei fidei esse delatum, ut alios ipse signaret?* Nam quod Pontificatum annulo exprimi doceat Ambrosius, ad præsentem expositionem idoneum est argumentum: sed cur *Pontificatum fidei* annuli traditione significari docuit non ita constat; nisi forte, quia quem-

(b) Tertull. apolog. cap. 6.
(c) Iuvenal. Satyr. 6.
(d) Isidor. Hispal. lib. 2. de eccles. offic. cap. 19.
(e) Agell. lib. 10. cap. 10.
(f) Macrob. lib. 7. cap. 13.
(g) Plinius lib. 33. cap. 1.
(h) Cap. Licet, de translat.
(i) Scholiastes Aristoph. in Equitibus.
(k) August. lib. 3. de civitate c. 19.
(l) Curtius lib. ult. de gestis Alexand.
* Iustinus in calce lib. 12. & initio 13.
(m) Arrianus in histor.
(n) Sveton c. 73. lib. 3.
(o) Nicetas Choniates lib. 1. histor.
(p) Ambros. libr. de Ioseph cap. 7.
(q) Genes. 41.
(r) Ambros. ibid.

quemadmodum ([a]) ſcriptæ tabulæ fidem apud Romanos minime merebantur, niſi quæ ſignatorio annulo eſſent munitæ; ita nec prædicatio divini verbi, neque Sacramentorum collatio legitima, ſed furtive uſurpata cenſetur, niſi Pontificia auctoritate approbata fuerit. Annulis ([b]) autem ad ſignandum veteres uſos fuiſſe, lippis & tonſoribus notum eſt. Verùm tertiam quandam rationem, ob quam annulus daretur Epiſcopo, ſuggerunt verba Ambroſii, quod propria Epiſcopi poteſtas annulo convenientiſſimè ſignificetur: nam cum tria tantum ſint Sacramenta, quæ characterem conferunt, ſeu animæ ſpiritale ſignum imprimunt ex Theologis, ex his tribus Baptiſmum ſoli Epiſcopi ſolemniter conferre olim ſolebant. Confirmationem autem, & ſacrum Ordinem ſoli ipſi tanquam ordinarii miniſtri concedere poſſunt: quo fit, ut, quia animarum conſignandorum peculiarem poteſtatem habent, annulum ſignatorium in ſui conſecratione accipiant. Quartum addere poſſumus, per annulum ſcilicet dona Spiritus ſancti, variaſque gratis datas ſignificari, quæ inſtar annuli in circulum girantur, quia inter ſe connexa, & à Deo derivata in Deum tendunt; ad quod alludens Eccleſiaſtes, ([c]) *luſtrans univerſa in circuitu pergit ſpiritus, & in circulos ſuos revertitur*.

III. Quæ autem de annuli Epiſcopalis ſignificatione diximus plures non infimæ notæ auctores confirmant. Primò quidem Iſidorus ([d]) Hiſpalenſis, & ex eo ([e]) Aquiſgranenſe Concilium ſub Ludovico Pio iis verbis: *Datur & annulus propter ſignum Pontificalis honoris, vel ſignaculum ſecre-*

(a) Vide l. 22. §. ſignum autem, ff. qui teſtam. fac. poſſ. l. 11. ff. de iniuſto, rupto. §. 1. l. ad teſtamentum, ff. de teſtamentis, l. ſignatorius, ff. de verbor. ſignificat. l. ad teſtium de teſtibus, & alibi paſſim.

(b) Auctores paſſim.

(c) Eccleſ. cap. 1.

(d) Iſidor. Hiſpal. lib. 2. de eccleſ. effic. cap. 5.

(e) Aquiſgr. c. 9.

A *torum*. Deinde ([f]) Beda in collectaneis, *annulum* habet Epiſcopus, *ut Sacramenta Dei non omnibus aperiat*. Tertio Rupertus: ([g]) *Annulus digiti donum ſignificat Spiritus ſancti, &c. non ergo abs re in ejus digito gemmatus fulget annulus, per cujus miniſterium Chriſtus Dominus tam fulgida diſtribuit dona ſancti Spiritus*. Quam Ruperti ſententiam clarius explicat Innocentius tertius:
B ([h]) *Annulus*, inquit, *digiti donum Spiritus ſancti ſignificat; digitus articularis atque diſtinctus Spiritum ſanctum innuit, ſecundùm illud*, ([i]) *digitus Dei eſt hic: & alibi*, ([k]) *Si in digito Dei ejicio dæmonia, &c. Ipſe vero de plenitudine ſua ſecundùm differentes donationes diſtribuit, alii, ſecundùm Apoſtolum*, ([l]) *dans ſermonem ſcientiæ, alii gratiam curationum, &c. quod & viſibilis Pontifex imitatur, alios*
C *in Eccleſia conſtituens Sacerdotes, alios Diaconos, alios Subdiaconos*. Non hanc autem ſolam, ſed & alteram ſignificationem confirmat idem Innocentius iis verbis: ([m]) *Annulus eſt fidei Sacramentum, in quo Chriſtus ſponſam ſuam Eccleſiam ſubarrhavit, ut ipſa de ſe dicere valeat: Annulo ſuo ſubarrhavit me Dominus, id eſt Chriſtus; cujus cuſtodes & pædagogi ſunt Epiſcopi, & Præ-*
D *lati annulum pro ſigno ferentes in teſtimonium*. Poſt hæc autem audiendus eſt in prædictorum confirmationem Stephanus Eduenſis: ([n]) *Annulus*, inquit, *in digito, Eccleſiam, cujus miniſter eſt Epiſcopus, ſponſam Chriſto aſſociat, & fulgore ſuo dona Spiritus ſancti fulgentia demonſtrat*. Audiendus denique Honorius Preſbyter Auguſtodunenſis ita locutus: ([o]) *Annu-*

(f) Beda in collectam de 7. Ordinibus.

(g) Rupertus lib. 1. de divinis officiis cap. 25.

(h) Innocent. III. lib. 1. myſt. Miſſæ cap. 46.

(i) Exodi 28.

(k) Lucæ 11.

(l) 1. ad Cor. 12.

(m) Innoc. cit.

(n) Stephanus Eduenſis de Sacram. Alt. cap. 11.

(o) Honorius in gemma animæ lib. 1. cap. 85.

Annulus velut accusatio secretorum sigillatori Episcopo *traditur*, *utque sponsæ Christo secreta Scripturarum annulo fidei consignet*.

IV. Iis addendus Demetrius Chomatenus, qui in responsis ad Constantinum Cabasilam Dyrrachii Metropolitanum, licèt Latinos Episcopos suggillet, quod annulos corporaliter gestent, spiritaliter tamen quomodo ipsi ferendi sint ostendit, mysticas aliquas annuli significationes proferens; sic enim ipse: ([a]) τὸ δακτυλιοφορεῖν ἐστι, τοῖς μὲν κατὰ πνεῦμα περιπατοῦσι, πνευματικῶς ἐκλαμβάνειν, ἐπειδὴ γὰρ νυμφίος ὁ Χριστὸς καὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῶν καθαρῶν, καὶ παρθένων ψυχῶν ὀνομάζεται, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ οἱ ἐκαταστάμου τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν προεστᾶται, νυμίοι προεστᾶται, νυμφίοι προσαγορεύονται, ὡς δακτύλιον τὸν σφραγίδα λαβόντος τοῦ πνεύματος. ὅτι καὶ σωτὴρ ἐν δακτύλῳ, τουτέστι τῷ ἁγίῳ πνεύματι, τὰ δαιμόνια ἐκβάλλειν πρὸς τοὺς ἀπειθεῖς ἔλεγεν Ἰουδαίους, οἱ Βεεζεβοὺλ ἐκερτόμουν ἔχειν αὐτὸν, καὶ τὸν ἐπανελθόντα δὲ ἄσωτον υἱὸν δακτυλίῳ χρυσῷ ἐπεκόσμησεν. ὅλος δηλαδὴ τοῦτον ἐκτελέσας πνευματικὸν ἀντὶ σαρκικοῦ. τοῖς γε μὲν Λατίνοις οὐ πνευματικῶς, ἀλλὰ σαρκικῶς; οὐδὲ ὑπερκοσμίως. ἀλλὰ κοσμικῶς τὴν τοῦ δακτυλίου προσηγορίαν ἐκλαμβανομένοις. περισπούδαστον γίνεται τὸ δακτυλιοφορεῖν, ὡς τῶν Ἐκκλησιῶν δήπουθεν μνηστόρσιν: *Annulum autem ferre, iis quidem, qui secundum spiritum ambulant, spiritaliter accipitur; quemadmodum enim Christus Ecclesiæ, mundarumque & virginearum animarum nominatur sponsus, sic qui ubique sunt sanctarum Ecclesiarum Præsules, sponsi appellantur, annulo accepto, & spiritus sigillo. Quod & Salvator in digito, hoc est sancto Spiritu se dæmonia ejicere incredulis dicebat Judæis, qui eum convitio, quasi Beelzebub haberet, consectabantur: & prodigum filium reversum aureo annulo exornavit, totum videlicet hunc faciens spiritalem pro carnali. At Latinis non spiritaliter, sed carnaliter, neque supramundane, sed mundanè annuli appellationem accipientibus, studio magno affectatum est annulos gestare, utpote Ecclesiarum sponsis*. Hæc schismaticus Græcus, quacumque abreptâ occasione, convitia in Latinos non satis prudenter effundit; neque enim annuli corporalis gestatio spiritalem & mysticam significationem ejusdem præpedit, quin potius ad eam juvat, & tacitè gestantium animos sollicitat, ut id interius exprimant, quod exterius portendunt, quemadmodum nec cæteri ritus sensibiles, quorum Græcia maximè ferax est, invisibilia eorum significata intervertunt.

(a) Demetrius Chomatenus in responsis ad Cabasilam. Respons. lib. 5. apud Leuncl. Juris Græc. Rom. lib. 5.

§. II.

De traditione Baculi Pastoralis.

V. Baculum pastoralem in ordinatione traditum, præter prædicta, plura alia auctorum testimonia probant, quorum aliqua mox, dum ejus significationes recludemus, à nobis proferenda sunt. Idipsum etiam ostendi potest, tum quod restituendo Episcopo suæ dignitati, qui innocens post depositionem declaratus fuerit, Concilium Toletanum IV. ([b]) *annulum & baculum* reddi præcipiat. Tum quod Episcopis, qui vel deponuntur, vel

(b) Concil. Tolet. 4. cap. 27.

vel dignitati cedunt, baculum quoque ereptum fuiſſe, vel ab ipſis ultrò redditum comperiamus: ſic enim in octava (a) Synodo generali, ingreſſo Photio ad Synodum cum baculo, Maximus Romani Pontificis Legatus juſſit auferri baculum, dicens: *Baculus ſignum eſt dignitatis paſtoralis, quod hic habere nullatenus debet, quia lupus eſt, non paſtor*: teſtaturque Ivo (b) Carnotenſis Gaufridum prædeceſſorem ſuum, *ſe purgare non valentem, virgam paſtoralem reddidiſſe & Annulum*: multoſque, (c) quod per laicam inveſtituram indebitè conſtituti eſſent, reddidiſſe paſtorales virgas, dignitati renuntiantes. Tum quod in Conciliis paſſim, & Conventibus ſacris Epiſcopos baculos paſtorales geſtaſſe ex hiſtoriarum lectione compertum ſit. Legimus v.g. apud Vvilelmum (d) Malmeſburienſem in Concilio Claromontano, cui Urbanus ſecundus Pontifex interfuit, tredecimque Archiepiſcopi cum eorum Suffraganeis, ducentas quinque paſtorales virgas numeratas fuiſſe. Tum quod (e) Goffridus Vindocinenſis annulum & virgam, cum ab iis dantur, à quibus debent, Sacramenta nominet, ſine quibus hominum conſecratio fieri non poſſit. Tum denique, quod doceat (f) D. Bernardus ritum inveſtiendi Epiſcopum, *per Annulum & baculum* receptum fuiſſe. Unde diuturna controverſia inter Eccleſiaſticos & temporales principes mota olim fuit de inveſtitura per Annulum & baculum, quam principes uſurpabant, eidem verò Summi Pontifices acrius reſiſtebant: qua de re à nobis fortè fuſiùs alibi dicetur.

(a) Octava Synod. Cōſtantinop. act. 7.

(b) Ivo ep. 8. Richerio.

(c) Idem ep. 236.

(d) VVilem. Malmeſburienſ. lib. 4. hiſt. cap. 2.

(e) Goffridus Vindocin. epiſt. 11. Raiñaldo, lib. 3.

(f) Bernardus ſerm. de Baptiſmo.

VI. Benedictio Paſtoralis baculi, in Veteri (g) Ordine Romano hæc legitur: *Deus, ſine quo nihil poteſt benedici vel conſecrari, hunc baculum benedicere dignare: ut quotieſcumque famulus tuus illum geſtando, & te in corde tenendo, per hunc ſuſtentatur, tuæ benedictionis ubertate repleatur*. Tradendo baculo eæ quoque formulæ recitandæ præſcribuntur: prior: (h) *Accipe baculum paſtoralis officii, ligandi, atque ſolvendi; & ſis in corrigendo perſeverans, judicium ſine irâ tenens, in fovendis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquillitate ſeveritatis cenſuram non deſerens*. (i) Altera, (quam pariter memorat (k) Sacramentale Gregorii): *Accipe baculum ſacri regiminis ſignum, ut imbecilles conſolides, titubantes confirmes, pravos corrigas, rectos dirigas in viam ſalutis æternæ, habeaſque poteſtatem erigendi dignos, & corrigendi indignos, cooperante Domino noſtro*.. A priori formula non multum deflectunt Pontificale (l) Romanum, (m) Innocentius tertius (n) Durandus, & alii: *Accipe*, inquiunt, *baculum paſtoralis officii, ut ſis in corrigendis vitiis piè ſæviens, judicium ſine irâ tenens, &c.*

VII. Baculum paſtoralem Græcos geſtaſſe ſolitos, ex iis quæ diximus, de Photio Conſtantinopolitani throni invaſore, ſatis ſuperque patet; cui plura ſimilia congerere poſſemus. Hunc autem non ab ordinatoribus ſuis, ſed ab Imperatore Patriarchas ſumere ſolitos, cùm ab eo deſignantur, docet Codinus: εἶτα ὁ Πατριάρχης ἐπὶ τὰ ἀναβάθρας ἀνελθὼν, λαμβάνει τὸ δικανίκιον ἀπὸ τῆς τοῦ βασιλέως χειρός: *Deinde Patriarcha aſcendens in anabathram, ſceptrum*

(g) Vetus Ordo Rom. ubi de conſecr. Epiſcopi.

(h) Ibidem.

(i) Ibidem.

(k) Sacrament. Gregor. poſt medium.

(l) Pont. Rom. tit. de conſecr. electi.

(m) Innocent. III. lib. de myſter. Miſſæ cap. 62.

(n) Durandus in rationali divin. offic.

A B C D

ptrum, seu pastorale pedum accipit ab Imperatoris manu. Δικανίκιον porro pastoralem baculum rectè significat, quasi *judicialem virgam*; nam Judices baculum seu sceptrum olim inter judicandum gestasse, testatur (a) Homerus.

(a) Homerus Iliad. I.

σκῆπτρον
Ἐν παλάμαις φορέουσι δικάσπολοι
οἵτε θέμιστας
πρὸς Διὸς εἰρύαται.

Idest *sceptrum*
In manibus gestant Præfecti qui urbibus, æquum
Pro Jove conservant.

B

Unde δικανίκιον cum sceptro confusum, eoque nomine Imperatorium ab eodem (b) Codino non multò ante citato vocatum est; eoque ipso vocabulo pastorale pedum nominatum à (c) Phranse, & (d) Gennadio Scholario, dum uterque ab Imperatore Patriarcham illud recipientem describit; fortè quòd baculus pastoralis & sceptrum apud Græcos non parum differrent. Æschylus (e) ex antiquis sceptrum βάκτρον πειθόλαβον nuncupavit, idest, *baculum populos regentem*; eadem pastoralis pedi descriptio est. Hæc duo tamen expressè distinguit Carolus Magnus apud (f) Monachum Sangallensem: *Quidam*, inquit, *ex Episcopis non contentus Episcopatu, quem in primâ Germaniæ sede retinet, sceptrum nostrum, quod pro significatione regiminis nostri aureum ferre solemus, pro pastorali baculo, nobis ignorantibus, sibi vendicare voluit:* quidquid vero sit ea de re, ritum porrò tradendi baculi pastoralis in ordinatione Episcopali visitatum apud Græcos, ex ipsorum (g) Euchologio non advertimus.

C

(b) Codinus cit. c. num. 7.

(c) Phranses lib. 3. chron. cap. 19.

(d) Gennadius Scholar. in histor. polit. lib. 1. Turco græc. pag. 15.

(e) Æschylus in tragœdia, quæ inscribitur Choephori.

(f) Monachus Sangallens. lib. 1. cap. 16.

(g) Eucolog. Gr.

VIII. Legimus Decretalem (h) Innocentii tertii, in qua

(h) Cap. unic. de sacra Unctione.

A

Pontifex, secundùm (i) aliquos Patriarcham Constantinopolitanum, secundùm (k) alios Bulgariæ Primatem monet, ut pedum pastorale, sicut & cæteri Pontifices, gestet: *Et licèt*, inquit, Romanus Pontifex *non utatur baculo pastorali, tum propter historiam, tum etiam propter mysticam rationem; tu tamen ad similitudinem aliorum Pontificum poteris eo uti, quorum omnium rationem idem Cardinalis sicut à nobis accepit, te poterit edocere.* Quænam sit illa historia, quænam mysticâ ratio, ob quam Summus Pontifex baculo pastorali non utitur, satis difficile est probatis auctoritatibus confirmare. (l) Glossa historiam quandam refert: Sanctus Martialis, qui missus à D. Petro in Germaniam cum socio quodam suo Matthæo, eo mortuo redit ad D. Petrum, à quo baculum accepit, quo socium vitæ restituit. Plurima huic historiæ refragantur, nec ab ullo probato auctore narratur. Probabile est Glossam hallucinari, & eam voluisse referre historiam, quam alibi prædictus (m) Innocentius III. retulit; Sanctum scilicet Eucharium, primum Trevirensem Episcopum, missum fuisse in Gallias à S. Petro, cum SS. Valerio, & Materno, qui eum in Præsulatu exceperunt: ex iis verò postremum

D

directo à D. Petro baculo a mortuis suscitatum fuisse; in cujus rei memoriam observatum, ut Summus Pontifex successor Petri baculo minimè uteretur, præterquam, inquit (n) D. Thomas, in Ecclesia Treverensi. Mysticas rationes Glossa (o) eadem, nec non Joannes (p) Andræas aliquas excogitant, quæ hunc morem firment, ut quod Papa jurisdictionem

(i) Gloss. in dict. cap. & alii.

(k) Gesta Innocent. III. citanda inferiùs, ubi de sacra Unctione.

(l) Gloss. v. histor. in dict. cap.

(m) Innocent. III. lib. 1. de mysterus missæ, cap. 62.

(n) D. Thomas in 4. dist. 24. q. 2. art. 9.

(o) Glossa suprà.

(p) Joann. Andr. in dict. cap.

nem

nem habeat à Deo, Episcopi autem ab hominibus, ideoque baculos in sua consecratione hi recipiant, ille non recipiat: item quod à nullo Papa corrigi possit, si deliquerit; Episcopi verò possint: quod ad trahendum ad se Papa baculo non indigeat, qui semper habiturus sit oves, quia numquam Ecclesia est desitura: cùm e contra cæteræ particulares Episcoporum Ecclesiæ deficere queant, ideoque earum Episcopus baculo indigeat, quâ errantes oves ad se revocet: hæc & alia diversa mystice a quibusdam dicuntur, cùm tamen omnes conveniant, propter plenitudinem potestatis baculum Summo Pontifici non tradi, qui non tantùm ovium, sed & pastorum Summus Pontifex est. Sed hæc aliis plenius discutienda relinquimus.

IX. Dubium autem non leve suboriri potest, an pastorali baculo Summus Pontifex semper caruerit: reperio enim quædam apud auctores non improbandos testimonia, quæ & Summos Pontifices baculum pastoralem olim gestasse demonstrant, & in ordinatione sua sibi assumpsisse (licèt forte non ab aliorum manu) probabiliter innuant. Nam de Benedicto Antipapa sic loquitur (a) Luitprandus: *Post hæc pallium sibi abstulit, quod simul cum Pontificali ferula, quam manu gestabat, Domino Leoni Papæ reddidit, quam ferulam idem Papa fregit, & fractam populo ostendit, deinde Benedictum in terra sedere præcepit: cui casulam, quam planetam vocant, cum stola pariter abstulit, &c.* Similiterque (b) Regino: *Leo Apostolicus coadunata multorum Episcoporum Synodo, eundem Benedi-*

A *ctum Romanæ Sedis invasorem, judicio omnium ab invaso gradu deposuit, & Pontificale pallium, quod sibi imposuerat, abscidit: ferulamque pastoralem manu ejus abreptam, coram omnibus in frusta confregit, &c.* Addere etiam possem Constantinum (c) in donatione facta Sylvestro, quæ sive vera sit, sive ficta, saltem à pluribus sæculis pervulgata est, referturque tum à (d) Balsamone,

B tum ab aliis Græcis, Latinisque auctoribus, in ea, inquam, inter cætera Summo Pontifici Constantinum concedere τὰ βασιλικὰ σκῆπτρα, *Regia sceptra, seu Imperialia*; sceptra enim ista nihil aliud fuisse, quàm baculos, quos Principes, aut Duces, tanquam insignia dignitatis manu gestabant & quos ad Ecclesiam translatos, pastorales baculos dictos fuisse, ex prædictis (e) constat.

C X. Baculi porro pastoralis variæ mysticæ significationes referuntur: primo enim baculus pastoralis datus est, tanquam dignitatis insigne; nam virga, seu baculus apud (f) veteres potestatis & dignitatis insigne habitus est; unde & ῥάβδοι καμπύλαι, quarum formam pastorales jam baculi exprimunt, *laconum in pretio fuerunt*, teste (g) Platone. II. pastoralia fere omnia officia baculo pastorali significari possunt, docet Isidorus

D (h) Hispalensis, cujus verba exscripsit Synodus (i) Aquisgranensis: *Huic autem, dum consecratur, datur baculus, ut ejus judicio subditam plebem vel regat, vel corrigat, vel infirmitates infirmorum sustineat.* (k) Beda: *Baculum habet Episcopus, ut subditos regat, infirmos sustineat.* Innocentius tertius: (l) *Baculus correctionem significat pastora-lem.*

(a) Luitprandus l. 6. histor. in fine.

(b) Regino Chronici lib. 2.

(c) Donatio Constantini tomo 1. Conc. Severini Binii.

(d) Balsamon in Nomocan. tit. 8. cap. 1.

(e) Suprà initio §.

(f) Vide Ovid lib. 1. Tristium eleg. 7 Juvenal. Satyr. 14. Statius lib. Syluar. Liviū lib. 45. Florum l. 16. 3. & alios.

(g) Plato in Protagora.

(h) Isidor. Hispal. lib. 2. de offic. cap. 5.

(i) Aquisgran. sub Ludovico cap. 9.

(k) Beda in collectan. de 7. Ordin. tomo 3.

(l) Innocent. III. lib. 1. de mysteriis Missæ cap. 62.

(a) Ibidem.

lem. Item. (a) *Ideo est acutus in fine, rectus in medio, retortus sive recurvus in summo, quia Pontifex debet tangere pigros, regere debiles, colligere vagos*. Hoc ipsum olim lapis quidam (b) Marmoreus Tholosæ repertus nos docuit, cui SS. Petri & Saturnini pedum pastorale gestantis imagines cum hoc versu insculptæ sunt.

(b) Lapis quidam Marmoreus Tolosæ repertus.

Curva trahit, quos recta regit, pars ultima pungit.

Sed & (c) Honorius Augustodunensis expressius idipsum significat: *Per baculum, quo infirmi sustentantur, auctoritas doctrinæ designatur: per virgam, qua improbi emendantur, potestas regiminis figuratur. Baculum ergo Pontifices portant, ut infirmos in fide per doctrinam erigant: virgam bajulant, ut per potestatem inquietos corrigant: quæ virga vel baculus est recurvus, ut aberrantes à grege, docendo ad pœnitentiam trahat; in extremo est acutus, ut rebelles excommunicando retrudat, hæreticos velut lupos ab ovili Christi potestative exterreat*. A quo non discedit (d) Hugo à S. Victore iis verbis: *Episcopo dum regimen Ecclesiæ committitur, baculus quasi Pastori traditur; in quo tria notantur, quæ significatione non carent, recurvitas, virga, cuspis: significatio hoc carmine continetur.*

(c) Honorius in gemmâ animæ lib. 1. cap. 218.

(d) Hugo cap. 40. lib. de Sacrament.

A

Collige, sustenta, stimula, vaga, morbida, lenta:
Hoc est pastoris, hoc virga figurat honoris.

Item, *Attrabo peccantes, justos rego, pungo vagantes*
Officio triplici servio Pontifici.

XI. Denique prædictus (e) Honorius, antiquæ & novæ legis exemplis virgam istam pastoralem Episcopis deferendam esse probat: (f) *Moyses quippe*, inquit, *dum oves pavit, virgam manu gestavit: hanc ex præcepto Domini in Ægyptum pergens secum portavit: hostes signis per eam factis terruit, qui veluti lupi oves Domini strangulabant: gregem Domini de Ægypto per mare rubrum hac virga eduxit, pastum de cœlo potum de petris hac produxit, ad terram lac & mel fluentem, velut ad pascua, hac virga induxit*: & paulo post, (g) *in Euangelio quoque Dominus Apostolis præcepit, ut in prædicatione nihil præter virgam* (h) *tollerent, & quia Episcopi pastores gregis Domini sunt, ut Moyses, & Apostoli fuerunt, ideo baculum in custodia præferunt.*

(e) Honorius gemmæ lib. cit. c. 217.

B

(f) De virga ista Mosis, vide passim lib. Exodi.

C

(g) Ibidem.

(h) Marci 6.

CA-

CAPUT X.

De ſacra Unctione.

ARTICULUS PRIMUS:

An antiquitus uſitatus mos fuerit ungendorum Sacerdotum apud Græcos.

§. PRIMO.

Argumenta pro parte affirmante continens.

I. Celebris prædictis omnibus ritibus ceremonia ſuccedit ſacræ Unctionis, cum Preſbyteri, & Epiſcopi inungi ſolent, non cæteri inferiorum Ordinum Clerici. De hac quinque potiſſimæ quæſtiones occurrunt pertractandæ. Prima, an apud Græcos antiquitus Unctio iſta viſibilis in ordinatione uſitata fuerit. Altera, an apud Latinos vetus hic mos exiſtat. III.; quo ritu unctio Sacerdotum fieri ſoleat. IV.; quæ ipſius Unctionis in ſacris ordinationibus uſurpatæ, totiuſque hujus ritus ſignificatio videatur. Quinta denique, quot aliæ ſint Unctionum ſpecies, ex quibus regia præſertim, quæ Pontificiam & Sacerdotalem imitatur nobis eſt fuſius exponenda.

II. Quod ad primam quæſtionem attinet, utrum apud Græcos antiquitus obſervata fuerit unctio Sacerdotum conſecrandorum, res iſta videtur controverſa, & quæ in utramque partem variis ſuaderi poteſt argumentis; pars affirmativa iis utique fulcitur. Primo, quia innuere videtur non ſemel (a) Dionyſius ſacrum unguentum ad omnem conſecrationem, etiam ſacrorum Dei miniſtrorum, adhiberi: eo enim capite, quo ejus vim admirabilem, ac divinam enarrat, hæc generatim habet: αὐτῷ χρῆται πρὸς πᾶσαν σχεδὸν ἱεραρχικὴν τελεσιουργίαν: *illo* (unguento ſcilicet) *utitur* (Pontifex) *in omni fere Pontificio munere*. Deinde generalius, & abſque ulla reſtrictione loquens, hoc eodem capite adjungit: (b) καὶ προσέτι τὸ θειότερον ὅτι τῷ θείῳ μύρῳ χρῆται πρὸς πάντος ἱεροῦ τελεσιουργίαν, ἐν ἀρχῶς ὑποδεικνῦσα κατὰ τὸ λόγιον ἁγιάζοντα τὸν ἁγιαζόμενον, ὡς ἀεὶ ταυτὸν ὄντα ἑαυτῷ κατὰ τὸ θεαρχικὴν ἀγαθουργίαν: *quodque etiam divinius eſt, divino unguento utitur in cujuſvis rei ſacræ conſecratione, aperte monſtrans, ſecundum Scripturam, eum qui ſanctificatur, alios ſanctificare, ut qui ſibi ſemper ſit ſimilis, in omni boni efficientia à divino principio procedente*. Et paulo poſt explicans (c) cur unguentum ſacrum (d) τελετὴ vocitetur, ἔστι γὰρ αὐτοῦ τελετὴ, καὶ τὸ δι' ἡμᾶς ἀνθρωποπρεπῶς ἁγιάζεσθαι, καὶ τὸ θεουργικῶς ἅπαντα τελεῖν, καὶ ἁγιάζειν τὰ τελούμενα: *eſt enim ejus* τελετὴ, *id eſt ſacra operatio, ut & quantum in nobis eſt ſecundum humanam decentiam, ſeu exiſtentiam ſanctificemur, & divina efficacia omnia perficiamus, & ſanctificemus, quæ perficienda ſunt*. Unde & Maximus in eundem D. Dionyſium ait, (e) δι' αὐτοῦ

(a) Dionyſius c. 4. de Eccleſ. hierar. in Myſter.

(b) Idem eod. c. in Theoria.

(c) Ibidem paulò poſt.

(d) Maxim. in dict. cap. Dionyſ.

(e) Ibidem.

αὐτοῦ γὰρ ἅπαν ἅγιον τελειοῦται: *per unguentum omne sanctum perficitur*; item, (a) τελειοῖ γὰρ πάντα τὸ ἐπιχριόμενον, ὥσπερ ἡ μετάληψις τοῦ ἁγίου σώματος καὶ αἵματος: *perficit enim omnia divinum unguentum illiniens, sicut participatio Corporis & Sanguinis*. Quare sicut nemo ordinari solet, nisi qui prius Corpori & Sanguini Christi communicat, ita qui divino unguento non fuerit delibutus.

(a) Ibidem.

III. Secundò, S. quoque Gregorius Nazianzenus non semel sacræ Unctionis in ordinatione visitatæ videtur meminisse. Primò (b) enim agens adversus Julianum, jam Presbyter consecratus: ἔχω τι καὶ μύρον (ἀλλ' ᾧ χρίονται μόνον ἱερεῖς τε καὶ βασιλεῖς, ὄντι ποικίλων τε καὶ πολυτελεῖ, καὶ δι' ἡμᾶς κενωθέντι) μεγάλου μυρεψοῦ τέχνῃ συγκειμένον. εἴθε μοι γένοιτο τούτου τοῦ μύρου τὴν εὐωδίαν προσβαλεῖν τῷ Θεῷ: *unguentum quoque ipse quoddam habeo (sed quo Sacerdotes solùm & Reges ungantur, utpote vario & exquisito, & nostra causa effuso) magni unguentarii arte confectum: atque utinam mihi suavem ejus odorem Deo offerre contingat*. Secundò, (c) de sua ad Patrem, & Basilium, post reditum ex fuga, consecratione in Episcopum loquens: διὰ τοῦτο χρίεις τὸν ἀρχιερέα, καὶ περιβάλλεις τὸν ποδήρη: *idcirco*, inquit, *me Pontificem ungis, ac podere cingis*; pluraque ibidem de eadem Unctione subjungit. Tertio oratione (d) ad Gregorium Nyssenum, Basilii magni fratrem, postridie illius diei, quo creatus fuerat, ubi patrem suum Mosi, & eundem Nyssenum Aaroni comparavit, de Patre mox subdit: τούτων ὁ μὲν ἔχρισεν ἡμᾶς, καὶ κρυπτομένοις εἰς μέσον ἤγαγεν: *horum alter nos unxi, & latentes in medium produxit*. Quarto, (e) Apologeticam ipse orationem ad Patrem, præsente Basilio, cum Sasimorum Episcopus creatus est, ita exorditur: πάλιν ἐπ' ἐμὲ χρίσμα, καὶ πνεῦμα: *rursum super me unctio & spiritus*. Quinto, (f) in oratione, quam habuit ipse in laudem Basilii, ad ejus ordinationem ab exteris regionibus vocatos, τοὺς χρισόντας ἄνδρας, *viros* pietate præstantes, & zelo flagrantes, *eum uncturos*; convenisse testatur; itemque Gregorium Patrem narrat ab ordinatione Basilii redeuntem ab impositione manuum, καὶ ἐκ τῆς χρίσεως, καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ φρισθέντος: *& ab unctione, atque ab ejus qui ungebatur capite* roboratum, reversum fuisse. Sextò, (g) oratione in Pascha, & in tarditatem hæc similiter habet, μυστήριον ἔχρισέ με, *mysterium unxit me*, seu dies festus unxit me; ac si diceret, die festo se in Sacerdotem unctum fuisse. Similis phrasis Gregorii (h) Nysseni tractatu de virginitate, πῶς ἱερατεύεις Θεῷ εἰς αὐτὸ τοῦτο χρισθείς, *quomodo Dei Sacerdotio fungeris, qui ad hoc ipsum unctus es?* Non est autem probabile, toties Nazianzenum de ordinatione loquentem, Unctionem memorasse, si spiritalem tantùm & mysticam intellexisset; nec ulla visibilis in eo Sacramento Unctio in usu suo tempore fuisset; quam etiam Nysseni loquendi modus videtur indicare.

(b) Nazianz. or. 4.
(c) Idem orat. 5.
(d) Idem orat. 6.
(e) Idem orat. 7.
(f) Idem orat. 20. ante medium.
(g) Idem orat. 41.
(h) Gregorius Nyssen. tract. de virginitate cap. ult.

IV. Tertiò apud alios quoque antiquos auctores unctio Sacerdotibus tribuitur, & in ordinatione tanquam usitata refertur. Legimus apud (i) Eusebium, & (k) Nicephorum, panegyricam orationem in Encæniis in laudem

(i) Euseb. lib. 10. hist. cap. 4.
(k) Nicephor l. 16. 7. cap. 40.

Pau-

Paulini Tyriorum Epiſcopi, & aliorum Præſulum recitatam, cujus illud eſt exordium: ὦ φίλοι Θεοῦ, καὶ ἱερεῖς, οἱ τὸν ἅγιον ποδήρη, καὶ τὸν οὐράνιον τῆς δόξης στέφανον, τότε χρίσμα τὸ ἔνθεον, καὶ τὴν ἱερατικὴν ἁγίου πνεύματος στολὴν περιβεβλημένοι: *O amici Dei, & Sacerdotes, qui ſacroſancto talari indumento, cœleſti gloriæ corona, divina Unctione, & ſacratâ ſancti Spiritus ſtolâ circumveſtiti*. De ſancto Nicolao, inquit ([a]) Metaphraſtes, *ſancta Epiſcoporum Synodus, unà cum Clero, cùm quicquid juſtum eſt, ac fit de more, in eo diſpoſuiſſent, eum Pontificatus chriſmate initiant*. De eo pariter ſanctus Leonardus ([b]) Juſtinianus, Patriarcha Venetus, in ipſius vitâ, quam è Græco Latinè vertit: *Synodus frequens*, ait, *ad novi Præſulis unctionem convenit, à quo magno tandem labore impetratum eſt, ut ſe pateretur inungi*. Idem Metaphraſtes ([c]) in vita S. Chryſoſtomi illum in Epiſcopum, *ſacro Chriſmate conſecratum, & in excelſo loco Eccleſiæ collocatum*, narrat iis verbis: τῷ ἱερατικῷ χρίσματι τελειοῦται, καὶ τῷ τῆς Ἐκκλησίας ὕψει στηρίζεται. Nicephorus ([d]), pariter Moſem ſanctiſſimum Monachum à Maviâ, Saracenorum regina ad fidem converſa conſecrandum miſſum, & a catholicis Antiſtitibus exulantibus *Epiſcopali Unctione accepta*, ordinatum refert. Tharaſium quoque Patriarcham, ait ([e]) Ignatius in ejus vita, à Conſtantino & Irene deſignatum, à Clero & populo appetitum, *divinis & ſpiritualibus invocationibus honoris Sacerdotalis Unctionem ſuſcepiſſe*. De Gregorio Palamâ ſchiſmatico, imo & hæretico quoque, qui proceſſionem Spiritus ſancti à Filio

([a]) Metaphr. in vita S. Nicolai c. 13. apud Sur. 6. Decemb.

([b]) Leonardus Iuſtinian. apud eundem.

([c]) Idem in vita S. Ioann. Chryſoſt. cap. 33. apud eundem 27. Ianuarii.

([d]) Nicephorus lib. 11. cap. 46.

([e]) Ignatius in vita Tharaſii.

A

B

C

D

impugnavit (quem tamen nuperi Græci ut cœlitem colunt, ex ejus vita iidem legunt, τὸ μέγα χρίσμα τῆς ἱερωσύνης ἐδέξατο, & in tropariis ad ipſum canunt, μύρῳ ἐσφραγίσθης τῆς ἀρχιερωσύνης, *unguento conſignatus es Pontificatus*, ut refert ([f]) Arcudius. Quis autem ſibi perſuadeat, hæc omnia myſtice, & ſpiritaliter interpretanda eſſe, quæ, tam clare dicta, tam ſæpe repetita, corporalem Unctionem innuunt, eamque aliis ordinationis ritibus inſerunt.

V. Denique non ad ſpiritalem & myſticam Unctionem, ſed ad ſolam corpoream ac viſibilem traduci poſſunt verba ([g]) Jobi Monachi, qui ſibi cognomentum Peccatoris impoſuit; is enim unguentum iterari docet duplici de cauſa; primam dicit eſſe neceſſitatem, quando ſcilicet aliqui vel hæreſim amplexi ſunt, vel fidem negarunt, utroſque enim redeuntes ad Catholicam communionem, iterum ſacro Chriſmate inungi, prout in Concilio ([h]) Conſtantinopolitano I. ſtatutum eſt, Græcorum morem eſſe ait; alteram aſſignat dignitatem Regiam vel Pontificiam, in qua conferenda ſacram iterum Unctionem uſurpari docet, prout hæc ejus verba demonſtrant: τάξει δέ τινι (ἐπιτελεῖται τὸ θεῖον μύρον) καὶ ἐν τῇ τελετῇ τῆς βασιλικῆς διαφορίας, ἡ παρά τισι καὶ ἱεραρχικῆς προεδρίας ἄνωθεν) ἔθος γίνεσθαι. καὶ τούτοις γὰρ προκεχρισμένοις πάντως, ὡς ἔθος πᾶσι μετὰ τὸ Βάπτισμα, ὅμως αὖθις θείου μύρου σφραγὶς περιχρίεται: *Ordine verò quodam dignitatis adminiſtratur divinum unguentum in imitatione Regum, cum in ſellâ collocantur; vel apud nonnullos denuò fieri ſolet in conſecratione Pontificiæ præeminen-*

tiæ

([f]) Arcudius l. 6. de Sacram. cap. 1.

([g]) Iob Monachus tractatu de Sacramentis.

([h]) Conc. Conſt. 1. cap. 7.

tiæ: hi enim quamvis omninò antea, ut moris est apud omnes, post Baptismum unguento sunt obliti, nihilominus rursum divini unguenti sigillo inunguntur. Ex quo sane testimonio manifeste patet, apud quosdam saltem ex Græcis sensibilem Unctionem in sacerdotum ordinatione fuisse usurpatam.

A

§. II.

Argumenta pro parte negante complectens.

B

VI. Contraria verò sententia, quæ negat Græcos visibielm Unctionem saltem ut plurimum in ordinationibus Sacerdotum adhibere solitos, iis rationibus adstruitur. Primo, quia ([a]) Constitutiones Apostolicæ Clementis, quæ videntur directæ præsertim ad Græcos, ex quibus supra notavimus plures Græcorum in ordinatione ritus à Latinis discrepantes excerptos fuisse, Unctionis in Episcopi consecratione non meminerunt, quamvis totum ejus ritum graphice & copiose descripserint. Similiter nec ([b]) Dionysius eo capite, quo sacræ Ordinationis ceremonias omnes sigillatim, & accurate præscribit, ac diligentius adnotat, quænam ex iis Sacerdotum ordinationi, quænam ministrorum communes essent, quænam propriæ, eo inquam, toto capite nullum verbum facit de sacrâ Unctione; quam ceremoniam non videtur omissurus fuisse, si in ordinationibus tunc temporis usitata fuisset. Eo quoque ([c]) capite, quo sacri unguenti vim & significationem detegit, etsi speciatim in benedictione aquæ baptismalis, confirmatione baptizatorum & altarium

(a) Constitut. Ap. lib. 8.

(b) Dionysius c. 5. Eccles. hierarch.

(c) Idem cap. 4.

consecratione hoc sacrum unguentum adhiberi doceat, in consecratione tamen Sacerdotum eandem usurpari non dicit: quorsum autem in prioribus sacri unguenti applicandi meminisset non in ordinatione Sacerdotum, si in consecratione quoque Sacerdotum sacrum unguentum adhibendi mos fuisset? Certe cum sacra ordinatio majoris sit momenti, quàm benedictio aquę baptismalis, vel consecratio Altarium; sitque potissima & præcipua Pontificis functio, si in ea sacra Unctio apud Græcos in usu fuisset, non omissa à Dionysio, sed primo loco in exemplum prolata videretur, qui scilicet minutiora tam diligenter prosequitur. Itaque propositio Dionysii, quod in omni consecratione sacrum unguentum adhiberi mos esset, non universim ex ipsius mente intelligenda est, sed ad proposita ab ipso exempla restringenda.

C

VII. Secundo, quia S. Chrysostomus antiquos Sacerdotes ita unctos fuisse commemorat, ut id de Sacerdotibus novæ legis reticeat, & cum id de iis dicendi occasio sese offerret, Unctionem in ipsorum ordinationibus isto suo silentio negare videtur: ita enim ipse, ([d]) τούτῳ χριόμεθα, ὅταν βαπτιζώμεθα, τότε καλὸν ἀποπνέομεν. τὸ δὲ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τούτου ἀποπνεῖν, τῆς ἡμῶν ἐστι σπουδῆς. διὰ τοῦτο καὶ τὸ παλαιὸν μύρῳ ἐχρίοντο οἱ ἱερεῖς τῆς ἀρετῆς σύμβολον διδόντες, ὅτι τὸν ἱερέα καλὸν ἀποπνεῖν δεῖ: *hoc unguento ungimur, cum baptismatis fonte renascimur; tunc honestatem spiramus; postea vero id odoris spirare studii nostri fuerit. Idcirco etiam olim unguento inungebantur Sacerdotes, magnæ virtutis indicium præsefe-*ren-

D

(d) Chrysost. in digress. Morali hom. 2. in cap. 1. prioris ad Timot.

rentes: quippe eum, qui Sacerdotio fungitur, ſpirare optimum odorem convenit. Certe ſi noſtros Sacerdotes unguento liniendi mos viguiſſet, conſentanee omnino in eadem narratione noſtrorum rituum perſeverans ſanctus iſte Doctor, qui Unctionis poſt Baptiſmum in noſtra lege uſitatæ meminerat, Sacerdotalis quoque in eadem lege meminiſſet: ſed cùm ſacræ Unctionis baptizatorum, ungendorum in antiqua lege Sacerdotum exemplum adjunxerit, videtur, deficiente in nova lege Sacerdotali unctione, ad antiquæ legis Sacerdotum ritus neceſſitate adactus recurriſſe; præſertim cum ratio, quam ibidem ſubdit, Sacerdotibus potius novæ legis quàm antiquæ conveniat.

VIII. Tertio, quia plures ex Græcis auctoribus, quando ordinatio ſacra Unctio dicta legitur: vel cùm Sacerdotes uncti vocitantur; de ſpiritali unctione id interpretantur, non de ſenſibili & corporea. Tres ex iis profero, primum Eliam Metropolitanum Cretæ, Scholiaſtem Nazianzeni, qui ſub Conſtantino & Irene floruit, Concilioque (a) Nicæno II. ſubſcripſit, cujus etiam extant (b) reſponſiones quædam ad Dionyſium Monachum Juri Græco Romano inſertæ: alterum, Nicetam Heracleenſem Metropolitanum, Nazianzeni ſimiliter Scholiaſtem, cujus item extant reſponſiones quædam (c) ad Conſtantinum Epiſcopum, ad quem pariter Demetrius Chomatenus aliquas reſponſiones ſcripſit: ex quibus patet, eum longe poſt Photium, vigente inter Latinos & Græcos ſchiſmate, floruiſſe: tertium tandem (d) Nicolaum Cabaſilam ſchiſmaticum Græcum, qui vixiſſe fertur anno 1130. ſcripſitque contra D. Thomam librum hæretico ſpiritu compoſitum de proceſſione Spiritus Sancti. Primum ergo (e) Elias Cretenſis allata ſuperius ex oratione ſeptima Nazianzeni verba (*rurſum ſuper me unctio*) interpretans, ita diſſerit: πάλιν εἶπεν διὰ τὸ τῆς ἱερωσύνης χρίσμα, ὑφ' οὗπερ ἤδη προκέχριστο. πλὴν πάλαι μὲν ὡς ἐν πολλοῖς πολλάκις περὶ τούτου ἔμομην τῷ κομικῷ τε καὶ τυπικῷ, οἱ ἀρχιερεῖς τε καὶ ἱερεῖς ἐχρίοντο χρίσματι. ὕστερον δὲ τῷ πνευματικῷ, ὅπερ ἐστὶ χειροθεσία, καὶ τοῦ παναγίου πνεύματος ἐπίκλησις καὶ ἁγιασμός: *rurſus, dixit, propter Sacerdotii unctionem, quam prius jam acceperat. Porrò veteres Sacerdotes & Pontifices, ut ſæpe alibi de hac re diximus, unctione legali & typica ungebantur, legis autem novæ Sacerdotes ſpirituali, quæ quidem in manuum impoſitione, & Spiritus ſancti invocatione, atque conſecratione poſita eſt*. Cauſam aſſignat (f) Nicetas: *Etenim unguentum illud in Pontificis caput effuſum, quod primùm ipſum caput ornabat, deinde barbam, ac poſtea uſque ad extrema ipſius indumenta, unguentum, inquam, illud allegoricè nobis Spiritum ſanctum deſignat. Hic enim primùm totius corporis caput, hoc eſt Chriſtum implebat: deinde ad Apoſtolicum chorum, qui faciei Chriſti ornatus erat, dimanabat; ac poſteà in totum corpus, id eſt in Eccleſiam labebatur*. Fuſius autem (g) Cabaſilas nonniſi ſpiritaliter Sacerdotes novæ legis unctos dici oſtedit: nam agens de unguento, probat unguentum ſeu Confirmationis Sacramentum appellari manuum impoſitionem & viceverſa manum impoſitionem ſeu Sacramentum Ordinationis vocari Unctionem, propter eundem effectum, Spi-

(a) Vide ſuſcript. 7. Conc. Oecumenici.

(b) Vide lib. 5. Iuris Greco-Latini Leunclavi, & 3. Codic Iuris Orient. Bonefidii.

(c) Vide ibid.

(d) De eo vide tom. 2. Bibliot. SS. PP. Græco-Lat. in argumento expoſit liturg. ab uſo factæ

(e) Elias Cretenſ. adnot. in orat. 7 Naz.

(f) Nicetas in orat. 6. Naz. ad hæc verba, unguento illo. Eadem habet Rupertus de divinis offic. lib. 1. cap. 22.

(g) Cabaſilas orat. 3. de vita in Chriſto.

Spiritus scilicet sancti dationem, & regalis Sacerdotii communicationem: spiritaliter ideò & allegoricè, dictum istud exponit, quod occini solebat Sacerdoti consecrato, ἐσφραγίσθη τῷ μύρῳ τῆς ἀρχιερωσύνης, *consignatus est unguento Pontificatus*. Inter differendum vero Sacerdotes novæ legis Judaicis opponit, quod hi corporali Unctione perficerentur, illi verò manuum impositione; nam inquit, τοῦ παλαιοῦ νόμου καὶ βασιλέας χρίοντος ἴσον τρόπον καὶ ἱερέας, ὁ τῆς Ἐκκλησίας θεσμὸς ἐκείνοις τῷ μύρῳ βασιλεύων, τοῖς ἱερεῦσιν ἐπιτίθησι χεῖρας, καὶ τὴν τοῦ πνεύματος εὔχεται χάριν: *antiqua lege Sacerdotes similiter ac Reges ungente, Ecclesiæ lex illos unguento Reges constituens Sacerdotibus manus imponit, & spiritus gratiam precatur*. Quæ verba ostendunt suos Sacerdotes non corporaliter Græcos unxisse, nec antiquæ legis ritum ea in re secutos fuisse; cùm tamen soleret ejusdem legis in ungendis Regibus mos etiam apud ipsos reservari.

IX. Quarto, quia ([a]) Innocentius tertius Græcos Unctionem istam suo tempore non usurpasse testatur: *cùm venisset*, inquit, *ad Apostolicam Sedem V. F. R. N. noster Episcopus Brandizuberensis*, (de eo enim agi in prædictâ decretali epistola fidem facit liber Gestorum ([b]) Innocentii tertii, in quibus mentio fit Blasii Brundizoberensis Episcopi a Calo-ioanne Bulgarorum & Blanchorum Rege Romam missi, quem aliàs Brandiziberensem nominat, qui nempe corrupte Bracharensis Episcopus in vulgatis ([c]) Decretalium editionibus nominatur; utpote cùm Brachara Hispaniæ civitas sit, non Græciæ, aut totius Orientis: minus vero corrupte apud ([d]) Antonium Augustinum Brandiciberensis legitur, nam Brandiciberensis, seu Brandiziberensis civitas est Bulgariæ, ad cujus Provinciæ Primatem ista scribitur epistola) *qui in consecratione sua sacram non acceperat Unctionem, cùm apud vos non consueverint Pontifices, cum consecrantur, inungi; nos, quod illi defuerat, mandavimus in ipso suppleri, facientes caput ejus, & manus per*† *Venerabilem fratrem nostrum Albanensem Episcopum* (Joannes hic dictus fuit ex gestis ([e]) Innocentii) *adsistentibus ei duobus Episcopis secundùm morem Ecclesiasticum sacro Chrismate deliniri, &c.* & in fine Capitis eundem ritum de cætero observari præcipit iis verbis, quæ habentur apud Antonium ([f]) Augustinum, & in gestis ([g]) Innocentii tertii diversa ab iis, quæ in Decretalium vulgatis omnibus editionibus leguntur: *Monemus igitur fraternitatem tuam, & exhortamur, per Apostolica tibi scripta mandantes, quatenus ad mandatum dilecti filii nostri titulo S. Crucis Presbyteri Cardinalis Apostolicæ Sedis Legati, tu quoque sacram accipiens Unctionem, ne quid tibi desit ad* † *virtutem Sacramenti, cum* * *& sacro Chrismate fueris delinitus, Archiepiscopos & Episcopos tuos similiter ungas, & per eos facias manus Sacerdotum inungi oleo benedicto*. Hæc autem epistola non Patriarchæ Constantinopolitano, ut volunt ([h]) Glossatores decretalium, sed Trinouitano Archiepiscopo, quem totius Bulgariæ ac Blachiæ Primatem Innocentius tertius constituerat, & per Leonem S. R. E. Cardinalem Apostolicæ Sedis Legatum consecrari jusserat, directa fuit. Id enim patet tum ex Archiepiscopi istius ([i]) literis ad Innocentium III. tum Innocentii tertii

(a) Innocent. III. epist. decretali, quæ refertur cap. unico de sacra Unctione, & in Gestis Innocentii III.

(b) Gesta Innocent. III addita lib. 4. Regest. ejusdem Pontif.

(c) Cap. unico, tit. 15. lib. 1. decret. juxta editiones vulgatas.

(d) Antonius Augustinus collect. 4. decretal. cap. unico tit. 11.

† Verba ista omittuntur in vulgatis edit. decret. habeturque *per Albensem Episcopum*.

(e) Gest. Innoc. cit.

(f) Antonius Augustinus supra.

(g) Gest. Innoc. supra.

† *Ad plenitudinem* habent Gesta Innocentii.

* *Ut cum* corrigi ex Gestis cit.

(h) Glossa decret in hoc cap. & alii Canonistæ.

(i) Vide in Gestis cit.

(a) Vide ibib.

tertii ([a]) ad ipsum : ad quem etiam scribens dictus Innocentius ungendorum Sacerdotum ritum ei commendaverat iis verbis: *Licèt hactenus apud vos, nec in suâ ordinatione Presbyteri, nec in consecratione sua Episcopi consueverint sacram recipere Unctionem; volumus tamen, ut deinceps non tam ritum nostrum, quàm mandatum divinum sequentes, per quod in lege præcipitur, ut Pontifices & Sacerdotes ungantur, tam manus eorum, qui ordinandi sunt in Presbyteros, quàm caput eorum, qui consecrandi sunt in Episcopos, solemniter inungantur.*

X. Denique, quia præsens Græcorum consuetudo à sensibili unctione Sacerdotum abhorret, nullamque ungendorum Sacerdotum mentionem cuncta eorum ([b]) Euchologia nova, aut antiqua faciunt; & quicumque apud ipsos ritus Sacramentorum pertractant, ab ordinatione exteriorem istam ac corporalem Unctionem rejiciunt, vel silent; manus Sacerdotis ungendas negare solent, sed corpori Christi in manus tradito ipsas sanctificari putant: nam, ut ait Simeon ([c]) Thessalonicensis, ὁ κατεψόμενος Ἰησοῦς Χριστὸς οὗτος χρίσμα αὐτῷ καὶ ταῖς χερσί, καὶ τῇ κεφαλῇ: *retentus Jesus Christus, ipse ei chrisma & manibus, & capiti.* Imo reprobat ipse Latinorum morem Sacerdotes ungentium, aitque rectè non ungi sensibili Vnctione, qui ordinantur: ὅτι οὐδὲν ὑλικὸν ἐνεργοῦσιν, ἀλλὰ πάντα πνευματικὰ καὶ ὅτι τῷ ἀληθινῷ προσήγγισαν μύρῳ, ὅσπερ ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸ μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομα: *quod nihil materiale, sed omnia spiritalia exerceant, quodque vero unguento proximè accesserint, quod quidem Jesus Christus est, cujus nomen unguentum effusum.* Verum licèt fortè Thessalonicensi suorum iisce ratiunculis illustrare morem permissum sit; at non nostrum suggillare conceditur, quem eæ misticæ rationes non enervant: nam sicut Baptismi, Confirmationis, & Extremæ Unctionis effectus sunt spiritales, in quibus tamen Sacramentis materialis Unctio adhibetur, quæ eam interius animi firmitatem, fragrantiam, vel dulcedinem in iis Sacramentis effici manifestet, quam exterius applicata significat: ita in Ordinatione Sacerdotum exterior Unctio adhiberi potest, & quidem convenientissimè, quamvis nihil Sacerdotes nisi spiritale operentur; sicut in Sacerdotii collatione corporalis manus impositio, tam apud Græcos, quàm Latinos in usu est, & instrumenta corporalia ab utrisque, Sacerdotibus sive consecrandis, sive consecratis porriguntur, quæ spiritalem collatam potestatem indicent, & spiritalem gratiam manifestent. Neque ex eo, quod Christo Sacerdotes appropinquant, ungi ideo prohibentur, quia Christus quasi unctus dictus est; quinimo, qui Christi potestatis in Sacerdotio fiunt participes, ejus quoque nominis & unctionis consortes convenienter fiunt, ut sicut ipse ([d]) unctus est a Deo *oleo lætitiæ præ consortibus suis*, ita per unctionem exteriorem ad communicationem divinæ potestatis, dignitatis, sanctitatis, & nominis homines disponantur.

(b) Euchol. Græc.

(c) Simeon Thessalon. de Sacram. seu myst. Eccles. lib. 8.

(d) Psalm. 44.

§. III.

Judicium de quæstione proposita.

XII. HÆc sunt utriusque partis argumenta, quibus ultro citroque de Græcorum an-

antiquo more circa sacram Unctionem disputatur: nostrum non est decretorium de eâ quæstione ferre judicium. Hæc certa esse monemus: primùm, eos, qui jam apud Græcos, Sacerdotes ordinantur, nequaquam inungi, ut & plurium oculato testimonio, & Euchologii (a) ipsorum testificatione patet. Alterum, licèt forte, quando Constantinopolitana civitas sub Latinorum potestate fuit, hunc ritum ad tempus cum Latinis Græci observarint, attamen schismaticos non observasse, ut testimoniis (b) Cabasilæ, & Simeonis (c) Thessalonicensis apertius ostenditur. Tertium, tempore Innocentii tertii sacram Unctionem in ordinatione Sacerdotum à Græcis non passim, neque ut plurimum usurpatam fuisse, prout ex ejus epistola (d) decretali citata liquet. Prioribus etiam temporibus, saltem paulo ante Photium, non fuisse sensibili Unctione vulgo Sacerdotes Græcorum delibutos, quemadmodum ex Eliâ (e) Cretensi apparet: in quibusdam tamen Provinciis Græciæ Unctionem istam in usu fuisse (f) Jobi Monachi persuadet auctoritas; nisi forte nonnullos istos, apud quos sacro oleo deliniri consuevisse Sacerdotes dicit, Latinos intelligat. Totam autem controversiam præsertim sitam esse monemus de prioribus Ecclesiæ sæculis: nam (g) Eusebii & Nazianzeni verba visibilem Unctionem adhibitam esse suadent. Exempla (h) quoque prolata ordinationum SS. Nicolai, Chrysostomi, Mosis Monachi, in quibus sacræ Unctionis fit mentio, ritum istum confirmant. Adversarii tamen hæc omnia de spiritali Unctione & mystica, non de sensibili & corporeâ interpretantur: & (i) Constitutionum Apostolicarum, ac (k) D. Dionysii silentio præsertim suam sententiam comprobant, ac (l) Chrysostomi allata superius auctoritate nituntur. Reponunt alii, infirmum ex omissione alicujus ritus colligi argumentum. Constitutiones Apostolicas non omnes ordinationis ceremonias explicandas suscepisse, præcipuas in medium adduxisse, omissis cæteris. Dionysium sacræ Unctionis non meminisse agendo de ritibus ordinationis, quod supra cum omni consecratione adhibitum sacrum Chrisma testatus fuisset: agendo verò de sacro Unguento, Sacerdotum Unctionis expresse non meminisse, quia consecrationis & sanctificationis nomine apertissime ordinatio intelligitur: confirmationis & consecrationis Altarium expressiorem mentionem fecisse, quia eorum potissimus ritus est sacrâ Unctio; non item ordinationis. Denique Chrysostomum huic assertioni non obesse, nam particula illa, καὶ, quæ *etiam* hoc loco significat, ostendit, Chrysostomum non excludere Sacerdotes novæ legis, dum etiam antiquæ legis inunctos testatur: sed hos expresse fuisse unctos memorare voluit, quod eorum ungendorum minor subesset ratio, quàm nostrorum; quippe qui Spiritus sancti gratiarum & operationum non ita participes forent, quæ tamen sacri olei unctione significantur.

(a) Euchol. in ord. Presbyt. & Episcopi consecr.
(b) Cabasilas supra.
(c) Thessalon. supra.
(d) Cap. unic. cit. de sacra Unctione.
(e) Elias Cretensis supra.
(f) Iob Monachus supra.
(g) Euseb. & Naz. supra.
(h) Exempla ista, vide sup.
(i) Constit. Apost. supra.
(k) D. Dionys. supra.
(l) Chrysost. supra.

AR-

ARTICULUS II.

An ex veteri consuetudine Sacerdotes apud Latinos ungantur.

§. I.

Probatur affirmans sententia.

I. HÆc de Græcorum more dicta sint: jam Latinorum morem in ungendis Sacerdotibus antiquissimum esse confirmemus. Primùm igitur Innocentius ([a]) tertius hunc morem ab Apostolis derivatum asserit iis verbis: *Hoc enim Catholica tenet Ecclesia, non solùm ex præcepto divino, verùm etiam Apostolorum exemplo. In Exodo quippe legitur præcepisse Dominus Moysi, ut Aaron & filios ejus ungeret, quatenus ejus Sacerdotio fungerentur: & Anacletus origine Græcus, qui à Beato Petro fuit in Presbyterum ordinatus, tradit in ordinatione sua ungendos Episcopos more Apostolorum & Moysi, quia omnis sanctificatio in Spiritu sancto consistit, cujus invisibilis virtus sancto Chrismati est permixta.* Circa quæ Innocentii verba, duo sunt notanda: primum, præcepto divino sacram Unctionem jussam ab eo dici, probarique ex præcepto facto Moysi, quod habetur in ([b]) Exodo, ut ungeret Aaron & filios ejus in Sacerdotes; præceptum autem istud ceremoniale erat, quod proinde cum veteri Lege abrogatum est; ejus itaque vim renovatam ab Ecclesia solùm intendit Innocentius, sicut & plura alia ceremonialia Judæorum, quæ venturi Messiæ fidem non exhibent, sed divinis Sacramentis & officiis splendorem adferunt, ac convenientem Christianis ministeriis habent signi- A ficationem (quæ omnia sacræ Unctioni competunt) renovata dicuntur; itaut ad eorum executionem urgendam legis Mosaicæ auctoritas à Patribus adduci soleat, quemadmodum ([c]) Cyprianus desumpto ex eadem lege argumento, convocandum ad Sacerdotum ordinationes populum demonstrat epistola ad Clerum & plebes in Hispania consistentes. Alterum notandum, ut ab Apostolis derivatus B hic ungendi ritus probaretur, adduci ab eodem Innocentio tertio Anacleti testimonium ex aliqua ejus ([d]) epistola ad omnes Episcopos & Christi Sacerdotes, quam Juris collectores plures referunt, quamvis dubiæ ipsa sit auctoritatis.

II. Secundo igitur Summorum Pontificum Anacleti, & Clementis (qui Anacletum præcessit) epistolæ proferri possunt pro isto Unctionis ritu confirmando. Ana- C cleti præcipua verba circa hunc ritum ab Innocentio tertio prolata sunt: jubet enim ([e]) ipse, ut Episcopi aliorum Episcoporum ordinationes ita celebrent: *Manus in sanctis Euangeliis, quæ prædicaturi sunt, imponentes, Dominicâ die horâ tertiâ orantes, sacrâque Unctione, exemplo Prophetarum & Regum, capita eorum more Apostolorum & Moysis, ungentes*: quorum verborum sensus est, non D qui ab hæreticis ipsis affingitur, quasi Apostolos & Moysem unctos fuisse affirmet: nam de Moyse, quod unctus fuerit, Scriptura sacra id minime testante, nulloque auctore perhibente, temerè assereretur: Apostoli quoque (quos ne quidem per sacram Unctionem Confirmationis effectum suscepisse, sed per descensum visibilem Spiritus, ([f]) Sancti, Patres & Theologi passim affirmant, quosque extra

or

(a) Innocent. III. apud Anton. Augustin. suprà, & in Gestis citatis Innocentii III.

(b) Exodi 28.

(c) Cipryan. epist. 68.

(d) Anaclet. epist 2.

(e) Refertur à Burchardo lib. 1. cap. 5. Ivone decreti parte 5. c. 60. Ansel. lib. 6. c. 53. Pan. lib. 2. tit. 6. Gratiano, c. ordinationes, dist. 75.

(f) Anacletus suprà.

ordinem Sacerdotes creatos fuisse patet) perperam uncti à nobis dicerentur; itaque illorum verborum genuinus sensus is est, quod quemadmodum (a) Prophetę, & (b) Reges uncti antiquitus referuntur, ita secundum Anacletum ungi in novâ lege Sacerdotes oporteat; & quemadmodum Moyses unxit Aaronem & filios ejus, & Apostoli Episcopos, quos consecrabant, ita quoque Episcopi consecrandos à se Episcopos ungere debeant. Clemens autem (c) Romanus epistola, quæ tota fere in ejus (d) Recognitionibus habetur, quæ si vera sit, probabile est in ejus titulo, ubi directa dicitur *Cunctis Principibus majoribus minoribusve*, mendum irrepsisse, vel de Ecclesiasticis primoribus verba ista intelligi; ea, inquam, epistola Clemens Chrismatis virtutem extollit, *& omnem Pontificem sacro Chrismate perunctum vocat.*

(a) Vide auctores ubi de Sacram. Confirm. loquuntur.
(b) 5. Reg. 19. 1. Reg. 10. itē 2. Reg. 1. & 3. Regum dicto cap. 19.
Exodi 29.
(c) Clemens epist. 3.
(d) Recognit. Clem. lib. 5.

III. Tertiò probari potest idem ritus ex variis veterum Patrum auctoritatibus, quæ eum usurpatum olim fuisse in ordinationibus Sacerdotum ostendunt (e) Cyprianus, seu quicumque alius auctor est Tractatus de operibus Christi Cardinalibus, auctor sane perantiquus & elegans, &, si Cyprianus ipse non sit, eloquentiæ Cypriani æmulus, nec infelix imitator, ipsique (f) σύγχρονος, & æqualis: is, inquam, sermone, quem habuit de Unctione Chrismatis, & aliis Sacramentis, cum Unctionis in antiqua lege, in consecrandis Sacerdotibus, Regibus, Tabernaculo, sacris Vasis usum demonstrasset, hæc subdit, quæ eundem in nova Lege pro Sacerdotibus consecrandis ritum retentum esse demonstrant: *Nec tamen cessantibus his, quæ ritu antiquo inoleverant, cùm jam in populo Christiano Circumcisio videretur damnabilis, & Sacrificia idololatriæ imputarentur, Unctionis mysterium religio Christiana contenpsit, sed cæteris Generali Sanctorum consensu damnatis, non solùm in Regibus & Sacerdotibus Unctionis bonor permansit, sed in omnem populum Catholicum effusa est hujus gratiæ plenitudo, &c.* Pacianus (g) Barcinonensis Presbyter Ambrosii æqualis, eidem ritui adstipulatur iis verbis: *Plebi vestræ unde Spiritus, quam non consignat unctus Sacerdos?* Similiter & Leo Magnus (h) loquens de Sacerdotio novæ legis à Christo instituta: *Nunc enim*, inquit, *& ordo clarior Levitarum, & dignitas amplior Seniorum, & sacratior est unctio Sacerdotum.* Idem quoque ad hunc ritum alludens, in die natali (i) ordinationis suæ, sibi gratulandum esse edicit: *Ut unam celebretur in toto Ecclesiæ corpore Pontificii Sacramentum, quod effuso benedictionis unguento, copiosius quidem in superiora profluxit, sed non parce etiam in inferiora descendit.* Clariùs quoque Gregorius (k) Magnus, ubi occasione Unctionis Saulis & Samuelis peractæ, *Hoc profectò*, ait, *hac Unctione exprimitur, quod in sancta Ecclesia nunc materialiter exhibetur, quia qui in culmine ponitur, Sacramentum suscipit unctionis.* Ultimum verò istud Gregorii testimonium cæteris clarius & luculentius est: neque enim adeò clarè cæteræ prolatæ auctoritates prædictum ritum usitatum fuisse convincunt (si adductæ ex Anacleti dubiæ fidei epistolæ verba excipias) ut ex earum discussione patebit: constat autem ex prædictis verbis Gregorii nondum ipsius ætate hunc ritum cœpisse, sed jam

(e) Cypr. seu aliàs auctor tractar. de operib. Christi Cardinal. serm de Unctione Chrismatis.
(f) Vide Pamel. ibid.
(g) Pacianus epist. 3. ad Sympronianum.
(h) Leo serm. 8. de Passione Domini.
(i) Idem ser. 5. in die assumptionis suæ.
(k) Greg. lib. 4 cap. 5. in 1. Regum cap. 10.

jam pervulgatum fuisse: a tempore autem Gregorii Magni, vel paulo ante ipsius tempora evidentiora sunt pro prædicto ritu confirmando testimonia.

IV. Itaque confirmatur ex Veteri Ordine ([a]) Romano, cujus auctor vulgo creditur fuisse Gelasius Papa, & ex ([b]) Sacramentali edito ab ipso Gregorio, quibus in libris clarè & aperte unctio Sacerdotum præcipitur, modusque ipsius præscribitur, quem postea docebimus. Testis quoque huic ritui accedat ([c]) Fortunatus Presbyter, cujus liber legitur unicus de vita S. Medardi in Bibliotheca Floriacensi cum aliis editus, in quo iis verbis apertè huic ritui astipulatur: *Sed hujus* (loquitur de S. Medardi consecratione) *caput extitit B. Remigius, Rhemorum Archiepiscopus, qui B. Medardum sanctificationis oleo mugens, super gregem Christi pastorem instituit cooperante Spiritu sancto*. Hæc tamen non habentur in vita ejusdem Remigii, quæ ab eodem Fortunato conscripta dicitur, & à ([d]) Surio edita reperitur, cui multa à quodam alio adjecta ipse fatetur; quidni & detracta? alia tamen in eadem vita habentur, quibus ejusdem ritus fit mentio: sic enim ibi de sancto Medardo consecrato disserit Fortunatus: ([e]) *Hujus*, inquit, *Prælationis honore sublimatus, sanctissimoque Unctionis Sacramento confirmatus, &c.* Uterque autem ([f]) tam Medardus, quàm Fortunatus, sexto sæculo floruit. Auctor item pervetustus ([g]) vitæ S. Severi Ravennatis Episcopi sanctum istum Pontificem, *unctum* dicit, *oleo exultationis, & unguento sacri Chrismatis, ut fieri solet ad eam dignitatem vocatis*: cui assentitur ([h]) Petrus Damiani, qui miraculum columbæ capiti S. Severi tertio insidentis, quamvis eam ipse manibus arcere conaretur, ad unctionem Pontificum usitatam significandam trahit: *O admirabilem*, inquit, *egregii Pontificis dignitatem! nam quid aliud fuit in caput beatissimi Viri columba tertiâ vice descendere, nisi patenter illum in Patris, & Filii, & Spiritus sancti nomine consecrare? & quid aliud* ([i]) *fuit eandem columbam à se exturbando manibus tangere, nisi ex Ecclesiasticæ institutionis ordine in ipsis manibus oleum sanctæ Unctionis accipere? Nam quod columba in sanctissimi Viri caput illapsa descendit, officium manus impositionis implevit; quod autem sacris se manibus tangi permisit, ipsas manus sancti Spiritus Unctione signavit*. S. autem Severus cùm Sardicensi ([i]) Concilio interfuerit, quarto sæculo floruisse dicendus est, & si credimus ([k]) Mombritio, Constante IV. & Constantino III. Coss. anno scilicet 346. ordinatus est, eodem nempe, quo Sardicensis Synodus habita fuit. Alii autem eum longe antiquiorem faciunt. De scriptore ipsius vitæ quo tempore vixerit, non constat. Petrus autem ([l]) Damiani nonnisi undecimo sæculo claruit. Sed & de S. Annone ([m]) Coloniensi legimus, eum dum ordinaretur, *olei sacri liquore perfusum*. Plura similia de aliis leguntur.

(a) Vetus Ordo Rom. qualiter Episcopus in Rom. Ecclesia ordinetur.
(b) Sacrament. Gregor. post medium.
(c) Fortunatus lib. unico vitæ S. Medardi cap. 19. in Biblioth. Floriacensii Xisto dextro.
(d) Surius 8. Junii.
(e) Fortunatus in eadem vita apud eundem Sur. loco cit.
(f) Vide chronolog. cum veterum, tum recentiorum.
(g) Vita S. Severi Ravenn. cap. 2. apud Sur. 1. Februarij.
(h) Petrus Damiani tom. 2. ejus operum sermo 5. qui est 2. de S. Severo.
(i) Videantur Sardic. Conc. subscrip. Athanas. apolog. 2. & Hieron. Rubeus lib. 2. hist. Ravennatis.
(k) Momb. in vit. Sy. tom. 2. V. de Baron. ad annum 377. & not. in martyr. 1. Febru.
(l) Patet ex ejus legationibus, & scriptis variis.
(m) Vitæ S. Annonis lib. 1. cap. 5. apud Surium 4. Decemb. ordinatus fuit anno 1055.

V. Quinto, testes hujus ritus habemus Ecclesiasticos scriptores, ([n]) Bedam qui octavo sæculo floruit, ([o]) Amalarium, qui nono, Stephanum ([p]) Eduensem, qui initio, auctore ([q]) Joanne Garetio, decimo, ([r]) Honorium Augustodunensem, qui teste ([s]) Trithemio claruit circa annum 1120. (quos

(n) Beda lib. 3. de tabernaculo, & vasis ejus.
(o) Amalar. lib. 2. de eccles. offic. cap. 14.
(p) Stephanus Eduensis de Sacra. Altar cap. 6.
(q) Ioan. Garet. 10. centen.
(r) Honor. Augustodun. in gemma lib. 1. cap. 182. 184. & 189.
(s) Trithem. de script. ecclesiast.

(quos omnes infra laudabimus) & Hugonem à S. Victore 12. sæculi celebrem auctorem. Præclare quoque Petrus ([a]) Cellensis sub finem ejusdem sæculi, sacri istius ritus meminit, prout infra a nobis referetur. Sed & Fulbertus [b] Carnotensis Episcopus initio undecimi sæculi ad Leuthericum Archiepiscopum Senonensem scribens, ordinationem Sacerdotum, *benedictionem & sacram Unctionem* vocat. Iis verò antiquior ([c]) Theodulphus Aurelianensis epistola ad Fratres & Compresbyteros suos Aurelianensis Parochiæ Sacerdotes, anno 797. cujus verba ab Ivone ([d]) Carnotensi Augustino tribuuntur, sicut & plures ejus sententia([e]) Gratianus Augustino tribuit, quod eas forte ab Augustino ipse excerpserit; is ergo ritum illum inculcans, & Sacerdotibus in memoriam revocans, ita differit: ([f]) *Unde vos semper memores esse tantæ dignitatis, memores vestræ consecrationis, memores sacræ, quam in manibus suscepistis, unctionis, ut nec ab eadem dignitate degeneretis, nec vestram consecrationem irritam faciatis, nec manus sacro unguine delibutas peccando polluatis.* Quibus adde([g]) Rotgerum, qui claruit anno 140. qui de consecratione Brunonis Coloniensis loquens, *expectabitur*, inquit, *ordinationis tempus, & unctionis dies salutaris: hoc facto, innovatum est gaudium plebis, & refulsit in conspectu omnium, qui convenerant, ornatus stolâ jucunditatis, Sacerdos Domini salutaris: postea nardus pretiosa dedit odorem suum, &c.* De Sancto quoque Annone([h]) Coloniensi, qui anno 155. ordinatus fertur, hæc verba in ejus vitâ a contemporaneo auctore scripta habentur: *S. Anno producitur, olei sacri li-* A *quore profunditur, &c.* S. quoque ([i]) Adalbertus Pragensis Episcopus oleo unctus dicitur ab Archiepiscopo Moguntino; in numera alia a sexcentis præsertim annis hujusmodi testimonia & exempla lubens omitto.

VI. Sextò confirmari possunt, quæcumque de eo ritu hactenus diximus, tum ex hoc Concilii ([k]) Tridentini Canone. *Si quis dixe-* B *rit, sacram Unctionem, quâ Ecclesia in sancta ordinatione utitur, non tantùm non requiri, sed contemnendam, & perniciosam esse; similiter & alias ordinationis cerimonias, anathema sit:* tum etiam ex quibusdam miraculis, quibus grata fuisse Deo ungendorum in ordinatione Sacerdotum cerimonia comprobatur. Primum ergo referunt ([l]) Hincmarus C Rhemensis, & post eum ([m]) Flodoardus, S. Remigium renitentem electioni de se factæ in Episcopum consentire, cœlesti unguento perfusum fuisse. *Sensit*, inquit Hincmarus, *capiti suo unguinis sacri infusum liquorem, quo totum ejus delibutum est caput.* Narrat quoque ([n]) Ditmarus in consecratione S. Gereonis, fratris S. Brunonis, & germani Othonis Imperatoris, in Episcopum Coloniensem, visos fuisse S. Petrum & S. Am- D brosium fundentes oleum, Regemque, ipsius electioni consentire renuentem, Angeli minis territum consensisse. Cætera non refero, quia prædicta abunde sufficiunt. Hîc addimus insigne miraculum, quo doceantur Episcopi, ne indignos, vel malis artibus ad Sacerdotium grassantes inungere, seu consecrare audeant. Referunt enim ([o]) Auctores, Gregorii Prænestini Episcopi, Constantinum Nepesini Ducis filium sanctæ Se-

(z) Hugo à S. Victore, de Sacram. lib 1 cap. 40. & 44.
(a) Petrus Cellensis de panibus cap. 25.
(b) Fulbertus Carnot. epist. 28.
(c) Theodulphus Aurel. ad Fretres & Cōpresbyt. cap. 1, tom. 2. Conc. Gall.
(d) Ivo Carn. Panop. part. 6. cap. 151.
(e) Gratianus passim.
(f) Theod. cit.
(g) Rotgerus, sive Rogerus Benedictinus in vita S. Brunon. Colon. cap. 18.
(h) Vitæ S. Annonis lib. 1. cap. 5. apud Sur. 4. Decemb.
(i) Vita S. Adalberti, apud Sur. 23. Aprilis.
(k) Tridentin. sess. 23. c. 5. de Sacram. Ordinis.
(l) Hincmarus Rhem. in vita S. Remigii cap. 7. apud Sur. 13 Ianuarii.
(m) Flodoardus hiftor. Rhem lib. 1. cap. 21.
(n) Ditmarus lib. 1. hist.
(o) Ciaconus, & alii in vita Steph. 3. al. 4.

Sedis invaſorem, ſacris ſtatim initiare, atque Epiſcopum, vi & minis adactus, inungere præſumpſerat, manus ita exaruiſse, ut eas ori admovere non poſset.

§. II.

Objectiones adverſariorum referuntur, ac refelluntur.

VII. Objiciunt tamen adverſarii, non eſſe antiquum hunc ritum, nequidem apud Latinos. Primò, quia Concilium (a) Carthaginenſe quartum, quod ſingulorum Clericorum à Pſalmiſta ad Epiſcopum ordinandorum formam minutatim enarrat, hujus ritus non meminit: ſimiliter nec Iſidorus (b) Hiſpalenſis cum ordines Eccleſiaſticos percenſet, eorumque conferendorum rationem edocet; nec Albinus (c) Flaccus, dum ex profeſso explicandum ſuſcipit, *qualiter Epiſcopus in Romanâ Curia ordinetur*; nec Rabanus (d) Maurus, dum officia omnia Eccleſiaſtica pertractat; nec Synodus (e) Aquiſgranenſis ſub Ludovico Pio, quæ Iſidori Hiſpalenſis verba retexere contenta, de unctione Sacerdotum nihil addit; nec Ivo (f) Carnotenſis minutiores etiam ordinationum ritus perſequens; nec Concilium (g) Toletanum 4. ubi in reſtitutione graduum amiſsorum eadem repetenda monet, quæ in collatione obſervata fuerant; nec tandem ullus ex antiquis Patribus Latinis, qui ſolius impoſitionis manuum meminere, non autem Unctionis. Nam auctor (h) tractatus de operibus Chriſti Cardinalibus dici poteſt, hoc tantùm voluiſse, unctos omnes Chriſtianos in Baptiſmate & Confirmatione, cum olim ſoli in veteri lege Reges & Sacerdotes ungerentur: quod quidem ſacram Unctionem in Ordinum collatione uſurpatam minime adſtruit. (i) Pacianus, & (k) S. Leo de Unctione ſpiritali exponi poſsunt. Reliqui, (l) qui ante tempora Gregorii proferuntur, dubiæ ſunt fidei auctores. Secundò, quia de hoc ritu loquens Innocentius III. (m) *non Judaizat*, inquit, *Eccleſia, ſicut antiqui mentiuntur, qui neque Scripturæ, neque Dei novere virtutem*, quibus verbis antiquos Unctionem iſtam improbaſſe fateri videtur. Tertiò, quia Nicolaus Papa (n) Radulpho Bituricenſi Archiepiſcopo ſcribens, Unctionem iſtam reprobare videtur: *Præterea, inquit, ſciſcitaris, utrum ſolis Presbyteris, an & Diaconis debeant, cum ordinantur, manus chriſmatis liquore perungi: quod in ſanctâ Romana Eccleſia, cui Deo auctore deſervimus, de neutris agitur; ſed & quia ſit à novæ legis miniſtris actum, nuſquam (niſi nos fallat oblivio) legimus. Ergo ad B. Innocentii Papæ Canonica decreta ſanctitatem tuam tranſmittimus, & quæ tibi ſunt in conſecrationibus & ordinibus obſervanda, principia paginæ ad Decentium Eugubinum miſſa te affatim docebunt.* Audis Nicolaum expreſſe negare Preſbyterorum manus, ſicut & Diaconorum ſacro unguento deliniri: pares in eo Diaconos & Preſbyteros facere; nihilque aliud in Preſbyterorum, ac miniſtrorum ordinationibus obſervandum ſuadere, quam quod Innocentius (o) primus epiſtolà ad Decentium Eugubinum præſcripſit; nullum autem apud Innocentium I. verbulum Unctionis in ordinatione Sacerdotum uſurpandæ. Quibus omnibus adde, non magis videri permiſſum, unctionem Sacerdotum

(a) Conc. Carthag. 4. c. 2. & ſeq.

(b) Iſidor. Hiſpal. lib. 2. de divinis offic. qualiter cap. 20. & ſeq.

(c) Albinus, de divinis offic. qualiter Epiſcopus in Romana Curia ordinetur.

(d) Rabanus Maurus lib. 1. de inſtit. Cleric. c. p. 5. & ſeq.

(e) Synodus Aquiſgr. ſub Ludovico Pio lib. 1. cap. 2. & ſeq.

(f) Ivo Carnot. ſerm. de excellentia ſacrorum Ordinum.

(g) Toletan. 4. c. 27.

(h) Auctor. de operib. Chriſti Cardinal. ſuprà.

(i) Pacianus ſuprà.

(k) S. Leo ſup.

(l) Anacletus, Clemens, & alii ejuſmodi.

(m) Innoc. III. cap. unico cit. de ſacra Unctione, prout ferunt quædam exemplaria.

(n) Nicol. epiſt. 39. Radulph. Bitur. cap. 2. tomo 3. Concil. Galliæ, refertur de conſecrat. d. ſt. 23.

(o) Innoc. I. epiſt. 1 ad Decent. Eugub. tomo 1. Concil. Binij.

tum in antiqua lege præceptam usurpare, quam Circuncisionem jam in usum Ecclesiasticum recipere: at id ab (a) Apostolo districte est vetitum: quidni ergo similiter unctio Sacerdotum, quæ judaicus ritus est, ab Ecclesia proscribatur.

(a) Epist. ad Galath. fere integra.

VIII. Iis omnibus respondemus. Primò quidem ex omissione sacræ Unctionis infirmum ad eam negandam duci argumentum: docent enim (b) Philosophi male inferri quippiam negari, ex eo quod silentio obvolutum fuerit, quot enim res quotidie scribentibus in memoriam non veniunt? quot non cogitantibus excidunt? quot à cogitantibus omittuntur, vel ut notissima, vel ut minus necessaria, aut non apte prædictis cohærentia? non est necessum omnes omnia dicere; unius auctoris testificatio sexcentorum silentio prævalet: quod in re, de qua agitur non potest non facile concedi: nam saltem à tempore Gregorii Magni, vel certe à tempore Caroli, nemo dubitare potest, quin Unctionis ritus Ecclesias omnes Occidentis pervaserit; ab eo tamen tempore (c) Albinus, Rabanus Maurus, Synodi Aquisgranensis Patres, Ivo Carnotensis Episcopus, & quidam alii Unctionem in ordinatione Sacerdotum prætermiserunt. Nihil autem mirum si Concilium (d) Carthaginense quartum, quod eos tantùm ritus prosequebatur, quibus potestas ordinis traditur, Unctionem omiserit, quæ tanquam dispositio & sanctificatio ad consecrandum solùm adhibetur, non autem traditam in ordinatione potestatem significat, ut infra docebimus. Eadem forte ratio (e) Isidorum Hispalensem movit, ut de sacra Unctione taceret. De antiquorum Patrum silentio non est quod magnopere laboremus, præsertim cum ex professo sacræ Ordinationis ritus non attigerint: cum usitatas in Sacramentis omnibus, præsertim perfectivis, ceremonias omnes diligenter occultare solerent, ne ab infidelibus traducerentur, aut fidelibus vilescerent: cum aliquos ex iis hujus ritus locupletissimos testes habeamus, quos de spiritali Unctione vix interpretari possumus, sed de corporali; quosque multo convenientiùs in eum sensum explicandos esse diligens lector advertet, in quem à nobis adducta sunt, quàm in alienum; cùm (f) Gregorius, sacræ Unctionis, non ut ritus à se de novo inducti, sed antiquitus recepti meminerit. Propter has tamen adversariorum conjecturas patet, non adeo certum esse, an ab Apostolis ritus iste acceptus sit, quàm certum sit paulo ante tempora Gregorii in Ecclesiâ fuisse usitatū.

(b) Philosophi in Topicis.

(c) Vide auctores cit. supra.

(d) Conc. Carthag. 4. cit.

(e) Isidorus supra.

(f) Greg. Magnus supra.

IX. De Concilio (g) Toletano major difficultas est. Dicendum est itaque Concilium Toletanum quartum, in restitutione gradus amissi non meminisse Unctionis, sicut nec Fulbertum (h) Carnotensem, qui duntaxat *per instrumenta, & vestimenta, quæ ad ipsos gradus pertinent*, reddi amissos gradus testatur; quorum etiam solùm reddendorum in reconciliatione degradati meminit Pontificale (i) Romanum. Unde probabile est, eos, qui pristinæ dignitati post condemnationem restituerentur, ungi iterum non consuevisse: sive quod solemnitas ista fieret tantum ad judicandam potestatis prioris restitutionem, ad quam Unctionis repetitio non æque videbatur esse necessaria, ac vestimentorum gradui convenientium assumptio, & instrumentorum ad ordinis functiones necessariorum iterata traditio: sive quod cum

(g) Concil. Tolet. 4 c. 27.

(h) Fulb. Carn. epist. 25 Leuther.

(i) Pont. Rom. de reconciliatione degradati 4. parte.

cum ritus iſte reſtituendorum graduum debeat reſpondere exauctorationis, ſeu degradationis ritui: in ea ([a]) verò Unctio ſacra minime obliteretur, ſed inſtrumenta ordinis & veſtimenta gradus ſuſcepti auferantur; ideo in reſtitutione gradus amiſſi Unctionem iterari neceſſum non fuit. Hęc tamen ſecunda ratio non convincit, quia nempe in degradatione quodammodo Unctio ante ſuſcepta aufertur, utpote cum ex Pontificali ([b]) Romano jubeatur Pontifex, ſolemniter Sacerdotem de gradu ſuo dejectum declarans, degradandi pollices, & manus leviter cum cultello aut vitro abradere, dicens, *ſic ſpiritalis benedictionis & delibutionis myſticæ gratia, quantum in nobis eſt, te privamus, ut ſanctificandi & benedicendi perdas officium & effectum*: quem ritum non novum eſſe colligimus ex facto Stephani VII. ſeu Sergii (Luitprandus ([c]) Sergium hunc nominat, quem Baronius ([d]) ex actis Synodi ſub Joanne IX. Stephanum ſeptimum eſse aſseverat, & Luitprandum tanquam memoria lapſum in nomine errantem corrigit) qui, Formoſum Papam prædeceſsorem ſuum degradatum ſolemniter declaraturus, ejus cadaver è ſepulchro extrahi juſſit, quod Pontificalibus veſtimentis indutum, ex more in degradationibus uſitato, exuit, digitiſque tribus mutilavit, ut ſic unctas in Sacerdotio manus deformaret. Tertia itaque ratio adjungenda eſt ex ſignificatione ſacræ Unctionis petita, cum enim ſacra Unctio ſignificet animæ ſanctificationem, & gratiæ plenitudinem, licèt in degradatione, ubi quis tanquam nocens & ſceleratus damnatus fuiſset, non incongruum fuerit Unctionis veſtigia obliterare,

(a) De ritu degradat. vide Pont. Rom 4. parte.

(b) Pontif. ibid.

(c) Luitprandus lib. 3. hiſt. cap 8.
(d) Baronius tomo 10. Annalium.

A ut per ſententiam judicis declarata damnati Sacerdotis impuritas & nequitia demonſtretur: in reconciliatione tamen ejuſdem & reſtitutione ad priſtinum dignitatis gradum Unctionem repetere abſurdum erat; cum enim ſanctitatis & innocentiæ non deceat iterari ſymbola, niſi in eo, qui ejus jacturam feciſse ſupponitur; non præſumatur autem, qui Clericali communioni redditur, ex virtutis faſtigio excidiſse, quippe cum ex

B prædicto Concilio ([e]) Toletano quarto non ſoleret aliquis in ſuis ordinibus reparari, niſi qui in ſecunda Synodo innocens repertus fuiſset: ideo fruſtra in reconciliatione iſta denuo quis exterius unctus fuiſset, qui interiorem animæ Unctionem retinuiſse judicatus eſſet: iterataque iſta unctio non innocentiæ permanentis conveniens argumentum, ſed potius præcedentis fœditatis abſterſæ, & amiſſæ

C gratiæ recuperatæ indicium fuiſſet: è contra verò, quia & ab innocente dignitatis inſignia & ſublimis regendi poteſtas auferri queunt, ideo, ſiquis innocens poſt condemnationem detectus fuiſſet, congruum erat, ut & ablata dignitatis inſignia reciperet, & priorem interclusam agendi facultatem, libertatemque reciperet.

X. Quod vero ſpectat ad dictum Innocentii tertii, nullum il-

D lud nobis negotium faceſſit: nam certum eſt, loco *antiqui* legendum eſſe *aliqui*, prout legitur in correctioribus ([f]) Decretalium libris, itemque in Geſtis ([g]) Innocentii tertii, & apud Antonium ([h]) Auguſtinum, fidemque faciunt plura correcta manuſcripta: ſerieſque orationis apertè idipſum indicat; nam nec ita audacter antiquos mentiri ipſe diceret, qui antiquo-

(e) Concil. Tolet. 4. c. 27. cit.

(f) Vide cap. unic. de ſacra Unctione, in antiquor. decret. libris.
(g) Geſta Innoc. III. ſopra citata.
(h) Anton. Auguſt. 3. collect. Decretal. lib. 11. tit. 11. cit.

rum reverentiſſimus fuit cultor: nec antiqui ulli leguntur afferentes Judaizare Eccleſiam, quæ unctionem Sacerdotum permittit, ut eos ideo mentiri afferere ipſe poſſit: & certè ſi antiquorum aliqui id dixiſſent, contrarium exinde argumentum deduci poſſet ei, quod adverſarii inferunt, jam tum ſcilicet antiquorum Patrum ætate Unctionem iſtam in Eccleſia uſitatam, licèt quorumdam ex ipſis palato non ſaperet: quod ſi verum eſſet, & antiquitas ipſius ritus exinde conſtaret, ejuſdemque ab Eccleſia approbatio, cujus ſanè apud quoſcumque cordatos & ſapientes viros major ſemper erit auctoritas, quàm cujuslibet ex ſanctis Patribus, qui eatenus probandi ſunt, quatenus Eccleſiæ conſentiunt, & toti fidelis cœtus communitati cohærent.

XI. Difficilius porrò eſt Nicolai primi in Epiſtolâ citatâ ad Radulphum Bituricenſem, mentem ac ſenſa inquirere. Convenienter quidem docet ([a]) Gloſſa, non ibi negare Nicolaum, quin Presbyterorum manus ſacro oleo ungerentur, ſed tantum negare, quod chriſmate linirentur: pares ipſum in hoc Diaconos ac Presbyteros in ſua ordinatione facere: licèt, Preſbyteri ſuperiores ſint, quod manus habeant oleo ſacro delibutas, non item Diaconi. Pendulus vero aliquando hæſit animus, quid ſibi velit prædictus Nicolaus, dum conſultorem ſuum remittit ad paginam primam epiſtolæ Innocentii primi ([b]) ad Decentium Eugubinum, ut ex ea, quid in conſecrationibus & ordinibus ſibi obſervandum eſſet, addiſceret: legatur enim tota & integra hæc epiſtola, quæ novem habet capitula, quibus totidem Decentii interrogationibus ſatisfit, nullam fortè vel paucas reperies Innocentii epiſtolas, in quibus non de ordinationibus & conſecrationibus copioſius diſſeratur. Lege ſi lubet ejuſdem epiſtolas ([c]) ad Victricium Rothomagenſem, Felicem ([d]) Nucerinum, Aurelium ([e]) Carthaginenſem, & alias, quæ de re propoſitâ luculentius tractant. In ea vero, de quâ agitur ad Decentium epiſtolâ, nec de ordinandorum conditionibus, nec de ordinationum ritibus verbulum ullum habetur: lapſum ergo memoriâ oportuit eſſe Nicolaum, dum ad Canonica decreta illius epiſtolæ remittit; vel certè aliquam aliam ad Decentium Eugubinum fuiſſe epiſtolam, quàm quæ apud nos circumfertur. Vel certè dicendum ad omnia decreta Innocentii primi ipſum remiſiſſe, quæ quod Epiſtolam ad Decentium ſequerentur, ipſi quoque attribui poſſent, Innocentium autem primum de ſacra Unctione nihil ſcripſiſſe quis affirmare audeat? an verò omnes ejus literas ad nos deveniſſe certò ſcimus? Præterea quis ſcit, an rejectus fuerit prædictus Radulphus à Nicolao pro aliis quæſtionibus ab ipſo propoſitis, quorum ſolutio ab Innocentio primo peti deberet. Sanè, ſi opinio mea quæritur, mendum aliquod huic epiſtolæ Nicolai irrepſiſſe exiſtimo, & ad aliquem fortè alium auctorem pro ſui ſolutione dubii remiſſum fuiſſe prædictum Radulphum, quàm ad Innocentium primum.

XII. Ultima denique adverſariorum ratio jam ab Innocentio ([f]) tertio iis verbis ſoluta eſt: *Verumtamen Unctionis Sacramentum aliud quidem efficit & figurat in novo & veteri Teſtamento; unde non judaizat Eccleſia, cum Un-*

(a) Gloſſa, v. Chriſmatis in can. Præterea diſt. 23.

(b) Epiſt. Innocentij I. ad Decent. ſupra cit.

(c) Innocentii I. epiſt. 2. tom. 1. Conc. Binij.

(d) Ejuſdem epiſt. 4. ibid.

(e) Ejuſdem 12. ibid.

(f) Innocent. III. cap unico cit. de ſacra Unctione.

Unctionis celebrat Sacramentum. Plura statim ferè (a) initio hujus sectionis ceremoniarum Judaicarum ad nos SS. Patrum consensione antiquitus traductarum exempla protulimus, rationesque, ob quas usurpare eas liceret, adduximus. Hìc solùm addimus, non ideo, quia Circumcisionem non licet jam usurpare, Unctionem quoque Judaicæ legis ritum in nostrum usum transferre nefas esse: dispar enim utriusque est ratio; primùm enim, quia in Circumcisione professio legis Mosaycæ emittebatur, sicut jam in Baptismo legis Euangelicæ, ideo circumcidere se non licet, cui Mosaicam legem amplecti nefas sit, juxta illud Pauli: (b) *Ecce ego dico vobis, quoniam, si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit: testificor autem rursus omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est universæ legis faciendæ:* at in Unctionis usu non emittebatur professio Mosaicę legis. Deinde, quia Circumcisio Messiam venturum ex semine Abrahæ præsignificabat, & eo fine Abrahæ (c) primùm præcepta fuit, cum ei & semini ejus benedictum est: quia instituta quoque fuit tanquam populi Israelitici nota; proinde, sicut nec jam usurpare Mosaica sacrificia licet, quæ occidendum Messiam prænuntiabant, ita nec Circumcisionem: & sicut exterius nemo pro infideli aut hæretico se gerere potest; ita nec Judæi & Abrahæ filii carnalem notam assumere ullus debet; sed, ut ait (d) Apostolus, *qui ex fide sunt, ii sunt filii Abrahæ:* nec alia discretio fidelis ab infideli jam inquirenda est; nec abolitæ Judaicæ religionis character assumendus: quæ omnia in unctione Sacerdotum usurpandâ locum non habent, quæ cum sanctitatem animæ, firmitatem, constantiam, virtutumque splendorem, quæ tam in nova quàm in antiqua lege necessaria sunt, significet; ideo æque ad id significandum in consecrationibus Sacerdotum novæ legis, atque in veteris, adhibetur.

(a) Vide suprà cap. 1. præsentis sect.

(b) Ad Galat. 5.

(c) Genes. 17. & alibi.

(d) Ad Galat. 3.

A

B

C

D

ARTICULUS III.

Quo ritu tam Presbyteri, quàm Episcopi ungantur, ubi etiam de aliis Unctionum generibus & differentiis.

I. Stabilito jam ungendorum Sacerdotum more, videndum quo ritu tam Presbyteri, quàm Episcopi ungantur. De utrisque sigillatim agendum. Vetus Ordo (e) Romanus circa unctionem Presbyterorum plurima observanda præscribit, quæ ex iis ipsius verbis eruentur: *Expleta autem oratione* (quam post accepta sacra omnia vestimenta pronuntiare jubetur Pontifex) *accipiens oleum sanctum, faciat crucem super manus eorum dicens: Consecrare, & sanctificare digneris Domine manus istas per istam unctionem & nostram benedictionem, ut quæcumque recte consecraverint consecrentur, & quæcumque benedixerint benedicantur & sanctificentur in nomine Domini nostri Jesu Christi*; quibus respondendum statuit *Amen*. Ex quibus tria observantur: primum, oleo sancto, non autem chrismate ungi Presbyterorum manus: alterum, ungi in modum crucis: tertiū verba prædicta interim ab Episcopo proferri, quæ tria ex mox dicendis magis confirmabuntur. Sacramentale (f) Gregorii negligentius hunc ritum enarrat, verba scilicet adnotans, quæ interim dum manus Presbyterorum consecrantur, reci-

(e) Vetus Ordo Rom. ubi de ordinatione Presbyteri, §. expleta.

(f) Sacrament. Gregorii post medium.

recitari debeant, ea nempe, *consecrentur manus istæ, quæsumus Domine, & sanctificentur per istam Unctionem, & nostram benedictionem, &c.* omissis præcedentibus particulis *in nomine &c.* Quorum loco dicitur *per Dominum &c.* Pontificale ([a]) Romanum per omnia Veteri Ordini Romano consentit; distinctius autem & specialius modum istum ungendi per modum crucis, situmque & habitum Pontificis ungentis iis verbis nobis exprimit; *Pontifex*, inquit, *sedet in faldistorio cum mitra, & depositis chirothecis, & annulo Pontificali assumpto, ponitur ei gremiale, sive mappula super gremium, & singuli ordinandi successive coram eo genua flectunt; & Pontifex cum oleo catechumenorum unicuique inungit ambas manus simul junctas in modum crucis, producendo cum pollice suo dextero in dictum oleum intincto duas lineas, videlicet à pollice dexteræ manus usque ad indicem sinistræ, & à pollice sinistræ, usque ad indicem dexteræ, ungendo mox totaliter palmas.*

(a) Pont. Rom. de ordinat. Presbyteri.

II. Quod oleo catechumenorum, non autem chrismate, seu oleo cum balsamo Presbyterorum manus inungi debeant, præter allata, confirmat adductum supra ([b]) Nicolai primi responsum Radulpho Archiepiscopo Bituricensi: unde improprie dicendus est locutus ([c]) Honorius in Gemma animæ, dum manus Presbyterorum chrismate inunctas asserit: qui tamen, minus attente de Episcopis ([d]) postea loquens, eos oleo solum inunctos dicit, non chrismate. Quod in modum crucis ungi debeant, Stephanus ([e]) Eduensis infra adducendus fidem nobis facit, cujus ritus antiquum, ni fallor, petitur à

(b) Nicolaus ad Radulph. suprà.

(c) Honorius in Gemma lib. 1. cap. 181.

(d) Idem ejusd. libri 184. & 189.

(e) Stephanus Eduensis lib. 1. de Sacram. Altar. cap. 9.

A Judæis exemplum, qui ut agendo ([f]) de unctione Sacerdotum veteris legis notavimus, in crucis figuram ungi solebant. Verba autem, quæ ex Veteri Ordine Romano protulimus, eadem in unctione Episcoporum usurpata profert ([g]) Innocentius III. Gratianus ([h]) vero Sacramentalis Gregorii efferendorum istorum verborum rationem sequitur, non Veteris Ordinis Romani; inter quæ modica est ex prædictis differentia.

(f) Vide supra cap. 1. sect. præsentis.

(g) Innocent. III. cap. unico citato, de sacra Unctione.

(h) Gratianus §. Ecce sufficienter 16. q. 1.

B III. Circa unctionem Episcoporum hæc notat ([i]) Vetus Ordo Romanus: postquam consecrandus in Episcopum sacris omnibus vestibus indutus fuerit, post plures Orationes super eum fusas Præfatio dicitur, in cujus fine ubi consecrator hæc verba protulerit, *Comple in Sacerdote tuo mysterii tui summam, & ornamentis totius glorificationis instructum, cælestis unguenti* * *flore sanctifica. Hic*, inquit dictus Ordo, *mittat Chrisma in caput Episcopi in modum crucis*; cum iis scilicet verbis, *Ungatur, & consecretur caput tuum cælesti benedictione in ordine Pontificali, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*: responderi autem jubetur *Amen*. Tum ea verba subjiciuntur: *Hoc Domine copiosè in caput ejus influat, hoc in oris subjecta decurrat; hoc in totius corporis extrema descendat, ut tui spiritus virtus & interiora circumtegat, &c.* quibus finitis manus similiter Pontificis ungi præcipiuntur a Pontifice hæc verba referente: *Ungantur manus istæ de oleo sanctificato, & Chrismate sanctificationis, sicut unxit Samuel David in Regem, & Prophetam, ita ungantur & consummentur, in nomine Dei Patris, & Filii,*

(i) Vetus Ordo, ubi de consecrat. Episcopi.

* Sic etiam habetur in Sacrament. Gregorii, melius ut opinor in Pontificali, rore.

C

D

Filii, & Spiritus ſancti, facientes imaginem ſanctæ crucis Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui nos à morte redemit, & ad regna cœlorum perduxit: & audi nos pie Pater omnipotens æterne Deus, & præſta, ut quod te rogamus, exoremus, per Dominum, &c. Præſcribitur poſtea, *ut completa benedictione confirmet Pontifex pollicem conſecrati cum Chriſmate dicendo: Deus Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui te ad Pontificatus ſublimari voluit dignitatem, ipſe te Chriſmate, & myſtica delibutionis liquore perfundat, & ſpiritalis benedictionis ubertate fœcundet, ut quidquid benedixeris, benedicatur, quidquid ſanctificaveris, ſanctificetur: & conſecratio manus iſtius, vel pollicis benedictio cunctis proficiat ad ſalutem.*

(a) Vetus Ordo ſuprà.
(b) Sacrament. Gregor. ſupra.

IV. Hæc fusè Vetus (a) Ordo Romanus, quæ in (b) Sacramentali Gregorii non eodem penitus modo referuntur, in quo ſcilicet prior duntaxat habetur Oratio, quæ per modum Præfationis recitatur, omittuntur cæteræ, & de conſecratione manuum Pontificis ne gry quidem. In Pontificali (c) verò Romano prædictæ omnes Orationes habentur; quibus quædam aliæ preces interſeruntur; nam poſt illa verba, *ungatur, &c.* quæ quidem in Sacramentali quoque Gregorii non habentur, ſuntque veluti formæ ſacræ Unctionis, interſeritur Hymnus *Veni Creator*, quo Spiritus ſancti gratia invocatur. Abſoluta quoque integrâ iſtâ Præfatione, Schola cantat Antiphonam, *Sicut unguentum in capite, quod deſcendit in barbam, barbam Aaron, &c.* Pſalmumque iſtum Davidicum, *Ecce quam bonum &c.* In iis autem falſus fortaſſe fuit (d) Innocentius tertius, qui, verba quæ ſupra retulimus proferri ſolita, dum Presbyterorum manus ungerentur, viſus eſt Epiſcoporum conſecrationibus inſeruiſſe, ac ſi recitari conſueviſſent, dum Epiſcopi manus conſecrantur; quis enim credat Innocenti tertii tempore alia prolata fuiſſe, quàm quæ nunc Pontificale præſcribit, vel antiquiores Innocentio tertio libri, Romanus ſcilicet Ordo, & Sacramentale Gregorii memorarint? Gloſſa (e) tamen Decretalium communem benedictionem Epiſcoporum & Presbyterorum fuiſſe refert, eadem ſcilicet, dum utrique ungerentur, verba fuſa fuiſſe: ſed id non tam accuratè Gloſſa diſcuſſiſſe, quàm ex Innocentii tertii decretali epiſtola collegiſſe videtur. Sed iis omiſſis, conſentit (f) Innocentius tertius, Epiſcoporum tum caput, tum manus ſacro Chriſmate deliniri ſolere demonſtrans.

(c) Pont. Rom. ſuprà.

(d) Innocent. III. ſuprà.
(e) Gloſſa v. Conſecrare in dict. cap.
(f) Idem Innoc. ſuprà.

V. Ex iis porro diſcrimen duplex inter Presbyterorum & Epiſcoporum Unctionem elicitur: primum, quod Epiſcoporum & caput & manus, Presbyterorum ſolæ manus ungantur: alterum, quod horum manus oleo Cathecumenorum, illorum Chriſmate liniantur. Conveniunt autem 1. quod utrorumque manus aliquâ Unctione ſint conſecratæ: quæ forte occaſio eſſe potuit (g) Chryſoſtomo, ut de Sacerdotum manibus loquens eas, τῶν ἁγίων χειρῶν, *ſacroſanctarum manuum* titulo inſignierit: quo etiam titulo Syneſius (h) Procli, (i) Theophili, & aliorum Epiſcoporum manus inſigniverit: quæ eadem (k) Sidonio eſſe potuit, *ut ſacroſanctos Epiſcopi digitos* nuncupaverit: utque apud veteres mos iſte viguerit, exoſculandi

(g) Chryſoſt. lib. 3. de Sacerdotio cap 5.
(h) Syneſius epiſt. 70. Proclo.
(i) Idem epiſt. 76. Theophilo, & 105. fratri.
(k) Sidonius epiſt. 11. lib. 7.

di Sacerdotum manus; cujus moris meminerunt (a) Ambrosius, Paulinus (b) Presbyter Ambrosii vitæ Scriptor, (c) Chrysostomus, (d) Sidonius, (e) Ennodius Ticinensis, Gregorius (f) Turonensis Auctor vitæ (g) S. Fulgentii, & alii plures. Malim tamen in aliam causam istam manuum sacerdotalium venerationem refundere, eam scilicet, quod sacratissimam Christi carnem attrectent, divinumque istum cibum administrent: quam causam intuens dictus Chrysostomus, (h) *sacram hanc escam dispensantes Sacerdotum manus, Chisti carnem dividentes*; quales debeant esse demiratur, easdemque suspicit tamquam omni solari radio puriores. Unde & Diaconorum quoque manus, & sanctorum virorum in nullo Sacerdotali ordine constitutorum, olim (i) in veneratione erant, & à fidelibus osculo excipiebantur. Aliam etiam ejusdem sanctitatis causam assignare possumus, instrumentorum scilicet sacrorum porrectionem, vel certè solemnem istam sacra ministeria obeundi, & consecrata Vasa attrectandi permissionem, quam non solùm ordinans Pontifex tribuit, verùm etiam ut feliciter succedat, adprecatur; ad quam causam attendere videtur Gildas (k) Sapiens, dum lectiones aliquas ex Scriptura sacra excerptas in ordinatione singulorum legi testatur, *ut adstipulentur benedictioni, qua initiantur Sacerdotum vel ministrorum manus*: audis initiatas non solùm Sacerdotum, sed & ministrorum manus, quorum posteriorum nunquam unctas fuisse exploratum est. Quod pariter apud (l) Synesium legis sacrum aliquorum caput (τὴν ἱερὰν κεφαλὴν) dictum: noli ad consecrationem capitis Episcopalis, & unctionem referre: quippe cùm etiam de laicis id apud ipsum dictum reperias, sacraque eorum vocata capita, qui sibi essent charissimi, observare possis.

(a) Ambrosius de dignit. Sacerdot. cap. 2

(b) Paulinus in vita Ambrosii.

(c) Chrysost. lib. 1. de Sacerd cap. 3.

(d) Sidonius epist. 11. lib. 8.

(e) Ennodius lib. 8. epist. 21. Arcojaniæ.

(f) Gregorius Turonensis lib 2. hist. cap 1.

(g) Auctor vitæ S. Fulgentii cap. 4

(h) Chrysost. lib. 6. de Sacerd item homil 6 ad populum Antiochen. & homil. 83. in Matth.

(i) Vide in vita S. Nili num. 6 & 7. apud Sur. 26. Septemb.

(k) Gildas Sapiens acri correpti. in Ecclesiast. ordinem, multò post mediū.

(l) Synesius epist. 79. Anastasio 85. fratri, & aliis.

ARTICULUS IV.

De significatione Sacerdotalis Unctionis.

§. I.

Cur Sacerdotes ungantur.

I. STabilito jam sacræ Sacerdotum Unctionis ritu, & ratione diversâ assignatâ, quâ tum Episcopi, tum Presbyteri injungi solent, eorum omnium significatio detegenda. Circa quam hæc quærenda sunt: primum, cur Sacerdotes oleo liniantur: alterum, cur Episcoporum tam manus, quàm caput ungantur: tertium, cur chrismate Episcopi, Presbyteri solo oleo sancto liniantur: quartò quidni etiam Diaconi, cæterique Clerici ungi debeant? Quas quæstiones nos servato hoc ordine dissolvemus. Et quidem ad prioris difficultatis solutionem variæ morales, ac mysticæ significationes proferri possunt, quæ convenientiam Sacerdotalis unctionis ostendant; mysticas primum, quæ ex dignitate Sacerdotalis ordinis, & naturâ gratiæ huic ordini debitæ desumuntur; tum morales, quæ qualitates promovendorum ad Sacerdotium, virtutesque potissimas referant, quæ per istam Unctionem symbolicos exprimantur, in medium adducemus.

II. Prima erga rationum mysticarum, ob quas unctio in ordinatione Sacerdotum adhibetur, est ad significandam Sacerdotalis gradus eminentiam, ac præstantiam, quæ

quæ sacra Unctione convenientissimè exprimitur: nam, ut loquitur Auctor ([a]) de operibus Cardinalibus, *sicut oleum fluitat; & humidis quibuslibet superfertur; ità excellentia Sacerdotalis & regiæ dignitatis secundùm formam Dei & Christi, sub se omnia continens, regimen & munimen tam activę vitæ, quàm contemplativæ vitæ obtinet, & ex hoc humore constat descendere omnes gratiarum divisiones, quas Spiritus sanctus, prout vult, singulis distribuit & largitur*. Secundo, per eandem gratiæ plenitudo tam uniuscujusque pro seipso, quàm pro aliis exprimitur: hæc est enim unctio, quam Apostoli recepisse dicuntur, quæque docere nos dicitur à ([b]) S. Joanne: Unctio, inquam, quam ea significabat, quæ super ([c]) caput Aaron tanta abundantia effusa est, ut usque in barbam ejus descenderet, & super oram vestimenti manaret: unctio ex isto scilicet oleo, quod ([d]) tam abundanter multiplicatum est, ut deficientibus vasis, in quæ infundi posset, per se ipsum staret, nec in terram deflueret. Sacerdotali autem gratiæ proprium hoc est, ut & in habentium utilitatem, & in aliorum quoque concedatur salutem, ut nec propriis singulorum ordinatorum vasis, id est potentiis contineatur, sed aliena quoque corda impleat, & deficientibus subjectis, in quæ operetur, per seipsam ipsa stare videatur, donec reperiantur idonea pectora, in quæ demum utiliter derivari queat. Tertio, cum in Sacramentis omnibus perfectivis Spiritus sanctus maxime dari dicatur, tum maxime communicatio ista Spiritus sancti Confirmationis, & Ordinationis Sacramento attribuitur: passim itaque Spiritus sanctus

A in iis Sacramentis, quæ ad habentis majorem sanctificationem per se referuntur, singulari quodam modo operari dicitur: ideoque sicut in Sacramento Confirmationis Unctio necessaria fuit, ita & in Sacramento Ordinis Sacerdotalis, qui cæteros Ordines consummat & perficit, unctio conveniens extitit, quæ Spiritum sanctum significaret: qui ([e]) mundi hujus initio ferri dictus est super aquas, quemadmodum

B oleum cæteris superfertur humoribus; quem ideo à Joanne Unctionis nomine dictum contendit ([f]) Hispalensis Isidorus. Unde cum à Gregorio Nazianzeno Pater tanquam ungens, Filius (qui ideo Christus dicitur) tanquam unctus nobis repræsentetur, quid superest, nisi ut Spiritus sanctus, de quo Filius conceptus est, qui ([g]) Mariæ Filium Deum pariter & hominem obumbravit, unctio censea-

C tur? Quam interpretationem confirmat Scriptura ([h]) sacra, quæ de Filio dicit, quia *unxit eum Deus Spiritu sancto, & virtute*: ex quo unico testimonio, & Patrem ungentem, & Filium unctum, & Spiritum sanctum unctionem, seu unctionis oleum nominari deduces. Quarto, specialis quoque ordinationis effectus sacro oleo egregie significatur: nam cum oleum hæc omnia habeat, ut & corpora exterius obfirmet, & lu-

D centia efficiat; interius quoque reficit, ac recreat, alvum solvit, uterum purgat: ita gratiæ Sacerdotalis proprium est, ut & constantiam ad prædicandum Euangelium Christi tribuat, & luminosa opera nostra efficiat, & interius nos reficiat, & spiritalem exultationem in sacris muneribus obeundis pariat, & fæces omnes privatæ vitæ laicalis emundet; quæ ex ci-

(a) Auctor de operibus Cardinalibus, serm. de unct. chrismatis.

(b) Joann. II.

(c) Psal. 131.

(d) 4. Reg. 4.

(e) Genes. 1.

(f) Isidor Hispal. lib. 7. Origen. cap. 3. prope finem.

(g) Nazianz. orat 5.

(h) Lucæ 1.

(a) Auctor de operibus Cardin. apud Cypr. suprà.

tati superius Auctoris (a) de operibus Christi Cardinalibus testimonio saltem ex parte, confirmantur, ubi scilicet hæc habet: *Hoc oleo antiquitus Sacerdotes sacrabantur, & Reges, & ipsi altarium lapides delibuti spiritalem intelligi volebant, sacris mysteriis inesse pinguendinem.* Denique recte ad propositum, ni fallor, Petrus (b) Cellensis: *Ecce*, inquit, *tam Sacerdotes in consecratione sua, quam Altare in dedicatione, panes quoque quidam in oblatione oleo adsperguntur, quatenus Sacerdotes quidem ex imitatione Christi sanctificentur, & participatione potestatis sublimentur: Altare verò*, &c.

(b) Petrus Cellensis lib. de panibus cap. 25.

III. Morales sacræ Unctionis potissimæ rationes eæ sunt, ut eo ritu zelo fervidus, mansuetus tamen ac misericors, & erga infirmos patiens admoneatur esse debere, qui in Sacerdotem ordinandus est: nam ex (c) Bernardo *in oleo, & pigmentis atque unguentis clementem & affluentem visceribus pietatis & compassionis*, designari constat; quod egregie ostendit (d) Gregorius his verbis: *Oleum liquoribus aliis superfertur, oleum ignem fovet; oleum vulnera curare consuevit: per illud ergo misericordiæ bonum significat: quia scriptum de Domino est: Miserationes ejus super omnia opera; quia ignem fovet, prædicationis gratiam designat, quæ electorum mentes illuminat; quia verò vulnera per oleum curantur, hoc profecto insinuat, quod detergenda sunt vulnera peccatorum. Ungatur ergo caput Regis, quia spirituali gratia mens est replenda doctoris: habeat in unctione sua oleum, habeat misericordiam abundantem, quæ sibi virtutibus aliis præferatur: habeat nihilominus oleum medicinæ, ut sapienter disponat, qualiter peccatorum fœtores tergat, & ægras mentes saluti restituat.* Dici etiam potest per unctionem admoneri Sacerdos, ut soli Christo deserviendi causa se principem constitutum esse sciat, ideoque se Christum factum esse, Christo conformatum, & Christi loco constitutum; quod recte docet idem (e) Gregorius eodem loco, quo supra Saulis unctionem à Samuele factam moraliter ad Ecclesiæ Doctorum Unctionem transfert: *Omnis, inquit, sæcularis intentio removetur, cum super hæreditate Domini unctus asseritur; Unctionis ergo fructus est, cultus divinæ hæreditatis; ille ergo officium unctionis exsequitur, qui sola querit lucra animarum: super hæreditate quippe Domini in principem se unctum meminit, qui hoc solùm de terrena dignitate quærit, quod per suum ministerium Christus quæsivit, &c.*

(c) Bernardus serm. 31. in Cantica.

(d) Gregor. lib. 4. cap. 5. in 1. Reg. cap. 9.

(e) Greg. ibid.

§. II.

Cur in Sacerdotibus iteretur unctio.

IV. Sed cur, inquiet aliquis, ungi iterum oportuit Sacerdotes, quos in baptismate bis unctos oleo Cathecumenorum, semel scilicet inter scapulas & in pectore, iterumque in vertice sacro Chrismate delibutos, deinde in susceptione Sacramenti Confirmationis, iterum in fronte sacro Chrismate tinctos esse oportuit, antequam ad sacros Ordines conscenderent? prædicti enim omnes gratiæ Sacerdotalis effectus, prædictæ ordinationum dotes, sufficienter tot unctionibus iteratis significata sunt; unde non fuit necessum sa-

ſacram in ordinatione Unctionem iteratò adhiberi. Verùm ex hac potius objectione, argumentum ſumimus neceſſitatis unctionis Sacerdotalis comprobandæ: ſi enim in baptiſmate bis unctos, priſca tamen Eccleſia iterum in Sacramento Confirmationis ungendos, divinam hujus Sacramenti ſecuta inſtitutionem, putavit: ſi eoſdem gravi morbo detentos, divino quoque mandato iterum inungendos credidit, toties repetens ſacram Unctionem, quoties vel mandatum divinum, ejuſque in Sacramentis inſtitutis lex vigeret, vel Eccleſiaſtica conſuetudo ferret, (nam & ungi etiam ſolitos qui Eccleſiæ reconciliarentur, ex veteri more (a) notiſſimum eſt) propter diverſas ſcilicet cauſas occurrentes, & ſignificationes diverſarum, quæ in uſu haberentur, unctionum: quidni ſimiliter cum Sacerdotalis unctionis ſignificationes diverſæ ſint, quæ cæteris nequeunt convenire unctionibus, unctos licèt alias ob cauſas Sacerdotes iterum ungere liceat?

V. Speciatim autem ego cenſeo, quantumvis unctos fideles, ubi ad Sacerdotium accedunt, iterum ungi debere: tum quod non manus, non capita uncta habeant, ſed ſcapulas, pectus, verticem, frontem quarum unctionum diverſæ ſunt ſignificationes à ſignificatione unctionis manuum, ut patebit ex mox dicendis. Deinde ungi iterum Sacerdotes conſentaneum fuit, cum ad Sacerdotium aſſumuntur, ut ſe noſſent non tantùm ſibi, ſed & cæteris poſtea debere vivere, & militare, ſecundùm (b) Athanaſii, & (c) Iſidori Peluſiotæ egregias admonitiones. Eſto ergo Chriſtiani primùm in baptiſmate non ſemel ungantur, ut tanquam pugiles ad privatam pugnam roborentur,

(a) Vide Conc. Conſtantinop. I. c. 9. & c. paſſim.

(b) Athan. epiſt. ad Dracont.
(c) Iſidorus Peluſ. lib. 4. ep. 119.

A ad privatam victoriam contendant: eſto in Confirmatione ſacro Chriſmate ungantur, ut juxta Urbani (d) primi ſententiam, *pleni Chriſtiani inveniantur*, & juxta (e) Melchiadem, *confirmentur ad pugnam*, & ut ait Moguntina (f) Synodus, *augeantur in gratiis, & roborentur in fide*; ubi tamen Sacerdotes conſtituendi ſunt, indigent ſacra Unctione, tum ut, non ſolùm ſint pleni Chriſtiani, gratiamque pleniſſimam, & laicis omnibus communem habere videantur;
B ſed præterea, ut laicalem ſtatum (qui (g) ſtatus in conformitate cum præceptis divinis conſiſtens, differentiam vitarum, ſtudiorumque diverſitatem, & in prophanis negotiis occupationem non averſatur) imo & Monachalem (qui *unius modi vitam amplectitur*, prophaniſque negotiis renuntiat, ut uni Deo adhæreat) ſupergreſſi, ad
C deiformem ſtatum, deificationem, & altiſſimam cum Deo unionem, ejuſque imitationem traducti videantur. Unde cùm unctio gratiæ plenitudinem ſignificet, in Confirmatione quidem plenitudinem gratiæ, & Chriſtianæ perfectionis cumulum, in eo vivendi genere, quod omnibus commune eſt, portendit; in Ordinatione verò perfectiſſimæ gratiæ in perfectiſſimo ſtatu abundantiam repræſentat; quæ ſignificatio quàm vereor ne in plu-
D ribus noſtrum mendax & fallax hiſce temporibus videatur. Denique unctio exterior in Sacramentis adhibetur, ut nos Chriſto ſimiles, & Chriſti nominis ac dignitatis participes oſtendat, ut docent paſſim (h) SS. Patres; & quidem, quantum ad gratiam & ſanctitatem privatam attinet, quæ nos quodammodo (i) Reges & Sacerdotes efficit, nos ipſos in virtutibus re-

(d) Urban. I. de conſecr. diſt. 5. c. Omnes fideles.
(e) Melchiades ep. ad Epiſcopos Hiſpan.
(f) Concil. Moguat. can. 17.

(g) Vide Dionyſ. cap. I. & 6. de Eccleſ hierarch.

(h) Tertull. de Baptiſ. cap. 7. Cypr. epiſt. 70. ad Januar Auctor de operib. Chrili Cardin. ſuprà. Iuſtin. reſponſ. ad quæſt. I, 7. Macarius homil. 43. S. Leo ſerm. 3. in die aſſumpt. & alii paſſim.
(i) Auctor de operib. Card. Leo, & alii.

regentes, & Deo sacrificium laudis, ac gratiarum actionis jucundum offerentes. Christi nominis omnes fideles, per sacramentum Baptismi & Confirmationis fiunt participes; ut vero dignitatis Christi, quâ caput est Ecclesiæ eam sanctificans, & ab omni inquinamento emundans, quâ Sacerdos est in æternum secundùm ordinem Melchisedech constitutus, ut inquam, hujus dignitatis participes, & quo ad eam similes in Sacerdotio efficiamur, opus est iterum unctione, à qua non jam Christiani, sed Christi, loco scilicet Christi præsidentes dicamur, juxta illud scilicet Davidis, ([a]) *Nolite tangere Christos meos* (id est Sacerdotes) *& in Prophetis meis nolite malignari*.

(a) Psal. 104.

§. III.

Cur Diaconi non ungantur.

V. Ex quibus petuntur rationes, ob quas Diaconi & cæteri inferiores Clerici minimè ungantur, quia scilicet nec Sacerdotio Christi conformantur, nec Ecclesiæ sanctificandæ, & a peccatis interius emundandæ vim habent, sed solùm exteriori catechesi, & sermone immundos purgandi virtutem, ut explicat Dionysius: nec Christum proprie repræsentant auctoritate sua regentem & præsidentem, sed Angelos potius Christo ministrantes: unde Ignatius ([b]) epistola ad Trallianos, Episcopum, ut typum Dei habentem, & imitatorem Christi Dei factum; Sacerdotes ut ejus Consiliarios, unum scilicet corpus & Senatum cum eo efficientes, cujus ipse Præses sit, & caput; Diaconos verò ut imitatores Angelicarum virtutum suspiciendos esse monet. Deinde nec Diaconi plenitudinem adhuc gratiæ ordinationis attigerunt, sed in via sunt ad Sacerdotium, quod licèt quantum ad potestatem in corpus Christi mysticum solâ Presbyteratus susceptione non terminetur; quantum tamen ad potestatem in Corpus Christi verum in Presbyteratu absolvitur: proindeque cum nondum plenam Christi imaginem, & gratiæ ordinationis perfectionem attigerint, ungi nequaquam debent ea unctione, quæ & perfectam Christi imitationem, & gratiæ sublimioris status plenitudinem significat. Aliam adfert rationem D. Thomas ([c]), eam nempe, quod unctio adhibeatur in ordinatione tanquam dispositio ad conficienda Sacramenta, sicut in baptismate adhibetur ad recipienda: sanctificatos enim esse decet, tum eos, qui ad recipienda, tum qui ad conficienda divina Sacramenta destinantur: sanctificari autem & consecrari solent per unctionem; unde & vasa ipsa, & altaria, quæ divinis istis usibus inserviunt, testé ([d]) Cypriano, seu alio quocumque, qui de operibus Christi Cardinalibus sermones habuit, aliisque pluribus Summis Pontificibus, per unctionem consecrantur; ergo cum soli Sacerdotes, Sacramentorum conficiendorum potestatem habeant, solos ipsos ungi convenit.

(b) Ignat. epist. 5. ad Tralli.

(c) S. Thomas 3. parte q. 37. art. 5. in corpore.

(d) Auctor de oper. Card. serm. cit.

§. IV.

Cur Episcopi chrismate, Presbyteri solùm oleo: his solæ manus, illis caput etiam ungantur.

VI. Ex dictis etiam emicat purior rationis scintilla, ob quam nimirum tot tamquam singulares, prout superius docuimus, & fusiùs infra differemus, un-

unctionis Epiſcopalis ſupra Presbyteralem ſint prærogativæ, ut Preſbyterorum ſolùm manus, & quidem oleò ſimplici, non admixto balſamo delibutæ eſſe debeant; Epiſcoporum verò tam caput, quàm manus ſacro chriſmate perungantur. Id verò non alia ratione conſtitutum ab Eccleſia conſtat, niſi ut plenitudinem Sacerdotalium donorum & gratiarum in ſolo Epiſcopo, non in Presbytero reperiri pateat; expreſſiorem quoque eos præ inferioris ordinis Sacerdotibus Chriſti imaginem referre innoteſcat. Quod utrumque cum doctis viris & in SS. Patrum lectione verſatis obſcurum non ſit, quibuſdam hîc teſtimoniis oſtendetur. Prius quidem Patres illi docent, qui Epiſcopatum, vel (a) *Pontificatus apicem* vocant, vel (b) *Presbyterii*, aut *etiam Sacerdotii*, & Eccleſiaſticæ (c) *dignitatis faſtigium*, (d) *eminentiſſimæ dignitatis apicem*, (e) *excelſique apicis gloriam*, (f) *ſummi culmen honoris*, (g) *ſummum in Eccleſia gradum*, (h) ἀκρότητα, ſeu *ſummitatem*, (i) ὑπερκειμένην ideſt, *eminentiſſimum gradum*, (k) *ſublimitatis culmen*, denique ſæpius, (l) *ſummum Sacerdotium*: hæc enim elogia, ii tituli in ſolis Epiſcopis conſummari Sacerdotalem virtutem, gratiam; & efficaciam plenitudinemque, & perfectionem Sacerdotii Epiſcopatum eſſe demonſtrant; quæ omnia ex poſteriori quoque demonſtrato valide confirmabuntur.

(a) Damaſus Proſpero, Innoc. 1. Decentio c. 3. Sydon. epiſt. 25. lib. 4. & alii paſſim.
(b) Sidon. epiſt. 4. lib. 7. Zoſimus ep. ad Heſych. c. .
(c) Hiſp. 2. c. 7.
(d) Concil. Arvern. c. 2.
(e) Greg. Turon. de viris Patr. cap. 3.
(f) S. Aviti Epitaph.
(g) Caſſiodor. in pſal. 108.
(h) Dionyſ. cap. 1. cœleſtis hierarch.
(i) Idem cap. 1. Eccleſ.
(k) Gregor. 23. Moral. cap. 12.
(l) SS. Patres paſſ. quorum aliquos alibi citavimus.

VII. Solos ergo Summos Sacerdotes ſeu Epiſcopos Dei & Chriſti effigiem expreſſiùs repræſentare probant Conſtitutiones (m) Apoſtolicæ Clementis, in quibus jubetur Epiſcopus locum ſummi, dignitatemque ſuam actionibus tueri

(m) Conſt. Apoſt. lib. 2. cap. 11.

A ac declarare: ὡς θεοῦ τύπον ὁ ἔχων ἐν ἀνθρώποις τῷ πάντων ἄρχειν ἀνθρώπων, ἱερέων, βασιλέων, ἀρχόντων, πατέρων, υἱῶν, διδασκάλων, καὶ πάντων ὁμοῦ τῶν ὑπηκόων: *tanquam divinum exemplar repræſentans, præſidendo omnibus hominibus, Sacerdotibus, Regibus, magiſtratibus, parentibus, filiis, & pariter cunctis ſubjectis*. II. Ignatius Martyr, ut ſupra jam inſi-
B nuavimus, epiſtola ad (n) Trallianos id aperte docet, nam, inquit, ὁ Ἐπίσκοπος οὖ πατρὸς τῶν ὅλων τύπος ὑπάρχει. οἱ δὲ Πρεσβύτεροι, ὡς συνέδριον Θεοῦ, καὶ σύνδεσμος Ἀποστόλων Χριστοῦ: *Epiſcopus typum Dei patris omnium gerit Preſbyteri vero ſunt conſeſſus quidam & cætus Apoſtolorum Chriſti*. Rationem ex iis, quę in eadem poſtea ipſe (o) epiſtola, pluribus inter-
C jectis, ſubjungit petere potes: τί γὰρ ἐστιν Ἐπίσκοπος, ἀλλ' ἢ πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐξουσίας ἐπέκεινα πάντων κρατῶν, ὡς οἷόν τε ἄνθρωπον κρατεῖν, μιμητὴν γινόμενον κατὰ δύναμιν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, τί δὲ Πρεσβυτέριον ἀλλ' ἢ σύστημα ἱερόν, σύμβουλοι καὶ συνεδρευταὶ τοῦ Ἐπισκόπου: *quid enim aliud eſt Epiſcopus, quam is qui omni principatu, & poteſtate ſuperior eſt, & quoad homini licet, pro viribus imitator Chriſti Dei factus? quid*
D *vero Presbyterium, quàm ſacer cætus conſiliarii, & aſſeſſores Epiſcopi?* Idem quoque epiſtola ad (p) Smyrnenſes eidem veritati adſtipulatur, docetque Epiſcopum eſſe honorandum, ὡς ἀρχιερέα, Θεοῦ εἰκόνα φοροῦντα, κατὰ μὲν τὸ ἄρχειν, Θεοῦ, κατὰ δὲ τὸ ἱερατεύειν, Χριστοῦ, *ut principem Sacerdotum Dei imaginem referentem; Dei quidem propter principatum: Chriſti verò propter Sacerdotium*. Maximus (q) quoque D. Dionyſii interpres Epiſcopum Θεοῦ τύπον, *Dei figu-*

(n) Ignat. epiſt. 5. ad Trallian.
(o) Ibidem.
(p) Idem epiſt. 11. ad Smyrn.
(q) Maxim. in c. 3. Eccl. hierarch.

figuram vocat. Ratio desumi potest ex (a) Dionysio, qui de hierarchia Ecclesiastica differens, postquam dixit Jesum Christum esse τὴν πασῶν ἱεραρχιῶν ἀρχὴν τε καὶ τελείωσιν, *omnium hierarchiarum principium, & perfectionem*, mox (b) Episcopum eum esse dicit, ἐν ᾧ καὶ καθαρῶς ἡ κατ' αὐτὸν ἱεραρχία πᾶσα τελεῖται καὶ γινώσκεται: quod clarius eodem (c) libro repetit, docens omnem hierarchiæ nostræ distinctionem in Episcopo absolvi & expleri: ὡς γὰρ ἅπασαν ἱεραρχίαν ὁρῶμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν ἀποπερατουμένην, οὕτως ἑκάστην εἰς τὸν οἰκεῖον ἔνθεον ἱεράρχην: *ut enim hierarchiam omnem videmus in Jesum desinere, sic unumquemque in suum Pontificem.*

(a) Dionys. cap. 1. Eccl. hierar.

(b) Ibidem.

(c) Idem cap. 5. ejusd. lib.

VIII. Hæc igitur, quæ in gratiam Episcopalis prærogativæ supra Presbyteros leviter attigimus, evidenter ostendunt, congruum esse, ut pluribus titulis Episcopalis unctio Presbyterali præcelleret. Jam videndum, quid usitatus Presbyteros, vel Episcopos ungendi ritus significet. Amalarius (d) Fortunatus ex Augustino & Gregorio, non satis accurate, & quod ad Augustinum, nescio an fideliter, rationes mysticas exponit, cur Episcopus in capite ungatur: *Augustinus*, inquit, *in tractatu psalmorum, quis erat Sacerdos, nisi qui fuit & victima, & Sacerdos? nisi ille, qui cùm in mundo non inveniret quod offerret, seipsum obtulit? Vicarius Christi Pontifex efficitur; ideo in capite ungitur: caput nostrum Christus: caput nostrum unctum est oleo invisibili: Episcopus, quia Vicarius Christi est, in capite ungitur: ab illo enim significatur se accipere hanc unctionis gratiam, qui caput est totius corporis, imitando illum qui caput est totius Ecclesiæ, per unctionis*

(d) Amalarius Fort. lib. 2. de Eccles. off. cap. 14.

A *gratiam fit & caput Ecclesiæ sibi commissæ, &c. Et aliter dicit Gregorius in Moralibus, oleum in capite, charitas in mente: quia Vicarius Christi est, dilectionem, quam Christus nobis monstravit & docuit, in eo debemus invenire, atque ab eo cumulum nostri profectus trahere*. Hujus Amalarii discursus nec verba nec sensa reperi apud Augustinum ab eo laudatum; stylus certè abhorret ab

B Augustini sermonis venustate & acumine. Apud (e) Gregorium sententiæ, quæ ipsi tribuitur, sensus reperitur, non verba: cujuscunque auctoris allata sit ista ab Amalario explicatio, eò tendit, ut Episcopum duplici de causa capite unctum esse demonstret: primo, quia caput Ecclesiæ constituitur, sicque Christo assimilari debet, qui secundum etymologiam unctus est; & ideo ad significandam in Christo gratiam capitis, capite quoque

(e) Greg. lib. 4. cap. 5. in lib. Reg.

C Pontifex ungitur. Secundo, ideo capite ungitur Episcopus, quia præ cæteris obstringit se ad præstantissimum charitatis actum, dandam scilicet animam pro ovibus suis, à qua obligatione cum non adeo facile eximatur, atque Presbyter; ideo capite ungitur, cum Presbyteri caput unguento minime delibutum sit.

IX. Innocentius (f) tertius Episcopalis unctionis integrum ritum nobis explicat citata toties

(f) Innocent. III. cap. unico, de sacra Unct. superius cit.

D epistola decretali; totius enim istius ritus ab altiori principio explicationem exorsus, materiæ primùm Chrismatis, quo Episcopi injunguntur, significationem profert, tum rationes, ob quas tam manus quàm caput Episcoporum isto unguento illuminantur, adducit. Sequemur Decretalium vulgatam editionem, nihil enim apud Antonium (g) Augustinum, aut in

(g) Anton. August. 3. collect. tit. 11. cap. unico.

(a) Gesta Innoc. II. suprà.

in Gestis (a) Innocentii, alicujus momenti mutatum, aut correctius legitur. De priori itaque capite ita disserit: *Ad exhibendum autem exteriorem & visibilem unctionem, benedicitur oleum catechumenorum vel infirmorum, & conficitur chrisma, quod ex oleo fit & balsamo mystica ratione; per oleum enim nitor conscientiæ designatur, juxta quod legitur, (b) Prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus: per balsamum odor famæ exprimitur, propter quod dicitur, (c) Sicut balsamum aromatizans odorem dedi. Hoc ergo chrismate ungi debet Episcopus, non tàm in corpore, quàm in corde: ut & interius nitorem conscientiæ quantum ad Deum, & exterius habeat odorem famæ quoad proximum. De nitore conscientiæ dicit Apostolus: (d) Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ; nam (e) omnis gloria filiæ Regis ab intus. De odore famæ, idem Apostolus ait: (f) Christi bonus odor sumus in omni loco; &, aliis sumus odor vitæ in vitam, aliis odor mortis in mortem. Debet enim Episcopus bonum habere testimonium & ab iis, qui sunt intus, & ab iis, qui sunt foris, ut cortina cortinam trabat, & qui audit, dicat, veni.* De posteriori hæc verba subjungit: *Hoc unguento caput tuum, & faciem tuam lava. Per manus opera intelliguntur, juxta illud, Manus (g) meę distillaverunt myrram Manus igitur unguntur oleo pietatis, ut Episcopus (h) operetur bonum ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Caput autem ungitur balsamo charitatis, ut Episcopus diligat Deum ex toto corde, & ex tota mente, & ex tota anima; & proximum suum* A *sicut seipsum. Caput injungitur propter auctoritatem & dignitatem, & manus propter ministerium & officium: caput inungitur, ut ostendatur illius repræsentare personam, de quo dicitur per Prophetam, (i) Sicut unguentum in capite ejus &c. Caput (k) enim viri Christus, caput Christi Deus, qui de se dicit, (l) Spiritus Domini super me, eo quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me:* B *Manus Episcopo inunguntur, ut ostendatur accipere potestatem benedicendi, & consecrandi: unde cum eas consecrator inungit, (m) Consecrare, inquit, & sanctificare digneris Domine manus istas per istam unctionem &c.*

(b) Matth. 25.

(c) Eccles. 24.

(d) 2. Cor. 1.

(e) Psal. 44.

(f) 2. Cor. 2.

(g) Cantic. 5.

(h) Ad Galat. 6.

(i) Psal. 32.

(k) 1. Cor. 11. & Ad Ephes. 5

(l) Lucæ 4.

(m) Pont. Rom. de consecr. electi.

X. Strictiùs, & brevius (n) Stephanus Eduensis plures significationes complectitur, tam Episcoporum, quàm Presbyterorum unctionis: *Propterea oleo sancto* C *manus (Presbyterorum) inunguntur, per quod gratia sancti Spiritus eis oblata significatur, & quod abundent operibus misericordiæ, designatur. In his etiam manus Sacerdotis, quæ in figura Crucis oleo sancto signantur, conformantur manibus Christi: & illud insigne miraculum & salutiferum, quod inter manus Sacerdotis fieri creditur, hoc manus Christi operantur, qui ait, (o) Sine me nihil potestis facere:* D *unde cum ipso, & per ipsum, & in ipso totum agitur sacrificium. Unctio Episcopis fit in capite, qui ordinantur Vicarii illius, qui unctus oleo lætitiæ in pulchritudine. In unctione visibili, quæ est Sacramentum spiritalis unctionis, datur potestas ligandi, atque solvendi &c.* Honorius quoque quàm brevissimè primùm Presbyterorum unctionis, tum Episcoprum causas assignavit: Presby-

(n) Stephanus Eduens. de Sacra. Altar. cap. 5.

(o) Ioan. 15.

byterorum quidem iis verbis, ([a]) *Manus eorum Chrismate ungit* Episcopus, *ut cuncta, quæ benedicit, benedicta sint* (attendit Honorius ad formam ([b]) unctionis, quam supra retulimus) *quatenus se ab omni immundo opere contineant, ut dignè Corpus Christi conficere valeant*. Episcoporum duplicem causam assignat: priorem, cum ([c]) ait, *quod* Episcopus *oleo ungitur, hoc à lege accipitur, in qua Rex & Sacerdos, vel Propheta oleo ungebatur*. Posteriorem dum hæc habet, ([d]) *ideò Episcopi oleo unguntur, ut Spiritum sanctum Apostolis datum esse doceantur, & ut vitâ & doctrinâ coram hominibus luceant, & eos a vitiis curare satagant*. Eadem de Episcopis repetit ([e]) Hugo à S. Victore.

XI. Ex iis omnibus auctoritatibus concludo, Sacerdotum tam superioris, quàm inferioris ordinis manus inungi: Primò, ut ad laborem, ad ministerium, ad diligentem & sedulam operam utrorumque manus indurentur & confirmentur: Secundò, ut ad misericordiæ opera charitatis oleo diffluentes manus habere moneantur, non, ([f]) aridas, non contractas, non illiberales: Tertiò, ut ad benedicendum, & sacramenta conficienda idonei reddantur: Quarto, ut ad ligandum & solvendum habiliores efficiantur. Item, non sufficere Episcopis, quod eorum in inferiori Sacerdotio manus inunctæ fuerint, sed iterum cum consecrantur, inungi debere; tum quia ad benedicendum manus eorum sanctiores efficiendæ: tum quia Sacerdotum consecratio, Altarium, Ecclesiarum, & cæterorum benedictio, Sacramentorumque quorumdam confectio tunc ipsis confertur: tum

A quia ad operosius ministerium, & honorificentius officium consecrantur: tum denique, quia cum opes Ecclesiæ in ipsorum potestate consistant, majorem largiendi habent occasionem, & ex suo statu ad pietatis, & supererogationis opera arctius devinciuntur. Chrismate verò Episcopales manus, oleo Presbyterales inungi; tum quod perfectionem illæ operentur, quæ chrismate bene olenti significatur: hæ illuminandis præsertim (B) mentibus incumbant, quæ illuminatio oleo, quod ignis pabulum esse solet, convenienter exprimitur: tum quod in corpus Christi mysticum (ad quod bono odore, & famæ celebritate maximè opus est) Episcopi Presbyteris majorem habeant potestatem; utrique verò in corpus Christi verum per se virtutem æqualem habeant: quæ scilicet præsertim conscientiæ puritate (C) & nitore indiget: si quid proinde detrahi debet Presbyterali unctioni, quo præcellere ipsi possit Episcopalis, non oleum, quod conscientiæ puritatem designat, sed balsamum, quod famæ claritatem significat, detrahendum, illudque Episcopalis unctionis materiæ adjungendum. Denique infero, caput solius Episcopi inungi, quia solus regiminis perfectam scientiam, solus gratiæ præsidendi perfectionem, solus regendi absolutam (D) auctoritatem, solus perfectæ Ecclesiæ caput est Episcopus, solus tandem caput Ecclesiæ Christum perfectius exhibet: Presbyteri nec plenitudinem omnem Sacerdotii sibi vendicant, nec ([g]) sine Episcopis aliquid gerendi auctoritatem, nec ([h]) perfectæ Ecclesiæ capita sunt, ne Christi perfecta, ut mox docuimus, exemplaria.

(a) Honorius in gemma lib. .. cap. 181.

(b) Vide in Pontif. Rom. de consecr. electi.

(c) Honor. cit. lib. cap. 184.

(d) Ibid. cap. 189.

(e) Hugo de Sacram. lib. 1. c. 40. & 44.

(f) c. Sicut urgeri, 1. q. 1.

(g) Ignat. epist. 5. ad Trall. & alii passim.

(h) Fusè id ostendimus in nostris vindiciis censur. Parisiens. ad proposit. 1. damnatam.

AR-

ARTICULUS V.

De variis unctionum generibus, præſertim de unctione Regia.

§. I.

De unctionibus rerum, ac perſonarum in Baptiſmi, Confirmationis, & Extremæ Unctionis Sacramentis.

I. EXplicatis iis omnibus, quæ ad Sacerdotalem unctionem pertinent, unum ſupereſt, ut de cæteris unctionibus in Eccleſia uſitatis quippiam adjungamus, ut ex collatione Sacerdotalis unctionis cum cæteris, magis ipſa eluceſcat, ejuſque differentiæ facilius notari poſſint. Obſervandum eſt igitur, non tantùm perſonas, ſed & res ipſas, quæ divinis uſibus, & Sacrificio divino deſtinantur, ſacro unguento ex Eccleſiæ conſuetudine reſpergi, ſeu illiniri; perſonas autem ſacro unguento inungi in Baptiſmate, in Confirmatione, in Sacramento Extremæ-Unctionis, & Ordine Sacerdotii: denique (nam cæteras unctiones hìc omitto) in benedictione ſeu inauguratione in Reges. Res verò iſtas divinis uſibus dedicatas perliniri, Eccleſias, Altaria, Calices, & alia ſacra Vaſa, quæ Corpori & Sanguini Chriſti aſſervandis, continendis, deferendis inſerviunt. Hæc omnia ſi fuſiùs probare voluerimus, in immenſum excreſcet hæc diſputatio, ea ſolùm ex Innocentii tertii citata ſæpius epiſtola comprobabimus & explicabimus; in Regum ſacra Unctione paulò diutius hærentes, ut, quia Regale Sacerdotium nominantur; & Reges olim iidem erant qui Sacerdotes; Regum & Sacerdotum unctiones conferri inter ſe convenientius poſſint.

III. Pars.

A II. De rebus, quæ ſacro oleo inunguntur, hæc dicit Innocentius tertius, quæ hoc loco nobis abundè eſſe debent: ([a]) *Ungitur præterea ſecundùm Eccleſiaſtici morem, cùm conſecratur, altare; cùm dedicatur, templum; cùm benedicitur, calix; non ſolùm ex mandato legis divinæ, verùm etiam exemplo S. Sylveſtri, qui cùm conſecrabat altare, illud chriſmate perungebat; præcepit enim* B *Dominus*, ([b]) *ut faceret oleum unctionis, de quo ungeret teſtimonii tabernaculum, & Arcam teſtamenti, menſamque cum vaſis. Verùm Unctionis Sacramentum aliud quidem efficit & figurat, tam in Novo, quàm in Veteri Teſtamento.* Circa quæ Innocentii verba duo notanda ſunt: primum divinum mandatum, quod ipſe urget eo loci, eſſe Moſaicæ legis, ac Ceremoniale, quod proinde per ſe C neminem Chriſtianorum obſtringit, ſed cum Moſaica lege abrogatum eſt: quamvis, ubi agitur de ritu in Moſaica lege præcepto, qui ad religioſi cultus ornatum atque ſplendorem, divinorumque officiorum amplificationem juvat, convenienter & honeſtè ab Eccleſia in uſum revocetur, & ex antiquo Teſtamento nonnumquam, ut ſupra probavimus, urgeatur. Alterum, S. Sylveſtri ([c]) exemplum D ab ipſo proponi, non quod primus res divinis uſibus deſtinatas unxerit, cum D. ([d]) Dionyſius hujus unctionis ex prædictis meminerit; ſed quod, cum incerta eſſent perſecutionis tempore Chriſtianorum conventuum loca, non ſemper ipſa obſervaretur; ideoque nonniſi à tempore Sylveſtri, reddita Eccleſiæ pace, conſtanter obſervari cœperit.

III. Perſonæ in Sacramento Baptiſ-

(a) Innocent. III cap. unico, de ſacra Unctione.

(b) Exodi 30.

(c) Vide Pontif. Damaſi, Platinam, & alios in vita Sylveſtri I.

(d) Dionyſ. cap. 4. Eccl. hier.

Baptismatis ante, & post inungi solent: geminam istam Unctionem ita distinguit Summus Pontifex: (a) *Quia verò*, inquit, *Christus fecit nos in sanguine suo Deo nostro regnum, propter quod* (b) *Petrus Apostolus ait*, (c) *Vos estis genus electum, regale Sacerdotium; idcircò in Novo Testamento, non solùm Reges & Sacerdotes unguntur, sed etiam omnes Christiani, bis ante Baptismum, scilicet oleo benedicto* (nota duplicem istam Unctionem continenti serie fieri & iisdem verbis, licèt in duabus partibus, proindeque pro unica vulgò numerari) *primùm in pectore, deinde inter scapulas: & bis post Baptismum, scilicet Chrismate sancto, primùm in vertice* (quæ Unctio ceremonia quædam est Baptismi, & Baptismo adcensetur) *demum in fronte* (quæ Sacramentum est Confirmationis, & à Baptismate disjungitur.) *In pectore namque baptizandus inungitur: ut per sancti Spiritus donum abjiciat errorem, & ignorantiam, & suscipiat fidem rectam*, (d) *quia justus ex fide vivit. Inter scapulas, ut per Spiritus sancti gratiam excutiat negligentiam & torporem, & bonam operationem exerceat: quia* (e) *fides sine operibus mortua est, ut per fidei Sacramentum sit munditia cogitationum in pectore, & per operis exercitium sit fortitudo laborum: in scapulis, quatenus fides per dilectionem secundùm* (f) *Apostolum operetur; in vertice verò baptizatus inungitur, ut sit paratus omni petenti de fide rationem reddere; quia per caput intelligitur mens, juxta quod legitur*, (g) *Oculi sapientis in capite ejus; cujus superior pars est ratio, & inferior est sensualitas; unde bene per verticem, quæ est superior pars capitis, intelligitur ratio, quæ est superior pars mentis: In fronte ungitur baptizatus, ut liberè confiteatur quod credit; quia* (h) *corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem; memor ejus, quod Dominus ait*, (i) *Qui me confessus fuerit coram hominibus &c. ante Baptismum igitur ungitur oleo benedicto, & post Baptismum oleo sancto: quia chrisma soli competit Christiano: Christus enim à Chrismate dicitur, vel potius à Christo dicitur chrisma, non secundùm nominis formam, sed secundùm fidei rationem. A Christo verò Christiani dicuntur, tanquam uncti deriventur ab uncto, ut omnes concurrant in odorem illius unguenti, cujus* (k) *nomen oleum est effusum.*

(a) Cap. unic. cit. de sacra Unctione.
(b) Apocal. 1.
(c) 1. Petri 2.
(d) Ad Hebr. 10.
(e) Iacobi 2.
(f) Ad Galat. 5.
(g) Ecclef. 2.
(h) Rom. 10.
(i) Matth. 10. & Lucæ 12.
(k) Cantic. 1.

II. Plura de frontis chrismatione (quam Confirmationem alio nomine dici observat) subdit (l) ibidem Innocentius, ut Spiritus sancti adventum oleo designari convenienter ostendat, qui nempe in (m) columbæ specie olim apparuerit, & quidem illius columbæ, quæ ramum (n) virentis olivæ referens ad vesperum post cataclysmum, serenitatem & pacem annuntiavit. Sed iis omissis, ad extremæ Unctionis Sacramentum accedimus, de qua nihil aliud prædictus ait Pontifex, quàm quod de ea à sancto Jacobo mandatum est: *Infirmatur*, inquit (o) Jacobus, *quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes oleo in nomine Domini: & oratio fidei salvabit infirmum.*

(l) Cap unico cit. de sacra Unctione.
(m) Matth. 4. & Lucæ 3.
(n) Genef. 8.
(o) Iacobi 5.

§. II. Re-

§. II.

Reges etiam inungi ſolitos, & quæ hujus moris origo.

V. IIS verò omnibus prætermiſſis, ad Regum unctionem enucleatius exponendam conferre nos debemus. Primum ergo antiquam vigere hanc conſuetudinem, & ferè univerſalem, ut Reges oleo ſancto inungantur, plurium auctorum teſtificatione conſtabit. Verùm omnium primi Francorum Reges inter Chriſtianos inuncti leguntur: nam neque ante Clodovæum, neque ante Pipinum, vel Carolum, aliquem aut Imperatorum, aut Regum inunctum leges. Perſeveravit quoque diutius hìc ritus ungendorum Franciæ Regum, antequam vel ad Imperatores, vel ad Reges cæteros perveniret. Benedicebantur quidem olim Imperatores de novo deſignati, & Eccleſiaſticæ preces ſuper eos fundebantur, dum eorum capiti Diadema imponeretur: ſic enim referunt Theodorus (a) Lector, (b) Zonaras, & alii, noluiſſe Euphemium Patriarcham Conſtantinopolitanum Anaſtaſium Imperatorem coronare, antequam ab eo ſcriptam fidei confeſſionem exegiſſet, qua polliceretur ſe circà dignitates Eccleſiaſticas nihil innovaturum: ſic apud (c) eundem Zonaram Juſtinianus ab Epiphanio, Tiberius ab Eutychio, Mauritius à Joanne Jejunatore dicto, Heraclius à Sergio, aliique ab aliis Patriarchis Conſtantinopolitanis coronati leguntur. Ubi verò Leo Papa Carolo Magno Imperium detulit, tunc primùm Imperatores Occidentis inungi cœperunt: voluit ſcilicet Summus Pontifex in honore Imperatorio deferendo Franciam

(a) Theodorus Lector lib. 2.
(b) Zonaras tomo 3. Annal. in Anaſtaſio.
(c) Idem in Juſtiniano, & cæteris.

A conſuetudinem ſequi: nam Reges Francorum poſteriores Clodovæo inunctos fuiſſe, ſæpius quidem à Rhemenſi Epiſcopo, qui veteri privilegio, ab Apoſtolica Sede, & Regis Clodovæi diplomate, id ſibi vendicabat, ex Ivone (d) Carnotenſi, Continuatore (e) Aimoini, Sugerio (f) Abbate, & aliis conſtat: aliquando tamen ab aliis, diviſo ſcilicet regno in quaſdam partes, ſingularium partium ſingulos
B Reges ab Epiſcopis provinciarum ſibi ſubditarum, inunctos & coronatos fuiſſe docet idem (g) Ivo Carnotenſis. Sed, ut hæc vetera (quæ incertiora ſunt) prætersam, meminerat (h) Summus Pontifex Leo tertius Pipinum Caroli Magni patrem, *ſecundùm Romani Pontificis ſanctionem, ad hujus regii ſcilicet dignitatem honoris unctum ſacra Unctione fuiſſe, manu ſanctæ memoriæ Bonifacii Archiepiſ-*
C *copi Moguntini, & Martyris:* (ex qua Bonifacii unctione docet (i) Aventinus Moguntino Præſuli jus primi Electoris acquiſitum fuiſſe) & more Francorum elevatum in ſolium. Meminerat eundem Pipinum cum duobus filiis ſuis Carolo, & Carolomanno à Stephano Papa, (k) *ſacrâ iterum Unctione ad Regiæ dignitatis honorem conſecratum.* Meminerat & recentioris exempli Ludovici Pii, ac Pipini filiorum Caroli Magni;
D quos ab Adriano Pontifice, cui immediatè ipſe ſucceſſerat, Romæ in Reges unctos, & corona donatos (l) Hiſtorici referunt. Francorum ergo exempla ſequi volens Leo tertius, apud quos Regum inſtitutionem ſacrâ Unctione adhibitâ fieri, noverat, & ut gratificaretur Carolo eumque ſuis auguſtiorem efficeret, Imperatoris Romani honorem ipſi deferens, & Auguſtum appellans, ipſum

(d) Ivo Carnoten. epiſt. 13. & 189.
(e) Continuato. Aimoini lib. 5. cap. 50.
(f) Sugerius Abbas de vita Ludovici Graſſi.
(g) Ivo epiſt. 189.
(h) Adelmus Benedictin. ad annum 749. cui conſentiunt cæteri.
(i) Avent. lib. 3. annal. Brior.
(k) Idem ad annum 417. & alii paſſim.
(l) Annales rerum geſtar. a Carolo ad ann. 780. & alii hiſt.

ipsum quoque iterum inunxit. A Cujus coronationis in Imperatorem quasi Romano factæ more, unctionis verò tanquam tunc primùm in Imperatoribus renuntiandis usitatæ, meminit iis verbis (a) Manasses:

(a) Manasses in Constant. & Irene.

Ἔνθεν, ἀμειβόμενος τὸν Κάρουλον ὁ Λέων,
Ἀναγορεύει κράτορα τῆς παλαιτέρας Ῥώμης,
Καὶ στέφος περιτίθησι, ὡς οἱ Ῥωμαίων νόμοι,
Οὐ μὴν ἀλλὰ χρισάμενος καὶ νόμοις Ἰουδαίων
Ἐκ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἐλαίῳ τοῦτον χρίει
Οὐκ οἶδα τισὶ λογισμοῖς, ἢ ποίαις ἐπινοίαις.

Inde Leo, ut gratiam referret Carolo,
Eum renuntiat Imperatorem veteris Romæ, B
Et coronam imponit, ut Romanorum leges ferunt;
Imò, & utens legibus Judæorum,
A capite ad pedes oleo eum inungit,
Nescio propter quas rationes, & cogitationes.

Adstipulatur Manassi Paulus (b) Diaconus iis verbis, *Leo Papa in Imperatorem coronavit Carolum in templo S. Petri Apostoli, perungens oleo à capite usque ad pedes:* adstipulantur & quidam alii, præsertim ex recentioribus, quos frustraneum esset enumerare.

(b) Paulus Diacon. lib. 24.

VI. Nec dubium, quin succedentes Carolo Francorum Reges, iidemque Imperatores Romanorum, hunc morem secuti fuerint; nam præterquam quod Ludovicum Pium vix dum ex ephœbis egressum Romæ sacratum (c) diximus; refertur præterea in ejus (d) vita sive à Thegano conscripta, sive à quodam incerto (e) Auctore, sed tamen coætaneo, eum post decessum Caroli Magni, primùm per Beatum Arnulphum, tum à Stephano Papa, hujus scilicet nominis quinto, Remis in Imperatorem inunctum fuisse. Ter quoque Carolum Calvum sacrâ Unctione consecratum discimus: I. Cum in Regem Francorum, juxta divisionem factam à Ludovico Pio, institutus est, de qua ipse unctione loquitur in libello proclamationis, quem Patribus exhibuit adversus VVenilonem Archiepiscopum Senonensem in Concilio (f) apud Saponarias iis verbis: *Sed & post hæc, electione sua aliorumque Episcoporum, ac cæterorum fidelium regni nostri voluntate & consensu, & acclamatione cum aliis Archiepiscopis & Episcopis VVenilo in Diœcesi, apud Aurelianos civitatem, in Basilica sanctæ Crucis me secundùm traditionem Ecclesiasticam Regem consecravit, & in regni regimine Chrismate sacro perunxit.* II. Cùm (g) mortuo Lothario, in ejus regnum ab Episcopis Belgicæ provinciæ, Hincmaro scilicet Remensi, Adventio Metarum, Hactone civitatis Virdunensis, & Arnulpho Tullensis, Metis ante altare sancti Stephani sacra Unctione consecratus est, & Sacerdotali benedictione Rex coronatus. III. Tandem, cum (h) mortuo Ludovico Lotharii filio, ipse à Joanne octavo in C Imperatorem unctus & coronatus est. Ludovicum (i) quoque Lotharii filium legimus vivente patre in Regem Longobardorum Romę à Sergio II. Papa unctum & coronatum. De Corolo Crasso & Ludovico Balbo idem conjicere possumus, quorum primum (k) Romæ à Joanne octavo coronatum, alterum, (l) Trecis ab eodem coronatum legimus: tantaque istius Ceremoniæ necessitas visa est, ut non inuncti, nec coronati (m) à Summo D Pontifice, Reges se, non autem Imperatores dicerent; nec solùm qui ex Caroli Magni familia successerunt, sed cæteri, translato ad Germanos Imperio, unctionis istam ceremoniam maximi facerent; nam Othonem v. g. qui Berengarii tyrannidem in Italia repressit, & Imperator ex Germanis pri-

(c) Suprà nu. præcedenti.
(d) Thegan. in vita Ludovici Pii, cap. 38. & 39.
(e) Incertus Auctor, qui continuator Aimoini lib. 5. cap. 21.

(f) Synod. apud Saponarias in Diœcesi Tullensi tomo 3. Conc. Galliæ.
(g) Lib. 5. Aimoini cap. 21. cit.
(h) Ibid. cap. 31. & in actis Synodi Rom. apud Baron. ad annum 876. quam Gretserus in Apologia refert in annum seq.
(i) Anastas. in Sergio 2.
(k) Lib. 5. Aimoini cap. 35.
(l) Ibid. cap. 37.
(m) Baron. ad annum 876. 881. 981. 1002. 1013. 1014.

primus dictus eſt, a Joanne duodecimo Romæ unctum & coronatum ([a]) hiſtoriæ teſtantur, cum antea ([b]) ab Archiepiſcopo Moguntino Rex Germaniæ inunctus fuiſſet eo ritu, quem fuſe enarrat ([c]) VVitichindus. Similiterque ([d]) Othonem Juniorem, qui vivente patre à Joanne 13. infulas Imperiales ſuſcepit: necnon ([e]) Othonem tertium, qui, donec à Gregorio V. ungeretur in Imperatorem, ab Imperatorio nomine abſtinuit, agnoſcimus. Unde & unctio Imperatoribus neceſſaria cenſetur, ab ([f]) Innocentio III. & ([g]) Clemente V. ſed pluribus in re notâ ac perſpicua minime opus eſt.

VII. Divulſo quoque Imperio à Francorum regno, remanſit idem mos uſitatus Regum Franciæ inungendorum: nam & Carolum Simplicem Remis à Fulcone Archiepiſcopo parvulum inunctum refert ([h]) Flodoardus: ejuſdem filium Ludovicum ſimiliter unctum ([i]) Glaber, Ludovici item filium Lotharium ab Artaldo Remenſi ([k]) Continuator Aimoini, citatuſque ([l]) Flodoardus; Lotharii item Ludovicum ([m]) Tillius. Poſt quorum obitum Hugo Capetus, qui regnum expulſis Carolovingiis uſurpavit, non credidit ſibi pacatum regnum eſſe poſſe, niſi ([n]) ſe in Regem, filiumque Robertum ([o]) eodem anno Remis inungi faceret; quem tandem ritum in ([p]) Henrico I. qui Roberto ſucceſſit, ([q]) Philippo I. & ([r]) aliis continua ſerie ſibi invicem ſuccedentibus ſedulo obſervatum fuiſſe comperies.

VIII. Francorum Regum exemplum ſecuti ſunt Reges Angliæ à Guillelmo, ut vocant, Conqueſtore, qui è Gallia oriundus Francorum leges & inſtituta in Angliam invexit. Dicitur ergo ([s]) ipſe, dum Angliæ à ſe ſubactæ Rex coronaretur, ſacro oleo ab Epiſcopis eſſe delibutus; dicitur & Dux Nortmanniæ ([t]) Henricus, ab omnibus in Regem electus, inunctus à Theobaldo Archiepiſcopo Cantuarienſi: dicitur ([u]) in coronatione Richardi, quam peragebat Archiepiſcopus Cantuarienſis, Radulphus de Diceto Decanus Londonienſis, quia tunc vacabat Eccleſia Londonienſis, *tam in oleo quàm in Chriſmate* Archiepiſcopo miniſtraſſe: dicitur ([x]) Eduardus primus à Roberto Cantuarienſi *in Regem inunctus*, & ſolemniter coronatus. Fuit autem in unctione & coronatione Richardi ſecundi preces adhibitas, rituſque ſervatos nobis explicat idem Thomas ([y]) VValſingham, ex quibus hæc tantum proferemus: *Poſt hæc*, inquit, *unxit Archiepiſcopus caput ejus, & pectus, & ſcapulas, ambaſque compages brachiorum, dicens: Ungantur caput iſtud, pectus, & ſcapulæ, & compages brachiorum de oleo ſanctificato, unde uncti fuerunt Reges, & Prophetæ, ſicut unxit Samuel Davidem in Regem, ut ſis benedictus & conſtitutus Rex, &c. & interim chorus cantavit Antiphonam: Unxerunt Regem Salomonem in Gion, &c.* Iiſdem ([z]) in partibus Francorum Reges inunguntur, eadem dum ipſi oleo liniuntur, verba à choro cantantur, ut videas Anglorum Reges Francorum Regum unctionem voluiſſe imitari. Sed & unguenti, quo Gallorum Reges deliniuntur, miraculum affectarunt: nam unguentum quoddam ſub Richardo ſecundo inventum credi voluerunt illud eſſe, quod D. Thomæ Cantuarienſi dum eſſet in exilio ſanctiſſima Dei Mater

(a) Fredoardus in Chron. ad annum 961.
(b) Regino in Chronic ad eund. annum.
(c) VVitichind. lib. 2.
(d) Regino ad annum 967.
(e) Lambertus in Chronico. Glaber, & alii.
(f) cap. Venerabilem, de electione.
(g) Clement. 1. de Jurejurando.
(h) Flodoardus lib. 4. hiſt. Rem. cap. 5.
(i) Glaber lib. 1. cap. 3.
(k) Contin. Aimoini lib. 5. cap. 43.
(l) Flodoardus lib. cit.
(m) Tillius in Chronico.
(n) Glaber lib. 2. cap. 1. Odoranus in Chronico, & alii.
(o) Aimoin. lib. 5. cap. 44.
(p) Ibid. cap. 47.
(q) Ibid.
(r) Vide hiſtor. Franc. paſſim.
(s) Thomas VValſingham in Yodigm. Neuſtriæ ad annum 1066.
(t) Ibid. an. 1153.
(u) Ibid. ad annum 1189.
(x) Ibid. ad annum 1274.
(y) Idem in hiſt. Angl. in Richardo 2.
(z) Vide lib. de ſacro Francia, apud Bochel. lib. 5. decret. Eccleſ. Gall. tit. 2. & alibi.

tei commiserit, ut eo Reges Angliæ ungerentur, hac scilicet pollicitatione addita, omnes pugiles Ecclesiæ defensores futuros, & benignos, qui ipso deliniti essent: cumque istud in aquila aurea, & ampulla lapidea repertum jactassent eodem volebat Richardus secundus iterum inungi: sed unicam solùm sufficere unctionem Archiepiscopus Cantuariensis respondit, proindeque non ipso, sed Henricus quartus post ejus obitum inunctus est, teste eodem Thoma (a) VValsinghamo. Hic autem ritus ad hæc fere tempora in Anglia permansit, adeout Elizabetha, quantumvis in hæresim jam lapsa, inungi se in Reginam passa fuerit, non sine tamen irrisione aliqua, & fastidio, ut testatur (b) Sanderus.

(a) Thomas VValsingh. in Henrico 4.

(b) Sanderus de schismate Anglicano.

IX. Ad eorum exemplum cæteri fere Reges oleo sacro inungi cæperunt; quamvis enim (c) Albericus, (d) Rosatensis, (e) Hostiensis, (f) Goffridus, (g) Chassanæus, (h) Campegius, & alii solos in Occidente, Francorum, Hierosolymorum, Anglorum, & Siculorum Reges inungi in sua coronatione solere testentur; quæ nempe regna cum à Francis olim possessa fuerint, nihil mirum, si eorum Reges, Francorum more, inungi voluerint, priusque cæteris hanc sacræ Unctionis ceremoniam usurparint; nihilominus tamen cum per se ritus iste augustos homines facere videretur, & ab Innocentio (i) III. firmatus foret, ac communi juri postea insertus; inde accidit, ut Poloniæ Reges, Bohemiæ, Hungariæ, & ante hæresim, Sueviæ, Daniæ, Norvegiæ, Scotiæ eundem ritum amplexi fuerint, sibi credentes utile esse & honorificum, tum apud Deum, tum apud homines, si sacro oleo cum benedictione Pontificali inungerentur.

(c) Albericus.
(d) Rosatensis.
(e) Hostiensis in cap. cit. de sacra Unctione.
(f) Gofrid in summa, eod. tit.
(g) Chassan 5 parte operis de gloria mundi.
(h) Campeg. lib. 2. de Monarch.

(i) Innocent. III. epist. decretal. cit.

X. Atque adeo pervasit etiam hic ritus Orientem: nam de Manuele Comneno hæc refert Nicetas: (k) ταινιώσαντος αὐτὸν ἐπὶ νεῷ κυρίου τῷ αὐτοκρατορικῷ στεφανώματι Πατριάρχου, ὃς καὶ χρίει τὰ ἱερὰ εἰς ἀφικόμενον μέλαθρα: *Patriarcha coronante Manuelem in templo Domini corona regia, qui & unxit eum ineuntem in sacram ædem*: de Isaacio (l) Comneno similiter: εἰς βασιλέα χρισθέντος Ἰσαακίου, *cum Isaacius in Imperatorem unctus esset*: ex more quoque inunctum Alexium (m) Isaaci Comneni fratrem; necnon invitum (n) Nicolaum Canabum in Imperatorem idem testatur. Cui adstipulatur Joannes Cantacuzenus iis verbis: (o) τῇ γὰρ ἡμέρα καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς χρισθεὶς ἔξεισι τοῦ ναοῦ, *eo enim die quo Imperator unctus e templo egreditur*. Sed fusius hunc ritum alibi his verbis describit: (p) ὁ δὲ Πατριάρχης φέρει σταυροειδῶς τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως τῷ θείῳ μύρῳ, ἐπιλέγων μεγάλῃ τῇ φωνῇ τό, ἅγιος. οἱ δὲ ὄντες ἐν τῷ ἄμβωνι πάντες παρὰ τὸν Πατριάρχην διαδεχόμενοι τὴν φωνὴν λέγουσι καὶ αὐτοὶ ἐκ τρίτου τό, ἅγιος: *Patriarcha in formam crucis verticem Imperatoris sacro unguento perlinit, & elata voce addit: sanctus. Qui verò in ambone stant, Patriarchæ vocem excipientes, ter, sanctus, pronuntiant*. Codinus (q) pariter, dum Imperatoris Græci ritum describit, unctionem iis adnumerat, memoratque, τὰς ἐπὶ χρίσεις βασιλέων συντεθειμένας εὐχάς, *ad Imperatorum unctionem compositas preces*, quas Patriarcha in ambone dignioribus Ecclesiæ proceribus stipatus, τὰς μὲν μυστικῶς, τὰς δὲ καὶ

(k) Nicetas lib. 1. rerum gestarum a Manuele.

(l) Idem lib. 2. de Andronico.

(m) Idem lib. 1. de Alexio Comneno.
(n) Idem lib. 3. de eod.

(o) Ioan. Cantacuzenus lib. 1. de bellis inter Andronicos.

(p) Idem lib. 1. cap. 41.

(q) Codinus de off. cap. 17. n. 17.

ἐκ

ἐκφωνῶν, *partim tacite*, *partim clara voce* recitet, Deum ſcilicet exorans, ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος χρισθήσεσθαι βασιλέως, *pro eo qui in Imperatorem inungendus eſt*. Denique in regionibus Orientis Archiepiſcopo Trinonitano, privilegium conceſſit Innocentius ([a]) tertius, inungendi, benedicendi, & coronandi Reges Bulgarorum. Sed ad iſtum ritum probandum, hæc ad nauſeam forte dicta ſufficiant.

(a) Literæ Innoc. III. Archiep. Trinconitano, in Geſtis Innoc. III.

XI. Unum duntaxat addimus, adeò gratam divino Numini hanc ungendorum Regum ceremoniam fuiſſe, ut nec humilitatis ſpecie impunè aliquando prætermiſſa fuerit; cùm enim Henricus Rex Germaniæ, Othonis Saxoniæ Ducis filius, volenti eum ungere Archiepiſcopo Herigero minimè àcquieviſſet, reſpondens ſe unctione indignum eſſe, ipſam à S. ([b]) Udalrico Epiſcopo Auguſtano non ſine damno prætermiſſam fuiſſe, divinitus revelatum eſt; viſus enim S. Petrus cum multitudine magnâ Epiſcoporum, & aliorum ſanctorum colloquens, qui duos ei gladios oſtendit, unum cum capulo, & alterum ſine capulo, quidque ii ſignificarent, iis verbis expoſuit; *Dic Regi Henrico, ille enſis, qui eſt ſine capulo, ſignificat Regem, qui ſine benedictione Pontificali regnum tenebit: capulatus autem, qui benedictione divinâ regni tenebit gubernacula*. Quidni? ſi ſecundùm ([c]) Gregorium reprobandus Saul præſignificabatur, quod lenticulâ olei, non autem ubertim, atque copioſè effuſo delibutus oleo fuiſſet, quidni reprobationis potius indicium videbitur neglecta ſacræ Unctionis cura? non enim ex humilitate divina ad onera dignitatum ſubſidia rejicienda ſunt, dignitas potius fugienda;

(b) Auctor vitæ S. Uldarici cap. 3. apud Sur. 4. Iulii. Idemque docet Ditmarus lib. 1.

(c) Greg. lib. 4. c. 4. in lib. Regum.

A certum eſt ſiquidem per divinam iſtam unctionem, & Eccleſiæ benedictionem, multas à Deo gratias impetrari, qui Eccleſiæ precibus placatus plurima beneficia largiri ſolet, & ſacris ritibus gratiam ac majeſtatem confert. Unctionis iſtius efficaciam nobis commendat Petrus ([d]) Bleſenſis, ubi de Guilelmo II. Siciliæ Rege verba faciens hæc habet: *Doleo, quod inter primitias dominationis ſuæ, & initia unctionis Regiæ hoc præſumit:* B *virtus equidem conſecrationis ab hujuſmodi violentiis eum utinam temperaſſet: magna enim eſt hujus efficacia Sacramenti; nam de Davide, poſtquam à Samuele unctus eſt, Scriptura teſtatur,* ([e]) *quod directus eſt ſpiritus Domini a die illa, & in reliquum. Saul* ([f]) *quoque die illa, qua olei lenticulâ à Samuele perfuſus eſt, mutatus eſt in virum alterum, & inſiliente in eum ſpiritu Domini, cum acceſ-* C *ſiſſet ad cuneum Prophetarum, cum eis prophetare incepit*. Cum ergo tanta ſit virtus ſacræ Unctionis, etiam circa Reges, quibus ipſa impenditur, temerè ab ipſis prætermittitur, qui divinis ſe præſidiis contra diaboli mundique nequitiam armare debent, ut pugnare confidentius, & triumphare glorioſius poſſint.

(d) Petrus Bleſenſis epiſt. 10. ad 6. capell. Regis Sicil.

(e) 1. Reg. 16.

(f) 1. Reg. 10.

§. III.

D *Quo ritu Reges inungantur, & de differentiis Sacerdotalis unctionis, & Regis.*

XII. Ritus autem ungendorum Regum, à Pontificali ([g]) Romano hic præſcribitur: profeſſione ſiquidem coram Metropolitano à Rege emiſſa, oratione ab eodem Metropolitano recitatâ, Litaniis dictis, reſponden-

(g) Pont Rom. tit. de coron. & benedict. Regis.

dente Choro, benedictione à Metropolitano prædicto datâ Regi consecrando, precibus quibusdam ab eodem (Choro similiter respondente) super ipsum fusis, *post hæc Metropolitanus sedet, accipit mitram, & electus Rex coram eo genuflectit, & circumstantibus Prælatis paratis cum suis mitris in modum coronæ, Metropolitanus intingit pollicem dexteræ manus in oleum Catechumenorum, & inungit in modum crucis illius brachium dexterum inter juncturam manus, & juncturam cubiti, atque inter scapulas orationem dicens* duplicem, quæ ibidem refertur. Consentit & liber sacrarum ([a]) Ceremoniarum S. R. E. à Marcello Episcopo Corcyrensi collectus, & Leoni decimo dicatus, ubi Imperatoris Romanorum consecratio describitur, cujus Prior Presbyterorum Cardinalium in Ecclesia S. Petri ad altare sancti Mauritii *inungere brachium dexterum & scapulas cum oleo exorcizato* jubetur, *in modum crucis*, orationem eandem recitans, cum eâ, quæ prior in Pontificali referenda præscribitur. Consentit ([b]) Bertrandus Cardinalis Episcopus Eduensis, qui floruit sub Philippo Rege Valesio, & pro Ecclesiæ libertate adversus Petrum de Cungeriis anno 1329. decertavit; is ergo Regiam & Sacerdotalem potestatem comparans, hujus supra illam ex ritu unctionis prærogativam colligit iis verbis: *Unde est, quod caput Episcopi inungitur, sed armus Regis; & Episcopus Chrismate, Rex oleo? Ut sciatur, quod Episcopus est Vicarius capitis nostri, id est Jesu Christi.*

(a) Lib. 1. sacrarum Ceremo. sect. 5. cap. 3.

(b) Bertrandus Cardinalis, tract. de origine & usu jurisdict. qu. 4. tom. 4. Biblioth. PP.

XIII. Fusius Innocentius ([c]) tertius hunc ritum confirmat, simulque declarat: *In veteri,* in-

(c) Innocent. III. epist. decretali toties citata, de sacra Unctione.

A *quit, Testamento, non solùm ungebatur Sacerdos, sed etiam Rex & Propheta, sicut in libro Regum Dominus præcipit Eliæ,* ([d]) *Vade & revertere in domum tuam per desertum in Damascum: cumque perveneris illuc, unges Hazael Regem super Syriam, & Jehu filium Namsi unges Regem super Israel: Elizæum autem filium Saphat, qui est de Abel Meulâ, unges Prophetam pro te; sed ubi Jesus*

B *Nazarenus, quem unxit Deus Spiritu sancto (sicut in* ([e]) *Actibus Apostolorum legitur) unctus est oleo * pietatis præ consortibus suis, qui secundùm* ([f]) *Apostolum est caput Ecclesiæ, quæ est corpus ipsius, principis unctio a capite ad brachium est translata, ut princeps ex tunc non ungatur in capite, sed in brachio, sive in humero, vel in armo, in quibus principatus congruè designatur, juxta illud quod legitur,* ([g]) *Factus*

C *est principatus super humerum ejus. * Ad quod etiam significandum* ([h]) *Samuel fecit poni armum ante Saul, qui dederat locum in capite, ante eos qui fuerant invitati. In capite verò Pontificis Sacramentalis est delibutio conservata, quia personam capitis in Pontificali officio repræsentat. Refert autem inter Pontificis, & principis unctionem, quia caput Pontificis Chrismate consecratur, bra-*

D *chium verò principis oleo delinitur; ut ostendatur, quanta sit differentia inter auctoritatem Pontificis, & Principis potestatem. Pompam autem, &c.*

(d) 3. Reg. 19.

(e) Actorum 10.

* Dictio, *pietatis*, deest in antiquis Codicibus.

(f) Ad Ephes. 1. Ad Coloss. 1.

(g) Esaiæ 9.

* Continuata serie hæc legenda, patet ex dicta epist. decretali, prout legitur in Gestis Innoc. quamvis & l. 1. decretal Greg. & apud Anton. Augus. dictio, &c. præmittatur.

(h) 1. Reg. 9.

XIV. Notavimus supra probabile esse solos Sacerdotes oleo sanctæ Unctionis apud Judæos, non autem Reges, inunctos fuisse; quæ proinde Episcoporum unctionis prærogativa in novâ Lege magis con-

confirmatur, in qua ſcilicet Regia poteſtas aut nullum, aut certè minimum ſuæ dignitatis accepit incrementum, quod non haberet in veteri Lege; cum e contra Sacerdotium novæ legis Moſaico longè præcellat. Præterea ob eandem noſtri Sacerdotii eminentiam non videntur digniori materia Reges deliniri debere, quàm Presbyteri corporis Chriſti conſecratores, & Chriſti poteſtatem atque ſimilitudinem expreſſiùs repræſentantes, ad quam aſſimilationem cum Chriſto referendam quoad poteſtatem & auctoritatem unctio viſibilis adhibetur. Proindeque, cum Presbyteri ſolo oleo catechumenorum, non chriſmate illiniri ſoleant, idem in Regibus ungendis videtur convenienter obſervandum.

XV. Nihilominus conſtat, prædictas differentias non ſemper obſervatas fuiſſe. Præterquam quod enim Carolum Magnum (a) ſuprà oſtendimus a capite ad pedes inunctum fuiſſe, Carolum (b) Calvum ſacro Chriſmate perunctum, Richardum quoque (c) primum Anglorum Regem non oleo ſolùm ſed & chriſmate delinitum, & Richardi ſecundi non ſola brachia & ſcapulas, ſed & pectus & caput inuncta fuiſſe: inſuper Auguſtinus (d) Triumfus Regem Romanorum ſacro Chriſmate deliniri affirmat. Clodovæum vero Francorum Regem a mille & ducentis annis, *cœlitus ſumpto chriſmate, unde adhuc habemus, perunctum & in Regem ſacratum*, inquit Synodus, (e) Metis habita Epiſcoporum Treverenſis, & Remenſis provinciæ, regnante Carolo Calvo. Quinimo Ritualis (f) liber ſacelli Pontificii huic ritui in Francorum Regum conſecratione uſitato adſtipulatur, in quo ſcilicet hæc habentur: *Soli Francorum Reges chriſmate Epiſcopali liniuntur, cæteri verò Reges aut Imperatores oleo Sacerdotali tantùm*. Liber (g) quoque de ſacro Regum Franciæ perantiquus, ex cœleſti iſto chriſmate, quod Remigii precibus ad Clodovæum in Chriſtianum hominem & Chriſtianiſſimum Regem ſimul inungendum cœlitus immiſſum eſt, immixto conſueto ab Epiſcopis quotannis fieri ſolito chriſmate cum oleo & balſamo, in quinque corporis partibus Reges noſtros conſignandos præſcribit, primo in ſummitate capitis, 2. in pectore, 3. inter ſcapulas, 4. in ipſis ſcapulis 5, in compagibus brachiorum, quæ prærogativa ei concedi dici poteſt ut fidei protectori, Chriſtianiſſimo Regi, & Eccleſiæ primogenito: nam brachia ob fortitudinem ipſo chriſmate inunguntur, pectus ob primogenituram inter Eccleſiæ Reges & oſtenſam erga Eccleſiam ac ſanctam Sedem Apoſtolicam fidem, ac jugem a tot ſæculis charitatem: ſcapulæ propter oneris ipſius impoſiti gravitatem: caput ob Eccleſiæ fideique principalem protectionem, & regni ipſius independentiam ſingularem.

XVI. Verùm quod de oleo ad Reges Francorum ſacrandos cœlitus miſſo diximus, illud a columba nivei coloris roſtro ampullam ferente delatum teſtantur, Hincmarus (h) Remenſis, (i) Flodoardus, & alii plures Hiſtorici Francorum, inter quos numerari poſſunt (k) Aimoinus, Guillelmus (l) Brito, Vincentius (m) Bellovacenſis, Joannes (n) Gerſon, (o) Panormitanus, (p) Guaguinus, & alii paſſim: nec deſunt vetuſtiſſima monumenta, quæ id probent: primùm quidem vetuſtiſſimum vidimus ejus tumulo (qui jam Car-

(a) Libellus proclamationis adverſus VVenilonem in Synodo apud Saponar. ſup.
(b) Thomas VValſingh. ſuprà in Rich. 1.
(c) Idem ſupra in Rich. 2.
(d) Auguſtinus Triumfus, de poteſt. Papæ qu. 38. cit. ad finem.
(e) Synodus Metenſis, hiſt. Aimoini, lib. 5. cap. 21.
(f) Rituale Capellæ Pontificiæ.
(g) Liber de ſacro Regum Franciæ ſuprà.
(h) Hincmarus R. E. vit. S. Rem. g. c. 38.
(i) Flodoard. hiſt. Rem. lib. 1. cap. 13.
(k) Aimoin. lib. 1. de geſtis Franc. cap. 16 in fine.
(l) Guilem. Brito in ſua Philipp.
(m) Vincentius Bellov. 1. parte hiſt. ſpecul. lib. 22. cap. 6.
(n) Gerſon. ſer. de S. Epiphania, & dialog. ducrum militum.
(o) Panormit. in cap. uerum, in fine, de foro compet.
(p) Guaguin. lib. 1 hiſt. Fran. in Clodovæo cap. 3.

Cardinalis Rupisfucaldii pietate, restauratus est) in medio chori Ecclesiæ S. Genovefæ Parisiensis insculptum Epitaphium his verbis expressum: ([a]) *Hic jacet illustrissimus Rex Ludovicus, qui & Clodovæus ante Baptismum est dictus, Francorum Rex quintus, sed verus Christianus, qui ab Anastasio Imperatore Consul & Augustus est creatus: hunc S. Remigius baptizavit, & in baptismate ejus Angelus ampullam sacri Chrismatis detulit.* Alterum est liber ([b]) pervetustus, conscriptus de vitâ S. Remigii, qui in Monasterio, quod ex ipsius nomine dicitur, Remis observatur, in quo hoc miraculum fusè describitur, & demonstratur; qua de re copiose clarissimus nostræ familiæ Sorbonicæ Doctor Michaël ([c]) Manclerus operoso illo libro, quem de Monarchiâ inscripsit. Nec prætermitti debet testamentum ([d]) S. Remigii, in quo Clodovæus Rex, *per ejusdem*, quo sancti Spiritus dono consignatus fuerat, *sacri Chrismatis Unctionem ordinatus* dicitur *in Regem*. Non tamen omnes Reges Francorum miraculoso isto Chrismate inuncti sunt; non isto, patrum nostrorum memoria, invictissimus Rex Henricus IV. sed oleo S. Martino divinitus olim misso, quod urbs Remorum in hostium esset potestate, Carnoti inunctus est.

(a) Vetus Epitaph. in æde S. Genovefæ.

(b) Liber vitæ S. Remigii.

(c) Maucler. 3. par. de Monarch. seculari Christiana l. 7. cap. 2. & 7. vide etiam Bochell. 5. decret. Eccl. Gallic. t. t. 2.

(d) Testament. S. Remigii in Codice donat. Aubert. Miræi cap. 1.

§. IV.

Reges ab ista unctione Sacerdotii participes non fieri, nec sacrarum functionum, nisi ex privilegio.

XVII. Porro ab istâ unctione habent Imperatores & Reges Christiani, ut præ reliquis

A etiam sacri ac consecrati dici possint. Nam cum olim sacri dicerentur & sacrosancti, ([e]) quod inviolabiles essent, & sine piaculo attingi non possent; quod sacer ([f]) seu execrandus esset, qui contra eos quidquam faceret, quodque ([g]) sacrilegii instar videretur divinis ipsorum beneficiis obviare; cumque ob eas rationes *sacri* ([h]) eorum *affatus*, *sacræ* eorum principales, constitutiones ([i]) *sacræ*

B *adnotationes*, *sacri vultus*, & cætera ad ipsos pertinentia *sacra* dicerentur, ([k]) *sacreque* senatorum *ordo* vocaretur, ob inviolabilem eorum auctoritatem ac majestatem. Jam vero insuper ob receptam ([l]) consecrationem, sacri & sacrati Imperatores, Regesque speciali titulo dici possunt ob Unctionis, & Sacramentalis istius ritus sanctitatem: si enim ab unctione veteris Legis principes sacrosancti crediti

C sunt, quidni & Christiani Reges ab eadem, quæ non minus apud Deum potentibus Ecclesiæ precibus sociatur, haurient sanctitatem? Quanti momenti eam fecerit ([m]) Augustinus ex ipsius verbis colligi potest: *Quæro, si non habebat Saul Sacramenti sanctitatem, quid in eo* ([n]) *David venerabatur? Si autem habebat innocentiam, quare innocentiam persequebatur? Nam eum propter sacrosanctam*

D *Unctionem & honoravit vivum, & vindicavit occisum; & quia vel panniculum ex ejus veste præscidit, percusso corde trepidavit. Ecce Saul non habebat innocentiam, & tamen habebat sanctitatem, non vitæ suæ (nam hoc sine innocentia nemo potest) sed Sacramenti Dei, quod & in malis hominibus sanctum est.*

XVIII. Nihilominus quacumque unctione non ita Reges sacri effi-

(e) Livius lib. 9. Cicero pro Cornelio Balbo, & alii.

(f) l. sacrilegii C. de diversis rescript.

(g) l. sacri. C. eodem.

(h) l. 5. §. si tutor. ff. de administr. tutorum, l. 5 ff. de manumission. & alibi passim.

(i) Vide passim in legibus Imperatoris.

(k) Cassiod. lib. 3. epist. 33.

(l) Sic appellatur cap. Venerabilem, de electione, & Clementina 1. de jurejurando, & alibi supra.

(m) Augustinus lib. 2. contra literas Petiliani cap. 46. refertur ab Algero lib. 3. c. 11. & Grat. 1. q. 1. c. Dominus, §. quæro.

(n) 1. Reg. 10. & 24.

efficiuntur, aut ſancti, ut Eccleſiaſtici ordinis exinde cenſeantur, ut Eccleſiaſticam aliquam exinde habeant poteſtatem: tum quod poteſtas nulla Eccleſiaſtica per unctionem tradatur, ſed per manus impoſitionem eo fine uſurpatam, vel inſtrumentorum ſingulorum ordinum traditionem; unctio verò ad ſolam perſonæ ſanctitatem ac venerationem deſignandam & efficiendam, ſeu ad diſponendum hominem ad Sacramenti condignam receptionem conferatur: tum quod Imperatorum unctio nec eo fine fiat, (prout ſupra vidimus) quatenus Eccleſiaſtica miniſteria Imperatoribus vel Regibus tractare liceat; ſed potius, ut ad Eccleſiaſticam defenſionem ac protectionem ſe tanquam inunctos pugiles ardentius exurgere, & præliari bella Domini debere noverint. Unde Valentinianus Imperator ſancto Ambroſio Epiſcopalem ſarcinam ſubire verenti: ([a]) *Noli timere*, inquit, *quia Deus, qui te elegit, ſemper te adjuvabit, & ego adjutor & defenſor tuus, ut meum ordinem decet, ſemper exiſtam*: circa quæ ultima verba rectè notat Gloſſa ([b]) Imperatorem (quod quidam putaverunt) Subdiaconatus ordine præditum eſſe non debere, ſed militari ([c]) charactere donatum. Unde a ([d]) ſexta Synodo Trullana Imperatores laicis adcenſentur, licèt cæteris majori prærogativa donentur: iidem quoque à ([e])Nicolao primo inter laicos numerandi docentur, nec divinis, ſed prophanis negotiis intendere monentur, *quatenus* ſcilicet *ſpiritualis actio carnalibus diſtaret incurſibus; & ideo militans Deo minimè ſe negotiis ſæcularibus implicaret; ac viciſſim, non ille rebus divinis præſidere videretur, qui eſſet nogotiis ſæcularibus implicatus*. Quare non crudè intelligendus eſt Petrus ([f]) Damiani, dum quintum Sacramentum inunctionem eſſe Regis aſſerit, ſumpto ſcilicet latiſſimè ([g]) nomine Sacramenti. Hanc autem mirifice commendat, pompamque ejus deſcribit, & præmiſſis ejus celebrationi cleri ac plebis conſenſu, nec non ſolemnibus de ſervandis Eccleſiæ libertatibus ſacramentis, eam adhiberi teſtatur: deinde iſta ſubjungit: ([h]) *Ex tunc exuitur Rex veſtimentis ſuis, & oleo ſanctificationis aſpergitur, ut typico rore perfuſus, cœleſtis unguenti plenitudine glorietur*. Sacramentis ergo hanc unctionem adnumerat, quæ duodecim numero ſtatuit, eas omnes Sacramenti nomine donans Eccleſiaſticas ceremonias, quæ quocumque modo Eccleſiæ membra diſtinguerent, coordinarent inter ſe, & in aliquo gradu conſtituerent, vel in ſublimi quodam ſtatu collocarent: quo ſenſu unctio Regum Sacramentum dici poteſt, licèt non in Eccleſiaſticæ, ſed laicæ dignitatis apice ſuſcipientem conſtituat.

XIX. Fatendum tamen eſt, aditum ad ſacrum Altare, qui ex ([i]) Laodicena Synodo ſolis ſacratis miniſtris conceditur, Imperatoribus ad offerenda Deo dona in ([k]) Trullana concedi: poſterioribus quoque temporibus ipſis, quod Χριστὶ κυρίȣ, *uncti Domini* habentur, permiſſum fuiſſe, *quotieſcumque vellent ad altare accedere, ſubire, & cum triplici cereo ſignare, ſicut & Pontifices*, teſte ([l]) Balſamone. Fatendum item Imperatores ac Reges Chriſtianos in Occidente ex conceſſione Summorum Pontificum, quædam minora in Eccleſiâ officia, poſtquam ſole-

(a) Hiſt. Tripart. lib. 7. cap. 8. refertur c. Valentinianus diſt. 63.

(b) Gloſſ. in c. Valentinianus citat.

(c) Auguſt. militiæ characterem vocat lib. 2. contra epiſtol. Parm. cap. 13. refertur c. Quod quidam, 1. quæſt. 1.

(d) Sexta Syno. c. 75. Vide Zonar. & Balſamon. in dict. can. & in Laodic. c. 10.

(e) Nicolaus I. epiſt. ad Michaelem Imperat. quæ incipit, *propoſueramus* refertur c. ubinam diſt. 56. & ſeq. præſertim c. Cum ad verum, ex quo citata verba ſumũtur.

(f) Petrus Damiani ſer. 69. de Dedicatione.

(g) Eadem acceptio nominis Sacram. apud Auguſt. lib. 2. contra Petili. cap. 48.

(h) Petrus Damiani ſupra.

(i) Laodic. c. 19.

(k) Trull. c. 79.

(l) Balſamon in c. 79. Trull. καὶ Χριστοὶ ὄντες κυρίȣ ἀκωλύτως ὅτι καὶ θέλονται εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον εἰσέρχονται, καὶ θυμιῶσιν καὶ σφραγίζȣσι μετὰ τρικηρίȣ, καθὼς οἱ ἀρχιερεῖς.

solemniter consecrati forent, obire permissos. ([a]) Glossa supra citata docet, Imperatorem Subdiaconi officium gerere, cum ministrat Episcopo: ([b]) Abbas hanc Glossam communi consensu receptam affirmat; idemque etiam cum ([c]) Glossa docet ([d]) Cardinalis in expositione Clementinæ, a nobis jam citatæ; a quibus verbis potius, ut opinor, quàm sensu differt ([e]) Speculator, afferens, Imperatorem consecratum & coronatum non esse Subdiaconum, nec Sacerdotem, imo nec officio Subdiaconi fungi, cum ministrat Episcopo: non enim Subdiaconale officium dicendum putat, quod Imperator obit ex privilegio, sicut nec Ecclesiasticum dicitur ordinarie loquendo officium, laicorum Missis privatis ministrantium offitium esse, sed laicum; non enim pro clerico se gerit, qui ex generali hujusmodi consuetudine ità ministrat. Sed quocumque nomine ministerium istud vocetur, certum est Imperatori consecrato a Summo Pontifice concedi, ut sacris vestibus indutus ea exsequatur, quæ Subdiaconis committi solent. Etenim vetus ([f]) Pontificale Romanum, (cui consentit liber Sacrarum ([g]) Ceremoniarum jam a nobis laudatus) refert Imperatorem de novo consecratum, *Pontificem ad altare descendentem sequi, & illi in locum Subdiaconi calicem & patenam cum hostiis offerre, deinde aquam infundendam in vino*. Testatur ([h]) Sigonius, Imperatorem in Italiam proficiscentem Archiepiscopo Mediolanensi (a quo ([i]) secundo coronatur) pro Subdiacono ministrare. Referunt quoque ([k]) Castaldus & alii, Imperatorem veste Subdiaconi indutum inservire Romano Pontifici sacris operanti, præsertim in die Natalis Domini, si in Urbe, & Curiâ Romana præsens sit: & in matutinis precibus, quæ in nocte Natalis Domini decantantur, si eis adsit, septimam lectionem Euangelii, quæ incipit, *Exiit edictum a Cæsare Augusto*, publice canere. Refertur quoque in dicto ([l]) libro Sacrarum Ceremoniarum; Imperatorem coronandum a S. Petri Canonicis tanquam Canonicum recipi; consecratum vero à sancti Joannis Lateranensis Canonicis similiter admitti. Reges quoque nostros Franciæ, oblato superpelliceo, in Concanonicos variarum Ecclesiarum sui Regni recipi, consuetudo fert à pluribus annis inducta; quæ omnia, sicut a prioribus Ecclesiæ sæculis recedunt, ita suis congruentiis non destituuntur. Ex iis autem omnibus hæc discant mundanæ potestates: primùm quidem, ab unctionis & benedictionis ritu, ([m]) Regem cœlestem esse, qui humana regna confirmat, gentes exterius atterit, peccata absolvit, consolidat Imperia: tum verò ex dictis privilegiis, singularis prærogativæ loco ipsis concedi, quod Ecclesias tueantur, Deo ministrent, & fidelem famulatum exhibeant; discantque insuper, Sacerdotes non tam ut subditos, quàm ut Dei comministros, venerari.

(a) Glossa in can. Valentinianus cit.

(b) Abbas in cap. Venerabilem, de electione.

(c) Glossa, &
(d) Cardinalis in Clement. 1. de jurejurando.

(e) Speculator tit. de legibus, §. nunc ostendendum, versu 29.

(f) Vetus Pontificale Rom. de coronat. Imperat. de qua nihil habetur in Pont. Roman. de novo edito.
(g) Liber Sacrar. Ceremon. auctore Marcello Corcyr. sect. 5. cap. 3.

(h) Sigonius lib. 7. de regno Italiæ, ex VVitichindo.

(i) Gloss. in Clement. 1. cit.

(k) Castaldus lib. de Imperat. q. 29. nu. 4. & alii.

(l) Lib. Sacr. Cerem sup.

(m) Allusio ad dictum Cassiodor. lib. 8. epist. 8.

CA-

CAPUT XI.

De cæteris ritibus ordinationem consequentibus.

ARTICULUS PRIMUS.

De benedictione tam ordinatorum à Pontifice ordinante, quàm populi à Consecratis.

I. PEractam quamlibet ordinationem benedictio sequi debet, vel quæ ab Episcopo ordinatore de novo ordinatis tribuatur, vel quæ ab Episcopo de novo consecrato in populum effundatur: omnes quidem inferiores Episcopo, post susceptum ab Episcopo ordinem benedici ostendunt (a) *Vetus Ordo Romanus*, & (b) *Pontificale Romanum*: benedictio autem fieri solet sacratissimo signo Crucis, fusisque super ordinatos precibus. De solo Subdiacono notat (c) Euchologium Græcorum, quod λαμβάνων τὰ λογίαν, *postquam acceperit benedictionem*, discedat. In cæteris vero ordinibus describendis, quamvis benedictionis nullam mentionem faciat, quasdam tamen reliquorum ordinum collationi orationes subnectit, quæ benedictionis loco esse videntur, quibus scilicet divina in officio suscepto exercendo gratia pro ordinato imploratur, ac petitur. Preces autem illas omnes, sive quæ apud Latinos, sive quæ apud Græcos pro ordinatis, statim atque ordinem susceperunt, emitti solent, repetes ex (d) libris citatis: fusiores enim sunt, quàm ut hic exscribi debeant. De iis solùm pronuntio, elegantes eas esse, & ad pietatem excitandam, ac devotionem accendendam idoneas, necnon ad spiritum Ecclesiasticum, ut vocant, fovendum efficaces; ideoque meo quidem consilio, ab unoquoque non inutiliter legerentur. Hoc porro (e) observandum est, inferioribus ordinibus initiatos, præsertim si altaris ministerio applicentur pluribus benedictionibus cumulari, plures pro iis orationes fundi, constantiùs etiam videri Deum orari, quàm pro iis, qui ad superiores ordines provecti sunt. Etenim ordinati omnes ad ordines non hierarchicos bis saltem signo Crucis benedicendi signantur, duæ saltem orationes pro iis benedicendis funduntur: nam super Acolytos qui constituuntur in primo gradu ad ministrandum altari, quatuor orationes recitantur, quater ipsi signo Crucis præ cæteris armantur: populus etiam ad genuflectendum (qui enixe orantis, obtestantis, obsecrantis est habitus) à Diacono excitatur: quod ultimum in benedicendis etiam Diaconibus observatur, non autem in Presbyteris. Ipsi autem Diaconi duplici quidem oratione, sed semel signo Crucis benedicuntur; cùm ad Presbyteros benedicendos, consecratione ipsorum perfectâ, unica oratio adhibeatur, quamvis ter signo Crucis signentur, cum singulæ divinæ personæ nominantur: quæ proinde consignatio crucis, pro unicà haberi potest. Brevis autem supra Sacerdotes hæc benedictio effunditur: *Benedictio Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus sancti descendat super vos, ut sitis benedicti in ordine Sacerdotali, & offeratis placabiles hostias pro peccatis, atque offensionibus populi omni-*

(a) Vetus Ordo Rom. qualiter ordines celebrentur in Rom. Eccles. (b) Pont. Rom. in sing. ordin.

(c) Euch°log. Græc. de ord. Subdiac.

(d) Vide fusè in Pontif Rom. Veteri Ordine, & Euchelog.

(e) Sequentia vide in Veteri Ordine, sed præsertim in Pontif. Rom. cit.

omnipotenti Deo, cui est honor & gloria per omnia sæcula sæculorum. Circa quam etiam observa, cùm Episcopus cæteris inferioribus Clericis benedicens, pro iis privatim precetur, ut virtutes Deus ipsis consentaneas largiatur, gratiam tribuat, æterna gloria remuneret; Sacerdotibus e contra benedicens, non tam aliqua pro ipsis beneficia divina precetur, quàm ut ad populi utilitatem Sacerdotii suscepti gratia diffundatur.

II. Hæc autem omnia non sine ratione instituta, nec mysterio vacare credenda sunt: prioris enim duplex præsertim assignari potest. Prima, quia benedictio subjectionis videtur esse signum, juxta illud Pauli, cujus alibi meminimus, ad Hebræos: ([a]) *Sine ulla contradictione, quod minus est à meliore benedicitur*: unde secundùm Constitutiones Apostolicas, ([b]) Ἐπίσκοπος εὐλογεῖ, οὐκ εὐλογεῖται, *Episcopus benedicit, non benedicitur*, quod Presbytero similiter ipsæ tribuunt: unde, quo superiores ordines, majorisque auctoritatis gradus collati fuerint, eo magis à danda ipsis, qui promoti fuerint, benedictione abstinendum. Altera, quia quo majoribus præsidiis aliquis nititur, eo minus benedictione cumulandus, quare qui sacratioribus ordinibus, majorem ac cumulatiorem gratiam conferentibus munitus fuerit, hic utique minus benedictione indigebit. Posterioris autem hæc est mystica ratio, tum quod in se perfectus jam Presbyter supponatur, qui nempe ad perfectionis statum evectus est, unde pro ejus privata provectione ac progressione, quæ obtenta præsumitur, minus utique Ecclesia videtur esse sollicita, quàm pro inferiorum Clericorum privatis profectibus, & spiritualibus incrementis: tum quod eorum, qui ad Rectorum officium promoti sunt, & spiritualis regiminis curam susceperunt, is videatur esse status, qui non tam ad privatæ cujusque perfectionem, quàm publicam utilitatem sit institutus: ea ipsorum cura esse debeat, ut optent ([c]) Anathema fieri a Christo pro fratribus, & spiritales etiam delitias contemplationis præ charitatis erga proximum officiis parvipendant. Quamvis autem Diaconi ad Ecclesiæ quoque regendæ clavum vocentur, & proximorum saluti invigilare jubeantur, imperfectum tamen omnino est ipsorum regimen, quippe qui paucissima Sacramenta, vixque ulla solemniter absque necessitate conferre possint, quorum proinde imperium, si ([d]) Dionysio creditur, non circa plebem fidelem, sed circa immundos exercetur. Denique addimus non dimitti ordinandos nisi benedictos, ut pari, quo Jacob fervore Antistiti ordinandi singuli dicere possint, quod ille Angelo, ([e]) *non dimittam te, nisi benedixeris mibi*, gratiamque receptam in æternum servent.

III. Licèt autem post impositam Episcopo consecrando manum sæpius ipse, tum seorsim à sacra Unctione, tum inter ungendum sacro Chrismate ejus caput ac manus benedicatur: at postquam per sacram Unctionem consecratus est, nulla jam benedictione donatur, utpote qui sanctus & augustus præ cæteris effectus, benedictione nec indigere, nec à meliore benedici posse præsumitur: quinimo hæc ipsi honoris, tum à consecratore (quamvis forte consecratus tanquam Metropolitani, ei subdatur) tum ab adsistentibus Episcopis præ-

(a) Ad Hebr. 7.

(b) Constit. Apost. lib. 8. cap. 28.

(c) Ad Rom. 9.

(d) Dionysius cap. 6. Eccl. hier.

(e) Genes. 32.

prærogativa tribuitur, ut etiam extra territorium suum consecratus Episcopus, reliquis præsentibus, populo benedicat. Nam peracta consecratione, & dicto, *Te Deum laudamus*, consecratus ex ([a]) Pontificali Romano *ducitur ab adsistentibus Episcopis cum mitris, & omnibus benedicit: tum aliquæ preces cantantur, & aliquæ ab ipso recitantur: quibus dictis Consecrator, detecto capite, manet ad cornu Evangelii altaris, apud quem Adsistentes stant sine mitra: consecratus verò surgit, & accedens cum mitra & baculo Pontificali ante medium altaris, versus ad illud, signans se cum pollice dexteræ manus ante pectus, dicit: (Sit nomen Domini benedictum &c.) tum elevans ac jungens manus, & caput inclinans, dicit: (Benedicat vos omnipotens Deus) & cum dixerit (Deus) vertit se ad populum, & tertiò super eum signans, benedicit, dicens (Pater, & Filius, & Spiritus sanctus.)* Neque id novum Ecclesiæ præceptum videtur: id enim confirmant ([b]) Apostolicæ Constitutiones, quæ de consecrato Episcopo, & in Episcopali sede collocato hæc habent: ἀσπασάσθω ὁ χειροτονηθεὶς τὴν Ἐκκλησίαν λέγων. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν, καὶ πάντες ἀποκρινέσθωσαν. καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου: *salutet Ecclesiam ordinatus dicens, gratia Domini nostri Jesu Christi, & charitas Dei Patris, & communicatio Spiritus sancti cum omnibus vobis: & omnes respondeant, Et cum spiritu tuo.* Iis autem verbis quædam benedictio circa populum continetur. In ordinatione similiter S. Eutychii Patriarchæ Constantinopolitani, quam nobis describit ([c]) Metaphrastes, & S. Annonis Coloniensis, quam contemporaneus ([d]) vitæ ipsius scriptor nobis exhibet, eundem ritum servatum fuisse ex prædictis innotescit. Et ne forte omittere videamur Græcorum morem, in ([e]) Euchologio hoc præscriptum est: *Episcopus consecratus, ubi cum reliquis primus sederit,* ἀρξαμένου εἰς τὸν Ἀπόστολον *dat pacem in Apostolum*, id est *recitata epistola Pauli in sacro, dicit, Pax tibi.*

(a) Pont. Rom. de consecr. electi prope finem.

(b) Constitut. Apost lib. 8. cap. 5.

(c) Metaph. in vita S. Eutychij, apud Sur 6 Aprilis

(d) Vita S. Annonis lib. 1. cap. 5. apud Sur. 4. Decemb.

(e) Euchol. in ordin. Episcopi.

ARTICULUS II.

De salutatione, seu osculo, quo ordinati à Collegis excipiuntur, & ab ordinatione omittuntur.

I. Alter ritus, qui peractam quoque consecrationem sequitur, est salutatio, seu osculum, quo & Pontifex à se consecratum honorat, & Ecclesiastici ordinis viri de novo eum, qui in eundem ordinem receptus est, consalutant, & complecti se ostendunt. Hanc salutationem nobis significat Dionysius, tanquam ultimum ordinationis ritum, qui ordinis collationem perficiat, compleat, & absolvat: sic enim loquitur: ([f]) καὶ τελεστικὸς ἀσπασμὸς (γίγνεται) ἀσπαζομένου παντὸς ἱερατικοῦ παρόντος ἀνδρὸς, καὶ τοῦ τελέσαντος ἱεράρχου, τὸν πρός τι τῶν εἰρημένων ἱερατικῶν ταγμάτων ἀποτελεσθέντα, & *perficiens salutatio, (fit) salutante unoquoque Ecclesiastici Ordinis viro præsente, ipsoque, qui consecravit Pontifice, eum, qui in aliquem prædictorum Sacerdotalium, seu Ecclesiasticorum ordinum cooptatus est.* Salutationem autem istam

(f) Dionysius cap. 5. Eccles. hierarch. parte 2.

A istam fieri per osculum, quod Pontifex a se consecrato, ejusdem ordinis viri sibi mutuo dent, patet primo ex (a) Constitutionibus Apostolicis, quæ Episcopum consecratum in solio collocari docent, παρὰ τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων πάντων αὐτὸν φιλησάντων τῷ ἐν κυρίῳ φιλήματι: *a reliquis Episcopis, cunctis eum in Domino osculantibus*, sancto scilicet & amico osculo, quod verè sit φίλημα ἐν τῷ κυρίῳ. II. ex (b) Nicephoro, qui de Amphilochio B narrat, quod cùm ab Angelis fuisset consecratus, & miraculum istud Episcopis ad ejus consecrationem convenientibus renuntiasset, ipsum solita salutatione, atque osculo ei dato, quæ Episcopalis muneris sunt, administrare & exequi permiserint. III. quia verbum ἀσπάζω, & nomen ἀσπασμός (quo utroque utitur (c) Dionysius) non quamlibet, ut notat (d) Erasmus, salutationem, sed eam, quæ fiat C cum osculo, significat. IV. confirmatur ex Veteri (e) Ordine Romano, in quo præcipitur, *ut cum Diaconi consecrati fuerint, dent osculum Episcopo, & Sacerdotibus, & stent ad dexteram Episcopi*. Item, ut perfectâ Pontifex Presbyterorum ordinatione, *tunc osculetur singulos dicens, Pax Domini sit semper vobiscum, & per manus commendet se orationibus eorum*. Denique Episcopo, ubi consecratus fuerit, D jubet, ut *tunc det osculum Pontifici, & Diaconibus omnibus, & tenens eum Archidiaconus deportet in Presbyterium, & det osculum Episcopis, & Presbyteris*: V. ex more Græcorum, quibus cum salutatio ista in hierarchicis ordinationibus exhibenda (f) præcipiatur, exhibito ac recepto osculo ordinati ei satisfaciunt, ut osculati testes passim renuntiant. Nec aliena

(a) Constit. Apost. lib. 8, cap. 5.

(b) Nicephor. l. 11. hist. cap. 20.

(c) Dionysius sup.
(d) Erasmus.

(e) Vetus Ordo Rom. de ordinat. Diac. §. cum verò.

(f) Euchol. in ordinat. Diac. Presbyteri, & Episc.

hæc interpretatio est à moribus antiquis Ecclesiæ Catholicæ, utpotè eum priscis sæculi usitatissimum esset, ut sese invicem fideles osculantes salutarent: quod ostendunt non semel (g) S. Paulus, semelque (h) S. Petrus, dum *salutare invicem fideles in osculo sancto* admonet: ad eundem veterem morem probandum plura probata testimonia proferre possemus, quæ libenter omittimus. Sed & favet huic ritui salutandi de novo Ordinatum per osculum Innocentius tertius epistola decretali ad (i) Episcopum Trecensem, ubi Episcopum consecratum cum Ecclesiæ suæ possessionem adiret, ad osculum Canonicos omnes Ecclesiæ admittere solitum ostendit: *Itaque*, inquit, *cum ad eandem accessisset Ecclesiam consecratus, eum cum Canonicis aliis ad osculum recepisti, cum tunc nonnisi Canonici ad osculum admittantur*. Ex quo sanè arguitur, quod sicut in institutione, ita & in consecratione Episcopi salutatio per osculum ab ipso fieret.

II. Hæc autem salutatio tàm a Latinis, quàm a Græcis, etiamnum, diversa tamen ratione, servatur. Latini (k) quidem non statim atque ordines collati sunt salutationem istam, seu osculum adhibent, nec distinctionem hierarchicorum, & non hierarchicorum ordinum; sed majorum & minorum eâ in re observant: nec de novo ordinati alios in eodem ordine inceptos osculantur, præterquam in (l) consecratione Episcopali: olim tamen, ut ex veteri (m) Ordine deduci potest, id ab ipsis servabatur, ut Presbyteri Conpresbyteros, Diaconi vero consecrati non quidem Condiaconos, sed Presbyteros simul cum Pontifice oscu-

(g) Ad Rom. 16. prioris ad Corinth. 16. posterioris ad Corinth. 13. & 1. ad Thess. 5.
(h) 1. Petri 5.

(i) Innocent. III. cap. Dilecto, de præbendis, & dignitatibus.

(k) Vide Pontif. Rom. in singulis ordinat.

(l) Idem de consecr. Episcopi.
(m) Vetus Ordo Rom. ubi de ordin. Presbyteri & Diac.

osculari, quasi ab iis pacem & communicationem Ecclesiasticam accipientes juberentur: quod utique in desuetudinem abiit, simul atque ordinationum celebritas ac solemnitas desiit: nam cum pauci Sacerdotes, pauci Diaconi ordinationibus adsisterent, perperam de novo ordinati, alios ab antiquo consecratos salutare & exosculari præcepti fuissent. Non ergo hic ritus, qualis à (a) D. Dionysio, vel à (b) Constit. Apost. aut ipso (c) Veteri Ordine Rom: præscribitur, jam à Latinis servatur; sed eo loco, quo in Missâ celebrans dare pacem adsistentibus consuevit ad confraternitatem eorum, qui eodem simul ordine initiati sunt, indicandam, statuitur, (d) *ut cùm Pontifex dixerit orationem, Domine Jesu Christe, &c. osculetur altare, & det primo ex singulis ordinatis cujuslibet ordinis sacri ad eum successivè accedenti, & altare prius ad dexteram Pontificis deosculanti, pacem, dicens, Pax tecum; cui ille respondet, Et cum spiritu tuo; & quilibet illorum sequenti sui ordinis secum ordinato, & ille alteri, & sic ad ultimum continuetur.* Subditur tamen, ut *si ordinatorum parvus sit numerus, Pontifex possit dare pacem singulis;* quod sanè ostendit, non tam pacis istam dationem ad salutationem ordinatorum sibi invicem faciendam, quàm ad ordinarium pacis dandæ ritum servandum præscribi: cùm tamen hic ritus dandi pacem, tam ab eo, qui jam, quàm qui olim in usu quotidiano fuit, discrepare videatur: jam (e) enim in Missis ordinariis a Diacono pax accipitur qui uniuscujusque ordinis primo eum distribuit: olim autem (f) acceptam a Pontifice pacem, unusquisque viciniori cujuscunque ordinis dabat, adeo ut ultimus unius ordinis primo alterius ordinis pacem impertiretur, & laici pacem Sacerdotibus offerrent, ab iisque acciperent: quod suo tempore in usu fuisse testatur (g) Zonaras: sed hæc non sunt hujus loci. Græci autem in ordinibus hierarchicis studiosius antiquum morem, cujus meminere (h) Dionysius, & (i) Constitutiones Apostolicæ, consectantur, non autem in cæteris: apud ipsos siquidem in Lectoratus & Subdiaconatus ordine osculum & salutatio prædicta non observantur, de quibus scilicet in iis ordinibus ne verbulum in eorum (k) Euchologio; nisi forte huc referas, quod Lectori consecrato, postquam legerit ex Actibus vel epistolis Apostolorum, λαμβάνειν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως εἰρήνην, *accipere, a Pontifice pacem*, ibidem dicitur: quod tamen nihil aliud significat, quàm ab Episcopo verba ista, *pax tibi*, ad ipsum dirigi: at in cæteris ordinibus hierarchicis osculi, & salutationis istius expressa in eorum Euchologio fit mentio. Nam Diaconi ritus iis verbis præscribit, καὶ ἀσπάζονται, αὐτὸν πάντες οἱ Διάκονοι, *& salutant eum* (qui scilicet de novo consecratus est) *omnes Diaconi.* Similiter in ordinatione Presbyteri hæc habet, ἐ οὕτως ἀσπάζεται τὸν ἀρχιερέα, καὶ τοὺς Πρεσβυτέρους, *ita demum osculo salutat Pontificem, & Presbyteros;* denique in consecratione Episcopi, εἶτα τὸν χειροτονηθέντα ἀσπάζεται ὁ χειροτονήσας, καὶ οἱ λοιποὶ Επίσκοποι, *deinde consecratus consecratum salutat, reliqui pariter Episcopi.* Antiquum autem hujus pacis datę exemplum peracta ordinatione ex vita (l) Epiphanii adjungimus, quem scilicet cum Pappus Episcopus Diaconum ordinas-

(a) Dionysius suprà.
(b) Constitut. Apost. suprà.
(c) Vetus Ordo Rom suprà.
(d) Pont. Rom. de ordinat. Presbyt.
(e) Vide Miss Rom. (Rubricas, ubi de ritu celeb. Miss.
(f) Dionys. Eccles. hierarch. cap. 3.
Chrysost. in 2. ad Corinth. hom. 18. August. serm. in Sabbato S. Paschæ Cyrill. Hierosolym catech. 5. mystagogica, & alii ex antiquis: ex recent. Vetus Ordo Rom. Albinus Flaccus, & alii Eccles. scriptores.
(g) Zonaras in cap. 19. Laodic.
(h) Euchol. in ord. Episcopi, Presbyt. Diac.
(i) Dionys. cap. 5. Eccl. hier.
(k) Constitut. Ap. suprà.
(l) Vita S. Epiphan. cap. 34. tomo 2. ejus operum.

dinasset, pacem ei dedisse refertur, & postea Presbyterum ordinasse.

III. Hujus autem significationem mysticam tradit Dionysius iis verbis; ([a]) Ὁ δὲ πρὸς τῷ τέλει τῆς ἱερατικῆς τελειώσεως ἀσπασμὸς, ἱερὰν ἔμφασιν ἔχει. πάντες γὰρ ὅσοι παρεῖσι τῶν ἱερατικῶν ὄντες τάξεων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τελέσας ἱεράρχης, ἀσπάζονται τὸν τετελεσμένον. ὅταν γὰρ ἱερατικαῖς ἕξεσι, καὶ δυνάμεσι, καὶ θείᾳ κλήσει καὶ ἁγιαστείᾳ πρὸς ἱερατικὴν τελεσιουργίαν ἀφίκηται νοῦς ἱερὸς, ἐραστός ἐστι ταῖς ὁμοταγέσι καὶ ἱερωτάταις τάξεσιν, εἰς τὸ θεοειδέστατον, ἀνηγμένος κάλλος, ἐρῶν τῶν ὁμοειδῶν, νοῶν καὶ πρὸς αὐτῶν ἱερῶς ἀντερώμενος ἔνθεν ὁ πρὸς ἀλλήλοις ἱερατικὸς ἀσπασμὸς ἱερουργεῖται τὴν τῶν ὁμοειδῶν νοῶν ἱερὰν κοινωνίαν ὑποδηλῶν, καὶ τὴν ἐπ' ἀλλήλοις ἐραστὴν εὐφροσύνην, ὡς ὁλοκλήρως ἀποσώζουσαν ἱερατικῇ μορφώσει τὸ θεοειδέστατον κάλλος, idest, *Salutatio, quæ in extremâ sacrorum ordinum parte adhibetur, sacram significationem continet: nam & omnes qui adsunt sacrorum ordinum homines, & Pontifex ipse, qui consecravit, eum, qui consecratus est, salutant; cum enim sancta mens scientia, vique Pontificis, & divina vocatione atque sanctimonia ad Ecclesiastici ordinis consecrationem, seu perfectivam operationem pervenit; tum charus est ordinatus, paribus sanctissimisque ordinibus, & ad pulchritudinem divinę similem perductus mentes similes amat, atque ab eis sanctè redamatur. Hinc consalutatio illa inter Ecclesiastici ordinis homines servatur, & perficitur, quæ sanctam parium similiumque mentium societatem indicat, lætitiamque mutuam, quæ amore digna est, quippe quæ divinam pulchritudinem salvam & incolumem Ecclesiastici ordinis formæ conservet*: Similia habet ([b]) Pachymeres, quæ hîc omitto, quæ nempe præsertim ostendunt congruum esse, ut de novo ordinati alios in eodem ordine antea receptos salutent, & ab iis vicissim salutentur.

([a]) Dionysius cap. 5. Eccles. hierarc.

([b]) Pachym. in Paraphr. dicti cap.

IV. Quod autem ordinati Pontificem consecrantem salutare, & ab eo osculo quoque excipi debeant, ostenditur exemplo ([c]) Samuelis Prophetæ, quem statim atque Scriptura in caput Saulis lenticulam olei effudisse ad eum sacrandum narravit, eundem illum osculatum fuisse, nulla interjecta narratione, subdidit, cujus rei gestę explicationem ita persequitur ([d]) S. Gregorius: *Bene ergo Samuel Saul caput osculatus fuisse perhibetur: Propheta namque osculum defixum ille portat in capite, qui reconciliationis nostræ suffragium portat in mente; cum videlicet in se nulla fomenta gerit divinæ discordiæ, qui in mente paci reddere discordes studet. Osculato ergo principe dicitur,* ([e]) *Unxit te Deus in principem super hæreditatem suam, quasi rebus eum admoneat dicens: qui te ad hoc positum nosti, ut peccati inimicitias debeas solvere, quod in aliis destruis, in te non debes retinere, nonnulli etenim & unguntur, & osculum non accipiunt, liberare populum Domini satagunt, sed se inimicorum jugo submittere non pavescunt; nam qui aliis bene prædicat, quæ non agit, quasi osculum dat, quod non accipit, amicos etenim Dei alios facere quærit, & ipse inimicus esse non desinit; inimicitias peccati in se ædificat, quas in aliis destruere per verbum tentat. Quia ergo ille præeminet solùm utiliter,* qui

([c]) 1. Reg. 10.

([d]) S. Gregor. lib. 4. c. 5 exposit. in lib. Regum.

([e]) Ibidem.

qui per affectum magnæ charitatis Dei amicus est, Samuel caput Regis osculatus fuisse dicitur. Hinc ipsa Veritas prius osculatur, quos ordinat, deinde ad liberandos alios mittit. (a) Joan. 15. *(a) Vos, ait, amici mei estis; deinde addidit dicens:* (b) Ibidem. *(b) Posui vos, ut eatis, & fructum adferatis, & fructus vester maneat. Hinc item resurgens à mortuis dicit:* (c) Joan. 20. *(c) Pax vobis: deinde subdit, quorum remiseritis peccata, remittentur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt; ut vult osculum pacis in eorum mente figere, quos peccati odia solvere præcepisset; osculatus ergo Rex super hæreditate Domini constituitur, quia electus doctor, eligitur ut fidelibus subditis dignitate præemineat, sed de prælatione sua non suum, sed Domini lucrum quærat.* Hæc fuse Gregorius, quibus in Ecclesiastico Doctore, dum creatur, unctionem cum osculo recte conjungit, ut quem unctione Pontifex misericordem erga proximum designat, eundem per osculum Dei amicum esse ostendat: nec à charitate erga proximum charitas ergaDeum sejungatur, cùm nec amare quisquam proximum possit, nisi qui Christum dilexerit, & amice exosculetur; nec diligere Deum cuiquam liceat, nisi quem Deus dilexit: adeo ut recte Sponsa in Sponsi sui laudes effusa, ab iis verbis Epithalamium suum exorsa sit: (d Cant. 1. statim initio. *(d) Osculetur me osculo oris*: sciebat enim osculo oris Dei pietatem & amorem divinum inspirari, nec posse quemquam Deum amare, nisi quem prius ipse amaverit: unde illa subdit: (e) ibidem. *(e) Oleum effusum nomen tuum, ideo dilexerunt te; trahe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum.* Pontifex igitur Dei vice, amorem &

A charitatem erga Deum inspirans ei, quem à se ordinatum dimittit, osculum dat, & vicissim ab eo recipit, ut mutuam Dei & illius amicitiam hoc symbolo confirmet.

ARTICULUS III.

De receptione & dispositione ordinatorum inter alios ejusdem gradus.

B I. Tertius ritus post collatos alicui ordines est ordinati receptio sive coordinatio inter ejusdem gradus & ordinis viros; ut cùm Presbytero, vel Episcopo consecrato inter Episcopos, vel Presbyteros ad sedendum locus conceditur; cum Diacono inter Diaconos, & reliquis Ecclesiasticis ministris inter symmistas suos, collegas, atque ejusdem gradus Clericos stare permittitur:

C sic enim ordinatus Subdiaconus in (f) Euchologio stare (f) Euchol. in ordin. Subdiac. jubetur, *pro foribus Sanctuarii*, ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, locum scilicet Subdiaconorum occupans, & inter Subdiaconos stans, quos (g) Laodicenum Concilium, οὐδὲ (g) Laodic. c. 22 refertur dist. 23. c. ministrum. τὰς θύρας ἐγκαταλιμπάνειν, *nec fores derelinquere* sinit. Sic Diaconus ex eodem (h) Euchologio (h) Euchol. in ordin. Diac. cum flabello locum Diaconi statim atque ordinatus est, occupat: ipse siquidem ἵσταται ἐκ πλαγίου τῆς

D ἁγίας τραπέζης ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους, *stat à latere sacræ mensa à parte dextera*; sic Presbyter, (i) Idem in ordin. Presbyt. (i) suscepta consecratione, ἀπερχόμενος ἵσταται μετὰ τῶν Πρεσβυτέρων, *discendens stat una cum Presbyteris*: sic tandem (k) de Episcopo conse- (k) Idem in ordin Episcopi. crato ibidem præscribitur, καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι ἀνέρχονται εἰς τὸ σύνθρονον, καὶ καθεζόμενος πρῶτος, *& reliqui Episcopi ascendant, ut*

unà sedeant cum Episcopo, primusque sedens, qui ordinatus est, &c. Innuitur quoque hic ritus in Veteri (a) Ordine Romano, ubi Diaconi mox ordinati, *ad dexteram Episcopi stare* jubentur, locum scilicet Diaconorum occupaturi. Indicatur & à Cypriano, ubi de Aurelio & Celerino Lectore ad Sacerdotium destinatis, designatos eos (b) ait, qui corroboratis annis cum ipso ac Presbyteris sedeant; itemque ubi Numidici, à se creati in Presbyterum, ordinationem iis verbis significat: (c) *Nam admonitos nos, & instructos sciatis dignatione divina, ut Numidicus Presbyter adscribatur Presbyterorum Carthaginensium numero, & nobiscum sedeat in clero*: quibus verbis ordinationis duos ritus exprimit, adscriptionem Ecclesiastico catalogo, & coordinationem inter ordinatos. Apertius autem ejusdem ritus meminit (d) Epiphanius, dum adversus Joannem Hierosolymitanum Pauliniani fratris Hieronymi ordinationem defendit, ubi enim quaminvitus ordinatus iste fuerit Diaconus, docuit, mox ipsum in *sanctis sacrificiis ministrasse*, in ordine scilicet suo & loco Diaconi constitutum, narrat: postea vero ejusdem in Presbyterum consecrationem perfectam à se subjungens, *impulimus*, inquit, *ut sederet in ordine Presbyterii*, quibus verbis evidenter ostendit, ordinatum in Presbyterum, ut perfecte in societatem Presbyterorum admissus doceretur, inter reliquos Presbyteros sedere debuisse. Absentia verò Ecclesiastici ordinis virorum ab ordinationibus, & multitudo ordinandorum, qui omnes simul eidem sacrificio ministrare non possunt, sedendi item ac standi diversis in Ecclesia locis, pro diversis Ecclesiasticis gradibus, & ordinibus confusus jam in Ecclesia nec usitatus ordo, in causa fuerunt, ut detento in singulis ordinibus uno, qui in suo gradu & loco ministret, reliqui ordinati ad sua (e) loca post ordinationem, permixtim ut plurimum, revertantur. In sola (f) Episcopi consecratione præscribitur, ut Episcopus consecratus inter Episcopos duos adsistentes medius sedeat. Ipsum autem, qui in Episcopum consecratur, in throno Episcopali collocari antiquitus consuevisse, testantur (g) Constitutiones Apostolicæ, Gregorius (h) Nazianzenus, Gregor. (i) Turonensis, (k) vitæ SS. Chrysostomi Constantinopolitani, (l) Aniani, & (m) Eucherii Aurelianensium, Fulgentii (n) Ruspensis, Pauli (o) Leonensis, & aliorum passim, in propria scilicet civitate consecratorum; nam deductio ad Episcopalem thronum ex potissimis est realis possessionis indiciis, quæ nos alibi fusius prosequemur.

(a) Vetus Ordo Rom. in ord. Diac. in fine.
(b) Cipr. epist. 34. Clero, & plebi Carthagin.
(c) Idem epist. 35. iisdem.
(d) Epiph. epist. 60. inter epistolas Hiero.
(e) Pont. Rom. in fine singular. ordinat.
(f) Idem de consecr. electi in Episc. prope finem.
(g) Constitut. Apost. lib. 8. cap. 5.
(h) Greg. Nazianz. orat. 19. non semel, & alibi passim.
(i) Greg. Turon. lib. 2. hist. cap. 13.
(k) Vit. S. Chrysost. apud Sur. 26. Febr.
(l) Vita S. Aniani apud Sur. 17. Septemb.
(m) Vita S. Eucher. apud eund. 6. April.
(n) Vita S. Fulgent. cap. 17. apud eund. 1. Ianuar.
(o) Vita S. Pauli Leon. in Biblioth. Floriac.

ARTICULUS IV.

De inscriptione ordinatorum Ecclesiastico catalogo.

I. Quartus circa consecratos ritus est, adscriptio Ecclesiastico catalogo, seu relatio, quæ scriptis fiat, in Clericorum Ecclesiæ ordinem atque numerum; quæ quidem majori olim, quam nunc, solemnitate fieri solebat. Constat, Clericos cujuscumque ordinis, statim atque promoti fuissent, adscribi Ecclesiastico catalogo solitos, cui rei probandæ cum plura inserviant, eaque omnia, quæ de eo ritu dicemus; pauca tamen ista hoc loco sufficiunt: quod Canones (p) Apostolorum non semel

(p) Can. Apost. 17. & 51.

ſemel, τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ, *catalogi Sacerdotalis*, ſive *Eccleſiaſtici* meminerint, Clericos nempe omnes non ſolos Epiſcopos, Preſbyteros, aut Diaconos huic catalogo inſcriptos innuentes: quod Numidicus Preſbyter apud ([a]) Cyprianum, *adſcribi* dicatur *numero Preſbyterorum Carthaginenſium*: quod à Baſilio, ut mox dicemus, plures miniſtrorum Eccleſiæ indices fieri jubeantur: ([b]) quod de Lectore recens ordinato dicat ([c]) Sidonius, *quia nomen ejuſdem Lectorum nuper albus accepit*: quod τῶν κανονικῶν ψαλτῶν, meminerit ([d]) Laodicena Synodus, qui nempe Eccleſiaſtico canoni, & catalogo inſcripti eſſent, quos interpretatur Zonaras, ([e]) τοῖς ἐν κλήρῳ τεταγμένοις, *in Clero receptos & admiſſos*. Quod Clericos de *quolibet corpore venientes, atque altario mancipatos*, ſeu adſcriptos alicui Eccleſiaſtico titulo, & munere ſuo fungentes, alia periphraſi Synodus quarta ([f]) Aurelianenſis expreſſerit, *quorum nomina in matricula Eccleſiæ teneantur inſcripta*, indicans eorum Clericorum, qui alicui Eccleſiæ fuiſſent addicti, ut ſuis in ea fungerentur muneribus (a qua lege pauciſſimos exemptos fuiſſe pluries inſinuavimus, & ex profeſſo aliquando docebimus) nomina, Eccleſiæ, cui adſcripti eſſent, catalogo fuiſſe inſcripta. Verùm convenientiùs ad noſtrum morem Concilium ([g]) Londinenſe ſub Gregorio IX., quandonam conficiendus eſſet iſte catalogus, quomodo ante ordinationem legendus, & apud quos aſſervandus eſſet, oſtendit iis verbis: *Et, ne reprobatis, qui fuerant reprobandi, approbatis ſe clanculum valeant immiſcere reprobati: in examinatione ſcribatur numerus, & nomina approbatorum; & qui ſcripti fuerint, poſtmodum in ordinationis limine, perlecta ſcriptura, diſcretione ſollicita requirantur, ipſaque ſcriptura apud Epiſcopum, vel Eccleſiam conſervetur.*

(a) Cypr. epiſt. 35. ſuprà.
(b) Baſil. epiſt. canon. ad Chorepiſc.
(c) Sidon lib. 6. epiſt. 8. Papæ Græco.
(d) Laodicena. c. 15.
(e) Zonaras in c. cit.
(f) Synod. 4. Aurel. c. 13.
(g) Conc. Londinenſe apud Matth. Paridem ad annum 1237.

II. Sed quia ex dictis ſuperiori parte, necnon ex mox explicatis conſtare hæc poſſunt, ad priorum ſæculorum auctores redeundum eſt. Baſilius ([h]) epiſtola canonica ad Chorepiſcopos, triplicem Clericorum indicem, ſeu catalogum conſcribi ſolitum fuiſſe demonſtrat: unum, qui penes Epiſcopos eſſet, alterum penes Chorepiſcopos ſeu Decanos rurales, tertium penes Clericos cujuſlibet vici & Eccleſiæ, cui quis adſcriptus eſſet: hos enim omnes indices memorat ſanctus iſte Pater prædicta epiſtola, a Patribus olim contextos, quod & ſe renovare velle affirmat his verbis: ἀναγκαίως ἦλθον εἰς τὸ ἀνανεώσασθαι τοὺς τῶν πατέρων κανόνας καὶ ἐπιστολὴν ὑμῖν ἀποστεῖλαι μοὶ τὴν ἀπογραφὴν ἑκάστης κώμης τῶν ὑπηρετούντων. καὶ ὑπό τινος εἰσῆκται ἕκαστος καὶ ἐν ποίῳ βίῳ ἐστιν. ἔχετε δὲ καὶ αὐτοὶ παρ' ἑαυτοῖς τὴν ἀπογραφὴν ὥστε συγκρίνεσθαι τοῖς παρ' ὑμῖν ἀποκειμένοις γράμμασι τὰ ὑμέτερα καὶ μηδενὶ ἐξεῖναι ὅτε βούλεται παρεγγράφειν, id eſt, *neceſſariò me contuli ad renovandos Patrum canones, & ſcribo ut ad me mittatis indicem uniuſcujuſque pagi, & a quo unuſquiſque introductus ſit, & in quo ſit libro: habete autem & ipſi apud vos indicem, & veſtræ literæ cum iis, quæ apud nos repoſitæ ſunt, conferantur: & nemini liceat ſeipſum, quando velit, inſcribere.* Hæc enim, dum attente conſidero, videtur mihi Baſilius ad præcavendas fraudes, quæ in deſcribendis Clericorum nominibus in matricula, ſeu catalogo, aut

(h) Baſil. epiſt. can. ad Chorepiſc.

aut libello, uniuscujusque Vicanæ Ecclesiæ contigere poterant, voluisse præterea Chorepiscopos indicem nominum omnium Clericorum, secundùm antiquos mores ex uniuscujusque Ecclesiæ catalogo exscribere, exprimendo singulorum ordinatorum nomina, & ex quo ea libro exscripsissent: item jussisse ejusmodi indicem ab iis servari, ut cum literis ad ipsos directis conferri posset, ne quis videlicet aut cujuslibet Vicanæ Ecclesiæ catalogo seipsum inscriberet, vel inscribi citrà Episcopi consensum, & Chorepiscoporum scientiam faceret, quatenus fraus omnis a sancto Clericorum catalogo procul abesset, & falsatæ adscriptionis suspicio. Porrò catalogi, qui apud Episcopos erat, cura penes Primicerium fuit, inter cujus officia refert (a) Isidorus, quod *matriculam ipse disponat*.

(a) Isidor. epist. ad Ludifredum, refertur c. Perlectis, dist. 25.

III. Si quis autem in aliquod crimen incidisset, ob quod vel pro aliquo tempore ab officio suspendi, aut de gradu omnino dejici debuisset, nomen ipsius aut omninò delebatur, si nempe a Clero omninò exclusus foret, aut supprimebatur, si ad tempus ab officio abstineretur. Supprimebatur autem illud nomen, quod inter sacra palam minimè recitabatur; delebatur, quod omnino è tabula expungebatur. Cùm multa autem sint, quæ probare id queant, unico testimonio Augustini, quia iterum fortè de eo dicendi erit locus, rem conficimus. (b) Augustinus ergo de Bonifacio Presbytero, qui de aliquo crimine ab alio accusatus, non tamen convictus, & ad sepulchra Sanctorum cum accusatore missus fuerat, loquens, ejus nomen nec se ausum fuisse delere, nec supprimere dicit, privata scilicet sua sententia, quod nec de gradu dejici, nec suspendi A posset, qui convictus non esset; quod tamen Presbyter accusatus consensisset, pro Presbytero per aliquod tempus non haberi, ideò Cleri & plebis Hipponensis judicio reliquit, num velint nomen ipsius inter sacra prætermitti, seu, quod ipse anteà dixerat, supprimi; sic enim interpretanda sunt hæc Augustini verba: (c) *Nomen autem Presbyteri non sum ausus de numero collegarum ejus vel supprimere, vel delere,* B *ne divinæ potestati, sub cujus examine causa adhuc pendet, facere viderer injuriam, si illius judicium meo vellem præjudicio prævenire: quod nec in negotiis sæcularibus judices faciunt, quando causæ dubitatio ad majorem potestatem refertur: & in Episcoporum Concilio constitutum est, nullum Clericum, qui nondum convictus sit, suspendi a communione debere, nisi ad causam suam examinandam se non præsentaverit.* C *Bonifacius tamen hanc humilitatem suscepit, ut nec literas acciperet, quibus in peregrinatione honorem suum quæreret, ut in eo loco, ubi ambo ignoti sunt, circa ambos æqualitas servaretur; & nunc, si verbis placeret, ut nomen ejus non recitetur, ne iis, qui ad Ecclesiam accedere nolunt, sicut ait* (d) *Apostolus, demus occasionem quærentibus, non erit nostrum hoc factum, sed eorum quorum causa fuerit factum; quid enim* D *obest homini, quod ex illâ tabulâ non vult eum recitari humana ignorantia, si de libro vivorum non eum deleat iniqua conscientia?*

(b) Aug. epist. 137. Hippon.

(c) Ibidem.

(d) 2. Cor. 11.

IV. Ubi autem aliquis correctus fuisset, poterat ejus nomen, quod deletum fuerat, iterum tabulis Ecclesiasticis inscribi, juxta Concilii (e) Agathensis sanctionem, quæ Capitularibus (f) Caroli inserta legitur, qua nempe decerni-

(e) Concil. Agath. c. 2.

(f) Capitul. lib. 7. cap. 167.

cernitur, ut, *contumaces Clerici, prout dignitatis ordo permiſerit, ab Epiſcopis corrigantur, itaut, cum in pœnitentia correxerit, reſcripti in matriculâ gradum ſuum, dignitatemque ſuſcipiant*. Matricula autem iſta non ſolos Clericos, ſed & quoſcumque Eccleſia alere conſueverat, deſcriptos comprehendebat, ut pâtet ex ([a]) Concilio Laodiceno apud Gratianum, ubi matriculariæ mulieres leguntur, quæ corruptè in quibuſdam Codicibus matricuriæ: itemque ex Concilio ([b]) Antiſſiodorenſi, in quo, qui votum haberet, matriculæ, vel pauperibus ſolvere jubetur; necnon ex ([c]) Hincmaro prohibente, ne Presbyteri pro locis matriculæ xenia accipiant, nec ſuos parentes ſanos & robuſtos eadem matricula collocent, &c. aliiſque compluribus. Siquorum autem nomina Eccleſiaſticis tabulis inſcribebantur, eadem inſcripta ſtudioſe aſſervabantur, maxime verò Epiſcoporum, quorum nempe, & eorum præſertim qui primas ſedes occupabant, in diptychis Eccleſiaſticis, non in ſua ſolùm Diœceſi, ſed alibi quoque inſcribi nomina jubebantur, eaque intra Miſſarum ſolemnia, etiam poſtquam diem ultimum obiiſſent, recitari nonnunquam conſueverant. Hinc tum acriter olim pro Chryſoſtomi nomine obliterato a quibuſdam, ut reſtitueretur, ab Innocentio I. certatum, teſte ([d]) Theodoreto, ([e]) Nicephoro, & aliis; quod & oſtendit epiſtola ([f]) Ægyptiorum Antiſtitum ad Anatolium Conſtantinopolitanum contra Timotheum Alexandrinę ſedis invaſorem, inter epiſtolas Virorum Illuſtrium, pro Concilio Chalcedonenſi. Hinc tanta ([g]) olim ſolemnitate, tantoque cum tripudio Leonis Summi Pontificis ab hæreticis nomen abraſum, in Concilio Conſtantinopolitano ſub Mena, circa initium Imperii Iuſtini, reſtitutum; ([h]) Euphemii, atque Macedonii Catholicorum Epiſcoporum nomina in diptycha relata. Hinc tam diu, tam acriter pro ([i]) Acacii Conſtantinopolitani nomine vel retinendo, vel expungendo certatum, ut hæc fere una res concordiam Eccleſiarum Orientis & Occidentis remoraretur. Hinc querimonia juſta ([k]) Vigilii adverſus Theodorum de Zoili Alexandrini Antiſtitis nomine e diptychis exempto. Hinc plures aliæ ejuſmodi contentiones, quæ ſcilicet oſtendunt, quanto honori haberetur inſcriptio iſta nominis Eccleſiaſticis tabulis, quanto decori, ex iiſdem abraſio.

V. Circa hujus ritus illuſtrationem obſervare tandem juvat ex ([l]) Sigeberto, librum olim propheticum S. Clementi primo Metenſis civitatis Præſuli ab Angelo allatum fuiſſe, in quo nominum omnium Metenſium Epiſcoporum ſibi continua ſerie ſuccedentium initiales literæ inſcriptæ erant, in quem cum ad hujus civitatis thronum evectus Deodericus, aliàs Theodoricus, Othonis Imperatoris germanus, oculos conjeciſſet, notaſſetque earum literarum aliquas auro, alias argento, alias viliori metallo, pro meritorum ſingulorum qualitate, eſſe annotatas, videretque etiam literam ſui nominis argento eſſe prænotatam, *dixiſſe fertur, ſe in Epiſcopatu tanta bona facturum, ut ipſa nominis ſui litera merito deberet auro annotari*: quod non fruſtra ab eo dictum, ([m]) qui & vitæ ſanctitate, & prophetiæ gloria illuſtris vixit. Quàm autem vereor, ne ſi idem noſtro tempore vigeret miraculum, plurium

(*a*) Laod. apud Grat. diſt. 32. c. mulieres.

(*b*) Antiſſiod. c. 3.

(*c*) Hincmarus ep. 7. c. 35.

(*d*) Theodoret. lib. 5. cap. 32.

(*e*) Nicephor. lib. 13. cap. 34.

(*f*) Epiſtola Ægypt. ad Anatol. Cõſtantinop. tomo 2. Conc. Binii parte 3.

(*g*) Synod. Conſtantinop ſub Mena act. 1. tomo 2. Concil. parte 1.

(*h*) Ibidem.

(*i*) Vide plurimas epiſtolas Hormiſdæ, & alior. ad Hormiſd. tomo 1. epiſt. Roman. Pōtif. & tom. 2. Cõcilio Binii.

(*k*) Vigilii ſententia adverſus Theodorum Cæſarea Cappadociæ Antiſtit. tom. 1. epiſt. Rom. Pontif. & tomo 2. Conc. Binii.

(*l*) Sigebertus ad annum 963.

(*m*) Vide eundem Sigeb. ad annum 984.

rium non Episcoporum solùm, sed & inferioris ordinis Clericorum nomina (a) exararentur stylo ferreo, vel plumbi lamina, vel celte sculperentur in silice. Caveant sacri omnes Mystæ, Deique ministri, ne recedentes à Deo, hoc solùm honoris habeant, quod in terra scribantur; ne de iis dici non possit, quod de Apostolis testificatus est Christus dicens: (b) *Nòmina vestra scripta sunt in cœlis*. Utinam terrestris Clericorum catalogus divino & cœlesti autographo respondeat, eorumque solùm nomina contineat, quos Pater æternus (c) Euangelii sui testes prærordinavit.

(a) Job. 19.

(b) Ierem 17.

(c) Lucæ 10. Actorum 13.

ARTICULUS V.

De mutatione nominis in ordinationibus.

I. AD hanc autem nominis inscriptionem pertinet, vel certe cum ipsa valde conjuncta est, quæ aliquando fieri consuevit, & jam in Romanis Pontificibus usitata perseverat, nominis in ordinatione seu consecratione mutatio: cujus vetera etiam exempla, a nongentis scilicet, & amplius annis dari possunt. Sic enim sanctus (d) VVillibrordus, seu VVillebrordus Episcopus Trajectensis à Pipino Heristallo Romam missus, à Sergio Papa consecratus, nomine Clementis imposito, ad prædicationem Euangelii missus est, anno Christi 696. quod nomen ei ideo impositum putat (e) Balæus, quod in festo S. Clementis fuisset ordinatus. Sic etiam S. Vinofridus, seu VVinfridus, qui Moguntinam Ecclesiam laudabiliter administravit, Apostolus Germanorum dictus, cum à Gregorio secundo consecraretur, Bonifacius dictus est, teste (f) VVilibaldo primo Estatensi Episcopo, quo postea solùm nomine innotuit.

(d) Vitæ S. VVillebrordi ab Albino Flacco conscriptæ cap. 7 apud Surium 7. Novemb.

(e) Balæus centur. 2. cap. 5. script. Britanniæ.

(f) VVilibaldus in vita S. Bonifac. Mogunt. cap. 7. apud Sur. 5. Iunii.

II. A quo verò tempore Romani Pontifices nomen mutare consueverint, non omnes consentiunt: (g) Platina Sergium secundum scripsit primum nomen in Pontificatu mutasse, quod *Os-porci* turpissimo nomine vocaretur; sed neque verum est, Sergium secundum nomen mutasse, quem Anastasius (h) Bibliothecarius a principio Sergium dictum esse testatur; neque vero *Os-porci* unquam vocatus est, sed nomen illud Sergio quarto convenisse alii refertur, quem, quod *Bucca-porci*, seu *Os-porci* diceretur, nomen mutasse narrat (i) Ditmarus: quantumvis eundem Sergium quartum ex ipsius sepulchrali inscriptione, quæ (k) habetur in Basilica Lateranensi; constet, cum Petrus antea nuncuparetur, ob reverentiam Apostolici culminis nomen mutare voluisse: potuit autem fieri, ut Sergium IV. cum Sergio II. Platina confunderet, & inde errandi occasionem acciperet. Sed nec Sergius quartus hujus consuetudinis auctor dici potest, quippe cùm Joannes duodecimus, 50. fere ante Sergium quartum annis, ex Octaviano in Pontificatu Joannes dici voluerit, ob eam, quam tradit (l) Guillelmus Bibliothecarius, rationem, quod Octaviani nomen, utpote ab Ethnicis potius, quàm a Christianis usurpatum, majestati & religioni Pontificiæ minus idoneum videretur. Reperiuntur etiam aliqui Joanne XII. anteriores Summi Pontifices, qui nomen mutaverint; notat siquidem (m) Ciaconus, Hadrianum tertium Agapeti, Stephanum VI. vulgo dictum quintum, Basilii, & Marinum primum Constanti-

(g) Platina in vita Sergii 2.

(h) Anastas. Biblioth. in Sergio 2.

(i) Ditmarus lib. 1.

(k) Inscriptio sepulchralis vetus Sergii 4.

(l) Guillelmus Biblioth. in Ioanne 12.

(m) Ciaconus in Ioan. 12. in Hadriano 3. & Steph. 6.

stantini nominibus antea insignitos fuisse. Verùm quod ad Marinum primum spectat, falsum est in Pontificatu nomen Marini ab ipso assumptum fuisse, quippe cum ante Pontificatum Marinus dicatur a (a) Nicolao primo, ubi eum se Constantinopolim mittere renuntiat, nec non in (b) Actis octavæ Synodi œcumenicæ, ubi Marinus iste Diaconus, locum tenens sanctissimi Archiepiscopi urbis Romæ, inscribitur; quomodo ergo dici potuit in Pontificatu Marini nomen assumpsisse, qui antea Marinus diceretur? Non negaverim eum Constantinum dictum, sed sicut utrumque nomen ante Pontificatum habuit, ita & in Pontificatu retinuit: quod si verum est HadrianumIII. & Stephanum IV. nomina in Pontificatu mutasse, non autem duplici ipsos nomine vocatos fuisse: qua de causa nomen ipsi mutaverint, cùm nullus veterum prodat, certo divinare non possumus: plures notare possumus (c) post Joannem XII. qui nomen ad Pontificatum evecti mutaverint: sic enim v. g. Benedictus septimus Franco antea dictus est: Joannes 14. Petrus antea vocatus, quod nomen ob reverentiam S. Petri deposuisse credendus est: Gregorius S. Brunonis: Sylvester secundus ejus successor, Gerberti; Joannes 17. Sicconis; Sergius 4. ex prædictis vel Petri, vel Buccæ porci, vel utrunque nomen obtinuit: Benedictus 8. Theophilacti; Clemens 2. Suidgeri; Damasus 2. Poponis; Leo 9. Brunonis; Victor 2. Eberardi; Stephanus 10. Friderici; Benedictus 9. seu Joannis 10. Mincii; Alexander 2. Anselmi; Gregorius 7. Hildebrandi, aliique continenti fere serie sibi succedentes, non iis, quibus in Pontificatu vocati sunt, ante Pontificatum nominibus insigniebantur, quorum fortè maxima pars ad nomen mutandum inducta fuit, ut asperitatem nominis sui Romanis auribus insuetam effugerent, & levioribus, atque ad Romanum loquendum magis accommodatis vocibus appellari possent. Mutatio verò ista nominis non solùm in consuetudinem, verùm etiam in religionem transiit; pauci postea reperti sunt, qui nomen non mutarent: si enim eos excipias, qui nomen aliquod veterum Romanæ Ecclesiæ Pontificum ad Pontificatum attulerunt, qui ob hanc causam nomen minime mutaverunt, quorum recentiora sunt exempla Hadriani sexti, & Marcelli secundi, reliqui fere omnes ad Pontificatum assumpti religiosam duxere prioris nominis mutationem, nec mysterio ac significatione vacuam.

III. Duas ergo præsertim significationes mysticas hujus nominis mutationis reperio; prima est, ut eo ritu moneantur, qui ad Summum Pontificatum euehuntur, dignitatem istam videri quandam divinitatem, seu divinæ Majestatis participationem, declarationem, atque ἀποθέωσιν: egregiè siquidem observat (d) Lactantius in more positum fuisse, ut consecratis & in divos relatis nomina mutarentur, nequis homines fuisse suspicaretur: ita Romulus Quirinus; Læda Nemensis, Circa Marica, Juno Matuta, Melicertes Portumnus, Jo Isis, Castor & Pollux Dioscuri vocati: quod quamvis in Imperatoribus minimè servatum, qui nominibus non mutatis in Divorum numerum referebantur: servari tamen consentaneum visum est in Summorum saltem Pontificum consecratione, qui, ut ex (e) Dionysio, & aliis

(a) Nicolaus 1. epist. ad Michaelem Imperatorem.

(b) l. 8. Synod. statim initio.

(c) Vide Platinam, Ciaconum, Papyrium Massonum & alios in vitis Sum. Pontific.

(d) Lactantius lib. 1. instit. cap. 15. & 21.

(e) Dionysius cap. 1. & S. Eccles. hier. & alii Patres passim.

aliis sæpe protulimus, in Deos mutati, Deique, quantum fieri potest, imitationem ac similitudinem assecuti per Pontificatum, augustiùs ac veriùs consecrantur. Eos ergo ut supra homines esse nobis innotescat, humanum abjicere nomen convenire judicatum est, ut nec tanquam homines amplius nominentur, qui inter cœlites, ac spiritales in terra Angelos (ausim post Scripturam (a) sacram dicere Deos) in sua consecratione transcribuntur. Altera est, ut per istam nominis mutationem temporalium curarum deserendarum, & vitæ in melius mutandæ consecrati admoneantur, quatenus (b) expoliantes se veterem hominem cum actibus suis, induant novum; simulque cum nomine, pristinam vitæ vitiis innutritæ conversationem, aut certè minus perfectam abjiciant: non recordentur se fuisse quod erant; & viribus, ut ait (c) Sidonius, resurgentis innocentiæ convalescant: novo ideo nomine vocantur ob nova studia, novum vitæ institutum, & novam vel certe renovatam professionem sanctitatis: ob quam etiam causam jam servatur, ut qui institutum monasticum amplectuntur, vitæ conditionem mutantes, nomen quoque mutare soleant: & qui Christianam fidem amplectuntur, recepto ab antiquis (d) temporibus more, nomina mutent.

(a) Psalm. 81. Exodi 22. 28. & alibi.
(b) Coloss. 3.
(c) Sidon. epist. 13. lib. 4.
(d) Vide apud Vicecomitem in Sacram Bapt. fusè.

IV. Proferri verò possunt ad comprobandam mutationis nominum in assumptione ad Pontificatum convenientiam, novæ & antiquæ Legis exempla, quibus patet divina jussione iis mutata nomina, quibus insignia conferrentur à Deo beneficia, iisque speciatim, qui ad Apostolatum, id est Ecclesiasticæ dignitatis apicem vocarentur.

A Nam in veteri quidem Testamento ab ipso Domino Abram, & uxor ejus Sarai, mutatis prioribus nominibus Abraham, & Sara nomina indita esse; & Jacob Israëlis nomen attributum legimus. De Abraham nuncupato ita Scriptura loquitur: (e) *Nec ultra vocabitur nomen tuum Abram, sed appellaberis Abraham, quia patrem multarum gentium constitui te*; eadem non paucis interjectis mutandam

B quoque ipsius uxoris appellationem iis verbis descripsit: (f) *Dixit quoque Deus Abraham, Sarai uxorem tuam non vocabis Sarai, sed Saram, & benedicam ei, & ex illa dabo tibi filium, cui benedicturus sum, eritque in nationes; & Reges populorum orientur ex eo.* Quomodo pariter, & cur Jacob Israel dictus sit, postquam cum Angelo tota nocte fuisset luctatus, ipsa nobis aperuit: (g) *Nequaquam*, inquit Angelus, *Jacob appellabitur*

C *nomen tuum, sed Israel, quoniam si contra Deum fortis fuisti, quantomagis contra homines prævalebis.* Legimus item ex veteri Testamento Osee filium Nun ducem populi futurum, Josue seu Jesum a Moyse nuncupatum fuisse: *nam*, inquit (h) Scriptura, *vocavitque Moyses Osee filium Num Josue*. Jam verò in novo Testamento Christus Dominus Ecclesiæ suæ Caput constituturus, eum ad se

D adductum iis verbis affatus est: (i) *Tu es Sion filius Jona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus*. Zebedæi quoque *filii tonitrui*, cum ad Apostolatum assumpti sunt à Domino, vocati fuerunt, teste (k) Marco; putatque (l) Chrysostomus Saulum Apostolum gentium futurum Pauli nomen non ab hominibus, sed à Deo accepisse; quomodo olim Patriarchis, & Apostolo-

(e) Genes. 17.
(f) Ibidem.
(g) Genes. 32.
(h) Num. 13.
(i) Ioan. 1.
(k) Marci 3.
(l) Chrysost. serm. de convers. Pauli.

ſtolorum quibuſdam nomina mutata ſunt. Idem vero (a) Chryſoſtomus, uno dempto Pauli exemplo, cætera complectens, cauſamque perquirens, cur his nomina à Deo mutata ſint, & aliis quibuſdam v. gr. Iſaaco, & Sanſoni a nativitate impoſita fuerint, paucis concludit, τοῦτο δὲ οὐχ ἁπλῶς γίνεται, ἀλλ' ἵνα τὴν προσηγορίαν ἔχωσιν ὑπόμνημα τῆς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, *hoc autem non temere fit, ſed ut eam appellationem habeant, quæ ſit illis divini beneficii perpetuum monimentum.*

(a) Idem hom. 19. edit. Anglic. pag. 631.

ARTICULUS VI.

De communione poſt ordinationem.

I. VErùm pluribus circa illum mutationis nominis ritum, aliaque ejuſmodi quæ in quibusdam ſolùm ordinationibus, nec niſi raro contingunt, omiſſis, jam cæteri ritus frequentiores, qui ordinationem conſequuntur, expendendi ſunt. Silendum certe non eſt Eccleſiaſtico uſu ac lege præceptum, ut quicumque ſacrum aliquem ordinem recipiunt, ii Chriſti Corpori, ac Sanguini communicent: quem ritum innuunt, tum (b) Conſtitutiones Apoſtolicæ, quæ Epiſcopi ordinationem deſcribentes, eum in manu ſacram Hoſtiam recipere docent, ut ſupra docuimus; non enim ſacram Hoſtiam in manus recipiebant, niſi ex ea communicaturi: tum etiam Canon iſte Apoſtolorum (cui conſentit (c) Conſtitutio Anacleti) quo (d) quidem Canone Epiſcopi, Preſbyteri, & Diaconi, vel quicumque è catalogo Eccleſiaſtice cauſam dicere jubentur, ſi forte non communicaverint, eaque niſi juſta reperiatur, ſegregari præcipiuntur: ſi enim ii omnes, qui catalogo Eccleſiaſtico inſcripti non communicaverint, tam ſevere plectuntur, quanto magis iidem ſacri miniſtri, eo quo ordinati fuerint die, ſacris Altaribus communicare jubebantur. Clarius & expreſſius (e) Dionyſius, ubi enim conſecrationem monaſticam explicans docuit Monachos conſecratos, recepto ſalutationis oſculo ad Euchariſtiam percipiendam invitari, ut ad divinæ ſocietatis μετάληψιν *tranſumptionem* perveniant; mox ad conſecrationes Eccleſiaſticas rediens, ſimiliter quoslibet ordinatos ſanctam Euchariſtiam percipere oſtendit iis verbis, διὸ καὶ ταῖς ἱερατικαῖς τάξεσιν ἐν ταῖς ἱεροτελεστικαῖς αὐτῶν ἁγιαστείαις, ἐν τέλει τῶν ἱερωτάτων αὐτῶν ἀφιερώσεων, ἡ τῆς ἁγιωτάτης Εὐχαριστίας κοινωνία μεταδίδοται πρὸς τοῦ τελέσαντος αὐτὰς ἱεράρχου. οὐ μόνον ὅτι τῶν θεαρχικῶν μυστηρίων ἡ μετάληψις, ἑκάστης ἱεραρχικῆς μεθέξεως ἐστὶ τὸ κεφάλαιον. ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς καὶ θειοτάτης δωρεᾶς, ἀναλόγως αὐταῖς καθ' ἑκάστην αἱ ἱεραὶ πᾶσαι τάξεις μετέχουσι πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτῶν τῆς θεώσεως ἀναγωγὴν καὶ τελείωσιν. *Quapropter & Eccleſiaſticis ordinibus, in fine ſacratiſſimarum ipſorum conſecrationum, ſanctiſſimæ Euchariſtiæ communio conceditur ab eo, qui ipſas perficit, Pontifice, non ſolùm quod divinorum myſteriorum perceptio uniuſcujuſque hierarchiæ participationis ſumma ſit, ſed etiam quod ipſius communicabilis & divini doni, ſinguli pro ſuo captu ſacrati ordines participes fiant, ad propriam ipſorum divinæ mutationis traductionem, ſeu inſtitutionem & perfectionem.* Similiter (f) S. Maximus παντεῖ

(b) Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 5.
(c) Anaclet. epiſt. 1.
(d) Can. Apoſt. 8.
(e) Dionyſius cap. 6. Eccleſ. hier.
(f) S. Maximus in dict. cap. Dionyſ.

γὰρ ὁμοίως μετὰ χειροτονίαν, τῶν θείων ἀξιοῦνται μυστηρίων, ὅπερ ἐμφαίνει τὴν πρὸς θεὸν οἰκειότητά τε καὶ ἕνωσιν, *omnes enim æque post ordinationem divinis dignantur mysteriis, quod cum Deo familiaritatem & unitionem manifestat*. Denique tam Pontificale Romanum, quàm Euchologium Græcorum hujus ritus meminere: dum hoc (a) Diaconos, Presbyteros, & Episcopos ordinatos, ad sanctam Communionem recipiendam præsertim adstringit; Clericorum tamen, etiam qui consecrati non fuerint, & quorumdam ex populo, ac si communicare in ordinationibus soliti essent, mentionem faciens: (b) illud vero dum ab Episcopis, Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis exigit, ut singuli in ordine suo consecrati communicet, nullorum aliorum mentionem faciens.

II. Quo verò ritu, qua forma communicare ordinati solerent, hìc aperiendum est. Omittimus autem hìc veterem ritum, quo Presbyteri seu per 8. seu per 40. dies ab ordinatione communicare solebant, recepto pane consecrato, dum ipsi ordinarentur, qua de re (c) supra diximus: Primùm autem notamus, eos haud dubie Episcopos, qui apud Latinos ubi consecrati forent, præcipuas in Sacrificio Missæ celebrando partes assumerent, reliquis quoque ex clero & populo, quibus in hac Missa communicare placeret, Corpus & Sanguinem distribuisse: aliquos autem (d) supra, præter Summum Pontificem, sacrificandi post consecrationem suam præcipuum munus sibi vendicasse docuimus, quamvis id ab Innocentio tertio interdictum diximus. Apud Græcos verò expresse hanc provinciam non consecratori, sed consecrato Episcopo (e) Euchologium demandat: nam de consecrato in Episcopum sic loquitur: καὶ πρῶτος τῶν ἄλλων τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ μεταλαμβάνει, καὶ χειροτονήσαντι, καὶ τοῖς λοιποῖς μεταδίδωσι: *& primus inter alios pretiosi Corporis & Sanguinis Christi fit particeps, & ei qui ipsum consecravit, ac cæteris distribuit*. Vetusne sit ille Græcorum mos, non mihi constat: nam (f) Dionysius Ecclesiastici cujuslibet ordinis viros, post consecrationem suam à Pontifice consecrante sanctissimam Eucharistiam accipere docet; & (g) Constitutiones Apostolicæ præscribunt, ut unus ex Episcopis offerat Hostiam in manus ordinati in Episcopum, antequam ad Episcopalem thronum à cæteris deducatur. Nazianzenus quoque consecratorem suum his verbis alloquitur: (h) καὶ θύεις τὸν μόσχον τῆς τελειώσεως, *consecrationis vitulum mactas*; quæ verba spiritualiter explicata consecrantem Antistitem Christi Corpus inter conferendum sacros Ordines obtulisse & distribuisse consecrato ostendunt. Secus ergo quàm Græci, Latini faciunt, apud (i) quos consecratus à consecratore suo pretiosum Christi Corpus & Sanguinem accipit: quod sane convenientius videtur, tum ut plene à se consecratum consecrator perficiat datione corporis & sanguinis Christi, quo scilicet dono (k) ex Dionysio supra hierarchica omnis perfectio absolvitur; tum ne, si consecratore contra a consecrato Eucharistiam accipiat, non jam consecrantis ac perficientis locum tenere, nec perficiendi ac sanctificandi officium obire, sed e contra in eodem mysterio sanctificari, & perfici consecra-

(a) Euchol. Græc. in ordin. Episcopi Presbyteri, & Diaconi.

(b) Pont. Rom. in ordin. Presbyt. & consecr. Episcopi.

(c) Vide suprà, ubi de receptione instrumentorum sacrorum, & panis consecrati.

(d) Vide suprà, ubi de ordinatione inter Missarum solemnia celebranda.

(e) Euchol. de consecr. Episcopi.

(f) Dionysius suprà.

(g) Constitut. Apost. suprà.

(h) Nazianz. Cor. 5. versus finem.

(i) Pont. Rom. de consecrat. electi in Episcop.

(k) Dionysius suprà.

ſecrator Antiſtes videatur: tum etiam ne in eodem Sacrificio ſacrorum munerum alius conſecrator, alius diſpenſator appareat: cum tamen Sacrificii unitatem deceat, ut idem, qui præcipuas in conſecrando ſacro iſto cibo partes habuit diſtribuendi munere defungatur. Denique, ([a]) ut veritas antiquæ legis figuræ reſpondeat, in qua Pontifex alium conſecrans, Sacrificium initiationis integre ipſe perficiebat, non autem recens conſecratus.

(a) Vide ſuprà, ubi de ritibus ord nat. Pontifc. & Sacerd. in antiqua lege.

III. Ex prædictis autem Euchologii verbis apparet, non ſolùm conſecrantem ac conſecratorem, ſed plures alios in Miſſa, in qua conſecratus aliquis fuerit Epiſcopus, communicare ſolitos fuiſſe: idque antiquitus obſervatum fuiſſe mihi pro comperto eſt, in hac ſcilicet ſpiritali exultatione omnium; non ſolùm Epiſcopos adſiſtentes, & Clericos omnes miniſtrantes (quos patet ex prædictis ſacræ Euchariſtiæ participes effici debuiſſe:) verùm etiam plures ex populo ab altari Dominico convivatos, ac divina ſacri Corporis & Sanguinis participatione refectos fuiſſe. Sic enim v. gr. legimus in vita ([b]) S. Fulgentii, graviter & erudite per quendam ejus diſcipulum, ad Felicianum ejus in Epiſcopatu ſucceſſorem conſcripta, quo die in Eccleſia Ruſpenſi receptus eſt, & in cathedra Epiſcopali collocatus, Sacramenta divina celebrata fuiſſe, *& de manibus Beati Fulgentii communicantem omnem populum lætum abſceſſiſſe*. Neque verò ab Eccleſiaſtico more alienum eſt, quod vel Epiſcopi adſiſtentes in Miſſa, in qua alius ordinatur, communicent: imo id antiquis Eccleſiæ inſtitutis omnino videtur eſſe conſonum: nam & ([c]) Canonibus Apoſtolorum, vetantur etiam Epiſcopi, qui alterius oblationi interſunt, abſque participatione Corporis & Sanguinis Chriſti recedere: convenire quoque Epiſcopos ad ſacram ſynaxim inter ſe aliquando ſolitos, & ab uno Euchariſtiam recipere, colliges ex ([d]) Cypriano, ([e]) Euſebio, ([f]) Athanaſio, ([g]) Theodoreto, ([h]) Veteri Ordine Romano, & aliis.

(b) Vita S. Fulgent. cap. 17. apud Sur. 1. Ianuar.

(c) Can. Apoſt. 8. ſuperius cit.

(d) Cipryan. de orat. dom & epiſt. 54. in quem legatur Pamelius.

(e) Euſeb. lib. 5. cap. 24.

(f) Athanaſ. apolog. ad Conſtantium 1. de fuga, apolog. 2. & epiſt. ad Antiochenſes vulgo dicta.

(g) Theodoret. lib. 2. hiſt. cap. 15.

(h) Vetus Ordo Rom. tit. 1. §. Deinde venit, & tit. 3. verſus finem.

IV. Deducitur autem ex eodem Euchologio, cum per ſeipſum conſecratus in Epiſcopum communicet, & aliis ſacram Euchariſtiam diſtribuat, non genuflexum ante altare, ſed ſtantem, & altari innixum oportere eum communicare, in quo ([i]) Pontificale Romanum ei conſentit, quemadmodum etiam tam Græcorum, quam Latinorum conſuetudo fert, ut qui in Epiſcopum conſecratur, ſimul cum conſecratore ſuo ſub utraque ſpecie panis & vini Corpus ac Sanguinem Chriſti percipiat: ita enim dictum Pontificale Romanum: *Deinde, poſtquam conſecrator corpus Domini ſumpſerit, non totum ſanguinem ſumit, ſed ſolùm partem ejus cum particulâ Hoſtiæ in calicem miſſa; & priuſquam digitos abluat, communicat conſecratum ante ſe in eodem cornu, capite inclinato, ſtantem, & non genuflectentem, prius de Corpore, tum de Sanguine, deinde purificat ſe, poſtea conſecratum*. In quâ deſcriptione hæc notanda ſunt: Primùm, Epiſcopum conſecratum propter reverentiam, quam corpori ac ſanguini Domini exhibere debet, capite inclinato communicare: propter poteſtatem autem, quam eminentiſſimam habet in ipſum corpus ac ſanguinem Dominicum, non genuflexum ante ipſum altare, ſed ſtantem ex illâ

(i) Pont. Rom. de. conſecrat electi in Epiſcopum.

ſacra-

ſacratiſſimâ eſca ad altaris cornu convivari, eodem ſcilicet corporis ſitu, de altari communicantem, quo conſecrator ipſe, ut ad perfectam cum ipſo conſecratore ſimilitudinem per conſecrationem ſuam traductus eſſe videatur: cum è contra tam Sacerdotes, quàm Levitæ, non in ipſo altari, ſed ante altare ex Concilio (a) Toletano IV. non ſtantes, ſed genuflexi, ut mox dicemus, communicare jubeantur. Olim autem vel laicos ipſos ſtantes, communicaſſe, nec omnino negare auſim, nec affirmare: nam parti affirmanti videtur favere (b) Chryſoſtomus, neganti Eccleſiaſticus Latinorum uſus. Alterum, ex eadem Hoſtia, eodemque calice, ex quo conſecrator partem ſumpſerit, vel hauſerit, conſecratus pariter Epiſcopus communicare jubetur, tum ad Epiſcopatus unitatem expreſsius ſignificandam (ob quam etiam Epiſcopus conſecranti concelebrat) & ejuſdem Sacerdotii Chriſti participationem ab omnibus æquè Epiſcopis demonſtrandam: tum etiam ad eoſdem de concordia inter ſe ſervandâ acriùs commonefaciendos, *quoniam*, ut ait (c) Apoſtolus, *unus panis, unum corpus multi ſumus, omnes qui de uno pane participamus*: tum denique ad imitandum Chriſti Domini exemplum, qui eo die quo (d) Apoſtolos (in quorum gradum Epiſcopi ſuccedunt) Sacerdotes creavit, ex uno pane eos & ſeipſum pavit, ex uno calice potavit. Vetus tamen Ordo (e) Romanus ſecus olim ſtatuebat, ut ex ipſius verbis deduces, *cùm autem venit ad communicandum, Dominus Pontifex porrigit ei formatam atque ſacratam oblationem integram, ſuſcipienſque; eam Epiſcopus, ipſe ex ea communicet ſuper altare; quod ve*- A *rò reſiduum fuerit, ſibi reſervet denuò ad communicandum uno quoque die, & ad quadraginta dies expletos.*

(a) Tolet. 4. c. 17. al. 18.

(b) Chryſoſt. homil. in Encæniis, & homil. 6. ad populum Antioch. alias 83. in Matth.

(c) 1. Cor. 10.

(d) Matth. 26. Marci 14. Lucæ 22. primæ ad Corinth. 11. quibus adde interpretat. PP. dicentium Chriſtum ſui corporis & ſanguinis participem ſimiliter fuiſſe.

(e) Vetus Ordo Rom. de conſecrat. electi in Epiſcopū.

V. Circa Presbyterorum autem & Diaconorum communicantium ritum, eo quo ordinati ſunt die, quædam non contemnenda habentur in (f) Euchologio Græcorum. Primum enim circa Diaconos hæc præſcribit, εἰς τὸν τῆς μεταλήψεως καιρὸν, πρῶτος τῶν ἄλλων ὁ χειροτονηθεὶς μετέχει τῶν θείων μυστηρίων, B καὶ λέγει τὰ Διακονικὰ εἰς τόπον αὐτῶν, ἤγουν, (g) τὰ ὀρθοὶ, μεταλαβόντες, ταῦτα δὲ γίνονται, ὅταν γίνηται λειτουργία τελεία ἐπειδὴ καὶ ἐν ταῖς προηγιασμέναις γίνεται, ἰστέον ὅτι μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ προηγιασμένα ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, πρὶν εἰπεῖν τὸν Διάκονον, πληρώσωμεν τὴν δέησιν, προσάγεται ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι, καὶ γίνεται ἡ τάξις τῆς χειροτονίας, ὡς ἔφημεν: Id eſt, *tempore verò communionis, qui eſt ordinatus, pri*- C *mus inter alios Diaconos particeps fit divinorum myſteriorum, & recitat loco illorum Diaconica, illud ſcilicet,* (h) *recti (ſupple ſtemus, &c.) hæc autem fiunt cum integra perficitur liturgia; quoniam verò ea quoque fit ex præſanctificatis, ſciendum eſt quoniam poſtquam repoſita fuerint præſanctificata in ſacra menſa, ordinationis diſpoſitio fit ſicut diximùs*. Circa Presbyteros vero hæc poſtea ſubdit, D (i) ὅτε δὲ μέλλει εἰπεῖν, (k) τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις τότε ὁ χειροτονηθεὶς ἀποδίδωσι τὸν ἅγιον ἄρτον, καὶ παρὰ τοῦ ἀρχιερέως μεταλαμβάνει πρῶτος τῶν ἄλλων, καὶ λέγει καὶ τὸν ὀπισθάμβωνον εὐχήν: Id eſt, *cum verò Pontifex dicturus eſt,* (l) *ſancta ſanctis, tunc conſecratus reſtituit ſanctum panem Pontifici, & primus inter alios Presbyteros communicat, & legit orationem, quæ poſt*

(f) Euchol de ordin. Diac.

(g) Vide in Liturg. Chryſ.

(h) Vide ibid.

(i) Enchol. in ord. Presbyt.

(k) Vide in Liturg. Chriſoſt. & Baſilii.

(l) Vide in eadem Liturgia Chryſoſt. & Baſilii.

post ambonem dicitur; eam nempe, *quæ completo Sacrificio alta voce dicitur a Sacerdote extra sanctuarium*. Ex quibus hæc colliguntur Primum tam Diaconos, quàm Sacerdotes Græcorum in ordinatione sua stantes ante altare communicare; quo similiter corporis gestu ac loco communicare solent, quotiescumque tanquam Sacerdotes ac Diaconi communicant, quemadmodum in (a) Liturgiis Basilii, ac Chrysostomi præscribitur, in quibus stantes, & capite inclinato utrique communicantes describuntur. Alterum, reliquos quoque Presbyteros ac Diaconos in solemnibus aliquorum ordinationibus communicare solitos, sed hoc diei solemnitati, & recenti tam horum, quàm illorum ordinationi deferri, ut inter ordinis sui viros primi sacræ Eucharistiæ participes fiant, qui eo die fuerunt ordinati. Tertium diversas a Diaconis & Presbyteris post communionem recitari orationes, a Diaconis *Diaconica*, a Presbyteris preces *post ambonem* dictas legi debere, quemadmodum in ipsorum quoque (b) Liturgiis præcipitur. Quartum ordines nonnunquam conferri in liturgiâ ex præsanctificatis, quo tamen casu non desinunt ordinati communicare eodem, quo in cæteris Missis, ritu atque ordine. Quintũ Euchologium non docere Diaconos ordinatos, vel Sacerdotes ipsos ab eo, a quo ordinati sunt, Pontifice sacram Eucharistiam percipere: fieri enim potest, ut Diaconis saltem non per se ipsum, sed per alios Sacerdotes Eucharistiam Pontifex distribuat, quemadmodum in solemnibus apud ipsos liturgiis fieri consuevit, in quibus nempe (c) *primus Sacerdotum impertiri panem Sacerdotibus & Diaconis, secundus autem sanctum sangui-*A *nem, & siquidem est Pontifex, osculantur ejus manum: sin minus, unusquisque propriam manum, & primum Sacerdotem*. Sextum observandum est sanctum panem, quem ex prædictis ordinatus in Presbyterum receperat, ad significandam ejusdem potestatem, imminente tempore communionis a Presbytero consecrato reddi, ut ex eo communicare possit. Denique notandum tam Presbyteros, quàm Diaconos sub utraque specie communicare, B quod apud eos non solùm in ordinationibus, sed quotiescunque sacra communio publice distribuitur, observari solet, ut sub utraque semper specie præsertim Clericis concedatur.

VI. Non consentit in omnibus allatæ dispositioni Pontificale (d) Romanum, quod de promotis ad sacros ordines hoc ritu communicandis legem fixit iis verbis: *Postquam verò Pontifex se communi*C*caverit, & totum sanguinem sumpserit, priusquam digitos abluat, accedunt ante altare Presbyteri, deinde Diaconi, tandem Subdiaconi, quibus ordinate dispositis, & genuflexis, Pontifex factâ reverentia Sacramento, & aliquantulum versus cornu Euangelii se retrahens, ad illos se convertit, & singuli ex Diaconis, & Subdiaconis tantùm dicunt submissa voce: Confiteor, &c. Presbyteri ante* D *communionem non dicunt confessionem, &c: tum accedunt ordinati ad supremum gradum altaris; Pontifex verò ponit plures Hostias consecratas super patenam, quam ori cujuslibet communicandi supponit, & singulos communicat, cuilibet dicens, Corpus Domini nostri Jesu Christi. &c. quilibet respondet Amen; & priusquam communionem sumat, manum Pontificis*

(a) Vide easdem Basilii ac Chrysost. Liturg.

(b) Vide præsertim Liturg. Chrysost.

(c) Rubr. Latin. Liturg. Chrysost. tom. 2 Bibl. Græcol. SS. Patrum.

(d) Pont. Rom. tit de ordin. Presbyt

tificis Hostiam tenentem osculatur, &c. Ex quibus plura colliges: primum eos duntaxat, qui ad sacros ordines promoti sunt, ad communionem percipiendam hic adstringi, quibus nempe solùm ordines intra Missarum solemnia necessario conferendi sunt, cum minores extra Missæ sacrificium conferri queant. Ecclesiarum tamen plurium consuetudo ferre videtur, ut quicumque intra Missarum solemnia cum reliquis promoventur, ad quemlibet ordinem, vel etiam ad Tonsuram Clericalem, ii sacram Eucharistiam eo tempore percipiant: quæ consuetudo si generatim recepta sit, cum sit valde rationabilis, & antiquitus, ni fallor, recepta fuerit, obligandi vim habebit. Æquum enim valde est, ut cum vel ipsi (a) Monachi Clericis inferiores olim sine Missæ sacrificio initiari vetarentur, quod scilicet totius nostræ consecrationis summa est; nulli pariter vel Clericali Tonsura initientur, qui non sacram Eucharistiam eo die percipiant. Alterum, in ordinationibus Clericorum, nullius alterius, quàm eorum, qui ad aliquem ordinem tunc temporis evecti fuerint, mentionem fieri, quamvis, & olim usitatum, nec jam prohibitum aut absurdum videatur, ut plures etiam e populo in istiusmodi celebritate ac solemnitate pro ordinandis efficacius deprecaturi communicent. Tertium singulos ordinatos ad communionem accedentes, pro gradu & ordine suo accedere debere, quod olim in veteri Ecclesia accuratius servabatur, ut leges apud Clementem in (b) Constitutionibus, & alios plures; jam verò minus quidem diligenter servatur, sed tamen inter ordines conferendos servandum hic præscribitur. Quartum eos omnes communicaturos etiam Presbyteros genuflectere debere; nam adorantium hic gestus est, ut alibi docebitur. Quintum Confessionem omnes facere, benedici, & absolutione deprecatoria, ac signo Crucis ad communionem preparari, præter Presbyteros, qui, quia concelebrarunt Episcopo, & simul cum eo consecrarunt, jam mundi, jam puri, ac sancti esse præsumuntur, ut expiatoria ista benedictione minime indigere videatur.

VII. Plura omitto, quæ & antiquos communicandi ritus patefaciunt, sed communes, ut quod verba quædam Pontifex Eucharistiam tribuens proferat: communicans, *Amen*, respondeat &c. vel quæ ad decentem ordinem, & honestam dispositionem in communione servandam inserviunt, ut sunt ea quæ ad purificationem spectant. Quædam addo, quæ & instituto nostro magis propria, minusque aliena, & graviora videbantur. Primum istud observo, quod sub una solùm specie etiam Presbyteri, qui Pontifici concelebrarunt, communicare dicantur: quamvis enim post (c) Dionysium (d) Theologi passim doceant, non esse perfectum sacrificium, cui sacrificans non integre participaverit: hoc tamen ita intelligitur, ut sufficiat à præcipuo consecratore corporis ac sanguinis Christi sacrosancta munera integre non sub una solùm, sed sub utraque specie, sumi, non autem ab omnibus omnino, qui quovis modo consecrationi etiam corporis ac sanguinis Domini cooperantur: at in Missa ordinationis præcipuus consecrator est Episcopus, qui sub utraque specie communicare præcipitur, quatenus Christi institutioni satisfaciat. Antiquum hic Ecclesiæ usum non moror

(a) Vide Dionys. cap. 6. Eccl. hier. & Euchol. in init. Monachi.

(b) Constit. Apost. lib. 8. cap. 13.

(c) Dionys. cap. 3. Eccl. hier. Theologi passim in 4. dist. 12.

(d) Theologi passim in 4. dist. 12.

moror, quia justas ob causas scio antiquatum esse. Alterum addo, nullam in Pontificali Romano differentiam inter ordinatos adhiberi quoad locum, in quo communicare debeant, sed omnes ascendere gradum supremum altaris juberi ad communicandum; cum non dubitem priscis temporibus, hierachicorum, & non hierarchicorum ordinum discrimen servatum fuisset, quibus scilicet, ut patet ex (a) Laodiceno, Sanctuarium Subdiaconis minime patebat: nec licebat (b) ullis præterquam *μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς εἰσιέναι εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ κοινωνεῖν*, *solis sacratis, seu Sacerdotali catalogo insertis, Diaconis scilicet, & Presbyteris, ad altare accedere, & communicare*. Tunc itaque servabatur hæc differentia inter communicandum, quæ (c) Toletano IV. statuta est, ut *Sacerdos & Levi a ante altare communicent, in choro Clerus, extra chorum populus*. Tertium, item præcipi, ut singuli ex ordinatis manum Pontificis exosculentur, quod inculcatum in Liturgia (d) Chrysostomi legimus, ut Diaconus sanctissimam Eucharistiam percepturus *τὴν μεταδιδοῦσαν αὐτῷ χεῖρα*, *manum, quæ ipsi impertit*, exosculetur: & ut Græcorum morem omittamus, (e) Vetus Romanus Ordo hanc ceremoniam pariter adumbravit, dum Missæ ab Episcopis celebratæ ritus descripsit, ibi enim præscribit; *ut Presbyteri & Diaconi osculando Episcopum, corpus Christi ab eo accipiant manibus, in sinistra parte altaris communicaturi: Subdiaconi autem osculando manum Episcopi, ore accipiant corpus Christi ab eo. Postquam verò Diaconi in sinistro cornu altaris de sanguine Christi communicent, venientes Subdiaconi ordinatim, accipiant sanguinem Christi ab Archidiacono * manus ejus osculantes*. Iis verbis ritus quosdam deprehendes, qui jam non observantur. Ideoque à nobis tantùm hæc allata sunt, ut pateat manum osculandi Pontificis communicantis non esse rem inusitatam: supra (f) autem, extra sacræ Eucharistiæ perceptionem Episcoporum manus osculo infixo a fidelibus honorari solitas fuisse indicavimus, plurium ad id probandum SS. Patrum testimoniis adductis. Æquum vero omnino cuivis sapienti videbitur, ut eam manum veneremur, a qua nobis tam ingentia beneficia proveniunt; & (g) quoties Sacerdotem Eucharistiam porrigentem inspexerimus, Christi manum visibiliter extensam videre nobis videamur.

(a) Conc. Laodic. c. 21.

(b) Idem c. 91.

(c) Tolet. 4. c. 17. al. 18.

(d) Vide Rubr. Græc. Latin. Liturg. Chrysost ubi ad communionem ventum est.

(e) Vetus Ordo Rom. 2. versus finem.

* *manum* legit Cassand. in liturg cap. 25.

(f) Vide suprà.

(g) Eadem fere apud Chrysost. hom. 60. ad populum Antioch. seu 23. in Math.

ARTICULUS VII.

De ritu in ordinationibus usitato, ut Sacerdotes ordinati Pontifici concelebrent.

I. ALius communioni succedit ritus, qui ad Ecclesiasticam similiter pacem & unitatem significandam ac confirmandam institutus est, ut scilicet Episcopi ac Presbyteri eo die, quo consecrati sunt, consecratori suo concelebrent. Qui ritus non in Oriente solum, sed in Occidente servatur. In Oriente tamen mos iste non ad solos ordinationum dies restringitur, sed pluribus aliis de causis, & quidem sæpenumero Episcopo Presbyteri extra ordinationem concelebrant. In Occidente verò singularis jam ordinationum casus statuitur, in quo con-

suetudo ista vigeat, ut Episcopo Presbiteri concelebrare permittantur. Refert quidem ([a]) Innocentius III. in Ecclesia Romana aliquando usitatum fuisse, ut Presbyteri Cardinales Summo Pontifici concelebrarent, sed id jam in desuetudinem abiit.

(a) Innocent. III. lib. 4. de sacrif. Missæ cap. 25.

II. De hac porro consuetudine audacius sentiunt aliqui ex Theologis, puta ([b]) Durandus, ([c]) Caietanus, ([d]) Gabriel, & alii, ad quos propendent ([e]) Sotus, ([f]) Palacios, ([g]) Angelus, aliique nonnulli, eam videlicet, vel in totum abolendam esse, vel statuendum, ut Presbyteri, cum ad verba consecrationis venerint, ipsa omittant, aut certe διεγηματικῶς seu *recitative* & historico more, absque intentione consecrandi, ea recitent, ne consecrandi prærogativam Episcopo præripiant. Quorum sententia iis rationibus fulciri potest: Primò, quia ejusdem Sacramenti debet esse unus minister; atqui Sacramentum Eucharistiæ unum est, ideoque nonnisi ab uno Sacerdote confici potest. II. Quia si omnes Presbyteri consecrant Hostiam in altari appositam, fieri poterit, præsertim in magna Presbyterorum consecratorum turba, ut ex Presbyteris aliquis Episcopo præcurrat, & prior eo verba consecratoria finiat; quo casu Episcopus non consecrabit, quia statim atque verba prolata sunt a Sacerdote cum intentione consecrandi, consecratio poni debet, nec in potestate Sacerdotis consecrantis est effectum verborum remorari, cum admodum causæ physicæ ac naturales, verba effectum suum necessario producant: at quàm absurdum sit, Episcopum non consecrare in ea Missa, quæ in ordinationibus celebratur, nemo non videt: sequeretur enim ex eo Episcopum non sacrificare in isto ordinationis actu, quod Ecclesiasticis legibus, & exemplo Christi Domini adversatur; qui Sacerdotes ordinaturus, solus ipse Corpus ac Sanguinem suum legitur consecrasse: adversaretur etiam divinæ legi, qua qui Eucharistiam consecrant, eam ipsi integram sumere debent; nec sacrificium legitimum esse potest, in quo Eucharistiæ consecrator utramque speciem non sumpserit; hoc autem in præsenti casu contingeret, ut qui ex Presbyteris consecrasset, hic sub sola specie communicaret; qui non consecrasset Episcopus, solus ipse sub utraque specie sumeret; ideoque non integrum sacrificium a consecrante seu sacrificante sumeretur. III. Quia esto forte Presbyteri omnes proferendo verba consecrationis expectent, donec Episcopus protulerit, proindeque absurdum, quod intulimus, minime sequatur: attamen sequetur proferentes Presbyteros post Episcopum non consecraturos panem & vinum jam ab Episcopo consecrata, & sacrilegium committere, si intendant rem jam consecratam iterum consecrare: præsertim verò, ubi magna est Presbyterorum consecratorum multitudo; ut plurimum certe continget, ut aliqui in pronuntiando tardiores, vel rei, quam de novo suscipiunt, excellentia detertiti, non simul, ne moraliter quidem loquendo (nam physice & mathematice omnes simul finire penitus impossibile est) verba finiant; unde ii saltem non consecrabunt, proindeque sacrilegium committent, si intendant hostiam in altari appositam consecrare. Neque juvat respondere, eos, qui tardius verba proferunt, verba sua referre ad instans illud, quo

(b) Durandus in 4. dist. 13. quæst. 3.
(c) Cajetanus in 3. partem D. Thomæ q. 82. art. 2.
(d) Gabriel in Can. Missæ lect. 6.
(e) Sotus in 4. dist. cit. q. 1. art. 2.
(f) Palacios q. 4.
(g) Angelus 8. v. Eucharistia 2. §. 4.

quo Episcopus consecrat; nam uti arguit Sotus, intentio facere non potest, ut verba antea vel posteaquam proferantur, effectum suum habeant; alioqui posset aliquis nunc proferre verba cum intentione consecrandi post horam, quod absurdum est. IV. Quia Apostoli, cum a Christo consecrati sunt Sacerdotes, simul cum Christo non consecrarunt, ut patet ex (a) Evangelistarum & (b) Pauli relatione; cur ergo ab exemplo Christi, & Apostolorum deflectimus? Ecclesia quoque vetus morem istum non videtur agnovisse, sed cum primùm instituit, ut Presbyteri de novo consecrati, simul cum Episcopo Canonem Missæ recitarent, nudam solùm recitationem ipsis præcipiebat, non consecrandi ritum simul cum Episcopo eis permittebat. Quod ex iis colliges, tùm quod Vetus (c) Ordo Romanus hujus concelebrandi ritus, nec in ordinatione Presbyteri, nec in consecratione electi in Episcopum meminerit: tum quod vetustum (d) Pontificale Romanum, veteri tamen Ordine Romano posterius editum, Presbyteris de novo consecratis duntaxat præcipiat, ut *dicant omnia, quæ sunt in Missali, sicut si celebrarent*; quibus verbis non ipsi quidem celebrare, sed solùm Canonem Missæ recitare innuuntur. Unde cum idem (e) Pontificale Romanum à tempore Innocentii octavi, & postea jussu Clementis octavi editum statuit, ut *Pontifex Secretas morosè dicat, & aliquantulum altè, ita ut ordinati Sacerdotes possint secum omnia dicere, & præsertim verba consecrationis, quæ dici debent eodem momento per ordinatos, quo dicuntur per Pontificem:* fatendum quidem est, hæc verba favere opinioni contrariæ, quod Presbyteri scilicet simul cum Episcopis celebrent; negandum tamen eam efficaciter adstruere; nam præcipi hæc possunt, quamvis historice tantùm & recitativè Canon Missæ à Presbyteris de novo consecratis legatur. Quibus omnibus adde Hispalensem (f) secundam Synodum inter ea, quæ Presbyteris interdicunt, referre, ut nec Episcopo præsente Sacramentum corporis & sanguinis Christi conficere possit: at si coram Episcopo Presbyteri Sacramentum Eucharistiæ conficere licite nequeant, multo minus cum ipso poterunt. Denique vel Presbyteri pronuntiantes formam consecrationis cum Episcopo, singuli habent intentionem consecrandi independenter ab Episcopo, vel intentionem tantùm cum ipso consecrandi, & proinde dependenter quodammodo ab ipso: neutrum autem dici potest; non primum, nam si dicamus singulos Presbyteros intendere consecrare seorsim & independenter ab Episcopo celebrante, si casu accidat, ut ipsi priores verba proferant, materiam appositam consecrant, si posteriùs proferant, actum agunt, quod utrumque absurdum supra reputavimus; si verò intendant tantùm conjunctim cum Episcopo consecrare, videtur hæc intentio esse contraria intentioni Christi, æque in Eucharistia ac in Baptismo, in quo si duo independenter à se invicem intendant baptizare, & cum intentione dicant, *nos te baptizamus*, probabile est, eos nihil efficere, saltemque contra intentionem Christi agere, qui unicum ejusdem Sacramenti ministrum constituit: nam si dependenter unus ab alio agit, jam nullus eorum totalis causas est Sacramenti, sed par-

(a) Matth. 26. Marci 14. & Lucæ 22.
(b) 1. ad Cor. 11.
(c) Vetus Ordo Rom. tit. de ordinat. Presbyt. & tit. de consecrat. electi.
(d) Pont. Rom. vetus ibidem.
(e) Pontificale Rom. recens.
(f) Hispal. 2. c. 7

tialis tantùm, unde duplex unius Sacramenti minister statuitur, quod intentioni Christi repugnat.

Vide D. Thomam, Bonavent. Paludanum, Richardum, & alios in 4. dist 13. Sylu. Item v. Eucharostia, & cæteros.

III. Hæc pro priori sententia dici possunt; quæ tamen non impediunt, quominus rectius cæteri consuetudinem prædictam, quam nempe tam Latini quàm Græci amplectuntur, retinendam censeant. Quid Pontificale de ea edicat, nos supra vidimus. Euchologium quoque præscribit, ut Presbyter recens consecratus, τὸ κοντάκιον cum Episcopo recitet, id est sacram liturgiam, ut fuse supra explicuimus. Sæpius quoque variis aliis de causis eandem frequentari concelebrandi cum Episcopo consuetudinem jam monuimus: neque earum Ecclesiarum sensus est recitative tantùm legi Missæ Canonem a Presbyteris, sed de facto eos consecrare: quamvis enim non adorari soleat Corpus Christi, nisi post prolata à Pontifice verba; tamen stricte, quoad ejus fieri potest, observatur, ne Episcopo isti præcurant, priusque ipso legant: quod arguit passim credi non historice tantùm, sed cum intentione consecrandi verba consecrationis a Presbyteris proferri debere.

IV. Varii autem sunt modi, quibus explicatur, quomodo plures Presbyteri simul cum Episcopo consecrent & concelebrent: Prior est, si dicamus singulos Presbyteros non habere intentionem consecrandi seorsim ab Episcopo, sed conjunctim tantùm; neque id repugnare unitati ministri Sacramenti, ut patet in Matrimonio, ad quod duplex necessario concurrit minister, uterque scilicet conjugum; & in consecratione Episcopi, ad quem plures alii Episcopi concurrunt; nihil similiter impedire, quominus dicamus in hoc singulari casu plures esse causas consecrationis Eucharistiæ, quamvis unaquæque earum sit sufficiens, quæ sola consecrationem perficiat. Utrum autem causæ istæ partiales dicendæ sint, an totales, difficultatem esse de nomine: totales dici, quia singuli consecrantes totam consecrationem operantur; partiales vocari, quod unicam causam totalem efficiant, & ex ipsis conjunctis unica totalis causa resultet: esto verò in causis physicis ac naturalibus duæ causæ totales dari non possint ejusdem effectus, quæ non sint subordinatæ; in causis tamen moralibus id contingere posse: nam v. gr. duo aliquando aut plura motiva non subordinata rem aliquam mihi persuadere possunt, quorum unum ad persuadendum est sufficiens, cætera tamen non sunt inutilia; & fines aliquando ejusdem actionis minime subordinati possunt me ad aliquid agendum inducere, quorum unusquisque sufficit; reliqui tamen non inutiliter me movent, sed singuli ad agendum me impellere possunt. Idem dicas de pluribus Episcopis ad unius consecrationem concurrentibus. Quidni ergo plures simul Sacerdotes unicum Calicem consecrare possint? simulque omnes ab Ecclesia adhibeantur ad consecrandum? eamque singuli intentionem habeant, ut non seorsim agant, sed conjunctim, sicut eandem Antistites consecrantes Episcopum habent intentionem. Unde quamvis unus alio citius verba consecratoria absolvat, attamen nullus eorum consecrat, nisi cum aliis; quia nullus eorum intendit consecrate, nisi cum cæteris Presbyteris, qui consecrare secundùm Ecclesiæ intentionem cum ipsis voluerint. Ut tamen unicam causam totalem ipsi efficiant,

ciant, opus eſt, quod moraliter loquendo ſimul omnes verba conſecratoria abſolvant; unde ipſis rubricæ Pontificales præcipiunt, ut ſummi Sacerdotis proferentis verbis inſiſtant, eumque ſequantur. Et hic explicandi modus poteſt aliquo exemplo illuſtrari; quemadmodum enim unica ablutio vel immerſio ſufficit ad Baptiſmum, & tamen ſi tres adhibeantur, duæ poſteriores non ſunt inutiles, nec actum agunt, ſed ad effectum Baptiſmi concurrunt, & ex ipſius tribus unica totalis materia Baptiſmi coaleſcit; item quemadmodum; ex plurium Theologorum ſententia, ſi in Extremæ Unctionis Sacramento conferendo unica adhibeatur in capite unctio cum forma generali, *quidquid peccaſti per omnes ſenſus &c.* Sacramentum hoc valere poteſt; ita tamen, ut ſi temporis ſatis supereſſe advertitur, reliquæ unctiones ſuppleri, formæque ipſis reſpondentes proferri debeant; quo caſu Sacramentum iſtud abſolvitur cum ultima unctione, & formæ prolatione; quod tamen, ſi iſtæ non fuiſſent ſubſecutæ, non ideo imperfectum fuiſſet; ſed ſtatim poſt primam, ſi unica adhibita fuiſſet, effectum ſuum ſortitum fuiſſet: quidni ſimiliter dicamus, conſecrationem Euchariſtiæ, quæ ab uno Sacerdote proferente verba perfecta fuiſſet, pluribus ex Eccleſiæ lege & inſtitutione eadem proferentibus, perfectam non fore, niſi cum omnes conſecratoria verba abſolverint; dummodo moraliter loquendo omnes ſimul ea proferre dici poſſint, ut per modum unius cauſæ agere dici queant?

V. Alter modus explicandi eſt, ut omnes quidem, independenter unus ab alio, conſecrare intendant,

A ſed intentionem ſuam omnes ad illud inſtans referant, quo Epiſcopus conſecrationis formam ſit perfecturus: tunc enim nihil refert, ſive verba proferant, antequam Epiſcopus proferat, ſive poſt ipſum eadem abſolvant; non enim conſecrant, niſi cum Epiſcopo, quia non intenderunt conſecrare, niſi eo inſtanti, quo Epiſcopus abſolvit; ſi pariter poſt Epiſcopum eadem verba finiant, quia non intenderunt conſecrare, niſi eo inſtanti, quo Epiſcopus finivit, ideo rem jam conſecratam ipſi non conſecrant, ſed

B ſimul cum Epiſcopo. Sed hic modus explicandi difficilè defendi poteſt, neque enim intentio ſola perficit Sacramentum, ſed intentio cum materia & forma; nec poteſt miniſter, materiam & formam exhibens, impedire effectum Sacramenti, aut illum differre; proindeque ſi prolata non fuerint verba à Sacerdote eo inſtanti, quo Epiſcopus ea proferens verè conſecravit, ipſe conſecrare cum ipſo non

C potuit, qui nondum verba protulerit, ſine quibus conſecratio non perficitur; ſi verò prius verba protulerit, quàm Epiſcopus, ſtatim atque verba conſecratoria protulerit, conſecrationem quoque perfeciſſe dicendus erit; quia effectum ſuorum verborum ſuſpendere, ne inſtanti quidem, potuit; ſi per ſe ipſum ſeorſim & ſeparatim ab alio

D conſecrare intendit: quod ſi intendit tantùm eo caſu celebrare cum Epiſcopo, quo eo caſu ſimul abſolveret verba cum Epiſcopo, nulla eſſet in ea intentione difficultas, nec dubium, quin concurrente fine verborum ſuorum cum Epiſcopo, ipſe conſecraret; non concurrente autem, nihil efficeret: ſed quia hic caſus rariſſimus eſt, quis putet hoc ordinatos aut de facto

facto intendere, aut intendere debere? Ad hoc autem responderi potest, non esse adeo rarum, ut simul moraliter loquendo, imo & physicè, finiant Episcopus, & aliquis Sacerdotum ordinatorum, licèt non mathematice; neque hoc necessum esse ut simul consecrent; quia nempe, licèt ex hypothesi prius Mathematice loquendo, finiat prolationem verborum Episcopus, quàm ullus Sacerdotum; is tamen, qui cum eo physice vel moraliter finiet, dicetur cum eo consecrasse; quia nempe, sicut imperfecta prolatio, dummodo ex communi hominum existimatione perfecta sit, & suam habeat significationem, adeout intelligi possit, conficiendis Sacramentis sufficiens est, ut patet in balbutientibus, & palpitantibus, ægrotantibus, &c. ita eo tempore, quo nondum perfecta mathematice fuerit, ad consecrationem Eucharistiæ sufficiet, si eo instanti a Sacerdote consecrante ad consecrandum referatur.

VI. Tertius modus explicandi est, ut singuli ordinati intendant consecrare corpus Christi seorsim & per se, nullo habito respectu ad ullum instans, juxta quem modum si accidat, ut aliquis Presbyterorum prius finit verba consecratoria, quàm Episcopus, solus ipse consecrabit, non Episcopus: tuncque per accidens fiet, ut qui consecrarit, ipse sub utraque specie non communicet: quod similiter contingit, ubi Sacerdos post consecrationem moritur, & alius ab ipso consecrata sumit; quod per accidens fieri, hujus sententiæ auctores non esse absurdum judicant; cum Ecclesia hoc incommodum præcaveat, statuens, ut quantum fieri potest, Episcopus morosè verba proferat, & post eum alii: si verò Episcopus prior verba

A protulerit, nullus Presbyterorum consecrabit, nec tamen ullus eorum peccabit, quasi sacrilegus consecrationis iterator, quia nullus repetere consecrationem intendet: nec adeo periculum istud proferendi perperam verba consecratoria præcaveri debet, quàm in Sacramentis characterem conferentibus, quæ sine periculo repeti non possunt, nisi adhibitâ diligentiâ, ne jam perfecta iteratò fiant. Verùm modus iste minus probabiliter defendi potest,

B tum quod præcavere debeat Ecclesia studiosè, ne quod ex divino jure est, ut consecrans integrum Sacramentum sumat, Episcopo non consecrante, minimè observetur; ad quod fugiendum satius esset, non pati plures Episcopos ita concelebrantes: tum etiam quod æquale videatur esse sacrilegium iterare Sacramentum Eucharistiæ jam perfectum, & Sacramentum Baptismi, eo quod utrimque prior consecratio

C tanquam inutilis vel inefficax reprehendi videretur: unde non esset tolerandum in istâ simultaneâ plurium celebratione iteratæ consecrationis probabili periculo tot sese personas exponere. Prima itaque explicatio facilior: altera juxta solutionem ultimo loco allatam defendi quoque probabiliter potest: hæc autem ultima à nobis tanquam minus probabilis exploditur.

VII. Juxta duos itaque priores

D explicandi modos argumentis superiùs allatis in favorem eorum Theologorum, qui tot Ecclesiarum morem carpere ac reprehendere minus fortè prudenter audent, Respondendum est, Primò unius Sacramenti unicum posse esse ministrum totalem & integrum, plures partiales; speciatim autem in ordinatione ab Ecclesia institui, ut plures Presbyteri cum Episcopo celebrent, ut unitas

unitas Sacerdotii ostendatur, consensio omnium Sacerdotum inculcetur, Presbyteratus quædam esse participatio summi Sacerdotii seu Episcopatus, denotetur. Secundum argumentum nihil continet, quod non ex prædictis explicationibus, vel ex inferius dicendis non solvatur. III. Similiter ex prædictis explicationibus concidit. Ad IV. respondetur, Christo non concelebrasse Apostolos, quia eos efficiendo Presbyteros consecravit Eucharistiam; nam dicens, *Hoc facite in meam commemorationem*; fecit Sacerdotes: adjungendo, *Hoc est corpus, meum* Corpus suum consecravit: at in ordinationibus nostris alia est ratio, quia Presbyteri ordinantur alia oratione ab ea, qua Eucharistia consecratur, & Presbyteri ordinati sunt, antequam ad consecrandum Episcopus accingatur: unde & præparare se possunt de novo consecrati Sacerdotes, ut cum Episcopo consecret; in omnibus autem Christi exemplum non sequimur, qui cum potestate excellentiæ præditus esset, potuit non usurpando materiam aut formam a se postea institutam, eundem Sacramenti effectum operari. Vetus autem (a) Ordo Romanus de hoc ritu siluit, fortè quod nondum in usu esset. Citata autem (b) vetusti Pontificalis verba huic mori non officiunt, quippe cùm moneant tantùm Presbyteros de novo consecratos, ut eodem modo se gerant, ac si soli vel principales celebrationis Missæ auctores ac ministri essent, quod non probat ipsos non esse Episcopo in ea cooperatores, saltem minus principales. Tempore quoque (c) Concilii Hispalensis secundi, fortè nec dum in more erat positum, ut Sacerdotes Episcopo concelebrarent, qui quidem, etsi coram Episcopo tanquam soli vel præcipui ministri celebrare non permittantur, ne se quodammodo Episcopis preferre vel æquare videantur; non tamen ideo ipsis cooperari in sacro isto ministerio in sua consecratione prohibentur; quod utique minus est, quàm Episcopo præsente, consecrationem sua auctoritate attentare. Denique ad V. responderi potest, Presbyteros Episcopo concelebrantes intendere posse & seorsim atque independenter consecrare, & dependenter ac conjunctim modis suprà explicatis. Quod autem Baptismus a duobus perfici non possit, admittit (d) D. Thomas: parem verò rationem negat esse Eucharistiæ ob disparem utriusque institutionem. Alii Baptismum quoque valere a pluribus collatum dicunt, sed non debere affirmant, ob Ecclesiæ prohibitionem: utrum placuerit dicere, mihi non displicet. Ut ut sit autem, & quamcumque aliquis explicationem sequatur, tutus est, si nullam singularem intentionem habeat, sed tantùm universalem faciendi, quod instituit Ecclesia, & concelebrandi eo modo, quo ipsa permittit, absque eo quod ad particulares modos descendat, pui difficultate non carent.

(a) Vetus Ordo Rom. suprà.

(b) Vetustum Pontificale supra.

(c) Conc. Hispal. 2. suprà.

(d) D. Thomas in 4. d st. 13. q. 1. a 2. ad 2.

ARTICULUS VIII.

De cæteris ritibus Ordinationis.

I. Prædictis omnibus ritibus aliqui alii adjunguntur, in quibus explicandis nulla difficultas contingit. Primò observandum est, ordinationem peractam faustas sequi acclamationes solitas fuisse. Legimus suprà in gestis (e) Eradii complures easque iteratas, tum Augustino, tum Eradio acclamationes editas

(e) August. in gestis Eradii.

editas fuisse, easque etiam publicis tabulis inscriptas. Legimus (a) apud Codinum renuntiato ab Imperatore Patriarcha τὴν εὐφημίαν, *faustam acclamationem* utrique fieri solitam: cujus formam eandem cum ea, quę jam fit Episcopis recens consecratis, disces ex iis verbis, (b) καὶ πάντες αὐτίκα πολυχρονίζουσι, *& mox omnes ad multos annos acclamant*: sed & acclamationum istarum emittendarum, seu τὸ πολυχρόνιον accinendi usitatissimus mos apud veteres. Πολλὰ ἔτη clamabant Græci, ut ex eodem (c) Codino, (d) Luitprando, (e) Evagrio, (f) Synodo Chalcedonensi, (g) Constantinopolitanâ sub Menâ, & aliis videre est: *Multi anni*, seu *vita*, Græcum istud sua lingua vertentes clamabant Latini, ut ex prædictis (h) Eradii gestis colligere est, necnon ex (i) Corippo, acclamationes Justino Imperatori factas fusius describente. Nec solùm recens creatis Imperatoribus hæc acclamari solita erant, sed (k) Despotis, (l) Consulibus, & aliis Magistratum ineuntibus, quibus sicut & Imperatoribus, a quibus constituti essent, fausta acclamabantur: quinimo quotiescumque Patriarcha in publicum prodiret, (m) Patriarchalium domesticorum munus erat dicere, εἰς πολλὰ ἔτι δέσποτα, *ad multos annos Domine*: quoties (n) pariter Imperatores vel Pontifices templum ingrederentur, primi Diaconorum officium erat μετὰ τὴν εἴσοδον εὐφημία τῶν βασιλέων, καὶ ἀρχιερέων: *Post ingressum Imperatoribus & Pontificibus bene apprecari*. Ad concionantes (o) quoque ædem acclamationes transierunt, quæ jam abolitæ, in solis ferè consecrationibus Antistitum tam apud Græcos, quàm Latinos retentæ

(a) Codinus cap. 20. num. 6. & 9.
(b) Ibid. num. 5.
(c) Codinus cap. 6. num. 13. cap. 7. num. 2. & alibi passim.
(d) Luitprandus in legat. sua Constantinop.
(e) Evagr. lib. 2. cap. 17.
(f) Synodus Chalc. act. 7.
(g) Synodus Constantinop. sub Mena passim.
(h) Aug. suprà.
(i) Corippus lib. 1. & lib. 2. de laudib. Justini.
(k) Codinus cap. 18.
(l) Plinius in Panegyr.
(m) Citrius in responsis.
(n) Idem ibid.
(o) Vide Chrysost. in pluribus homiliis. August. lib. 4. de doctrina Christiana cap. 26. & sæpe in homil.

sunt: nam in ordinatione Episcopi observat (p) Euchologium, nonnisi τῇ συνήθοις εὐφημίας τελουμένοις: *consueta acclamatione seu adprecatione peracta*, Episcopus simul cum recens consecrato Antistite thronum Episcopalem conscendere: consuetæ autem acclamationes eæ sunt, quas usitatas fuisse ostendimus, quibus congruit vox (q) εὐφημία, quæ faustam acclamationem, bonamque ominationem, quasi magistratum ineuntes prosequi solemus, significat. (r) Pontificale verò Romanum hunc ritum iis verbis perstringit: *Consecratus verò accedit ad cornu Epistolæ altaris, & ibidem cum Mitrâ & baculo genuflexus, versus ad consecratorem cantando dicit, Ad multos annos; deinde accedens ante medium altaris, ubi iterum ut prius genuflexus, dicit altius cantando, Ad multos annos; tunc Consecrator recipit eum surgentem ad osculum pacis, & similiter faciunt adsistentes Episcopi, &c.* Circa quem Latinorum ritum nota, non recens consecrato, sed consecratori a consecrato, Polychronium accini, cum (s) antiquitus utrique a præsentibus acclamaretur, quod & Græci, ni fallor, observant: in consecratione autem (t) Summi Pontificis secus observari, nam non solùm in Summum Pontificem coronato, vel in Episcopum consecrato, sed etiam in Presbyterum ordinato, *multos annos* usitata superius formula consecrator, vel ordinator Episcopus adprecari solet.

II. Secundo observandum post ordinationem sacros Hymnos cani sæpius solitos: sic enim legimus in gestis (u) Metensium Episcoporum, Episcopo in sede constituto, sacros Hymnos, & gratia-

rum

(p) Euchol. in ordinat. Episcopi.
(q) Vide apud Suidam.
(r) Pont. Rom. de consecrat. electi.
(s) Vide Aug. in gestis Eradii.
(t) Sacrarum Cerem. lib. 1. à Marcello Corcyr. Episcopo sect. 2. cap. 1. 2. & 3.
(u) Gesta Metens. Episcop.

rum actiones cani cœpisse: memini quoque in electione (a) S. Godefridi Ambianensis, (b) S. Anselmi Cantuariensis, & pluribus Episcoporum institutionibus legisse me Hymnum istum *Te Deum laudamus* olim cantatum: quem post peractam Richardi secundi in Angliæ Regem consecrationem similiter decantatum refert Thomas (c) VValsingham: quem statim peracta consecratione Episcopi cantari jubet (d) Pontificale Romanum; quem denique, non solùm dum Episcopi consecrantur, sed quotiescumque divina aliqua in nos beneficia devenerint, ex veteri consuetudine Ecclesia canit. Sacerdotium vero omnium, quæ a Dei liberalitate nobis concessa sunt, maximum & divinissimum beneficium est: seu ut loquitur (e) Nazianzenus μέγιστον τῶν ἡμετέρων, καὶ τιμιώτατον, *omnium quæ apud nos sunt maximum, ac præstantissimum*. Quam enim excelsum sit quam utile, quam stupendum homines hominibus præfectos esse, qui divinam eos voluntatem edoceant, peccata remittant, cælum aperiant, amissæ divinæ gratiæ restituant, cœlestem ab iis ultionem avertant, super-cœlesti pane reficiant, spiritualibus Sacramentis confirment, ac roborent, nemo pro dignitate rei satis æstimare potest, aut pro derivato ad unumquemque fructu gratulari. Unde constituto Sacerdote, quantum unicuique gaudium inesse debeat, quanta omnium debeat esse sacra tripudiatio, quanti applausus, quam apprime singulos religiosa in Hymnis & Canticis spiritualibus jubilatio deceat, satis pro rei magnitudine eloqui non possumus.

(a) Vitę S. Godefridi Ambian. lib. 1. cap. 3. apud Sur. 8. Novemb.
(b) Malmesbur. de gestis Pontif. Angl. lib. 1.
(c) Thomas VValsingham in Richar. 2.
(d) Pontificale Rom. in consecrat. electi.
(e) Nazianz. orat. 1.

III. Tertiò, solebat etiam post peractam consecrationem sive ab A ordinatoribus, sive ab ordinatis sacra ad populum haberi concio, quod cum (f) supra, ubi de celebritate diei ordinationis ageremus, fusius comprobaverimus, sufficiat hic adnotasse, ritum istum in (g) Constitutionibus Apostolicis expresse adnotatum fuisse: nam ubi consecrationem Episcoporum descripserunt, & salutatione Ecclesiæ ab ordinato conclusam ostenderunt; in fine hæc verba subjungunt: B καὶ μετὰ τὴν πρόσρησιν προσλαλησάτω λαῷ λόγοις παρακλήσεως, καὶ πληρώσαντος αὐτοῦ τὸν τῆς διδασκαλίας λόγον, *& post salutationem alloquantur populum sermone hortatorio; quo sermone habito ad docendum, &c.* Quem proinde antiquum morem renovare volens Synodus (h) Mediolanensis IV. statuit, ut iis diebus quibus sacras Ordinationes solemnes Episcopi habebunt *sacra pastorali concione aut sermo* C *ne intra Missarum solemnia fideles sibi commissos pascere nullo modo omittant.*

IV. Quartò, in Veteri Ordine (i) Romano hæc subduntur, I. ut munera quædam ad usum Ecclesiasticum iis a Summo Pontifice donentur, quos ipse consecravit, cujus rei exemplum habemus in sancto VVillibrordo, qui a Sergio Pontifice ordinatus, vestimentis ejus indutus, & donis ditatus dicitur a vitæ (k) ipsius conscriptore Alcui- D no, & in aliis plerisque. II. ut ab earum regionum Clericis, ac populis reducerentur, apud quos ordinum susceptorum functiones obituri erant, jam tum scilicet pro pastoribus, spiritalibus ducibus, ac pædagogis eos agnoscentibus populis, qui ipsis præficiendi, vel pro ipsis sacrificaturi essent, jam tum in Ecclesiarum suarum spiritualibus nuptiis sacra tripudiatione ge-

(f) Vide suprà, ubi de celebritate diei ordinat.
(g) Constitut. Apost. lib. 8. cap. 5.
(h) Synodus 4. Mediol. tit. quæ pertinent ad Sanctissimum Missæ sacrif. & divina Off. 6. cum præterea, juncto præcedentibus.
(i) Vetus Ordo Rom. qualiter in Rom. Eccl. sacri Ordines fiant.
(k) Vita S. VVillibrordi cap. 7 apud Sur. 7. Novembris.
VetusOrdo suprà.

stientibus, & de eorum honore, gaudentibus, quos testimonio suo ad Ecclesiasticam dignitatem promoverant. Aderant & reliqui Clerici tanquam paranymphi, fraternæ dignitati non invidentes, sed de societate bonorum sibi & Ecclesiæ gratulantes; quis non ad conciliandam apud populos ordinatis venerationem, fovendam inter omnes Ecclesiasticam charitatem, commonendos dignitatis suæ & officii ordinatos ipsos, hunc morem valuisse arbitretur? proderat & ad suscepti ordinis majestatem extollendam tantus in deducendis, qui ordinati essent ad aliquem sacrum ordinem, apparatus. Vidisses [a] ex eodem Ordine Romano unicuique Sacerdotum recens ordinatorum triginta candelabra, cum thuribulis præire, ut quemadmodum olim Regibus [b] Persis, posteaque [c] Romanis Imperatoribus, ac [d] Constantinopolitanis, iisve [e] quos sibi suppares sibi esse vellent; itemque [f] Patriarchis, & quibusdam Metropolitanis, Cypri scilicet, & Bulgariæ, ignis seu lampas proferri solebat; ita & Clericis de novo ordinatis, majorem [g] regia dignitatem obtinentibus, Episcopalisque potestatis pro suo modulo participibus effectis, idem honor tribueretur; quibus etiam concessum, ut qui olim Regi Indiæ honor tributus dicitur [h] a Curtio, ut thuribula eum præcederent, idem quoque de novo ordinatis tribueretur: hinc & bonum exemplum omnibus præbere, bonumque sui odorem spargere ordinati admonebantur: neve [i] sub modio lucernam occultarent, aut latere quærerent, qui super [k] Ecclesiæ candelabrum positi essent; sed [l] ut lucerent omnibus qui in domo sunt: eniti proinde debere

(a) Vetus Ordo Rom. suprà.
(b) Xenophon. lib. 8 & Ammian. lib. 23.
(c) Herodianus lib. 1. & alii.
(d) Corippus lib. 2. & Codinus cap. 6. num. 77.
(e) Herodianus lib. cit. Justin. novell. 41.
(f) Balsamon in Meletio fusè lib 7. juris Græcorum.
(g) Chrysost. homil. 83 in Math. & alii alibi.
(h) Curt. lib. 8.
(i) Matth. 5. Marci 4. Lucæ 11.
(k) Matth. 5. Marci 4. Lucæ 8. & 11.
(l) Matth. 5. cit.

A hoc symbolo docebantur, ut non ex jactantia, sed ex veritate Apostolicum illud usurparent, [m] *Christi bonus odor sumus in omni loco*.

V. Spectemus jam cætera, quantæ venerationis indicia erga sacros Ordines, quot & quanta ad virtutem incitamenta, quæ [n] sequuntur. Deducebant ordinatum Sacerdotem cæteri virtutis ejus admiratores, & laudatores, [o] *procedens & subsequens populus cane-* B *bat ei laudem*, ut vel [p] Davidis triumphum, cui mulieres ob devictum Goliath pæana canebant; vel [q] Salomonis diademate decorati, quo coronavit eum mater sua Ecclesia, Gloriam; vel Christi [r] Hierosolymam cum puerorum exultatione & cantu ingredientis speciem præferret; quibus scilicet potius eum quàm ovantibus, vel triumphantibus Romanis ob dignitatis ipsius comparo sanctitatem. C Arguebat insitam populis Sacerdotii venerationem iste comitatus, gravitatem addebat ordinato, & auctoritatem conferebat: provocabant enim eum tot panegyres, tot in laudem ipsius composita cantica, ne populi expectationem frustaretur, & aliquam honori suam maculam inuri sineret; sed ut talis esse niteretur, qualis prædicabatur. Quod si vicos & plateas pertransire ipsi necessum esset, spectasses peri- D stromatis, velis ac pannis omnia ornata potius, quàm tecta; jubet enim Vetus Ordo citatus [s] *ut plateæ civitatis, per quas transituri sunt* ordinati, *coronentur palliis, & cum tanta gloria ad statutos titulos deducant proprios Sacerdotes*: unde quod in supplicationis die ad triumphum Imperatorum indicto olim servabatur, hoc pariter die isto, quo ordinabantur Sacerdotes

(m) 2. ad Cor. 2.
(n) Legatur Vetus Ordo Romanus suprà.
(o) Ibidem.
(p) 1. Reg. 18.
(q) Cant. 3.
(r) Matth. 21. Marci 11. Lucæ 19.
(s) Vetus Ordo suprà.

(a) Nicetas Choniates.

dotes ſervatum agnoſcimus, (a) ἅπας πέπλος τὰς ἀγυιὰς κατηγλάϊζε χρυσοϋφής τε καὶ περιπόρφυρος, οὐδὲ τὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἁγίων ἀπῆν ἐκεῖθεν εἰκάσματα ὁπόσα ἱστουργικὴ ἐπιπέπλοις ἐνετυπώσατο, *omnis peplus vicos illuſtrabat, auro textus & purpura prætextus, neque aberant inde Chriſti & Sanctorum imagines, quas manus textorum in ſuppellectile acu pinxerat*: tot ornamenta vicorum ac platæarum tanquam ſymbola parabantur earum virtutum ac divinorum donorum, quæ uniuſcujuſque Sacerdotis conſecrati animam ornare ac decorare debebant.

(b) Ibid. homil lib. 1. Il ad. verſ. 438. Ovid lib. de arte Tibull lib. 1. eleg. 7. Propert lib. 4 eleg. 1. Claudianus panegyr. Honorij 6. conſul. & 2. de laudibus Stiliconis & 3. Servius ad lib. 4. Æne d Plutarc. in Camillo, Livius 1. decade lib. 5. & alii paſſim.

VI. Quod ſi in ipſum ordinatum conjeciſſes oculos, equo(b) candido vehebatur, equo quidem ut cæteris emineret, albo, ut innocentiæ & vitæ candoris admoneretur. Sed & equo albo vehi, equis candidis trahi, triumphantibus in more poſitum fuit. Patriarcham Conſtantinopolitanum poſt renuntiationem ſuam ad Patriarcham conſecrandum prodeuntem, equo inſidentem, qui albo ſtratorio tectus ſit, nobis deſcripſit (c) Phranſes; cujus etiam equum tectum operimento, ἐκ πανίου λευκοῦ μέχρι καὶ κεφαλῆς, *ex candido panno uſque ad caput*, depinxit (d) Codinus. Refert quoque Durandus, (e) Epiſcopos in die ſuæ conſecrationis equis albis pannis coopertis inſidentes in publicum procedere ſolere, repræſentantes illud quod legitur in Apocalipſi, (f) *exercitus, qui ſunt in cælo, ſequuntur illum in equis albis*. Ad propoſitum quoque facit decretum ſeu Donatio Conſtantini apud *Balſamonem in qua hęc habentur: θεσπίζομεν καὶ τοῦτο, ἵνα οἱ Κληρικοὶ τῆς ἁγίας Ρωμαίων Ἐκκλησίας καβαλλικεύωσιν ἄλογα κεκοσμημένα διὰ ὀθονίων λευκῶν, *hoc quoque decernimus, ut Clerici ſanctæ Romanorum Eccleſiæ equitent equos albis linteis ornatos*.

(c) Phranſes lib. 3. chron. cap. 19.

(d) Codin. cap. 10. num. 10.

(e) Durandus in rationali divin. offic. lib. 1. cap. 8.

(f) Apocal. 19.

* Donatio Conſtantini apud Balſam. in Nomocan. Photii tit. 8. cap. 1.

VII. Albi igitur ſeu nivei coloris equo, in Eccleſia Romana, ex veteri more deducebatur ordinatus Sacerdos ab ingenti populi geſtientis multitudine. Ubi autem domum deductus fuerat, Clerum viciſſim ac populum, non ſumptuoſo, ſed a charitate dicto convivio excipiebat. Uſum iſtum conviviorum in electionibus & ordinationibus ſacris primum probatum, deinde reprehenſum ex prædictis (g) ſuperiori parte meminiſſe poſſumus. Placent uſitata iſta apud antiquos celebrata convivia quibus ἀγάπη nomen, quod eſt *dilectio*, reſque ipſa conveniebat; *quantiſcumque ſumptibus*, ut loquitur (h) Tertullianus, *hujuſmodi convivium conſtet, lucrum eſt pietatis nomine facere ſumptum. Siquidem inopes quoſque refrigerio iſto juvabant, non qua paraſiti affectant ad gloriam ſimulandæ libertatis, ſub auctoramento ventris inter contumelias ſaginandi; ſed qua penes Deum major eſt contemplatio mediocrium. Jam ſi honeſta erat cauſa convivii, reliquum ordinem diſciplinæ æſtimate qui fuerit de religionis officio: nihil vilitatis, nihil immodeſtiæ admittebat: non prius decumbebatur, quàm oratio ad Deum prægustaretur: edebatur, quantum eſurientes cupiebant; bibebatur; quantum pudicis erat utile: ita ſaturabantur, ut qui meminiſſent diu noctuque adorandum ſibi Deum eſſe: ita fabulabantur, ut qui ſcirent Dominum audire: poſt aquam manualem, ut quiſque de Scripturis ſanctis, vel de proprio ingenio poterat, provocabatur in medium Deo canere; hinc probabatur*

(g) Sup. parte ſect. 7. cap. 2. art. 2 §. 2. & art. 6. §. 2.

(h) Tertullian. apologet. cap. 39.

tur quomodo bibisset : æquè oratio convivium dirimebat ; inde discedebatur, non in catervas cæsionum, neque in classes discursationum, nec in eruptiones lasciviarum, sed ad eandem curam modestiæ & pudicitiæ, ut qui non tam carnales epulas epulati fuissent, quàm disciplinam. Hæc antiquorum conviviorum inter fideles a probato auctore ad verbum fere descriptio, quam exhibitis a Sacerdote recens ordinato quadrasse, & causæ, ob quam exhiberetur, sanctitas, & diei religio, & Sacerdotum tunc temporis pietas, fidelium modestia, & disciplinæ, quod nondum extinctum erat, studium, facile mihi persuadent.

VIII. Frustra hic adderem usitatas a recens consecratis Episcopis A ac Metropolitanis ad Palatium Imperatorum sese conferentibus, magnificas magis quàm pias pro Imperatore, & subjecta plebe recitari solitas preces, quarum meminit (a) Codinus; formam vero integram inter alia, quæ de novo consecratis mandantur, refert (b) Leunclavius. Frustra alia ejusdem notæ ad ordinationis ritum illu- B strandum, a nobis adducerentur; cum ad inthronizationem seu installationem (ut vocant) potius referantur, quæ alio loco a nobis tractabuntur. Sed jam ad finem pervenit oratio, nisi quod ad complementum totius istius disputationis, quædam coronidis loco de Tonsuræ Clericalis conferendæ ritu, adnectere necessarium censuimus. C

(a) Codinus cap. 20. num. 10.

(b) Leunclavius juris Græco-Rom. lib. 6. seu responsorum 2.

APPENDIX AD HANC SECTIONEM
DE TONSURÆ CLERICALIS CONFERENDÆ RITU.
ARTICULUS I.
De Clerico Ecclesiasticâ veste induendo.

I. EXPLICANDIS ordinationum ritibus, solemnis quoque cooptandi aliquem in Clericorum numerum ceremonia debet expendi; circa quam quatuor observanda videntur: Primùm, vestitio, seu D Clerici faciendi in Ecclesiastica veste coram Episcopo, consistentia, atque oblatio: Alterum, attonsio capillitii: Tertium, professio Clericalis vitæ in ore & vultibus omnium emittenda: Quartum, impositio superpellicei ab Antistite facienda; quibus ceremoniis simillimæ olim fuerunt eæ, quibus milites militaribus ordinibus initiabantur; neque enim probatos eos esse sufficiebat, nisi (c) posteá habitum militarem assumerent, seu cingulum militare induerent, in numeros militum referrentur, charactere militari insignirentur, & sacramentum militare emitterent; idem inaugurandi Clerici sunt ritus, ut & probati Clericali catalogo inscribantur, & habitum Clericalem assumant, & Clericali Tonsurâ seu charactere insignantur, & professionem status Clericalis emittant.

II. Primùm ergò debent Clerici habitum Clericalem induere, antequam ad Tonsuram recipiendam accedant. Ostendimus superio-

(c) l. Titius, l. quod dicitur, & l. de ult. ff. de testam. milit. l. neminem, C. de re militari, & l. milites, ff. ex quibus causis majores 25. annis, in integrum restituan. & alibi passim.

(a) Super parte sect. 2. cap. 3. §. 8. num. 33. & cap. 4. §. 3. num. 6.

riori (a) hujus operis parte quorundam Conciliorum constitutionibus cautum esse, ut, non tantum eodem die, quo in Clericos referendi sunt, habitum Clericalem ferre incipiant, verùm etiam quibusdam ante Clericatus susceptionem diebus. Quod in usu antiquitus fuisse nequaquam censuerim; nam nonnisi publice in omnium oculis quemquam habitum Ecclesiasticum suscepisse eo, quo in Clericum attondendus esset momento, multa mihi persuadent. Primum, quia non videtur habitus Ecclesiasticus unicuique proprio arbitrio suscipiendus, qui scilicet & est, & olim habebatur, *habitus sacri nominis*, *Clericæ religionis vestis*, & professionis Clericalis signum; non ergo, nisi spectante Episcopo & imperante in ipso Clericalis professionis momento videtur ullus ipso antiquitùs indutus fuisse. Alterum quia hic ritus (b) depositionis seu degradationis Clerici institutus olim est, ut quę in Clericatus vel ordinis susceptione, dignitatis collocatæ suscipiebantur insignia, ea in degradatione abjicerentur & deponerentur: (c) atqui legimus in degradatione Clericorum hunc ritum observatum, ut Clerici degradandi, vel à Pontifice, vel ab ejus ministris veste Clericali exuantur: ergo & ordinandos probabile est, ab eodem Pontifice, vel ejus ministris clerica veste indutos fuisse. Tertium, quia (d) oratio, quam supra promovendos ad Clericalem Tonsuram recitat Pontifex, videtur indicare eos recens Clericali veste indutos fuisse, quæ nempe immutatos eos, & innovatos exterius significat; &, ut fructuosa sit atque utilis ista immutatio, vel bene auguratur, vel impetrare conatur. Quartum quia S. Germa-

(b) Collige ex Conc. Tolet. 4. tit. & aliis pluribus

(c) Vide ritum degradat. in veteribus & recent. Pōtifical.

(d) Pont Rom. de Clerico faciendo.

A nus in ipsius vita a Constantio Presbytero conscripta, ab Amatore Antissiodorensi Episcopo, & in Clericum attonsus, & habitu Clericali indutus continenti orationis filo dicitur: (e) *Ipse verò*, de Amatore loquens inquit, *glomeratâ secum turba Clericorum atque nobilium, injiciens manus Germanum apprehendit, & invocato nomine Domini, cæsariem ejus capiti detrahens, habitu religionis*
B *rejectis sæcularibus ornamentis cum promotionis honore induit*. Scio habitum religionis hic posse intelligi superpelliceum, seu lineam tunicam Clericalis professionis; sed & quemlibet habitum Clericalem eo nomine hic denotari tum nomen ipsum ostendit, tum etiam, quæ subduntur de rejectis sæcularibus ornamen tis: quæ quidem demonstrant, eum habitum, qui sæculari successisset, ab Ama-
C tore Episcopo Germano impositum fuisse, cum in Clericum attonsus est. Plura alia similia habentur in vitis sanctorum Patrum, quæ vel ab Episcopo, vel certe ab Archidiacono, aut alio Clerico non ultimæ notæ, Clericum faciendum clericali veste in Episcopi præsentia indui demonstrent, & sic indutum sacris vultibus præsentari. Plura alia exempla SS. Trudonis, Tharasii, & aliorum, qui in Clerica-
D tus susceptione vestes mutaverunt, (f) infra proponemus.

(e) Vitæ S. Germani Antisiod cap. 4. apud Sur. 31. Iulii.

(f) Vide infra.

III. Utut sit verò, sive Clerici ab ipso Episcopo vestem clericalem sibi impositam receperint, sive ab Episcopi Officialibus ac ministris ipso præsente induti fuerint, sive domi absque ulla solemnitate eam ipsi induerint, proprio certe nutu atque arbitrio eam induere, sine Episcopi licentia, numquam ipsis licuit; sicut nec insi-

insignia dignitatis propria auctoritate a quoquam assumi potuerunt, sed solùm ejus permissu, cujus est dignitatem conferre: quare sicut olim, teste (a) Olympiodoro apud Photium, nemini Athenis licebat pallium pro arbitrio gestare, ᾧ μὴ ἡ τῶν σοφιστῶν γνώμη ἐπεξέπε, καὶ αἱ κατὰ τοῖς σοφιστικοῖς νόμοις τελέται ἐβεβαίον τὸ ἀξίωμα, *nisi sophistarum suffragio ejus gestatio illi concessa foret, dignitasque ista sophistarum legum ritibus esset confirmata*: ita nemini Ecclesiasticum habitum assumere licet, nisi ad Clericatum probato, vel cui Episcopus ejus gestationem concesserit, seu qui usitato cujuscunque regionis ritu eum sumpserit. Unde nescio qua fronte aliqui servos suos ac famulos Ecclesiastico habitu induant, qui majori debet esse venerationi, quàm ut vilibus mancipiis gestandus exponatur. Quia verò ritus Philosophici pallii primùm alicui concedendi meminimus, obiter ex eodem Olympiodoro, cui etiam fidem (b) Gregorius Nazianzenus, (c) Eunapius, & alii adstruunt, observare non injucundum fortè erit, pallium hac ceremonia Athenis olim indui solitum fuisse. Ducebantur ad publicum balneum a scholasticorum turba, qui pallio sumendo apti judicati fuissent, postque longam moram multamque contentionem, cum eorum aliqui ad lavandum eum excitarent, alii lavare prohiberent, in cellam calidam inducebatur, ibique abluebatur; ac postquam, se abluisset pallii dignitatem accipiebat; atque exinde cum pallio, celebri & honorifica stipatus pompa, decretis luculentis sumptibus in scholarum Antistites, quos ἀκρωμίτας vocant, digrediebatur. Qui sanè ritus, si ad Clericos nostros referatur, ostendit, non sine lucta carnis ac spiritus vestem clericalem assumi; non tamen illotis, ut ajunt, manibus, sed abstersis aqua calida pravis, ac terrestribus cupiditatibus, lachrymarum scilicet fervore expiatis, cuiquam, Philosophi, id est Clerici austeriorem vitam profitentis, habitum esse induendum: qui verò ablutus & lotus vestem istam induerit, eum jure mereri, ut solemni pompa excipiatur, & digna Clerico veneratione colatur.

(a) Olympiod. in Biblioth. Photii.

(b) Nazianz. orat. 20. in laudem Basilii post initium.

(c) Eunap. initio parenes. & alii.

IV. Miratus sum certè aliquando, cur Monasticam vestem a Sacerdote Monachus vel Monialis reciperet, Clericalem vestem per seipsum aliquis indueret. Miratus sum (d) Dionysium in Monacho faciendo expresse ritum istum adnotasse, quod nempe ab Episcopo omni veste indutus alia exuatur, cum in Clerico ordinando nihil tale praescribat. Miratus sum in (e) Euchologio Graecorum tam crebras Monachorum solemnes vestitiones, diversosque ordines sedulò adnotatos: primum, εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα, *ad instituendum novitium rasam ferentem*: alterum, τὸ μικροῦ σχήματος ἤτοι τοῦ μανδύου *tribuendi parvi habitus seu mandyi*: tertium, τοῦ μεγάλου ἐχοσμικός, *magni & Angelici habitus*: cùm de Clerico vestiendo nihil in eodem Euchologio minutatim praecipiatur; sed solùm (f) in ordinatione Lectoris adnotetur, ut si λοσμικὸς, seu *saecularis*, fuerit μετὰ ἱματίου ἀσκεπὴς, *cum veste discoopertus*, seu sine pileo coram Pontifice offeratur; si verò sit Monachus, μετὰ μανδύου, *cum mandyo seu pallio*, se sistat. (g) Similiter in ordinatione Subdiaconi praescribitur, ut saecularis ad hunc gradum promovendus, μετὰ φαιλωνίου *cum penula*, Monachus, μετὰ μανδίου *cum pallio* compare-

(d) Dionys. Eccl. hier. cap. 6.

(e) Euchολog. Graecorum titulis hic expressis.

(f) Idem in ordinatione electi.

(g) Idem in ordin. Subdiac.

pareat: hicque pallium, *ille* penulam exuat, ut στιχάριον vestis certum genus, quoad Dalmaticam strictam dicere possis, uterque ab Episcopo jussus induat. Hæc, inquam, omnia cùm attentè apud me, non sine ratione ab Ecclesia statuta atque observata cogitavi, plura tandem mihi occurrerunt, quæ vel admirationem meam sustulerunt, vel minuerunt.

V. Primùm enim non usquequaque necessarium fuisse ad professionem Monasticam, vel solemnem Monachi aut Monachæ consecrationem, ut Episcopus Monachum vel Monacham sacram induat vestem: neque id aliquando adeo religiose observatum, quin vel ab altari nonnunquam vestem religiosam Monachus aut Monacha acciperet, vel a ministris Episcopi indueretur, pluribus (a) Canonibus compertum habui. Similiter quoque olim ab Episcopo sacram vestem Clericos accepisse, vel certe ab ejus Officialibus ac ministris, ex dictis facile mihi persuadeo: unde sublata illa circa Clericorum ac Monachorum vestitionem diversitate, ratio omnis admirandi, quæ nonnisi ex ea oriebatur, evanescit. Neque hac in re diversitatem olim fuisse, necessario convincit Dionysius. I. enim in Monachorum institutione quædam communia etiam Clericorum ordinationi exacte ipse percensuit, quæ in Clericorum ordinatione prætermiserat, ut de sacræ Eucharistiæ participatione superius docuimus. II. cum de solis hierarchicis ordinibus præsertim differuerit, non opus erat Dionysium vestis sæcularis abjiciendæ & Ecclesiasticæ induendæ meminisse. III. nec Clerici, utpote communem vitam degentes ipsius tempore, solliciti erant mutationis ve-

(a) c. viduas, & c. viduitatis, 17. q. 1. c. finali 20. q. 1. c. 1. q. seq. c. proclivis, & c. præsens, q. 3.

A stium, quibus ab Ethnicis deprehendi, & Christianæ vitæ horrorem forte injicere potuissent; (b) fiebant omnia omnibus, ut omnes facerent salvos: Monachos autem mundo renuntiantes, ornatas vestes abjicere, atratas atque lugubres assumere, vel ab initio decebat, nam nec iis dignosci poterant, quibus miseri sordidique homines similiter induebantur; & cum homines fugerent, parum curabant, si
B ab illis fugerentur.

(b) 1. Cor. 7.

VI. Sed esto majori vel a multis & forte prioribus sæculis Monasticus habitus solemnitate indutus fuerit, quàm Clericalis; non ideo tamen hic minori quàm ille, in pretio fuit. Ideo verò hæc in Monastico habitu induendo servata solemnitas, non in Ecclesiastico (si videlicet superpelliceum exceperis, quod nonnisi cum aliqua solemnitate defertur) quia nempe
C cum Monastica (c) consecratio, quæ in abstractione & separatione ab hominum commercio, atque in renunciatione pomparum hujus sæculi consistit, exutis sæcularibus vestibus, novisque impositis, ad vivum repræsententur; totaque ejus significatio vel potissima in eo ritu consistat, ut scilicet (d) expoliantes Monachi veterem hominem cum actibus suis, & induentes novum in novitate vitæ ambulare videantur: ideo Monasticæ
D consecrationis perfectorem Episcopum decet Monachum vestem solemniter induere, ut ipsis novæ vitæ auctor appareat. Et contra vero, quia Clericalis promotio in ea vestis laicæ depositione, & Ecclesiasticæ assumptione non consistit, sed assumptio ista vestis Clericalis dispositionem dumtaxat ad statum Ecclesiasticum necessariam, significat, ut prius Sacerdotales Clerici exi-

(c) Vide Dionysii suprà.

(d) Ad Coloss. 3.

existant, quàm Sacerdotum catalogo inserantur, & prius sęculares curas mundique ornamenta ac delectamenta abjiciant, quàm in Clericorum numerum referantur; dispositionem autem illam ab unoquoque ordinandorum cum divina gratia procurari oporteat: hinc fit, ut ordinandus sibimet vestem Clericalem ex Ecclesiastico more congruenter imponat, quem superpelliceo postea, seu divinæ ac Sacerdotalis gratiæ claritate Episcopus perficit. Deinde cum Monachus corporali exercitationi, seu exteriori mortificationi maxime sit addictus, in eoque præsertim exerceatur, ut exteriores sæculi illecebras fugiat, ideo solemni ritu & mundanum habitum exuit, & Monasticum ab Episcopo assumit, a quo vivendi regulam discit. Clericus e contra pietatis, operibus totus addictus, quàm corporali exercitationi opponit ([a]) Apostolus, ut circumcisum se ([b]) in Christo Circumcisione non manufacta in expoliatione corporis & carnis ostendat, nec tam exterioris mortificationis, quàm interioris curam habere declaret, non debuit tantum de vestibus exterioribus solemniter abjiciendis aut induendis curare, quantum Monachus; nec ab Episcopo vestiendus fuit, quantumvis Monachus indueretur.

(a) 1. ad Tim. 4.

(b) Coloss. 2.

VII. Mutatio tamen ista vestis æque in Clerico ac in Monacho vitæ novitatem necessariam indicat; de ea ergo ita differit Dionysius: ([c]) ἡ δὲ τῆς προτέρας ἐσθῆτος ἀποβολὴ, καὶ τῆς ἑτέρας λῆψις, τὴν ἀπὸ μέσης ἱερᾶς ζωῆς, ἐπὶ τὴν τελειοτέρας μετάταξιν ἐμφαίνει. καθάπερ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς θεογενεσίας, ἡ τῆς ἐσθῆτος ἄμειψις ἐδήλου τὴν ἀποκαθαιρομένης ζωῆς εἰς θεωρητικὴν καὶ φωτιστικὴν ἕξιν ἀναγωγήν: *Prioris vero vestis detractio, & alterius inductio significat a media sancta vita ad perfectiorem traductionem; quemadmodum in divina regeneratione vestis mutatio significat traductionem a vita purgante ad contemplatricem seu illuminatricem*. Meminerint ergo Clerici, sibi cum veste sæculari sæculares quoque curas abjiciendas esse. Meminerint, ut Maximum ex Palatino Clericum factum imitentur, qui teste ([d]) Sidonio, statim atque Clericatus onus ipsi impactum est, *multum ab antiquo dissimilis incessu: habitus viro, gradus, pudor, color, sermo religiosus fuit*. Imitandi nobis sunt histriones, comediarumque vel tragediarum actores, qui cum veste mores, gestus, personamque, vesti congruam induunt. Vestis Clerici venerationi habenda est, quæ *habitus religionis dicta est*, à Constantio supra in vita ([e]) S. Germani, necnon in ([f]) Pontificali Romano: dicta & a ([g]) Salviano *habitus sancti nominis*, a ([h]) Sidonio *habitus religiosus*, verbis mox a nobis citatis: quibus consentit Concilium ([i]) Matisconense primum, nulla vestimenta Clerico deferre concedens, *nisi quę religionem deceant*. Consentit & ([k]) Balsamon, vestes Clericorum etiam communes, τὰ ἱερὰ ἄμφια, *sacras vestes* vocitans. Cum ergo sacer sit & religiosus ille habitus, religiose suscipiendus, & religiose ferendus: nec temerè induendus, nec semel indutus, aut turpium actionum infamia dedecorandus, aut irreligiose deferendus; unde ex Canone sexagesimo secundo Apostolorum infert ([l]) Balsamon, eum, qui in Clericum attonsus, clericalem habitum deseruerit, non posse postea Lectoris officio fungi, etiamsi Monachus postea fiat; sed ei

(c) Dionys. cap. 6. Eccles. hierar. in Theor.

(d) Sidon. epist. 24. Turno lib. 4.

(e) Vitæ S. Germani cap. cit.

(f) Pont. Rom. orat. 1. quæ est de Clerico faciendo.

(g) Salvianus ad Eccles. Cathol. lib. 4.

(h) Sidonius mox cit.

(i) Concil. Matisc. 1. c. 5.

(k) Balsamon ibidem.

(l) Balsamon in c. 62. Apostol.

ei in ſtatu laico eſſe manendum. A

(a) Tertull. de pallio cap. vltimo.

VIII. Quod ([a]) Tertullianus dixit de pallio uſitato Chriſtianorum habitu, hoc potiori jure de Eccleſiaſtica veſte dici debet: *Verùm, etſi eloquium quieſcat, aut infantia ſubductum, aut verecundia retentum: nam & elinguis Philoſophia vitâ contenta eſt, ipſe habitus ſonat; ſic denique auditur Philoſophus, dum videtur: de occurſu meo vitia ſuffundo: quis non æmulum ſuum cum videt patitur? quis oculis in eum poteſt, quem mente non poteſt? grande pallii beneficium, ſub cujus recogitatu reprobi mores vel erubeſcunt.* Cavendum itaque diligenter, ne Clerici, qui, ut ait ([b]) Pontificale Romanum, *ignominiam ſæcularis habitus deponunt*, ſæculares cupiditates reſumant. Utinam cum ([c]) Sponſa in hæc verba ſæpe prorumpant: *Expoliavi me tunica mea, quomodo induar ea*: cùm ſæculari habitu vanitatis mundanæ cupiditatem abjeci, quî fieri poterit, ut immemor ſponſionis ad ſæcularia deſideria revertat? Quod Monachis Abbas Pynuphius apud ([d]) Caſſianum dicere ſolebat, hoc ſibi etiam dictum credere debent Clerici: *Cave, ne quid aliquando eorum reſumas, quæ renuntians abjeciſti, & contra* ([e]) *Domini interdictum, de agro Euangelicæ operationis reverſus, inveniaris tunica tua, qua te expoliaveras, reveſtiri; neque ad humiles terrenaſque mundi concupiſcentias ac ſtudia revolvaris, &c.* Quod de Clerico puero facto Matrem admonuit ([f]) Ennodius, *ut ſi eum mundo ſubtraxerit, mundi in eo ſchemata non requirat*: hoc facere debemus, ut ex operibus noſtris cæteri intelligant, nihil amplius ſæculare in nobis eſſe requirendum, qui ne ſpeciem quidem ſæcularium ſeu mundanorum hominum; exteriorem habere voluerimus ſuſceptio iſta religioſæ veſtis ſponſio eſt devotionis. Quàm rectè ([g]) Salvianus eos Clericos damnat, *qui ſub ſpecie religionis vitiis ſæcularibus mancipantur, qui ſcilicet poſt veterum flagitiorum probra & crimina, titulo ſanctitatis ſibimet inſcripto, non converſatione aliis, ſed profeſſione nomen tantum* * *denutavere non vitam: & ſummam* B *divini cultus, habitum magis quàm actum exiſtimantes, veſtem tantummodo exuère, non mentem.* Nihil de iis loquor, qui nec habitum Clerici retinent, nec mores unquam habuerunt: malim omnibus cum Pontifice Clericum faciente bene adprecari, ut ([h]) *Dominus noſter Jeſus Chriſtus donet eis Spiritum ſanctum, qui habitum religionis in eis in perpetuum conſervet; & à mundi impedimento,* C *ac ſæculari deſiderio corda eorum defendat: ut ſicut immutantur in vultibus, ita dextera manus ejus virtutis tribuat eis incrementa.* Quot verba, tot fulmina, quibus percellantur illi Antiſtites, qui bene comatos pueros, & militari habitu veſtitos Clericos faciunt. Poſſuntne hæc verba, aut irreligioſe prætermittere, aut irreligioſiùs palam proferre, quibus & mendaces ipſi in ſacris deprehendantur, & D Eccleſiaſticarum regularum prævaricatores, & ſacrarum precum contemptores, & Dei irriſores? Sed de habitu Eccleſiaſtico fuſe, Deo dante, dicemus, ſi quando Clericorum domeſticam privatamque diſciplinam proſequi tempus nobis permiſerit.

(b) Pont. Rom. in orat. ult. pro Clero faciendo.

(c) Cant. 5.

(d) Caſſian. lib. 4. inſtitut. cap. 36.

(e) Matth. 24. vide comment. Hieronym. in eundem locum.

(f) Ennodius lib. 11. epiſt. 14. Camellæ matri.

(g) Salvianus de providentia lib. 5.

* denotavere.

(h) Pont. Rom. orat. 1. de Clerico faciendo.

ARTICULUS II.

De Attonsione Clerici faciendi.

§. I.

Tondendi Clerici ritus, cùm apud Latinos, tum apud Græcos describitur.

I. UBi Clericus in veste Clericali coram Pontifice apparuit, (a) benedictio Dei nomine super eum precatur Latinus Pontifex, divinamque Majestatem ut ei propitia sit, exorat; cujus oratione peractâ, schola Cantorum Antiphonam istam concinit: *Tu es Domine, qui restitues hæreditatem meam mibi*, Psalmumque *Conserva me Domine* inchoat; & eo finito prædictam Antiphonam repetit; quibus quidem omnibus devoventis se Deo, & seipsum divino ministerio dedicantis vota affectusque panduntur, quatenus ad hanc modulationem præparetur, qui Tonsuram Clericalem recepturus est, ut similia apud se desideria concipiat, totusque Deo plenus, ad divina ministeria incalescat, & sæcularia amodo, terrenaque rerum omnium commercia, negotiationes, curas, despiciat. (b) *Incepto* autem *psalmo, Pontifex cum forcipifibus incidit unicuique extremitatem capillorum in quatuor locis, videlicet in fronte, in occipitio, & ad utramque aurem; deinde in medio capitis aliquot crines capillorum, & in bacile deponit, & quilibet cum tondetur, dicit: Dominus pars hæreditatis meæ, & calicis mei; tu es, qui restitues hæreditatem meam mibi: omnibus tonsis, Mitra deposita, surgit Pontifex, & stans versus ad illos dicit: Oremus, Præsta, quæsumus omnipotens Deus, ut bi famuli tui, quorum hodie comas capitum pro amore divino deposuimus, in tua dilectione perpetuò maneant, & eos sine macula in sempiternum custodias. Per Christum Dominum nostrum, Amen. Tunc schola inchoat, & prosequitur Antiphonam sequentem, qua incepta Pontifex sedet cum Mitra.* Antiphona autem hæc est: *Hic accipiet benedictionem a Domino, & misericordiam a Deo salutari suo; quia hæc est generatio quærentium Dominum.* Psalmus subjungitur, *Domini est terra & plenitudo ejus, &c.* quibus omnibus, cum omnia ad Christum pertineant, Clerici præcipue ad ipsum pertinere demonstrantur; eorum munditia & innocentia describitur, & Christi Ecclesiasticis ministris stipati gloria splendorque refertur: cæteras preces omitto, imo nec in iis mysticis, & valde piis, quas proposuimus, exponendis tempus tero: nec orationes ab iis diversas (c) ad capillaturam incidendam, ex Veteri Romano Ordine eruere satago, quibus non dubium est Ecclesiam Romanam usam fuisse. Solùm hìc Clericalis Tonsuræ ritum urgeo.

(a) Pont. Rom. tit. de Clerico faciendo.

(b) Idem Pontific. ibid.

(c) Vetus Ordo Rom orat. ad capillat. incidend.

II. Græci Ecclesiasticæ Tonsuræ ritum cum Lectoris collatione confundunt. Apud eos, ut (d) diximus, unicus Lectoris gradus ex minoribus Ordinibus habetur: cui ergo illum conferunt, eundem quoque in Clericum attondent. Olim tamen Tonsuræ Clericalis collationem à collatione Lectoratus disjungebant, saltem in pueris, ùt patet ex (e) septima Synodo, & (f) Balsamone. In Lectore verò tondendo hanc formam observant: * σφραγίζεται πρῶτον τὴν κεφαλὴν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ κείρεται παρ' αὐτοῦ σταυροειδῶς, λέγοντος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου

(d) Supra pluries.

(e) Septima Synodus c. 14.

(f) Balsamon. ibidem.

* Euchólog. in ordin. Lectoris.

A ἁγίου πνεύματος, ἐπιφωνούντων καθεκάστην ἐπίκλησιν τῶν συμπαρόντων, τὸ, ἀμήν. εἶτα τέλεον ὑπό τινος εἰς Κληρικοῦ κείρεται σχῆμα, καὶ οὕτω πάλιν τῷ ἀρχιερεῖ προσάγεται: *Caput à Pontifice ter ſignatur, & tondetur in formam crucis ab eodem dicente: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti: ſingulis præſentibus ad ſingulas invocationes reſpondentibus, Amen. Deinde ab aliquo juxta figuram Clericorum perfecte tondetur, ſic denuo ad* B *Pontificem adducitur, &c.* Quod Græci inceptam ab Epiſcopo Clericalem Tonſuram ab aliquo Clericorum perfici procurant, idem, ni fallor, olim apud Latinos in uſu fuit, ut vel Epiſcopus Clericalem Tonſuram perficeret, vel ab alio perfici curaret: ſed ob multitudinem Clericorum jam prætermiſſum: ſi enim quando primo ([a]) Clericis barba tondebatur, ſolemniter & coram Pontifice id fieri ſolebat; quidni & Clericalis C Tonſura, Clericorum dignitatis inſigne, coram Pontifice ſolemniter olim attonſa credatur?

(a) Pont. Rom. in fine, tit. de barba tondenda.

§. II.

Tondendi Clerici ritus comprobatur.

III. Vetuſtiſſimus autem eſt, & ab Eccleſiâ probatus, Clerici ac Monachi attondendi ritus: de Monacho fuſe ([b]) Diony- D ſius, ([c]) Athanaſius, ([d]) Epiphanius, ([e]) Hieronymus, ([f]) Auguſtinus, ([g]) Palladius, & alii priorum ſæculorum auctores. Clericum quoque antiquitus attonſum fuiſſe plura oſtendunt. Primò enim exemplo ([h]) Levitarum, qui conſecrandi pilos radebant ex prædictis, ſed maxime exemplo Nazaræorum Tonſuram in Clerum inductam fuiſſe oſtenditur. Erant enim Nazaræi inter Judæos ſanctitate vitæ celebres, & auſterioris inſtituti, ſeu propoſiti viri, qui nempe à reliquis ſegregati, ſeparati, diviſi, ſeu ſanctificati, ideoque vel in perpetuum, vel ad tempus conſecrati; nam ſeparationem & ſanctificationem verbum ([i]) *Nazir* apud 70. Interpretes, ſeu *Nazar*, apud Symmachum, & alios Græcos utrumque ſignificat. *Iſta* verò eſt *lex conſecrationis Nazaræi*, ex libro ([k]) Numerorum, *cum dies quos ex voto decreverit, complebuntur, adducet eum ad oſtium tabernaculi fœderis, & offeret oblationem ejus Domino, &c. tunc radetur Nazaræus ante oſtium tabernaculi fœderis cæſarie conſecrationis ſuæ: tolletque capillos ejus ponetque ſuper ignem, qui eſt ſuppoſitus ſacrificio pacificorum, &c.* Quamvis autem toto tempore Nazaræatus, ſeu voti ſui, caput nec tonderet, nec raderet, dicente Scriptura, *omni tempore ſeparationis ſuę novacula non tranſibit per caput ejus, uſque ad completum diem, quo Domino conſecratur, ſanctus erit, ceſſante cæſarie capitis ejus:* attamen eo die, quo conſecrari & perfici cenſebatur, caput ſolemniter attondebat. Quod ad innuendam Clericalis Tonſuræ ſolemnitatem, qua quis Deo conſecratur, non incongrue aſſumitur. Facilè autem fieri potuit, ut ad perfectioris gradus, ac meriti Chriſtianos Nazaræorum inſtituta tranſirent, formam ſcilicet dante Paulo, qui ([l]) Hieroſolymis in templo, Nazaræorum more & caput raſiſſe, &, ut alii raderent, operam dediſſe refertur.

(b) Dionyſ. cap. 6. Eccl. hier.
(c) Athanaſ. lib. de virginitate.
(d) Epiphan. hæreſ. 80.
(e) Hieronym. ep. ad Sabinian. Diaconum
(f) Auguſt. de operibus Monach. cap. ult.
(g) Pallad. in hiſt. Lauſiac. cap. 41.
(h) Vide ſuprà, ubi de conſecrat. Levitarum.
(i) Septuag. & Symmachus paſſim.
(k) Num. cap. 6. vide etiam Judic. cap. 13. & Joseph. de bello Judaico lib. 2. cap. 15.
(l) Actorum 21. vide Hieron. epiſt. 89.

IV. Secundò ab exemplo Beati Petri alii Tonſuræ Clericalis initium & rationem repetunt, cujus ſen-

sententiæ videtur fuisse venerabilis * Beda de Tonsura ita disserens, intèr omnes, *quas in Ecclesia, vel in universo hominum genere reperimus, Tonsuras, nullam magis sequendam amplectendamque jure dixerim, eâ, quam in capite suo gestabat ille, cui se confitenti Dominus ait, Tu es Petrus*. Et paulò post: *Neque ob id tantùm in coronam attondemur, quia attonsus est Petrus, sed quia Petrus in memoriam Dominicæ Passionis ita attonsus est*: Ex cujus proinde verbis deducitur, Petrum à Christiani nominis hostibus, & Christi coronæ spineæ irrisoribus, (quod recentiores referunt) in coronam attonsum fuisse. Hoc autem ipsum clarius & apertius confirmat (a) Germanus Constantinopolitanus Patriarcha iis verbis: ὁ ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ἱερέως περικείμενος διπλοῖς στέφανος ἐκ τῆς τῶν τριχῶν σημειώσεως, εἰκονίζει τὴν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου τιμίαν κάραν, ἣν ἐν τῷ τοῦ κυρίου καὶ διδασκάλου κηρύγματι ἀποστάλεις, καὶ καρεὶς ὑπὸ τῶν ἀπειθούντων τῷ λόγῳ, ὡς ἐμπαιζόμενος ὑπ' αὐτῶν, ταύτην ὁ διδάσκαλος Χριστὸς εὐλόγησε καὶ ἐποίησε τὴν ἀτιμίαν τιμὴν, καὶ τὴν χλεύην εἰς δόξαν, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον, οὐκ ἐκ λίθων τιμίων, ἀλλὰ τῷ λίθῳ καὶ τῇ Πέτρᾳ τῆς πίστεως αὐτοῦ ἐκλάμπουσαν, ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθοις τιμίοις. κορυφὴ γὰρ κεκαλλωπισμένη, καὶ στέφανος τοῦ δωδεκαλίθου, οἱ Ἀπόστολοί εἰσι. Πέτρα δὲ ὁ παναγιώτατος Ἀπόστολος ὑπάρχει ἀρχιεράρχης τοῦ Χριστοῦ: *Duplex corona circumposita capiti Sacerdotii ex capillorum significatione, imaginem refert venerandi capitis Apostoli Petri: quæ, cùm missus esset ad prædicationem Domini & Magistri, ei tonsa est ab iis, qui ejus sermoni non credebant, ut illuderetur ab ipsis; eique magister Christus benedixit, & infamiam in honorem, illusionem in gloriam convertit, & posuit super caput ejus coronam non ex lapidibus pretiosis, sed lapidem ex petra fidei ejus fulgescentem super aurum, topazion, & lapides pretiosos. Vertex enim ornatus, & corona duodecim lapillorum Apostoli sunt: Petra verò sanctissimus Apostolus est primus hierarcharum Christi*. Claruit autem sanctissimus iste Patriarcha sub Leone Isaurico, quinto Ecclesiæ sæculo: ejusque ritus tondendorum Clericorum in modum coronæ, non tanquam recentis, sed ab Apostolorum tempore recepti meminit, ab eo nempe, quo beatus Petrus ignominiosè ab irrisoribus attonsus est. Quam historiam à majoribus traditam ita refert S. Germanus, ut auctorem, à quo ipsam acceperit, noncitet; Ei verò probabilitatem mos antiquus addit; quippe apud cùm veteres passim legamus hanc præsertim contumeliam sapientiæ professoribus, quos male tractare vellent, irrogasse, ut eos detonsos dimitterent: sic enim de Apollonio Tyanæo insigni illo impostore, Pythagoricæ Philosophiæ sectatore, refert (b) Philostratus, eum à Domitiano in carcerem detrusum fuisse, & missum tonsorem, qui promissam barbam, capitisque comam tonderet: sic quoque S. Joannem Euangelistam (c) Pseudoprocorus, apochryphus quidem, sed vetus liber, jussu ejusdem Domitiani tradit crinem capitis detonsum fuisse, ut ignominiosus, & inhonorabilis populo videretur. Origenem similiter à paganis adrasum refert (d) Epiphanius. Nec dubium, quin olim (e) servilis conditionis homines, vel (f) ad metalla damnati, rasi, vel semitonsi essent, & ludibrii causâ (g) aliqui attonderi nonnunquam solerent. Confirmari quo-

* Beda lib. 5. hist. cap. 22. vide etiam Petrum Blesensem in cap. 1. Iob.

(a) Germanus in Theoria rerum Ecclesiast. non longe à princip. Bibliotn. SS. Patrum tomo 2.

(b) Philostratus in vita Apollonii lib. 7.

(c) Pseudoprochorus cap. 10. inter Apocryphos a Gelas. numeratus.

(d) Epiphanius hæresi 44. al. 64.

(e) Aristophanes in avibus. Sidon. lib. 3. epist. 1. Plautus in Amphytr. act 1. Tacitus, & alii passim.

(f) Cypr. epist. 77.

(g) Sueton cap. 31. in Cajo.

quoque poteſt eadem hiſtoria ex apparitione puerulo cuidam probo & innocuo facta, ſæviſſima lue per Britannias graſſante, quam Monaſterii cujuſdam non ſine miraculo liberatio conſecuta eſt; hic enim, referente (b) Beda, de iis qui ſibi apparuiſſet, hæc retulit, *præclari omnino habitu & vultu erant, lætiſſimi ac pulcherrimi, quales numquam ante videram, neque aliquos hominum tanti decoris ac venuſtati eſſe poſſe credebam: unus quidem attonſus erat ut Clericus, alius barbam habebat prolixam, dicebantque, quod unus eorum Petrus, alius vocaretur Paulus, &c.*

(b Beda lib. 4. hiſt. cap. 19.

V. Tertio, ſi qua fides adhibenda eſt dubiis tum Abdiæ Babylonii, tum Aniceti Pontificis Romani ſcriptis, vel ab initio Chriſtianæ religionis mos iſte Clerici faciendi per Tonſuram, & geſtandæ à Clericis Tonſuræ receptus eſt. Nam Apoſtolica (c) Abdiæ hiſtoria tradit, Regem Indiæ ad fidem converſum rogaviſſe ſibi caput tonderi, & Diaconum à Sancto Thomâ Apoſtolo ordinatum, ab eoque diſcedente, in ſui locum Epiſcopum poſteà conſecratum. * Anicetus autem Epiſtola ad Gallos, Clericis præcipit, *ut juxta* (d) *Apoſtolum comam non nutriant, ſed deſuper caput in modum ſpheræ radant: quia ſicut diſcreti debent eſſe in converſatione, ita & in tonſura & in omni habitu diſcreti debent apparere.* Ex iis autem duobus teſtimoniis prius de falſitate minus coargui poteſt, quàm poſterius: qui enim dixerit ritum ab Apoſtolis acceptum eſſe, & ab eorum tempore uſitatum, ut qui Clericorum numero aggregaretur, capite attonderi ſoleret, vix a quoquam falſi convinci poterit: improbabile autem omnino eſt Anicetum ſæviente in Chriſtianos, præſertim verò in Clericos & Sacerdotes, perſecutione, præcepiſſe, ut Clericis in modum coronæ caput attonderetur, cum vel iſto unico ſigno dignoſci potuiſſent, & morti addici. Denique alienum quoque à Chriſtianorum & Clericorum moribus, vel à pluribus ſæculis fuit, ut raderentur; tonderi antiquitus conſueverant, non radi: quod auctoritate (e) Clementis Alexandrini comprobare poſſumus, qui non novaculâ, ſed tonſorum forficibus Chriſtianos tondendos eſſe confirmat: ſed præcipuè (f) Optati Milevitani teſtimonio Donatiſtas arguentis, quod Sacerdotibus Catholicis per vim capita raſiſſent: *Docete*, inquit, *ubi vobis mandatum ſit radere capita Sacerdotibus, cum è contrario tot ſint exempla propoſita fieri non debere.* Itemque (g) Hieronymi, qui in Ezechielem commentarium ſcribens hæc habet, quæ ad noſtros etiam Sacerdotes referre videtur: *Vult autem Dominus Sacerdotes ſuos capillos ſanctificationis habere perpetuos, & operiri capita eorum non aliquo extrinſecus velamento, ſed ſua naturalique cæſarie, non ad ornatum atque luxuriam, ſed ad honeſtatem; unde & capilli capitis Apoſtolorum numerati ſunt, dicente Salvatore: Veſtri autem capilli capitis numerati ſunt, &c.* Ex quibus ſanè auctoritatibus patet, nondum viguiſſe hunc morem in Eccleſiâ Dei, ut caput Clericorum in modum ſpheræ raderetur, quod edixit Anicetus, ſed id poſterioribus temporibus ſervatum, & conſtitutum fuiſſe: uſitatum forte fuiſſe iiſce temporibus Tonſuram Clericalem, ſuſpicari poſſumus, ſed non raſuram; nam & barbam radere (h) Concilium Carthaginenſe IV. juxtà quaſdam editiones prohibet, quod ſecundùm alias comam barbam-

(c) Abdias lib. 9. Apoſt. hiſt.

* Anicet. epiſt. ad Gallos.

(d) 1. Cor. 11.

(e) Clemens Alex. lib. 3. pedag. cap. 11.

(f. Optatus Milevitan. lib. 2. contra Parmen.

(g) Hieronym. in cap. 44. Ezechiel.

(h) Conc. Carthag. 4. c. 43.

* Agath. c. 20.

bamque nutrire vetat; quam sanctionem confirmans * Agathensis Synodus, invitos Clericos ab Archidiacono detonderi præcipit. Verùm hæc nos strictim duntaxat referimus, fusiorem de Tonsura à Clericis deferenda sermonem aliàs habituri; hìc autem solùm de ritu recipiendi aliquos in Clerum per capillorum tonsionem ex professo agimus; quare quæ de corona Sacerdotali, ex (a) Eusebio, (b) Hieronymo, (c) Augustino, (d) Sidonio, (e) Vincentio Lirinensi, (f) Ennodio, (g) Valentiniano Augusto, (h) Tarraconensium Episcopis ad Papam Hilarium, & aliis referuntur, hæc nos libenter hoc loco omittimus.

(a) Eusebius lib. 10. cap. 1.
(b) Hieronym. ep. ad August. 26. inter epist. August.
(c) Augustinus ep. 147.
(d) Sidon epist. 3. lib. 6 & 8. lib. 7.
(e) Vincentius Lirin. in Commonitorio.
(f) Ennod Marcellino Episcopo, item Aureliano. item Symmacho Papæ.
(g) Valentin. Novell. de Episcopal. ordinat.
(h) Tarraconen. Provinc. Episcopi, ad Hilar. tomo 2. Conc. part. 2.
(i) Sueton. in Cajo cap. 5.
(k) Herodot. lib. 5. hist.
(l) Lucianus de Dea Syri.
(m) Joba. Isaiæ 22. Nich 1.
(n) Vide Aug. in Confess. & alios passim.

VI. Unum prætermittere non possumus, morem radendi Clericos a Monachis probabiliter credi ortum habuisse: nam cum luctus causa apud exteras, Orientales præsertim, nationes ex (i) Svetonio (k) Herodoto, (l) Luciano, & aliis radi consuevissent, quod etiam (m) Scripturæ sacræ auctoritas comprobat; Monachi, quorum (n) ordo in Oriente diu floruerit, priusquam in Occidente vel orum nomen audiretur, hunc morem imitati sunt, utpote qui pœnitentes videri vellent, & (o) plangentis non docentis officium suscіperent; unde cum antea tonderentur (nam tonsos solùm eos fuisse supra citati (p) Dionysius, Athanasius, & cæteri testantur) radi postea cœperunt. Hincque Monachi a (q) Paulino describuntur, *nec improba attonsi capitis fronte criniti, sed casta informitate capillum ad aurem cæsi, & inæqualiter semitonsi, & destituta fronte præerasi*. Hinc apud (r) Salvianum, *Monachus recisis comarum fluentium jubis ad cutem* A *tonsus* legitur. Hinc de Juliano Apostata Socrates (f) ἐν χρῷ τε κειράμενος, τὸν τῶν Μοναχῶν ὑπεκρίνετο βίον, καὶ λεληθότως μὲν ἤσκει τὰ φιλόσοφα ἐν δὲ τῷ φανερῷ, τὰ ἱερὰ τῶν Χριστιανῶν ἀνεγίνωσκε γράμματα, καὶ δὴ τῆς ἐν Νικομηδείᾳ Ἐκκλησίας ἀναγνώστης καθίσταται: *abrasa cute vitam Monasticam simulavit, ac clam quidem disciplinas philosophorum excoluit, palam autem sacra Christianorum eloquia perlegit, atque adeo in Ecclesia Nicomediensi lector designatus est*. B Ex quibus colligis Monachos radi primùm cœpisse, tum vero ad Clericos eundem morem pervenisse; ubi enim Monachi in Clerum adlecti sunt, quemadmodum atrati habitus ipsis proprii, Clericis quoque tributi sunt, cum antea album colorem (t) æque ac nigrum Clerici devitarent; ita & fieri potuit, ut ad instar Monachorum Clerici raderentur, quemadmodum Julianus Apostata lector Nicomediensis creatus, instar Monachi tamen rasus est.

(o) Vide Hiero. epist. ad Riparium, & alibi.
(p) Vide suprà nu. 2.
(q) Paulinus epist. 7 ad Serum.
(r) Salvianus lib. 8. de provid. in fine.
(f) Socrates lib. 3. cap. 1.
(t) Hieronym. ad Nepotian.

C

VII. Verùm, accuratiori hujus rei indagatione in alium locum rejecta, probandum hìc est Clericos in Ecclesiasticum ordinem attonsione capillorum cooptari solitos fuisse. Id vero plurima demonstrant, antiquiora quarti vel præsertim sæculi exempla pro hoc ritu comprobando proferri possunt. D Primùm quod de Ammiano (u) Marcellino jam a nobis relatum est, Theodorum quendam Ecclesiæ ædificandæ præfectum ab Ethnicis malè habitum, quod *cirrhos puerorum licentius detondebat*; quibus verbis probabile est Tonsuram Clericalem significari, ideoque Theodorum istum supplicio affectum narrari, quod diversos pueros attonsionem crinium, ritu usita-

(u) Ammianus lib. 2.

uſitato, clericos faceret. Alterum, quod ex (a) Nazianzeno colligitur ea oratione, quam habuit poſt reditum in urbem, cum promotionem Maximi ex laico in Epiſcopum recens creati reſciviſſet: ea enim Maximum Cynicum Philoſophum carpens, paſtores quoſdam eſſe ait, οὐδὲν εἰς ποιμαντικὴν εἰσενεγκόντας ἢ τὰς κεῖρας κόμας, ἃς κακῶς ἤσκησαν: *qui nihil aliud ad paſtoralem adminiſtrationem contulerit, quàm quod comam raſerint, cui alendæ male ſtudebant.* Tertium, ex vetuſto quodam & prograndi numiſmate aureo, quod deſcriptum habetur apud (b) Baronium, in quo nempe ex una parte Theodoſii magni effigies; ex altera vero ſanctorum Joannis & Philippi Tonſura Clericali inſignitorum imago exculpta ſunt. Quartum, quod ex Cyrillo in geſtis S. Euthymii Abbatis deſumitur, hic enim Otrejum (c) Melitenſem Epiſcopum, qui ſub Theodoſio Juniore doctrinæ ac pietatis laude claruit, S. Euthymium celeberrimum quoque virum in Clericorum numerum referentem iis verbis nobis deſcribit: (d) *Cum eum baptizaſſet, & pilos, qui ex lege tondentur pueris, totondiſſet, in gradum Lectorum eum cooptat.* Quintum, ex (e) Conſtantino Presbytero Lugdunenſi, quem magnifeciſſe (f) Sidonium Apollinarem, patet ex variis ejus epiſtolis: hic ergo, ut jam ex ipſo protulimus, Germanum Antiſſiodorenſem (g) anno 421. Clericum factum, cum divini numinis invocatione tonſum fudiſſe retulit. Sextum ex (h) Evagrio, qui de Martiano, cum in Zenonem ſeditionem moviſſent, & a ſuis proditus aufugiſſet, hæc habet: καὶ τὴν κόμην ἀποθέμενος, Πρεσβύτερος χειροτονεῖται: *coma depoſita Presbyter ordinatus eſt.* Septimo, Leges Salicæ ac Burgundionum, de quorum tempore vix quicquam certo ſciri poteſt, huc adferri poſſunt: quarum illæ, (i) *puerum crinitum ſine conſilio aut voluntate parentum tonderi*, id eſt, ni fallor, ad Clericatum vel Monachatum recipi non impunè ſinunt: hæ (k) quemcumque puniunt, *qui ingenuo, aut ſervo fugienti capillum fecerit*, quod ad Tonſuram quoque Clericalem ſine conſenſu eorum, in quorum quis eſt poteſtate, trahi poteſt, niſi fortè ignominiæ loco aliquem tonderi utrobique vetetur, aut in ſervitutem addici. Octavo, (l) Gregorii Magni teſtimonium proferri poteſt: *Quidam*, inquit, *deſiderio honoris inflati, defunctis Epiſcopis tonſurantur, & fiunt repente ex laicis Sacerdotes.*

VIII. Plura ex Gregorio Turonenſi ſexti ſæculi exempla attondendi eos, qui in Clerum cooptarentur, erui poſſunt. (m) Omitto S. Nicetio Trevirenſi poſtea Epiſcopo Clericatum ab omnibus prædictum fuiſſe, quod ab ipſo ortus ſui tempore Clericalem coronam divinitus efformatam haberet, teſtimonio ejuſdem Gregorii. Hoc enim exemplum, cum de coronâ a Clericis geſtandâ differemus, commodius urgebimus; alia jam refero, quæ ad rem præſentem magis faciant. Occurrit mihi primùm S. Patrocli celeberrimi Abbatis deſcripta ab eodem Gregorio ad clericorum ordinem promotio: (n) *Abiit*, inquit, *ad Archadium Biturigæ urbis Epiſcopum, petiitque ſibi comam capitis tonderi, accirique in ordinem Clericorum, quod Epiſcopus, Domino volente, ſine mora complevit.* Claruiſſe autem refer-

(a) Naz. orat. 28.
(b) Baron. tomo 4. Annal. ad annum 393.
(c) Otreii Melit. honorific. commendatio l. 3. C. Theodoſ. de fide Cathol.
(d) Cyrill. in Euthymio apud Sur. 20. Januarii.
(e) Conſtant. in vit. S. Germani.
(f) Sidon. in præfat. item epiſt. 10. lib. 2. epiſt. 3. lib. 3. epiſt. 18. & ult. lib. 7. epiſt. 16. lib. 8. & alibi.
(g) Chronicum Antiſſiod.
(h) Evagr. lib. 3. cap. 26.
(i) Legum Salicar. 26. tit. §. 4.
(k) Leg. Burgundion tit. 6. §. 4.
(l) Greg. Magnu. lib. 7. epiſt. 108 al. 110. ad Syagr.
(m) Greg. Tur. in vitis SS. Patrum cap. 17.
(n) Idem cap. 9. ejuſdem libri.

refertur sub Childeberto Parisiorum Rege. Occurrunt, ([a]) & Chararius, ejusque filius, quos Clodovæus totondisse dicitur, id est, ni fallor, curasse, ut tonderentur, & Chararicum quidem Presbyterum, filium verò ejus Diaconum ordinari jussisse. Occurrunt & filii Clodovæi Regis, de quibus eorum patrui pertractasse feruntur, ([b]) *quid de his fieri deberet, utrum incisa cæsarie, ut reliqua plebs, haberentur, an certo iis interfecti regnum germani* inter semetipsos dividerent. Sed nec in hoc, nec in priori fortè exemplo de Tonsura Clericali sermo est, sed de populari tonsione; cum enim Reges, ac regii adolescentes, itemque principes comam promitterent, ideò quos in infimam populi sortem dejiciebant, eos vulgi in morem attendebant. Occurrit & Machlianus Chanaonis Britannorum Comitis frater, de quo idem ([c]) Gregorius, *Machlianus de sub terrâ consurgens Veneticam urbem expetiit, ibique tonsuratus & Episcopus ordinatus est* Occurrit & ([d]) Merovæus Chilperici Regis filius, *qui cum in custodia à Patre retineretur, tonsuratus est, mutataque veste, qua Clericis uti mos est, Presbyter ordinatur*. Occurrit Badechisilus, qui, ex Maiore domus regiæ in Episcopum Cœnomanensem electus, *Tonsuratus, gradus, quos Clerici sortiuntur ascendisse* dicitur.

(a) Idem lib. 2. hist. cap. 31.

(b) Idem lib. 3. cap. 18.

(c) Idem lib. 4. cap. 4.

(d) Idem lib. 5. cap. 14.

IX. Similia apud eundem exempla tibi occurrent, quæ nos prætermittimus, sicut & SS. ([e]) Sulpitii, ([f]) Austregisilii, & aliorum, quorum primus *tonsis capillis in Clerum transisse*; alter, *detonsa cæsarie* Clericus factus; cæteri simili ritu initiati dicuntur. S. Gaugerici, qui postea Cameracensis Episcopus creatus est, exemplum solùm eiusdem sæculi subjungimus; de eo fidelis ejus vitæ scriptor hæc refert, quæ, quia ad Ecclesiasticam disciplinam in deligendis ad Clericalem Tonsuram adolescentibus non minimum conducunt, ideo fusius a nobis referentur. ([g]) *Contigit*, inquit, *interea Episcopum Treverensem Magnericum, & merito & nomine, canonicis sanctionibus obtemperantem parœciam suam circumire, & ad ejus castri Ecclesiam pro consuetudine pervenire. Cumque ex more sacrum perageret ministerium, ex loci illius Sacerdote perquisivit, num ritè illic se haberet ordo Ecclesiasticus, qui & quales essent in Dei servitio adjutores. Tum ille, habemus, inquit, illos & illos in Cb isti famulatu ministros altaris, in quibus pollet Gaugericus quidam, ætate quidem adolescens, sed cæteros sacris studiis, & sanctitate antecellens: sacrarum ille litterarum eruditioni adhibitus, primis adhuc literis imbuitur: verùm tyrocinii sui tempus morum integritate jam in emeritam ætatem transtulisse videtur: audito enim signo, quo ad laudes Dei horis canonicis invitamur, ille mente devotus, relicto domicilio, nec illis etiam, quæ in manibus sunt, absolutis, ad Ecclesiam properat, &c. His auditis, venerandus Antistes nostris, inquit, actutum exhibeatur adspectibus adolescens. Adductus ille, blande ac leniter ab Episcopo compellatus, & præclaræ indolis animus suavi oratione confirmatus est. Deinde suis eum manibus, fusa super eum benedictione, idem Episcopus totondit, Regiaque ac Sacerdotali corona Domino perpetuo famulaturum insignivit*. Plura his verbis notanda refe-

(e) Vitæ S. Sulpitii cap. 3 apud Sur. 14 Jan.

(f) Vita S. Austregisili cap. 4 apud eundem 20. Maii.

(g) Vitæ S. Gaugerici cap. 1. & 2. apud Sur. 11. Augusti.

referuntur, quæ strictim ego complector. 1. Episcopos parœcias suas lustrantes, de iis, qui ad Clerum parabantur, Parœcos interrogare solitos. 2. Parœcorum curæ fuisse eosdem literis imbuere, & ad Ecclesiasticam disciplinam formare. 3. licuisse etiam iisdem Parœcis pueros bonæ indolis, antequam ab Episcopo in Clericos attonderentur, psalmis canendis, & altaris ministerio applicare. 4. qui diligentes in officio Ecclesiastico fuissent, ac virtutibus cæteris præcellerent, eos Episcopo ab iisdem commendatos in Clerum cooptari solitos fuisse. 5. clericum hoc ritu fieri consuevisse, attonsione scilicet capitis, & invocatione divini nominis super eum ab Episcopo fusa. Duo verò ex iis, quæ ibidem subjunguntur, verbis colligi possunt, Unum, Psalmos Davidicos a magistris scholæ eos, qui ad Ecclesiasticam malitiam tenderent, edoctos fuisse: Alterum, Psalterium memoriter sacris ordinatos addiscere item solitos: unde & S. Gaugericus memoriter illud addiscendi conditionem suscepisse ibi refertur, qua ad sacros ordines reciperetur, & audiente eodem Magnerico posteriori tempore memoriter recitasse. Plura ex iis (a) superiori parte ostendimus, hæc nos occasione ritus Tonsuræ jam obiter delibamus. Ex (b) Isidoro autem Hispalensi sexti sæculi scriptore quædam infra proferemus.

(a) Vide superiori parte sparsim.

(b) Isidor. Hispal. infrà citandus seq.

X. Septimi jam & octavi sæculi exempla quædam addimus, quibus ritus iste usitatissimus fuisse in promotione ad Clericatum ostenditur. Omissis autem SS. (c) Eligii, (d) Audoeni, & aliorum exemplis, quæ frequentissime occurrunt eorum, qui tonsis capillis Clerici facti referuntur: quædam dumtaxat referemus, quæ ritum istum ma-

(c) Vitæ S. Eligii lib. 2. cap. 2. apud Sur. 7. Decemb.

(d) Vitæ S. Audoëni apud eundem 24. Augusti.

A gis illustrent, vel confirment. Primum igitur inter (e) Marculfi (qui septimo sæculo floruit, tempore scilicet S. Landerici Episcopi Parisiensis, cui (f) librum suum inscripsit) formulas observamus, *præceptum de Clericatu*, quo licentia Clericorum ordinis amplectendi, ipsius candidatis a Regibus concedi solebat, in quo hæc habentur ad præsentis ritus confirmationem idonea: *Ille ad nostram veniens*
B *præsentiam, serenitati nostræ petivit, ut ei licentiam tribuere deberemus, qualiter comam capitis sui ad onus Clericatus deponere deberet*. Et paulo post, *licentiam habeat comam capitis sui tonsurare, & ad prædictam Basilicam, vel Monasterium, deservire*. Deinde de sancto Trudone, qui septimo sæculo claruit, is, qui ejus vitam (g) aurate conscripsit, Theodorus Monasterii ab illo fundati Abbas,
C hæc refert: *Manibus Episcopi sui tonsuratus exuit laicum, & indutus Clericum, juratus in Christi bella miles assumitur.* Tertio, Cabilonensis II. Synodus (h) sub Carolo Magno promotionem ad Clericatum, & receptionem in Monasterium pretio quocumque fieri vetans eos Episcopos & Abbates damnat, *qui non in fructum animarum, sed in avaritiam & turpe lucrum inhiantes, quoslibet homines illectos cir-*
D *cumeundo totonderunt*. Ex quo Canone sumptum postea (i) Capitulare Aquisgranense Ludovici Pii, quo vetatur, ne quis aliquem Tonsurari ad res ejus adipiscendas persuadeat. Quarto inter Capitula (k) Caroli Magni de diversis rebus partim Ecclesiasticis, partim politicis, anno secundum quosdam 789. & & 21. ipsius regni, clerici Sacerdotibus inferiores Tonsurati dicuntur; sic enim habetur: *Ut Mona-*

(e) Formula Marculfi 14.

(f) Vide præfat. formul. ejusdem Marculfi.

(g) Vita S. Trudonis lib. 1. cap. 15. apud Sur. 23 Novemb.

(h) Cabilon. 2. can. 7.

(i) Capitulare Aquisgr. Ludovici Pii sub Steph. 4. cap. 8. tom. 2. Conc. Gall.

(k) Capitul. Caroli de diversis cap. 14. ibid.

nachi, & qui in gradu Sacerdotali constitui sunt, ad sæcularia negotia non transeant: de reliquis Tonsuratis detur spatium usque in Synodum nostram. Quinto, fuse (a) Beda pluribus in locis de hoc ritu Tonsuræ edisserit, unde & Clerici ab ipso *attonsi* nominantur. Sexto Tharasius, qui ex Neophyto ad Episcopatum Constantinopolitanum ascendit, inquit Ignatius Monachus in ejus (b) vita: *Limi mundani mutata dignitate, & tonsa coma, ritu Clerici, honestoque & veneranda alio sumpto amictu, divinis & spiritalibus invocationibus, sicut Aaron & Phinees, suscepit unctionem honoris Sacerdotalis*. Septimo, Imperatrix Irene apud (c) Zonaram mariti sui fratres de conjuratione accusatos radi, & in Sacerdotum ordinem recipi curavit. Octavo, Sexta (d) Synodus Trullana quemquam prohibuit Sacerdotali ordine, vel ministerio Ecclesiastico fungi, εἰ μή τις ἱερατικῇ κουρᾷ χρήσηται ὁ τοιοῦτος, *nisi qui Tonsura Sacerdotali usus fuerit & benedictionem a suo proprio Pastore canonice susceperit*. Nono, (e) septima Synodus Generalis quosdam refert νηπιόθεν τὴν κουρὰν τοῦ Κλήρου λαμβάνοντας, *a pueris Tonsuram Cleri accipientes*. Plura alia prætereo, ea presertim, quæ ex Ecclesiasticis scriptoribus, aliisque sequentium sæculorum auctoribus proferri possunt, & quæ coronæ Clericalis gestandæ a Clericis obligationem, modum, figuram, rationem edocent; de iis enim fusior erit alibi differendi locus. In eundem pariter locum rejiciemus, quæ contra morem istum Clericorum, ut in coronam tondeantur, a nostri temporis hæreticis argumenta proferuntur. Interim vide (f)

(a) Beda lib. 3. cap. 5.

(b) Ignatius in vita Tarasii apud Sur. 25. Februarii.

(c) Zonaras tom. 3. Annal.

(d) Sexta Synod. c. 33.

(e) Septima Synod. c. 14.

(f) Bellarmin. 2. parte controvers. lib. 2. cap. 40.

A Bellarminum, (g) Baronium, & alios objectiones istas solide refutantes.

(g) Baron. ad annum 58. tomo 1.

§. III.

Rationes & mysteria prædicti ritus proferuntur.

XI. JAM itaque veniendum est ad mysticas prædicti ritus rationes. Sileo in memoriam spineæ coronæ Domini Clericos capillos in coronam attonsos gestare B solitos, ex Germano (h) Patriarcha Constantinopolitano, (i) Beda, (k) Petro Blesensi, & aliis. Taceo Nazaræorum consecrationem hoc ritu exhiberi, ut supra (l) docuimus, confirmatque (m) Isidorus Hispalensis libro de officiis divinis, & ex eo (n) Aquisgranense sub Ludovico Pio. Omitto hoc ritu moneri Clericos, ut tanquam spiritales Reges se coronam gestare meminerint, ut edisserunt C idem (o) Isidorus, Aquisgranense (p) Concilium, Rabanus (q) Maurus, (r) Hugo a sancto Victore, & alii. Præterea in memoriam Tonsuræ S. Petri eundem ritum usurpari jam supra monui, ideoque hic rationem istam prætereo. Sed nec referre volo pœnitentiam hoc ritu ac conversionem significari; nam pœnitentium apud omnes fere nationes, demptis Romanis, hic erat habitus. D Hæc verò omnia silentio obvolvi libenter a me patior, qui de eadem re forte iterum sum dicturus; ad eorum solùm confirmationem ea referam, quæ S. Lebuvinum, ubi Clericus factus esset, serio cogitasse refert (f) Hucbaldus vitæ ipsius scriptor non contemnendus: *Unde & ipse Deo talem exhibens se, detonso rasoque capite, non capillos posuit urendos sacrificii veteris igne, &c.* Abstrusiores autem

(h) Germ. Constantinopol. in theorica rerum Eccles.
(i) Beda lib. 5. hist. cap. 22.
(k) Blesensis in cap. 1. Iob.

(l) Vide suprà §. 2. num. 3.
(m) Isidor. Hisp. lib. 2. de divinis officiis cap. 4.
(n) Aquisgran. Concil. sub Ludovico Pio cap. 1.

(o) Idem Isidor. cap. 4. cit.
(p) Aquisgran. ibidem.
(q) Raban. lib. 1. de institut. Cleric. cap. 3.
(r) Hugo lib. 2. de Sacram. parte 3. cap. 1. Vide etiam Hieron. c. duo sunt, 12. q. 1.

(f) Vide suprà num. 4. & 5.

tem hic, vel clericatus ſuſceptioni convenientiores rationes proponam.

XII. Primùm itaque ſilere non poſſum hujus ritus myſticam à D. Dionyſio rationem proferri inter explicandum monaſticæ conſecrationis ceremonias, quæ clericali quoque promotioni egregiè convenit: ita enim ipſe (a) ἡ δὲ τῶν τριχῶν ἀπόκαρσις ἐμφαίνει τὴν καθαρὰν καὶ ἀσχημάτιστον ζωήν, οὐκ ἐπιπλάστοις σχήμασι τὸ κατὰ νοῦν δυσειδὲς ἐπιζετικῶς καλλωπίζουσαν, ἀλλ' αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς οὐκ ἀνθρωπικοῖς κάλλεσιν, ἀλλ' ἑνιαίοις, καὶ μοναχοῖς εἰς τὸ θεοειδέστατον ἀναγομένην: *Capillorum autem detonſio declarat puram, nullaque figura adumbratam vitam, non fictarum figurarum aut colorum inductione deformitatem mentis decorantem; ſed ipſam in ſeipſa, non humanis ſpeciebus ſeu pulchritudinibus, verùm propriis & ſingularibus ad divinam ſimilitudinem traductam.* Quæ verba myſticam Theologiam ſapiunt, juxta quam non ſenſibilibus phantaſmatis divina eſſentia tecta, ſed cum negatione earum, quæ ſpeciem ſenſibilem neceſſario comitantur, imperfectionum, nobis purius exhibetur: quæ purior Dei videndi ratio non tecta nec adumbrata capillorum attonſione ſignificari dicitur, Clericiſque & Monachis propria dicitur, qui ad divinam ſimilitudinem ac cognitionem perfectius cæteris ex ſuo ſtatu perducuntur. Quod ſi iſta, quæ ſublimi dicendi genere dicta, concipi difficilè, multo minus exprimi poſſunt, ad practicam moralemque Theologiam derivemus, tonſione capillorum ſive in Clericatus ſuſceptione, ſive in Monaſtica profeſſione dicimus vitam nudam & apertam, ſinceram, ſine fuco, ſine dolo, vel ſimulatione ſignificari, ſurſum præſertim patentem ob intentionis ſinceritatem, qua ſoli Deo placere volumus, cui ſoli conſilia noſtra probare curamus; hunc ſolum ſicut judicem, ita & inſpectorem habere ſatagentes: ad quam vitam ſe adſtringere videtur, qui ſæcularibus renuntians, in Clerum vel Monachum attondetur.

(a) Dionyſ. cap. 6. Eccl. hier. in theoria.

XIII. Secundo egregia quoque ratio, cur Clericorum, dum ordinantur, capilli tondeantur, docetur ab Iſidoro (b) Hiſpalenſi, & (c) Aquiſgranenſi Concilio his verbis: *Eſt autem Clericis Tonſuræ ſignum, quod in corpore figuratur, ſed in animo agitur, ſcilicet ut hoc ſigno in religione vitia reſecentur, & criminibus carnis noſtræ, quaſi crinibus exuamur; atque inde innovatis ſenſibus, & comis rudibus eniteſcamus, expoliantes nos juxta Apoſtolum* (d) *veterem hominem cum actibus ſuis induentes novum, qui renovatur in agnitione Dei: quam renovationem in mente oportet fieri, ſed in capite demonſtrari, ubi ipſa mens noſcitur habitare.* Recte ſane convenit ſymbolum iſtud exterius cum interiori, quam Clericus profitetur, omnium mundanarum vanitatum renuntiatione: quid enim aliud ſunt capilli quàm mortua quædam excrementa, quæ in mortuis magis creſcere ſolent, quàm in vivis, quorum proinde tonſione recte exprimitur, qualis debeat eſſe Clericorum animus, qui neceſſariis contentus vitæ ſubſidiis, ſuperflua rejiciat; divitias terræ excrementa, & eorum, qui mortui ſunt Deo, mortua ornamenta reſpuat: cupiditates a ſe noxias amputet, inutiles ſollicitudines reſecet. Quam ſpiritalem in cle-

(b) Iſidorus lib. 2. de off. cap. 4. cir.
(c) Aquiſgran cap. 4. cir.
(d) Ad Epheſ. 5. Ad Coloſſ. 3.

clericatus susceptione vitiorum ac passionum resectionem nobis necessariam eleganter describit quoque Paulinus ([a]) Severo. *Remedii*, inquit, *& decoris novacula nobis Christus Deus est, qui cor nostrum circumcidit, vitia radit, animæ caput lævigat, & faciem mentis accurat; nosque, ut illam in lege captivam, purgat & liberat horrido miseræ servitutis capillo: ut conjungendi Domino, velut illa* ([b]) *in Israelitæ viri nuptias transitura, criminibus carnis nostræ quasi barbaris crinibus exuamur*. Admonere quoque *cæsariem Clericorum detonsam, ne in veteribus annis juvenilia facta meditemur, atque in confecto corpore, & corde decrepito adolescentiæ regnet cupido*, docet ([c]) Ruricius. Huc quoque referri potest quod habet ([d]) Hieronymus apud Gratianum, *rasio capitis est temporalium omnium depositio*. Sed fusè ([e]) Augustinus, seu quicumque Auctor est libri de contemptu mundi apud Augustinum, causam istam explicat: ex quo ea duntaxat excerpo: *In ea parte pilos capitis incidimus, in quo novam sapientiam, id est, Christum, inesse cognoscimus; per hoc signantes, malam terrenarum rerum sollicitudinem nostræ mentis oculos ad Deum contemplandum impedire, &c. Hinc* ([f]) *Moyses ait, Levitæ radant pilos carnis suæ; Levita interpretatur assumptus, quisquis namque in officiis divinis assumptus est, pilos carnis, id est superfluas cogitationes cordis radere debet: caput igitur radere, signat cogitationes terrenas & superfluas a mente resecare, &c.*

XIV. Tertio, ex eo quod ii, qui in servitutem traherentur, tonderi solerent, ut supra ([g]) docuimus, confirmatque mos Longobardorum, & Francorum, apud ([h]) quos capilli quibusdam in symbolum servitutis detondebantur: hinc factum est, ut qui se Dei famulatui manciparent, vel ab iis devoverentur, ii quoque vel a seipsis, vel ab iis, à quibus offerentur, tonderi solerent: unde quosdam observabis divino ministerio devotos, non ab Antistite, sed a seipsis vel a parentibus attonsos fuisse: sic Clodoaldus Clodomiris Francorum Regis filius apud ([i]) Gregorium Turonensem, *sibi propria manu capillos incidens, Clericus factus est*. Sic in ea formula ([k]) Marculfi, qua Clericus se suaque Monasterio consecrat, capillum quoque tondere dicitur: *Idcirco*, inquit, *ego ille cedo ad Monasterium illum, ubi Abbas ille custos præesse videtur, & comam capitis mei ibidem deposui, & in ipso Monasterio sub normam Sanctorum vivere cupio, cessumque in perpetuum esse volo*. Sic Capitularibus ([l]) Caroli statuitur, *ut liber homo, qui in Monasterio regulari comam deposuerit & res suas ibidem delegaverit, promissionem factam secundum regulam firmiter teneat*. Sic in ([m]) tabulario S. Martini Turonensis, *ego*, ait quidam, *Galfaldus sancti Martini humillimus Levita, &c. dono, trado Deo, necnon sancto Martino, ubi parentes mei me obtulerunt novo ordine traditionis per capillos capitis mei illic comam relinquens, &c. proprium meum, qui ex successione parentum meorum mihi obvenit, &c. Datum x. Kal. Julii anno 17. regnante Domino Carolo Rege*. Sic refert ([n]) Leo Marsicanus in Chronico Cassinensi, *Hermefridum* quendam circa annum Domini

(a) Paulinus epist. 4. Severo.
(b) Deuter. 21. Numer. 6.
(c) Ruricius fratri Turencio epist. 16.
(d) Hieronym. ad quendam suum Levitam, refertur 12. q. 1. c. Duo sunt.
(e) Apud Aug. tract. 9. to. 9.
(f) Num. 8.
(g) Vide suprà.
(h) Vide Æmilium in lodovæo, Chlotario, Carolo Magno, Trithemium, Brev. hist. in Clodione 44. Rege. Vide Conc. Epav. c. 39.
(i) Greg. Turo. lib. 3. hist. cap. 18.
(k) Form. Marculfi lib. 1. cap. 2. §. debet.
(l) Capit. lib. 1. cap. 143.
(m) Tabul. S. Martini Turonensis.
(n) Leo Marsic. Chron. Cassin. lib. 1. cap. 49.

ni

ni 884. *seipsum obtulisse per capillos capitis sui Præposito ejusdem Ecclesiæ, cum omni substantia suâ.*

XV. Huc etiam refer antiquorum morem in adoptionibus, per capillorum tonsionem perfici solitis: id enim effectum Tonsuræ Clericalis egregie repræsentat, ut per eam in familiam Dei transferamur, ad ejus hæreditatem vocemur, & tanquam speciales filii adoptemur. Clerici enim quasi in sortem Domini vocati, *quorum Deus funiculus hæreditatis*, ut statim initio (a) hujus operis, Clerici nomen explicantes, docuimus. Adoptionis autem capillorum tonsionem symbolum olim fuisse, docet nos Paulus (b) Diaconus de gestis Longobardorum: *Circa hæc,* inquit, *tempora Carolus Princeps Francorum Pipinum suum filium ad Luitprandum direxit, ut ejus juxta morem capillum susciperet: qui ejus cæsariem incidens, ei pater effectus est, multisque eum ditatum regiis muneribus genitori remisit.* Docet (c) Aimoinus de gestis Francorum, *pepigerat autem fœdus præfatus Princeps cum Luitprando Longobardorum Rege, eique filium suum Pipinum misit, ut more fidelium Christianorum ejus capillum primus attonderet.* Nota ergo, adoptionis symbolum fuisse istam capitis detonsionem. Sed cavendum, ne nobis à Deo minime ad hunc statum vocatis, signum potius sit abnegationis & desertionis ab ipso Deo; legi enim aliquando idipsum tonsione capitis significatum. Refert (d) Gregorius Turonensis, Gundebaldum a Childeberto patruo retentum, a Clotario, cujus filium se esse dicebat, postulatum; *quo viso Clotarius jussit tonderi comam capitis ejus, dicens, hunc ego non generavi.* Ita ergo Tonsura Clericalis, & a Deo removet non vocatos seu intrusos, & adoptivos filios facit, quos ad eum gradum divina gratia vocaverit. Sed & notandum septimo ætatis anno pueris olim comam tonderi solitam, nomenque mutare: mirumque illud refert (e) Cromerus, scilicet Mieciflaum, principem cœcum natum, cum ad hunc annum pervenisset, quo pueris coma gentili ritu attonderi, & nomen imponi solebat, absque ulla medicorum, aut cujusquam ope visum recuperasse. Utinam nostri Clerici, cum primùm in Dei ministros attonderi cœperint, nomenque laicorum in melius mutaverint, divinum lumen videant, & mundanæ vanitatis caligine detersa divino splendore puriùs illustrentur, quo diviniores mentes imbui solent.

XVI. Denique ideo quis per Tonsuram sacro Clericorum ordini adscribitur, ut discat se ignominias omnes pro Christo, opprobria & ludibria libenti animo perpeti. Ignominiæ loco radi aliquos olim, & attonderi solitos fuisse supra docuimus, eos præsertim, qui pro impostoribus vel insanis haberentur. Ita vero apud mundanos, Clericos audire necessum est, cum & Christus (f) Dominus pro seductore habitus fuerit, & Apostolos, *ut seductores, quamvis veraces*, existimatos fuisse ostendat (g) Paulus, qui pariter de seipso & cæteris Apostolis (h) dixit, *nos stulti propter Christum.* Unde & (i) ipsi cùm primùm Christum crucifixum prædicarunt, pro ebriis habiti sunt, & Apostolatus sui initia irrisionibus ferendis consecrarunt, *gaudebant, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.* Sed & de Paulo in Apostolum gentium electo

(a) Vide Prolegom. hujus libri.
(b) Paulus Diaconus de gestis Longobard. lib. 6. cap. 53.
(c) Aimoinus de gestis Franc. lib. 4. cap. 57. Idem Otto Frising. lib. 1. 16. & Annales veteres.
(d) Greg. Tur. lib. 6. cap. 24.
(e) Cromerus lib. 2. & 3. rer. Polon.
(f) Matth. 27.
(g) 2. ad Cor. 6.
(h) 1. ad Cor. 4.
(i) Actorum 5.

electo dixisse Deus in Scriptura (a) refertur, *vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, & Regibus, & filiis Israel: ego enim ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati*. Quidni ergo Clericatus susceptio ad ignominiam & derisionem ferendam per capillorum tonsuram consecretur? Quemadmodum enim in (b) Sacramento Confirmationis, quo ad professionem Christianæ religionis homo armatur, alapa confirmandus cæditur, ut discat religionis nostræ professioni opprobriorum & contumeliarum tolerantiam esse conjunctam; ita potiori jure Clericorum numero cooptandus, & ad Christianæ religionis prædicationem instituendus, per capillorum Tonsuram, quæ ignominiam & irrisionem & subsannationem denotat, initiatur, ut sibi in clericali ministerio, mundi cavillos, irrisiones, cachinnos, illusiones, sannas negligenda esse noverit; doceaturque, Evangelicæ legis ministrum, quo officio suo probe fungatur, non debere vereri os suum ad contumeliam præbere; sed satagere oportere exemplo Pauli, (c) *ut sive per bonam famam, sive per infamiam*, annuntietur Christus.

(a) Actorum 9.

(b) Concil. Colon. de Sacra. Confirmat.

(c) 2. Cor. 6.

XVI. Cui proinde rei apertius significandæ in Crucis formam, tam (d) a Latinis, quam (e) a Græcis Clerici faciendi detondentur. Crucis autem delineationem, ignominiam & contumeliam significare quis nescit? Id vero speciatim in Pontificali (f) Romano inter tondendum Clericum præscribitur, ut in occipitio, fronte, summitate capitis, & ad utramque aurem Clericus tondeatur: cum enim doceant (g) vulgo Medici ac Philosophi, in occipitio memo- A riam, in summitate capitis æstimativam, in fronte seu sincipitio phantasiam, sensumque communem residere: quibus scilicet partibus læsis illas quoque potentias lædi, & in functionibus suis impediri experientia demonstrat: proinde ad significandum sensus omnes interiores uni Deo consecrari per Clericatus susceptionem, nihilque nos deinceps recordaturos, judicaturos, vel cogitaturos nisi quod Deo B libuerit, nobis in occipitio, summitate capitis, & fronte, dum in Clericorum numerum referimur, capilli tondentur; quos etiam circa aures attondendos esse ea ratio docet, quia Clerici soli Deo patentes (h) aures habere convenit, ut & præceptis ejus auscultent, divina ac eloquia attentius discant, & (i) sicut aspides surdæ mundi susurris ac sermonibus aures obturent. Decussatim etiam Clericos attonderi notabis; ut illustrioris C sint virtutis: nam ex (k) Chalcidio Platonico novimus Solem & Stellas in decussatione magis vigere.

(d) Vide suprà ex Pontifical. Rom.

(e) Vide suprà ex Euchol.

(f) Vide Galenum de symptom. different. cap. 3. & 8. & alibi. D. Thomam 1. parte q. 78. art. 4. & opuscul. 43. cap. 4. Albertum Magnum lib. 2. de anima tract. 4. cap. 7.

(g) Can. Non liceat, dist. 23.

(h) Psalm. 57.

(i) Chalcidius Platonicus.

(k) Pont. Rom. tit. de Clerico faciendo. Idem habet Vetus Ordo Rom. ubi de Tonsura.

ARTICULUS III.

De professione Clerici, seu renuntiatione publica sæcularibus desideriis.

I. INterim verò, dum Clericus attondetur, hæc verba ipsum palam recitare solemni ritu juberi D superius docuimus, (l) *Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu es qui restitues hæreditatem meam mihi*: ut exteriori Antistitis actioni Clerici verba consentiant, & quorum bonorum attonsis capillis renuntiationem signat Pontifex, eam Clericus verbis profiteatur, solique Deo se adhærere velle testetur. Ad quæ verba forte alludunt (m) Hie-

(l) Hieron. ad Nepotianum.

Hieronymus ad Nepotianum, & (a) Ambrosius de fuga sæculi, statim fere initio hujus operis a nobis citati. Adstipulatur vero huic Clericorum professioni Eucherius Lugdunensis: (b) *Denique*, inquit, *vis scire, quid intersit inter Sacerdotes Dei & Sacerdotes Pharaonis? Pharao concedit terram Sacerdotibus suis: Dominus autem Sacerdotibus suis partem non concedit in terra, sed dicit eis, Ego sum pars vestra. Observate ergo, qui hæc legitis, omnes Domini Sacerdotes, & videte, quæ sit differentia Sacerdotum, ne forte qui partem habent in terra, & terrenis cultibus ac studiis vacant, non tam Domini, quàm Pharaonis Sacerdotes esse videantur*. Et paulo post, *Festinemus transire à Sacerdotibus Pharaonis, quibus terrena possessio est, ad Sacerdotes Dei, quibus in terra pars non est, quibus portio Dominus est*. Adstipulatur & (c) Sidonius Apollinaris epistola ad Faustum: *Iis igitur precatibus efficacissime obtine, ut portio nostra sit Dominus: atque ut adscripti turmis contribulium Levitarum, non remaneamus terreni, quibus terra non remanet, inchoemusque, ut a sæculi lucris, sic quoque a culpis peregrinari*. Sed apertissime Augustinus, seu quicumque est vetus auctor (d) Tractatus de contemptu mundi, hanc a Clericis professionem omitti insinuat, invehens enim in Clericos, qui terrenis facultatibus incubant: *Quomodo*, inquit, *non erubescunt dicere, Dominus pars hæreditatis meæ: ubi est illud Apostolicum, Quæ conventio Christi ad Belial? qui terrenas possessiones relinquere nolunt, cur peccata populi comedunt? &c.*

(a) Ambrosius de fuga sæculi citati in prolegomenis cap. 1. nu. 3. & 4.

(b) Eucherius lib. 3. comment. in Genes. cap. 47.

(c) Sidonius epist. 3. lib. 9. Vide & Prosperum lib. 2. de vita contemplat. Cassiod. in Psal. 118. & alios.

(d) Tract. 9. de cōtemptu mundi to. 9. Augustin.

II. Prædictorum autem verborum, quæ a Clerico proferuntur, hic potest esse sensus, ut Dominum suæ hæreditatis portionem esse profiteatur partem sortis suæ: nam, quia sortes olim in calicem mittebantur, ex (e) Cyrillo Alexandrino, & qui hæreditatem dividebant, teste eodem, apud quasdam nationes e calice bibere consueverant, ideo partem calicis dicimus, partem sortis nostræ; nisi forte calicem pro persecutione, usitata in Scriptura loquendi phrasi sumere lubeat; Deumque Clericus suæ tribulationis futurum partem, objectum scilicet ac solatium profiteatur: quatenus scilicet pro ipsius gloria procuranda duntaxat patiatur, & inter adversitates solùm ipsum cogitet, solùm meditetur, ejusq; solius nominis recordatione recreetur: nam non tormenta nobis prosunt, sed causa tormenti, quæ nec ad præmium sufficit, nisi (f) *in patientia possideamus animas nostras*: & quæ pro Deo proferimus, ea constanti & erecto in Deum animo sufferamus. *Nemo autem vestrum*, inquit (g) Petrus, *patiatur ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor; si autem ut Christianus, non erubescat: glorificet autem Deum in isto nomine*. Partem ergo calicis sui Deum jactitet Clericus, qui de tribulationibus pro Christi nomine sibi solùm gloriandum esse noverit, qui cum (h) Paulo in cruce solùm & in firmitatibus sibi gloriandum esse sciat; ut sicut palma exaltetur, & adversitatum pondere pressus ampliora dilatet folia, ut luxuriantium ubertate baccarum lætari videatur, atq; in cælum vi majori nitatur. (i) *Tu es*, subdit Clericus, *qui restitues hæreditatem meam mihi*, tu es coronator & corona, præmiator & præ-

(e) Cyrillus Alexandrinus.

(f) Lucæ 21.

(g) 1. Petri 4.

(h) Ad Galat. 6. & 2. ad Cor. 11. ac 12.

(i) Pont. Rom. supra.

& præmium, merces nostra magna nimis, & nimium liberalis remunerator; *quid mihi est itaque in cælo, & a te quid volui super terram?* Hæc pia sunt Clericorum vota, quæ ab ipsis emitti debent, quando initiantur, quibus similia Christi verba toto isto ([a]) Psalmo, ex qua prædicta decerpuntur, referri possunt: *Dominus*, inquit Christus, *pars hæreditatis meæ*, quia Dei visio & possessio Christi est hæreditas, quæ ipsi naturalis filiationis titulo, quemadmodum nobis adoptionis jure debetur: Dominus pars calicis Christi; ([b]) *quia oportuit Christum pati, & sic intrare in gloriam suam*, quia sibi ipse passione sua accidentalem saltem gloriam, nobis essentialem promeruit: unde jure subjungit, *tu es qui restitues hæreditatem meam mibi:* nam & Deus debitam corporis gloriam, & quam ad tempus substraxerat, Christo post passionem suam restituit, & gentium conversionem in illud tempus distulit, quo divinus Pater ad ipsum dixit: ([c]) *Postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam.* Sed audiamus hac de re Augustinum loquentem, imò Christum ex mente Augustini ista verba promentem: ([d]) *Dominus pars hæreditatis meæ, possidebunt enim mecum Sancti hæreditatem, ipsum Deum. Eligant sibi alii partes, quibus fruantur, terrenas & temporales, portio Sanctorum Dominus æternus est: (& calicis mei) bibant alii mortiferas voluptates, portio calicis mei Dominus est. Quod dico mei, adjungo Ecclesiam: quia ubi caput, ibi & corpus; nam in hæreditatem congregabo conventicula eorum, & per calicis ebrietatem obliviscar nomina vetera eorum. Tu es qui restitues hæreditatem meam: ut nota sit & his, quos libero, claritas, qua eram apud te, priusquam mundus fieret: non enim restitues mihi quod non amisi; sed restitues, eis qui amiserunt ejus sanctitatis notitiam, in quibus quia ego sum, mihi restitues.* Sed quid hæc, inquiet aliquis ad Clericos? Multum quidem; quia ipsi sunt hæreditas Christi præclara, & per ipsos hæreditas Christi populus fidelis ampliatur, ut quod a Patre divino promissum est, non sit nisi Clericorum ministerio perfectum; unde in eodem psalmo subditur: ([e]) *Funes ceciderunt mihi in præclaris, etenim hæreditas mea præclara est mihi*: ac si diceret Christus, sortitione præclarorum virorum, puta Apostolorum, qui ad Euangelii prædicationem sorte distributi sunt, totum Christianum populum sibi acquisitum fuisse, & notitia veræ Religionis illustratum; sive ergo Clericus suo nomine hæc verba proferat, ut certè proferre debet, ad Deum cæteris rebus præferendum his verbis accenditur; sive Christi nomine hæc prolata noverit, id suo ministerio ex parte compleri debere monetur, quo Christi nominis claritas promovetur.

III. Verùm fusiorem eorum verborum interpretationem proferre, inutile est. Genuinus in Tonsuræ susceptione ipsorum sensus est, ut Clericus his verbis Deum unicum suorum votorum scopum proponat, omnesque suas cogitationes, cæteris postpositis, in unicum Deum relaturum sibi persuadeat. Hæc est mens Isidori ([f]) Hispalensis, *qui Clericos vocari* refert, eo quod, *in sortem hæreditatis Domini dentur, vel pro eo quod ipse Dominus sors illorum est, sicut de eis scriptum est, loquente Domino, Ego hæreditas eorum. Unde oportet*, inquit, *ut qui Deum hæreditate possident, absque*

(a) Psalmo 15.
(b) Lucæ 24.
(c) Psal. 2.
(d) August. in psal. 15.
(e) Psalm. 15.
(f) Isidor. Hispal. lib. 2. de off. Eccles. cap. 1.

que ullo impedimento ſæculi, Deo ſervire ſtudeant, & pauperes ſpiritu eſſe contendant, & congruè illud Pſalmiſtæ dicere poſſint, Dominus pars hæreditatis meæ. Hæc ſententia eſt (a) Petri Bleſenſis, qui Epiſcopum officii ſui admonens: *Ne excidat*, inquit, *quomodo in Tonſura capitis, quando electus es in ſortem Domini, renuntiaſti ignominiæ ſæculi. In die autem ordinationis tuæ ſuper abrenuntiatione ſæcularium emiſiſti vota, quæ diſtinxerunt labia tua.* Frequens hæc meditatio S. Lebuini, qui adeptus honorem Clericatus (teſte (b) Hucbaldo Monacho vitæ ejus conſcriptore, quæ a Petro Archidiacono Cameracenſi multum dicitur commendata) ſedulo præcavebat, ne morum operatio ſuo nomini diſſentiret, unde Clerici etymon ſpectare ſolitus dicitur, ſibique perſuaſiſſe debere, *qui vere ſunt, Clericos, præter Deum nullam concupiſcere hæreditatem in hac regione mortali, expectantes viva ſpe illam incorruptibilem & incontaminatam & immareſcibilem coronam, conſervatam in cælis, per ipſum, & cum ipſo, & in ipſo ſe poſſe conſequi; ſicut & ipſe eis repromittit, dicens: Ego hæreditas eorum, meditantes jugiter, & dicentes, Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei; tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi, &c.*

(a) Petrus Bleſenſis in canone Epiſcopali, ſeu tractatu de inſtitutione Epiſcopi poſt medium.

(b) Vita S. Lebuini Presbyteri cap. 4. apud Sur. 12. Novemb.

VI. Porrò licèt iſta profeſſio non habeat proprie dicti voti rationem, tum quod non videatur immutabile propoſitum Clericalis vitæ ſectandæ continere, utpote, cùm Tonſura Clericalis ſit tantùm novitiatus veluti ad Sacerdotalem ſeu Eccleſiaſticum ſtatum: tum quod nimis vaga ſit, generalis, & inde-

A

terminata hæc profeſſio, non rei certæ, ſingularis, & determinatæ, de qua ſolùm vota fieri ſolent, quippe quæ aliàs conſcientias illaquearent, & ſcrupulis aditum patefacerent. Nihilominus maxima ejus ratio habenda eſt: primò, quia proteſtatio iſta non videtur merè gratuita ac liberalis, ſed ob cauſam in qua videlicet aliqua conventio intercedere cenſetur, de recipiendo Clericatus honore, & renuntiando vanitatibus ſæcularibus, Deoque ſoli inhærendo; quæ pollicitationes vel aſſertiones de conditione aliqua exhibenda, cui dignitas aliqua adnexa eſt, ſtrictioris ſunt juris & obligationis: cùm æquitati naturali conſentaneum ſit, ut (c) *qui ſentit onus, ſentire debeat & commodum, & è contra.* Secundò quia profeſſio iſta iis circunſtantiis ornatur, quæ vim ejus & ſanctitatem extollunt, nam & coram ſanctis Altaribus emitti ſolet, & à Pontifice, Dei, atque Eccleſiæ nomine acceptatur, adſtantibus Angelis, adunata Dei Eccleſia, ſacris ceremoniis firmatur, ac benedictionibus, precibuſque efficaciſſimis & ſanctiſſimis (quas ex (d) Pontificali & (e) Veteri Ordine Romano ſi lubeat colliges) munitur: proindeque majori in veneratione haberi debet, & maturiori, quàm jam paſſim in uſu ſit, conſilio iniri, ſanctiuſque, quàm mores noſtri ferant, obſervari. Tertio, quia abrenuntiationem ſatanæ, & pompis ejus, quæ fit in Baptiſmo, antiqui Patres, (f) Tertullianus, (g) Cyprianus, (h) Origenes, (i) Ambroſius, (k) Pacianus, (l) Chryſoſtomus, (m) Salvianus, & alii paſſim tantopere urgent, & in ea vim maximam faciunt, efficaxque, ipſorum ſaltem judicio, argu-

B

C

D

(c) Regulâ 55. de regulis juris in 6.

(d) Pont. Rom. de Clerico faciendo.

(e) Vetus Ordo Rom. de capillatura incidenda.

(f) Tertull. de corona militis cap. 3. de ſpectaculis, cap. 4. 5. & 24. ad Marty. cap. 8. de habitu mulieris, cap. 1. &c.

(g) Cyprian. epiſt. 7

(h) Origenes in epiſt. ad Rom.

(i) Ambroſ. lib. 1. cap. 4. hex. & alibi.

(k) Pacianus parœneſi ad pœnitent.

(l) Chryſoſt. hom. 21. ad populum Antiochenum.

(m) Salvian. lib. 6. de provid.

argumentum ex ea sumunt; at eadem videtur esse ratio professionis istius adhærendi unice Deo, & renuntiandi mundo, quæ in Clericatus susceptione emittitur, de qua prædictus (a) Salvianus: *professio religionis non aufert debitum, sed auget: quia assumptio religiosi nominis sponsio est devotionis: ac per hoc tanto plus quispiam debet opere, quanto plus promiserit professione, secundùm illud,* (b) *Melius est non vovere, quàm post votum promissa non reddere.* Unde & sæcularium hominum objectioni eleganter occurrit: *Sed forsitan dicet aliquis, si hæc ita sunt, tutior est irreligiositas quàm religio? Minime: religiosus enim per hoc est debitor, quod profitetur; non religiosus autem per id quod neglexerit religionem: ac per hoc ambo habent pro diversitate conditionis debitum suum: religiosus quidquid se professus est agnovisse: irreligiosus verò etiam quod non dignatur agnoscere, secundùm illud quod spiritaliter de eo sermo divinus dicit: Noluit intelligere, ut bene ageret:* Plura ibidem ad hujus quæstionis solutionem subjungit. Quibus prætermissis concludimus, non sine animi levitate & inconstantia, & aliqua culpa Clericatum deseri tam solemni ritu susceptum; & Clericos ex honestate quadam morali, & assumpti religiosi per eam professionem status obligatione ad majorem sanctitatem præ cæteris obligari; quia, ut de iis recte ait idem (c) Salvianus, *exemplo esse omnibus debent, quos utique tanto antistare cæteris oportet devotione, quanto antistant omnibus dignitate: nihil est enim turpis, quàm excellentem esse quemlibet culmine, & despicabilem vilitate.* Sed de iis nos sæpe

(a) Idem ad Eccl. Cathol. lib. 2.

(b) Eccles. 5.

(c) Idem Salvianus lib. 2.

A diximus, superiori præsertim (d) hujus operis parte.

(d) Plura passim superiori parte, præsertim in monitis ad ordinandos.

ARTICULUS IV.

De impositione superpellicei in Clerico facienda.

I. Postquam Clericus attonsus fuit, & (e) Clericali charactere insignitus, hoc unum superest, ut superpelliceum ipsi ab
B Antistite imponatur, cujus imponendi mos tum ex Pontificali Romano, tum ex Euchologio comprobatur. Pontificale quidem (f) Romanum præscribit, ut post tonsionem factam Pontifex ad mox tonsos genuflexos conversus preces recitet, ad constantiam in divino ministerio, ac perseverantiam iis impetrandam, quibus habitum sacræ religionis in ejus sancto nomine se imponere testatur: qua oratione præmissa singulis superpelliceum
C imponit, dicens, * *Induat te Dominus novum hominem, qui secundùm Deum creatus est in justitia & sanctitate veritatis:* posteaque super eos iterum precatus, de privilegiorum Clericalium prerogativa commonitos dimittit. Euchologium verò (g) Græcorum hanc ceremoniam iis verbis perstringit; *καὶ οὕτω πάλιν τῷ ἀρχιερεῖ προσάγεται, καὶ αὐτὸς λαμβάνων φαιλώνιον ἐνδυδίσκεται, καὶ τρίτον τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν*
D *σφραγίζων: sic denuo ad Pontificem adducitur,* Lector ordinandus, *& ille accipiens Phelonem, induit, & ter caput ejus consignans, &c.* Hucusque Clerici apud Græcos faciendi ritus est terminandus: nam quæ ibidem subjunguntur de impositione manuum, præcatione Antistitis, porrectione libri, ad Lectoris ordinationem, quæ simul fit cum Clerici creatione, spectant. Statuitur

(e) Balsamon. characterem Tonsuræ vocat in c. 62. Apostol. leg. & in c. 51. ep. ad Amphilochium.

(f) Pont. Rom. de Clerico facienda

* Desunt ista in Veteri Ordine Romano, ideoque probabile est superpelliceum impositum olim fuisse, cum præcedens oratio, diceretur, quæ habetur in dicto ordine ante capillorum incisionem.

(g) Euchol. in ord. Lectoris.

tuitur autem, ut Epiſcopus Clericum creandum Phelonem induat, ſeu [a] Phelonium, vel Phænolium: quod veſtimenti genus Eccleſiaſticum eſt, & diverſas patitur interpretationes. Sacco ipſum comparat Simeon [b] Theſſalonicenſis, qui manicas non habeat, unde iis lineis indumentis comparari poteſt, quæ in pluribus provinciis ſubtus cappas ſuas in pluribus regionibus Clerici deferunt manicas non habentia. Scio inter ſuperpellicea noſtra, & phænolia plures differentias notari poſſe, ut quod [c] phænolia aliquando eſſent purpurea, [d] quod quæ à Patriarchis & Epiſcopis geſtarentur, crucibus intertexta forent: ſed ſufficit mihi quamcumque veſtem ſacram Clerico faciendo imponi æque à Græcis ac Latinis. Obiter etiam notabo Græcorum καμίσια καὶ ἐπιῤῥιπτάρια ſuperpelliceis noſtris reſpondere, quibus ſcilicet indutos Lectores in Vigilia Nativitatis Domini, & Cantores [e] menſæ Imperatoris adſtantes nobis depingit Codinus, à quibus etiam probabile eſt Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ miniſtros dictos eſſe, qui a [f] Joanne Citrio Καμισάτοι dicuntur, quorum munus erat in Eccleſia calefaciendis ſacris lebetibus, & ſimilibus miniſteriis occupari. Iis vero Camiſiis ut a quibuſdam Græcis accepi, Clerici in ſua creatione apud Græcos indui ſolent.

II. Nomen vero ſuperpellicei apud Latinos veteres auctores, vel raro, vel nuſquam legitur. Rara apud eos hujus nominis vel nulla mentio: vix ulli, qui ipſius meminerint, reperiri poſſunt Odone [g] Pariſienſi & [h] Stephano Tornacenſis antiquiores: qui tamen nonniſi fæculo duodecimo floruerunt. Prior quidem in conſtitutionibus Synodalibus inter Capitula ad Sacramentum Altaris pertinentia illud repoſuit, in quo ſuperpellicei prima forte fit mentio: *Nulli Clerico permittatur ſervire altari male ornato, ſervato in majori Eccleſia, ut niſi in ſuperpelliceo, & cappa clauſa.* Poſterior fuſius ſuperpelliceum nobis deſcribit, & ſignificationem tradit, ſcribens enim Albino S. R. E. Cardinali hæc habet: *Regularem habitum pergratiam Dei ſic præfertis exterius, ut interius conſervetis. Hujus habitus indicium principale vobis mitto ſuperpelliceum novum, candidum & talare, quod repræſentet vobis vitæ novitatem, munditiæ candorem, perſeverantiæ finem: ſuſcipe pater, munuſculum filii, minus æſtimantes panni pretium, quàm vel mittentis animum, vel muneris Sacramentum.* Subdit autem idem auctor, ſe cum materiali ſuperpelliceo myſticam de ejus confectione expoſitionem, quam in feſto B. Genovefæ virginis ad fratres habuerat, mittere: eam ad noſtra tèmpora ſuperfuiſſe neſcio. Ex iis autem patet, ſuperpelliceum tunc temporis ad talos uſque productum fuiſſe, quod ad tempora ſaltem Concilii [i] Baſilienſis duravit, in quo Clerici in choro jubentur, *cum tunica talari, ac ſuperpelliceis mundis ultra medias tibias longis, vel cappis*, Horis canonicis adeſſe: item ex panno aliquando fuiſſe; diverſæ proinde à noſtris tam materiæ, quàm formæ fuiſſe.

III. Superpellicea autem dicebantur, quod ſuper pelliceas veſtes geſtarentur. Clericos communes veſtes pelliceas habuiſſe, jam ſuperius docuimus; poteſtque obiter ex [k] Paulino confirmari, qui ad Severum, pelliceam tunicam ſibi a Mela-

(a) De voce phelonis vide Meurſii in dictionario Græco barbaro.

(b) Simeon Theſſalonic. lib. de templo.

(c) Vide Conſtant. Cabaſil. in qq. Balſal. de privileg. Patriarch. Codinum cap. 9. num. 7. de offit.

(d) Codinus cap. 6. num. 3. ibid.

(e) Idem cap. 7. n. 23.

(f) Ioan. Epiſcopus Citri in reſponſis apud Leunclav. & Bonefid.

(g) Conſtit. Synod. Odonis cap. de Sacrament. Altaris n. 8.

(h) Stephanus Tornacenſis epiſt. 123.

(i) Concil. Baſil. ſeſſ. 21. quomodo divinum officium in Eccleſia celebrandum ſit.

(k) Paulinus epiſt. 10. ad Severum.

a Melania datam, donum misit, hæc ad eum scribens: *Nos vero, neque verbis neque rebus digna pensantes, unica tamen facultate nobis charitatis, qua vobis sola pares sumus, misimus tunicam, quam ab usu meo, ut de stercoris vilitate collectum pannum, dignare suscipere: nam vel hoc innocentiæ tuæ congruit, quod de tenero agnorum vellere contexta blanditur attactibus*. Potest etiam confirmari ex ([a]) Ambrosio, qui Episcoporum quorumdam luxum his verbis carpit, *Castorinas quærimus, & sericas vestes, & ille se inter Episcopos credit altiorem, qui vestem induerit clariorem:* quem secutus ([b]) Haymo Episcopum eligendum docet, *ornatum moribus & virtutibus, non auro redimitis vestibus, aut castorinis*. Ex iis enim deduco cum ex pellibus indui solerent Episcopi, hirsutis primum & rudioribus, delicatiores vestes sibi ex pellibus Castorinis postea quæsivisse, qui mundano fastui studerent; & cum byrrhis antea, ut patet exemplo ([c]) Cypriani, induerentur, Castorinis usos fuisse, nominis duntaxat veteris umbra manente, ut recte in Epigrammate de Byrrho, & Castoreo lusit ([d]) Claudianus. Habuerunt & pelliceum in sacris officiis amiculum, seu ὠμοφόριον, quod Episcopo tribuit ([e]) Isidorus Pelusiota, & ovis errantis typum referre, quam bonus pastor humeris ferat, testatur. Canonici quoque in Ecclesiis Almutias, quas nunc super brachia in nostris regionibus gestant, ferebant olim in capite, ut patet ex Conciliis ([f]) Basilensi generali, & ([g]) Senonensi provinciali, quod ab Antonio Cardinali à Prato Senonensi Episcopo anno 1528. collectum est: qui mos in pluribus adhuc Galliæ provinciis retentus est. Pelliceas autem vestes habebant Clerici: tum quod simplices, & vulgares, & teste ([h]) Tertulliano, indicium servitutis, eæ vestes esse solerent, quas proinde priorum temporum Christiani, qui simplicitatem unice diligebant, & opprobriis pro Christo subiici appetebant, æquo animo gestare consueverant; quod confirmari potest ex isto loco Pauli ([i]) ad Hæbræos, *circuierunt in melotis, & in pellibus caprinis, egentes, angustiati afflicti, quibus dignus non erat mundus*. Tum quod nec inusitatæ Romanis saltem pauperioribus pellicæ vestes, ex ([k]) Ulpiano, & ([l]) Paulo Jurisconsultis, ([m]) Lucretio, & aliis: quorum etiam plures reperire est, qui divites ex pellibus pretiosioribus vestitos aliquando referant: tum quod Monachis familiaris & ordinaria pellicea vestis, seu Melotes, alias Melota, a nomine Græco μῆλον, quod ovem significat. Hanc enim Melotem, seu ex pelle caprina contextam vestem Monachis præscribit ([n]) Cassianus ovillam vero albam ab omnibus Monachis ferri, statuit ([o]) regula Pachomii: Antonium Melotem ab Athanasio acceptam gestasse indicat idem ([p]) Athanasius. Monachos Ægyptios pellibus indutos exemplo Eliæ Thecuitis (cujus pallium Septuaginta Μηλωτὴν appellant) refert ([q]) Sozomenus. S. quoque Benedictum Melote usum ostendit ([r]) Gregorius; de reliquis sileo. Hinc cum Monachi in Clerum adsciti vestes minime mutare solerent, eos imitati cæteri quoque Clerici, pelliceas vestes, sicut & eorum exemplo nigras, atrasque detulerunt. Pelliceis ergo vestibus impositæ lineæ vestes superpellicea dicta sunt quæ

(a) Ambrosius de dignit. Sacerdot. cap 4.
(b) Haymo in 1. ad Timoth. cap. 3.
(c) Pontius in passione S. Cypriani.
(d) Claudianus in Epigramm. de Birrho & Castoreo.
(e) Isidorus Pelusiota lib. 1. epist. 136.
(f) Concil. Basil. sess. 21. cit.
(g) Concil. Senon. cap. 18. in decretis morum.
(h) Tertull. de pallio.
(i) Ad Hebr. 11.
(k) Ulpianus l. 25. ff. de auro, & argento legato.
(l) Paulus lib. 3. sent. tit. 6.
(m) Lucretius lib. 5.
(n) Cassianus lib. 1. de institut. Cœnob. cap. 8.
(o) Regul. Pachomii apud Pallad. in Lausiac. c. 8.
(p) Athanas. in vita S. Antonii.
(q) Sozom. lib. 3. cap. 13.
(r) Greg. lib. 2. Dial. cap. 7.

(a) Paſſim in Cæremoniali Rom. & Cerem. Epiſcop.

quæ pariter vocantur (a) cottæ, A Hetruſca ſcilicet lingua, qua toga, ſeu veſtis cotta dici ſolet, a qua non longè recedit Gallica, quæ certum genus veſtis tam militaris quàm muliebris *cotte* vocat; quod quidem nomen a Græca voce χιτώνιον deducit Joachimus (b) Perionius, quod ſcilicet tuniculam ſignificat.

(b) Ioachimus Perionius de linguæ Gallicæ cum Græca cognat. cap. 3.

IV. Sed, ne nominibus tantùm laborare, non de re videamur, albas (c) veſtes, eaſque utplurimum lineas, à Clericis ſacris miniſteriis inſervientibus ſuperindui conſuetas, res nimium nota. Huc confer, quæ de albis Clericorum veſtibus ſuperius diximus ex Patribus; quorum etiam aliqui lineas iſtas veſtes fuiſſe inſinuant: iis autem, quæ fusè ibi relata ſunt, hæc ſolùm teſtimonia adjungo. Primum (d) Hieronymi, qui adverſus Pelagianos diſputans, hæc habet: *Quæ ſunt, rogo, inimicitiæ contra Deum, ſi tunicam habuero mundiorem; ſi Epiſcopus, Presbyter, Diaconus, & reliquus ordo Eccleſiaſticus in adminiſtratione ſacrificiorum candidâ veſte proceſſerint?* Alterum ſit Ivonis (e) Carnotenſis, qui de veſtimentis Sacerdotum, novis & antiquis Teſtamenti differens: *Ita verò probatus*, inquit, *induitur tunica, quæ apud eos byſſina eſt, apud nos linea. Byſſus enim eſt genus lini candidiſſimi, & ad ſummum candorem multa vexatione, & ablutione perductum; ſignificat autem perfectam carnis munditiam ſecundùm illud, quod in* (f) *Apocalypſi legitur, byſſus ſunt ſanctificationes Sanctorum. Hanc munditiam caro Sacerdotis ex ſe non habet, ſicut nec linum ex ſe eſt candidum: ſed, ſicut dictum eſt, multis caſtigationibus, & ablutionibus redditur candidum, ut aptum fiat indumentis Pontificum: forma eſt Sacerdotalis munditiæ, ut ſecùndùm* (g) *Apoſtolum Sacerdotes carnem ſuam caſtigent, & in ſervitutem redigant, & præeunte gratia, habeant per induſtriam, quod non potuerunt habere per naturam. Hæc veſtis Græce* ποδήρης, *id eſt talaris appellatur, quia a collo uſque ad talos extenditur, &c.* Sed reliqua, quæ addit Ivo, ut quod veſtis ſit arcta, B quod zona ſtringatur, albæ potius quàm ſuperpelliceo noſtro conveniunt, utraque porro Clericorum veſtis eſt: ſed ſuperpelliceum laxius fuiſſe oſtendit Honorius, auctor Gemmæ animæ, cujus hìc teſtimonium adjungimus: (h) *Clericorum induviæ ab antiquis ſunt acceptæ: his nempe Cantores in templo uſi ſunt ſicut & David, & Salomon inſtituerunt; hujuſmodi veſtibus etiam ſenatores uſi ſunt, ex quibus in Eccleſiaſticum uſum* C *tranſierunt. Hæ autem albæ veſtes munditiam vitæ indicant, quia juſtum eſt, ut Clerici in ſanctitate & juſtitia Deo ſerviant. Hæc eſt veſtis laxa, quia Clericalis vita debet eſſe in eleemoſynis & bonis operibus larga. Eſt etiam talaris, quia docet uſque in finem perſeverare. Lingua hujus veſtis eſt lingua Clericalis, quæ debet & Dominum laudare, & populum ad laudem Dei inſtigare.* De (i) D lineis tunicis, & (k) camiſiis Clericorum plura ibidem adjungit, quæ apud ipſum legi poterunt.

(c) Supra, ubi de veſtibus ſacris in ordinat. impoſitis.

(d) Hieronym. lib. 1. adverſus Pelag.

(e) Ivo Carnot. de veſtib. Sacerd. novi, & antiq. teſtam.

(f) Apocal. 19.

(g) 1. Cor. 9.

(h) Gemmæ animæ lib. 1. cap. 232.

(i) Cap. 233. ibid.

(k) Cap. 234. ibid.

V. Albam olim veſtem, ſeu ſuperpelliceum, ſeu aliam, clericos extra Eccleſiam minime deferre debuiſſe viſum S. (l) Hieronymo qui epiſtola ad Nepotianum, Clericum de officio ſuo inſtituens, *veſtes*, inquit, *pullas æque devita, ac candidas.* Et pau-

(l) Hieronym. ep. 2. ad Nepotianum.

 lo

lo post, *non absque amictu lineo incedere, sed pretium vestium linearum non habere laudabile est.* Iis etiam adde (a) Socratem, qui Sisinnium Novatianorum Episcopum narrat delitiis, & mollitie diffluere visum fuisse, quod albo vestitu uteretur; a quo proinde, cum aliquis ex Arsacii Episcopi necessariis quæreret, cur *veste Episcopo insueta uteretur; & ubi scriptum reperiret, Presbyterum debere alba veste indui: Tu, inquit prius dic mihi, ubi sit inscriptum, Episcopum debere nigra veste uti; ac cum qui rogaverat, hæreret, Sisinnius responso præterea adjecit: Tu quidem non poteris mihi ostendere, quod Episcopum oportet nigra indui. At me Salomon sic cohortatus est:* (b) *Sint tibi vestimenta alba: itemque Servator, ut ex* (c) *Euangeliis constat, alba veste uti visus est: quin etiam* (d) *Moysem, & Eliam albis vestibus indutos Apostolis demonstravit.* Sed hæc a Sisinnio ad suam excusationem dicta non moror; solùm adnoto, inusitatum tunc fuisse, ut Clerici alba veste tegerentur, quod alibi fuse docebimus, si quando majorum circa Clericorum vestes instituta exponere nobis vacabit. Quare, quod apud Pontium remansisse dicitur (e) Cyprianus *in linea* prope martyrium: & in (f) Martirologio Adonis Alexander Episcopus, & Martyr sub Antonino dicitur suscepisse gladium *stans in linea:* non de Ecclesiastica veste id intelligi posse censeo, neque enim Episcopi tunc temporis ob persecutionem ab aliis veste discreti erant; sed indusium, quod carnem immediate attingit, per lineam istam vestem mihi videtur intelligendum, quod cæteris vestibus sublatis ipsis martyrium passuris supererat, ut ex eorum locorum lectione facile, ut opinor, unusquisque colligere poterit.

(a) Socrates lib. 6. hist. cap. 20.

(b) Eccles. 9.

(c) Lucæ 9. Marci 9. Matth. 17.

(d) Insinuatur cit. cap. 9. Lucæ, ubi Moyses & Elias *visi in majestate*.

(e) Pontius in passione Cyprian.

(f) Martyrol. Adon. 26. Novemb.

VI. Quia tamen superpelliceum, ut ex (g) Pontificali Romano deducitur, nulla benedictione speciali sacratur, sicut Alba, Amictus, &c. solas autem sacratas vestes Sacerdotes & Levitæ in quotidiano usu & extra Ecclesiam deferre, ac habere a (h) Stephano Papa prohibentur, ideo facilius indultum fuit, ut superpelliceum extra Ecclesiam gestarent; quod ab eo, ni fallor, tempore invaluit, a quo superpelliceum Regularium Canonicorum Regularis habitus fuit, quemadmodum ipsum esse censet Stephanus (i) Tornacensis citatus. Cum enim ex (k) Octavæ Synodi decreto Regularibus habitum suum deferere non liceret, ideo nec superpelliceum Regulares Canonici unquam deferebant, qui cùm auctoritate & sanctitate cæteris eminerent, & Cathedralium Ecclesiarum Canonici ac dignitates esse solerent; eorum proinde secuti exemplum cæteri, superpelliceis quoque extra Ecclesiam uti cœperunt. Quod etiam Episcoporum exemplo confirmatum est: nam ab (l) Innocentio 3. in Concilio generali Lateranensi decretum est, *ut Pontifices, in publico, & in Ecclesia, super-indumentis lineis omnes utantur, nisi Monachi fuerint*: quod ob eas rationes, si bene conjicio, cautum est, ut & Pontificibus auctoritas ac reverentia major apud populum accederet; & ipsi vestium sanctitate ac majestate, ab omni levitate continerentur, & populo se coram ipsis prosternenti benedictionem decentius impertiri possent. Idque a sanctissimis horum sæculorum Episcopis, (m) S. Caroli præsertim exemplo, servatum

(g) Pont. Rom. in speciali benedict. cujuslibet. indumenti.

(h) Pont. Damasi in Stephano I.

(i) Stephanus Tornac. sup.

(k) Octava Synodus can. 27. ex v. Anastas. Biblioth.

(l) Innocent. III. in Concil. general. Later. cap. 15. in medio.

(m) Vide S. Caroli vitam à IoannePetro Guisano Mediolanensi conscriptam.

tum novimus, ut per diœceses suasnumquam habitum lineum (quem Rocchetum vocant) aliaque suæ dignitatis insignia deponant. Superpelliceum autem vix ullo nisi in Ecclesia, vel ad Ecclesiam pergente, aut Corporis Dominici Sacramenta, aliave sacra deferente, vel solemniter procedente, deferri animadvertimus; nec male, mea quidem sententia: quomodo enim in Ecclesia munda ipsa esse possent, quod citata (a) Concilia Basilense, & (b) Senonense præcipiunt, si quotidianis usibus inservirent?

(a) Concil. Basil. suprà.
(b) Senon sup.

VII. Verùm iis fusius circa superpellicei nomen, materiam, forma, usumque pertractatis: unum ad præsentem disputationem magis spectans superesse videtur, quænam sit in Clericatus susceptione superpellicei impositi mystica significatio; cui quæstioni satisfacere me putabo, si in ea impositione hæc notavero. Primum, (c) superpelliceas vestes candidam vestem Clerico imponi, ut mortificationi seu pœnitentiæ, quam pelliceæ vestes significant, utpote ex mortuorum animalium pellibus confectæ, vitę candorem, & morum sanctimoniam adjungenda sibi Clericus esse noverit: neque enim sufficit, quod cupiditates refrænet, mundanarumque rerum affectiones mortuas habeat, nisi charitate accendatur, & pietatis splendore exornetur: non sufficit libidinem, aliasque pravas carnis commotiones restinguere, nisi virtutum variis ornamentis animum excolat; *Redemptori enim nostro*, inquit, (d) Gregorius, *unum sine altero placere non potest: si aut is, qui bona agit, adhuc luxuriæ inquinamenta non deserit; aut is, qui castitate præeminet, nec dum se per bona opera exercet*. Quod ergo significavit Christus,

(c) Vide Concil. Mediol. 5. tit. quę ad divina offic. pertinent. §. cum almutiam pelliceam.
(d) Greg. hom. 13. in Euang.

A dum dixit, (e) *sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris*, hoc alio symbolo in Tonsuræ collatione repræsentatur, dum pelliceis vestibus, candida vestis imponitur, ut mortificationi sensuum, seu animalis hominis, quem (f) Apostolus docet non percipere ea, quæ sunt spiritus Dei, extinctioni succedere debere morum candorem, & innocentiæ splendorem ostendatur.
B Secundo, candidam vestem ad morum innocentiam significandam imponi, & ideo recens baptizatos candidam vestem induisse docebunt te, præter innumeros, (g) Origenes, (h) Ambrosius, (i) Chrysostomus, necnon (k) Amalarius, (l) Rabanus, (m) Rupertus, & alii. Eodem ergo jure, ut noverit Clericus in novitate vitæ denuo sibi ambulandum esse, & innocentiam sectandam,
C albam vestem congruenter ab Antistite indui quis neget? certe albus color cæterorum fundamentum est, nullamque reliquorum habet admixtionem; splendet magis, lucique vicinior est, nec nisi diligenti adhibita cura servatur illæsus & incontaminatus. Eadem innocentiæ conditio est, quæ terrenæ concretionis & admixtionis expers, divinæ verò lucis seu gratiæ fœtus, purius emicat, quæ sollicite asservanda & custodienda est, ne levi
D impurorum habitu inficiatur, vel terreni pulveris commotione sordescat. Tertio, Innocentiam autem istam non Clerico innatam, sed multo labore & industria promovente divina gratia comparatam ostendit linea Clericorum vestis: Ut ostendatur, quod Christi innocentia ipsi debita sit & innata, ideo recte *vestimenta ejus*, apud (n) Matthæum, *alba sicut nix* descri-

(e) Lucæ 12.
(f) 1. Cor. 2.
(g) Origenes homil. 12. in Exod.
(h) Ambrosius lib. de iis qui mysteriis initiantur cap. 3.
(i) Chrysost. hom. in psalm. 118.
(k) Amalar. de Eccl. officiis cap. 27. & 29
(l) Raban. 1. de instit. Cler. cap. 19.
(m) Rupertus lib. 7. de divinis off. cap. 11.
(n) Matth. 17.

(a) Apocalyp. 1.

scribuntur, recte in (a) Apocalypsi A *caput ejus, & capilli candidi tanquam lana alba, & tanquam nix* visenda proponuntur, quia sicut nivi innatus est candor, ita & Christo innata est & congenita sanctitas: Clerici verò vestis est linea, linum enim, ut supra ex Ivone Carnotensi & Honorio (b) Augustodunensi protulimus, multo labore, ubi præsertim imbribus ac rori expositum fuerit, ad candorem perducitur; ita Clericorum sanctimonia, nonnisi B labore, & divinæ gratiæ beneficio comparatur; unde Ecclesiam in Apocalypsi bysso seu lino candidissimo coopertam legimus. *Venerunt*, inquit (c) Joannes, *nuptiæ agni, & uxor ejus præparavit se, & datum est illi, ut cooperiat se byssino splendenti, & candido.* Quarto, eo die quo Clericus Christo primùm in Tonsuræ Clericalis susceptione despondetur, veteri etiam ex more, juxta quem (d) C albus color nuptiis congruere putabatur, candidam vestem induitur, quæ & spiritalis exultationis, seu lætitiæ sit symbolum, & servandæ in perpetuum castitatis atque innocentiæ signum. Quamobrem (e) cum Apollonio crimini aliquando daretur, quod vestibus lineis uteretur, non male respondisse dicitur, linum purum orantibus & sacrificantibus congruere. Præclarum in eam rem est Concilii (f) Mediolanensis provincialis quinti monitum D: *dum*, inquit, *superpelliceum, qui amictus ex tela lina candida constat* (Clericus supple) *induit, cogitet, quam personam sustineat, nempe à sordibus labeque puram, qualem vestitus ille indicat.*

(b) Ivo suprà.

(c) Honorius in Gemma animæ, supra.

* Apocal. 19.

(d) Vide Sidon. epist. 7. lib. 5. & Cassiod. lib. 4. var. epist. 1.

(e) Philostrat. in vita Apollonii lib. 8.

(f) Concil. Mediol. 5. tit. quæ ad divina officia pertinent.

VIII. Meminerit ergo Clericus, novum se hominem in iustitia & sanctitate veritatis, cum superpelliceo, prout ei ab Antistite commendatur, induere debere: meminerit sibi susceptam vel confirmatam, sancte vivendi, & innocentiæ servandæ voluntatem in perpetuum esse servandam: imitetur Muris Pontici affectatam munditiem, quem nempe referunt, malle vel in ignem injicere se, vel in venatorum manus incidere, quàm sinere se quantumvis levi luti coinquinatione infici. Quod si post susceptum Clericatum, post sanctioris vitæ professionem emissam, post publice imposita innocentiæ & sanctitatis insignia, impie vivendo status optimi dignitatem violaverimus, professionem nostram mendacii, sanctitatis suscepta symbola falsitatis arguerimus; quid superest, nisi, ut ea ipsa, quæ innocentiam nostram testabantur, & officii nostri nos admonebant, pœnas à nobis aliquando coram Deo justo judice duriores exposcant? Iisdem ergo verbis vos Clerici compello, quibus (g) Murrita Diaconus Elpidiphorum crudelem Catholicorum persecutorem ad pœnitentiam adhortans, totam Carthaginensem civitatem ad fletum & lachrymas dicitur commovisse; Sabana enim, id est vestem candidam, qua baptizatus indutus fuerat, publice exponens; *hæc sunt*, inquit, *linteamina, Elpidiphore minister erroris, quæ te accusabunt, dum Majestas venerit judicantis, custodiente diligentia mea ad testimonium tuæ perditionis, ad demergendum te in abysso putei sulphurantis; hæc te immaculatum cinxerant de fonte surgentem; hæc te acrius persequentur, quia* (h) *induisti maledictionem sicut vestimentum, scindens atque amittens veri baptismatis Sacramentum. Quid facturus es miser, cùm servi patris familias ad cœnam egregiam congre-*ga-

(g) Murrita Diaconus apud Victorem Utic. lib. 3. de persecut. Vandal.

(h) Psal. 118.

gare cœperint invitatos? tunc te vocatum aliquando terribiliter indignatus, exutum ſtolam rex conſpiciet nuptialem; dicitque tibi: (a) Matth. 22. ([a]) *Amice quomodo huc veniſti veſtem non habens nuptialem? non video, quod contuli; non cognoſco, quod dedi, &c.* Eadem in nos Clericos, qui Eccleſiaſticæ ſanctitatis obliti, nec innocentiam amiſſam lugemus, nec de recuperanda cogitamus, eadem comminationis divini judicii tela coniici poſſunt: B ubi eſt veſtis candida, quam in Tonſuræ ſuſceptione ad innocentiæ ſymbolum, & puritatis ſuſcepiſtis? quæ vobis cura promiſſionis religiosè vivendi, quam coram ſacris Altaribus emiſiſtis? hæc vos linteamina, hæc linea veſtimenta, hi vos ad mundanis vanitatibus renuntiationem ſignificandam inciſi crines coram divino Tribunali reprehendent; hæc infidelitatis, mendacii, & temerati voti vos arguent; hæc C ad infernum detrudent. Parcite dilectiſſimi fratres ſi commotior in

A vos, ſi in meipſum ardentior fortè videar, dum violatæ promiſſionis, dum neglectæ initiationis noſtræ Sacramenti crimen incuſo: nihil nimium dici poteſt pro religione tuenda, pro ſanctiſſimi ordinis dignitate vindicanda, pro veſtra & populi ſalute procuranda; nulla duriora in eos verba proferri poſſunt, qui nec ſe Chriſtianos eſſe meminerunt, nec Clericos Divinorum judiciorum vobis ſeveritatem inculcans, operi meo finem adhibeo: (b) Pſal. 110. ſcio enim ([b]) *initium ſapientiæ eſſe timorem Domini*. Hunc ergo de Eccleſiaſtica diſciplina tomum priorem, quo Clericalis ordinis initia, electiones, & ordinationes pertractantur, commendato divinorum judiciorum metu, abſolvo; non abſolutam Eccleſiaſtici ſtatus perfectionem prædicens, niſi quod timore bonum opus perfectum eſt, charitate compleatur, ([c]) eamuſque de virtute in virtutem, donec (c) Pſal. 83. videatur Deus Deorum in Sion.

Quæcumque vero hoc opere ſcripta ſunt, vel a me deinceps ſcribentur Eccleſiæ Catholicæ, Apoſtolicæ, & Romanæ, ejuſque ſupremi Capitis viſibilis judicio, ac cenſuræ emendanda, delenda, damnanda, ſubiicio.

FINIS.

